

**T.C.
AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**GARÎB'İN YÛSUF U ZÛLEYHÂ'SI
(İNCELEME-TENKİTLİ METİN-DİZİN)**

Burcu KARAKAYA

**YÛKSEK LİSANS TEZİ
TÛRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**KIRŞEHİR
MAYIS 2012**

**T.C.
AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**GARÎB'İN YÛSUF U ZÛLEYHÂ'SI
(İNCELEME-TENKİTLİ METİN-DİZİN)**

Burcu KARAKAYA

**YÛKSEK LİSANS TEZİ
TÛRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Mehmet Fatih KÛKSAL**

**KIRŞEHİR
MAYIS 2012**

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Üye Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL

Üye Yrd. Doç. Dr. Ahmet DOĞAN

Üye Yrd. Doç. Dr. Murat TUĞLUCA

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

.../.../2012

Doç. Dr. Şahmurat ARIK
Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu çalışmanın esasını, gerek dil gerekse söz varlığı vs. hususiyetlerinden dolayı Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden olduğu tespit edilebilen Garîb mahlaslı bir şairin Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi oluşturmaktadır. Esas itibarıyla “inceleme, tenkitli metin ve dizin”den oluşan bu çalışma başlıca beş bölümü ihtiva etmektedir.

“Giriş”te geneli itibarıyla Yûsuf u Züleyhâ hikâyesinin kaynakları üzerinde durulmakta ve bu hikâyenin Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında konu olduğu eserler hakkında kısaca bilgi verilmektedir.

“I. Bölüm”de, kaynaklarda adı geçmeyen müellifin tespit edilebilen tek eseri olan Yûsuf u Züleyhâ’sından hareketle hayatı, edebî kişiliği hakkında bilgiler vermeye çalışılmıştır. “II. Bölüm”de eserin adı, nazım şekli, vezni vs. “Garîb’in Yûsuf u Züleyhâ’sı” başlığı altında incelenmiştir. “III. Bölüm”, “Yûsuf u Züleyhâ’nın Dış Yapısı” ve “Yûsuf u Züleyhâ’nın İç Yapısı” ana başlıkları altında mesnevinin ayrıntılı bir tetkikini kapsamaktadır. “Metin” alt başlığı altında “IV. Bölüm”de ise mesnevinin tespit edilebilen nüshalarının tavsifleri verilmiş ve bu nüshalar bir değerlendirmeye tabi tutulduktan sonra tenkitli metin ortaya konulmuştur.

“Sonuç”ta çalışmanın geneli itibarıyla bir değerlendirilmesi söz konusudur. Çalışmanın “Dizin” başlığı altında, metinde geçen “Özel İsimler” ve “Arkaik Kelimeler” buldukları beyitlerin numaralarıyla birlikte sıralanmış, “Kaynakça”dan sonra “Ekler” başlığı altında ise eserin yazma nüshalarından tıpkıbasım örneklerine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mesnevi, Yûsuf u Züleyhâ, Eski Anadolu Türkçesi, Garîb.

ABSTRACT

The core of this study consists of a mathnawi called Yusuf u Zuleyha, whose poet's nickname is Garib and which has been detected as one of the Old Anatolian Turkish texts in terms of both the language and the presence of the words used in it. Essentially, this study, which consists of analysis, criticised text and index, includes five sections.

In the introduction part, we have mainly focused on the sources of the story of Yusuf u Zuleyha and a short information on the works, in Arabic, Persian and the Turkish literature, of which themes are based on this story has been given.

In the first part; by setting off with the only detected work of the person, having written Yusuf u Zuleyha, whose name isn't mentioned in any source, we have tried to give information about this person's literary personality. In the second part, the name of the work, the verse form, the meter and etc. have been analysed under the title of Garib's Yusuf u Zuleyha. The third part covers a comprehensive examination of the main titles of internal structure of Yusuf u Zuleyha and the external structure of Yusuf u Zuleyha. In the following fourth part, the detected copies of the mathnawi have been charecterized and only after an evaluation of these copies, the criticised text has been presented under the subtitle of Text.

In the conclusion part, a general evaluation of the study has been done. In the index part of the study, the special names and the archaic words in the text have been arranged together with their the couplet numbers. Following the bibliography, under the title of appendix the manuscript samples of the work have been presented.

Key Words: Mathnawi, Yusuf u Zuleyha, Old Anatolian Turkish, Garib.

ÖNSÖZ

Türk edebiyatı tarihinde destan geleneğimizin XI. yüzyıldan itibaren bir nevi devamı olarak da nitelendirilebilecek olan mesneviler, gerek sayısı gerekse nitelikleri itibarıyla büyük önem arz eden eserler olarak karşımıza çıkmaktadır. Birtakım kaynaklardan mevzuunu alarak gelişme ve genişleme imkânı bulan mesnevi, amacı bir şeyler anlatmak, öğüt vermek veyahut sanat yapmak olan şairler tarafından cazip bir nazım şekli haline getirilmiştir.

Mevzuunu kutsal kitaplardan, tefsirlerden ve kimi rivayetlerden alan mesneviler içerisinde Yûsuf u Züleyhâ mesnevilerinin de edebiyatımızda bilhassa Kur'an-ı Kerim'de "*ahsenü'l-kasas*" olarak adlandırılan Yûsuf kıssasına binaen pek çok örneği verilmiştir. Bu mesnevilerin Eski Anadolu Türkçesi döneminde verilen örnekleri arasında yaygın olarak Şeyyad Hamza, Süle Fakih ve Erzurumlu Darîr'in eserleri bilinmektedir. Zikr edilen dönemde aynı adla kaleme alınan eserlerden biri de akranlarına göre mahfuz kalmış olan, Garîb'in Yûsuf u Züleyhâ'sıdır.

Agâh Sırrı Levend, Klasik edebiyatımızda manzum ve mensur yüze yakın, bizzat kendisinin fişlediğini belirttiği elliyi aşkın Yûsuf u Züleyhâ hikâyesinin olduğuna bilhassa dikkat çekmektedir. İşte bu eserler arasına dâhil edilebilecek olan Garîb'in Yûsuf u Züleyhâ'sı telif bir mesnevi olmakla birlikte gerek yazıldığı dönem, gerek 2926 beyitlik hacmi, gerekse tespit edilebilen nüsha sayısı bakımından önemli bir eser olarak karşımıza çıkmaktadır.

Garîb'in Yûsuf u Züleyhâ'sından ilk bahseden, "*Yûsuf Hikâyesi' Hakkında Birkaç Söz ve Bazı Türkçe Nüshalar*" adlı makalesiyle -eserin bir nüshasını görmüş olan- Halide C. Dolu'dur. Fahri Bilge'nin hususî kütüphanesinde olduğu belirtilen bu nüshaya ise ulaşma imkânımız olmadı.

Çalışmamızın esasını oluşturan bu mesnevinin iki nüshası da Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal hocamızın şahsî kütüphanesinde bulunmaktadır. Başlangıçta toplam beş nüshası tespit edilebilen eserin, nüsha sayısı makul olduğundan tenkitli metnin oluşturulması aşamasında nüshalar arasında bir elemeye gidilmemiştir. Metnin tamamlanmak üzere olduğu dönemlerde ise eserin peyderpey dört nüshasına daha ulaşılmış olması, bu nüshaların değerlendirilmesi ve çalışmaya dâhil edilmesi zorunluluğunu getirmiştir. Bu sebeple de çalışmamız dokuz nüsha üzerinden kurulmuş tenkitli bir metin olarak ortaya çıkmıştır.

Çalışmanın ilk aşamasında Yûsuf u Züleyhâ hikâyesinin kaynakları üzerinde durulmuş, bu hikâyenin Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında ortaya konulan örnekleri hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Sonrasında Garîb'in hayatı ve edebî kişiliği, Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi hakkında genel bilgiler verilmiş, eserin iç ve dış yapısı ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Elde edebildiğimiz nüshaların tavsiflerinin verilmesinin akabinde nüshalar genel bir değerlendirmeye tabi tutulmuş ve dokuz nüshanın karşılaştırılmasıyla da eserin tenkitli bir metni ortaya konulmuştur. Çalışmamızın son aşamasında metinde geçen “*özel isimler*”in ve Türkçe “*arkaik kelimeler*”in dizini yapılmıştır.

Bu çalışmamızın azamî gayretlerimize rağmen kusur ve eksiklik barındırması ihtimal dâhilinde olup son olarak bu çalışmayı hazırlarken lisans ve lisansüstü öğrenim hayatım boyunca bilgisi ve kültüründen yararlandığım, maddî ve manevî desteklerini hiçbir zaman esirgemeyerek çalışmam sırasında kaynak ve önerileriyle beni yönlendiren ve değerli katkılarda bulunan, ayrıca danışmanlığımı da üstlenen kıymetli ve emektar hocam Sayın Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL'a minnet ve şükran borçlu olduğumu belirtmek isterim. Manevî desteklerini her zaman

hissettiğim saygıdeğer hocam Doç. Dr. Salahaddin BEKKİ'ye, alışmamız esnasında İSAM Kütüphanesi'ndeki kaynaklardan yararlanmada yardımlarını gördüğüm Dr. Vildan SERDAROĞLU'na ve yine manevî desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen ok değerli arkadaşlarım Meltem YILMAZ ve Kader KIRÖMEROĞLU'na, sabır ve sevgiyle hayatım boyunca beni destekleyen ok kıymetli aileme teşekkürü borç bilir, bu alışmamın faydalı olmasını temenni ederim.

Burcu KARAKAYA

Kırşehir, 2012

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	II
ÖNSÖZ	III
KISALTMALAR	XVI

GİRİŞ

YÛSUF U ZÜLEYHÂ HİKÂYESİ

1. YÛSUF U ZÜLEYHÂ HİKÂYESİNİN KAYNAKLARI	2
1.1. Kutsal Kitaplarda Yûsuf Peygamber'in Hikâyesi	3
1.1.1. Kur'an-ı Kerim'de Yûsuf Peygamber	3
1.1.2. Tevrat'ta Yûsuf Peygamber	12
2. ARAP, FARS ve TÜRK EDEBİYATLARINDA YÛSUF U ZÜLEYHÂ HİKÂYESİ	31
2.1. Arap Edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ Hikâyesi	31
2.2. Fars Edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ Hikâyesi	33
2.3. XV. Yüzyıla Kadar Türk Edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ Hikâyesi	35
2.3.1. Ali'nin Kıssa-i Yûsuf'u (XIII. yy.)	36
2.3.2. Haliloğlu Ali'nin Yûsuf ve Züleyhâ'sı (XIII. yy.)	37
2.3.3. Süle Fakih'in Yûsuf ve Zelîhâ'sı (XIII-XIV. yy.)	37
2.3.4. Şeyyâd Hamza'nın Destân-ı Yûsuf'u (XIV. yy.)	38
2.3.5. Ahmed'in eseri (XIV. yy.)	39
2.3.6. Rabguzî'nin Kıssa-i Yûsuf'u (XIV. yy.)	39
2.3.7. Hamzavî'nin Kıssa-i Yûsuf'u (XIV. yy.)	40
2.3.8. Erzurumlu Darîr'in Kıssa-i Yûsuf'u (XIV. yy.)	40

2.3.9. Aydınoğlu Mehmed Beğ Nüşhası (XIV. yy.)	40
2.3.10. Kıırlı Abdü'l-Mecîd'in Mûnisü'l-Uşşâk'ı (XIV-XV. yy.)	41
2.4. XV. Yüzyıl ve Sonrasında Türk Edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ Hikâyesi	41

I. BÖLÜM

GARÎB'İN HAYATI, ESERİ ve EDEBÎ KİŞİLİĞİ

1. Garîb'in Hayatı	46
2. Garîb'in Eseri ve Edebî Kişiliği	51

II. BÖLÜM

GARÎB'İN YÛSUF U ZÛLEYHÂ'SI

1. Eserin Adı	59
2. Eserin Nazım Şekli ve Vezni	59
3. Eserin Beyit Sayısı	59
4. Eserin Yazılış Sebebi	60
5. Eserin Yazıldığı Tarih	61
6. Eserin Kaynakları	65
6.1. Eserin Dinî Kaynakları	65
6.2. Eserin Şifahî Kaynakları	78
6.3. Eserin Edebî Kaynakları	78

III. BÖLÜM

YÛSUF U ZÛLEYHÂ'NIN İNCELENMESİ

1. YÛSUF U ZÛLEYHÂ'NIN DIŞ YAPISI	81
1.1. Nazım Şekli	81
1.2. Vezin	90
1.3. Kafiye	93

1.4. İmlâ ve Dil Özellikleri	98
1.4.1. İmlâ Özellikleri	100
1.4.2. Dil Özellikleri	101
1.4.2.1. i/é Meselesi	101
1.4.2.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu	102
1.4.2.2.1. Eski Türkçeden Beri Yuvarlaklığını Devam Ettiren Kelimeler	102
1.4.2.2.2. Ses Düşmesiyle Meydana Gelen Yuvarlaklıklar ..	102
1.4.2.2.3. Eklerde Görülen Yuvarlaklıklar	102
1.4.2.2.4. Eski Türkçeden Beri Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Olarak Düz Ünlü Taşıyan Kelimeler	105
1.4.2.2.5. Eklerde Görülen Düzlükler	105
1.4.2.3. Yapım Ekleri	106
1.4.2.3.1. İsimden İsim Yapma Ekleri	106
1.4.2.3.2. İsimden Fiil Yapma Ekleri	107
1.4.2.3.3. Fiilden İsim Yapma Ekleri	107
1.4.2.3.4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri	108
1.4.2.4. İsimler	109
1.4.2.4.1. Çokluk Eki	109
1.4.2.4.2. İyelik Ekleri	109
1.4.2.4.3. Hâl Ekleri	110
1.4.2.5. Fiiller	112
1.4.2.5.1. Şahıs Zamiri Kökenli Şahıs Ekleri	112
1.4.2.5.2. İyelik Eki Kökenli Şahıs Ekleri	112

1.4.2.5.3. Şekil ve Zaman (Kip) Ekleri	113
1.4.2.5.3.1. Bildirme Kipi Ekleri	113
1.4.2.5.3.2. Tasarlama/Dilek Kipi Ekleri	114
1.4.2.5.4. Sıfat-Fiil Ekleri	115
1.4.2.5.5. Zarf-Fiil Ekleri	116
1.4.2.6. Deyimler	116
2. YÛSUF U ZÛLEYHÂ'NIN İÇYAPISI	130
2.1. Hikâyenin Özeti	130
2.2. Eserin Tahkiye Özellikleri	159
2.2.1. Konu	160
2.2.2. Anlatıcı ve Bakış Açısı	160
2.2.3. Şahıs Kadrosu	164
2.2.3.1. Hikâyedeki Şahıslar	164
2.2.3.1.1. Hikâyenin Merkezindeki Şahıslar	165
2.2.3.1.1.1. Yûsuf	165
2.2.3.1.1.2. Zelha	166
2.2.3.1.1.3. Ya'kûb	167
2.2.3.1.2. Hikâyeye Yön Veren Şahıslar	168
2.2.3.1.2.1. Hikâyeye Yön Veren Birinci Derecedeki Şahıslar	168
2.2.3.1.2.1.1. İshâk	168
2.2.3.1.2.1.2. Âs	168
2.2.3.1.2.1.3. Yûsuf'un Kardeşleri (Şem'ûn, Ruvîl, Yahûda, İbni Yâmin, Dîne)	168
2.2.3.1.2.1.4. Cebrâil	169

2.2.3.1.2.1.5. Mâlik İbni Togar	170
2.2.3.1.2.1.6. Şâh Teymûs	170
2.2.3.1.2.1.7. Mısır Sultanı Kutayfer	170
2.2.3.1.2.1.8. Zelha'nın Dayesi	171
2.2.3.1.2.1.9. Râile'nin Oğlu	171
2.2.3.1.2.1.10. Mısırlı Hatunlar	172
2.2.3.1.2.1.11. Mısır Sultanı Reyyân	172
2.2.3.1.2.1.12. Şarâbdâr ve Ekmekçi	172
2.2.3.1.2.1.13. Azrâil	173
2.2.3.1.2.1.14. Beşîr ve Anası	173
2.2.3.1.2.2. Hikâyeye Yön Veren İkinci Derecedeki Şahıslar	173
2.2.3.1.2.2.1. Ya'kûb ile Âs'ın Anası	173
2.2.3.1.2.2.2. Ya'kûb'un Dayıları	173
2.2.3.1.2.2.3. Ya'kûb'un Dayısının Kızları	174
2.2.3.1.2.2.4. Şem'ûn'un Anası	174
2.2.3.1.2.2.5. Şeytân	174
2.2.3.1.2.2.6. Hûd Peygamber	174
2.2.3.1.2.2.7. Beşîr	175
2.2.3.1.2.2.8. Fellâh	175
2.2.3.1.2.2.9. Arap	175
2.2.3.1.2.2.10. Farsak Padişahı	175
2.2.3.1.2.2.11. Melek	175
2.2.3.1.2.2.12. Ebü'l-Kâria Mâlzâr	176
2.2.3.1.2.2.13. Peri Kızı	176

2.2.3.1.2.2.14. Yûsuf'u Satın Almak İsteyen Kadın	176
2.2.3.1.2.2.15. Mısır Sultanının Veziri	176
2.2.3.1.2.2.16. Tabip	176
2.2.3.1.2.2.17. Demirci	176
2.2.3.1.2.2.18. Zindancı	176
2.2.3.1.2.2.19. Reyyân'ın Hasımları	176
2.2.3.1.2.2.20. Şemmezul	177
2.2.3.1.2.2.21. Mîşâm	177
2.2.3.1.2.2.22. Efrâm	177
2.2.3.1.2.2.23. Kapıcılar	177
2.2.3.1.2.2.24. Cellâtlar	177
2.2.3.1.2.2.25. Kabir Kazan Melekler	177
2.2.3.1.2.2.26. Mûsâ	177
2.2.3.1.3. Hikâyeyi Tamamlayan Şahıslar	177
2.2.3.1.4. Hayvanlar ve Cansız Varlıklar	177
2.2.3.1.4.1. Kurt	177
2.2.3.1.4.2. Yûsuf'un Anasının Kabri	178
2.2.3.1.4.3. Balık	178
2.2.3.1.4.4. Put	178
2.2.3.1.4.5. Deve	178
2.2.3.1.4.6. Tas	179
2.2.3.2. Adı Geçen Şahıslar	179
2.2.3.2.1. Dinî Şahıslar	179
2.2.3.2.1.1. Hz. Muhammed	179

2.2.3.2.1.2. Hz. İbrâhîm	180
2.2.3.2.1.3. Hz. İsmâîl	181
2.2.3.2.1.4. Hz. Yûnus	182
2.2.3.2.1.5. Hz. Süleymân	182
2.2.3.2.1.6. Hz. Ömer	182
2.2.3.2.1.7. Hızır	183
2.2.3.2.2. Tarihî Şahıslar	183
2.2.3.2.2.1. Âd	183
2.2.3.2.2.2. Mansûr	183
2.2.3.2.3. Efsanevî Şahıslar	184
2.2.3.2.3.1. Leylâ	184
2.2.3.2.3.2. Mecnûn	184
2.2.3.2.4. Kavimler	185
2.2.3.2.4.1. Yahûdîler	185
2.2.4. Zaman	185
2.2.5. Mekân	189
2.2.5.1. Dış Mekânlar	189
2.2.5.1.1. Kenân	189
2.2.5.1.2. Bahrân	190
2.2.5.1.3. Yazı (Yâbân)	190
2.2.5.1.4. Mısır	191
2.2.5.1.5. Şâm	192
2.2.5.1.6. Çeysâm	192
2.2.5.1.7. Nâbûlus	192

2.2.5.1.8. Farsak	193
2.2.5.1.9. Ariş	193
2.2.5.1.10. Nîl	193
2.2.5.1.11. Mağrip	194
2.2.5.1.12. Mısır Bâzârı	194
2.2.5.1.13. Bakçe	194
2.2.5.1.14. Basra	195
2.2.5.1.15. Kuds (Kudüs)	195
2.2.5.2. İç Mekânlar	195
2.2.5.2.1. Ya'kûb'un Evi ve Ya'kûb İçin Yaptırılan Ev	195
2.2.5.2.2. Kuyu	196
2.2.5.2.3. Zelha'nın Yaptırdığı Sarây	197
2.2.5.2.4. Kaydûn	197
2.2.5.2.5. Zindân	200
2.2.5.2.6. Yûsuf'un Yaptırdığı Sarây	200
2.2.5.2.7. Beytü'l-ahzân	201
2.2.5.2.8. Kayyûm	201
2.3. Eserdeki Motifler/Masal Unsurları	202
2.3.1. Rüya	203
2.3.2. Rüyada Görüp Âşık Olma	207
2.3.3. Rüyada Âşık Olunan Sevgiliyi Arama	207
2.3.4. Kılık/Şekil Değiştirme	208
2.3.5. Mektup	209
2.3.6. İnsan Olmayan Varlıklarla Konuşma	212

2.3.7. Yardımcı Kişi	213
2.3.8. Gömlek	213
2.3.9. Tılsımlı Eşya	214
2.3.10. Dile Düşme	215
2.3.11. Evladından Ayrı Düşen Anne	216
2.3.12. Sembolik Sayılar	216
2.3.13. Olağanüstü/Mucizevî Durumlar	219
2.4. Çeşitli Gelenekler ve İnanışlar	220
2.4.1. Saçı Saçma	220
2.4.2. Nazar/Göz Değmesi	221
2.4.3. Kulak Çınlaması	221

IV. BÖLÜM

METİN

1. YÛSUF U ZÛLEYHÂ'NIN YAZMA NÛSHALARI ve NÛSHALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	224
1.1. Nüshaların Tavsifleri	224
1.1.1. Tenkitli Metinde Kullanılan Nüshalar	224
1.1.2. Diğer Nüshalar	230
1.2. Nüshaların Değerlendirilmesi ve Nüsha Aileleri	231
2. METİN NEŞRİNDE İZLENEN YÖNTEM	239
3. TENKİTLİ METİN	243
3.1. YK Nüshasında Yer Alan Mensur Bölümler	787
SONUÇ	810
DİZİN	812

ÖZEL İSİMLER DİZİNİ	812
ARKAİK KELİMELER DİZİNİ	827
KAYNAKÇA	852
EKLER	864
ÖZGEÇMİŞ	873

KISALTMALAR

AÜDTCF	: Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
etc.	: Et cetera
GÜHAM	: Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi
H.	: Hicri
Hız.	: Hazret-i
Hızl.	: Hazırlayan
İÜEF	: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Ktp.	: Kütüphane
M.	: Manzum
M.	: Miladi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
Mec.	: Mecmua
mm.	: Milimetre
nr.	: Numara
Nu.	: Numara
ö.	: Ölüm
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
TDK	: Türk Dil Kurumu

TS	: Tarama Sözlüğü
TTK	: Türk Tarih Kurumu
vd.	: Ve diğerleri
vr.	: Varak
vs.	: Ve saire
Yay.	: Yayınları
yy.	: Yüzyıl

GİRİŞ
YÛSUF U ZÛLEYHÂ HİKÂYESİ

1. YÛSUF U ZÛLEYHÂ HİKÂYESİNİN KAYNAKLARI

Klasik Türk edebiyatımızda manzum ve mensur olmak üzere iki koldan devam etmiş olan hikâye anlatma geleneğinin konuları da birtakım kaynaklara dayanmaktadır. Konuları kutsal kitaplardan, Arap ve Fars edebiyatlarından veyahut yerli kaynaklardan alınmış bu çeşit hikâyelerimiz (Levend, 1967: 72) pek çoktur.

Gerek sanatkârı gerekse muhatabı tarafından büyük itibar gören, Doğu ve Batı edebiyatlarında yüzyıllar boyunca manzum ve mensur birçok esere mevzu olmuş olan Yûsuf u Züleyhâ hikâyesinin de farklı kaynakları vardır. Konuya Garîb'in eseri özelinde bakıldığında bu kaynakların dinî, şifahî ve edebî olarak sınıflandırılması mümkündür.¹

Kutsal kitaplarda yer alması hasebiyle de sanatın çeşitli dallarında yoğun bir ilgiye mazhar olan bu hikâyenin dinî açıdan en mühim kaynakları Tevrat, Zebur, İncil ve Kur'an-ı Kerim olmaktadır. Yine Kur'an-ı Kerim'den kaynağını alan tefsirler, peygamberler tarihi ve sîretler gibi kimi eserler de bu hikâyenin dinî kaynaklarındandır (Muş, 2000: 41).

Büyük oranda, bahsi geçen bu dinî kaynaklara dayanılarak Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında ortaya konulan mahsuller de kendisinden sonra kaleme alınacak olan bir diğer eser için hikâyenin edebî birer kaynakları olarak karşımıza çıkmaktadır. Şifahî manada bu hikâyenin kaynaklarının ise gerek çalışmamızın esasını oluşturan Garîb'in Yûsuf u Züleyhâ'sından gerekse diğer bazı Yûsuf u Züleyhâ'lardan hareketle birtakım rivayetler, bazı şahıslardan duyulanlar olduğu söylenebilir.

¹ Yûsuf u Züleyhâ hikâyesinin kaynakları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Dolu 1953: 1-68; Muş, 2000: 14-47; Türkdoğan, 2008: 1-40.

1.1. Kutsal Kitaplarda Yûsuf Peygamber'in Hikâyesi

Kur'an-ı Kerim'in 12. suresi “*Yûsuf Suresi*” olup bu surenin başından sonuna kadar Yûsuf Peygamber'den bahsedilmektedir (Kur'ân-ı Kerîm, 2009: 234-247). Yine Tevrat'ta “*Yaratılış Kitabı*”nın 37. bölümü ve sonrasında (Kutsal Kitap, 2009: 38-55), Zebur'da “*Mezmurlar Kitabı*”nın 105. bölümünde (Kutsal Kitap, 2009: 636-637) ve İncil'de ise “*Elçilerin İşleri*” bölümünde (Kutsal Kitap, 2009: 1157-1199) Yûsuf Peygamber'in hikâyesi anlatılmaktadır.

Yûsuf Peygamber'in hikâyesini diğerlerinden daha ayrıntılı olarak anlatan ve mesnevilere en ziyade kaynaklık eden kutsal kitaplar Kur'an-ı Kerim ve Tevrat'tır. Bundan ötürü bu bölümde sadece bu kitaplar üzerinde durulacaktır. Garîb'in Yûsuf u Züleyhâ mesnevisinin bu kutsal kitaplardaki metinlerle ne derece müşabih olduğunu² da belirleyebilmek adına Kur'an-ı Kerim'deki “*Yûsuf Suresi*” ve Tevrat'ta Yûsuf Peygamber'in hikâyesinin anlatıldığı bölüm aynen aktarılacaktır.

1.1.1. Kur'an-ı Kerim'de Yûsuf Peygamber

(Yusuf sûresi, 111 âyet olup 1, 2 ve 3. âyetler Medine'de, diğerleri Mekke'de inmiştir. Sûrenin başından sonuna kadar Yusuf Peygamber'den bahsedildiği için bu adı almıştır.)

Bismillâhirrahmânirrahîm

... 4. Bir zamanlar Yusuf, babasına (Ya'kub'a) demişti ki: Babacığım! Ben (rüyamda) on bir yıldızla güneşi ve ayı gördüm; onları bana secde ederlerken gördüm. 5. (Babası:) Yavrucuğum! Dedi, rüyayı sakın kardeşlerine anlatma; sonra sana bir tuzak kurarlar! Çünkü şeytan insana apaçık bir düşmandır. 6. İşte böylece Rabbin seni seçecek, sana (rüyada görülen) olayların yorumunu öğretecek ve daha

² Bu hususa çalışmamızın II. Bölüm'ünde “Eserin Kaynakları” başlığı altında yer verilmiştir.

önce iki atan İbrahim ve İshak'a nimetini tamamladığı gibi sana ve Ya'kub soyuna da nimetini tamamlayacaktır. Çünkü Rabbin çok iyi bilendir, hikmet sahibidir. 7. And olsun ki Yusuf ve kardeşlerinde, (almak) isteyenler için ibretler vardır. 8. (Kardeşleri) dediler ki: Yusuf'la kardeşi (Bünyamin) babamıza bizden daha sevgilidir. Hâlbuki biz kalabalık bir cemaatiz. Şüphesiz ki babamız apaçık bir yanlışlık içindedir. 9. (Aralarında dediler ki:) Yusuf'u öldürün veya onu (uzak) bir yere atın ki babanızın teveccühü yalnız size kalsın! Ondan sonra da (tevbe ederek) sâlih kimseler olursunuz! 10. Onlardan biri: Yusuf'u öldürmeyin, eğer mutlaka yapacaksanız onu kuyunun dibine atın da geçen kervanlardan biri onu alsın (götürsün), dedi. 11. Dediler ki: "Ey babamız! Sana ne oluyor da Yusuf hakkında bize güvenmiyorsun! Oysaki biz onun iyiliğini istemekteyiz. 12. Yarın onu bizimle beraber (kıra) gönder de bol bol yesin (içsin), oynasın. Biz onu mutlaka koruruz." 13. (Babaları) dedi ki: Onu götürmeniz beni mutlaka üzer. Siz ondan habersizken onu bir kurdun yemesinden korkarım. 14. Dediler ki: Hakikaten biz (kuvvetli) bir topluluk olduğumuz halde, eğer onu kurt yerse, o zaman biz gerçekten aciz kimseler sayılırız. 15. Onu götürüp de kuyunun dibine atmaya ittifakla karar verdikleri zaman, biz Yusuf'a: And olsun ki sen onların bu işlerini onlar (işin) farkına varmadan, kendilerine haber vereceksin, diye vahyettik. 16. Akşamleyin ağlayarak babalarına geldiler. 17. Ey babamız! dediler, biz yarışmak üzere uzaklaştık; Yusuf'u eşyamızın yanında bırakmıştık. (Ne yazık ki) onu kurt yemiştir! Fakat biz doğru söyleyenler olsak da sen bize inanmazsın. 18. Gömleğinin üstünde sahte bir kan ile geldiler. (Ya'kub) dedi ki: Bilakis nefisleriniz size (kötü) bir işi güzel gösterdi. Artık (bana düşen) hakkıyla sabretmektir. Anlattığınız karşısında (bana) yardım edecek olan, ancak Allah'tır. 19. Bir kervan geldi ve suçularını (kuyuya) gönderdiler, o da (gidip)

kovasını saldı, (Yusuf'u görünce) "Müjde! İşte bir oğlan!" dedi. Onu bir ticaret malı olarak sakladılar. Allah onların yaptıklarını çok iyi bilir. 20. (Kafle Mısır'a vardığında) onu değersiz bir pahaya, sayılı birkaç dirheme sattılar. Onlar zaten onu hemen elden çıkarmak istiyorlardı. 21. Mısır'da onu satın alan adam, karısına dedi ki: "Ona değer ver ve güzel bak! Umulur ki bize faydası olur. Veya onu evlat ediniriz." İşte böylece (Mısır'da adaletle hükmetmesi) ve kendisine (rüyadaki) olayların yorumunu öğretmememiz için Yusuf'u o yere yerleştirdik. Allah, emrini yerine getirmeye kadirdir. Fakat insanların çoğu (bunu) bilmezler. 22. (Yusuf) erginlik çağına erişince, ona (isabetle) hükmetme (yeteneği) ve ilim verdik. İşte güzel davrananları biz böyle mükâfatlandırırız. 23. Evinde bulunduğu kadın, onun nefsinden murat almak istedi, kapıları iyice kapattı ve "Haydi gel!" dedi. O da " (Hâşâ), Allah'a sığınırım! Zira kocanız benim velinimetimdir, bana güzel davrandı. Gerçek şu ki, zalimler iflah olmaz!" dedi. 24. And olsun ki, kadın ona meyletti. Eğer Rabbinin işaret ve ikazını görmeseydi o da kadına meyletmişti. İşte böylece biz, kötülük ve fuhşu ondan uzaklaştırmak için (delilimizi gösterdik). Şüphesiz o ihlâslı kullarımızdandı. 25. İkisi de kapıya doğru koştular. Kadın onun gömleğini arkadan yırttı. Kapının yanında onun kocasına rastladılar. Kadın dedi ki: Senin ailene kötülük etmek isteyen cezası, zindana atılmaktan veya elem verici bir işkenceden başka ne olabilir! 26. Yusuf: "Asıl kendisi benim nefsimden murat almak istedi" dedi. Kadının akrabasından biri şöyle şahitlik etti: "Eğer gömleği önden yırtılmışsa, kadın doğru söylemiştir, bu ise yalancılardandır." 27. "Eğer gömleği arkadan yırtılmışsa, kadın yalan söylemiştir. Bu ise doğru söyleyenlerdendir." 28. (Kocası, Yusuf'un gömleğinin) arkadan yırtılmış olduğunu görünce, (kadına): "Şüphesiz, dedi; bu, sizin tuzağınızdır. Sizin tuzağınız gerçekten büyüktür." 29. "Ey Yusuf! Sen bundan

(olanları söylemekten) vazgeç! (Ey kadın!) Sen de günahının affını dile! Çünkü sen günahkârlardan oldun.” 30. Şehirdeki bazı kadınlar dediler ki: Aziz’in karısı, delikanlının nefsinden murat almak istiyormuş; Yusuf’un sevdası onun kalbine işlemiş! Biz onu gerçekten açık bir sapıklık içinde görüyoruz. 31. Kadın onların dedikodusunu duyunca, onlara davetçi gönderdi; onlar için dayanacak yastıklar hazırladı. Onlardan her birine bir bıçak verdi. (Kadınlar meyveleri soyarken Yusuf’a): “Çık karşılarına!” dedi. Kadınlar onu görünce, onun büyüklüğünü anladılar. (Şaşkınlıklarından) ellerini kestiler ve dediler ki: Hâşâ Rabbimiz! Bu bir beşer değil... Bu ancak üstün bir melektir! 32. Kadın dedi ki: İşte hakkında beni kınadığınız şahıs budur. Ben onun nefsinden murat almak istedim. Fakat o, (bundan) şiddetle sakındı. And olsun, eğer o kendisine emredeceğimi yapmazsa mutlaka zindana atılacak ve elbette sürünenlerden olacaktır! 33. (Yusuf:) Rabbim! Bana zindan, bunların benden istediklerinden daha iyidir! Eğer onların hilelerini benden çevirmezsen, onlara meyleder ve cahillerden olurum! dedi. 34. Rabbi onun duasını kabul etti ve hilelerini ondan uzaklaştırdı. Çünkü O çok iyi işiten, pek iyi bilendir. 35. Sonunda (Aziz ve arkadaşları) kesin delilleri görmelerine rağmen (halkın dedikodusunu kesmek için yine de) onu bir zamana kadar mutlaka zindana atmaları kendilerine uygun göründü. 36. Onunla birlikte zindana iki delikanlı daha girdi. Onlardan biri dedi ki: Ben (rüyada) şarap sıktığımı gördüm. Diğeri de: Ben de başımın üstünde kuşların yemekte olduğu bir ekmek taşıdığımı gördüm. Bunun yorumunu bize haber ver. Çünkü biz seni güzel davrananlardan görüyoruz, dedi. 37. (Yusuf) dedi ki: Size yedirilecek yemek gelmeden önce onun yorumunu mutlaka size haber vereceğim. Bu, Rabbimin bana öğrettiklerindedir. Şüphesiz ben Allah’a inanmayan bir kavmin dininden uzaklaştım. Onlar ahireti inkâr edenlerin

kendileridir. 38. Atalarım İbrahim, İshak ve Ya'kub'un dinine uydum. Allah'a herhangi bir şeyi ortak koşmamız bize yaraşmaz. Bu Allah'ın bize ve insanlara olan lütfundandır. Fakat insanların çoğu şükretmezler. 39. Ey zindan arkadaşlarım! Çeşitli tanrılar mı daha iyi, yoksa gücüne karşı durulamaz olan bir tek Allah mı? 40. Allah'ı bırakıp da taptıklarınız, sizin ve atalarınızın taktığı birtakım isimlerden başka bir şey değildir. Allah onlar hakkında herhangi bir delil indirmemiştir. Hüküm sadece Allah'a aittir. O size kendisinden başkasına ibadet etmemenizi emr etmiştir. İşte dosdoğru din budur. Fakat insanların çoğu bilmezler. 41. Ey zindan arkadaşlarım! (Rüyalarınıza gelince), biriniz (daha önce olduğu gibi) efendisine şarap içirecek; diğeri ise asılacak ve kuşlar onun başından (beynini) yiyecekler. Yorumunu sorduğunuz iş (bu şekilde) kesinleşmiştir. 42. Onlardan, kurtulacağını bildiği kimseye dedi ki: Beni efendinin yanında an, (umulur ki beni çıkarır). Fakat şeytan ona, efendisine anmayı unutturdu. Dolayısıyla (Yusuf), birkaç sene daha zindanda kaldı. 43. Kral dedi ki: Ben (rüyada) yedi arık ineğin yediği yedi semiz inek gördüm. Ayrıca yedi yeşil başak ve diğelerini de kuru gördüm. Ey ileri gelenler! Eğer rüya yorumluyorsanız, benim rüyamı da bana yorumlayınız. 44. (Yorumcular) dediler ki: Bunlar karmakarışık düşlerdir. Biz böyle düşlerin yorumunu bilenlerden değiliz. 45. (Zindandaki) iki kişiden kurtulmuş olan, uzun bir zaman sonra (Yusuf'u) hatırlayarak dedi ki: Ben size onun yorumunu haber veririm, beni hemen (zindana) gönderin. 46. (Yusuf'un yanına gelerek dedi ki:) Ey Yusuf, ey doğru sözlü kişi! (Rüyada görülen) yedi arık ineğin yediği yedi semiz inek ile yedi yeşil başak ve diğeleri de kuru olan (başaklar) hakkında bize yorum yap. Ümit ederim ki, insanlara (isabetli yorumunla) dönerim de belki onlar da doğruyu öğrenirler. 47. Yusuf dedi ki: Yedi sene âdetiniz üzere ekin ekersiniz. Sonra da yiyeceklerinizden az bir miktar hariç, biçtiklerinizi

başında (stok edip) bırakınız. 48. Sonra bunun ardından, saklayacaklarınızdan az bir miktar (tohumluk) hariç, o yıllar için biriktirdiklerinizi yiyip bitirecek yedi kıtlık yılı gelecektir. 49. Sonra bunun ardından da bir yıl gelecek ki, o yılda insanlara (Allah tarafından) yardım olunacak ve o yılda (meyve suyu ve yağ) sıkacaklar. 50. (Adam bu yorumu getirince) kral dedi ki: “Onu bana getirin!” Elçi, Yusuf’a geldiği zaman, (Yusuf) dedi ki: “Efendine dön de ona: Ellerini kesen o kadınların zoru neydi? diye sor. Şüphesiz benim Rabbim onların hilesini çok iyi bilir.” 51. (Kral kadınlara) dedi ki: Yusuf’un nefsinden murat almak istediğiniz zaman durumunuz neydi? Kadınlar, Hâşâ! Allah için, biz ondan hiçbir kötülük görmedik, dediler. Aziz’in karısı da dedi ki: “Şimdi gerçek ortaya çıktı. Ben onun nefsinden murat almak istemiştim. Şüphesiz ki o doğru söyleyenlerdendir.” 52. (Yusuf dedi ki): Bu, Aziz’in yokluğunda ona hainlik etmediğimi ve Allah’ın hainlerin hilesini başarıya ulaştırmayacağını (herkesin) bilmesi içindir. 53. (Bununla beraber) nefsimi temize çıkarmıyorum. Çünkü nefis aşırı şekilde kötülüğü emreder; Rabbim acıyıp korumuş başka. Şüphesiz Rabbim çok bağışlayan, pek esirgeyendir. 54. Kral dedi ki: Onu bana getirin, onu kendime özel danışman edineyim. Onunla konuşunca: Bugün sen yanımızda yüksek makam sahibi ve güvenilir birisin, dedi. 55. “Beni ülkenin hazinelerine tayin et! Çünkü ben (onları) çok iyi korurum ve bu işi bilirim” dedi. 56. Ve böylece Yusuf’a orada dilediği gibi hareket etmek üzere ülke içinde yetki verdik. Biz dilediğimiz kimseye rahmetimizi eriştiririz. Ve güzel davrananların mükâfatını zâyi etmeyiz. 57. İman edip de (kötülüklerden) sakınanlar için ahiret mükâfatı daha hayırlıdır. 58. Yusuf’un kardeşleri gelip onun huzuruna girdiler, (Yusuf) onları tanıdı, onlar onu tanımıyorlardı. 59. (Yusuf) onların yüklerini hazırlayınca dedi ki: “Sizin baba bir kardeşinizi de bana getirin. Görmüyor musunuz, ben ölçeği tam

dolduruyorum ve ben misafirperverlerin en iyisiyim. 60. Eğer onu bana getirmezseniz, artık benim yanımda size verilecek bir ölçek (erzak) yoktur, bana hiç yaklaşmayın!” 61. Dediler ki: Onu babasından istemeye çalışacağız, kuşkusuz bunu yapacağız. 62. (Yusuf) emrindeki gençlere dedi ki: Sermayelerini yüklerin içine koyun. Olur ki ailelerine döndüklerinde bunun farkına varırlar da belki geri gelirler. 63. Babalarına döndüklerinde dediler ki: Ey babamız! Erzak bize yasaklandı. Kardeşimizi (Bünyamin’i) bizimle beraber gönder de (onun sayesinde) ölçüp alalım. Biz onu mutlaka koruyacağız. 64. Ya’kub dedi ki: Daha önce kardeşi (Yusuf) hakkında size ne kadar güvendiysen, bunun hakkında da size ancak o kadar güvenirim! (Ben onu sadece Allah’a emanet ediyorum); Allah en hayırlı koruyucudur. O, acıyanların en merhametlisidir. 65. Eşyalarını açtıklarında sermayelerinin kendilerine geri verildiğini gördüler. Dediler ki: Ey babamız! Daha ne istiyoruz? İşte sermayemiz de bize geri verilmiş. (Onunla yine) ailemize yiyecek getiririz, kardeşimizi koruruz ve bir deve yükü de fazla alırız. Çünkü bu (seferki aldığımız) az bir miktardır. 66. (Ya’kub) dedi ki: “Kuşatılmanız (ve çaresiz kalma durumunuz) hariç, onu bana mutlaka getireceğinize dair Allah adına bana sağlam bir söz vermediğiniz takdirde onu sizinle beraber göndermem!” Ona (istediği şekilde) teminatlarını verdiklerinde dedi ki: Söylediklerimize Allah şahittir. 67. Sonra şöyle dedi: Oğullarım! (Şehre) hepimiz bir kapıdan girmeyin, ayrı ayrı kapılardan girin. Ama Allah’tan (gelecek) hiçbir şeyi sizden savamam. Hüküm Allah’tan başkasının değildir. (Onun için) ben yalnız O’na dayandım. Tevekkül edenler yalnız O’na dayansınlar. 68. Babalarının kendilerine emr ettiği yerden (çeşitli kapılardan) girdiklerinde (onun emrini yerine getirdiler. Fakat bu tedbir) Allah’tan gelecek hiçbir şeyi onlardan savamazdı; ancak Ya’kub içindeki bir dileği açığa vurmuş oldu.

Şüphesiz o, ilim sahibiydi, çünkü ona biz öğretmiştik. Fakat insanların çoğu bilmezler. 69. Yusuf'un yanına girdiklerinde öz kardeşini yanına aldı ve "Bilesin ki ben senin kardeşim, onların yaptıklarına üzülme" dedi. 70. (Yusuf) onların yükünü hazırladığı zaman maşrapayı kardeşinin yükü içine koydu! (Kafile hareket ettikten) sonra bir tellal: Ey kabile! Siz hırsızısınız! diye seslendi. 71. (Yusuf'un kardeşleri) onlara dönerek: Ne arıyorsunuz? dediler. 72. Kralın su kabını arıyoruz; onu getirene bir deve yükü (bahşiş) var dediler. (İçlerinden biri:) Ben buna kefilim, dedi. 73. Allah'a and olsun ki, bizim yeryüzünde fesat çıkarmak için gelmediğimizi siz de biliyorsunuz. Biz hırsız da değiliz, dediler. 74. (Yusuf'un adamları) dediler ki: Peki, siz yalancıysanız bunun cezası nedir? 75. "Onun cezası, kayıp eşya, kimin yükünde bulunursa işte o (şahsa el koymak) onun cezasıdır. Biz zalimleri böyle cezalandırırız" dediler. 76. Bunun üzerine Yusuf, kardeşinin yükünden önce onların yüklerini (aramaya) başladı. Sonra da onu, kardeşinin yükünden çıkarttı. İşte biz Yusuf'a böyle bir tedbir öğrettik, yoksa kralın kanununa göre kardeşini tutamayacaktı. Ancak Allah'ın dilemesi hariç. Biz kimi dilersek onu derecelerle yükseltiriz. Zira her ilim sahibinin üstünde daha iyi bilen birisi vardır. 77. (Kardeşleri) dediler ki: "Eğer o çaldıysa, daha önce onun bir kardeşi de çalmıştı." Yusuf bunu içinde sakladı, onlara açmadı. (Kendi kendine) dedi ki: Siz daha kötü durumdasınız! Allah sizin anlattığımızı çok iyi bilir. 78. Dediler ki: Ey Aziz! Gerçekten onun çok yaşlı bir babası var. Onun yerine bizim birimizi alıkoy. Zira biz seni, iyilik edenlerden görüyoruz. 79. Dedi ki: Eşyamızı yanında bulduğumuz kimseden başkasını yakalamaktan Allah'a sığınırız, o takdirde biz gerçekten zalimlerden oluruz! 80. Ondan ümitlerini kesince, (meseleyi) gizli görüşmek üzere ayrılıp (bir kenara) çekildiler. Büyükleri dedi ki: "Babanızın sizden Allah adına söz aldığını, daha önce

de Yusuf hakkında işlediğiniz kusuru bilmiyor musunuz? Babam bana izin verinceye veya benim için Allah hükmedinceye kadar bu yerden asla ayrılmayacağım. O hükmedenlerin en hayırlısıdır. 81. Babanıza dönün ve deyin ki: “Ey babamız! Şüphesiz oğlun hırsızlık etti. Biz bildiğimizden başkasına şahitlik etmedik. Biz gaybın bekçileri değiliz. 82. (İstersen) içinde bulunduğumuz şehre (Mısır halkına) ve aralarında geldiğimiz kafiye de sor. Biz gerçekten doğru söylüyoruz.” 83. (Babaları) dedi ki “Hayır, nefisleriniz sizi (böyle) bir işe sürükledi. (Bana düşen) artık, güzel bir sabırdır. Umulur ki, Allah onların hepsini bana getirir. Çünkü O çok iyi bilendir, hikmet sahibidir.” 84. Onlardan yüz çevirdi, “Ah Yusuf’um ah!” diye sızlandı ve kederini içine gömmesi yüzünden gözlerine boz geldi. 85. (Oğulları:) “Allah’a and olsun ki sen hâlâ Yusuf’u anıyorsun. Sonunda ya hasta olacaksın ya da büsbütün helak olacaksın!” dediler. 86. (Ya’kub:) Ben gam ve kederimi sadece Allah’a arz ediyorum. Ve ben sizin bilemeyeceğiniz şeyleri Allah tarafından (vahiy ile) biliyorum, dedi. 87. Ey oğullarım! Gidin de Yusuf’u ve kardeşini iyice araştırın, Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyin. Çünkü kâfirler topluluğundan başkası Allah’ın rahmetinden ümit kesmez. 88. Yusuf’un yanına girdiklerinde dediler ki: Ey Aziz! Bizi ve ailemizi kıtlık bastı ve biz değersiz bir sermaye ile geldik. Hakkımızı tam ölçerek ver. Ayrıca bize bağışta da bulun. Şüphesiz Allah sadaka verenleri mükâfatlandırır. 89. Yusuf dedi ki: Siz, cahilliğiniz yüzünden Yusuf ve kardeşine yaptıklarınızı biliyor musunuz? 90. Yoksa sen gerçekten Yusuf musun? dediler. O da: (Evet) ben Yusuf’um, bu da kardeşim. (Birbirimize kavuşmayı) Allah bize lütfetti. Çünkü kim (Allah’tan) korkar ve sabrederse, şüphesiz Allah güzel davrananların mükâfatını zayı etmez, dedi. 91. (Kardeşleri) dediler ki: Allah’a and olsun, hakikaten Allah seni bize üstün kılmış. Gerçekten biz hataya düşmüşüz. 92.

(Yusuf) dedi ki: “Bugün sizi kınamak yok, Allah sizi affetsin! O, merhametlilerin en merhametlisidir.” 93. “Şu benim gömleğimi götürün de onu babamın yüzüne koyun, (gözleri) görecektir. Ve bütün ailenizi bana getirin. 94. Kafile (Mısır’dan) ayrılınca, babaları (yanındakilere): Eğer bana bunamış demezseniz inanın ben Yusuf’un kokusunu alıyorum! dedi. 95. (Onlar da) Vallahi sen hâla eski şaşkınlığındasın, dediler. 96. Müjdeciler gelince, gömleği onun yüzüne koyar koymaz (Ya’kub) görür oldu. Ben size: “Allah tarafından (vahiy ile) sizin bilemeyeceğiniz şeyleri bilirim” demedim mi! dedi. 97. (Oğulları) dediler ki: Ey babamız! (Allah’tan) bizim günahlarımızın affını dile! Çünkü biz gerçekten günahkârlar idik. 98. (Ya’kub:) Sizin için Rabbimden af dileyeceğim. Çünkü O çok bağışlayan, pek esirgeyen, dedi. 99. (Hep beraber Mısır’a gidip) Yusuf’un yanına girdikleri zaman, ana babasını kucakladı, “Güven içinde Allah’ın iradesiyle Mısır’a girin!” dedi. 100. Ana ve babasını tahtının üstüne çıkartıp oturttu ve hepsi onun için (ona kavuştukları için) secdeye kapandılar. (Yusuf) dedi ki: “Ey babacığım! İşte bu, daha önce (gördüğüm) rüyanın yorumudur. Rabbim onu gerçekleştirdi. Doğrusu Rabbim bana (çok şey) lütfetti. Çünkü beni zindandan çıkardı ve şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozduktan sonra sizi çölden getirdi. Şüphesiz ki Rabbim dilediğine lütfedicidir. Kuşkusuz O çok iyi bilendir, hikmet sahibidir.” 101. “Ey Rabbim! Mülkten bana (nasibimi) verdin ve bana (rüyada görülen) olayların yorumunu da öğrettin. Ey gökleri ve yeri yaratan! Sen dünyada da ahirette de benim sahibimsin. Beni Müslüman olarak öldür ve beni salihler arasına kat!” ...

1.1.2. Tevrat’ta Yûsuf Peygamber

37. Bölüm Yusuf’un Düşleri

1. Yakup babasının yabancı olarak kalmış olduğu Kenan ülkesinde yaşadı. 2. Yakup soyunun öyküsü: Yusuf on yedi yaşında bir gençti. Babasının karıları Bilha ve Zilpa'dan olan üvey kardeşleriyle birlikte sürü güdüyordu. Kardeşlerinin yaptığı kötülükleri babasına ulaştırırdı. 3. İsrail Yusuf'u öbür oğullarının hepsinden çok severdi. Çünkü Yusuf onun yaşlılığında doğmuştu. Yusuf'a uzun, renkli bir giysi yaptırmıştı. 4. Yusuf'un kardeşleri babalarının onu kendilerinden çok sevdiğini görünce, ondan nefret ettiler. Yusuf'a tatlı söz söylemez oldular. 5. Yusuf bir düş gördü. Bunu kardeşlerine anlatınca, ondan daha çok nefret ettiler. 6. Yusuf, "Lütfen gördüğüm düşü dinleyin!" dedi, 7. "Tarlada demet bağlıyorduk. Ansızın benim demetim kalkıp dikildi. Sizinkilerse, çevresine toplanıp önünde eğildiler." 8. Kardeşleri, "Başımıza kral mı olacaksın? Bizi sen mi yöneteceksin?" dediler. Düşlerinden, söylediklerinden ötürü ondan büsbütün nefret ettiler. 9. Yusuf bir düş daha görüp kardeşlerine anlattı. "Dinleyin, bir düş daha gördüm" dedi, "Güneş, ay ve on bir yıldız önümde eğildiler." 10. Yusuf babasıyla kardeşlerine bu düşü anlatınca, babası onu azarladı: "Ne biçim düş bu?" dedi, "Ben, annen ve kardeşlerin gelip önünde yere mi eğileceğiz yani?" 11. Kardeşleri Yusuf'u kıskanıyordu, ama bu olay babasının aklına takıldı.

38. Bölüm Kardeşleri Yusuf'u Satıyor

12. Bir gün Yusuf'un kardeşleri babalarının sürüsünü gütmek için Şekem'e gittiler. 13. İsrail Yusuf'a, "Kardeşlerin Şekem'de sürü güdüyorlar" dedi, "Gel seni de onların yanına göndereyim." Yusuf, "Hazırım" diye yanıtladı. 14. Babası, "Git kardeşlerine ve sürüye bak" dedi, "Her şey yolunda mı, değil mi, bana haber getir." Böylece onu Hevron Vadisi'nden gönderdi. Yusuf Şekem'e vardı. 15. Kırdada dolaşırken bir adam onu görüp, "Ne arıyorsun?" diye sordu. 16. Yusuf,

“Kardeşlerimi arıyorum” diye yanıtladı, “Buralarda sürü güdüyorlar. Nerede olduklarını biliyor musun?” 17. Adam, “Buradan ayrıldılar” dedi, “Dotan’a gidelim dediklerini duydum.” Böylece Yusuf kardeşlerinin peşinden gitti ve Dotan’da onları buldu. 18. Kardeşleri onu uzaktan gördüler. Yusuf yanlarına varmadan, onu öldürmek için düzen kurdular. 19. Birbirlerine, “İşte düş hastası geliyor” dediler, 20. “Hadi onu öldürüp kuyulardan birine atalım. Yabanıl bir hayvan yedi deriz. Bakalım o zaman düşleri ne olacak!” 21. Ruben bunu duyunca, Yusuf’u kurtarmaya çalıştı: “Canına kıymayın” dedi, 22. “Kan dökmeyin. Onu şu ıssız yerdeki kuyuya atın, ama kendisine dokunmayın.” Amacı Yusuf’u kurtarıp babasına geri götürmekti. 23. Yusuf yanlarına varınca, kardeşleri sırtındaki renkli uzun giysiyi çekip çıkardılar 24. ve kendisini susuz, boş bir kuyuya attılar. 25. Yemek yemek için oturduklarında, Gilat yönünden bir İsmailî kervanının geldiğini gördüler. Develeri kitre, pelesenk, laden yüklüydü. Mısır’a gidiyorlardı. 26. Yahuda, kardeşlerine, “Kardeşimizi öldürür, suçumuzu gizlersek ne kazanırız?” dedi, 27. “Gelin onu İsmailîler’e satalım. Böylece canına dokunmamış oluruz. Çünkü o kardeşimizdir, aynı kanı taşıyoruz.” Kardeşleri kabul etti. 28. Midyanlı tüccarlar oradan geçerken, kardeşleri Yusuf’u kuyudan çekip çıkardılar ve yirmi gümüşe İsmailîler’e sattılar. İsmailîler Yusuf’u Mısır’a götürdüler. 29. Kuyuya geri dönen Ruben Yusuf’u orada göremeyince üzüntüden üstünü başını yırttı. 30. Kardeşlerinin yanına gidip, “Çocuk orada yok” dedi, “Ne yapacağım şimdi ben?” 31. Bunun üzerine bir teke keserek Yusuf’un renkli uzun giysisini kanına buladılar. 32. Giysiyi babalarına götürerek, “Bunu bulduk” dediler, “Bak, bakalım, oğlunun mu, değil mi?” 33. Yakup giysiyi tanıdı, “Evet, bu oğlumun giysisi” dedi, “Onu yabanıl bir hayvan yemiş olmalı. Yusuf’u parçalamış olsa gerek.” 34. Yakup üzüntüden üstünü başını yırttı, beline çul sardı,

oğlu için uzun süre yas tuttu. 35. Bütün oğulları, kızları onu avutmaya çalıştırlarsa da o avunmak istemedi. “Oğlumun yanına, ölüler diyarına yas tutarak gideceğim” diyerek oğlu için ağlamaya devam etti. 36. Bu arada Midyanlılar da Yusuf’u Mısır’da Firavun’un bir görevlisine, muhafız birliği komutanı Potifar’a sattılar.

39. Bölüm Yusuf ve Potifar’ın Karısı

1. İsmaililer Yusuf’u Mısır’a götürmüştü. Firavun’un görevlisi, muhafız birliği komutanı Mısırlı Potifar onu İsmaililer’den satın almıştı. 2. Rab Yusuf’la birlikteydi ve onu başarılı kılıyordu. Yusuf Mısırlı efendisinin evinde kalıyordu. 3. Efendisi Rabb’in Yusuf’la birlikte olduğunu ve yaptığı her işte onu başarılı kıldığını gördü. 4. Ondan hoşnut kalarak onu özel hizmetine aldı. Evinin ve sahip olduğu her şeyin sorumluluğunu ona verdi. 5. Yusuf’u evinin ve sahip olduğu her şeyin sorumlusu atadığı andan itibaren Rab Yusuf sayesinde Potifar’ın evini kutsadı. Evini, tarlasını, kendisine ait her şeyi bereketli kıldı. 6. Potifar sahip olduğu her şeyin sorumluluğunu Yusuf’a verdi; yediği yemek dışında, hiçbir şeyle ilgilenmedi. Yusuf güzel yapılı, yakışıklıydı. 7. Bir süre sonra efendisinin karısı ona göz koyarak, “Benimle yat” dedi. 8. Ama Yusuf reddetti. “Ben burada olduğum için efendim evdeki hiçbir şeyle ilgilenme gereğini duymuyor” dedi, “Sahip olduğu her şeyin yönetimini bana verdi. 9. Bu evde ben de onun kadar yetkiliyim. Senin dışında hiçbir şeyi benden esirgemedi. Sen onun karısısın. Nasıl böyle bir kötülük yapar, Tanrı’ya karşı günah işlerim?” 10. Potifar’ın karısı her gün kendisiyle yatması ya da birlikte olması için direttiyse de, Yusuf onun isteğini kabul etmedi. 11. Bir gün Yusuf işlerini yapmak üzere eve gitti. İçerde ev halkından hiç kimse yoktu. 12. Potifar’ın karısı Yusuf’un giysisini tutarak, “Benimle yat” dedi. Ama Yusuf giysisini onun elinde bırakıp evden dışarı kaçtı. 13. Kadın Yusuf’un giysisini bırakıp kaçtığını görünce,

14. hizmetkârlarını çağırdı. “Bakın şunal!” dedi, “Kocamın getirdiği bu İbrani bizi rezil etti. Yanıma geldi, benimle yatmak istedi. Ben de bağırdım. 15. Bağırdığımı duyunca, giysisini yanımda bırakıp dışarı kaçtı.” 16. Efendisi eve gelinceye kadar Yusuf’un giysisini yanımda alıkoydu. 17. Ona da aynı şeyleri anlattı: “Buraya getirdiğin İbrani köle yanıma gelip beni aşağılamak istedi. 18. Ama ben bağıınca giysisini yanımda bırakıp kaçtı.” 19. Karısının, “Senin kölen bana böyle yaptı” diyerek anlattıklarını duyunca, Yusuf’un efendisinin öfkesi tepesine çıktı. 20. Yusuf’u yakalayıp zindana, kralın tutsaklarının bağlı olduğu yere attı. Ama Yusuf zindandayken 21. Rab onunla birlikteydi. Ona iyilik etti. Zindancıbaşı Yusuf’tan hoşnut kaldı. 22. Bütün tutsakların yönetimini ona verdi. Zindanda olup biten her şeyden Yusuf sorumluydu. 23. Zindancıbaşı Yusuf’un sorumlu olduğu işlerle hiç ilgilenmezdi. Çünkü Rab Yusuf’la birlikteydi ve yaptığı her işte onu başarılı kılıyordu.

40. Bölüm Yusuf Tutsakların Düşünü Yorumluyor

1. Bir süre sonra, Firavun’un sakisi ve fırıncısı efendilerini gücendirdiler. 2. Firavun bu iki görevlisine, baş sakiyle fırıncıbaşına öfkelenildi. 3. Onları muhafız birliği komutanının evinde, Yusuf’un tutsak olduğu zindanda gözaltına aldı. 4. Muhafız birliği komutanı Yusuf’u onların hizmetine atadı. Bir süre zindanda kaldılar. 5. Firavun’un sakisiyle fırıncısı tutsak oldukları zindanda aynı gece birer düş gördüler. Düşleri farklı anlamlar taşıyordu. 6. Sabah Yusuf yanlarına gittiğinde, onları tedirgin gördü. 7. Efendisinin evinde, kendisiyle birlikte zindanda kalan Firavun’un görevlilerine, “Niçin suratınız asık bugün?” diye sordu. 8. “Düş gördük ama yorumlayacak kimse yok” dediler. Yusuf, “Yorum Tanrı’ya özgü değil mi?” dedi, “Lütfen düşünüzü bana anlatın.” 9. Baş saki düşünü Yusuf’a anlattı: “Düşümde

önümde bir asma gördüm. 10. Üç çubuğu vardı. Tomurcuklar açar açmaz çiçeklendi ve salkım salkım üzüm verdi. 11. Firavun'un kâsesi elimdeydi. Üzümleri alıp Firavun'un kâsesine sıktım. Sonra kâseyi ona verdim.” 12. Yusuf, “Bu şu anlama gelir” dedi, “Üç çubuk üç gün demektir. 13. Üç gün içinde Firavun seni zindandan çıkaracak, yine eski görevine döneceksin. Geçmişte olduğu gibi yine ona sakilik yapacaksın. 14. Ama her şey yolunda giderse, lütfen beni anımsa. Bir iyilik yap, Firavun'a benden söz et. Çıkar beni bu zindandan. 15. Çünkü ben İbrani ülkesinden zorla kaçırıldım. Burada da zindana atılacak bir şey yapmadım.” 16. Fıncıbaşı bu iyi yorumu duyunca, Yusuf'a, “Ben de bir düş gördüm” dedi, “Başımın üstünde üç sepet beyaz ekmek vardı. 17. En üstteki sepette Firavun için pişirilmiş çeşitli pastalar vardı. Kuşlar başımın üstündeki sepette pastaları yiyorlardı.” 18. Yusuf, “Bu şu anlama gelir” dedi, “Üç sepet üç gün demektir. 19. Üç gün içinde Firavun seni zindandan çıkarıp ağaca asacak. Kuşlar etini yiyecekler.” 20. Üç gün sonra, doğum gününde Firavun bütün görevlilerine bir şölen verdi. Görevlilerinin önünde baş sakisiyle fıncıbaşını zindandan çıkardı. 21-22. Yusuf'un yaptığı yoruma uygun olarak baş sakisini eski görevine atadı. Baş saki Firavun'a şarap sunmaya başladı. Ama Firavun fıncıbaşını astırdı. 23. Gel gelelim, baş saki Yusuf'u anımsamadı, unuttu gitti.

41. Bölüm Yusuf Firavun'un Düşünü Yorumluyor

1. Tam iki yıl sonra Firavun bir düş gördü: Nil Irmağı'nın kıyısında duruyordu. 2. İrmaktan güzel ve semiz yedi inek çıktı. Sazlar arasında otlamaya başladılar. 3. Sonra, yedi çirkin ve cılız inek çıktı. Irmağın kıyısında, öbür ineklerin yanında durdular. 4. Çirkin ve cılız inekler, güzel ve semiz yedi ineği yiyince, Firavun uyandı. 5. Yine uykuya daldı, bu kez başka bir düş gördü: Bir saptta yedi

güzel ve dolgun başak bitti. 6. Sonra, cılız ve doğu rüzgârıyla kavrulmuş yedi başak daha bitti. 7. Cılız başaklar, yedi güzel ve dolgun başağı yuttular. Firavun uyandı ve düş gördüğünü anladı. 8. Sabah uyandığında kaygılıydı. Bütün Mısırlı büyücüleri, bilgeleri çağırtdtı. Onlara gördüğü düşleri anlattı. Ama hiçbirisi Firavun'un düşlerini yorumlayamadı. 9. Bu arada baş saki Firavun'a, "Bugün suçumu itiraf etmeliyim" dedi, 10. "Bana ve fırıncıbaşı kullarına öfkelenince bizi zindana, muhafız birliğı komutanının evine kapattın. 11. Bir gece ikimiz de düş gördük. Düşlerimiz farklı anlamlar taşıyordu. 12. Orada, bizimle birlikte muhafız birliğı komutanının kölesi İbrani bir genç vardı. Gördüğümüz düşleri ona anlattık. Bize bir bir yorumladı. 13. Her şey onun yorumladığı gibi çıktı: Ben görevime döndüm, fırıncıbaşı ise asıldı." 14. Firavun Yusuf'u çağırtdtı. Hemen onu zindandan çıkardılar. Yusuf tıraş olup giysilerini değıştirdikten sonra Firavun'un huzuruna çıktı. 15. Firavun Yusuf'a, "Bir düş gördüm" dedi, "Ama kimse yorumlayamadı. Duyduğun her düşü yorumlayabildiğini işittim." 16. Yusuf, "Ben yorumlayamam" dedi, "Firavun'a en uygun yorumu Tanrı yapacaktır." 17. Firavun Yusuf'a anlatmaya başladı: "Düşümde bir ırmak kıyısında duruyordum. 18. İrmaktan semiz ve güzel yedi inek çıktı. Sazlar arasında otlamaya başladılar. 19. Sonra arık, çirkin, cılız yedi inek daha çıktı. Mısır'da onlar kadar çirkin inek görmedim. 20. Cılız ve çirkin inekler ilk çıkan yedi semiz ineğı yedi. 21. Ama kötü görünüşleri değışmedi. Sanki bir şey yememiş gibi görünüyorlardı. Sonra uyandım. 22. "Bir de düşümde bir sapta dolgun ve güzel yedi başak bittiğini gördüm. 23. Sonra solgun, cılız, doğu rüzgârının kavurduğu yedi başak daha bitti. 24. Cılız başaklar yedi güzel başağı yuttular. Büyüçülere bunu anlattım. Ama hiçbirisi yorumlayamadı." 25. Yusuf, "Efendim, iki düşün de aynı anlamı taşıyor" dedi, "Tanrı ne yapacağını sana bildirmiş. 26. Yedi güzel inek yedi

yıl demektir. Yedi güzel başak da yedi yıldır. Aynı anlama geliyor. 27. Daha sonra çıkan yedi cılız, çirkin inek ve doğu rüzgârının kavurduğu yedi solgun başak ise yedi yıl kıtlık olacağı anlamına gelir. 28. “Söylediğim gibi, Tanrı ne yapacağını sana göstermiş. 29. Mısır’da yedi yıl bolluk olacak. 30. Sonra yedi yıl öyle bir kıtlık olacak ki, bolluk yılları hiç anımsanmayacak. Çünkü kıtlık ülkeyi kasıp kavuracak. 31. Ardından gelen kıtlık bolluğu unutturacak, çünkü çok şiddetli olacak. 32. Bu konuda iki kez düşürmenin anlamı, Tanrı’nın kesin kararını verdiğini ve en kısa zamanda uygulayacağını gösteriyor. 33. “Şimdi Firavun’un akıllı, bilgili bir adam bulup onu Mısır’ın başına getirmesi gerekir. 34. Ülke çapında adamlar görevlendirmeli, bunlar yedi bolluk yılı boyunca ürünlerin beşte birini toplamalı. 35. Gelecek verimli yılların bütün yiyeceğini toplansınlar ve Firavun’un yönetimi altında kentlerde depolayıp korusunlar. 36. Bu yiyecek, gelecek yedi kıtlık yılı boyunca, Mısır’da ihtiyat olarak kullanılacak ve ülke kıtlıktan kırılmayacak.”

Yusuf Mısır’ın Yöneticisi Oluyor

37. Bu öneri Firavun’a ve görevlilerine iyi göründü. 38. Firavun görevlilerine, “Bu adam gibi Tanrı Ruhu’na sahip birini bulabilir miyiz?” diye sordu. 39. Sonra Yusuf’a, “Mademki Tanrı sana bütün bunları açıkladı, senden daha akıllı ve bilgili bir adam yoktur” dedi, 40. “Sarayımın yönetimini sana vereceğim. Bütün halkım buyruklarına uyacak. Tahttan ötürü yalnız ben senin üzerinde olacağım. 41. Seni bütün Mısır’a yönetici atıyorum.” 42. Sonra mührünü parmağından çıkarıp Yusuf’un parmağına taktı. Ona ince ketenden giysi giydirdi. Boynuna altın zincir taktı. 43. Kendi yardımcısının arabasına bindirdi. Yusuf’un önünde, “Yol açın!” diye bağırıldılar. Böylece Firavun ona bütün Mısır’ın yönetimini verdi. 44. Firavun Yusuf’a, “Firavun benim” dedi, “Ama Mısır’da senden izinsiz kimse elini ayağını

oynatmayacak.” 45. Yusuf’un adını Safnat-Paneah koydu. On Kenti’nin kâhini Potifera’nın kızı Asenat’ı da ona karı olarak verdi. Yusuf ülkeyi boydan boya dolaştı. 46. Yusuf Firavun’un hizmetine girdiğinde otuz yaşındaydı. Firavun’un huzurundan ayrıldıktan sonra bütün Mısır’ı dolaştı. 47. Yedi bolluk yılı boyunca toprak çok ürün verdi. 48. Yusuf Mısır’da yedi yıl içinde yetişen bütün ürünleri toplayıp kentlerde depoladı. Her kente o kentin çevresindeki tarlalarda yetişen ürünleri koydu. 49. Denizin kumu kadar çok buğday depoladı; öyle ki, ölçmekten vazgeçti. Çünkü buğday ölçülemeyecek kadar çoktu. 50. Kıtık yılları başlamadan, On Kenti’nin kâhini Potifera’nın kızı Asenat Yusuf’a iki oğlan doğurdu. 51. Yusuf ilk oğlunun adını Manaşşe koydu. “Tanrı bana bütün acılarımı ve babamın ailesini unutturdu” dedi. 52. “Tanrı sıkıntı çektiğim ülkede beni verimli kıldı” diyerek ikinci oğlunun adını Efrayim koydu. 53. Mısır’da yedi bolluk yılı sona erdi. 54. Yusuf’un söylemiş olduğu gibi yedi kıtlık yılı baş gösterdi. Bütün ülkelerde kıtlık vardı. Ama Mısır’ın her yanında yiyecek bulunuyordu. 55. Mısırlılar aç kalınca, yiyecek için Firavun’a yakardılar. Firavun onlara “Yusuf’a gidin” dedi, “O size ne derse öyle yapın.” 56. Kıtık bütün ülkeyi sarınca, Yusuf depoları açıp Mısırlılara buğday satmaya başladı. Çünkü kıtlık Mısır’ı boydan boya kavuruyordu. 57. Bütün ülkelerden insanlar da buğday satın almak için Mısır’a, Yusuf’a geliyordu. Çünkü kıtlık bütün dünyayı sarmıştı ve şiddetliydi.

42. Bölüm Yusuf’un Kardeşleri Mısır’a Gidiyor

1. Yakup, Mısır’da buğday olduğunu öğrenince, oğullarına, “Neden birbirinize bakıp duruyorsunuz?” dedi, 2. “Mısır’da buğday olduğunu duydum. Gidin, satın alın ki, yaşayalım, yoksa öleceğiz.” 3. Böylece Yusuf’un on kardeşi buğday almak için Mısır’a gittiler. 4. Ama Yakup Yusuf’un kardeşi Benyamin’i

onlarla birlikte göndermedi, çünkü oğlunun başına bir şey gelmesinden korkuyordu.

5. Buğday satın almaya gelenler arasında İsrail'in oğulları da vardı. Çünkü Kenan ülkesinde de kıtlık hüküm sürüyordu. 6. Yusuf ülkenin yöneticisiydi, herkese o buğday satıyordu. Kardeşleri gelip onun önünde yere kapandılar. 7. Yusuf kardeşlerini görünce tanıdı. Ama onlara yabancı gibi davranarak sert konuştu: "Nereden geliyorsunuz?" "Kenan ülkesinden" diye yanıtladılar, "Yiyecek satın almaya geldik." 8. Yusuf kardeşlerini tanıdıysa da kardeşleri onu tanımadılar. 9. Yusuf gördüğü onlarla ilgili düşleri anımsayarak, "Siz casussunuz" dedi, "Ülkenin zayıf noktalarını öğrenmeye geldiniz." 10. "Aman, efendim" diye karşılık verdiler, "Biz kulların yalnızca yiyecek satın almaya geldik. 11. Hepimiz aynı babanın çocuklarıyız. Biz kulların dürüst insanlarız, casus değiliz." 12. Yusuf, "Hayır!" dedi, "Siz ülkenin zayıf noktalarını öğrenmeye geldiniz." 13. Kardeşleri, "Biz kulların on iki kardeşiz" dediler, "Hepimiz Kenan ülkesinde yaşayan aynı babanın çocuklarıyız. En küçüğümüz babamızın yanında kaldı, biri de kayboldu." 14. Yusuf, "Söylediğim gibi" dedi, "Casussunuz siz. 15. Sizi sınavayacağım. Firavun'un başına ant içerim. Küçük kardeşiniz de gelmedikçe, buradan ayrılamazsınız. 16. Aranızdan birini gönderin, kardeşinizi getirsin. Geri kalanlarınız gözaltına alınacak. Anlattıklarınız doğru mu, değil mi, sizi sınavayacağız. Değilse, Firavun'un başına ant içerim ki casussunuz." 17. Üç gün onları gözaltında tuttu. 18. Üçüncü gün onlara, "Bir koşulla canınızı bağışlarım" dedi, "Ben Tanrı'dan korkarım. 19. Dürüst olduğunuzu kanıtlamak için, içinizden biri gözaltında tutulduğunuz evde kalsın, ötekiler gidip aç kalan ailenize buğday götürsün. 20. Sonra küçük kardeşinizi bana getirin. Böylece anlattıklarınızın doğru olup olmadığı ortaya çıkar. Ölümünden kurtulursunuz." Kabul ettiler. 21. Birbirlerine, "Besbelli kardeşimize yaptığımızın cezasını çekiyoruz"

dediler, “Bize yalvardığında nasıl sıkıntı çektiğini gördük, ama dinlemedik. Bu sıkıntı onun için başımıza geldi.” 22. Ruben, “Sizi uyarmadım mı?” dedi, “Çocuğa zarar vermeyin diye. Ama dinlemediniz. İşte şimdi kanının hesabı soruluyor.” 23. Yusuf’un konuştuklarını anladığını fark etmediler, çünkü onunla çevirmen aracılığıyla konuşuyorlardı. 24. Yusuf kardeşlerinden ayrılıp ağlamaya başladı. Sonra dönüp onlarla konuştu. Aralarından Şimon’u alarak ötekilerin gözleri önünde bağladı. 25. Sonra torbalarına buğday doldurulmasını, paralarının torbalarına geri konulmasını ve yol için kendilerine azık verilmesini buyurdu. Bunlar yapıldıktan sonra, 26. buğdaylarını eşeklerine yükleyip oradan ayrıldılar. 27. Konakladıkları yerde içlerinden biri eşeğine yem vermek için torbasını açınca parasını gördü. Para torbanın ağzına konmuştu. 28. Kardeşlerine, “Paramı geri vermişler” diye seslendi, “İşte torbamda!” Yürekleri yerinden oynadı. Titreyerek birbirlerine, “Tanrı’nın bize bu yaptığı nedir?” dediler. 29. Kenan ülkesine, babaları Yakup’un yanına varınca, başlarına gelenleri ona anlattılar: 30. “Mısır’ın yöneticisi bizimle sert konuştu. Bize casusmuşuz gibi davrandı. 31. Ona, “Biz dürüst insanlarız” dedik, “Casus değiliz. 32. Hepimiz aynı babanın çocuklarıyız. On iki kardeşiz; biri kayboldu, en küçüğü de Kenan ülkesinde, babamızın yanında.” 33. Ülkenin yöneticisi bize, “Dürüst olduğunuzu şöyle anlayabilirim” dedi, “Kardeşlerinizden birini yanımda bırakın, buğdayı alın, aç kalan ailelerinize götürün. 34. Küçük kardeşinizi de bana getirin. O zaman casus olmadığınızı, dürüst insanlar olduğunuzu anlar, kardeşinizi size geri veririm. Ülkede ticaret yapabilirsiniz.” 35. Torbalarını boşaltınca, hepsi para kesesini torbasında buldu. Para keselerini görünce, hem kendileri hem babaları korkuya kapıldı. 36. Yakup, “Beni çocuklarımdan yoksun bırakıyorsunuz” dedi, “Yusuf yok, Şimon yok. Şimdi de Benyamin’i götürmek istiyorsunuz. Sıkıntıyı çeken hep

benim.” 37. Ruben babasına, “Benjamin’i geri getirmezssem, iki oğlumu öldür” dedi, “Sen onu bana teslim et, ben sana geri getireceğim.” 38. Ama Yakup, “Oğlumu sizinle göndermeyeceğim” dedi, “Çünkü kardeşi öldü, yalnız o kaldı. Yolda ona bir zarar gelirse bu acıyla ak saçlı başımı ölümler diyarına götürürsünüz.”

43. Bölüm Mısır’a İkinci Yolculuk

1. Kenan ülkesinde kıtlık şiddetlenmişti. 2. Mısır’dan getirilen buğday tükenince Yakup, oğullarına, “Yine gidin, bize biraz yiyecek alın” dedi. 3. Yahuda, “Adam bizi sıkı sıkı uyardı” diye karşılık verdi, “Kardeşiniz sizinle birlikte gelmezse, yüzümü göremezsiz” dedi. 4. Kardeşimizi bizimle gönderirsen, gider sana yiyecek alırız. 5. Göndermezsen gitmeyiz. Çünkü o adam bize, “Kardeşinizi birlikte getirmezsiz, yüzümü göremezsiz” dedi. 6. İsrail, “Niçin adama bir kardeşiniz daha olduğunu söyleyerek bana bu kötülüğü yaptınız?” dedi. 7. Şöyle yanıtladılar: “Adam bize, ‘Babanız hâlâ yaşıyor mu? Başka kardeşiniz var mı?’ diye sordu. Bizimle ve akrabalarımızla ilgili öyle sorular sordu ki, biz de yanıt vermek zorunda kaldık. Kardeşinizi getirin diyeceğini nereden bilebilirdik?” 8. Yahuda, babası İsrail’e “Çocuğu benimle gönder, gidelim” dedi, “Sen de, biz de, yavrularımız da ölmez, yaşarız. 9. Ona ben kefil oluyorum. Beni sorumlu say. Eğer onu geri getirmez, önüne çıkarmazsam, ömrümce sana karşı suçlu sayılayım. 10. Çünkü gecikmeseydik, şimdiye dek iki kez gidip gelmiş olurduk.” 11. Bunun üzerine İsrail, “Öyleyse gidin” dedi, “Yalnız, torbalarınıza bu ülkenin en iyi ürünlerinden biraz pelesenk, biraz bal, kitre, laden, fıstık, badem koyun. Mısır’ın yöneticisine armağan olarak götürün. 12. Yanınıza iki kat para alın. Torbalarınızın ağzına konan parayı geri götürün. Belki bir yanlışlık olmuştur. 13. Kardeşinizi alıp gidin, o adamın yanına dönün. 14. Her Şeye Gücü Yeten Tanrı, adamın yüreğine size karşı merhamet koysun

da, adam öbür kardeşinizle Benyamin'i size geri versin. Bana gelince, çocuklarımdan yoksun kalacaksam kalayım.” 15. Böylece kardeşler yanlarına armağanlar, iki kat para ve Benyamin'i alarak hemen Mısır'a gidip Yusuf'un huzuruna çıktılar. 16. Yusuf Benyamin'i yanlarında görünce, kâhyasına, “Bu adamları eve götür” dedi, “Bir hayvan kesip hazırla. Çünkü öğleyin benimle birlikte yemek yiyecekler.” 17. Kâhya Yusuf'un buyurduğu gibi onları Yusuf'un evine götürdü. 18. Ne var ki kardeşleri Yusuf'un evine götürüldükleri için korktular. “İlk gelişimizde torbalarımıza konan para yüzünden götürülüyoruz galiba!” dediler, “Bize saldırıp egemen olmak, bizi köle edip eşeklerimizi almak istiyor.” 19. Yusuf'un kâhyasına yaklaşp evin kapısında onunla konuştular: 20. “Aman, efendim!” dediler, “Buraya ilk kez yiyecek satın almaya gelmiştik. 21. Konakladığımız yerde torbalarımızı açınca, bir de baktık ki, paramız eksiksiz olarak torbalarımızın ağzına konmuş. Onu size geri getirdik. 22. Ayrıca yeniden yiyecek almak için yanımıza başka para da aldık. Paraları torbalarımıza kimin koyduğunu bilmiyoruz.” 23. Kâhya, “Merak etmeyin” dedi, “Korkmanıza gerek yok. Parayı Tanrı'nız, babanızın Tanrı'sı torbalarınıza koydurmuş. Ben paranızı aldım.” Sonra Şimon'u onlara getirdi. 24. Kâhya onları Yusuf'un evine götürüp ayaklarını yıkamaları için su getirdi, eşeklerine yem verdi. 25. Kardeşler öğlene, Yusuf'un geleceği saate kadar armağanları hazırladılar. Çünkü orada yemek yiyeceklerini duymuşlardı. 26. Yusuf eve gelince, getirdikleri armağanları kendisine sunup önünde yere kapandılar. 27. Yusuf hatırlarını sorduktan sonra, “Bana sözünü ettiğiniz yaşlı babanız iyi mi?” dedi, “Hâlâ yaşıyor mu?” 28. Kardeşleri, “Babamız kulun iyi” diye yanıtladılar, “Hâlâ yaşıyor.” Sonra saygıyla eğilip yere kapandılar. 29. Yusuf göz gezdirirken kendisiyle aynı anadan olan Benyamin'i gördü. “Bana sözünü ettiğiniz küçük kardeşiniz bu mu?”

dedi, “Tanrı sana lütfetsin, oğlum.” 30. Sonra hemen oradan ayrıldı, çünkü kardeşini görünce yüreği sızlamıştı. Ağlayacak bir yer aradı. Odasına girip orada ağladı. 31. Yüzünü yıkadıktan sonra dışarı çıktı. Kendisini toparlayarak, “Yemeği getirin” dedi. 32. Yusuf’a ayrı, kardeşlerine ayrı, Yusuf’la yemek yiyen Mısırlılar’a ayrı hizmet edildi. Çünkü Mısırlılar İbraniler’le birlikte yemek yemez, bunu iğrenç sayarlardı. 33. Kardeşleri Yusuf’un önünde büyükten küçüğe doğru yaş sırasına göre oturdular. Şaşkın şaşkın birbirlerine baktılar. 34. Yusuf’un masasından onlara yemek dağıtıldı. Benyamin’in payı ötekilerden beş kat fazlaydı. İçtiler birlikte hoş vakit geçirdiler.

44. Bölüm Kaybolan Kâse

1. Yusuf kâhyasına şöyle buyurdu: “Bu adamların torbalarına taşıyabilecekleri kadar yiyecek doldur. Her birinin parasını torbasının ağzına koy. 2. En küçüğünün torbasına benim gümüş kâsemi ve buğdayının parasını koy.” Kâhya Yusuf’un buyruğunu yerine getirdi. 3. Sabah erkenden adamlar eşekleriyle yolcu edildi. 4. Onlar kentten pek uzaklaşmamıştı ki Yusuf kâhyasına, “Hemen o adamların peşine düş” dedi, “Onlara yetişince, ‘Niçin iyiliğe karşı kötülük yaptınız?’ de, 5. ‘Efendimin şarap içmek, fala bakmak için kullandığı kâse değil mi bu? Bunu yapmakla kötülük ettiniz.’” 6. Kâhya onlara yetişip bu sözleri yineledi. 7. Adamlar, Efendim, neden böyle konuşuyorsun?” dediler, “Bizden uzak olsun, biz kulların böyle şey yapmayız. 8. Torbalarımızın ağzında bulduğumuz paraları Kenan ülkesinden sana geri getirdik. Nasıl efendinin evinden altın ya da gümüş çalarız? 9. Kullarından birinde çıkarsa öldürülsün, geri kalanlar efendimin kölesi olsun.” 10. Kâhya, “Peki, dediğiniz gibi olsun” dedi, “Kimde çıkarsa, kölem olacak, geri kalanlar suçsuz sayılacak.” 11. Hemen torbalarını indirip açtılar. 12. Kâhya büyükten küçüğe doğru hepsinin torbasını aradı. Kâse Benyamin’in torbasında çıktı. 13.

Kardeşleri üzüntüden üstlerini başlarını yırttılar. Sonra torbalarını eşeklerine yükleyip kente geri döndüler. 14. Yahuda'yla kardeşleri Yusuf'un evine geldiğinde, Yusuf daha evdeydi. Önünde yere kapandılar. 15. Yusuf, "Nedir bu yaptığımız?" dedi, "Benim gibi birinin fala bakabileceği aklınıza gelmedi mi?" 16. Yahuda, "Ne diyelim, efendim?" diye karşılık verdi, "Nasıl anlatalım? Kendimizi nasıl temize çıkaralım? Tanrı suçumuzu ortaya çıkardı. Hepimiz köleniz artık efendim, hem biz hem de kendisinde kâse bulunan kardeşimiz." 17. Yusuf, "Benden uzak olsun!" dedi, "Yalnız kendisinde kâse bulunan kölem olacak. Siz esenlikle babanızın yanına dönün."

Yahuda Benyamin İçin Yalvarıyor

18. Yahuda yaklaşır, "Efendim, lütfen izin ver konuşayım" dedi, "Kuluna öfkelenme. Sen Firavun'la aynı yetkiye sahipsin. 19. Efendim, biz kullarına sormuştun: 'Babanız ya da başka kardeşiniz var mı?' diye. 20. Biz de, 'Yaşlı bir babamız ve onun yaşlılığında doğan küçük bir kardeşimiz var' demiştik, 'O çocuğun kardeşi öldü, kendisi annesinin tek oğlu. Babamız onu çok sever.' 21. "Sen de biz kullarına, 'O çocuğu bana getirin, gözümle göreyim' demiştin. 22. Biz de, 'Çocuk babasından ayrılamaz, ayrılırsa babası ölür' diye karşılık vermiştik. 23. Sen de biz kullarına, 'Eğer küçük kardeşiniz sizinle gelmezse, yüzümü bir daha göremezsiniz' demiştin. 24. "Kulun babamızın yanına döndüğümüzde, söylediklerini ona anlattık. 25. Babamız, 'Yine gidin, bize biraz yiyecek alın' dedi. 26. Ama biz, 'Gidemeyiz' dedik, 'Ancak küçük kardeşimiz bizimle gelirse gideriz. Küçük kardeşimiz bizimle olmazsa o adamın yüzünü göremeyiz.' 27. "Babam, biz kullarına, 'Biliyorsunuz, karım bana iki oğlan doğurdu' dedi, 28. 'Biri yanımdan ayrıldı. Besbelli bir hayvan parçaladı, bir daha göremedim onu. 29. Bunu da götürürseniz ve ona bir zarar gelirse,

bu acıyla ak saçlı başımı ölüler diyarına götürürsünüz.’ 30-31. “Efendim, şimdi babam kulunun yanına döndüğümde çocuk yanımızda olmazsa, babam onu görmeyince ölür. Çünkü onu yaşama bağlayan bu oğludur. Biz kulların da acı içinde babamızın ak saçlı başını ölüler diyarına indiririz. 32. Ben kulun bu çocuğa kefil oldum. Babama, ‘Onu sana geri getirmezsem, ömrümce kendimi sana karşı suçlu sayarım’ dedim. 33. “Lütfen şimdi çocuğun yerine beni kölen kabul et. Çocuk kardeşleriyle birlikte geri dönsün. 34. O yanımda olmadan babamın yanına nasıl dönerim? Babamın başına gelecek kötülüğe dayanmamam.”

45. Bölüm Yusuf Kardeşlerine Kim Olduğunu Açıklıyor

1. Yusuf adamlarının önünde kendini tutamayıp, “Herkesi çıkarın buradan!” diye bağırdı. Öyle ki, kendini kardeşlerine tanıttığında yanında kimse yoktu. 2. O kadar yüksek sesle ağladı ki, Mısırlılar ağlayışını işitti. Bu haber Firavun’un ev halkına da ulaştı. 3. Yusuf kardeşlerine, “Ben Yusufum!” dedi, “Babam yaşıyor mu?” Kardeşleri donup kaldı, yanıt veremediler. 4. Yusuf, “Lütfen bana yaklaşın” dedi. Onlar yaklaşıncaya Yusuf şöyle devam etti: “Mısır'a sattığınız kardeşiniz Yusuf benim. 5. Beni buraya sattığınız için üzülmeyin. Kendinizi suçlamayın. Tanrı insanlığı korumak için beni önden gönderdi. 6. Çünkü iki yıldır ülkede kıtlık var, beş yıl daha sürecek. Kimse çift süremeyecek, ekin biçemeyecek. 7. Tanrı yeryüzünde soyunuzu korumak ve harika biçimde canınızı kurtarmak için beni önünüzden gönderdi. 8. Beni buraya gönderen siz değilsiniz, Tanrı’dır. Beni Firavun’un baş danışmanı, sarayının efendisi, bütün Mısır ülkesinin yöneticisi yaptı. 9. Hemen babamın yanına gidin ve ona oğlun Yusuf şöyle diyor deyin: ‘Tanrı beni Mısır ülkesine yönetici yaptı. Durma, yanıma gel. 10. Goşen bölgesine yerleşirsin; çocukların, torunların, davarların, sığırların ve sahip olduğun her şeyle birlikte

yakınımda olursun. 11. Orada sana bakarım, çünkü kıtlık beş yıl daha sürecek. Yoksa sen de, ailen ve sana bağlı olan herkes de perişan olursunuz.’ 12. “Hepiniz gözlerinizle görüyorsunuz, kardeşim Benyamin, sen de görüyorsun, konuşanın gerçekten ben olduğumu. 13. Mısır’da ne denli güçlü olduğumu ve bütün gördüklerinizi babama anlatın. Babamı hemen buraya getirin.” 14. Sonra kardeşi Benyamin’in boynuna sarılıp ağladı. Benyamin de ağlayarak ona sarıldı. 15. Yusuf ağlayarak bütün kardeşlerini öptü. Sonra kardeşleri onunla konuşmaya başladı. 16. Yusuf’un kardeşlerinin geldiği haberi Firavun’un sarayına ulaşınca, Firavun’la görevlileri hoşnut oldu. 17. Firavun Yusuf’a şöyle dedi: “Kardeşlerine de ki: ‘Hayvanlarınızı yükleyip Kenan ülkesine gidin. 18. Babanızı ve ailelerinizi buraya getirin. Size Mısır’ın en iyi topraklarını vereceğim. Ülkenin kaymağını yiyeceksiniz.’ 19. Onlara ayrıca şöyle demeni de buyuruyorum: ‘Çocuklarınızla karılarınız için Mısır’dan arabalar alın, babanızla birlikte buraya gelin. 20. Gözünüz arkada kalmasın, çünkü Mısır’da en iyi ne varsa sizin olacak.’” 21. İsrail’in oğulları söyleneni yaptı. Firavun’un buyruğu üzerine Yusuf onlara araba ve yol için azık verdi. 22. Hepsine birer kat giysi, bir tek Benyamin’e ise üç yüz parça gümüşle beş kat yedek giysi verdi. 23. Böylece babasına Mısır’da en iyi ne varsa hepsiyle yüklü on eşek, yolculuk için buğday, ekmek ve azık yüklü on dişi eşek gönderdi. 24. Kardeşlerini yolcu ederken onlara, “Yolda kavga etmeyin” dedi. 25. Yusuf’un kardeşleri Mısır’dan ayrılıp Kenan ülkesine, babaları Yakup’un yanına döndüler. 26. Ona, “Yusuf yaşıyor!” dediler, “Üstelik Mısır’ın yöneticisi olmuş.” Babaları donup kaldı, onlara inanmadı. 27. Yusuf’un kendilerine bütün söylediklerini anlattılar. Kendisini Mısır’a götürmek için Yusuf’un gönderdiği arabaları görünce, Yakup’un

keyfi yerine geldi. 28. “Tamam!”dedi, “Oğlum Yusuf yaşıyor. Ölmeden onu gidip göreceğim.”

46. Bölüm Yakup Mısır’a Gidiyor

1. İsrail sahip olduğu her şeyle birlikte yola çıktı. Beer-Şeva’ya varınca, orada babası İshak’ın Tanrısı’na kurbanlar kesti... 5. Yakup Beer-Şeva’dan ayrıldı. Oğulları Yakup’u -İsrail’i- götürmek üzere firavunun gönderdiği arabalara onu, kendi çocuklarıyla karılarını bindirdi. 6-7. Yakup bütün ailesini -oğullarını, kızlarını, torunlarını- hayvanlarını ve Kenan ülkesinde kazandığı malları yanına alarak Mısır’a gitti...

Yakupoğulları Goşen’e Yerleşiyor

26. Oğullarının karıları dışında Yakup’un soyundan gelen ve onunla birlikte Mısır’a gidenler toplam altmış altı kişiydi. Bunların hepsi Yakup’tan olmuştu. 27. Yusuf’un Mısır’da doğan iki oğluyla birlikte Mısır’a göçen Yakup ailesi toplam yetmiş kişiydi. 28. Yakup Goşen yolunu göstermesi için Yahuda’yı önden Yusuf’a gönderdi. Onlar Goşen’e varınca, 29. Yusuf arabasını hazırlayıp babası İsrail’i karşılamak üzere Goşen’e gitti. Babasını görür görmez boynuna sarılıp uzun uzun ağladı. 30. İsrail Yusuf’a “Yüzünü gördüm ya, artık ölsem de gam yemem” dedi, “Yaşıyorsun!”...

Kıtlık Şiddetleniyor

13. Kıtlık öyle şiddetlendi ki, hiçbir ülkede yiyecek bulunmaz oldu. Mısır ve Kenan ülkeleri kıtlıktan kırılıyordu. 14. Yusuf sattığı buğdaya karşılık Mısır ve Kenan’daki bütün paraları toplayıp firavunun sarayına götürdü. 15. Mısır ve Kenan’da para tükenince Mısırlılar Yusuf’a giderek, “Bize yiyecek ver” dediler, “Gözünün önünde ölelim mi? Paramız bitti.” 16. Yusuf, “Paranız bittiyse,

davarlarımızı getirin” dedi, “Onlara karşılık size yiyecek vereyim.” 17. Böylece davalarını Yusuf’a getirdiler. Yusuf atlara, davar ve sığır sürülerine, eşeklere karşılık onlara yiyecek verdi. Bir yıl boyunca hayvanlarına karşılık onlara yiyecek sağladı. 18. O yıl geçince, ikinci yıl yine geldiler. Yusuf’a, “Efendim gerçeği senden saklayacak değiliz” dediler, “Paramız tükendi, davarlarımızı da sana verdik. Canımızdan ve toprağımız başka verecek bir şeyimiz kalmadı. 19. Gözünün önünde ölelim mi? Toprağımız çöle mi dönsün? Canımıza ve toprağımıza karşılık bize yiyecek sat. Toprağımızla birlikte firavunun kölesi olalım. Bize tohum ver ki ölmeyelim, yaşayalım; toprak da çöle dönmesin.” 20. Böylece Yusuf Mısır’daki bütün toprakları firavun için satın aldı. Mısırlılar’ın hepsi tarlalarını sattılar, çünkü kıtlık onları buna zorluyordu. Toprakların tümü firavunun oldu. 21. Yusuf Mısır’ın bir ucundan öbür ucuna kadar bütün halkı köleleştirdi... 28. Yakup Mısır’da on yedi yıl yaşadı. Ömrü toplam yüz kırk yedi yıl sürdü. 29. Ölümü yaklaşınca, oğlu Yusuf’u çağırıp, “Eğer benden hoşnut kaldınsa, lütfen elini uyluğumun altına koy” dedi, “Bana sevgi ve sadakat göstereceğine söz ver. Lütfen beni Mısır’da gömme. 30. Atalarıma kavuştuğum zaman beni Mısır’dan çıkarıp onların yanına göm.” Yusuf, “Dediğin gibi yapacağım” diye karşılık verdi...

48. Bölüm Yakup Efrayim’le Manaşşe’yi Kutsuyor

1. Bir süre sonra, “Baban hasta” diye Yusuf’a haber geldi. Yusuf iki oğlu Manaşşe’yle Efrayim’i yanına alıp yola çıktı. 2. Yakup’a, “Oğlun Yusuf geliyor” diye haber verdiler. İsrail kendini toparlayıp yatağında oturdu... 8. İsrail, Yusuf’un oğullarını görünce, “Bunlar kim?” diye sordu. 9. Yusuf, “Oğullarım” diye yanıtladı, “Tanrı onları bana Mısır’da verdi.” İsrail “Lütfen onları yanıma getir, kutsayayım”

dedi. 10. İsrail'in gözleri yaşlılıktan zayıflamıştı, göremiyordu. Yusuf oğullarını onun yanına götürdü. Babası onları öpüp kucakladı...

Yakup'un Ölümü

29-30. Sonra Yakup oğullarına şu buyrukları verdi: “Ben ölmek, halkıma kavuşmak üzereyim. Beni Kenan ülkesinde atalarımın yanına... gömün... 33. Yakup oğullarına verdiği buyrukları bitirince, ayaklarını yatağın içine çekti, son soluğunu vererek halkına kavuştu.

50. Bölüm Yakup'un Gömülüşü

1. Yusuf kendini babasının üzerine attı, ağlayarak onu öptü. 2. Babasının cesedini mumyalamaları için özel hekimlerine buyruk verdi... 4. Yas günleri geçince, Yusuf firavunun ev halkına, “Eğer benden hoşnut kaldınızsa, lütfen firavunla konuşun” dedi, 5. Babam bana ant içirdi: ‘Ölmek üzereyim. Beni Kenan ülkesinde kendim için kazdırdığım mezara gömeceksin’ dedi. Şimdi lütfen firavuna bildirin, izin versin gideyim, babamı gömüp geleyim.”... 7. Böylece Yusuf babasını gömmeye gitti... 14. Yusuf babasını gömdükten sonra, kendisi, kardeşleri ve onunla birlikte babasını gömmeye gelenlerin hepsi Mısır'a döndüler.

Yusuf'un Ölümü

22. Yusuf'la babasının ev halkı Mısır'a yerleştiler. Yusuf yüz on yıl yaşadı... 24. Yusuf yakınlarına, “Ben ölmek üzereyim” dedi... 26. Yusuf yüz on yaşında öldü. Onu mumyalayıp Mısır'da bir tabuta koydular.

2. ARAP, FARS ve TÜRK EDEBİYATLARINDA YÛSUF U ZÛLEYHÂ HİKÂYESİ

2.1. Arap Edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ Hikâyesi

Arap edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ hikâyesi ziyadesiyle mensur olarak işlenmiş olup bu mensur eserlerin arasına küçük manzumelerin dâhil edildiğine de tesadüf olunmaktadır (Dolu, 1953: 97). Bu mensur eserlerin büyük bir çoğunluğu ise Yûsuf suresi tefsiri, tefsir denemesi veya tefsirlere yapılmış hâşiye mahiyetindedir (Muş, 2000: 42).

Arap edebiyatında bu hikâyenin ilk örneğini Gazâlî (ö. H. 505 / M. 1111) *Bahrü'l-Mahabba* adlı eseriyle vermiştir. Bir nüshası British Museum'da bulunan eser, Bombay (1894), Delhi (1900) ve Tahran'da basılmıştır. Bu konudaki ikinci eser ise *Zehrü'l-Anik fî Kıssa-i Yûsuf-ı Sıddîk* adlı eseriyle İbnü'l-Cevzî Abdu'r-rahman b. Ali b. Muhammed Ebu'l-Ferec Cemâlü'd-dîn'e (H. 510 / M. 1116-H. 596 / M. 1200) ait olan Yûsuf suresi tefsiridir. Bir diğer eser, Ebu Hafs Sirâcü'd-dîn b. Ömer b. İbrâhîm el-Ensârî el-Avsî el-Mâlikî el-Müzekkir'in M. 1284 yılında yazmış olduğu *Zehrü'l-Kimâm fî Kıssati Yûsuf Aleyhi's-selâtü ve's-Selâm* adlı eserdir (Dolu, 1953: 97-98; Şanlı, 2010: 1331-1332). Bu eser Celâl-zâde Mustafa Çelebi tarafından Türkçeye de tercüme edilmiştir (Furat, 1997: 443).

Yine Arap edebiyatında bu hususta Tacü'd-dîn Ebu Bekr Ahmed b. Muhammed Yezîd et-Tûsî'nin *Câmî'u Letâifi'l-Besâtîn* adlı bir eseri vardır. Altmış meclislik Yûsuf suresi tefsiri olan eser, Muhammed b. Muhammed Altıparmak tarafından Türkçeye de çevrilmiştir. Mollâ Mu'înî Cuveynî'nin *Ahsenü'l-Kasas* ve Alâu'd-dîn Alî b. Muhammed b. İbrâhîm b. Hazînü's-şihî el-Bağdâdî'nin *Tefsîr-i Sûre-i Yûsuf* adlı eserleri de bu mahiyette eserlerdendir (Dolu, 1953: 100).

Arap edebiyatında bu hikâyenin manzum bir örneği ise Türkiye kütüphanelerinde tespit edilebilen Şeyh İsmâîl Ebu Hadra et-Telebentî tarafından M.

1494'te yazılmış olan *El-Bedrü't-Temmâm fî Kıssati Seyyidina Yûsuf Aleyhi's-selâm* adlı eserle görülmektedir (Muş, 2000: 42).

Bu eserlerden başka Arap edebiyatında Yûsuf suresi tefsiri yazarlardan bazılarının isimlerini şöyle sıralamak mümkündür: Muslihü'd-dîn Mustafâ b. Şa'bân es-Surûrî, Mevlânâ Ahmed b. Rûhullâh el-Ensârî, Şeyh Bahâ'u'd-dîn b. Yûsuf el-Vâ'iz, Muhammed b. İbrâhîm Sadru'd-dîn Şîrâzî, İsmâ'il b. Muhammed b. Aydın b. Muhammed el-Ankaravî es-Sarguvî (?), Şeyh Yakûb b. Mustafâ el-Celvetî el-Afavî, Seydî Muhammed es-Süheylî, Alî Muhammed b. Sultân el-Ulemâ Muhammed en-Nakavî en-Nasirabâdî, İbn Taymiyya Takîu'd-dîn Ahmed, Muhammed b. Ebi'l-Abbâs Ahmed el-Mukrî, Ahmed b. Es'ad b. İshâk, Alî el-Beyzâvî.³

2.2. Fars Edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ Hikâyesi

Manzum ve mensur olmak üzere Fars edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ hikâyesini mevzu edinen pek çok eser mevcuttur. Varlığından Firdevsî'ye ait olduğu ileri sürülen mesnevi sayesinde haberdar olunan bu konudaki ilk eserler, Ebu'l-Müeyyed Belhî ve Bahtiyârî Ahvâzî'ye ait olup her iki eser de mevcut değildir (Dolu, 1953: 111-112).

Fars edebiyatında bu hikâyenin mevcut ilk örneği ise Firdevsî'ye (ö. H. 411 / M. 1021) ait olduğu iddia edilen mesnevidir. Irak'ta M. 995 / 996'da yazılan bu mesnevi Mollâ Câmî'den önce yazılan Yûsuf u Züleyhâ hikâyelerinin en meşhurdur. Müellifinin kim olduğu hususunda ihtilaflar olan bu eser, Ethé'ye göre başka hiçbir İran şairinin kullanmadığı mütekârib bahrinin kullanılışı dolayısıyla Firdevsî'ye aittir (Dolu, 1953: 120). Ritter'e göre “ eğer bu eser Firdevsî'nin ise, Firdevsî'nin birbirinden çok farklı iki üslûbu vardır veya şairinin, mesnevinin

³ Bu şahıslar ve eserleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Dolu, 1953: 97-108.

Firdevsî'ye isnad edilmesi için bir sahtekârlık yapmış olduğunu kabul etmek lâzımdır" (Karahan, 1994: 10). Eseri bularak bilim dünyasına takdim eden Ethé, aynı zamanda edisyon kritikini de yapmıştır. Noksanları bulunan bu ilk çalışmanın yanında eser, Baron Ottokar de Schlehta Wssehrd tarafından nazmen Almancaya da tercüme edilmiştir (Ertaylan, 1960: 5).

Firdevsî'den sonra Sultan Sencer dönemi şairlerinden Şihâbu'd-dîn Am'ak Buhârî (ö. H. 542 / M. 1147), Rüknü'd-dîn Mes'ûd b. Muhammed İmâm-zâde (ö. H. 650 / M. 1227) ve Âzerî Tûsî (ö. H. 866 / M. 1461) de bu konuyu ele alan mesnevi şairlerindendir (Dolu, 1953: 125-128).

Fars edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ yazan şairlerden en önemlisi hiç şüphesiz Mollâ Câmî (ö. H. 898 / M. 1492)'dir. M. 1483'te yazdığı *Yûsuf u Züleyhâ*'sı hem Batı hem de Türk edebiyatında geniş yankı bulmuş ve tercümeleri yapılmıştır. Türk edebiyatında Karamanlı şairlerden Kâmî Mehmed ve Kayserili Mehmed İzzet Paşa tarafından tercümesi yapılan esere, Hamdullah Hamdî ve Abdurrahman Gubârî tarafından nazire de yazılmıştır. Auguste Bricteaux tarafından Fransızcaya tercüme edilerek 1927'de Paris'te yayımlanan eserin, A. Rogers tarafından İngilizce eksik bir tercümesi de bulunmaktadır (Demir, 2006: 28).

Bu şairlerden başka Fars edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi yazan bazı şairlerin isimleri şöyledir: Havârî, Hâce Mes'ûd el-Kumnî, Muhammed Kâsım Hân Mevcî Bedahşânî, 'Ahdî Savacî, Mîr Me'sûm Safevî Nâmî, Takîu'd-dîn Evhadî, Mahmud Big Sâlim Tebrîzî, Nâzım Haravî, Mîrzâ Muhammed b. Muhammed Şerîf el-Hasanî Kazvînî, Mollâ Şâh Muhammed b. Abd Muhammed, Muhammed İbrâhîm Halîlullâh, Salâhî, Lutf Alî Big Âzer, Mîrzâ Muhammed Sâdik Mûsâvî Nâmî İsfehânî, Mîrzâ Abdullâh b. Habîbullâh Şihâb Turşîzî, Şevket, Haşmet, Su'la-i

İsfehânî, Nâzım Gülpeyagani, Cevherî Tebrîzî, Seyyid Safir Ahmed Belgirâmî-oglu, Habîbî, Hâ'im Süleymân.⁴

Fars edebiyatında hikâyenin ilk mensur örneği, Hâce Ebû İsmâîl Abdullâh b. Alî Mansûr Muhammed el-Ensârî Herâtî'ye ait olup *Enîsü'l-Mürîdîn ve Şemsü'l-Mecâlis* adını taşımaktadır. Yine Ebû Nasr Ahmed b. Ahmed b. Nasr el-Buhârî'nin *Enîsü'l-Mürîdîn ve Ravzatü'l-Muhibbîn* adlı kırk meclislik eseri, Mahmûd b. Muhammed b. İbrâhîm ve Mu'înü'd-dîn Muhammed Emîn b. Şerefü'd-dîn Hâcî Muhammed el-Ferâhî tarafından yazılan Yûsuf suresi tefsirleri de mensur Yûsuf u Züleyhâ hikâyelerindedir (Dolu, 1953: 165-168).

Bu konuda mensur eser vermiş olan diğer bazı şahıslar ise şöyledir: İsmâmü'd-dîn İbrâhîm, Mevlevî Seyyid Safdar Alî b. Seyyid Haydar Alî el-Rızâvî el-Dihlevî, Abdu'l-Azîm Hüseyinî İsfehânî, Muhammed Hâdî Na'inî, Abdu'l-Gafûr el-Hittelânî, Ya'kûb b. Osmân.⁵

2.3. XV. Yüzyıla Kadar Türk Edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ Hikâyesi

Türk edebiyatında da -daha ziyade manzum olarak- kendisine geniş bir yer bulmuş olan bu hikâyeyi konu edinen, gerek yurt içindeki gerekse yurt dışındaki kütüphanelerde pek çok eser mevcuttur. Bu eserlerin bir kısmının müellifi belli iken, müellifi bilinmeyen Yûsuf u Züleyhâ olarak kütüphane kayıtlarına geçeni de pek çoktur. Yine varlığı şuarâ tezkireleri, edebiyat tarihleri vs. kaynaklardan öğrenilmekle birlikte kendisine ulaşılabilen Yûsuf u Züleyhâ hikâyeleri de az değildir (Dolu, 1952: 420). Bu türden müstakil olarak bulunan eserler yanında *hikâye*, *mev'ize*, *tefsir* veyahut *kısas-ı enbiyâlar* içinde de bu hikâyeyi mevzu edinen ve ayrı bir eser gibi değerlendirilebilme hüviyetine sahip bölümlere rastlanılmaktadır

⁴ Bu şairler ve eserleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Dolu, 1953: 111-164.

⁵ Bu şahıslar ve eserleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Dolu, 1953: 165-171.

(Dolu, 1952: 423). Türk edebiyatında XV. yüzyıla kadar Yûsuf u Züleyhâ hikâyesinin seyri açısından önemli olan bazı eserler ise şunlardır:

2.3.1. Ali'nin Kıssa-i Yûsuf'u (XIII. yy.)

Türk edebiyatında bu mevzudaki eserlerden varlığı tespit edilebilen en eskisi Ali'nin *Kıssa-i Yûsuf* adlı eseridir. Kati olarak bir dil grubuna dâhil edilemeyen eser, ihtiva ettiği karışık gramer hususiyetleri ve söz varlığı dolayısıyla “*Müşterek Orta-Asya Türkçesi*” eserlerinden sayılmıştır (Dolu, 1952: 421). Eserin Ali, Harezmlî Ali, Kul Ali, Kul Gali gibi adlarla da tanınan müellifi hakkında birtakım biyografik bilgileri Tatar kaynaklarından ve Tajettin Yalsıgol el-Başkordî'nin *Tarihnâme-i Bolgar* (M. 1767-1838) adlı eserinden elde etmek mümkündür (Türkdoğan, 2008: 41).

Müellif hattı nüshası tespit edilemeyen eserin, Dresden, Berlin, Edinburg, Leningrad ve diğer Sovyet kütüphanelerinde birçok yazma nüshası mevcuttur ve bu nüshalara dayanarak, eserin Kazan'da muhtelif baskıları yapılmıştır. Eserin telif tarihi bu nüshaların bir kısmında M. 1212 ve büyük bir kısmında da M. 1233 olarak geçmektedir. Eser üzerinde çalışan bazı bilim adamlarına göre şair eserini ilk olarak M. 1212'de yazmış, M. 1233'te ise bazı ilave ve değişikliklerle yeniden kaleme almıştır (Karahana, 1994: 11; Türkdoğan, 2008: 42).

Telif bir eser olan Ali'nin *Kıssa-i Yûsuf*'u şekil özellikleri itibarıyla da millî bir karakter taşımaktadır. Dörtlükler şeklinde 12'li hece vezniyle yazılan eser (Köprülü, 1980: 235-236), bilim âlemine ilk olarak Houtsma tarafından tanıtılmış, C. Brockellmann tarafından da dil ve muhteva hususiyetleri açısından kapsamlı bir incelemeye tabi tutulmuştur (Türkdoğan, 2008: 41).⁶

⁶ Eser hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Akış, 1993; Uygur, 2003; Cin, 2004; Cin, 2010: 139-176.

2.3.2. Haliloğlu Ali'nin Yûsuf ve Züleyhâ'sı (XIII. yy.)

Bu eser, Kırmılı Mahmûd adlı bir şairin “*Deşt dili (Kırım dili)*”nde yazmış olduğu *Yûsuf ve Züleyhâ*'sının Haliloğlu Ali tarafından “*Türkî dile*” tercümesidir. Kırmılı Mahmûd'un eseri⁷ ise henüz bulunamamıştır. Haliloğlu Ali'nin eserinin yazıldığı saha ve tarih de tam anlamıyla sarahate kavuşturulabilmiş değildir (Dolu, 1952: 423-424). Eserin Raif Yelkenci'de bulunan bir nüshasının istinsah tarihi M. 1235 olup bu tarih dikkate alındığında Haliloğlu Ali'nin *Yûsuf ve Züleyhâ* tercümesi XIII. asra tarihlendirilebilmektedir (Ertaylan, 1960: 19; Karahan, 1994: 11).

Bu tercüme eser, dörtlükler halinde 7'li hece vezniyle yazılmış olup yurt içindeki ve yurt dışındaki kütüphanelerde birçok yazma nüshası mevcuttur (Demir, 2006: 18).⁸ Eser, Rasim Deniz tarafından doktora tezi olarak hazırlanmıştır.

2.3.3. Süle Fakih'in Yûsuf ve Zelhâ'sı (XIII-XIV. yy.)

Müellifi hakkında herhangi bir bilgi bulunmayan eserin hangi dönemde yazıldığı da tam olarak aydınlatılamamıştır. Kimi araştırmacılara göre XIII, kimi araştırmacılara göre ise XIV. yy. Anadolu şairlerinden biri olan Süle Fakih'in⁹ bilinen tek eseri *Yûsuf ve Zelhâ*'sıdır. Gerek Türk dili gerekse Türk edebiyatı tarihi açısından büyük önem arz eden bu mesnevi de aruzun remel bahrinin “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Eserde sık sık vezin kusurları, kafiyede de birtakım düzensizliklerle karşılaşmaktadır. Eser, kullanılan atasözleri, deyimler vs. itibarıyla halk edebiyatı açısından da değer taşımaktadır.

⁷ Kırmılı Mahmûd'un eserinin adı *Munisü'l-uşşâk* olup ilk varağı Prof. Dr. Abdülkadir Gürer'in şahsî kütüphanesinde bulunmaktadır (Şanlı, 2010: 1332).

⁸ Eser hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Dolu, 1952: 423-426; Ertaylan, 1960; Deniz, 1998; Köktürk, 2007: 555-617.

⁹ İstifade ettiğimiz kaynak itibarıyla “Süle Fakih” olarak belirttiğimiz şairin adının tam olarak ne olduğu hususunda da çeşitli görüşler vardır. Ayrıntılı bilgi için bkz.: Tezcan, 1994: 75-88; Mazioğlu, 1999: 169-176; Ünver, 2001: 15-20.

Pek çok kaynakta 4800 -müellifin mesnevisinde ifade ettiği üzere- olarak gösterilen eserin beyit sayısı, Kazım Köktekin'in eser üzerine yaptığı doktora çalışmasıyla 5005 olarak tayin edilmiştir. “Şi'r” başlığı altında gazellerin de yer aldığı, sade ve samimi bir dille kaleme alınan eserin yurt içi kütüphanelerinde on yedi nüshası tespit edilebilmiştir (Köktekin, 1996: 173-179).

Türkiye’de herhangi bir neşri yapılmamış olan eser, Azerbaycan İlimler Akademisi Elyazmalar Merkezi Kütüphanesi’ndeki iki nüshasına dayanılarak *Suli Fegih, Yusif ve Zuleyha (XIV. esr Azerbaycan yazılı abidesi Metn ve Leksik oçerk)* adıyla 1991 yılında Azerbaycan’da Z. Hacıyeva tarafından yayımlanmıştır (Mazıoğlu, 1999: 169; Demir, 2006: 18).¹⁰

2.3.4. Şeyyâd Hamza’nın Destân-ı Yûsuf’u (XIV. yy.)

Anadolu sahası Türk edebiyatının aruz vezniyle yazıldığı bilinen ilk Yûsuf u Züleyhâ’sı olan bu eser, tam olarak *Destân-ı Yûsuf Aleyhi’s-selâm ve Hâzâ Ahsenü’l-Kasasi’l-Mübârek* adını taşımaktadır. Tek nüshası TDK El Yazması Eserler Kitaplığı veri tabanında A 301/2’de kayıtlı olan *Kitâb-ı Güzîde*’nin içinde yer alan eserin tamamı 1529 beyit olup, remel bahrinin “fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Mevcut nüshada çoklukla veznin bozuk olduğu görülmekle birlikte yer yer kafiye kusurları da dikkat çekmektedir (Dilçin, 1946: 9; Taş, 2008: 20).

Başlangıçta XIII. yy. dönemi Anadolu eserlerinden biri olarak kabul edilen eser, Şeyyâd Hamza’nın Milli Kütüphane’de bir mecmuada yer alan şiiri dolayısıyla 1348 yılında hayatta olduğunun belirlenmesiyle birlikte XIV. yüzyıla ait bir mesnevi olmaktadır.¹¹ Bilim âlemine ilk olarak M. Fuat Köprülü tarafından tanıtılan Şeyyâd

¹⁰ Eser hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Köktekin, 1994; Köktekin, 1996: 173-179.

¹¹ Akar, 1987: 1-14.

Hamza'nın aruz ve hece vezniyle yazılmış başka manzumeleri de vardır (Karahan, 1994: 12).

Sade bir dille yazılan eser ilk olarak Dehri Dilçin tarafından 1946'da yayımlanmıştır. Dilçin, eserin Ali ve Süle Fakih'in eserleriyle gerek konu gerekse dil özellikleri bakımından benzerliklerine dikkat çekmiş ve bu eserlerle yapılan bir karşılaştırmanın ardından Latin harfli metnine ve tıpkıbasımına yer vermiştir. Eserin dil özellikleri üzerine ise Talat Tekin tarafından bir tez çalışması yapılmıştır.¹²

2.3.5. Ahmed'in eseri (XIV. yy.)

Kaynaklarda müellifi hakkında herhangi bir malumat bulunmayan eserin muhtelif yerlerinde Ahmed ismi geçmektedir. Dil özellikleri itibarıyla XIV. yüzyıl içerisinde yazıldığı tahmin edilen eserin tespit edilebilen tek nüshası ise Konya Âsâr-ı Atıka Müzesi'nde¹³ bulunmaktadır. Eserin birkaç ciltten meydana geldiği düşünülmekle birlikte elde bulunan tek nüshası sadece ikinci cildini oluşturmaktadır (Dolu, 1953: 218).

2.3.6. Rabguzî'nin Kıssa-i Yûsuf'u (XIV. yy.)

Rabguzî'nin M. 1311'de Nâsiruddîn Tok Buga'nın emriyle yazdığı mensur *Kısasü'l-enbiyâ* adlı eserinde *Kıssa-i Yûsuf* bölümü de bulunmaktadır. Dönemine göre oldukça sanatkârane bir üslûpla kaleme alınan eserde yer yer aruz vezniyle yazılmış Türkçe ve Arapça manzumelere rastlanılmakla beraber *Kutadgu Bilig* etkisi olduğu izlenimini uyandıran dörtlükler de görülmektedir. Daha ziyade dil tarihi açısından önem taşıyan eserin üslûbu, folklorik üslûba yakındır.

N. I. İlminsky tarafından 1859'da karşılaştırmalı yayımı yapılan eserin, K. Grönbech tarafından da 1948'de tıpkıbasımı yapılmıştır (Şentürk-Kartal, 2006: 111-

¹² Eser hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Dilçin, 1946; Tekin, 1981; Özçam, 1993; Yıldız, 2008; Taş, 2008; Eminoğlu, 2008; Korkmaz-Demirci, 2008.

¹³ Halide C. Dolu'nun bu isimle belirttiği müze hâlihazırda Mevlana Müzesi adını taşımaktadır.

112). *Kıyasü'l-enbiyâ* Türkiye’de ise 1997 yılında Aysu Ata tarafından neşredilmiştir.¹⁴

2.3.7. Hamzavî’nin Kıssa-i Yûsuf’u (XIV. yy.)

XIV. yüzyıl müelliflerinden Hamzavî hakkında bilinen tek bilgi şair Ahmedî’nin kardeşi olduğudur. *Kıssa-i Yûsuf*, onun mensur *İskender-nâme*’sinde yer almaktadır. Bu eser Raif Yelkenci’nin hususî kütüphanesinde olup *Kıssa-i Yûsuf* ise 226-316. sayfaları arasında yer almaktadır (Dolu, 1952: 423; Şentürk-Kartal, 2006: 155).

2.3.8. Erzurumlu Darîr’in Kıssa-i Yûsuf’u (XIV. yy.)

XIV. yüzyılın ikinci yarısında yaşamış olan Erzurumlu Darîr, *Kıssa-i Yûsuf*’unu M. 1366-1367’de yazmıştır. Remel bahrinin “fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün” kalıbıyla yazılan eser, 2126 beyitten oluşmaktadır. Müstensihden de kaynaklanmış olabileceği düşünülen vezin kusurları da barındıran eser sekiz meclisten oluşmaktadır. Eserde “Şi’r-i Yûsuf”, “Şi’r-i Züleyhâ” gibi başlıklar taşıyan gazellere de yer verilmiştir.

Eserin bir nüshası İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi’nde bulunmakta olup, 1954 yılında üzerinde bir lisans tezi hazırlanan ikinci bir nüshasının ise nerede olduğu bilinmemektedir (Karahana, 1994: 14-32).¹⁵

2.3.9. Aydınöglu Mehmed Beğ Nüshası (XIV. yy.)

Sâ’lebî’nin Arapça *Kitâbu ‘Arâ’isi’l-mecâlis fi Kıyasi’l-enbiyâ* adlı eserinin tercümesi olan *Kıyas-i Enbiyâ* içindeki *Kıssa-i Yûsuf* başlıklı bölümde de bu hikâye işlenmektedir. Aydınöglu Mehmed Beğ’in isteği üzerine tercüme edilen eserin mütercimi bilinmemektedir. Anadolu sahasındaki *kıyas-ı enbiyâ* tercümelerinin en

¹⁴ Eser hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Hacıyeva, 1994: 292-296; Ata, 1997; Cin, 2010: 237-245.

¹⁵ Eser hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Karahana, 1994.

eskisidir. *Kıyas-ı Enbiyâ*'nın tespit edilebilen bir nüshası TDK El Yazması Eserler Kitaplığı veri tabanında A 145'te, bir başka nüshası da Bursa Ulucami Kitaplığı'nda 2474 numarada kayıtlıdır (Dolu, 1952: 423; Yılmaz, 2009: 357-370).¹⁶

2.3.10. Kıyrımlı Abdü'l-Mecîd'in Mûnisü'l-Uşşâk'ı (XIV-XV. Yy.)

Müellifi M. 1411'de hayatta olan bu eserin, XIV. yüzyılın sonlarında veyahut XV. yüzyılın başlarında yazıldığı tahmin edilmektedir. *Keşfü'z-Zünûn*'da bu eser için "bu konuda yazılmış eserlerin en güzeli" ifadesi de yer almaktadır (Karahan, 1994: 13). Eser bugüne kadar ele geçmemiştir (Şentürk-Kartal, 2006: 224-225).

2.4. XV. Yüzyıl ve Sonrasında Türk Edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ

Hikâyesi

XV. yüzyıl ve sonrasında Türk edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ yazan bazı şairleri yüzyıllara göre şöyle sıralamak mümkündür:¹⁷

XV. Yüzyıl: Ahmedî,¹⁸ Şeyhoğlu Mustafa,¹⁹ Hamdullâh Hamdî,²⁰ Çâkerî Sinan,²¹ Abdülvahhâb,²² Hatâyî,²³ Dur Big,²⁴ Hâmidî,²⁵ Bihîştî Ahmed Sinan,²⁶ Bekâî.²⁷

¹⁶ Eser hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Kalay, 1992; Erdağı, 1993; Oyarkılıçgil, 1994; Bayraktar, 1996; Gül, 1998; Ökten, 2000; Halıcı, 2001; Yılmaz-Demir, 2005: 1-8; Özdede, 2006; Yılmaz-Demir, 2009: 357-370; Özer, 2010.

¹⁷ Bu şairler ve eserleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Dolu, 1953: 175-299; Levend, 1967: 98-99; Şentürk-Kartal, 2006; Türkoğan, 2008: 40-71.

¹⁸ Bu şair ve eseri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Azamat, 1988: 347-364; Kayık, 2007; Çeri, 2010.

¹⁹ Tutmacı'nın *Gül ü Hüsvrev* mesnevisinde bu şairin *Kıssa-i Yûsuf* telif ettiği belirtilir (Levend, 1967: 98; Solmaz, 2007: 2).

²⁰ Bu şair ve eseri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Levend, 1968: 173-211; Kavcar, 1968: 157-172; Onur, 1982; Onur, 1991; Öztürk, 1999: 39-42; Öztürk, 2001.

²¹ Bu şairin eserinin bir nüshası Ankara Adnan Ötügen İl Halk Kütüphanesi'nde bulunup Milli Kütüphane Yazmalar veri tabanında da 06 Hk 2611'de kayıtlıdır.

²² Bu şairin eserinin bir nüshası Topkapı Sarayı Müzesi Kitaplığı'nda bulunup H. 813'te kayıtlıdır (Karatay, 1961: 100).

²³ Bu şair ve eseri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Demir, 2006.

²⁴ A. Fıtrret'in, *Özbik Edebiyatı Nemûneleri* eserinde Dür Big'e izâfe ettiği bir *Yûsuf Züleyhâ* vardır. Eserin, bir diğer Çağatay sahası şairlerinden Hâmidî'nin *Kıssa-i Yûsuf* uyla olan benzerliği de dikkat çekmektedir (Dolu, 1952: 434).

²⁵ Halide C. Dolu, Çağatay sahası şairlerinden Hâmidî'nin *Kıssa-i Yûsuf* adlı eserinin Farsça mensur bir eserden M. 1469'da nazmen tercüme edildiğini belirterek, eserin Topkapı Sarayı Revan Köşkü Ktp. Nu. 832'de bulunan bir nüshasının tavsifini verir (Dolu, 1952: 431-433). Aynı nüshadan hareketle Agâh Sırrı Levend ise eserin M. 1516'da yazıldığı ifade etmektedir. (Levend, 1967: 99).

²⁶ Bu şairin eserinin herhangi bir nüshası tespit edilememiştir (Şentürk-Kartal, 2006: 225).

XVI. Yüzyıl: Kemâlpaşa-zâde,²⁸ Bursalı Celîlî,²⁹ Likâî,³⁰ Nimetullâh,³¹ Taşlıcalı Yahyâ,³² Karamanlı Kâmî Mehmed,³³ Ziyâî Yûsuf Çelebi,³⁴ Manastırlı Kadı Sinan,³⁵ Gubârî Abdurrahmân,³⁶ Halîfe,³⁷ Şikârî,³⁸ Şerîfî,³⁹ Manastırlı Celâl,⁴⁰ Bağdadlı Zihnî Abdülcelil.⁴¹

XVII. Yüzyıl: Bursalı Hevâî Mustafa,⁴² Halvetî,⁴³ Rif'atî Abdülhay.⁴⁴

XVIII. Yüzyıl: Hevâî Abdurrahmân,⁴⁵ Köprülü-zâde Esad Paşa,⁴⁶ Ahmed Mürsidî,⁴⁷ Molla Hasan,⁴⁸ Kerküklü Mehmed Nevrûzî,⁴⁹ Nurm Muhammed Andelîb,⁵⁰ Bilâl.⁵¹

²⁷ Bu şairin eserinin herhangi bir nüshası tespit edilememiştir (Şentürk-Kartal, 2006: 225).

²⁸ Bu şair ve eseri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Kavcar, 1969: 227-249; Levend, 1969: 251-281; Demirel, 1979; İbn Kemal Ahmed b. Şemseddin Kemalpaşazade, 1983; Kemal Paşa-zâde Şemseddin Ahmed b. Süleymân, 2004.

²⁹ Ağâh Sırrı Levend, bu şairin *Yûsuf u Züleyhâ*'sının, külliyatı içinde olduğunu ve fotokopisinin kendisinde bulunduğunu belirtmektedir. (Levend, 1967: 99). Şairin böyle bir mesnevisinin varlığı *Beyânî Tezkiresi*'nde de geçmektedir. Hüseyin Ayan, diğer kaynaklarda bu türden bir bilgi yer almadığı için söz konusu tezkirede yer alan bu bilginin istinsah hatası olduğunu düşünmektedir (Ayan, 1983: 26; Kazan, 2007: 476).

³⁰ Bu şairin eserinin herhangi bir nüshası tespit edilememiştir (Şentürk-Kartal, 2006: 319).

³¹ Bu şairin eserinin herhangi bir nüshası tespit edilememiştir (Şentürk-Kartal, 2006: 319).

³² Bu şair ve eseri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Kocatürk, 1944; Çavuşoğlu, 1979.

³³ Mollâ Câmî'nin *Yûsuf u Züleyhâ*'sının tercümesi olan eserin herhangi bir nüshası tespit edilememiştir (Bursalı Mehmed Tahir, C. II: 389; Şentürk-Kartal, 2006: 319).

³⁴ Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri*'nde bu şairin *Yûsuf u Züleyhâ*'sından iki beyti örnek gösterir (Bursalı Mehmed Tahir, C. II: 293).

³⁵ Bu şairin eserinin herhangi bir nüshası tespit edilememiştir (Şentürk-Kartal, 2006: 319).

³⁶ Bu şair ve eseri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Ayan, 2003; Ünlü, 2005: 16-20; Aktaş, 2006.

³⁷ Bu şairin eserinin herhangi bir nüshası tespit edilememiştir (Şentürk-Kartal, 2006: 319).

³⁸ Bu şairin eserinin herhangi bir nüshası tespit edilememiştir (Şentürk-Kartal, 2006: 319).

³⁹ Bu şair ve eseri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Kültürel, 2001; Kültürel, 2009: 424-437.

⁴⁰ Bu şair ve eseri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Aksoyak, 2007: 7-16.

⁴¹ Ağâh Sırrı Levend'in *Yûsuf u Züleyhâ* yazar şairlerden biri olarak kaydettiği Bağdadlı Zihnî'nin (Levend, 1967: 99), eserinin bir nüshası Günay Kut tarafından tespit edilmiştir. Zihnî tarafından M. 1598-99'da yazılan *Yûsuf u Züleyhâ*'nın British Museum'da bulunan bu nüshası, sondan eksik olup 155 varak, 16 satırdır. Eserin varlığı *Riyâzî Tezkiresi* ve *Keşfü'z-zünûn*'da da kayıtlıdır (Kut, 2005: 63).

⁴² Bursalı Mehmed Tahir, şairin *Vâmık u Azrâ*'sı ile birlikte *Yûsuf u Züleyhâ*'sı olduğundan da bahseder (Bursalı Mehmed Tahir, C. II: 488).

⁴³ *Keşfü'z-zünûn*'da bu şairin Mollâ Câmî'nin *Yûsuf u Züleyhâ*'sını Türkçeye tercüme ettiği ifade edilmektedir (Dolu, 1953: 296-297).

⁴⁴ Bursalı Mehmed Tahir, şairin *Leylâ vü Mecnûn*'u ile birlikte *Yûsuf u Züleyhâ*'sı olduğundan da bahseder (Bursalı Mehmed Tahir, C. II: 184-185).

⁴⁵ Bursalı Mehmed Tahir, şairin *Vâmık u Azrâ*'sı ile birlikte *Yûsuf u Züleyhâ*'sı olduğundan da bahseder (Bursalı Mehmed Tahir, C. II: 489).

⁴⁶ Bu şair ve eseri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Akış, 2003.

⁴⁷ Bu şair ve eseri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Doğan, 2005; Diyarbakırlı Ahmedî, 2005; Yapıcı, 2006; Diyarbakırlı Ahmedî, 2009; Kadioğlu, 2009: 104-115.

⁴⁸ Ağâh Sırrı Levend, şairin eserinin M. 1761'de yazıldığını belirterek bir nüshasının İstanbul Üniversitesi Ktp. Nu. 264'te bulunduğunu kaydeder (Levend, 1967: 99). Eser halk ağzıyla kaleme alınmıştır (Dolu, 1954: 297).

⁴⁹ Bu şair ve eseri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Uluhan, 2007.

⁵⁰ Bu şair ve eseri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Ayan, 2007.

⁵¹ Bu şair ve eseri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Göre, 2009; Kuzubaş, 2010; Turan-Çetin, 2010: 197-206.

XIX. Yüzyıl: Mehmed İzzet Paşa,⁵² Ref'et,⁵³ Süleyman Tevfik Bey (Özzorlu).⁵⁴

XV. yüzyılda Sultan II. Murat'ın emriyle Şirvanlı Mahmud tarafından Arapçadan Türkçeye tercüme edilen *Târih-i İbn-i Kesir Tercümesi* içerisinde *Kıssa-i Yûsuf Aleyhi 's-selâm* başlığı altında mensur bir Yûsuf u Züleyhâ hikâyesi de vardır.⁵⁵

XV. yüzyıldan sonra da Türk edebiyatında mensur Yûsuf u Züleyhâ hikâyesi yazarlar olmuştur. Bunlardan biri olan Celal-zâde Mustafa Çelebi'nin (ö. H. 975 / M. 1567), Ebu Hafs Sirâcü'd-dîn b. Ömer b. İbrâhîm el-Ensârî el-Avsî el-Mâlikî el-Müzekkir'in *Zehrü'l-Kimâm fî Kıssati Yûsuf Aleyhi 's-selâti ve 's-Selâm* adlı eserini M. 1560'ta *Cevâhirü'l-Ahbâr fî Hasâ'ili'l-Ahyâr* adıyla tercüme ederek II. Selim'e sunduğu bir eseri vardır (Karahan, 1994: 9; Furat, 1997: 443; Şanlı, 2010: 1331-1332). Bir diğeri Mehmed b. İbrâhîm'dir ve M. 1585'te Sultan III. Murad'ın silâhtâr ağası Halil Ağa için *Ahsenü'l-Kasas-i Şerîfe* adlı bir eser telif etmiştir. Eserin tam bir nüshası Süleymaniye Genel Kitaplık, Yahya Ef. Kısmı, T basm., Nu: 4409'da bulunmaktadır (Dolu, 1952: 422). Bir diğerk nüshası Manisa İl Halk Kütüphanesi'nde bulunmakta olup Milli Kütüphane Yazmalar veri tabanında *Yûsuf u Züleyhâ* adıyla 45 Hk 1400'te kayıtlıdır. Baştan ve sondan eksik olan bu nüsha 194 varaktır.

Bir diğerk mensur eser Muhammed b. Muhammed Altıparmak'ındır. Sultan Mustafa'nın ikinci defa tahta çıkması münasebetiyle M. 1622'de El-İmâm Tâcü'd-dîn Ahmed b. Muhammed b. Yezîd et-Tûsî'nin *Câmî'u Letâifi'l-Besâtîn* eserini

⁵² Mollâ Câmî'nin *Yûsuf u Züleyhâ*'sını tercüme etmiş olan şairin Millet Kütüphanesi, Ali Emiri, Manzum, Nu. 1172'de kayıtlı olan eseri, tercümenin birinci cildir ve içinde tercüme edilmemiş beyitler de vardır. Kütüphanenin kayıtlarında eserin ikinci cildine dair bir bilgi ise bulunmamaktadır (Şanlı, 2010: 1335).

⁵³ Mollâ Câmî'nin *Yûsuf u Züleyhâ*'sının tercümesi olan eseri, *Tercüme-i Yûsuf u Züleyhâ* adıyla İstanbul'da 1873'te basılmıştır (Demir, 2006: 28).

⁵⁴ Levend, 1967: 99.

⁵⁵ Eser hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Yelten, 1998; Özkan, 2009.

Terceme-i Sittîn li-Câmi'i'l-Besâtîn adıyla tercüme etmiştir (Dolu, 1952: 422-423; Çiftoğlu, 2006: 8).⁵⁶

XV. yüzyıl ve sonrasında mensur olarak yazılan Yûsuf u Züleyhâ hikâyelerinden bir kısmı da yine *Kısas-ı Enbiyâ*'lar içinde yer almaktadır. Bunlardan en önemlisi hiç şüphesiz M. 1874-88'de Ahmet Cevdet Paşa'nın kaleme aldığı *Kısas-ı Enbiyâ ve Tevârih-i Hulefâ* adlı eserdir. Eser Mahir İz tarafından sadeleştirilerek Kültür Bakanlığı'nca yayımlanmıştır (Cin, 2010: 142).⁵⁷

⁵⁶ Eser hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Çiftoğlu, 2006.

⁵⁷ Eser hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Ahmet Cevdet Paşa, 2000.

I. BÖLÜM

GARÎB'İN HAYATI, ESERİ ve EDEBÎ KİŞİLİĞİ

1. Garîb'in Hayatı

Türk dilinin ve edebiyatının tarihî seyrinin aydınlatılabilmesi adına kendisine önemli bir yer edinen Şeyyâd Hamza, Süle Fakih ve Erzurumlu Darîr'in Yûsuf u Züleyhâları gibi Eski Anadolu Türkçesi dönemi yadigârları arasında yer alabilecek bir eser yazan şairlerden biri de Garîb'dir. Şairin kim olduğu, ne zaman ve nerede yaşadığı hakkında ise herhangi bir malumata sahip değiliz. Tespit edebildiğimiz tek eseri olan Yûsuf u Züleyhâ'sında da bu hususlara dair emarelere rastlamak mümkün olmamıştır. Buna rağmen eserinin dil, söz varlığı ve döneminin edebî anlayışı vs. gibi birtakım hususiyetlerinden hareketle Garîb'in XIV. yüzyılda yaşamış bir şahsiyet olduğunu tahmin etmekteyiz.⁵⁸

Çalışmamızın esasını oluşturan Yûsuf u Züleyhâ mesnevisinin müellifinin adının tam olarak ne olduğu da önemli bir sorun teşkil etmektedir. Bu eserden kaynaklarda ilk defa bahseden Halide C. Dolu, "*Müellifin adını, şimdilik büyük bir ihtiyatla Garîb olarak kabul etmek zorundayız.*" der ve buna dayanak olarak ise mesneviye dâhil edilen ziyadesiyle gazel nevinden şiirlerin sonunda, umumiyetle "Garîb" ve daha az olarak da "Karîb" mahlası veyahut ismi gibi kullanılmış sözleri gösterir (Dolu, 1952: 435). Dolu'nun bu tespitleri yaptığı nüshanın halihazırda nerede bulunduğunu bilmiyoruz. Dolu'nun söz konusu makalede dayanak gösterdiği ve bizim de elimizde bulunan nüshalara göre tespit edebildiğimiz Garîb mahlası veya isminin geçtiği bazı beyitler şöyledir:

İy **Ġarîb** bil başa yazılan gelür

Şabr kılmakdur bil anuñ çâresi (233)

⁵⁸ Eserin yazıldığını tahmin ettiğimiz dönem ve bu tahminimizin sebepleri çalışmamızın II. Bölüm'ünde anlatılmıştır.

N'eyesün ol yaqdı fūrkat ayruluq

Yā Ġarīb'ün gözi yaşın kim sile (428)

Dile Hax'dan sen de 'āşık olasin

'Āşıkuñ derdini ol vaqt bilesin (1335)

Bir Ġarīb'sin ne gerek sen gülesin

Key şağın 'āşıqlara ta'n eyleme (1336)

Ben Ġarīb bunuñ-ıla eglēnūrem

Zīra bildüm dünyādur fānī yalan (1436)

Ey Ġarīb özenme dünyā fānīdür

Özeneni şoñra hayrān eyledi (1521)

Ey Ġarīb sen medh idemezsin anı

'Aql irişmez aña mestān olur (1833)

Eserin elimizde mevcut olan nüshalarından biri (M) üzerine 1963 yılında yapılan bir bitirme tezinde⁵⁹ ise müellifinin meçhul olduğu kanaatine varılmıştır. Ayrıca bu nüshayla birlikte eserin elimizde var olan dört nüshası (A, MK¹, MK², YK) da buldukları kütüphanelerin kataloglarına müelliflerinin kim olduğu belirtilmeden/tespit edilemeden kaydedilmiştir.

⁵⁹ Sungur, 1963.

Bu eserin Milli Kütüphane Yazmalar veri tabanında 06 Hk 2073/1 numarada kayıtlı bir diğer nüshasının (AÖ) müellifinin adı, Nahifî olarak gösterilmiş ve müellifin adının nüshanın 3a varlığında geçtiği notu düşürülmüştür. Bu nüshada müellifin adının Nahifî olarak tespit edildiği beyit ise şöyledir:

Añalar burada bu ben za'îfi

Diyeler kim İlâhî şol **nahîfi**

Çamu suçlarını 'afv eyle anuñ

Dağı niyyetin āsān eyle anuñ (AÖ3a)

Yine eserin farklı bir nüshası (TDK) üzerine yapılan iki ayrı çalışmada⁶⁰ da mesnevinin müellifinin adı Nahîfî olarak belirtilmiştir. Bu çalışmalarda, eserin müellifinin adı tespitine mesnet gösterilen beyit de yine şöyledir:

Añalar burada bu ben za'îfi

Diyeler kim İlâhî şol **Nahîfî**

Çamu suçlarını 'afv eyle anuñ

Dağı niyyetin āsān eyle anuñ (Kaşkaya, 2004: 157; Üst, 2007:

825)

Bu beyit elimizde mevcut olan diğer sekiz nüshadan sadece üçünde olup, bu nüshalarda ise şöyle geçmektedir:

Añalar buyur diyü ben za' [î]fi

Diyeler kim İlâhî şol **şad[î]kı** (FK¹1a)

⁶⁰ Kaşkaya, 2004; Üst, 2007: 824-957.

Añalar burada bu ben za‘îfi

Diyeler kim İlâhî şol **hanîfi** (FK²3b)

Añalar burada bu ben za‘[î]fi

Diyeler ki İlâhî şol **nañifi** (YK38a)

Milli Kütüphane kayıtlarında eserin müellifinin adının “Nahifi” olması gerektiğine dayandırılan beyitte bu isim “nañifi” şeklinde yazılmıştır ve kelime bu şekliyle “genizden gelen ses” manasına gelmektedir. Kelimenin bu anlam ve şekli itibarıyla bir şair tarafından mahlas ya da ad olarak kullanılabileceği ihtimali düşük olmakla birlikte kelimenin nüshada “ñ” harfiyle yazılmasının istinsah hatası olma ihtimali çok yüksektir. Nitekim TDK ve YK nüshalarında aynı kelimenin “nañifi” şeklinde geçmesi bu durumun istinsah hatası olduğuna kuvvetle delalet etmektedir. Bu kelime FK¹ nüshasında “şad[î]kî”, FK² nüshasında ise “hanîfi” olarak geçmektedir.

Eserin müellifinin adının sadece AÖ, FK¹, FK², TDK ve YK nüshalarında geçen bu beyte dayandırılarak bir tespiti yapılacak olursa müellifin adı AÖ nüshasına göre “Nañifi”, FK¹ nüshasına göre “Şad[î]kî” ya da “Şadîk”, FK² nüshasına göre “Hanîfi”, TDK ve YK nüshalarına göre ise “Nañifi” olarak kabul edilmelidir. Beytin anlamı itibarıyla bu isimlerin hepsinin müellifin adı olarak kabul edilmesi makul görülebilmekte, aksi düşünüldüğünde ise birinci mısradaki geçen “za‘îf” ismi gibi bu isimlerin de şairin kendisini vasıflandırdığı bir sıfat olabileceği ihtimali akla gelmektedir. Bunun yanı sıra bu isimlerin mesnevide müellifin mahlası olduğunu düşündürebilecek başka herhangi bir beyitte -hiç değilse gazel ya da diğer şiirlerde-

geçmemesi bu ihtimalleri geçersiz kılmaktadır. Oysaki Halide C. Dolu'nun da tespitleriyle müellifin adı olarak kabul edebileceğimiz “Ġarīb” ismi veya mahlası mesnevide, ekseriyetle de gazellerin son beyitlerinde sıkça geçmektedir. Bu ismin geçtiği bazı beyitlerde şair kimi şeylerden yakınmakta veyahut kendisine seslenmektedir.

“İy Ġarīb bil başa yazılan gelür” (233/1. mısra)

“Ey Ġarīb sen medħ idemezsin anı” (1833/1. mısra)

gibi mısralara ve şu bir gazele;

Gör e bu dünyā Yūsuf'ı n'eyledi

Enbiyāyı ehl-i zindān eyledi (1517)

Buña aldananuñ ‘ağlı var mı_ola

Aldanamı řoñra peřmān eyledi (1518)

Her kime yüz virdi řoñra iñledür

Gel e fikr it kimi ħandān eyledi (1519)

Bir iki gün gülüben řāz olanuñ

řoñra işin āh u efgān eyledi (1520)

Ey Ġarīb özenme dünyā fān'dür

Özeneni řoñra ħayrān eyledi (1521)

bu açıdan bakıldığında ise müellifin adının “Ġarīb” olması daha makul görünmektedir. Bu mısralarda karşımıza çıkan “Ġarīb” isminin, şairin adı ya da mahlası olarak düşünülmemesi durumunda ise mısranın yahut beytin anlamı içerisinde nereye konumlandırılabilceğine karar verilememektedir.

Şu halde, bu Yûsuf u Züleyhâ mesnevisinin müellifinin adının Ġarīb olarak kabul edilmesi yerinde olacaktır.

2. Ġarīb’in Eseri ve Edebî Kişiliği

Ġarīb’in XIV. yüzyılda yazıldığını tahmin ettiğimiz Yûsuf u Züleyhâ’sından başka herhangi bir eseri olup olmadığını bilememekteyiz. Bu hususla ilgili olarak bu eserinde de herhangi bir bulguya rastlanılmamıştır.

Şairimizin edebî kişiliğine dair kanaatlerimize ise gerek yazıldığı dönem gerekse de diğer birtakım özellikleri itibarıyla Türk dili ve edebiyatı tarihi açısından önemli bir yer ve değer taşıdığını düşündüğümüz Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi kaynaklık edecektir.⁶¹ Bununla birlikte Ġarīb’in mesnevisi, yazıldığı dönem göz önüne alındığında sanat yapmak, hüner göstermek gibi amaçlardan öte toplumu çeşitli yönlerden bilgilendirmek, eğitmek, ahlak dersi ya da nasihat vermek amacı güttüğü için edebî kişiliğini ortaya koymada kısmen yetersiz kalacaktır. Bu açıdan mesnevide geçen şu beytlere bakmak bu hususta bizleri biraz daha aydınlatacaktır:

İy Ġarīb bil başa yazılan gelür

Şabr kılmakdur bil anuñ çāresi (233)

Haq dīdārın görmek isterseñ hümām

⁶¹ Şairin Yûsuf u Züleyhâ mesnevisiyle ilgili hususiyetleri çalışmamızın II. ve III. Bölüm’lerinde ele alınmış olup, burada aynı bilgilere yer verilmemiştir.

‘ Aşık-ıla diñ es-salātu ve’s-selām (1008)

‘ Ār u nāmūs ‘ āşık olandan gider

‘ Āşık olan ‘ ārı nāmūsı n’ider (1331)

Şuçlunuñ suçunu kim setr eyleye

Hağ te‘ ālā suçunu ‘ afv eyleye (1389)

Her kişi çünki bir işe başlaya

Allāh rāst getüre idem diye (1395)

Zelha Yūsuf’a gör e neler kılar

Hîç inanmañ ‘ avretüñ ellërine (1503)

Ya‘ kûb eydür oğul girçek söyledüñ

Kişi n’iderse bulur hağ söyledüñ (2748)

Bu beyitler nispeten şairimizin dünya görüşünü de yansıtmaktadır.

Yine mesnevisinin sözden çok anlama değer veren bu yapısı doğrultusunda müellifimizin dilinin süslü, sanatlı bir söyleyişten uzak, sade ve basit bir dil olduğu görülmektedir. Arapça, Farsça kelimelerden ziyade Türkçe kelimelerin yoğun olduğu bu dili şu beyitlerde görmek mümkündür:

Didi sen benüm nicesi kardaşum

Seni öldürmek ola benüm işüm (315)

apulardan ıkayın diyü iv r

Zelha da segirtti ardınca ovar (1350)

Oqlanı beşig-ile getürdiler

ankısı şuçlu diyüben şordılar (1375)

Ta rı şaqlar-ısa beni dimedi

Anu n iun işbu derde ugradı (1394)

Şimdi bir gözsüz arıyın söyleme

o beni ell re maşara_eyleme (2016)

Bu sade ve basit dilin yanında şairimizin atasözü ve oklukla da deyim kullanımına önemli ölçüde yer verdiği anlaşılmaktadır. Şu beyitler şairin bu hususiyetini destekler mahiyettedir:

Dil ü gözden şaınurdu uzusın

Gel gör imdi uzusunu  yazusın (170)

Didi Ya  b n'ideyin varındı dir

Başu na yazılanı görindi dir (252)

Benüm ol **gün görmedük** uzucağum

N'eylediñüz yābana mı atdıñuz (438)

‘ Ālemüñ mülki **göñülden çıkdı** hep

Ey göz-ile қаşa seyrān olduğum (1168)

Ben ġarīb oldum meded eyle baña

Ensim endi **gözüm oldu dört yaña** (2172)

İşidüben cümle melül oldılar

Ġam yürüdi ġayğı ile taldılar (2238)

Ġarīb'in, mesnevisinde bu atasözü ve deyim kullanımına nispeten ayet ve hadislere çok fazla yer verdiğini müşahede edememekteyiz. Bu ayet ve hadislerden bazıları mesnevide şöyle geçmektedir:

ولا تقرب الزنا* didi yazı

Oğudı yazıyı pişmān oldı_özi (1314)

Şuçlunuñ suçunu kim setr eyleye

Ĥağ te‘ālā suçunu ‘afv eyleye (1389)

Şairin konuşma dilinin özelliklerini de eserine yansıttığı, şu birkaç beyitle rahatlıkla görülebilmektedir:

Ya‘ķūb eydür ķuzularum söylemeñ

Beni yaķubanı göynük eylemeñ (220)

* “Zinaya yaklaşmayın.” Kur’ân-ı Kerîm, İsrâ Sûresi / 32.

Öldüreyin ben seni şimdi hele

Gele yılduzlar seni elden ala (294)

Eydür iy tayazam oğlu kardaşum

Beni esirge i yakın kardaşum (310)

Mesnevisinde akıcı ve anlaşılır bir dili yeğleyen şair, muhtelif yerlerde gazel ve mütekerrir murabba nazım şekillerine de yer vermiştir. Bunlar daha çok mesnevi kahramanlarının ağzından söylenmiş şiirler olup, şairin ağzından söylenilmiş olanları da vardır. Ziyadesiyle mesneviyle aynı vezinde yazılan bu şiirlerden bazıları da tek veznin sebep olabileceği monotonluğu kırmak adına farklı vezinlerle yazılmıştır. Yine kahramanların yahut şairin duygularını, iç dünyalarını ortaya koymaya imkân veren bu şiirlerle Garîb'in coşkulu bir söyleyişi yakaladığını söylemek mümkündür. Yûsuf'un ağzından bir gazelin bazı beyitleri şöyledir:

Hız(ı)r'a öldürmeyüp viren hayât

Aña sebep âb-ı hayvân eyleyën (339)

Hem Muḥammed rûḥını nûruñ ile

Ṭoylayup ʿ âlemde sultân eyleyën (340)

Cümle maḥlûka anı kılduñ şefîʿ

Derde dermân cānlara cān eyleyën (341)

Babamuñ elinde tāze gül-iken

Gözlerim yaşını tūfān eyleyēn (344)

Züleyhâ'nın ağzından bir gazelin bazı beyitleri şöyledir:

Bu gelen ħūrī midür yāħod melek

Hîç ola mı böyle bir insān gelür (1119)

Bu gönül tahtı ħarāb olmuş-ikēn

Anı ma' mūr itmege sulţān gelür (1120)

Dertliyidüm derde dermān istedüm

Yine Ħaħ'dan derdüme dermān gelür (1121)

Hem ziyāfet ben ne ideyin buña

Cānı ħurbān ideyin mihmān gelür (1122)

Ya'kûb'un ağzından bir gazelin bazı beyitleri şöyledir:

Nice bir yanam bu fūrħat odına

Yaşına yitdiyse hicrānum meded (2480)

Ṭurmayup artar yüregüm yarası

Derdüme olmadı dermānum meded (2481)

Günāhum çoħluĝına ħılma nazar

Şuçumı 'afv eyle ĝufrānum meded (2482)

Ağlamağdan iki gözüm kalmadı

Vir baña Yūsuf-ı Ken‘ān‘um meded (2483)

Coşkulu bir söyleyişin hâkim olduğu bu gazellerde Garīb‘in samimî üslûbu da göze çarpmaktadır.

Şairimizin mesnevisinde sözden ziyade anlama verdiği önemden olsa gerek bazı beyit ya da mısralarda vezin bozuklukları da görölmektedir. Kimi beyitlerdeki kafiye düzensizlikleri de dikkati çeken bir diğer hususiyettir. Bunlarla birlikte şairin edebî kişiliğinin daha iyi anlaşılabilmesi için diğer birtakım hususlar da çalışmamızın III. Bölüm‘ünde daha ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

II. BÖLÜM
GARÎB'İN YÛSUF U ZÜLEYHÂ'SI

1. Eserin Adı

Yûsuf Peygamber'in hikâyesini konu edinen mesneviler ve bu mesneviler üzerine yapılan çalışmalar umumiyetle “*Yûsuf u Züleyhâ*”, “*Yûsuf u Zelîhâ*” veya “*Kıssa-i Yûsuf*” diye adlandırılmış olup, biz de Garîb'in bu hikâyeyi mevzu edinen mesnevisi üzerine yaptığımız çalışmaya *Yûsuf u Züleyhâ* adını vermiş bulunuyoruz. Garîb'in mesnevisinin herhangi bir bölümünde ise eserin adının söylenildiği bir beyit bulunmamaktadır. Bununla birlikte mesnevinin giriş bölümünde “*Yûsuf'un dâstânî*”, “*kıssa-i Yûsuf*” ibareleri geçmektedir:

Dilerem-ki **Yûsuf'ün dâstânın**

Naşîb eyle idelüm gülsitânın (29)

Yahūdîler nizâ' itdi 'Ömer'le

Didiler **kıssa-i Yûsuf**'dur evlâ (55)

2. Eserin Nazım Şekli ve Vezni

Eser, esas itibarıyla bir “*mesnevî*”dir. Buna ek olarak “*tevhîd*” bölümü “*kasîde*”, kahramanların yahut müellifin ağzından söylenilmiş olan şiirler ise “*gazel*” ya da “*murabba'-ı mütekerrir*” nazım şekilleriyle kaleme alınmıştır.

Eserin büyük çoğunluğu remel bahrinin “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün” kalıbıyla nazmedilmiş olup muhtelif yerlerde “mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün”, “mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün” ve “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün” olmak üzere üç ayrı aruz kalıbının daha kullanıldığı görülmektedir.

3. Eserin Beyit Sayısı

Eserin her bir nüshasına göre farklılık arz eden beyit sayısı da şair tarafından mesnevinin herhangi bir bölümünde zikr edilmemiştir. Çalışmamızın IV.

Bölüm'ünde yer alan tenkitli metinde ise eserin toplam beyit sayısı 2926 olarak ortaya çıkmıştır.

4. Eserin Yazılış Sebebi

Müellif, eserinin yazılış sebebini mesnevinin giriş bölümünde 27-52. beyitler arasındaki 24 beyitte izah etmekte, (eseri yazmaktan) muradının gül bahçesine benzettiği Yûsuf destanını anlatmak olduğunu ise şu beyitlerle ortaya koymaktadır:

Anuñ hürmetine bize kııl ihşân

Murādum şerh ideyin eyle āsân (28)

Dilerem-ki Yūsuf' uñ dāstānın

Naşīb eyle idelüm gülsitānın (29)

Sonrasında ise isimlerini vermeden bu destanı daha önce söyleyen birçok kâmil kişilerin bulunduğunu ve kendisinin de bu destanı anlatarak dua almak istediğini belirtir:

Nice kāmiller anı söylemişler

Bu maḥlûkı şekerle toylamışlar (30)

Dilerem ben de öykünem olara

Ḳuzuları gibi uyam olara (31)

Sonraki beyitlerde de onların bıraktığı sanat yolunda olduğunu, onlara öykündüğünü nakleder ve bu yolda onların bir şakirdi olma, onlardan ders alma arzusuna yer verir. Yine onlara dua ettikten, kendisi için de dua ve günahlarının affı talebinde bulunduktan sonra asıl konuya giriş yapar.

5. Eserin Yazıldığı Tarih

Eserin telif tarihi müellifi tarafından mesnevinin herhangi bir yerinde ifade edilmemiştir. Elimizde mevcut olan nüshaların istinsah tarihlerinin de XVIII-XIX. yüzyıllar olması, birtakım özellikleri itibarıyla Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait olduğu anlaşılan bu eserin telif tarihinin açıklığa kavuşturulması hususuna bir katkı sağlamamaktadır. Bununla beraber biz, eserin Eski Anadolu Türkçesi dönemi içerisinde ise aşağıda sıralayacağımız nedenlerden ötürü XIV. yüzyıla tarihlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

XIV. yüzyıl, XIII. yüzyıla birlikte Klasik Türk edebiyatımızın mesnevi sahasında ilk numunelerinin de verilmeye başlandığı yüzyıldır. Türk dili ve edebiyatının tarihî gelişiminin aydınlatılabilmesi için önemli bir devreyi oluşturan bu yüzyıllardan -müteakip dönemlere nazaran daha az olmakla birlikte- günümüze birçok mesnevi gelebilmiştir (Çelebioğlu, 1999: 43). Bu dönem mesnevileri bünyelerinde muhtevi kimi özellikleri dolayısıyla bazı edebiyat araştırmacıları tarafından sınıflandırmalara da tabi tutulmuştur. Böyle bir sınıflandırmayı yapanlardan A. Çelebioğlu, bu dönemlere ait mesnevilerin “halk tipi mesneviler” ve “edebî-ilmî mâhiyetteki mesneviler” olmak üzere başlıca iki grupta toplanabileceğini söylemektedir (Çelebioğlu, 1999: 45). Bunlardan “halk tipi mesneviler” grubuna dâhil edebileceğimiz Garîb’in Yûsuf u Züleyhâ’sı, Çelebioğlu’nun bu tip mesneviler için ortaya koyduğu aşağıdaki özelliklerin birçoğuyla örtüşmektedir:

1. *Beyit adedinin az olması,*
2. *Tek bir vezin kullanılması,*
3. *Kafiye ve vezin bakımından daha fazla ihmallerin bulunması,*

4. Tertip hususiyetinin daha basit bir şekilde uygulanması, tevhidî bir giriş ve salâvattan sonra hemen konuya başlanması, çok kere tevhid, münâcat vs. nin ayrı bölümler halinde değil iç içe yazılması, sebab-i telif, hâtîme, padişah medhi bölümlerinin bulunmaması,

5. Halk için yazılıp dolayısıyla meclislerde şifahî olarak okuduklarından dillerinin sade, tasannu'dan uzak, mevzularının dinî, ahlakî ve hamasî olması (Çelebioğlu, 1999: 45).

Garîb'in mesnevisi en nihayetinde bir aşkı mevzu ettiği için 3000'e yakın beyit sayısı ile "Beyit adedinin az olması" özelliği hariç diğer bütün özellikleri haiz görünmektedir.

Bu mesnevide daha önce ifade ettiğimiz gibi "fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün", "mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün", "mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün" ve "fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün" olmak üzere dört ayrı vezin kullanılmıştır. Remel bahrinin "fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün" kalıbı XIV. yüzyıla ait mesnevilerde en çok tercih edilen kalıptır (Çelebioğlu, 1999: 44) ve Garîb'in mesnevisinin büyük çoğunluğu da bu kalıpla yazılmıştır. Bu itibarla Garîb'in mesnevisinin de esasında tek bir vezinle yazıldığını söylemek mümkündür. Her ne kadar mesnevinin 176 beyit tutarındaki kısmı diğer üç vezinle yazılmış olsa da bu durum, Garîb'in mesnevisinin halk tipi mesnevilerin "Tek bir vezin kullanılması" özelliğine hâlel getirdiğini göstermeye yetmez denilebilir.

Garîb'in mesnevisinde "Kafiye ve vezin bakımından daha fazla ihmallerin bulunması" da bariz bir şekilde gözlenebilen hususiyetlerdendir. Bu yüzyıllarda aruza hâkimiyet tam anlamıyla sağlanabilmiştir denilemez ve bu durum müellifin şahsiyetinden ziyade bir dönem özelliği olarak kabul edilebilir. "Zira gayesi şîir

olmayan bazı dinî, ahlakî eserlerde veznin ihmal edildiği söylene bile sanat yönü bulunan aynı devir edebî mesnevilerde de tamamen başarılı olarak veznin, Türkçeye uygulandığı söylenemez” (Çelebioğlu, 1999: 45). Öte yandan bu gibi durumlarda düşünülebilecek bir diğer husus da vezin kusurlarının müstensih hatası olabileceğidir. Garîb’in mesnevisinin temin edilebilen nüshalarının hepsinin karşılaştırılmasına rağmen metin tamiriyle bile giderilemeyen vezin kusurları olduğu görülmektedir. Bu, metindeki vezin kusurlarının ziyadesiyle müellife ait olduğu ihtimalini güçlendirmekle beraber müellife ait vezin kusurlarının müstensihler tarafından giderildiği veyahut giderilmeye çalışıldığı ihtimalini de akla getirmektedir ki nüshalar arasındaki önemli ayrılıklar bu durumun bir nevi kanıtıdır denilebilir.

Bunlara ilaveten Garîb’in mesnevisinde aruza hâkimiyetin tam manasıyla sağlanamadığını gösteren önemli bir bulgu da bazı beyitlerin iki farklı kalıpla yazılmasıdır. Şöyle ki mesnevide karşılaştığımız birkaç beytin birinci mısrası başka, ikinci mısrası da başka bir aruz kalıbıyla -bu kalıplar “fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün” ve “mefâ’ilün mefâ’ilün fe’ülün”dür- yazılmıştır.

Halk tipi mesnevilerde “*Tertip hususiyetinin daha basit bir şekilde uygulanması*” Garîb’in mesnevisi için de geçerli bir durumdur. Garîb’in mesnevisinin “*tevhîd*”le başlayan mukaddimesi, “*münâcât*”tan hemen sonra gelen “*sebeb-i te’lîf*”le birlikte sadece bu üç bölümü ihtiva etmektedir ve bu bölümler müstakil olarak değil iç içe yazılmışlardır. Yine bu mesnevide “*hâtîme*” bölümü de bulunmamaktadır.

Bunlarla birlikte Garîb’in mesnevisinin halk tipi mesnevilerden olduğunu gösteren en ehemmiyetli husus “*Halk için yazılıp dolayısıyla meclislerde şifahi olarak okunduklarından dillerinin sade ve tasannu’dan uzak olması*”dır. Bu mesnevi

öncesinde de değinildiği gibi sözden, şekilden ziyade anlama önem veren yapısıyla ön plana çıkmaktadır. Mesnevinin mevzusunun dinî-ahlakî boyutunun olması ve bunun da mesnevi aracılığıyla okuyucuya/dinleyiciye rahat bir şekilde yansıtılması amacı dilinin sanatlı, ağır bir söyleyişten sade, basit ve akıcı bir söyleyişe kaydırılmasını mecbur kılmıştır. Bununla beraber müellifinin sanatlı bir söyleyişi yakalayacak kudrete sahip olamayabileceği de göz önünde tutulmalıdır.

Yine A. Çelebioğlu'nun ifadesiyle Garîb'in mesnevisinin şifahî olduğunu, halk için yazıldığını mesnevide geçen;

İşit şimden girü idem rivāyet

Yūsuf'ı söyleyem Hâk'dan 'ināyet (148)

Yūsuf eydür hele şoruñ siz aña

Diñle nice oldı ideyim saña (1373)

İşde bu sözleri **diñledüñ** tamām

Vir **şalavāt** Muştafā'ya ve's-selām (1553)

Bunlaruñ sözi hem olmadın tamām

Pādişāh düş gördi bilgil **ey hümām** (1716)

salavat isteklerinin bulunduğu beyitlerle, “Dinle!, İşit!, Ey Hümâm!” gibi konuşma dilinde ziyadesiyle kullanılan hitap ifadeleriyle de anlamak mümkündür.

Garîb'in mesnevisinin XIV. yüzyılda yazılmış olabileceğini gösteren önemli bir yönü de “söz varlığı”dır. Bu açıdan mesnevide bu dönemlerdeki diğer bazı

eserlerde olduğu gibi Türkçe kelimeler Arapça ve Farsça kelimelere oranla daha fazla kullanılmıştır ki XV. yüzyıldan itibaren bu oranın tam tersi bir durumla karşılaşılması söz konusudur denilebilir.

Bütün bunların yanında herhangi bir eserin yazıldığı dönemi tespit edebilme açısından en önemli unsur eserin dil özellikleri olmaktadır. Garîb'in *Yûsuf u Züleyhâ*'sına bu zaviyeden bakıldığında ise eserin dilinin, XIII-XV. yüzyıllar arasında kapsayan Eski Anadolu Türkçesi döneminin dil özelliklerini gösterdiği görülmektedir. Bu konuda bu kadarla iktifa edilmiş olup, "Eserin İmlâ ve Dil Özellikleri" başlığı altında mesnevinin bu hususiyeti üzerinde ayrıntılı olarak durulmuştur.

6. Eserin Kaynakları

Garîb'in *Yûsuf u Züleyhâ* mesnevisinin kaynaklarının dinî, şifahî ve edebî olmak üzere üç başlık altında toplanması mümkündür.

6.1. Eserin Dinî Kaynakları

Yûsuf Peygamber'in hikâyesini mevzu edinen eserlerin en mühim dinî kaynakları Kur'an-ı Kerim ve Tevrat'tır. Tevrat'ta "*Yaratılış Kitabı*"nın 37. bölümü ve sonrasında (Kutsal Kitap 2009: 38-55) anlatılan bu hikâye, Kur'an-ı Kerim'de ise 12. sure olan "*Yûsuf Suresi*"nde geçmektedir (Kur'ân-ı Kerim 2009: 234-247). Bu iki kutsal kitapta Yûsuf Peygamber'in hayatı, ana hatları itibarıyla aynı çerçevede hikâye edilmekle birlikte olayların akışında birtakım farklılıkların olduğu da göze çarpmaktadır. Burada Garîb'in eserinde, hikâyenin belli başlı epizotlarının Kur'an-ı Kerim ve Tevrat'la ne derece benzerlik/ayrılık gösterdiği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Ya'kûb ile Âs

Bu epizot, Türk edebiyatında tespit edilebilen Yûsuf u Züleyhâ mesnevilerinin büyük bir çoğunluğunda olmayıp Garîb'le birlikte sadece Hamdullah Hamdî ve Taşlıcalı Yahya'nın mesnevilerinde bulunmaktadır (Türkdoğan, 2008: 117). Kur'an-ı Kerim'de de olmayan bu epizot Tevrat kaynaklı olup yine Tevrat'ta şu şekilde geçmektedir:

Yakup'la Esav

19. İbrahim oğlu İshak'ın öyküsü: 20. İshak Aramlı Lavan'ın kız kardeşi, Paddan-Aramlı Betuel'in kızı Rebeka'yla evlendiğinde kırk yaşındaydı. 21. İshak karısı için RAB'be yakardı, çünkü karısı kısırdı. RAB İshak'ın yakarışını yanıtladı, Rebeka hamile kaldı. 22. Çocuklar karnında itişiyordu. Rebeka, “Nedir bu başıma gelen?” diyerek RAB'be danışmaya gitti. 23. RAB onu şöyle yanıtladı: “Rahminde iki ulus var, Senden iki ayrı halk doğacak, Biri öbüründen güçlü olacak, Büyüğü küçüğüne hizmet edecek.” 24. Doğum vakti gelince, Rebeka'nın ikiz oğulları oldu. 25. İlk doğan oğlu kıpkırmızı ve tüylüydü; kırmızı bir cüppeyi andırıyordu. Adını Esav koydular. 26. Sonra kardeşi doğdu. Eliyle Esav'ın topuğunu tutuyordu. Bu yüzden İshak ona Yakup adını verdi. Rebeka doğum yaptığında İshak altmış yaşındaydı. 27. Çocuklar büyüdü. Esav kırları seven usta bir avcı oldu. Yakup'sa hep çadırda oturan sakin bir adamdı. 28. İshak Esav'ı daha çok severdi, çünkü onun getirdiği av etlerini yedi. Rebeka ise Yakup'u severdi...

27. Bölüm İshak Yakup'u Kutsuyor

1. İshak yaşlanmış, gözleri görmez olmuştu. Büyük oğlu Esav'ı çağırıp, “Oğlum!” dedi. Esav, “Efendim!” diye yanıtladı. 2. İshak, “Artık yaşlandım” dedi, “Ne zaman öleceğimi bilmiyorum. 3. Silahlarını -ok kılıfını, yayını- al, kırlara çıkıp benim için bir hayvan avla. 4. Sevdiğim lezzetli bir yemek yap, bana getir yiyeyim.

Ölmeden önce seni kutsayayım.” 5. İshak, oğlu Esav’la konuşurken Rebeka onları dinliyordu. Esav avlanmak için kıra çıkınca, 6. Rebeka oğlu Yakup’a şöyle dedi: “Dinle, babanın ağabeyin Esav’a söylediklerini duydum. 7. Baban ona, ‘Bana bir hayvan avla getir’ dedi, ‘Lezzetli bir yemek yap, yiyeyim. Ölmeden önce seni RAB’bin huzurunda kutsayayım.’ 8. Bak oğlum, sana söyleyeceklerimi iyi dinle: 9. Git süründen bana iki seçme oğlak getir. Onlarla babanın sevdiği bir yemek yapayım. 10. Yemesi için onu babana sen götüreceksin. Öyle ki, ölmeden önce seni kutsasın.” 11. Yakup, “Ama kardeşim Esav’ın bedeni kıllı, benimkiyse kılsız” diye yanıtladı, 12. “Ya babam bana dokunursa? O zaman kendisini aldattığımı anlar. Kutsama yerine üzerime lanet getirmiş olurum.” 13. Annesi, “Sana gelecek lanet bana gelsin, oğlum” dedi, “Sen beni dinle, git oğlakları getir.” 14. Yakup gidip oğlakları annesine getirdi. Annesi babasının sevdiği lezzetli bir yemek yaptı. 15. Büyük oğlu Esav’ın en güzel giysileri o anda evdeydi. Rebeka onları küçük oğlu Yakup’a giydirdi. 16. Ellerini üstünü ensesini kılsız yerini oğlak derisiyle kapladı. 17. Yaptığı güzel yemekle ekmeği Yakup’un eline verdi. 18. Yakup babasının yanına varıp, “Baba!” diye seslendi. Babası, “Evet, kimsin sen?” dedi. 19. Yakup, “Ben ilk oğlum Esav’ım” diye karşılık verdi, “Söylediğini yaptım. Lütfen kalk, otur da getirdiğim av etini ye. Öyle ki, beni kutsayabilesin.”... 21. İshak, “Yaklaş, oğlum” dedi, “Sana dokunayım, gerçekten oğlum Esav mısın, değil misin anlayayım.” 22. Yakup babasına yaklaştı. Babası ona dokunarak, “Ses Yakup’un sesi, ama eller Esav’ın elleri” dedi. 23. Onu tanıyamadı. Çünkü Yakup’un elleri ağabeyi Esav’ın elleri gibi kıllıydı. İshak onu kutsamak üzereyken, 24. bir daha sordu: “Sen gerçekten oğlum Esav mısın?” Yakup, “Evet!” diye yanıtladı. 25. İshak, “Oğlum, av etini getir yiyeyim de seni kutsayayım”

dedi... İshak yedi, içti... ve kendisini kutsayarak şöyle dedi... 29. Halklar sana kulluk etsin, Kardeşlerine egemen ol, Kardeşlerin sana boyun eğsin...

Esav Kutsanma Hakkını Yitiriyor

30. İshak Yakup'u kutsadıktan ve Yakup babasının yanından ayrıldıktan hemen sonra kardeşi Esav avdan döndü. 31. Esav da lezzetli bir yemek yaparak babasına götürdü. Ona, "Baba, kalk, getirdiğim av etini ye" dedi, "Öyle ki, beni kutsayabilesin." 32. Babası, "Sen kimsin?" diye sordu. Esav, "Ben ilk oğlum Esav'ım" diye karşılık verdi. 33. İshak'ı bir titreme sardı. Tir tir titreyerek, "Öyleyse daha önce avlanıp bana yemek getiren kimdi?" diye sordu, "Sen gelmeden önce yemeğimi yiyip onu kutsadım. Artık o kutsanmış oldu." ... 38. Esav, "Sen yalnız bir kişiyi mi kutsayabilirsin baba?" dedi, "Beni de kutsa, baba, beni de!" Sonra hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı...

Yakup Lavan'ın Yanına Kaçıyor

41. Babası Yakup'u kutsadığı için Esav kardeşi Yakup'a kin bağladı. "Nasıl olsa babamın ölümü yaklaştı" diye düşünüyordu, "O zaman kardeşim Yakup'u öldürürüm." 42. Büyük oğlu Esav'ın ne düşündüğü Rebeka'ya bildirilince Rebeka küçük oğlu Yakup'u çağırttı. "Bak, ağabeyin Esav seni öldürmeyi düşünerek kendini avutuyor" dedi, 43. "Beni dinle, oğlum. Hemen Harran'a, kardeşim Lavan'ın yanına kaç...46. Sonra İshak'a, "bu Hititli kadınlar yüzünden canımdan bezdim" dedi, "Eğer Yakup da bu ülkenin kızlarıyla evlenirse, nasıl yaşarım?"

28. Bölüm

1. İshak Yakup'u çağırdı, onu kutsayarak, "Kenanlı kızlarla evlenme" diye buyurdu, 2. "Hemen Paddan-Aram'a, annenin babası Betuel'in evine git. Orada

dayın Lavan'ın kızlarından biriyle evlen..."... 16. Yakup Beer-Şeva'dan ayrılarak Harran'a doğru yola çıktı...

29. Bölüm Yakup Paddan-Aram'a Varıyor

1. Yakup yoluna devam ederek doğu halklarının ülkesine vardı. 2. Kırdan bir kuyu gördü. Kuyunun yanı başında üç davar sürüsü yatıyordu... 4. Yakup çobanlara, "Kardeşler, nerelisiniz?" diye sordu... 9. Yakup onlarla konuşurken Rahel babasının davalarını getirdi. Rahel çobanlık yapıyordu. 10. Yakup dayısı Lavan'ın kızı Rahel'i ve davalarını görünce, gidip kuyunun ağzındaki taşı yuvarladı, dayısının davalarını suvardı. 11. Rahel'i öperek hıçkırarak hıçkırarak ağladı. 12. Rahel'e baba tarafından akraba olduklarını, Rebeka'nın oğlu olduğunu anlattı. Rahel koşup babasına haber verdi. 13. Lavan, yeğeni Yakup'un geldiğini duyunca, onu karşılamaya koştu. Ona sarılıp öptü, evine getirdi...

Yakup Lea ve Rahel'le Evleniyor

Yakup Lavan'ın yanında bir ay kaldıktan sonra, 15. Lavan, "Akrobamsın diye benim için bedava mı çalışacaksın?" dedi, "Söyle, ne kadar ücret istiyorsun?" 16. Lavan'ın iki kızı vardı. Büyüğünün adı Lea, küçüğünün adı Rahel'di. 17. Lea'nın gözleri alımlıydı, Rahel ise boyu bosu yerinde, güzel bir kızdı. 18. Yakup Rahel'e âşıktı. Lavan'a, "Küçük kızın Rahel için sana yedi yıl hizmet ederim" dedi. 19. Lavan, "Onu sana vermek başkasına vermektense daha iyidir" dedi, "Yanımda kal." 20. Yakup Rahel için yedi yıl çalıştı. Rahel'i sevdiği için yedi yıl ona birkaç gün gibi geldi. 21. Lavan'a, "Zaman doldu, kızını ver, evleneyim" dedi. 22. Lavan bütün yöre halkını toplayıp bir şölen verdi. 23. Gece kızı Lea'yı Yakup'a götürdü. Yakup onunla yattı. 24. Lavan cariyesi Zilpa'yı kızı Lea'nın hizmetine verdi. 25. Sabah olunca Yakup bir de baktı ki, yanındaki Lea! Lavan'a, "Nedir bana bu yaptığın?" dedi, "Ben

Rahel için yanında çalışmadım mı? Niçin beni aldattın?” 26. Lavan, “Bizim buralarda adettir. Büyük kız dururken küçük kız evlendirilmez” dedi, 27. “Bu bir haftayı tamamla, Rahel’i de sana veririz. Yalnız ona karşılık yedi yıl daha yanımda çalışacaksın.” 28. Yakup kabul etti. Lea’yla bir hafta geçirdi. Sonra Lavan kızını Rahel’i de ona verdi. 29. Cariyesi Bilha’yı Rahel’in hizmetine verdi. 30. Yakup Rahel’le de yattı. Onu Lea’dan çok sevdi. Lavan’a yedi yıl daha hizmet etti.

Yakup’un Çocukları

31. RAB Lea’nın sevilmediğini görünce, çocuk sahibi olmasını sağladı. Oysa Rahel kısırdı. 32. Lea hamile kalıp bir erkek çocuk doğurdu. Adını Ruben koydu. “Çünkü RAB mutsuzluğumu gördü” dedi, “Kuşkusuz artık kocam beni sever.” 33. Yine hamile kaldı ve bir erkek çocuk daha doğurdu. “Rab sevilmediğimi duyduğu için bana bu çocuğu verdi” diyerek adını Şimon koydu. 34. Üçüncü kez hamile kalıp bir daha erkek çocuk doğurdu. “Artık kocam bana bağlanacak” dedi, “Çünkü ona üç erkek çocuk doğurdum.” Onun için çocuğa Levi adı verildi. 35. Dördüncü kez hamile kaldı ve bir erkek çocuk daha doğurdu. “Bu kez RAB’be övgüler sunacağım” dedi. Onun için çocuğa Yahuda adını verdi. Bir süre doğum yapmadı...

30. Bölüm

... 21. Bir süre sonra Lea bir kız doğurdu ve adını Dina koydu. 22. Tanrı Rahel’i anımsadı, onun duasını işiterek çocuk sahibi olmasını sağladı. 23-24. Rahel hamile kaldı ve bir erkek çocuk doğurdu. “Tanrı utancımı kaldırdı. RAB bana bir oğul daha versin!” diyerek çocuğa Yusuf adını verdi.

Yakup’un Sürüleri Artıyor

25. Rahel Yusuf'u doğurduktan sonra Yakup Lavan'a, "Beni gönder, evime, topraklarıma gideyim" dedi, 26. "Hizmetime karşılık karılarımı, çocuklarımı ver de gideyim. Sana nasıl hizmet ettiğimi biliyorsun..."

31. Bölüm Yakup Lavan'dan Kaçıyor

1. Lavan'ın oğulları, "Yakup babamızın sahip olduğu her şeyi aldı" dediler, "Bütün varlığını babamıza ait şeylerden kazandı." Yakup bu sözleri duyunca, 2. Lavan'ın kendisine karşı tutumunun eskisi gibi olmadığını anladı. 3. RAB Yakup'a, "Atalarımın topraklarına, akrabalarımın yanına dön" dedi, "Seninle olacağım..." 17. Böylece Yakup çocuklarını, karılarını develere bindirdi. 18. Bütün hayvanları önüne kattı; topladığı mallarla, Paddan-Aram'da kazandığı hayvanlarla birlikte Kenan ülkesine, babası İshak'ın yanına gitmek üzere yola çıktı...

Yakup Esav'la Karşılaşmaya Hazırlanıyor

... 3. Yakup Edom topraklarında, Seir ülkesinde yaşayan ağabeyi Esav'a önceden haberciler gönderdi. 4. Onlara şu buyruğu verdi: "Efendim Esav'a şöyle deyin: Kulun Yakup diyor ki, 'Şimdiye kadar Lavan'ın yanında konuk olarak kaldım. 5. Öküzlere, eşeklere, davarlara, erkek ve kadın kölelere sahip oldum. Efendimi hoşnut etmek için önceden haber gönderiyorum.'" 6. Haberciler geri dönüp Yakup'a "Ağabeyin Esav'ın yanına gittik" dediler, "Dört yüz adamla seni karşılamaya geliyor." 7. Yakup çok korktu sıkıldı...

33. Bölüm Yakup Esav'la Karşılaşıyor

1. Yakup baktı, Esav dört yüz adamıyla birlikte geliyor. Çocukları Lea'yla Rahel'e ve iki cariyeye teslim etti. 2. Cariyelerle çocuklarını öne, Lea'yla çocuklarını arkaya, Rahel'le Yusuf'u da en arkaya dizdi. 3. Kendisi hepsinin önüne geçti. Ağabeyine yaklaşırken yedi kez yere kapandı. 4. Ne var ki Esav koşarak onu

karşladı, kucaklayıp boynuna sarıldı, öptü. İkisi de ağlamaya başladı. 5. Esav kadınlarla çocuklara baktı. “Kim bu yanındakiler?” diye sordu. Yakup, “Tanrı’nın kuluna lütfettiği çocuklar” dedi... 8. Esav, “Karşılaştığım öbür topluluğun anlamı neydi?” diye sordu. Yakup, “Efendimi hoşnut etmek için” diye yanıtladı. 9. Esav, “benim yeterince malım var kardeşim” dedi, “Senin malın sana kalsın.” 10. Yakup, “Olmaz, eğer sevgini kazandımsa, lütfen armağanımı kabul et” diye karşılık verdi, “Senin yüzünü görmek Tanrı’nın yüzünü görmek gibi. Çünkü beni kabul ettin. 11. Lütfen sana gönderdiğim armağanı al. Tanrı bana öyle iyilik yaptı ki, her şeyim var.” Armağanı kabul ettirinceye kadar diretti. 12. Esav, “Haydi yolumuza devam edelim” dedi... (Kutsal Kitap, 2009: 24-35).

Tevrat’ta bu şekilde nakledilen Yakup ile Esav(Âs)’ın öyküsü, Garîb’in mesnevisinde de -birkaç farklılık bulunmakla beraber- benzer şekilde geçmektedir. Mesnevide İshak’ın, oğullarından birine dua etmesi Allah tarafından kendisine bildirilmesine rağmen Tevrat’ta İshak, ölümünün yaklaştığı düşüncesiyle oğlu Esav’ı kutsamak istemektedir. Mesnevide Ya’kûb’un dayılarının yanına gitmesi anasının, Ya’kûb’a Âs’tan kendisine bir zarar geleceği korkusunu söylemesi dolayısıyla iken, Tevrat’ta anasının Esav’ın, Ya’kûb’u öldürme düşüncesini öğrenmesi sonrasında buna bir çare bulmak için İshak’a yaşadığı ülkenin kadınlarını beğenmediğini ifade etmesi ve İshak’ın da bunun üzerine dayısının kızıyla evlenmesi için Ya’kûb’u göndermesi dolayısıyladır.

Ya’kûb Oğlu Yûsuf

Mesnevi’ye göre Yûsuf, Ya’kûb’un on iki oğlundan biridir ve dayısının küçük kızı Râhile’den dünyaya gelmiştir. İbni Yâmin adında ana bir kardeşi vardır ve Ya’kûb’un Yûsuf’u çok sevmesinin nedeni de onun çok güzel olmasıdır.

Mesnevideki bu hususlar Tevrat'ta da hemen aynı olmakla birlikte tek fark Ya'kûb'un oğlu Yûsuf'u sevmeye nedenidir ki Tevrat'a göre Ya'kûb, oğlu Yûsuf'u yaşlılığında doğduğu için çok sevmektedir. Kur'an-ı Kerim'de ise bu hususlar yer almamaktadır.

Yûsuf'un Düş Görmesi ve Düşünü Anlatması

Mesnevide Yûsuf gördüğü düşü önce babasına anlatır, babası da oğluna bir zarar geleceği korkusuyla kimseye düşünüyü anlatmamasını nasihat eder. Şem'ûn'un anası bunları duymuştur ve gidip oğlanlarına anlatınca bir de Yûsuf'tan bu düşü kendilerine anlatmasını isterler. Babasına söz vermesine rağmen Yûsuf yalancı olacağı korkusuyla düşünüyü kardeşlerine anlatmak zorunda kalır. Bunun üzerine kardeşleri Yûsuf'a kin beslerler, onu öldürmek isterler. Kur'an-ı Kerim'de Yûsuf sadece düşünüyü babasına anlatırken kardeşlerinin de Yûsuf'u öldürmeye karar vermeleri bu düşün yanında babalarının Yûsuf'la Bünyamin'i kendilerinden daha çok sevmesindedir. Tevrat'ta da kardeşlerinin Yûsuf'u sevmemelerinin nedeni babalarının onu kendilerinden daha çok sevmesidir. Bununla birlikte Tevrat'ta Yûsuf kardeşlerine düşü kendi isteğiyle anlatır ve babasına anlattığında ise babasının "Ne biçim düş bu? Ben, annen ve kardeşlerin gelip önünde yere mi eğileceğiz?" tepkisiyle karşılaşır.

Yûsuf'un Kuyuya Atılması ve Kardeşleri Tarafından Satılması

Kur'an-ı Kerim ve Tevrat'ta bu husus birbirinden farklı bir şekilde cereyan etmektedir. Kur'an-ı Kerim'de Yûsuf'u kuyuya atmaya karar veren kardeşleri, onu kırlara götürmek için yalvararak babalarından izin isterken Tevrat'ta Ya'kûb, Yûsuf'u sürü güden kardeşlerini yoklaması için kırlara kendisi gönderir. Mesnevide ise bu olay Kur'an-ı Kerim'deki şekliyle vuku bulmaktadır.

Mesnevîde kardeşleri Yûsuf'u kuyuya attıktan sonra bir keçinin kanına sürdükleri gömlekle birlikte ağlaşarak babalarının yanına gelirler ve Yûsuf'u bir kurdun yediğini söylerler. Yûsuf'un kuyuda ne olduğunu merak ettikleri için de her gün onu yoklamaktadırlar. Bir gün yine onu yoklamaya gittiklerinde kuyunun yanından bir kervanın geldiğini görür ve kuyuda olmayan Yûsuf'un kervan tarafından çıkarıldığını anlarlar. Gelip kervana ne olduğunu sorduklarında da onu, kervan beyi Mâlik'e satarlar. Kur'an-ı Kerim'de ise kardeşleri Yûsuf'u kuyuya attıktan sonra ağlaşarak eve gelirler ve babalarına Yûsuf'un kurt tarafından yenildiğini söylerler. Yûsuf'un kardeşleri tarafından satılması Kur'an-ı Kerim'de bahis konusu olmayıp sadece Yûsuf'un bir kervan tarafından kuyudan çıkarılıp götürülmesi ifade edilmektedir. Tevrat'ta ise kardeşleri Yûsuf'u kuyuya attıktan hemen sonra bir kervanın geldiğini görürler ve Yûsuf'u o kervana satarlar. Bir keçinin kanına buladıkları Yûsuf'un gömleğiyle birlikte eve gelirler ve babalarına Yûsuf'u vahşi bir hayvanın yediğini söylerler.

Yûsuf'un Zindana Atılması

Kur'an-ı Kerim'de Yûsuf, Aziz'in karısının kendisiyle olma isteğini reddedince ondan uzaklaşmak için koşarak kapıya çıkar ve kadın da onun arkasından giderek gömleğini yırtar. Aziz ikisini bu halde görünce kadın, Yûsuf'un kendisine kötülük yapmak istediğini söyler. Akrabalarından birinin şahitliğiyle Yûsuf'un suçsuz olduğunu anlayan Aziz, karısına ona iyi davranmasını ve Yûsuf'a da bu olayı kimseye söylememesini nasihat eder. Ne var ki bu hadise Mısır'a yayılır. Aziz'in karısı Mısırlı kadınların kendisi hakkında kötü konuştuklarını duyunca onları sarayına davet eder. Tam meyve kestikleri sırada Yûsuf'u onlara gösterir ve bunun ardından Yûsuf'un zindana atılmasını ister. Yûsuf'un zindana atılması olayı

mesnevide de bu şekilde geçmektedir. Tevrat'ta ise Yûsuf'un gömleğini karısının elinde gören Potifar çok kızar ve hemen onu zindana attırır.

Zindandaki Şerbetçiyle Ekmekçi

Mesnevide Mısır sultanının hizmetçileri olan şerbetçiyle ekmekçi sultan tarafından zindana Yûsuf'tan sonra atılmaktadır ve Tevrat'ta da bu şekildedir. Kur'an-ı Kerim'de ise bu kişilerden, Yûsuf'la birlikte zindana atılan iki delikanlı diye bahsedilmektedir.

Mısır Kralının Zindana Atılan Yûsuf'un Suçunu Bilmek İstemesi

Kur'an-ı Kerim'de Mısır kralı düşünüyü tabir eden Yûsuf'u zindandan çıkarır ve onun niçin zindana atılmış olduğunu bilmek ister. Yûsuf bunu Mısırlı kadınlardan öğrenebileceğini söyleyince kral, Mısırlı kadınları toplayarak onun suçunu sorar ve onların arasında bulunan Aziz'in karısı (Zelha) suçunu itiraf eder. Mesnevide ise Mısırlı kadınların arasında Zelha yoktur ve kadınlar Yûsuf'u zindana attıranın ve suçlu olanın Zelha olduğunu ifade ederler. Tevrat'ta ise bu husus yer almamaktadır.

Yûsuf'un Mısır Sultanı Olması

Kur'an-ı Kerim'de Yûsuf yedi bolluk ve yedi kıtlık yıllarında Mısır kralına yardım etmek için kraldan hazinenin başına geçirilmesini ister. Tevrat'ta ise sultan (Firavun), Yûsuf'u bütün Mısır'a yönetici olarak atamaya karar verir. Sonra da ona tahtını ve yüzüğünü verir. Mesnevi de ise bu husus Kur'an-ı Kerim ve Tevrat'taki hususların birlikteliğiyle karşımıza çıkmaktadır. Mesnevide Yûsuf, sultana hizmet edebileceğini söyleyerek önce hazinenin başına geçer. Sonrasında ise Yûsuf'un yaptığı işlerden memnun kalan sultan, yüzüğünü ve tahtını ona bırakarak bir köşeye çekilir.

Yine mesnevide Mısır halkı yedi kıtlık yılı boyunca mallarıyla birlikte Yûsuf'a kul olmuştur. Bu husus Tevrat'ta da bu şekilde yer almaktayken Kur'an-ı Kerim'de bulunmamaktadır.

Yûsuf ile Zelha'nın Evlenmesi

Mesnevide Yûsuf Mısır sultanı olduktan sonra çok yaşlı ve fakir biri haline gelmiş olan Zelha'yı görür. Kendisine olan aşkının hala devam ettiğini öğrenince de onunla evlenmeye karar verir. Hakk'ın yardımıyla eski gençliğine ve güzelliğine kavuşan Zelha ile Yûsuf evlenirler ve Yûsuf'un Zelha'dan iki oğlu olur. Tevrat'ta ise Yûsuf, On Kenti'nin kâhini Potifera'nın kızı Asenat'la evlendirilir ve Yûsuf'un Asenat'tan iki oğlu olur. Kur'an-ı Kerim'de ise Yûsuf'un evliliğine dair bir bilgiye rastlanılmamaktadır.

Yûsuf'un Kardeşlerinin İbni Yâmin'le Birlikte Tekrar Mısır'a Gitmeleri

Mesnevide Yûsuf, kardeşlerinden Mısır'a tekrar buğday almaya geldiklerinde İbni Yâmin'i de getirmelerini ister. Eve vardıklarında akçelerini oğullarının çuvallarında tekrar gören Ya'kûb, İbni Yâmin'i de kardeşleriyle göndermeye razı olur ve onlara Mısır şehrine ayrı kapılardan girmelerini tembih eder. Bu husus Kur'an-ı Kerim'de de aynı şekilde yer almaktadır. Tevrat'ta söz konusu olmayan tek şey ise Ya'kûb'un oğullarını Mısır şehrine girerken ayrı kapılardan girmesini tembihlemesidir.

Ya'kûb'un Gözlerinin Açılması

Mesnevide oğlu Yûsuf'un kurda yedirildiği haberini öğrenen Ya'kûb'un ağlamaktan gözleri görmez olmuştur. Yûsuf, kardeşlerinden bunu öğrendiğinde ise gömleğini bir müjdeciyile babasına gönderir ve Ya'kûb'un gözleri açılır. Bu olay

Kur'an-ı Kerim'de de bu şekilde geçmekteyken, Tevrat'ta Ya'kûb'un gözlerinin görmez olması gibi bir durumdan bahsedilmemiştir.

Ya'kûb'un Mısır'a Yerleşmesi ve Ölümü

Kur'an-ı Kerim'de Yûsuf'un hikâyesi babası ve anasının Mısır'a gelmesi ve Yûsuf'un Allah'tan Müslüman olarak ölmeyi istemesiyle sona ermektedir. Mesnevide ise Ya'kûb Mısır'a yerleştikten ve orada bir süre yaşadıkdan sonra ölümünün yaklaşması üzerine tekrar Kenân'a gider ve orada ölür. Yûsuf'un ölümü ise altmış üç yıl daha peygamber olarak yaşamasının ardından gerçekleşir. Mûsâ Peygamber dünyaya geldikten sonra Yûsuf'un Mısır'da bulunan tabutunu atalarının yanına götürür. Tevrat'ta ise Ya'kûb Mısır'a yerleştikten ve biraz daha yaşadıkdan sonra ölümünün yaklaştığını anlar ve öldükten sonra kendisinin Kenân'a gömülmesini ister. Yûsuf ise yüz on yıl yaşadıkdan sonra ölür ve Mısır'da bir tabuta konulur.

Kur'an-ı Kerim'de Yûsuf suresi ve Tevrat'ta Yûsuf Peygamber'in hikâyesinin anlatıldığı bölümle birlikte esere dinî açıdan kaynaklık eden ayet ve hadislerin varlığına da şahit olunmaktadır. Şöyledir:

ولا تقرب الزنا * didi yazı

Oğudı yazıyı pişmân oldı_özi (1314)

اذ کرنی عند ربك * ħarfleri

On iki ħarfdür bilesin anları (1629)

* "Zinaya yaklaşmayın." İsrâ Sûresi, 17 / 32.

* "Beni efendinin yanında an." Yûsuf Sûresi, 12 / 42.

Şuçlunuñ suçunu kim setr eyleye

Hâķ te'ālā suçunu 'afv eyleye (1389)

6.2. Eserin Şifahî Kaynakları

Eserin şifahî birtakım kaynaklarının olduğunu yine eserde geçen şu beyitlerden anlamak mümkündür:

Rāvīdir üç kez melekler ağladı

Zārī kılp āh idüben inledi (393)

Bu acıkmağun sebebi ne idi

Diñle imdi rāvīler böyle didi (1853)

Ba'zılar kırk yılda buldı didiler

Ba'zılar yitmişde buldı didiler (2805)

6.3. Eserin Edebî Kaynakları

Bazı eserlerde müelliflerin, kendi eserleriyle aynı mevzuda yazılmış olan diğer birtakım eserlerden veyahut eserlerin müelliflerinden bahsettikleri müşahede olunmaktadır. Bu durum müelliflerin eserlerini yazarken bahsi geçen eserlerden kaynak olarak istifade etmiş olabileceği ihtimalini akla getirmektedir ki edebiyatımızdaki nazire geleneği eserlerin birbirine edebî açıdan kaynaklık ettiklerinin güzel bir örneğidir ve mesnevi sahasında da bunun önemli bir yerinin olduğu malumdur.

Garīb'in eserine bu açıdan baktığımızda mesnevinin sebab-i te'lif kısmında geçen bir beyit, kendisinden önce bu hikâyeyi mevzu edinen eserlerin varlığına ve

müellifin de bu eserleri görmüş olabileceğine kanıt olarak gösterilebilir. O bir beyit şöyledir:

Nice kāmiller anı söylemişler

Bu maḥlûkı şekerle toylamışlar (30)

Bununla birlikte her ne kadar aynı mevzuun bu duruma yol açmış olabileceği düşünülse bile Garîb'in mesnevisinin kendisiyle hemen aynı dönemlerde yazılmış olan Şeyyâd Hamza ve Süle Fakih'in Yûsuf u Züleyhâlarıyla konu bakımından benzerliği de dikkat çekmektedir. Süle Fakih'in eserinde yer alan "Hikâyet-i Hûd Nebî Aleyhisselâm", "Hikâyet-i Mâlik", "Hikâyet-i Balık Nil Sultanı", "Hikâyet-i Kâria Radiyallahu Anhu", "Hikâyet-i Arabî", "Hikâyet-i Şarâbdâr ve Habbâz" ve "Hikâyet-i Beşîr" gibi kimi yan anlatılar (Türkdoğan, 2008: 47) daha az beyit sayısı ile Garîb'in eserinde de yer almaktadır. Buna rağmen bu üç eserin telif tarihlerinin ve yazıldıkları yerlerin tam olarak bilinmemesi, eserlerin edebî açıdan birbirlerine kaynaklık edip etmediği veyahut müelliflerinin bu eserleri görüp görmediği hususunda bizleri kati bir karara varmaktan alıkoymaktadır.

Netice itibarıyla şunu diyebiliriz: Bu iki eser veya bunlardan birinin Garîb'in eserine kaynaklık etmiş olması ya da Garîb'in eserinin bu iki eser veya bunlardan birine kaynaklık etmiş olması muhtemeldir.

III. BÖLÜM
YÛSUF U ZÜLEYHÂ'NİN İNCELENMESİ

1. YÛSUF U ZÜLEYHÂ'NIN DIŞ YAPISI

1.1. Nazım Şekli

Garîb'in Yûsuf u Züleyhâ'sı “*mesnevî*” nazım şekliyle kaleme alınmakla birlikte eserde “*kasîde*”, “*gazel*” ve “*murabba'-ı mütekerrir*” gibi farklı nazım şekillerine de yer verilmiştir.

İsmail Ünver, belli bir konuyu işleyen, bağımsız bir kitap olarak yazılmış mesnevilerin planlarının genellikle birbirine benzediğini söyleyerek bu genel planda yer alan bölümleri şu şekilde tasnif eder (Ünver, 1986: 432-448):

A. Giriş Bölümü

1. Besmele
2. Tevhîd
3. Münâcât
4. Na't
5. Mi'râc
6. Mu'cizât
7. Medh-i Çehâr-yâr
8. Padişah İçin Övgü
9. Devlet Büyüğüne Övgü
10. Sebeb-i Te'lîf

B. Konunun İşlendiği Bölüm

C. Bitiş Bölümü

1. Tanrı'ya “hamd ü senâ” ve dua
2. Sultana övgü ve saltanatının devamı için dua
3. Şairin eseriyle ve şairliğiyle övünmesi

4. Tanınmış mesnevi şairleri ve eserlerini anma
5. Şairin eserine verdiği ad
6. Hasetçilere, acemi ve dikkatsiz müstensihlerle metni doğru dürüst okuyamayan okuyuculara yergi, bunların esere vereceği zarardan Tanrı'ya sığınma
7. Mesnevinin beyit sayısı
8. Mesnevinin yazılışıyla ilgili tarihler
9. Okuyucudan hayır dua isteme
10. Mesnevinin vezni

Garîb'in eseri, edebiyatımızın ilk dönem mesnevi ürünlerinden olması hasebiyle yukarıdaki, alışlagelmiş mesnevi tertibinde yer alan bölümlerden sadece birkaçını içerir. Eser, “kasîde” nazım şekliyle yazılmış 14 beyitlik bir “tevhîd”le başlamaktadır. “Tevhîd” bölümünün akabinde ise 13 beyitlik “münâcât” bölümü gelmektedir. “Giriş Bölümü”nde son olarak 24 beyitlik “sebeb-i te'lîf” kısmı bulunmaktadır.

“Bitiş Bölümü”nün olmadığı mesnevide “Konunun İşlendiği Bölüm” toplam 2867 beyittir ve 52-2920. beyitler arasındadır. Bu bölümde yer alan başlıklar ise sırasıyla şöyledir:

1. Der-Beyân-ı İbtidâ’-i Kelâm
2. Der-Beyân-ı Aḥvâl-i Yūsuf ‘Aleyhi’s-selâm
3. Şi‘r-i Ya‘kûb
4. Şi‘r-i Ya‘kûb
5. Şi‘r-i Ya‘kûb
6. Şi‘r

7. Münacât-ı Yūsuf
8. Der-Beyân-ı Sultân Yūsuf
9. Tahîrât
10. Şî r
11. Tahîrât
12. Der-Beyân-ı Yūsuf
13. Şî r
14. Tahîrât
15. Şî r
16. Şî r
17. Şî r
18. Şî r-i Tāye
19. Şî r-i Zelḥa
20. Şî r
21. Şî r-i Zelḥa
22. Şî r-i Zelḥa
23. Şî r-i Yūsuf
24. Der-Beyân-ı Aḥvâl-i Sultân
25. Der-Beyân-ı Yūsuf Şemmezul Uğradu Yir
26. Der-Beyân-ı Yūsuf
27. Der-Beyân-ı Rû'yet-i Pâdişâh ve Ta'bir-i Yūsuf

28. Yūsuf ‘Aleyhi’s-selām
29. Der-Beyān-ı Zelḥa
30. Şi‘ r-i Zelḥa
31. Der-Beyān-ı Ken‘ ān
32. Dāstān-ı Yūsuf ‘Aleyhi’s-selām
33. Şi‘ r-i İbni Yāmin
34. Şi‘ r-i Yūsuf
35. Şi‘ r-i Ya‘ ḳūb
36. Şi‘ r-i Cāriye
37. Aḥvāl-i Beyān-ı Yūsuf
38. Der-Beyān-ı Aḥvāl-i Zelḥa

Kimi mesnevilerde tek bir nazım şeklinin meydana getireceği yeknesaklığı kırmak, hikâyeye taze bir hava katmak adına farklı nazım şekillerine yer verildiğini gözlemek mümkündür (Turan-Kütük, 2009: 636). Bu bağlamda Garîb’in eserinde de kahramanların ve müellifin ağzından söylenen bazı şiirlerin -ekseriyetle de “Şi‘r” başlığı altında- “*gazel*” ve “*murabba’-ı mütekerrir*” nazım şekilleriyle yazıldığını görüyoruz. Eserde 37 gazel bulunmaktadır ve bu gazellerin matla beyitleri şöyledir:

1. Gazel: Gelün şimden girü iy ḳavm-i evlā
Eşidün söylenür ol ḳavl-i ā‘ lā (53)

2. Gazel: Bir gün İshāk’a irer Ḥaḳ’dan ḥitāb

Ođlunuñ birine du‘ añ müstecāb (73)

3. Gazel: İşit şimden-girü idem rivāyet
Yūsuf’ı söyleyem Hāķ’dan ‘ ināyet (148)
4. Gazel: Geldi řeytān bunlara itdi biḥāř (?)
Fitne için ya‘ nī getürdi eřās (202)
5. Gazel: Ana ata kızılar āvāresi
Hīç oñulmaz yüreginde yāresi (229)
6. Gazel: Didi Mevlā’m kullaruñ kaydın yiyēn
Dēdeme odı gülüstān eyleyēn (337)
7. Gazel: Diñle ol Yahūda ki nūr-ı sirāc
Yūsuf’ı kırtarmađa itdi ‘ ilāc (350)
8. Gazel: Vay aña kim kızusından ayrıla
Bađrı ḥūn ola anuñ yile yile (423)
9. Gazel: Didi ođul kıanı Yūsuf n’itdiñüz
Beni aldayup aluban gitdiñüz (437)

10. Gazel: Gine Ya' k̄ub inledi eydür oğul
Çurda mı yidürdiler seni oğul (452)
11. Gazel: Mālik işitdi anı oldı feraḥ
Ġamdan açıldı gönül gitdi teraḥ (533)
12. Gazel: Bir kişi sevdüklerinden ayrula
Gele gine eli bağlu kul ola (630)
13. Gazel: Çü kardaşlar beni şatdılar ana
Elüm alup yabāna_atdılar ana (651)
14. Gazel: Ger ḥaṭā kıldum ise 'afv eylegil
Atam dedem ḥürmeti 'afv eylegil (682)
15. Gazel: Çandasın ey gözlerüm giryān iden
Baėrumı ḥūn cigerüm biryān iden (855)
16. Gazel: Āh n'idëyin dir benüm yārum şanı
Düşde gördüğüm cefādārum şanı (955)

17. Gazel: Tañrı şaķlayıcaĝaz bir ķulını
Geñez ider aña toĝrı yolını (987)
18. Gazel: Zelħa unki bulamadı yārını
Diledi ala getüre kim anı (999)
19. Gazel: Hey ne devlet kişi toĝrı yārını
Añsuzım göre anuñ dīdārını (1019)
20. Gazel: Bu ne gündür uş māh-ı tābān gelür
Ĝamlı ķula Tañrı'dan iħsān gelür (1116)
21. Gazel: Zelħa anuñ 'āşıķ-ı ħayrānidur
Yūsuf anuñ cān içinde cānidur (1133)
22. Gazel: Gel baña ķahr itme ķurbān olduĝum
Dünü ĝün yüzine ħayrān olduĝum (1165)
23. Gazel: Gel i Yūsuf derde dermān eylegil
Beni esirgeyüp iħsān eylegil (1290)
24. Gazel: Bilüñ işde bu durur ĝönlüm alan

Mecnûn idüp bu beni deli kılan (1431)

25. Gazel: Ne ‘aceb dildāra düşdüm n’ideyin
Cevri çok bir yāre düşdüm n’ideyin (1448)

26. Gazel: Urdılar kelebçeği kollarına
Gel gör imdi dünyānuñ hāllerine (1495)

27. Gazel: Gör e bu dünyā Yūsuf’ı n’eyledi
Enbiyāyı ehl-i zindān eyledi (1517)

28. Gazel: Tevbe kıldum Yā İlāhī derde dermān eylegil
Ben gedā kapuña geldüm baña ihsān eylegil (1633)

29. Gazel: Çünkü Yūsuf Mısr iline han olur
Hem otuz yaşında ol sulṭān olur (1826)

30. Gazel: Didi senüñ karşıña dīvān ṭuran
Eliñe ayağıña yüzün süren (1964)

31. Gazel: Ḥasretimden beni ayırdı felek
Gör baña ne silleler urdı felek (2323)

32. Gazel: Baña dermān eyle sultānım meded
Yiñilendi gine efġānım meded (2479)
33. Gazel: Eydür idi ‘aceb ol gün ola mı
Yūsuf’um gine yanuma ġe’le mi (2529)
34. Gazel: Dir İlāhī yaġdı Ya‘ġūb n’ideyin
Ķuzucaġum ŧatdı Ya‘ġūb n’ideyin (2658)
35. Gazel: Eydür idi Ķuzucaġum Ķandasın
Günde gün artdı firāġım Ķandasın (2680)
36. Gazel: Yā İlāhī Ķanı va‘deñ dir baña
Oġlumı virseñ gerekdi öñ baña (2697)
37. Gazel: Ey beni dertli Ķılan yavrucaġum
Düni gün derdim olan yavrucaġum (2721)

Eserde yer alan 4 ŧiir de “*murabba’-ı mütekerrir*” nazım ŧekliyle yazılmıŧtır. Aŧaġıda ilk bendlerini verdiġimiz murabba’lardan birincisi 9 bend, ikincisi 8 bend, üçüncüsü 6 bend ve dördüncüsü de 11 bendden müteŧekkildir:

1. Murabba’: Vardı ŧarıldı olaruñ boynuna

Eydür esən aluñ ey ardaşlarum (605)

Gel gör imdi bu felek oyununa

Eydür esən aluñ ey ardaşlarum (606)

2. Murabba': ' Āşık olmak bir ' aceb sevdā durur

Key şaın ' āşıqlara a' n eyleme (1321)

' Alı fikri cānı başı yamādur

Key şaın ' āşıqlara a' n eyleme (1322)

3. Murabba': Ne mālīm var anı yoluña virem

Ne gözüm var bauban yüzün görem (1975)

Ne yigitlik aldı vaşlıña irem

Yoluña cān vireyin şimden girü (1976)

4. Murabba': Yūsuf'um diyü düni gün iniler

Yir ü gökler anuñ ile iniler (2292)

Ayruludan a u aşlar iniler

Iniler āh n'ideyin diyü diyü (2293)

1.2. Vezin

Garīb'in Yūsuf u Züleyhā'sı dört ayrı aruz kalıbıyla telif edilmiştir. Bu kalıplar, eserin 2746 beytinin yazıldığı remel bahrinin “fā'ilâtün fā'ilâtün fā'ilün” kalıbı ve sair yerlerde toplam 176 beytin kalıbı olan, hezec bahrinin “mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün” ve “mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün” kalıplarıyla yine remel bahrinin “fā'ilâtün fā'ilâtün fā'ilâtün fā'ilün” kalıbıdır.

Uygulandığı beyit sayısına bakıldığında eserin önemli bir kısmının Eski Anadolu Türkçesi'nin manzum eserlerinde çokça kullanılan “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün” kalıbıyla yazıldığı görülmektedir. Bazı yerlerde iki ya da üç beyitten hemen sonra bir başka kalıba geçilirken bazen aynı kalıp uzun beyitler boyunca sürmekte yani bu dört ayrı kalıbın beyitlere uygulanışında bir sistem ve istikrar görülmemektedir.

Eserde bazı beyitlerin birinci ve ikinci mısralarının iki farklı vezinle yazılması da söz konusudur. Bu beyitlerin birinci ya da ikinci mısraları “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün” ve “mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün” kalıbıyla yazılmış olup beyitler şöyledir:

1145. Beyit	Varup put-hānesine girür idi	(. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _)
	Secde kılp putu yalvarur idi	(_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _)
1150. Beyit	' Aceb Yūsuf benümle bir ola mı	(. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _)
	Yohsa bu derdüm ölince qala mı	(_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _)
1689. Beyit	Halk yaticak varuban çağirasın	(_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _)
	Benüm selāmum aña degüresin	(. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _)

Aruz vezninin şiire tatbikinde çoğu kelimenin belirli bir kalıba uydurulmaya çalışılması bazı sıkıntıları da beraberinde getirmektedir. *“Özellikle uzun sesli bulunmayan Türkçede kelimeleri aruz kalıplarına yerleştirmek oldukça güçtür. Bunun için şairler bu ölçüyü daha kolay kullanabilmek ya da beytin âhengini*

artırmak için bazı yollara başvurmuşlardır. Bunlar aruz uygulaması içinde çok kullanılan *Vasl, İmale ve Zihaf'tır.*" (İpekten, 2004: 142).

"Sonu ünsüzle biten bir sözcüğü, ondan sonra gelen sözcüğün ünlü harfine bağlamak" (Dilçin, 2009: 12) olarak tanımlanan "*vasl*"ın Garîb'in eserinde pek çok örneği mevcuttur. Bu örneklerden birkaçı şöyledir:

Şordı andan düşünün ta' bîrini

Dir mu' abbir vir **bir_iki** altunı (529)

Yitesi kahr eyledün gel uy baña

Yoħsa ben de bir **iş_idërem** saña (1458)

"İmale", aruz ölçüsünde "*kapalı hece gereken yerlerde açık heceyi biraz uzatarak okumaktır.*" (Dilçin, 2009: 13). Türkçe kelimelerin Arapça ve Farsça kelimelere göre kesif olduğu Garîb'in Yûsuf u Züleyhâ'sında imaleyle sıkça karşılaşmaktayız. Birkaç örneği şöyledir:

Bunı didi Cebrâ'îl git**di** hoca

Cığagel**di** bir uzun boyl**u** koca (404)

Bakamaz oldum bu halkuñ **yü**zine

Ķatlan**ama**zam bu **kuluñ sô**zine (1466)

"Medd", "*Arapça ve Farsça kelimelerde bir uzun heceyi, ya da sonu iki sessiz harfle veya 'hemze' ile biten bir heceyi bir uzun bir kısa olmak üzere iki hece olarak okumak demektir.*" (İpekten, 2004: 150). Garîb'in eserinde bazı örnekleri şöyledir:

Bir ulu beg var-ıdı Mağrib'de şād

Şāh Ṭeymūs dirlər idi añā ad (834)

Çıkdı sultān leşker-ile qarşular

Mısr halkı tolu tolu çārşūlar (925)

Uzun okunması gereken bir hecenin kısa okunması olarak tarif edilen ve aruzda kusur addedilen “*zihaf*” (İpekten, 2004: 155), Garîb’in mesnevisinde birçok beyitte karşılaşılan bir durumdur ve bu da eserde aruza hâkimiyetin tam olarak sağlanamadığını göstermesi açısından önemlidir. Zihafın olduğu bazı beyitler şöyledir:

Zelha atasına düşün söyledi

Bir **şūr**et gördüm ki hayrān eyledi (844)

Ya‘ **nī**anuñla **Yūsuf**’ı kayd ide

Ol hümā kuşumı anda şayd ide (1232)

Zihaf ve imale örneklerinden de anlaşılacağı üzere Garîb’in eserinde pek çok aruz kusuru mevcuttur. Bunun yanısıra 131 beyitte de vezin çıkmamaktadır. Eserin dokuz nüshası üzerinden tenkitli metin oluşturmuş ve zaman zaman da metin tamiri yoluna gitmiş olmamız dolayısıyla bu durumu istinsaha bağlamak pek doğru görünmemektedir. Eserin telifine istinat ettiğimiz bu aruza hâkim olamayış aynı zamanda bir dönem özelliği olarak da değerlendirilmektedir (Çelebioğlu, 1999: 45).

1.3. Kafiye

Garîb’in eserinde kafiye de vezin gibi üzerinde ihtimam gösterilmediği anlaşılan bir unsurdur. Pek çok beyitte kafiye kusuruyla karşılaşılması, bir nevi ses

ve şeklin manaya feda edildiğinin kanıtıdır. Şu birkaç beyitte ne kafiye ne de redif bulunmaması bu kusurlardan en mühimidir:

Çünkü Yūsuf münācāt itdi **hemān**

Vir şalavāt ol Resūl'e ey **hümām** (687)

Kervāna yitürdi Yūsuf'ı ' **Arab**

Deveye bindürdi anı **dögerek** (696)

Bunlar eydür Yūsuf'a ey **sulṭānum**

Göre idüñ yüzini bir kez **anuñ** (2111)

Şu beyitlerde **g**(gef)-**ğ**(gayın) harfleriyle kafiye yapılmıştır:

Ḳanı Ya'ḳūb aña oğul **didügi**

Oğşayuban gül ile urmaduğı (371)

Benzer şekilde **z**(zı)-**z**(ze) harfleriyle;

Kimine irdi helāk kimi marāz

Żarar olmaduğ orada ıaldı az (700)

e(güzel h)-**ā**(elif) harfleriyle;

Tiz segirtti geldi yanına dāye

Didi aña ey utanmaz bī-ḥayā (951)

k(kef)-**ḳ**(kaf) harfleriyle;

Ḳuş şanur Mālik anı anlar melek

Yūsuf'a ikrām için gönderdi Ḥaḳ (542)

Didi bunlar biz kilēyi almadu**ḡ**

Biz kile uḡurlamaḡa gelmedu**ḡ** (2377)

t(te)-d(dal) harfleriyle;

Armaḡanım ola saña yā yigit

İbni Yāmin ḡolına ḡaḡdı beci**d** (2198)

ve **i(ye)-ü(vav)** harfleriyle kafiye yapma gayreti vardır:

Gördi bir ḡadeḡ ḡutar anuñ biri

Ya‘ ḡuḡb anı görmege vardı_ilerü (2839)

Her beyitte olması gereken kafiye birlikteliḡi çoḡu yerde redifle ortaya konulmuş, redifin saḡlayacaḡı ahenkten faydalanılmıştır. Kafiyenin bulunmadıḡı bu türden kimi beyitler şöyledir:

İl vilāyet memleket virem **aña**

Melūl olmasun ḡaber virgil **aña** (417)

Daḡı mālların taḡadduḡ **eyleyem**

Tañrı’nuñ virdüğine ḡükr **eyleyem** (1892)

Eserde bazı beyitlerde Türkçede ünlü uyumu dolayısıyla “**ḡil**” olarak yazılması gereken emir ekinin böyle yazılmayıp bir diḡer mısradaki “**ḡil**” gibi yazılması kimi beyitlerde karḡımıza ḡıkan hususî bir durumdur. Bu beyitlerden biri aḡaḡıdaki gibidir:

Aḡ yüzüñi ḡuçumuz ‘afv eyle**gil**

Ḥuḡb cemāliñle yüzümüz ḡoyla**gil** (2621)

Mesnevîde iki mısra arasındaki ses benzerliği çoğu yerde Türkçe çekim ekleriyle elde edilmeye çalışılmıştır. Bu nevi beyitlerden bazıları şöyledir:

Zîra Rabb'üm bil baña emr eyledi

Ne dilerse Yūsuf anı kılmı **didî** (694)

Didî şāhā yok bunuñ şayruluğı

Sultān eydür diyivir n'olduğımı (1192)

Eserde kafiye çeşitlerine örnek olabilecek kimi beyitler ise şöyledir:

Yarım Kafiye:

Yūsuf anuñ suçunu 'afv eyledi

Tañrı şavdı yağmurı mağv eyledi (712)

Müşteri olmaduğ ādem kalmadı

İllā hıç kimse bahāsın bilmedi (1044)

Tam Kafiye:

Gün tütüldü tütüdü zülmet 'ālemi

Görmez oldu anda ādem ādemi (701)

Hem bir altun tāk urdı başına

Şanki irdi Zelha yüz biñ yaşına (1131)

Zengin Kafiye:

Mālik eydür Yā Yūsuf virgil haber

Kimüñ aşılsın digil ey mu' teber (1079)

Geldi Yūsuf sarāyuñ **ķap**usına

Ṭurđı baķdı pes anuñ **yap**usına (1262)

Garīb'in *Yūsuf u Züleyhâ*'sında Türkçe kelimelerin Arapça ve Farsça kelimelere nispetle daha fazla olduğunu önceden ifade etmiştik. Bu durum kafiye ve redifte tercih edilen kelimelerde de böyledir. Türkçe, Farsça, Arapça, Türkçe ve Farsça, Türkçe ve Arapça, Farsça ve Arapça kelimelerle yapılan kafiyeleere şu bazı beyitler emsal teşkil etmektedir:

Türkçe Kelimelerle Yapılan Kafiyeleer:

Babamuñ yüzine nice **baķ**asız

Yā baña ķardaş nice ad **daķ**asız (334)

Ḥanķer alup öldürem kend**öz**ümü

Görmeyēsın benüm artuķ **yüz**ümü (891)

Farsça Kelimelerle Yapılan Kafiyeleer:

Ya' nī' ķardaşlar sebeb oldu hem**ān**

Tañrı'dandur sögme anlara i **cān** (411)

Gül yüzi şarardı anuñ **lālezār**

Düni günü ider-idi āh u **zār** (849)

Arapça Kelimelerle Yapılan Kafiyeleer:

Bu işde cümlemüz bilüñ **faķīr**üz

Ķamumuz taķdīr elinde **esīr**üz (105)

Didi saña emr iden virdi haber

Pādişāha işbu söz kıldı e^şer (736)

Türkçe ve Farsça Kelimelerle Yapılan Kafiyele:

Ƙodı anı anda bir taş üstine

Diñle ne izzet ider Hâk d^üstına (400)

Yūsuf eydür ne uğrıyam ne kaçagan

Anamuñ kabrine uğradum hemān (674)

Türkçe ve Arapça Kelimelerle Yapılan Kafiyele:

Ben Ġarīb'i ġurbete şaldı felek

N'ideyin taqđırde buyımış dilek (621)

Pādişāh dir sözlerüñ kıldum kab^{ül}

Şorayum putıma görem ne dir ol (739)

Farsça ve Arapça Kelimelerle Yapılan Kafiyele:

Ben ġarībe luṭ(u)f iḥsān eylegil

Ġamda kıldum işüm āsān eylegil (683)

Yoḥsa şimdi hep olursıñuz helāk

Ol ʿ Arab didi-ki ṭurđı yüzi pāk (705)

1.4. İmlâ ve Dil Özellikleri

Telif tarihi belli olmamakla birlikte Garîb'in Yûsuf u Züleyhâ'sının, dil özellikleri itibarıyla Eski Anadolu Türkçesi dönemi metinlerinden olduğu anlaşılmaktadır. Bu dönem içerisinde ise eserin XIV. yüzyılda kaleme alınmış olduğu kanaatindeyiz. Çalışmamızın II. Bölüm'ünde bu kanaatimize dair birtakım görüşlerimizi söz konusu yüzyılda yazılan benzer eserlerin ortak hususiyetlerinden hareketle ortaya koymuştuk. Burada eserin diline dair birkaç bulgu bu kanaatimizi daha da pekiştirmektedir. Bunlardan biri, Eski Türkçe döneminden Eski Anadolu Türkçesi dönemine intikal etmiş ve bu döneme has bir ek olmuş olan “-UbAn” zarf-fiil eki ve bu ekin XIV. yüzyıl metinlerinde rastlanan “-UbAnI” şeklidir (Timurtaş, 1977: 370; Gemalmaz, 1991: 67). Bu ekin her iki şeklinin de eserde pek çok örneği vardır.

Bir diğeri ise “-yor” şimdiki zaman ekinin eski şekli olan “**yorı-**” fiilinin varlığıdır. Toplam dört yerde karşılaştığımız bu ek, nüshalarda “-yorur/-yori/-yor” biçimindedir. Dilciler arasında ekin menşesine dair en yaygın görüş “-A zarf fiil ekli fiil ile yori-/yori- “yürümek” fiilinin geniş zaman eki almış biçiminin (-A yorur) zamanla ekleşmesiyle (-yor<-yori<-yorur<-A yorur) ortaya çıktığıdır.” (Akça 2011: 598). XIII. yüzyıla ait bir metinde “-A yorur” şeklinde tek örneği tespit edilebilen bu ek, XV. yüzyıldan itibaren yaygınlaşarak ve müteakip dönemlerde de ekleşerek Türkçenin şimdiki zaman çekiminde kullanılmaya başlanmıştır (Akça 2011: 598). Ek, elimizdeki nüshalarda şu beyitlerde ve şekillerde karşımıza çıkmaktadır:

139. beyit: geliyorur AÖ², YK, gelü yorur B, geli yorur FK¹, geliyor FK², TDK.

322. beyit: olu yorur B, M, oluyor FK², YK, görüyörüm TDK.

2699. beyit: geli **yoru** AÖ², bula **yori** M, bulu **yori** YK.

2700. beyit: viridi **yorursın** AÖ², vire **yorursın** M, verüyorsın TDK, viriyorsın YK.

Nüshalar incelendiğinde dikkat çeken bir husus da **ñ**'nin (nazal n) FK² nüshasında üç yerde ve TDK nüshasında ise yirmi yerde görülen Eski Türkçedeki “**ng**” şeklidir.

TDK nüshası üzerine yapılan iki ayrı çalışmada⁶² araştırmacılar, nüshanın imlâ özelliklerinden hareketle eserin Eski Anadolu Türkçesi döneminin son dönemine ait olduğunu ifade etmişlerdir. Bu çalışmalarla ortaya konulan metne bakıldığında istinsah tarihi bilinmeyen bu nüshanın tahrif edilmiş bir nüsha olduğu anlaşılmaktadır. Zira tenkitli metni oluşturmada kullandığımız nüshaların çoğu - istinsah edildiği tarihlerden ortaya çıktığını düşündüğümüz istisnaî durumlar olmakla birlikte- Eski Anadolu Türkçesi döneminin imlâ ve dil hususiyetlerini yansıtan nüshalardır.

1.4.1.İmlâ Özellikleri

Eski Anadolu Türkçesi dönemi eserlerinin imlâsında Uygur yazı dili ve Arap-Fars yazı dilinin tesiri görülür. Bundan ötürü bu dönem için düzenli ve kurallı bir imlânın varlığından söz etmenin imkânı yoktur. Bilhassa ünlülerin yazımında görülen karışık imlâ, aynı dönemde kaleme alınmış eserlerde hatta aynı eserde bile görülebilmektedir (Şahin, 2003: 33; Köksal, 2009: 31).⁶³

Garîb'in eserinin imlâsında Uygur yazı dili ve Arap-Fars yazı dilinin izlerinin görüldüğü bir kısım örnekleri şu şekilde verebiliriz:

1. Uygur İmlâsına Uygun Örnekler:

⁶² Kaşkaya, 2004; Üst, 2007.

⁶³ Eserin her bir nüshasının başlıca imlâ özelliklerine IV. Bölüm'de “Nüshaların Değerlendirilmesi ve Nüsha Aileleri” başlığı altında değinilmiştir.

- a) Ünlülerin yazılması: كاتور (gětür)
- b) ñ sesinin نك şeklinde yazılması: بينك (bing); تنكر يد ر (Tangrı'dur)
- c) Kalın sıradan kelimelerde de س kullanılması: سلا (sıla)
- d) ç ve p ünsüzlerinin ج ve ب harfleriyle yazılması: اوليد ر (olupdur); حيج (hiç)

2. Arap-Fars İmlâsına Uygun Örnekler:

- a) Ünlülerin yazılmaması: يكر ميدي (yigirmi-di)
- b) ñ için ك kullanılması: آنا سينو ك (anasınıñ); تكرر يه (Tañrı'ya)
- c) چ (çim) ve پ (pe) kullanılması: صو چنى (şuçunı); طپر لردى (tāparlardı)
- d) Vav-elif yazılması: قمو ا (qamu); بر و ا (berü)
- e) Tenvin kullanılması: خير ا (hayrān)
- f) Yükleme hali eki olarak ى (ye) yerine ء (hemze) kullanılması: حلءء (hulleyi); نامءء (nāmeyi)

1.4.2. Dil Özellikleri

Garîb'in Eski Anadolu Türkçesi döneminde telif edilen Yûsuf u Züleyhâ'sının belli başlı dil hususiyetleri eserden örnekler de verilerek birtakım başlıklar altında şu şekilde ifade edilebilir.⁶⁴

1.4.2.1. i/é Meselesi

Eski Anadolu Türkçesi devrinin diğer eserlerinde olduğu gibi Eski Türkçede kelime başında ve ilk hecede bulunan “i” ünlüsü (Karahan, 1994: 43) Garîb'in eserinde de korunmaktadır:

bil “bel” (453), **biş** “beş” (1630), **di-** “demek” (55), **dir-** “dermek” (861), **gice** “gece” (1024), **girü** “geri” (1264), **ir** “er, erken” (217), **ir-** “ermek” (399), **irte**

⁶⁴ Eserin dil özelliklerine değinilirken daha ziyade Leyla Karahan'ın Erzurumlu Darîr'in *Yûsuf u Züleyhâ*'sı üzerine yaptığı dil incelemesindeki (Karahan, 1994: 34-100) esaslar göz önünde tutulmuştur.

“ertes, yarın” (213), **iş** “eş, arkadaş” (731), **it-** “etmek” (736), **iy** “ey” (2611), **vir-** “vermek” (2643), **yi-** “yemek” (1136), **yidi** “yedi” (1268), **yimiş** “yemiş” (1755), **yir** “yer, yeryüzü” (1824), **yit-** “yetmek, ulaşmak” (2021) ... vb.

1.4.2.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde bir düzlük-yuvarlaklık uyumunun varlığından söz edilememektedir. Hatta düzlük-yuvarlaklık itibarıyla Eski Türkçede ve bugün Türkiye Türkçesinde bir uyum içinde olan kimi kelime ve eklerin Eski Anadolu Türkçesi döneminde yuvarlak biçimde bulunduğu görülür. Esasen “yuvarlaklaşma” bu dönem Türkçesinin tipik bir hususiyeti olarak karşımıza çıkar (Karahan, 1994: 46; Günşen, 2004: 64). Garîb’in eserinde bu minval üzere tespit ettiğimiz bazı kelime ve ekler şöyledir:

1.4.2.2.1. Eski Türkçeden Beri Yuvarlaklığını Devam Ettiren Kelimeler

ağu “zehir” (1571), **altun** “altın” (1865), **eksük** “eksik” (2458), **eyü** “iyi” (609), **içün** “için” (940), **incü** “inci” (216), **ķamu** “hep, bütün” (702), **ķarşu** “karşı” (725), **ķaygu** “kaygı, tasa” (1919), **kendü** “kendi” (2081), **ķamu** “cehennem” (359), **ķanuķ** “tanık” (1369), **yaşduķ** “yastık” (1540), **yavuz** “kötü, fena” (2161)

1.4.2.2.2. Ses Düşmesiyle Meydana Gelen Yuvarlaklıklar

delü (<tilve <tilbe) “deli” (427), **ķapu** (<ķapıg) “kapı” (1242), **ķaçu** (<ķaçiğ) “saçılan şey, nesne” (1258), **ķaru** (<ķarıg) “sarı” (1549), **ķapu** (<ķapıg) “huzur, makam” (2079)

1.4.2.2.3. Eklerde Görülen Yuvarlaklıklar

İsimden İsim Yapma Ekleri

-IU ķanlı (1338), atlu (2375), hürmetlü (192), dertlü (520)

-sUz anasuz (612), cānsuz (1876), çāresüz (1917), sensüz (240)

Fiilden İsim Yapma Ekleri

-Uk artu \mathring{c} (2766), eksük (2458)

-gU sevgüsin (1636)

Fiilden Fiil Yapma Ekleri

-dUr tölduravuz (357), bindürdi (696)

-gUr ırğurur (2439), dirgüren (827)

İlgi Hâli Eki

-Uñ/-nUñ sulţānuñ (910), gözüñ (1277), gözlerinüñ (1134), birbirinüñ (1254)

Yön Ekleri

-rU girü (1309), kaçaru (227)

-ArU ilerü (713), içerü (1264), yu \mathring{c} aru (2717)

Sıfat-Fiil Eki

-dUk müşteri̇ olmadu \mathring{c} ādem (1044), n'oldu \mathring{g} ını (1192), didükleri (728), itdügin (2747)

Zarf-Fiil Ekleri

-U ağlayu (267), diyüvireyin (1751)

-Up katlanup (597), esirgemeyüp (643)

-UbAn yalvaruban (661), inüben (766)

-UbAnI buluşubanı (1021), bindürübeni (1787)

Geniş Zaman Eki

-Ur kıluram (1808), şaķınuram (2159), virürem (972),
görürem (1429)

Emir 3. Teklik Şahıs Eki

-sUn ağlasun (2662), almasun (2783), eylesün (1902),
göndersün (2645)

Bildirme Eki

-dUr atañdur (178), arāmdur (238), nebīdur (873),
ayretidür (942)

İyelik Ekleri

-Um yārum (955), ‘aqlum (1166), benüm (1210)

-UmUz kitābumuzda (56), itdügümüz (2236)

-(U)ñ cānuña (245), zamānuña (409), cennetüñde (42)

-(U)ñUz yoluñuza (907), ilüñüze (2412)

Görülen Geçmiş Zaman Şahıs Ekleri

-dUm almadum (2505), diñledüm (2512), emerdüm (2746)

-dUñ boğazladuñ (2520), eyledüñ (876)

-dUk buñaldu (2058), yidürdük (2341)

Emir Ekleri

-AlUm varalum (212), aldayalum (476), görelüm (799)

-ñUz/-(U)ñUz ormañuz (2758), gëlüñüz (360)

Çokluk 1. Şahıs Eki

-Uz/-vUz umaruz (1028), ağlaşuruz (1661), eşidürüz (1661),
olduravuz (357), girevüz (1280)

1.4.2.2.4. Eski Türkçeden Beri Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Olarak Düz Ünlü Taşıyan Kelimeler

gümiş (1241), kır (1725), kır (230), kır (987)

1.4.2.2.5. Eklerde Görülen Düzlükler

İsimden İsim Yapma Eki

-cIIAyIn ancılayın (1831), bencileyin (1977), sencileyin (1981)

İyelik Eki

-I/-sI oğlı (1081), yolına (1213), karşısına (1132), gögsini (1318)

Aitlik Eki

-kI şönrakı (1760), gökdëki (906)

Yükleme Hâli Ekleri

-I/-nI ilçiyi (910), şuyı (1248), bunı (930), gönlini (981)

Zarf-Fiil Ekleri

-IncA tırduğınca (283), ölince (3), bildüğince (1556)

-IcAk uyanıcağ (2290), kalıcağ (2406), göricek (1358)

Görülen Geçmiş Zaman Eki

-dI tırdı (1574), oldı (1602), gördi (1647), sürdi (1666)

-dIIAr şordılar (1721), kodılar (1727), döndiler (2235)

Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki

-mIş tığmış (67), olmışam (323), bulmuş (2766), görmüş-
idüm (408)

Emir Eki

-gIl dağıgıl (2197), arağıl (2379), düzgıl (1480), diyüvirgıl
(2694)

Gelecek Zaman Eki

-IsAr bulısar (878), olısar (885), idiserdür (403)

Şahıs Ekleri

-sIn bulasın (513), olmışsın (893), тұursın (1123), bilürsın
(2171)

-sIz тұtasız (333), kıorsız (470), bilesiz (1378), bilme misiz
(2144)

İ- Ek Fiili

oğumış-ıdı (2234), ağlar-ıdı (2248), var-ıdı (2262), kıul-ıdı (2381), virür-ıdı
(2397), dirler-ıdı (2433), iş-ıdı (2582), bilmiş-ıdı (2639)

Soru Eki

şorduñ mı (871), çok mıdur (1020), uyur mısın (1529), unudur mıdı (1623),
gördüñ mi (1702), gördüñüz mi (2319)

1.4.2.3. Yapım Ekleri

1.4.2.3.1. İsimden İsim Yapma Ekleri

-An oğlan (184)

-cA dağıca (2105), kıadarca (2204), oğulluca (2650)

-cAgAz evcěgezüme (1685)

-cAk/-çAk aylıcağ (2649), gökçek (838), küçücek (2722)

-cI/-çI yalancı (579), muştucu (918), deveci (1666)

-cIIAyIn ancılayın (1831), bencileyin (1977)

-cUk/-çUk	karıcu ğ (1046), kazancu ğ (1685), devecu ğ (1650)
-dAş	karında ş ım (611), yolda ş (743)
-I	kızı l (1200), yeş il (1234)
-II/-IU	kan lı (1304), şu ç lı (1615), cān lu (1876), dürl ü (644)
-IIk/-IUk	ucuz l ı ğ (1753), uğr ı l ı ğ (2392), ş in lik (165), ayrul u ğ (629), t amuz l u ğ (1096), g ünl ü ğ ü ñ (1128)
-(I)ncI	alt ı nc ı (1873), biş in ci (1872), yid in ci (1874)
-rAk	yig re k (1994)
-sIz/-sUz	babas ı z (375), ıss ı z (660), şu ç s ı z (1367), anas ı z (2650), cāns ı z (1876), çāres ü z (1917)
-(U)z	yalı ñ uz (415), yalu ñ uz (2660)

1.4.2.3.2. İsimden Fiil Yapma Ekleri

-A-	bu ñ ala (1763), uzay ı p (1842), be ñ zemez (574), d ö şegi (1932), dilerem (1955), bezenmiş idi (2799)
-IA-	t oy lay ı p (340), ba ğ lamış-ıdı (2071), a ğ ırl ı a (2092), ses l ene (427), ger ç ek l e y e (467), yük l ediler (535)
-Al-	boş al tdılar (1060), yön el di (645)
-dA-/-tA-	ald ı dılar (199), istedi (2139)
-Ar-	ķurt ı ra (1781), boz ı rdı (2234), gö ğ erm ı di (1728)

1.4.2.3.3. Fiilden İsim Yapma Ekleri

-ķ/-k	ır ı ğ (368), ķu ş ak (1354), bud ı ğum (2682), yar ı ğ (2060), büyük (1212), dile ğ üm (2255), d ö şek l eri (2085)
--------------	---

-Ak	bıçak (331)
-gU/-kU	uykuda (841), kaygudan (1591), sevgüli (2327), görgülü (2622)
-gUn	şaşgun (1372)
-I/-U	yazılanı (1638), biti (2669), öli (2844), kokuşından (450), korkudan (2425), saçu (1042), tolu (1097)
-(I)m/-(U)m	adımın (1666), ölümü (1434)
-(I)n	yakın (299)
-Ik/-Uk	tanışık (2449), artuk (1794), yırtuğımı (1377), uyanuk (1529), bölük (2079)
-mA	varma (948), tartmasına (1054), gelme (948)
-mAk	ağlamağı (937), almak (1036), atmağa (1016), ayrılmak (2202), dimekdür (113), görmege (796), yitmek (1015), itmek (1802), yimek (1851)
-mİş	yimişler (790)

1.4.2.3.4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri

-Ar-	çıkarıldılar (381), kopardı (2325), yeşerdi (1727)
-der-	göndermiş-idi (287), gösterdiler (726), dönderür (989)
-dUr-	yapdurdı (1000), kaldurdılar (1045), ağduramaz (1062), azdurmaya (1274), öldürmek (1360), geydürdiler (1490), yidürüp (1572), virdürür (1579)
-gUr-	ırgurur (2439), ırgürseñ (17), dirgüren (827)

-Ur-	yaturur (316), kaçurmayasın (591), arturan (957), yitürmedüm (1066), degüresin (1689), bişürür (1882)
-I/- (I)I/- (U)I-	yarıldı (225), yazılan (233), kırıldı (282), dirilüp (809), virilen (1106), urulsa (1938)
-mA-	tırma (196), olmadı (219), urmaduğı (371), gitmeyesiz (380), esirgemeyüp (455), dimesünler (1067)
-n/- (I)n/- (U)n-	girinür (770), sevinür (1110), koyunur (770), göyünür (892), örtünür (2358)
-ş/- (I)ş/- (U)ş-	görüşdiler (407), bulışam (595), yitişgil (689), irişdi (690), buluşbanı (1021), öpüşür (1255)
-t/- (I)t-	akıtdılar (387), şarkıtdılar (655)

1.4.2.4. İsimler

1.4.2.4.1. Çokluk Eki

tağlardan (69), oğlanlar (185), yazularda (242), ayaklarını (325), bular
(489), kırdılara (495), develeri (535), yigitler-ile (595), yimişler (790)

1.4.2.4.2. İyelik Ekleri

Teklik 1. Şahıs: -(U)m

karārüm (845), bağrumı (855), şabrum (860), ‘aqlum (861), gönülüm (876),
işüme (932), mecälüm (957), Rabb’üm (1107), derdüme (1121)

Teklik 2. Şahıs: -(U)ñ

yañağuß (1202), koğuuß (1278), vaşluñ (1292), elüñ (1616), gönlüñ (2013)

Teklik 3. Şahıs: -I/-sI

aşlı-durur (356), atına (629), abrini (649), ulını (987), szine (832),
anasından (66), arasına (84), amusın (2440), devesinden (2786)

okluk 1. Şahıs: -(U)mUz

kitābumuzda (56), amumuz (102), aşlımuz (873), atamız (2105),
öldürmedüğümüz (377), geyceğümüz (442), cümlemüze (2252)

okluk 2. Şahıs: -(U)ñUz

ardaşuñuz (492), yoluñuza (907), suçuñuzı (2758), yüküñüz (2150),
ilüñüze (2412)

okluk 3. Şahıs: -lArI

aralarında (149), oğlanları (1656), ardlarından (2375), billerine (536),
evlerinde (1573), ellerinde (1865)

1.4.2.4.3. Hâl Ekleri

İlgi Hâli Eki: -Uñ/-nUñ

Ya‘kūb’uñ (149), bunlaruñ (163), yarıguñ (226), ādemüñ (251), bülbulüñ
(257), uyunuñ (369), Tañrı’nuñ (403), dertlünüñ (230), düşünüñ (529)

İlgi hâli ekinin düştüğü birkaç örnek şöyledir: gözüm nūrı (1211), gönüm
evini (1636), kendüler yazduqları (2570)

Yükleme Hâli Ekleri

-I altını (530), nidāyı (539), bardağı (544), hālını (588)

-nI anı (533), bunı (591)

-n varduğın (603), bıçağın (654), sağışın (741)

Yükleme hâli ekinin eksiz karşılandığı birkaç örnek şöyledir: gözün aç (353), Yūsuf'um vir (513), gönüm alan (856), gömləcigüm çıkardılar (655)

Yaklaşma Hâli Eki: -A

pūla (656), kervāna (665), toprağa (669), taşına (693), deveye (696), kimine (700), göge (709), şehrüne (723), gönline (759)

Bulunma Hâli Eki: -dA

cihānda (787), uykuda (841), vücūdumda (864), düşde (907), öñünde (911), gönülde (959), seherde (953), ğurbetde (1023)

Ayrılma Hâli Eki: -dAn

başından (1075), yanından (1137), Yūsuf'dan (1141), taşından (1229), içinden (1229), irenkden (1236), gümüştenden (1238), elinden (1274)

Eski Türkçenin ayrılma hâli eki olan **-dın/-din** metnimizde şu bir kelimedede görülmektedir: öñdin (228, 1575, 2267, 2710)

Eşitlik Hâli Eki: -cA

ardınca (32), ağırınca (1041), daħınca (2105), kadarca (2204), yeşilce (1620), ikişerce (2160), körpece (303), esence (567), tizce (2278)

Vasıta Hâli Ekleri

-IIA/-(y)IIA/-IA

hulğ-ıla (609), ayag-ıla (668), 'izzet-ile (724), er-ile (756), Zelha'yıla (2031), sulṭānla (944), odiyla (1025), anuñla (1148)

-(I)n

ayağın tırup (211), degin (532), bir kezın (839), añsuzın (1267)

1.4.2.5. Fiiller

1.4.2.5.1. Şahıs Zamiri Kökenli Şahıs Ekleri

Teklik 1. Şahıs Eki: -Am/-In

korqaram (221), olmuşam (323), ürkerem (221), virmezem (472), bilmezin (457), yiñemëzin (934), korqarın (1460), umarın (1743), söylerin (2171), iderin (2447), gidemezin (2452)

Teklik 2. Şahıs Eki: -sIn

bilesin (64), olasin (109), gülersin (318), ağlarsın (517), olmuşsın (893)

Çokluk 1. Şahıs Eki: -Uz/-vUz

korqaruz (626), alamazuz (626), kıruluruz (702), dilerüz (908), olavuz (187), okuyavuz (1219)

Çokluk 2. Şahıs Eki: -sIz

çekersiz (206), tutasız (333), korsız (470), bilesiz (1378)

1.4.2.5.2. İyelik Eki Kökenli Şahıs Ekleri

İyelik eki menşeli olan bu ekler, görülen geçmiş zaman ve şart kipinin teklik 1., 2. şahıslarıyla, çokluk 2. şahsında ve istek kipinin teklik 1. şahsında kullanılmaktadır.

Teklik 1. Şahıs Eki: -m

yoruldum (286), bilmedüm (711), suçhıysam (1366), bildürem (2515)

Teklik 2. Şahıs Eki: -ñ

şanurduñ (152), gördüñ (331), diseñ (1211), isterseñ (1925)

Çokluk 2. Şahıs Eki: -ñUz

dögdüñüz mi (439), bildüñüz (2883), katlanursañuz (581), virürseñüz (585)

1.4.2.5.3. Şekil ve Zaman (Kip) Ekleri

1.4.2.5.3.1. Bildirme Kipi Ekleri

Görülen Geçmiş Zaman Kipi: -dI/-dU

uğradum (674), bilmedüm (711), yağıduñ (863), gördüñ mi (871), sevindi (875), oldı (877), uyduğ (1486), yidürdük (2341), olmaduñuz (363), gördüñüz mi (464), bağladılar (536), gördiler (562)

Öğrenilen Geçmiş Zaman Kipi: -mIş/-UpdUr

almışam (641), düşmişem (675), olmuşsin (893), gitmiş-idi (980), olmuş (1195), itmişsiñiz (2408), atmışsiñiz (2408), toylamışlar (30), yazmışlar (1255), çeküpdür (24), döküpdür (24), gelüpdür (62), ıalupdur (62), yanupdur (231), büküpdür (1655), olupdur (2513), ıolupdur (2513), buyurupdur (2918)

Geniş Zaman Kipi: -r/-Ar/-Ur

oluram (471), ıorıaram (504), aluram (585), iderem (962), sevërem (1162), ağlarsın (517), dirsın (518), ıurursın (1123), ıaparsın (1155), baıar (1182), şaıar (1248), alur (1259), sürür (1304), umaruz (192), ağlaşuruz (1661), ıatlanmazuz (582), çekersiz (206), aıarsız (238), sürersiz (355), ıoyarlar-ımış (1509), bilürler (1780)

Şimdiki Zaman Kipi

Bu kip metnimizde bir yerde “-yori” fiili ve üç yerde de bu fiilin geniş zaman çekimleriyle karşılanmıştır:

geli yorur (139), olu yorur (322) bula yori (2699), vire yorursın (2700)

Gelecek Zaman Kipi

Eski Anadolu Türkçesinin karakteristik gelecek zaman eki olan “-IsAr”ın eserde örneği azdır: **idiserdür** (403), **bulısar** (878), **olısar** (885, 1758), **kalısar** (1758)

Sıfat-Fiil eklerinden “-AsI” dört yerde ve “-AcAk” bir yerde gelecek zaman eki olarak kullanılmıştır:

n’idesin bilmez (750), yitesi (863, 1458), bilmez n’idesi (1344), varaca**ğ** (19)

1.4.2.5.3.2. Tasarlama/Dilek Kipleri

Emir Kipi:

Teklik 1. Şahıs: -AyIn/-AyUm/-AyIm

komayay**ım** (99), ırgürmëyey**in** (99), varay**ım** (461), görey**in** (461), şoray**um** (739), isteyey**üm** (1086), dileyey**üm** (1086), idey**im** (522), görey**im** (1293)

Teklik 2. Şahıs: -e/-gIl

gir (1293), gel (1294), dek **ğ**ur (1308), bekle (1308), utanma**ğ**ıl (1747), söyle**ğ**il (1747), şun**ğ**ıl (1995), şorma**ğ**ıl (2317), eyle**ğ**il (2331), diyüvir**ğ**il (2694)

Teklik 3. Şahıs: -sUn

olmas**un** (417), **ğ**or**ğ**mas**un** (972), virs**ün** (1029), bils**ün** (1323)

Çokluk 1. Şahıs: -AlUm

ural**um** (1480), **ğ**oyal**um** (1481), virel**üm** (1567), görel**üm** (1567)

Çokluk 2. Şahıs: -ñ/-Uñ/-ñUz/-UñUz

di**ñ** (52), **ğ**o**ñ** (283), öldürüvirü**ñ** (1567), varu**ñ** (1582), gizleme**ñ**üz (567), gelü**ñ**üz (30), bili**ñ**üz (1858)

Çokluk 3. Şahıs: -sUnlAr

dimes**ün**ler (1067)

Şart Kipi: -sA

varsañ (132), olmasa (272), varsa (298), olsañ (327), kalsañ (327), ımarlasañ (511), alsa (584), diseñ (1211), eylesem (1227), görse (1830), görse di (1829)

İstek Kipi: -A

şag olam (348), varam (737), görem (739), öldürem (891), şanasın (906), koyasın (1362), bilesin (1629), emr idesin (1805), ala gide (368), ola (1807), hürmet ide (2062), tutasız (333), şatasız (2601), idesiz (471), bilesiz (1378), kılalar (46), bakalar (805), gideler (808), diyeler (1473)

Gereklilik Kipi:

Eserde gereklilik ifadesi için şu şekillere başvurulmuştur:

-mAk gerek	n'itmek gerek (1802), itmek gerek (1802)
-sA gerek	olsañ gerek (327), kalsañ gerek (327), varsalar gerek (2191), alsalar gerek (2191), virseñ gerekdi (2697), olsa gerek (2770), görse gerek (2770)
-A gerek	gerek ol kul toğa (538), ne gerek sen gülesin (1336), nice gerekse sen öyle idesin (1809)

1.4.2.5.4. Sıfat-Fiil Ekleri

-An	du' ā olan sen (97), yüzünü gören bulur (150)
-dUk	şatun alduğı kula (1408), Yūsuf' uñ itdügi işlerini (1524)
-mİş	bedr olmuş ay (1828)
-AcAk	yüzüm yokdur varacağ senden ayru (19)

- AsI** yiy^ęsi getürdi (402), n'idesin bilmez (750), yitesi ya^ğduñ (863), yitesi ^ğahr eyledüñ (1458), bilmez n'idesi (1344)
- mAz** bulunmaz didigüñ (550), ^ğoymaz olur (1852), görmez oldu (2289)

1.4.2.5.5. Zarf-Fiil Ekleri

- A** ^ğo^ğa ^ğo^ğa görü^ğdi (143), a^ğakodılar (1603)
- U** arayu (2183), diyüvirem (2588)
- Up** okuyup (914), sevindürüp (978)
- UbAn** ba^ğuban (1313), dü^ğuben (1323)
- UbAnI** yalvarubanı (1337), bindürübeni (1787)
- mAdIn** olmadın tamām (1716), kimse görmedin (1535)
- IncA** yapışmayınca (2509), melēmeyince (34)
- IcAk** yorulıca^ğ (255), eşidicek (501)
- dUgInCA** tırdu^ğınca (283), bildü^ğince (1556)
- dUkça** a^ğdu^ğça (2471), söyledükçe (2591)
- ken** otururken (2625), yur-iken (2679)

1.4.2.6. Deyimler

Garîb'in, gayet sade ve anlaşılır bir dille yazdığı Yûsuf u Züleyhâ'sında "deyim" kullanımı, şairin edebî kişiliğinin belirleyici özelliklerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Pek çok beyitte karşımıza çıkan bu nevi kalıplaşmış söz öbekleri, aşağıda anlamları da verilerek buldukları beyitlerin numaralarıyla birlikte alfabetik olarak sıralanmıştır:

ad dakmak: Adlandırmak 334, 658, 2573

ad virmek: Adlandırmak 1231, 2337

adı yalan olmak: Yalancı durumuna düşmek 195

adlini yürütmek: Adaleti sağlamak 1836

ağız bir durmak: Ağız birliği etmek, söz birliği etmek 1730

ağu tutmak: Zehirlenmek 1579

ahdı sımak: Sözünde durmamak 469

aklı başına gelmek: Ayılmak, kendine gelmek 826, 2282

aklı başından şaşmak: Çok sevinçten veya korkudan ne yapacağını şaşırarak 1075

aklı başından uçmak: Çok sevinçten veya korkudan ne yapacağını bilmemek 757

aklı gelmek: Ayılmak, kendine gelmek 882, 1076, 1362, 1425, 2276, 2730

aklı gitmek: Çok sevinçten veya korkudan ne yapacağını bilmemek 675, 758, 825, 861, 958, 1166, 2271, 2276, 2729

aklı irmemek: Anlayamamak 1833

aklı kalmamak: İyi düşünebilir durumda olmamak 804

aklı olmamak: İyi düşünebilir durumda olmamak 1049

aklı şaşmak: Çok sevinçten veya korkudan ne yapacağını bilmemek, şaşırarak 558, 1916, 2239, 2243, 2299

aleme destan olmak: Herkes tarafından konuşulur olmak 1831

and içmek: Yemin etmek 2149

arkuru çıkmak: Yolunu kesmek, karşısına çıkmak 2319

ayağı altına almak: Yüksek bir yerden geniş bir alanı görür durumda olmak 1000

ayağına düşmek: Çok yalvarmak 1303, 2767

ayıbını yüzüne urmak: Birinin kusurunu yüzüne söylemek 2394

ayru düşmek: Birbirinden uzakta kalmak 2298, 2659

bağrı bişmek: Üzüntü çekmek, çok acı duymak 1186, 2298

bağrına basmak: Kucaklamak 264

bağrını delmek: Çok dokunmak, içine işlemek 1657

baha kesmek: Fiyat vermek 1039

baş komak: Saygıyla baş eğmek 911

baş olmak: Önde gelmek, lider olmak 186, 2866

baş salmak: Başını önüne eğmek 1733

baş urmak: Saygıyla baş eğmek 2121

başta dert gelmek: Kötü ve zor bir duruma düşmek 1403, 1405

başta gelmek: Kötü bir durumla karşı karşıya kalmak 251, 1736

başına devlet konmak: Beklemediği büyük bir nimeti ele geçirmek 2620

başına tac urmak: Başına taç takmak 1131, 1815

bela çekmek: Derde düşmek, sıkıntı çekmek 1034

belaya irmek: Beklenmedik bir sıkıntıyla karşılaşmak 1390

beli bükülmek: İş yapamaz duruma gelmek, güçsüz kalmak 1279, 1456, 1651,1655,
1677, 1929, 2291, 2491, 2521, 2634, 2659

benzi bozarmak: Yüzünün rengi solmak 2234

benzi sararmak: Yüzünün rengi solmak 754

benzi solmak: Gücünü yitirmek, sağlık sorunu olmak 633, 2318

bıçak çekmek: Bıçağı birden eline alarak birine saplamaya hazırlanmak 299

boynuna almak: Bir şeyi borç ya da ödev olarak üzerine almak 486

boynunu bükmek: Acındırıcı, çaresiz bir durumda kalmak 2328

can virmek: 1. Canlanmasına yol açmak, hayat vermek 345; 2. Ölmek 414, 1017, 1020, 1068, 1291, 1320, 1334, 1428, 1443, 1966, 1976, 1978, 1980, 1982, 1984, 1986, 2476, 2841, 2896

cana can eylemek: Yaşam gücünü artırmak 341, 1291

cana can olmak: Yaşam gücünü artırmak 1117

candan bezmek: Ölümü göze alacak kadar sıkıntı içinde olmak 794

canı sevinmek: Mutlu olmak, çok sevinmek 875, 2130

canını almak: Öldürmek 2504, 2505, 2507, 2508

canını dağlamak: Acıyla ve özlemlerle içi yanmak, acıyla kıvrılmak 2516

canını yakmak: Bir kimseyi çok sıkıntı ve zarara sokmak 2705

cevabı kesmek: Sözü bitirmek, konuşmayı kesmek 2413

çaresiz kalmak: Çözüm yolu, çıkar yolu bulamamak 1917

çok görmek: Yadırgamak 2324

dane tutmak: Meyve veya herhangi bir bitkinin tohumları tane durumuna gelmek 1728

defterini dürmek: Öldürmek, işine son vermek 2326

derde derman bulmak: Soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı geçirmeye çare göstermek 1183, 1198, 1982

derde derman eylemek: Soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı geçirmeye çare göstermek 341, 342, 1210, 1290, 1633, 2528

derde derman kılmak: Soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı geçirmeye çare göstermek 1222

derde derman olmak: Soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı geçirmeye çare göstermek 847, 1224, 1225, 2004, 2481, 2530

- derde deva irmek:** Sorunu çözülmek, sıkıntısı geçmek 2356
- derde deva kılmak:** Soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı geçirmeye çare göstermek
1610
- derde deva olmak:** Soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı geçirmeye çare göstermek 2774
- derde düşmek:** Sorunla karşılaşmak, hasta olmak 1323, 1665
- derde mübtela olmak:** Sürekli dert çekmek, sıkıntıya girmek 1390
- derde tuş olmak:** Derde düşmek, dertli olmak 893, 2260
- derde uğramak:** Sorunla karşılaşmak 440, 1394, 1421
- derdi devaya ırgürmek:** Derde çare bulmak 17
- derdine derman itmek:** Soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı geçirmeye çare göstermek
2524
- derman aramak:** Bir çare, çözüm yolu bulmaya çalışmak 1450
- dert çekmek:** Üzüntüye katlanmak 384, 1504, 2723
- destur almak:** Bir şey yapmak için onay sağlamak 2826
- destur virmek:** İzin vermek, müsaade etmek 483, 594, 603, 2162, 2258
- dil ü gözden sakınmak:** Aşırı ilgi göstermek, önemle bakıp korumak 170
- dil virmek:** Konuşma yetisi vermek 482
- dili şaşmak:** Konuşamamak 2239
- diz çökmek:** Dizlerini yere koyarak oturmak 1087
- doğru çıkmak:** Gerçek, haklı olduğu anlaşılma 1384
- doğru yolu koyup eğri gitmemek:** Ne olursa olsun inandığı ilkelere bağlı kalmak
1152, 1287, 1778
- döşeğe düşmek:** Yataktan kalkamayacak kadar hasta olmak 1186
- duası yirini bulmak:** Duası gerçekleşmek 101

duaya el tutmak: Dua etmek için elleri yukarı kaldırmak 45

dünya(sı) dar olmak: Çok sıkılmak, büyük bir çaresizlik içinde kalmak 261

dünyadan el çekmek: Bir kenara çekilip toplum yaşamına karışmamak 1966

dünyadan geçmek: Her şeye karşı ilgisiz duruma gelmek 1832

düşman olmak: Kin beslemeye başlamak 471

ecel(i) gelmek: Ölümü veya yok olması kaçınılmaz duruma gelmek 570, 1558, 2649, 2855

el çekmek: Görevinden uzaklaşmak 2894

elden çıkmak: Bir şeyin sahipliğini başkasına geçirmek, satmak 459, 2866

elden komamak: Bırakmamak, terk etmemek 554

ele girmek: Sahip olmak 1041

eli irmek: Ulaşabilmek, yapabilmek 1616, 1449, 1929

eli yitmek: Ulaşabilmek, yapabilmek 1885

elinden almak: Bir şeyden mahrum etmek 753

elinden tutmak: Yardım etmek 2210

eline mal girmek: Mal, mülk sahibi olmak 531

elini almak: Yardım etmek 2725

ensi inmek/enmek: Akli başından gitmek, şaşırarak 1344, 2172

eyer urmak: Eyeri hayvanın sırtına koyup bağlamak 1938

eyü tutmak: İyi ve sevecenlikle davranmak 609

fırsat virmek: Bir iş yapmak için uygun, elverişli şartı sağlamak 2454, 2476

fıraka doymamak: Ayrılığa dayanamamak, katlanamamak 1292

firkate doymamak: Ayrılığa dayanamamak, katlanamamak 1662

fitne dürütmek: Fitne çıkarmak 1570

firkat oduna yanmak: Ayrılık acısı çekmek 231

gam yürüme: Tasalanmak, kaygılanmak, üzölmek 2238

gamda kalmak: Sıkıntıya düşmek, çaresiz kalmak 683, 2511

gamdan gönlü açılmak: Neşelenmek, ferahlamak 533

gark eylemek: Birine bir şeyi bol bol vermek 1879

gark olmak: Birine bir şeyi bol bol vermek 2904

gönlü ferah bulmak: Neşelenmek, ferahlamak 2672

gönlü(yle) fikr eylemek: Hissetmek, aklına gelmek 319

gönlü inlemek: İçten içe çok üzölmek 256

gönlü istemek: Dilemek, kuvvetle içten arzulamak 78, 1095

gönlü kalmak: Gücenmek 195

gönlü olmak: Sevip istemek 1183, 1410, 1408, 2013

gönlü şad olmak: İçten içe çok sevinmek, mutlu olmak 89, 2212

gönlü yumuşamak: İnsafa gelmek 347

gönlünde melal kalmamak: Sıkıntısı kalmamak, üzüntüsü bitmek 1089

gönlünden gam gitmek: Ferahlamak, rahatlamak, sıkıntıdan kurtulmak 788

gönlünden gitmemek: Aklından, yüreğinden çıkmamak 425

gönlüne bırakmamak: Etkisi altında kalmamaya çalışmak 1163

gönlüne gelmek: Düşünmek, içinden, aklından geçirmek 759

gönlünü almak: Kendisine aşık etmek 845, 856, 876, 947, 950, 953, 1431

gönlünü eylemek: Mutlu, neşeli vakit geçirmek 2344

gönlünü hoş eylemek: Birinin dileğini yerine getirerek onu sevindirmek 1797

gönül virme: Sevmek, meyletmek, düşkün olmak 189, 842, 913, 1474

gönülden çıkmak: Önem vermemek, ilgisini kesmek 1168, 1636

göz değmek: Uğursuzluk, kötölük getirdiğine inanılan kıskanç veya hayran bakışlar dolayısıyla kötü bir duruma düşmek 2161

göz urmak: Bakmak, gözlemek 1527

gözyaşı dökmek: Ağlamak 1143, 2660

gözü dolmak: Ağlayacak kadar duygulanmak 214, 481, 600, 1492, 2321

gözü dört yana olmak: Merakla etrafa bakmak, çevresini gözlemek 2172

gözünü açmak: Görüşünü değiştiren bilgi vermek, uyarmak 353

gözünü ırmamak: Bir şeye sürekli olarak bakmaktan kendini alamamak 373

gücü yitmek: Üstesinden gelebilmek 1045

güman tutmak: Şüphelenmek, zanna kapılmak, sanmak 2509

gün görmemek: Sıkıntı içinde yaşamak 438

haber almak: Kendisine bildirilmek, öğrenmek, bilgi edinmek 2357, 2510, 2712

haber irmek: Haber ulaşmak, haber gelmek 129

haber virmek: Bildirmek, haber ulaştırmak 402, 417, 472, 736, 868, 1079, 1368, 2073, 2128, 1611, 1672, 1699, 1765, 1784, 2506, 2010, 2209, 2743, 2856, 2453

hal hatır sormak: Bir kimseye “Nasılsınız, ne durumdasınız” anlamında nezaket sorusu yöneltmek 2691

haram yimek: Toplumun gelenek, göreneklerine ve dinî kurallarına aykırı olarak bir şeyi kendi yararına kullanmak, sahiplenmek 487

hatır gözlemek: Saymak, saygı göstermek 609, 1193

hatırını sormak: Hal hatır sormak 2501

hayat virmek: Canlılık vermek, canlandırmak 339, 1118

hayır dua almak: Kendisi için iyi dilekte bulunulmak 2546

hayran kalmak: Çok beğenmek 751, 2885

hayran olmak: Çok beğenmek 802, 1165, 1632, 1827, 2027

hayrete düşmek: Çok şaşırarak 1278

hoşça kal(ın): Ayrılan kimsenin kalanlara söylediği bir iyi dilek sözü 615

hoşça tutmak: Birine iyi ve sevecenlikle davranmak 1382

hüküm yürütmek: Gücü yetmek, sözü geçmek 1563, 1836

hürmet bulmak: Saygı görmek, kıymetli olmak 362

hürmet gözetmek: Saygı göstermek, değer vermek 2559

iliği kurmak: Canından bezecek duruma gelmek 1315

iman getirmek: Gönül rızasıyla Müslümanlığı kabul etmek 1955, 1956

imana gelmek: Müslümanlığı kabul etmek, sonradan bir şeyi kabul edip uymak 746

itdiğini bulmak: Yaptığı kötü davranışın karşılığını görmek 2747

izine girmek: Birinin düşünce ve davranışlarını benimsemek 35

kadrini bilmek: Değerini bilmek 2015

kahır çekmek: Uzun süre sıkıntıya katlanmak 1387

kan dökmek: Ölüme yol açmak, cana kıymak 2601

kan itmek: Kan davası gütmek, kan dökerek öç almak istemek 358

kan yaş dökmek: Büyük üzüntüyle ağlamak 24, 1338, 2531

kanlı olmak: Birinin katili olmak 364

karar idememek: Sabredememek, dayanamamak 1022

kararı kalmamak: Sabredememek, dayanamamak 534, 845, 1209

karşı çıkmak: Dışarıdan gelenleri karşılamaya gitmek 2738

karşı gelmek: Karşı çıkmak, karşılamak 919

karşu  urmak: Karşulamak, karşısına çıkmak 714, 795, 1181, 1343, 1411, 1789,
2279, 1825, 2011

karşu varmak: Karşı çıkmak, karşulamak 132, 725, 727, 737, 2012, 2178, 2787

karşu yürümek: İstikbal etmek, ona doğru gitmek 131

kaydını yimek: Kaygı çekmek, tasalanmak 337

kaygı ile dolmak: Tasalanmak, kaygılanmak,  z lmek 2238

kaygısı dağılmak:  z nt s , endişesi kalmamak 2212

kaygısı gitmek:  z nt s , endişesi kalmamak 2212

kaygu gidermek:  z nt y , endişeyi yok etmeye çalışmak 2514

kaygudan kurtarmak:  z nt y , endişeyi yok etmeye çalışmak 1919

kendinden geçmek: Bilinci işlemez olmak, kendini kaybetmek, bayılmak 2608

kendini alçak tutmak: Mütevazi olmak, alçak gönüllü olmak 822

kendini bilmek: Aklı ve muhakemesi yerinde olmak, kendinin ve çevresinin
bilincine varmak 2614

kendini diş rmek: Bir konuda dikkatini yoğunlaştırmak, çeki düzen vermek 2830

kend zin(i) orta yire atmak: Bir kimse bir işi yapmak için kendini göstermek 468

kendüye gelmek: Ayılmak, aklı başına gelmek 1424

kendüye getürmek: Aklını başına getirmek 349

kılıç kuşanmak: Kılıcı olmak ve onu taşıyacak güce ve yetkiye hak kazanmak 1818

kıymetini bilmek:  nemini, değerini bilmek 602

kokusunu duymak: Bir nesnenin kokusunu algılamak 2519

korku düşmek: Endişelenmek, korkmak 1309, 2498

kulak urmak: Kulak vermek, dinlemek 158, 171

kurban olmak: Uğruna ızdırap, büyük üzüntü ya da sıkıntı çekmek 798, 1165, 1434,
1445

mashara eylemek: Bir kimseyi veya şeyi gülünç ve şerefsiz duruma düşürmek 2016

masharaya almak: Biriyle eğlenmek, alay etmek 2007, 2009

mecal virmemek: Fırsat, güç, imkan vermemek 1361

mecali kalmamak: Güç kalmamak, güçsüzleşmek 802, 845, 864, 966

murada irmek: İsteğine kavuşmak, dileği gerçekleşmek 99

nara urmak: Yüksek sesle uzun uzun haykırmak, bağırarak 568, 1014, 1075, 2422,
2438

nazar kılmak: Göz değmek 266

nefes virmemek: Soluk almamak 434

od gibi yakmak: Çok acıtmak 678

oda yakmak: Acı vermek, sıkıntı vermek, canını acıtmak 160, 557

oda yanmak: Acı, sıkıntı çekmek 850

öğünü dirememek: Akılsızca davranışlarda bulunmaktan kendini kurtaramamak 861

öğüdünü tutmamak: Nasihate uymamak 1446

öğüt virmek: Nasihat etmek 1801

özi göynemek: İçi yanmak, yüreği yanmak 173, 892

özi tınmamak: Sesi çıkmamak, umursamamak 194

özi yanmak: İçi yanmak, yüreği yanmak 600, 893

rahat olmak: Üzüntülü, sıkıntılı, tedirgin durumda olmamak 375, 422

rengi solmak: Gücünü yitirmek, sağlık sorunu olmak 631

saadet bulmak: Mutlu olmak, mutluluğa erişmek 150

sabrı kalmamak: Sabredememek, dayanamamak 1209

salat virmek: Hz. Muhammed'e saygı bildirmek için dua okumak 12

salavat getirmek: Hz. Muhammed'e saygı bildirmek için dua okumak 64, 521, 687, 996, 1009, 1384, 1553, 1643, 1708, 1799, 1834, 1900, 1925, 2037, 2220, 2647, 2752, 2806, 2848, 2920

secde eylemek: Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek 292

secde itmek: Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek 162

secde kılmak: Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek 161, 764, 1145

selam almak: Birinin selamlamasına karşılık vermek 484, 2098, 2099, 2184, 2497

selam degürmek: Birine esenleme haberi ulaştırmak 1689

selam iletmek: Birine esenleme haberi ulaştırmak 1687, 1693

selam ırgürmek: Birine esenleme haberi ulaştırmak 2157

selam virmek: Selamlamak 147, 405, 1650, 1669, 1699, 1746, 1789, 2097, 2175, 2184, 2837, 2497, 2689, 2730

sevdaya düşmek: Aşık olmak, sevmek 847

sine(si) yanmak: Üzüntü çekmek, çok acı duymak 126

sözünü tutmak: Birinin nasihatine uymak 577, 1364

söze uymak: Birinin, söylediklerine düşüncesine katılmak 366, 386, 1398

şule virmek: Parlamak 2618

tahta çıkmak: Hükümdar olmak 1562, 1835

tahttan indirmek: Hükümdarlığına son vermek 2326

takati tak olmak: Güçten kesilmek, takati kalmamak 1971

tana kalmak: Şaşırarak 734, 842, 914, 1074, 1273, 1317, 2874

tapu kılmak: Saygı göstermek, itaat etmek 1270

tolayı almak: Çevresini sarmak, kuşatmak 304

ussı gitmek: Şaşırarak, korkmak 431, 444, 669, 1075

üne döymemek: Birinin sesine dayanamamak 34

üns tutmak: Alışmak, düşüp kalmak 576

vebal kazanmak: Günahı olmak, günaha girmek 2768

yabana atmak: Önem vermemek, önemsiz görmek 597

yalan eylemek: Yalancı çıkarmak 464

yalan olmak: Yalancı durumuna düşmek 198, 199, 200, 626

yalın ayak baş kabak: Çok perişan bir kılıkta 1354, 2063

yire yıkılmak: Yere düşmek 2695

yirine tutmak: Gibi görmek, saymak 2405

yile gitmek: Boşuna harcanmak, savrulmak 956

yile virmek: Boşuna harcamak, savurmak 1214

yimiş tutmamak: Meyve vermemek 1762

yire yüz urmak: Yüz sürmek, yere kapanmak 547

yirlü yirine gelmek: Eski haline geri dönmek 1764

yok yere: Boşu boşuna, hiç gereği yokken 1297

yol yanılmak: Yanlış yola sapmak 1634, 1954

yola girmek: Yola çıkmak, yola düşmek 129

yoluna uymak: Birinin yolundan gitmek, takipçisi olmak 39

yurt tutmak: Bir yeri ailesine, kendisine yurt olarak kabul etmek 2873

yüreği yanmak: Çok acımak, felakete uğramak 1142

yüreği yarası onmamak: Sürekli acı çekmek, üzülme 229

yürek dağlamak: Acıyla ve özlemle içi yanmak, acıyla kıvrılmak 1025, 1664,
1682, 2624

yüz götürmek: Utancını yenmeye çalışmak 15

yüz sürmek: Aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek 1317, 1964

yüz tutmak: Yönelmek 136, 176, 2698, 2701

yüz urmak: Müracaat etmek, secdeye kapanmak, yönelmek 378, 2271

yüz virmek: İlgi, yakınlık göstermek 1519

yüzü ele almak: Utancını yenmeye çalışmak 15

yüzü kara olmak: Utanılacak bir durumda olmak 18, 27

yüzü olmamak: Cüret ve cesareti olmamak, utanmak 19

yüzü sararmak: Korku, üzüntü, coşku vb. sebeplerle yüzün rengi solmak 849

yüzünde berk urmak: Yüzü parlamak 1077

yüzüne bakmamak: Utançtan bir kimsenin karşısına çıkamamak 334

yüzüne bakmamak: Önem vermemek, ilgilenmemek 598, 761, 1163, 1909, 1933,
2064 2432, 2635

yüzüne bakubanı kıy(a)mamak: Biri çok güzel olmak 373

yüzünü döndürmek: Yönelmek 111

yüzünü dönmek: Yönelmek 2888

yüzüne urmak: Ayıplayarak kusurunu yüzüne söylemek 1743

yüzünü göğe tutmak: Yüzünü göğe, yukarı kaldırmak 336, 709, 2696

zahmet çekmek: Güçlölkle karşılaşmak, sıkıntıya katlanmak 206

zulmü kesmek: Eziyet edilmesine izin vermemek 1836

2. YÛSUF U ZÜLEYHÂ'NIN İÇYAPISI*

2.1. Hikâyenin Özeti

Yûsuf'un babası Ya'kûb, dedesi de İshâk'tır. İshâk'ın atası ise İbrâhîm Halîlullâh'tır. İbrâhîm Halîlullâh'ın bu dünyada İsmâîl ve İshâk adlı iki oğlu olmuştur. İshâk'ın oğlu olan Ya'kûb, anasından ikiz doğmuştur. İkiz kardeşinin adı ise Âs'tır. Anasından gayet tüylü biri olarak doğan Âs, çok yiğit biridir ve avcılıkla uğraşmaktadır. Dağlara giderek getirdiği av etlerini pişirip kendisine yedirmesinden ötürü İshâk onu çok sevmektedir ve her zaman yüzünü görmeye can atmaktadır. Gözleri de görmez olan İshâk, Âs'ı kokusundan tanıyabilmektedir. Yumuşak huylu biri olan Ya'kûb'u ise anası çok sevmektedir.

Bir gün İshâk'a Hak'tan “Oğlunun biri için edeceğin dua kabul olacaktır.” diye bir ses gelir. İshâk, Âs için dua kılmak istemektedir. Anası ise bu duanın Ya'kûb için kabul olması arzusundadır. İshâk, Âs'a duanın kabul olması için av eti getirmesini söyler. Bunun üzerine babasından dua almak isteyen Âs, av eti getirmeye gider. Öte yandan bunları gören anası da Ya'kûb'u çağırır ve ona bir kuzuyu biryan etmesini, kuzunun derisini de sırtına giyerek kendisini gizlemesini söyler. Sonrasında da babasının yanına gidip ona av eti getirdiğini söylemesini ister. Böyle yapmakla Ya'kûb'un anasının amacı İshâk'ın duayı Ya'kûb'a etmesi ve onun dertlerine deva kılmasıdır. Ya'kûb anasını dinledikten sonra bir kuzuyu biryan eder ve derisini de sırtına giyerek kendisini saklar. Babasının yanına giderek “Baba av etini biryan edip sana getirdim.” der. Ya'kûb'un sırtını sıvazlayan İshâk, onun tüyünü Âs'a benzetir, fakat kokusunun Ya'kûb'a benzediğini söyler. Bunu gören Ya'kûb'un anası ise

* Çalışmamızın I. ve II. Bölümlerinde “Züleyhâ” olarak kullanmayı tercih ettiğimiz isim metinde “Zelha” -bazı beyitlerde vezin dolayısıyla Zelîhâ- şeklinde geçmektedir. Bu bölümde bu isim metinden örnek beyitlere de yer vermiş olmamız hasebiyle “Zelha” olarak geçmektedir.

İshâk'a av etini getirenin Âs olduğunu ve biryanı yiyip dua etmesi gerektiğini söyler. Bunun üzerine İshâk biryanı yer ve elini kaldırarak Allah'a dua eder.

Avdan dönen Âs, babasının yanına gelerek ona istediği av etini biryan edip getirdiğini ve yiyip kendisi için dua etmesini söyler. İshak buna şaşırarak biraz önce gelenin ve kendisinden dua alanın Âs olup olmadığını sorar. Âs bunu babasından işitince çok sinirlenir ve kardeşi Ya'kûb'u öldürmek ister. Âs'la Ya'kûb arasında bir husumet olacağını anlayan anasının aklına ise bir fikir gelir. Ya'kûb'a Bahrân ilindeki dayılarının yanına gitmesini söyler. Anasından bunları işiten Ya'kûb Bahrân iline dayılarının yanına gider. Dayıları Ya'kûb'u çok iyi karşılar ve türlü ikramlarda bulunurlar. Dayılarından birisinin iki kızı vardır. Ya'kûb onlardan birini görür ve dayılarına onunla evlenmek istediğini söyler. Dayısı ise Ya'kûb'a büyük kızını nikâh eder. Ya'kûb'un gördüğü dayısının küçük kızıdır ve onu da dayısından ister. Dayısı küçük kızını da Ya'kûb'a verir. Bu kızların ikişer cariyesini de Ya'kûb'a verirler. Bunların hepsinin ikişer oğlu olur. Küçük kız kardeş Râhile'den Yûsuf ve İbni Yâmin doğar. Ya'kûb, Yûsuf'u diğer oğlanlarından daha çok sevmektedir.

Bir gün Ya'kûb vatanını çok özlediğini, ana ve babasını görmek istediğini söyleyerek dayılarından gitmek için destur ister. Dayıları Ya'kûb'a izin verirler ve Ya'kûb da ailesiyle birlikte Bahrân ilinden göçer. Bu haber Kenân iline ulaşır ve Âs bunu duyduğunda gazap ederek Ya'kûb'a karşı gelir. Ya'kûb da büyük oğluna, karşı varmasını söyler. Sonra kendisi de Âs'tan yana gider. Âs ve Ya'kûb karşılaşınca düşmanlığı unuttur ve birbirlerine sarılarak barışırlar. Her iki kardeş öldükten sonra ise aynı mezarda yatarlar.

Ya'kûb'un on iki oğlundan biri olan Yûsuf, aralarında cemali en güzel olanıdır. Bu yüzden de Ya'kûb onu çok sevmektedir. Bir gün Ya'kûb oturur ve

Yûsuf da onun dizi üstüne başını koyarak uyur. Uyurken bir düş gören Yûsuf uyandıktan sonra bu düşünüyü babasına anlatır. Rüyasında on bir yıldızla ayı ve güneşi gördüğünü ve de hepsinin kendisine secde edip tabi olduklarını söyler. Babasından bu düşüyü tabir etmesini ister. Ya'kûb bu sözleri Yûsuf'tan işitince çok üzülür ve ondan bu düşünüyü kimseye anlatmamasını ister. Yûsuf ısrarla düşünüyü tabir etmesini isteyince daha fazla dayanamayan Ya'kûb düşüyü tabir etmeye başlar. Ay ve güneşin babasıyla anası, on bir yıldızın ise kardeşleri olduğunu söyler. İleride Yûsuf padişah olacaktır ve ana babasıyla kardeşleri kendisine tabi olacaktır.

Ya'kûb'la Yûsuf'un bu konuştuklarını Şem'un'un anası duyar ve gidip oğlanlarına anlatır. Bunları duyan Yûsuf'un kardeşleri bir araya toplanırlar. Yûsuf'un kendilerine baş olmaması ve Ya'kûb'un da onu bir daha görmemesi için tedbir almaya karar verirler. Sonra varıp Yûsuf'u çağırırlar ve ondan bu düşünün hikmetinin ne olduğunu anlatmasını isterler. Yûsuf babasına söz vermiştir, fakat adının yalancı olacağı korkusuyla düşünüyü kardeşlerine anlatır. Kardeşleri bu düşüyü dinlerler. Şeytan da gelerek onlara kardeşleri Yûsuf'tan daha üstün olduklarını, yıllardır Ya'kûb'a hizmet edenin kendileri olduğunu söyler. Yûsuf'un kardeşleri bunu duyunca Şeytan'a bu işe nasıl bir tedbir almaları gerektiğini sorarlar. Şeytan, bunlara Ya'kûb'un artık görüp sevmemesi için Yûsuf'u öldürmeleri gerektiğini söyler. Bu tedbiri çok hoş karşılayan kardeşler Ya'kûb'un yanına giderler. Ona selam verdikten sonra Yûsuf'u da alıp oyun oynamaya ovaya gitmek için izin isterler. Ya'kûb bu sözleri duyunca çok üzülür ve ne yapacağını bilemez. Oğlanlarına bir düş gördüğünü ve bu düşünden ötürü çok korktuğunu söyler. Düşe göre Ya'kûb'un on iki kuzusu vardır ve bunları gütmektedir. Ansızın bir bölük kurt gelerek körpe bir kuzusunu alır. Ya'kûb yakalamak için onların ardından koşmaktadır. Birden yer yarıılır ve kurtlar

körpe kuzuyu yarığın içine atar. Ya'kûb gidip yarığa baktığında ise kuzusunun artık orada olmadığını görür. Bu düşünden çok korkan Ya'kûb, oğlanlarıyla Yûsuf'un ovaya gitmesine izin vermez. Oğlanları kendilerinin yiğit kimseler olduğunu ve kurdun kendilerine zarar veremeyeceğini söyleseler de Ya'kûb'u razı edemezler. Bu kez de Yûsuf'un yanına gidip ondan kendisi için izin istemesini söylerler. Yûsuf babasının yanına gelerek ovaya gidip kardeşleriyle oynaması için kendisine izin vermesini söyler. Ya'kûb, Yûsuf'a canından kaygı duyduğunu söylese de Yûsuf kardeşlerinin çok güçlü olduğunu, bundan dolayı bir korkusu olmadığını söyler. Yûsuf'un böyle söyleyerek yalvarmasına dayanamaz ve izin verir. Sonra Yûsuf'u eve götürür, başını yıkar ve elbiseler giydirir. Yûsuf'un koynuna yiyecek koyar. Nazar değmesin diye boynuna da Suhuf-ı İbrâhîm takar. Onu oğlanlarına ısmarladıktan sonra yine evine gelir. Yûsuf'un kız kardeşi Dîne, Ya'kûb'un gelip Yûsuf'un gelmediğini görünce babasına Yûsuf'un neden gelmediğini sorar. Ya'kûb "Kardeşleriyle oyun oynamaya gitti." der. Dîne bunu işitince onsuz olamayacağını söyleyerek kardeşlerinin ardından gider. Onlara yetişerek Yûsuf'un eline yapışır ve onunla gitmek istediğini söyler. Kardeşleri buna razı olmazlar. Dîne'ye eve gidip sabretmesini ve yarın Yûsuf'u geri getireceklerini söylerler. Bunun üzerine Dîne eve geri döner.

Kardeşleri Yûsuf'u Ya'kûb'un göremeyeceği kadar uzak bir yere götürürler. Her birisi Yûsuf'a vurmaya başlar. Yûsuf yorulur ama kardeşleri onu dinlemezler. Babasının ona verdiği suyu ve yiyeceği de yabana atarlar. Yûsuf'u öldürmeye çalışırlar. Yûsuf hangi kardeşine varsa hiç birisi esirgemez, döver. Yûsuf onlara kendisine kötülük etmemeleri için çok yalvarır, ama hiç birisi dinlemez. Bunun üzerine Yûsuf da Allah'a yalvarır. Yahûda Yûsuf'un Allah'a yalvararak

söylediklerini işitince gönlü yumuşar ve Yûsuf'a korkmamasını söyler. Yahûda Yûsuf'u öldürmemeleri için kardeşlerine yalvarır. Yûsuf'un, kardeşlerinin yaptıklarını babasına söylemeyeceğine kefil olduğunu söyleyerek "Onu eve geri götürelim." der. Kardeşleri buna razı olmazlar. Yahûda buna görünce kanlı olmamak için Yûsuf'u "Bari bir kuyuya atalım." der. Kardeşleri bu kez razı olurlar ve Yûsuf'u alıp kuyunun kenarına gelirler. Giyeceklerini çıkarırlar. Boynuna bir ip bağlayarak kuyuya sarkıtırlar. Sonra bıçakla Yûsuf'un ipini keserler. O sırada Hak Teâlâ Yûsuf'un taşa dokunup zarar görmemesi için Cebrâîl'i gönderir. Cebrâîl Yûsuf'u taşa dokunmadan kuyunun dibine indirir ve bir taş üstüne oturtur. Yûsuf'un eskilerini çıkarır. Ona temiz elbiselerle yiyecek getirir. Yûsuf'a başına gelen bu işlerde Allah'ın bir hikmeti olduğunu ve onu peygamber yaptığını söyledikten sonra gider. Sonra Hûd Peygamber Yûsuf'un yanına gelir. Yûsuf'a selam verdikten sonra onun güzel yüzünü görmek için nice yıllar kuyuda beklediğini söyler. Böylece Hûd Peygamber Yûsuf'la görüştüktan sonra can verir. Allah yine Cebrâîl'i Yûsuf'un yanına gönderir ve kendisini padişah edeceği müjdesini ona vermesini ister. Cebrâîl gelip bunu Yûsuf'a söyler. Yûsuf da bunun için çok şükürler eder.

Diğer taraftan Yûsuf'un kardeşleri bir keçi boğazlayıp kanını Yûsuf'un gömleğine, kaftanına sürerler. Ağlaşarak babalarının yanına gelirler. Oğlanlarının ağlaşarak geldiğini gören Ya'kûb kendinden geçer. Oğlanları Ya'kûb'un çevresine toplanırlar. Kendine gelen Ya'kûb, Yûsuf'u ne yaptınız diye Ruvîl'e sorar. Ruvîl babasına "Oyun oynamaya başladık. Yûsuf'u da giyeceklerimizi beklesin diye bıraktık. Gafil olduk ve bir anda Yûsuf'u kurt yedi." der. Ya'kûb bunları işitince yine kendinden geçer. Gözünü tekrar açtığında ise Yûsuf'tan geriye bir parça kalıp kalmadığını sorar. Oğulları kanıt olarak Yûsuf'un gömleğini getirirler. Ya'kûb bir iz

kalmış mı diye Yûsuf'un gömleğine bakar. Oğlanlarına gömlekte Yûsuf'un eti, kanı kokusunun olmadığını, kendisi koktuğunu ve de gömleğin hiç yırtılmamış olduğunu söyler. Ya'kûb yine ahlak ederek oğlanlarına "Bunu niçin yaptınız? Eğer diriye söyleyin varıp göreyim, öldüyse kefen sarayım." der. Babalarının kendilerine bir türlü inanmadığını gören oğulları Ya'kûb'un zarını işitince korkularından onun yanından giderler. Birbirlerine babalarının kendilerini yalancı çıkardığını ve kendilerine gerçekten inanması için Yûsuf'u öldürüp bir parçasını nişan alıp getirmeleri gerektiğini söylerler. Yahûda bu sözleri işitince kendisini ortaya atar. Kardeşlerinin kendisine Yûsuf'u öldürmeyeceklerine dair söz verdiklerini, eğer bu sözü tutmazlarsa babasına her şeyi anlatacağını söyler. Bunun üzerine kardeşleri Yûsuf'u öldürmekten vazgeçerler ve dağda bir kurt bulup avlamaya karar verirler. Kurdun boynuna bir ip takıp ağzına, burnuna da kanlar süreceklendir. Bu şekilde anlaştıktan sonra dağa giderler. Bir kurt avlayıp babalarına getirirler. "Baba! Yûsuf'u bu kurt yedi." derler. Ya'kûb gözü yaşlı kurdu görünce yanına çağırır. Kurt da Ya'kûb'un yanına gelir. Kurda acıyan Ya'kûb Allah'tan ona dil vermesini ister. Allah'ın desturuyla konuşmaya başlayan kurt Ya'kûb'a selam verir. Kurdun selamını alan Ya'kûb da "Oğlum Yûsuf'u niçin yedin?" diye sorar. Kurt yemin ederek onu yemediğini, onun kanını boynuna almadığını söyler. "Enbiyanın bize eti haramdır." diyerek oğlanlarının kendisine iftira ettiklerini söyler. Oğlanlar bunu işitince çok utanırlar. Ya'kûb "Hileler sizinmiş, görün." diyerek onları azarlar. Tekrar kurda dönüp ondan halini anlatmasını ister. Kurt da kardeşini kaybettiği için Mısır'dan geldiğini ve onu aradığını söyler. Kurdun sözleri işitince ağlayan Ya'kûb, Yûsuf'unun ne olduğunu bilip bilmediğini sorar. Kurt bildiğini, fakat gammaz olmamak için ne olduğunu anlatamayacağını söyler. Kurt ile Ya'kûb böyle

konuştuktan sonra birbirine dua ederler. Ya'kûb bu kez Allah'a "Oğlumu saklamadın, beni deli eyledin." diye söyler. Allah'tan Ya'kûb'a "Oğlunu bana ısmarlasaydın bekler, düşmanlardan saklardım." diye bir ses gelir. Ya'kûb "Yûsuf'umu ver." diyerek yine yalvardığında "Yetmişte bulasın." diye ses gelir. Yakûb bunu işitince yine ağlar. Bu arada Yahûda da her gece Yûsuf u yoklayıp gelmektedir.

Mısır'da Mâlik İbni Togar adında bir er vardır. Mâlik bir gece düş görür. Düşünde, gezerek Kenân iline varır. Gökten güneş iner ve koynuna girer. Sonra üstüne inciler yağar. Onları toplayarak sandığına koyar. Şehirde bir muabbir vardır. Mâlik ona giderek düşünün tabirini sorar. Muabbir, Kenân ilinde bir kuyu olduğunu, Hakk'ın ona bu kuyuda bir kul vereceğini ve bu kulun sayesinde çok zengin olacağını söyler. Mâlik bunları duyunca rahatlar ve bir an önce Kenân iline gitmek için hazırlıklara başlar. Kenân'a gider ve gezinirken kendisine bir ses gelir. Buna göre o kulun doğması için elli yıl gerektir. Mâlik bunun üzerine Mısır'a geri döner ve elli yıl daha bekler. Elli yıl tamam olunca yine hazırlık yapar ve Kenân iline gelir. Kervanıyla etrafında kuşların olduğu bir kuyunun yanında durur. Mâlik Beşîr'e kuyudan su getirmesini söyler. Beşîr bardakla ip alarak kuyunun ağzına gelir. Kervanın fikri kuyudan su içmektir. O sırada develer kuyudan ürker ve geri dururlar. Hepsi yere yatıp inleşmeye başlarlar. Cebrâîl Yûsuf'un yanına iner. Ona kuyunun ağzında bir kervan olduğunu ve kuyudan aşağıya sarkıtılacak ipe yapışıp yukarı çıkmasını söyler. Beşîr kuyuya bardağını salar ve çekmeye çalışınca çekemez. Bir kulu daha yanına çağırır ve çektiklerinde kuyudan bir adam çıktığını görürler. Beşîr onu görünce aklı şaşar. Bu kez kervan da kuyu ağzına gelir. Mâlik aradığı kulu bulduğuna çok sevinir.

Yûsuf'un kardeşleri, Yûsuf ne oldu diye arada çıkıp bakmaktadırlar. Kuyunun yanından bir kervan geldiğini görünce gelip kuyuya bakarlar ve Yûsuf'un orada olmadığını görürler. Kervanın yanına gelerek bir kullarının kendilerinden kaçarak bu kuyuya girdiğini söylerler. Kervan da Yûsuf'u saklamaktadır. Bunlar kervana "Kulumuzu kuyudan çıkarıp ne yaptınız? Saklamayın onu geri verin, yoksa kuvvetli kimseleriz sizleri kırarız." diye söylerler. Onlar da korktuklarından Yûsuf'u çıkarıp verirler. Yûsuf da kardeşlerinden korkmaktadır. Yahûda ona "Sen korkma ve ben bunlarım kuluyum de." diye söyler. Mâlik Yûsuf'a kim olduğunu sorduğunda Yûsuf "Ben kulum." der. Mâlik "Bu hiç kula benzemez." diyince de bunlar babalarının onu küçükken anasıyla aldığı ve kendileriyle kardeş gibi büyüdüğünü ifade ederler. Bunun üzerine Mâlik bu kulu onlardan satın almak ister. Bunlar razı olurlar, fakat kullarının yalancı, hırsız ve kaçağan olduğunu söylerler. Mâlik bu ayıplarıyla onu almaya razı olur ve onlardan kulun halini anlatan bir mektup yazmalarını ister. Yûsuf'u satın aldıktan sonra artık oradan gitmek ister. Yûsuf Mâlik'e yalvararak kardeşleriyle son bir kez görüşüp vedalaşmak için izin ister. Mâlik izin verir. Yûsuf kardeşlerinin yanına giderek onlarla konuşur. Kardeşleri yaptıklarından pişman olduklarını, fakat babalarının korkusundan onu geri alamayacaklarını söylerler. Yûsuf kardeşleriyle vedalaştıktan sonra yine Mâlik'in yanına gelir.

Mâlik Yûsuf'u Fellâh adlı kuluna emanet eder ve Mısır'ın yolunu tutarlar. Gece yarısı kafile giderken Yûsuf makbereler görür. Anasının kabrini görünce dayanamaz ve devesinden inerek oraya gider. Anasına kardeşlerinin kendisine neler yaptıklarını anlatır ve "Sağ olsaydın, beni yalvarıp Mâlik'ten alsaydın." der. Kabirden "Oğul sabret ki padişah olasın." diye bir ses gelir. Yûsuf'u yoklayan Fellâh

onun olmadığını görünce kervanı durdurur. Yûsuf'u bulması için bir Arap'ı gönderir. Arap, Yûsuf'u kabirde bulur ve döverek yerlere yatırır. Korkudan aklı başından giden Yûsuf, ah edip ağlayarak yaşlı gözlerle göğe bakar. Orada Tanrı'ya yalvarır ve kendisine yardım etmesini ister. Cebrâîl, Hakk'ın emriyle gelir ve Yûsuf'a ağlamamasını, ne dilerse onu yapacağını söyler. O sırada Arap, Yûsuf'u döverek kervana yetiştirmiştir. Cebrâîl kanadıyla yere vurur. Bir yel eser ve çok bulutlar getirir. Yağmur yağar, her yer sel olur. Deve kuşu yumurtası gibi dolu yağar. Oradakilerin kimisi ölür kimisi de hasta olur. Güneş tutulmasıyla her yer karanlığa bürünür ve kimse kimseyi görmez olur. Herkes Mâlik'in yanına gelerek "Kırılıyoruz." diyerek helalleşirler. Mâlik "Bunca yıl sefer ettim, böyle hışım olduğunu görmedim. Kim bir suç işlediyse tövbe etsin." der. Bunun üzerine Arap, kulu varıp bulduğunu, ona bir iki kere vurduğunu, kulun da ellerini kaldırarak bir şeyler söylediğini anlatır. Mâlik Arap'a ondan özür dilemesini söyler. Arap, Yûsuf'tan özür dileyerek kendisini affetmesini ister. Yûsuf onun suçunu affedince Tanrı belaları başlarından savar. Mâlik bunu görünce Yûsuf'un yanına gelir ve ona türlü türlü elbiseler giydiren, kabile ehline "Her ne derse Yûsuf'un emrinde olun." diye söyler. Kervan yürür ve Çeysâm adlı, halkı puta tapan bir şehre varırlar. Yûsuf'u görenler "Bunu kim yarattı?" diye sorarlar. Yûsuf kendisini yaratanın Allah olduğunu söyleyince o yerin halkı putlarını kırarak mümin olur. Ondan sonra Nâbûlus adlı bir şehre varırlar. Oradaki halkın da kimi Yûsuf gibi mümin olur kimisi küfür içinde kalır. Oradan da Farsak iline giderler. Farsak ilinin padişahı uyurken bir düş görmüştür. Düşünde kendisine şehrine Kenânlı bir sultan geleceği ve onu karşılayıp ağırlaması söylenir. Padişah kalkar ve bir kervanın geldiğini görünce karşı varır. "Beyiniz kim?" diye kervana sorunca Mâlik'i gösterirler. Padişah ona düş

gördüğünü ve kervanı karşılamasının emr olduğunu söyler. Mâlik padişaha karşıla dediklerinin Yûsuf olduğunu anlar ve padişaha Yûsuf'u gösterirler. Padişah, Yûsuf'un yanına gelerek ona kim olduğunu sorar. Hakk'ın Yûsuf'a eş olsun diye gönderdiği melek, Yûsuf'a kim olduğunu ve padişahın düşünde ne gördüğünü söylemiştir. Yûsuf padişaha "Düşünde gördüğün, karşıla diye emr olduğun benim." der. Bunu duyunca şaşırıp padişah "Bana karşı var diye emr olur, sana ne emr olur?" diyerek tekrar Yûsuf'a sorar. Yûsuf da "Putu tapmayasın, bana uyasın." diye kendisine emr olduğunu söyler. Padişah bunu bir de putuna sormak ister ve puthaneye giderler. Put Yûsuf'u görünce parça parça olup kırılır. Padişah bunun üzerine imana gelir ve Hakk'ın emri ne ise kabul eder. Yûsuf'a yiyecekler getirir. Mâlik oradan kervanıyla birlikte geçer. Padişah Yûsuf'a hayran kalmıştır ve onu Mâlik'in elinden almak için askerlerini toplayarak artlarından gider. Mâlik askerlerin geldiğini görünce Yûsuf'tan kendisine yardım etmesini ister. Yûsuf kervanın yoluna devam etmesini söyler. Kendisi geride kalır. Arkalarından gelen askerlere yüzünü açınca hepsinin aklı başından gider ve attan düşerler. Mâlik oradan Ariş adlı bir şehre varır. O sırada Yûsuf kendi güzelliğiyle gurur duyarak "Acaba benzerim var mı?" diye söyler. O şehirde nikabını açtığı anda ise kimse yüzüne bakmaz. Bunu görünce Yûsuf tövbe edip Allah'a yalvarır. Kafile Mısır'a gelmeden Nil denizinin yanında durur. Mâlik, Yûsuf'a suya girip yıkanmasını söyler. Yûsuf suya girer ve Tanrı'dan kendisini gizlemesini ister. Bir bulut gelip Yûsuf'u örter. Bir balık da Yûsuf'un ayağı altında durur ve Yûsuf yıkanmaya başlar. Balık, Yûsuf'a hiç oğlu olmadığını ve Hak'dan bunun için kendisine dua etmesini ister. Yûsuf Allah'a dua eder ve Allah balığa iki oğul verir. Yıkandıktan sonra Cebrâîl ona elbise getirir ve Hakk'ın emriyle giymesini söyler. Elbiseyi giydikten sonra Mâlik'in yanına gelir ve Mısır'a giderler.

Tellallar Mısır'a eşi benzeri olmayan bir kul geldiğini bağıarak söylemektedirler. Mısır halkı vasfını işittikleri bu güzel kula hayran olur ve onu görmek ister. Mâlik, kulu görmek isteyenlerin birer altın vermeleri gerektiğini söyleyince halk buna razı olur ve birer altın vererek Yûsuf'u görür. Bir süre sonra Mâlik Yûsuf'u satmak ister. Şehrin her yerine tellallar çıkarılır. Mısır'da Kâria adlı bir bey oğlu Yûsuf'un methini işitir ve onu satın almaya gelir. Yûsuf'u görünce aklı başından giden Kâria, Yûsuf'un isteği üzerine mümin olur. Sonra Yûsuf'a bir sultan müşteri olur. İşte Zelha o sultanın hatunu olmaktadır.

Mağrip'te Teymûs adlı ulu bir beyin Zelha adlı güzel bir kızı vardır. Zelha bir gün atasının dizi üstünde uyurken düş görür. Düşünde gördüğü güzel surete âşık olan Zelha uyandığında ahlar etmeye başlar. Atası kızına ne olduğunu sorunca da düşünde bir suret gördüğünü ve ona gönül verdiğini söyler. Atası kızının düşte gördüğünün kim ve nerede olduğunu bilmediği için elinden bir şey gelmez. Zelha yemekten içmekten kesilir, benzi solar. Bir yıla kadar bu aşk ateşiyle yanar durur. Bir yıldan sonra yine aynı sureti görür. Suret ona "Ben seninim, sen benimsin. Başkasına gönül verme." der. Zelha uyanır ve yine ahlar etmeye başlar. Bir yıla kadar yine suretin aşkına yanan Zelha, düşünde yine onu görür. Bu sefer ona kim olduğunu ve onu nerede bulabileceğini sorar. Suret "Ben Ya'kûb oğlu Yûsuf'um ve Mısır'dayım." diye cevap verir. Zelha uyandığında suretin dediklerini babasına söyler. Babası Mısır'ın yolunun altı aylık yol olduğunu, hem de kızını oraya göndermek istemediğini söyler. Bunun üzerine Zelha oraya göndermezse kendisini öldüreceğini söyler. Kızının bu sözlerine çok üzülen babası, Zelha'ya "Çeşitli yerlerden gelen ve kendisini oğullarına isteyen elçiler için bir tedbir düşünelim." der. Zelha da elçilere kızının hasta olduğunu, aydan aya cin tuttuğunu söylemesini ister. Babası gelen

elçilere böyle söyleyince elçiler gider. Zelha'nın aşk derdine bir çare bulmak içinse Mısır'a elçi göndermeye karar verirler. Kızın halini anlatan bir mektubu elçiye verip Mısır'a yollarlar. Mısır sultanı elçinin geldiğinden haberdar olunca onu huzuruna getirtir. Elçi sultana selam verdikten sonra Teymûs'un sözlerini söyler ve kızın halini anlatır. Yanında getirdiği mektubu sultana verir. Şaşırarak mektubu okuyan sultan buna çok sevinir. Sultan, vezir ve elçi üçü bir araya toplanıp birbirlerine danışır. Teymûs'un elçisi sultanın elçisiyle beraber tekrar Mağrip'e gider. Teymûs ve halkı elçilerin geldiğini duyunca çok sevinirler. Kırk gün düğün yaparlar ve Zelha'yı süsleyip sultanın elçisiyle gönderirler. Sultan askerleriyle onları karşılamaya çıkar. Zelha'nın gelen çeyizini görünce çok şaşırırlar. Yedi gün şenlik düğün eyledikten sonra Zelha'yı gerdek evine iletirler. Zelha'nın dayesi de yanındadır. Sultan Zelha'nın yanına gelir. Zelha sultanı görünce onun Yûsuf olmadığını anlar ve şaşırır. Sultanı istemez. Dayesi Zelha'nın yanına gelerek neden böyle yaptığını sorar. Zelha, sultanın düşte görüp âşık olduğu kişi olmadığını söyler ve ahlak etmeye başlar. O sırada Hak'dan "Acele etme Yûsuf'u sana vereceğim." diye bir ses gelir. Sonrasında Hak Teâlâ Zelha'ya bir peri kızı gönderir ve ona Zelha'nın kılığına girmesini söyler. Diğer taraftan sultan Zelha'ya çok kızıp çekip gitmiştir. Vezirleri onu ikna ederler ve yine gerdek evine gelir. Sultan Zelha'nın kılığına giren peri kızıyla gerdek olur. Zelha ise cariyelerin arasında oturmaktadır.

Zelha sevdiği kişiyi bulup yanına getirmek istemektedir. Bunun için bir saray yaptırmıştır ve Mısır pazarını her gün yoklatmaktadır. Tellallar ise Mısır pazarında Yûsuf'un güzelliğini haykırmakta ve "Bu kulu kim satın almak ister?" diye bağırırmaktadırlar. Bir gün Zelha bu bağrıışmaları merak edip bakar. Yûsuf'u görünce haykırır ve ona kavuşmak ister. Cariyeler buna izin vermezler. Zelha "Bu benim

sevdiğim kişidir. Bunu bana alın.” diye emr eder. Dayesi sultan iştir korkusuyla, Zelha’ya bu sırrını ifşa etmemesini söyler. Bunun üzerine Zelha, dayesine “Yûsuf’un yanına git, söyle. Başkasına meyletmesin.” der. Dayesi de bunu gidip Yûsuf’a söyler.

Bir gün sultan pazara gelir ve Yûsuf’un müşterisi olur. Mâlik’e kulunun bahasını sorar. Yûsuf’un eşi olan melek bahasının ağırlığınca altın olduğunu söyler. Kimse Yûsuf’un bahasına altın yetirememektedir. Sultan onu almaya kararludur ve tartılmasını ister. Terazinin bir kefesine Yûsuf’u bir kefesine malları koyarlar. Yûsuf bu mallardan ağır gelir. Sultan hazineyi boşaltmasına rağmen Yûsuf’u tartacak mal bulamaz. Bunun üzerine sultan Mâlik’in yanına gelerek hazineyi boşalttığını, bütün malları alarak kulu kendisine bağışlamasını ister. Buna razı olan Mâlik bir kul için, sultanın bu kadar mal vermesinin hikmetine şaşırır. O zaman Yûsuf’un yüzüne bakar ve gözüne sanki bir nur görünür. Bunu görünce aklı başından gider. Yûsuf’un yanına gelerek bu nurun ne olduğunu ve Yûsuf’un kimin aslından olduğunu sorar. Yûsuf “Bu nübüvvet nurudur. Ben de Ya’kûb oğlu Yûsuf’um.” der. Mâlik bu kez de onu kendisine satanların kim olduğunu merak eder, ama Yûsuf gammaz olmamak için hiçbir şey söylemez. Bunun üzerine Mâlik Yûsuf’a oğlu olmadığını, Hak’dan kendisine oğul dilemesini söyler. Yûsuf Hakk’a yalvarır ve Hak Mâlik’e yirmi dört oğul verir. Yûsuf Mâlik’le esenleştikten sonra sultanın yanına gelir. Sultanla vezir birbiriyle konuşmaktadırlar. Sultan vezire hazinede hiç mal kalıp kalmadığını sorar. Vezirden hazineye gidip bakmasını ister. Hazinedarla vezir varıp hazineye bakarlar ve hazineyi dolu bulurlar. Gelip sultana söylediklerinde sultan çok sevinir. Kendisi de gidip hazineye bakar. Hazinenin dolu olmasının hikmetinin ne olduğunu vezire sorar. Vezir bunu Yûsuf’a sormasını ister. Yûsuf da ona her şeyin Tanrı’nın hikmeti olduğunu söyler. Sultan bunu iştirince sevinerek Yûsuf’u sarayına getirir. Zelha’ya bir

kul aldığını söyler. “Bizim oğlumuz olmadı, bu kul bize oğul olsun.” der. Zelha Yûsuf’u görünce çok sevinir ve yanına alır. Ona çeşit çeşit elbiseler giydirir. Bir gün Yûsuf’u yanına alarak puthaneye varır. Putuna “Bu Yûsuf ne zaman benim olacak?” diye sorar. Tanrı’nın emriyle put, Zelha’ya “Yûsuf senin olacak, acele etme.” der. Bunu dedikten sonra düşüp kırılır. Zelha Yûsuf’a putun niçin kırıldığını sorduğunda Yûsuf, onu kıranın Tanrı olduğunu söyler. Bunun üzerine Zelha Yûsuf’a “Tanrı’na söyle putları yine bütün eylesin.” der. Yûsuf bunu Tanrı’sından diler ve putlar yine bütün olur. Zelha bunu görünce Yûsuf’u daha da çok sever. Yûsuf’a onu sevdiğini söyler. Yûsuf onun yüzüne hiç bakmayınca buna bir çare bulması gerektiğini düşünür. Onu yanından ayırmaya karar verir ve bahçeye hizmet etmesi için bahçıvanın yanına gönderir. Yûsuf iki yıl orada durur, fakat Zelha’nın aşk derdi hiç geçmez, aksine daha da artar. Bahçeye gider ve Yûsuf’u alıp yine eve getirir, elbiseler giydirir. Çok yalvarmasına rağmen Yûsuf yine onun yüzüne bakmaz. Bu yüzden Zelha hasta olur, yatağa düşer. Sultan hastalığını işitince yanına gelir ve ona bakması için tabip getirir. Tabip Zelha’nın hasta olmadığını, sadece âşık olduğunu söyler. Zelha bunu duyunca utanarak yüzünü örter. Sultan da çok üzülür ve Zelha’nın yanından gider. Zelha dayesiyle yalnız kalınca daye ona derdinin ne olduğunu sorar. Zelha Yûsuf’un aşkının kendisini mecnun eylediğini, bu derdine derman eylemesini söyler. Daye Zelha’ya “Sultana söyle bir saray yaptırısın. Yûsuf’u oraya çağıralım.” der. Zelha sultana haber eder. Sultan gelir ve ondan kendisi için bir saray yaptırmasını ister. Sultan Zelha’nın derdine derman kılmak için mimarları çağırır ve onlardan bir saray yapmalarını ister. Mimarlar sarayı yapıp bitirirler. Kaydûn adı verilen saray süslenir ve her yerine Zelha’yla Yûsuf’un suretleri resmedilir. Zelha türlü ziynetlerle süslenerek saraydaki tahtına çıkar oturur. Daye varıp Yûsuf’u saraya

çağırır. Yûsuf saraya gelince kaçmasın diye kapıları kilitlerler. Zelha'ya selam veren Yûsuf, "Sarayın sana kutlu olsun." der. Zelha da bu sarayı onun için yaptırdığını söyler. Sarayın duvarlarını görünce çok şaşırır Yûsuf, Allah'a beni bu fettan elinden sakla diye yalvarır. Zelha Yûsuf'a çok yalvarır ve ahlâr eder. Zelha'nın yalvarmalarına daha fazla dayanamayan Yûsuf ona acıyarak elini uzatır. Tanrı'dan Yûsuf'a "Elini sakla. Uzak dur!" diye bir ses gelir. Yûsuf bunu işitince geri durur. Yûsuf'un kendisinden kaçtığını gören Zelha, yine çok yalvarır ve ağlamaya başlar. Yûsuf yine dayanamayarak Zelha'dan yana varır. Hak Teâlâ Cebrâîl'e emr eder ve "İn Yûsuf'u tuzaktan kurtar." der. Cebrâîl bu kez Yûsuf'a babası kılığında görünür. Babası ona zinadan uzak durmasını ve tövbe etmesini söyler. Bunun üzerine Yûsuf tövbe eyler ve kapıya doğru koşar. Kapıların hiç birisi kilit tutmaz, açılır. Son anda Zelha Yûsuf'un eteğinden tutar. Yûsuf'un gömleği yırtılır ve bir parçası Zelha'nın elinde kalır. İki de kovalaşarak dışarı çıkarlar. Sultan amcası oğluyla dışarıda oturmaktadır. Amcası oğlunun da Râile adında bir hatunu vardır. Sultan Yûsuf ile Zelha'nın kovalıştığını görür. Zelha sultanı görünce "Bu kulun elinden imdat!" diye bağırır ve "Sultanım bu kulun bana el uzattı. Seni de öldürüp tahtını almak ister." diye söyler. Yûsuf bunu işitince "Haşa! Sultanım, ben yapmadım. O bana kastetti, sözünü tutmadım. Kaçtığım için bana iftira eyledi. Suçlu kimse yoklayasın, göresin." der. Sultan bunu duyunca "Suçsuz olduğumu nereden bileceğim?" diye sorar. Yûsuf sultana "Tanığım vardır." diyerek Râile'nin oğlunu gösterir ve "Bu oğlan ne olduysa hep söylesin." der. Sultan şaşırarak "İki aylık oğlan nasıl söylesin?" diye sorar. Bunun üzerine Yûsuf yine oğlana sormasını söyler. Hakk'ın emriyle Cebrâîl gelip oğlana söyler. Oğlanı beşik ile getirirler ve kim suçlu diye sorarlar. Oğlan "Birisi suçludur diyerek gammazlık edemem. Gömleğin yırtığına bakın. Yırtığı önde ise

Yûsuf suçlu, arkada ise Zelha suçludur” diye cevap verir. Gömleğin yırtığına bakarlar ve Zelha'nın suçlu olduğu anlaşılır. Zelha utanarak yüzünü örter. Sultan Zelha'ya tövbe etmesini ve Yûsuf'u bir daha incitmemesini söyler. Yûsuf'u da “Bu sırrı kimseye söyleme.” diye tembihler. Bunları söyledikten sonra gider.

Zelha'nın kuluna âşık olduğu Mısır şehrine yayılır ve Zelha Mısırlı kadınların kendi dedikodusunu yaptıklarını duyunca adam göndererek onları sarayına davet ettirir. Zelha'nın isteği üzerine saraya gelen kadınlara sofralar kurulur. Kadınlara kesip yemeleri için birer bıçakla turunç da getirilir. Kadınlar turunçları kesip yemeye çalışırken Zelha Yûsuf'u çağırır. Yûsuf'u gören kadınlar hayretler içinde kalırlar ve turunçlarla birlikte ellerini de keserler. Böylelikle Zelha'nın nasıl bir aşk derdine düştüğünü anlarlar ve akılları başlarından gider. Zelha'ya kendilerini affetmesi için yalvarırlar. Kadınların suçunu affeden Zelha, onlar gittikten sonra yine Yûsuf'a yalvarır, ahlâr eder. Yûsuf ona hiç bakmaz. Bunun üzerine Zelha sultana adam gönderir. Sultan gelir ve Zelha'nın halini sorar. Zelha sultana Yûsuf'un kendisinin adını kötüye çıkardığını söyleyerek “İzin ver ya halktan özür dileyeyim ya Yûsuf'u öldüreyim ya da zindana atayım.” der. Sultan Zelha'nın halktan özür dilemesine razı olmaz. Vezirine “Yûsuf'u hapsedesiniz. Ben ölünceye kadar da çıkarmayasınız.” diye emr eder. Zelha bunu işitince kullarından demircilerin en iyisini getirmelerini ister. Bunun üzerine gelen demirciye Zelha, Yûsuf için ağır zincirler düzmesini söyler. Demirci zincirleri yapar ve Yûsuf'un ellerini, ayaklarını zincirlerler. Bu halde onu götürüp zindana koyarlar. Zelha her gece Yûsuf'u görmek için sarayın üstüne çıkmaktadır. Bir gece dayanamaz ve atlanarak zindana varır. Zindancıya Yûsuf'u dövmesini söyler. Zindancı Yûsuf'un yanına gider ve Zelha'nın halini anlatır. Yûsuf'a “Ben yastığa vurayım sen bağırasın.” der. Zindancı yastığa vurdukça Yûsuf

ağlar ve Allah'a yalvarır. Hak Teâlâ, Cebrâîl'e emr eder ve "İn, Yûsuf'a bir nasip verdiğimi söyle." der. Cebrâîl Yûsuf'un yanına gelerek selam verir. Ona ağzını açmasını söyler ve ağzına sarı bir inci koyar. Yûsuf'un yuttuğu düş tabiridir. Cebrâîl Yûsuf'a halkın düşünüyü tabir etmesini söyler. Cebrâîl'den bunları dinleyen Yûsuf, Tanrı'ya şükreder.

Bir gece hasta olup yataklara düşen sultana tabipler bir çare bulamaz ve sultan can verir. Halk sultan için üç gün yas tuttuktan sonra kardeşi Reyyân'ı tahta çıkarır. Reyyân'ın bir iki düşmanı vardır. Bir gün bunlar Reyyân'ın şarapçısıyla ekmekçisine "Sultanı öldürün, size çok mal verelim." derler. Şarapçıyla ekmekçi buna razı olurlar. İkisi bir araya gelip birbirine danışır ve sultanın ekmeğiyle şarabına zehir katmaya karar verirler. Her biri evine gider. Ekmekçi ekmeğe zehri katar ve sultana alıp götürür. Şerbetçi ise sultan önce bana içirir diye şerbete zehri katmaz ve parmağı arasına saklar. Sultan içmek için şerbeti istediğinde katmayı düşünmektedir. İkisi de sultanın huzuruna çıkarlar. Sultan ekmekçiye "Ekmeği önce sen ye." der. Ekmekçi yemeye razı olmayınca ekmeği bir köpeğe atarlar. Köpek yer yemez zehirlenerek ölür. Bu sefer şerbetçiye "Şerbetini sen iç." der ve içtiğinde ona bir şey olmaz. Şerbetçi elindeki zehri de yere bırakır. Bunun üzerine sultan her ikisini de zindana attırır. Bir yıl zindanda kalırlar ve Yûsuf'un oradaki halini görürler. Yûsuf hasta olanı sormakta, düş görenin düşünüyü yormaktadır. Bir gün şerbetçi Yûsuf'un yanına gelerek ona düş gördüğünü söyler. Düşünde altın bir tasla bir salkım üzüm taşımaktadır. Bir salkım üzümü sıkıp şerbet eder ve sultana götürür. Sultan da şerbeti içer. Yûsuf ona burada üç gün daha kalacağını, üç günden sonra kendisine hilatlerle kullar geleceğini ve kulların kendisini zindandan çıkarıp azat edeceklerini söyler. Ekmekçi de gördüğü düşü Yûsuf'a anlatır. Düşünde üç tandır

ekmek pişirir ve bunları başı üzerinde sultana götürürken kuşlar gelip yer. Yûsuf ekmekçiye “Seni üç gün sonra alacaklar. Bir ağaca asacaklar ve kuşlar gelip beynini yiyecek.” der. Ekmekçi Yûsuf’a inanmaz ve aslında böyle bir düş görmediğini söyler. Yûsuf zindandaki herkesi hak dine davet eder ve hepsi Müslüman olur. Üç gün sonra kullar gelirler ve ekmekçiye zindandan alarak bir ağaca asarlar. Kuşlar da gelip onun beynini yer. Bu kez kullar şerbetçiye zindandan çıkarmak ve padişahın katına götürmek için gelirler. Yûsuf şerbetçiye “Sultanın yanına varınca beni onun yanında an. Beni de zindandan çıkarsın.” der. Yûsuf bu sözleri söyleyince Hak Teâlâ Cebrâîl’e emr eder. İnip Yûsuf’a kendisini niçin bir mahlûka ısmarladığını sormasını ister. Cebrâîl gelip bunu söyleyince Yûsuf hatasını anlar ve Rabb’inden kerem diler. Bunun üzerine Cebrâîl Yûsuf’a zindanda yedi yıl kalacağını söyler. Bunu işiten Yûsuf ağlayarak yaptığı işe tövbeler eder.

Zindan içinde Yûsuf’un her gün oturup yollara baktığı yüksekçe bir yer vardır. Yine bir gün orada otururken karşıdan bir kafilenin geldiğini görür. Kafilenin içinde Şemmezul adlı bir er de vardır. Bunlar zindanın yanından geçerler ve o erin devesi Yûsuf’u görünce selam verir. Yûsuf’a “Sen burada ne yaparsın? Atanın beli bükülmüş, ağlamaktan gözleri görmez olmuştur.” der. Yûsuf bunları işitince ağlar. Devesini oradan sürüp götürmeye çalışan deveci, gitmediğini görünce deveyi dövmeye başlar. Bunun üzerine Yûsuf deveciyi yanına çağırır. Yûsuf, pencerenin yanına gelip selam veren yiğide nereden ve niçin geldiğini sorar. Yiğit, “Kenân’dan geliyorum ve buraya evimi yapmak için kazanç sağlamaya geldim.” der. Yûsuf çıkardığı bileziğini ona vererek “Bu sana kazanç olsun. Burada durma, eve git. Kenanlı Ya’kûb’a benim selamımı götür. Oraya gidince akşama kadar dur ve sonra Ya’kûb’un yanına var. Bana dua etmesini söyle.” der. Bu sözler üzerine yiğit,

Yûsuf'tan adını öğrenmek ister, fakat Yûsuf adını söylemez. Oradan ayrılan yiğit, Kenân iline gelir ve akşam olunca Ya'kûb'un evine varır. Ya'kûb'a selam verdikten sonra zindandaki bir gencin kendisine selam iletliğini, söyler. Ya'kûb her ikisine de çok dualar eder.

Bir gün uyurken düş gören Mısır sultanı, muabbirlerini toplar ve onlara gördüğü düşü anlatır. Düşünde Nil denizinden yedi semiz ve yedi de zayıf sığır çıkar. Zayıf sığırlar semiz sığırların hepsini yer. Yine yedi yaş buğday ve yedi kuru buğday başı çıkar. Kuru başlar da yaş başları yer. Muabbirlerin hiç biri bu düşün ne anlama geldiğini bilemez ve ağız birliği edip “Şeytan'ın işidir.” derler. Şerbetçi bunu işitince güler ve niçin güldüğünü soran sultana bu düşü, zindandaki gencin bilebileceğini söyler. Sultan şerbetçiye zindana gidip onu getirmesini söyler. Bunun üzerine şerbetçi zindana gider. Yûsuf'a selam verir ve sultanın düş gördüğünü anlatır. Yûsuf düşü tabir eder. Buna göre, yedi semiz sığır ve yedi yaş baş buğday yedi yıl gayet bolluk olacak demektir. Yedi zayıf sığır ve yedi kuru baş buğday da yedi yıl kıtlık olacak demektir. Şerbetçi bunları işitince varıp sultana haber verir. Bunu işiten sultan Yûsuf'un neden hala zindanda olduğunu sorar. Şerbetçi Yûsuf'a gelip padişahın onu azat ettiğini ve niçin zindana atıldığını öğrenmek istediğini söyler. Yûsuf da suçunun ne olduğunu Mısırlı hatunlara sormasını söyler. Şerbetçi bunu varıp sultana söyleyince sultan hatunları toplar ve Yûsuf'a bunu niçin yaptıklarını, onun gerçekten suçlu olup olmadığını sorar. Hatunlar suçu işleyen Zelha olduğunu, Yûsuf'un ise doğru söylediğini söylerler. Sultan bunun üzerine şerbetçiye emr ederek “Yûsuf'u zindandan çıkar getir.” der. Yûsuf sultanın huzuruna gelir ve sultanla birbirlerine selam verirler. Sultan yine Yûsuf'a düşünüyü söyler ve Yûsuf da tabir eder. Yûsuf'a izzet ikramlar eden padişah, düş için ne yapmak gerektiğini, sorar. Yûsuf ekinler

ektirmesini, evleri ambarları doldurmasını, isterse bu işlerle kendisinin meşgul olabileceğini söyler. Bunun üzerine sultan hazineyi Yûsuf'un emrine verir ve tahtını da ona bırakarak kendisi bir köşeye çekilir. Böylelikle Mısır'ın sultanı olan Yûsuf bu hizmetlerle meşgul olmaya başlar. Âlemin halkına hükmünü yürütür, zulmü keserek cümle halkı kendisine kul eder. Bolluk zamanı gelir ve Yûsuf her yere ekin ektirir. Evleri ambarları doldurur. Yedi yıl bolluk, bereket içinde geçer. Sonra kıtlık yılları gelir ve kıtlığın türlü nişanı belirir. Yağmur yağmaz, ot bitmez. Halk ellerinde olanı yer bitirir ve Yûsuf'un katına gelirler. Yûsuf'a yalvarıp bu duruma bir çare bulmasını isterler. Halkı dinleyen Yûsuf bunun üzerine ambarları açtırır ve halka tahıllardan satar. Yedi yıl boyunca kıtlık olur ve halk mallarıyla birlikte Yûsuf'un kulu olur. Kıtlık içinde geçen bu yedi yıldan sonra yine halkın eli nimete erer. Yûsuf da halkın mallarını geri dağıtır.

Hak Teâlâ Cebrâîl'e yine emr ederek "İn Yûsuf'a askerini toplamasını ve Mısır şehrinden çıkıp kimi görürse vezir etmesini söyle." der. Yûsuf Cebrâîl'den bunları duyunca askerlerini toplayarak şehirden çıkar. Karşıdan fakir birinin geldiğini görür. Kendisine dualar eden fakirin yüzüne bakmaz ve "Bu bana nasıl vezir olacak?" der. Cebrâîl gelip Yûsuf'a o yiğidi niçin beğenmediğini, onun kendisini ölümden kurtarmış olduğunu söyler. Yûsuf şaşırarak "Ben ne suç işledim de bu beni kurtardı." diye söyler. Cebrâîl "Zelha sana iftira edince bu oğlanın tanıklığıyla kurtuldun." der. Bunu işiten Yûsuf, o fakiri alarak sarayına gelir ve kendisine vezir eder.

Diğer taraftan Zelha ağlamaktan düşkün, gözleri görmez yaşlı bir kadın olmuştur. Yûsuf belki gelip uğrar diye geçtiği yola bir de ev yaptırmıştır. Yûsuf ise yılda bir kez çıkarak şehri dolaşmakta, zalimi ve mazlumu yoklamaktadır. Bir gün

Yûsuf askerleriyle birlikte şehri dolaşmaya çıkar. Bunun haberini alan Zelha hemen onların olduğu yere gider. Bir şeyler söylemesine rağmen kimse onu duymaz. Yûsuf gittikten sonra geri evine döner. Putunun yanına gelerek onu kırar. Tanrı'ya yalvarır ve imana gelir. Yine bir gün Yûsuf atlanıp şehri dolaşmaya çıkar. Zelha bir kadına yalvararak ondan kendisini Yûsuf'un yoluna iletmesini ister. Böylelikle Yûsuf'un yanına gidebilen Zelha, Yûsuf'a aşkından ne hale geldiğini anlatır. Yûsuf onun sözlerini işitince ağlamaya başlar ve ona hala aşkının devam edip etmediğini sorar. Ondan bir nişan göstermesini ister. Bunun üzerine Zelha Yûsuf'tan kamçısını ister. Zelha'nın bir ah etmesiyle kamçı tutuşur, yanar. Hak Teâlâ Yûsuf'a aşkı verir ve Zelha'nın hacetini bitirir. Evine geri dönen Zelha Tanrı'ya secde eder. Yûsuf Zelha'ya adam göndererek "Bana gelsin, onu alayım." diye buyurur. Zelha Yûsuf'un gönderdiği adama inanmaz ve kendisini maskaraya aldığını düşünür. Adam gelir ve Zelha'nın söylediklerini Yûsuf'a söyler. Bu kez Yûsuf kendisi Zelha'nın yanına gelir. Zelha'ya ceviri etmemesini, razı olursa onu alacağını söyler. Bunun üzerine Zelha ona varmaya razı olur ve nikâhlanırlar. Zelha'yı Yûsuf'un sarayına götürürler. Gerdeğe girmeden önce Yûsuf sarayın kapısında durarak Zelha'nın eski güzelliğine kavuşması için İsm-i Azam okur. Hak Teâlâ Zelha'yı eski güzelliğine kavuşturur. Kapıdan içeri giren Yûsuf, Zelha'yı görünce hayran olur ve dayanamayıp yanına varır. Yûsuf'la Zelha gerdek olurlar. Yûsuf'un Zelha'dan Efrâm ve Mişâm adlı iki oğlu olur.

Mısır bolluk berekete kavuştuktan sonra Şâm ve Kenân illeri kıtlığa düşer. Şâm ve Kenân ehlinin cümlesi gelip Yûsuf'tan buğday almaktadır. Yûsuf o yerlerden gelene türlü izzet, ikramlar edip göndermektedir. Onlardan Kenân'a uğrayanları Ya'kûb'un evi yanında konaklarlar. Mısır sultanını ve kendilerine yaptıkları iyilikleri

anlatırlar. Ya'kûb'un oğlanlarına da açlık erişince babalarının katına gelerek ağlaşırlar. Ya'kûb oğlanlarına, gidip görenlerin Mısır sultanını çok övdüklerini, hazırlık yapıp onların da Mısır'a gitmelerini söyler. Oğlanları gitmeye razı olur ve Mısır'a varırlar. Yûsuf'un ana bir kardeşi olan İbni Yâmin ise babasıyla kalır. Yûsuf da şehrin dışına kapılar yaptırmış ve şehre kim gelirse haberdar olmak için kapıcılar bırakmıştır. Ya'kûb'un oğlanları şehrin kapısına gelirler. Kapıcılar onlara kim olduklarını ve nereden geldiklerini sorarlar. Oğlanlar enbiya aslından olduklarını ve şehre buğday almaya geldiklerini söylerler. Kapıcı bunların dediklerini mektuba yazarak Yûsuf'a gönderir. Yûsuf mektubu okuyunca ağlamaya başlar ve gelenlerin kardeşleri olduğunu anlar. Hemen emr ederek onları saraya getirtir. Onlara yiyecekler getirip, döşekler döşeyerek ağırlarlar. Bunlar aralarında konuşur ve sultanın kendilerini ne kadar güzel ağırladıklarından bahsederler. Yûsuf oğluna emr eder ve "Bunları akşama sen ağırla." der. Yûsuf'un oğlu üç güne kadar onları ağırlar. Bir gün kendisi de yüzünü örterek yanlarına varır, selam verir. Onlar da Yûsuf'un selamını alır ve ona çok çok dualar ederler. Yûsuf hallerini, kim olduklarını sorunca Kenân'dan geldiklerini ve Ya'kûb'un oğulları olduklarını söylerler. On iki kardeş olduklarını, birinin babalarıyla evde kaldığını ve birisini de kurdun yediğini söylerler. Yûsuf bu sözleri işitince gizli gizli ağlar. Kardeşlerine "Akçelerinizi getirin, buğday alın." der. Kardeşlerine iyi buğdaylar verir ve onlar görmeden akçelerini çuvallarına geri koyar. Yûsuf bunları gönderir ve "Babanıza benden çok selam iletin." der. Bir daha ki gelişlerinde kardeşleri İbni Yâmin'i getirmelerini de söyler. Bunlar evlerine gelirler ve babalarıyla görüşürler. Babalarına sultanın ne kadar ulu biri olduğunu, kendilerini çok iyi ağırladığını ve İbni Yâmin'i de getirmelerini istediğini söylerler. Ya'kûb sultanın İbni Yâmin'i istediğini duyunca bu

oğlunun da Yûsuf gibi olmasından korkarak ahlâr eder. Sonra çuvallarını açarlar ve akçelerini görünce çok sevinirler. Bunu gören Ya'kûb İbni Yâmin'i göndermeye razı olur. Oğlanlarına Mısır'a gitmelerini, sultanına selamını götürmelerini söyler ve bir zarar gelmesin diye ikişer ikişer ayrı kapılardan Mısır şehrine girmelerini tembih eder. Ya'kûb destur verir ve oğlanları giderler. Mısır şehrine geldiklerinde her kapıdan ikişer ikişer girerler. Kardeşleri her kapıdan ikişerce girince yalnız kalan İbni Yâmin, gördüğü kişilere sultanın sarayının nerede olduğunu sorar, fakat kimse onun dilini bilmediği için cevap veremez. Bunun üzerine İbni Yâmin ağlayarak Allah'a yalvarır. Hak Teâlâ Cebrâîl'e emr eder ve Yûsuf'a inip kardeşinin Mısır şehrine geldiğini söylemesini ister. Cebrâîl inip Yûsuf'a kardeşinin geldiğini, fakir elbiselerini giyerek onu karşılamasını söyler. Elbiselerini değiştirerek kardeşini aramaya giden Yûsuf, onun bir yerde durduğunu görünce yanına giderek selam verir ve ona kim olduğunu, nereden geldiğini sorar. Kenân'dan geldiğini ve kardeşlerini aradığını söyleyen İbni Yâmin, Yûsuf'tan sultanın sarayını göstermesini ister. Yûsuf onu saraya götürür ve ben başkasının kuluyum diyerek oradan ayrılır.

Yûsuf bir saray yaptırmış ve duvarlarına da başına her ne iş geldiyse yazmıştır. Bir gün kullarından kardeşlerini bu yeni saraya iletmelerini ister. Bunlar saraya gelir ve Ruvîl duvardaki yazıları okuyunca şaşırır. Kardeşleri ne olduğunu sorunca "Bizim yaptığımız işler, Yûsuf'a yaptığımız kötülükler yazmaktadır." der. Hepsi çok üzülür ve önlerine gelen yemekleri bile yiyemezler. Yûsuf onlara niçin yemediklerini sorunca küçük bir kardeşlerini kurt yediğini ve bu duvarda yazılanların onun halini anlattığını söylerler. Bunun üzerine Yûsuf bunların bir başka saraya iletilmesini emr eder. Oraya giderler ve yine önlerine yemek getirilir. Her bir sofraya ikişer ikişer oturduklarında İbni Yâmin yine yalnız kalır. İbni Yâmin yalnız kalınca

ağlayarak “Kardeşim Yûsuf olsa ben de onunla yerdim.” der. Böyle söyleyince Yûsuf İbni Yâmin’le yemek yemek ister ve halkın içinde yemek yemediğini kardeşlerine bildirerek onunla içeri giderler. Önlerine yemek getirirler, ama İbni Yâmin hiç yemez ve sultandan kendisini o saraya geri iletmesini ister. İbni Yâmin saraya varır ve yazıları görünce ağlamaya başlar. Bunu gören Yûsuf, oğlu Mîşâm’a emr ederek saraya gidip İbni Yâmin’le oturmasını söyler. Mîşâm o adamın kim olduğunu sorunca Yûsuf, amcası olduğunu söyler. Mîşâm saraya giderek amcasıyla oturmaya başlar. İbni Yâmin Yûsuf’a çok benzeyen bu oğlana kim olduğunu sorar. Mîşâm da “Amca, ben Yûsuf’un oğluyum.” der. Bunu işitince İbni Yâmin’in aklı başından gider. Kendisine geldiğinde Mîşâm’a “Beni hasretime kavuştur.” diye söyler. Bunu babasına sorması gerektiğini söyleyen Mîşâm, gelerek babasına İbni Yâmin’in halini anlatır ve kendisiyle görüşme isteğini bildirir. Bunun üzerine Yûsuf oğluna “Kimse görmeden onu getir.” der. Mîşâm gidip İbni Yâmin’i getirir. İbni Yâmin Yûsuf’u görünce yine kendinden geçer. Kendine geldiğinde ise iki kardeş birbirlerine sarılırlar. Babasının nasıl olduğunu soran Yûsuf kardeşinin anlattıklarını duyunca çok üzülür. Birbirleriyle görüşükten sonra Yûsuf, İbni Yâmin’e kardeşlerinin yanına gitmesini söyler. İbni Yâmin ondan ayrılmak istemediğini söyleyince Yûsuf kardeşlerine bir oyun oynayacağını söyler. Kardeşlerine yine buğday verecek, kileyi de İbni Yâmin’in çuvalına koyacaktır. Bunlar gidince kullarını ardından gönderecek ve kileyi İbni Yâmin’in çuvalında bulunca kul diye onu alıkoyacaklardır. Buna razı olan İbni Yâmin kardeşlerinin yanına gider. Yûsuf bunları birkaç gün daha ağırladıktan sonra buğday verip göndermek ister. Çuvallarını buğdayla doldurur ve kileyi de onlar görmeden İbni Yâmin’in çuvalına koydurur. Vedalaşıp yola çıkan kardeşleri, Basra denilen köye geldiklerinde Yûsuf’un kulları

bunlara yetişirler ve “Size bunca iyilikler eden sultanın kilesini niçin çaldınız?” diye sorarlar. Bunlar kileyi almadıklarını ve isterlerse çuvalları aramalarını söylerler. Çuvalları ararlar ve kile İbni Yâmin’in yükünde bulunur. Apar topar bunları geri saraya getirdiklerinde Yûsuf kileyi niçin aldıklarını sorar. Kardeşleri kileyi alanın İbni Yâmin olduğunu ve kardeşi Yûsuf gibi onun da hırsızlık yaptığını söylerler. Bu sözleri dinleyen Yûsuf “Siz evinize gidin, hırsızı tuttuğumuz bize yeter.” der. Kardeşleri, yalvararak İbni Yâmin’in yokluğuna babalarının dayanamayacağını söyler ve Yûsuf’tan kendilerinden birisini hapsedmesini isterler. Yûsuf buna razı olmaz. Bunlar dışarı çıkar ve ne yapacakları hususunda birbirlerine danışır. Savaşarak İbni Yâmin’i geri almaya karar verirler. “Bir daha gidip sultana yalvaralım.” derler ve yine saraya gelirler. Yûsuf onların kendisiyle savaşmak istediğini anlayınca oğlu Efrâm’a emr eder. Oğlundan gidip onların sırtlarını sıvazlamasını ister. Efrâm gidip bunlarla görüşür ve sırtlarını sıvazlar. Böylelikle hiç birinin gücü kuvveti kalmaz, sesleri çıkmaz olur. Yûsuf karşılarına gelerek bağırma başlar. Bunlar Yûsuf’un heybetinde korkarlar ve ne yapacaklarını bilemezler. Kendisinden korktuklarını gören Yûsuf, onları bağışlar ve dışarı çıkmalarını emr eder. Yine dışarı çıkıp birbirlerine danıştıklarında Yahûda, Mısır’da kalacağını ve kardeşlerinin Kenân’a gidip babalarına her şeyi anlatması gerektiğini söyler. Bunlar evlerine gelerek babaları Ya’kûb’la bir bir görüşürler. Sultanın, kilesini aldığı için İbni Yâmin’i kendisine kul eylediğini, Yahûda’nın da onu beklemek için Mısır’da kaldığını hep anlatırlar. Ya’kûb ahlar ederek ağlar ve Allah’a kendisine yardım etmesi için yalvarır. Hak Teâlâ Azrâîl’e Ya’kûb’un yanına in diye emr eder. Azrâîl inip selam eder ve Ya’kûb kim olduğunu sorunca da “Azrâîl’im.” diye cevap verir. Bu kez Ya’kûb ona Yûsuf’tan haberi olup olmadığını, canını alıp

almadığını sorar. Azrâîl, Ya'kûb'a Yûsuf'un sağ olduğunu ve büyük bir sultan olduğunu meleklerden duyduğunu söyler. Bunları duyunca Tanrı'ya şükreden Ya'kûb, oğullarının yanına gelerek tekrar Mısır'a gitmelerini söyler. Ruvîl'e sultana vermesi için bir mektup yazdırır. Bunlar Mısır şehrine varırlar ve Yahûda kardeşlerini bulurlar. Yine saraya giderler. Babalarının mektubunu sultana verirler. Yûsuf mektubu alarak oğlanlarının yanına gelir. Onlara dedelerinin mektubunu gösterir. Kardeşlerinin kendisini sattıkları zaman yazdıkları mektubu Mâlik'ten almış olan Yûsuf, bu mektubu alarak yine kardeşlerinin yanına gelir. Mektubu kardeşlerine verir. Mektubu alıp okuyan Ruvîl, ne yazdığını anlamadığını söyler. Yûsuf mektupta yazanları onlara anlatır ve bunlar dinledikten sonra böyle bir mektup yazmadıklarını ifade ederler. Yûsuf'un acayip bir tası vardır. Bu tas yalan söyleyenlerin, davasında inkârcı olanların ayıplarını ortaya çıkarmaktadır. Yûsuf kardeşlerinin inkâr ettiğini görünce bir mil ile bu tasa birkaç kez vurur ve tas bunların Yûsuf'a neler yaptıklarını söyler. Bunlar bunu duyunca "Tasın söyledikleri gerçektir." derler. Bunun üzerine Yûsuf cellâtların gelmesini emr eder. Cellâtlar bunların ellerini ayaklarını bağlarlar. Bunlar da Yûsuf'a çok yalvarırlar ve yaptıklarına pişman olduklarını söylerler. Yûsuf bu hallerini görünce onları bağışlamaya karar verir. Bir an gülünce dişlerindeki alameti gören kardeşleri sultanın Yûsuf olduğunu anlarlar. Yûsuf onlara acır ve ellerini ayaklarını çözdürür. Yüzündeki nikabını açtığında ise kardeşleri çok şaşırırlar. Sonra birbiriyle sarılıp, öpüşürler. Her biri Yûsuf'tan özür diler ve Yûsuf da bunların suçlarını bağışlar. Kardeşlerine türlü türlü elbiseler giydiren, yiyecekler veren Yûsuf babasının halini bir de onlara sorar. Babasını görmeyi çok istemektedir. Babasının gözlerinin açılması için gömleğini kardeşlerine verir ve babalarına bunu götürüp yüzüne sürmelerini ister. Hak Teâlâ Cebrâîl'e "İn, Yûsuf'a gömleği Beşîr'le

göndermesini söyle.” diye emr eder. Yûsuf gömleği onlardan alır ve Beşîr’le babasına gönderir.

İbni Yâmin’le Yûsuf küçük yaştaiken anaları vefat etmiştir. İbni Yâmin o zaman iki aylık kalmıştır. Ya’kûb da oğullu bir cariye olarak cariyeye oğluluyla birlikte İbni Yâmin’i de emzirmesini söylemiştir. Cariyenin kendi oğlunu daha çok emzirdiğini anlayan Ya’kûb, bunun üzerine onun oğlunu Mısır’lı bir bezirgâna satmıştır. O oğlanın adı Beşîr’dir. Yûsuf Beşîr’i Mısır’da görünce satın alarak okuması için bir hocanın yanına vermiştir. Öte yandan Beşîr’in anası ise oğlu için çok ağlamakta ve Allah’a yalvarmaktadır. Bir gün yine böyle yalvarırken Tanrı’dan “Senin oğlunu Ya’kûb’un oğlundan önce vereceğim.” diye bir ses gelmiştir.

Beşîr Mısır’dan çıkıp Kenân’a gitmektedir. Yûsuf bir de babasına vermesi için gömleğin arasına bir mektup koymuştur. Kenân’ın yolunda bir su kuyusu vardır ve bir kadın orada ah edip inleyerek elbise yıkamaktadır. Kuyunun yanına gelip kadına selam veren Beşîr, ondan Ya’kûb’un evini göstermesini ister. Kadın Ya’kûb’u niçin sorduğunu öğrenmek isteyince Beşîr, Ya’kûb’a müjdeci olduğunu, oğlu Yûsuf’un kendisini gönderdiğini söyler. Kadın bunu işitince duramayıp yere yıkılır. Allah’a “Hani benim oğlumu önce vermeyi vaat etmiştin?” diye ağlayarak yalvarır. Kadının sözlerini duyunca Beşîr, ona Tanrı’nın ne vaat ettiğini sorar. Kadın da Tanrı’nın Ya’kûb’tan önce oğluna kavuşturacağını vaat ettiğini söyler. Bu kez Beşîr ona oğlunun adının ne olduğunu sorar. Kadın “Oğlumun adı Beşîr.” diyince gülerken “Ben senin oğlunum anam, ayağa kalk görüşelim.” der. Kadın bunu işitince oğlunu kucaklar ve öper. Anası oğlunu alıp eve gelir. Beşîr içeri girdiği sırada Ya’kûb ağlamaktadır. Cariye Ya’kûb’a “Müjde! Oğlun Yûsuf’tan haber geldi.” der. Ya’kûb bunu duyunca haykırarak kendisini yerlere vurur. Kendisine geldiğinde Beşîr ona

selam verip gömleği uzatır. Ya'kûb gömleği alır ve yüzüne sürünce gözleri açılır. Yûsuf'un gömlekle gönderdiği mektubu da okur. Beşîr'e kimin oğlu olduğunu sorar. Beşîr "Ben senin cariyesinin oğluyum." der ve Ya'kûb ondan hakkını helal etmesini ister. Beşîr ise ondan kendisi için dua etmesini ister. Ya'kûb ona çok çok dualar eder.

Diğer taraftan Yûsuf, kardeşlerine ve onların evlatlarına türlü elbiseler vererek onları esenleyip Kenân'a gönderir. Kenân'a gelip babalarıyla görüştükten sonra ondan suçlarının affını dilerler. Ya'kûb da onların hepsini bağışlar. Yine Cebrâîl Hakk'ın emriyle gelip Ya'kûb'a Mısır'a gitmek için hazırlık yapmasını söyler. Bunun üzerine Ya'kûb ehlini toplar ve Mısır yoluna girer. Yûsuf'a atan kardeşlerin geldi diye müjdeci gelir. Bunu duyunca çok sevinen Yûsuf, bütün halkın onları karşılamak için toplanmasını söyler. Sonra halkla beraber onları karşılamaya gider. Babasını görünce gidip elini ayağını öper, birbirlerine sarılırlar. Halk da onlarla birlikte sevinir ve hepsi gelip Ya'kûb'la görüşür. Hep beraber Mısır şehrine geri dönerler. Zelha bir gün iki oğluyla birlikte Ya'kûb'u görmeye gelir. Ya'kûb'un ellerini öperler. Zelha Ya'kûb'u evine davet edince Yûsuf, "Babam senin evine gelmez. Ona kendi evi gibi ev gerek." der. Zelha bunun üzerine Ya'kûb için bir ev yaptırır. Ya'kûb kırk yıl kadar o evde oturur. Bir gün Ya'kûb Yûsuf'a yerine gitmek istediğini, Tanrı'dan kendisine böyle emir geldiğini söyler. Yûsuf bunu işitince çok üzülür, babasından ayrılmak istemez. Böyle söyledikten sonra Ya'kûb destur alarak atlanıp gider. Yûsuf da atasıyla görüştükten sonra yine evine gelir. Yûsuf babasının gitmesine çok üzülünce Mısır beyleri gelir ve ona "Bir gün gidip babanı gör." diye nasihat ederler.

Ya'kûb evine varmıştır ve bir gün oğlanlarına "Dedenizin kabrine gidelim." der. Hep beraber dedelerinin kabrine gittiklerinde kabir kazan iki kişi görürler.

Ya'kûb varıp onlara selam verir ve kazdıkları kabrin kime ait olduğunu sorar. Onlar Hakk'ın kendilerine emr ettiğini, kabrin kime ait olduğunu bilmediklerini söylerler. Onlardan biri elinde bir kadeh tutmaktadır. Ya'kûb kadehin kimin olduğunu sorunca onlar da "İçersen senindir." derler. Kadehi içer içmez can veren Ya'kûb'u kabir kazan melekler yıkayıp kefene sararlar ve kabrin kenarına getirirler. Oğlanları gelip onu ölü bulunca ağlarlar. Sonra namazını kılıp kabre koyarlar. Dönüp evlerine gelirler. Bir süre sonra da Mısır'a giderler. Bu durumu Yûsuf'a anlatırlar. Babasının öldüğünü işitince Yûsuf da Allah'tan ölüm ister. Bunun üzerine Cebrâîl gelerek Yûsuf'a altmış üç yıl daha Mısır'da padişah olacağını, peygamber olduğu için de halkı doğru yola davet etmesi gerektiğini söyler. Yûsuf bunları işitince halkı dine davet etmeye başlar. Halkın kimisi Müslüman olur, kimisi de küfür içinde kalır. Yûsuf'un yolundan gitmeyenler sultan Reyyân'ın katına gelerek Yûsuf'tan şikâyetçi olurlar. "Yûsuf halkın çoğunu Müslüman eyledi. Mısır şehri elinden çıktı." derler. Bunun üzerine Reyyân Yûsuf'a adam gönderir. "Yanıma gelsin." diye buyurur. Yûsuf Reyyân'ın katına gelir. Reyyân "Halkı üşendirme. Herkes yerinde dursun, ayırma." der. Yûsuf da Hakk'ın emrini yerine getirdiğini, Reyyân kabul etmezse bu şehirden gideceğini söyler. Yûsuf hazırlık yapıp yola çıkar ve mümin olanlar da onunla beraber gider. Nil denizinin yanında Kayyûm adlı bir şehir inşa ederler. Şehri türlü ziynetlerle donatırlar. Şehrin güzelliği tüm cihana yayılır. Bu güzel şehri görmek isteyen Reyyân Yûsuf'a adam gönderir. Yûsuf bunu duyunca "Kâfir olan bu şehre giremez. Ancak Müslüman olursa gelip görebilir." der. Hak Teâlâ Reyyân'ın gönlüne nazar eder ve Reyyân cümle halkıyla Yûsuf'un yanına gelerek Müslüman olur. Yûsuf onlara bundan dolayı çok izzet ikramlar eder.

Bir gece Yûsuf yine düş görür. Yûsuf'a düşünde ömrünün tamam olduğu söylenir. Uykudan uyanınca oğlanlarını yanına çağırır. Büyük oğlunu sultan eder. Bir gün Zelha hasta olur ve Hakk'a canını teslim eder. Hemen ardından Yûsuf'a da ecel gelir. Oğulları kızları birkaç gün yas tuttuktan sonra Yûsuf'u bir ovaya defin ederler. Sonrasında Yûsuf'un şehri bolluk bereket içinde kalır. Mısır şehri ise kıtlığa düşer. Mısır halkı Reyyân'ın katına gelip bu işin hikmetini sorarlar. Kıtlığın şehirlerinden gitmesi için Yûsuf'un tabutunu Mısır şehrine getirmesini söylerler. Reyyân Yûsuf'un oğluna elçi gönderir. Yûsuf'un oğlu razı olur ve tabutu Mısır şehrine getirip koyarlar. Böylece Mısır şehri bereketlenir ve bu sefer de Yûsuf'un şehrine kıtlık düşer. Yûsuf'un halkı Reyyân'ın katına gelip tabutu geri isterler. Yûsuf'un oğluyla Reyyân birbirine danışarak tabutu iki şehrin arasına defnetmeye karar verirler. Her iki şehir de artık bolluk berekete kavuşur. Bir zaman sonra Nil denizi taşar ve Yûsuf'un kabrini belirsiz eder. Yûsuf'tan sonra Mûsâ dünyaya gelir. Bir gün Mûsâ'ya Tanrı'dan "Yûsuf'u bul çıkar ve dedesinin kabri yanına yatır." diye bir ses gelir. Mûsâ bunun üzerine Yûsuf'un tabutunu bulup getirerek dedesi İbrâhîm'in türbesinin kapısına bırakır.

2.2. Eserin Tahkiye Özellikleri

Mesnevi nazım şekliyle vücuda getirilen eserlerden bazıları edebiyatın tahkiyeli metinleri arasına da dâhil edilmektedir. Bu eserler, tahkiyeli bir metnin ihtiva etmesi gereken özelliklerden olan "olay" ve bunun mecbur kıldığı unsurlardan "konu", "insan", "zaman", "mekân" vs. açısından da incelenmekte/incelenmeyi zorunlu kılmaktadır. Bu incelemeler mevzu, şekil vs. gibi hususlarda aynılık gösteren eserlerin birbirleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları ile yer ve önemlerinin tespiti

açısından önemlidir. Bu bakımdan bu bölümde Garîb'in Yûsuf u Züleyhâ'sı mezkûr unsurlar esas alınarak bir incelemeye tabi tutulmuştur.

2.2.1. Konu

Eserin konusu, Doğu edebiyatlarının manzum ve mensur olmak üzere çokça işlemiş olduğu bir mevzudur: Yûsuf Peygamber'in hayatı. Genel manada “ferdî” bir konu olarak nitelendirebileceğimiz “Yûsuf Peygamber'in hayatı”, hem kaynakları hem de ele alındığı eserlerin mahiyeti itibarıyla iç içe geçmiş iki ayrı konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konulardan biri “Yûsuf Peygamber'in babası ve kardeşleriyle olan ilişkisi”, ikincisi ise “Yûsuf Peygamber'in Züleyhâ ile olan aşk ilişkisi”dir. Bunların yanında Garîb'in eserinde, çoğu Yûsuf u Züleyhâ mesnevisinde yer almayan üçüncü bir konunun daha varlığı söz konusudur ki o da hikâyenin başlarında işlenen “Ya'kûb'un, kardeşi Âs ile olan ilişkisi”dir.

2.2.2. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Tahkiyevî bir eserde “anlatıcı”, müellifin hikâyeyi anlattırdığı, kendisiyle okuyucu arasında bağ kuran bir aracıdır. Hikâyenin ihtiva ettiği unsurlardan olan olay, bu olaylarda rol alan şahıslar, bu şahısların davranış, duygu ve düşünceleri, zaman, mekân vs. yi okuyucuya aktarmakla vazifelidir. Bu vazifesini icra ederken de belli bir konuma ve bakış açısına sahiptir (Çetin, 2008: 105).

Garîb'in, Yûsuf Peygamber'in hikâyesini anlattığı mesnevisinde iki tip anlatıcı bahis konusudur. Bunlardan biri ve esere ziyadesiyle hâkim olan -çoğu mesnevide olduğu gibi- “gözlemci anlatıcı”dır. Gözlemci anlatıcı, diğer bir adıyla “yazar-anlatıcı”, *“Destanlar devrinden bu yana kullanılan ve ... en fazla tercih edilen anlatıcı tipidir. Bu anlatıcı, görgü tanığı konumundadır ve adeta bir haber sunucusu gibi gözlemlediği olayları belirli bir mesafeden aktarır. Gözlemci anlatıcı kişileri,*

zamanı, mekânı ve olayları hazırlayıp düzenlemekle görevlidir. Gördüklerini ya nesnel olarak aynen, ya da öznel bir yaklaşımla kendi arzu ve düşüncelerine göre seçerek, değiştirerek verir. Bu durumda anlatıcı, olay ya da diğer motiflerin kendisinde veya başkalarında uyandırdığı izlenimleri de ekler” (Çetin, 2008: 106).

Bu gözlemci anlatıcının sahip olduğu bakış açısı ise “tanrısal bakış açısı”, bir diğer ifadeyle “hâkim bakış açısı”dır. Bu bakış açısı, “*Kişi ve olayların öncesini, içinde bulunduğu hali ve sonrasını sınırsız bir biçimde görüp aktarmaya yarar”* (Çetin, 2008: 109). Bu bakış açısıyla hâkim bir konumda bulunan gözlemci anlatıcı, her şeye vakıftır, her şeyi bilir ve görür. “*Aynı zaman diliminde, farklı mekânlarda, farklı kişilerce yaşanmış olayların hepsini görmüş, izlemiş gibi aktaran, ... kişilerin iç dünyalarında olup bitenleri, onların neler düşündüklerini bilen kişi, ... kişilerin ruh dünyalarına, zamanın öncesi, şimdisi ve sonrasına, uzayın her mekânına nüfuz eden soyut bir bilinçtir”* (Çetin, 2008: 109).

Garîb’in mesnevisinde tanrısal bakış açısıyla her şeyden haberdar olan gözlemci anlatıcı (yazar-anlatıcı) şu beyitlerde ifade edildiği üzere kişilerin evvelini, halini ve ahirini bilmeye muktedirdir:

İşit şimden girü Yûsuf sözünü

Atasın dâdesin hem kendözünü (60)

Çamusı geldiler neslinden anuñ

Çıyâmete degin aşlından anuñ (93)

Sahip olduğu bu hususiyeti ile okuyucuyu hikâyenin merkezinde yer alan şahıslardan daha fazla şahısla tanıştırmakta,

Bunu didi Cebrâ’îl gitdi hoca

Çıkageldi bir uzun boylu koca (404)

Var-ıdı bir Mālik ol ibni Toğar

Mısr içinde olur-ıdı hem ol er (523)

geçmişe yaptığı yolculuklarla farklı zaman dilimlerine götürmekte,

Diñle imdi ol Beşir'i söyleyem

Aşlını saña hikāyet eyleyem (2648)

ve muhtelif mekânlarda dolaştırmaktadır:

Çü Ya' kûb eşidür anuñ sözünü

Turup Baħrān'a döndürdi yüzünü (111)

Gitdi andan Farsağ eline varur

Pādişāhı uyur-iken düş görür (722)

Her şeye hâkimiyeti o derecedir ki gelecekte haber verebilmekte, kahramanların gördüğü düşleri dahi teferruatıyla nakledebilmektedir. Yazar-anlatıcı, okuyucunun sebebini merak edeceği, anlamaya vakıf olamayacağına kanaat getirdiği hususları açıklama, şahısların içinde bulunduğu durumları yorumlamayı da kendine vazife edinmektedir. Aşağıdaki beyitlerden ilkinde Yûsuf'un kardeşlerinin içinde bulunduğu hali yorumlama, sebebini açıklama, sonrakinde ise okuyucuya Yûsuf'un yüzünün örtülü olmasının nedenini izah etme lüzumunu hissetmiştir:

Bu sözüñ ma' nāsını bilmédiler

Ne didüğinden haber almadılar (2357)

Pādiṣāhlar yüzün örter ol zamān

Gördiler Yūsuf'ı turdılar hemān (2359)

Zīrā ol-zamān nebī olsa i cān

Ya' k̄ūb aşlından olur-[1]dı hemān (2047)

Garīb'in, Yūsuf Peygamber'in ibret dolu hikâyesini eserine mevzu edinmekle nihai gayesi okuyucuya nasihat etmek, ahlâk dersi vermektir. Bu sebepten olacak ki müellif anlatıcının şahsında araya girmekte, düşüncelerini ifade etmekte beis görmemektedir. Ne var ki “Dinle!, İşit!, Ey hümâm!, Ey ahı!” gibi hitap ifadeleriyle sık sık araya girilmesi, nasihat verilmesi gözlemci anlatıcının hâkim olduğu anlatıların yapısını zedeleyen bir tutumdur.

Garīb'in eserinde müşahede edilen bir diğer anlatıcı tipi ise “çoğul anlatıcı”dır. Şahısların kendi kendilerini anlatmalarına, içinde buldukları ruhî vaziyeti ifade etmelerine imkân veren bu tercih, hikâyenin tekdüze akışını kırmayı, okuyucuları uyanık tutmayı sağlamaktadır (Çetin, 2008: 115). Bu itibarla eserde Yūsuf, Ya'kûb, Zelha vd. nin dilinden söylenen ekseriyetle *gazel* ve *murabba-ı mütekerrir* formundaki şiirler, bu şahısların gözünden olaylara bakışı ve içinde buldukları hissiyatı ifade etmekte, mesnevinin tekdüzeliğini de kırarak esere bir çeşni vermektedir. Tanrısal bakış açısının ortadan kalktığı bu kısımlarda doğal olarak karşımıza kahraman anlatıcıların bakış açısı çıkmaktadır. Şu bir beyit ise kahraman bakış açısında bile hâkim olan tanrısal bakış açısını örneklendirmesi açısından ilginçtir. Beyitte Tanrı'ya yalvaran Yūsuf, her nasılsa kendi adının halk arasında bir destan gibi anıldığından haberdardır:

İşde gördüñ hālîmi n'idëyeyin

2.2.3. Şahıs Kadrosu

Eserin şahıs kadrosunu ele aldığımız bu bölümde şahısların, “Hikâyedeki Şahıslar” ve “Adı Geçen Şahıslar” olmak üzere iki başlık altında tetkik edilmesi mümkündür.

2.2.3.1. Hikâyedeki Şahıslar

Bu şahıslar, evvelce geniş bir şekilde özetini verdiğimiz hikâyenin cereyanındaki rol ve önemleri oranında “Hikâyenin Merkezindeki Şahıslar”, “Hikâyeye Yön Veren Şahıslar” ve “Hikâyeyi Tamamlayan Şahıslar” olmak üzere başlıca üç grupta mütalaa edilebilir. Şunu da belirtmek gerekir ki bu şahısların hemen hiçbiri müellif tarafından bizlere gerek ruhî gerekse fizikî bakımdan tam anlamıyla tasavvur olunabilecek bir şekilde sunulmamıştır. Bunlarla birlikte hikâyede şahıs karakterine büründürülen birtakım hayvanlar ve cansız varlıklar da önemli rol üstlenmektedirler. Bunlar da “Hayvanlar ve Cansız Varlıklar” olarak dördüncü bir grupta incelemeye tabi tutulabilir.

1. Hikâyenin Merkezindeki Şahıslar: Bu şahıslar olayların merkezinde bulunmakta ve diğer şahıslar da bunlara bağlı olarak hikâyede rol almaktadırlar. Bunlar *Yûsuf*, *Zelha* ve *Ya'kûb*'dur.

2. Hikâyeye Yön Veren Şahıslar: Olayların merkezinde bulunan şahıslara göre hikâyede rol alan ve bu rolleriyle de olaylara yön veren şahıslardır. Bu şahıslar rollerinin önemleri nispetinde birinci derece ve ikinci derecedeki şahıslar olarak sınıflandırılabilir.

a) Hikâyeye Yön Veren Birinci Derecedeki Şahıslar: *İshâk*, *Âs*, *Yûsuf'un Kardeşleri* (*Şem'un*, *Ruvîl*, *Yahûda*, *İbni Yâmin*, *Dîne*), *Cebrâîl*, *Mâlik İbni Togar*,

Şâh Teymûs, Mısır Sultanı Kutayfer, Zelha'nın Dayesi, Râile'nin Oğlu, Mısırlı Hatunlar, Mısır Sultanı Reyân, Şarâbdâr ve Ekmekçi, Azrâil, Beşîr ve Anası.

b) Hikâyeye Yön Veren İkinci Derecedeki Şahıslar: *Ya'kûb ile Âs'ın Anası, Ya'kûb'un Dayıları, Ya'kûb'un Dayısının Kızları, Şem'un'un Anası, Şeytân, Hûd Peygamber, Beşîr, Fellâh, Arab, Farsak Padişahı, Melek, Ebü'l-Kâria Mâlzâr, Peri Kızı, Yûsuf'u Satın Almak İsteyen Kadın, Mısır Sultanının Veziri, Tabip, Demirci, Zindancı, Reyân'ın Hasımları, Şemmezul, Mişâm, Efrâm, Kapıcılar, Cellâdlar, Kabir Kazan Melekler, Mûsâ.*

3. Hikâyeyi Tamamlayan Şahıslar: Bu şahıslar mesnevide isimlerinin zikriyle sadece hikâyenin dekorunu tamamlama işlevine sahiptirler. *Cariyeler, Melekler, Muabbirler, Kullar, Kafîle Ehli, Askerler, Muhtelif Şehirlerin Halkı, Elçiler, Muştucular, Mısır Beyleri, Haznedar, Bağvan, Tabipler, Mimarlar, Sultanın Amcası Oğlu, Zindan Ehli, Mısırlı Bezirgân, Yûsuf'un Kardeşlerinin Aileleri, Ya'kûb'un Ailesi, Yûsuf'un Oğulları ve Kızları.*

4. Hayvanlar ve Cansız Varlıklar: *Kurt, Yûsuf'un Anasının Kabri, Balık, Put, Deve, Tas.*

2.2.3.1.1. Hikâyenin Merkezindeki Şahıslar

2.2.3.1.1.1. Yûsuf

Ya'kûb'un on iki oğlundan biri olan Yûsuf, kardeşleri arasında cemali en güzel olanıdır. O kadar güzeldir ki onun yüzünü gören kişi saadet bulur, kâfir görse mümin olur. Babası da onu ziyadesiyle bu yönüyle sevmektedir ve bu itibarla kardeşlerinin nefretine bile mazhar olmuştur. Güzelliğiyle birlikte artan değerine sultanlar bile baha yetirememektedir. Kendisi de güzel olduğunu bilmektedir, fakat

zamanla bu güzelliğın değersiz olduğunun farkına varacak, başına getirdiğı belalara katlanacak ve Allah'a şükredecek kadar olgunlaşmıştır.

Dış güzelliğının yanında sahip olduğu iç güzelliğı ve yetenekleriyle örnek bir insandır. Adaletli, affedici, arif, duygusal, iyi niyetli, sabırlı, sadık, sezgileri kuvvetli, iffet sahibi, güvenilir, dürüst biridir. Yetmiş iki dil bilmektedir ve rüya tabir edebilme yeteneğine sahiptir. Sahip olduğu idarecilik vasfı sayesinde otuz yaşında sultan olmuştur. Aynı zamanda Allah tarafından kendisine peygamberlik de ihsan edilmiştir. Allah'a olan inancı ve peygamberliğın kendisine yüklediğı görev arzusuyla insanları doğru yola, imana sevk etmeye çalışmaktadır.

2.2.3.1.1.2. Zelha

Mağrip'te Teymûs adlı ulu bir beyin kızı olan Zelha, misli bulunamayacak kadar güzel biridir. Onu oğullarına isteyen nice beyler vardır, fakat o düşünde gördüğü Yûsuf'a âşık olmuştur ve onu istemektedir. Yûsuf'a kavuşmak için ise türlü çarelere başvurmuş, türlü zorluklara katlanmıştır.

Yûsuf'u aşkından mecnun olacak, malını mülkünü hatta canını feda edecek kadar çok sevmektedir. Mısır sultanının karısı olmasına, sultanın da kendisinin başka birine âşık olduğunu öğrenmesine rağmen bulduğu her fırsatta Yûsuf'la vuslata erme isteğinden asla vazgeçmeyen ihtiraslı bir âşıktır. Bu vuslata erme isteğı gerçekleşmeyince de iftira ederek Yûsuf'u zindana attırmaktan da çekinmemiştir. Bunlara rağmen o utanma duygusuna da sahiptir ve bu duygunun sultanın onun âşık olduğunu öğrenmesi, Yûsuf'a iftira ettiğinin ortaya çıkması sırasında tebarüz ettiğı görülmektedir.

Sultanın ölümünden sonra o kadar fakir ve yaşlı biri olmuştur ki kimse onun yüzüne bakamaz. Başına gelen bütün olumsuzlukları puta tapmasına bağlayan Zelha,

nihayetinde putlarını kırarak imana gelir. Bunun üzerine Allah ona muradını verir ve eski güzelliğine kavuşarak Yûsuf'la evlenen Zelha'nın çocukları olur.

2.2.3.1.1.3. Ya'kûb

Yûsuf'un babası ve İshâk'ın iki oğlundan biridir. İsrâîl adıyla da bilinir. Gayet yumuşak huylu, sakin biri olan Ya'kûb, anası tarafından daha çok sevilmektedir. Babası İshâk'ın ikiz kardeşi Âs'a Allah'ın isteği üzerine kılmak istediği nübüvvet duasını anasının yardımı ve hileyle kendisi için kıldırması başarmıştır.

Dayısının iki kızı ve bu kızların da ikişer cariyeleriyle evlenen Ya'kûb aralarında en çok Râhile'yi sevmektedir. Yûsuf ve İbni Yâmin de Râhile'den dünyaya gelmiştir. Oğlanları arasında ise aydan güneşten daha güzel bir yüze sahip olduğunu düşündüğü Yûsuf'u sevmektedir. Ona diğer çocuklarından daha fazla ihtimam göstermekte ve bir zarar gelmesinden çok korkmaktadır. Oğlanlarının Yûsuf'u öldürmeye karar verip de kırlara götürmek için kendisinden izin istediklerinde ona bir zarar geleceğini sezmiş, fakat Yûsuf'un ısrarlarına daha fazla dayanamayıp gitmesine razı olmak zorunda kalmıştır. Yûsuf'un kurda yedirildiğini oğlanlarından öğrendiği zaman ise onlara inanmamış ve Allah'a olan inancıyla bu duruma sabretmekten başka çaresi olmadığını anlamıştır. Yûsuf'u kaybettikten sonra da ağlamaktan Ya'kûb'un gözleri görmez olmuş, beli bükülmüştür. Diğer oğlanlarıyla da çok fazla konuşmamaktadır. Şefkatli, inançlı bir baba olan Ya'kûb kimsenin bilmediklerini Allah'ın yardımıyla bilmekte ve sezmektedir. Yine Ya'kûb'un gözleri Yûsuf'un kendisine Cebrâîl tarafından cennetten getirilen gömleği Beşîr'le göndermesinin ardından açılır.

Eserde babalık tarafıyla ön planda olan Ya'kûb'un peygamberlik vasfı üzerinde ise hemen hiç durulmamaktadır.

2.2.3.1.2. Hikâyeye Yön Veren Şahıslar

2.2.3.1.2.1. Hikâyeye Yön Veren Birinci Derecedeki Şahıslar

2.2.3.1.2.1.1. İshâk

İbrâhîm Halîlullâh'ın iki oğlundan biri olan İshâk, Ya'kûb ve ikiz kardeşi Âs'ın babasıdır. Gözleri görmeyen İshâk, oğullarını ise tüylerinden tanıyabilmektedir. Oğulları arasında Âs'ı daha çok sevmekte ve Allah'ın oğullarından biri için kabul edeceği nübüvvet duasını da Âs'a dilemek istemektedir.

2.2.3.1.2.1.2. Âs

Ya'kûb'un ikiz kardeşidir. Anasından gayet tüylü olarak doğan Âs, yiğit biridir ve avcılıkla uğraşmaktadır. Avdan getirdiği etleri pişirip babasına yedirdiği için İshâk tarafından çok sevilmektedir. Babasının kendisine kılmak istediği duanın hile ile Ya'kûb'a kılındığını öğrenince çok sinirlenir ve Ya'kûb'u öldürmek ister. Bunun üzerine dayılarının yanına kaçan Ya'kûb vatanını özleyip geri döndüğünde ise dayanamayarak onu affeder.

2.2.3.1.2.1.3. Yûsuf'un Kardeşleri (Şem'ûn, Ruvîl, Yahûda, İbni Yâmin, Dîne)

Mesneviye göre Yûsuf'un on bir erkek ve Dîne adlı bir de kız kardeşi vardır. Bu erkek kardeşlerden sadece dördünün adı belirtilmektedir ve onlar da Şem'ûn, Ruvîl, Yahûda ve İbni Yâmin'dir. İbni Yâmin dışındakiler Yûsuf'un üvey kardeşleridir. Aralarında yaşça en büyük olan Ruvîl'dir. Yahûda kardeşleri arasında Yûsuf'un öldürülmesine karşı çıkan tek kardeştir ve kuyuya atılan Yûsuf'u merak ettiği için her gün gidip yoklamaktadır. İbni Yâmin Yûsuf'un ana bir kardeşidir ve

Yûsuf'u da çok sevmektedir. Ondan ayrıldıktan sonra çok üzölmüş ve yalnız kalmıştır. Üvey kız kardeş olan Dîne de Yûsuf'u çok sevmekte ve her zaman onunla vakit geçirmektedir. Kardeşleri Yûsuf'u kıra götürdüğünde çok üzölmüştür.

Yûsuf'un üvey kardeşlerinin en belirgin vasfı kıskançlıktır. Babalarının Yûsuf'u kendilerinden daha çok sevmelerini çekemezler ve ona husumet beslerler. Yine Mısır sultanı olan Yûsuf'un İbni Yâmin'le yemek yemesini de kıskanırlar ve onun kendilerine üstünlük taslayacağı korkusunu taşırlar. Yûsuf'un gördüğü düş itibarıyla kendilerinden daha üstün olacağı fikrine katlanamazlar. Bu sebeple Yûsuf'u öldürmeyi düşünecek kadar nefretle dolmuşlardır.

Hilekâr ve yalancıdırlar. Yûsuf'u kıra götürmek için hilelere başvururlar ve yalan söylerler. Yûsuf'u öldürmeyip de kuyuya attıklarında babalarına gelip Yûsuf'un kurt tarafından yenildiği yalanını söylerler. Yine Mâlik'e Yûsuf'u satmaya karar verdiklerinde Yûsuf'un kendilerinin kulları olduğunu, yalancı ve hırsız olduğunu söylerler.

Babalarından korkmaktadırlar. Babaları, kanıt olarak dağdan getirdikleri kurtla konuştuktan sonra yalan söylediklerini ortaya çıkarmış ve onlara çok kızmıştır. Bu yüzden ondan çok korkmuşlardır. Yine Yûsuf'u sattıktan sonra kendileriyle vedalaşmaya gelen Yûsuf'a pişman olduklarını, fakat babalarından korktuklarından ve onun gözünde yalancı olmak istemediklerinden Yûsuf'u geri alamayacaklarını ifade etmişlerdir.

Güçlü kuvvetlidirler. O kadar ki biri bin batman taş atsa diğeri onu tutabilecek kuvvettedir. Nara vursalar, bağırsalar işitenler ölür, hamile olanlar yükünü düşürür. Giyeceklerinden çıkan kıllarının dibinden kanlar akmaktadır.

2.2.3.1.2.1.4. Cebrâîl

Hikâyedeki en önemli yönlendirici şahıs olarak nitelenebilir. Allah'ın emirlerini uygulamakta ve Yûsuf'a bildirmektedir. Allah ile Yûsuf arasında bir nevi aracılık rolünü üstlenmektedir.

2.2.3.1.2.1.5. Mâlik İbni Togar

Mısırlı bir kervancı olan Mâlik, Yûsuf'u kuyudan çıkardıktan sonra kardeşlerinden satın alıp Mısır'a götüren kişidir. Mısır pazarında Yûsuf'u kul olarak satılığa çıkarmış ve Mısır sultanına satmıştır. Satıldıktan sonra kendisiyle vedalaşmaya gelen Yûsuf'un enbiyalardan olduğunu öğrenince onu azat etmediğine çok pişman olmuştur. Kızları olmasına rağmen hiç oğlu olmayan Mâlik, Yûsuf'un enbiya olduğunu öğrendiğinde oğlu olması için ondan Allah'a dua etmesini ister ve Mâlik'in yirmi dört oğlu olur.

2.2.3.1.2.1.6. Şâh Teymûs

Mağrip ülkesinde ulu bir bey olan Teymûs, Zelha'nın babasıdır ve puta tapanlardandır. Kızının âşık olduğu kişinin Mısır sultanı olduğunu öğrenince başta kızını kendi ülkesine çok uzak olan Mısır'a göndermeyeceğini söylemiştir. Lakin kızını o kadar çok sevmektedir ki gönlü onun daha fazla aşk acısı çekmesine razı gelmemiş ve onu Mısır'a göndermeye razı olmuştur.

2.2.3.1.2.1.7. Mısır Sultanı Kutayfer

Mısır sultanı olan Kutayfer Zelha'nın kocasıdır. Zelha gerdek gecesi Mısır sultanının rüyasında görüp âşık olduğu kişi olmadığını anlayınca onu istemez ve çok ağlar. Bunun üzerine Allah tarafından Mısır sultanına eş olması için Zelha'nın kılığına girmiş bir peri kızı gönderilir. Böylelikle Zelha bakire kalır ve Mısır sultanın da çocuğu olmaz. Yûsuf'u da kul diye satın almıştır, fakat Zelha'ya onu oğlu yerine koymak istediğini belirtmiştir.

İtibarının sarsılmasından korkan bir sultandır. Yûsuf'u satın almaya malî mülkü yetmeyince halkın gözünde itibarının sarsılacağı düşüncesiyle Mâlik'e bütün hazinesini alarak kulu kendisine satması için yalvarmıştır. Yine bir kula âşık olduğu dedikodusu şehre yayılınca halktan özür dilemek isteyen Zelha'ya karşı çıkmış ve suçsuz olduğunu bildiği halde halkın, karısının değil de kulunun suçlu olduğuna inanması için Yûsuf'u zindana attırmaya karar vermiştir.

Karısını çok seven ve onun her isteğini yerine getiren bir kocadır. Zelha hastalanıp yataklara düştüğünde onu muayene etmesi için getirttiği tabipten, başkasına âşık olduğunu öğrenince çok üzülmüş, buna rağmen onun aşk derdine çare olabilmek için istediği sarayı yaptırmaya razı olmuştur. İki aylık bebeğin tanıklığıyla Yûsuf'a iftira ettiği ortaya çıktığında da karısını bağışlamıştır. Yine Yûsuf'u zindana attırma sebeplerinden biri karısının onu görmediği takdirde aşkıdan vazgeçeceğine inanmasıdır.

2.2.3.1.2.1.8. Zelha'nın Dayesi

Şâh Teymûs'un kızını emanet ettiği, Zelha'nın da sırlarını, derdini paylaştığı kişidir. Zelha'yı çok sevmekte ve onun Yûsuf'a kavuşması için çareler üretip yardım etmektedir.

2.2.3.1.2.1.9. Râile'nin Oğlu

Mısır sultanı Kutayfer'in amcası oğlunun karısı Râile'nin iki aylık ya da kırk günlük olan oğludur. Zelha, sultanın yanında kendisine iftira ettiğinde Yûsuf suçsuz olduğuna tanık olarak bu oğlanı gösterir. Allah'ın emriyle dili açılan oğlan ise gammazlık etmek istemediğini, suçun kimde olduğunun gömleğin yırtığının arkasında ya da önünde olmasıyla anlaşılabilceğini söylemiştir.

Yine Yûsuf Mısır sultanı olduktan sonra fakir biri olan bu oğlanı Allah'ın emriyle kendisine vezir yapmıştır.

2.2.3.1.2.1.10. Mısırlı Hatunlar

Zelha'nın kuluna âşık olduğu dedikodusunu yapan ve onu ayıplayan Mısırlı kadınlardır. Zelha bu dedikodu üzerine onları sarayına davet etmiş ve tam meyve kesecekleri sırada Yûsuf'u çağırarak ellerinin kesilmesine sebep olmuştur. Yûsuf'u görüp hayran olan kadınlar Zelha'nın ona âşık olmasına hak vermişler ve Zelha'dan kendilerini bağışlamasını istemişlerdir. Yine Mısır sultanı Reyyân'ın zindandaki Yûsuf'un suçunu öğrenmek istemesinde Yûsuf'un suçsuz olduğuna şahitlik yapanlar da bu kadınlardır.

2.2.3.1.2.1.11. Mısır Sultanı Reyyân

Mısır sultanı Kutayfer'in kardeşidir ve Kutayfer öldükten sonra halk tarafından tahta çıkarılmıştır. Akıllı, adaletli ve bilgili bir sultan olan Reyyân ayrıca yetmiş türlü dil bilmektedir. Yûsuf'u gördüğü düşü tabir etmesi üzerine zindandan çıkarıp hazinenin başına getirmiştir. Yaptığı işlerden memnun kalınca da tacını ve tahtını Yûsuf'a bırakarak kendisi bir köşeye çekilmiştir.

2.2.3.1.2.1.12. Şarâbdâr ve Ekmekçi

Mısır sultanı Reyyân'ın kullarıdır. Sultanın düşmanları bu iki kuldan sultanı öldürmelerini istemiş ve karşılığında kendilerine mal mülk vereceklerini söylemişlerdir. Bunun üzerine teklifi kabul etmişler ve sultanın ekmeğiyle şarabına zehir katmaya karar vermişlerdir. Ekmekçi ekmeğe zehri katmış, fakat şarâbdâr sultanın önce kendisinden şarabı içmesini isteyeceği düşüncesiyle zehri şaraba katmayıp parmağı arasına saklamıştır. Sultan ekmekçinin ekmeğe zehir kattığını anlayınca şarâbdâr parmağı arasındaki zehri yere bırakmış, ama o da ekmekçiyle

birlikte zindana atılmaktan kurtulamamıştır. Her ikisi de zindandayken bir düş görmüş ve Yûsuf'tan düşlerini yormasını istemişlerdir. Buna göre Yûsuf ekmekçiye üç gün içinde zindandan çıkarılıp asılacağını, şarapçıya da zindandan çıkarılıp nimetlerle ve hilatlerle ağırlanacağını söylemiştir.

Ayrıca şarâbdâr Yûsuf'un zindandan çıkarılmasına vesile olan kişidir.

2.2.3.1.2.1.13. Azrâil

Mesnevîde Allah'la Ya'kûb arasındaki aracı durumundadır. Ya'kûb, oğlu Yûsuf'un yaşadığını ve ulu bir sultan olduğunu ondan duymuştur. Yine mesnevînin son kısımlarında Azrâil'in Yûsuf'un canını aldığı da bildirilir.

2.2.3.1.2.1.14. Beşîr ve Anası

Beşîr, Yûsuf'un gömleğini Ya'kûb'a ulaştıran ve Yûsuf'un yaşadığını ona müjdeleyen kişidir. Ya'kûb karısı Râhile öldüğünde iki aylık kalan oğlu İbni Yâmin'i emzirmesi için oğluyla birlikte bir cariye alır. Cariyenin kendi oğlunu İbni Yâmin'den daha fazla emzirdiğini anlayınca da onu Mısırlı bir bezirgâna satar. İşte bu cariyenin oğlu olan Beşîr, Mısır'da Yûsuf tarafından satın alınmış ve okuması için bir hocanın yanına verilmiştir. Böylelikle kâmil ve fâzıl biri olmuştur.

2.2.3.1.2.2. Hikâyeye Yön Veren İkinci Derecedeki Şahıslar

2.2.3.1.2.2.1. Ya'kûb ile Âs'ın Anası

İshâk iki oğlundan biri olan Âs'ı daha çok severken karısı, Ya'kûb'u sevmektedir. Bu sebeple de İshâk'ın, oğlu Âs'a kılmak istediği nübüvvet duasını hileyle Ya'kûb'a kıldırılmayı başarmıştır. Yine babasının kendisine kılacağını söylediği bu duayı Ya'kûb'a kıldığını öğrenince Âs'ın Ya'kûb'a husumet besleyeceğini sezmiş ve Ya'kûb'a dayılarının yanına gitmesini öğütlemiştir.

2.2.3.1.2.2.2. Ya'kûb'un Dayıları

Ya'kûb anasının nasihatıyla Bahrân ilindeki dayılarının yanına gider. Dayılarının malı mülkü çoktur ve Ya'kûb'u çok iyi karşılarlar, ona izzet ikramlarda bulunurlar.

2.2.3.1.2.2.3. Ya'kûb'un Dayısının Kızları

Ya'kûb Bahrân iline gittiğinde dayısının kızını görür ve onu evlenmek için dayısından ister. Fakat dayısı Ya'kûb'a büyük kızını nikâhlar. Ya'kûb'un görüp de gönül verdiği dayısının küçük kızı Râhile'dir ve onu da evlenmek için dayısından ister. Ya'kûb onunla da nikâhlanır ve ondan Yûsuf ve İbni Yâmin adlı oğulları doğar.

2.2.3.1.2.2.4. Şem'un'un Anası

Ya'kûb'un dayısının büyük kızıdır ve Ya'kûb Râhile'den önce onunla evlenmiştir. Yûsuf'un gördüğü düşü ve babası Ya'kûb'la konuştuklarını dinleyen ve gidip oğlanlarına anlatan kişidir.

2.2.3.1.2.2.5. Şeytân

Şeytân mesnevide iki yerde karşımıza çıkmaktadır. Yûsuf gördüğü düşü kardeşlerinin zorlamasıyla anlattıktan sonra Şeytân, Yûsuf'un kardeşlerinin yanına gelir ve onların her bakımdan kardeşleri Yûsuf'tan daha üstün olduğunu söyler. Bunun üzerine kardeşleri, Yûsuf'un kendilerine baş olmaması için Şeytân'dan bir çare bulmasını isterler ve Şeytân da onlara Yûsuf'u öldürmeleri gerektiğini söyler.

Zelha Yûsuf'u sarayına hapsedip de onunla olmak için çok yalvardığında Şeytân gelip Yûsuf'un damarıyla oynamış ve onun Zelha'ya meyletmesine sebep olmuştur.

2.2.3.1.2.2.6. Hûd Peygamber

Kuyuya atıldıktan hemen sonra Yûsuf'un yanına gelen uzun boylu, aksakallı kişidir. Yûsuf'un kitapta gördüğü hüsnünü görmeyi Allah'tan çok istemiş ve duasını

kabul eden Allah onu Cebrâîl aracılığıyla kuyuya indirmiştir. İki yüz yıl kadar kuyuda beklemiş ve Yûsuf'u gördükten hemen sonra can vermiştir.

2.2.3.1.2.2.7. Beşîr

Mâlik'in kullarından biri olan Beşîr, su çıkarmak için gittiği kuyudan Yûsuf'u çıkarmıştır.

2.2.3.1.2.2.8. Fellâh

Mâlik'in kervanıyla birlikte Mısır'a giderken Yûsuf'u emanet ettiği ve Yûsuf'un deveye bindirilirken ellerinin bağlanmasına karşı çıkan kuludur.

2.2.3.1.2.2.9. Arap

Yûsuf, kervanla birlikte Mısır'a doğru giderken anasının mezarını görmüş ve dayanamayarak devesinden inmiştir. Fellâh Yûsuf'u yoklayıp da kervanda olmadığını görünce Arap'ı göndermiştir. Arap gelip Yûsuf'u mezarlıkta bulmuş ve kaçtığı düşüncesiyle ona eziyet etmiştir. Sonrasında kervanın başına gelen felaketin, bu hareketi dolayısıyla olduğunu anlayarak Yûsuf'tan özür dilemiştir.

2.2.3.1.2.2.10. Farsak Padişahı

Mâlik'in Mısır'a giderken kervanıyla birlikte uğradığı Farsak ilinin padişahıdır. Rüyasında kendisine, şehrine bir sultan geleceği ve onu karşılaması söylenmiştir. Bunun üzerine kervanı karşılamış ve sultan diye ona Yûsuf'u göstermişlerdir. Yûsuf padişahı kendi dinine davet edince padişah bunu putuna sorması gerektiğini söylemiş ve put evine girdiklerinde Yûsuf'un yüzünü gören put düşüp kırılmıştır. Bunun üzerine imana gelen padişah Yûsuf'a hayran olmuştur. Kervan, şehirden gittiğinde ise Yûsuf'u Mâlik'ten almak amacıyla kervanın arkasından gitmiş, fakat askerleri Yûsuf'un yüzünü görünce telef olmuşlardır.

2.2.3.1.2.2.11. Melek

Hakk'ın Yûsuf'a eşlik etmesi için gönderdiği melektir. Mâlik'in Yûsuf'u satmak istemesi üzerine onun bahasını belirleme görevini de üstlenmiştir.

2.2.3.1.2.2.12. Ebü'l-Kâria Mâlzâr

Mısır'da bir bey oğludur. Yûsuf'un medhini işitince satın almak için gelmiştir. Yûsuf'un yüzünü gördüğünde onun kul olduğuna inanamamış ve Yûsuf'un daveti üzerine mümin olmuştur.

2.2.3.1.2.2.13. Peri Kızı

Allah'ın Zelha'nın kılığına girmesini söyleyerek Mısır sultanı Kutayfer'e eş olarak gönderdiği peridir.

2.2.3.1.2.2.14. Yûsuf'u Satın Almak İsteyen Kadın

Yûsuf'a müşteri olmayanın akli olmadığı düşüncesiyle bir kelep iplik alıp Yûsuf'u satın almaya gelen kadındır.

2.2.3.1.2.2.15. Mısır Sultanının Veziri

Mısır sultanı Kutayfer'in veziridir.

2.2.3.1.2.2.16. Tabip

Mısır sultanı Kutayfer'in Zelha hasta olup yataklara düştüğünde ona bakması için getirttiği tabiptir.

2.2.3.1.2.2.17. Demirci

Zelha'nın Yûsuf'u zindana attırmaya karar verdikten sonra onun için zincirler yaptırmasını emr ettiği demircidir.

2.2.3.1.2.2.18. Zindancı

Yûsuf'un atıldığı zindanın zindancısıdır.

2.2.3.1.2.2.19. Reyyân'ın Hasımları

Mısır sultanı Reyyân'ı öldürmek isteyen düşmanlarıdır.

2.2.3.1.2.2.20. Şemmezul

Mısır şehrine para kazanmak için Kenân'dan gelen ve Ya'kûb'a Yûsuf'un selamını götüren Arap kervancıdır.

2.2.3.1.2.2.21. Mîşâm

Yûsuf'un büyük oğludur. Yûsuf ölmeden önce tahta onun geçmesini istemiştir.

2.2.3.1.2.2.22. Efrâm

Yûsuf'un küçük oğludur.

2.2.3.1.2.2.23. Kapıcılar

Yûsuf'un Mısır şehrinin dışına yaptırdığı kapılarda bekleyen kapıcılarıdır ve Mısır şehrine kim gelirse onu sultana haber vermekle görevlidirler.

2.2.3.1.2.2.24. Cellâdlar

Yûsuf'un, suçlarını itiraf eden kardeşlerini cezalandıracağını söyleyerek yanına çağırdığı cellâtlardır.

2.2.3.1.2.2.25. Kabir Kazan Melekler

Ya'kûb'un oğullarıyla beraber atalarının kabrini ziyarete gittiğinde mezarlıkta gördüğü kabir kazan kişilerdir.

2.2.3.1.2.2.26. Mûsâ

Yûsuf'tan sonra dünyaya gelen peygamberdir.

2.2.3.1.3. Hikâyeyi Tamamlayan Şahıslar

Evvelce isimleri ifade edilen bu şahıslar mesnevide yalnızca hikâyeyi tamamlama fonksiyonuna sahip oldukları için bu kadarla yetinilecektir.

2.2.3.1.4. Hayvanlar ve Cansız Varlıklar

2.2.3.1.4.1. Kurt

Kardeşlerin, Yûsuf'un bir kurt tarafından yenildiğine inanmayan babalarını ikna etmek için dağdan ağzına burnuna kan sürüp avlayarak getirdikleri kurttur. Ya'kûb'un dua etmesi üzerine Allah'ın konuşma yetisi verdiği kurt, Ya'kûb'a enbiyâ etinin kendilerine haram olduğundan Yûsuf'u yemediğini ve gammazlık etmemek için de ona ne olduğunu anlatamayacağını söylemiştir.

2.2.3.1.4.2. Yûsuf'un Anasının Kabri

Yûsuf, Mâlik'in kervanıyla birlikte Mısır'a doğru giderken makbereler görmüş ve dayanamayıp devesinden inmiştir. Anasının kabrinin yanına gelerek ağlamaya ve başına neler geldiğini anlatmaya başladığında kabirden gelen bir ses ona "Sabret oğul! Ola ki padişah olasın." diye nasihat etmiştir.

2.2.3.1.4.3. Balık

Mısır şehrine varmadan evvel Nil ırmağında yıkanan Yûsuf'un, ayağı altına gelen balıktır. Yûsuf'a hiç oğlu olmadığını ifade eden bu balığa Yûsuf'un duası üzerine Allah, biri Yûnus'u biri de Süleymân Peygamber'in yüzüğünü yutacak olan iki oğlan vermiştir.

2.2.3.1.4.4. Put

Hikâyede iki yerde şahıs karakterine büründürülen putlar vardır. Bunlardan ilki Yûsuf'a hayran kalan Farsak padişahının Yûsuf'un daveti üzerine mümin olma kararını sormak isteği putudur ki Yûsuf'u gören put hemen kırılıp parça parça olmuştur. İkincisi de Zelha'nın, Yûsuf'un ne vakit kendisiyle olacağını sorduğu puttur ve Tanrı'nın emriyle Zelha'nın sorusunu cevaplayan put bunun ardından düşüp kırılmıştır.

2.2.3.1.4.5. Deve

Şemmezul adındaki Arap kervancının devesidir. Zindanın önünden geçerken gördüğü Yûsuf'a selam vermiş ve kendisini kaybettikten sonra babası Ya'kûb'un ne hale geldiğini anlatmıştır.

2.2.3.1.4.6. Tas

Yûsuf'un, davasında inkârcı olanların, yalan söyleyenlerin ayıplarını ortaya çıkarmak için kullandığı tasıdır. Yalan söylediklerini açığa çıkarmak için kardeşlerinin önünde bir mil ile ona vurduğunda vaktiyle kendisine neler yaptıklarını anlatmıştır.

2.2.3.2. Adı Geçen Şahıslar

Mesnevide çeşitli nedenlerle isimleri anılan, kendilerine göndermeler yapılan şahısları da dinî, tarihî ve efsanevî olmak üzere üç ayrı grupta tasnif etmek mümkündür.

2.2.3.2.1. Dinî Şahıslar

Bu grupta mesnevide adları geçen peygamberler ve dört halifeden biri olan Hz. Ömer yer almaktadır. Bunların yanında peygamber, veli veya melek olduğu konusunda muhtelif rivayetler bulunan Hızır'ı da bu gruba dâhil etmek yerinde olacaktır.

2.2.3.2.1.1. Hz. Muhammed

Son ilahî din olan İslâm dininin peygamberidir ve son peygamber olarak da Kur'ân-ı Kerim'i tebliğ etmekle görevlendirilmiştir. Ahmed ve Mustafâ Kur'ân-ı Kerim'de geçen diğer adlarıdır. Mesnevinin giriş bölümünde *Habîb*, *Ahmed*, *Muhammed* ve *Resûlullâh* isimleriyle zikrolunan Hz. Muhammed, sonraki bölümlerde *Resûl*, *Muhammed*, *Mustafâ* ve *Peygamber* adlarıyla anılmıştır. İsmının

zikredildiği bir beyitte İsmâîl Peygamber'in soyundan geldiği ifade edilmiştir. Şöyledir:

Bir oğlunuñ adı İsmâ'îl anuñ

Muhammed geldi neslinden bil anuñ (63)

Hem Muhammed rûhını nûruñ ile

Toylayup ' âlemde sultân eyleyën (340)

Bunun ve giriş bölümünün haricinde ise Hz. Muhammed'in ismi/isimleri, mesnevide konudan konuya geçişi sağlayan beyitlerde zikredilerek okuyucudan/dinleyiciden kendisine salâvat getirilmesi istenmiştir. Şöyledir:

Yûsuf anda toğrı çıkdı ey yare

Vir şalavât ' aşk-ıla peygambere (1384)

İşde bu sözleri diñledüñ tamām

Vir şalavât Muştafâ'ya ve's-selām (1553)

2.2.3.2.1.2. Hz. İbrâhîm

İslâmiyet, Hıristiyanlık ve Yahudilik'in ortaklaşa kabul ettiği büyük peygamberdir. Kur'ân-ı Kerim'de adı geçen peygamberlerden biri olan Hz. İbrâhîm, edebî metinlerde ekseriyetle putları kırması, ateşe atılması vs. yönleriyle telmihen zikredilmektedir. Garîb'in eserinde *İbrâhîm Halilullâh*, *İbrâhîm Halîl* ve *Halîl İbrâhîm* olarak da adı geçen Hz. İbrâhîm, çocuklukla Yûsuf Peygamber'in nesebinin ifade edildiği beyitlerde anılmaktadır. Şöyledir:

Atası Ya'kûb İshâk dedesidür

Dağı İbrâhîm İshâk atasıdır (61)

Ya' kûb oğlu Yûsuf'am bil ey hoca

İbrâhîm İshâk'dur aşlum yüce (1081)

Hz. İbrâhîm'in ateşe atılması olayına da şu beyitlerle gönderme yapılmaktadır:

Bunuñ aşlı-durur İbrâhîm Halîl

Anı oddan kırtarup-durur Celîl (356)

Biri İbrâhîm oda atılcağ

Biri Yûsuf kuyuya şarkılıcağ (394)

Mesnevîde geçen birkaç beyitte Hz. İbrâhîm'in soyuna verilen kitaptan ise şu şekilde bahsedilmektedir:

Şuhuf İbrâhîm haқиçün yimedüm

Baña inan hıç yalan söylemedüm (488)

Şuhuf-ı İbrâhîm haқиçün bilmezüz

Aşlımuz nebî uğrılığ kılmazuz (2378)

2.2.3.2.1.3. Hz. İsmâîl

Hz. İbrâhîm'in oğlu ve Kur'ân-ı Kerim'de ismi geçen peygamberlerden biridir. Mesnevîde üç yerde adı zikredilmektedir. Şöyledir:

Bir oğlunuñ adı İsmâ'îl anuñ

Muhammed geldi neslinden bil anuñ (63)

Bıçağa kesme diyüben emr iden

İsmā'îl'e çoçı kurbān eyleyēn (338)

‘Emmüm İsmā'îl dilidür bu didi

Döndi ‘İmrānice aña söyledi (1791)

2.2.3.2.1.4. Hz. Yûnus

Kur'ân-ı Kerim'de adı geçen peygamberlerden olup, mesnevide sadece bir beyitte anılmış ve burada da balık tarafından yutulması olayına telmihte bulunulmuştur. Şöyledir:

Ol balıguñ biri Yûnus'ı yudar

Biri Süleymân yüzüğini yudar (777)

2.2.3.2.1.5. Hz. Süleymân

Hz. Dâvud'un oğlu ve Kur'ân-ı Kerim'de adı geçen peygamberlerdendir. Aynı zamanda bir hükümdar da olan Hz. Süleymân'a edebî eserlerde ziyadesiyle bu vasfıyla göndermeler yapılmaktadır. Mesnevide ise adı bir beyitte hayvanlara ve cinlere hükmetmekte kullandığı yüzüğüne telmihen şöyle geçmektedir:

Ol balıguñ biri Yûnus'ı yudar

Biri Süleymân yüzüğini yudar (777)

2.2.3.2.1.6. Hz. Ömer

Dört halifeden biri olan Hz. Ömer mesnevide yalnızca bir beyitte şöyle zikredilmektedir:

Yahūdīler nizā‘ itdi ‘Ömer’le

Didiler kıřsa-i Yūsuf’ dur evlā (55)

2.2.3.2.1.7. Hızır

Evvelce de ifade ettiğimiz gibi peygamber, veli veyahut melek olduğu katiyet kazanmamış bir şahıs olan Hızır’ın, âb-ı hayât olarak bilinen efsanevî suyu içerek ölümsüzlüğe kavuştuğuna inanılır. Edebî metinlerde genellikle buna istinaden ismi geçen Hızır, Garîb’in mesnevisinde de bu yönü itibarıyla anılmaktadır. Şöyledir:

Hız(ı)r’a öldürmeyüp viren hayât

Aña sebab âb-ı hayvân eyleyën (339)

2.2.3.2.2. Tarihî Şahıslar

2.2.3.2.2.1. Âd

Esasen Âd, Kur’ân-ı Kerim’de ismi geçen eski bir Arap kavmidir ve Hz. Hûd bu kavme peygamber olarak gönderilmiştir. Rivayete göre bu kavmin reisi Şeddâd bin Âd’dır ve Hûd Peygamber’e de inanmamaktadır (Buhl, 1997: 123-124). Yûsuf u Züleyhâ mesnevilerinde bu ismin zikrolunması ise Yûsuf’un kardeşleri tarafından atıldığı kuyu dolayısıyladır. Bu mesnevilerin birçoğunda kuyuyu kazdırmış olan kişinin Şeddâd bin Âd olduğu söylenir ve Garîb’in mesnevisinde de Âd olarak belirtilen bu şahsın isminin geçtiği beyit şöyledir:

‘Âd kazduğı kuyu yanında ol

Gördi düşün kendi anda bildi ol (527)

2.2.3.2.2.2. Mansûr

M. 858’de İran’ın Fars eyaletinde bulunan Beyzâ’nın kuzeydoğusundaki Tûr’da doğmuş olan ünlü mutasavvıfın asıl adı Ebü’l-Mugîs el-Hüseyn bin Mansûr el-Beyzavî’dir. Yaşadığı dönemde büyük bir üne sahip olması, etrafında çok sayıda

mürit toplaması ve Abbasî Devletini tehdit eden Karmatîler'le işbirliği yaptığı yolundaki iddialar onun M. 922'de idam edilmesine sebep olmuştur. Öldürülme sebebi olarak söylediği "Ene'l-Hakk" sözüyle ulûhiyet iddiasında bulunduğu da ileri sürülmektedir (Massignon, 1997: 167-168). Edebiyatta bu idam edilme olayına telmihen sıkça adı anılan Mansûr, Garîb'in mesnevisinde ise şu şekilde geçmektedir:

‘ Āşık olmayan ne bilsün bu dili

Ġayrılar bilmez çü Maşûr dârinı (1005)

2.2.3.2.3. Efsanevî Şahıslar

2.2.3.2.3.1. Leylâ

Doğu edebiyatlarında fazlaca mevzu edilmiş Leylâ ve Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanıdır (Ateş, 1997: 49-50). Mesnevide isminin geçtiği birkaç beyit şöyledir:

Leyli'nün karşısına Mecnûn'leyin

Gitdi 'aqlum gör dîvâne olduğum (1166)

Leylî dirken Mecnûn anı görsedi

Unudup Leylî'sini dîvâne_olur (1829)

2.2.3.2.3.2. Mecnûn

Leylâ ve Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı olup, asıl adı Kays'tır. Mecnûn, Leylâ'ya olan aşkı ve ondan ayrılmanın ıstırapıyla mahvolduğunu gören halkın ona verdiği lakaptır. Edebiyatta onu deli edip çöllere düşüren aşkın ve beşerî aşktan ilahî aşka geçişin sembolü olarak anılır (Ateş, 1997: 49-51). Garîb'in eserinde de adının zikredildiği birkaç beyit şöyledir:

Bilũn işde bu durur gönlũm alan

Mecnũn idũp bu beni deli kılan (1431)

Leyla gibi beni Mecnũn eyledũn

Yoluña cãn vireyin Şimden girũ (1986)

2.2.3.2.4. Kavimler

2.2.3.2.4.1. Yahũdiler

Kökeni İbraniler ya da İsrailoğullarına dayanan dinî etnik bir grup olan Yahudi halkının üyelerine verilen isimdir. Mesnevide bir beyitte geçmektedir:

Yahũdiler nizā' itdi 'Ömer'le

Didiler kıŐŐa-i Yũsuf'dur evlā (55)

2.2.4. Zaman

Zaman mefhumu anlatma esasına bağlı eserlerde anlatının bütünlüğünü temin açısından önemli bir unsurdur. Herhangi bir anlatıda zaman, “...*nesnel, vak'a ve anlatma zaman dilimlerini karşılayan bir kavramdır.*” Takvime bağlı olan zaman, çerçeve zaman; somut, var olan, gerçek zaman, geçip giden tarih tanımlarında da ifadesini bulan “*nesnel zaman*”, bir anlatının haricinde de mevcut olan, herkesin paylaştığı müşterek zaman dilimine karşılık gelmektedir. “*Vak'a zamani*” nesnel zamanın tamamını Őamil olmayıp, sadece olayların geçip gittiği zamanı ifade etmektedir. “*Anlatma zamani*”ndan kastedilen ise, anlatıda cereyan eden olayların birisi tarafından öğrenilip anlatıldığı, aktarıldığı, okuyucuya sunulduğu zaman, anlatının kaleme alındığı zamandır (Çetin, 2008: 128-133).

Garîb'in Yûsuf u Züleyhâ mesnevisine mevzu olan hadiselerin "*nesnel zaman*"ını tayin etmek, Yûsuf Peygamber'in hayatına dair bulgu ve araştırmalar neticesinde mümkün olmaktadır. Hz. Yûsuf'un, M.Ö. 1695-1585 yılları arasında yaşamış olduğu hususunda Kitab-ı Mukaddes araştırmacıları fikir birliği içindedirler (Türkdoğan, 2008: 1). Bu itibarla da mesnevinin "*nesnel zaman*"ına mukabil olan zaman dilimi bu tarihler olmaktadır.

Nesnel zamanını bu şekilde tayin edebildiğimiz eserde cereyan eden hadiselerin "*vak'a zamanı*"nı tespit edebilmek ise oldukça güçtür. Modern anlatılarda ehemmiyeti tartışılamayacak raddede bir unsur olan zaman, geleneksel anlatılardan olan masal, hikâye, destan gibi türlerde üzerinde fazlaca durulmayan bir kavramdır. "*Geleneksel anlatıda olayların ne zaman başlayıp ne zaman sona erdiği, hangi zaman diliminde cereyan ettiği, gerçekçi zaman unsuruna bağlı kalıp kalmadığı çok belirgin ve net değildir.*" Soyut ve genel planda kalan zaman, yuvarlak ve müphem ifadelerle okuyucuya hissettirilmeye çalışılmaktadır (Çetin, 2008:129). Edebiyatımızda köklü bir geleneği teşkil eden mesnevilerde de -ki birçoğunun yazıldığı tarihi tespit edememek gibi bir durum da söz konusudur- zaman, üstünde çok durulmayan bir mefhumdur.

Garîb'in eserinde geçmiş zaman kipiyle okuyucuya nakledilen hadiselerin vak'a zamanı, Ya'kûb ve ikiz kardeşi Âs'ın doğumuyla başlayan, Yûsuf'un ölümiyle sonlanan bir süreci kapsamaktadır. Bir asırdan fazla bir zaman dilimine denk gelen bu süreçte vuku bulan hadiseler ise ya nesnel zamanda geçtiği haliyle yani özetlenip, atlanıp genişletilmeden aynen, ya özetlenerek ya da geriye yahut ileriye doğru yapılan genişletmelerle okuyucuya nakledilir. Mesela Ya'kûb'un kardeşi Âs'ın kendisine düşman olacağı korkusuyla Bahrân ilindeki dayılarının yanına gitmesi ve

tekrar Kenân'a dönmesi, Yûsuf'un Mâlik'e satıldıktan sonra Mısır'a getirilmesi özetlenerek sunulurken, Zelha'nın Mısır sultanıyla evlenme hadisesi ve Ya'kûb'un küçük yaşta anasından ayırıp sattığı Beşîr'in hikâyesi zamanın seyri durdurularak geriye doğru yapılan dönüşlerle aktarılmaktadır.

Mesnevi ve diğer geleneksel anlatılarda zamanın modern anlatılarda olduğu gibi takvimle ve saatle ölçülebilen bir zaman olmadığını belirtmek gerekir. Evvelce ifade ettiğimiz üzere zaman, bu anlatılara belirsiz, yuvarlak birtakım ifadelerle yerleştirilmiş ve soyut planda kalmıştır. Bu duruma sebep, geleneksel anlatılarda anlatılanın, ne zaman ve nerede olduğundan ziyade ne ve kim olduğunun önemsenmesinden olsa gerek. Garîb'in eserini bu açıdan incelediğimizde hadiselerin meydana geldiği zamanın genellikle şu ve şu tür ifadelerle anlatıya yerleştirilmiş olduğu görülmektedir:

“ *bir gün* (73), *kıyâmete degin* (91), *imdi* (94), *şimdi* (97), *bu dem* (97), *işidüben* (98), *varıcağ* (109), *gice* (112), *gündüz* (112), *giderek* (114), *na-gâh* (116), *her dem* (125), *işüdüp* (130), *tâ ölünce* (145), *şimden-girü* (148), *seherde* (153), *uyur-iken* (157), *vakt ola* (179), *gicelerde* (204), *bir dem* (205), *irte* (213), *ir mi* (217), *geç mi* (217), *yağında* (221), *añduğumça* (221), *añsızın* (223), *üç gün*, (226), *soñra* (227), *gice gündüz* (237), *bugün* (241), *varındı* (252), *yorulıcağ* (255), *hemân* (259), *dâ'imâ* (261), *yarın* (278), *andan-soñra* (309), *andan* (324), *ebedî* (359), *bir sâ'at* (372), *iki yüz yıl* (413), *gideliden* (422), *dünü günü* (426), *varubanı* (477), *göriçegez* (482), *on yidi gündür* (497), *yitmişde* (513), *yitmiş ay mı gün mi yıl mı* (514), *her gice* (515), *her zamân* (517), *bir gice* (524), *elli yıl* (539), *biraz* (627), *yılda bir kez* (638), *dün buçuğı* (646), *ol-dem* (697), *şabâhın* (794), *şabâha degin*

(808), *on güne dek* (810), *on gün* (811), *bir yıla dek* (850), *bir yıl* (863), *kırk güne dek* (921), *yidi gün* (928), *evvel* (1073), *bir zamān* (1102), *ākābet* (1151), *nāgehān* (1159), *iki yıl* (1177), *yidi yıl* (1282), *ölünce* (1470), *tañla* (1556), *üç güne dek* (1561), *üç gün* (1589), *on iki yıl* (1628), *biş yıl* (1630), *ol zamāndan berü* (1678), *giceye dek* (1695), *yıl olucağ* (1816), *otuz yaşında* (1826), *ucuzluğ yılı* (1838), *ucuzluğ vaḳti* (1839), *bayağı* (1843), *ḳıtlıḳ yılunuñ ayı* (1849), *ḳıtlıḳ yılları* (1857), *bir yıla deḡin* (1869), *üçünci yıl* (1870), *dördünci yıl* (1871), *bişinci yıl* (1872), *altıncı yıl* (1873), *yidinci yıl* (1874), *şimdiye dek* (1896), *ol günde* (1919), *ol vaḳt* (2019), *çok zamāndur* (2055), *aḫşām* (2092), *birez gün* (2194), *bu kadarca* (2204), *kırk yıl* (2347), *nice günler* (2363), *āḫir* (2525), *iki aylıcağ* (2649), *üç gün ḳalıcağ* (2671), *altmış üç yıl* (2854), *birki gün* (2894)”

Bu mücerret, belirsiz zaman ifadeleriyle nakledilen vakalarda çok fazla teferruata da girilmemektedir. Anlatımın süratle ilerlediğine şahit olduğumuz mesnevide misal olarak, Ya’kûb ve kardeşi Âs’ın doğdukları nakledildikten hemen sonra Âs’ın yiğit biri olduğu ve avcılıkla uğraştığı söylenilir. Şahısların bu türden vasıfları kazanmak için ne vakit büyüdüklerini, bu vakitte neler cereyan ettiğini anlamak mümkün değildir. Keza Zelha’nın Mısır sultanına âşık olduğunun bildirilmesi için Şah Teymûs’un Mısır’a elçi göndermeye karar vermesinden Zelha’nın gerdek evine iletilmesi durumlarının nakli de hemen sadece yirmi beş beyitte gerçekleşmiştir. Bu, mesnevide zamanın gerçeklik boyutunun pek mühimsenmediğinin de bir göstergesidir.

Eserin “*anlatma zamanı*” bir diğere deyişle mesnevide okuyucuya aktarılan hadiselerin müellif tarafından muayyen bir zamanda öğrenilip kaleme alındığı zaman ise eserin yazıldığını düşündüğümüz XIV. yüzyıl olmaktadır.

2.2.5. Mekân

Olaylara ve kişilerin hareketlerine ayrılmış bir sahne olarak tanımlanabilecek olan mekân, geleneksel anlatılarda zaman gibi üzerinde çok durulmayan tahkiye unsurlarındandır (Çetin, 2008: 135). Bu türden anlatılarda mekân, vak’a ve şahıslara yapılmak istenen vurgu dolayısıyla anlatının genel kurgusu dâhilinde soyut planda kalmakta ve ekseriyetle ismen anılan bir unsur olmaktadır.

Garîb’in eserinde de umumiyetle isim olarak anılan mekân, hadiseleri ve kişileri belirgin kılmaktan öte bir gayeyi pek haiz değildir. Mesnevide bazı mekânların ayrıntılı tasvirleri yapılsa da bu tasvirler, modern anlatıların insan ve mekân birlikteliğine yüklediği anlamı yansıtmaktan çok uzaktır.

Eserde mevzubahis mekânlar “dış mekânlar” ve “iç mekânlar” olmak üzere iki başlık altında değerlendirilebilir:

2.2.5.1. Dış Mekânlar

2.2.5.1.1. Kenân

Hız. Ya’kûb’un memleketi. Şeria (Ürdün) Nehri’nin batısındaki antik Filistin topraklarına İbrâhîmî dinî metinlerde verilen isimdir. Bu bölge günümüzdeki İsrail, Filistin ve Lübnan toprakları ile Ürdün, Mısır ve Suriye’nin kıyı kesimlerini kapsamaktadır. Edebî metinlerde Hız. Ya’kûb ve Hız. Yûsuf’a izafeten anılmaktadır.

Mesnevide Kenân, tavsif ve tasvirine yer verilmeyen mekânlardandır. Yûsuf ve Ya’kûb’un memleketi olması dolayısıyla muhtelif yerlerde ismi zikredilen bu mekân bazı beyitlerde “Yûsuf-1 Kenân”, “Ya’kûb-1 Kenân” olarak da geçmektedir:

İñiler Ya' kûb-ı Ken' ân iniler

İñiler Yûsuf sultân iniler (2308)

Ağlamakdan iki gözüm kalmadı

Vir baña Yûsuf-ı Ken' ân'ım meded (2483)

2.2.5.1.2. Bahrân

Eserde üç yerde adı geçen bu mekânın, Ya'kûb'un dayılarının memleketi olduğu ifade edilir ve Ya'kûb, kardeşi Âs'ın kendisine kötülük yapacağı korkusuyla buraya, dayılarının yanına kaçar:

Çü Bahrân ilidür yiri olaruñ

Ki çokdur mâlı tavarı olaruñ (108)

Çü Ya' kûb eşidür anuñ sözini

Ṭurup Bahrân'a döndürdi yüzini (111)

2.2.5.1.3. Yazı (Yâbân)

Kardeşlerin babalarına, ok atıp oynayacaklarını, gezeceklerini söyleyerek Yûsuf'u götürdükleri yerdir:

Didiler Yûsuf'ı alup varalum

Yazularda oğ atup oynayalum (212)

Yûsuf eydür iy baba ben de varam

Ol yazıları çümenleri görem (244)

Şu beyitte yazıdan, uzak ve ıssız bir yer olarak bahsedilir:

Bir gün anı babasından aldılar

Bir ıraklık *tenhā* yire geldiler (2589)

Bazı yerlerde bu mekândan “*yabân*” olarak da bahsedilir:

Yûsuf’umı alubanı gitdiñüz

Çurt yidi diyü *yabāna* atdıñuz (2145)

Ya’ *ķūb*’a siz ħürmeti itmişsiñiz

Bir oğlumı *yabāna* atmışsiñiz (2408)

2.2.5.1.4. Mısır

Büyük bir kısmı Afrika’da, küçük bir kısmı Asya’da yer alan ülke. Edebiyatta Yûsuf Peygamber’in güzelliğine ve sultanlığına telmihen sıkça anılır.

Garîb’in eserinde nasıl bir yer olduğu konusunda okuyucunun muhayyilesinde bir fikir uyanmamakla birlikte Mısır, hikâyenin büyük bir kısmının geçtiği önemli bir mekân konumundadır. Kardeşlerinin Yûsuf’u sattıkları Mâlik, Mısırlı bir kervancıdır ve Yûsuf Mısır sultanı tarafından satın alınır. Yine Zelha rüyasında görüp âşık olduğu Yûsuf’u Mısır’da bulur. Yûsuf’a daha kuyudayken Mısır sultanı olacağı bildirilir ve Ya’kûb kaybettiği oğlu Yûsuf’a burada kavuşur.

Şu beyitlerden ise Mısır’ın döneminin ticaret merkezlerinden biri olduğu anlaşılmaktadır:

Yûsuf eydür neye geldüñ Yā ‘ Arab

Kim bu şehre gelmeden nedür taleb (1684)

Didi geldüm-ki kazancuķ eyleyem

Varam evcëgezüme harc eyleyem (1685)

2.2.5.1.5. Şâm

Mesnevide dört yerde ismi zikredilen bu mekân genellikle Kenân şehriyle birlikte anılır:

Çün ucuzlık geldi Mıṣ(ı)r iline

Vardı kıtlık Şâm Ken'ân iline (2038)

Şâm Ken'ânlıyı sever didiler

Bize virdi çok 'aṭalar didiler (2044)

2.2.5.1.6. Çeysâm

Eserin bazı nüshalarında Bisâm (A), Bessân (AÖ), Yıbsâm (FK¹), Besân (FK²), Pişâm (MK¹), Beytâm (MK²) olarak geçen bu şehir, Mâlik'in kervanıyla birlikte Mısır'a doğru giderken uğradığı şehirlerdendir. Şehrin puta tapan halkı Yûsuf'u gördükten sonra mümin olur:

Adı Çeysâm ol şehir ehli gördiler

Kim yaratdı bunu diyü şordılar (717)

Diñledi ol halk Yûsuf sözünü

Mü'min olup kırdılar putlarını (719)

2.2.5.1.7. Nâbülus

Mâlik'in Mısır'a varmadan önce uğradığı şehirlerden biridir:

Geçdi andan daḥı vardı bir şere

Nâbülus'dı adı anuñ ey yare (720)

Halkı anuñ kimi mü'min oldılar

Kimi küfr içinde şöyle kaldılar (721)

2.2.5.1.8. Farsak

Nâbûlus şehrinden sonra Mâlik bu şehre de uğramıştır:

Gitdi andan Farsak eline varur

Pâdişâhı uyur-iken düş görür (722)

2.2.5.1.9. Ariş

Mısır'a gelmeden önce Mâlik'in uğradığı bir diğer şehirdir. Bu şehre gelince Yûsuf gönlünden ne kadar güzel olduğunu geçirmiş, fakat burada kimse yüzüne bakmamıştır:

İrdi Mâlik bir ' Ariş adlu şere

Yûsuf' uñ gönline bu geldi *yare* (759)

Çünkü Yûsuf mağrur oldu özine

Kimse bakmadı şherde yüzine (761)

2.2.5.1.10. Nîl

Mısır'a hayat veren ünlü nehir. Mesnevide beş yerde ismi geçen Nîl, kimi zaman deniz kimi zaman da ırmak olarak ifade edilir:

Didi anlara bu gice görürem

Nîl deñizinüñ yanına varuram (1718)

Mûsâ andan gitdi çün Mısr'a varur

Yûsuf'ı Nîl ırmağında çıkarur (2916)

2.2.5.1.11. Mağrip

Zelha'nın babası Teymûs'un memleketidir. Eserde bir yerde adı zikredilen Mağrip'in Mısır'a altı aylık yol mesafesinde olduğundan da bahsedilir:

Bir ulu beg var-ıdı Mağrib'de şād

Şāh Teymûs dirler idi aña ad (834)

Babası dir ey kızım diñle hāli

Altı aylık yol-durur Mısr'ũnı yolu (886)

2.2.5.1.12. Mısır Bâzârı

Yûsuf satılmak üzere buraya getirilir. Bâzârın içinin Yûsuf'un güzelliklerini haykıran münadilerin sesiyle dolu olduğu belirtilir:

Yûsuf'ı alup bazāra geldiler

Hem münādîler nidālar kıldılar (1010)

Zemzem-ile gūlgūleyle şār içi

Ṭoldı āvāz-ıla ol bāzār içi (1011)

2.2.5.1.13. Bakçe

Zelha kendisiyle beraber olma isteğine boyun eğmeyen Yûsuf'u, ona olan aşkını unutacağı fikriyle buraya hizmet etmeye gönderir. Ne var ki Yûsuf'un aşkı daha da artar ve bahçede iki yıl kadar bahçivana yardım eden Yûsuf'u dayanamayarak tekrar sarayına getirir:

Bāgvāna gönderdi Yûsuf'ı gide

Vara anda baqçeye hizmet ide (1175)

Vardı Yûsuf hizmet itdi baqçeye

Baqçe oñdı toydı baqvân aqçeye (1176)

2.2.5.1.14. Basra

Mesnevide iki yerde geçmektedir:

Göçdiler bir gice bir gün gitdiler

Başra dirler bir köye çün yitdiler (2374)

Didiler biz Mısr'dan göçmiş idük

Gelüben Başra'ya irişmiş idük (2466)

2.2.5.1.15. Kuds (Kudüs)

Üç ilahî dinde de önemli bir yere sahip olan bu tarihî şehirden eserde bir yerde bahsedilir:

Quds'e iletdi dedesi katına

İbrāhîm peygamberün hazretine (2917)

2.2.5.2. İç Mekânlar

2.2.5.2.1. Ya'kûb'un Evi ve Ya'kûb İçin Yaptırılan Ev

Bu iki mekândan birlikte bahsedişimiz, hikâyenin son kısımlarında Mısır'da Zelha tarafından Ya'kûb için yaptırılan ev nedeniyledir. Ya'kûb'un evinin nasıl bir mekân olduğu hususunda kısmî de olsa bu ev dolayısıyla bilgi verilmektedir. Zelha Mısır'a gelen Ya'kûb'u kendi evine davet eder, fakat Yûsuf onun oturması için kendi evi gibi bir ev olması gerektiğini söyler:

Senũn eviñe babam varmaz didi

Begler evidür babam girmez didi (2815)

Kendi evi gibi ev gerek aña

Yiye içe gire otura aña (2816)

Bunun üzerine Zelha Ya'kûb'un Kenân'daki evi gibi bir ev yaptırır

Zelha anda tîz bir ev yapdurur

Ya'ķûb'uñ evi gibi bünyād urur (2817)

ve fakirlerin evine benzeyen bu evde Ya'kûb kırk yıl yaşar:

Da' vet itdi Ya'ķûb'a anda varur

Gördi faķîrler evidür oturur (2819)

Ya'ķûb ol evde oturdı nece yıl

Ķırķ yıl oturdı ol evde öyle bil (2822)

2.2.5.2.2. Kuyu

Kardeşlerinin Yûsuf'u attıkları kuyudur. Kenân dolaylarında bulunan bu kuyunun Âd tarafından kazıldığı ifade edilir:

Ķ Âd kazduğı kuyu yanında ol

Gördi düşün kendi anda bildi ol (527)

Vardı Ken'ân iline ol kuyuya

Gördi Mâlik kuşlar üşmiş kuyuya (541)

Yûsuf'un güzel yüzünü görmek isteyen Hûd Peygamber bu kuyuda iki yüz yıl kadar yaşamıştır. Mesnevide kuyunun niteliklerinden sadece şu beyitle bahsedilmektedir:

Yılan çıyan evidür hem ıssız ol

Dağı derüñdür ğāyetde şusuz ol (365)

Bu kuyunun önemli bir hususu da Yûsuf'a peygamber olacağının burada bildirilmesidir. Ayrıca burada kardeşlerinin kendisini maruz bıraktığı durumun Tanrı'nın hikmeti olduğunu Hûd Peygamber'den öğrenir ve başına gelenlere sabretmesi gerektiğini anlar.

2.2.5.2.3. Zelha'nın Yaptırdığı Sarây

Zelha, rüyasında Mısır'da olduğunu öğrendiği Yûsuf'u bulup yanına getirmek için emr ederek bir saray yaptırır. Bu saraydan bütün Mısır şehri görünmektedir:

Emr kıldı bir sarāy yapdurdı ol

Ayağ altına_aldı Mış(ı)r şārını (1000)

İtdiler çārşūya karşı pençere

Görür idi kim gelürse varını (1001)

2.2.5.2.4. Kaydûn

Zelha'nın isteği üzerine yaptırılan bir diğer saraydır. Yûsuf'la vuslata erme arzusuna karşılık bulamayan Zelha, aşkından yataklara düşer ve dayesinden bu aşk derdine bir çare bulmasını ister. Daye Zelha'ya bir saray yaptırmasını söyler. Amacı Yûsuf'u buraya çağırarak tuzağa düşürmektir. Zelha'nın emriyle sultan tarafından hemen yaptırılan saraya "Kaydûn" adı verilir:

Başladı mi' mār anı yapdı hemān

Aña Qaydīm diyü ad viridi i cān (1231)

Ya‘ nī‘ anuñla Yūsuf’ı kayd ide

Ol hümā kuşunu anda şayd ide (1232)

Bu saray eserde tasviri ve tavsifi üzerinde en fazla durulan mekândır. Zelha yapılmasını istediği sarayı mimarlara şu şekilde tarif eder ve bunun üzerine mimarlar sarayın camdan olacağına hüküm getirirler:

Ol sarāyı eyleyesiz key yüce

Cümle ‘ ālem görine uçdan uca (1228)

Hem taşından anuñ içi görine

Hem içinden dağı taşı görine (1229)

Olmasun bināları perde ola

Mi‘ mār eydür meger sırçadan ola (1230)

Eserde yapıp bitirilen sarayın tasviri yirmi üç beyitte anlatılır. Camdan inşa edilen saray o kadar yüksektir ki neredeyse uçacaktır:

Yapdı anı sırçadan bünyād ider

Şöyle yüce şankim ol pervāz ider (1233)

Kimi yeşil kimi kızıl kimi aq

Şu‘ le virür şanki ay oldı_iki şaq (1234)

Ağını ağ mermere beñzetediler

Ƙızılını ‘ağıke beñzetediler (1235)

Yeşili yeşil zebercedden gibi

Her biri bir dürlü irenkden gibi (1236)

Dört direk üstüne bünyad edilen sarayın direkleri altın ve gümüşten yapılmış ve her direğe bir at (figürü) da nakşedilmiştir. Altından yapılan bu atların gözleri yakuttan, tırnakları inci ve mercandandır. Kimi altın kimi gümüşten olan kuş figürleriyle de bezenmiştir. Gümüşten pencereler ve altından kapılar yapılarak her kapı başı la’lden, burnu yakuttan, tırnağı mercandan ve içi amberden bir zümrüt tavusla süslenmiştir. Sarayın içine de türlü türlü halılar döşenmiş, elinde yiyecekler getiren, şerbetler sunan güzeller, cariyeler resmedilmiştir. Ayrıca sarayın önüne ağacı altından, yaprağı gümüşten bir bahçe de yapılmıştır. Bu şekilde süslenen sarayın içine Zelha ve Yûsuf’un suretleri de işlenmiştir:

Şöyle yazdılar anuñ ikisini

Birbirinüñ boynına Ƙollarını (1254)

Şöyle yazmışlar ki gÿyā Ƙoçuşur

Şarmaşup birbiri ile öpüşür (1255)

Daye tarafından saraya çağrılan Yûsuf yedi kapıdan geçerek Zelha’nın tahtının bulunduğu odaya girer ve daye kapıları kilitler. Buna rağmen Yûsuf, kendisinden murat almak isteyen Zelha’dan kaçarken kapılar kilit tutmaz ve açılır:

Yidi Ƙapudan içerü sürdiler

Cümle kapulara kilid urdılar (1268)

Kapularuñ kilidin fikr itmedi

Her kapu açıldı kilid tutmadı (1349)

2.2.5.2.5. Zindân

Zelha'nın Yûsuf'u attırdığı zindandır. Zelha'nın sarayından görüldüğü ifade edilen bu zindanda Yûsuf on iki yıl kalır:

Gice sarây üstüne çıkar-ıdı

Göz uruban zindāna bakar-ıdı (1527)

On iki ħarfdür temennî bilesin

Zindān içre on iki yıl turasın (1628)

Zindanda yola nazır bir pencere vardır ve Yûsuf her gün burada yüksek bir yere oturarak yola bakmaktadır:

Zindān içre bir yüce yir var-ıdı

Yûsuf anda her gün oturur idi (1645)

Ėarşusunda var-ıdı bir pençere

Yûsuf anda bakar-ıdı yollara (1646)

Kuyuyla birlikte zindanın da Yûsuf'un başına gelen kötü şeylere rağmen sabretmeyi öğrendiği ve olgunlaştığı, bir nevi çile doldurduğu bir mekân olması bakımından simgesel bir değer taşıdığı söylenebilir.

2.2.5.2.6. Yûsuf'un Yaptırdığı Sarây

Mısır sultanı olduktan sonra Yûsuf bir saray yaptırır:

Bir sarāy yapdurdı ol şan' at-ıla

Ṭoldurur anuñ için zīnet-ile (2221)

En önemli özelliği Yûsuf'un, kardeşleri tarafından kuyuya atılması ve kervana satılması hadiselerini sarayın duvarlarına yazdırmasıdır. Yûsuf, Mısır'a ikinci defa buğday almaya gelen kardeşlerini bu sarayda ağırlar ve yazıları görüp okuyan Ruvîl çok şaşırır:

Yazdı aña cümle kendi hālini

Atasıyla kendünüñ aḥvālını (2222)

Ruvîl oḡumış-ıdı bildi anı

Beñzi bozardı vü tağıldı kanı (2234)

2.2.5.2.7. Beytü'l-ahzân

Klasik edebiyatta Hz. Ya'kûb'un, oğlu Yûsuf'u kaybettikten sonra ıstırap içinde yaşadığı ev olarak sıkça anılan bu mekân Garîb'in eserinde sadece şu iki beyitte anlatılır:

Ya' kûb'uñ bir ayru evi var-ıdı

Beytü'l-aḥzân adına dirler idi (2488)

Gice gündüz anda oturur idi

Yā İlāhî diyü yalvarur idi (2489)

2.2.5.2.8. Kayyûm

Reyyân'ın ve Mısır halkının bir kısmının kendi dinine inanmadığını gören Yûsuf'un, kâfirler içinde daha fazla duramayacağı düşüncesiyle mümin olanları da yanına alarak Nîl nehrinin yanında inşa ettiği ve ölene kadar yaşadığı şehirdir:

Nîl kırañında gelüp yurt tıtdılar

Çayyūm adlu şehr bünyād itdiler (2873)

Şol kadar zīnetler itdiler aña

Anı kim gördi ise çaldı taña (2874)

Bazı beyitlerde buradan “şehr-i Yûsuf”, “Yûsuf'un şehri” diye de bahsedilir:

Şehr-i Yûsuf ğāyet ucuzlık olur

Hem Mıṣ(ı)r şehri ğāyet kıtlık olur (2902)

Nîf mete ğarķ oldu çün Yûsuf şārı

Burada kıtlık-durur Mıṣ(ı)r şārı (2904)

Eserde sadece isimlerinin verilmesiyle yetinilerek herhangi bir özelliği zikredilmeyen diğer mekânlar şunlardır: Mâlik'in Evi, Puthâneler, Mısır Sultanının Sarâyı, Gerdek Evi, Hazne, Şerbetçiyle Ekmekçinin Evleri, Yûsuf'un Sarâyı, Şemmezul'un Evi, Buğday Ambarı.

2.3. Eserdeki Motifler/Masal Unsurları

Türkçe Sözlük'te “1. Yan yana gelerek bir bezeme işini oluşturan ve kendi başlarına birer birlik olan öğelerden her biri: Halı motifi. Danteldeki motifler. 2. Bir eserde sık sık tekrarlanan süsleyici öğe. 3. Bestenin bir parçasına çeşitli yönlerden birlik sağlayan belirleyici küçük birim: Melodi Motifi.” (Türkçe Sözlük, 1998: 1578)

olarak tanımlanan motif, *Motif-İndex of Folk-Litarature* adlı altı ciltlik çalışmasında Türk masallarındaki motifleri de tetkik etmiş olan Stith Thompson tarafından “*gelenekte kalma gücüne sahip olan, masalın en küçük unsurudur. Bu güce sahip olabilmesi için onun müstesna ve dikkati çekebilen hususiyetleri olması gerekir.*” (Sakaoğlu, 2007: 75) diye tarif edilmiştir.

Thompson’ın bir masal unsuru olarak tanımladığı motif, masal kadar efsane, halk hikâyesi, destan ve nihayetinde mesnevi gibi müşterek bir geleneğin ürünleri olan anlatıların da bir unsurudur. Gerek bu anlatılarda gerekse diğer aşk mesnevilerinde karşımıza çıkan belli başlı motiflerden Garîb’in eserinde tespit edebildiklerimiz ise şunlardır:

2.3.1. Rüya

Rüya, diğer Yûsuf u Züleyhâ hikâyelerinde olduğu gibi Garîb’in mesnevisinde de hadiselerin yönünü tayin eden ve kurgunun şekillenmesinde muayyen bir rol üstlenen önemli bir motiftir. Hikâyede karşımıza çıkan ilk rüya, Yûsuf’un rüyasıdır. Bu rüyada Yûsuf, ay ve güneşle birlikte on bir yıldızın kendisine secde kılıp tabi olduğunu görür:

Didi ay gün nicesi beñzer buña

Şimdi secde kıldı ikisi baña (161)

Dağı on bir yılduz-ıla geldiler

Secde idüp baña tâbi’ oldılar (162)

Kardeşleri, Yûsuf’u yazıya götürme iznini almak için babalarının yanına geldiklerinde Ya’kûb, gördüğü bir rüyadan korktuğunu söyleyerek oğlanlarına izin vermek istemez. Rüya şöyledir:

Düşde gördüm-ki kıuzular güderin

On iki kıuzıyı sürüp giderin (222)

Bir bölük kıurt çıka geldi añsızın

Aldılar bir körpe kıuzum añsızın (223)

Diñleñ ol kıurtlar kıuzumı n'itdiler

Yir yarıldı getirüben atdılar (225)

Ol yarıguñ içine gitdi kıuzum

Ṭurdi üç gün dağı bu durur sözüm (226)

Şoñra vardum çıkmış anda bulmadum

Ḳançaru gitdüğini hıç bilmedüm (227)

Hikâyede rüya gören şahıslardan biri de Mâlik'tir ve rüyası muabbirlerce, görmüş olduğı kuyuda Hakk'ın kendisine bir kul vereceğı şeklinde yorumlanır:

Yatur-iken bir gice ol düş görür

Kim gezerek Ken'ân iline varur (524)

Gökden inüp gün yĩnine girdi hem

Çıkıuban birez öñinde ṫurdi hem (525)

Şoñra gökden üstüne dürler yağar

Devşürüben şanduga anı koyar (526)

‘ Ād kazduğı kıyu yanında ol

Görđi düşün kendi anda bildi ol (527)

Yûsuf’un Mâlik’in kervanıyla birlikte Mısır’a varmadan önce uğradığı Farsak şehrinin padişahı şehrine bir sultan geleceğinden ve onu karşılayıp misafir etmesi gerektiğinden gördüğü düşünle haberdar olur:

Gitdi andan Farsak eline varur

Pâdişâhı uyur-iken düşün görür (722)

Didiler tır şehruñe sulţân gelür

Nür-ı İbrâhîm ol Ken‘ân gelür (723)

Karşula kondur ziyâfet eylegil

‘ İzzet-ile aña gökçek söylegil (724)

Zelha’nın aşk macerası ise birer yıl arayla gördüğü üç rüya sonrasında başlar. İlk rüyasında gördüğü güzel surete âşık olan Zelha, sonraki rüyalarında âşık olduğu kişinin Yûsuf olduğunu ve onu Mısır’da bulabileceğini öğrenir:

Yatur-iken uykuda bir düşün görür

Geldi bir şüret müzeyyen hoş görür (841)

‘ Āşık oldı göñlini virđi aña

Çün uyandı uykudan aldı ana (842)

Bir yıla dek Zela yandı bu oda

Bir gice gördi yine cnlar fid (850)

‘ şık-ıdı ma‘ şını gördi ol

Ne kişisin didi ana şordı ol (851)

Bir yıl olıca yine gördi anı

Hem sevindi yine Zela’nu cnı (875)

Nedür adı kimü olısım digil

İsteyen anda bulısar söylegil (878)

Sultana suikast girişiminde buldukları için zindana atılan şerbetçiyle ekmekçi rüya tabir ettiklerini bildikleri Yûsuf’a rüyalarını anlatırlar. Şerbetçi rüyasında üç salkım üzümünden yaptığı şerbeti sultanın içtiğini ve ekmekçi de pişirdiği üç tandır ekmeği sultana ikram edemedi gelip kuşların başından yediğini görmüştür.

Mısır sultanı Reyyân’ın Yûsuf’un zindandan çıkmasına vesile olan rüyası şöyledir: Reyyân, Nîl denizinin yanına vardığında sudan yedi semiz ve yedi arık sığır çıkar. Bu sığırlardan zayıf olanları semiz olanlarını hep yer. Ayrıca yedi taze buğday başağı biter ve bu yedi başağın kökünden de yedi kuru baş buğday çıkar. Bu kuru baş buğdaylar ise taze başlara yapışarak onların kurummasına sebep olur.

Ođlu Yûsuf'a kavuřtuktan sonra kırk yıl Mısır'da yařayan Ya'kûb bir gûn Yûsuf'a dűřûnde grdűđű dedesinin kendisini yanına davet ettiđini söyler:

Hem dađı dűřûmde grdűm ddemi

Ol da da' vet itdi yanına beni (2824)

2.3.2. Rűyada Grűp Âřık Olma

Halk hikâyelerinde ve diđer bazı ařk mesnevilerinde sıklıa karřılařılan bu motif Garîb'in eserinde hikâyenin esas kahramanlarından olan Zelha'nın, rűyasında grdűđű gűzel surete âřık olması řeklindedir:

Yatur-iken uyđuda bir dűř grűr

Geldi bir řűret műzeyyen hoř grűr (841)

‘ Âşık oldu gönlini virdi aña

Çűn uyandı uyđudan ıaldı taña (842)

2.3.3. Rűyada Âřık Olunan Sevgiliyi Arama

Zelha rűyasında űçűncű defa grdűđű Yûsuf'un Mısır'da padişah olduğunu öğrenince ona kavuşmak iin babasından yardım ister. Babası evvelce kızını Mısır'a göndermeyeceğini söylese de onun acı ekmesine daha fazla dayanamaz ve Mısır padişahına eli göndererek kızının halini bildirir. Bu durumdan gayet memnun olan Mısır padişahı da Zelha'yla evlenmek ister. Bunun űzerine babası dűđűn edip Zelha'yı Mısır'a gönderir. Zelha gerdek gecesini yanına gelen sultanın Yûsuf olmadığını öğrenince ahlarmeye başlar ve Tanrı'nın yardımıyla Mısır sultanına eř olarak Zelha'nın kılığına girmiş bir peri kızını gönderilir. Zelha peri kızını geldiğinde

sultanın cariyeleri arasında oturmaktadır. Bütün bunlara rağmen rüyasında gördüğü ve Mısır'da olduğunu bildiği Yûsuf'u aramayı bırakmaz:

Kaşd iderdi cümle şehri araya

Yoqladurdı ol Mış(1)r bâzârını (1002)

Zîra Yûsuf ben Mış(1)r'dayam didi

Hîç unutmadı anuñ güftârını (1003)

2.3.4. Kılık/Şekil Değiştirme

Bu motif üç yerde karşımıza çıkar. Bunlardan biri bir peri kızının Zelha suretine girmesidir. Zelha gerdek evine gelen Mısır sultanının Yûsuf olmadığını anlayınca ağlayıp ahlar eder. Bunun üzerine Zelha'ya yardım etmesi için Tanrı tarafından bir peri kızı gönderilir ve sultan Zelha'nın kılığına girmiş olan bu peri kızıyla gerdek olur:

Var sen anda Zelha ile bile tur

Zelha'nuñ gey tonların rengine gir (973)

Çünkü sulţân anda gerdege gele

Zelha diyü senüñle gerdek ola (974)

Bir diğeri, Cebrâîl'in Ya'kûb suretinde Yûsuf'a görünmesi biçimindedir. Zelha'nın kendisiyle olma isteğine ve yalvarmalarına karşı koyamayan Yûsuf, ona meylettği bir anda Ya'kûb suretine giren Cebrâîl aracılığıyla zinadan uzak durması yolunda uyarılır:

Cebra'îl Ya'kûb şûretine girür

İndi ol dem Yūsuf'a karşı tırur (1343)

Aşlımuzda hiç bizüm var mı_ola

Enbiyā aşlı zinā ider mi_ola (1346)

Bir diğerk kılık değıştirme ise kardeşi İbni Yâmin'i karşılamak için Yūsuf'un fakir elbiselerini giymesi şeklinde olur. Kardeşler ikinci kez Mısır'a geldiklerinde sultanın isteğı üzerine İbni Yâmin'i de yanlarında getirirler ve ikişer ikişer şehrin kapılarından girdiklerinde İbni Yâmin yalnız kalır. Şehirde yolunu kaybedince de ne yapacağını bilemeyen İbni Yâmin ağlayarak Allah'a yalvarır. Bunun üzerine Cebrâîl Yūsuf'a kardeşinin Mısır'a geldiğini, yolunu kaybettiğini haber verir ve Yūsuf'tan elbiselerini değıştirerek kardeşini karşılamasını ister:

Ey Yūsuf faķr̄ t̄onın gey başıña

Ṭurma bunda karşı var kardeşıña (2178)

Ṭurdı Yūsuf çıkarur t̄onlarını

‘Abā geydi k̄odı kaftānlarını (2179)

2.3.5. Mektup

Garîb'in eserinde bu motif, taraflardan birinin bir vaziyeti açıklama yahut bir istekte bulunması tarzında kullanılmıştır. İlk mektup, Mâlik'in arzusu üzerine kardeşler tarafından yazılır. Mâlik bu mektupta, satın aldığı Yūsuf'un halinin anlatılmasını ister:

Mâlik eydür baña nāme yazasız

Bu kuluñ hālını bile yazasız (588)

Yazuban bir biti virdiler aña

Mâlik anı şaqladı yaqasına (589)

Sonradan Yûsuf, bu mektubu Mâlik'ten alıp saklamış ve Mısır sultanı olduğunda geleceğini bildiği kardeşlerine, kendisine yaptıklarını hatırlatmak amacıyla vermiştir:

Yûsuf Mâlik'den anı almış idi

Bunlaruñ gelecegin bilmiş idi (2566)

Ɔardaşları eline virdi anı

Şanduğ içre bulmuşam dir ben bunu (2567)

Diğeri bir mektup Zelha'nın babası Şâh Teymûs tarafından Mısır sultanına verilmek için yazılır. Teymûs bu mektupta kızının halinden ve sultana olan aşkından bahseder. Üç beyitlik bu mektup şöyledir:

Şöyle yazdı nâmeyi ey pâdişâh

Bir kızım var şanasın gökdëki mâh (906)

Düşde gördi ol size ' aşık-durur

Şöyle ki yoluñuza şâdık-durur (907)

Sizden artuğı o kılmaz ihtiyâr

Size virmek dilerüz anı i yâr (908)

Bir mektup da hırsızlık nedeniyle alıkonulan İbni Yâmin için yazılır. Ya'kûb, sultanın kilesini uğruladığı iddiasıyla İbni Yâmin'in Mısır'da tutuklu bulunduğunu öğrenir ve böyle bir suç işlemiş olamayacağına inandığı oğlunun serbest bırakılması için Mısır sultanına mektup göndermeye karar verir. Ruvîl eliyle yazılan bu mektup, acılı bir babanın sitemini ve isteklerini ifade etmektedir:

Ruvîl'e emr eyledi mektûb yaza

Başladı Allâh'uhn adıyla söze (2539)

Mısr sultânına eylëdi selâm

‘Ömrüñ uzun ola devletüñ müdâm (2540)

Revâ mıdur sen beni ağladasın

Uğrı diyü_ogluma bühtân idesin (2544)

Bunları ço baña hürmet eylegil

Bu benüm za‘îfligim esirgegil (2548)

Oğlumuñ birin dağı yitüresin

Sen benüm bu derdimi arturasın (2550)

Bir başka mektup da Yûsuf'un, babası Ya'kûb'a yazdığı mektuptur. Yûsuf gömlekle beraber Beşîr'e verip babasına gönderdiği bu mektupta, babasına duyduğu özlemi ve onu görmek istediğini belirtir:

Bitide yazmış babasına selâm

Yûsuf ođluñ Mış' a sulţāndur tamām (2738)

Murādım ħūb yüziñi görmek didi

El kavşurup karşıña tırmağ didi (2740)

İnşā'allāh naşīb ola varavuz

İkimüz birbirimizi görevüz (2741)

2.3.6. İnsan Olmayan Varlıklarla Konuşma

Şahısların ruh dünyalarını yansıtabilen bu önemli motif (Ünver, 1986: 457), Garîb'in eserinde sıkça karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda hikâyede ilk olarak Ya'kûb'un kurtla konuşmasına şahit oluruz. Yûsuf'un kurt tarafından yendiğine ikna olmayan Ya'kûb'a oğlanları dağda bir kurt tutup getirirler. Ya'kûb'un Tanrı'dan istemesi üzerine kurt dile gelir ve enbiya eti yemenin kendilerine haram kıldığını belirterek Yûsuf'u yemediğini söyler. Bu kez Ya'kûb, kurda Kenân'da niçin dolaştığını sorar. Kurt, kaybettiğı kardeşini aramak için geldiğini ve onun padişah tarafından öldürüldüğünü öğrenince mecalisiz kaldığını anlatır ki oğlanların kendini yakalayabilmelerinin nedeni de budur.

İnsan olmayan varlıklarla konuşmanın bir başka örneği Yûsuf'un annesinin mezarıyla konuşmasıdır. Bu, Yûsuf'un ruhiyatını sergilemesi açısından da önemlidir. Yûsuf, Mâlik'in kervanıyla birlikte Mısır'a doğru giderken annesinin kabrini görür ve dayanamayarak devesinden iner. Başına gelen durumları annesinin kabrine anlatmasının ardından kabirden de ses gelir.

Yûsuf'un balıkla konuşması bu motifin bir diğer örneğidir. Mısır şehrine girmeden önce Mâlik, Nîl denizinin yanında kervanıyla birlikte duraklar ve Yûsuf'a

denize girip yıkanmasını söyler. Bunun üzerine denize giren Yûsuf'un ayağı altına bir balık gelir ve hiç oğlu olmadığını anlatarak Yûsuf'tan yardım diler.

Yûsuf'un deveyle konuşması da bu motifin işlendiği bir sahnedir. Yûsuf'un zindandayken her gün oturup yollara baktığı yüksekçe bir yer vardır. Yine bir gün orada oturup yola bakarken karşıdan bir kervanın geldiğini görür. Kervan zindanın önünden geçerken Şemmezul adlı Kenânlı kervancının devesi Yûsuf'u görür ve onunla konuşmaya başlar.

Bu motifin söz konusu olduğu bir diğer sahne Zelha'nın putuyla konuşmasıdır. İki yerde karşılaştığımız bu durumun ilki Zelha'nın Yûsuf'la birlikte puthaneye giderek putuna Yûsuf'un ne vakit kendisiyle olacağını sorması şeklindedir. Put da Zelha'ya sabretmesi gerektiğini söylemiştir. Bir diğeri ise yaşlı ve fakir biri haline gelmiş olan Zelha'nın putuyla yaptığı konuşmadır ki Zelha içinde bulunduğu durumun puta tapması yüzünden başına geldiğini ifade ederek putunu kırar ve mümin olur.

2.3.7. Yardımcı Kişi

Zelha'nın dayesi bu motif bağlamında değerlendirilebilecek bir şahıstır. Zelha'nın günbegün sararıp solduğunu gören daye, derdinin ne olduğunu sorar ve buna bir çare bulmak istediğini belirtir. Bu sözleri işiten Zelha analığı yerine koyduğu bu kadına Yûsuf'un aşkının kendisini mecnun eylediğini ve buna bir derman bulmasını söyler. Bunun üzerine daye Zelha'ya bir saray yaptırmasını nasihat eder. Saray yapıldıktan sonra Yûsuf'u buraya çağırır ve üzerine kapıları kilitler.

2.3.8. Gömlek

Gömlek, Yûsuf u Züleyhâ hikâyelerinde önemli bir motiftir. Yûsuf'un hayatında üç önemli evreye geçişin simgesi olarak yorumlanabilen bu motif, Garîb'in

mesnevisinde üç yerde karşımıza çıkar. İlk gömlek Yûsuf'un kardeşleri tarafından kana bulanana gömleğidir:

Bir keçi boğazlayuban kanına

Sürdiler gömlëğine kaftânına (420)

İkinci gömlek Yûsuf'un Zelha tarafından yırtılan gömleğidir:

Gömlegi Yûsuf'ũn anda yırtılır

Bir parası Zelha elinde kalur (1353)

Üçüncü gömlek ise Yûsuf'un, babası Ya'kûb'un gözlerinin açılması için Beşîr'le gönderdiği gömlektir. Bu gömlek kuyudayken Yûsuf'a Cebrâîl tarafından cennetten getirilmiştir:

Gömlegümi süre babam yüzine

Umaram-ki nûrı gele gözine (2638)

Zîrâ gömlek uçmağdan gelmiş-idi

Yûsuf anuñ hâlini bilmiş-idi (2639)

Cebrâ'îl getürdi Yûsuf'a anı

Çuyuda oyudu Yûsuf'ũn tonı (2640)

2.3.9. Tılsımlı Eşya

Hikâyede tılsımlı eşyalardan biri Yûsuf'un İbni Yâmin'in koluna taktığı bileziktir. Kardeşleri İbni Yâmin'in kolundaki bu bileziği görünce kollarına takmak isterler. Fakat bilezik kimsenin kolunda durmaz:

Yûsuf ol-dem bilezügin çıkarur

İbni Yāmin'e anı şunıvirür (2195)

Dağı Şem'ün her birisi aldılar

Ṭama' idüp kollarına urdılar (2217)

Ṭurmadı hıç birinün kolında ol

Yine issi kolına varmış 'acül (2218)

Yûsuf'un davasında inkâr edenin, haksız olanın ayıplarını açığa çıkarmak için kullandığı bir taşı vardır. Kardeşleri kendisine yaptıklarını inkâr edince bu tasa bir mille üç kere vurmuş ve tas bütün olanı biteni anlatmıştır:

Bir 'aceb taşı var-ıdı Yûsuf'un

Çiñredürdi diñle hünerin anuñ (2576)

Da'vasında böyle inkâr idenün

'Aybını açar idi bilgil anuñ (2577)

2.3.10. Dile Düşme

Zelha'nın Yûsuf'a âşık olması bütün Mısır şehrine yayılır ve Mısırlı kadınlar Zelha'nın dedikodusunu yaparlar:

Zelha'nuñ başına çün bu dert gelir

Bu haber Mısr'un içine yayılır (1405)

Bir nice ekābirün hatunları

Cem' oluban ovlaşurlar anları (1406)

2.3.11. Evladından Ayrı Düşen Anne

Küçük yaşta anasız kalan oğlu İbni Yâmin'i emzirmek için Ya'kûb oğullu bir cariye alır. Cariyenin oğlunu (Beşîr), İbni Yâmin'den daha çok emzirdiğini anlayınca da Mısırlı bir bezirgâna satar:

Oğlı ile şatun aldı bil anı

Didi bile emzür İbni Yâmin'i (2651)

Oğlını çok emzürür bildi anı

Aldı şatdı cāriyenüñ oğlını (2652)

2.3.12. Sembolik Sayılar

Masal, efsane, destan vb. anlatılarda sıkça geen sembol sayılardan Garîb'in eserinde söz konusu olanları bazı beyitlerle şöyle örneklendirmek mümkündür:

-Bir: Zelha birer yıl arayla üç rüya görür:

Bir yıla dek Zelha yandı bu oda

Bir gice gördi yine cānlar fidā (850)

Şerbetçiyle ekmekçi bir yıl zindanda kalırlar:

Bir yıl ol zindān içinde urdılar

Yûsuf' uñ hul-ıla hālin gördiler (1583)

-İki: Zelha'nın baheye hizmete gönderdiği Yûsuf orada iki yıl kalır:

İki yıl urdu Yûsuf hı gelmedi

Derdi artdı Zelha'nuñ hı gülmedi (1177)

Anası öldüğünde İbni Yâmin iki aylıktır:

Yūsuf' uñ anasına ecel gelür

İbni Yāmin iki aylıcağ alur (2649)

-Üç: Mısır sultanı Kutayfer öldükten sonra üç gün yas tutulur:

Üç güne dek cümle yas eylediler

Cem' oluban soñra gör n'eylédiler (1561)

Yūsuf'a rüyasını anlatan ekmekçi rüyasında üç tandır ekmek pişirdiğini ifade eder:

Ben de üç tennür etmek bişürem

Tebisi-le başuma alup götürem (1593)

-Yedi: Zelha için yedi gün düğün şenlik yapılır:

Yidi gün şenlik düğün eylédiler

Zelha'yı gerdek evine ilttiler (928)

Mısır sultanı Reyyân rüyasında Nîl nehrinden yedi semiz ve yedi zayıf sığır çıktığını, ardından da yedi taze buğday başağı ve bunların kökünden de yedi kuru buğday başağı bittiğini görür:

Yidi şığır ıkdı şudan key semüz

Memeleri otolu süd biliñüz (1719)

Hem yidi arı şığır dağı ıar

Yırtıcı cānavar gibi burnı var (1720)

Yidi baş buğday başı dağı biter

Başı büyük dānesi o hep yiter (1723)

Bu yidi buğday kökinden yidi qurı baş dağı

Bitdi andan dānesi yoğ başı ağ pağ ey ağı (1725)

-Yirmi Dört: Allah, Yūsuf'a ođlu olmadıđını söyleyen Mālik'e Yūsuf'un duasıyla yirmi dört ođul verir:

Çün yigirmi dört oğul virdi aña

Aşlı üredi anuñ öñden şoña (1090)

-Otuz: Yūsuf, otuz yaşında sultan olur:

Çünkü Yūsuf Mısr iline ğan olur

Hem otuz yaşında ol sulţān olur (1826)

-Kırk: Şāh Teymūs kızı Zelha için kırk gün düğün yapar:

Şāh Teymūs anda düğün eyledi

Kırđ güne dek cümle ğalkı toyladı (921)

Zelha, dedikodusunu yapan Mısırlı kadınları sarayına davet eder. Bu kadınların kırk kişi olduğu söylenir:

Ba' zlar didi oları kırđ-ıdı

Yaru ğatun yarusı kızlar-ıdı (1415)

-Altmış Üç: Yūsuf babası öldükten sonra altmış üç yıl daha Mısır'da sultanlık yapacaktır:

Ecel olmasa_ādem ölmez bilesin

Altmış üç yıl Mısr'a sulţān olasın (2854)

-Yetmiş: Yūsuf'u kaybeden Ya'kûb, Allah'a oğlunu vermesi için yalvardığında "Yetmişte bulasın." diye bir ses gelir:

Yûsuf'um vir sulţānum dir yalvarur

Bulasın yitmişde diyü ün gelür (513)

Mısır sultanı Reyyân yetmiş dilde konuşabilmektedir:

Ol dağı yetmiş dili de söyledi

Yetmişinde bile Yûsuf söyledi (1793)

2.3.13. Olağanüstü/Mucizevî Durumlar

Hikâyede karşılaştığımız olağanüstü/mucizevî durumlar şöyle ifade edilebilir:

- Farsak padişahı hayran kaldığı Yûsuf'u Mâlik'ten almak için kervanın peşine düşer. Bunu gören Mâlik'in Yûsuf'tan yardım istemesi üzerine Yûsuf, padişahla askerlerine yüzünü açar. Hepsinin aklı başından giderek atlarından yıkılır ve oldukları yerde üç gün yatıp kalırlar.

- Yûsuf'un yüzünü gören putlar kırılır.

- Anasının mezarını görünce dayanamayarak devesinden inen Yûsuf'un kaçtığı sanılır ve bir Arap onu aramak için gönderilir. Yûsuf'u kabirde bulan Arap ona bir iki tokat atar ve ardından kervanın başına birtakım felaketler gelir.

- Daye Yûsuf'u tuzağa düşürmek için Zelha'nın yeni sarayına çağırır ve üstüne kapıları kilitler. Yûsuf, Zelha'dan kaçtığı anda kapıların kilidi kendiliğinden açılır.

- Yûsuf, kendisine yardımcı olsun diye gönderilen meleklerle ve Cebrâîl'le konuşabilmektedir. Ya'kûb da Azrâîl'le konuşur.

- Zelha tarafından iftiraya uğrayan Yûsuf, sultanın karşısında suçsuzluğunu ispat etmek için iki aylık bir bebeği şahit gösterir. Yûsuf ve Zelha'dan hangisinin suçlu olduğu sorulduğunda ise bebek, "Gömleğin yırtığına bakın." diye cevap verir.

- Yûsuf, rüya tabir edebilme kabiliyetini Cebrâîl tarafından getirilen sarı bir inciye yuttuktan sonra elde eder.

- Yûsuf, yıllar sonra yaşlı ve fakir biri haline gelmiş olan Zelha'yla karşılaşır. Onun kendisine olan aşkının devam edip etmediğini anlamak için bir nişan göstermesini ister. Bunun üzerine Yûsuf'un kamçısını alan Zelha kamçıya bir ah ettiğinde kamçı tutuşup yanar.

- Mısır sultanı olduktan sonra Zelha'yla nikâhlanan Yûsuf, gerdek evine girmeden önce İsm-i Azam okur ve Zelha eski güzelliğine kavuşur.

- Yûsuf, kardeşlerinin kendisine gazap ettiğinin farkına varınca oğlu Efrâm'dan onların yanına varıp sırtlarını sıvazlamasını ister. Efrâm gidip onları ağırlar ve her biriyle görüşerek sırtlarını sıvazlar. Bunun ardından kardeşlerin hiçbirinin eski gücü kalmaz.

- Cebrâîl'in cennetten getirdiği Yûsuf'un gömleği bir körün gözüne sürüldüğünde gözleri açılmıştır. Aynı gömlek Ya'kûb'un gözlerinin de açılmasını sağlar.

- Mısır'da kırk yıl yaşadıkdan sonra ölüm vaktinin geldiğini anlayan Ya'kûb, Kenân'a gider. Dedesinin kabrini ziyarete gittiğinde kabir kazan iki kimse görür. Bunlardan biri elinde bir kadeh tutmaktadır. Ya'kûb bu kadehi içmek ister ve içtikten sonra da can verir.

2.4. Çeşitli Gelenekler ve İnanışlar

2.4.1. Saçı Saçma

Türklerin Gök Tanrı inancını benimsediği devirlerden zamanımıza kadar süregelen adetlerden biri olan “saçı saçma”, düğünlerde, sevinç gösterilerinde gelin, damat vs. kişiler üzerine bolluğu, bereketi, zenginliği temsil eden değerli nesnelere

saçılması şeklinde karşımıza çıkar (Kurtoğlu, 2009: 89-90). Mesnevide Yûsuf'u pazarda gören halkın onun üzerine saçı saçtığı ifade edilir:

Gelüp aña cümle maḥlûk üşdiler

Görülen üstine saçu saçdılar (1042)

Zelha, ustalara yaptırdığı saray için altından saçılar saçar:

Şaçular cümlesi hep altun-ıdı

Yine üstâdlar anı alur idi (1259)

Ya'kûb'un Mısır'a gelmesine sevinen halk onun üzerine de saçılar saçar:

Ya' kûb üzre çok saçular saçdılar

Geldüğine cümle halk sevnışdiler (2794)

2.4.2. Nazar/Göz Değmesi

Halk arasında yaygın bir inanç olan “nazar/göz değmesi”, mesnevide Ya'kûb'un oğulları için ifade ettiği bir durum olarak karşımıza çıkar:

Dir yavuz göz kılmaya buña nazar

Daḥı gözlerine çekdi sürmeler (266)

Çorçaram ben size yavuz göz dege

Cümle işiñüzi Allâh oñara (2161)

2.4.3. Kulak Çınlaması

Halk arasında yaygın olan inançlardan biri de “kulak çınlaması”dır ve bu durumun uğursuzluğa işaret ettiğine inanılır. Nitekim mesnevide de Mısır sultanını gerdek odasında bekleyen Zelha'nın kulağı çınlar ve beklediği kişinin Yûsuf değil başka biri olduğunu görür:

Başa bir dert gelicegez iniler

Hayreti_ün gelüp kulağı çiniler (939)

Zelha gördi-kim Yūsuf degil gelen

Didi kimdür benüm üstüme giren (949)

IV. BÖLÜM
METİN

1. YÛSUF U ZÜLEYHÂ'NİN YAZMA NÜSHALARI ve NÜSHALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

1.1. Nüshaların Tavsifleri

1.1.1. Tenkitli Metinde Kullanılan Nüshalar

1. (A) Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, Milli Ktp. Arşiv Nu.

06 Hk 5027/1*

Başı: Gelün şimden girü ey kavm-i evlâ

Eşidün söylerüz o kavm-i evlâ

Sonu: Oğyanı yazanı diñleyëni

Raħmetiñle yarlıgâkııl Yâ Ğani

Cilt: Sırtı ve sertâbı kısmen dökülmüş, kahverengi meşin, üstü buruşmuş ebru kâğıt kaplı, mıklebli, şirâzesi dağınık, mukavva cilt.

Kâğıt: Harf ve arma filigranlı krem kâğıt.

Yazı: Siyah mürekkeple harekeli nesih kırması.

Varak: 1b-83b.

Sütun: İki sütun.

Satır: Muhtelif.

Ebad: 225x162-155x100 mm.

Müstensih: Ankaravî Kasâbzâde el-Hâcî Ahmed b. Ahmed.

İstinsah Tarihi: H. 1243 / M. 1826.

Nüshanın 83a-85a varakları arasında Hz. Ya'kûb ağzından bir ilâhî ve bir de Leylek ilâhîsi bulunmaktadır.

* Bu nüshayla ilgili bilgilerin bir kısmı Milli Kütüphane Yazmalar veri tabanından alınmıştır.

2. (AÖ) Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, Milli Ktp. Arşiv

Nu. 06 Hk 2073/1*

Başı: Bede 'tu nuṭṭa Bi'smi'llāh ḥaṭādan ṣaḳlaya Allāh

Ḥabībi ḥaḳḳı ḥayr-ile bunı ḥatm eyleye Allāh

Sonu: Oḳuyanı diñleyeni yazanı

Raḥmetiñle yarlıġaġıl Yā Ğanī

Cilt: Çahâr kûşe, kurt yenikli, siyah meşin, soluk kâġıt kaplı, şirâzesi daġınık, miklebli cilt.

Kâġıt: Üç ay filigranlı, kalın koyu krem kâġıt.

Yazı: Siyah mürekkeple harekeli nesih. Başlıklar kırmızı.

Varak: 1b-93b.

Sütun: İki sütun.

Satır: 15 satır.

Ebad: 210x155-160x110 mm.

Müstensih: Tuzlalı Hasan Efendi.

İstinsah Tarihi: H. 1181 / M. 1766.

Milli Kütüphane Yazmalar veri tabanında eserin müellifinin adı "Nahifi" olarak kayıtlıdır. Son ek yaprakta Asdarlızâde İsmâil Efendi'nin mahdumu Mustafâ Efendi'nin H. 1317 / M. 1901 tarihli temellük kaydı vardır.

3. (B) Bolu İl Halk Kütüphanesi, Milli Ktp. Arşiv Nu. 14 Hk 79/1*

Başı: İlāhī yüzümi elime aldım

Yüzümi getirüp ḳapuña geldim

* Bu nüshayla ilgili bilgilerin bir kısmı Milli Kütüphane Yazmalar veri tabanından alınmıştır.

* Bu nüshayla ilgili bilgilerin bir kısmı Milli Kütüphane Yazmalar veri tabanından alınmıştır.

Sonu: Tañrı raħmet eylesün ol cān-içün

Ki Fātiħa oħuya yazan iħün

Cilt: Sırtı kahverengi meşin kaplı, gri mukavva cilt.

Kâğıt: Harf filigranlı sarı kalın kâğıt.

Yazı: Siyah mürekkeple harekeli nesih. Başlıklar ve duracaklar kırmızı.

Varak: 1b-101b.

Sütun: İki sütun.

Satır: Muhtelif.

Ebad: 218x140-165x115 mm.

Müstensih: Belli değil. Yazının yer yer değişmesine nazaran nüshanın birkaç müstensihin elinden çıktığı söylenebilir.

İstinsah Tarihi: H. 1259 / M. 1843.

Milli Kütüphane Yazmalar veri tabanında eserin müellifinin adı “Suli Fakih” olarak kayıtlıdır. Garîb’in mesnevisi itibarıyla eksik olan bu nüshada Suli Fakih’in *Yûsuf ve Zeliħâ*’sından 833 beyit yer almaktadır.

4. (FK¹) Mehmet Fatih Köksal Şahsî Kütüphanesi, 131 M. 34

Başı:

Sebaħ aldım anlardan bu ħâlde

Sonu: Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt

Ĝāfil olma gice gündüz oħu yat

Cilt: Sırtı koyu kahve meşin, ebru kaplı mukavva cilt.

Kâğıt: Kirli beyaz kalın âbâdî kâğıt.

Yazı: Siyah mürekkeple kısmen harekeli, bozuk nesih.

Varak: 1a-51a. Baştan bir varak eksik.

Sütun: Üç sütun.

Satır: Muhtelif.

Ebad: 230x160-190x125 mm.

Müstensih: ‘Abdî. Müstensihin adı şu beyitte ifade edilmektedir:

Hem bunı yazan yazduran ‘Abdî uluna

Ramet eyle zakiri vir diline (40b)

İstinsah Tarihi: Belli deil.

5. (FK²) Mehmet Fatih Kksal Şahsî Ktphanesi, 193/1 Mec. 52

Başı: İlhî yzm elme aldum

Yzm gtrp apua geldim

Sonu: Bunı yazdım ydigr olmak iun

Ouyan u yazana bir du‘ klmaq iun

Cilt: Tamir grmş koyu kahverengi meşin kaplı mukavva cilt.

Kıt: Krem kalın kıt.

Yazı: Siyah mrekkeple harekeli nesih.

Varak: 2b-103a.

Stun: İki stun.

Satır: 13 satır.

Ebad: 210x160-120x170 mm.

Müstensih: Monl Hasan b. Monl Hseyin Ali.

İstinsah Tarihi: H. 1216 / M. 1801.

2a varaında ‘‘Osmn 1301’’, 69b varaında ‘‘Seyyid Siddik’’ ve 70a varaında ‘‘Haydr Seyyid Hseyin’’ yazan mhrler bulunmaktadır.

6. (M) Manisa İl Halk Kütüphanesi, Milli Ktp. Arşiv Nu. 45 Hk 8378*

Başı: Gel-berü şimden girü kavm ü aqvā

Eşidüñ söylenür ol kavlı-i aqvā

Sonu: Olmağ isterseñ Resül-ile müdām

‘ Aşğ-ıla deñ eş-şalātu ve’s-selām

Cilt: Çahârkûşe bordo meşin, üzeri ebru kâğıt kaplı, miklebli, mukavva cilt.

Kâğıt: Harf arma filigranlı, aharlı esmer kâğıt.

Yazı: Siyah mürekkeple harekeli nesih. Bölüm başları kırmızı.

Varak: 2b-93b.

Sütun: İki sütun.

Satır: 15 satır.

Ebad: 217x156-170x105 mm.

Müstensih: Hüseyin b. Muhammed.

İstinsah Tarihi: H. 1189 / M. 1775.

7. (MK¹) Ankara Milli Kütüphane, Milli Ktp. Arşiv Nu. 06 Mil Yz A

9318/2*

Başı: Bede ’tu nuṭqa Bi’smi’llāh ḥaṭardan şaklaya Allāh

Ḥabībi ḥaḫḫı ḥayr eyleye bunı ḥatm eyleye Allāh

Sonu: Her kim diler raḥmeti Ḥaḫ ḫazana

Fātiḥa iḥsān ide yazana

Cilt: Sırtı, üzeri ve altı soyulmuş, şirâzesi bozuk, yıpranmış kahverengi meşin kaplı mukavva cilt.

* Bu nüshayla ilgili bilgilerin bir kısmı Milli Kütüphane Yazmalar veri tabanından alınmıştır.

* Bu nüshayla ilgili bilgilerin bir kısmı Milli Kütüphane Yazmalar veri tabanından alınmıştır.

Kâğıt: Kartal filgranlı, krem kalın kâğıt.

Yazı: Siyah mürekkeple bozuk nesih. Birkaç yerde bölüm başları kırmızı.

Varak: 72b-146b.

Sütun: İki sütun.

Satır: 17 satır.

Ebad: 242x160-175x107 mm.

Müstensih: Belli değil.

İstinsah Tarihi: H. 1260 / M. 1844.

8. (MK²) Ankara Milli Kütüphane, Milli Ktp. Arşiv Nu. 06 Mil Yz A

8930*

Başı: İlâhî yüzimi elime aldım

Yüzüm sürüp bugün çapuña geldim

Sonu: Tamâm oldı kitâbıñ intihâsı

Gerekdür kitâba şerbet bahâsı

Cilt: Siyah, yıpranmış pandizot bez kaplı mukavva cilt.

Kâğıt: Kareli defter kâğıdı.

Yazı: Siyah mürekkeple harekeli nesih.

Varak: 1b-85a.

Sütun: İki sütun.

Satır: Muhtelif.

Ebad: 233x175-200x130 mm.

Müstensih: Osmân Nûrî.

İstinsah Tarihi: H. 1336 / M. 1917.

* Bu nüshayla ilgili bilgilerin bir kısmı Milli Kütüphane Yazmalar veri tabanından alınmıştır.

9. (YK) Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi, Milli Ktp.

Arşiv Nu. 174/2*

Baş: İlāhī yüzümi elüme aldım
Yüzüm qarasıyla çapuña geldim
Sonu: Destānuñ aradıñ āhirine hayr ola
Oқуyanuñ çalbi nūr ile çola

Cilt: Kahverengi, mıklebli meşin cilt.

Kâğıt: Aharlı, ince krem kâğıt.

Yazı: Siyah mürekkeple ta'lik.

Varak: 37b-99b.

Sütun: İki sütun.

Satır: 23 satır.

Ebad: 205x150-160x103 mm.

Müstensih: Belli değıl.

İstinsah Tarihi: H. 1221 / M. 1806.

1.1.2. Diğler Nüşhalar

1. (F) Fahri Bilge Şahsî Kütüphanesi

Halide C. Dolu'nun “‘*Yûsuf Hikâyesi*’ *Hakkında Birkaç Söz ve Bazı Türkçe Nüşhalar*” (Dolu, 1952: 435-437) adlı makalesinde konu ettiğı bu nüsha, tarafımızca temin edilememiş olduğundan nüsha hakkındaki tafsilat da Dolu'nun verdiğı bilgilerle sınırlı kalmaktadır. Buna göre nüsha, Kayseri'de bulunmuş olup Fahri Bilge'nin şahsî kütüphanesindedir. Müstensihi ve istinsah tarihi belli değıldir. Yazısı harekeli olan nüsha şu beyitle başlamaktadır:

* Bu nüshayla ilgili bilgilerin bir kısmı Milli Kütüphane Yazmalar veri tabanından alınmıştır.

... nokta-i Bi'smi'llâh haţâdan şaklaya Allâh

Habîb-i Hağ hayr-ile bunı haţm eyleye Allâh

2. (TDK) Türk Dil Kurumu Kütüphanesi*

Başı: Kıoyun önce meler kıuzı şoñınca

Kıuzu ardınca gider kıoyun oñünce

Sonu: Yûsuf burada oldu tamâm

Vir şalavât Muştafa'ya yâ hümâm

Cilt: Bilinmiyor.

Kâğıt: Bilinmiyor.

Yazı: Harekeli nesih.

Varak: 1b-104a. Baştan birkaç varak eksik.

Sütun: İki sütun.

Satır: Muhtelif.

Ebad: Bilinmiyor.

Müstensih: el-Hâcî Mustafâ b. Trabuzanî.

İstinsah Tarihi: Belli değil.

Türk Dil Kurumu Kütüphanesi'nde mikrofilmden ibaret olan nüshanın el yazması nüshası Bosna Hersek'te bulunmaktadır.

1.2. Nüshaların Değerlendirilmesi ve Nüsha Aileleri

Garîb'in Yûsuf u Züleyhâ'sının tespit edilebilen nüsha sayısı on birdir.

Başlangıçta eserin tespit ve temin edebildiğimiz nüsha sayısı beşti ve tenkitli metnin

* Bu nüsha hakkındaki bilgiler, nüsha üzerine yapılan iki ayrı çalışmadan alınmıştır. Bu iki çalışma için bkz.: Kaşkaya, 2004; Üst, 2007. Her iki çalışmada da el yazması Bosna Hersek'te bulunan nüshanın Türk Dil Kurumu Kütüphanesi'nde fotokopiden ibaret olduğu bilgisi verilmektedir. Fakat şu an itibarıyla Türk Dil Kurumu Kütüphanesi'nde nüshanın böyle bir fotokopisi bulunmamaktadır.

oluşturulması için makul bir nüsha sayısı idi. Ne var ki çalışmamızın tamamlanmak üzere olduğu dönemde eserin dört nüshasına daha ulaşmış olmamız ve bu nüshaların da tenkitli metne dâhil edilme zorunluluğunu getirmesi çalışmamızı dokuz nüsha üzerinden kurulmuş tenkitli bir metin olarak ortaya çıkarmıştır.

Eserin Halide C. Dolu tarafından tespit edilen bir diğer nüshasının şu an itibarıyla nerede olduğunu bilmiyoruz. *Nahîfî'nin Yûsuf u Zelîhâ'sı* adıyla üzerine iki ayrı çalışma yapılmış olan ve iki çalışmada da Türk Dil Kurumu Kütüphanesi'nde mikrofilmden ibaret olduğu bilgisi verilen nüshaya da ulaşamadık. Hâlihazırda Türk Dil Kurumu Kütüphanesi'nde nüshanın böyle bir kopyası bulunmamaktadır. Bu iki çalışmadan anlaşıldığı üzere nüsha, beyit sayısı itibarıyla eksiktir ve pek çok istinsah hatası barındırmaktadır.

Yûsuf u Züleyhâ'nın tenkitli metnini oluştururken kullandığımız nüshalardan hiç birini esas olarak almadık. Bunun nedeni ise tenkitli metinde kullandığımız nüshaların içinde mükemmel ve eksiksiz bir nüshanın bulunmayışıdır. Bununla birlikte AÖ, FK² ve M nüshalarından daha fazla yararlanmış olduğumuzu belirtmek gerekir.

AÖ nüshası M. 1766'da istinsah edilmiş olup istinsah tarihi itibarıyla eserin en eski nüshasıdır. 2685 beyit sayısı ile M nüshasından sonra en çok beytin bulunduğu nüsha da budur. Tenkitli metindeki bölüm başlıklarının hemen birçoğu sadece bu nüshada yer almaktadır. FK² ve M nüshalarıyla birlikte bu nüsha, dönemin dil ve imlâ özelliklerini diğer nüshalara göre daha iyi yansıtmaktadır. Harekeli nesihle yazılan nüshanın belli başlı imlâ özellikleri birkaç örnek de verilerek şöyle sıralanabilir:

a) Eski Anadolu Türkçesi döneminde yuvarlak ünlüyle yazılan eklerin kimi yerlerde düz ünlüyle yazılması: اتَاكِرِزِ atañız (8a), بل ايبكِ katl idiñ (8a)

b) Aynı kelimenin farklı şekillerde yazılması: اوغلانلارينه ُ oglanlarına (7b), اوغلانلار ُ oglanlar (7b)

c) Yükleme hali ekinin ötreyle gösterilmesi: يُوُفُفُ Yūsuf'u (8b); kimi zaman esre ile gösterilmesi: يُوُفُفُ Yūsuf'ı (8b); kimi zaman hemze ile gösterilmesi: حُلُهَاءُ hulleyi (26a); kimi zaman da esreli ye ile yazılması: انبياي ُ enbiyāyı (50a)

d) e sesinin bazen iç seste üstünlü elifle karşılanması: سَوَار ُ sevër (8a)

e) Atıf vavlarının ötreyle gösterilmesi: زَارُ ُ غَان ُ zār u figān (15b); kimi zaman esreli ye ile gösterilmesi: جَسْمِي ُ جَان ُ cismi cān (40a); kimi zaman da esreyle gösterilmesi: حَبْسِ ُ زِدَان ُ ḥabs-i zindān (48b)

f) Türkçe kelimelerde şedde kullanılması: اَوْصِي ُ uşşı (15b)

g) Kelime sonundaki hâ-i resmiyenin ek aldığı kimi zaman gösterilmemesi: حُجْرَدَان ُ hücreden (47a)

h) İzafet kesresinin esreli ye ile gösterilmesi: اَلِي ُ يَّعْتَبُ ُ Āl-i Ya' kūb (6a)

ı) Arapça ve Farsça kelimelerin yanlış yazılması: زِدَان ُ zindan (48b), كُولِي ُ güli (60b), حَيْرَانَ ُ ḥayrān (18b), حُجَّيْه ُ ḥocaya (85a)

i) Kelime sonundaki ünlünün harekeyle gösterilmesi: طُو ُ toza (22b)

k) Kalın sıradan kelimelerde ön seste bulunan t'lerin kimi zaman te (ت), kimi zaman tı (ط), kimi zaman da dal (د) ile yazılması: تَزُ toz (22b), طَزُ  za (22b); دُوْدِي duymadı (22a), دُوْدِي تُوْدِي tuydı (51a)

M. 1775'de istinsah edilen M nüshası 2748 beyit sayısıyla eserin tenkitli metnini kurmada en çok istifade ettiğimiz nüshadır. Nüshanın belli başlı iml  hususiyetleri yukarıda A  nüshası için sıraladıklarımızla benzerlik göstermektedir. A  nüshasından farklı olarak bu nüshada atıf vavlarının büyük çoğunluğunun üstün ile harekelenmesi söz konusudur.

İstinsah tarihine göre eserin  c nc  en eski nüshası FK² nüshasıdır. M. 1801'de istinsah edilen bu nüsha ihtiva ettiği 2616 beyitle A  ve M nüshalarından sonra en fazla beytin bulunduğu nüshadır. Bu nüshada kahramanların ağzından söylenen bazı Őiirlere başlık verildiği de görülmektedir. Nüshada A  nüshası için belirttiklerimizden maada dikkat çeken bir yazılım "ur-" fiilinde görülmektedir. Bu fiil birçok yerde "vur-" Şeklinde yazılmıştır: وُرُ vurur (12a)

YK nüshası M. 1806'da istinsah edilmiştir. 2457 beytin bulunduğu bu nüshanın önemli bir özelliği nazım-nesir karışık olarak yazılmış olmasıdır. N shaya ilk bakıŐta bunun anlaŐılması mümkün değildir. Zira mensur bölümler de beyit hizasında yazılmıştır. Bu mensur bölümler ise hik yeden farklı olmayıp müstensih tarafından Garıb'in mesnevisine bir ilave, izahat mahiyetinde bölümlerdir. Bu sebepten tenkitli metne d hil etmediğimiz bu mensur bölümlerin metnin hemen akabinde verilmesinin daha uygun olduğunu düŐündük.

Talik hatla yazılan bu nüsha, okumada karışıklığın husule gelebileceği bazı kelimelerin haricinde harekesizdir. Nüshanın belli başlı imlâ özellikleri şu birkaç maddede toplanabilir:

a) Eski Anadolu Türkçesi döneminde yuvarlak ünlüyle yazılan eklerin bazen düz ünlüyle yazılması: مصريك Mıṣr'ın (58a), بلديك bildiñ (58a), دردمه derdime (62b)

b) “ur-” fiilinin “fur-”, “hur-” ve “vur-” şeklinde yazılması: فورر vurur (45b), فورر furur (49a), حورر hurur (73a)

c) Nazal ne (ñ) ve nun harfinin karıştırılması: سويليه سوك söyleyesin (58a), نيلسك n'eylesin (63a)

d) Kelime sonundaki ünlülerin yazılmaması: بعل bağıl (“bağlı” olmalı) (58a), كجد geçd (“geçdi” olmalı) (63a)

e) Arapça ve Farsça bazı kelimelerin yanlış yazılması: حنجرى hanceri (“hanceri” olmalı) (58a), شاز şāz (“şāz” olmalı) (62b)

f) Devrin dili dolayısıyla “diyü” yazılması gereken kelimenin “diye” olarak yazılması: ديه diye (60b)

g) Kalın sıradan kelimelerde ön seste bulunan t'lerin kimi zaman tı (ط), kimi zaman da dal (د) ile yazılması: طورر turur (55b), دورديرل durdılar (56a)

h) Atıf vavlarının ye (ى) harfi ile gösterilmesi: عرشى كورسى arşı kürsî (53b), كوك يري yiri gök (53b)

i) İzafet kesresinin ye (ى) harfi ile gösterilmesi: ابى حيوان āb-ı hayvān (62b)

i) e sesinin iç seste bazen elifle karşılanması: اءام ādēm (68b)

M. 1826'da istinsah edilen A nüshasında ise 2463 beyit bulunmaktadır. Yukarıda AÖ nüshası için kaydettiğimiz imlâ hususiyetleri bu nüsha için de geçerlidir. Bununla beraber diğer bazı nüshalarda karşılaşmadığımız birkaç imlâ hususiyeti şöyledir:

a) Türkçe bazı kelimelerin iki farklı biçimde okunacak şekilde harekelenmesi:

سؤیینی sözini (23b)

b) Türkçede kelime başında ve ilk hecede bulunan i (é) ünlüsünün ye (ي) harfi ile yazılmasına rağmen üstünle harekelenmesi: ویددی verdi (23b), ایددی eddi (23b)

c) Atıf vavlarının üstünle harekelenmesi: و ve (23a)

M. 1843'te istinsah edilen B nüshası Garîb'in mesnevisiyle başlamakta, Süle Fakih'in *Yûsuf ve Zelîhâ*'sı ile sonlanmaktadır. Nüshada Garîb'in eserinden 1983, Suli Fakih'in eserinden ise 833 beyit bulunmaktadır. İmlâsı gayet tutarsız olan bu nüshada yer yer hattın değişmesi de söz konusudur. FK² ve YK nüshalarında olduğu gibi "ur-" kelimesinin "vur-" şeklinde yazılması haricinde imlâ hususiyetleri AÖ nüshası için ifade ettiklerimizle aynıdır.

2516 beyit ihtiva eden MK¹ nüshası M. 1844 istinsah tarihini taşımaktadır. YK nüshası gibi bu nüsha da okunmasında sıkıntı olabilecek bazı kelimelerin harekelenmesi dışında harekesizdir. Bozuk bir nesihle yazılan nüshanın belli başlı imlâ özellikleri şunlardır:

a) Eski Anadolu Türkçesi döneminde yuvarlak ünlüyle yazılan eklerin bazen düz ünlüyle yazılması: واریک varîñ (78b), بیلینیز biliñiz (79a)

b) Arapça ve Farsça bazı kelimelerin yanlış yazılması: كيريان giryān (88b),

حاظيرلدى ḥāzırladı (“ḥāzırladı” olmalı) (125a)

c) Atıf vavlarının esre ile bazen de ye (ی) harfi ile gösterilmesi: قَهر شمسِ şems-i

ķamer (79a); عرشی کرسی ‘arşı kürsî (88b)

d) İzafet kesresinin ye (ی) harfi ile gösterilmesi: شهرى مصره şehri Mıṣr’a (95b)

Eserin en geç tarihli nüshası MK² nüshası olup M. 1917’de istinsah edilmiştir. 2465 beytin bulunduğu bu nüshada nüsha farklılıkları oldukça fazladır. AÖ nüshası için belirttiğimiz imlâ özellikleri bu nüsha için de mevzubahistir. İmlâ açısından bu nüshada dikkatimizi çeken şu iki hususu da belirtmek gerekir:

a) Yuvarlak ünlüyle yazılan eklerin düz ünlüyle yazılmasının -istinsah edildiği dönemden olsa gerek- diğer nüshalara oranla daha fazla olması

b) Türkçede kelime başında ve ilk hecede bulunan i (é) ünlüsünün büyük çoğunlukla üstünle harekelenmesi: كُروا şimden gerü (4b), كَرَّوْ derken (5a), أَرِيْشَهْ erişe (5a)

c) Vav-elif yazılması: كُروا gerü (4b)

FK¹ nüshasının kaç yılında istinsah edildiği belli değildir. 2584 beytin olduğu nüsha kısmen harekeli, bozuk nesih bir hatla yazılmıştır. AÖ nüshasının imlâ özellikleri olarak daha önce gösterdiklerimiz haricinde bu nüshada dikkat çeken diğer birkaç imlâ hususiyeti şöyledir:

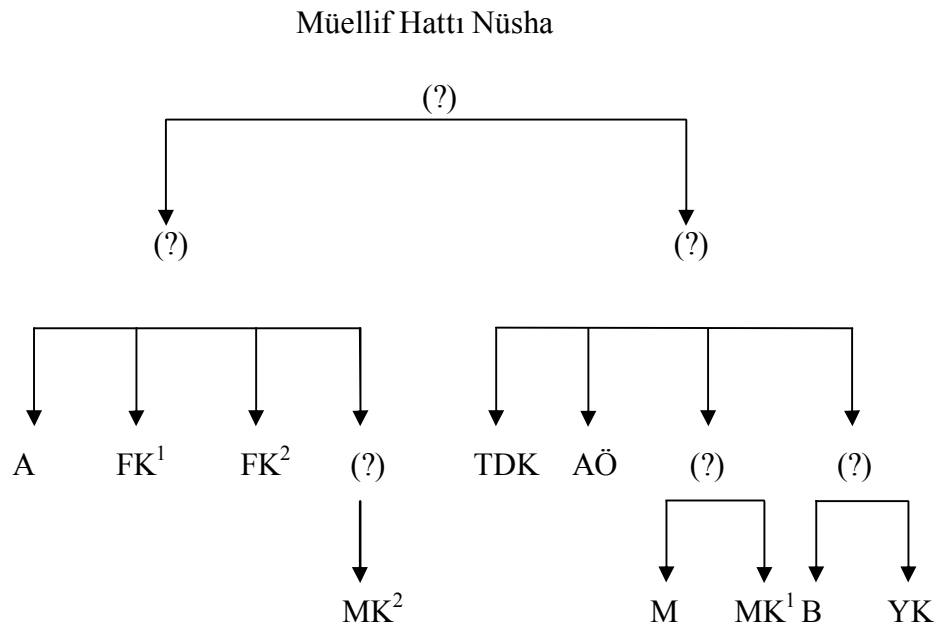
a) Kelime sonundaki ünlülerin yazılmaması: زير zîr (“zîrâ” olmalı) (7b), بقد baķd (“baķdı” olmalı) (7b)

b) Pek çok yerde vav-elif yazılması: ديوباني diyübeni (7b), ديوا diyü (7b), كُروا girü (8a), بُونوا bunu (8a)

Tenkitli metinde kullandığımız ve yukarıda birtakım hususiyetleri üzerinde durduğumuz dokuz nüshanın birbiriyle olan yakınlıkları hakkında şunları söyleyebiliriz: Nüshalar arasında birbirinden istinsah edilmiş nüshalar olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. A, FK¹, FK² ve MK² nüshaları Ya'kûb'un Mısır'a gelmesi olayı anlatıldıktan sonra tamamlanırken AÖ, M, MK¹, TDK ve YK nüshaları Yûsuf'un ölümünün anlatılmasından sonra tamamlanmaktadır. Bu durum nüshaların iki farklı grup dâhilinde müellif hattı nüshadan istinsah edilmiş iki veya daha fazla nüshadan çoğaltıldığını göstermektedir.

Diğer 7 nüshada olmayan bazı beyitler MK¹ nüshasıyla birlikte sadece M nüshasında bulunduğundan bu iki nüshanın aynı kolda yer alan bir nüshadan istinsah edildiğini söyleyebiliriz. Keza B ve YK nüshası da beyitlerdeki müştereklik hususunda birbirine yakın durmaktadır.

Nüshaların birbiriyle olan ilişkisini ayrıca şu şekilde şemalandırabiliriz:

2. METİN NEŞRİNDE İZLENEN YÖNTEM

1. Metin tespitinde aşağıdaki transkripsiyon sistemi esas alınmıştır:

‛	‛	ء
ě, ā	Ā	آ, ا
š	Š	ث
ḥ	Ḥ	ح
ḫ	Ḫ	خ
ṣ	Ṣ	ص
ḏ, ž	Ḍ, Ž	ض
ṭ	Ṭ	ط
ẓ	Ẓ	ظ
‘	‘	ع
ġ	Ġ	غ
ḵ	Ḵ	ق
ñ	Ñ	ك
v, ū	V, Ū	و
y, ī	Y, Ī	ي

2. Farsça “vâv-ı ma’ dûle”ler “ ~ ” ile gösterilmiştir.

3. Her beyte sıra numarası verilmiştir.

4. Nüshaların varak numaraları, nüshaların tavsifini yaptığımız bölümde her bir nüshaya vermiş olduğumuz kısaltmayla birlikte metin dâhilinde gösterilmiştir.

5. Kur'an-ı Kerim'den yapılan iktibaslar Arap harfleriyle yazılarak mealleri dipnotda ifade edilmiştir.

6. Başlıklar küçük harflerle ve kalın karakterlerle yazılmıştır.

7. Vezin gereği yapılması mecburi olan kimi eklemeler ve metin tamirleri köşeli parantez “[]” içerisinde gösterilmiş, okunmasına rağmen anlamlandırılmayan kelimelerin yanına “(?)” konulmuştur.

8. Nüshalar arasındaki farklılıklar beyit numaraları esas alınarak dipnotlarda gösterilmiştir. Farklılıklar gösterilirken de kelime ve kelime grupları arasına “/”, iki mısra arasına ise “//” işareti konulmuştur. Nüshalarda okunamayan kelimelerin ise fotoğrafları verilmiştir.

9. Nüsha farkları gösterilirken evvela ana metne aldığımız doğru şekil yazılmış; iki noktadan (:) sonra diğer nüsha(lar)daki şekil(ler) nüshanın işareti ile birlikte verilmiş ve birden fazla nüsha olması durumunda ise farklılıklar virgülle (,) birbirinde ayrılmıştır. Örneğin: “gözleri: gözi FK², gözlerinden MK², YK.”

10. İmlâ, vezin yahut anlam itibarıyla yanlış olduğuna karar verdiğimiz ibarelerin -geçtiği nüshaların hiçbirinde doğru şekil yoksa- doğrusu ana metne alınmış, nüsha(lar)daki şekli ise dipnotta belirtilmiştir. Örneğin: “medḥ [ü]: *-metin-* medḥ-i.”, “vardı: *-metin-* var idi.”

11. “Ḳā'il, sā'il...” gibi ecvef kelimelerin yazımında nüshada yazıldığı şekle riayet edilmiş, yani “ye” ile yazılmışsa “ḳāyil, sāyil...” şekline, hemze ile yazılmışsa da “ḳā'il, sā'il...” şekline bağlı kalmıştır.

12. Eserin farklı nüshalarında imlâ birliği olmaması, hatta aynı nüsha içerisinde dahi imlâda bir müştereklik bulunmuyor olması nedeniyle metinde birlik

sağlamak adına nüshalardaki kelime ve eklerin mümkün olduğunca dönemin diline uygun olanları tercih edilmiştir. Nüshaların hiç birinde bu hususa uygun bir yazılım söz konusu değilse de -imlâsının doğru olması şartıyla- buna müdahale edilmeyerek nüshadaki şekle sadık kalınmıştır. Nüshalar arasındaki kimi imlâ farklılıkları, yanlış yazılımlar -k/ğ, h/h, -ım/-um, -nî/-nuñ, -dır/-dur gibi- hem nüshaların hem de farkların çokluğu hasebiyle dipnotlara alınmamıştır. Örneğin dönemin dil hususiyeti dolayısıyla “cānum” olarak ana metne aldığımız kelime başka bir nüshada “cānım” olarak yazılmışsa ya da “ḥayret” olarak yazılması gereken kelime “ḥayret” şeklindeyse bu tür ayrılıkların dipnotlarda belirtilmesine lüzum görülmemiştir.

13. Vezin kusuru veya mısralar arasında vezin farklılığı varsa bunlar dipnotta belirtilmiştir.

14. Vezinler metin başında çizgi (_) ve noktayla (.) gösterilmiştir. Örneğin: “Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ .”.

15. Seslerin uzunlukları gösterilirken “vezin” göz önünde tutulmuştur. Zihafin söz konusu olduğu ünlüler nüshalarda “ā”, “ī”, “ū” gibi yazılmışsa bunlar metinde italik karakterde gösterilmiştir. Aynı şekilde nüshalarda bu duruma dikkat çekmek için sadece harekeyle ünlülerin belirtilmesi ve “ā” ünlüsünün buna ek olarak “s” (hâ-i resmiye) ile yazılması halinde de ünlülerin italik karakterde gösterilmesi yoluna gidilmiştir. Örneğin: “rāzī”, “zīra”.

16. Nüshalarda uzun heceye karşılık gelen “e” sesinin imaleye işaret etmek için “elif”le yazılması durumunda bu ses “ē” şeklinde gösterilmiştir. Örneğin: “gögē”, “görmemişem”.

17. Uzun okunması halinde “medd”in hâsıl olduğu sesler de zihafî ünlülerde olduğu gibi italik karakterde yazılmıştır. Örneğin: “t̄z̄ var imdi”.

18. Vezin gereği yapılan ünlü türetmeleri parantez içerisinde gösterilmiştir. Örneğin: “Mış(ı)r”, “Hız(ı)r”.

19. Şeddeli kelimelerin imlâsında da vezin dikkate alınmıştır. Örneğin: “Dēdeñ İbrāhīm **h**akı şerh eylegil”.

20. Vezin gereği yapılması zaruri olan ünlü ulamaları nüshalarda ayrı kelimeler hâlinde yazılmışsa vezne dikkat çekmek maksadıyla alt çizgiyle “_” birleştirilerek gösterilmiştir. Örneğin: “Kardaŝuñ derdi deli_eyledi beni”.

21. “ise”, “idi” gibi “i-“ ek fiili şekilleriyle “ile”, “içün” edatlarının nüshalarda kendinden önceki kelimeye bitişik yazılması durumunda kelime ve bu şekiller arasına “-” işareti konulmuş ve ünlü uyumu göz önünde tutularak yazılmıştır. Örneğin: “n’eyler-iseñ”, “kullar-ıla”.

22. Metin tespitinde bir birlik sağlamak gayesiyle Arapça, Farsça kelime ve tamlamaların yazımında İsmail Ünver’in “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” (Ünver, 1993: 51-90) makalesinde getirmiş olduğu esaslara uyulmaya çalışılmıştır. Metin tamiri ve vezinle ilgili hususlarda ise M. Fatih Köksal’ın “Metin Tamiri (Usul ve Esaslar, Uygulamalar ve Bazı Teklifler)” (Köksal, 2008: 169-190) ve “Metin Neşrinde Vezinle İlgili Problemler, Bazı Tespit ve Teklifler” (Köksal, 2009: 63-86) makalelerinde teklif ettiği esaslar dikkate alınmıştır.

3. TENKİTLİ METİN

A1b, AÖ1b, B1b,
MK¹72b, MK²1b

Hāzā Kitāb-ı Der-Beyān-ı Menākıb[-ı] Yūsuf u Zelhā*

A1b, FK²2b, M2b,
MK¹72b, MK²1b

Bi'smi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm*

Vezin: . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

AÖ1b, MK¹ 72b

- 1 Bede'tu nuṭṭa Bi'smi'llāh ḥatādan ṣaḳlaya Allāh
Ḥabībi ḥaḳḳı ḥayr-ile bunı ḥatm eyleye Allāh
- 2 Cemī^c-i 'ālemūñ 'ilmin bilen ol bildüren oldur
Aña ḥamd-ile şükr-ile gelūñ biz idelüm Allāh
- 3 Anuñ ismi qarār itsün dilimüzde bizim dā'im
Anuñ şükrānesi oldur ölince idelim Allāh
- 4 Bu dünyāda ḳamu maḥlūḳ eger ednā eger ā'lā
Yoğ-iken cümle var idüp zuhūra getüren Allāh
- 5 Ḳara yirlerde ḥāk iken yaratdı şüret-i insān

* Başlık: Manzūme[-i] Hikāye[-i] Ḥazret-i Yūsuf 'Aleyhi's-selām Sergüzeşti A, Hikāyet-i Ḥazret-i Yūsuf Budur B, Hāzā Ḳıṣṣa-i Yūsuf 'Aleyhi's-selām Zūleyḥa Türki Manzūme MK¹, Hāzā Kitāb-ı Yūsuf 'Aleyhi's-selām MK². Başlık FK¹, FK², M ve YK'de yok.

* Besmele AÖ, B ve YK'de yok.

¹ ḥatādan: ḥatardan MK¹ // ḥayr-ile: ḥayr eyleye MK¹.

² Cemī^c-i: -metin- Cemī^c-i. bilen ol bildüren: bize bildüren hem MK¹.

³ itsün: olsun MK¹ // şükrānesi: şu' rānesi AÖ / oldur: budur MK¹.

⁴ ḳamu: cemī^c-i MK¹ / maḥlūḳ: ḥaḳḳuñ AÖ / eger ā'lā: ve ger ā'lā MK¹ // idüp: itdi AÖ / getüren: getürdi AÖ.

Ḥayā vü ‘aql [u] ĩmān-ıla vüçüda cān viren Allāh*

6 Anuñ kim şükürini bilmek *ya*-kim bize ıaptı(?) devlet*

Anuñ ismini yād idüp düni gün eydelüm Allāh

7 Yoğ-iken bunca luḫ idüp bize nice kerem kıldı

Dilertüz bunda vü anda murādımız vire Allāh

8 Dilöyelüm ide ihsān ola maḫşüdümüz āsān

Bu sözleri kıla maḫbūl bize ihsān ide Allāh

9 Daḫı dileyelüm bizi ayırmaya ḫabībinden

Ḷamu ümmetine bizi şefi^c ide anı Allāh

10 Şalāt-ıla selām olsun ḫabībi ol Muḫammed kim

Ḷamu ‘ālemlere raḫmet viripdür çün anı Allāh

11 Eger olmasaydı Aḫmed yaradılmazdı ādem*

Anıñ-çündür didi eflāk tesellī eyledi Allāh

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁵ şüret-i insān: *-metin-* şüreti āḫen. ‘aql [u]: *-metin-* ‘aql-ı. Bu beyit MK¹’de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁶ Bu beyit MK¹’de yok.

⁷ idüp: itdi AÖ / nice: bunca AÖ / kıldı: kılda AÖ // bunda vü anda: bunda AÖ.

⁸ maḫbūl: tibyān AÖ.

⁹ Bu beyit MK¹’de yok.

¹⁰ Bu beyit MK¹’de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

- 12 Bize lâyiķ olan budur Şalât[1] virevüz aña
Melekler hep Şalât ider çü raķmetler ide Allāh
- 13 Daķı dōrt yār-ı aŐhābı daķı evlād [u] ezvācı
Ķamusına ķıla raķmet buları Őoylaya Allāh
- 14 Őalāt-ıla selām u Allāh Muķammed Resūlullāh *
Ķamu maķlūkına raķmet yaratdı çün anı Allāh

Vezin: . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Münācat*

- B1b, AÖ2a, FK²b, 15 İlāhī yüzümi elüme aldum
MK²1b, YK37b Yüzümi götürüp ķapuña geldüm
- 16 Baña dermān olursa senden olur
Yā senden olmayıcaķ kandan olur

¹¹ Bu beyit MK¹'de yok. Bu beyit "levlāke levlāke lemā halaktü'l-eflāke" (Sen olmasaydın, sen olmasaydın yeri göķü yaratmazdım.) kudsî hadisinden kısmî iktibasır.

¹² Bu beyit MK¹'de yok.

¹³ evlād [u]: -metin- evlād-ı. Bu beyit MK¹'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁴ Bu beyit MK¹'de yok. İlk 14 beyit A, B, FK¹, FK², M, MK² ve YK'de yok.

* Bu başlık sadece AÖ'de yer almaktadır.

¹⁵ yüzümi: yüzüm FK² // Yüzümi: Yüzüm FK², MK², YK / götürüp: getirüp B, sürüp bugün MK², ķarasıyla YK. Bu beyit A, FK¹, M, MK¹'de yok.

- 17 Benüm gibi za'îf-i bî-nevāya
N'ola derdini irgürseñ devāya
- 18 Yüzüm kıra günāhkāram İlahî
Kıpuña geldüm ağlaram İlahî
- 19 Yüzüm yokdur varacağ senden ayru
N'idem ben sağlığı kıpuñdan ayru
- 20 Bizi redd itme kıpuñdan kerem kııl
Ĥabîbüñ ĥürmetine muĥterem kııl
- 21 Ĥabîbiñ ĥizmetinden ayırmağıl
Hem civārından dağı redd itmegil*
- 22 Şefā' atin naşîb eyle İlahî

¹⁶ Baña dermān: Emān FK² / senden: bundan B, bunda FK² / olur: ola AÖ // Yā senden: Ya benden B, Ya-bunda FK², Senden MK² / olmayıcağ: olmayınca MK², YK / kandan: kıanda FK², yā kimden MK², kimden YK / olur: ola AÖ. Bu beyit A, FK¹, M, MK¹'de yok.

¹⁷ za'îf-i: za'îf ü AÖ, za'îfi FK², mededsiz YK / bî-nevāya: bî bu-vefāya FK², bî-şevābı MK², bi-nevāya YK // derdini: derdine MK², Mevlā'm YK / devāya: devaya FK², YK, devāyı MK². Bu beyit A, B, FK¹, M, MK¹'de yok.

¹⁸ Yüzüm: Yüzi YK // Kıpuña: Yüzi kıarasıyla YK / ağlaram: ağladım FK², redd itme MK², eydürem YK. Bu beyit A, FK¹ ve M'de yok.

¹⁹ Yüzüm: Yürüm YK / ayru: ğayrı YK // N'idem ben sağlığı kıpuñdan: Eyleme beni ĥabîbüñden YK / kıpuñdan: kıpuñda FK². Bu beyit A, B, FK¹, M, MK¹ ve MK²'de yok.

²⁰ MK²'de mısralar takdim-tehirlidir. Bu beyit A, B, FK¹ ve M'de yok.

* Bu beytin vezni kusurlu.

²¹ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², M, MK¹ ve YK'de yok.

Ki sensiñ pādiṣāhlar pādiṣāhı

23 Hābībūnden ayırma ümmetini

Ḳabūl eyle du‘ā vü himmetini

24 Zīrā ümmet içün neler çeküpdür

Mübārek gözleri ḳan yaş döküpdür

25 Hābībūni yirindürme İlähî

‘Adūları sevindürme İlähî

26 Dilerüz ḥor ola merdūd Şeytān

Ḳamu ‘āşileri ‘afv it Yā Raḥmān

FK²3a, MK¹73a 27 Yüzüm ḳarasına ḳalma ḳabūl ḳıl

Ḳamu ümmetini aña sebīl ḳıl

²² Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², M, MK¹ ve YK’de yok.

²³ du‘ā vü: du‘ā MK¹, du‘āsını YK. Bu beyit A, B, FK¹, M ve MK²’de yok.

²⁴ Zīrā: Zīra AÖ, FK² / ümmet: anlar YK / neler: ḡuşṣa YK // gözleri: gözi FK², gözlerinden MK², YK / ḳan yaş: yaşın FK², yaşlar MK², yaş YK / döküpdür: akıpdur YK. Bu beyit A, B, FK¹, M ve MK¹’de yok.

²⁵ Hābībūni yirindürme: Hābībūn yüzi şuyuna B, Hābībūndür gövündürme MK² // ‘Adūları: ‘Adūların MK², YK. Bu beyit A, FK¹, M ve MK¹’de yok.

²⁶ ḥor ola merdūd Şeytān: ki yerindürme İlähî MK² / merdūd: merdūdı AÖ // ‘āşileri: ‘āşileri MK² / ‘afv it Yā: ‘afv ide FK², MK¹, ‘afv it MK², ‘af[v] ide YK / Raḥmān: İlähî MK², ḡufrān YK. Dilerüz ḥor ola merdūd Şeytān: Ḳovalaruz merdūd olan Şeytān’ı FK². Bu beyit A, B, FK¹ ve M’de yok.

²⁷ ḳarasına ḳalma: ḳara du‘āmı sen MK¹ / ḳalma: baḳma MK², YK / ḳabūl ḳıl: it YK / ḳıl: it FK², MK¹, MK² // ümmetini: ümmetlerin MK² / aña sebīl: sen hem ḳabūl MK¹ / sebīl: himmet YK / ḳıl: it FK², MK¹, MK², YK. Bu beyit A, B, FK¹ ve M’de yok.

- 28 Anuñ hürmetine bize kıl ihsân
Murādum şerh ideyin eyle āsân
- 29 Dilerem-ki Yūsuf' uñ dāstānın
Naşīb eyle idelüm gülsitānın
- YK38a 30 Nice kāmiller anı söylemişler
Bu maḥlūķı şekerle toylamışlar
- AÖ2b 31 Dilerem ben de öykünem olara
Kuzuları gibi uyam olara
- 32 Süri ardınca sürilen kuzuyam
Kamusınuñ ayağınun toziyam
- 33 Koyun önce meler kuzusu şoñca
Kuzu ardınca gider koyun önce

²⁸ ideyin: ideyim B, MK¹, YK / ideyin eyle āsân: ider Yūsuf-ı Ken'ân MK². Bu beyit A, FK¹ ve M²'de yok.

²⁹ ki Yūsuf' uñ: bu Yūsuf YK / dāstānın: destānı B, dāsitānın FK², destānını MK² // Naşīb eyle idelüm: Deyeyin naşīb it B / idelüm: diyeyin FK², diyeyim MK¹, diyem MK², diyeyin YK / gülsitānın: gülistānı B, gülistānın FK², gülistānın MK¹, gülsitānını MK². Bu beyit A, FK¹ ve M²'de yok.

³⁰ söylemişler: söylemişdür MK¹ // Bu maḥlūķı: Cihāmı B / maḥlūķı: maḥlūķ u FK², maḥlūķ YK / şekerle: şük(i)rlle B, şeker ile MK¹, şükr ile YK / toylamışlar: toylamışdür MK¹. Bu beyit A, FK¹, M ve MK²'de yok.

³¹ de: daḥı MK¹, d[e] YK / öykünem olara: yitem onlara MK¹, söyleyem kelāmlar YK / olara: oları B, bulara FK² // olara: oları B. Kuzuları gibi uyam olara: Kuzular gibi otlara MK¹, İdeler ardumdan şenā selāmlar YK. Bu beyit A, FK¹, M ve MK²'de yok.

³² sürilen: kalan YK. Bu beyit A, B, FK¹, M ve MK²'de yok.

³³ kuzusu: kuzı FK² / kuzusu şoñca: kuzu şoñunca AÖ, kuzı şoñunca MK¹ // ardınca: artıca AÖ, FK² / önce: öñünce AÖ, MK¹. Bu beyit A, B, FK¹, M ve MK²'de yok.

- 34 Çuzu mel meyince  ymaz ana
 Çuzusunu   nine d ymez ana
- 35 Olaru  ben de girdim izlerine
 Dil rem  yk neyd m sözlerine
- FK¹a 36  g r olaydum anlara bu yolda
 Seba  alaydum anlardan bu dilde
- 37 Bu d ny da olara  yk neyd m
 Çıy metde olarla  a r olaydum
- 38 Atam anam hem  st dumdur anlar
 B y li  an' atı  urmu  o c nlar
- 39 Olaru  yolna uydur  l h 
 Olaru   an' atın  oydur  l h 

³⁴ Çuzusunu : Çuzunu  YK / d ymez:  ymaz YK. Bu beyit A, B, FK¹, M, MK¹ ve MK²'de yok.

³⁵ Olaru : Onlaru  MK¹, YK / girdim: girem MK¹ // Dil rem  yk neyd m: Uymu am ol  ir n YK /  yk neyd m: uyaydum MK¹. Bu beyit A, B, FK¹, M ve MK²'de yok.

³⁶ FK¹'de ilk varak olmadı ndan beytin sadece ikinci mısrası var.  g r:  akird FK²,  akirdler YK / Seba : S k A  / Seba  alaydum: Sebük aldım FK¹ / anlardan: olardan FK² / dilde:  alde FK¹, FK². Bu beyit A, B, M, MK¹ ve MK²'de yok.

³⁷ olara: onları YK // olarla: bile YK /  a r:  a r u A  / olaydum: olayıdum YK. Bu beyit A, B, FK¹, FK², M, MK¹ ve MK²'de yok.

³⁸ Atam anam: Anam atam YK / hem  st dumdur:  st zımdır FK¹,  st zımdır YK / anlar: onlar YK // B y li: Bu yolu B, FK¹, FK², MK¹, YK /  an'  t :  an' ata FK¹,  an' at MK¹ /  urmu :  omı  B, FK¹,  omu  FK² /  urmu  o c nlar:  omı dur anlar MK¹. Bu beyit A, M ve MK²'de yok.

- 40 Olaruñ cümlesine raḥmet eyle
Ḥabībūñ ḥürmetine ḥürmet eyle
- FK²3b 41 Ḥabībūñden ayırmağıl oları
Ḷamu ‘ilm ü kemāl idi ḥūları
- 42 Günāhum çok-durur ‘afv eyle Mevlā
Oları cennetūñde eyle ā‘lā*
- 43 Olaruñ ḥürmetine cümlemüzi
Ḥabībūñden ayırma cümlemüzi
- 44 Ne deñlü var-ısa hep ehl-i imān
Ḥabībūñden ayırmağıl Yā Raḥmān
- 45 Daḥı şunları esirge Ḥudā’ya

³⁹ Bu beyit AÖ’de 43. beyitten sonra gelmektedir. Olaruñ: Onlaruñ MK¹, Onlarıñ YK // Olaruñ: Onlaruñ MK¹, Anlarıñ YK / şan‘atın: şan‘atı AÖ. Bu beyit A, B, FK¹, M ve MK²’de yok.

⁴⁰ Olaruñ: Onlarıñ MK¹, Anlarıñ YK. // ḥürmet eyle: luḫı iḥsān eyle MK¹. Bu beyit A, M ve MK²’de yok.

⁴¹ ‘ilm ü: ‘ilmini FK¹. Bu beyit A, B, M, MK¹, MK² ve YK’de yok.

⁴² çok-durur: çokdur FK¹, MK¹, YK / Mevlā: Mevla FK² // Oları: Olarıñ FK¹, Onları MK¹, YK / cennetūñde: cennetinden FK¹, cennetūñden FK², cennetūñ MK¹ / eyle ā‘lā: ile toyla MK¹. Bu beyit A, B, M ve MK²’de yok.

* 42-43. beyitler arasında FK²’de şu beyit yer almaktadır: Olarıñ cümlesine raḥmet eyle / Ḥabībūñ ḥürmetine ḥürmet eyle.

⁴³ Olaruñ: Onlarıñ MK¹, Anlarıñ YK. Bu beyit A, B, FK¹, FK², M ve MK²’de yok.

⁴⁴ var-ısa hep: varsa FK¹, var-ısa MK¹ / hep: hem FK² // ayırmağıl Yā: ayırma sen ey FK¹, ayırma ey MK¹ / Yā: ey FK². Bu beyit A, B, M ve MK²’de yok.

Bize raḥm idüp el ʔuta du‘āya

- AÖ3a 46 Bizüm için ʔılalar ḥayr du‘āyı
Olaruñ derdine eyle devāyı
- 47 Añalar burada bu ben za‘îfi
Diyëler kim İlähî şol naḥîfi
- 48 ʔamu şuçlarını ‘afv eyle anuñ
Daḥı niyyetin āsān eyle anuñ
- 49 Dilerem ben de anlaruñ ʔamusın
Viresin bunda vü anda umusın
- 50 Daḥı şuçlarını hıç yazmayasın
İyü ‘amellerin hıç bozmayasın

⁴⁵ şunları esirge: şunlar ki Yā AÖ / esirge: esirger FK¹ // raḥm: raḥîm FK². Bu beyit A, B, M, MK¹, MK² ve YK’de yok.

⁴⁶ Bizüm: Benim FK¹ / için: çün AÖ, FK² / ḥayr: ḥay(ı)r AÖ, FK² // Olaruñ: Onlarıñ YK. Bu beyit A, B, M, MK¹ ve MK²’de yok.

⁴⁷ burada bu ben: buyur diyü FK¹ / za‘îfi: za‘ fi FK¹ // kim: ki YK / naḥîfi: naḥîfi AÖ, şad[î]kî FK¹, ḥanîfi FK². Bu beyit A, B, M, MK¹ ve MK²’de yok.

⁴⁸ şuçlarını: şuçlarıñ FK¹, şuçların YK // Daḥı: Daḥı FK¹ / niyyetin: sünnetin FK¹. Bu beyit A, B, M, MK¹ ve MK²’de yok.

⁴⁹ anlaruñ: onlaruñ FK², onlarıñ YK // Viresin: Viresiñ YK / vü anda: anda sen FK¹, vü onda FK² / umusın: umıdın FK¹, umuzın FK², usın YK. Bu beyit A, B, M, MK¹ ve MK²’de yok.

⁵⁰ FK²’de beytin ikinci mısrası yok. Daḥı: Di FK² / hıç: hıç AÖ, FK¹ / yazmayasın: añmayasın AÖ, yazmasın FK², yazmayasıñ YK // ‘amellerin: ‘amelleriñ YK / ‘amellerin hıç: ‘amellerini AÖ / hıç: hıç FK¹ / bozmayasın: bozmayasıñ YK. Bu beyit A, B, M, MK¹ ve MK²’de yok.

51 Bu dünyāda ʔarīḳ üzre olalar
Ḳıyāmetde varup raḥmet bulalar

52 Dilerseñüz dü ʔ ālemde necātı
Resül'üñ rūḥına diñ şalavātı

Der-Beyān-ı İbtidāʔ-i Kelām*

A1b, M2b, MK²2a 53 Gelüñ şimden girü iy ḳavm-i evlā
İşidüñ söylenür ol ḳavl-i āʔ lā

FK²4a 54 Bu Yūsuf sūresi indi sebab ne
Ḥabībine bunı indürdi Mevlā

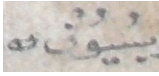
MK¹73b, YK38b 55 Yahūdīler nizāʔ itdi ʔ Ömer'le
Didiler ḳışsa-i Yūsuf' dur evlā

⁵¹ Bu beyit A, B, M, MK¹ ve MK²'de yok.

⁵² dü: bu YK // diñ: viriñ FK¹, YK, virüñ FK², vir MK² / şalavātı: eş-şalātı AÖ, şalātı FK², YK. Bu beyit A, B ve M'de yok.

* İbtidāʔ-i Kelām: *-metin-* İbtidāʔ-i Kelām. Bu başlık sadece AÖ'de yer almaktadır.

⁵³ Gelüñ: Gel-berü M, Göñül YK / şimden: benden MK² / iy ḳavm-i evlā: ey ḳamu ulu FK¹, ḳavm ü aḳvā M, ey ḳavmi ednā MK¹, ḳavl-i evlā MK², ey ḳavl-i evlā YK // İşidüñ: Eşidüp MK² / söylenür ol: söylerüz o A, söylenür o FK¹, söylesün MK¹, söyleyiser MK² / ḳavl-i: ḳavm-i A, B, ḳavli FK² / āʔ lā: evlā A, MK², ḳavī FK¹, aḳvā M.

⁵⁴ Bu Yūsuf: Yūsuf B, MK² / Yūsuf: FK² / sūresi: sözi, sūresini MK² / indi: anda M, YK / sūresi indi: sūresine MK¹ / sebab ne: sebebi-ne FK² // Ḥabībine: Ḥabībe B / bunı indürdi: indürdi anı A / bunı: anı FK², MK² / indürdi Mevlā: indürmesine MK¹ / indürdi: indürli YK. Bu beyit FK¹'de yok.

⁵⁵ nizāʔ: nizaʔ FK¹ / itdi: itdiler A, B, MK¹ / ʔ Ömer'le: ʔ Ömer'den A, ʔ Ömer ile MK¹ // evlā: emlā A.

- 56 Kitābumuzda var ol sizde yokdur
Melül oldu işit aşhâb-ı evlâ
- B2a 57 Melâletin giderdi anlaruñ Haq
Pes inzâl itdi budur qavl-i aqvâ
- 58 Hâbîbini çü şādân itdi Allâh
Anuñ hükmindedür hep cümle eşyâ
- 59 Cemî^c-i ‘ âlemüñ ‘ ilmin bilen ol
Anuñ ‘ ilmindedür hep sırr-ı aḥfâ
- AÖ3b 60 İşit şimden girü Yûsuf sözini
Atasın dâdesin hem kendözini

⁵⁶ var ol: olan A, var olan FK², vardur M, var MK¹, vardur ol YK / sizde: sözde B, Yûsuf da MK² / var ol sizde: sen FK¹ / yokdur: budur B, yok durur FK¹ // işit: eşiddi A, işitdi FK², MK¹ / aşhâb-ı: aşhâb u A, M, MK², aşhâbı YK.

⁵⁷ Melâletin: Melâlini FK¹ / anlaruñ: anları AÖ / Haq: FK¹ // Pes: Bes A, FK¹ / itdi: eyledi A, B /

budur: bu durur B / qavl-i aqvâ: o qavl-i evlâ A, aqvây B, qavl-i FK¹, qavl-i aqûl FK², qavl ü aqvâ M, qavli â‘lâ MK¹, qavl-i evlâ MK², qavli aqvâ YK.

⁵⁸ Hâbîbini: Qamusını M, Qamusın MK¹ / çü: çün A, FK¹, cümle MK¹ / şādân: şāz A, FK¹, MK¹, şād FK², şādan

YK / Allâh: FK¹ // hükmindedür: hükminde FK¹, hükmindendür YK / hep cümle: cümle A, FK² / hep: durur FK¹ / cümle eşyâ: sırrı aḥfâ B, MK¹. Bu beyit MK²’de yok.

⁵⁹ Cemî^c-i: Bu cümle FK¹ / ‘ ilmin: ‘ ilmini FK¹ / ol: ola FK¹ // ‘ ilmindedür: ‘ ilminde durur FK¹, hükmindedür M / hep sırr-ı: sırr-ı A, FK¹, MK², sırrı FK². Bu beyit B ve MK¹’de yok.

⁶⁰ şimden girü: imdi yine M / sözini: süresin YK // Atasın dâdesin: Atası dedesi MK¹ / hem kendözini: kendi özünü A, MK¹, kendü özünü FK¹, kendi özünü MK² / kendözini: kendi özünü B, kendü özünü FK², kendözün YK.

- 61 Atası Ya'kūb İshāq dedesidür
Dağı İbrāhīm İshāq atasıdur
- 62 Çün İbrāhīm Halīlullāh gelüpdür
Bu dünyāda iki oğlu alupdur
- 63 Bir oqlnuñ adı İsmā'īl anuñ
Muammed geldi neslinden bil anuñ
- 64 Resūl'ūñ dedesi oldur bilesin
amusına alavāt getüresin
- 65 Birinūñ adı İshāq'dur bil iy cān
Anuñ oqlı-durur Ya'kūb-ı Ken'ān
- M5a 66 İviz ođdı anasından çü Ya'kūb
Birinūñ 'Āş birinūñ adı Ya'kūb
- A2a, FK²4b 67 Anasından tülü oğmış idi 'Āş

⁶¹ Ya'kūb: Ya'kūb anuñ YK / İshāq dedesidür: dedesi İshāq'dur FK¹ // İshāq: İshāq A, MK².

⁶² gelüpdür: gülidür A, gibidür YK // dünyāda: cihānda A / alupdur: olupdur M, MK¹, MK².

⁶³ oqlnuñ adı: oqlu MK¹ / İsmā'īl: İsmā'īl AÖ // neslinden bil: neslinden A, MK¹, bil neslinden FK¹.

⁶⁴ oldur: oldı A, ol durur FK¹, bil oldur MK² / bilesin: bilesin YK // getüresin: getüresin YK.

⁶⁵ Birinūñ: Birisinūñ AÖ / İshāq'dur: İshāq'dur A, MK² / bil iy: ey A, MK¹, YK, iy AÖ / iy: ey B, FK¹, MK² / iy cān: ey FK² // oqlı-durur: oqlıdur A, MK², oqludur FK², MK¹, YK.

⁶⁶ İviz: Eykiz A, İki FK², Bu kez MK² / ođdı: zođduy A / çü Ya'kūb: Ya'kūb A, MK¹, MK² // Birinūñ: Birinūñ adı M, Birisi MK² / 'Āş: adı 'Āş FK² / 'Āş: Āş M, 'Āşī MK². Bu beyit FK¹'de yok.

Çoyun yũni gibi yũnlũ idi ' Āş

- 68 Bahādur idi gāyet zātı anuñ
Hem av avlar-ıdı şan' ātı anuñ
- MK²2b 69 Varur ıağlardan avlar gētürürdi
Bişürüp babasına yidürürdi
- 70 Bu ecluden atası anı severdi
Yüzünü görmeğē her dem iverdi
- 71 Velī Ya' ıūb ħalīm-idi be-gāyet
FK¹1b Hem anası severdi anı gāyet
- 72 Gözi görmezdi İşĥāk' uñ bil iy cān
Tüyünden bilür-idi ' Āş' ı inan

⁶⁷ Anasından: Atasından FK² / tülũ: tüylũ MK¹ / ıoğmuş idi: doğmuşdı A, ıoğmuşdı FK¹, MK¹, ıoğmuşdı MK² / ' Āş: ' Āşī FK¹, ol ' Āş FK², Āş M // Çoyun yũni: Ki çoyun MK² / yũni gibi: gibi MK¹ / yũnlũ idi: yũnliydi A, gögeldi hem FK¹ / ' Āş: ' Āşī FK¹, Āş M.

⁶⁸ Bahādur: Kehādur YK / Bahādur idi: Bahādırdı A, Bahādurdı FK² / zātı: zāt YK // Hem: Ki MK² / Hem av: Av A, Hem MK¹ / avlar-ıdı: avlardı dağı A, avlardı FK¹, FK², YK / şan' ātı: şan' atı bil FK¹, MK¹, YK.

⁶⁹ Varur: Varup MK² / ıağlardan: ıağlarda A, AÖ, B, FK¹, FK², ıağlara MK² / ıağlardan avlar: dağlardan YK / avlar: av avlar AÖ, şikār MK¹, av MK² / gētürürdi: getürür idi MK² // Bişürüp: Bişürtür AÖ, MK¹, YK, Kebāb idüp MK² / yidürürdi: yedürür idi MK², YK.

⁷⁰ atası: babası B, MK¹, MK² / atası anı: anı atası FK¹, FK² / anı: pek MK² / severdi: severlerdi A, sever idi MK² // Yüzünü: Yüzün A / her dem: dā'im MK² / iverdi: iverlerdi A, iver-idi FK², ever idi MK².

⁷¹ Velī: Velīkin MK² / ħalīm-idi: şāliħdi AÖ, olupdu MK², ħalīmdi YK // Hem anası: Anası A, AÖ, FK¹, MK², YK, Atası B, FK², MK¹ / severdi: sever idi AÖ / severdi anı: anı severdi A / anı: hem FK¹ / gāyet: bi-gāyet AÖ, be-gāyet M, YK.

Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

- B2b 73 Bir gün İshāk'a irer Hāk'dan hitāb
Oğlunuñ birine du' āñ müstecāb
- MK¹74a 74 Didi İshāk 'Āş için kılam du' ā
Anası dir Ya' qūb'a ola icāb
- 75 'Āş'a İshāk didi ki kılam du' ā
İkiñüzden birine_ açılır bu bāb
- AÖ4a 76 Zīrā Hāk dise birine kılam du' ā
Bu benüm gönülüm saña virür cevāb

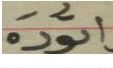
⁷² Gözi: Ki gözi M / Gözi görmezdi: Görmezdi FK² / Gözi görmezdi İshāk'ın: İshāk'ın gözi görmezdi MK² / görmezdi: gözsüz idi MK¹ / İshāk'ın bil iy cān: İshāk MK¹ / İshāk'ın: İshāk'ın A, YK / bil iy: ey A, FK¹, iy M // Tüyünden: Çoğusundan A, MK¹, Tevbesinden MK², Tüğinden YK / bilür-idi: bilürdi A, FK¹, FK², M, MK¹, YK, bilerdi MK² / 'Āş'ı: 'Āş AÖ, hem 'Āş'ı FK¹, Āş'ı M / inan: İshāk MK¹.

⁷³ İshāk'a: İshāk'ın YK / İshāk'a irer Hāk'dan: Hāk'dan İshāk irdi A / irer: indi AÖ, B, iner MK², YK / Hāk'dan hitāb: hitāb FK¹ // Oğlunuñ: Oğluñuñ MK² / birine: bize A / du' āñ: du' āsı A, du' ā it kılayım MK². Bu beyit MK¹'de yok.

⁷⁴ İshāk: İshāk YK / du' ā: du' āy AÖ // icāb: ey cān B. Bu beyit A, FK¹, FK², M, MK¹ ve MK²'de yok. Anası dir Ya' qūb'a ola icāb: İkisinden birine açıldı bu bāb AÖ.

⁷⁵ B'de mısralar takdim-tehirlidir. Bu beyit MK²'de 76. beyitten sonra gelmektedir. 'Āş'a: Didi FK¹, M, Der ki MK² / 'Āş'a İshāk didi ki kılam: Didi elinüzi açuñ idem A, Didi İshāk elinüz açuñ FK² / İshāk: İshāk B, FK¹, M, MK¹, MK² / didi ki: didi kim B, MK¹, elinüz çok FK¹, Āş için M, av getürün size MK² // İkiñüzden: İkiñüzün B / birine_ açılır: birinüze açılır A, YK, açılır birine MK¹ / bu bāb: bāb A, cevāb FK¹. İkiñüzden birinüze açılır bu bāb: Zīrā Hāk didi birine kılam du' ā M. Bu beyit AÖ'de yok.

⁷⁶ M'de mısralar takdim-tehirlidir. Zīrā: Nice A, Zīrā AÖ / dise: didi AÖ, B, M, MK¹, YK / dise birine kılam: birine kılam dise A / du' ā: du' āy A, AÖ, FK² // gönülüm saña: gönülümme A, gönülüm AÖ, FK¹, FK², MK¹, gönülüm bir

MK² / virür: olur M, MK² / cevāb: Cenāb A, B, FK², M, MK¹, YK, hıbāb AÖ, Cenāb'ı FK¹. Zīrā Hāk dise birine kılam du' ā: İkiñüzden birine açılır bāb M.

77 Dilerem-ki ben saña kılam du' ā

Umuzdur ki abūl eyleye Vehhāb*

Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

YK39a

78 Av eti ister bu gōnlūm anı biryān eylegil

Yiyicek ūādān ola ide du' āyı isticāb

79 uruban ' Āū ava gitdi babasına yimege

Ki ūāzān olup ide du' āyı abūl olmaa

Vezin: . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

80 Bu yaa ūn anası urdu ōrū

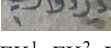
Didi Ya' ūb'a ki tīz gel ilerū

* Bu mısramın vezni kusurlu.

⁷⁷ Dilerem-ki: Dilerem A, FK¹, Didi kim B / ki: kim MK¹ / ben saña: saña MK² / kılam: kılvürem A / du' ā: du' āyı A, AÖ, FK¹, MK² // Umuzdur ki: Umaram A, Umuzum var B, Umaram var FK¹, Umudum vir FK², Umıdum var M, Umıdım var MK¹, Umaram ki MK², Umuzum YK / eyleye: ide A, MK¹, eyle FK¹, eyle ey YK / Vehhāb: Vehhār B, ve niābı FK².

⁷⁸ bu gōnlūm anı: anı gōnlūm FK¹, bu gōnlūm MK² / biryān eylegil: eylegil A, biryān eyle FK¹, getürgil MK² // Yiyicek ūādān: Yicek ūāz MK² / ūādān: ūāz A, ūāzan FK² / ola: olam FK¹, olup MK² / ide du' āyı: idem du' ā A, ire du' āsı B, du' ā ola MK² / isticāb: icāb A, FK¹, FK², müstecāb B, M, MK², YK. Bu beyit MK¹'de yok.

⁷⁹ uruban ' Āū: ' Āū A, Durban ' Āūı FK¹ / uruban: ıuban MK², Duraban YK / ' Āū: Āū M / babasına yimege: yidürmegē babasına A, babasına FK², MK¹, getüre MK² / yimege: yidürmege FK¹, YK // Ki: Kim FK² / Ki ūāzān: Ki ūāz A, Kim ūād FK¹, Kim ūāz FK², ūāz M, Ki ūāz MK¹ / ūāzān olup ide du' āyı abūl olmaa: biūürüp atasına yedüre MK² / olup: idüp A / ide du' āyı: du' āyı A, du' ā ide AÖ, FK¹, MK¹, YK / du' āyı: du' ā M / abūl olmaa: abūl olmasına A, FK¹, MK¹, abūl olmasına esbāb FK², abūl olmasın isteyē M, olmasına esbābına YK. Bu beyit B'de yok.

⁸⁰ ūn anası: anası ū AÖ, anası ūn B, FK¹, FK², MK¹, MK², YK / urdu ōrū: FK¹ // Ya' ūb'a: Ya' ūb FK¹ / Ya' ūb'a ki: kim Ya' ūb'a MK¹, MK² / ki tīz: kim tiz A, AÖ, B, FK¹, FK², YK / tīz: tez MK² / ilerū: berū B. Bu yaa ūn anası urdu ōrū: Bunda anası didi urdı A.

FK ² 5a	81	Boğazla bir kızuyı biryān eyle Derisin gey özüni pinhān eyle
A2b, M5b	82	İlet babaña di-ki av getürdüm Ki biryān idüben saña yitürdüm
	83	Çü seni ‘Āş sana kıla du‘āyı Dileye cümle derdiñe devāyı
	84	Çü Ya‘ķūb bir kızuyı itdi biryān Derisin arķasına geydi iy cān
MK ² 3a	85	Varup babasına didi iy sultān Getürdüm av etini işde biryān
	86	Çü İşķāķ şıgadı arķasın iy cān Çü gördi ‘Āş’a beñzer tüyi hemān

⁸¹ kızuyı: kıuzı A, AÖ, FK², MK¹, YK, kıoyunı B, kıuzusın FK¹, kıuzu MK² / biryān: kıurbān YK / eyle: eylegil MK² // Derisin: Derisini A, M / gey özüni: üstüne MK² / özüni: özüne FK² / pinhān: bühtān FK¹ / eyle: eylegil MK².

⁸² İlet: İletüp MK² / babaña di-ki: di-ki baba MK² / babaña: biryānı B, baba FK²/ di-ki av: av A, av-edini B, ben av FK¹, da bir av M, di kim avı MK¹, anı avuñ YK / getürdüm: avladım MK¹ // Ki: Kim FK¹ / idüben: eyleyüp A, FK¹, FK², MK², eyledüm AÖ, B, YK, idüp MK¹ / yitürdüm: yidürdüm A, getürdüm MK¹.

⁸³ Çü: Çün A, B, FK¹, MK¹, MK² / seni ‘Āş sana: ‘Āş yerine saña MK¹ / ‘Āş: Āş M / şana: şına FK¹, şanup MK² / du‘āyı: du‘āy YK // Dileye: Ola ki MK² / cümle derdiñe: derdüñe cümle B, derdiñe kıla MK² / devāyı: devāy YK.

⁸⁴ Çü: Çün FK¹, FK², M, MK¹, YK / bir kızuyı itdi: itdi kızuyı FK¹, M, bir kıuzı itdi MK¹, YK / kızuyı: kıuzı A, FK² // Derisin: Derisini FK¹ / Derisin arķasına geydi: Babası öñüne getürdi MK¹ / arķasına geydi: geydi eddi özün A / iy: ey B / iy cān: pinhān A, FK¹, penhān FK², MK². Bu beyit AÖ’de yok.

⁸⁵ babasına: atasına YK / iy: ey B, FK¹, FK², MK² // işde: eylemişem YK. Bu beyit A ve MK¹’de yok.

- 87 Didi arkañ çü ‘Āş’a beñzer illā
 ouñ Ya‘kūb’a beñzer bu ne ola
- 88 Anası eydūr ‘Āş’dur yi Ővāyı
 Bunuñ çün dile ayr-ıla du‘āyı
- B3a 89 Yidi biryānı gōñli oldı Őādān
 Elin aldurdu didi-ki i Ramān
- 90 Cemī‘-i enbiyā vū cümle mürsel
 abībūnden sivā hep cümle mürsel
- 91 ıyāmete degin cümle gelēler
 amusı hep bunuñ nesli olalar

⁸⁶ Çü: Çün A, FK¹, FK², M, MK¹, MK², YK / İshā: İshā A, YK / iy cān: anuñ A, M, MK¹, YK, anıñ B, FK¹, FK², MK² // Çü: Çün FK², Ki M, MK¹ / Çü gördi: Gör FK¹ / ‘Āş: Āş M / beñzer: beñzerdi MK² / beñzer tüyi: beñzerdi MK¹ / tüyi: dügüsü B, tüyin M, tüvi YK / tüyi hemān: tünligi FK² / hemān: anuñ A, FK¹, M, MK¹, YK, anıñ B, MK².

⁸⁷ arkañ çü ‘Āş’a: ‘ĀŐiye çün arkañ FK¹ / çü: çün M, MK¹ / çü ‘Āş’a: ‘ĀŐ’a A, MK² / ‘Āş: Āş M / illā: ammā A, FK², ‘aceb MK² // bu: ol M / bu ne: ne B / ola: ‘aceb MK².

⁸⁸ eydūr: didi A, AÖ, FK¹, MK¹, MK², YK, dir çü B / ‘Āş’dur: ‘ĀŐ’adur B, ĀŐ-durur M, ‘ĀŐ durur MK² / yi Ővāyı: di suāli A, Ővārı B, Ővāli FK¹, ye Őevāyı M, Őivāyı MK¹, Ővāyı MK², bu Ővāyı YK / Ővāyı: Ővāli FK² // Bunuñ çün: Bunuñ için B, FK¹, M, MK¹, YK, Anuñ-çün FK², Bunuñ için MK²/ dile: eyle A, ıla FK², niyāz eyle MK², ou YK / ayr-ıla: ay(ı)r A, B, ayr FK¹, MK¹ / ayr-ıla du‘āyı: a’dan dilegi M, du‘āyı MK².

⁸⁹ biryānı: biryān A, FK¹, MK² / gōñli: çün FK¹ / gōñli oldı: oldı gōñlü, FK², MK² / Őādān: Őāzumān A // Elin: Elini AÖ, YK / aldurdu: aldurup A, aldırup MK² / didi ki i: key alı B / ki i: ey A, Yā AÖ, kim sen FK¹, kim ey FK², MK¹, YK / i: ey MK².

⁹⁰ enbiyā: enbiyāyı FK¹, MK² / vū: ve A, B, MK², bu MK¹ / vū cümle: ve ile M / vū cümle mürsel: mürselīn FK¹ / mürsel: mürselīn A, mürseller B, mürselīn MK² // abībūnden: abībūndür B / sivā: sevā B, ey sevā FK¹, seve MK¹, iŐbu MK² / sivā hep: bu A / hep cümle: cümle hep FK¹, cümle MK¹ / mürsel: mürselīn A, MK², silsil MK¹.

AÖ4b	92	Du‘āsını qabūl eyledi Allāh Ne-қadar enbiyā geldi inşā ‘allāh*
	93	Қамусы geldiler neslinden anuñ Қıyāmete degin aşlından anuñ
FK ² 5b, MK ¹ 74b	94	Tamām oldı çü bularuñ du‘āsı İşit imdi gelüp n’eyledi ‘Āş’ı
	95	Didi ey baba işde av getürdüm Ki biryān idüben saña yitürdüm
	96	Yi imdi bu şüvāyı qıl du‘āyı Benüm derdüme eylëgil devāyı
M6a	97	Didi İshāq oğıl şimdi gelen sen

⁹¹ Қıyāmete degin: Қıyāmetde bunlara FK¹ / gelëler: geldiler B, geler FK¹, gelenler MK², YK // Қамусы: Қаму A, FK¹, Ki MK² / hep bunuñ: bu oğlumuñ A, AÖ, FK², MK¹, YK, bu oğlumuñ B, bu ‘ālemiñ FK¹, hep bu oğlumuñ MK² / nesli: sünli MK², nesl YK / olalar: olanlar MK².

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁹² Du‘āsını: Du‘āsın A, FK¹, MK¹, YK, Pes du‘āsın M / qabūl: müstecāb B / eyledi: eyledi çün A, itdi MK¹ // enbiyā geldi: geldi enbiyā B, FK¹.

⁹³ geldiler: geldi A, geldi hep AÖ, B, FK¹, FK², MK² // Қıyāmete: Tā қıyāmete A / aşlından: neslinden M.

⁹⁴ çü bularuñ: bunlarıñ A, bularuñ çün AÖ, bunlarıñ çün B, FK², bunlarıñ FK¹, bunlarıñ çün MK¹, bunlarıñ MK², çü bunlarıñ YK // İşit imdi: İşit MK¹ / gelüp n’eyledi: n’eyledi A / ‘Āş’ı: Āş’ı M.

⁹⁵ ey: ki FK¹, iy M / ey baba: baba A, MK¹, baba ben MK² / işde av getürdüm: av getürdüm işde A // Ki: Kimi FK¹ / idüben: eyleyüp A, MK², idüp FK², MK¹ / yitürdüm: yidürdim A, yidürdüm B, FK¹.

⁹⁶ Yi: Ki B, Didi MK¹ / imdi bu şüvāyı: bu biryānı imdi M, biryānı yi MK¹ / şüvāyı: şivāli A, FK¹, şevāya B, şivāyı FK², şümāyı MK², şevāy YK / du‘āyı: du‘āmı YK // eylëgil devāyı: qıl devāmı YK.

Degil midüñ bu dem du' ā olan sen

FK¹2a 98 Bunı işidüben kaçıdı ' Āş'ı
Anuñ heybetüñüñ yoğdur kıyāsı

A3a 99 Didi öldürem anı kıomayayın
Murādına anı irgürmëyeyin

MK²3b 100 Didi_ oğul saña da idem du' āyı
Dilerem-ki şava Hāğ bu belāyı

YK39b 101 Du' ā buldı yirini n'eylesün ol
Naşīb anuñ idi nice_eylesün ol

102 Gör imdi kıudretüñ işini iy cān

Ƙamumuz tağdīrūñ elinde hayrān

⁹⁷ İshāk: İshāk YK / oğul: oğlu FK¹, oğlum YK // Degil midüñ: Degü FK¹, Degil miydüñ FK², Degil misin M, MK¹, Degil miydiñ YK / bu dem: imdi FK¹ / olan: alan A, FK¹, MK², YK, kılan M / olan sen: olan MK¹.

⁹⁸ Bunı: Çün A, Çü YK / işidüben: işidüp bunı A, işidüp FK¹, FK², eşidüp MK², eşidicek YK / kaçıdı: kaçıdı A, ğazaba geldi YK / ' Āş'ı: ' Āş A, MK¹, çün ' Āş MK² // heybetüñüñ: heybetiñi B, heybetine MK¹, heybetine çün MK² / kıyāsı: kıyāsı A, kıyās MK¹, kıās MK². Bu beyit M'de yok.

⁹⁹ FK¹'de beytin ikinci mısrası yok. öldürem: öldürüp A, AÖ, B, FK¹, FK², MK², YK / öldürem anı: öldürüp MK¹ / anı kıomayayın: kıomayın anı A / kıomayayın: kıomayam ben B, kıomayayım MK¹, kıomayın MK², YK / anı irgürmëyeyin: irgürmëyeyin anı A, irgürmëyeyin YK / irgürmëyeyin: irgürmëyem ben B, irgürmëyeyim MK¹.

¹⁰⁰ oğul: oğlum MK¹, YK, İshākıña MK² / saña da idem: ben saña MK² / da idem: kılam FK¹, M, idem MK¹ / du' āyı: du' āy YK // Dilerem: İdem MK² / şava Hāğ: Hāğ şava AÖ / Hāğ bu: bizden Hāğ MK² / bu: çok M.

¹⁰¹ Du' ā: Didi YK / yirini: yerin A // anuñ idi: anuñdur A, FK², anuñ imiş B, anıñ derdi FK¹. Bu beyit MK¹ ve MK²'de yok.

¹⁰² Gör imdi: Görmedi B / kıudretüñ: kıudretin AÖ, MK² / işini: eşini A, tağdīrūñ AÖ / iy: ey A, B, FK¹, FK², MK² // tağdīrūñ: kıudretüñ AÖ, tağdīr MK¹ / elinde: işine MK².

- 103 Gör e İřhāk'ũñ 'Āř'a himmetini
Ya 'Āř'ũñ işbu yolda ğayretini
- 104 Nice_eylesũn nařĩbinde yoĝ-ımiş
Çũ taqđĩrde nařĩb Ya' kũb'ũñ imiş
- B3b 105 Bu işde cũmlemũz bilũñ faķĩrũz
Ķamumuz taqđĩr elinde esĩrũz
- 106 Anası bunu fikr itdi şuraydı
Ki Ya' kũb'un bu aradan ıraydı
- AÖ5a, FK²6a 107 Didi oĝul senũñ řayularĩñ var
Ki durma bunda dũrũř anlara var

¹⁰³ Gör e: Görür A, Gör B, M, MK¹, YK, Gördi ki FK¹, Gördi MK² / İřhāk'ũñ: İřhāk A, FK¹, İřhāk MK², İřhāk'ũñ YK / İřhāk'ũñ 'Āř'a: 'Āř İřhāk'ũñ FK² / 'Āř'a: 'Āř'ũñ A, FK¹, çũ Āř'a M, bu 'Āř'ĩn MK² / himmetini: heybetini A, FK¹, himmetin B, MK², hebetini FK² // Ya: Yā AÖ, MK¹, YK, Di FK² / Ya 'Āř'ũñ: 'Āř'ũñ A, Bu du'ānĩn MK² / işbu: bu YK / yolda: yoldan MK² / ğayretini: ğayreti B.

¹⁰⁴ eylesũn: eylesũn YK / nařĩbinde: taqđĩrde AÖ, nařĩbde FK², nařĩbde M, nařĩbinde YK // taqđĩrde: taqđĩrde FK¹ / taqđĩrde nařĩb: taqđĩr MK¹ / Ya' kũb'ũñ imiş: Ya' kũb'ũñ imiş FK¹. Çũ taqđĩrde nařĩb Ya' kũb'ũñ imiş: Ķamumuz taqđĩr elinde esĩrũz A.

¹⁰⁵ cũmlemũz bilũñ: bilũñ cũmlemũz M, cũmlemũz MK¹ / faķĩrũz: faķĩrdür FK², faķĩrũz YK // elinde: elinden FK¹ / esĩrũz: esĩrdür FK². Bu beyit A'da yok.

¹⁰⁶ Anası: Atasĩ MK² / bunu: bu B, didi M, MK¹ / fikr: fikri B/ fikr itdi: Ya' kũb'ũñ M, Ya' kũb'a MK¹, fikr idüp MK² / şuraydı: durupdı A, durur idi FK¹, şuraydum M, çur imdi MK¹, řururđi MK² // Ki: Ey MK¹ / Ya' kũb'un: Ya' kũb A, B, FK¹, FK², Ya' kũb'a M, oĝul MK¹, Ya' kũb'u MK², Ya' kũb'dan YK / bu aradan: buradan A, B, FK², M, MK¹, burada FK¹, anadan MK² / bu aradan ıraydı: ırĝuraydı YK / ıraydı: ĝörüpđi A, ayrĝuraydı B, ĝörür idi FK¹, ırĝüreydi FK², ırĝıraydum M, ĝit imdi MK¹, ayrırđı MK².

¹⁰⁷ senũñ řayularĩñ var: varsĩn dā'ĩleriñe MK² / řayularĩñ: dā'ĩleriñ A, řayularĩñ B, YK, dayıların FK¹, M, řayularũ FK², dayıların MK¹ // durma bunda: bunda durma FK¹, bunda şurma MK¹ / bunda: bundan B, bende

- 108 Çü Baħrān ilidür yiri olaruñ
Ki çoĸdur mālı ıavarı olaruñ
- 109 Varıcaĸ olasın anda mükerrem
Olar-ıla olasın sen mūna‘am
- 110 Benüm ĸorĸum oĸul bil ĸardaşuñdan
Şavula umaram ĸavĸā başıñdan
- 111 Çü Ya‘ ĸūb işidür anuñ sözini
ıurup Baħrān’a döndürdi yüzini
- MK¹75a 112 Gice giderdi gündüz gizlenürdi
Anuñ çün adı İsrā‘ıl dinürdi

MK² / bunda düşüş: tiz iriş A, düşüş bunda AÖ, bu arada sen YK / düşüş: sen MK¹ / düşüş anlara var: var anlar yanına MK².

¹⁰⁸ Çü: Çün FK¹, Ki MK¹ / Baħrān: Necdān AÖ, Niçvān B, Biħrān M, Faħrān FK², Ħicāz MK¹, Baħrāmı MK², Baħirān YK / ilidür: eyledi B, iliydi FK¹ / yiri: ili M, MK¹, hem dir B, bil MK² / olaruñ: anlarıñ A, YK, anlarıñ M, onlarıñ MK¹ // Ki çoĸdur: Key FK¹, Ki yoĸdur M / ıavarı: devesi A, develeri B, ıavarı var FK¹ / olaruñ: anlarıñ A, YK, anlarıñ M, onlarıñ MK¹.

¹⁰⁹ olasın: olasıñ YK / olasın anda: anda olasın AÖ, FK², MK², anda olasıñ B, anda olasın sen FK¹ // Olar-ıla olasın: Olar eylesin A, Olarıñla olasıñ B, Olasın olar ile FK¹, Onlar ile olasın MK¹, Onlar ile olasıñ YK / sen: seni A, hem MK¹ / mūna‘am: mūnaĸĸam AÖ, mūte‘am B, muĸaddem MK¹, mute‘nim YK.

¹¹⁰ oĸul bil: var A, var oĸul FK¹, FK², MK² / ĸardaşuñdan: ĸarındaşıñdan YK // Şavula umaram: Umaram şavıla A, Şavıla FK¹ / ĸavĸā: ĸavĸa FK¹, FK², YK / başıñdan: başdan YK.

¹¹¹ Çü: Çün FK¹, MK¹, YK / işidür: eşidüp A, işidüp B, diñledi MK² / anuñ: senüñ FK¹ / sözini: sözün A // ıurup: Ki MK² / Baħrān’a: Baħrān eline A, MK², Necdān’a AÖ, Faħrān’a FK², Biħrān’a M, Ħicāz’a MK¹, Baħrān’a YK / döndürdi: dutdı A, YK, ıtıdı hem FK¹, ıtıdı hem FK, döndi M, ıtıdı MK² / yüzini: yüzün A, özünü FK².

¹¹² giderdi: gider A, M, MK¹, YK, ĸitdi MK² / gizlenürdi: gizlenür-idi A, M, gizlenür idi YK // Anuñ çün: Anuñ için FK¹, M, MK¹, MK², YK / adı: idi B, de hem MK² / İsrā‘ıl dinürdi: İsrā‘ıl idi A, FK¹, añalar geleydi B, İsrā‘ıl idi FK², İsrā‘ıl-idi M, İsrā‘ıl oldu MK¹, İsrā‘ıl der idi MK², İsrā‘ıl oldu YK.

- M6b 113 Bil İsrāʿîl gice giden dimekdür
Ki kırküp gündüz özin gizlemekdür
- 114 Giderek tayılarına irişdi
Gelüp karşıladı bir bir görüşdi
- A3b 115 amusı aña ikrām eylediler
Ki dürlü dürlü in‘ām eylediler
- MK²4a 116 Birisinüñ iki kıızı var idi
Na-gāh Ya‘kūb anuñ birini gördi
- 117 Dilediler tayısınıñ kıızını
Nikāh itdi aña büyük kıızını
- 118 Ya‘kūb görmiş-idi kiçi kıızını

¹¹³ Bil: Yine A, Beni MK² / İsrāʿîl: İsrāʿîl A, AÖ, FK¹, MK¹, YK, İsrāfîl B / giden: gider A, AÖ, B / dimekdür: dimek A, dimekdi FK² // gündüz: kendi A, FK¹, MK¹, kendü M / gündüz özin: kendüsini MK², kendözin YK / özin: özünü FK¹ / gizlemekdür: gerekdi FK².

¹¹⁴ Giderek: Varup MK² / tayılarına: dāʿîlerine A, dayılarına FK¹, M, YK, zāʿîlerle MK² / irişdi: irişüp B, buluşdı MK² // Gelüp: Olar M, Onlar MK¹ / karşıladı bir bir: bir bir anuñ-ıla MK² / bir bir: birez A / görüşdi: görüşüp B.

¹¹⁵ Ki: Görüp FK² / in‘ām: ikrām AÖ, ‘izzet FK².

¹¹⁶ Birisinüñ: Birinüñ A, YK, Dayısınıñ FK¹ / iki kıızı: kıızları MK¹ / var idi: vardı FK² // Na-gāh: Nā-gāh A, AÖ, FK², MK¹, YK, Yigānî M / Na-gāh Ya‘kūb anuñ: Ya‘kūb nā-gāh MK² / anuñ birini gördi: anı görmiş-idi FK² / birini: birin A, M, MK² / birini gördi: gördi birini YK.

¹¹⁷ Dilediler: Dediler A, Diledi FK¹, Dilēdi ol M / ol tayısınıñ: dayısınıñ hem FK¹ / tayısınıñ: dāʿîsiniñ A, dayısınıñ B, dayısınıñ M, MK¹, YK // itdi: eyledi MK¹. Nikāh idi aña büyük kıızını: Didiler tayısından işbu sözi B, Didiler dayısına bu sözüni YK. Bu beyit MK²’de yok.

Didiler tayısına bu sözünü

119 Anı dağı nikāh eyledi aña

Didi ne-kim dilerseñ anı saña

FK²6b

120 Tayısınıñ iki kızların aldı

İkisi de anuñ yanına geldi

B4a

121 İkişer cāriyeleri var idi

İkisi de anı Ya'kūb'a virdi

AÖ5b

122 İki hatun iki cāriye aldı

Bularuñ hep ikişer oğı oldu

123 Kiçi kız qardaşı ol Rāhile'den

Ki Yūsuf İbni Yāmin çoğı andan

¹¹⁸ Ya'kūb: Ki Ya'kūb A, Çü Ya'kūb AÖ, B, FK², M, YK, Çün Ya'kūb FK¹, MK¹ / görmüş-idi: gördi A, MK¹, gördü FK¹, görmüşdi FK², görmüşdi M, MK², YK / kiçi: küçü A, gice AÖ, küçük FK¹, MK¹, YK, küçük MK² / kiçi kızını: kızını B / kızını: kızını AÖ, FK², YK // tayısına: dā'isine A, dayısına FK¹, M, MK¹, dā'isinden MK² / bu: işbu AÖ, FK¹, MK¹, eşit MK² / sözünü: sözi A, AÖ, B, sözümi MK². Didiler tayısına bu sözünü: Nikāh itdi aña bunuñ kızını B, Diledi Ya'kūb vañanına kendi özi FK², Nikāh eyledi aña büyük kızını YK.

¹¹⁹ Anı dağı nikāh: Nikāh idüp anı MK² / nikāh: aña FK¹ / eyledi: eddi A, virdiler MK² / aña: aña hālī B, nikāh FK¹ // Didi ne-kim: Diler ne-kim FK², Didi-kim ne M, MK¹, Didi kim MK², Didi-kim ne-kim YK / dilerseñ: dilersin B, FK² / anı: idem M.

¹²⁰ Tayısınıñ: Dā'isiniñ A, Dayısınıñ FK¹, M, MK¹, YK, Dā'isiniñ MK² / kızların: kızını M, MK² // İkisi: İkinin B / anuñ: anı MK² / yanına geldi: Ya'kūb'a virdi B, Ya'kūb'a vardı MK².

¹²¹ cāriyeleri: cāriyeler A, FK², cārileri B, cāriyyeleri MK¹ // İkisi de anı: İkinisi de A, İkisi de anuñ B, İkinin de FK¹, İkisi de anuñ M, İkinin de anuñ MK¹ / Ya'kūb'a virdi: yanına geldi B, Ya'kūb'a vardı YK. Bu beyit MK²'de yok.

¹²² hatun: hatuna, cāriye MK² / iki: ikişer AÖ, FK¹, FK² / cāriye: cāriyye MK¹, hatun MK² / aldı: oldı A, AÖ, B, FK², MK¹, YK // Bularuñ: Bunlarıñ A, YK, Bunlar MK¹ / hep ikişer: her biriniñ A, her birinden AÖ, FK², MK², YK, her birlerinden B, her birinde FK¹ / oğı: oğlanları A, oğlan AÖ, FK², MK¹, YK / oldı: çoğırdı MK¹.

- MK¹75b 129 Çü girdi doğrılup gider yolına
Haber irişdi Ken'ân'ũ iline *
- A4a 130 Çü 'Āş işidüp anı tırdı örü
Didi-kim neye gelür bunda girü
- 131 Ġazab itdi aña karşı yürüdi
Ki Ya'küb'ũ büyük oğlu var idi
- 132 Didi oğluna Ya'küb karşı varsañ
Bir uzun boylu yavuz kişi görseñ
- FK²7a 133 Eger saña şorarsa kim nesisin
Diyësin sen de Ya'küb oğluyam ben

¹²⁹ Çü: Çün MK¹ / girdi: gördi A, AÖ, FK¹, M, MK² / doğrılup: toğru FK¹ / gider: gide AÖ, MK² // Haber: Hıyrı FK², Bu haber MK¹ / Ken'ân'ũ: Ken'ân A, MK¹, YK, çü Ken'ân B, hem Ken'ân FK¹, FK², MK².

* 129-152. beyitler arasındaki 22 beyt M'de yok.

¹³⁰ Çü: Çün A, FK¹, MK¹ / 'Āş: 'Āş B, FK¹ / işidüp: eşiddi A, işitdi AÖ, FK¹, FK², eşitdi MK², YK / işidüp anı: işitdi MK¹ / anı: bunu MK² / tırdı örü: dururdu A, durdu urur B // neye: yine A, AÖ, B, YK / gelür: geldiñ B, geldi MK² / bunda: gine MK², buña YK.

¹³¹ itdi: idüp A / karşı yürüdi: yürüdi karşı MK² // Ya'küb'ũ: Ya'küb B / büyük: hem büyük B, on iki MK¹, büyük MK².

¹³² Didi oğluna Ya'küb: Ođlunuñ birine didi MK¹ / oğluna Ya'küb: oğluna var A, Ya'küb oğluna B, FK¹ / Ya'küb: Ya'küb'a FK² / varsañ: varasın A, var sen AÖ, var FK¹, MK¹, varursañ YK // uzun boylu: uzun FK¹ / yavuz kişi: yavuz A, kişi B, yavuz kişiyeye MK¹ / görseñ: göresin A, FK¹, eger MK¹, görürseñ YK. Bu beyit MK²'de yok.

¹³³ Eger saña: Eger B, Saña MK¹ / şorarsa: şorup MK² / kim nesisin: nesin sen A, B, MK¹, kim nesisin AÖ, kim nesin sen FK¹, kimin nesisin MK², kimsin sen YK // Diyësin sen de: Di-ki FK², Qanda MK², Diyësin sen de YK / Ya'küb: Ya'küb'ũ MK² / ben: diyësin MK².

- 134 O Ya‘kūb didüğüm ‘Āş’uñ kıludur
Ki kaçmışdur velī gine kıludur
- MK²4b 135 Gine şılasın özler işde geldi
Kamu ehl [ü] ‘ıyālin bile aldı
- 136 Çü Ya‘kūb oğlına didi bu sözi
O da ‘Āş’dan yañaya dutdı yüzi
- AÖ6a 137 Çü gördi ‘Āş gelür qarşuda bir hūb
Didi kimsin didi-kim āl-i Ya‘kūb
- 138 O Ya‘kūb didüğüm ‘Āş’uñ kıludur
Ki kaçmışdı yine geldi kıludur
- B4b 139 Geli yorur kamu mülk [ü] mālıyla

¹³⁴ O: Bu A, Ol MK¹, YK / didüğüm: kim MK¹, YK / ‘Āş’uñ: ‘Āş A // kaçmışdur: kaçmışdı AÖ, FK¹, MK¹ / gine: şimdi B, yine AÖ, FK¹, yine gelür MK¹, kim MK² / kıludur: korçuludur MK².

¹³⁵ şılasın: *-metin-* sılāsın. ehl [ü]: *-metin-* ehl-i. Gine: Yine FK¹, FK², MK¹ / Gine şılasın: Şılasın MK² / şılasın: Mevlā’sın AÖ, MK¹, YK, Mevlā’sını B, salāsın FK¹ / özler: arzūlar A, MK¹, arzūlar diñ MK², arzūlar YK // ehl [ü]: ehli A, YK, ehlin FK¹, FK², ehl MK¹ / ehl [ü] ‘ıyālin: mālını ehlin MK² / ‘ıyālin: ‘ayālin A, AÖ, B, FK¹, FK².

¹³⁶ Çü Ya‘kūb: Ya‘kūb A, Çün Ya‘kūb MK¹ / bu: o B // yañaya dutdı: yaña döndi A, yaña döndürdi B, FK², MK¹, yaña dönder FK¹, MK², yaña çevürdi YK / yüzi: yüzünü FK¹.

¹³⁷ Çü: Çün FK¹, MK¹, MK² / gördi: gör AÖ / gördi ‘Āş: ‘Āş gördi A, MK², gör ‘Āş’ı B, ‘Āş gördü FK¹ / gördi ‘Āş gelür: ‘Āş gelür gördi FK² / gelür qarşuda: qarşudan gelür A, YK, gelür qarşu B, gelir qarşudan FK¹, qarşudan geldi MK² // kimsin: kimsiñ YK / didi-kim: didi FK¹, YK, didiydi-kim FK² / āl-i: ‘āli AÖ.

¹³⁸ O: Çü AÖ / didüğüm: kim YK // Ki: Çü A, AÖ, FK², YK, Çün FK¹, MK¹ / kaçmışdı: kaçmışdur YK / yine geldi: velī yine A, gine geldi YK. Bu beyit B’de yok.

Dağı ehl [ü] ‘ıyāli cümle bile

140 amu mülki vü mālı vü mevāşı

Getürdi ‘Āş’a o-dürlü umāşı

141 Ki ünkü diñledi bu sözleri ‘Āş

ılıcı atdı yābāna olup pes

142 Didi n’idem-ki ben ıkdı hevāyı

O yigide ider dürlü du‘āyı

143 Bu yaña geldi Ya‘ūb da irişdi

İkisi de oa oa görüşdi

144 ü Ya‘ūb bu amu mülk [ü] avarı

¹³⁹ mülk [ü]: *-metin-* mülk-i. ehl [ü]: *-metin-* ehli. Geli yorur: Gelür A, Geliyor FK², Gelüpdür MK² / amu: cümle MK² / mülk [ü] mālıyla: mülk-i mālıyla AÖ, mülki ve mālı bile B, māl milki ile FK¹, mülki mālıyla FK², mülki māl ile MK², mülki mālıyla YK // ehl [ü] ‘ıyāli cümle bile: ehli ve cümle ‘ayāliyle A, ehl-i vü cümle āliyle AÖ, ehli ve cümle mālı ve āli bile B, cümle ehl-i hem ‘ayāl ile FK¹, ehli ve cümle āliyle FK², ehli ve cümle āli ile MK². Bu beyit MK¹’de yok.

¹⁴⁰ vü: ve B / mālı vü: mālı B, YK // ‘Āş’a o: ‘Āş için YK / umāşı: umaşı YK. Bu beyit A, FK¹, FK², MK¹ ve MK²’de yok.

¹⁴¹ Ki ünkü: ünkü A, FK², MK¹ / diñledi bu sözleri: bu sözleri diñledi A, FK², diñledi bu sözi B, bu sözi diñledi FK¹, diñledi sözlerini YK / ‘Āş: ‘Āş’ı FK¹ // ılıcı: ılıcın A, MK¹, ılıncın MK² / atdı yābāna: atdı yābāna A, MK¹, yābāna atdı elinden B, yābāna atdı FK¹ / yābāna: yābān FK² / olup pes: olup bes A, olup pes B, olup baş FK¹, olup hāş MK¹, idüp pās MK².

¹⁴² Didi: Didi MK² / n’idem ki ben: ben n’idem A, n’idem-ki bu ben FK¹, n’idem ben YK / ki: yā AÖ / ıkdı: ıkdı A, ıkkı MK² / hevāyı: hevāmı YK // O: Ol A, FK¹, Bu AÖ, YK / ider: odur FK¹ / dürlü: dürlüdür FK². Bu beyit B ve MK¹’de yok.

¹⁴³ Bu yaña: Buña A, Bu yañadan MK¹ / geldi: gelüp AÖ / geldi Ya‘ūb da: Ya‘ūb geldi A, geldi Ya‘ūb B, MK¹ // de: hem MK² / oa oa: göne göne A, ucalaşup YK. Bu yaña geldi Ya‘ūb da irişdi: Gelüp Ya‘ūb ile bahşı görüşdi MK².

Didi ‘ Āş’a seniñdür cümle varı

- A4b 145 Dirildiler ikisi tā ölünce
Ölüm geldi işit diñlendi nice
- 146 İki gine bir kabre girürler
Nite-kim ana rahminde olurlar
- FK²7b 147 Tamām oldı bularuñ çün kelāmı
Resül’uñ rûhına virüñ selāmı

Der-Beyān-ı Aḥvāl-i Yūsuf ‘ Aleyhi’s-selām*

- YK40b 148 İşit şimden-girü idem rivāyet
Yūsuf’ı söyleyem Ḥaḳ’dan ‘ ināyet
- MK¹76a 149 Çü Ya‘ḳûb’uñ on iki oğlı vardı
Yūsuf aralarında ḥûb be-gāyet

¹⁴⁴ mülk [ü]: *-metin-* mülk-i. Çü: Çün MK¹, Didi MK² / bu kamu: kamu bu A, yok mı YK / mülk [ü]: milk ve AÖ, mülki B, MK¹, YK, mülk FK¹ // Didi ‘ Āş’a: Didi ‘ Āşi’ye FK¹, Didi MK² / ‘ Āş’a: ‘ Āş FK².

¹⁴⁵ Dirildiler: Dediler A, Dirildi B, Derildiler MK², Dirilür YK / ikisi tā ölünce: tā ölünce ikisi FK¹ // Ölüm: Ol-dem B, Ki ölüm MK² / işit diñlendi: eşit diñledi A, işid diñle B, işitgil imdi MK¹, eşit daḥı MK².

¹⁴⁶ gine: yine AÖ, FK¹, FK², MK² / gine bir: bir MK¹ / girürler: görürler MK², girdiler YK // rahminde olurlar: rahmine irürler MK¹, rahminden alurlar MK².

¹⁴⁷ bularuñ: bunlaruñ A, MK¹, bunlarıñ FK¹, YK / çün kelāmı: kelāmı MK¹ / kelāmı: keləsi FK¹, kelimātu MK² // virüñ: yüz biñ MK¹, vir MK² / selāmı: şalavātu MK².

* Başlık: Ġazāl-ı Baḥre-i Beyt-i Ġazāl-ı B, Faşl Fī Beyāni Yūsuf ‘ Aleyhi’s-selām YK. Başlık A, FK¹, FK², M, MK¹, MK²’de yok.

¹⁴⁸ idem rivāyet: rivāyet MK¹, MK² / rivāyet: bir rivāyet FK² // söyleyem: söylesem B, söyleyem olursa MK².

- 150 İşit idem anuñ hüsni cemâlin
FK¹3a Ki yüzünü gören bulur sa' âdet
- AÖ6b, MK²5a 151 Eger kâfir görürse mü'min ola
Gider andan kamu girü şekâvet
- 152 Eger bedr ay anuñ hüsni göreydi
Tutulurdu şanurduñ oldu ol mât
- 153 Eger Zühre göre anuñ cemâlin
Şeherde kıla hüsni şikâyet*
- 154 Anuñ-içün severdi anı Ya' kûb
Zîrâ oğlanlarından ol-idi hûb

¹⁴⁹ vardı: *-metin-* var idi. Çü: Çün A, AÖ, FK¹, MK¹, MK² // aralarında: adlarında A, içlerinde MK² / hûb be-ğâyet: hûb be-ğâyet severdi A, be-ğâyet hûb idi MK¹, MK² / be-ğâyet: bi-ğâyet FK².

¹⁵⁰ idem: imdi MK² / hüsni-i: hüsni A, AÖ, B, MK¹, YK // Ki: Kim FK¹, FK² / yüzünü: yüzün A, FK², yüzün FK¹ / gören: gören kişi FK¹ / bulur: bilürdi A.

¹⁵¹ Eger: Aña A, Aña eger AÖ / görürse: görse A, FK¹, MK², YK, görür MK¹ / mü'min: mü'min FK² / ola: olur MK¹, MK² // Gider: Gide MK¹, Gedüp MK² / andan kamu: andan MK¹ / girü: ikiri A, ikir FK¹, MK¹, şirk ü MK² / şekâvet: şehâdet B.

¹⁵² Eger: Di-ki B, Ve eger YK / bedr ay: bedri ay AÖ, bir ay B, bedr ayı FK¹, FK², bed(i)r ay MK¹, ay MK² / anuñ hüsni göreydi: görüpdü hüsni anı MK², anuñ göreydi YK / hüsni: yüzün A, AÖ // Tutulurdu: Tunurdu AÖ, Tular ay B / şanurduñ: şanurdu A, şanurdu-ki B, şanur FK¹, şafânurduñ YK / oldu ol mât: mât olaydı M / ol mât: mât FK¹, MK¹, YK. Tutulurdu şanurduñ oldu ol mât: Gök yüzünde tutulup olurdu şâdet MK².

¹⁵³ Eger Zühre: Ve ger B / Zühre: Zührün MK² / göre: añar M, görse MK² / cemâlin: hüsni cemâlin B // kıla hüsni: kıla hüsni FK¹.

* 153-165. beyitler arasında YK'de anlam itibariyle beyitlerin devamı niteliğinde mensur bir bölüm yer almaktadır. Bu beyitler arasındaki 11 beyit de YK'de olmayıp yine bu bölümde mensur olarak ifade edilmiştir. Bu mensur bölüm için bkz.: s. 787-790.

¹⁵⁴ Anuñ-içün: Anuñ-çün B, Anuñ çün FK² / severdi: sever-idi B // Zîrâ: Zîra A, FK², Zîr Ya' kûb FK¹, Kamu MK² / oğlanlarından: oğlanlarında A / ol-idi: oldu B, old FK¹, oldu ol M, Yüsuf MK². Bu beyit MK¹'de yok.

B5a

155 alan oqlanları Şan yılduz-ıdı

Ol arada amer yā gündüz-ıdı

Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

156 Bir gün otururdu Ya'  b g nd zin

Yatdı Y suf düşdi Ya'  b'u n dizin

157 Başını odı dizi_ üstine uyur

Uyur-ıken Y suf anda d Ő görür

A5a

158 Baar-ıdı Ya'  b anu n yüzine

S ylen rdi ula urıl sözine

159 Y suf'u n  sni gibi var mı ola

Ay-ıla gün bu na be zer mi ola

¹⁵⁵ oqlanları: oqlanlar FK² / Şan: Şanki A , FK¹, FK², Ő f B / yılduz-ıdı: yılduzları A // amer yā gündüz-ıdı: amuya kendi r z  MK². alan oqlanları Şan yılduz-ıdı: amu oqlanları Őanası n yılduzı MK². Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁵⁶ otururdu: oturdu B, M, MK¹ / otururdu Ya'  b: Ya'  b ourdu A, Ya'  b our FK¹, Ya'  b oturdu FK² // Yatdı: Yandı A / düşdi: düşüp B, yaŐdanup FK¹ / Ya'  b'u n: Ya'  b A, A , B, FK² / Ya'  b'u n dizin: Ya'  b'a FK¹. Bu beyit MK²'de yok.

¹⁵⁷ Başını: Başın FK¹, M / odı: oydu MK¹ / dizi_ üstine: dizine A /  stine:  stinde MK¹ / uyur: uyudu A, B // Uyur-ıken: Uyurken A, B, FK¹ / görür: gördi A, B. Bu beyit MK²'de yok.

¹⁵⁸ Baar-ıdı: Bir gün MK² // S ylen rdi: Ő yle durdu A, S yled rdu FK², Őulanurdu M, Söyler idi MK¹, MK² / ula urıl: eşit anu n A, Ya'  b anı n MK² / urıl: urdu MK¹ / sözine: gözine MK².

¹⁵⁹ Ay-ıla gün: Ayı günü de A, Ay gün FK¹, Ayı gün FK², ' Aceb ay gün MK² / bu na: bu na hi FK¹, o a FK².

- AÖ7a 166 Ya' kûb eydür çünki irişe ferah
Yitişür ardınca elbetde terah
- 167 Dime oğıl düşüni ihvâtına
Kaşdı kılma kendü cism ü zâtına
- MK¹76b 168 Geç bu düşüñ ta' bîrinden fâriğ ol
Kendözün düşi degildür şâlih ol
- MK²5b 169 Zîrâ anı şaķınurdu söylemez
Ya' nî anuñ hâlini fâş eylemez
- 170 Dil ü gözden şaķınurdu kuzusın
Gel gör imdi kuzusunuñ yazusın

¹⁶⁵ Yûsuf iy: ey MK² / Yûsuf iy baba: baba bugün FK¹ / iy baba: baba A, B, MK¹ / baba: buba YK / şinlik: şazılık MK¹ / yiri: yir YK // Ağladuñ sen: Sen ağlarsın A, Ağladuñ B, MK², Ağladuñ FK¹, FK² / şanki: şanma YK / melüllik: melillik FK¹, melülük FK², māl ü mülk MK¹ / yiri: yir YK.

¹⁶⁶ eydür: dir ki YK / çünki: çünkim FK² / çünki irişe: berişe çünki MK² / irişe: erişdi A, irse FK¹ // Yitişür: Erişür A, İrse FK¹, İrişür FK², Erişe MK² / ardınca elbetde: elbedde ardınca A, elbetde irdiç FK¹, elbetde ardınca MK¹ / elbetde: elbet FK² / terah: vaza' A, ferah B.

¹⁶⁷ oğıl: oğlum YK / düşüni: düşüne M / ihvâtına: ihvâtına A, FK¹, M, MK², YK, ihvâşına B, ihvetine FK², ihvânuña MK¹ // Kaşdı: Kaşd M, MK², YK / kılma: kıla MK² / cism ü: cism-i AÖ, B, FK¹, cismün FK², cismi M, MK¹, MK², cism YK / zâtına: başına B, cānına MK¹, MK².

¹⁶⁸ Geç: Sen A, Hiç AÖ / bu düşüñ: düşüñ MK¹ / ta' bîrinden: ta' bîrinden B, MK², YK // Kendözün: Genç olanın A, Kendü özün B, FK¹, Gündüzün M, Kendi özün MK¹ / düşi: işi M. Kendözün düşi degildür şâlih ol: Çorķarın ben irişür saña zülül YK.

¹⁶⁹ Bu beyit MK²'de 170. beyitten sonra gelmektedir. Zîrâ: Zîra FK¹ / şaķınurdu: şaķındı AÖ, şanur-ıdı B, şıgnurdu FK¹ // hâlini: hâli YK / fâş: neşr B. Zîrâ anı şaķınurdu söylemez: Didi gözden şaķınuram söylemem MK². Ya' nî anuñ hâlini fâş eylemez: Nağı seniñ hâlini fâş eylemem MK².

¹⁷⁰ Dil ü: Zîrâ, MK², Dili B, YK / Dil ü gözden: Diliñizden FK² / gözden: Ya' kûb MK² / gözden şaķınurdu: şaķınurdu hem A // kuzusunuñ: kuzusın A. Dil ü gözden şaķınurdu kuzusın: İki göz anı şıgnurdu söylemez FK¹.

- B5b 171 Tañrı ħay(i)r yaza her ħul başına
ĶulaĶ urĝıl bu felegüñ işine
- A5b 172 Didi Yūsuf ger sever iseñ beni
İdivirgil düşümüñ ta' bîrini
- FK²8b 173 Didi nice eylesün Ya' ħüb özi
Beni severseñ didi göyner özi
- 174 Didi oĝul diñlegil ta' bîrini
İdivirem nicedür bir bir anı *
- FK¹3b 175 Pādişāh olasın oĝul muħterem
Ĥüsni-i ħulĶ issi daħı şāħib-kerem

¹⁷¹ ħay(i)r: ħayrın AÖ, FK² / ħul: ħuluñ FK¹ / ħul başına: ħulina FK² // ĶulaĶ: Sen ħulaĶ MK² / urĝıl: urın A, urĝil FK², ur MK² / bu felegüñ: yaradaniñ B / felegüñ: felegin FK². Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁷² ger: baba MK² / sever iseñ: severseñ A, MK², severseñ sen FK¹ // İdivirgil: Deyivirgil A, Eydivirgil M, Deyivir kim MK² / düşümüñ: düşmek MK² / ta' bîrini: ta' bîrini MK², YK.

¹⁷³ Didi: BaĶdı MK² / nice eylesün Ya' ħüb: Ya' ħüb nice eylesün B, M, MK² / özi: anı A, kendözi M // sever iseñ: severseñ FK² / didi: diyüvirgil FK¹ / göyner: göyüñdi A, göynür B, göyünür M / göyner özi: bunı FK¹, geyünür odı MK², köyüñdi özünü YK. Didi nice eylesün Ya' ħüb özi: Nice redd eylesün Ya' ħüb sözünü YK. Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁷⁴ FK¹'de beytin ikinci mısrası yok. oĝul: oĝlum YK / diñlegil: bilgil A, degil gel FK¹ / ta' bîrini: ta' bîrini MK², YK // İdivirem: Deyüvirem A, Deyivirrem B, Diyüvirem FK², M, YK, Didi virem MK¹, Deyivirem MK² / nicedür bir bir anı: nicedür biraz anı A, nicedür her birini B, saña nicedür anı M, nicedür ta' bîrini YK.

* 174-175. beyitler arasında YK'de anlam itibariyle beyitlerin devamı niteliğinde mensur bir bölüm yer almaktadır. Bu mensur bölüm için bkz.: s. 790.

¹⁷⁵ olasın: olasıñ MK², YK / oĝul: oĝlum YK // Ĥüsni-i: Ĥüsni ü A, M, Ĥüsni AÖ, B, FK¹, MK¹, YK / ħulĶ: ħulĶı B, FK¹, FK², MK² / ħulĶ issi: ħulĶı A / issi: işi M / issi daħı: issi MK¹, YK / daħı: ve MK² / şāħib-kerem: şāħib-ķırān B, şāħib-i kerem MK².

- 176 İşbu maḥlūḳ cümle saña duta yüz
Atañ anañ kamu ıardaş cümlemüz
- 177 Cümle varup saña tābi' olalar
İşbu ıardaşlar saña ıul olalar
- YK42b 178 On bir yılduz işbu ıardaşlar durur*
Gün atañdur hem anañ kamer durur
- 179 Dimedigim bu durur oğul ḥazer
Vağt ola zarar ide saña bular
- M13a 180 Dime zinhār kimseye bu düşüñi
Ḥayr ola Tañrı oñara işüñi

¹⁷⁶ cümle saña: saña MK² / cümle saña duta yüz: duta yüz cümlesi MK¹ / duta yüz: döne yüz A, yüz ıtuta M // Atañ anañ: Ata ana B / kamu: cümle AÖ, kavm ü M, kavm MK¹ / ıardaş: ıardaşın FK¹, ıardaşuñ M / cümlemüz: cümleñüz A, bile M, cümlesi MK¹.

¹⁷⁷ ıardaşlar: on bir yıldız ıardaşlar YK. Bu beyit AÖ'de yok.

* Bu mısramın vezni kusurludur.

¹⁷⁸ ıardaşlar durur: ıardaşlarıñdır FK¹ // atañdur: atañ A, anañdur M, işbu atañ FK¹, anañ FK², MK² / hem anañ: anañ A, FK¹, atañ FK², dağı MK² / anañ: atañ M / anañ kamer: kamer anañ B / kamer: ay MK².

¹⁷⁹ Dimedigim bu: Dime zīrā var AÖ / bu durur: budur FK² / ḥazer: ḥaıar AÖ, ḥazār FK² // Vağt: Bir vağt FK¹ / zarar ide saña: saña ḥased ide FK² / zarar ide saña bular: saña ḥased ide A, saña ḥased eyleyeler AÖ, saña ḥased ideler FK¹. Dimedigim bu durur oğul ḥazer: Düşünüñ ta'birini dime şağın kimseye A, Dime düşüñ oğul sen ııl ḥazer FK¹. Bu beyit B, MK¹, MK² ve YK'de yok.

¹⁸⁰ Dime: MK² / zinhār: zinhār kim FK², zinhā MK² / kimseye: iḥvānuña MK¹, düşüñi: düşü MK¹ // Tañrı: Ḥađ MK² / oñara: oñar FK¹ / işüñi: bu işüñi FK¹, işi MK¹.

- 181 Çün ikisi işbu kavli eyledi
Diñle imdi taqđri gör n'eyledi *
- AÖ7b 182 İřit imdi Yūsuf' uñ tayazası
Şem' ım' uñ bilgil oyıdı anası
- 183 Ümm-i Şem' ün işbu sözi diñledi
Ne didügin Ya' k'ub' uñ hep añladı
- MK²6a 184 Vardı oğlanlarına didi anı
Bu düşi hem Ya' k'ub' uñ yorduğımı
- 185 Çünki oğlanlar bunı işitdiler
Cem' olup bir yire diñle n'itdiler
- A6a, FK²9a 186 Didiler kim bu ne 'aceb düş ola

¹⁸¹ kavli: sözi MK², kavlı YK / eyledi: kıldılar M, söyledi MK² // Diñle: Diñleñ AÖ / taqđri: taqđir FK¹, MK², taqđir YK / n'eyledi: n'eylediler M.

* 181-186. beyitler arasında YK'de anlam itibariyle beyitlerin devamı niteliğinde mensur bir bölüm yer almaktadır. Bu beyitler arasındaki 4 beyit de YK'de olmayıp yine bu bölümde mensur olarak ifade edilmiştir. Bu mensur bölüm için bkz.: s. 790.

¹⁸² tayazası: tayesini A, dayesin B, hem tayesini FK², da yazısı M, yazusını MK¹, ol nenesi MK² // oyıdı: olupdı A, olaydı B, FK², oldu FK¹, duydu M, uyurdu MK¹, oydu MK².

¹⁸³ Ümm-i: Ümmi A, AÖ, Ümm ü FK², M, MK² / diñledi: söyledi B // didügin: didiğün A.

¹⁸⁴ Vardı: Var A, Varup MK¹ / didi: dir bir bir MK¹ // Bu düşi hem: Düşini vü AÖ / düşi: düşüñ A, FK¹ / hem: vü hem FK² / hem Ya' k'ub' uñ: Ya' k'ub' uñ B, FK¹, M, MK¹ / yorduğımı: yapduğımı A, didüginini FK¹, yoyduğımı FK², buyurduğımı MK¹. Bu düşi hem Ya' k'ub' uñ yorduğımı: Yūsuf düş görüp Ya' k'ub' uñ duyduğımı MK².

¹⁸⁵ oğlanlar: oğlanları FK¹, MK¹, MK² / oğlanlar bunı: oğlanları A // yire: yirde FK² / diñle: eşit A.

Ḳatı ‘ārdur cümlemüze baş ola

187 Biz aña hep ḳul olavuz ḳarşuda

Nice dertdür cümlemüze ḥükm ide

B6a, MK¹77a

188 Buña bir tedb̄ir idelüm cümlemüz

Anı bundan ırmaḳ olsun işimüz

189 Babamuz çün anı artuḳ görmeye

Bize düşe aña göñül virmeye

190 Varup andan Yūsuf’ı ḳıḡırdılar

Bu ne ḥikmetdür diyüben şordılar

191 Aramızda işbu ḥalḳ seni sever

Babamuz da bizi ḳor seni sever

¹⁸⁶ ne ‘aceb: ‘aceb ne B, M, ne FK¹ / düş: iş A // Ḳatı: Ḳanı YK / Ḳatı ‘ārdur: Ḳatınurdur A, ‘Ardur FK² / ‘ārdur: ‘ār ki FK¹, ‘ārdan MK² / cümlemüze: cümlemüzde A, cümlemüz FK¹ / baş: buña ḳul FK¹, şer MK¹.

¹⁸⁷ Biz: Baḳ A / aña hep ḳul: aña ḳul AÖ, ḳul YK / olavuz: olalım FK¹ / ḳarşuda: varup ḳardaşa A, ol ḳardaşa AÖ // ḥükm ide: ey dede A / ide: ola FK². Bu beyit MK²’de yok.

¹⁸⁸ Buña: Bu baña AÖ, Biz aña MK² / bir tedb̄ir: tedb̄ir A, tedb̄ir FK¹ / tedb̄ir: tedb̄ir FK², MK², YK / cümlemüz: bir cümlemüz A, cümlemüze FK² // bundan: bunda FK² / ırmaḳ: ayırmaḳ A, B, FK¹, M / işimüz: cümlemüz A, AÖ, B, MK¹, ḥekmimüz FK¹, cümlemüze FK². Anı bundan ırmaḳ olsun işimüz: Anı andan ayralum cümlemüz MK², Ḡayrı aña bize cümlemüz YK.

¹⁸⁹ Babamuz çün: Babamuz A, Ya babamuz B / anı artuḳ: artuḳ anı A, AÖ, B, artaḳ anı FK², ayruḳ anı MK² / artuḳ: ḡayrı YK. Bu beyit MK¹’de yok.

¹⁹⁰ andan: anda A, AÖ, B, FK², MK¹, MK², YK / Yūsuf’ı: Yūsuf’a A, YK / ḳıḡırdılar: çıḡırdılar FK¹, çağırdılar MK¹, MK², YK // ḥikmetdür: keḥindir A, ḥikmet MK² / diyüben: diyü FK¹, YK, diyü aña MK².

¹⁹¹ FK¹’de beytin ikinci mısrası yok. sever: sev̄ler FK², seve M // Babamuz da: Babamuz A / bizi ḳor: ḳor bizi M / sever: seve M. Babamuz da bizi ḳor seni sever: Bu ne ḥāldür diyüvir bize ḥaber MK¹.

- 192 Halk içinde böyle hürmetlü olan
Umaruz ki söylemez hergiz yalan
- 193 İmdi kardaş bize söyle düşüni
Nice olur biz görelüm işüni
- 194 Çünkü Yūsuf işidür işbu sözi
Melül olup tınmadı hergiz özi
- M13b 195 Didi söylersem babam gönli qalur
Söylemezsem hem adım yalan olur
- 196 Didiler tırma i Yūsuf söylegil
Dēdeñ İbrāhīm haqqı şerh eylegil
- AÖ8a 197 Dağı İşhāq dağı Ya' qūb hürmeti

¹⁹² hürmetlü: merhametlü MK² // ki: kim AÖ, FK² / ki söylemez: kim söyle A / söylemez hergiz: hirciz söylemez AÖ, hergiz söylemez MK² / hergiz: hergiz FK², ašlā YK. Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁹³ Nice: Ne A / olur: oldu A, FK¹, oldu FK², MK² / biz: bir AÖ, FK², M.

¹⁹⁴ işidür: eşidüp A, işidincek MK², eşitdi YK / işbu: bu A, FK¹, MK², YK / işidür işbu sözi: işbu sözi eşidür M // olup: oldu A, FK¹, FK², M / tınmadı: dönmedi A, MK², dimedi FK¹, söylemez MK¹ / hergiz: her ki A, hergiz FK², oldu MK¹ / özi: tırur M, sözi MK¹.

¹⁹⁵ söylersem: söylesem A, B, söylsem M, disem MK² / babam: babamuñ A, FK¹, MK¹, babamın MK², benim YK / babam gönli: gönülünüz B / gönli: gönüm YK // Söylemezsem: Söylemesem B / hem adım: adım AÖ, MK¹, MK² / adım: dir A, ādem M / yalan: yalancı AÖ, MK².

¹⁹⁶ Didiler: Didi anlar FK¹ / tırma i: ey FK / tırma i Yūsuf: ey Yūsuf sen A, iy Yūsuf tırma AÖ, ey Yūsuf tırma B, Yūsuf'a sen FK¹, Yā Yūsuf durma MK¹, Yūsuf key sen MK², ey Yūsuf durma ey Yūsuf YK // Dēdeñ: Ol dedeñ MK¹ / İbrāhīm: İbrāhīm AÖ / İbrāhīm haqqı: haqqı İbrāhīm FK¹, haqqı İbrāhīm FK² / haqqı: haqqı A, B, M, MK¹, MK², YK / şerh: sen şerh MK².

Āb-1 Zemzem dağı Kevşer hürmeti

- 198 Nice gördün söylegil bize ‘ayān
Biz umaruz olmayasın sen yalan
- FK²9b 199 Aldadılar Yūsuf’ı gör ne kıılır
Fikr ider dimez ise yalan olur
- MK²6b 200 Didi yalan olmayayın söyledi
Gördüğünü bunlara şerh eyledi
- A6b, FK¹4a 201 Diñledi çün bu düşü arkadaşları
Dürlü dürlü fitne oldu işleri
- 202 Geldi Şeytān bunlara itdi biḥās (?)
Fitne için ya‘ nī getürdi eşās

¹⁹⁷ Dağı: Dedeñ MK², Didi YK / İshāq: İshāq A, FK¹, MK², YK // Āb-1: Āb-u A, Rabb-i AÖ, Ābı B, FK², Āb u FK¹, M, MK² / hürmeti: ırmağı FK¹.

¹⁹⁸ gördün: gördiyeñ FK² / söylegil: söyle gel A / söylegil bize: bize eylegil YK // olmayasın sen: olmaya senden FK¹, M, YK, ki söylemeziñ sen MK².

¹⁹⁹ Aldadılar: Aldılar MK² / Yūsuf’ı: Yūsuf’a A, MK² / gör ne: gör FK¹ // dimez ise: dimezsem hep A, dimez B, dimezsem FK¹, YK, dimezse FK², MK² / yalan: yalancı FK¹.

²⁰⁰ Didi yalan olmayayın: Yalancı olmayam deyüp anı MK² / olmayayın: olmayasın B, söylemeyeyin FK¹, olmayın YK // Gördüğünü: Gördüğün A, B, FK¹ / şerh eyledi: hep didi FK¹.

²⁰¹ çün bu: bu A, YK / çün bu düşü: bu düşü çün FK¹ / düşü: düşüni A / bu düşü arkadaşları: arkadaşları bu düşü B.

²⁰² Geldi Şeytān: Diñledi FK¹ / Şeytān bunlara itdi: bunlara itdi Şeytān YK / bunlara: bunları M, anlara MK² / itdi biḥās: virdi ḥayāt A / biḥās: biḥāt AÖ, biḥās B, necāt M, micās MK¹ // Fitne için ya‘ nī: Yine fitne A, YK, Ya‘ nī fitne için AÖ, Yine kim fitne için B, Yine fitne için FK¹, FK², MK² / eşās: at AÖ.

- YK43a 203 Didi sizde bu şecā' at var-iken
Atañ size baqmaz kıluñ iktirāş*
- B6b 204 Gicelerde çün Yūsuf-ıla olur
Yine şabāḥ anuñ ile inbi' āş
- 205 Eger bir dem yanında olmayadı*
Yimez içmez ider-idi iltihāş
- 206 Sizedür hizmet mevāşī vü ğanem
Siz çekersiz zaḥmeti ğayr-ı hırāş (?)
- 207 Yine sizden hem anı artuq sevër
Hem berāberdür siziñ-ile turāş

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁰³ Didi: Dir AÖ, Didi kim MK² / bu: bunca A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, YK / bu şecā' at: şecā' at MK² / şecā' at: sa' ādet A, şecā' āt YK // Atañ: Atañız AÖ, Atañuz MK¹, YK / size: sizi MK² / baqmaz: qalmaz MK¹, begenmez MK² / kıluñ: kılır A, FK¹, FK², MK² / iktirāş: tırāş MK².

²⁰⁴ Gicelerde çün: Gicelerde FK¹, MK¹, MK² / Yūsuf-ıla: Yūsuf'la A, B, Yūsuf'la bile MK² / olur: olur gine B // Yine: Gine AÖ, MK¹ / şabāḥ anuñ ile: anuñ ile şabāḥ MK¹ / anuñ ile: anuñla A, AÖ, anuñla olur FK¹, anuñ YK / inbi' āş: itni' āş MK². Yine şabāḥ anuñ ile inbi' āş: Anuñla şabāḥ inbi' āş olur gine B.

* Bu mısranın vezni şöyledir: “. ___ / . ___ / . ___”.

²⁰⁵ olmayadı: olmayadı AÖ, olmasaydı B, olmasadı FK¹, olmaya idi MK¹, olmaz olsa MK² // içmez: içmezdi YK / ider-idi: iderdi B, FK², YK / iltihāş: ittihāş AÖ, intihāş MK².

²⁰⁶ Sizedür: Sızdür YK / hizmet: hizmet-i MK² / mevāşī vü ğanem: müvāş ve A, mevaş fūnūn FK¹, mevāş-i ve qonum FK², mevā işbu ğanem M, ve qonum MK², mevāş u ğam YK // çekersiz: geçersiz A / zaḥmeti: zaḥmet M, FK¹ / ğayr-ı: ğayr FK¹, ğayrısı M / ğayr-ı hırāş: ğayr-ı hevāş A, ğuruş (?) harrāş YK. Bu beyit B ve MK¹'de yok.

²⁰⁷ hem anı: anı hem FK¹ / hem anı artuq: artuq anı A / anı artuq: artıq MK² / artuq: çok MK¹ / sevër: seve M // siziñ-ile: sūñle A, siziñle B, FK¹, MK², YK / turāş: tırāş A, ser-te-ser B, mirāş MK².

Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

- 213 Cümlemüz de oynayalum gülelüm
İrte Yūsuf'ı alalum gēlelüm *
- MK²7a, YK44a 214 Çünkü Ya'kūb diñledi bu sözleri
Kāykusından tōlageldi gözleri
- 215 Ol mübārek gözinūñ yaşı aķar
N'ideyin dir döndi Yūsuf'a baķar
- A7a 216 Fikr ider gözlerini hem ķaşını
Sözlerini daķı incü dişini
- 217 Didi bir gün görmesem ĥālüm n'ola

²¹² Didiler Yūsuf'ı: Yūsuf'ı YK / Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹, Yūsuf'a M / alup: alalım MK² / varalum: gelēlüm M // oķ atup oynayalum: oynayalum oķ atalum YK / atup: atalım MK² / oynayalum: oynayayalum A. Yazularda oķ atup oynayalum: İrte Yūsuf'ı alıban gelēlim B.

²¹³ Cümlemüz de: Çimenlerde A, Çimenlerde AÖ, FK², MK¹, MK², YK, Çümenlerde M / gülelüm: gelēlim M // İrte: Yine FK², Erteye YK / Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹ / alalum: aluban A, FK², MK¹, alup FK¹ / gelēlüm: gülelüm YK. İrte Yūsuf'ı alalum gelēlüm: Yazılarda oķ atup oynayalum B.

* 213-214. beyitler arasında YK'de anlam itibariyle beyitlerin devamı niteliğinde mensur bir bölüm yer almaktadır. Bu mensur bölüm için bkz.: s. 792-793.

²¹⁴ Ya'kūb diñledi bu: Ya'kūb'a söyledi MK² / diñledi: söyledi AÖ // Kāykusından: Kōrkusından MK¹ / tōlageldi: tōlugeldi M, dōkülēgeldi YK.

²¹⁵ Ol: Hem FK¹ / gözinūñ: gözlerinden A, MK², gözlerinūñ FK¹, FK² / yaşı: yaş A, MK² // N'ideyin: Ya-n'ideyin A, N'ide AÖ, N'ideyim MK¹, MK² / dir döndi: dir B, diyü FK¹ / döndi: dutdı A / Yūsuf'a: Yūsuf FK².

²¹⁶ Fikr: Seyr YK / gözlerini hem: hem gözlerini A, B, gözlerini AÖ, göz-ile YK // daķı: daķı hem FK¹ / incü: ince M / dişini: dişini AÖ. Sözlerini daķı incü dişini: 'Aşķı yaķdı içini vü t aşını YK.

Bilmezem ir mi gele geç mi gele

218 Dili söyler gözi Yūsuf'a baqar

Fikr ider gözlerinüñ yaşı aqar *

219 Qāyil olmadı Yūsuf'ı virmegē

Rāzī̄ olmadı yanından ırmağa

220 Ya' qūb eydür quzularum söylemeñ

Beni yaqubanı göynük eylemeñ

B7a

221 Bir düşüm oldı yaqında qorqaram

Añduğumça ol düşümden ürkerem

222 Düşde gördüm-ki quzular güderin

On iki qızıyı sürüp giderin *

²¹⁷ Didi: Dağı A / bir gün: bir FK², M, bir kez MK¹, YK / görmesem: görsem FK², görmezsem MK² // Bilmezem: Bilmezem ki FK¹ / ir: tiz MK¹.

²¹⁸ Fikr ider: Fikr iderken MK², Yiñemez YK / gözlerinüñ: göziniñ B, gözlerinden MK², gözleriñ YK / yaşı: yaş MK².

* 218-219. beyitler arasında YK'de anlam itibariyle beyitlerin devamı niteliğinde mensur bir bölüm yer almaktadır. Bu mensur bölüm için bkz.: s. 793.

²¹⁹ Qāyil: Qā'il A, AÖ, B, FK¹, MK¹, Rāzī̄ MK², Qā'īl YK / Yūsuf'ı: Yūsuf'a M // Rāzī̄ olmadı: Doyamadı MK² / yanından: Yūsuf'ı yanından A / ırmağa: ayırmağa A, MK², irmege FK².

²²⁰ Ya' qūb eydür: Ya' qūb YK / quzularum: ey quzular MK² // eydür: ider A / yaqubanı: yaqmañ baña A, B, FK¹, FK², M, MK¹, pāqlañ beni MK², yaqup YK / göynük: göklük FK¹, güç MK¹ / eylemeñ: söylemeñ FK².

²²¹ düşüm oldı: düş gördüm MK¹, düş gördüm ki MK² / oldı: vardur B / qorqaram: qorqarım B, FK² // Añduğumça: Emdüğümçe A, Añduğunca FK², Her añduqça MK¹ / ürkerem: ürkerin B, FK², qorqarım MK¹.

²²² Düşde: Düşünde A / gördüm-ki: gördüm A, FK¹, gördüğüm FK² / quzular: quzuları A, FK², quzularum M, qoyunlar YK / güderin: güderem A, AÖ, güderim MK¹, yiderim YK // On: Ol A / iki qızıyı: iki qızı B, FK¹,

- 223 Bir bölük kırt çıkageldi ańsızın
Aldılar bir körpe kızum ańsızın
- 224 Ardına düşdüm buları kıvarın
şöyle yitem diyübeni iverin
- M3b 225 Diñleñ ol kırtlar kızumı n'itdiler
Yir yarıldı getirüben atdılar
- MK¹78a 226 Ol yarıguñ içine gitdi kızum
Tırdı üç gün dağı bu durur sözüm
- AÖ9a 227 řoñra vardum çıkımış anda bulmadum
Kıñçaru gitdüğini hıç bilmedüm

FK², ikiñize M / sürüp: sürüben A, FK¹, M./ sürüp giderin: güderim YK / giderin: güderem A, giderim AÖ, MK¹.
Bu beyit MK²'de yok.

* 222-238. beyitler arasındaki 15 beyt MK²'de olmayıp bu beyitler arasında sadece şu beyit vardır: Bir kırd kızu
aldı girdi kıyuya / Kıyķu kıymaz gözlerimi uyuya. 222-239. beyitler arasındaki 16 beyit A'da olmayıp bu
beyitler arasında sadece şu beyit vardır: Yir yarıldı kızu düşdi kıyuya / Kıyķu kımaz bu gözlerim uyuya. 222-
239. beyitler arasındaki 16 beyit FK¹'de olmayıp bu beyitler arasında sadece şu beyit vardır: Yir yarıldı kızular
girdi kıyuya / Kıyķu kımaz gözlerimi uyuya. 222-250. beyitler arasındaki 27 beyit FK²'de yok.

²²³ kırt: kırtlar YK / çıkageldi ańsızın: çıkageldiler MK¹ // körpe kızum: kızumı MK¹ / ańsızın: gelsözin AÖ,
geñ sözün B, gitdiler MK¹, gel sizin YK.

²²⁴ buları: bunları MK¹, YK / kıvarın: kıvaram AÖ, kıvarım MK¹ // şöyle: şelle B, İnřā' M, Ardından YK /
yitem: yetişem MK¹ / diyübeni: deyüben M, diyü MK¹, diye YK / iverin: iverem AÖ, kıvarım MK¹.

²²⁵ Diñleñ: Diñle B, MK¹ / kızumı: kızu B, kızuyı M // yarıldı: yarılıp YK.

²²⁶ yarıguñ: yarığın B, yeriñ MK¹ // üç gün dağı: dağı üç gün MK¹ / dağı bu durur: diñleñ B / bu durur: diñleñ bu
AÖ, diñle MK¹, diñle bu YK.

²²⁷ AÖ'de mısralar takdim-tehirlidir. çıkımış anda: hem çıkımış MK¹ / anda: andan AÖ, B / bulmadum: bilmedim
B, yoğ-umış M // Kıñçaru: Kıanda MK¹ / Kıñçaru gitdüğini hıç: Nereye gitdi kıñçaru YK.

228 Şöyle k r kum var ben m dime n ba na

 l mi size did m  ndin so na

229 Ana ata kuzular  v resi

H   n lmaz yüreginde y resi

230 Gice gündüz kuzu diy  i niler

 nlemekd r dertl n n  aresi

231 F rkat odına yanupdur nice kez

Derdimend[d] r derdin n bi- aresi

232 Ayrulık derdi y rekte y red r

H  bulunmaz derdin n b m resi

233  y  ar b bil ba a yazılan gel r

 abr kılma dur bil anu n  aresi

²²⁸ dime n: denme n B, tınma n YK / var ben m: var MK¹ //  l mi:  l li YK / size did m: did m size A , B / did m: direm MK¹ /  ndin:  nden B, M, MK¹, YK.

²²⁹ Ana ata: Ata ana A , B, YK /  v resi:  varesi B // yüreginde: y reg m n A , y regini n B, bu yürek MK¹, y regim n YK.

²³⁰ diy : diye YK / i niler: i nler ol A , B, YK //  nlemekd r:  nlemekd r MK¹, A lamakdur YK / dertl n n: derdini n B, bu derd n MK¹ /  aresi: sit resi A , set ri ol B, seyy resi M, YK.

²³¹ yanupdur: yanuban A  / kez: gün M // Derdimend[d] r: Derm nındur YK / derdin n: dertlin n M / bi- aresi: b - aresi B, seyy resi M. Bu beyit MK¹'de yok.

²³² derdin n: derdimend M, derdi n YK / b m resi: d m resi B, t m resi M, peym resi MK¹,  em resi: YK.

- 234 Rāzī'olmadı Yūsuf'ı virmegē
Anlara қоşubanı göndürmegē *
- YK44b 235 Didiler kim ey baba bu biz şücā^ç
Қurt nice gele bize ide şudā^ç
- B7b 236 Ejdehā ise biz anı tutaruz
Қаçar-ısa biz yitēruz tutaruz *
- 237 Didi Ya^ç қūb қорқduğum düşüm-дүрүр
Gice gündüz қатı teşвішім-дүрүр
- 238 Hem ҳarāmdur oynamaқ қоñ siz anı
Niye añarsız n'idersiz oyunu

²³³ İy: Ey B, MK¹, YK / bil: bilbül B / başa: başı M // Şabr: Şab(ı)r B, M / çāresi: işi B.

²³⁴ Bu beyit MK²'de 238. beyitten sonra gelmektedir. қоşubanı: қоşuban B, YK, қоşubanı M, қоşup MK¹. Anlara қоşubanı göndürmegē: Қā'il olmadı yanından ayırmaға MK².

* 234-235. beyitler arasında YK'de anlam itibariyle beyitlerin devamı niteliğinde mensur bir bölüm yer almaktadır. Bu mensur bölüm için bkz.: s. 793.

²³⁵ Didiler kim: Didiler B, M, MK¹ / ey: iy M / ey baba: baba MK¹ / bir: bu YK / biz: tīz B // gele: gelür B, YK / gele bize ide: eyler gelür bize AÖ / bize: biz YK / ide: eyler B, eylerüz YK / şudā^ç: sudā^ç MK¹.

²³⁶ Ejdehā: Ecdehā AÖ, Ejderhā M, Ezderhā YK / Ejdehā ise biz: Ejdehāyısa-da B / biz anı: de anı AÖ, MK¹, anı YK / tutaruz: қovaruz MK¹ // yitēruz: қovarız AÖ, қovaruz B, añā MK¹ / tutaruz: yiterüz B, MK¹, қovaruz YK.

* 236-237. beyitler arasında YK'de anlam itibariyle beyitlerin devamı niteliğinde mensur bir bölüm yer almaktadır. Bu mensur bölüm için bkz.: s. 793.

²³⁷ қорқduğum düşüm-дүрүр: қорқum düşүмдүр MK¹ // teşвішім-дүрүр: teşвішімдүр MK¹, teşвішім-дүрүр YK.

²³⁸ oynamaқ қоñ siz: size oynamaқ қоñ MK¹ / қоñ siz: siz қоñ AÖ / siz anı: anı B, YK // Niye añarsız n'idersiz: Neye dirsiz n'idelüm biz AÖ, Yine dirsiz n'idelüm biz B, N'eyleyisersiz gideñ siz MK¹, Neye derseñ n'idelim biz MK², Yā ne idüp n'eylersiz bu YK.

- 239 Gördiler kim aña söz kılmaz eşer
Dönüben Yūsuf'a varup didiler
- M4a 240 Yā Yūsuf biz oynamağa giderüz
Sensüz ol teferrüci biz n'iderüz
- 241 Babaña yalvar seni de göndüre
Kim bugün n'ola seni bize vire
- AÖ9b 242 Sen de bizüm-ile bile olasın
Yazularda oynayasın gülesin
- 243 Vardı Yūsuf babasına söyledi
Ol da durdı ne didüğün diñledi
- 244 Yūsuf eydür iy baba ben de varam

²³⁹ Bu beyit FK¹'de 251. beyitten sonra gelmektedir. varup didiler: didiler i yār AÖ, didiler ey yār B, YK, yalvardılar MK¹. Gördiler kim aña söz kılmaz eşer: Kesdi Yā'küb cevābı durdılar A, Varubanı Yūsuf yalvardılar FK¹, Varup anlar Yūsuf'a söylediler MK². Dönüben Yūsuf'a varup didiler: Varuban Yūsuf'a yalvardılar A, Yā Yūsuf babama yalvar didiler FK¹, Yā Yūsuf babama söyle didiler MK².

²⁴⁰ Yā Yūsuf: Didiler A // Sensüz ol teferrüci biz: Ol cihāna biz sensüz A / ol teferrüci biz: biz ol teferrüci AÖ, bir oynamağı M / teferrüci: teferrüc B. Bu beyit FK¹ ve MK²'de yok.

²⁴¹ Bu beyit FK¹'de 239. beyitten sonra gelmektedir. Babaña: Babañı M / Babaña yalvar seni de: Var babaña seni bize AÖ / seni de: āmān seni de A // bugün n'ola: bugünnücek A, bugünne ki AÖ / n'ola seni: seni B, ola MK¹. Babaña yalvar seni de göndüre: Yalvağıl hem seni bize vire FK¹. Kim bugün n'ola seni bize vire: Kim bizimle bile göndüre FK¹. Bu beyit MK²'de yok.

²⁴² de: dağı MK² / bizüm-ile: bizimle B, MK², YK / bile olasın: olasıñ MK² / olasın: olasıñ YK // oynayasın gülesin: oğ atup oynayasın B, oğ ataraq oynayasıñ MK², oynayasıñ gülesin YK. Bu beyit A ve FK¹'de yok.

²⁴³ Bu beyit FK¹'de 241. beyitten sonra gelmektedir. Ol da: *-metin-* Elde. Vardı Yūsuf: Yūsuf geldi FK¹. Ol da durdı ne didüğün diñledi: Ya'küb kulağ urdı bunu diñledi FK¹, Baba beni dağı gönder didi MK². Bu beyit AÖ, B, M, MK¹ ve YK'de yok.

Ol yazıları çümenleri görem

- MK¹78b
- 245 Ya^ç kı̇ub eydür Yā Yūsuf söylömegil
Kendü cānuña cefā eylemegil
- 246 Yūsuf eydür bunca kıardaşlar-ıla
Bunlaruñla baña ne kıorķu ola
- 247 Bunlar gider yā ben nice kıalayın*
Bile göndür bunlaruñla olayın
- 248 Döyemedi Ya^ç kı̇ub anuñ sözine
Kıatre kıatre yaş inerdi yüzine
- 249 Yā nece sa^ç y itdi daķı n'eylesün
Taķdīrīñ işi bozulmaz n'eylesün
- 250 Tañrı ĥayrın yaza her kıul başına

²⁴⁴ iy baba: baba B // yazıları: yazılarda YK / çümenleri: çimenlerini AÖ. Bu beyit A, FK¹ ve MK²'de yok.

²⁴⁵ söylömegil: söylemeñ YK // eylemegil: itmegil MK¹. Bu beyit A, FK¹ ve MK²'de yok.

²⁴⁶ kıardaşlar-ıla: kıardaşlar ola B // Bunlaruñla: Bunlar ile MK¹. Bu beyit A, FK¹ ve MK²'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁴⁷ yā ben: ben B / kıalayın: kıalayım MK¹ // bunlaruñla: bunlarıñla bile B, bunlar ile YK / olayın: olayım MK¹. Bu beyit A, FK¹ ve MK²'de yok.

²⁴⁸ Döyemedi: Doyamadı B, YK // inerdi: iner B / yüzine: gözine B, M, MK¹. Kıatre kıatre yaş inerdi yüzine: Kıatar kıatar inerdi yüzine YK. Bu beyit A, FK¹ ve MK²'de yok.

²⁴⁹ Yā nece: Bunca MK¹. Yā nece sa^ç y itdi daķı n'eylesün: Nice severdi daķı nice ayrılısın AÖ, Nice sa^ç y-ıdı daķı nice eylesün B, Nece sa^ç d idi nece eylesün YK. Taķdīrīñ işi bozulmaz n'eylesün: Taķdīr bozulmaz Ya^ç kı̇ub n'eylesün YK. Bu beyit A, FK¹ ve MK²'de yok.

Gel gör imdi taqđrũ sen işine

- MK²7b 251 Ādemũñ tedbĩrini taqđrũ bozar
- FK¹4b Başa gelũr her ne-kim taqđrũ yazar
- A7b, B8a, FK²10b 252 Didi Ya'ķũb n'ideyin varındı dir
Bařuňa yazılanı gĩrindi dir *
- 253 Didi oğıllar sizi gĩndũreyin
şin oluñ Yũsuf'ı size vireyin
- 254 Var bugũn yazıları yazlañ didi
Ĝāfil olmañ Yũsuf'ı gĩzleñ didi
- YK45a 255 Yorulıcaķ siz anı gĩtũresiz
Acıđıcaķ buňa etmek viresiz

²⁵⁰ ħayrın: ħay(ı)r A, B, ħayr FK¹, M, MK¹, YK, ħayrı MK² / yaza: yazar B, eylesũn M / her ķul: ķulũ MK² // Gel gĩr imdi taqđrũ sen: Ķulaķ urũn bu felegũñ A, Ķulaķ urđıl bu felegĩñ FK¹, Ķulaķ urđıl bu felegĩñ FK², Sen ķulaķ ur bu felegĩñ MK² / taqđrũ sen: yaranuñ YK / sen işine: işine MK¹.

²⁵¹ Ādemũñ: Ķiřinũñ AŐ / tedbĩrini: taqđrũnı A, ta'birini YK / taqđrũ: tedbĩr A, Ĥaķ'dur MK² // Başa: Bařma A, B, YK / gelũr: gelũrse YK / gelũr her ne-kim: her ne kim gelũr AŐ / ne-kim: kim MK², YK / taqđrũ yazar: Ĥaķ'dan bezer MK².

²⁵² Didi Ya'ķũb: Ya'ķũb YK / n'ideyin: n'ideyim AŐ, MK¹, n'eyleyem MK² / varındı dir: varandı var FK¹, var ođul MK¹, var git MK² / dir: gĩr A, didi MK² // gĩrindi dir: sen gĩrindi var FK¹, gĩr ođul MK¹, gĩr git didi MK². Bařuňa yazılanı gĩrindi dir: řin oluñ Yũsuf u size vireyin FK².

* 252-253. beyitler arasında A'da şu beyit yer almaktadır: Ķũnki Ya'ķũb dũñledi bu sĩzleri / Yandı özi dolageldi gĩzleri.

²⁵³ oğıllar: oğılım B, iy oğul M / sizi: size B / gĩndũreyin: gĩndereyim MK¹, MK² // şin oluñ: Sen olduñ YK / şin oluñ Yũsuf'ı size: Size oğlum Yũsuf'ı MK¹ / Yũsuf'ı: Yũsuf'a A, Yũsuf FK¹ / vireyin: vireyim MK¹, MK². Bu beyit FK²'de yok.

²⁵⁴ Var: Varuñ A, FK¹, FK², M, Varũñ AŐ, B, MK¹, Varũn YK / bugũn: siz M / yazıları: yazılar AŐ, yazılarda FK², M / yazlañ: oluñ A, gezũñ MK¹ // Ĝāfil: Ĝāfil FK² / olmañ: olmaķ YK / Yũsuf'ı: Yũsuf FK¹.

Şi'r-i Ya'kūb*

- M4b 256 Dili virdi illā gönli iniler
Bülbülün gör gülden ayru iniler
- AÖ10a 257 Vay ki ol bülbüle gülden ayrula
Gülden ayru bülbülün hālī n'ola
- 258 Gülden ayru bülbülün işi figān
El-amān bu ayrılığdan el-amān
- 259 Gülden ayrı bülbül dünyāyı n'ider*
Bülbülün ārzūsı gül-durur hemān
- 260 Zīrā bülbülün figānı gül-durur
Kim-ki güle özenür bülbül durur

²⁵⁵ Yorulcağ: Yazılcağ MK², Yoricağ YK / siz: hem AÖ, B, FK¹, FK², YK, anı MK² / siz anı götüresiz: götüresiz Yūsuf'ı A / anı: bunı AÖ, MK¹, YK, siz MK², dağı B / götüresiz: getüresiz B, götüresin FK², göresiz MK² // Acıgıcağ: Acıgıncağ AÖ, Acıgıncağ YK / buña: aña A, FK², MK², hem aña FK¹ / viresiz: viresin FK².

* Şi'r-i: -*metin*-. Şi'ir. Bu başlık sadece AÖ'de yer almaktadır.

²⁵⁶ Dili virdi: Deyiverdi MK² / virdi: söyler B, söyledir MK¹ / gönli: gönül MK² / iniler: virmedi M // Bülbülün: Bilbülü B, Bülbül FK¹, Bülbülü M, MK¹ / Bülbülün gör: Bülbül A, FK², MK², YK / ayru: ayrulur A, ayrulur FK², ayrılınca MK², ayrıldı YK / iniler: n'eyledi M.

²⁵⁷ ki ol bülbüle: ol bülbüle A, MK¹, ol bülbüle ki AÖ, FK², YK, ol bilbül B, bülbüle ki FK¹, ki ol bülbül MK² / gülden: gülinden AÖ, B // ayru: ayrılan MK¹, ayrılınca MK². Bu beyit M'de yok.

²⁵⁸ ayru: ayrulan FK², ayrılan MK¹, MK² / bülbülün işi: kılar āh MK² / figān: efgān FK¹.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁵⁹ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK'de yok.

²⁶⁰ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK'de yok.

- 261 Bülbüle glsz bu dny dar olur
D'im içi anu efgn olur
- 262 Zr bülbül bir grbdr dnyda
Glni bulamaya nice ide
- 263 Aldı Ya'b Ysuf'ı eve varur
Baını yudı il' atler geydürür
- 264 per-idi Ysuf'ı oar-ıdı
Bağrına baup boynun yılar-ıdı*
- 265 Dağı a'm virdi oydı oynına
uğuf İbrhm ağdı boynına
- 266 Dir yavuz göz ılmaya bua nağar

²⁶¹ Bu beyit A, A, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK'de yok.

²⁶² Bu beyit A, A, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK'de yok.

²⁶³ Aldı: Durdı A, B, FK¹, YK, Trdı FK², M / Ya'b: Ysuf FK¹, FK² / Ysuf'ı: Ysuf-ıla A, Ysuf'a B, Ya'b ile FK¹, YK, Ya'b FK², Ysuf'la M / eve varur: olur FK¹ / varur: vara YK // Baını: Baın FK¹ / yudı: yuyuban A, yuyup dağı B, yudurdı FK¹, FK², yudurur M, yuyup MK² / il' atler: il'at A, A, B, FK², M, il' atin FK¹. Baını yudı il' atler geydürür: il' atler geydirp 'imme Çara YK. Bu beyit MK¹'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁶⁴ Ysuf'ı: Ysuf A, FK¹ / oar-ıdı: ucağlar idi MK² // boynun: boynuna FK¹, boynını YK / yılar-ıdı: yalar-ıdı A, FK², yapar-ıdı B, yiber idi FK¹, yıldı M, yalar idi MK², YK. Bu beyit MK¹'de yok.

²⁶⁵ Dağı a'm virdi: Ta'm virdi anı YK / a'm virdi: azığ idp MK² / virdi oydı: virdigidi A, virdi M // Őuğuf:

uğufi A, Őuğuf-ı B, MK², YK / İbrhm: İbrhm FK¹, İbrhme M / ağdı: ağdı MK². Bu beyit MK¹'de yok.

Dağı gözlerine çekdi sürmeler *

- 267 Anı ışmarladı oğlanlarına
Döndi Ya'küb ağlayu geldi_evine
- 268 Yūsuf'ũñ kız ıardaşı vardı i cān
Ol Yūsuf-ıla olur-ıdı hemān
- A8a, MK²8a 269 Görđi Ya'küb geldi Yūsuf gelmedi
Didi baba ıanı Yūsuf gelmedi
- FK²11a 270 Didi ıardaşlar-ıla gitdi olar
Yazularda oı atup oynayalar
- 271 Dīne idi ol ıızıñ bil adını
Tırdı yirinden çün işitdi bunı

²⁶⁶ Bu beyit A'da 267. beyitten sonra gelmektedir. Dir: Zīrā FK¹, FK², Didi YK / Dir yavuz göz: Yavuz gözler A, Yavuz göz MK² / yavuz göz: biriñüz B, YK / ıılmaya: ıılmasun M / buña: aña A, FK¹, FK², hem aña MK² / naıar: ıazar A, B, FK¹, FK², M, YK // gözlerine: gözlerini M. Bu beyit MK¹'de yok.

* 266-267. beyitler arasında YK'de anlam itibariyle beyitlerin devamı niteliğinde mensur bir bölüm yer almaktadır. Bu mensur bölüm için bkz.: s. 793-794.

²⁶⁷ Döndi: Kendi A / Döndi Ya'küb: Dönüp YK / ağlayu geldi: girü geldi A, FK¹, giri geldi FK², ağladı gitdi M, gine geldi MK² / evine: eve B. Bu beyit MK¹'de yok.

²⁶⁸ kız ıardaşı vardı i cān: bir kız ıarındaşı var-ıdı MK² / ıardaşı: ıarındaşı FK² / kardaşı vardı i: ıarındaşı var-ıdı ey A, B / i: ey FK² // Ol Yūsuf-ıla olur-ıdı: Yūsuf-ıla olurdı ol A, Yūsuf-ıla olurdı ol AÖ / olur-ıdı: olurdı FK¹, FK², YK / hemān: her ān B, hem gin YK. Ol Yūsuf-ıla olur-ıdı hemān: O da Yūsuf ile yār idi MK². Bu beyit MK¹'de yok.

²⁶⁹ Görđi Ya'küb: Babası MK² / Ya'küb: baba A, FK² / Ya'küb geldi: Baba FK¹ // gelmedi: geldi mi FK¹, geldi MK². Bu beyit MK¹'de yok.

²⁷⁰ olar: anlara A, ol FK¹ // oı atup: dağı oı M. Bu beyit MK¹'de yok.

B8b, M14a	272	Didi ben de Yūsuf-ıla giderem Yūsuf olmasa bu evi n'iderem
	273	Yūsuf' uñ ardařları yüridiler Getürüp Yūsuf' ı yola girdiler
YK45b	274	Dīne segirtdi bularuñ yolına Yitdi yapıřdı Yūsuf' uñ eline
	275	Didi ben de Yūsuf-ıla giderem anda gider ise bile giderem
AÖ10b	276	Dīne'ye dirler deli olma yürü
FK ¹ 5a		Cāhil olma var eve git dön girü

²⁷¹ Dīne: Denye B, Deyne AÖ, FK², MK², Dāne FK¹, Deniye YK / ol: o FK² / ol ızın bil: o ızın bil A, ol ızın B, YK, bil ol ızın M / ol ızın bil adını: bilgil ol ız adı AÖ, o ızın adı bil FK¹ / adını: adı A, B, FK² // çün işitdi: eşidün siz A, işitdi çün AÖ, B, işitdi FK¹, eşitdi MK², işiddi çün YK / bunı: anı A, FK¹, FK², sözini MK². Bu beyit MK¹'de yok.

²⁷² Yūsuf-ıla: Yūsuf' la FK², YK // olmasa: olmazsa A, AÖ, B, FK², MK², olmazsa ben FK¹ / bu evi: cihānı MK². Bu beyit MK¹'de yok.

²⁷³ ardařları: arındařları FK² // Getürüp: Götürüp FK², M / Yūsuf' ı: Yūsuf FK¹, Yūsuf' a M. Bu beyit MK¹ ve MK²'de yok.

²⁷⁴ Dīne: Deyne AÖ, FK², MK², Denye B, Dāne FK¹, Deniye YK / bularuñ: bunların A, FK², YK / yolına: yolulna FK² // Yitdi: Vardı AÖ / Yūsuf' uñ: Yūsuf FK¹. Bu beyit MK¹ ve MK²'de yok.

²⁷⁵ Yūsuf-ıla: Yūsuf' la FK² / Yūsuf-ıla giderem: giderem Yūsuf' la YK // anda gider ise bile: Yūsuf anda giderse ben de A, Yūsuf olmasa bu evi FK² / gider ise: giderse AÖ, YK, giderse ben B / bile giderem: ben de olam bile YK / giderem: varam B, n'iderem FK². Bu beyit A, MK¹ ve MK²'de yok.

277 Dīne ağlar eslemez dönmez girü

Yūsuf-ıla bile gider ilerü

278 Didiler şabr eyle bugün iy Dīne

Yūsuf'ı getürelüm yarın gine

279 Dīne döndi ağlayu gitdi yine

Yūsuf'ı götürdi anlar boynına

280 Bu yaña Ya'ķūb gözedür n'itdiler

Ya'ķūb'ı görmez olunca gitdiler

281 Çünki Ya'ķūb görmez oldı anları

Diñle imdi n'eylediler bunları

²⁷⁶ Dīne'ye: Diyne A, Dūnye'ye AÖ, Deniye'ye B, Dāne FK¹, Deyne FK², MK², Deniye YK / Dīne'ye dirlar:

Didiler ger MK² / dirlar: didiler B / yūri: sen yūri A, MK², YK // olma var eve: olmaz arada B / eve git dön: git gel MK² / git dön: git B, dön FK², YK / dön: dur AÖ / dön girü: yūri A, girü FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

²⁷⁷ Dīne: Denye AÖ, B, Dāne FK¹, Deyne FK², MK², Deniye YK / eslemez: eslen B / dönmez: dönen B // Yūsuf-ıla: Yūsuf'la FK², YK. Bu beyit MK¹'de yok.

²⁷⁸ Didiler: Diyeler MK², Didiler kim YK / eyle bugün: it B / bugün: bir gün A / iy Dīne: yine A, ey Denye B, ey Deyne FK², MK² / Dīne: Deyne AÖ, Dāne FK¹, Deniye YK // Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹ / getürelüm: getürürem FK². Yūsuf'ı getürelüm yarın gine: Yūsuf'u götürdi anlar boynuna AÖ. Bu beyit MK¹'de yok.

²⁷⁹ Dīne: Denye B, Dāne FK¹, Deyne FK², MK², Deniye YK / döndi: dönüp MK² / ağlayu: 'ağlı B, ağladı FK², ağlar MK², ağlayup YK / gitdi yine: gider yola MK² // Yūsuf'ı: Yūsuf FK², MK² / götürdi: getürdi B, aldı YK / götürdi anlar: götürür anlar A, anlar götürdi FK¹, götürüp onlar FK², gör n'etdi ilerü MK² / boynına: yine A, yolına B, boynunna FK¹, boynına FK². Bu beyit AÖ ve MK¹'de yok.

²⁸⁰ Bu: Ol M / yaña: yañadan B, YK / Ya'ķūb: Ya'ķūb'u A, Ya'ķūb'ı YK / gözedür: gözler AÖ, FK¹, FK² / gözedür n'itdiler: gözetdiler A, B, [g]özetdiler YK // Ya'ķūb'ı: Ya'ķūb A, AÖ, FK¹, FK², M, YK / görmez: görünmez FK¹, YK / gitdiler: gör n'itdiler FK¹, dek gitdiler M. Bu beyit MK¹ ve MK²'de yok.

²⁸¹ anları: onları YK // bunları: anları A, M. Bu beyit MK¹'de yok.

- 282 Ol Yūsuf'ı götüren urdı yire
Şan kemükleri kırıldı iy yare
- FK²11b 283 Öñlerince yayan idüp sürdiler
Tırduğınca karşı anı urdılar
- A8b 284 Şoñra Yūsuf yorılır girü qalır
Gitdi bunlar öñce tanışık kıılır
- 285 Issı olup anda Yūsuf şuşadı
Qarnı _acıqdı diñle imdi ne didi
- 286 Didi qardaşlar yoruldum ben tıruiñ
Qarnım acıqdı baña etmek virüñ

²⁸² Ol: O B / Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹ / götüren: getirüp B, getüren YK / urdı: vurdı B, vururđı FK² // Şan: Şanki FK¹, FK², Şağ MK² / kemükleri: kemücekleri B, FK², M, kemücekler FK¹ / iy: ey A, B, FK², MK² / iy yare: anı urdılar AÖ / yare: yar ey B, yäre FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

²⁸³ yayan: yayağ A // Tırduğınca: Tırğunca FK², Her tırunca MK² / karşı: qardaşı M / karşı anı: aña karşı MK², anı karşı YK / urdılar: vurdılar YK. Bu beyit MK¹'de yok.

²⁸⁴ Şoñra Yūsuf: Yūsuf'u şoñra A, Şoñra MK² / yorılır: yorulup B, FK¹, FK² / girü: gibi MK² // bunlar: anlar A / bunlar öñce: öñce anlar YK / öñce: olunca MK² / tanışık: danışık A, tanışık M, danıtık MK², taşık YK. Bu beyit MK¹'de yok.

²⁸⁵ olup: oldı A, B, FK¹, MK², YK, günde AÖ, oldu FK² / anda: şoñra A / anda Yūsuf şuşadı: Yūsuf anda yorılır AÖ // diñle imdi ne didi: baña yimek virüñ A / ne: nedür YK / ne didi: n'eyledi MK² / didi: kıılır AÖ. Issı olup anda Yūsuf şuşadı: Yūsuf ile qardaşları girdiler MK¹. Qarnı _acıqdı diñle imdi ne didi: Issı oldı bir araya yitdiler MK¹.

²⁸⁶ Didi qardaşlar: Qardaşlar YK / qardaşlar: qardaşım MK² / yoruldum ben: ben yoruldum MK² / ben tıruiñ: beni yindirirñ FK¹ // baña: işbu MK¹ / etmek: yimek A, tıruiñ B, küyüñ M, yirde MK¹, hem şu MK² / virüñ: oturuñ B, M, MK¹.

- M14b 287 Yūsuf'a Ya'qūb yimek virmiş-idi
Azıg-ıla anı göndermiş-idi
- B9a, MK¹79a, 288 Bardağ-ıla şuyı var-ıdı anuñ
MK²8b Kırbā ile südi var-ıdı anuñ
- 289 Zenbīl ile hurma virmişdi aña
Nice oldı diñlegil idem saña
- 290 Geldi Ruvīl dökdi anuñ bardağın
Şaçdı südin hem tağıtdı hurmasın
- 291 Eñsesinden tıtdı Yūsuf'ı döger
İy yalan düş görüci diyü söger
- AÖ11a 292 Seni bugün ıssısı niye yaqar

²⁸⁷ yimek: etmek MK¹ / virmiş-idi: virmişdi FK², MK¹, YK // Azıg-ıla: Azuğla YK / göndermiş-idi: göndermişdi MK¹, YK. Bu beyit MK²'de yok.

²⁸⁸ Bardağ-ıla: Bardağla MK¹, YK / şuyı: südi MK¹, hem şuyı MK² / şuyı var-ıdı: var-ıdı şuyı A // Kırbā: Kıbra FK¹, MK¹, Kırbā B, YK / Kırbā ile: Kırbayla AÖ, B, Kıbrayla FK², Kıbra ile hem MK² / südi: şudı AÖ, şuyı MK¹.

²⁸⁹ Zenbīl: Zenbīl MK¹, MK², YK / Zenbīl ile: Zenbīle FK¹ / hurma: hurmā A, hurmā AÖ, hurmā MK², hurmā YK / virmişdi aña: virmiş aña A, virmiş-idi aña AÖ, virmiş-idi FK¹, var idi YK // diñlegil idem: diñle idem ben A, diñle imdi nedim FK¹ / diñlegil idem saña: diñleñ aña yār idi YK.

²⁹⁰ Ruvīl: Rūbil A, MK¹, YK, Rūyīl MK² / bardağın: bardağını MK² // Şaçdı: Dökdi MK² / südin: şuyın AÖ, südi MK² / tağıtdı hurmasın: tağıtdı YK.

²⁹¹ Yūsuf'ı: anı A // İy: Ey A, B, FK¹, FK² / diyü: deyüben A, dir B, diye YK / yalan: yalancı FK¹. İy yalan düş görüci diyü söger: Yalancı düş görüci deyüp meger MK².

Secde eyelmiş saña şems ü kamer

293 Geldi on bir yıldızı gelsün saña

Şu virüp dağı ta'âm virsün saña

294 Öldüreyin ben seni şimdi hele

Gele yılduzlar seni elden ala

295 Bildi Yūsuf düşden itmişler hased

İnilēdi zārī kılup kad-be-kat

FK²12a

296 Eñsesinden tıtdı Yūsuf'ı urur

Çaçdı Yūsuf birisine şıgınur

297 Ol-dağı deper Yūsuf'ı yirlere

İy yalancı düş görücü dirlere

²⁹² Seni bugün ıssısı niye: Gör ki bugün seni ısına MK² / bugün: begün B / ıssısı: ıssı yā A, B, FK², ya ıssı AÖ, ıssı FK¹, MK¹, YK / niye: neyi B, yine FK¹, ne 'aceb MK¹ // eyelmiş: itmişdi MK² / şems ü: şems-i FK¹, FK², MK¹, şems YK.

²⁹³ Geldi: Di MK¹, Bugün MK², Şimdi YK / on bir yıldızı gelsün: gelsün on bir yıldız MK² / yıldızı: yıldız A, FK¹, MK¹, YK, yıldız AÖ, B, FK² / gelsün: gelür YK // dağı: hem MK² / dağı ta'âm: ta'âm B / dağı ta'âm virsün: etmek yidürsin hem M / virsün: vir FK², vire MK¹, YK, virsünler MK² / saña: size FK².

²⁹⁴ Öldüreyin: Öldüreyim AÖ, B, MK¹, Öldüreyim MK² / ben seni: seni A, FK¹, MK¹, YK / hele: gele A // Gele: Geldi M, Gelüp ol MK¹ / seni: seni ala MK².

²⁹⁵ itmişler hased: etmişdi cennet MK² // İnilēdi: İnledi A, B, FK¹, MK¹, MK², İnilerdı YK / zārī kılup: zār zār YK / kılup: zārī A, B, kıldı FK¹, MK¹, MK², ve zārī FK² / kad-be-kat: kaçāvet B, didi Yā Āhad MK¹, kat kat YK. İnilēdi zārī kılup kad-be-kat: Yūsuf ağlar idemēdi anı res AÖ.

²⁹⁶ tıtdı: depdi B / tıtdı Yūsuf'ı: Yūsuf tıtdı MK² / Yūsuf'ı: Yūsuf A, FK¹ / urur: vurur B, FK², YK // Çaçdı: Çalçdı MK² / birisine: birbirine M, birine MK¹, MK², yine birine YK.

- 298 anısına varsa hep urur idi
 aına yapışuban sürür idi
- A9a 299 oñra em'ün bıçağın çekdi turur
 Yūsuf'a toğruluban yağın varur
- FK¹5b 300 açdı Yūsuf yine vardı birine
 Hep şığındı bunlaruñ her birine
- 301 Her birine kaçavardı bunlaruñ
 Hiç biri esirgemēdi anlaruñ
- M8a 302 Yine beñzerdi Yūsuf'ı diyeyin
 İşit imdi hālını şerh ideyin

²⁹⁷ deper Yūsuf'ı yirlere: depdi Yūsuf yire FK¹, Yūsuf'ı yire deperler MK¹ / Yūsuf'ı: Yūsuf A // İy: Ey: A, B, FK², MK² / İy yalancı: Yalancı FK¹ / yalancı: yalan MK¹ / dirlere: didiler B, diyeler FK¹, MK², dirler MK¹, YK.

²⁹⁸ anısına: anısınna B, Ve anısına MK², Hanısına YK / varsa hep: varur ise A, varursa AÖ, B, FK², YK, vardı ise FK¹, varsa MK¹, MK² / urur idi: vurdılar B, vurdular FK¹, ururdi FK², ururlar MK¹, vururdi YK // aına: Çına FK¹ / yapışuban: yapışup FK¹, MK¹, MK² / sürür idi: sürdiler B, yire sürürler MK¹, sürürdi FK², YK.

²⁹⁹ bıçağın: bıçağımı FK¹, bıçağı MK² / çekdi: aldı A, çeker MK¹, çekmiş YK / turur: döger FK¹, urur M // Yūsuf'a: Yūsuf'ı MK² / toğruluban: toğru varup FK¹, toğrulup MK¹, toğrıluyup MK², toğruban YK / yağın varur: karşı durur MK², bağırur YK.

³⁰⁰ yine vardı: gine varur A, gene varur B, vardı yine FK¹, yine varur MK¹, vardı anıñ MK² / birine: yirine FK² // Hep: Hem AÖ, B, FK¹, FK² / şığındı: şığınur MK². Bu beyit YK'de yok.

³⁰¹ Her birine kaçavardı: Kaçavardı her birine MK¹ / kaçavardı: kaçavarurdi AÖ, kaçdı vardı FK¹, M, aqçe virdi MK², kaçar varur YK / bunlaruñ: anlaruñ A, M, MK¹, anlarıñ B, FK¹, MK², YK, onlarıñ FK² // Hiç: Hiç A, AÖ, FK¹ / biri: birisi FK¹, YK / esirgemēdi: esirgemez YK / anlaruñ: bunlaruñ M, MK¹, onlarıñ FK².

³⁰² diyeyin: -*metin*- diyeyin. ideyin: -*metin*- ideyin. Yine beñzerdi: Neye beñzer MK¹ / diyeyin: diyeyim MK¹ // şerh: zik(i)r M / ideyin: eyleyim MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

- 303 Körpece bir uzı gitdi yazıya
Nice u[r]tlar üşegeldi uzıya
- 304 Tolayı aldı uzuyı biliñüz
aldı uzı orta yirde yalıñuz
- MK¹79b 305 Güre u[r]tdur biri ovar uzuyı
açar andan biri arpar uzuyı
- 306 aldı orta yirde Yūsuf yalıñuz
u[r]tlar oldu ardaşları biliñüz*
- 307 Zīrā ol açar idi anlar ovar
Kimi urur kimi arpar kimi döger*
- 308 Yūsuf'a çün aşd ider ardaşları
urtluğ oldu her birinñ işleri

³⁰³ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

³⁰⁴ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

³⁰⁵ biri arpar uzuyı: ol birisi apar MK¹. Güre u[r]tdur biri ovar uzuyı: urduñ biri ovar birisi arpar MK¹.
Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

³⁰⁶ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

³⁰⁷ açar idi: açardı MK¹ / ovar: ovar idi MK¹ // urur kimi arpar kimi döger: arpar kimisi urur idi MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

- 309 Tırdı andan-şoñra Ruvıl'e varur
Etegi altına girüp şıgınur
- MK²9a 310 Eydür iy tayazam oğlı qardaşum
Beni esirge i yakın qardaşum
- B9b 311 Bunca qardaşuñ biri esirgemez
Hiç birisi baña raħm eylemez
- YK46a 312 Bunca qardaş var-iken oldum ğarīb
Beni sen qurtar dir aña yalvarup
- 313 Hem babam beni saña işmarladı
Körpecügüm beni esirge didi

³⁰⁸ Kurtluq: Qorqu MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

³⁰⁹ andan-şoñra: andan A, şoñra andan B / andan-şoñra Ruvıl'e: Ruvıl andan şoñra FK² / şoñra: girü MK¹ / Ruvıl'e: Rübıl'e MK¹, YK // girüp: varur M.

³¹⁰ Eydür: İdi A, Didi M / Eydür iy: Yüsuf eydür FK¹, Ey MK¹, İyder MK², Eydür YK / iy: ey A, B, FK² / tayazam: deyzem A, B, M, YK, diyözem FK², deyezem MK¹, teyzem MK² / tayazam oğlı: ey benim datlu FK¹ / qardaşum: benim qardaşım MK², qarındaşum YK // Beni: Baña YK / esirge i: esir MK² / i: ey A, AÖ, B, FK², MK¹, ey benim FK¹ / yakın: yakınca A, yakıncaq MK² / qardaşum: yoldaşım MK².

³¹¹ Bu beyit AÖ'de 312. beyitten sonra gelmektedir. qardaşuñ: qardaşlar B / qardaşuñ biri: qardaş birisi AÖ, qardaş hiç beni FK¹, qardaşlarım MK¹ / biri: hiç biri FK² // Hiç: Hiç FK¹ / birisi: biricigi A, biriçeği AÖ, biricüğü B, FK², bircegezi M, biri YK / raħm: raħım FK² / raħm eylemez: merħamet eylemez FK¹, esirgemez M. Bu beyit MK²'de yok.

³¹² qardaş: qardaşlar B, M, qardaşlarım YK / var-iken: varken FK¹ // Beni: Baña M / sen: seven A / sen qurtar: qurtar sen B, qurtar MK² / dir: didi MK² / dir aña: diyü FK¹, diye YK / yalvarup: yalvarur A, FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

³¹³ Hem: Çün YK / beni saña işmarladı: saña işmarladı beni B // Körpecügüm: Kücücügüm MK¹, Benim körpecigim MK² / beni: bunı A, FK¹, M, sen B, siz MK², benüm YK / esirge: esirgeñ MK².

- AÖ11b 314 Bir apanca urdı Ruvl̄ yüzine
Diñle dağı ne didi eydem saña
- 315 Didi sen benüm nicesi ardaşum
Seni öldürmek ola benüm işüm
- FK²12b 316 Yūsuf¹ urdı düşürdi yaturur
Şaşduđından alkđı Yūsuf oturur
- M8b 317 Fikr ider Yūsuf oturuban güler
Ol Yahūda ardaşı aña şorar
- 318 Yā Yūsuf neye gülersin söylegil
Ağlar-iken yā neye güldüñ digil
- 319 Yūsuf eydür güldüğüm budur didi

³¹⁴ urdı: vurdı B / Ruvl̄ yüzine: Yūsuf¹ a A, Rübil Yūsuf¹ a B, MK¹, YK / yüzine: Yūsuf¹ a FK¹, FK² // dađı: imdi FK¹, YK / ne didi: dedi A, ne FK¹, YK / didi: dir MK¹ / didi eydem: idem didi AÖ / eydem: idem ben A, dirēm B, diyem ben FK¹, ol-dem MK¹ / saña: Yūsuf¹ a MK¹. Diñle dađı ne didi eydem saña: Dađı diñle ne didi kim sözine MK².

³¹⁵ benüm nicesi: nedensiñ benim MK² / nicesi ardaşum: nice ardaşımıñ FK¹ // öldürmek ola: öldürmek-dürür M, öldürmekdür MK¹ / benüm işüm: benim A, benim bugün işim FK¹.

³¹⁶ Yūsuf¹ urdı: Urdı Yūsuf¹ M, MK¹ / urdı: vurdı B, FK², YK / düşürdi: düşürür M, MK², düşürüben MK¹ / yaturur: yatur FK², MK², yire MK¹ // alkđı Yūsuf: alkđı FK² / alkđı Yūsuf oturur: yalvarur ol gine FK¹ / Yūsuf: yine A, AÖ, yine B, kendüsin MK¹, gine YK / oturur: dire MK¹, urur MK². Yūsuf¹ urdı düşürdi yaturur: İşbu Yūsuf urdılar şöyle yatur A, Yūsuf urup döđer ol gine FK¹.

³¹⁷ ider: idüp FK¹, idüben MK¹ / oturuban: oturur A, oturup FK¹, MK¹, otururken M, ki oturdu MK² // Yahūda: Yahūdī A, B, MK², Yahūza YK.

³¹⁸ neye: yine A, FK¹, FK², YK / gülersin: gülersiñ FK¹, MK², YK / söylegil: digil MK¹ // Ağlar-iken: İñler-iken A, Beni fikr itdiñ MK² / yā neye: yine YK / neye: nine A / güldüñ digil: güldügin söylegil FK¹.

Evde iken bu gönül fikr eyledi

320 Ben didim-ki var durur on ardaşum

Hep bahādurlar durur benüm işüm

321 Baña ne oru diyü fahr eyledüm

Bilmedüm ben bu sözi ne söyledüm

A9b

322 Kimseden hi olmadı baña zarar

Biribirümden olu yorur zarar

323 Mağrūr olmuşam meger bu ben size

Hak havāle eyledi sizi bize

324 Turdı andan ol Yahūda'ya varur

³¹⁹ budur didi: bu durur ol FK¹ // Evde iken: Evdeyiken AÖ, B, FK² / gönül: gönüm MK¹ / fikr: fik(i)r M, ne fikr YK / eyledi: eyler didi MK².

³²⁰ ki: kim FK² / var durur: vardur FK², YK / var durur on: vardur on bir MK¹ / on: ol FK¹ / on ardaşum: ardaşum ol A // bahādurlar durur: bahādırlardur MK¹, bahādırdur YK / işüm: işim ardaşım FK¹. Bu beyit MK²'de yok.

³²¹ diyü fahr eyledüm: ol yolda derim A, ola bunda didüm AÖ, ola yolda didüm B, FK², YK, ola diyü didim idi FK¹, ola yolda didim MK¹, ola didim MK² // Bilmedüm: Bildüm A, Bilmedim ki MK² / ben bu sözi ne: bu sözi ben MK¹ / bu sözi ne: sözüümü FK¹, sözi FK² / sözi ne: sözleri YK / ne söyledüm: söyledim A, MK², söyledüm AÖ, söyledim B.

³²² Kimseden: Kimseneden FK² / hi olmadı: olmadı hi FK¹, olmadı hi FK², MK¹, YK / hi olmadı baña: olmadı baña hi A, AÖ, MK², olmadı baña hi B // Biribirümden oluyorur: Birbirimden olur yine A, Yine birbirimden olunur FK¹, Birbirimden oluyor gine FK², Gine birbirimden olur M, Birbirimüzden olur baña MK², Birbirimden oluyor gine YK / oluyorur: oldu AÖ. Biribirümden oluyorur zarar: Muadder olmuş baña bu iş meger MK¹.

³²³ Mağrūr: Ğurūr MK² / olmuşam: oldum A, olmuş-iken FK¹, FK², olmuşun M / meger: evde A / meger bu ben: bu ben hem FK¹, bu ben FK², ki ben işbu MK² / bu ben: ben bu M, ben YK / size: söze M, MK² // havāle eyledi sizi: sizi havāle eyledi FK¹ / sizi: siz YK. Bu beyit MK¹'de yok.

Düşdi anuñ ayağına yüz sürür

MK¹80a

325 Öpdi ayaqlarını zār eyledi

Ağlayuban Yahūda'ya söyledi

326 Didi ey ırardaşlarumuñ ulusı

Babam ölicecek yirin ħalīfesi

B10a, MK²9b

327 Cümlemüze sen re'īs olsañ gerek

Babamuñ yirine sen ıralsañ gerek

328 Şimdi bir yad kişı ger beni ura

Yā döge yā söge veyā öldüre

AÖ12a, FK²13a

329 ırardaş aña sen rāzī olur mıduñ

Yā baırup yā tınmayup tırur mıduñ

³²⁴ andan: eydür B / andan ol: ol FK¹, YK / Yahūda'ya: Yahūdi'ye A, AÖ, Yahūda B, Yahūdi'ge FK¹, Yahūdi'ye MK², Yahūza'ya YK / varur: yalvarur B, MK² // Düşdi anuñ ayağına yüz: Eteğine girüp yüzün A, Etegi altına girüp FK¹ / yüz sürür: yalvarur AÖ / sürür: şıgınur FK¹, urur MK¹, MK².

³²⁵ ayaqlarını zār: ayaqların hem zārī FK¹ // Ağlayuban: Ağlayup MK² / Yahūda'ya: Yahūdu'ya AÖ, Yahūdi'ye B, FK², Yahūda FK¹, aña zārī zārī MK², Yahūza'ya YK. Bu beyit A'da yok.

³²⁶ Didi ey: Didi FK¹, FK² / ey: iy M / ulusı: uluşı AÖ, ulsu FK¹ // Babam: Babama FK¹ / ölicecek: ölünce A, gitse MK², ölünce YK / yirin: yerine A, MK², yirine AÖ, B, FK², MK¹, hem FK¹, yirinüñ YK / ħalīfesi: ħalīfesi AÖ, ħalfesi FK².

³²⁷ FK¹'de mısralar takdim-tehirlidir. Cümlemüze sen re'īs olsañ: Cümlemüz seni öldürsek FK¹ / re'īs: re'is A, AÖ, M, MK¹, baş B, YK // Babamuñ: Babam ölicecek FK¹.

³²⁸ bir yad kişı ger: eger bir yad kişı FK², yad kişı MK¹, ger bir yad kişı MK² / ger: eger AÖ / ger beni: beni A, B, YK / beni: seni FK² / ura: ħura YK // Yā döge yā söge: Yāħod döge döge MK² / söge: söve YK / veyā: yā A, AÖ, B, FK², MK¹, MK², YK. Şimdi bir yad kişı ger beni ura: Şimdi birikdigimiz bu olsa gerek FK¹. Yā döge yā söge veyā öldüre: Yā vura yā öldürsek gerek FK¹.

- 330 Yad kişiden güç gören ardaş diye
ardaşından güç gören yā ne diye
- 331 Kimi gördüñ ardaşı ardař ura
Yā bıa alup öldürmege vara *
- M9a 332 ünkü bu işleri ardař itdüñüz
Babamuñ vaşıyyetin unutduñuz
- 333 anı babam beni size _ışmarladı
Yūsuf'umı hořça utasız didi
- FK¹6a, YK46b 334 Babamuñ yüzine nice baasız
Yā baña ardař nice ad daasız

³²⁹ M'de mısralar takdim-tehirlidir. Yā: Ya FK² / baup: yaup AÖ, Ya' küb YK / yā tınmayup: tınmayup A, yanımda FK¹, ya dınmayup FK², hi dutmayup MK² / tınmayup: ayanup M / urur miduñ: durur mısıñ MK² // aña sen: olmaa aña FK¹, sen aña M / olur miduñ: olmadıñ FK¹, olur mısıñ MK².

³³⁰ gören: ren FK¹ // ardaşından güç: ardaşlarından M / gören: görene FK¹ / yā ne: ardaş M, ne MK¹ / diye: diyene FK¹.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

³³¹ Kimi gördüñ ardaşı: ardař kimi gördüñ MK² / ardař ura: vura YK / ura: diye M // Yā bıa: Bıa M, Bıaın MK² / alup: ala FK¹, alup alup FK² / öldürmege: öldürem deyi MK² / vara: yürüye M. Bu beyit MK¹'de yok.

³³² bu işleri ardař: ardař bu işleri A, FK¹, FK², MK² // Babamuñ: Atañuz FK¹, Bubamuñ YK.

³³³ babam: bubam YK / size_ıřmarladı: saña ıřmarladı B, MK¹, ıřmarladı M // Yūsuf'umı: Yūsuf'um bir A, Yūsuf'um FK², Yūsuf'ı M, MK¹ / utasız: dutasın A, MK¹.

³³⁴ Babamuñ: Babamın A / baasız: baasın A, AÖ, MK¹, baarsız M, baasıñ YK // Yā baña ardař: Baña ardař deyi MK¹ / baña ardař nice: ki nice ardař deyi MK², ardařlar baña ne YK / nice ad: adın ne M, nice FK¹ / daasız: daasın A, kıyasız FK¹, daarsız M, oyasın MK¹.

- 335 Sizden incinicegez kime varam
İñilëyem ma^c būduma yalvaram
- 336 Çünkü Yūsuf işbu sözi söyledi
Yüzünü göge tutuban ağladı
- 337 Didi Mevlā³m kıllaruñ kıydın yiyën
Dëdeme odı gülüstān eyleyën
- A10a 338 Bıçağa kesme diyüben emr iden
İsmā³il'e kıoçı kırbān eyleyën
- 339 Hız(1)r'a öldürmeyüp viren hayāt
Aña sebep āb-ı hayvān eyleyën
- 340 Hem Muḥammed rūḥını nūruñ ile

³³⁵ Sizden: Siz MK¹, Senden MK² / incinicegez: incünügüz A, urucağ ben MK¹, incinimegez YK / varam: varayım A, FK¹, MK¹, varayın AÖ // İñileyem: İñileyem A, Ağlayup AÖ / yalvaram: yalvarayın AÖ, FK¹, yalvarayım MK¹, MK².

³³⁶ Yūsuf işbu sözi: bu sözleri Yūsuf YK / işbu sözi: bu sözleri A, AÖ, FK¹, FK², MK¹, MK², sözlerini B // göge: Hağğ'a A, dergāha YK / tutuban: dutup FK¹, dönüp MK², dutdı YK / ağladı: iñledi A, B, FK², MK¹, āh idüben iñledi FK¹.

³³⁷ Mevlā³m: Mevlā AÖ, MK¹, MK² / kıllaruñ: kılların FK², MK² / kıllaruñ kıydın yiyën: kıydın n'eyleyen YK / yiyën: virën A, gören FK¹, MK¹ // odı: odur MK² / gülüstān: gülsitān MK², gülşen YK.

³³⁸ diyüben: didi MK² / emr iden: iden B, söyleyen FK¹, emr eyleyüp MK² // İsmā³il'e: İsmā³il'i A, İsmā^cil'e AÖ, İsmā³il'e FK¹ / kıoçı: kıoç AÖ, FK², YK / kırbān: iḥsān AÖ. Bu beyit MK¹'de yok.

³³⁹ Hız(1)r'a: Hızr'ı AÖ, B, Hızr FK¹, Hız(1)r'ı FK², YK, Hızr'a M / öldürmeyüp: öldürüben B, öldürmeyüben FK² / viren hayāt: hayāt viren FK¹ / hayāt: hayātı MK¹ // āb-ı: āb-u A, ābı AÖ, āb u B, FK¹, M / āb-ı hayvān eyleyën: viren āb-ı hayātı MK¹ / hayvān: hayvan FK². Bu beyit MK²'de yok.

Ṭoylayup ʿālemde sultān eyleyēn

341 Cümle maḥlūka anı kılduñ şefīʿ

Derde dermān cānlara cān eyleyēn

342 Derdimend oldum baña senden meded

Cümlenüñ derdine dermān eyleyēn

343 İşde gördüñ ḥālimi nidēyeyin

Benüm adum ḥalka destān eyleyēn

MK¹80b

344 Babamuñ elinde tāze gül-iken

Gözlerim yaşını ṭūfān eyleyēn

345 Beni ḳardaşlarumdan ḳurtar didi*

Ṭoprağa cān virüp insān eyleyēn

346 Ben ḡarīb oldum elüm alḡıl didi

³⁴⁰ nuruñ ile: nuriñla M // ʿālemde: ʿāleme MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK³'de yok.

³⁴¹ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK³'de yok.

³⁴² Derdimend: Derdimden B, Dermed FK¹, Dermend YK / Derdimend oldum: Derdime dermān MK¹ / baña senden: senden FK¹. Bu beyit FK² ve MK²'de yok.

³⁴³ Benüm adum: Ben ḡarīb MK¹. İşde gördüñ ḥālimi nidēyeyin: İşde görüñ ḥālimi ne diyeyim MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK³'de yok.

³⁴⁴ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK³'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

³⁴⁵ Bu beyit MK²'de 337-338. beyitler arasında bulunmaktadır. ḳurtar didi: ḳurtaran MK¹ / didi: ilāhī FK¹ // Ṭoprağa: Ṭopraḡı M / cān virüp: cān MK² / virüp: viren AÖ.

Babamuñ hürmeti diyüp ağladı

- B10b, FK²13b, M9b, 347 Yahūda çünki bu sözi diñledi
- MK²10a Yumşadı göñli Yūsuf'a söyledi
- AÖ12b 348 Didi qorqma Yā Yūsuf bil nite-kim
Şağ olam ben saña yoq-durur ölüm
- 349 Yūsuf'ı getürdi bu kez kendüye
Qardaşuñ derdine 'aceb kim döye
- 350 Diñle ol Yahūda ki nūr-ı sirāc
Yūsuf'ı qurtarmağa itdi 'ilāc
- 351 Dir Yūsuf'a qorqma seni qurtaram
Saña kim qaşd ider-ise baña qaç

³⁴⁶ elüm alğıl: alup alğıl A, elüm alğ B, beni qurtar FK¹, elimi al M, elim al MK¹ // hürmeti diyüp: hürmetine deyüben A, hürmet diyü FK¹ / ağladı: söyledi M.

³⁴⁷ Yahūda: Yahūdda A, Yahūzā YK / Yahūda çünki: Çün Yahūdā MK¹ / çünki: çünkim B / sözi: sözleri MK¹ // Yumşadı: Yumuşadı AÖ, FK¹, FK², Yımuşadı MK¹ / göñli: geldi M.

³⁴⁸ AÖ'de mısralar takdim-tehirlidir. qorqma: qorma FK² / qorqma Yā Yūsuf: Yā Yūsuf qorqma A, Yūsuf qorqma B, FK¹ / bil nite-kim: nite-kim MK¹, ben bilem YK // Şağ olam ben: Ben şağ olam MK² / saña yoq-durur: yoqdur saña A, yoq-durur saña FK², saña hiç yoqdur MK² / yoq-durur: yoqdur MK¹, YK / ölüm: elem MK¹.

³⁴⁹ getürdi: getürdiler B, getürür FK¹ / getürdi bu kez: biraz getür MK² / kendüye: ol gine FK¹ // Qardaşuñ: Qardaşlar MK¹ / derdine: derdini FK¹, dersine MK² / 'aceb kim: kimler MK¹ / kim: ol kim FK¹, kime YK / döye: toya MK², diye YK.

³⁵⁰ ol Yahūda ki: imdi ol Yahūda A, o Yahūzā YK / Yahūda ki: Yahūda B, FK¹, MK², Yahūdā FK², Yahūda'yı M, Yahūdā MK¹ / nūr-ı: nūr B, M, yūzi FK², nūr u MK² // Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹, Yūsuf'a M. Yūsuf'ı qurtarmağa itdi 'ilāc: Kim qaşd ider ise baña qaç A.

- 352 Bu yaña qardaşları ider hücüm
Yumşamadı hiç olar şankim ağaç
- 353 Didiler Yahūda'ya vir Yūsuf'ı
Yoḥsa seni de_öldürürüz gözün aç
- 354 Yahūda dir koñ bu sözi söz degil
Bunu kāfir itmedi viren ḥarāc
- 355 Cümlemüz peygamber oḡlı dirsiñüz
Ne şuçı vardur sürersiz yalın aç
- A10b 356 Bunuñ aşlı-durur İbrāhīm Ḥalīl
Anı oddan qurtarup-durur Celīl

³⁵¹ Dir: Didi B, MK² / Yūsuf'a: Yūsuf B, FK¹, MK² / qorqma seni: seni ben B / seni: işi AÖ // ider-ise: iderse FK¹, MK¹, MK² / qaşd ider-ise: iderse sen YK / baña kaç: sen kaç baña FK¹. Saña kim qaşd ider-ise baña kaç: Yūsuf'ı qurtarmağa itdi ' ilāc A.

³⁵² yaña: yañadan B / ider: ider hem FK¹ // Yumşamadı: Yumşadı A, Yumuşamadı AÖ, FK², MK², Yumşadur YK / hiç olar şankim: anlar şanki A, hiç olur şankim B, olar şanki FK¹, anlar ki şankim MK² / olar şankim: olar şanki FK², şanasın kim M, onlar şanki YK. Bu beyit MK¹'de yok.

³⁵³ Yahūda'ya: Yahūddi'ye A, Yahūdu'ya AÖ, Yahūda B, Yahūdi'ye FK², Yahūdā'ya MK¹, Yahūza'ya YK / vir: virgil B / vir Yūsuf'ı: vire Yūsuf FK¹ // seni de: seni YK / seni de_öldürürüz: öldürürüz seni MK¹ / öldürürüz: öldürüz A / gözün aç: key uşul FK¹. Bu beyit MK²'de yok.

³⁵⁴ Yahūda: Yahūd A, MK², Yahūdā MK¹, Yahūza YK / dir: ider A, FK², eydür AÖ, B, M, MK¹, YK / koñ: koñ AÖ / sözi söz: söz AÖ, FK², YK, iş MK² / söz degil: söylemeñ FK¹ // itmedi: daḡı ider mi FK¹ / viren: virē A, virüp MK², vire YK / viren ḥarāc: ḥarāc viren FK¹.

³⁵⁵ Cümlemüz: Cümleñüz YK / peygamber: Ya'qūb'un A / oḡlı: oḡluyuz FK¹, MK¹, YK / dirsiñüz: dirseñüz A, FK², biz olan FK¹ // şuçı: şuç FK² / şuçı vardur: şuç itdi A / vardur: var AÖ, FK¹, MK¹, YK / sürersiz: şorsız A, şögersiz FK¹, sözün MK¹ / yalın aç: yalın aç AÖ, YK, aña disün FK¹, söyleñüz MK¹. Bu beyit B ve MK²'de yok.

³⁵⁶ aşlı-durur: aşıdır A, aşıdır FK¹, FK², MK¹ / İbrāhīm Ḥalīl: İbrāhīm hem bil Ḥalīl FK¹ // oddan: odan FK² / qurtarup-durur: qurtarupdur A, B, FK¹, MK², YK, qurtarandır MK¹ / Celīl: ol Celīl AÖ, FK¹, YK.

- 357 Bize düşmez biz bunu öldürevüz
Çabrimüzi od-ıla talduravuz
- 358 Enbiyâ oğlanları şan mı ider
Böyle büyük şuç mı ‘ işyān mı ider
- 359 Haş çatında cümle ‘ āřī olunuz
Tamu içinde ebedī şalunuz
- FK²14a 360 Gēlüñüz bunu eve iledelüm
Bu işimiz iş degildir n’idelüm
- 361 Ben kefilem Yūsuf’a söylēmeye
Babama sizden gilē eylemeye
- M10a, MK¹81a 362 Didiler fikriñ bu ulu olasın

³⁵⁷ düşmez: düşmān A, AÖ / biz bunu: bizni AÖ, bunu FK¹ / öldürevüz: öldürürüz A, öldürmek yakın FK¹ // Çabrimüzi od-ıla: Çabrimüz otlar-ıla AÖ, Çabrimüz odlar-ıla FK² / talduravuz: doldururuz A. Bu beyit MK²’de yok.

³⁵⁸ oğlanları: oğlı A / şan mı: hiç şan mı YK / şan mı ider: hem şanı ola mı FK¹ // büyük şuç mı: şuç mı FK¹ / şuç mı: şuç A, AÖ, B, FK², YK / şuç mı ‘ işyān mı: şuç mı MK¹ / ‘ işyān mı: ‘ işyan mı B / ‘ işyān mı ider: hem ‘ işyān ider mi FK¹. Bu beyit MK²’de yok.

³⁵⁹ cümle: hem cümle FK¹, cümlemüz MK¹ / olunuz: olavuz AÖ, MK¹, YK, olduñuz B, olur mı FK¹ // Tamu: Cehennem FK¹ / içinde: içre A / ebedī: ebed FK¹, MK¹, idi FK², ebed biz MK² / řalunuz: řalavuz AÖ, B, MK¹, YK, řalunuz biliñiz FK¹. Hař řatında cümle ‘ āřī olunuz: Būğün řimdi biz bunu öldürüz MK².

³⁶⁰ Gēlüñüz: Gelün FK¹ / eve: biz eve A, FK¹ / iledelüm: ilētevüz B, götürelim MK¹ // işimiz iş: işimiz FK² / degildir: degil A / n’idelüm: döndürelüm A, n’idevüz B.

³⁶¹ kefilem: kefilem YK / Yūsuf’a: bu ođlan A, AÖ, B, FK¹, FK², M, MK², YK // Babama sizden: Babamuza AÖ, Babamuzdan B, FK¹, Babaya YK / sizden: bizden A, FK², MK², YK / gilē: kelci söz A, řikāyet AÖ, YK, külci FK¹, kelēci FK², řekvā MK¹, MK².

Babamuñ qatında hürmet bulasın

- AÖ13a, YK47a 363 Yahūda dir bir daħı diñleñ beni
Buña rāzī olmaduñuz qoñ bunı
- B11a 364 Ki qanlu olmayalum diñleñ beni
Bir quyu vardur bulalum biz anı
- 365 Yılan çıyan evidür hem ıssız ol
Daħı derüñdür ġāyetde şusuz ol
- FK¹6b 366 Yūsuf'ı birağalum gelüñ aña
Uydılar bu söze cümle hep aña
- 367 Didiler kim anda açlıqdan öle

³⁶² fikriñ: fikr YK / bu: budur A, B, FK², MK¹, YK, budur mı FK¹ / olasın: olası B, olasıñ YK // Babamuñ: Babamuz AÖ, Babamuzuñ MK¹ / hürmet: hürmetli A, yā hürmet mi FK¹ / bulasın: olası A, bulası B, bulasıñ YK. Bu beyit MK²'de yok.

³⁶³ dir: *-metin-* eydür. Yahūda: Yahūdā MK¹, Yahūzā YK / dir: ider A, FK², MK¹, idür M / bir daħı: bir M / bir daħı diñleñ: ki geliñ siz AÖ, daħı diñleñ B / beni: bunı AÖ // Buña: Aña A, AÖ, B, FK², YK, Bunı M / olmaduñuz qoñ: olup qoyuñ MK¹ / bunı: anı A, AÖ, B, FK², YK. Bu beyit FK¹ ve MK²'de yok.

³⁶⁴ Ki: Didi AÖ, B, FK² / Ki qanlu: qanlu A / Ki qanlu olmayalum: Didi qatl itmeyelim MK¹, Yahūd der bir daħı MK², Didi qatl eylemeñ YK / beni: siz beni A // vardur bulalum biz anı: var biz anı bulalum didi FK¹ / biz: tiz AÖ. Ki qanlu olmayalum diñleñ beni: Yahūda daħı bunı diñledi FK¹.

³⁶⁵ evidür: eridür M / evidür hem: evidür A / hem ıssız: ıssızdur MK¹ / ıssız: ıssız B, FK², ıssı MK² / ıssız ol: ıssız ol quyu FK¹ // Daħı: Hem M, MK¹ / derüñdür: derin B, FK¹, derindür MK¹ / derüñdür ġāyetde: ġāyetde derindür MK² / ġāyetde: ġāyet A, MK¹, hem ġāyetden FK¹, ġāyāt FK² / ġāyetde şusuz: şusuz ġāyet YK / şusuz ol: şuludur ol A, ol quyu FK¹, hem şusuz ol M, şuyu bol MK¹, şu şusuz ol MK².

³⁶⁶ birağalum: biraqalım biz MK² / aña: oña FK² // söze: sözde AÖ, FK² / söze cümle: sözde B / cümle: cümlesi FK¹ / cümle hep: cümlesi A, FK², MK² / aña: bile YK. Yūsuf'ı birağalum gelüñ aña: Yūsuf biz ol quyuya atalım FK¹.

Ölmez ise bārī bir kervān gele

- MK²10b 368 Ala gide anı ıraḡ illere
Babam anı görmeye bize ḡala*
- 369 Böyle diyūben Yūsuf'ı aldılar
Ol ḡuyunuñ kenārına geldiler
- A11a 370 Yūsuf'uñ geceklerini šoydılar
Ya'ḡūb'uñ gözi nūrına ḡıydılar
- 371 Ḳanı Ya'ḡūb aña oḡul didügi
Oḡᡣayuban gül ile urmadügi
- 372 Hīḡ Yūsuf'ı yanından ırmaz-ıdı*
Andan ayrı bir sār at olmadügi

³⁶⁷ Didiler: Didi FK² / kim: ki MK² / anda aḡlıḡdan öle: aḡlıḡdan öle ol didiler FK¹ // Ölmez ise: Ölmezse FK¹, FK², MK² / bārī: yā A, FK¹, MK¹, YK / bārī bir: bārū FK² / gele: bula FK¹, gele ala MK¹.

³⁶⁸ Ala: Alup MK¹ / gide anı: anı gide A, gide YK / ıraḡ: ayrıḡ FK¹, ayrıḡ MK² / illere: yollara A, illere ol gide FK¹ // Babam: Babamuz FK¹, MK¹, Bubam YK / görmeye: görmeyüp FK¹, MK¹ / bize: bizimle MK¹ / ḡala: meyl ide FK¹. Bu beyit AÖ'de yok.

* 368-369. beyitler arasında AÖ'de šu beyit yer almaktadır: Ol ḡuyunuñ kenārına geldiler / Ol ḡuyu ḡāyet derindür gördiler.

³⁶⁹ diyūben: diyüp AÖ, deyüp MK² / Yūsuf'ı: Yūsuf'ı çün AÖ, Yūsuf FK¹, Yūsuf'a M, Yūsuf'ı ol dem MK².

³⁷⁰ geceklerini: giyeceğini A, esbābını AÖ, giyeceklerini FK¹, libāsların MK¹, giyecegi ḡonları MK², libāslarını YK / šoydılar: ḡıḡardılar AÖ // gözi: göz MK² / nūrına: nūrını M.

³⁷¹ Ya'ḡūb: Ya'ḡūb'uñ YK / aña: oña FK² // Oḡᡣayuban: Aḡlayuban A, Oḡᡣayuban AÖ, Oḡᡣayup FK¹, Oḡᡣayupban YK / urmadügi: vurmadügi B, vurmadügi YK. Bu beyit MK¹'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

³⁷² Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK'de yok.

- 373 Yüzine bakubanı kıymadığı
Hiç yüzünden gözünü ırmadığı
- 374 Kıanda olsa anuñla olur-ıdı*
Olmadığı yirde hiç tırmadığı
- 375 Kıatı hāriş oluban Ya' kıüb aña
Ol da babasız rāhat olmadığı
- 376 Boynın egüp zebūn oluban tıurur
Kimi kıa kıır kimi söger kimi_urur
- M10b, FK²14b 377 Kimi dir öldürmedigümüz yiter
Kimi şoyar kimisi anı tıtar
- 378 Yūsuf anda anlara çok yalvarur
Her birine varuban yüzün urur

³⁷³ bakubanı kıymadığı: bakuban tıoymadığı MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

³⁷⁴ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK'de yok.

³⁷⁵ hāriş oluban: hāriş olduğundan MK¹. Ol da babasız rāhat olmadığı: Kimi urur kimi kıa kıır hem söger aña MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

³⁷⁶ Boynın: Boynunu AÖ, Boynunu M / egüp: egmiş AÖ / zebūn: şābit B, zābūn FK², zāyin M, şöyle YK / oluban tıurur: olmuş-durur AÖ, olupdur FK¹, olan zarar M, olmuş tıurur MK², yas melīn durur YK // kıa kıır: döger A, AÖ / söger: şoyar A, FK¹, urur M / kimi_urur: kimi vurur B, YK, kimi döger M, tıurur MK². Bu beyit MK¹'de yok.

³⁷⁷ Kimi dir: Kimi A, FK¹, MK² / öldürmedigümüz: öldürmediñiz MK² / yiter: hem yiter FK¹, deyü iter MK² // Kimi: Kimisi YK / şoyar: söger FK¹, siper MK² / kimisi: kimi A, FK¹, MK², YK / anı: elini A / tıtar: döger MK¹.

- 379 Size n'itdüm beni böyle idesiz
Beni bunda bırakuban gidesiz
- 380 Beni buña bırağup gitmeyesiz
Atamuñ haqqını unutmayasız
- 381 Diñlemediler Yūsuf' uñ sözini
Tutuban çıkardılar gömlëğini
- 382 Aña bir eski pelās geydurdiler
Ağladuqça qarşu anı urdılar
- AÖ13b, B11b 383 Yūsuf eydür çıkarmañ gömlëğümü*
Anuñ ile örteyin ud yirimi
- MK¹81b 384 Öldüğüm vaqt kefënim ola benim

³⁷⁸ anda anlara: anlara orada FK¹ / anlara: bunlara AÖ, FK², MK¹, MK², YK // birine: birini M, birisine YK / varuban: varur B, MK¹, YK, varup FK¹, FK², M, MK² / yüzün: yüzünü M, yüzler MK² / urur: sürer AÖ, FK¹, FK², M, YK, sürür B, MK².

³⁷⁹ Size: Yūsuf iyder size MK² / n'itdüm: ben n'itdim FK¹ / beni böyle: böyle beni AÖ / idesiz: idersiz AÖ, itdiñüz M // bunda: kuyuya A, buña B, FK², YK, bu yerlere MK² / bırakuban: bırağup A, B, FK¹, koyup MK². Beni bunda bırakuban gidesiz: Atamuñ haqqını unutmayasız AÖ, Bırağuban beni buña gitdiñüz M.

³⁸⁰ buña: bunda FK¹ / buña bırağup: bırağup MK². Bu beyit A, AÖ ve MK¹'de yok.

³⁸¹ sözünü: bu sözünü FK¹, hiç sözünü MK¹ // Tutuban çıkardılar gömlëğini: Gömlëğin çıkarup şoydılar anı MK², Şoydılar açığ kıydılar özünü YK.

³⁸² pelās: pelāz B, esvāb MK² // Ağladuqça: Ağladuqça FK² / qarşu anı: aña qarşu FK¹, anı qar MK², aña qarşu YK / urdılar: vurdılar B, YK, dögdiler MK¹.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

³⁸³ Anuñ ile: Eteg-ile A, Anıñla MK² / örteyin: ötrem A, MK¹, örterëm B,örteyim FK¹, örteyim setr idem MK² / ud: 'avret MK¹ / yirimi: yirlerimi A.

Yā nice bir çeke bu derdi cānım

385 Beni işde babamdan ayırdıñuz*

Gömlעיğüm çıkarup n'eylërsiñüz

386 Uymadılar hergiz anuñ sözine

Gözleri yaşı aqar gül yüzine

387 Gözlerinüñ yaşını aqıtdılar

Aña bir ip bağlayuban yitdiler

MK²11a

388 Quyunuñ kenārına iletdiler

Ṭutup anı quyuya şarqıtdılar*

YK47b

389 Qardaşınıñ birisi bıçağını

Çıkaruban kesdi Yūsuf ipini

³⁸⁴ Öldüğüm vaqt: Ben ölünce MK² / vaqt: vaqtın A, vaq(i)t B, FK² / kefenim: kefen YK / ola: ol A, bu ola FK¹ // Yā nice bir çeke: Yā nice çeke A, MK², Ya nice çeke FK², Yā nice çekeyin FK¹, Nice çeke M, Niçe bir MK¹ / bu derdi: qahrı bu MK¹ / derdi: qahrı M / cānım: bu cānım A, ol cānım FK¹, cānım benüm M, MK¹, cānım benim MK².

* Bu mısranın vezni kusurlu.

³⁸⁵ Gömlעיğüm: Gömlעיğümü MK¹ / n'eylërsiñüz: n'idërsiñüz MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

³⁸⁶ Uymadılar hergiz: Diñlemediler hiç MK¹ / hergiz: hergiz FK² / hergiz anuñ: hem anda Yūsuf FK¹ // yaşı aqar: aqar yaşı A.

³⁸⁷ Gözlerinüñ yaşını: Gözlerin yaşların FK¹ // Aña: Boynına M / bağlayuban: bağlayup A, FK¹, taquban M, taqup MK², daquban YK / yitdiler: şarqıtdılar A, daqtdılar AÖ, ol quyuya atdılar FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

³⁸⁸ Ṭutup: Dögüben B, Dönüp FK¹, Bu kez MK² / quyuya: ol quyuya FK¹. Ṭutup anı quyuya şarqıtdılar: Dutuban anı ip ile aqtdılar MK¹. Bu beyit A'da yok.

* 388-389. beyitler arasında YK'de anlam itibariyle beyitlerin devamı niteliğinde mensur bir bölüm yer almaktadır. Bu mensur bölüm için bkz.: s. 794.

- 390 Ya^c nī Yūsuf inübeni düşe dir
Yā öle yāḥod toḫana taşa dir
- A11b 391 Uçdı Yūsuf kıuyuya bir bir döner
Gāh başı dönēr gāh ayağı döner
- M11a, FK²15a 392 Bu firāḫa yir ü gökler iniler
Hep melekler zārī kıilup iniler
- 393 Rāvī dir üç kez melekler ağladı
Zārī kıilup āh idüben inledi
- 394 Biri İbrāhīm oda atılıcaḫ
Biri Yūsuf kıuyuya şarkılıcaḫ

³⁸⁹ birisi bıçağını: biri hem bıçağı A, biri dutdu bıçaḫ şapını YK / bıçağını: bıçağını çıkarır FK¹ // Çıkaruban: Çıkarup A, FK¹, MK² / kesdi Yūsuf ipini: ol ipi kesdi ol FK¹ / Yūsuf: Yūsuf unı A, MK².

³⁹⁰ Yūsuf inübeni düşe dir: Yūsuf ı kıuyuya tez indire MK² / inübeni: inüben A, iniben FK¹, pek inüben M / düşe dir: düşdiler B / dir: didi FK¹ // öle: öle dir AÖ, FK¹, öldüre B / yāḥod: yā A, AÖ, B, FK¹, M / toḫana: doḫuna AÖ, FK¹, toḫuna B, MK². Bu beyit FK², MK¹ ve YK'de yok.

³⁹¹ Uçdı: Gitdi MK² / bir bir: hāy hāy MK² / döner: dutar M // Gāh: Gāhī MK² / dönēr: gelür AÖ / dönēr gāh ayağı döner: aşağı yukarı dutar M, gāhī ayağı döner MK², gāhī ayağın iner YK. Bu beyit MK¹'de yok.

³⁹² firāḫa: firāḫ-ıla FK¹ / yir ü: yir AÖ, FK¹, MK², YK, yiri B, FK², yir-i M / gökler: gök hep A, MK², gök AÖ, B, FK², FK¹, YK / iniler: ağlaşur A, ağlaşdılar AÖ, B, FK¹, FK², YK // zārī kıilup: zār idüp AÖ, B, YK / kıilup: idüp FK² / iniler: inleşür A, inleşdiler AÖ, B, FK¹, FK², YK. Bu beyit MK¹'de yok.

³⁹³ Rāvī: Ravī YK / Rāvī dir: Vardılar A, Rivāyetde AÖ, Rāvīdür FK², M / dir: eydür FK¹, YK, ider MK² / üç kez melekler: melekler üç yerde A / kez: yirde M / melekler: melek FK¹ / ağladı: ağlaşdılar A, ağladılar B, FK¹, FK², YK, ağlaşdı M // Zārī kıilup: Zārī A / Zārī kıilup āh idüben: Hep melekler zārī kıilup MK² / āh idüben: ağlayup FK¹ / idüben: idüp B / inledi: inleşdiler A, inlediler B, FK¹, FK², YK, inleşdi M. Bu beyit MK¹'de yok.

- 395 Biri dağı Muřtafā'ya urdılar
Yüzini yarup dişin çığardılar
- 396 İşbu üç yirde melekler ağlaşur
FK¹7a Āh idüben zārī zārī inleşür
- 397 Çünkü Yūsuf kıuyuya uçdı gider
Hağ te'ālā Cebrā'īl'e emr ider
- 398 Tüt Yūsuf'ı kim řařa řođunmaya
Gevdesine zarar olup şınmaya
- AÖ14a, B12a 399 Cebrā'īl irişdi aña inmedin
Tütüdi Yūsuf kıuyuya řođunmadın
- 400 Kıodı anı anda bir şaş üstine

³⁹⁴ Biri: Biri Nemrüd'uñ A / Biri İbrāhīm: İbrāhīm'i biri FK¹ / İbrāhīm: İbrāhīm'i YK / atılıcağ: atıcağ A, B, FK¹, FK², MK², YK // Yūsuf: Yūsuf'ı FK¹, YK / kıuyuya: kıuyya YK / şarkılıcağ: şarkıdıcağ A, AÖ, B, FK¹, FK², MK², YK. Bu beyit MK¹'de yok.

³⁹⁵ Biri: Bir FK¹, YK / Biri dağı: Birisi B / Muřtafā'ya: Muřtafā'yı A, AÖ, B, MK², Muřtafā FK¹, çün Muğammed YK / urdılar: vurdılar B, YK // yarup: urup M / dişin: dişini B, FK¹. Yüzini urup dişin çığardılar: Ol mübārek başcağızın yardılar YK. Bu beyit MK¹'de yok.

³⁹⁶ ağlaşur: ağlaşdı M, ağladı MK², ağlaşdılar YK // zārī zārī: zārī zār A / inleşür: inleşdiler YK. Āh idüben zārī zārī inleşür: Zārī kıılup āh idüben inleşdi M, Hağ te'ālā Cebrā'īl'e emr eyledi MK². Bu beyit MK¹'de yok.

³⁹⁷ uçdı: indi A // Cebrā'īl'e: Cebrā'īl FK¹, Cebrā'īl'e YK. Bu beyit MK¹ ve MK²'de yok.

³⁹⁸ Tüt: Tütüdi / Tüt Yūsuf'ı kim: Yūsuf'ı tüt ki MK² / kim: çün YK / řařa: řa FK² / řođunmaya: řođanmaya A // zarar olup: olup zarar A / zarar: zarar AÖ, kırar MK² / řınmaya: řınmadan YK. Bu beyit MK¹'de yok.

³⁹⁹ Cebrā'īl: Cebrā'īl AÖ, FK¹ // Tütüdi: Döne FK¹ / Yūsuf: Yūsuf u A, FK², Yūsuf'ı B, MK², YK / kıuyuya: řařa AÖ. Bu beyit MK¹'de yok.

Diñle ne ‘ izzet ider Һaқ dūstına

401 Cebrā’īl çıkardı ol eskileri

Һulle geydürdi Yūsuf’a key arı

YK48a

402 Vardı yiyəsi getürdi hem aña

Cebrā’īl’em dir Һaber virdi aña

403 Tañrı’nuñ Һikmeti vardur bil bunı

Tañrı peygamber idiserdür seni

MK²11b

404 Bunı didi Cebrā’īl gitdi Һoca

Çıķageldi bir uzun boylu Һoca

A12a, FK²15b

405 Yüzi nūrılı aķ şaķallı ol Һümām

Geldi Yūsuf katına virdi selām

⁴⁰⁰ Ҷodi: Vardı A / anı anda bir: Cebrā’īl anı AÖ / anı anda bir taş: bir taşı Yūsuf MK², anda bir anı taş YK // Diñle ne: Ki M / ider: ҡılur AÖ / ider Һaқ: iderler B, ña ҡılur Һaқ FK¹, idiser FK², idiser Tañrı M. Bu beyit MK¹’de yok.

⁴⁰¹ çıkardı ol: çün çıkardı AÖ / eskileri: eskilerin FK¹, eskiyi YK // Һulle: Һulleler MK² / geydürdi: getürdi M / Yūsuf’a: ki aña FK¹ / key arı: arı MK². Bu beyit MK¹’de yok.

⁴⁰² yiyəsi: giyəsi A, tiz ta’ām AÖ, yiyecek YK / Cebrā’īl’em: Cebrā’īl’im AÖ, Cebrā’īl YK / dir: deyü MK², çün YK / aña: baña MK². Cebrā’īl’em dir Һaber virdi aña: Çıķageldi bir boylu aña FK¹. Bu beyit MK¹’de yok.

⁴⁰³ Һikmeti: Һükmi YK / vardur: var B, var sen MK² / bunı: anı A, AÖ, MK². Bu beyit FK¹ ve MK¹’de yok.

⁴⁰⁴ didi: diyüp AÖ / Cebrā’īl: Cebrā’īl A, YK // bir uzun boylu: uzun boylu bir FK². Bu beyit FK¹ ve MK¹’de yok.

⁴⁰⁵ aķ: iķ FK¹ / ol Һümām: ol hemām B, pīr-idi M / Һümām: hemān FK² // Geldi Yūsuf: Yūsuf A / Yūsuf: Yūsuf’uñ MK² / virdi selām: selām virdi M. Bu beyit MK¹’de yok.

- 406 Didi ŧük(ü)r Hālîk'a maŧŧüdümü
Viridi baña görmek idi yüzüni
- M11b 407 Geldi Yüsuf yanına biliŧdiler
İkisi çoça çoça görüŧdiler
- 408 Didi Yüsuf'a ŧorar-ısañ beni
Görmiŧ-idüm kitāb içre hüsnuñi
- 409 Diledüm Haŧ'dan ki yüzüni görem
Ölmeyem senüñ zamānuña irem
- 410 Haŧ te'ālā hācetüm kıldı kabül
Tañrı getürdi seni olma melül
- 411 Ya' nî' kardaŧlar sebeb oldu hemān
Tañrı'dandur sögme anlara i cān

⁴⁰⁶ Didi: Der MK² / ŧük(ü)r Hālîk'a maŧŧüdümü: ŧükr maŧŧüdümü Haŧ viridi FK¹ / Hālîk'a: Hālîk A // Viridi: Didi FK² / görmek idi: hem güzel FK¹, gördüm ŧük(ü)r B / idi: içün A / yüzüni: murādım yüzini MK². Bu beyit MK¹'de yok.

⁴⁰⁷ Yüsuf yanına: gördi Yüsuf'ı B / yanına biliŧdiler: katına viridi selām MK² // çoça çoça: ol kıyuda M, biliŧüp YK / çoça çoça görüŧdiler: çoçdı görüŧdi ey hümām MK². Bu beyit MK¹'de yok.

⁴⁰⁸ Didi: Diñle A, FK², Dir M / Yüsuf'a: Yā Yüsuf A, Yüsuf diñle B, Yüsuf'a diñle M, YK / ŧorar-ısañ: ŧorarsañ A, B, FK¹, M, YK, ŧorarsıñ MK² / beni: sen beni A, FK¹, FK², MK², bunı M // Görmiŧ-idüm: Görmiŧ-idük B, Görmiŧdüm FK¹, Görmiŧem MK², Görmüŧdüm idüm YK / kitāb: kitām MK² / içre: içinde FK¹, içinde ben MK². Bu beyit MK¹'de yok.

⁴⁰⁹ Diledüm: Diledüm-ki FK¹ / Haŧ'dan ki: Haŧ'dan A, AÖ, M / yüzüni: yüzüni bir AÖ, yüzüni FK¹, hüsnuñi YK // Ölmeyem: Ölmeden M / senüñ: hüsniñ B / zamānuña: zamānı B, zamānıñı M, zamānuña ben MK². Bu beyit MK¹'de yok.

⁴¹⁰ getürdi: getür MK² / olma: olmaya FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

- 412 Ya' nî Hūd peygamber idi bil anı
Cebrā'îl indürdi kıuyuya anı
- 413 İki yüz yıl idi anda tırdı ol
Günde bir nār gelür idi yirdi ol
- AÖ14b 414 Yūsuf-ıla görüşüp düşdi hemān
Ḥaqq'a teslīm oluban[1] virdi cān
- B12b 415 Gıtdi Hūd çün kıaldı Yūsuf yalıñuz
Ḥaqq te'ālā Cebrā'îl'e_in didi tız
- 416 Muştıla aña ki sultān eyleyem
Mısr içinde şāh-ı Ken'ān eyleyem

⁴¹¹ Ya' nî kıardaşlar: Seni kıardaşlarıñ YK / kıardaşlar sebeb oldı: sebeb old kıardaşlar FK¹, sebeb oldı kıardaşlar FK² / kıardaşlar sebeb oldı hemān: sebeb oldı seniñ kıardaşlarıñ MK² / hemān: heman YK // sögme anlara: anlara sögme AÖ / sögme anlara i cān: başıña geldiği bu işleriñ MK² / anlara: anları M / i: ey B, FK¹, FK². Bu beyit A ve MK¹'de yok.

⁴¹² Hūd peygamber idi: peygamber idi Hūd FK¹ / peygamber idi bil anı: peygamberem bil sen beni A // Cebrā'îl: Cebrā'îl A, Ya' nî Cebrā'îl FK¹, Ya' nî Cebrā'îl FK² / indürdi: indürmüşdir A, ıderdi FK¹, indirmişdi M / indürdi kıuyuya: kıuyuya getürdi MK² / kıuyuya: kıuya M. Bu beyit MK² ve YK'de yok.

⁴¹³ yüz: biñ YK / yıl idi: yıl MK² / idi anda tırdı: durdı idi anda A, durdı çün kıuyuda AÖ, dururdu anda B, FK², anda dururdu FK¹, diri dururdu anda YK / tırdı: tırdı MK² // nār: fāre M / gelür idi: gelirdi B, gelür FK¹, gelürdi M, MK², YK / yirdi: bildi M, yer idi MK². Bu beyit MK¹'de yok.

⁴¹⁴ Yūsuf-ıla: Yūsuf'la FK¹, M, MK² / görüşüp: esenleşüp AÖ, FK¹, FK², M, YK, esenleşüp B, eşleşüp MK² / düşdi: döndi B, tırdı MK² / hemān: heman YK // Ḥaqq'a: Ḥaqq'a B, FK¹ / oluban[1]: eyleyüben AÖ, oldı B, itdi FK¹, olup hemān MK². Bu beyit MK¹'de yok.

⁴¹⁵ Hūd çün: çün ol YK / çün: ki MK² / kıaldı Yūsuf: anda kııldı FK¹, Yūsuf kıaldı MK² // Cebrā'îl'e_in didi: Cebrā'îl'e itdi A, Cebrā'îl indirdi FK¹ / in: ir B / in didi: emr-idüp AÖ / tız: tız YK. Gıtdi Hūd çün kıaldı Yūsuf yalıñuz: Ḥaqq te'ālā Cebrā'îl'e emr eyledi MK¹. Ḥaqq te'ālā Cebrā'îl'e_in didi tız: İn yire Yūsuf'a selām it didi MK¹, Tañrı Cebrā'îl'e emr eyledi tez MK².

- 417 İl vilāyet memleket virem aña
Melūl olmasun haber virgil aña
- FK²16a 418 Cebrā'îl indi Yūsuf'a söyledi
Yūsuf anı işidüp şükr eyledi *
- MK²12a, YK49a 419 Yūsuf' uñ qardaşları gör n' itdiler
Her birisi nice hīle itdiler
- 420 Bir keçi boğazlayuban qanına
Sürdiler gömlëgine qaftānına
- FK¹7b 421 Ağlaşurlar vay Yūsuf diyübeni
Ya' qūb eşitdi bularuñ ününi

⁴¹⁶ Muştıla: Muştılıq B / Muştıla aña ki: Yūsuf'a muştıla MK² / aña: oña FK² / aña ki: ki aña anı FK¹, aña YK / ki: kim MK¹ // Mısr içinde şah-ı Ken'ân: Mısr'a şulţān eyleyüp şāz A, Mısr içine anı sulţān MK² / şah-ı: şahı FK², YK.

⁴¹⁷ İl: Öyle MK² / virem: vireyim MK² // olmasun: olmasın YK / haber virgil: Cebrā'îl di sen FK¹ / aña: baña MK².

⁴¹⁸ Cebrā'îl: Cebrā'îl A, AÖ, MK¹ / indi: geldi M, irdi B, anda FK¹ / Yūsuf'a: Yūsuf B // şükr: şük(ü)r AÖ, M, MK².

* 418-419. beyitler arasında YK'de anlam itibariyle beyitlerin devamı niteliğinde mensur bir bölüm yer almaktadır. Bu mensur bölüm için bkz.: s. 795-796.

⁴¹⁹ Bu beyit A'da 423. beyitten sonra gelmektedir. Yūsuf' uñ: Yūsuf'ı YK // nice: dürlü YK.

⁴²⁰ boğazlayuban: boğazlayup anıñ FK¹, boğazlayup MK² // qaftānına: ve qaftānına MK². Bu beyit AÖ'de yok.

⁴²¹ MK¹'de mısralar takdim-tehirlidir. Ağlaşurlar: Ağlaşurlardı A, Ağlaşuban B, Ağlaşaraq MK¹, Ağlaşalar YK / vay: vāh AÖ, FK², YK, veleh (?) FK¹ / diyübeni: diyü A, didi AÖ, diyüben MK¹, deyü anı MK², diyü bunı YK // bularuñ: bunlaruñ A, FK¹, MK¹, bunlarıñ MK², bulardan YK / ününi: ünin MK¹, üni YK. Ağlaşurlar vay Yūsuf diyübeni: Oda yandurdı yüregi cānın MK¹. Ya' qūb eşitdi bularuñ ününi: Dönüp evlerine toğrı gelürken MK¹.

A12b, M12a

422 Zīrā Yūsuf gideliden ʔurmadı

Rāḫat olup bir sār at oturmadı

Şi‘r-i Ya‘kūb*

423 Vay añā kim ʔuzusından ayrıla

Bağrı ḫūn ola anuñ yile yile

424 ʔanda varsa ʔuzusını ister ol

Yiler arar ʔuzusın ʔanda bula

425 Bir sār at göñlinden anuñ gitmeye

Gice gündüz ʔuzusın fikri ola

426 Dünü günü iñiler oğul diyü

ʔuzusından ayrılan nice güle

MK¹82a

427 Ün işitse geldi şana seslene

⁴²² Zīrā: Zīra AÖ, FK¹ / gideliden: gidelden hiç FK¹, gidende MK¹ / ʔurmadı: hiç gülmedi MK¹ // oturmadı: uyumadı YK.

* Şi‘r: -*metin*- Şi‘ır. Bu başlık sadece AÖ’de yer almaktadır.

⁴²³ kim: ki MK² / ʔuzusından: ʔuzudan YK // Bağrı: Tağbiri B / ola: olur A, FK¹, MK², YK / anuñ: hem anı MK² / anuñ yile yile: hem biryān ola FK¹ / yile yile: bile bile A, MK². Bu beyit MK¹’de yok.

⁴²⁴ varsa: gitse MK² / ʔuzusını: ʔuzusun A, ʔuzusın AÖ, B, FK¹, FK², M, YK, ʔuzusına MK² / ister: özler M, miler MK² / ol: ola B, YK // Yiler: Biller A, Tā AÖ, Ayalar B, Meler YK / arar: arar kim AÖ, ar FK¹ / ʔuzusın: ʔuzı B. Yiler arar ʔuzusın ʔanda bula: Arayup ʔuzusın ʔanda bulur ol MK².

⁴²⁵ göñlinden anuñ: anuñ göñlinden A, AÖ, FK¹, M, MK¹ / anuñ: oğlu MK² / gitmeye: gitmedi MK¹, MK² // ʔuzusın fikri: fikri ʔuzusu A, FK², fikri ʔuzusu B, ʔuzusına fikr FK¹, fikri Yūsuf MK¹, fikr idüp MK² / fikri ola: unutmaya AÖ, YK / ola: hiç yatmadı MK².

⁴²⁶ Dünü: Dün A, FK², MK² / günü: gün A, B, FK¹, FK², M, MK¹, MK² / iñiler: iñler FK¹, iñlerdi MK² / oğul: oğul oğul A / oğul diyü: ağlar ola YK // ayrılan: ayru olan FK² / ayrılan nice: ayrı olan mı B / nice: ʔanda MK².

Diyeler kim bu meger delü ola

428 N'eyesün ol yaqdı fūrkat ayruluq

Yā Ğarīb'ün gözi yaşın kim sile

AÖ15a

429 Ya' qūb'ı gör bir sār at oturmadı

Dertli olmayan bu derdi ne bile

430 Gördi oğlanları gelür qarşudan

Vay Yūsuf diyü _ağlaşurlar zār-ılan

FK²16b

431 Uşşı gitdi düşdi Ya' qūb'ün hemān

Gelür her ne qul başına yazılan*

B13a

432 Geldiler oğlanları ağlaşdılar

Ya' qūb'ün çevre yanına üşdiler

⁴²⁷ Ün: Ünin FK¹ / işitse: işte FK² / geldi şana seslene: şanasın söyleye A, gelür şanur-ıdı ol AÖ / şana seslene: şanup carğıla FK¹, şanurdu anı MK¹ / seslene: söyle FK² // Diyeler: Didiler AÖ, FK¹, MK¹. Bu beyit B, MK² ve YK'de yok.

⁴²⁸ ol: anı MK¹ / fūrkat ayruluq: ayruluk MK¹ // Yā: Ya AÖ, Ben B / Ğarīb'ün gözi: qarīb göz A / gözi yaşın: göz yaşını FK¹, MK². Bu beyit YK'de yok.

⁴²⁹ Ya' qūb'ı: Ya' qūb AÖ / Ya' qūb'ı gör: Ya' qūb bir gün A, FK¹, FK², MK², Ya' qūb gördi B / oturmadı: oturdu mı M, ansuz ide mi FK¹ // Dertli: Derdi MK¹ / derdi: dertden AÖ / ne bile: bile mi M, söyler mi FK¹, kim bile MK². Bu beyit YK'de yok.

⁴³⁰ oğlanları: qardaşları MK² / gelür qarşudan: qarşudan gelür MK¹, MK² / qarşudan: çağırur YK // Vay: Vāh YK / Vay Yūsuf: Yūsuf MK¹ / diyü _ağlaşurlar: ağlaşurlar FK¹, diyüp ağlaşurlar M, diyüben MK¹, deyü ağlaşurdu MK², diyüp ağlaşalar YK / zār-ılan: zār-ıla A, B, FK¹, FK², MK², qarşudan M, zārī qılur MK¹, bağırur YK.

* Bu mısramın vezni kusurlu.

⁴³¹ Uşşı gitdi düşdi: Düşdi uşşı giddi A, Düşdi uşşı gitdi AÖ, B, FK², MK¹, MK², YK / Uşşı gitdi düşdi Ya' qūb'ün: Düşdi Ya' qūb uşşı gitdi FK¹ / Ya' qūb'ün hemān: Ya' qūb bil hemān YK // her ne qul: quluñ başına ne MK² / ne qul: qul A, MK¹, YK, quluñ AÖ / ne qul başına: qul başına ne B, kişi başına ne FK² / qul başına yazılan: kim yazılan qul başına FK¹ / yazılan: ne kim yazıla A, yazıla FK², üşdi ol zamān YK.

433 Geldi Yahūda aña elin urur

Baba baba diyübēni çağırur

434 Görđi hıç tınmaz anı virmez nefes

İñledi āh eyleyüp ol kıldı yas

MK²12b

435 Didi eyvāh zāyi' itdüñ kardeşı

Atamuzda oldı görüñ bu işi

A13a

436 Geldi Ruvl̄ başın aldı dizine

Açdı gözün baqđı anuñ yüzine

Şi' r-i Ya'kūb*

M12b

437 Didi oğul qanı Yūsuf n'itdiñüz

⁴³² Geldiler: Geldi B, FK¹, MK¹, YK, Gelüp MK² / oğlanları: oğulları hep MK² / ağlaşdılar: yitişdiler AÖ, figān idüp ağladılar YK // çevre: her A, çün MK¹ / üşdiler: düşdiler B, MK². Ya'kūb'un çevre yanına üşdiler: Ya'kūb yüregün tağladılar YK.

⁴³³ Geldi Yahūda: Yahūd inledi MK² / Yahūda: Yahūdā A, Yahūdā MK¹, Yahūzā YK / aña elin: elin aña MK¹ / elin: elini MK² / urur: vurur B, FK², furur YK // Baba: Yā B, MK¹, Ya YK / Baba baba: Baba AÖ, FK¹ / baba diyübēni: deyüben o dem A / diyübēni: diyüben MK¹, YK, deyü aña MK².

⁴³⁴ FK¹'de beytin ikinci mısrası yok. hıç tınmaz anı: anı söylemez A, anı hıç FK¹, anı hıç dınmaz FK², anı hıç dönmez MK² / anı: aña B, M // İñledi: İñleyüp A, İñledi B, MK¹, YK, İñli FK², İñleyüp MK² / eyleyüp ol kıldı: eyledi eyleyüp A, idüben eyledi AÖ, Yūsuf deyi itdi B, idüp eyledi FK², MK², idüben itdi YK / ol kıldı yas: kesdi ses MK¹.

⁴³⁵ eyvāh: vāh YK / kardeşı: bir kardeşı MK², qarındaşı YK // Atamuzda: Babamuzdan A, Babamuzda AÖ, B, FK², Atamuzuñ MK¹, Babamızda MK², Bubamuzda YK / oldı görüñ bu: gör nice olur MK¹ / bu işi: işi B. Bu beyit FK¹'de yok.

⁴³⁶ Ruvl̄: Rūbil A, B, MK¹, YK // gözün: yüzün FK¹.

* Şi'r: -metin- Şi'ir. Bu başlık sadece AÖ'de yer almaktadır.

Beni aldayup aluban gitdiñüz

438 Benüm ol gün görmedük kızucağum

N'eylediñüz yābana mı atdiñüz

439 Ben anı güller ile urmaz idüm

Dögdüñüz mi kıl diyü mi şatdiñüz

YK49b

440 Ben Ğarīb'i böyle derde uğradup

Aña neden ötürü kīn itdiñüz

441 Ruvl̄'e dir n'eyledüñ Yūsuf kıanı

Saña ışmarladım-ıdı ben anı

442 Didi baba oynamağa başladuğ

⁴³⁷ kıanı: n'itdiñüz FK¹ / kıanı Yūsuf: Yūsuf'um AÖ / Yūsuf: Yūsuf'ı MK² / n'itdiñüz: n'eylediñüz FK¹, n'itñüz FK² // aldayup: aldayuban A, aldadup FK², aldadup da YK / aluban: alup da MK², alup YK / aluban gitdiñüz: alugiddiñüz A. Beni aldayup aluban gitdiñüz: Aldayuban beni ma' bün itdiñüz AÖ.

⁴³⁸ ol gün görmedük kızucağum: yavrımı ol körpe kızımı AÖ / gün görmedük kızucağum: vaşıyyetüm unutdiñüz YK / görmedük: görmedim B, görmemiş MK¹ // yābana mı: yabāna mı AÖ, MK¹, yābāna mı YK. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²'de yok.

⁴³⁹ güller: gül B / güller ile: güllerine FK² / urmaz idüm: urmaz-iken AÖ, urmazım FK¹, vurmaz-ıdım FK², vurmam YK // Dögdüñüz mi: Dögüp sögüp AÖ / kıl diyü mi: kıl deyü A, kıovduñüz mı B, yā kıl diyü FK¹, kıl-diyü FK², kıl diyüben MK¹, kıl deyüben MK², kıl diye mi YK / şatdiñüz: şatdı mı B, şatdiñüz mı FK¹, YK. Bu beyit M'de yok.

⁴⁴⁰ Ğarīb'i: Ğarīb A, FK¹, YK, Ğarīb'e FK² / böyle: bu A / uğradup: uğradduñüz A, uğradım FK¹, uğradı YK // Aña: Baña A, B, FK¹, FK², MK¹, YK / kīn: kinler YK / itdiñüz: dutup B, dutdiñüz YK. Bu beyit M ve MK²'de yok.

⁴⁴¹ Ruvl̄'e: Ruvl̄'e B, Ruvl̄ FK², Ruvl̄'e YK / Ruvl̄'e dir: Ruvl̄'e AÖ, Öyle diyüp MK¹ / n'eyledüñ Yūsuf: benim Yūsuf'um A, kıanı Yūsuf'um FK¹, Yūsuf FK², yine benim Yūsuf'um MK² / Yūsuf: Yūsuf'ı AÖ // ıřmarladım-ıdı: ıřmarladım B, ıřmarladım MK² / ıřmarladım-ıdı ben: ıřmarladım idi FK¹, ıřmarladım yā FK² / ben: yā B.

Geycegümüz beklesün diyü kıduğ

AÖ15b 443 Oynar-iken ğāfil olduğ kırt yidi

Girçegüz baba bu sözlerde didi

MK¹82b 444 Düşdi gine uşşı gitdi bil i cān

Ağlaşuban kıldılar āh u fiġān

FK²17a 445 Gözin açdı didi çünkü kırt yidi

Bir ā' zāsı kılmadı mı_ anuñ didi

446 Ğetüreydiñüz iş ideydüm anı

Yā kıomadı mı anuñ kemüġüni

447 Çünkü Ya' kıüb istedi nişānını

Yūsuf' uñ ğetürdiler ğömlēġüni

⁴⁴² baba oynamaġa: oynamaġa FK¹ // Geycegümüz: Geycegümüz A, YK, Esbābımız B, MK¹, Giyecegimiz FK¹, Küçüġümüz FK², Elbiseyi MK² / beklesün diyü: bekle sen AÖ, beklemege MK¹, bekdesiñ YK / diyü kıduğ: didük B / kıduğ: kımişdığ MK², didik YK.

⁴⁴³ kırt yidi: duymadığ FK¹ // Girçegüz: Gerçegidür YK / Girçegüz baba bu sözlerden: Baba söziñ gerçegi budur MK² / baba: buba YK / sözlerde: söze A, sözler B, sözler hep FK¹, sözlerden M, söziñ YK / didi: bilmedik FK¹, dir YK.

⁴⁴⁴ Düşdi gine: Düşdi B / gine: yine A, gitdi FK¹ / bil i: ey A / bil i cān: ol dem MK² / i: ey B, FK¹, FK² / i cān: hemān MK¹ // kıldılar: kıaldılar A / kıldılar āh u: anda kıldılar MK¹ / āh u: zār u AÖ, āh-ı B, āh FK¹, āhı FK². Bu beyit YK'de yok.

⁴⁴⁵ Gözin: Gözüni FK¹ / açdı: açup MK² / didi: didi kim FK¹ / çünkü: kim A, FK², didi B, baba FK¹, çün-kim MK¹, gerçek MK² / kırt: kırt mı MK² // kılmadı mı: kılmadı B, FK¹ / anuñ: yā A, hiç FK¹, hiç MK² / anuñ didi: didi FK². Bir ā' zāsı kılmadı mı_ anuñ didi: Yā bir ā' zāsın kıomadı mı MK¹. Bu beyit YK'de yok.

⁴⁴⁶ iş ideydüm: ġoreydim ben A, FK¹, MK¹, işideydüm FK² // Yā: Ben A, Hem FK¹, FK² / kıomadı mı: kıoıaydım ben FK¹, kıoıulaydım FK², kıoıaydım M, kıoıulayaydım MK¹ / kıomadı mı anuñ: kıoıaydım A / kemüġüni: ġömlēġüni A, ġömlēġini M. Bu beyit B, MK² ve YK'de yok.

- 448 Görđi gömlęini kıızıl an-ıdı
Didiler bu an Yūsuf'ıñ anıdı
- B13b, FK¹8a 449 Ya' ūb anı aldı eline oar
Hi nianı var mı diyūben baar
- 450 Didi bunda Yūsuf'ıñ kendi oar
Eti anı ousından yo eer
- 451 urt yidi dirsiz anı yırtılmamı
Dilerinden buña nian olmamı

i'r*

- A13b 452 Gine Ya' ūb inledi eydūr oęul
urda mı yidūrdiler seni oęul

⁴⁴⁷ Yūsuf'ıñ getürdiler: *-metin-* Getürdiler Yūsuf'ıñ. unki Ya' ūb: Ya' ūb MK² / istedi: istedi andan FK¹, istedi anıñ MK² / nianını: nian FK¹ // gömlęini: gömlęini hemān FK¹. Bu beyit M ve YK'de yok.

⁴⁴⁸ gömlęini: gömlęi A, gömlęi B, gömlęek cümle MK² / an-ıdı: andı FK¹ // an: ki MK² / Yūsuf'ıñ: Yūsuf FK¹. Bu beyit MK¹ ve YK'de yok.

⁴⁴⁹ anı aldı: aldı anı FK¹, aldı MK¹ / anı aldı eline: alup eline anı A, aldı eline anı AÖ, B, FK², MK² / oar: oular MK¹, ouladı MK² // Hi: Hi A, ' Aceb hi MK² / var mı diyūben: virmeyūben A / diyūben baar: deyū yoqladı MK². Hi nianı var mı diyūben baar: Eti anı ousından yo eer FK¹, Anuñ anı ousundan yo eer M, Eti anı ousunda yo eer MK¹. Bu beyit YK'de yok.

⁴⁵⁰ Didi bunda: Dedi-kim A, Didi-kim FK², MK² / kendi: kendüsi FK² // Eti: Anı A, FK², İllā AÖ / eer: eser FK². Bu beyit FK¹, M, MK¹ ve YK'de yok.

⁴⁵¹ dirsiz anı: dirseñiz FK¹, dirsiz anı FK² / anı: anı M, anı bir ey'i MK² // buña: aña A, FK¹, M, MK² / olmamı: eylemēmı FK¹. Bu beyit YK'de yok.

* i'r: *-metin-* i'ır. Bu balık sadece AÖ'de yer almaktadır.

- 453 Yoḥsa senüñ biliñe bir ip taḫup
Ḳuyuya mı şarkıdılar seni_oğul
- MK²13a 454 Yā ‘aceb eliñ ayağüñ bağlayup
Şuya mı bıraḫdılar seni oğul
- 455 Yoḥsa seni biri esirgemeyüp
Ḳıyıban ḫatlı itdiler seni oğul
- 456 Yā çıkardılar mı seni tağlara
Yābana mı atdılar seni oğul
- M15a 457 Beni aldayup aluban gitdiler
Bilmezın hıç n’itdiler seni oğul

⁴⁵² FK¹’de beytin ikinci mısrası yok. Gine: Yine A, FK¹, MK² / inledi: ağladı AÖ, MK², inledi MK¹ / eydür: ey A, dir āh MK² // Ḳurda mı: Ḳurda FK² / oğul: ey oğul MK². Bu beyit YK’de yok.

⁴⁵³ Yoḥsa: Yoḫ MK¹ / bir ip taḫup: ip daḫdılar A // Ḳuyuya mı: Ḳuyuya FK², MK¹, Ḳuya mı M / şarkıdılar: şarkıtdılar A, FK², M, MK¹. Bu beyit B, FK¹, MK² ve YK’de yok.

⁴⁵⁴ Yā: Ya FK², Ne MK¹ / ‘aceb: ‘acib FK¹ // Şuya mı bıraḫdılar: Yā şuya mı atdılar MK². Bu beyit A, B ve YK’de yok.

⁴⁵⁵ Yoḥsa: Hıç AÖ / seni biri: seni birisi A, birisi seni AÖ, B, hıç birisi FK¹, hıç birisi FK², hıç biri MK¹ / esirgemeyüp: esirgemedi mi A, FK² // Ḳıyıban: Ḳoyuban A, AÖ, Ḳaybın FK¹, Uruban MK¹, Ḳıyup MK² / ḫatlı itdiler: ḫatlı iddi gör A, ḫatlı mi itdiler FK¹, ḫatlı itdiler mi MK¹, ḫatlı mi itdiler MK² / seni oğul: oğul MK¹. Bu beyit M ve YK’de yok.

⁴⁵⁶ Yā: Ya FK² / Yā çıkardılar mı: Çıkardılar mı FK¹ / çıkardılar mı seni: seni çıkardılar mı A, B // Yābana: Yābāna B, Yabāna FK¹. Bu beyit MK¹, MK² ve YK’de yok.

⁴⁵⁷ aldayup: aldayuban A, FK² / aluban: alup A, FK², alıp FK¹, seni alup MK¹, alup da MK² // Bilmezın: Zırā FK¹, Bilmezın MK¹ / hıç: hıç FK¹ / Bilmezın hıç n’itdiler: Yā şuya mı atdılar MK² / hıç n’itdiler seni: seni hıç n’itdiler A, seni n’itdiler B. Bu beyit YK’de yok.

- AÖ16a, FK²17b 458 N'eylediler körpece kızucağum
Kimseye mi şatdılar seni oğul
- 459 Ben Ğarīb elden çıkardum bilmedüm
Alubanı gitdiler seni oğul
- 460 Didi Ya'ķūb Yūsuf'umı n'itdiñüz
Şuçı neydi yā niçün kīn itdiñüz
- 461 Diri ise diñ varayın göreyin
Öli ise aña kefen şarayın
- 462 Toğrı söyleñ kızucağum n'itdiñüz
Beni yaķdıñuz kaçtı incitdiñüz *
- MK¹83a 463 Ya'ķūb'uñ bu zārını işitdiler
Korķularından añaru gitdiler

⁴⁵⁸ Kimseye mi: Kimseye A, Bir kimseye MK² / şatdılar: şatdılar mı MK². N'eylediler körpece kızucağum: N'etdiler seni körpe kızucağum seni A, N'eyldüñüz körpe kızucağımı AÖ, N'itdiler körpe kızucağım seni FK¹, N'itdiler körpe kızucağum benüm FK², N'etdiler körpe kızucağım seni MK². Bu beyit YK'de yok.

⁴⁵⁹ Ğarīb: seni MK¹ // Alubanı: Alubanı MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

⁴⁶⁰ Yūsuf'umı: Yūsuf'um A, Yūsuf u FK², Yūsuf'ı MK¹ // neydi yā: ne idi A, FK², MK¹, MK², neydi AÖ, B / kīn: ken MK². Şuçı neydi yā niçün kīn itdiñüz: Beni yaķdıñuz kaçtı incitdiñüz FK¹. Bu beyit YK'de yok.

⁴⁶¹ Diri ise diñ: Nerde ise ben A, Diriyise B / Diri ise: Diriyise FK² / ise diñ: ise FK¹ / diñ varayın: diyivirün AÖ, varuban MK¹, deyiñ MK² / göreyin: getüreyim MK¹, MK² // Öli ise: Ölüyüse B, Öldi ise FK¹, M, MK¹, MK², Ölüyüse FK² / Öli ise aña: Ölüsine anuñ A / şarayın: şarayım MK, MK². Bu beyit YK'de yok.

⁴⁶² kızucağum: yavırcağım AÖ // yaķdıñuz: yaķup MK². Bu beyit FK¹ ve YK'de yok.

* 462-463. beyitler arasında A'da şu beyit bulunmaktadır: Dedi Ya'ķūb ey benim oğullarım / Baña Mevlā'm şābir vīrsün baña acır.

- 464 Didiler kim gördünüz mi n'eyledi
Cümlemüzi bozdı yalan eyledi
- 465 Bunlar eydür gelün imdi varalum
Ol kıyudan Yūsuf'ı çıkaralum
- 466 Öldürelüm anı paralayalum
Bir parasın nişān alup gelelüm
- 467 Kim bize inana ol taşdıķ ide
Sözümüz gerçekteye taḥķiķ ide
- A14a, B14a 468 Çün Yahūda gördi bunlaruñ sözün
Orta yire atdı bu kez kendözün
- 469 Didi benüm-ile 'ahd eylediñüz

⁴⁶³ bu zārını: zārıḡın MK¹ / zārını: sözünü AÖ // añaru: taḡılıp hep MK². Bu beyit YK'de yok.

⁴⁶⁴ Didiler: Didi FK² / kim: ki A / n'eyledi: bunları B // Cümlemüzi bozdı: Bozdı cümlemüzi FK¹ / bozdı: boz FK² / yalan eyledi: bu yalanları B. Bu beyit MK² ve YK'de yok.

⁴⁶⁵ Bunlar eydür: Didiler ki MK² // kıyudan Yūsuf'ı: Yūsuf'ı kıyudan M / Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹, Yūsuf u çıkā FK². Bu beyit YK'de yok.

⁴⁶⁶ anı paralayalum: pāre pāre idelim MK¹ / paralayalum: pāralayalum A, B, bir āl eyleyim FK¹, pāreylelüm M // parasın: pāresin FK¹, M, pāresini MK¹ / nişān alup: alup aña B / alup: alup aña FK¹. Bir parasın nişān alup gelelüm: Sözümüz gerçekteye taḥķiķ ide A. Bu beyit MK² ve YK'de yok.

⁴⁶⁷ A'da mısralar takdim-tehirlidir. bize inana: inana bize FK¹ / inana: inan YK / inana ol: inana A, ol işte FK² / taşdıķ: şabr MK² / ide: itde YK // Sözümüz: Sözi söz B, Sözümüze FK² / gerçekteye: gerçekteye FK¹, gerçekte neye MK² / taḥķiķ: ol taşdıķ M. Sözümüz gerçekteye taḥķiķ ide: Bir pāresin nişān alup gelelüm A.

⁴⁶⁸ Yahūda: Yahūdā MK¹, Yahūza YK / gördi: didiydi YK / bunlaruñ: bunlarıñ B // Orta yire: Ortaya A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK², YK / kendözün: kendi özün A, ol kendözün B, kendi özün FK¹, MK¹, MK², YK, kendü özün FK².

‘ Ahdıñuzı şıdıñuz n’eylediñüz

470 Dīni qorsız atañuzdan qorqdıñuz
Tañrı’dan utanmayup qorqmadıñuz

471 Ger bu işi idesiz şimden girü
Ben de düşmān oluram şimden girü

FK²18a 472 Size virmezem Yūsuf’ı varurın
Hem babama bunu haber virürin

473 Didiler vāz geldük anı qoyalum
Gel varalum tağda kırt avlalayum

AÖ16b, M15b 474 Tıtalum bir qırdı tırmañ yürtelüm
Ağzına burnına qanlar dürtelüm

⁴⁶⁹ Didi: Didi-kim MK² / benüm-ile: benümle A, FK¹, benimle MK² // ‘ Ahdıñuzı: ‘ Ahdıñuz FK¹ / şıdıñuz: bozdıñız MK², YK. Bu beyit M’de yok.

⁴⁷⁰ Dīni: Dīni YK / qorsız: qorsuñuz A, qorsın FK² // utanmayup: utanuban A, B, FK², qorqup FK¹, utanup YK / qorqmadıñuz: utanmadıñız FK¹. Bu beyit M, MK¹ ve MK²’de yok.

⁴⁷¹ Ger: Siz FK¹, Gen MK², Gör YK / idesiz: terk idesiz FK² // düşmān oluram: düşmāni öldirem MK².

⁴⁷² virmezem: virmedin A, virzin AÖ, dirēm B, virmezın FK¹, FK², YK, virmezın M, virnem MK¹ / Yūsuf’ı: Yūsuf’a A / varurın: varayın A, FK², gel varayın B, şimden girü FK¹, viririn M, varuban MK¹, YK, varıram MK² // Hem: Hep YK / babama: baba FK¹ / bunu haber: bu haberi MK² / virürin: vireyin A, B, viririn şimden girü FK¹, virüben MK¹, virirem MK².

⁴⁷³ geldük: gel MK¹ // Gel: Gelün FK¹ / varalum: vara / tağda: dağdan A, tağdan YK / kırt avlalayum: bir kırt bulalum M.

⁴⁷⁴ Tıtalum: Dönelüm A / bir qırdı: qırdı M / qırdı: kırt FK¹ / tırmañ yürtelüm: duzaq idelüm A, diri anı ilētelüm FK¹, yırtalım MK¹ / yürtelüm: gidelüm B, birtelüm FK² // burnına: ve burnına B, yüzüne FK¹, ve yüzine

- 475 Boğazına ip taşuban yidelüm
Babamuza getirëlüm idelüm
- 476 İşde bu kırt anı yidi diyelüm
Bunuñ-ıla babamı aldayalum
- MK²13b 477 Bunı didiler tıruban gitdiler
- FK¹8b Varubanı tağda bir kırt tıtdılar
- 478 Kıan bulaşdurup anı getürdiler
Baba Yūsuf'ı bu yidi didiler
- 479 Döndi Ya' kıüb çünkü ol kırda baķar
Kıuyruğın bular gözi yaşı aķar

FK² / kıanlar: hem kıan A, kıan B, FK², M / dürtelüm: sürelüm A, sürtelüm AÖ, idelüm B, sürelüm FK¹, sürtelüm FK². Bu beyit MK²'de yok. Tıtalum bir kırdı tırmañ yürtelüm: Duruñ imdi varalum kırt dutalum AÖ.

⁴⁷⁵ ip taşuban: bir ip taşup MK² / taşuban: daķıp FK¹, daķalım MK¹, daķup da YK // Babamuza getirëlüm: Getürelim babamuza FK¹ / getirëlüm: getirüp AÖ, MK², YK / idelüm: eydelüm M, ilelim MK¹, iledelüm YK. Babamuza getirëlüm idelüm: Bunuñ-ıla babamı aldaylum B. Bu beyit A'da yok.

⁴⁷⁶ kırt: kırdı FK¹ // Bunuñ-ıla: Bunuñla AÖ / babamı: babamuz A, AÖ, FK¹, babamuzı FK². Bu beyit MK¹ ve MK²'de yok.

⁴⁷⁷ Bunı: Böyle MK² / didiler: deyüben A, diyübeni FK¹, deyüp MK² / tıruban: varup A, FK¹, dönüben B, varuban FK², varup hep MK², döniben YK // Varubanı: Varuban A, AÖ, FK¹, FK², MK¹, Varup MK² / tağda: tağdan MK¹, YK.

⁴⁷⁸ Kıan: Kıana MK¹ / Kıan bulaşdurup anı: Ağzına kıan sürtüp MK² / bulaşdurup: bulaşduruban A / bulaşdurup anı: bulaşduruban YK // bu: bu kırd MK².

⁴⁷⁹ Ya' kıüb çünkü ol: bu kez Ya' kıüb MK², çünkü ol YK / çünkü: çün FK² / çünkü ol: çünkü o A, ol FK¹, MK¹ // Kıuyruğın: Kıuyruk M / Kıuyruğın bular: Kırt da ağlar B / Kıuyruğın bular gözi yaşı: Gözünüñ yaşı tırmayup MK¹ / gözi: gözünüñ B, M, gözünüñ FK², gözlerinden MK² / yaşı: yaş MK².

- 480 Ya' k̄ub ol k̄urda işāret eyledi
Gel didi t̄z geldi ol k̄urt n'eyledi
- 481 Şol k̄adar geldi-ki degdi dizine
Acı yaşı t̄olageldi gözine
- MK¹83b 482 Ya' k̄ub anı göricegez acıdı
Yā İlāhī buña sen dil vir didi
- 483 Tañrı destūr virdi ol k̄urt söyledi
Es-selāmu_ 'aleyke Yā Ya' k̄ub didi
- A14b, B14b 484 Ya' k̄ub anuñ çünki selāmın alur
Eteğine degdi şol-k̄adar gelür
- FK²18b 485 Ya' k̄ub eydür oğlumı niçün yidüñ
Şuçı neydi diyüvir nice_ eyledüñ

⁴⁸⁰ ol: o A // Gel didi: Geldi A, B, FK¹ / t̄z: tiz FK², MK¹, tez MK² / t̄z geldi: geldi MK¹, YK / geldi: hem FK¹, Ya' k̄ub'a B / ol k̄urt: gör A, FK¹, MK¹, YK, niler B, vü FK², gör ne MK² / n'eyledi: söyledi B, MK². Gel didi t̄z geldi ol k̄urt n'eyledi: Yanıma yakın benüm sen gel didi AÖ.

⁴⁸¹ geldi-ki: geldi A, MK² / degdi: t̄ayandı MK², deydi YK // Acı yaşı: Yaşı MK¹ / yaşı: yaşlar M, MK², acı yaşlar YK / t̄olageldi: t̄olagelür FK², gelür YK.

⁴⁸² anı göricegez: görincegez YK / göricegez: göricek pek AÖ, göricek FK¹, MK¹ / acıdı: acumadı MK² // Yā İlāhī: İlāhī A / buña sen: sen buña MK¹, MK² / sen dil: dil A.

⁴⁸³ destūr: dil B, destir M, testir YK / ol: aña B / ol k̄urt: k̄urt YK // Es-selāmu: Selāmın FK² / Es-selāmu_ 'aleyke: Selāmın 'aleyküm A, B, FK¹, YK / 'aleyke: 'aleyküm AÖ, MK². Bu beyit MK¹'de yok.

⁴⁸⁴ Ya' k̄ub: Çün Ya' k̄ub A / anuñ çünki: anda k̄urdıñ MK² / çünki: çün MK¹ / çünki selāmın: selāmın A, çün selāmını AÖ, YK, selāmını B, selāmını çün FK¹, selāmın FK² / alur: alup B, aldı MK² // degdi: geldi M / şol: şu FK¹ / gelür: gelüp B. Eteğine degdi şol-k̄adar gelür: Ya' k̄ub ol h̄ā'inleri Mevlā'ya şaldı MK².

- YK50a 486 urt didi vallāhi yimēdūm anı
Boynuma almadum anuñ anı
- 487 Enbiyānuñ bizlere eti arām
Şöyle mi şanduñ beni yiyēm arām
- 488 Şuḥuf İbrāhīm aıçūn yimedūm
Baña inan hıç yalan söylemedūm
- AÖ17a, M16a 489 Baña bühtān iftirā itdi bular
N'itdilerse a atında bulalar
- 490 Ya' ūb' uñ oğlanları acil olur
Ya' ūb anı gördi taḥayyür ılır

⁴⁸⁵ oğlumı: oğlum FK² / niçün: yā niçün FK¹, nice YK // neydi: ne idi A, nedir FK¹, ne idi MK¹, YK, nedür MK² / diyüvir: deyü A, deyüp B / diyüvir nice_eyledūn: nice doydı yüregüñ M, nice toydı arnıñ MK¹, eydivir n'eylediñ YK.

⁴⁸⁶ didi: iyder didi MK² / vallāhi: Allāh YK / anı: ben etini A, etini AÖ, FK², ben anı FK¹, MK¹ / yimēdūm: ben yimedim B // Boynuma almadum: Almadum boynuma M / anuñ anı: anı anuñ A, ol yüce anı YK / anı: anı FK¹.

⁴⁸⁷ bizlere eti: eti-çün bize AÖ, od eti bize B, eti oz bize M, eti od bize MK¹, eti çün bize YK // Şöyle mi: Şöyle A, MK² / şanduñ beni: şandin ki ben MK² / beni yiyēm: yiyēm mi A / yiyēm: yiyē FK¹ / yiyēm arām: arām yiyēm M.

⁴⁸⁸ aıçūn: -*metin*- aı-çün. Şuḥuf: Şuḥuf-ı A, B, FK², MK¹ / İbrāhīm: İbrāhīm AÖ, FK¹ // hıç: hıç A, FK¹ / söylemedūm: söyemedim MK¹.

⁴⁸⁹ Baña: Bu baña A / iftirā itdi bular: iftirādır eddiler A / bular: bunlar M, MK¹, MK² // N'itdilerse: Nidilerse A, N'etdiler ise MK¹ / atında: ıtında AÖ, B, M, MK². Bu beyit YK'de yok.

⁴⁹⁰ Ya' ūb anı: Hem Ya' ūb M, Ya' ūb u MK² / gördi: görür A, işidür MK¹, gör kim MK², görüp YK / taḥayyür: taḥayyürde A, ta'accüb B, taḥayyürde M, MK¹, müteḥayyir MK² / ılır: alur A, FK¹, FK², M, MK¹, MK², YK.

- 491 Ya' ub oqlanlarımı azarladı
H̄ileler sizũn imiş görũn didi
- 492 ardařuñuz z̄ayi' idüp n'itdiñüz
Bu b̄-ç̄äre urda büht̄an itdiñüz
- MK²14a 493 Döndi Ya' ub urda eydür idüvir
Ne gezersin baña h̄alũn diyüvir
- 494 urd didi-kim ben Mış(ı)r'dan gelmişem
Ben de ardaşımı yavu ılmışam
- 495 ř̄am iline gelüben ḡez̄er-idüm
urdlara h̄alümi söyler-idüm
- 496 Didiler misk̄in senũn ardařuñı
P̄adiş̄ah dutuban öldürdi anı

⁴⁹¹ Bu beyit FK¹'de 495. ve MK²'de de 492. beyitten sonra gelmektedir. Bu beyit FK¹'de 514. beyitten sonra da yazılmıştır. oqlanlarını: oqlanları A, oqlanların FK¹, oqlullarını MK² / H̄ileler: H̄ile A, FK¹ / H̄ileler sizũn imiş görũn: H̄ilearsız sizi neyl̄eyem B / sizũn imiş: siziñmiř FK², düzd̄iñüz MK¹, sizde imiş MK² / görũn: biliñ MK². Bu beyit FK²'de yok.

⁴⁹² ardařuñuz: ardaşıguz YK // b̄-ç̄äre: bi-ç̄äre AÖ, B, FK², MK², YK.

⁴⁹³ Döndi: Der ki MK² / urda eydür: urda MK¹ / eydür: itdi FK¹, dir YK / idüvir: diyüvir M, MK¹, eydür MK² // Ne: T̄a B / gezersin: gezersiñ A, FK¹, MK², YK / diyüvir: idüvir MK¹.

⁴⁹⁴ didi-kim: didi-ki MK² / ben Mış(ı)r'dan: Mış(ı)r'dan MK¹ / Mış(ı)r'dan: Mağrib'den B / gelmişem: gelürem B // Ben de ardaşımı: ardaşımı ben de MK² / ardaşımı: ardaşım FK¹, MK¹ / ılmışam: ıluram B.

⁴⁹⁵ iline: ilinden B, elini MK² // h̄alümi: iyde h̄alim A, anda h̄alimi AÖ, anda h̄alim B, MK¹, anda h̄alüm FK², ben de h̄alim FK¹, anda h̄allerin MK² / söyler-idüm: anda söyledüm M, şorar idim MK².

- 497 On yidi gündür işitmişem anı
Yimedüm bir loğma diñlegil beni
- A15a, FK²19a 498 ardaşuñ derdi deli_eyledi beni
Yohsa bunlar anda bulaydı beni
- 499 Bir aribem avlayuban tıtdılar
Dertli idüm gine dertli itdiler
- 500 açamadım yog[-ı]dı bende mecāl
ardaşın yavı ılan[da] n'ola hāl
- B15a, MK¹84a 501 Ya' ızb anı işidicek aqladı
urt da anuñ ile bile aqladı
- 502 Şordı Ya' ıb eydür aña iy zıubāb (?)

⁴⁹⁶ Didiler: Didi FK² / miskın: ey miskın A, miskın AÖ, B, MK¹, MK², ol miskın FK², ki miskın YK, ey miskın FK¹, ardaşuñ: ardaşın FK¹ // Pādişāh: Ve pādişāh FK², Pādişā MK² / öldürdi: aldır FK¹ / anı: eşüñi YK.

⁴⁹⁷ yidi: sekiz A, B / gündür: gün MK² / işitmişem: işitdüm MK¹ / anı: bunu B, M, ben anı MK² // Yimedüm bir loğma: Bir loğma yimedim MK² / bir: ben bir MK¹ / diñlegil: sen diñle A, MK² / beni: sen beni FK¹.

⁴⁹⁸ ardaşuñ: ardaş M, ardaşımıñ MK² / deli_eyledi beni: beni deli_eyledi AÖ, B, FK¹, FK², MK², YK, baña deli eyledi M, beni dāl eyledi MK¹ // bunlar: bular A / anda bulaydı beni: anda beni bulaydı AÖ, beni anda bulaydı B, FK¹, FK², M, MK¹, YK, böyle mi didi MK².

⁴⁹⁹ Bir: Ben A, AÖ, MK² / aribem: aribi AÖ, aribi MK² // Dertli idüm: Dertliyem ben B, Dertliyidim FK¹, MK¹, Dertliyidüm FK² / idüm: oldum AÖ / gine: yine A, AÖ, FK¹, FK², MK¹ / dertli: dertler MK¹, bir dert MK² / dertli itdiler: bir derde oydular FK¹.

⁵⁰⁰ Bu beyit A, AÖ, B, FK², M, MK¹, MK² ve YK'de yok.

⁵⁰¹ anı işidicek: işitdi bu sözi AÖ / işidicek: eşidüben A, FK¹, eşidincek MK² // urt da: urt B, urda FK¹, urd dağı MK² / anuñ ile: anıñla MK² / anuñ ile bile: Ya' ıub-ıla AÖ / bile: bile hem B.

Yūsuf'um n'oldı bilür misin 'aceb

- FK¹9a 503 urd bilürem didi çün Ya'ub diler
Eydivir n'olduğını diyü sorar
- 504 urt didi-kim oraram ammāz olam
urtlar içinde adım ammāz olam
- AÖ17b, M16b 505 Zīrā ammāzlık kişiye 'ār ola
Tañrı atında işi āh zār ola
- 506 ammāzuñ cennetde yoğ-durur yiri
amudadur ammāz olanuñ yiri
- 507 urd ile Ya'ub bunı söylēdiler
Birbirine çoğ du'ālar ıldılar

⁵⁰² ordı: Dōndi AÖ, Didi MK¹ / Ya'ub eydür: eydür Ya'ub FK² / Ya'ub eydür aña: aña Ya'ub A, Ya'ub aña didi B, aña iydivir FK¹, Ya'ub aña MK¹, Ya'ub der ki aña MK², Ya'ub aña eydür YK / eydür aña: aña eydür AÖ / iy: ey A, B, FK¹, FK², MK², yā AÖ / zūbāb (?): zūbāb AÖ, FK¹, FK², YK, ta'ab B, zibāb MK¹, ze'ib MK² // n'oldı bilür misin: bulabilir misiñ FK¹, bilür misin n'oldı M, n'oldı bilürseñ MK¹, ne oldı bilür misiñ MK², bilür misiñ n'oldı YK / 'aceb: 'acib MK².

⁵⁰³ bilürem: bilerüm M / bilürem didi çün: didi kim bilürem FK¹, didi bilürem MK¹ / çün: çünki B / Ya'ub diler: Ya'ub'a B / diler: bilür FK¹ // Eydivir: Diyüvir AÖ, Deyivergil MK² / n'olduğını: n'olduğından FK¹, n'olduğın MK², n'oldı YK / diyü: didi MK¹, deyü vü MK².

⁵⁰⁴ didi-kim: didi MK¹ / kim: ki MK² / oraram: orarın FK², M / olam: ola AÖ, FK², M // ammāz: ammāz YK / olam: ola AÖ, FK², M, MK¹.

⁵⁰⁵ 'ār: atı 'ār B / ola: olur MK² // Tañrı: Hağ YK / atında: ıtında B / işi: işim AÖ, FK¹ / āh: āh-ı AÖ, MK¹, hem FK¹, āh u MK², āhı YK / ola: olur MK².

⁵⁰⁶ yoğ-durur: yoğdur A, FK¹, MK¹, hiç yoğdur MK² // amudadur: amudur A, amudur MK¹, amu MK², Cehennemdedür YK / ammāz: ammāziñ FK¹ / ammāz olanuñ: ammāziñ ancak B, ammāzlaruñ MK¹.

- 508 Ya' k̄ub eydür Tāñrı kardaşuñ vire
 ̄ Kurt didi saña Yūsuf' uñ vire
- 509 Ya' k̄ub eydür Yā İlähî oğlumı
 Şaqlamaduñ dertli eylëdüñ beni
- 510 Pes hiṭāb geldi ki Yā Ya' k̄ub anı
 Baña ıřmarlamaduñ sen oğluñı
- MK²14b, YK50b 511 Ger baña ıřmarlasañ bekleye_idim
 Hem 'adūlardan anı şaqlaya_idim
- FK²19b 512 Didi Ya' k̄ub şabr idëyin ben buña
 Yūsuf'um vire yine Rabb'üm baña

⁵⁰⁷ ile Ya' k̄ub: Ya' k̄ub'a MK¹ / söylëdiler: söyleşdiler B, söyledi MK¹ // Birbirine: Biribirine FK² / çok du'ālar kıldılar: du'ālar eylediler A, FK¹, FK², M, YK, du'ālar eyledi MK¹. Birbirine çok du'ālar kıldılar: Biribirine du'ā eyleşdiler B, ̄ Kurt didi ki Tañrı Yūsuf' uñ vire MK².

⁵⁰⁸ ̄ Kurt: ̄ Kurt da AÖ, FK², YK / didi: dağı A, itdi B / saña: kim Tañrı FK¹ / Yūsuf' uñ: Yūsuf' uñı M. Bu beyit MK²'de yok.

⁵⁰⁹ eydür: didi kim FK¹ / Yā İlähî: düst-ı Tañrı FK¹ / Yā İlähî oğlumı: Tañrı'ya benüm oğlum A, Tañrı çömerd oğlum FK² // Şaqlamaduñ: Şaqlamadıñ Yūsuf' ı MK² / beni: benüm A.

⁵¹⁰ Pes: Bes A, FK¹ / hiṭāb: nidā AÖ / ki: kim MK¹ / ki Yā: kim FK¹ / ki Yā Ya' k̄ub: sen A / Yā Ya' k̄ub anı: Ya' k̄ub andan B / anı: hiṭāb anı AÖ, sen anı FK¹, nı FK² // ıřmarlamaduñ: ıřmarladuñ A, FK¹ / sen: hem FK¹ / sen oğluñı: oğluñı sen B.

⁵¹¹ Ger: Eger B, Gel YK / Ger baña: Ger MK¹, Baña MK² / bekleye_idim: bekleyedüm A, bekleyeydüm AÖ, B, M, YK, bekleyeydim FK¹, bekleyeyidüm FK² // Hem 'adūlardan: 'Adūlardan ben A, AÖ, 'Adūlarından B, 'Adūlardan FK¹, FK², MK², YK / Hem 'adūlardan anı: 'Adūlardan MK¹ / şaqlaya_idim: şaqlayaydum A, AÖ, B, M, YK, şaqlayaydım FK¹, şaқыayıdım FK².

⁵¹² Ya' k̄ub şabr idëyin ben: şabr ideyüm YK / idëyin: idem A, ideyim MK¹, MK² / buña: aña A, MK¹, MK² // Yūsuf'um: Yūsuf FK¹ / vire: vir A, viresin MK¹ / vire yine: gine vire AÖ, FK², gene vire B, YK, / yine: gine FK¹ / yine Rabb'üm: sen MK¹ / baña: sen baña A.

- 513 Yūsuf'um vir sulṭānum dir yalvarur
Bulasın yitmişde diyü ün gelür
- A15b 514 Ya' ḳūb anı işidicek ağladı
Yitmiş ay mı yıl mı yā gün mi didi
- 515 Her gice ol Yahūda varur-ıdı
Yūsuf'uñ ḥālin şorar gelür-idi
- B15b 516 Dirdi Yūsuf ben ḥoşam babam nice
Dir Yahūda ağlar ol gündüz gice
- 517 İllā Yūsuf ağlar-ıdı her zamān
Dir Yahūda neye ağlarsın i cān
- 518 Ben ḥoşam dirsın yā nedür bu fiğān

⁵¹³ Yūsuf'um vir: Yūsuf'umdur AÖ, MK² / vir: dir YK / sulṭānum dir: deyü sulṭānım A, sulṭānumdur AÖ, diyü sulṭāna MK¹, Ḥālīḳ'ımdur MK² // Bulasın: Bulasın B, YK / yitmişde: seksēnde A, yitmiş FK¹ / diyü: diyüben FK¹, dir YK / ün: āvaz FK¹.

⁵¹⁴ anı işidicek: eşidüben A / işidicek: işidüben FK¹, eşidincek MK² / ağladı: acıdı A, FK¹, FK² // Yitmiş: Seksēn A / ay mı: ıy mı FK¹ / yıl mı: yal mı FK¹, gün mi M, MK², YK / yā: veyā B / gün mi: gün FK¹, yıl mı M, MK², YK.

⁵¹⁵ Her gice ol Yahūda: O Yahūda her gice FK¹ / ol Yahūda: Yahūda A, Yahūd MK² / Yahūda: Yahūdā MK¹, Yahūza YK / varur-ıdı: varurdı YK // ḥālin: ḥāl ḥātırın AÖ, ḥālini MK² / şorar: şoruban MK¹ / şorar gelür-idi: şorar idi AÖ / gelür-idi: gēlürdi FK².

⁵¹⁶ Dirdi: Didi B, FK¹, M, Dir MK¹ / ben ḥoşam: benim A / nice: nice didi FK¹ // Dir Yahūda: Yahūd der ki MK² / Yahūda: ol Yahūda MK¹, Yahūza YK / ağlar ol: ağlar A, MK¹, ol ağlar MK².

⁵¹⁷ Yūsuf: Yūsuf'um diyü FK¹, Yūsuf da M, MK¹ / ağlar-ıdı: ağlar FK¹ / her: ol MK² // Dir: Didi FK¹ / Yahūda: Yahūdā MK¹, Yahūza YK / neye: yine A, YK, yā niye FK¹, FK², yā ne M, niçün MK² / ağlarsın: ağlarsın MK², YK / i: ey A, B, FK¹, FK² / i cān: hemān MK².

- 524 Yatur-iken bir gice ol düş görür
Kim gezerek Ken' ān iline varur
- 525 Gökden inüp gün yînine girdi hem
Çıkuban birez öñinde tırdı hem
- FK²20a 526 Şoñra gökden üstüne dürler yağar
Devşürüben şanduğa anı koyar
- FK¹9b 527 'Ād kazduğı kıyu yanında ol
Gördi düşün kendi anda bildi ol
- 528 Şehr içinde bir mu' abbir var-ıdı
Tırdı Mālik ol kişiye söyledi
- MK²15a 529 Şordı andan düşünün ta' birini

⁵²⁴ Yatur-iken: Yaturken FK² / bir: ol A / gice ol: gice YK / ol: bir A // Kim gezerek: Hem gezerken A, Gezerken MK¹, Düş içinde MK² / gezerek: gezer AÖ, gezerken B, gezirken FK², gerer kim FK¹, gerek YK.

⁵²⁵ inüp gün: indi B / yînine: gibi MK¹ / girdi: gider FK¹, gıtdi MK¹ // birez: tırdı B / birez öñinde: öñünde biraz AÖ / öñinde tırdı: gögsinde durur FK¹, seyr itdi MK¹.

⁵²⁶ üstüne dürler yağar: zeler yağar üstüne A / dürler: türler FK¹, nūrlar FK², MK², inci YK // Devşürüben: Melik anı A, Mālik anı FK¹, FK², MK², Diyşürüben YK / şanduğa: şandukına FK¹, şandugına YK / şanduğa anı: anı şanduğa AÖ, ol da şanduğa B / anı: şoğar FK¹ / anı koyar: koyar şoğar A, FK², şoğakoyar MK², koydı şoğar YK. Bu beyit MK¹'de yok.

⁵²⁷ 'Ād: Sām YK / kazduğı: kavmi AÖ, qarduğı FK¹, kazduğı M / kıyu: kıyusu AÖ, kıyunuñ M / yanında: başında idi A, yanındayd FK¹, yanındaydı FK², idi YK // Gördi: Gördüğü M / düşün kendi: kendin A, düşün FK¹, düşün

gündün FK², düşi günden M, düşi MK¹, düşün kendin YK / anda: A / anda bildi: gündüzün anda MK¹, evin gördi YK / bildi: buldı A, FK¹, FK², M. Bu beyit B ve MK²'de yok.

⁵²⁸ Şehr: Şehri AÖ, Şehir FK² / mu' abbir: mu' abber B, FK¹, M / var-ıdı: var idi bil YK // Tırdı: Sürdi A, FK¹, Şordı FK², Vardı MK¹ / Mālik: Melik A, MK¹ / ol: hem ol FK¹ / söyledi: vardı A, B, FK¹, FK², vardıdı AÖ, var-ıdı M, vardı ol YK. Tırdı Mālik ol kişiye söyledi: Gāyet ol ulu ruhbān idi MK².

Dir mu‘abbir vir bir iki altunı

- A16a 530 Viridi altunı mu‘abbir dir aña
Ol kıyuda vire bir ul Ha saña
- 531 ul degildür ol saña devlet olur
Sebeb olur elüñe o ml gelür
- B16a 532 Ğanī ola ehlüñ evlāduñ senüñ
Tā kıyāmete degin aduñ şanuñ
- 533 Mlik işitdi anı oldı ferah
Ğamdan aıldı gnöl gitdi terah
- AÖ18b, YK51a 534 Anı işitdi ararı almadı
Diledi-kim eyleye Ken‘ān’a rāh

⁵²⁹ Şordı andan: Şordı A, FK¹, FK² / andan: aña AÖ, B, MK¹, MK², YK / düşünün: düşün MK¹, MK² / ta‘birini: ta‘birini AÖ, YK // mu‘abbir: mu‘abber B, FK¹, M / vir: baña FK¹ / vir bir: berü A / bir: berü FK² / altunı: altun FK¹, altunı MK².

⁵³⁰ altunı mu‘abbir: altun mu‘abber FK¹, mu‘abbir dir altun M, altun der mu‘abbir MK² / dir: dedi A, virdi FK², hem MK² // Ol: Bir MK² / vire bir ul Ha: var-ıdı bir ul A, vire bir ul FK¹ / bir ul Ha: Ha bir ul M, MK².

⁵³¹ ol saña devlet: devlet FK² / devlet: ni‘met A / olur: ola B, FK¹, M, MK² // olur: ola M / gelür: girür A, FK², MK¹, YK, gire B, FK¹, M, MK².

⁵³² ehlüñ: ehl-i AÖ, ařlıñ B, ařluñ M, MK¹, YK // Tā: Añıla tā FK¹ / kıyāmete: kıyamete FK², kıyāmetde YK / aduñ: ařlıñ B / şanuñ: senüñ A, FK², MK¹, seniñ AÖ, B, MK², añıla senüñ YK.

⁵³³ Mlik: Melik A, MK¹ / işitdi anı: anı eşidüp A, MK², anı işidüp FK¹, anı işitdi FK², anı eşitdi M / oldı: buldı M, MK¹ / ferah: ferāh B, M // aıldı gnöl: gnli aılır MK² / gnöl: amu A, gnli B, M, MK¹, YK, gnlünden FK¹ / gitdi: oldı MK¹ / terah: terāh AÖ, B, M, ferah FK², şerh MK¹.

⁵³⁴ ararı: arār YK // eyleye Ken‘ān’a: Ken‘ān’a eyleye M, Ken‘ān’eline YK / rāh: rāh M, MK¹, rah YK. Diledi-kim eyleye Ken‘ān’a rāh: Ken‘ān’a gitmege hem ‘azim eyledi B. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²’de yok.

- M17b 535 Yükladiler develeri atları
Geldi kullar elde tutarlar rimāḥ
- 536 Gıtdiler Ken‘ ān iline cümlesi
Bağladılar billerine hep silāḥ
- 537 Ƙopdı Ken‘ ān’da gezerken bir nidā
Geldi işıtdi şanasın-kim riyāḥ
- MK¹85a 538 Daḥı elli yıl gerek ol kıl toĝa
‘ Āleme vire ziyā şankim şabāḥ
- 539 Ƙünkü Mālik bu nidāyı işıdūr
Vardı Mışır’a elli yıl daḥı tırur
- 540 Tamām oldı elli yine tırdı ol
Yükladüp dürlü kumāşı sürdi ol

⁵³⁵ Yükladiler: Yükletdiler B, M // tutarlar: tutar B / rimāḥ: rahtları B, zimām M, remāḥ MK¹, ribāḥ YK. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²’de yok.

⁵³⁶ hep: hem MK¹. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²’de yok.

⁵³⁷ Ƙopdı: Vardı B, M, MK¹, YK / Ken‘ ān’da: Ken‘ ān’dan M / nidā: nidā geldi A // Geldi işıtdi: Eşıtdi-kim YK / işıtdi: irişdi M, MK¹ / şanasın-kim: şankim MK¹ / riyāḥ: şabāḥ M, rebāḥ MK¹. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²’de yok.

⁵³⁸ ol kıl: oltur AÖ. ‘ Āleme vire ziyā şankim şabāḥ: Kim ziyā vire daḥı ‘ ālemlere B. Bu beyit A, FK¹, FK², M ve MK²’de yok.

⁵³⁹ Mālik: Melik A, MK¹ / bu nidāyı işıdūr: anı işıddi durur A, bunı işıtdi yürür B, anı işıdüp feraḥ durur FK¹, işıtdi tırur FK², bunı eşıtdi tırur M, bu işı duyurur MK¹, bunı işıddi yürür YK // Vardı: Var M, Vara MK¹, Varur YK / elli yıl: elli FK¹ / tırur: didi tır M. Bu beyit MK²’de yok.

- 541 Vardı Ken'ân iline ol kuyuya
Gördi Mâlik kuşlar üşmiş kuyuya
- 542 Kuş şanur Mâlik anı anlar melek
Yûsuf'a ikrâm için gönderdi Hağ
- 543 Geldi kervân kondılar ol kuyuya
Beşîr'e didi-ki Mâlik var şuya
- FK²20b 544 Beşîr anda bardağı ipi alur
Şu çıkara kuyu ağızına varur
- 545 Kervānuñ fikri kuyudan şu içeler
Kõnmağa dağı ilerü geçeler

⁵⁴⁰ Tamām oldu elli yine tırdı: Çünkü Mâlik bir kaç müddet durur MK² / elli: elli yıl MK¹ / tırdı: tırdır B, MK¹ // Yüklödüp dürlü kumâş: Dürlü kumâş yüklödüb MK² / kumâş: kumâşın AÖ, kumâşlar FK¹, kumâşlar FK², kumâş A, M, YK / kumâşı sürdi: kumâşları MK¹ / sürdi: ile vardı YK.

⁵⁴¹ Vardı: İrdi AÖ, Vardı Mâlik FK¹, FK², MK² / Ken'ân iline: Melik Ken'ân'a A / Ken'ân iline ol kuyuya: çün Ken'ân'ın eline MK² // Gördi Mâlik: Göre Melik MK¹ / üşmiş: uçmuş M / kuyuya: bir yire MK².

⁵⁴² Kuş şanur Mâlik anı anlar: Mâlik anı kuş şanur ol kim MK² / şanur Mâlik: şanurlardı M / şanur Mâlik anı: şanur Melik A / şanur Mâlik anı anlar: şanıp anlar anı hep FK¹, şanur Melik anlar hod MK¹, Mâlik anı anladı YK // Yûsuf'a: Yûsuf AÖ / için gönderdi Hağ: Hağ'a iderler dilek YK.

⁵⁴³ kervân: kevrân FK² / kondılar: kondı FK², indiler YK / ol: hep FK¹ // Beşîr'e: Beşer'e B / Beşîr'e didi-ki Mâlik: Didi ki Mâlik Beşîr'e MK² / didi-ki: didi AÖ / didi-ki Mâlik: Mâlik didi FK¹, didi-kim Melik MK¹ / var: var sen AÖ. Bu beyit A'da yok.

⁵⁴⁴ Beşîr: Beşer A, Beşir B, Beşîr'e FK² / anda: andan M, YK / bardağı: bardağın B, bardağ-ıla FK¹, bardağın MK² / bardağı ipi: bardağın AÖ / ipi: ipin B, ip FK¹, ipsiz MK², ele YK // çıkara: çıkarmağa MK² / varur: gelür A, B, FK², M, MK¹, YK.

⁵⁴⁵ Kervānuñ: Kervanın B / kuyudan: buña AÖ / şu içeler: içeler MK¹, şu çekeler YK // Kõnmağa: Kõnmağı AÖ, Kõnmay M / Kõnmağa dağı: Kõnmayup MK¹ / ilerü: ilerüye MK¹ / geçeler: çıkalar YK. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²'de yok.

- B16b 546 Deve ürküp geldi bu kez kuyuya
Bir iş itdiler kim anı kim duya
- 547 Kimi çökdi yatubanı inleşür
Kimi yüzün yire urup bozlaşur
- 548 Zîrâ Yûsuf çoğusını aldılar
Hep anuñ ‘aşkıma hayrân oldılar
- AÖ19a 549 Yûsuf’a indi buyurdı Cebrâ‘îl
Yâ Yûsuf tır saña emr itdi Celîl
- 550 ‘Acebâ bilür misin söyledigün
Bencilëyin hûb bulunmaz didigün

⁵⁴⁶ Deve: Tavar MK¹, Develer MK² / Deve ürküp geldi bu kez: Bu kez deve ürküp geldi FK² / ürküp geldi bu kez: bu kez ürküp A / geldi bu kez: geldiler MK² // Bir iş: İş FK² / itdiler: itdiñüz YK / itdiler kim: itdiler ki MK² / kim: kime A / duya: diye A, FK¹, MK¹, MK², YK, deye B, ye FK².

⁵⁴⁷ Kimi: Deve B / çökdi: dizin çökdi A / yatubanı: yatuban A, MK¹, yatup anda MK² / inleşür: eñneşür A, AÖ, inreşür B, ağlaşur FK¹, ağnaşur FK², YK, eñneşür MK¹, sızlaşur MK² // yire urup: sürer A / urup: sürer AÖ, B, FK², sürüp FK¹, MK¹, MK², YK / bozlaşur: yüzleşür A, MK¹, MK², bunlaşur AÖ, bağışur B, YK.

⁵⁴⁸ Zîrâ: Zîra FK¹, Anlar YK / Yûsuf: Yûsuf’uñ A, FK¹, Yûsuf’ın MK² / çoğusını: çoğusun A, firkatini AÖ, çoğusun FK¹, MK¹, MK² / aldılar: duydılar AÖ // oldılar: kaldılar MK².

⁵⁴⁹ Yûsuf’a: Anda Yûsuf’a FK¹, Pes Yûsuf’a M / indi: indi ve B / indi buyurdı: didi hem FK¹, indiyidi ol-dem FK², atdı ol-dem MK² / buyurdı: dedi A, didi B, M, MK¹, YK / Cebrâ‘îl: Cebrâ‘îl A, MK¹ // tır saña: dir B, dir baña M / saña emr itdi: selâm itdi B, saña irdi dir FK¹, emr ider saña MK².

⁵⁵⁰ ‘Acebâ: ‘Aceba A, AÖ, B, ‘Aceba FK¹, ‘Ucub idüp MK² / bilür misin: bilür misin-ki AÖ, bilür misin B, FK¹, MK², YK / söyledigün: sen söyledin B, ne söyledin MK², söyledin YK // hûb: güzel MK¹ / hûb bulunmaz: hiç bulunmaz hûb MK² / didigün: didin MK², didigin YK.

M18a, MK ² 15b	551	Kendöziñi görübeni söylediñ Çıķ kuyudan gör bahāñı n'eylediñ
A16b	552	Geldi kervān kuyu ağzında tırur Şimdi biri kuyuya ip şarkıdur
	553	İpe yapış imdi çıkğıl kuyudan Böyle emr eyledi seni yaradan
	554	Şaldı Beşîr kuyuya bardağını Tıtdı Yūsuf kōmadı elden anı
MK ¹ 85b	555	Tıtdı Beşîr ol kōfayı çekemez Bir gulāma dağı çağırdı bu kez
	556	İkisi bile tırup anı çeker Çeke çeke kuyu ağzına çıkar

⁵⁵¹ Kendöziñi: Kendi cemāliñ A, Kendü öziñi B, Kendü FK¹, Kendüni MK¹, Kendi öziñ MK² / görübeni: görüben A, ögerek FK¹, görbeni FK², görüp büyük MK¹, eyi şanup MK², gör bumı YK // n'eylediñ: senüñ MK¹. Kendöziñi görübeni söylediñ: Göz görüp pes kendöziñi n'eyledüñ M.

⁵⁵² ağzında: ağzına AÖ, üstünde MK² / tırur: gelür AÖ // biri: Beşîr YK / biri kuyuya: kuyuya bir A / biri kuyuya ip: bir ip kuyuya MK² / şarkıdur: şarkıdılar FK², şarkıtdılar MK².

⁵⁵³ İpe yapış imdi: Bu dem ipe yapışup MK² / yapış imdi: yapışup bile A, yapuşuban FK¹ / imdi: bile FK² / çıkğıl: çık A, FK¹, MK¹, MK² // emr: emri AÖ / seni: beni MK², saña YK.

⁵⁵⁴ Beşîr: Beşîr B / bardağını: bardağı A, B, YK, ol bardağı MK¹ // Yūsuf: Yūsufı MK² / kōmadı: yumdı FK¹.

⁵⁵⁵ Tıtdı: Döndi A / Tıtdı Beşîr ol kōfayı: Ol kōvayı tıtdı Beşîr M / kōfayı: ipi MK¹ / çekemez: çekür A // gulāma: 'ademe FK¹ / çağırdı: çıkırdı FK¹, çağırur FK².

⁵⁵⁶ bile tırup anı: bumı tıdup B, birden anı tıdup MK² // kuyu: kōfa MK¹.

FK ¹ 10a, YK51b	557	<p>Ḳova diyü çekdügi âdem çıkar</p> <p>Ṭoḳunan cânları otlara yaḳar</p>
FK ² 21a	558	<p>Görđi Beşîr Yūsuf'ı ' aḳlı şaşar</p> <p>Geldi kervân ḳuyu aḡzına üşer</p>
	559	<p>Mâlik'e ḳıldı işâret geldi ol</p> <p>Şâz oluban istedügin buldı ol</p>
B17a	560	<p>Tañrı virdi Mâlik'i şâz eyledi</p> <p>Ol da ḳullarını âzâd eyledi</p>
	561	<p>Yūsuf' uñ ḳardaşları çıkar-ıdı</p> <p>Nice oldı diyüben baḳar-ıdı</p>
	562	<p>Gördiler ḳuyuda bir kervân durur</p> <p>Cümlesi segirdüben anda gelür</p>

⁵⁵⁷ Ḳova diyü çekdügi: Şu deye çıkardıḡı B, Gördiler kim ḳuyudan bir MK¹, Ḳofa deyü çeküp bir MK² / diyü: diye YK // otlara: oda A, odlar FK¹, odalara FK².

⁵⁵⁸ Beşîr: Beşîr B / Beşîr Yūsuf'ı: Yūsuf bunları A, Beşîr' uñ MK¹ / Yūsuf'ı: Yūsuf' uñ AÖ, Yūsuf FK² // Geldi kervân: Kervân ḥalkı MK¹ / üşer: düşer MK².

⁵⁵⁹ Mâlik'e: Melik A, Mâlik B, FK¹, FK², Melik'e MK¹ / ḳıldı işâret: çaḡırdı Beşîr MK², şaldı ḥaber YK // oluban: olup MK¹, MK² / istedügin: eşitdiğini MK² / buldı: bula A, bildi MK².

⁵⁶⁰ Bu beyit FK¹'da 562. beyitten sonra gelmektedir. virdi: anda MK² / virdi Mâlik'i: Mâlik'i FK¹ / Mâlik'i: Melik A, Mâlik FK², Mâlik'e M, Melik'i MK¹, MK² // Ol da: Ol-demi FK¹, Ol-daḡı MK² / ḳullarını: ḳulını FK², ḳullarına M, ḳulların MK².

⁵⁶¹ çıkar-ıdı: çıkardı FK², yoḳlar idi MK¹, çıkarlar idi YK // oldı: olur A, oluban FK² / diyüben: deyü A, diyü bunlar FK¹, diye YK / baḳar-ıdı: yoḳlar-ıdı AÖ, baḳardı FK², baḳarlar idi YK.

- 563 Gelüben ol kuyuya çağıldılar
Yūsuf'ı bulamayup çağıldılar
- AÖ19b 564 Geldiler ol kervāna söylédiler
Pes olar da Yūsuf'ı gizlediler
- 565 Didiler bir kulumuz kaçmış idi
Gelüben bu kuyuya girmiş idi
- M18b 566 Kōvageldük ardı şıra anı biz
Çıkaruban kulumuzı aldıñuz
- A17a 567 Gizlemēñüz kulumuzı viriñüz
Şağ esence yolıñuza variñuz

⁵⁶² durur: gelür M // Cümlesi: Cümle A, MK¹ / segirdüben: segirdiştir AÖ, segirdiştir B, YK, sēgirdüp FK², segirdüp M, MK², segirdiştir MK¹ / anda: ilerü M, aña YK / gelür: varur M, MK¹, MK².

⁵⁶³ Gelüben: Gelibēni B, Gelübeni M, Gelüp MK² / ol kuyuya: kuyuya A, B, FK¹, FK², M, MK¹, YK / çağıldılar: çağırıldılar A // Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹, FK² / bulamayup: bulmayuban FK¹ / çağıldılar: haykırdılar B, çağırıldılar FK¹, çağırıldılar FK², tırdılar MK¹, baqardılar YK. Yūsuf'ı bulamayup çağıldılar: Bulmayup Yūsuf'ı hep çağırıldılar A, Kuyuda Yūsuf yokdur bildiler MK².

⁵⁶⁴ Geldiler: Gelüben MK¹ / ol kervāna: kervāna FK¹, MK¹ / kervāna: kevrāna FK² / söylédiler: söyledi FK¹, FK²,

şordılar MK¹ // Pes: FK¹, Bil YK / olar: anlar A, MK¹ / olar da: onlardan YK. Bu beyit MK²'de yok.

⁵⁶⁵ Didiler: Geldiler MK² / bir: ki bir A, bu M / kaçmış idi: kaçmışdı FK², YK // Gelüben: Gelüp MK¹ / bu kuyuya: kuyuya A / girmiş idi: düşmüş idi A, uçmuş idi MK², düşmişdi YK.

⁵⁶⁶ ardı şıra: idi MK¹, arqasından MK² / anı biz: cümlemüz M, biz anı MK² // Çıkaruban: Çıkarıñ AÖ / aldıñuz: siz aldıñız AÖ, n'etdiñüz M. Çıkaruban kulumuzı aldıñuz: Çıkarup bize viresiz siz anı MK².

⁵⁶⁷ Gizlemēñüz: Gizlemeñ MK² / viriñüz: vireñüz A, siz viriñüz FK¹, viresiñüz MK² // Şağ esence: Siz şağ esen MK² / esence: esēn A, FK¹, esen AÖ, esēn hem FK², esēnsir M, selāmet MK¹, ve esēn YK / yolıñuza: iliñüze A, bugün FK² / variñuz: siz gidiñüz AÖ, viriñüz FK², gidesiñüz MK².

- 574 Mālik eydür h̄ç bu ula beñzemez
Anlar eydür anuñ iın beñzemez
- 575 Babamuz bunı_anasıyla_almış-ıdı
Küçücekden bu bize gelmiş-ıdı
- 576 Bizim ile üns utuban büyüdi
Anuñ iın üsni anuñ üb-ıdı
- B17b 577 Mālik eydür bu ulı baña řatuñ
Māl aluñ bahāsına sözüm dutuñ
- 578 Bunlar eydür şatalum ger alasin
Aybı vardur ulumuzuñ bilesin

⁵⁷³ uluyun dirdi ol: uluyam dimiş olur MK¹ // bu idi-kim sölterdi: budur ki sölledi MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK³ de yok.

⁵⁷⁴ Mālik: Melik A, MK¹ / eydür h̄ç: h̄ç FK² / eydür h̄ç bu: bu h̄ç bir MK² / h̄ç: h̄ç A, FK¹ // Anlar: Bunlar FK¹, FK², MK² / anuñ iın: anuñ-ün A, anuñ-ün YK.

⁵⁷⁵ Babamuz bunı: Babamuz anı B, Babamuz M, YK, Babamız MK² / anasıyla_almış-ıdı: anasıyla aldı didi B, anamız bile aldı MK² / almış-ıdı: aldı A, FK¹, FK², aldı idi M, MK¹, aldıydı YK // Küçücekden: Küçücekdi A, Küçücekdi B, FK², Küçücek idi FK¹, Küçücekdi M, Küçücek idi MK¹, Küçükden MK² / Küçücekden bu bize: Ol bize küçükdən YK / bu: hem bu FK¹ / bize: hem bize A, bizim eve MK² / gelmiş-ıdı: geldi A, FK¹, MK², geldi didi B, FK², geldi idi M, MK¹, geldiydı YK.

⁵⁷⁶ Bizim ile: Bizimle FK¹, MK² / üns: on yaş FK², uş M / üns utuban: on yaşadan A, oynayup duruban FK¹, yiyüp iüp MK¹, münis olup yigit MK², yoldaş olup YK / utuban: utup AÖ / büyüdi: büyür FK¹, berkidı YK // Anuñ iın: Anuñ ün FK¹, Anuñ-ün YK / üsni anuñ üb-ıdı: üyü eyü üy-ıdı A, cemāli üb idi FK¹, üyü iyü üy-ıdı FK², üyü eyü üy-ıdı M, üyü eyü üy-ıdı MK¹, ayı eyü durur didi MK², üyü eyü üyü idi YK. Bu beyit B' de yok.

⁵⁷⁷ Mālik: Melik A, MK¹ / baña řatuñ: řatıñ baña AÖ // Māl: Mālı FK¹ / Māl aluñ: Mālı A, Māl-ıla FK² / Māl aluñ bahāsına: Bahāsına māl alıñ MK¹ / aluñ: alup M / bahāsına: bahāsın FK¹ / sözüm: sizler FK¹, sözimi MK² / sözüm dutuñ: ürrem oluñ A.

- 579 Çaçağandır uğridur yalancıdur
 ‘ Ayb didigümüz buña bu üçdür
- 580 Mâlik ider alalum ‘ aybı ile
 İllā size bir sözüm vardur hele
- AÖ20a 581 Ağçe altun benüm-ile yoğ-durur
 Çatlanursañuz evümde çoğ-durur
- M19a, YK52a 582 Didiler heyhāt aña çatlanmazuz
 Ne virürseñ vir biz anı aluruz
- 583 Fikr ider Yūsuf bahā çoğdur diye
 Çorçaram Mâlik gücüm yitmez diye

⁵⁷⁸ şatalum ger: ger şatalım MK² / ger: gel A, eger FK² / ger alasin: alasin B / alasin: alasin MK¹, alursan MK², alasiñ YK // ‘ Aybı: ‘ Ayb YK / ‘ Aybı vardur çulumuzuñ: Çulumuzıñ ‘ aybını vardur MK² / çulumuzuñ: çulumuzı A, FK¹ / bilesin: bilesiz MK¹, bilesiñ YK.

⁵⁷⁹ Çaçağandır: Çaçağdur MK² / yalancıdur: ve yalancıdur MK² // ‘ Ayb: ‘ Ayba B, ‘ Aybı FK¹, ‘ Ay(ı)b MK² / didigümüz: didiñüz B / didigümüz buña: buña didigimiz FK¹ / buña bu: bizüm AÖ, bu B, YK, buña MK¹, baña MK² / üçdür: ebüçüdür B, üçdür M.

⁵⁸⁰ Mâlik: Melik A, MK¹ / ider: eydür A, eydür B, FK², M / alalum: aluram ben A, alayum dir B, alalum ger FK¹, alalum dir FK², alayım dir M, MK¹, ger alalım MK², aluram YK / ‘ aybı ile: ‘ ayb-ıla A, B, FK¹, FK², M, MK¹, ‘ abyła YK.

⁵⁸¹ benüm-ile: benümle A, yanımda B, benimle FK¹, bende şimdi MK², yanımda YK / yoğ-durur: yoğdur FK², MK² // çoğ-durur: çoğdur MK².

⁵⁸² Didiler heyhāt aña: Bunlar eydür A / heyhāt: bir sâ‘at YK / çatlanmazuz: çatlanmayuz MK² // Ne virürseñ: Şimdi ne MK² / vir: virürseñ MK² / vir biz: viriz A, biz FK¹, virürsiñ M, aluruz MK¹ / biz: bize AÖ, FK² / aluruz: virürüz MK¹.

⁵⁸³ ider: idüben B / Fikr ider Yūsuf: Fikr-i Yūsuf-ki MK² / Yūsuf: Yūsuf’a B, FK², M / bahā: mālı MK², bahāsına YK / bahā çoğdur: çoğ bahā dir AÖ, çoğ bahā MK¹ / çoğdur: çoğ A, B, FK¹, FK², MK², YK / diye: diyeler A, FK², YK, ola AÖ, dediler B, diler FK¹, dileyeler MK¹ // Çorçaram: Çorçar AÖ, B, FK¹, FK², M, MK¹, MK²,

A17b	584	Zīrā ardaşlarından orar-ıdı*
FK ¹ 10b		Mālik alsa gitse beni dir-ıdı
MK ² 16b	585	Mālik eydūr on yidi alb ae var Őua virūrseuz aluram i yār
FK ² 22a	586	Kimi on dōrt kimisi on yidi dir Kimisi ır kimisi yigirmi dir
	587	Kimisi hemān yididūr didiler Ne ise alup Yūsuf'ı virdiler
	588	Mālik eydūr baa nāme yazasız Bu ulu hālını bile yazasız

ora YK / Mālik: Melik A, MK¹ / gūcūm yitmez: belki almazam MK² / diye: diyeler A, FK², YK, mi ola AÖ, diler B, FK¹, virmeyeler MK¹.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁵⁸⁴ Zīrā: Zīra AÖ, Zīrā Yūsuf B, Zīrā o FK¹, Yūsuf M / orar-ıdı: orardı FK¹ // Mālik: Melik A, MK¹ / Mālik alsa gitse beni: Beni Mālik ala gide MK² / alsa gitse beni: beni alsa gitse A, AÖ, B, FK¹, FK², YK / dir-ıdı: dirdi ol FK¹, dirdi FK².

⁵⁸⁵ Mālik: Melik A, MK¹ / on yidi: on YK / yidi: yalın B / alb: alıb FK¹ / ae: aem YK // Őua: Aa AÖ, Bua MK² / virūrseuz: virūrse B, M / aluram: alayım MK¹, alalım MK² / i: ey A, AÖ, B, FK², MK² / i yār: ben FK¹, dir MK¹.

⁵⁸⁶ kimisi: kimi ır A, kimi B, FK², MK¹, dir kimi MK² / on yidi dir: dediler A / yidi dir: yididūr AÖ, yedidūr B, M, yididir FK², yidi pūl FK¹ // Kimisi: Kimi A, FK¹, MK¹, MK² / ır: on yidi A, ır der MK² / kimisi: kimi A / yigirmi: yigirmi-di M / dir: didiler A, dir hemān B, dir pūl FK¹. Bu beyit YK'de yok.

⁵⁸⁷ Kimisi hemān: Kimi heman YK / hemān yididūr: yedidūr dir hemān B / yididūr: on yedidūr A, yediydi M, yigirmi MK², yidi pūldur YK // Ne ise: Nēyise B, Neyise Yūsuf FK¹, Neyise FK² / Ne ise alup: Ne ise MK², Alup anı YK / alup: aldılar A, B, FK¹, FK², M / Yūsuf'ı: Yūsuf FK² / Yūsuf'ı virdiler: cūmlesi gıtdiler FK¹ / virdiler: aldılar MK². Bu beyit MK¹'de yok.

⁵⁸⁸ Mālik: Melik A, MK¹ / nāme: bir nāme MK², hūcct YK / yazasız: yazasın AÖ, B, yazasınız FK¹, yazın MK² // hālını: mālını FK¹, hālını M, hālın YK / yazasız: yazasın AÖ, B, yazasınız FK¹, yazın MK².

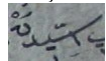
- 589 Yazuban bir biti virdiler aña
Mâlik anı şakladı yaçasına
- 590 Didiler bu kıulı işit n'idesin
Bunı alup ıraķ ile gidesin
- 591 Elini ayağını bağlayasın
Key şaķın kim bunı kaķurmayasın
- MK¹86b 592 Ćunki gitmek diledi Mâlik i cãn
Yûsuf'a bin deveye didi hemãn
- B18a 593 Yûsuf ayağ durup ikrãm eyledi
Mâlik'e yalvarıbanı söyledi

⁵⁸⁹ Yazuban: Yazup MK² / bir biti virdiler aña: hücetini virdiler YK / biti: hücet FK¹, nâme MK² / aña: yine AÖ, eline FK¹, yine FK², MK² // Mâlik anı: Mâlik A / yaçasına: hem koynuna FK¹, baş üstüne MK². Mâlik anı şakladı yaçasına: Al bunı eyi şakla didiler YK. Bu beyit B ve MK¹'de yok.

⁵⁹⁰ bu kıulı işit: işde bu kıulı B / kıulı: kıul FK¹ / işit: bil kim MK² / n'idesin: n'ideyim MK², n'idesiñ YK // Bunı: Bir YK / Bunı alup: Aluban A / ıraķ: ayrıķ FK¹, ayrıķ FK², uzaķ MK² / ile: yola A, YK, yere MK² / gidesin: gideyim MK², gidesiñ YK.

⁵⁹¹ bağlayasın: bađlayasıñ YK // kim bunı: anı A / bunı kaķurmayasın: kaķırmayasıñ FK¹ / kaķurmayasın: kaķar koımayasın A, kaķırmayasıñ YK. Bu beyit MK²'de yok.

⁵⁹² Ćunki: Ćün MK² / gitmek diledi Mâlik: Melik gitmek diledi A, Mâlik gitmek dilêdi B, Mâlik gitmedi

FK¹, Mâlik gitmek diledi M, gitmek diledi Melik MK¹, Mâlik diler göçmek MK² / i cãn: hemãn A, AÖ, FK¹, FK², MK¹, MK², ey-cãn B // Yûsuf'a: Yûsuf FK² / bin deveye didi: deveye bin didi A, deveyê bin didi FK¹, bir devêye depdi FK², bin didi deveye M, bir deve getürdi MK², bin deveye didiler YK / hemãn: ol-zamãn MK¹, revãn MK².

⁵⁹³ ayağ durup: ayağ dutup B, ayağa tırup FK¹, ayağ tıutup FK², ayağ üzre MK¹, ayağa kaķıup MK² / ikrãm eyledi: tıurdi MK¹ // Mâlik'e: Melik'e A, MK¹ / yalvarıbanı: yalvaruban A, AÖ, FK¹, FK², MK¹, YK, yalvarup MK² / söyledi: anda söyledi MK². Bu beyit M'de yok.

- 594 Ey hoca bir hācētüm vardur saña
Bir sâ' at destūr viresin baña
- 595 Ol yigitler-ile varup görişem
Ayruluğdur bir dağı hem bulışam
- AÖ20b 596 Çok tuz etmek yimişem anlar-ıla
Bî-vefâ olan şu yārānlar-ıla
- 597 Ayrulığa katlanup şatanlara
Duzı etmegi yabāna_atanlara
- M19b 598 Yüzime bakmayuban gidenlere
Baña dürlü dürlü qahr idenlere
- A18a, FK²22b 599 Destūruñla varayın ben anlara
Baña şol cellād gibi kıyanlara

⁵⁹⁴ Ey: İyder FK¹, İy M / hoca: hoca dir FK² / hācētüm: der bir niyāzım MK² / vardur: var A, MK² / saña: senden FK¹ // destūr: destir M, YK / viresin: viresin sen AÖ, FK², vir sen FK¹, viresen M, vir bu kez MK¹, virgil MK², viresin YK.

⁵⁹⁵ yigitler-ile: yigitlerle A, yigitlere MK¹, MK² / varup görişem: varuban buluşam MK² // Ayruluğdur: Ayruluğdan AÖ, Ayrılığdan FK¹, MK² / bir dağı hem: dağı kanda AÖ, dağı nerde MK², ğayr nerde YK / hem: hōd B, FK¹, ne-hōd FK², ben MK¹ / hem bulışam: ne vaq(i)t bulam A.

⁵⁹⁶ yimişem: yimişin MK¹ // Bî-vefâ: Bî-vefâ AÖ, Bî-vefâsuz B / şu: ol FK¹ / şu yārānlar-ıla: yārānlara B / yārānlar-ıla: yārānlar-ıla A, AÖ, FK¹, yārānlar ile FK², MK¹, yārānlara YK. Bu beyit MK²'de yok.

⁵⁹⁷ Ayrulığa: Ayrulığıma YK / katlanup şatanlara: katlanuban şatdılar FK¹ // Duzı: Tuz M, MK¹, YK, Duz MK² / etmegi: etmek AÖ, M / yabāna: yābāna FK¹, yābana M / atanlara: atanlar FK¹. Bu beyit B'de yok.

⁵⁹⁸ bakmayuban: bakmayup A, B, FK¹, MK¹, bakmayup ol MK² // dürlü qahr: qah(ı)rlar FK², qahrılar MK¹, YK.

- 600 Çünkü Mâlik diñledi bu sözleri
Yandı özi ʔolageldi gözleri
- 601 Mâlik eydür varma Yūsuf anlara
Şol seni cellād gibi kıyanlara
- 602 Senüñ anlar kıymetüñi ne bilür
Yūsuf eydür cümle iş Haḫ'dan gelür
- MK²17a 603 Virdi destūr ʔurdı anlara varur
Yūsuf' uñ varduğın anlar da görür
- 604 Beriden bu öteden anlar gelür
Vardı Yūsuf anlara ʔapu kıılır *
- 605 Vardı şarıldı olaruñ boynuna

⁵⁹⁹ Destūrūñla: Destūr virgil AÖ, Destūr-ıla B, Destūr vir FK¹, Destūrūñ-ıla FK², Destirūñle YK / varayın ben: varayın A, B, FK², varıban AÖ, varayım MK¹ // Baña şol: Şol baña AÖ, FK¹ / cellād: cellat YK. Bu beyit MK²'de yok.

⁶⁰⁰ Mâlik: Melik A, MK¹ // özi: yüzi FK¹.

⁶⁰¹ Mâlik eydür varma Yūsuf: Dedi eydür Yā Yūsuf varma A, Didi Mâlik Yā Yūsuf var B, Didi Mâlik Yūsuf varma FK¹, Didi Mâlik Yūsuf'a varma FK², Didi Mâlik Yā Yūsuf varma M, YK, Didi Melik Yā Yūsuf varma MK¹, Varma der Mâlik Yūsuf'a MK² // Şol seni: Seni MK² / cellād gibi kıyanlara: yedi pūla şatanlara A, B, yidi pūla şatanlara AÖ, FK¹, FK², MK¹, YK, on yedi pūla şatanlara MK².

⁶⁰³ Virdi: Didi MK¹ / destūr: destir YK / ʔurdı: vardı A, çünkü AÖ, döndi YK / ʔurdı anlara varur: saña var anlara MK¹ // varduğın: varduğın A, YK, varduğın AÖ, FK², varduğın FK¹, MK² / anlar da: anlar A, AÖ, FK², MK², YK, anlar daḫı FK¹ / görür: bilür A, göre MK¹.

⁶⁰⁴ Beriden bu: Birbirinden FK¹ / bu: Yūsuf YK // Vardı: Varur B / Yūsuf anlara ʔapu: anlara ikrām YK.

* Bu beyitten sonra AÖ'de şu başlık yer almaktadır: Şi'îr-i Ya' kūb.

Eydür esen alun ey ardaşlarum

YK52b

606 Gel gr imdi bu felek oyununa

Eydr esen alun ey ardaşlarum *

607 Tańrı byle yazmıř imiř n'ideyin

Eydr esen alun ey ardaşlarum

608 anda şalarsa varayın gideyin

Eydr esen alun ey ardaşlarum

609 Babamuń hatırını gzlyesiz

Ey tutup hl-ıla sylyesiz

⁶⁰⁵ Vardı: Varup MK² / řarıldı olaruń boynuna: Ysuf boyunlarına řarıldı YK / olaruń: anlarıń A, FK¹, MK², onlarıń MK¹ // esen alun ey: ey esen alun B / ey: iy A / ey ardařlarum: ey benim ardařlarım FK¹, iy ardařlara M, ardařlarum yine MK¹, ardařlarum didi YK.

⁶⁰⁶ Bu beyit B'de 607. beyitten sonra gelmektedir. YK'de mısralar takdim-tehirlidir. gr imdi: nazar ıl MK² / felek: felgiń FK² / felek oyununa: felegiń iřine A, FK¹, MK², felgiń iřine B, felek oynına M // esen alun ey: ey esen alun B, řaę olun giń olun FK¹ / ey: iy A / ey ardařlarum: ardařım FK¹, iy ardařlara M. Eydr esen alun ey ardařlarum: Dolar ellerin řarıldı boynuna YK. Bu beyit A ve MK¹'de yok.

* 606-607. beyitler arasında YK'de řu beyit yer almaktadır: Dřmiř řasret odı anuń eynine / Eydr esen alun ardařlarum.

⁶⁰⁷ Tańrı: Tańrı'm YK / yazmıř imiř: yazmıř A, FK², taķdr itmiř MK¹, yazdı imdi MK² / n'ideyin: n'ideyim A, FK¹, MK¹, bařıma MK², yā ben n'ideyim YK // ey: iy A / ey ardařlarum: iy ardařlara M. Eydür esen alun ey ardařlarum: Ne gelürse ben ańa řükr ideyim A, Ne gelürse ben ańa řükr eydeyim B, Ne gelürse ben ańa řükr ideyin FK¹, Ne gelürse ben řükr ideyin FK², Ne gelürse ben Haķķ'a řükr ideyim MK¹, Ne gelürse ben ańa řk()r ideyin YK.

⁶⁰⁸ FK²'de mısralar takdim-tehirlidir. varayın: varayım FK¹, varup MK¹ / gideyin: gideyim A, FK¹, MK¹ // ey: iy A / ey ardaşlarum: ey ardaşlara M, ardaşlarum YK. Eydür esen alun ey ardaşlarum: Esen alun ardaşlarım n'ideyim MK¹. Bu beyit B ve MK²'de yok.

⁶⁰⁹ FK²'de mısralar takdim-tehirlidir. Babamuń: Babamuz A, Bubamuń YK / hatırını: hatırcığın M, hatırın MK¹, hatırını YK / gzlyesiz: gzleyesiz FK¹ // Ey: Hřça YK / hl-ıla: hlla YK. Ey tutup hl-ıla sylyesiz: Eydür esen alun ardařlarum FK². Bu beyit B ve MK²'de yok.

FK ¹ 11a, MK ¹ 87a	610	Hem beni du‘ādan unutmayasız Eydür esēn alun ey ardaşlarum
AÖ21a	611	ız arındařım řu miskm̄ Dīne_ile Bile aqlaň yanınca yana yana*
B18b, FK ² 23a	612	Anasuz almış idi yandı yine Eydür esēn alun ey ardaşlarum
M20a	613	Ata ana uzusından ayrıla Her kişi başında yazısın göre
	614	Babama da Tañrı dōyümlük vire Eydür esēn alun ey ardaşlarum

⁶¹⁰ ey: iy AÖ / ey ardaşlarum: ey ardaşlara M, ardaşlarım MK¹, ardaşlarum YK. Bu beyit B ve MK²’de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁶¹¹ ız: Hem ız FK¹ / arındařım: kardařım FK¹, FK², M, MK¹, YK / řu: ol A, FK¹, FK² / řu miskm̄: miskm̄ AÖ, miskm̄ MK¹, YK, arīb MK² / miskm̄: miskm̄ FK¹ / Dīne_ile: Dīne A, Dūnye ile AÖ, Dēnye’ye B, Dāne FK¹, Dēnye FK², Dīne’ye MK¹, Dēnye’ye MK², Dēnye YK // aqlaň: aqlaya MK¹, yanm̄ MK² / yanınca: yanınca ol FK¹, yanınca hem MK².

⁶¹² almış idi: kalmışdur A, aldı B, almışdı FK¹, FK², MK¹, YK / yandı: yandı yā FK¹ / yandı yine: Dīne gine A / yine: gine FK² // esēn kalun ey: ey esen kalun B / ey: iy AÖ / ey ardaşlarum: ardaşlarum FK², YK, ey ardaşlara M, ardaşlarım MK¹.

⁶¹³ Ata ana: Ana ata YK / ayrıla: ayrı dura YK // Her kişi başında yazısın: Cümle ullar yazılanı A, Cümle ullar yazılanımı MK² / başında: başınun M. Ata ana uzusından ayrıla: Ne yazıldıysa gelür cümle sere A, FK², Ne yazılrsa gelür cümle başa hep FK¹, Ne yazıldı ise gelür cümle sere MK². Her kişi başında yazısın göre: Cümle yazılanı hep göre ul FK¹, Cümle ullar yazılanı göre FK². Bu beyit B’de yok.

⁶¹⁴ Babama da: Babama FK¹, Babamıza MK², Bubam da YK / dōyümlük: dōgümlük FK¹, oyumluk MK² / vire: virsün FK¹ // esēn alun ey: ey esen alun B / ey: iy AÖ / ey ardaşlara: ardaşlarum FK², YK, ey ardaşlara M. Bu beyit MK¹’de yok.

- A18b
- 615 Hoşça alun ben varayın gideyin
Şimdi hocam rāzī olmaz n'ideyin
- 616 Ne gelürse ben Ha'a şükr ideyin
Eydür esen alun ey ardaşlarum
- 617 Yüsuf ol-dem işbu şi'ri söyledi
aldı Ken'ân anı Ya'küb'ı anı
- 618 Bu felek ayırdı atamdan beni
Eydür esen alun ey ardaşlarum
- 619 Yüsuf ol-dem çün bu şi'ri söyledi
Gör bu ahrı çünki felek n'eyledi
- 620 Sizden ayırdı beni ul eyledi
Eydür esen alun ey ardaşlarum

⁶¹⁵ hocam: *-metin-* hocam. Hoşça: Hoş B / varayın gideyin: varayım gideyim MK¹, MK² // Şimdi: Belki YK / hocam: hoca A, hā'cem MK² / n'ideyin: n'ideyim A, B, MK¹, MK², YK.

⁶¹⁶ Ne gelürse ben Ha'a: Tañrı'dan ne gelürse MK² / ben Ha'a: Tañrı'ya A, B, YK, Tañrı'dan FK¹, FK² / Ha'a: aña AÖ / şükr: şükri AÖ, şük(ü)r FK², M, MK², YK / ideyin: ideyim A, B, MK², ideyüm FK¹, YK // Eydür: Siz de AÖ / esen alun ey: ey esen alun B / ey: iy AÖ / ey ardaşlara: ardaşlarum FK², ey ardaşlara M. Bu beyit MK¹'de yok.

⁶¹⁷ Ya'küb'ı: *-metin-* Ya'küb u. ol-dem işbu şi'ri: anda çünki bunu MK¹ // Ken'ân anı Ya'küb'ı anı: Ken'ân-ı Ya'küb figānı didi MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

⁶¹⁸ ardaşlarum: *-metin-* ardaşlara. ayırdı atamdan: atamdan ayırdı MK¹ // ey ardaşlarum: ardaşlarım MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

⁶¹⁹ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK'de yok.

⁶²⁰ ardaşlarum: *-metin-* ardaşlara. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK'de yok.

- 621 Ben Ğarīb'i ğurbete Şaldı felek
N'ideyin taĞdīrde buyımış dilek
- 622 ĞardaŐı ĞardaŐdan ayırır felek
Eydür esen Ğaluñ ey ĞardaŐlarum
- 623 Bu sÖzi işidüben aĞlaşdılar
Birbiriyle ĞoçuŐup ŐarmaŐdılar
- 624 Didiler kim peŐmān olduĞ Yā Yūsuf
Derdüñ ile giryān olduĞ Yā Yūsuf
- 625 Yine seni varuban alayıduĞ
Tā ölünce senüñ ile_olayıduĞ
- 626 Babamuzdan ĞorĞaruz alamazuz
SÖzimizde biz yalan olamazuz

⁶²¹ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK'de yok.

⁶²² ĞardaŐlarum: *-metin-* ĞardaŐlara. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK'de yok.

⁶²³ işidüben: ben işitdiler FK¹, eşidüp MK², söyleyince YK / aĞlaşdılar: aĞlaŐlardılar AÖ // Birbiriyle: Birbirine A, MK², Birbirin FK¹, YK, Birbirini FK², Birbirinüñ M / ĞoçuŐup: Ğoçuban FK², MK², YK, boynuna M, ĞoçuŐuban MK¹. Birbiriyle ĞoçuŐup ŐarmaŐdılar: Eydür ey esen Ğaluñ ĞardaŐlarım B.

⁶²⁴ Didiler kim: Didi-kim FK², Didiler MK¹ / peŐmān: peŐmān A, MK² // Derdüñ ile: Derdüñle FK¹, MK², Derdle MK¹, Derdüñle YK / giryān: giriftār MK¹.

⁶²⁵ Yine: Gine MK¹, YK / varuban: varıbanı B, varubanı FK², varup MK², varup biz YK / alayıduĞ: alayayıduĞ A, alayıduĞ B, FK², MK¹, alaydıĞ YK // Tā: Yā MK¹ / senüñ ile: senüñle AÖ, FK¹, M, MK¹, YK, seniñle B, MK² / olayıduĞ: olayıduĞ A, B, FK², ĞalayıduĞ MK¹, ĞalayıdıĞ MK², olaydıĞ YK.

MK ² 17b	627	Yā Yūsuf var Allāh'a ıřmarlađıl Gelme bize var biraz řabr eylegil
M20b	628	Böyle diyüp birbirinden ayrulur Her birisi āh idüp zārī kıılır
	629	Geldi andan ĥocasınıñ kıatına Diñle imdi ayruluğ ĥaşretine
	630	Bir kışi sevdüklerinden ayrula Gele gine eli bağlu kıul ola
	631	Bülbülüñ elinde tāze gül-iken Düşe elinden anuñ rengi şola
	632	Gögě bitēr servi gibi dal-iken Üzle andan bili anuñ dal ola

⁶²⁶ kıor kıaruz alamazuz: alamazuz kıor kıaruz M, kıor kıumuz var alamayız MK², kıor kıarız alamayız YK // Sözüümüzde biz: Sözüümüz A, Sözüümüzden hem FK¹ / biz: hep de FK² / olamazuz: oluruz FK², olmayavuz M, olamayız MK².

⁶²⁷ Yā Yūsuf var: Var Yūsuf B / Allāh'a: Allāh A, YK / ıřmarlađıl: tevekkül eylegil MK¹ // Gelme: Gel A / bize var biraz: bizimle MK¹ / var biraz: biraz A, YK, bir zamān AÖ, birez FK¹, var bize M, biraz ki MK².

⁶²⁸ birisi: biri A / āh idüp: ağlaşıp AÖ / idüp: idüben FK¹ / zārī: zār FK¹, zārī MK¹.

⁶²⁹ Geldi: Geldin YK / andan: anda FK¹, Yūsuf MK² / ĥocasınıñ: ĥocāsınıñ FK² / kıatına: yanına MK¹ // ĥaşretine: fışkatine B.

⁶³⁰ sevdüklerinden: sevgilülerinden YK // Gele gine: Yine gele A, FK¹, FK² / gine: yine B, yine MK¹, MK².

⁶³¹ tāze: kıızıl MK¹ // rengi: beñzi MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

⁶³² bili: -*metin*- beni. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK'de yok.

- 633 Kırmızı gül gibi rengi al-iken
Hayf degil mi şola beñzi gül ola
- MK¹87b 634 Gülsitānda gülini ol bulmayup
İnilēyen bir garīb bülbül ola
- FK²23b 635 Bağladılar anuñ iki elini
Gel gör imdi sen garībūñ hālını
- AÖ21b 636 Eli bağlu deveye yükletdiler
Sürüp anı göç idüben gıtdiler
- 637 Bir kılı var-ıdı Fellāh' dı adı
Yūsuf' ı ol kılına ışmarladı
- B19a, YK53a 638 Ol kıl eydür ey hoca sen anı bil
Yıldı bir kez gelür-idüñ bunda bil

⁶³³ Hayf: *-metin-* Hay(1)f. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

⁶³⁴ Gülsitānda: Gülüstānda M / ol bulmayup: bulmayup MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

⁶³⁵ sen: bu AÖ.

⁶³⁶ deveye: nākeye MK¹ / yükletdiler: yüklediler A, FK² // Sürüp anı: Sürübēni B / anı: andan AÖ, MK² / idüben: idüp A, FK¹, MK².

⁶³⁷ Bir: Biri FK¹ / Fellāh' dı: Fellāh A, MK¹, Fellāh idi FK¹, YK // Yūsuf' ı: Yūsuf FK² / kılına: kıla FK¹, MK¹. Bir kılı var-ıdı Fellāh' dı adı: Mālik'in yanında bir kıl var idi MK².

⁶³⁸ Ol kıl: Ol A, AÖ, B, MK¹ / kıl: kılı M / ey: iy AÖ, M, ki FK² / ey hoca: ki A / sen anı: sen illā AÖ, eyle MK² / sen anı bil: esen elli yıl A, siz elli yıl FK¹, sin illā dir FK² // kez gelür-idüñ: kerre gelürdiñ A / bunda: ben de FK², şöyle MK².

- 639 Elli yılda özeni_özeni bulup
Yā n'idersin ellerini bağlayup
- A19a 640 Bir za'îf arık ul ancak or bunu
Mālik eydūr ben de fikr itdūm anı
- M21a 641 Zīrā bunu birki pūla almıřam
şöyle direm-ki yabānda bulmışam
- 642 Yūsuf oldu ul sebebi bu idi
ul yok aşlımızda ne aceb didi
- 643 Bir sebebi daı ulı var-ıdı
Anı esirgemeyūp dōęer-idi

⁶³⁹ yılda: yıldur MK² / özeni_özeni: kendi özini MK¹ / bulup: bilüp FK², gelüp MK² // Yā: Ya FK² / Yā n'idersin: Ya-ne dursın A / n'idersin: ne dırsın B, ne dırsın MK², nedendūr YK / ellerini: ellerin A, FK¹.

⁶⁴⁰ za'îf: za'îfçe A, FK² / za'îf arık: ayrık FK¹ / arık ul: aru A, aru FK², MK¹ / ul: uluñdur MK² / ancak: ala A / ancak or: nece oresin FK¹, oresin MK² / or: bil M / bunu: beni A, anı MK² // Mālik: Melik A, MK¹ / ben de: neden YK / itdūm: eydūm A, eyledim MK², itdiñ YK.

⁶⁴¹ Zīrā: Zīra A / birki: bir A, bir iki M, MK¹ / pūla almıřam: bulmamıřam FK¹ // řöyle: Bōyle A / řöyle direm-ki: řöyledūr řanki MK², řöyledūr ki YK / yabānda: yābānda FK¹, M, yabānda FK², yābānda MK¹, ben yābānda YK.

⁶⁴² Yūsuf: Yūsuf uñ MK¹ / oldu ul: ul olduęı AÖ, MK¹, ul oldu B, FK², M, eydūr FK¹, ul olduęına MK², YK / sebebi: sebeb A, AÖ, MK¹, MK², YK / sebebi bu idi: bahāısı buyıdı B / bu idi: ul buyıdı FK¹, buyıdı FK², ne ola M, ne idi MK¹, didi-ki YK // yok: yokdur B / ařlımızda: bizūm ařlımızda YK / ne aceb didi: aceb eyledi B, aceb didi FK¹, dir aceb eyledi FK², dir aceb ola M, dir aceb ne idi MK¹, dir idi YK. ul yok ařlımızda dir aceb ola: Görüp hūsnūni aceb ılır-ıdı AÖ.

⁶⁴³ Bir sebebi: Hem sebeb ne A, Evlerinde MK¹, Birisiniñ MK² / sebebi: sebeb YK / daı ulı: ulı daı B, daı ul FK¹, bir ul MK¹, daı bir ulı MK² / var-ıdı: vardı FK² // Anı esirgemeyūp: Esirgemeyūp daı beni B.

- 644 Anuñ için Hakk anı kul eyledi
Dürlü dürlü başına hâl eyledi
- 645 Çün yöneldi kâfle Mı(ı)r'dan yaña
FK¹11b Diñle nice oldı eydëyim saña
- MK²18a 646 Dün buçuğı kâfle giderken i cân
Mağbereler gördi anda ol cüvân
- 647 Anasınuñ kabrine uğrar yolu
Diñle nice oldı Yūsuf'un hâli
- FK²24a 648 İndi ol kabri göricek ol hemân
Âh idüben inleyüp kıldı figân
- 649 Anasınuñ kabrini kucakladı

⁶⁴⁴ Anuñ için: Anıñ-çün A, Anıñ çün B, Anuñ-çün FK², M / Hakk: Tañrı A, AÖ, B, FK¹, M, MK¹, YK / Hakk anı: Tañrı FK² / anı kul: kul YK // dürlü: dür AÖ.

⁶⁴⁵ Çün yöneldi: Çünki gitdi AÖ, Yüklendi YK / Çün yöneldi kâfle: Çünki bunlar gitdi MK¹ / yöneldi: yolandı B, gönüldi FK², yollandı MK² / kâfle: kâfile YK // eydëyim: idim AÖ, ne diyem FK¹ / eydëyim saña: hâl bağıl taña MK¹.

⁶⁴⁶ Dün buçuğı: Kaıkup MK¹, Gece içinde YK / kâfle: kâfile MK¹, YK / kâfle giderken: kâfle AÖ / i cân: revân A, FK¹, FK², MK², i yâr AÖ, ey-cân B, YK, ey cân MK¹ // Mağbereler: Mağbere A, MK², Mağbereyi FK¹, Mağberler YK / gördi: görür MK¹, göründi MK² / anda: indi FK¹ / ol: ey MK².

⁶⁴⁷ Anasınuñ: Anası FK¹ / uğrar: uğradı A, AÖ, B, YK / yolu: yol A, yol hemân FK¹ // nice oldı: imdi nice A / oldı: olur FK¹, M / hâli: hâli hemân FK¹. Bu beyit MK²'de yok.

⁶⁴⁸ İndi ol kabri: Anasınñ kabrin MK² / ol kabri: kabri MK¹ / kabri göricek: kabre âsitâne girince YK / ol hemân: hemân A, FK¹, MK² / hemân: hümâm AÖ, FK², cüvân B // idüben: idüp A, MK¹, MK², YK / inleyüp: ağlayu AÖ, ağlayup FK² / kıldı: itdi B.

İñileyüp zārī zārī ağladı *

AÖ22a 650 Didi ey anacuğum gör hālümü
Kul idüben bağladılar elümi

Vezin: . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

MK¹88a 651 Çü kardaşlar beni şatdılar ana
Elüm alup yabāna_atdılar ana

Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

652 Ya' kûb atamdan beni ayırdılar
Diñle sözüm baña n'itdiler ana

B19b 653 Yüzime benüm tabancalar urup
İp taqup boynuma yitdiler ana

⁶⁴⁹ İñileyüp: İñleyüben A, AÖ, İñleyüp B, FK¹, FK², M, YK / zārī zārī: zār u zārī AÖ. Bu beyit MK²'de yok.

* Bu beyitten sonra AÖ'de şu başlık yer almaktadır: Şi'ir-i Ya' kûb Didi.

⁶⁵⁰ ey: iy AÖ / ey anacuğum: anacuğum B, FK¹, YK / ey anacuğum gör: gör bu benim MK² / anacuğum: ana MK¹ / hālümü: hālüm FK² // idüben: idüp MK¹, MK² / elümi: benim elimi MK².

⁶⁵¹ Çü: Şu B, Çün FK¹ / Çü kardaşlar: Kardaşlarım M, Kardaşlarım MK¹, MK² / Çü kardaşlar beni: Çün beni kardaşlarım A // Elüm: Beni MK² / yabāna: yābana FK¹, yābāna MK¹, YK.

⁶⁵² Ya' kûb atamdan beni: Beni atamdan MK¹ / beni ayırdılar: ayırdılar FK¹ / ayırdılar: ayırdılar ana MK² // n'itdiler: nidiler YK.

⁶⁵³ benüm: bir iki MK¹ / tabancalar: dabanca A, tabanca FK¹, MK¹ / urup: urdılar A, vurup B, urdular FK¹ // boynuma: boynumı FK¹ / yitdiler: n'itdiler MK¹.

- 654 Bıçağın Şem'ün eline aluban
Öldüreyin diyü kaçd itdi ana
- A19b 655 Orada gömlëcigüm çıkardılar
Kuyuya şarkıtdılar beni ana
- M21b 656 Yine gelüp kuyudan çıkardılar
Yidi kızıl pūla şatdılar ana
- 657 Kimi döger kimi söger kimi_urur
Baña çok käh(ı)rlar itdiler ana
- 658 Kimi yalan didi kimi kaçagan
Kimi uğrı adı daqdılar ana
- 659 Şimdi kervān bağladı_elüm ayağum
Deveye yükletdiler beni ana

⁶⁵⁴ aluban: alup B, MK¹, MK², alıp ana FK¹, alsın YK // Öldüreyin: Öldürüben A, Öldüreyim MK¹, Öldireyim MK², Öldürmege YK / diyü: deyü baña MK², beni YK / diyü kaçd: kaçdı FK¹ / diyü kaçd itdi: seni deyü B / itdi: itdiler FK¹, MK¹, MK², YK.

⁶⁵⁵ Orada: Anda MK² / gömlëcigüm: gömlegümi A, AÖ, YK, gömlegim B, gömlegimi FK¹, MK², gömlëgüm FK², gömlegüm MK¹ // Kuyuya: Kuyua M / Kuyuya şarkıtdılar beni: Yedi kızıl pūla şatdılar A / beni ana: ana MK¹, YK.

⁶⁵⁶ Yine: Gine AÖ, B, YK / çıkardılar: çıkıcağ MK² // Yidi kızıl: On yedi MK² / ana: beni ana MK². Bu beyit A ve MK¹'de yok.

⁶⁵⁷ döger: söger AÖ / söger: döger AÖ / urur: vurur B, furur YK. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²'de yok.

⁶⁵⁸ yalan: yalancı A, B, FK¹, FK, MK², YK / yalan didi: yalancıdur AÖ / didi: deyü A, didiler FK², der MK² // Kimi: Baña MK², YK / uğrı adı: adımı uğru FK¹ / adı: adımı A, B, adın AÖ, FK², YK. Bu beyit MK¹'de yok.

- 660 İbni Yâmin kardaşum hiç tuymadı
Beni ıssız yire_ilettiler ana
- YK53b 661 Ey ana n'olaydı sağ olay[1]duñ
Mâlik'e yalvaruban alay[1]duñ
- FK²24b 662 Bir *āvāz* geldi kab(i)rden söyledi
Ey gözüm nûrı saña n'oldı didi
- 663 'Ömrümüñ hâşılı ey oğlancuğum
Gönlümüñ yimişi ey eglencüğüm
- MK²18b 664 Şabr it oğul ola ki şâh olasın
Şanma böyle kıala gümrâh olasın

⁶⁵⁹ kervân bağıladı_elüm: gör kim elim bağılu MK² / elüm ayağum: ellerimi AÖ / ayağum: ayağımı A // Deveye: Deve üstüne MK² / yüklettiler: yüklediler A, FK². Deveye yüklettiler beni ana: Eridi yüregimde kalmadı yağum YK. Bu beyit MK¹'de yok.

⁶⁶⁰ hiç: hiç AÖ, FK², MK¹, MK², anı M, / tuymadı: dimedi MK² // Beni: Bir A, B, FK¹, FK², M, MK¹ / ıssız: ıssızlık A, usuzluk B, ıssızlık FK¹, usuzluk FK² / ıssız yire: bir ıssuza AÖ / yire: yerlere MK². İbni Yâmin kardaşum hiç tuymadı: Şol on bir kardaşum hem bāḥçam bāğum YK. Beni ıssız yire_ilettiler ana: Esir diye yābānlara atdılar ana YK.

⁶⁶¹ Ey: İy AÖ, Dir M, / ana: ana dir FK² / n'olaydı: dir A, MK¹, n'olaydıñ B, FK¹, YK, ne olaydı MK² / sağ: diri YK // Mâlik'e: Melik'den A, Melik'e MK¹ / yalvaruban: beni yalvaruban A, yalvarubanı B, yalvarup beni FK¹, M, MK², YK, yalvara beni FK² / alay[1]duñ: alaydıñ ana MK².

⁶⁶² *āvāz*: *āvaz* FK¹ // nûrı: nûr YK.

⁶⁶³ hâşılı: hâşılı FK¹ / ey oğlancuğum: oğulcuğum MK¹ / oğlancuğum: oğlancuğum A // yimişi ey: eglencesi A, yimişi M, MK¹ / eglencüğüm: oğlancuğum A, oğlancuğum FK¹, oğulcuğum MK¹, oğlancuğum MK². Bu beyit YK'de yok.

⁶⁶⁴ it oğul: ideğör ki MK² / it: eyle FK¹ / oğul ola ki: ki oğul FK¹ / ola ki: ki A, kim sen AÖ, ki ol M, ola kim MK¹, ol-ki YK / şâh: şād MK¹ / olasın: olasın FK¹, YK // Şanma: Şağı M / kıala: kıalma A, hele B, kıalur diyü FK¹,

- AÖ22b
- 665 Bu yaña Fellāh Yūsuf'ı yoqladı
Gördi gitmiş kervāna turuñ didi
- 666 Bir ' Arab var-ıdı anı gönderür
Geldi ol Yūsuf'ı kab(i)rde bulur
- 667 Ayağına yapışuban çekdi ol
Yüzi üzerine urdı yıqđı ol
- 668 Ayağ-ıla depdi ol ' Arab anı
Kara toprağ itdi ol gül yüzini
- 669 Korkdı Yūsuf düşüben uşşı gider
Gül yañağın toza toprağa sürer

katı MK² / kala gümrāh: kul olup MK¹ / gümrāh: gümrān FK² / gümrāh olasin: dimeyēsīn FK¹ / olasin: kalasın MK¹, olasīn YK.

⁶⁶⁵ yaña: yañadan MK¹ / Fellāh Yūsuf'ı: Yūsuf'u Fellāh B / Yūsuf'ı: Yūsuf A, FK¹ / yoqladı: yıqıldı
FK¹ // gitmiş kervāna: kervān gitmiş FK¹ / kervāna: kervānda A, kervān AÖ, YK, karbāna MK¹ / turuñ didi:
giderdi A, duruñ YK.

⁶⁶⁶ var-ıdı: vardı FK² / var-ıdı anı: vardı anda A / gönderür: gönderüp FK¹ // Geldi: Gelür MK² / Geldi ol: Geldi
A, B, MK¹ / Yūsuf'ı: Yūsuf A, FK¹ / bulur: görür AÖ.

⁶⁶⁷ Ayağına yapışuban çekdi: Ayağ-ıla başın çiyneği YK // Yüzi üzerine urdı: Urdı yüzi üzre yine A, Vurđı yüzi
üzre AÖ, Urđı yüzi üzerine FK¹, FK², Vardı yüzi üzerine MK², Vurđı yüzini üzerine YK / urdı yıqđı: yıqđı MK¹ /
yıqđı: yaqđı FK², çıqđı YK. Bu beyit B'de yok.

⁶⁶⁸ ol ' Arab anı: Yūsuf cānını MK¹ // Kara: Toz A, Toz u AÖ, FK¹, Yüzi FK², Toz ile YK / Kara toprağ: Toprağ
MK² / itdi ol: eyledi A, AÖ, FK¹, FK², YK, itdi MK¹, eyledi anıñ MK² / yüzini: yanağını MK¹. Bu beyit B'de
yok.

⁶⁶⁹ düşüben: düşüp FK¹ / yañağın: yüzünü M, yanağın MK¹, YK, yanağı MK² / toza: toz A, MK². Bu beyit B'de
yok.

	670	Toprağı kumlar bulaşur yüzine
FK ¹ 12a		Dağı kan yaş tolageldi gözine
M22a	671	Gül yüzi üzre açar yollar olur Gör Yūsuf'ün başına neler gelür
A20a, MK ¹ 88b	672	‘ Arab eydür girçek imiş didügi Saña efendilerün söylödügi
	673	Saña uğrı kaçagandır didiler İşde itdün her ne-kim söylödiler
	674	Yūsuf eydür ne_ugrıyam ne kaçagan Anamuñ kabrine uğradum hemān
FK ² 25a	675	Kendümi yiñemeyüben düşmişem Gitdi ‘ aqlum z̄ira anda şaşmışam

⁶⁷⁰ Toprağı: Toprak FK², Topraklar M, YK / Toprağı kumlar: Toz toprak A, MK², Toprak kum FK¹ / bulaşur: bulaşur gül A, FK¹, FK², MK², yapışur M, YK // Dağı kan yaş: Acı yaş A, Yaşı AÖ, Acı yaşlar MK² / Dağı kan yaş tolageldi: Yaşı dola dola geldi FK¹, Yaşı tola tola gelür FK², YK. Bu beyit B ve MK¹'de yok.

⁶⁷¹ Gül: Gün A, YK / yüzi: yüzine MK² / üzre açar: üzere ačan AÖ, yaş aqur MK² / açar yollar: yollar FK¹ / açar yollar olur: yaş aqur MK¹ / yollar: bollar A, siller AÖ // Gör Yūsuf'un: Yūsuf'ün gör MK², Yūsuf'ün YK / neler: ne MK², ne haller YK / neler gelür: geldi neler MK¹. Bu beyit B'de yok.

⁶⁷² Saña efendilerün: Anlarıñ saña hep YK. Bu beyit B'de yok.

⁶⁷³ kaçagandır: kaçagan A, MK¹, ve kaçagan AÖ, FK², hem kaçagan MK² / didiler: virdiler FK¹ // İşde itdün: İşde geldün FK² / itdün: idin FK¹, kıldin MK², inanduk MK¹, bu itdin YK / her ne-kim: nice ki AÖ, her ne FK¹, nece-kim YK. Bu beyit B'de yok.

⁶⁷⁴ Yūsuf eydür: Yūsuf A / eydür: der M // hemān: ey cān A, MK¹, MK², YK, i cān AÖ, ey-cān FK². Bu beyit B'de yok.

- 676 Böyle diyüp gözleri yaşı açar
‘ Arab eline yapışuban çeker
- 677 Yūsuf ağlar āh-ıla zārī kıılır
‘ Arab aña yapışubanı sürür
- 678 ‘ Arab anı urur od gibi yaçar
Gözi yaşıyla Yūsuf göğë baçar
- 679 Gözi yaşlu yüze toprak bulaşur
Yir [ü] gökler zārī kıılup inleşür
- AÖ23a 680 Hem melekler ağlaşur giryān olur
‘ Arş [u] kürsī yir [ü] gök efgān olur

⁶⁷⁵ Kendümi: Kendim AÖ / yiñemeyüben: yiñemeyüp A, yiñemedim ben FK¹, yiñemedim MK¹, hiç yeñemeyüp MK² // zīra: zīrā FK¹, FK², M, MK¹, YK / anda: andan A. Gitdi ‘ aqlum zīra anda şaşmışam: Yüre yanar ki nāra düşmişem MK². Bu beyit B’de yok.

⁶⁷⁶ gözleri: gözünüñ AÖ, gözleriniñ FK¹, gözünüñ MK¹, gözünüñ MK² // eline: anı M, MK¹ / yapışuban: yapışub bunı FK¹, yapışubanı M, alup Yūsuf’ı MK². Bu beyit B’de yok.

⁶⁷⁷ āh-ıla: āhı FK¹, āhı ile YK // aña: eline A, anı MK¹ / yapışubanı: yapışuban A, yapışub ol FK¹, MK¹, YK. Bu beyit B, M ve MK²’de yok.

⁶⁷⁸ anı: şöyle ki MK² / urur: urup A / urur od gibi: od gibi urur MK² / od gibi: oda YK // Göz: Gözi A, FK¹ / yaşıyla: yaş-ıla AÖ, FK². Gözi yaşıyla Yūsuf göğë baçar: Yūsuf’un fiğāmı göklere çıkar MK². Bu beyit B ve M’de yok.

⁶⁷⁹ Yir [ü]: *-metin-* Yiri. Gözi yaşlu yüze: Gül yüzi üzre A / yaşlu: yaşı FK² / yaşlu yüze: yaşı yüzi FK¹, yaş-ıla MK² / yüze: yüzi MK¹, baçar YK / toprak: toprağa FK¹, toprağa MK¹ / bulaşur: ulaşur A, olur MK² // Yir [ü]: Yirler A, YK, Yir AÖ, M, Yerler MK² / gökler: gök MK¹ / zārī kıılup: hep melekler AÖ / zārī kıılup inleşür: iniler zārī kıılır A, zārī kıılır ağlaşur FK¹, MK¹, iniler zāy kıılır FK², inileyüp zārī kıılır MK², rāz ider inileyüp YK. Bu beyit B’de yok.

B20a, MK²19a 681 Yūsuf anda Tañrı'ya itdi niyāz

Beni 'afv iyle didi ey bī-niyāz

Münācāt-ı Yūsuf*

682 Ger ḥaṭā kıldum ise 'afv eylegil

Atam dēdem ḥürmeti 'afv eylegil*

683 Ben ġarībe luṭ(u)f iḥsān eylegil

Ġamda ḳaldum iṣūm āsān eylegil

684 Bir ġarībem ḥiç bilür yoḳdur beni

Vaşlıñı vir baña mihmān eylegil

685 Halk içinde ḥor [u] maḳhūr olmışam

⁶⁸⁰ 'Arş [u]: -metin- 'Arşı. Hem: Hep A / Hem melekler ağlaşur: Cümle maḥlūk iniler AÖ, Melekler ağlaşup B // 'Arş [u]: 'Arş A, 'Arş-ı B, FK¹ / yir [ü]: yeri B, yiri FK¹, FK², YK / yir [ü] gök eḡān: ne felek ḥayrān AÖ. Bu beyit MK²'de yok.

⁶⁸¹ anda: andan A / Tañrı'ya: Ḥaḳḳ'a MK² / Tañrı'ya itdi: itdi Tañrı'ya MK¹ / itdi niyāz: niyāz eyledi MK² // 'afv: 'afvı FK¹ / ey: ol A, iy AÖ, M / bī-niyāz: ol niyāz FK¹. Beni 'afv iyle didi ey bī-niyāz: Yā Ḥālīḳ'ım benim günāhım 'afv eyle didi MK².

* Bu başlık sadece AÖ'de yer almaktadır.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁶⁸² FK¹'de beytin ikinci mısrası yok. Ger: Gel B / kıldum ise: kıldumsa A, B, FK¹, FK², M, YK / 'afv: maḥv A, 'afvı FK¹ // dēdem: ādem B / ḥürmeti: ḥürmetine A. Atam dēdem ḥürmeti 'afv eylegil: Ġamda ḳaldum iṣūm āsān eylegil YK. Bu beyit MK²'de yok.

⁶⁸³ luṭ(u)f: luṭf-ı AÖ, luṭfı B. Bu beyit A, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

⁶⁸⁴ MK²'de mısralar takdim-tehirlidir. Bu beyit MK²'de 686. beyitten sonra gelmektedir. Bu ve 685. beyt FK²'de 686. beyitten sonra gelmektedir. Bir: Ben MK¹ / ḥiç: ḥiç FK¹ // Vaşlıñı: Vaşlı FK¹ / mihmān: fermān A, FK¹, FK², YK, dermān B. Bir ġarībem ḥiç bilür yoḳdur beni: Atam anam yoḳdur esirgeye beni A, Destġir ol baña dermān eylegil MK².

Dest-g̃ir ol baña fermān eylegil

686 Atam anam yoğ kim esirger beni

Dertli oldum baña dermān eylegil

687 Çünki Yūsuf münācāt itdi hemān

Vir şalavāt ol Resūl'e ey hümām

M22b, YK54a

688 Çünki Yūsuf işbu sözi söyledi

Hağ te'ālā Cebrā'īl'e_emr eyledi

689 Ol Ḥalīl'üm ođlı Yūsuf'um baña

Döndi meded dir yitişgil tiz aña

A20b, FK²25b

690 Geldi Cebrā'īl irişdi pes aña

Yā Yūsuf dir Hađ selām itdi saña

⁶⁸⁵ ḥor [u]: ḥor-ı FK¹, cevr-i B, ḥorı YK // Destg̃ir: Destūr-ıla B, Desd-i gir FK¹ / fermān: mihmān M, dermān MK¹. Bu beyit A ve MK²'de yok.

⁶⁸⁶ Bu beyit AÖ, B, FK¹ ve MK²'de 683. beyitten sonra gelmektedir. Atam anam: Anam atam B, M / kim: beni AÖ, ki kimse MK² / esirger: esirgeye AÖ, FK², esirge FK¹, esirgemez MK² // baña: derde M. Atam anam yođ kim esirger beni: Bir ğaribem hiç bilir yođdur beni A. Dertli oldum baña dermān eylegil: Hađ içinde ḥor u mađhūr olmayam MK². Bu beyit MK¹ ve YK²'de yok.

⁶⁸⁷ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK²'de yok.

⁶⁸⁸ Çünki Yūsuf: Çünki A / Yūsuf işbu sözi: işbu sözi Yūsuf AÖ / işbu sözi: bu sözleri MK², bunu MK¹ // Cebrā'īl'e: Cebrā'īl A, YK.

⁶⁸⁹ Ol: O FK¹ / Ḥalīl'üm: ḥalīm A / Yūsuf'um baña: diyeyim saña MK² / baña: saña FK² // Döndi: Dutdu FK², Didi MK², İstedı YK / Döndi meded dir: Döndü FK¹ / meded dir: meded A, MK¹, mededir FK², tiz meded MK² / yitişgil tiz: tiz erişgil A, yetişgil tez B, tiz yitişgil sen FK¹, tiz yitişgil FK², M, eyle gel sen MK², irişgil MK¹, tiz YK.

⁶⁹⁰ irişdi: yitişdi AÖ, yetişdi B, YK / irişdi pes: yetişdi tiz A, tiz yitişdi FK¹, yitişdi tiz FK² / pes: bir MK² // Yūsuf dir: Yūsuf AÖ, MK² / Hađ selām itdi: selām itdi Hađ MK¹.

Deveye bindürdi anı dögerek

B20b

697 Cebrāʾîl ol-dem ƣanadıyla urur

Çıƣdı bir yıl çok bulutlar getirür

698 Yağdı yağmur yiller eser ƣolu_olur

Ƙara yir ƣalmaz ƣamu hep seyl olur

699 Kim deve ƣuşı yımurƣası gibi

Ʀolu yağar diñle anı ey ebî

700 Kimine irdi helāk kimi maraz

Ƙazar olmaduƣ orada ƣaldı az

MK²19b

701 Gün ƣutuldı ƣutdı zulmet ʿālemi

⁶⁹⁶ Kervāna: Kārubāna MK¹ / Kervāna yitürdi Yūsuf'ı: Gör ne itdi Yūsuf'a FK¹, Yūsuf'ı kervāna yetürdi MK² / ʿArab: ol-ʿArab AÖ, ol ʿArab FK¹, dögerek M // bindürdi: bindürür A / dögerek: ol ʿArab M.

⁶⁹⁷ Cebrāʾîl: Cebrāʾîl AÖ, MK¹ / ol-dem ƣanadıyla: ƣanadıyla yeri A, B, MK¹, YK, ƣanadıyla yir AÖ, ƣanadıyla anı FK¹, ƣanadıyla yiri FK², ƣanadıyla yire M / urur: vurur YK // Çıƣdı bir yıl: Yir yarıldı A, FK², Yer yarıla çok MK² / çok: çün A / getirür: gelür A, MK², YK. Çıƣdı bir yıl çok bulutlar getirür: Yir yarıldı Yūsuf bakup görür FK¹.

⁶⁹⁸ Yağdı: Yağar B, Bağdı FK¹ / yağmur: yağmurlar FK¹ / yiller eser: eser A, FK², eser yel B, yağar FK¹, yirler M, yel esüp MK² / ƣolu_olur: ƣolu şu olur M, ƣolular MK¹ // Ƙara yir: Ƙara AÖ / yir ƣalmaz ƣamu: yirler ƣumlar A / ƣalmaz: ƣalmadı MK¹, MK² / ƣamu hep: ƣamu AÖ, hep FK¹, FK², MK¹, kül MK² / seyl: siller AÖ, sebil FK¹, siyl FK², sel MK², YK.

⁶⁹⁹ Kim: Kimi A, FK¹ / Kim deve: Deve M, MK¹, MK² / ƣuşı: ƣuşı gibi B / yımurƣası: yımurƣaları MK² // Ʀolu yağar diñle anı: Diñle anı ƣolu yağar YK / yağar: yağdı MK¹, MK² / anı: imdi FK¹, anda FK² / anı ey ebî: eydeyim anı MK² / ey ebî: anda er A, key ƣatı B, ne gibi YK / ebî: cān AÖ, ağı MK².

⁷⁰⁰ Kimine: Kimi A, Kimisine AÖ, FK¹, Kimsine FK², Kimini MK² / irdi: anda A / irdi helāk: irdi AÖ, helāk ider MK² / helāk: helāk FK² / kimi: kimine A, B, M, MK¹, kimsine AÖ, FK¹, kimsine FK², kimini MK² / maraz: maraz B, oldı maraz FK¹, zarar M // Ƙazar: Ƙarār MK¹, YK / olmaduƣ: olmaduƣ ƣalmadı B / orada: arad YK / az: eşer FK¹.

Görmez oldu anda âdem âdemi

702 K̄amu M̄alik'in başına üşdiler

K̄ıruluruz diyü helâlleşdiler

M23a, FK²26a

703 M̄alik eydür nice sefer itmişem

Böyle hışm olduğımı görmemişem

704 Var-ısa siz biriñüz suç itdiñüz

Tevbe itsün her kişi kim n'itdiñüz

A21a

705 Yoḥsa şimdi hep olursıñuz helāk

Ol 'Arab didi-ki ṭurdı yüzi pāk

706 Varuban ol k̄ulı ben buldum idi

Yüzine anuñ bir iki_urdum idi

⁷⁰¹ tutuldu: dulundi B, FK¹, dutulup YK / 'âlemi: 'alemi A.

⁷⁰² K̄amu: K̄amusı AÖ, MK², YK / M̄alik'in: M̄alik AÖ, B, MK², YK, Melik'in MK¹ / başına: katına MK² // K̄ıruluruz: Hep kırıldıḳ MK² / diyü: diyü anlar FK¹, diyüben M, diyü hep YK / helâlleşdiler: helâşdılar YK.

⁷⁰³ M̄alik: Melik A, MK¹ / nice: bunca A, AÖ, B, FK¹, MK², YK / itmişem: eyelëdim B, kılmışam MK² // Böyle: Bunca FK¹ / hışm: hış(ı)m A, B, FK², MK², hış(ı)m AÖ, hışmı YK / olduğımı: olduğım AÖ, MK¹, olduğun YK / görmemişem: görmëdüm B.

⁷⁰⁴ Var-ısa siz: Var ise MK² / siz biriñüz: siz de bugün AÖ, biriñüz FK², biriñüz bir MK¹, bu kerre bir YK // itsün: itsün YK.

⁷⁰⁵ hep olursıñuz: oluruz hep A, oluruz FK¹, cümlemiz olur MK² / olursıñuz: oluruz biz AÖ, oluruz B, olursız MK¹ / helāk: helak FK² // 'Arab: durdı A, 'Arab da B / 'Arab didi-ki ṭurdı: durdı yirinden AÖ / didi-ki: yirinden FK¹, didi-kim M / didi-ki ṭurdı: dedi A, dedi ey B, ṭurdı didi ey FK², durdı didi ey MK² / ṭurdı: ey YK / yüzi: ey yüzi AÖ, FK¹ / pāk: pek AÖ, aḳ B, M, MK², YK.

- 707 Āh idüp ağladı idi ol ğulām
Zāhir oldı ol sār at işbu ğamām
- MK¹89b 708 Elini ƣaldurubanı söyledi
Bilmezin ki dilini ol ne didi
- 709 Yüzini göge ƣutuban ağladı
Umarın-ki beddu‘ ālar eyledi*
- AÖ24a 710 Mālik eydür tīz var imdi söylegil
Öp elini hem tazarru‘ eylegil
- YK54b 711 Vardı ‘ Arab Yūsuf’a ‘ özr eyledi
Bilmedüm ben Yā Yūsuf’a afv it didi

⁷⁰⁶ Varuban: Varıbanı B, Varup ben FK¹, Varup MK² / ol ƣulu ben: o ƣulu A, Yūsuf’ı MK¹, anda ƣulu MK² / ben buldum idi: buldum-ıdı FK¹, FK², buldımdı YK // Yüzine: Yüzini YK / anuñ bir iki: bir kez anuñ A, bir dabanca AÖ, ben bir kez B, birki anuñ FK², bir iki ƣabanca MK¹ / bir iki: pek pek MK² / urdum: furdum YK.

⁷⁰⁷ idüp: idüben FK¹ / ağladı idi: ağladıydı AÖ, ağlar-ıdı B, ağladı FK¹, MK¹ / idi ol: ol-dem A, ol-demde FK² / ğulām: hümām AÖ // Zāhir: Zuhūr FK² / ol: o FK¹ / işbu ğamām: bu zulām A, bu zulam FK¹, bu duman MK¹ / ğamām: ğam B, zulām FK². Bu beyit MK²’de yok.

⁷⁰⁸ Elini: Ellerin MK² / ƣaldurubanı: ƣalduruban hem A, ƣaldırdı anı B, ƣalduruban FK¹, YK, ƣaldurup bir şey MK¹, ƣaldurup anda MK² // Bilmezin ki: Bilmēzin AÖ, B, Bilemedin FK¹, Bilmezin FK², Bilmezem MK¹, YK / Bilmezin ki dilini ol: Bu ğümānım bilmezem ki MK² / ki: ol A / ol: hem n’eyledi A, o FK², ol yā YK / ne: neye AÖ.

* 709 ve 710. beyitler M³’de 639-640. beyitler arasında da yazılmıştır.

⁷⁰⁹ Yüzini: Yüzüne FK¹, Yüzün FK² / ƣutuban: dutup FK¹, MK¹, diküben M // Umarın-ki: Umaram ki A, Umaram-ki AÖ, MK¹, Sizeren-ki FK¹, Umarın-kim FK², Bu ğümānım MK², Uram-ki YK / beddu‘ ālar: ol beddu‘ ā A.

⁷¹⁰ Mālik: Melik A, MK¹ / tīz: tiz AÖ, B, YK, tez MK² / imdi: aña YK // Öp: O FK¹ / Öp elini: Elini öp MK² / hem tazarru‘: tazarru‘ hem AÖ / tazarru‘: tazarrū‘ M.

- B21a 712 Yūsuf anuñ suçunı ‘afv eyledi
Tañrı şavdı yağmuru maḥv eyledi
- 713 Görđi Mālik anı tīz tırdı örü
Yūsuf’uñ ıatna vardı ilerü
- 714 Vardı Mālik Yūsuf’a karşı tırrur
Aña dürlü dürlü ḥil‘at geydürür
- 715 Didi ıafle ehline cümle bilüñ
Her ne dirse Yūsuf emrine oluñ
- FK²26b 716 Yüridi kervān çü vardı bir şere
Putā tıparlardı anlar ey yare

⁷¹¹ ‘özr: ‘özri FK¹, ‘öz MK², ‘öjir YK / eyledi: diledi YK // Bilmedüm ben: Bilmezem A, Bilmedim AÖ, MK¹, Bilmēdim B, Bilemedüm FK¹, Bilemedim FK², Bilmedüm YK / ‘afv: ‘af B / it: eyle AÖ, YK. Bilmedüm ben Yā Yūsuf ‘afv it didi: Tañrı şuyı yağmuru maḥv eyledi MK².

⁷¹² Yūsuf: Yūsuf’uñ FK¹ / Yūsuf anuñ suçunı: Anuñ suçunı Yūsuf FK² // şavdı: şuyı B / şavdı yağmuru: şuyı FK¹, şavurđı ğazab YK / maḥv: maḥf B, şaḡ FK¹, def’ FK², YK. Bu beyit A ve MK²’de yok.

⁷¹³ Mālik: Melik A, MK¹ / tīz: tīz AÖ, B, FK¹ / tīz tırdı: tırdı MK¹ / tırdı örü: örü durur AÖ // vardı: geldi FK¹. Bu beyit MK² ve YK’de yok.

⁷¹⁴ Vardı: Görđi MK² / Vardı Mālik Yūsuf’a: Yūsuf’a vardı Mālik AÖ / Mālik: Melik A, MK¹ / tırrur: varur FK¹ // dürlü ḥil‘at: nece ḥil‘at YK.

⁷¹⁵ ıafle ehline cümle: ki ey ıāfile ehli MK² / ıafle: ıāfile MK¹, YK // dirse: dirseñ AÖ, dise FK¹ / Yūsuf emrine: Yūsuf’uñ emrinde FK¹, MK¹, bunuñ emrinde YK / emrine: emrinde AÖ, B, FK², MK².

⁷¹⁶ Yüridi: Görđü FK¹ / Yüridi kervān çü: ıāfile yüridi MK² / kervān: kervan FK² / çü: çün MK¹, YK / çü vardı: çün A, vardı B, FK¹ / vardı: irdi AÖ / şere: şehere A, şehre AÖ, M, MK¹, MK², YK, şāre FK¹, FK² // tıparlardı: tıparlar A, tıparlar idi B, YK, tıparđı FK², tıpar idi MK² / anlar ey: ey MK¹ / yare: yāre FK¹, YK.

- 717 Adı Çeysām ol şehr ehli gördiler*
Kim yaratdı bunı diyü şordılar
- M23b 718 Yūsuf eydür yaradan Allāh-durur
Cümle ḥalkı yaradan ol şāh durur
- MK²20a 719 Diñledi ol ḥalk Yūsuf sözini
Mü'min olup kırdılar putlarını
- A21b 720 Geçdi andan daḥı vardı bir şere
Nābūlus'dı adı anuñ ey yare
- FK¹13a 721 Ḥalkı anuñ kimi mü'min oldılar
Kimi küfr içinde şöyle kıaldılar
- 722 Gitdi andan Farsaḥ eline varur

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁷¹⁷ Adı Çeysām: Anı yayan B, Anı beyān YK / Çeysām: Bessān AÖ, Yıbsām FK¹, Besān FK², Pişām MK¹ / Çeysām ol: Bisām ola A, Beytām MK² / ol şehr: o şehri AÖ / şehr: şāh B, şār FK², şehre YK / şehr ehli gördiler: şehriñ adı bil FK¹ / ehli: ehl MK¹ // bunı diyü: diyü FK¹, diyü bunı MK¹, deyi Yūsuf MK².

⁷¹⁸ ḥalkı: ḥalk YK / şāh-durur: māh-durur M, şeh-durur YK.

⁷¹⁹ Diñledi: Diñlediler A / ol ḥalk: ḥalk MK² / ol ḥalk Yūsuf: Yūsuf'ün hep A, Yūsuf'ün ḥalk B / ol ḥalk Yūsuf sözini: Yūsuf öğütleri de YK / Yūsuf: Yūsuf'ün FK¹, FK², M, MK¹, MK² / sözini: sözlerin MK² // Mü'min: Mü'min YK / kırdılar: kırdılar hep A, kırup FK¹ / putlarını: putların MK², putların da YK.

⁷²⁰ Geçdi andan daḥı vardı: Vardı geçdi daḥı andan A / andan daḥı: anda FK¹ / vardı: ilerü AÖ / vardı bir: bir YK / şere: şehere A, şehre AÖ, M, MK¹, şehre MK², şāre FK¹, YK // Nābūlus'dı: Nāle'is'di AÖ, Nāledirüz B, Tābūlus-ıdı FK¹, Tābulus idi MK² / Nābūlus'dı adı anuñ: Puta tıparlar-ıdı M, Adı anuñ Tābılıḥ MK¹ / anuñ: anlarıñ AÖ / yare: yāre FK¹, FK², MK¹. Nābūlus'dı adı anuñ ey yare: Kimi 'ākil kimisinüñ ḳalbi ḳara YK.

⁷²¹ Ḥalkı: Ḥalk YK / kimi: kim AÖ, gibi FK², M, cümle MK¹, MK² // Kimi: Ba'zısı-da MK² / küfr içinde şöyle: daḥı küfr içinde A, şöyle küfr B, küf(ü)r içinde MK².

Pādişāhı uyur-iken düş görür

723 Didiler tır şehrūne sultān gelür

Nūr-ı İbrāhīm ol Ken' ān gelür

724 Karşula kondur ziyāfet eylegil

‘ İzzet-ile aña gökçek söylegil

AÖ24b, MK¹90a 725 Turdı çıkdı gördi bir kervān gelür

Bildi anlardur gelen karşı varur

726 Bëginüz şanı diyübeni şorar

Aña ol-dem Mālik'i gösterdiler

B21b 727 Pādişāh didi aña düş gördüğün

Karşu var diyübeni emr olduğın

⁷²² andan: anda MK² / Farsak: Farsak AÖ, Karin'in B, Qureş'un FK¹, Fars'in FK², Kudüs'un MK¹, Kavş'in MK², Qars'un YK // Pādişāhı: Pādişāh A, FK², MK¹ / uyur-iken: uyurken AÖ, FK², MK², anuñ bir FK¹, uyurken bir YK / düş: bir düş FK², düşün MK².

⁷²³ tır: kim M / tır şehrūne: şehrūne dur YK / şehrūne sultān: şehr-i sultānı B // Nūr-ı: Nūrı A, AÖ, B, FK², M, YK, Āl ü MK² / İbrāhīm ol: İbrāhīm FK¹ / ol: nūr u A, nūrı MK².

⁷²⁴ Karşula: Karşı var MK² / Karşula kondur: Şöyle kuldur ki A / kondur: koydı FK¹ // ' İzzet-ile: ' İzzet eyle AÖ, B, FK¹, Huzün ile YK / aña: anı M / söylegil: eylegil A.

⁷²⁵ Turdı çıkdı: Pādişāh MK¹ / çıkdı gördi: çıkdı FK¹ / kervān: sultān M // varur: durur B. Bu beyit MK²'de yok.

⁷²⁶ Bëginüz: Başıñuz B, Başıñız MK², Büyüñüz YK / şanı: şanda B, şankı YK / diyübeni: diyüben A, M, MK¹, deyüben B, deyüp ol şāh MK², diyü anı YK / şorar: şordılar MK¹ // Aña: Oña A / ol-dem: ol-dem diyü FK¹, bir dem MK² / Mālik'i: Melik'i A, MK¹, Mālik FK².

⁷²⁷ Pādişāh didi aña: Dedi aña pādişāh A / didi: der ki MK¹, didi-ki YK / didi aña: aña didi AÖ / gördüğün: gördiñüz A // Karşu var: Karşula A, FK¹, FK², MK² / diyübeni: deyü A, deyü aña B, diyüben FK², M, diyü MK¹, deyü aña MK² / emr olduğın: yalvardegin B / olduğın: oldıñuñuz A, oldıñın FK², oldıñın YK.

- 728 Mālik eydür saña emr itdükleri
Şol Yūsuf'dur qarşula didükleri
- FK²27a 729 Yūsuf'ı gösterdiler bu kez aña
Vardı eydür qarşu gelmişem saña
- 730 Didi kimsin baña anı söylegil
Kimün aşlısın anı şerh eylegil
- 731 Yūsuf'a Haq bir melek virmiş-idi
İş ol aña diyü göndürmiş-idi
- 732 Bu melek didi Yūsuf'a neydügin
Pādişāhuñ düşünün neceydügin

⁷²⁸ Mālik: Melik MK¹ / Mālik eydür: Melik A / eydür: itdi B / itdükleri: itdi gelür M // Şol Yūsuf'dur: Yūsuf'dur A, Yūsuf'dur bil AÖ, FK¹, FK², M, MK¹, Bu Yūsuf'dur YK, Yūsuf durur bil B / qarşula didükleri: qarşuladıqları A / didükleri: didi gelür M.

⁷²⁹ Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹ / gösterdiler: getürdiler B, gösterdiler aña MK² / bu: bir YK / aña: oña FK² // Vardı: Didi M / saña: ben saña FK¹.

⁷³⁰ Didi kimsin: Didi-kim sen YK / baña anı: baña FK², MK², beni aña M / anı: aña YK / söylegil: şerh eylegil MK¹ // Kimün aşlısın anı: Nedir aduñ hem baña A, Nedür aduñ baña hem FK¹, Nedür aduñ hem baña FK², Nedür aduñ anı baña MK² / aşlısın: aşlısın B, YK, aşlısañ MK¹ / anı: baña AÖ, B / şerh eylegil: zıkr eylegil A, FK¹, zıkr eylegil FK², söylegil MK¹, MK².

⁷³¹ bir melek: melek A / virmiş-idi: virmişdi MK¹, YK // İş: İşin AÖ / ol: ola MK¹ / diyü: da AÖ / diyü: diye YK / göndürmiş-idi: göndürmişdi MK¹, göndermişdi YK. İş ol aña diyü göndürmiş-idi: Hizmetine Yūsuf'ıñ durmuş-ıdı A, Hizmetine Yūsuf'ıñ durmuş idi FK¹, Hizmetine Yūsuf'ıñ durmuş-ıdı FK², Yūsuf'ıñ hizmetine durmuş idi MK².

⁷³² Bu melek: Mālik FK¹ / Bu melek didi Yūsuf'a: Yūsuf'a didi bu melek MK² / Yūsuf'a: Yūsuf'ıñ A, FK² / neydügin: neydiñüz A, n'itdügin MK¹ // düşünün: düşüni AÖ, düşü FK¹, düşünde M, düşi MK¹ / düşünün neceydügin: ne idigün MK² / neceydügin: necidiñüz A, niceydegin B, nice idügin MK¹, nice idigin YK.

- M24a 733 Didi Yūsuf şol düşüñde gördüğüñ
Karşula diyübeni emr olduğıñ
- 734 Ol benem ki işde gelmişem saña
Pādişāh diñler bunı qaldı taña
- YK55a 735 Pādişāh didi baña emr olduğıñ
Nice bildüñ kim didi emr olduğıñ
- MK²20b 736 Didi saña emr iden virdi haber
Pādişāha işbu söz kıldı eşer
- 737 Pādişāh didi baña şöyle_emr olur
Karşu varam yā saña ne emr olur
- 738 Yūsuf eydür bunda gelmişem saña
Putu tapmaya uyasın sen baña

⁷³³ düşüñde: düşde AÖ, MK¹, düşüñdür B, düşinde FK² / gördüğüñ: gördüğüñ AÖ, gördiñ YK // diyübeni: deyüben A, deyëbëni B, diyü FK¹, MK¹, diyüben M, YK, diyü saña MK² / olduğıñ: olduğıñ AÖ, B, YK.

⁷³⁴ Ol: Ey B / ki: kim A / gelmişem: gelmişem ben A // diñler: duydu MK¹, geldi YK / bunı: anı M, bu sözi MK¹ / qaldı: diñler qalır MK².

⁷³⁵ didi: didi-kim MK¹ / olduğıñ: olduğıñı FK¹ // bildüñ kim didi: didi ne bildüñ M, bildiñ ki MK², bildiñ didi YK / emr: baña ne MK² / olduğıñ: olduğıñı FK¹, olduğıñ MK², olduğıñ YK. Bu beyit A'da yok.

⁷³⁶ virdi: vire B // Pādişāha: Pādişāh AÖ, B, FK¹, FK² / söz: sözi B, FK², söze FK¹. Bu beyit A'da yok.

⁷³⁷ Pādişāh didi baña: Pādişāh FK² / didi: didi-kim MK¹, dir MK² / didi baña: didi YK // yā saña: yā MK¹, saña MK² / ne: nice FK¹, FK², MK¹, MK² / emr: seyr MK². Bu beyit A'da yok.

- 739 Pādiṣāh dir sözlerüñ kıldum qabül
Şorayum putıma görem ne dir ol
- AÖ25a 740 Pādiṣāh tırdı put evine varur
Yūsuf ardınca sürüp bile gelür
- 741 Pādiṣāh gördi-ki Yūsuf'la gelür
Anlarıñ kim şağışın Allāh bilür
- B22a, FK²27b, 742 Didi kimler durur arduñca gelür
MK¹90b Seni gözler hep saña ' izzet kıılır
- 743 Yūsuf eydür bil meleklerdür olar
Yoldaş oluban beni beklëyeler

⁷³⁸ bunda: ben de FK¹, M, MK¹, YK // tapmaya: tapmayasın AÖ, B, MK¹, dapmayasün FK¹, tapya YK / uyasın: uyasın YK / sen baña: baña AÖ, B, FK², MK¹. Puta tapmaya uyasın sen baña: Pādiṣāh diñler bunı qalır taña MK². Bu beyit A'da yok.

⁷³⁹ Pādiṣāh dir: Pādiṣāh AÖ / putıma görem: göreyim MK¹ / görem: göreyim FK¹ / ne dir: nider AÖ, nedür M. Şorayum putıma görem ne dir ol: Pādiṣāh gördi Yūsuf bile gelür MK². Bu beyit A'da yok.

⁷⁴⁰ tırdı: gıder B / put evine: puṭ-ḥāneye MK¹ // Yūsuf ardınca sürüp bile: Gördi-kim yanında atlular MK² / sürüp: girü AÖ, görüp B, YK, sürer FK¹, FK², girüp M / gelür: varur AÖ, B, FK², MK¹, YK, varır FK¹. Pādiṣāh tırdı put evine varur: Şorayım puṭıma görem nedür ol MK². Bu beyit A'da yok.

⁷⁴¹ gördi-ki: *-metin-* gördi-kim. Pādiṣāh: Pādiṣāhı FK¹ / gördi-ki: gördi AÖ, B, FK², M, YK, gördü FK¹ / Yūsuf'la: Yūsuf B, Yūsuf-ıla FK², Yūsuf'la bile YK // Anlarıñ: Atlular FK¹, Atlılar FK², Didiler M / Anlarıñ kim: Erlerinüñ B, Atlular var ki MK¹, Anlarıñ YK / şağışın: şağışımı YK. Bu beyit A ve MK²'de yok.

⁷⁴² Didi: Didiler M, Didiler ki MK² / kimler durur: kimlerdir bular B, kimlerdür bular FK¹, M, kimlerdür bular FK², kimler bu ki MK², kimlerdür bunlar Y / arduñca: ardınca YK / gelür: gelën M // Seni gözler: Senün için M / ' izzet: tapu MK² / kıılır: kıılan M. Seni gözler hep saña ' izzet kıılır: Anlarıñ şağışımı Allāh bilür B. Bu beyit A'da yok.

⁷⁴³ eydür bil: iyder MK² / bil: bile FK¹ / olar: anlar MK¹, YK, ol MK² // oluban: olup FK², YK, olup hep MK² / beni: seni M / beklëyeler: beklëdiler B. Bu beyit A'da yok.

- 744 Pādiṣāh tiz girdi put-ḥānesine
Yūsuf ardınca varur bilesine
- 745 Yūsuf' uñ yüzini çünki put görür
Pāre pāre olubanı kırılır
- A22a 746 Pādiṣāh gördi ĩmāna geldi ol
Ḥaqq' uñ emri ne ise kıldı kabūl
- 747 Pes ta' ām getürdi Yūsuf öñine
Süd ile piriñç idi bir kab-ıla
- FK¹13b 748 Şundı bir loğma Yūsuf andan yidi
Leşkerine siz de aluñ yĩn didi

⁷⁴⁴ tiz: işitdi FK¹, YK, bunı işitdi FK², işidüp MK¹ / tiz girdi: girdi çün MK² / put-ḥānesine: put-ḥāneye FK¹, put-ḥāneye YK // Yūsuf: Ol YK / varur: vardı YK / varur bilesine: bilesine MK² / bilesine: bilesin FK¹, yine MK¹, put-ḥāneye YK. Bu beyit A, B, ve M' de yok.

⁷⁴⁵ çünki: çünkim AÖ, MK¹ // olubanı: oluban FK¹, MK¹, olup sönübeni FK², olup anda MK², YK / kırılır: dökülür MK¹. Bu beyit A ve M' de yok.

⁷⁴⁶ gördi: görüben AÖ, görüp MK² / gördi ĩmāna geldi: ĩmāna geldi görür M / geldi ol: gelür AÖ // Ḥaqq' uñ: Ḥaqq A, Ḥaqq' ın B, Ḥaqq' uñ FK¹, M, MK¹ / emri: emrini B / ne ise: daḥı B, neyse YK / kıldı kabūl: anı kıldı ol A. Ḥaqq' uñ emri ne ise kıldı kabūl: Şıdık-ıla gökçek Müsilman oldu ol MK².

⁷⁴⁷ Pes: Bes A, Beşir FK¹ / Pes ta' ām: Bir ta' ām AÖ, Ta' ām MK² / Yūsuf: Yūsuf' ın MK² // Süd ile: Südle MK¹ / piriñç idi: piriñç ile A, piriñç-ile B, FK¹ / idi: ol A / bir: yeri MK² / bir kab-ıla: qalıla B / kab-ıla: birqa ol A, qabla MK¹.

⁷⁴⁸ Şundı bir loğma Yūsuf: Yusuf şundı bir loğma A / Şundı bir loğma Yūsuf andan: Yūsuf andan aldı bir loğma MK² / bir loğma Yūsuf andan: Yusuf andan bir loğma FK¹, M, bir loğma andan MK¹ // Leşkerine: Leşker ile A, 'Askerine MK¹, Qafle 'askerine MK² / siz de: siz YK / siz de aluñ: siz MK².

- 749 Cümle ‘ asker aluban yidi ʔa‘ām
 Hıç dükenmedi henüz ʔırdı ʔa‘ām
- M24b 750 Pādişāh gördi bunı hayrān olur
 N’idesin bilmez heman mestān olur
- 751 Göçdi Mālik çünki ol kervān yürür
 Gitdi Yūsuf pādişāh hayrān ʔalır
- 752 ‘ Askerin cem‘ eyleyüp ʔırdı hemān
 Yūsuf’uñ ardınca oldılar revān
- MK²21a 753 ʔaşdı budur irişe ‘ asker ile
 Yūsuf’ı Mālik’uñ elinden ala
- 754 Gördi Mālik girüden leşker gelür
 Beñzi şarardı anuñ hayrān olur

⁷⁴⁹ ‘ asker: leşker M, ‘ askeri YK / aluban: gelüben A, B, M, MK¹, YK, gelüp hep FK¹, gelübeni FK², gelüp MK² / yidi: yidiler MK¹, MK² // Hıç: Hiç A, FK¹ / Hıç dükenmedi henüz ʔırdı: Tükenmez durur yine henüz MK² / dükenmedi: dükenmezdi A, B, FK², dükenmez-idi AÖ, dükenmez FK¹ / henüz: henüz YK / henüz ʔırdı: ʔırdı AÖ / ʔırdı: dürlü A, ʔırdır B, FK², durur FK¹, MK¹, YK.

⁷⁵⁰ gördi: görüp M, MK² / bunı: anı MK² // N’idesin: N’idesini AÖ, B, FK¹, FK², MK², N’idesine M / N’idesin bilmez heman mestān: Gitdi Yūsuf pādişāh hayrān olur A / bilmez heman: bilmez AÖ, FK¹, FK², MK¹, bilemez B, M, MK².

⁷⁵¹ Göçdi: Geçdi A / Mālik: Melik A, MK¹ / Mālik çünki ol kervān yürür: kervān Mālik çün yürüdü FK¹ / çünki ol: oradan MK² / çünki ol kervān yürür: ol kārbandan ayrılır MK¹ / ol kervān: kervān B / kervān: gümrāh YK // ʔalır: olur FK¹, M, MK¹, MK², YK. Gitdi Yūsuf pādişāh hayrān ʔalır: N’idesin bilmez mestān olur A.

⁷⁵² ‘ Askerin: ‘ Askeri AÖ, Leşkerin M / eyleyüp: idüben AÖ, FK¹, idüp MK¹ / ʔırdı: yürür AÖ, ʔırdılar MK¹ // oldılar: oldı A, YK.

⁷⁵³ ʔaşdı: ʔaşd FK¹, YK / budur: bu kim AÖ, MK¹, MK², bu ki FK¹ / ‘ asker: leşker M // Yūsuf’ı: Yūsuf FK¹ / Mālik’uñ: Melik’iñ A, Mālik B, FK², ol Mālik M, Melik’uñ MK¹.

AÖ25b, FK ² 28a	755	Didi Yā Yūsuf meded eyle baña Kervānı sen sür didi Yūsuf aña
	756	Çaldı Yūsuf girüde diñle n'olur On iki biñ er-ile ol şāh gelür
	757	Döndi Yūsuf anlara yüzün açar Her birinüñ ' aklı başından uçar
B22b, YK55b	758	' Aklı gitdi cümle atdan yıqılur Üç gün anda her biri yatur çalur
MK ¹ 91a	759	İrdi Mālik bir ' Ariş adlu şere Yūsuf' uñ göñline bu geldi yare

⁷⁵⁴ Mālik: Melik A, MK¹ / girüden: bī-kirān AÖ, bir kervān B, M, bī-nihāyet MK¹ / leşker: ' asker A, MK¹, MK², YK / leşker gelür: gelür B // şarardı: bozuldı MK² / anuñ: anı FK¹, aña MK² / hayrān: dīvāne A / olur: çalur MK².

⁷⁵⁵ Didi Yā Yūsuf: Yūsuf'a dedi A, Yā Yūsuf didi AÖ, B, MK¹, YK, Yūsuf dide FK¹, Yūsuf'a didi FK², MK² /

meded: FK¹ / baña: bize MK² // Kervānı: Kervāna FK¹, Kervān FK², Kārubānı MK¹ / sen sür: sür B / sür: şor A.

⁷⁵⁶ Çaldı: Çaldı pes M, Çıldı FK¹ / girüde: eñnede FK¹, diñle imdi YK / diñle n'olur: diñlenür FK¹, FK², ne olur M, YK, gör ne çılur MK¹, nelür MK² // ol şāh: leşker M.

⁷⁵⁷ Döndi: vardı YK // ' aklı: ' aql YK / uçar: şaşar M, MK¹, MK².

⁷⁵⁸ ' Aklı: ' Aql YK / gitdi: gidüp MK² / cümle: gitdi B / atdan: andan A, anda AÖ, B, MK¹, YK // gün anda: güne dek A, günden FK¹, MK² / anda her biri: anda YK / her biri: cümlesi MK².

⁷⁵⁹ Mālik: Melik A, MK¹ / bir ' Ariş adlu: ' Arş adlu bir MK², bir bir söyledi YK / ' Ariş: ' Arş A, ' Uriş FK¹ / şere: şehre A, AÖ, M, MK¹, MK², şāre FK¹, anda YK // göñline: göñlüle FK¹ / göñline bu: göñlünde MK² / bu: ne AÖ, FK², YK / yare: orada AÖ, ey yāre FK¹, MK¹, iy-yare FK², ey yare M, anda ire MK², bunda YK. Bu beyit B'de yok.

- 760 ‘ Aceb mişlüm var mı ola ‘ âlemde dir*
Yüzimi gören kamu olur esir
- A22b 761 Çünkü Yūsuf mağrur oldu özine
Kimse bakmadı şehirde yüzine
- 762 Çün niķābın açdı Yūsuf anlara
Hiç eşer kılmadı hūsni bunlara
- 763 Bildi Yūsuf n’olduğın tevbe kıldı
Ağlayuban Tañrı’sına yalvarur
- 764 Secde kıldı Rabb’ine itdi niyāz
Ķabūl itdi tevbesin ol bi-niyāz
- M25a 765 Mışır’a yakın geldi ķafle yürüdi
Mālik anda döndi Yā Yūsuf didi

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁷⁶⁰ ‘ Aceb: ‘ Acēba YK / var mı ola: var mıdır A, var mıydı FK¹, var mıdur FK², MK² / ‘ âlemde: ‘ âlemde FK² / dir: disez A, dür FK¹, benüm MK¹ // Yüzimi: Yüzüm A / gören kamu olur esir: görenün gönline bu gelir YK / kamu: kişi A, FK¹, FK² / kamu olur: olur MK² / olur esir: ola esirim MK¹ / esir: ‘ asir A, esir AÖ, esir FK².

⁷⁶¹ mağrur: ğurūr A, mağrūr B, FK¹, FK², M, MK¹, YK, mesrūr MK² / özine: yüzüne FK¹, özün MK² // bakmadı: bakmadı o A, AÖ, FK¹, FK², MK², bakmaz o MK¹ / şehirde: anuñ B, şār FK¹, şerde FK², YK, şeh(i)rde M, MK², şehirde MK¹.

⁷⁶² Çün: Çünkü B / niķābın açdı Yūsuf: Yūsuf niķābın açdı B / açdı Yūsuf: Yūsuf açdı MK¹ // Hiç: Hiç A, FK¹ / hūsni: yüzi FK¹ / bunlara: anlara AÖ, FK¹, M, başkanlara MK¹.

⁷⁶³ Bildi Yūsuf: Bildi AÖ // Tañrı’sına: Tañrı’ya A, FK¹, YK, Tañrı’ya pes B, Tañrı’ya çok MK².

⁷⁶⁴ kıldı: itdi M / Rabb’ine: Rabb’isine A, FK¹, FK², MK¹, Tañrı’ya MK² // Ķabūl itdi: Etdi ķabūl MK² / itdi: ider B, kıldı MK² / tevbesin ol: tevbesini A / bi-niyāz: niyāz FK¹.

- 766 Atdan inüben deñiz yanına var
Tözı toprağı yuyuban şuya gir
- 767 İndi Yūsuf vardı Nîl kenārına
Diledi-kim tonlarını şoyına
- FK²28b 768 Didi Mevlā'm gizle benüm sırrımı
Bir bulut geldi vü tiz örtüdi anı
- 769 Yūsuf anda şuyun içine girür
Bir balık ayağı altına tırur
- AÖ26a, MK²21b 770 Yūsuf ol balık üzerine tırur
Şu koyunur anda şuya girinür

⁷⁶⁵ yakın geldi: geldi yakın A / kâfle: kâfile MK¹, YK // Mâlik: Melik A, MK¹ / anda: andan AÖ / anda döndi: durdu YK / döndi: dön B / döndi Yâ Yūsuf didi: Yūsuf'a ol dir idi MK¹ / Yâ Yūsuf: Yūsuf'a FK¹.

⁷⁶⁶ inüben: inüp MK¹, YK / yanına: kenārına MK¹ / var: varur AÖ, FK², YK // Tözı: Toza M, Töz MK¹ / toprağı: toprak A, AÖ, toprağa M / yuyuban: yuyup M / şuya gir: ne ki var MK¹ / gir: girünür AÖ, girür FK², YK. Atdan inüben deñiz yanına var: Andan in deñiz var şol A. Bu beyit MK²'de yok.

⁷⁶⁷ İndi: Anda FK¹ / Yūsuf vardı: ol-dem Yūsuf MK² / Nîl: Mîl FK¹, MK² // Diledi-kim tonlarını: Diledi tonlarını ol B. Bu beyit YK'de yok.

⁷⁶⁸ Mevlā'm: Mevlā B, FK¹, MK¹ / gizle: gine FK¹, şakla YK // bulut: bilüt AÖ / bulut geldi vü tiz: bölük bulut geldi MK² / geldi vü: geldi B, MK¹ / vü: ve M / vü tiz: tiz A, FK¹, YK / tiz: tiz AÖ, FK² / örtüdi: ördü FK¹ / anı: sırrın A.

⁷⁶⁹ şuyun: şu B / girür: girdi B // ayağı: ayak B / altına: altında MK¹, MK² / tırur: tırdı B, gelir YK. Bir balık ayağı altına tırur: Şoyınur anda şuyun içine girinür FK¹.

⁷⁷⁰ FK¹'de mısralar takdim-tehirlidir. üzerine: üzerinde A, B, FK¹ // koyunur: koyuna AÖ, koyunup MK² / anda: andan A, anda hem MK² / girinür: girer MK². Şu koyunur anda şuya girinür: Bir balık ayağı altında durur FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

- 771 Balık aña söyledi zārī kıılır
Āh ider dağı Yūsuf'a yalvarur
- 772 Didi Yā Yūsuf bugün geldüm saña
Ĥācetüm vardur du'ā eyle baña
- 773 Cümle balık diñle ĥükmümde benüm
İllā oğlum yoq-durur diñle benüm
- B23a 774 Luřf idüp Ĥaķ'dan dilëyiviresin
Baña bir oğul vire yalvarasın
- FK¹14a 775 Yūsuf anda Ĥazret'e kııldı du'ā
Ĥaķ te'ālā ĥācetin kııldı revā
- A23a 776 İki oğul virdi aña pādişāh
Şādumān itdi balığı ol İlāh

⁷⁷¹ aña: anda AÖ, anda aña MK¹ / söyledi: söyleyüp MK² / zārī: zārī MK¹ / kıılır: kalur A, kıılup YK // ider: idüp M / dağı Yūsuf'a: Yūsuf'a dağı M, anda Yūsuf MK² / yalvarur: yalvarup YK.

⁷⁷² Didi: Balık iyder MK² / Yā Yūsuf: Yūsuf FK¹, Yūsuf'a FK² / Yā Yūsuf bugün geldüm: bugün geldim ben A / bugün geldüm: çü geldüm ben B // vardur: var A, var sen MK².

⁷⁷³ Cümle balık diñle: Bunlar hep oldu MK² // oğlum: evlādum YK / yoq-durur: yoqdur FK¹, MK¹, MK², YK / diñle: bil AÖ, MK¹, bilgil B, YK / benüm: ĥācetim A, iy cānım AÖ, ĥālīm FK¹, cānum FK², YK, cānım MK².

⁷⁷⁴ Luřf: Luşfı FK¹ / Ĥaķ'dan: Ĥaķķ'a MK² / dilëyiviresin: dilëyivir begün B, dileyiviresiz FK¹, dileyisin MK¹, du'ā idesin MK², dileyiviresin YK // vire: vire diyü MK¹, vir deyü MK² / vire yalvarasın: yalvarıvir begün B / yalvarasın: yalvarasız FK¹, yalvarasın YK.

⁷⁷⁵ anda: andan A, kııldı M / anda Ĥazret'e: Ĥaķķ'a çün MK¹ / Ĥazret'e: Ĥaķķ'a MK² / kııldı: anda M // kııldı: itdi MK¹, YK.

MK ¹ 91b	777	Ol balıġuñ biri Yūnus'ı yudar Biri Süleymān yüzüğini yudar
	778	Çünki Yūsuf anda ġusl itdi i cān Cebrā'îl ħulle getürdi bil hemān
	779	Didi Yā Yūsuf Çalab emr eyledi İşbu ħulleyi Yūsuf geysün didi
M25b	780	İmdi ÷ur gey ħulleyi cānuñ seve Ne dilerseñ ħācetuñ oldı revā
FK ² 29a	781	Geydi Yūsuf ħulleyi çünki yürür Mālik anı görđi nūr olmış gelür

⁷⁷⁶ oġul: oġlan YK / virdi aña: virdi A // Şādumān: Şāzıbān B, Daġı şādmān MK¹, Şāzmān YK / itdi: eyledi A / balıġı ol: ol balıġı MK¹ / İlāh: elāh FK¹.

⁷⁷⁷ Ol balıġuñ: Balıġıñ MK² / biri: birisi A, FK¹ / Yūnus'ı: Yūnus A, FK¹, YK, Yūsuf'ı B / yudar: yudan MK² // Biri: Biri daġı AÖ, Birisi FK¹, MK² / Süleymān: Süleymān'uñ MK¹, YK / yüzüğini: yüzüğün A, mührin AÖ, yüzüğün MK¹, YK / yudar: yudan MK².

⁷⁷⁸ Çünki Yūsuf: Çün A / Çünki Yūsuf anda: Yūsuf anda çünki AÖ / Yūsuf anda: anda Yūsuf FK¹ / anda ġusl: ġusl MK² / ġusl: ġus(u)l AÖ, ġul YK / itdi: eyledi FK¹ / i: ey A, B, FK¹, FK², YK / i cān: hemān MK¹, MK² // Cebrā'îl: Cebrā'îl A, AÖ, FK², MK¹ / bil: dir B, ol MK¹, MK² / hemān: zamān MK¹, MK², hemān YK.

⁷⁷⁹ Didi: Diñle MK² / Çalab: Ĥudā MK² / eyledi: itdi sana M // İşbu ħulleyi Yūsuf: Yūsuf işbu ħulleyi MK² / Yūsuf: Yūsuf'um B / Yūsuf geysün: geysün A, M / geysün: geysiñ YK / didi: dir saña M.

⁷⁸⁰ İmdi: Didi MK² / ÷ur gey: gey A, dir ki M / gey: ki FK¹ / gey ħulleyi: gey AÖ / seve: sevine FK¹, sev YK // oldı: ola: MK¹. Bu beyit MK²'de yok.

⁷⁸¹ Geydi: Çünki A / Geydi Yūsuf: Kaġdı geydi MK² / Yūsuf ħulleyi: ħulleyi Yūsuf B, FK¹, MK¹ / çünki: çünkim AÖ, YK / çünki yürür: geydi durur A / yürür: gelür B, yunur FK¹, FK², nūr MK² // Mālik: Melik A, MK¹ / görđi: görür MK².

- YK56a 782 Mālik eydür bunı kim virdi saña
Seni kim ağırladı söyle baña
- 783 Yūsuf eydür baña Hāḡ virdi bunı
Baya yoḡsula viren ol rızqını
- 784 Gitdi Mālik Mıṣr'a vardı evine
Yūsuf'ı şata vü gönli sėvine
- AÖ26b, MK²22a 785 Hem Yūsuf'ıñ yüzine çekdi niḡāb
Kimse görmeye anı itdi ḡicāb*
- 786 Bir münādī Mıṣr'a i' lām eyledi
Şehre bir ḡul geldi diyü söyledi
- 787 Her kim anuñ yüzini bir kez göre
Dü cihānda ol sa' ādete ire

⁷⁸² Mālik: Melik A, MK¹ // söyle: söylegil FK¹.

⁷⁸³ baña: didi B, bunı FK² / baña Hāḡ: kim baña M / Hāḡ: Rabb'üm A / bunı: anı A, YK, baña B, FK² // viren: virür MK² / viren ol: viren MK¹ / ol rızqını: rızqını A, FK¹. Baya yoḡsula viren ol rızqını: Rızqını viren bayı ve hem yoḡsula B.

⁷⁸⁴ vü: *-metin-* ve. Gitdi: Geldi A, Gid FK¹ / Gitdi Mālik: Gitdi YK / Mālik: Melik MK¹ / Mālik Mıṣr'a: Mıṣr'a Melik A // Yūsuf'ı: Yūsuf u FK² / Yūsuf'ı şata: Şata kim A, Yūsuf şata FK¹ / vü gönli: gönlü FK¹, MK¹, gönli MK² / gönli: cānı B.

⁷⁸⁵ Hem Yūsuf'ıñ: Yūsuf'ıñ gül MK² / çekdi: urdı B, ḡıldı MK² // Kimse görmeye: Kimseye göstermeye MK¹, Kimseye görünmesün MK² / anı itdi: ider MK².

* Bu beyitten sonra AÖ'de şu başlık yer almaktadır: Der-Beyān-ı Yūsuf.

⁷⁸⁶ Bir münādī: Münādī A / i' lām: nidā M // geldi diyü: geldi M. Bu beyit MK¹'de yok.

- 788 Bir kez anuñ her kim ünin işide
Şādumān olup gön̄linden ğam gide*
- B23b 789 Çünkü Yūsuf şehre girdi bil i yār
İrġanup ağaçlar oldı bī-ķarār
- 790 Hem yimişler göv̄nüp āvāz ider
Yil eser yaprakları āġāz ider
- A23b 791 Daġı ķuşlar medġ ider āvāz-ıla
Hem teġanniler ider āġāz-ıla
- 792 Daġı Mışr'ın ehli ser-gerdān olur
Yimek içmek yimeyüp ħayrān olur

⁷⁸⁷ kim: ne kim B, FK¹ / yüzini bir kez: bir kezün yüzün A / bir kez göre: görmek gire AÖ, göre B // Dü: İki MK¹ / cihānda: cihān AÖ / ol: anda AÖ / sa' ādete: sa' ādet AÖ, sā' ādete YK.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁷⁸⁸ anuñ her kim: her kim anuñ YK / her kim ünin: sözünü kim MK² / her kim ünin işide: ünün işide hem kim FK¹ / ünin: sözün A // Şādumān: Şādmān MK¹, Şāzmān YK / olup: ola A, AÖ, B, FK², MK², YK, ola giden FK¹ / gön̄linden: gön̄li B / ğam gide: ğam FK¹.

⁷⁸⁹ girdi: vardı MK² / girdi bil i: bil ey A / bil i: ey B, MK¹, YK / i: ey FK¹, FK², MK² / yār: cān M // İrġanup: İrġinur A, FK¹, İrġanur B, MK¹, YK, İrġarı M, İrġanur FK², MK² / oldı: ider FK¹, anda MK² / oldı bī-ķarār: ider bī-niyāz A, olur mı ķarār B, ider bī-ķarār FK², ider mi ķarār YK / bī-ķarār: ber-ķarār M.

⁷⁹⁰ Hem: Her A / göv̄nüp: geyinüp A, göyinüp FK¹, göyünüp FK², M, göynüyüp B, YK, gövenür MK¹ / ider: eyledi M // yaprakları: yapraklar FK², M, YK / ider: eyledi M. Bu beyit MK²'de yok.

⁷⁹¹ medġ: medġi YK / ider: iderler YK / āvāz-ıla: āvāz ider A // teġanniler: temmenniler A, teġanniler AÖ, teġanler B, teġayyenler M, teġannī YK / ider: ider ol B, MK¹, iderler FK², ideler YK / āġāz-ıla: āġāz ider A. Bu beyit MK²'de yok.

⁷⁹² Mışr'ın: Mış(ı)r A, FK¹ / ehli: ħalkı A, FK¹, YK, ehl MK¹ // Yimek içmek yimeyüp: Yimegi içmeyüp FK¹, Yimeyüp içmeyüp YK / yimeyüp: olmayun MK² / ħayrān: ser-gerdān FK¹.

- 793 Kamusı görmek dilerler yüzini
İşideler dağı şeker sözünü
- FK²29b 794 Çün şabâhın tırdılar hayrân u zâr
Her kişi Yûsuf diyü cândan bezer
- M26a, MK¹92a 795 Cümle Mâlik çapısına geldiler
Çarşu tırup aña ‘izzet kıldılar
- 796 Didiler kim Mâlik’e diñle i cân
Çuluñı biz görmege geldük hemân
- 797 Didi Mâlik kim anı görmek diler
Birer altun virübeni göreler
- 798 Didiler kim birer altun ne ola

⁷⁹³ Kamusı: Varın varın MK² / görmek: göricek B / dilerler: diler A, B, MK¹, diler hem FK¹, ister MK² // İşideler: İşitdiler B, İşidenler MK¹, Eşitdiler MK².

⁷⁹⁴ Çün: Çünkü MK¹, şabâhın: şabâhın B, şabâhâ dek M, şabâhın YK / hayrân u: hayrânı B, hayrân FK¹, hayrân-ı FK² / hayrân u zâr: zâr YK / u zâr: olar AÖ // Her kişi: Hem YK / Yûsuf: cândan A / diyü: diyüben AÖ, dir B, diyenler YK / cândan: cânından B, candan FK¹ / cândan bezer: ‘arzûlar AÖ. Her kişi Yûsuf diyü cândan bezer: Çarşu tırup aña ‘izzet kıldılar FK². Bu beyit MK²’de yok.

⁷⁹⁵ Mâlik: Melik A, MK¹ // kıldılar: eylediler MK². Çarşu tırup aña ‘izzet kıldılar: Her kişi Yûsuf diyü cândan bezër FK².

⁷⁹⁶ Didiler kim: Didiler AÖ, MK¹, YK / kim: ki B, MK² / Mâlik’e: Mâlik FK¹, Melik’e kim MK¹ / diñle i: ey A, diñle sen ey AÖ / diñle i cân: bu zamân MK¹ / i: ey B, FK¹, FK², YK / i cân: hemân MK² // Çuluñı: Çulu A, FK², Çuluña AÖ, M / biz: kim A / biz görmege: görmege B, FK¹, FK², MK¹, MK², YK / biz görmege geldük: görmege geldik biz AÖ / hemân: ey cân A, MK¹, i cân AÖ, YK, ey cüvân B, bil ey cân FK², bu zamân MK².

⁷⁹⁷ Didi: Dir ki MK¹ / Mâlik: Melik A, MK¹ / kim: kim-ki FK², kim ki MK¹ / kim anı: anı MK² / kim anı görmek diler: çulu görmege anı gördüler FK¹ / anı: ki B // Birer: Bir FK¹, YK / virübeni: virüben A, MK¹, virüp hep FK¹, virüp anı MK², virüp de anı YK / göreler: gördüler FK¹.

Cümle cānımız aña qurbān ola

- AÖ27a 799 Aç qapuyı birer altun virelüm
Tek anuñ görklü yüzünü görelüm
- 800 Cümle halk üşdi anuñ qapusına
Birer altun virdiler qapusına
- 801 Yūsuf anda ev içinde oturur
Altunı viren girür anı görür
- FK¹14b 802 Gören anuñ yüzünü hayrān olur
Hiç mecāli qalmayup sekrān olur
- MK²22b 803 Qullarına Mālik emr itdi i cān
Göreni taşra çıkaruñ dir hemān

⁷⁹⁸ kim: ki B, MK² / birer: bir YK / ne ola: virelüm FK¹ // Cümle cānımız: Cümlemüz FK², MK¹, Cānımız dağı cümle MK² / aña qurbān: qurbān A / qurbān: qurbānlar MK¹ / ola: idelüm FK¹.

⁷⁹⁹ Aç qapuyı: Qapuñı aç A, FK¹, Qapucı aç FK², Qapuyı aç MK² // Tek: Bizler MK² / görklü: görgülü AÖ, FK¹ / görklü yüzünü: gül cemālin A, yüzünü bir kez M, mäh cemālin MK² / yüzünü: yüzün B, MK¹, YK.

⁸⁰⁰ anuñ: Mālik FK¹ / qapusına: qapusına FK² // virdiler: virdi A / qapusına: şahābusına A, bir görmesine MK².

⁸⁰¹ içinde: içine FK² // Altunı: Altun FK² / viren: virüp A / girür: girüp MK¹ / girür anı: anı girür A, ol gelür FK¹ / girür anı görür: anı görür girür FK².

⁸⁰² Gören anuñ yüzünü: Yüzünü gören anıñ MK² / yüzünü: yüzün YK // Hiç: Hiç B, FK², M, MK¹, MK², YK / qalmayup: qalmaz ol AÖ, B, FK², sergirir FK¹, qalmaz YK / sekrān: hayrān A, ser-gerdān B, YK, deli FK¹.

⁸⁰³ Mālik: Melik A, MK¹ / itdi: ider MK¹ / i: ey A, B, FK², MK¹ / i cān: hemān MK² // taşra: tez taşra MK² / taşra çıkaruñ dir: tiz taşra atuñ A, tiz taşra çıkarıñ AÖ, YK, tiz dışarıya çıkarur FK² / çıkaruñ: çıkarur MK¹ / dir: siz B / dir hemān: hemān FK¹, MK¹, revān MK² / hemān: hemān YK.

B24a	804	Kendiler çıkmāğa ‘aqlı kalmaya Çıkuban kanda giderler bilmeye
YK56b	805	Bağalar birbirini bilmeyeler Evleri kanda durur bulmayalar
A24a	806	Dilleri de anlaruñ söylemeye Kimsenüñ sözini fehm eylemeye
FK ² 30a	807	Şol kadar halk anı görmegē gele Altı yüz biñ altunı bir günde_ala
	808	Gideler evlerine hayrān u zār Şabāha degin olalar bi-ğarār
	809	Çün şabāh ola dirilüp geeler

⁸⁰⁴ Kendiler: Görenler MK², Kendileri YK / çıkmāğa: çıkmā YK / ‘aqlı: mecāli M, ‘aql YK / kalmaya: kalmāğa B // Çıkuban: Çıkarlar A, AÖ, FK², M, Çıkarurlar B, Çıkaralar FK¹, Çıkısa dağı MK², Çıkanlar da YK / kanda: kanda FK¹ / giderler: gider AÖ, B, FK², M, gidesin FK¹, MK², gide yol YK / bilmeye: bilmeyeler FK¹, bulmaya YK.

⁸⁰⁵ Bağalar: Bağalar B, Bağalar da M, Başkanlar YK / birbirini: birbirlerini A, birbirin B, birbirin M, hiç birbirin MK², birbirine MK¹ // Evleri: Evlerini AÖ, B, FK², Evlerin FK¹ / kanda durur: kanda gider A, FK², kanda dur AÖ, B, FK¹, MK¹, YK, dağı kanda kaldığın MK² / bulmayalar: bilmeyeler A, MK¹, MK², bilmeyeler AÖ, FK¹, bilmeyeler B.

⁸⁰⁶ Dilleri de: Dillerini de FK², Dillerinde YK / de: hem dağı MK² / de anlaruñ: hem FK¹ / anlaruñ: anlar söz YK // sözünü: sözün A, yüzünü FK¹ / fehm: dağı fehm MK², fehmi YK / eylemeye: eylemeyeler FK¹.

⁸⁰⁷ halk: ki MK² / görmegē: görmeye A / gele: gelir FK¹, gelir FK² // Altı: Elli FK¹ / yüz biñ: yüz FK¹, MK² / altunı: altun FK¹, FK², M, MK², YK / bir günde: anda A, bir gün AÖ, FK¹ / ala: alur FK¹, FK², gele MK², YK.

⁸⁰⁸ Gideler: Giderler FK² / hayrān u zār: anlar firār YK / u zār: olur FK¹, zār FK², olalar MK¹ // Şabāha: Şabāha MK¹ / Şabāha degin: Çün şabāha kadar MK², Şabāh-digin YK / olalar: olurlar FK¹, olur FK², evlerinde MK², ideler mi YK / olalar bi-ğarār: bi-ğarār olalar MK¹ / bi-ğarār: āh u zār B, bi-ğarār MK², ğarār YK.

Birer altun dağı virüp göreler

- M26b 810 On güne dek gelüp anı göreler
On güne dek birer altun vireler
- 811 Çünkü on gün tamām oldu bil i yār
Mālik anı zeyn ider şatmağ diler
- MK¹92b 812 Şehre gönderdi münādīler gine
Müşteri gele bu Ken'ānī kıla
- 813 Ol melek kim Yūsuf'ıñ eşi idi
Mālik'e Yūsuf'ı ben şatam didi
- AÖ27b 814 Her kişi nesi var-ısa getirür
Ya' nī kim Yūsuf'a bahā yetürür

⁸⁰⁹ ola: olup A, FK¹, oldı M, MK¹, olunca MK², gine YK / geleler: geldiler FK¹, M, YK // dağı virüp: birer altun B, virüp anı FK¹ / virüp: görüp M / göreler: vireler B, gördüler FK¹, virdiler M, Yūsuf'ı göreler MK², gördiler YK.

⁸¹⁰ MK²'de mısralar takdim-tehirlidir. dek: degin YK / gelüp: tamām M / göreler: gördiler MK¹, görürler YK // birer: onar M, MK¹ / vireler: virdiler MK¹, direler YK. Bu beyit B'de yok.

⁸¹¹ on gün: on M / on gün tamām oldu: tamām oldu on gün FK¹ / tamām: hem tamām FK² / oldı: olunca MK² / bil i: ey A, B, FK¹, FK², MK¹, MK² / i yār: ey cān YK // Mālik: Melik MK¹ / Mālik anı: Melik A / zeyn ider: zeyn idüp AÖ, zey(i)n B, zīnet idüp FK¹, M, re'yi idüp MK¹, tezyīn MK² / zeyn ider şatmağ diler: şatmağ diler ey cān YK / şatmağ: şatmağlık B.

⁸¹² münādīler: münādī A, münādīler AÖ / gine: yine A, FK¹, FK², MK², gide B, nidā M, nidā kılar MK¹ // gele: oldı FK¹, gele diyü FK², kim gele M / bu Ken'ānī: Ken'ān FK² / bu Ken'ānī kıla: diyü çağırur MK¹ / Ken'ānī: Ken'ān A, FK¹, MK², YK, 'İmrān M / kıla: kıluña FK¹, MK², kıluña YK.

⁸¹³ melek: Melik AÖ, Mālik B, FK² / kim: ki FK¹ / Yūsuf'ıñ: Yūsuf'ı B, Yūsuf'a YK / eşi idi: eşi midı A, iş-idi AÖ, B, eşdi FK¹, işitdi FK², eşiddi YK // Mālik'e: Melik'e A, MK¹, Mālik AÖ, B, FK² / Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹ / Yūsuf'ı ben: ben Yūsuf'ı B / Yūsuf'ı ben şatam: ben şatam bu kıla M. Bu beyit MK²'de yok.

815 İzdihāmı şöyle oldu didiler

Niceleri başıban öldürdiler

816 Hem münādīler nidā ider nidā

Kim alur şol ıulı-kim cānlar fidā

817 Bir faşḥ[dür] bir şabḥ[dür] bir melīḥ

Bir mucḥb[dür] bir edḥb[dür] bir şaḥīḥ

818 Bir ğulāmdur sözi şeker ḥelwā bal

Bir cüvāndur boyı şankim servi ıal

MK²23a

819 Yūsuf anı işidüben söyledi

Böyle dime baña yā dellāl didi

⁸¹⁴ nesi var-ısa: var-ısa FK² / var-ısa: varsa FK¹ // Ya‘nī kim: Ya‘nī M / Yūsuf‘a: şu-Yūsuf‘a FK² / bahā: bahālar M / yitürür: yitüre FK². Bu beyit A ve MK²‘de yok.

⁸¹⁵ İzdihāmı: İzdihām A, Ezdehi FK¹, Ezhāmı FK², İzdihāmı kılıp MK², İzrihāmı YK / didiler: diler YK // Niceleri: Niceler A, FK¹, MK², Ba‘ızlar M / başıban: başdılar A, B, FK¹, FK², M, MK¹, başdılar anı MK², pasdılar YK / öldürdiler: öldiler YK.

⁸¹⁶ nidā ider: iderler MK¹, ide anda MK² / ider: iderler A, idün B / nidā: yine A // alur: olur FK¹ / şol: bu MK² / ıulı-kim: ıulu ki AÖ, MK², ıullar FK¹ / kim cānlar: cānlar B.

⁸¹⁷ faşḥ[dür]: şabīḥ B, MK², faşīḥ YK / şabḥ[dür]: za‘īf B, faşīḥ MK² / melīḥ: meslīḥ A, mesīḥ B, melīḥ YK // mucḥb[dür]: necīb MK² / edḥb[dür]: erīb A / şaḥīḥ: meslīḥ A, şabīḥ AÖ, mesīḥ FK¹, şabḥ FK².

⁸¹⁸ ğulāmdur: ğulāmı B, ğulām M, MK¹, YK / şeker ḥelwā: dilü ve YK / ḥelwā: ḥevil A, ḥünī AÖ, ḥüy FK¹, ḥulı-ı MK¹, yāḥod MK² / ḥelwā bāl: ḥālubāl B, ḥulubul FK² // cüvāndur: cüvān B, MK¹, cüvāndur FK¹, FK², fidān YK / boyı şankim: şankim boyı FK¹ / şankim: şanki B, MK¹, MK², YK / şankim servi: selvi A.

⁸¹⁹ işidüben: ben eşidü A, eşidüp MK² // Böyle dime baña: Bunı böyle dime A, Bunu dime FK¹ / Böyle dime baña yā dellāl: Dellāl bunı böyle dime sen MK² / dime baña: dime B / baña: bunı FK², YK, ki M / baña yā dellāl: yā dellāl bunı MK¹.

B24b, FK²30b 820 Şöyle di-ki bir ġarīb[dür] bir ke'îb
Bir ġazm̄[dür] bir naġîf[dür] bir lebîb

821 Yūsuf anda kendüyi 'āciz bile
Ĥaġ te'ālā ġadrini ġıldı 'alā

A24b 822 Her kişi kim kendini alġaġ tuta
Bunda anda yüce devlete yite

823 Mışır içinde bir beg oġlı var-ıdı
Adı Ebü-l-ġāri' a Mālzār idi

824 Çün Yūsuf'ın vařını iřitdi ol
Biñ yük altun alubanı gitdi ol

M27a 825 Geldi Yūsuf yanına yüzün görür
'Aġlı gitdi dūřdı ol-dem uġunur

⁸²⁰ Şöyle: Şol YK / ki: kim A, FK¹ / ġarīb[dür]: ġaribi B, naġîf MK², ġarībdür YK / ke'îb: keşir A, keşib AÖ, keşib B, FK², keşib FK¹, keşib MK¹, ġarīb MK², kişi YK // ġazm̄[dür]: ġazın A, ġazını B, ġüzni FK¹, ġazın ü MK¹ / naġîf[dür]: naġîf-i B, necîf FK¹, naġîf FK² / lebîb: kebib M, keşib MK¹, lebîb MK², za'îf YK.

⁸²¹ Yūsuf anda: Anda Yūsuf MK¹ / kendüyi: kendi M, kendini YK / 'āciz: 'acizini M / 'āciz bile: alġaġlaya B, 'āciz-ile FK² / bile: bilür M, ġıla MK² // ġadrini: ġadrin YK / ġıldı 'alā: 'alā ġılır M, ā'ālā ġıla MK¹, 'ālā ġıla MK² / 'alā: 'ulā A, FK¹, YK.

⁸²² kişi kim: kim bunda YK / kendini: kendüyi A, B, FK¹, MK¹, MK², kendi FK², YK / alġaġ: 'āciz M, MK¹ / tuta: göre FK¹ // Bunda anda: Anda bunda A, Bunda M / anda: vü anda AÖ, ve anda B, FK¹, FK², YK / yüce: nice A, vü AÖ, yine FK¹, ve FK², ulu MK² / yüce devlete: devlete B, YK / yite: yine AÖ, ire yine M, duta MK².

⁸²³ beg oġlı: bey YK // Ebü'l-ġāri'a: Ebü't-tāri'a B, Ebü'l-ġā'ia FK².

⁸²⁴ Çün: Ol B, Çünki MK² / Yūsuf'ın: Yūsuf MK² // Biñ yük: Biñ FK¹, Yüz biñ MK² / yük: yüz B / alubanı: aluban MK¹, YK, alup MK² / gitdi: geldi M, MK¹.

- 826 ‘ Aklı geldi başına eydür nite
Hāṣa kim sen ʔul olasın ey fetā
- 827 Yūsuf eydür ben ʔuliyam Tañrı’nuñ
Öldüren ol dirgüren ol ʔükm anuñ
- YK57a 828 Gel-berü gel sen de ikrār eylegil
Tañrı birdür putı inkār eylegil
- AÖ28a, FK¹15a, 829 ʔāri‘a işitdi Yūsuf’dan bunı
MK¹93a Mü’min oldı şirkden arıtdı cānı
- 830 Cümle mālın Haṣ yolına virdi ol
Tā ölünce Mıṣr içinde ʔurdi ol

Der-Beyān-ı Sultān Yūsuf*

⁸²⁵ yanına: ʔatına A // ‘ Aklı: ‘ Aql YK / gitdi: gidüp MK² / düşdi: gördi M.

⁸²⁶ eydür nite: geldi eydür fetā FK¹ / nite: yine A, ey YK // Hāṣa: Hāṣā AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK², Nite hāṣā YK / kim sen: sen A, ki sen B, kim seni ol FK¹, sen-kim M, MK², bu MK¹ / olasın: ola MK¹, olasıñ MK², YK / ey: iy AÖ, M / ey fetā: ey feta A, ʔatā FK¹, ey ata MK¹, MK², fenā ey YK.

⁸²⁷ ben: benim FK¹ / ʔuliyam: ʔulam B, MK¹, YK // Öldüren ol dirgüren ol: Öldürendür gören A, İden oldur cümle MK¹ / ol dirgüren ol: dirigüren hem B, sağ iden MK² / ol dirgüren ol ʔükm: ʔükmi old FK¹, oldur gören ol ʔekm FK² / dirgüren: dirigüren YK.

⁸²⁸ gel sen de: didi sen B, hem sen de FK², sen daḥı M, MK², sen de MK¹, YK // putı: putdan AÖ, puta FK¹, FK², M, bunı MK¹ / inkār: ikrār MK¹.

⁸²⁹ işitdi Yūsuf’dan: Yūsuf’dan eşitdi MK² / Yūsuf’dan bunı: Yūsuf’uñ sözün B // Mü’min: Mü’min YK / oldı: olup FK¹, FK², MK² / şirkden: şerden B / şirkden arıtdı cānı: arındı şirkden MK¹ / arıtdı: artıdı A / cānı: için B. ʔāri‘a işitdi Yūsuf’dan bunı: Bunı ʔāri‘a işitdi Yūsuf’dan MK¹.

⁸³⁰ mālın: mālı AÖ, mālın FK² // Tā: Yā AÖ / Mıṣr içinde ʔurdi: ehl-i İslām oldı MK² / ʔurdi: ʔaldı AÖ, MK¹.

- 831 Hâk dîdârın görmek isterseñ hümâm
‘ Aşk-ıla diñ es-şalātu ve’s-selâm
- 832 Gel-berü Yūsuf sözine gidelüm
Aña sulţān müşterî oldı_idelüm
- 833 Zelha hatunı idi ol sulţānuñ
İşid imdi hālın idem Zelha’nuñ
- FK²31a 834 Bir ulu beg var-ıdı Mağrib’de şād
Şāh Ṭeymūs dirler idi aña ad
- MK²23b 835 Atlanurdı bilesince yüz biñ er
Bir ulu beg idi-kim puta tapar

* Bu başlık sadece AÖ’de yer almaktadır.

⁸³¹ dîdârın: *-metin-* dîzârın. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK’de yok.

⁸³² Gel-berü: Gel imdi A, Gine bir YK / Yūsuf sözine: Zeliḥā’ya A / sözine: sözin B / gidelüm: söylöyelüm B, girelüm FK¹ // Aña sulţān müşterî oldı: Yūsuf’a nice çavışdı A / müşterî oldı: müşterîdür MK² / idelüm: deyelüm B, n’idëlüm M, diyelüm MK¹.

⁸³³ Zelha: Zeliḥa B, Zeliḥa FK¹, Zeliḥā MK¹, Zeliḥa MK² / hatunı: hatun B, MK², ḥ’atunı YK / hatunı idi: hatunıydı FK¹ / ol: o FK¹ / ol sulţānuñ: sulţānuñ MK¹, sulţānuñ MK² // hālın: hālını MK¹ / idem: eydem M, diyem YK / Zelha’nuñ: anıñ B, Zeliḥa’nuñ FK¹, anuñ MK¹, Zeliḥa’nuñ MK². Bu beyit A’da yok.

⁸³⁴ ulu beg: ulu MK² / Mağrib’de: Mağrib’de işit FK² / Mağrib’de şād: Mağrib’de B / şād: şāh FK¹, eşid M, işit MK¹, YK, ki şāh MK² // Şāh: Şāhı YK / Ṭeymūs: Ṭeymūsın B, Ṭāymüş FK¹, Ṭemūs YK / dirler idi: didiler B, aña dirlerdi FK¹, dirlerdi MK¹ / aña ad: ol ma’būda B, işid MK¹ / ad: er FK¹.

⁸³⁵ Atlanurdı: Atlanuban FK², Atlanur MK¹ // Bir ulu beg: FK¹ / beg: er MK² / beg idi: er ile AÖ / idi-kim: illā ki B, MK¹, kim ol FK¹, er kim illā FK², ammā ki MK², illā YK.

- B25a 836 Bir laṭṭf kıızı var-ıdı bil anuñ
Zelḥa idi bilgil adı ol cānuñ
- 837 Hüsñ içinde şol kadar maḥbüb-ıdı
Mişli bulunmaz anuñ key ḥüb-ıdı
- A25a 838 Söyleseydi sözi şeker bal-ıdı
Boyı gökçek şanki servi ṭal-ıdı
- 839 Gözleri ger bir kezin baḳayıdı
‘Ālemi fitne ile yaḳayıdı
- 840 Zelḥa bir gün atasınuñ dizine
Ḳodı başın uyḳı geldi gözine
- M27b 841 Yatur-iken uyḳuda bir düş görür

⁸³⁶ var-ıdı: vardı FK² / var-ıdı bil: ki var idi MK² / bil anuñ: anuñ MK¹, YK / anuñ: anı B // Zelḥa: Zelīḥā A, Zelīḥa B, Zeliḥa FK¹, Zelīḥā MK¹, Zeliḥa MK² / bilgil adı: adı bilgil AÖ, B, adı bil MK¹, YK / ol: o MK² / ol cānuñ: anuñ MK¹ / cānuñ: canı B.

⁸³⁷ şol: ol A, MK² / maḥbüb-ıdı: maḥbūbdur MK², maḥbūbdı YK // Mişli: Mişl YK / bulunmaz: yoḡ-ıdı A, cihānda bulunmaz MK² / anuñ key: ol kadar B, key anuñ MK¹ / ḥüb-ıdı: maḥbüb-ıdı B, ḥūbdı YK.

⁸³⁸ Söyleseydi: Söylese A, M, MK¹, Söyleyince MK² / şeker: şekerle A // Boyı: Yüzi A, AÖ, Kendi MK² / gökçek: güzel YK / şanki: boyı A, MK² / servi: selvi FK¹, YK.

⁸³⁹ Gözleri ger bir kezin: Bu dem bir kez gözleri A, Gözleri mercān B, Gözleriyle bir kez FK¹, Gözleriyle ger bir kez M, MK¹, Gözler anıñ bir kez MK², Gözin süzüp bir kere YK / baḳayıdı: baḳıdı A, baḳar-ıdı AÖ, yaḥar-ıdı B, baḳar idi MK¹, baḳa idi MK², baḳaydı YK // ‘Ālemi fitne ile: Fitne ile ‘ālemi MK² / fitne ile: firḳat-ile A, fitneyile FK², YK / yaḳayıdı: baḳa idi A, yaḳar-ıdı AÖ, B, yaḳar idi MK¹, yıḳa idi MK², yaḳaydı YK. Bu beyit M’de yok.

⁸⁴⁰ Zelḥa: Zelīḥa A, B, Zeliḥa FK¹, Zelīḥā MK¹, Zeliḥa MK² / atasınuñ: atası A, anasınuñ B.

Geldi bir şüret müzeyyen hoş görür

842 ‘Āşık oldu gönlünü virdi aña

Çün uyandı uykudan kaldı taña

843 Zelha uyandı turup āh eyledi

Atası n’olduñ kızım dir söyledi

AÖ28b

844 Zelha atasına düşün söyledi

Bir şüret gördüm ki hayrān eyledi

845 Gönlümü aldı kararum kalmadı

Mecnūn oldum hîç mecālüm kalmadı

846 Atası eydür kızım bilëyidüm

Çandalığın mālımı virëyidüm

⁸⁴¹ Yatur-iken: Yaturken B / uykuda: uykusunda FK¹ / bir düş: düş MK¹ // bir şüret: şüret FK¹ / müzeyyen: ki zibā MK² / hoş görür: hoş YK / görür: gelür A, B.

⁸⁴² ‘Āşık: ‘Āşıkı AÖ / oldu: olup MK² / virdi: dizdi M // uykudan: uykuda FK² / kaldı taña: taña FK¹.

⁸⁴³ Zelha: Zelīha A, B, Zeliha FK¹, Zeliha MK¹, Zeliha MK² / uyandı turup: turup uyandı B / turup: bir MK¹, ki bir MK² / turup āh: āh A / āh eyledi: ağladı B // Atası: Babası A, Anası B / n’olduñ: n’oldı FK¹ / dir: deyü A, diyü FK¹, MK¹ / dir söyledi: söyledi AÖ, söyle didi MK².

⁸⁴⁴ Zelha: Zelīha A, B, Zeliha FK¹, Zeliha MK¹, Zeliha MK² / atasına: babasına AÖ, B, YK / düşün: düşü B // Bir şüret gördüm ki: Şüret gördüm FK² / ki: beni A, ki beni B, MK² / ki hayrān: hayrān FK¹.

⁸⁴⁵ Gönlümü: Gönlüm B / Gönlümü aldı: Anı gördükde A, Gönlü aldı hîç FK¹, Gönlüm aldı hîç MK² / kararum: hîç kararım B // hîç: hîç A, FK¹.

⁸⁴⁶ eydür: dir ger FK², MK¹, der MK² / kızım: kızım ben AÖ, ey kızım FK¹, MK², ey kızım FK², iy kızım M, gel ey kızım YK / kızım bilëyidüm: bilëyidüm A / bilëyidüm: bileydüm AÖ, MK¹, n’ideyüm B, bileydik FK¹, bileydüm FK², YK, bile idim MK² // Çandalığın: Çanda ise A, Çandayduğun M, Çandalığın MK¹, Ol kanda dur MK², Getüreydüm YK / mālımı: hep mālım A, cümle mālım AÖ, MK² bilsem cümle mālım B, cümle mālım

- FK²31b, MK¹93b 847 Derdüne dermân olayıdı senüñ
Ne ‘ aceb sevdāya düşdi bu cānuñ
- 848 Zelḥa ne ta‘ ām yir-idi ne uyur
Ol şūretüñ ‘ aşkına ḥayrān olur
- 849 Gül yüzi şarardı anuñ lālezār
Düni günü ider-idi āh u zār
- MK²24a 850 Bir yıla dek Zelḥa yandı bu oda
Bir gice gördi yine cānlar fidā
- B25b 851 ‘ Āşık-ıdı ma‘ şūķını gördi ol
Ne kişisin didi aña şordı ol

FK¹, FK², MK¹, YK / virëyidüm: vireydim AÖ, vireyüm B, vire idim FK¹, vireydüm FK², YK, virtüp alaydım MK¹, vire idim MK².

⁸⁴⁷ Bu beyit YK’de 868. beyitten sonra da yazılmıştır ve birinci mısrası şöyledir: Didi-ki dermānuñ olaydı senüñ. olayıdı: olaydı AÖ, FK¹, YK, olaydım MK¹, ola idi MK² // sevdāya: sevdāya AÖ / düşdi: düşmiş B, düşürdi MK² / bu cānun: cānuñ MK² / cānuñ: canuñ B, cānım FK¹.

⁸⁴⁸ Zelḥa: Zeliḥa B, Zeliḥa FK¹, Zeliḥā MK¹, Zeliḥa andan MK² / Zelḥa ne: Zelḥa AÖ / ne: ya FK¹ / yir-idi: yir B, yird FK¹, yidi MK¹, yer MK². Bu beyit A’da yok.

⁸⁴⁹ Gül yüzi şarardı anuñ: Gün gün anıñ gül yüzi MK² / yüzi: yüziñ A / şarardı anuñ: rengi B, anuñ şarardı AÖ, FK², MK¹, YK / lālezār: şoldı var B, lālevār A, MK¹, lālvar FK², lāl-i vār M, şolar idi MK² // günü: gün A, B, FK¹, FK², MK¹ / ider-idi: iderdı B, MK¹, ider hem FK¹ hem işi M / āh u: āhla FK¹, āh-ıla FK², M, āhı YK. Düni günü ider-idi āh u zār: Zārī zārī inleyüp aġlar idi MK².

⁸⁵⁰ yıla dek: seneye dek A, yıla daġ AÖ, uğradan B, yıla kadar MK² / Zelḥa: Zeliḥa B, Zeliḥa FK¹, Zeliḥa MK² / Zelḥa yandı: yandı A / Zelḥa yandı bu oda: yandı aña Zeliḥā MK¹ / bu oda: oda AÖ, B // gördi yine: gördi A, yine görür AÖ, yine gördi FK¹ / yine: gine FK², YK / cānlar: canlar B / fidā: fidāy FK¹, ġidā YK. Bir gice gördi yine cānlar fidā: Yıl başında yine gördi Zeliḥā MK¹.

⁸⁵¹ ‘ Āşık-ıdı ma‘ şūķını: ‘ Āşıkıdı ma‘ şūķı FK¹ / gördi: buldı B, gör FK¹ // kişisin: kişisiñ MK², YK / didi: diyü MK¹, deyü MK², diye YK / didi aña: deyübēni A, B, diyü bunı FK¹, diyübēni FK².

YK57b	852	Ol şūret dir bil beşāretdür saña Ben nebīyem Ḥaḫ seni virdi baña
A25b	853	Sen benümsin ben senüñem ey niğār Kılma benden ğayrı kimse ihtiyār
	854	Çünkü gördi işbu düşi uyanur Kim didi anda bu şi'ri söylenür *
	855	Ḳandasın ey gözlerüm giryān iden Bağrumı ḥūn cigerüm biryān iden
M28a	856	Düşde görünüp benüm göñlüm alan Dün gün işüm āh-ıla efgān iden

⁸⁵² Ol: Dedi A / şūret dir: şūretdür AÖ, didi MK¹ / dir: iydi FK¹ / dir bil: bil A / dir bil beşāretdür: beşāret ider MK² // nebīyem: seniñem MK¹, beni MK², nebīyem YK / Ḥaḫ seni: seni Ḥaḫ MK² / baña: saña FK². Bu beyit B'de yok.

⁸⁵³ Sen benümsin ben senüñem: Ben senüñem sen benümsin A / ben senüñem: nite-kim YK / benümsin: benümsiñ FK¹, MK², YK / ey niğār: bil ey cān A, bil ey yār FK¹, MK², bil ey-yār FK² // ğayrı: ğayrıya B, ğayr FK¹, ğayrısın MK¹ / kimse: kimseyi A, sen B, MK¹, kimseye FK².

⁸⁵⁴ işbu: bu MK¹, MK² / işbu düşi: işde düş B / uyanur: uyandı MK¹ // Kim didi: Hem dedi A, Kim ki didi M, Hem bu MK¹, Deyüben bu MK² / anda bu şi'ri: bu şi'ri anda A, işbu sözi M, şi'ri kendi özine MK¹, şi'ri anda MK², anda bu şi'r YK / söylenür: söyledi MK¹.

* Bu beyitten sonra AÖ'de şu başlık yer almaktadır: Şi'ir-i Ya'ḳūb.

⁸⁵⁵ Ḳandasın: Ḳandasıñ YK / ey: iy AÖ, sen M // Bağrumı ḥūn cigerüm biryān: Dünü gün işim āh-ıla efgān AÖ / ḥūn: ḥū B.

⁸⁵⁶ görünüp: görüp A, görüben FK¹, görüp bu MK¹, görünen MK² / benüm göñlüm: göñlümi benüm A, göñlümü FK¹ / göñlüm: 'aqlum M, aqlum YK // Dün: Düni A, B, FK², YK, Dünün FK¹, Dünü MK² / Dün gün: Dün M / Dün gün işüm āh-ıla efgān: Bağrumı ḥūn cigerim giryān AÖ / işüm: işimi FK¹, M, işim gücüm MK² / āh-ıla efgān: āh u efgān A, efgān FK¹, MK², āhla fiğān YK / iden: eyleyen M, YK.

- FK¹15b 857 Gözümi yumduḡça gelüp görinen
Uyanup bulamayup ḡayrān iden
- AÖ29a 858 Şüretüñ naḡşı muşavver cānuma
Ḳandasın gözüm yaşın ey ḡan iden
- 859 Ne ḡöñül dünyā diler ne ḡod ṭa'ām
Fikr sensin ey beni mestān iden
- FK²32a 860 Mecnūn oldum şabrum oldı bī-ḡarār
Ḳandasın gel ey beni dīvāne_iden
- 861 Gitdi 'aḡlum diremēzem öḡümi
Gel esirge ey beni sekrān iden
- 862 Şüretüñ naḡşına cān olsun fidā
Gel görün ey cānumı ḡurbān iden

⁸⁵⁷ Gözümi: Gözüm A, AÖ / gelüp: gelüben A // Uyanup: Uyanuban A, Uyanınca MK² / bulamayup: bulunmayup AÖ, B, görmeyüp FK¹, bulunmayıp FK², bulmayur MK² / iden: olan M, eyleyen YK.

⁸⁵⁸ Şüretüñ: Şüreti A / naḡşı: naḡşımı FK¹ / muşavver: muşavv FK² / cānıma: iden FK¹, cānın YK // Ḳandasın: Ḳandasın YK / gözüm: gözlerim A / ey: iy AÖ / ey ḡan: ḡan A, MK¹, YK / ḡan iden: ḡandasın FK¹ / iden: eyleyen YK.

⁸⁵⁹ dünyā: dünyāda YK / ḡod: ḡoş MK² / ṭa'ām: ṭa'ām diler FK¹, ṭa'ām eyleyen YK // Fikr: Fikrim A, M, MK², Fikri FK², Fikrüm FK¹, MK¹ / sensin: sensin FK¹, YK / sensin ey: sensin FK² / sensin ey beni: ancak sensin ey MK² / ey: iy AÖ / mestān: dīvāne A, 'aşḡına mestān YK / iden: eyleyen YK.

⁸⁶⁰ şabrum oldı bī-ḡarār: gitdi 'aḡlum ḡalmadı FK¹, ḡalmadı şabrı ḡarār MK², şabr old bī-ḡarār eyleyen YK / bī-ḡarār: bī-ḡarār FK² // Ḳandasın: Ḳandasın YK / gel ey: ey AÖ, FK¹, MK², YK, gel B, iriş MK¹ / beni dīvāne: dīvāne beni AÖ / dīvāne: dīvān M / iden: iden ḡandasın FK¹, eyleyen YK. Bu beyit A'da yok.

⁸⁶¹ diremēzem: dirmez oldum FK¹, bilemezem MK² / öḡümi: öḡüm FK², kendimi M, özümü MK¹, MK², YK // esirge: görüñ MK¹ / beni sekrān: cānımı ḡurbān MK¹ / iden: iden özümü YK. Bu beyit AÖ'de yok.

863 Bir yıl oldu yitesi yaqduñ beni

Gel i derdin gönlüme mihmān iden

Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

MK¹94a

864 Ne gözümüñ yaşı qaldı ne vücūdumda mecāl

Şüretüñ ‘ arz eyleyüp ey özini pinhān iden *

865 Ey ‘ aceb ol gün ola mı yüz-be-yüz görem seni

Vuşlatuñ günüdür bir cānumı biñ cān iden

MK²24b

866 Ben Ğarīb üftādeñi hicrāna şalma kııl meded

Hicrānı vuşlata değış ey bizi yeksān iden

⁸⁶² Şüretüñ: Şüreti A, Şoñra M / cān: cānım FK¹ / cān olsun: cānlar MK¹, olsun cān MK² / olsun: olsun YK // görün: gör beni YK / görün ey: göreyim A, MK², göreyüm FK², gözümü B, görem FK¹ / görün ey cānumı qurbān: esirge beni ey sekrān MK¹.

⁸⁶³ yıl: sene A / yitesi: yiter A, nice yer MK² / yitesi yaqduñ beni: beni yıqđıñ yiter gel FK¹ / yaqduñ: yaqđı AÖ / beni: yiter A, AÖ, yitēr FK² // Gel i derdin: Derdimi ey MK² / i: ey A, FK¹, FK² / i derdin: ey derdi AÖ, derdiñ B, ey derdime dermān MK¹, iderem YK / gönlüme: gönlü A, gönlüm FK¹. Bir yıl oldu yitesi yaqduñ beni: Saña baqduqça beni sekrān iden B.

⁸⁶⁴ gözümüñ: gözüm B, FK¹, M, MK¹, MK² / yaşı qaldı: yaşı M / ne vücūdumda mecāl: ne vücūdum ne mecāl B, FK¹, YK, ne vücūdumda cān MK¹, ne mecālim MK² // Şüretüñ: Şüretin FK¹, YK, Yüzin MK¹ / ‘ arz eyleyüp: ‘ arz idüp MK¹, YK, ‘ arz MK² / ey: kendi AÖ / ey özini: rāzım FK¹, özün MK¹ / ey özini pinhān iden: mihmān iden B / özini: rūzum FK² / pinhān: mihmān YK. Bu beyit A’da yok.

* Bu beyit FK²’de iki kere yazılmış.

⁸⁶⁵ Bu beyit FK¹, FK² ve MK²’de 866. beyitten sonra gelmektedir. Ey: İy AÖ / Ey ‘ aceb ol gün: Ol MK¹, Gün MK² / ol: bir A, şol AÖ, FK¹, FK² / ola mı yüz-be-yüz görem seni: yüzüñi görem A, ola ben yüzüñi göre miyim FK¹, ola yüze yüz göre mi ‘ aceb MK² / yüz-be-yüz: yüze yüz AÖ, FK², yüzde yüz M // Vuşlatuñ günüdür: Vuşlatıñ günüdür A, Vuşlatuñ gönderüp FK¹, M, Vuşlatıñ MK¹, Vaşla ırgür bir gör MK² / bir: iy AÖ / bir cānumı: ey cānımı A, cānumı FK¹, bir cānım MK². Bu beyit B ve YK’de yok.

⁸⁶⁶ Ben: İy M / Ğarīb üftādeñi: Ğarīb’i MK¹, MK² / üftādeñi: eftādeñi FK¹, M / hicrāna: hıcre MK² / hicrāna şalma kııl meded: şalmağıl FK¹ / şalma kııl: şalmağıl FK², şanmağıl M, MK² / şalma kııl meded: şalmağıl YK //

Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

867 Pādiṣāh çün gördi kızı hālını

Eline aldı hem anuñ elini

868 Didi ey kızım gine n'oldı ' aceb

Kim haber vir saña ne irdi ta' ab

869 Gül yüzüñ rengi hāzān oldı senüñ

Düni gün işüñ fiğān oldı senüñ

B26a

870 Zelḥa eydür ey baba ol şüreti

Yine gördüm yaqdı beni ḥasreti

A26a, M28b

871 Dir babası yirini gördüñ mi hiç

Ol kim-imiş yirini şorduñ mı hiç

Hicrāni vuşlata değış: Hicriñi vaşlını ve düşüni FK¹, Hicriñi vuşlata değışür FK², Hicriñi vuşlata geşir M, Hicri vuşlat kııl MK², Vuşlata yitişüp YK / ey bizi: beni FK¹, bizi MK², YK. Bu beyit A, AÖ ve B'de yok.

⁸⁶⁷ çün gördi: gördi çün A, çünki gördi B, gördü FK¹ / kızı hālını: kızın hālını FK¹, kız aḥvālını M, hālını MK² // hem anuñ: ol kızın FK¹, kızının MK² / anuñ: ol-dem A. Bu beyit MK¹'de yok.

⁸⁶⁸ ey kızım: kızım MK¹, kızım YK / gine: yine A, MK¹, MK², saña YK / gine n'oldı ' aceb: n'oldı ' aceb ol FK¹ / n'oldı: n'olduñ A, FK², MK¹, olduñ ne MK² // Kim haber: Ḥaber A, Kim baña haber FK² / vir: vir didi A, virgil AÖ, FK¹, FK², YK, virdi MK¹ / saña: baña AÖ, FK¹, FK², YK / ne irdi: irdi FK¹ / irdi: oldı MK¹, MK². Bu beyit B'de yok.

⁸⁶⁹ Gül yüzüñ rengi: Güzel yüzüñ FK¹ / yüzüñ rengi: yüzüñ MK¹ / hāzān: hāzan B / oldı: olmış B, M // Düni: Dün FK¹, MK² / fiğān: efğān FK¹, FK² / oldı: olmış M.

⁸⁷⁰ Zelḥa: Zelīḥā A, Zelīḥā FK¹, Zelīḥā MK¹, Zelīḥā MK² / ey: iy AÖ / ey baba: yine A, MK¹ / ol şüreti: şüreti FK¹ // Yine: Baba A, Gine AÖ, B, YK / yaqdı: yıqdı FK¹.

- 872 Didi yirin şormadum illā didi
Sen benümsin ben senüñem bil-didi
- FK²32b 873 Hem nebīdür aşlımuz bizüm didi
Diñle fehm eyle benüm sözüm didi
- 874 Zelḥa bunı söyledi ḥayrān olur
Bir yıla daḡ yine ser-gerdān olur
- AÖ29b, YK58a 875 Bir yıl olıcaḡ yine gördi anı
Hem sevindi yine Zelḥa’nuñ cānı
- 876 Eydür ey gönülüm alan cānum cānı
‘Aşḡuñ ile delü eyledüñ beni

⁸⁷¹ Dir: Didi MK¹ / Dir babası: Babası dir MK² / yirini: yirin A / gördüñ mi: şorduñ mı A, B, FK², MK¹, şordıñ mı FK¹, şordum-ki YK / hiç: hiç A, FK¹ // kim-imiş: kimmiş adı FK² / yirini: adın A, adını B, FK¹, FK², M, MK¹, MK², YK / şorduñ mı: bildiñ mi A, FK¹, FK², MK², bildüñ mi B, MK¹, YK / hiç: hiç A, FK¹.

⁸⁷² Didi yirin: Yerini B / yirin: yirini MK¹, yerini MK² / şormadum: şordum MK¹ / illā: illā ki B // Sen benümsin ben senüñem: Ğayı kimse iḥtiyār itme MK² / benümsin: benümsiñ FK¹, YK / ben senüñem: bilgil FK¹ / bil-didi: didi FK¹, M, MK², YK.

⁸⁷³ Hem nebīdür aşlımuz bizüm: Sen benimsin ben seniñ MK² / nebīdür: nebī-dürür AÖ, bizüm M / aşlımuz bizüm: benüm aşlım AÖ, bizim aşlımız FK¹ / bizüm: nebīdür M // fehm: fehmi YK / fehm eyle benüm sözüm: sözüm benim fehm eyle MK² / sözüm: sözümi FK¹.

⁸⁷⁴ Zelḥa: Zelīḥa FK¹, Zelḥa’ya FK², Zelīḥā MK¹, Zelīḥa MK² / Zelḥa bunı: Bunı böyle A / ḥayrān: āh zār M / daḡ: den A, dek FK¹, M, MK¹, ḡadar MK² / daḡ yine: degin YK / yine: daḡı A, şöyle B, gine FK², M.

⁸⁷⁵ olıcaḡ: olunca MK² / yine: gine AÖ, B, FK², YK / gördi: görürdi MK² // yine: gine AÖ, B, yine sevindi YK / yine Zelḥa’nuñ: Zelīḥa’niñ FK¹, Zelīḥā’nuñ MK¹ / Zelḥa’nuñ: Zelīḥa’niñ MK². Bu beyit A’da yok.

⁸⁷⁶ Eydür: Atdı MK² / Eydür ey gönülüm alan: Yine gördi eydür ey A / ey: iy AÖ / cānum: cānımuñ MK¹ / cānı: ḡanı MK² // ‘Aşḡuñ ile: ‘Aşḡıñla A, ‘Aşḡla FK¹, ‘Aşḡ-ıla FK², ‘Aşḡuñla YK / beni: sen beni A, imdi sen beni FK¹.

- 877 Seni sevdüm gör ki beni n'eyledün
Bir yıl oldu bağlu mecnün eyledün
- 878 Nedür adın kimün oğlısın digil
İsteyen ında bulısar söylegil
- 879 Eydür ey mäh diñle benüm sözimi
Ya' ıub ođlı Yūsuf'am bil özimi
- MK²25a 880 Kim-ki beni ister olursa gele
Ben Mış(ı)r'dayam gele anda bula
- 881 İşde bildün imdi āgāh olasın
Arayuban beni anda bulasın
- MK¹94b 882 Çün uyandı uyıudan 'ağlı gelür
Babasına söyledi gör ne ılur

⁸⁷⁷ sevdüm: gördüm M, MK² / gör ki: gör MK¹ / n'eyledün: n'eyledi AÖ, FK², MK¹ // Bir yıl oldu: İki yıldur A, İki yıldur beni MK² / bağlu: beni A, B, MK¹, bağl YK / eyledün: eyledi AÖ, FK², MK¹.

⁸⁷⁸ adın: ařluñ M / oğlısın: ođlusañ MK¹, oğlısan MK², oğlısın YK / digil: didi M, di gel MK² // İsteyen: İsteyem A, İşideyin FK¹, İsteyeyin FK², Seni isteyen MK¹, Arayan MK² / ında bulısar: ıandasın FK¹, bulur řeni M / bulısar: bulmursın A, bulursa B, bulur MK¹, bulur tüz MK² / söylegil: didi M.

⁸⁷⁹ Eydür: Didi MK² / ey: iy AÖ / mäh: mehā FK¹, niğār MK¹ / mäh diñle: diñle B / benüm: imdi A, AÖ, B, FK² / benüm sözimi: sözümi MK¹ / sözimi: sözim AÖ, sözüüm FK¹ // bil özimi: bilgil beni A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK², bilgil anı M.

⁸⁸⁰ Kim-ki: Bil-ki AÖ, Kim MK² / ister: ister-ise B, isterse MK² / olursa: ol B, olsa MK¹, anda MK² // Ben: Bizi MK¹ / Mış(ı)r'dayam gele anda: şehri Mışr'da MK¹, Mış(ı)r'da oluram gele MK² / gele: gelüp A, beni AÖ / bula: beni bula FK¹.

⁸⁸¹ bildün: bilgil A / imdi āgāh: şimdi āgāh MK², āgāh YK / olasın: olasın YK // Arayuban: Arayup MK² / Arayuban beni anda: Ben Mış(ı)r'dayım arayıp B / beni: gele YK / anda: Mışr'da MK¹, Mış(ı)r şehrinde MK² / bulasın: bulasın FK¹, YK. Bu beyit M'de yok.

- 883 Dir i baba bildüm anuñ yirini
Aşlını vü neslini hep varını
- FK¹16a 884 Ya‘ k̄ūb oğluyam didi Ken‘ ān’a şāh
Ben Yūsuf’am didi Mısr’a pādişāh
- B26b 885 Baña dermān eylegil dir ey baba
Yoḥsa benüm ‘ömrüm olısar hebā
- FK²33a 886 Babası dir ey kızım diñle ḥālī
Altı aylık yol-durur Mısr’uñ yolu
- A26b, M29a 887 Altı aylık yola nice varalum
Yā senüñ ḥālūñi nice şoralum
- 888 Vāz gel andan ço bu fikri eyleme

⁸⁸² ‘aqlı: ‘aql YK / gelür: gider MK² // gör ne: ol zār M / kıdur: ider MK².

⁸⁸³ Dir i: Didi B, FK¹, MK² / i: ki A, FK², ey MK¹, YK / bildüm: buldum M, MK¹, bildim ben MK² / yirini: yolını MK² // Aşlını vü: Aşlını MK¹ / vü: ve B, FK¹, FK², M / vü neslini hem: neslini cümle MK².

⁸⁸⁴ oğluyam didi: oğluyam B, MK¹ / didi: dir A, hem YK / Ken‘ ān’a: Ken‘ ān A, AÖ, FK¹, M, MK², Ken‘ ān’ı B, FK² / şāh: şāhı YK // Ben Yūsuf’am didi: Adım Yūsuf ben MK² / Yūsuf’am didi Mısr’a: Mış(ı)r’da Yūsuf’am hem B / Mısr’a: Mış(ı)r’da A, FK², MK², Mısr YK, / pādişāh: pādişāhı YK.

⁸⁸⁵ Baña dermān eylegil dir: Sen baña dermān eyle A / eylegil dir: eyle sen de MK² / dir ey: didi B, ey FK¹, YK // ‘ömrüm: ‘ömr YK / olısar: olupdur A, oldur hep MK², olur YK / hebā: hebāh A, hevā MK².

⁸⁸⁶ Babası: Bubası YK / dir: eydür B / ey: diñle A / ey kızım diñle: diñle kızım bu MK¹, diñle kızım sen MK² / diñle: sen A / ḥālī: beni A, B // yol-durur: yoldur A, MK¹, MK², yirdür YK.

⁸⁸⁷ yola: yoldan MK² / varalum: varayın ben FK¹, varayum FK² // Yā: Ya FK² / ḥālūñi: derdiñi YK / şoralum: görelim AÖ, sorayın ben FK¹, şorayum FK².

Bunuñ için baña artuğ söyleme

889 Bundan aña ben seni göndürmezem

Senden ayru dünyada olmazam

AÖ30a

890 Ey baba beni aña virmeyesin

Ben baña kıyam beni görmeyesin

891 Hınçer alup öldürem kendözümü

Görmeyesin benüm artuğ yüzümü

892 Babası çün işidür işbu sözi

Anı esirgedi göyünür özi

893 Ne ‘ aceb derde tuş olmışsın kızum

⁸⁸⁸ Vāz: Vaz FK², YK / andan: imdi A / ço: koy MK² / ço bu: bu B, YK // Bunuñ için: Bunuñ-çün YK / Bunuñ için baña artuğ: Baña artuğ bunuñ-çün B / baña artuğ: artuğ baña AÖ / artuğ: ayruğ A, FK², MK², ayruğ FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

⁸⁸⁹ Bundan aña: Bunda anda B, FK¹ / Bundan aña ben seni: Seni ben ol illere A / aña: anda FK² / aña ben: oraya MK¹ / göndürmezem: virmezem A, virmezem AÖ, virëmezem B, virmezim FK¹, viremezem FK², MK¹, YK // dünyada: dünyāda: A, FK¹, FK², M, MK¹, MK², bir sâ‘at YK / olamazam: turmazam A, olmazam AÖ, FK², olamazam B, MK¹, olamazım FK¹, duramazam YK. Bu beyit MK²'de yok.

⁸⁹⁰ Ey baba: Babacuğum A, Zeliha eydür ey baba FK¹, Zeliha çün M, Zeliha dir MK¹ / beni: çün ben AÖ, çün beni FK², YK, beni çün MK¹ / aña: aña sen MK² / virmeyesin: virmeyesin YK // Ben baña kıyam: Bir dağı sen YK / baña: beni M / kıyam: kıyaram MK¹ / beni: beni hiç A, baña M, bir dağı sen beni MK² / görmeyesin: görmeyesin YK.

⁸⁹¹ Hınçer: Hınçer MK², Hınçeri YK / alup öldürem: ile ururam MK² / öldürem: öldürürem B, MK¹ / kendözümü: kendözüm AÖ, FK², ben beni B, kendü özümü FK¹, kendümü MK¹, kendi özüm MK² // Görmeyesin: Görmeyesin sen MK², Görmeyesin YK / Görmeyesin benüm artuğ: Benim ayruğ görmeyesin FK¹, Benim ayruğ görmeyesin FK², Benüm artuğ göremezsin MK¹ / artuğ: ayruğ B / yüzümü: yüzüm MK². Bu beyit A' da yok.

⁸⁹² çün işidür: işidi çünki B, çünki işitdi MK¹ / işidür: işidüp FK¹, eşitdi MK², YK / işbu: bu A, B, M, MK¹, YK / sözi: sözleri M // Anı: Aña YK / esirgedi: esirgeyüp A, FK¹, MK², YK, esirgedi vü AÖ, esirger dağı B, esirgeyüben FK² / göyünür: göynür A, B, FK¹, FK², MK², göynüdi MK¹, göyüdi YK / özi: gözleri M.

Derdiñi fikr eyledüm yandı özüm

894 Didi kızım eyü tedbîr eylegil

Nic'idëyin baña anı söylegil

895 Nice beglerden gelüpdür ilçiler

Her birisi seni oğlına diler

MK²25b

896 Ne diyëyin bunlara söyle i cãn

Eyü fikr eyle ki olmaya ziyãn

897 Didi ey baba eşit ne diyesin

Ögredëyin sen anı söyleyesin

YK58b

898 Diyesin-kim işbu kızum renclidür

Aydan aya cin tutar hem delidür

⁸⁹³ Ne ' Aceb: ' Aceb MK¹, MK² / derde: sevdāya MK² / tuş: düş FK², MK² / tuş olmışsın: düş olduñ A, düş olmışsıñ B, düşvārsıñ FK¹, düş olmuş MK¹ / olmışsın: olmışuñ YK // Derdiñi: Dedi A, Hālîñi M, MK¹, YK / yandı özüm: ben de sizüñ M / özüm: yüzüm FK¹.

⁸⁹⁴ Didi: Did ki FK¹, Didi-ki FK², Dendi M / kızım: kız FK¹, YK / eyü: bir A, FK¹, FK², baña MK², yine YK / eyü tedbîr: sen teteber AÖ // Nic'idëyin: Nice idelüm A, Nice ideyin AÖ, FK¹, FK², Nice idem MK¹, Niçe ideyim MK², Ne dilerse YK / baña anı: gülüm A, görklü sen FK¹, görgülü FK², gönül bir MK², gönülñ baña YK / anı: sen AÖ, görgülü M / söylegil: eylegil MK². Bu beyit B'de yok.

⁸⁹⁵ beglerden: beylerden YK // birisi: biri MK¹ / seni oğlına: oğluna almağ A.

⁸⁹⁶ i: -*metin*- ey. Ne diyëyin: Ben ne diyem MK² / diyëyin: diyesin FK¹, diyeyim MK¹, diyin YK / söyle i: ey YK / i cãn: sen ' ayān MK² // Eyü: Ey FK¹, Anı MK² / eyle ki: eyle A, YK, iyile kim AÖ, eyle kim FK¹, FK², eylegil MK¹ / ziyãn: şoñra ziyãn MK².

⁸⁹⁷ ey: iy AÖ / ey baba: baba FK¹, YK / ey baba eşit: işit ey baba FK², diñle ey baba MK² / ne diyesin: nidëyesin M // Ögredëyin: Ögredeyim AÖ, MK², YK, Ögredëyim B, Ögredesin FK², Ben ögredem MK¹ / sen: seni YK / anı söyleyesin: diyesin anlara A / söyleyesin: söylesin FK¹, diyesin MK¹, söyleyesin YK. Didi ey baba eşit ne diyesin: Eşit ey ne dersin bunlara A.

- 899 Böyle diyicek varuban gideler
 Rencli diyicek beni ne ideler
- FK²33b, MK¹95a 900 Böyle diyüp ilçiyi göndürdiler
 Her birine dürlü hil' at virdiler
- B27a 901 On toköz yirden ilçı gelmiş-idi*
 Her biri aña düñür olmuş-ıdı
- M29b 902 Gitdi anlar Zelha ile kaldılar
 İşit imdi nice tedbır kıldılar
- A27a 903 Didiler kim Mışır'a ilçı göndürelüm
 Ne ise mektüb ile bildürelüm

⁸⁹⁸ Diyesin-kim: Diyesin-ki MK¹, Diyesin ki MK² / işbu kızum: bu kızum MK², kızum YK / renclidür: rencidür A, AÖ, cinlödür MK², rencli-durur YK // Aydan aya: İydesin FK¹, Ayda bir MK² / cin: cın B, FK¹, M, MK¹, MK², YK / hem delidür: hayvān öldürür A, güyegi öldürür B, söylesin FK¹, kör öldürür FK², güye ölür M, uçuklıdır MK¹, ādem öldürür MK², güyā öldürür YK.

⁸⁹⁹ diyicek: deyince A, diyüp AÖ, deyincek MK², diyince YK / varuban: vara anlar AÖ, varalar FK¹, varup anlar MK², dönüben YK // Rencli: Böyle A, FK¹, FK², MK² / diyicek: olunca A, MK², dicek AÖ, diyince YK / beni: beni anlar A, ya beni B, FK², yā beni AÖ, FK¹, MK¹, beni kim MK² / ne ideler: n'ideler A, AÖ, B, FK¹, FK², M, MK¹, MK².

⁹⁰⁰ Bu beyit A'da 901. beyitten sonra gelmektedir. ilçiyi: emciyi A, ilçiler AÖ, anları B, ilçı FK¹, ilçileri MK¹, ilçiler YK / göndürdiler: bildürdiler YK // dürlü hil' at: hil' atlar YK / virdiler: vireler FK¹, geydürdiler YK. Her birine dürlü hil' at virdiler: On toköz yirden ilçı gelmiş-idi FK².

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁹⁰¹ ilçı: düñür YK / gelmiş-idi: gelmişdi FK¹, MK², YK // biri: birisi YK / düñür: ' aşık YK / olmuş-ıdı: gelmiş-ıdı A, olmuşdi YK. Bu beyit FK²'de yok.

⁹⁰² Gitdi anlar: Anlar gitdi YK / Zelha: Zelihā A, Zeliha B, FK¹, Zeliha MK¹ / Zelha ile: Zeliha böyle MK², Zelha'yla YK / kaldılar: kıldılar FK¹ // nice: gör nice MK¹ / tedbır: tedbir B / kıldılar: itdiler MK¹.

⁹⁰³ Didiler kim: Dediler A, Didiler B, FK¹, FK², M, MK¹, YK, Didi MK² / ilçı: ilçiler MK² // Ne: Kim MK², Her kim YK / Ne ise: Neyise B, Neyüse FK² / Ne ise mektüb ile: Nāme ile ne ise A.

- 904 İlçi yarağın idüp göndürdiler
Kızıñ aḥvāli ne ise didiler
- 905 Nāme yazup virdi anuñ eline
Aldı anı gitdi Mısr' uñ yolına
- AÖ30b 906 Şöyle yazdı nāmeyi ey pādişāh
Bir kızım var şanasın gökdëki māh
- 907 Düşde gördi ol size ' aşık-durur
Şöyle ki yoluñuza şādık-durur
- 908 Sizden artuğı o kılmaz ihtiyār
Size virmek dilerüz anı i yār
- FK¹16b 909 İlçi sürdi yolını Mısr'a varur
Pādişāh ol ilçiden āgāh olur

⁹⁰⁴ idüp: kıılup A / göndürdiler: göndürelüm YK // Kızıñ: Kızınuñ B / aḥvāli: aḥvālini FK¹, ḥālin YK / aḥvāli ne ise: aḥvālin aña A, aḥvālini B / didiler: bildürdiler A, B, beyān bildirelüm YK. Bu beyit AÖ'de yok.

⁹⁰⁵ virdi: virdiler B / anuñ: elçi A, M, çün B // anı: elçi A / anı gitdi: gitdi pes B / Mısr'uñ: Mısr YK. Bu beyit MK²'de yok.

⁹⁰⁶ Şöyle yazdı nāmeyi: Nāme yazup virdi MK² / yazdı: yaz AÖ, yazup FK¹ / nāmeyi: nāme FK² / ey: ol A, AÖ, M // şanasın: şanki MK², YK / gökdëki: gökde A, FK¹.

⁹⁰⁷ gördi: görüp MK² / ol size: seni ol A, o saña FK¹, saña MK¹ / size: saña AÖ, B, FK², MK², YK // Şöyle ki: Şöyle FK², MK¹ / ki: kim A, AÖ / yoluñuza şādık-durur: yoluñd ' aşık-durur FK¹.

⁹⁰⁸ Sizden: Size MK¹ / artuğı o: artık kimse A, artuğını B, MK¹, artık kimse M, ayruğı eve MK² / kılmaz: kıldı MK¹ / ihtiyār: i'tibār A, ḳabül YK // dilerüz: diler MK¹, isteriz MK² / i: ey A, B, FK¹, MK² / i yār: ey-yār FK², şehriyār MK¹, ol YK.

- 910 Emr kıldı ilçiyi getürdiler
Sulṭānuñ karşıısına yitürdiler
- 911 Geldi şāhuñ taht önünde baş kıdı
Kalkdı aña ‘ izzet ikrām eyledi
- MK²26a 912 Şāh Ṭeymūs’uñ kelāmın söyledi
Hem kızın hālın hikāyet eyledi
- 913 Didi bir bir hep anuñ düş gördüğün
Düşde görüp aña gönül virdüğün
- FK²34a 914 Hem dağı ol mektūbı virdi aña
Sulṭān anı okuyup kıaldı taña

⁹⁰⁹ sürdi: sürüp AÖ, şordı MK² / sürdi yolını: gidüp çünkü MK¹, durmaz sürür YK / sürdi yolını Mısr’a: andan Mısr içine A / yolını: yoluna FK¹.

⁹¹⁰ Emr: Emri B, FK² / ilçiyi: emciyi A, ilçı FK¹ / getürdiler: göndürdiler FK¹ // Sulṭānuñ: Sulṭānı AÖ / karşıısına: kıatına MK¹. Sulṭānuñ karşıısına yitürdiler: Sulṭān önüne o dem baş kıodılar A, Sulṭānuñ önünde hem baş kıodılar FK¹, Sulṭānuñ önünde hem baş kıodılar FK², Sulṭānıñ önünde hem baş kıodılar MK².

⁹¹¹ Geldi şāhuñ: Elçi geldi YK / taht önünde: önünde MK¹ // Kalkdı: Kalkup FK¹, FK², MK², Sulṭān YK / ‘ izzet: tahtdan B / ‘ izzet ikrām: ikrām ‘ izzet FK¹ / eyledi: eylediler FK¹, FK², itdiler MK². Geldi şāhuñ taht önünde baş kıdı: Gelüp sulṭān sarāyına yitürdiler FK¹, Gelüp sulṭānuñ emrine yitürdiler FK², Geldiler sulṭānıñ seyrine yetdiler MK². Bu beyit A’da yok.

⁹¹² Şāh: Şāhı AÖ / Ṭeymūs’uñ: Ṭeymūs FK¹, MK¹, Ṭeymūs’uñ YK // kızın: kızını AÖ, B, MK², kızınıñ FK¹, YK / hālın: hālını FK¹, MK¹.

⁹¹³ bir bir hep: bir bir AÖ, hem MK² / hep: hem MK¹ / anuñ düş gördüğün: anı düşde AÖ, düş gördüğünü FK¹ // gönül: mey(i)l MK² / virdüğün: virdüğünü FK¹.

⁹¹⁴ Hem dağı: Dağı FK¹ / ol mektūbı: mektūbı B / mektūbı: mektūb FK¹, mektūba M / virdi aña: virdiler MK¹ // Sulṭān anı: Sulṭān B / anı: aña anı MK² / kıaldı: kııldı FK¹ / kıaldı taña: durdılar MK¹. Bu beyit A’da yok.

- 915 Çün o꣓adı sulṭān anı şāz olur
Vezīr ilçi üçi bir yire gelür
- B27b 916 Üçi bunı oturup ṭanıṣdılar
Māl u esbāb ne ise söyleṣdiler
- M30a, MK¹95b 917 Çün tamām oldu bular ilçi gider
Sulṭānuñ da ilçisi bile gider
- 918 Geldiler çün anda Mağrib iline
Muṣtucı gönderdi kız atasına
- 919 Şāh Teymūs işidüp şādān olur
İzzet eyledi aña qarṣu gelür
- A27b 920 Cümle şehirüñ halkı şādān oldılar
Dürlü dürlü şāzlıklar kıldılar

⁹¹⁵ Çün o꣓adı sulṭān anı: Çünki sulṭān o꣓uyuban A / o꣓adı: o꣓undı MK¹, o꣓uyup MK² / anı şāz: şād MK¹ // Vezīr: Vīzīr B, Vezīri FK² / Vezīr ilçisi: Daḥı vezīr A / gelür: gelüp FK².

⁹¹⁶ bunı: anı A, FK¹, FK², anda MK² / oturup: işidüp FK¹, o꣓uyup MK¹ / ṭanıṣdılar: daṣındılar YK // Māl u: Māl AÖ, B, Māl FK¹, YK / esbāb: esbābı MK² / ne ise: neyise B, FK¹, neyise FK², cümlesin MK².

⁹¹⁷ bular: bunlar M, bunlara MK², kelām YK / bular ilçisi: elçi A, ilçiyi MK¹ / gider: gide B, gönderdiler MK¹ // Sulṭānuñ da: Pādişāhın A, Sulṭānıñ B, Sulṭānuñ MK¹ / da: hem FK¹, FK² / ilçisi: ilçisi daḥı MK² / gider: gide B, gıtdiler MK¹.

⁹¹⁸ çün anda: anda M, çün MK¹, MK², YK / anda: anuñ B / Mağrib: ḥarāb B, Mağrib'in YK // gönderdi: geldi A, gönderdiler B, FK¹, ṣaldı M / kız: kızın A, FK², M. Muṣtucı gönderdi kız atasına: Mücdeci gönderdiler evlerine MK¹, Müzdeci gönderdi kızın evine MK², Mücdeci gönderdiler Şāh Temūs'a YK.

⁹¹⁹ Şāh Teymūs: Şāhı Temūs YK / işidüp: eşidüben A / şādān: şāz A, şāzan FK², şād MK¹ // eyledi: idüben FK¹, idüp MK¹, eyleyüp MK² / gelür: varur A, AÖ, FK¹, YK.

- 926 İki yüz biñ leşker-ile vardılar
Zelḥa'nuñ gelen cihizin gördiler
- FK²34b 927 Tañladılar gördiler çün varını
Zīnetini hem daḥı ḡullarını
- 928 Yidi gün şenlik düğün eylēdiler
Zelḥa'yı gerdek evine iltidiler
- MK²26b 929 Zelḥa girdi anda gerdek evine
Biñ ḡaravaş geldiler ḡarşusına
- 930 Dāyeleri dadıları bile_idi
Zelḥa bunı fikr idüben aḡladı

⁹²⁶ leşker-ile: 'asker-ile AÖ / vardılar: virdiler B // Zelḥa'nuñ: Zelīḥā'nuñ A, Zelīḥa'nuñ FK¹, Zelīḥa ile MK¹ / gelen: külli A, gelin FK¹ / cihizin: cihāzin A, cihizini FK¹, cihizin FK², çegizin M, cihāzı MK¹, cegizin YK. Bu beyit MK²'de yok.

⁹²⁷ Tañladılar: Turdı AÖ, Tañladı B, FK², YK, Diñledi FK¹, Taḡladılar M, 'Acebā MK² / gördiler: anı görcek B, anı görür FK², anuñ görür YK / gördiler çün: görüp cümle A, anı görmek için AÖ, anuñ-çün görür FK¹, görürler hep MK¹, ḡaldılar anıñ MK² / varını: varı B, anı MK¹ // Zīnetini: Zeynetini AÖ, Zeyneti B, Zīneti FK² / hem daḥı: daḥı hem AÖ, B, daḥı FK² / ḡullarını: ḡulları B, YK, hem ḡullarını MK².

⁹²⁸ gün: güne A / şenlik düğün: degin düğün A, dün gün şenlik AÖ, düğün şenlik B, M, MK¹, YK, düğün şenlik FK², ve şenlik MK² / eylēdiler: etdiler A, itdiler AÖ, B, FK², MK¹, MK², YK, ideler FK¹ // Zelḥa'yı: Zelīḥa'yı A, Zelīḥa'yı FK¹, Zelīḥa'yı MK¹, Zelīḥa'yı MK², Zelḥa YK / gerdek evine: gerdege A / evine: ḡāneye MK² / iltidiler: ilettiler A, B, FK¹, FK², MK¹, MK², YK, eltdiler M.

⁹²⁹ Zelḥa: Zelīḥa A, B, FK¹, Zelīḥa MK¹, Zelīḥa MK² / girdi anda: girdi B, MK¹ / evine: ḡāneye MK² // Biñ: Yüz MK² / geldiler: geldi A, B, FK¹, dirildi MK² / ḡarşusına: anuñ yanına A, dīvānına YK.

⁹³⁰ Dāyeleri: Ḥāyeler hem MK² / dadıları: var-ıdı B, ḡaḡalar FK², dadları M, dadular MK², dayıları YK / bile_idi: bileydi A, AÖ, YK, hep bileydi FK¹, bileydi FK², bilēyidi M // Zelḥa: Zelīḥa B, FK¹, Zelīḥa MK¹, Zelīḥa MK² / Zelḥa bunı: Zelīḥa A / idüben: idüp MK² / aḡladı: aḡlar idi A, MK².

B28a	931	Dāye eydür n'olduñ oğul söylegil Niçün ağlarsın sebep nedür digil
M30b	932	Zelḥa eydür gör e benüm işüme Kim bile ne gele ğarḫ başuma
	933	Atamı anamı ben terk eyledüm Bilmezin hġ nice oldum n'eyledüm
MK ¹ 96a	934	Fikr idërin başuma gelen işi Yiñemëzin gözimüñ aqar yaşı
A28a, FK ¹ 17a	935	Dāye eydür ne 'aceb fikrũñ senũñ Ḥatunı olduñ Mıṣ(1)r sultānınuñ
AÖ31b	936	'Āṣıq olduñ ma' şũkuñ şimdi gele Ne revādur ol seni ağlar bula

⁹³¹ Dāye: Zelḥa'ya ḫāye FK² / eydür: dir FK¹ / n'olduñ oğul: Zelīḥa oğul sen FK¹, n'olduñ YK / oğul: ey oğul B, kıızım MK¹ // ağlarsın: ağlarsın FK¹, M, MK¹, YK / sebep nedür: sebebini FK¹ / nedür: n'oldı M, neden B / digil: idi B. Bu beyit MK²'de yok.

⁹³² Zelḥa: Zelīḥa A, B, FK¹, Zelīḥa MK¹, Zeliḥa MK² / gör e: imdi A, göre mi FK¹, gör MK¹, gör bu YK / benüm: ben FK¹ / işüme: işümi B, işimi FK¹ // bile: bilür MK², belki YK.

⁹³³ Atamı anamı: Atayı anayı A, FK¹, FK², Atamı anamı: Ata ile anayı MK² // Bilmezin: Bilmezem A, AÖ, B, MK¹, MK² / hġ: hiç A, B, FK¹, ki MK¹ / oldum: etdim A, oldı B, FK¹.

⁹³⁴ idërin: iderem MK¹, MK² / başuma gelen işi: gelen ḥāli başıma M // Yiñemëzin: Bilmëzin ne gele B, Anuñ için MK¹, Hġ yiñemem YK / gözimüñ aqar: aqar gözümün A, aqar gözüm M, aqar bu gözüm MK¹ / yaşı: yaşına M.

⁹³⁵ Mıṣ(1)r: Mıṣr'ın MK² / sultānınuñ: sultānuñ FK¹.

- 937 Bunı işitdi gözi yaşın siler
Ağlamağı kodı oturup güler
- 938 Diñle imdi Zelha niçün ağladı
Bilmezler ki anuñ içün ağladı*
- 939 Başa bir dert gelicegez iniler
Hayreti_ün gelüp kulağı çiniler
- 940 Bil karañluğı gelür evvel çöker
Anuñ-içün gelür ol yaşlar döker
- 941 Zelha çün Yūsuf diyüben iniler
Şimdi Yūsuf gelmeyecek iniler
- 942 Bil o derdüñ hayretidür bu gelen
Diñle Yūsuf didügi kimdür gelen

⁹³⁶ şimdi gele: gele A / gele: gelür FK¹, MK² // revādur: rāvādur FK², var YK / ol seni ağlar bula: Şimdi ağlarsın hele MK¹ / ağlar bula: arar bulur MK².

⁹³⁷ Bunı: Zelha M, Zeliha MK¹ / işitdi: eşidüp MK², eşdi YK / gözi: gözün B, gözünüñ FK¹, YK, gözünüñ FK², göz MK² // oturup: oturdu B, FK², MK¹, oturur FK¹, ol çünkü M, yere oturdu MK², durmayup YK / güler: dügüler FK¹.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁹³⁸ Zelha: Zeliha MK¹ // Bilmezler ki: Bilmezler M. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

⁹³⁹ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK'de yok.

⁹⁴⁰ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK'de yok.

⁹⁴¹ Zelha çün: Zeliha MK¹ // Şimdi Yūsuf: Yūsuf MK¹ / iniler: ğayrıyı n'eyler MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

- 943 Bu yaña sultān atına vardılar
Sultāna medħ [ü] enālar ıldılar
- 944 Anda ol sultānla begler geldiler
em‘ adānlar yaup ele aldılar
- FK²35a 945 İki vezīr sultān-ıla girdiler
Gün gibi Zelħa müzeyyen gördiler
- 946 Zelħa’ya ħamd ü enālar itdiler
Gitdi anlar diñle bunlar n’itdiler
- 947 Zelħa anurdı ki Yūsuf’dur gelen
Ma‘ ūasıdur anuñ gōñlin alan

⁹⁴² Bil: Diñle MK¹ / ħayretidür: ħayretin MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK’de yok.

⁹⁴³ medħ [ü]: -*metin*- medħ-i. sultān atına: sultānı hem FK¹ / vardılar: geldiler A, getürdiler FK¹ // Sultāna: Zelīħa’ya A, Zelīħa FK¹, Zelħa’yı FK² / medħ [ü]: medħ FK¹, FK² / ıldılar: itdiler FK¹, FK². Bu yaña sultān atına vardılar: Buña baña sultāna girdiler FK². Bu beyit A, AÖ, M, MK¹ ve YK’de yok.

⁹⁴⁴ Bu beyit A’da 945. beyitten sonra gelmektedir. Anda ol: Bu yaña A, AÖ, B, FK¹, FK², M, MK¹, Çünki YK / sultānla begler: sultān ile bile A, sultānı begler AÖ, sultāna B, sultāna begler FK¹, MK², sultān begler FK², sultān-ı begler M, sultānla beyler YK / geldiler: gel didiler B, iddiler FK¹, itdiler FK², MK² // em‘ edānlar: emedānlar A, em‘ edānlar B, FK¹, FK², em‘ dinler M, imdi anlar YK / yaup: yaıban M, yauban MK¹, MK², baup YK / ele aldılar: anı aldılar AÖ, B, YK, ilettiler FK¹, MK², aldılar M, MK¹.

⁹⁴⁵ vezīr: vezīr-ile AÖ, vezīr FK¹, vezīr-ile bile FK² / sultān-ıla: ile sultān A, FK², MK², YK, sultān AÖ, birki sultān B, ile sultān bile FK¹, sultānla MK¹ / girdiler: geldiler M, YK // Gün gibi Zelħa: Zelīħa’yı gül gibi A, Zelħa’yı gün gibi AÖ, M, Zelīħa’yı gün gibi B, Zelīħa gün gibi FK¹, Zelħa’yı gün ki FK², Zelīħa’yı gün gibi MK¹, Zelīħa gin gibi MK² / müzeyyen: münevver MK².

⁹⁴⁶ Zelħa’ya: Zelīħa’la B, Zelīħa’ya FK¹, Zelħa’yı M, Zelīħa’ya MK¹, MK² / ħamd ü: medħ ü AÖ, medħ FK¹, FK², YK, medħ-i M, MK², medħi MK¹ // diñle: daħı FK¹, FK² / n’itdiler: ne itdiler YK. Bu beyit A’da yok.

⁹⁴⁷ Zelħa: Zelīħa A, B, Zelīħa MK¹, MK² / anurdı ki: anur ki A, B, YK, anurdı FK¹, anup FK², eydür M, anur işbu MK² / Yūsuf’dur: Yūsuf-durur FK¹, M / Yūsuf’dur gelen: gelendür Yūsuf AÖ / gelen: bu gelen FK¹, M //

- M31a 948 Bunca varma gelme Yūsuf'a şanur
Gerdegë girëni hem anı şanur
- 949 Zelha gördi-kim Yūsuf degil gelen
Didi kimdür benüm üstüme giren
- MK²27a, YK59b 950 Düşde gördigüm degildür bu gelen
Hürî idi ol benüm gönüm alan
- 951 Tiz segirtti geldi yanına dāye
Didi aña ey utanmaz bî-ḥayā
- B28b 952 Böyle delilik idesin sen niçün
Geldi sultān-ki ḥelālüñdür bugün *

Ma^c şūkasıdır: Ma^c şūkıdır AÖ, MK¹, Ma^c şūkası MK², YK / anuñ: oluban MK² / gönlin: gelin A, gönlini AÖ, gönlüñ FK².

⁹⁴⁸ Bunca varma gelme: Süre varup geldikçe MK² / varma gelme: böyle varanı A, varma AÖ / Yūsuf'a: Yūsuf A, FK², MK², Yūsuf'ı B, hep Yūsuf FK¹ / girëni: girende M / hem anı: anı A, daḥı Yūsuf MK² / anı: Yūsuf FK¹. Bu beyit MK¹de yok.

⁹⁴⁹ Zelha: Zeliḥa A, B, FK¹, Zeliḥa MK¹, MK² / gördi-kim: gördi A, YK, eydür B, gördi-ki MK¹ / Yūsuf degil: Yūsuf'dur B / degil: degildür MK² // giren: gelen MK¹, MK², YK.

⁹⁵⁰ degildür: degil A, degül YK // Hürî: Hürî A, Hürîydi AÖ, FK² / Hürî idi: Turıvidür B, Hürîydi YK / Hürî idi ol: Hürîydi o FK¹, Ol murādım MK² / benüm gönüm: gönüm AÖ / gönüm: 'aqlım A.

⁹⁵¹ Tiz: Tez M, Tiz MK¹ / dāye: ṭāye B // Didi aña: Aña didi MK¹. Didi aña ey utanmaz bî-ḥayā: Utanup itmesin ašlā ḥayā YK. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²'de yok.

⁹⁵² Böyle: Bu M / Böyle delilik idesin sen: Neden idesin bını yā YK / idesin: eyleyesin B, MK¹, eyleyesin M / sen: kim B // Geldi sultān-ki: Geldi B / sultān-ki: sultānıñ AÖ, sultān MK¹, YK / bugün: begün B, bu gelen YK. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²'de yok.

* Bu beyitten sonra AÖ'de şu başlık yer almaktadır: Şi'ir Söylemedi.

- 953 Zelḥa eydür bu benüm yārim degil
Gönlümi alan vefādārim degil
- 954 Ağlayarak işbu şî'ri söyledi
Derd-ile efgān idüp āh eyledi
- 955 Āh n'ideyin dir benüm yārum ḫanı
Düşde gördüğüm cefādārum ḫanı
- 956 Nāzenîn emeklerüm gitdi yile
Ḫanda bulam görklü niğārum ḫanı
- AÖ32a, MK¹96b 957 Hîç mecālüm ḫalmadı yile yile
Arturan ol āh-ıla zārim ḫanı
- 958 Ḫalk içinde mecnūm oldı hem adum
Gitdi 'aqlım nāmūs [u] 'ārum ḫanı

⁹⁵³ Zelḥa: Zelīḥa B, FK¹, Zelīḥa MK² // Gönlümi alan: Düşde gördüğüm AÖ, B, FK¹, YK, Düşde gördüğüm FK², Düşde gördüğüm MK² / vefādārim: cefādārim AÖ, B, FK¹, M, MK¹, YK, cefādārum FK². Bu beyit A ve MK¹'de yok.

⁹⁵⁴ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², M, MK¹ ve YK'de yok.

⁹⁵⁵ Āh n'ideyin dir: N'ideyin FK¹ / n'ideyin: n'ideyim MK¹, MK² / n'ideyin dir: n'ideyim bu A, n'ideyüm FK², n'ideyim YK / yārum: cefādārum FK² / ḫanı: degil bu FK¹, ḫanı MK¹ // Düşde gördüğüm: Gönlümi alan AÖ, B, YK, Gönlüm alan FK², MK¹, Gönlüm alan ol MK² / gördüğüm: gördüm FK¹.

⁹⁵⁶ Nāzenîn: Nāzenîn: A, FK¹, FK², M, MK¹, Ne deyin B, Ol güzel MK² / yile: bile B // Ḫanda bulam görklü niğārum: Arturan āh-ıla zārum B, Benim gönlüm alan yārim FK¹, Gitdi 'aqlım nāmūsı 'ārim M, Arturan ol zāri fiğānım MK² / görklü: gönlü A, görgülü AÖ.

⁹⁵⁷ yile yile: āh n'ideyim MK² // Arturan: Artıran YK / ol: ey AÖ / ol āh-ıla: āh-ıla A, FK¹, FK², āhla MK¹, ey āhı YK / āh-ıla zārim: zāri fiğānım MK² / zārim: zārumı YK. Bu beyit B'de yok.

- 959 Şüretüñ naqşın gönülde yazaram
Dertlü oldum derde dermānum qanı
- A28b 960 ‘Aşq odı tutuşup içimde yanar
Bağrumı hūn eyleyen yārum qanı
- FK²35b 961 Gözümüñ yaşı sil oluban aqar
Nireden gelür *ya* bu kārım qanı
- 962 Gülsitānda āh-ıla zār iderem
Bülbül olmışam *ya* gülzārum qanı
- 963 Her seşerde nāle feryād iderem
Nevrüz oldı qanı bahārum qanı

⁹⁵⁸ nāmūs [u]: *-metin-* nāmūsı. oldı hem: oldı A, FK¹, YK, oldı bil AÖ, B, oldı yaman MK¹ // ‘aqlım: ‘aqlı B, ‘aql YK / nāmūs [u] ‘ārım: ‘arı nāmūsım A, nāmūs ‘ārım AÖ, FK¹ / qanı: benüm qanı YK. Bu beyit M’de yok.

⁹⁵⁹ Şüretüñ: Şüreti A / naqşın: ‘aşkıñ A, naqşımı FK¹, naqşı M, naqşımı YK / naqşın gönülde: gönüm içinde B / gönülde: gönülden AÖ, gönümde YK / yazaram: yazarım FK¹, yazmışam MK² // derde dermānum: düd timārum FK¹ / dermānum: timārım AÖ, timārım FK².

⁹⁶⁰ odı: odından AÖ, āteşi MK¹, YK / tutuşup: tutuşur A, düşüben FK¹ / tutuşup içimde: yürëğim içinde B, yürekde tutuşup MK² / içimde: içim AÖ // Bağrumı: Bağrım FK¹ / hūn eyleyen: çün yār iden B / yārum: nārum B, FK¹, nārım MK².

⁹⁶¹ sil: seyl B, FK¹, M, sel MK² / oluban: olmuş B, gibi MK¹, olup MK² // *ya*: FK¹, FK², M, MK¹, MK² / bu kārım: bī-kārım AÖ, be-kārım FK¹, pelikārım MK¹ / kārım: kārı B, FK², M. Bu beyit YK’de yok.

⁹⁶² Bu beyit MK²’de 963. beyitten sonra gelmektedir. Gülsitānda: Gülistānda A, M, Geldim anda B, Gülsitānlarda FK¹, Gülistānlarda FK², Gülistānda MK¹, MK² // āh-ıla: āhla MK¹, āhi ile YK // Bülbül olmışam *ya* gülzārum: Nevrüz oldı qanı bahārım M, Nevrüz oldum taze bustānım MK² / *ya* gülzārum: yā güllerim FK¹, gülzārım MK¹, YK / *ya*: yā FK².

⁹⁶³ Her seşerde: Seşerlerde A, Ben seşerde B, Seşerde FK², Her seşer YK / nāle feryād: zārī firyāz A, nāl ü feryād B, nāl firyāz FK¹, nāl feryāz FK², nāli feryāz YK // Nevrüz oldı qanı bahārum: Bülbül olmışam yā gülzārım MK² / oldı: oldum FK¹ / qanı: ya A, n’oldı B, yā MK¹, hāne YK. Bu beyit AÖ ve M’de yok.

- 964 Derd ü miḥnetler çeküben yilerem
Bulamadım şayd [u] şikārum ḳanı
- 965 Vaşlma irem diyüben umaram
Ben senüñem didi ikrārum ḳanı
- 966 Hıç mecālüm ḳalmadı şabr eyleyem
Ol yüzi gül yañağı nārum ḳanı
- M31b 967 Ben Ğarīb'i yine dertli eyledüñ
Tıramazam şabr u ḳarārum ḳanı

Taḥrīrāt*

- MK²27b 968 Bunı didi Zelḫa çün eyledi zār
Bir ün irdi Yā Zeliḫa itme zār

⁹⁶⁴ Bu beyit B'de 965. beyitten sonra gelmektedir. şayd [u]: *-metin-* şaydı. Derd ü: Derdi A, B, M, Her şehirde AÖ, Dürlü FK¹, Derd-i MK², Derd YK / çeküben: çeküp MK² / yilerem: diledüm A, n'eylerēm B, n'eylerem FK², gezerem MK² // Bulamadım şayd [u]: Şabr bulamadım FK¹ / şayd [u]: şabr-ı A, FK², şabr B, şayd-ı M, şayd-ı MK¹, şaydı YK / şikārum: ḳarārum B, sükkērüm MK¹.

⁹⁶⁵ Vaşlma: Vaşluña A, Vuşlata FK¹ / irem: irdim MK¹ / diyüben: deyüp MK² / umaram: iverem AÖ, umaram ben YK // Ben senüñem: Seniñün YK / didi: deyü B / ikrārum: ikrānū MK¹.

⁹⁶⁶ Bu beyit MK²'de 964. beyitten sonra gelmektedir. ḳalmadı: ḳalmadı deyü A / eyleyem: itmege YK // yañağı nārum: bāğı cinānum MK¹, yārum YK. Bu beyit M'de yok.

⁹⁶⁷ şabr u: şabr AÖ, şabrı M / ḳarārum ḳanı: ḳarār ḳalmadı B. Bu beyit A, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK'de yok.

* Bu başlık sadece AÖ'de yer almaktadır.

B29a	969	İvme Yūsuf'ı saña virem didi
FK ¹ 17b		Seni_anuñ vaşlına irgürem didi
	970	Haq te'ālā Zelha'yı sevindürür Bir perī kızımı aña göndürür
	971	Didi aña var Zelīha yanına Di-ki selām şihhat olsun cānına
AÖ32b	972	Çorqmasun Yūsuf'ı aña virürem Ġayrıdan şaqlar aña irgürürem
	973	Var sen anda Zelha ile bile tur Zelha'nuñ gey tonların rengine gir

⁹⁶⁸ Bunı didi Zelha çün eyledi: Böyle deyüp zārī ile itdi Zelīha āh-ı MK² / Zelha: Zelīha FK¹ / Zelha çün: Zelīhā A, Zelīha MK¹ / çün: kim B // irdi: geldi M, MK² / Zelīha: Zelha AÖ, FK², YK, Zelīha MK¹, Zelīhā MK².

⁹⁶⁹ Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹, FK² / Yūsuf'ı saña: saña Yūsuf'ı AÖ, B, YK / virem didi: virirem M // irgürem didi: irgürürem M.

⁹⁷⁰ te'ālā: te'ā FK² / Zelha'yı: Zelīha'yı A, B, Zelīha'yı FK¹, Zelīha'yı MK¹, MK² / sevindürür: sevindüre FK¹ // perī: pirī AÖ, perri M / kızını: kıızı A, FK¹, kıızı B, kıızın MK¹ / aña: aña pes B / göndürür: göndüre FK¹, virür FK².

⁹⁷¹ Zelīha: Zelha AÖ, FK², YK, Zelīha MK¹, MK² // Di-ki: Zī A, FK², Di AÖ, B, FK¹, MK¹, Çoq MK², Didi YK / selām: selāmi YK / şihhat olsun: eyle ve şihhat A, olsun şöhet FK¹, olsun şihhat FK², olsun-ki anıñ MK².

⁹⁷² Çorqmasun: Çorqumasın FK¹, Çorqmasıñ YK / Yūsuf'ı: Yūsuf MK² / Yūsuf'ı aña: aña Yūsuf'ı AÖ, FK¹, MK¹, YK, aña Yūsuf FK² / virürem: vireyin FK¹, virem MK¹, irgürem MK² // Ġayrıdan: Ġaygudan B, Yaradan MK¹, Ġayrıdan MK² / şaqlar aña: şaqlayın anı B, şaqla anı FK¹, şaqlar anı aña MK¹, şaqlaram aña MK² / irgürürem: irgürem FK¹, MK¹, virem MK². Bu beyit A'da yok.

⁹⁷³ sen anda: anda AÖ / Zelha: Zelīha A, FK¹, Zelīha MK¹, MK², anuñ YK / Zelha ile: Zelha'yıla AÖ, FK² / bile tur: bildüre AÖ, dur B, tur MK¹ / tur: ol MK² // Zelha'nuñ: Zelīha A, Zelīha'nuñ B, FK¹, Zelīha'nuñ MK¹, Zelīha'nuñ MK² / gey tonların: tonlarınıñ A, donları B, tonların gey MK¹, MK², donlarıñ YK.

- 974 Çünki sulţān anda gerdege gele
Zelĥa diyü senüñle gerdek ola*
- FK²36a, MK¹97a 975 Vardı perī anda Zelĥa yanına
Hem beşāret itdi anuñ cānına
- YK60a 976 Dir selām olsun saña ey māhliķā
Çok şük(ü)rler eylegil ol Ĥālĥ' a *
- A29a 977 Tañrı seni bu qazādan şaqladı
Beni gönderdi vü seni bekledi
- 978 Tañrı ne emr itdi ise söyledi
Zelĥa'yı sevindürüp şāz eyledi

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁹⁷⁴ gerdege: gerdekle YK / gerdege gele: girdi gerdege B / gele: gire MK² // Zelĥa: Zelīĥā A, Zelīĥa B, FK¹, Zelīĥa MK¹, MK² / diyü: diyüp YK / diyü senüñle: ĥatun ile B / senüñle: senüñ-ile FK².

⁹⁷⁵ perī: piri AÖ, perrī M / perī anda: anda bir piri FK¹, anda piri FK² / anda: kıızı MK¹ / anda Zelĥa: Zelīĥa'nuñ A / Zelĥa: Zelīĥa B, Zelīĥa'nın FK¹, Zelīĥa MK¹, MK² // itdi: ide MK².

⁹⁷⁶ olsun: olsun YK / saña: size MK¹ / ey māhliķā: māh-ı liķā A, ivme liķā AÖ, dir med liķā B, dermānlĥa M, ey māh MK¹, ey māh-ı liķā MK², ey mehliķa YK // Çok şük(ü)rler: Şük(ü)rler B / şük(ü)rler eylegil: şük(ü)r olsun didi MK²/ eylegil: eyle sen FK¹ / eylegil ol: eylesin A, eyle FK² / ol: sen YK. Çok şük(ü)rler eylegil ol Ĥālĥ'a: Beni saña gönderdi İlāh MK¹.

* 976-977. beyitler arasında MK¹'de şu beyit yer almaktadır: Çok şük(ü)rler eyle ol Ĥālĥ'a / Yiri gögi yaradan ol Ĥālĥ'a.

⁹⁷⁷ bu: ol YK / bu qazādan: qazādan B / qazādan: ĥazādan MK² // gönderdi vü: gönderüben A, getürdi vü B, gönderdi MK¹ / vü: ve M, MK² / vü seni bekledi: seni bekle didi YK / bekledi: şaqladı AÖ.

⁹⁷⁸ itdi ise: itdiyse AÖ, B, MK¹, YK / söyledi: söyle didi YK // Zelĥa'yı: Zelīĥa'yı B, Zelīĥa'yı MK¹. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²'de yok.

- 979 Zelḥa aña didi hoş geldüñ i cān
Ölmiş-iken cānum ele_aldüñ i cān
- 980 Bu yaña sulṭān çıķub gitmiş-idi
Zelḥa'ya ğāyet ğazab itmiş-idi
- 981 Gine vezīrl̄er yanına geldiler
Hem anuñ göñlini ele aldılar
- 982 ʿAvrete uyma diyü avıtdılar
Gine anı gerdege iletdiler
- M32a 983 Geldi perī sulṭānuñ karşıısına
ʿĀşık oldu göricek bendesine
- 984 Sulṭān anuñ-ıla gerdek oldılar

⁹⁷⁹ i: *-metin-* ey. Zelḥa: Zeliḥa A, FK¹, Zeliḥa MK¹, MK² / aña didi: eydür A, aña B, eydür aña FK¹ / didi: der MK² // Ölmiş-iken: Ölmişken FK¹, YK / cānum: cānumı MK¹, cān MK² / cānum ele_aldüñ i: ben yiniden buldum YK / ele_aldüñ: olduñ hem AÖ / i: ey A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² / i cān: hemān MK¹.

⁹⁸⁰ A'da mısralar takdim-tehirlidir. çıķup: koyup MK² / gitmiş-idi: gitmişdi FK¹, FK², MK², YK // Zelḥa'ya: Zeliḥa'ya A, Zeliḥa'ya FK¹, Zeliḥa'ya MK¹, MK² / ğāyet ğazab: ğazab MK¹ / itmiş-idi: itmişdi FK¹, FK², MK², YK.

⁹⁸¹ Gine: Yine A, MK¹, MK² / vezīrl̄er: vezirle FK¹ / vezīrl̄er yanına: yanına vardılar M // Hem anuñ: sulṭānuñ MK² / göñlini: göñlin MK¹. Bu beyit B'de yok.

⁹⁸² diyü: deyüp B, diyüp FK¹, FK², evet MK¹, der MK², diye YK / avıtdılar: oturdılar A, öğretdiler AÖ, unıtdılar B, didiler MK¹, ögüt virdiler MK², ögütlediler YK // Gine: Yine A, FK¹, FK² / anı gerdege: gerdege anı MK¹. Gine anı gerdege iletdiler: Hem anıñ ırḥayın ele aldılar MK².

⁹⁸³ Geldi: Geldiler MK² / perī: pirī AÖ, pirī FK¹, perī M // göricek: görincek YK / bendesine: yandı gine AÖ, yandı sine MK¹, kendüsine MK², bendine YK.

Bir zamān oynadılar hem güldiler

B29b 985 Gelicek sultān-ıla perī olur
Ol gidicek Zelḥa ile oturur

MK²28a 986 Zelḥa cāriyeler ile olur idi
Sultān anı cāriye şanur idi

Şi'r*

AÖ33a 987 Tañrı şaḳlayıcağaz bir ḳulını
Geñez ider aña toğrı yolını

988 Sözleri olur anuñ cümle şavāb
Hem ḥaḫādan şaḳlar anuñ dilini

⁹⁸⁴ anuñ-ıla: anuñla MK¹ / oldılar: olur A, MK² // zamān: zamānda B / oynadılar hem: hem oynadılar AÖ, oynayup bile YK / hem güldiler: güldiler B, MK¹ / güldiler: güler görür A. Bir zamān oynadılar hem güldiler: Ol gidicek Zelīḥa ile oturur FK¹, Ol gidincek Zelīḥa oturur MK².

⁹⁸⁵ sultān-ıla: sultān MK¹, sultānla YK / perī: piri AÖ, perrī M, perīyle MK¹/ olur: oturur MK¹ // gidicek: gelicek FK² / Zelḥa: Zelīḥa MK¹ / Zelḥa ile: Zelīḥa'yıla A, Zelḥa'yıla FK². Bu beyit FK¹ ve MK²'de yok.

⁹⁸⁶ Zelḥa: Zelīḥa A, Zelīḥa B, Zelīḥa MK¹ / Zelḥa cāriyeler ile: Cāriye ile Zelīḥa MK² / cāriyeler ile: cāriye ile A, cāriyelerle AÖ, FK¹, YK, cāriyelerle M, cāriyeler ile MK¹ / olur idi: oturur A, otururdu AÖ, B, FK¹, FK², M, YK, oturur idi MK² // cāriye: cāriyelerden A, cāriyye MK¹ / şanur idi: şanur A, şanurdu FK², YK.

* Şi'r: *-metin-* Şi'ir. Bu başlık sadece AÖ'de yer almaktadır.

⁹⁸⁷ şaḳlayıcağaz: şaḳlayınca A, şaḳlayıcaḳ FK¹, MK¹, ḳurtarıcaḳ MK², şaḳlayıncağaz YK / şaḳlayıcağaz bir: şalar Hızır'a B // Geñez: Āsān YK / Geñez ider aña: Müstaḳim eyler FK¹, Āsān ider B.

⁹⁸⁸ Sözleri olur: Sözleri MK¹ / şavāb: şevāb A, AÖ, FK², MK¹, şavab FK¹, şevābı YK // ḥaḫādan: ḥaḫardan M, MK¹ / anuñ dilini: anı Çalab MK¹. Sözleri olur anuñ cümle şavāb: Perī cüvān oldur cümle türāb B. Bu beyit MK²'de yok.

- FK²36b 989 Һayra dönderür anuñ cümle işin
Rağmetine toğrı ider yolını
- 990 Bir ҡulına Һaқ ‘ināyet eylese
Varur anda cennetine şalıını
- MK¹97b 991 Vay aña kim ‘adlı ide ‘afv itmeye
İtdüğün şorarsa gör e ħālını
- 992 Һaқ te‘ālā ҡulların ‘afv eyleye
Һayra döndüre ҡamu vebālını
- 993 Toğrı yoldan cümlemüz ayırmaya
Şaқlayıvire o Şeytān ilini
- A29b 994 Hem ğarǵıbları dağı esirgeye

⁹⁸⁹ Һayra: Yoğsa B / dönderür: dutdurur FK¹, döndüre M / anuñ cümle: cümle B / işin: işini B, FK¹ // Rağmetine: Cennete B, Rağmete FK¹ / yolını: Һaқ yolunu B. Bu beyit A, AÖ ve YK’de yok.

⁹⁹⁰ Һaқ: çün A, B, FK¹, M / eylese: eyleye A, B, FK¹, M, MK¹, eyleyüp MK² // Varur: Virür MK² / anda cennetine: cennete şalıını FK¹, cennetiñ aña MK² / cennetine: cennete A, cennetde B, çün cennete M / şalıını: emvālını MK². Bu beyit FK² ve YK’de yok.

⁹⁹¹ ‘adlı: ‘ad A, ‘adlı FK², MK¹, ‘aded MK² / itmeye: eyleye M // İtdüğün: İtdüğına M, İtdüğünü FK¹, MK¹, Etdüğün MK² / şorarsa gör e: şorarsa gör A, B, FK¹, göre şorar M, şorar görür MK¹, şorarsa gel gör MK². Bu beyit YK’de yok.

⁹⁹² döndüre: dura FK¹, dönderür MK¹, döndürür MK² / ҡamu: anuñ AÖ, anıñ MK² / vebālını: aħvālını B, babalını FK², eñ ālıını MK². Bu beyit YK’de yok.

⁹⁹³ Toğrı yoldan cümlemüz: Cümlemüzi toğrı yoldan M / cümlemüz: cümlemüzi FK¹, cümle MK¹, cümlemizi MK² / ayırmaya: ırmaya M // Şaқlayıvire: Çolaқ ide A, Tuıdurı dir B, Döndürür vire FK¹, Tuıdurıvire FK², Tapdurıvire M, Bildüre MK² / o: ol A, AÖ / Şeytān: Şeytān’uñ A / Şaқlayıvire o Şeytān: Şerr-i Şeytān’dan şaқlaya MK¹ / ilini: elini A, B, M, yolunu FK¹, MK², ālıını FK², ҡulunu MK¹. Bu beyit YK’de yok.

Zirā ğurbet bükdi anuñ bilini

995 avm ardař fūratine yandı ol

Ayrı dūřdı bulamadı yārını

996 Zela'yı urtardı Tañrı ey hūmām

Vir řalavāt Muřtafā'ya ve's-selām

Tahrīrāt*

997 Gel berü şimden girü söyleyelüm

Zela nice oldı anı diyelüm

M32b

998 Sulān elinden anı Ha urtara

Diñle nice Zela'yı gör ne ıla

FK¹18a

999 Zela ünkü bulamadı yārını

⁹⁹⁴ ğarībleri: ğarībleri A, B, MK¹, ğarībler FK¹, ğayırlar M / ğarībleri daħı: ğarīb olanları MK². Bu beyit YK'de yok.

⁹⁹⁵ avm: avmi YK / ardaş: ureys M // bulamadı: bulmadı FK¹, terk eyledi MK¹, bulmadı ol MK² / yārını: ilini A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, YK.

⁹⁹⁶ Bu beyit MK²'de 986. beyitten sonra gelmektedir. Zela'yı: Zelīā'yı A, Zelīa FK¹, Zelīa'yı MK¹, MK² / urtardı: orudı MK¹ / urtardı Tañrı: Tañrı urtardı MK² / ey: iy AÖ / ey hūmām: hūmām A, hemān FK², ve's-selām MK² // řalavāt: řalāt FK¹ / ve's-selām: ey hūmām MK².

* Bu başlık sadece AÖ'de yer almaktadır.

⁹⁹⁷ söyleyelüm: *-metin-* söyleyelüm. diyelüm: *-metin-* diyelüm. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK'de yok.

⁹⁹⁸ urtara: urtarur MK¹ // nice Zela'yı: imdi Zelīa'yı MK¹ / ıla: ılır MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

Diledi ala getüre kim anı

1000 Emr kıldı bir sarāy yapırdı ol

Ayağ altına_aldı Mıṣ(ı)r şārını

1001 İtdiler çārşūya karşı pençere

Görür idi kim gelürse varını

B30a

1002 Kaşdı iderdi cümle şehri araya

Yoqladurdu ol Mıṣ(ı)r bāzārını

1003 Zīra Yūsuf ben Mıṣ(ı)r'dayam didi

Hîç unutmadı anuñ güftārını

AÖ33b

1004 İñilerdi dünü gün Yūsuf diyü

‘Āşık idi gör imdi zārını

⁹⁹⁹ Zelîha: Zelîha A, FK¹, Zelîha MK¹, MK² / çünki: çün A, şanki B / çünki bulamadı: bulamadı çünki MK¹ / bulamadı: bulamadı FK², bulmadı MK² / yārını: erini YK // Diledi: Dilemedi B, Diledi-kim FK¹ / getüre: getürdi AÖ / kim anı: yārını A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK², YK.

¹⁰⁰⁰ Emr: Em(i)r A, M, MK¹, MK², Emri AÖ, B / sarāy: sarāyı MK², sarāy YK / yapırdı: yandurdu MK² // Ayağ: Ayağı A, B, FK¹, MK¹, MK² / altına: altın M / aldı: ala AÖ / şārını: şehri A, M, MK¹, YK, şehri MK².

¹⁰⁰¹ İtdiler: Eyledi A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK², Yapırdı YK / çārşūya: çārşūya FK² / çārşūya karşı pençere: karşı pençereler çārşūya FK¹ // Görür idi: Göreydi A, MK¹, YK, Göre B, Göreyidi FK¹, Görür M, Görürdi MK² / kim: eger A, şankim M / kim gelürse: gelürse kim AÖ / gelürse: görür ise M / varını: yārını A, M, anda yārını B, ol göre FK¹.

¹⁰⁰² Kaşdı: Kaşdı AÖ / Kaşdı iderdi: Kaşdı bu idi-kim MK¹ / iderdi: ider A, kıldı FK¹ / şehri: halkı M, şehir YK // Yoqladurdu: Yoqlayadı A, B, FK², YK, Yoqladı AÖ, Yoqlar-ıdı FK¹, Yoqlar idi MK¹ / Mıṣ(ı)r bāzārını: Mıṣr'ın varını B. Bu beyit MK²'de yok.

¹⁰⁰³ Zīra: Zīra A, B, M, MK², YK // Hîç: Hîç A, FK¹ / unutmadı: unutmadı YK / güftārını: Ken‘ān'ını B. Bu beyit MK¹'de yok.

1015 Pençerēden kendüni atmağ diler

Ma' şükünüñ vaşlına yitmek diler

1016 Cāriyeler kıomadılar atmağa

Üşegeldiler kıamusı tutmağa

1017 Kıoñ beni dir ma' şükuma ireyin

Ƨoğrı yārumdur aña cān vireyin

B30b

1018 Özeni özeni anı bulmışam

Düşde gördüğümü yañılmamışam *

Şi'r*

FK²37b

1019 Hey ne devlet kışi toğrı yārını

Añsuzım göre anuñ dīdārını

¹⁰¹⁴ Yūsuf idi: Yūsuf imiş A, Yūsuf-udı AÖ / gelen çünkü: geleni A / çünkü: şanki B, çünkü MK² // Hāyķurur: Hāyķırup A, MK², Çağırır FK¹, Hāyķırdı YK / diyü: diye YK.

¹⁰¹⁵ kendüni: kendüyü AÖ, kendi FK¹, kendüyü MK¹, kendüsin MK² / yitmek: irmek M, MK¹.

¹⁰¹⁶ Cāriyeler: Cāriyyeler MK¹ / kıomadılar: kıoymadılar anı MK² // Üşegeldiler kıamusı: Üşdiler üstüne anı MK².

¹⁰¹⁷ beni dir: beni A, B, FK¹, YK / ireyin: varayın M, ireyim MK¹, MK² // Ƨoğrı yārumdur: Ƨoğrı mıdur ben M, Ƨoğrı yārumdan MK¹ / aña: yaña MK¹ / cān: cān FK², cānımı MK² / vireyin: vireyim FK¹, MK¹, MK².

¹⁰¹⁸ Özeni Özeni: Arayı arayı MK², YK / anı: geldim FK¹, bugün MK² / anı bulmışam: bulmuşam FK² // gördüğümü: görüp A, gördüm-ki anı AÖ, görmişem FK¹, gördüm idi MK¹ / yañılmamışam: bekilleyü gelmişem A, ben yañılmışam B, yañılmışam FK¹, ben yañılmışam M, MK².

* 1018-1019. beyitler arasında MK²'de şu beyit yer almaktadır: Āh zār eyleyüp hem kıldı fiğān / İşbu beyti Zelīha kıldı 'ayān.

* Şi'r: -metin- Şi'ır. Bu başlık sadece AÖ'de yer almaktadır.

- AÖ34a 1020 Çok mıdur anuñ yolına cān vire
Kulağ-ıla işide güftārını
- 1021 Yüze yüz buluşubanı söyleşe
Gel gör imdi ‘ aşıkuñ bāzārını
- 1022 Göre bülbül hıç karar ider mi ol
Her seherde medh ider gülzārını
- 1023 Yā Ğarīb ğurbetde yārın bulıcağ
N’eylesün ol dünyānuñ envārını
- MK²29a 1024 Zelha eydür işde yārum bu durur
Gice gündüz āh [u] zārum bu durur
- 1025 Bu durur düşde görüp ağladığum

¹⁰¹⁹ dīdārını: *-metin-* dīzārını. Hey: Ger B / toğrı: kendi YK // göre anuñ: anuñ göre AÖ / dīdārını: dīzārın YK. Añsuzın göre anuñ dīdārını: Zehī devlet kişide kim doğar yār MK². Bu beyit MK¹’de yok.

¹⁰²⁰ Çok mıdur: Çün kamdır FK¹, ‘Ayb mı YK / vire: vireni A, virem M, viren MK² // işide: işde FK². Bu beyit MK¹’de yok.

¹⁰²¹ Yüze yüz: Yüze yüze FK¹, Yüz-be-yüz MK¹, Yüz yüze MK², Yüze-be-yüz YK / buluşubanı: buluşan B, buluşup ben FK¹, buluşuban FK², MK¹, YK, buluşubanı MK² / söyleşe: söyleye A, AÖ, B, MK², söylese FK², söyleyem FK¹, söylemeyi YK // gör imdi: imdi gör YK / bāzārını: bāzārını A, B.

¹⁰²² Göre: Gör ki MK² / bülbül: bülbül gülünü MK¹ / hıç: hıç FK¹, hem MK² / ider mi ol: ider mi MK¹, YK, ider mi hıç MK². Bu beyit A’da yok.

¹⁰²³ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK’de yok.

¹⁰²⁴ āh [u]: *-metin-* āh-ı. Zelha: Zeliha A, B, FK¹, Zeliha MK¹, MK² / eydür: dir A / işde: işid FK¹ / bu durur: budur A, MK¹, MK², YK // āh [u]: āhı AÖ, YK, āh FK¹, āhla MK¹, āh-ıla MK² / bu durur: budur A, MK¹, MK², YK.

‘ Aşk odıyla yüregüm tağladığım

- 1026 Alıvirün bunı baña getirün
Ne kadar mālum var-ısa hep virün
- FK¹18b 1027 Dāye eydür sırruñı fāş eyleme
Sulṭān işidür bu sözi söyleme
- M33b 1028 Sulṭān oldı müşterī ço kim ala
Umaruz ki bunda yanuña gele
- A30b 1029 Dime bu sözlerüñi işitmesün
Saña virsün ğayrılara gitmesün
- MK¹98b 1030 Zelḫa eydür ṭur Yūsuf’a söylegil
Düşde görüp sevdüğüm aña digil

¹⁰²⁵ Bu beyit AÖ, B, FK¹, FK² ve YK’de 1026. beyitten sonra gelmektedir. FK¹’de beytin ikinci mısrası yok. Bu durur: Budur FK¹, YK, Budur ol MK¹, Bu benim MK² // ‘ Aşk odıyla: ‘ Aşk-odına MK², Eşki odına YK / odıyla: odına AÖ, FK² / odıyla yürögüm: odına yürekler B.

¹⁰²⁶ bunı: anı MK² // var-ısa: varsa FK¹ / hep virün: yetürün MK¹.

¹⁰²⁷ Dāye eydür: Ṭāyesi der MK² / sırruñı: sırrı FK², sözüñi M // bu sözi: bunı MK¹ / sözi: sö MK², söz YK.

¹⁰²⁸ Sulṭān oldı: Old sulṭān FK¹ / Sulṭān oldı müşterī ço kim: Ki sulṭān ol kulu hem belki M / ço kim: anı A / ço kim ala: kula MK¹ // Umaruz: Umaram A, FK¹, Ala umaruz YK / ki: kim FK² / bunda: bende MK² / bunda yanuña: bundan yaña MK¹.

¹⁰²⁹ Dime: Ṭınma AÖ / sözlerüñi: sözi B, sözleri kim FK¹, sözleri key MK¹, söziñi ol MK², sözleri YK / işitmesün: işide FK², eşidmesin YK // ğayrılara: ğayrıya A, B, FK¹, FK², M, MK¹, YK, ğayrı alup MK² / gitmesün: iletmesün A, FK¹, M, virilmesin B, eletmesin FK², virmesün MK¹, iletmesin YK.

¹⁰³⁰ Zelḫa: Zeliḫa A, B, FK¹, Zeliḫa MK¹, MK², Sulṭān YK / eydür: dir A / ṭur: var A, MK², YK, sen var AÖ, dir FK² / Yūsuf’a: aña AÖ, YK, aña sen B, aña var FK¹, var aña FK², Yūsuf’a var MK² // aña: oña FK², budur M / aña digil: şerḫ eylegil MK¹.

- 1031 Beni koyup gayrıya meyl itmesün
Di sen aña ol beni unutmasun
- FK²38a 1032 Dāye vardı sırr-ıla anı didi
Zelha'nuñ sözlerin aña söyledi
- 1033 Yūsuf eydür ben de gördüm di aña
İllā zaħmetsüz irişilmez aña
- B31a, YK61a 1034 Zīrā her kim dünyāda 'āşık ola
Çok belālar çeke soñra vaşl ola
- 1035 İşidün kim idelüm bir hoş kelām
Diñ Resül'e eş-şalātu ve's-selām

Tahrirat*

¹⁰³¹ koyup: di A, görüp MK¹ / meyl: gönül A / itmesün: virmesün A, itmesiñ YK // Di sen: Diñ siz AÖ, Di men FK², Diyesin MK¹ / aña: oña FK² / unutmasun: unutmasıñ YK.

¹⁰³² vardı: indi A, B, FK², itdi AÖ, YK, anda FK¹, gitdi MK¹ / anı: aña M, MK² / didi: söyledi B, MK¹ // Zelha'nuñ: Zeliha'nuñ A, Zelha B, Zeliha'nuñ MK¹, Zeliha'nuñ MK² / sözlerin: sözlerini A, B, FK¹, hālini MK¹, sözün hem MK² / aña söyledi: söyledi A, şerh eyledi MK¹.

¹⁰³³ gördüm di: gördümdi AÖ, M / di aña: didi FK² // irişilmez: irişmez MK¹, MK² / aña: baña B, MK², ol baña MK¹.

¹⁰³⁴ Zīrā her: Her A / her kim dünyāda: hem dünyā YK // belālar: cefālar A, MK² / çeke: çeküp MK² / vaşl: vāşıl A, B, FK², YK, vaşl FK¹.

¹⁰³⁵ İşidün kim idelüm: İmdi ideyim saña A, İşit imdi ideyim B, İşit kim pes idelüm M, İşidün idelüm MK¹, İşidiñ imdi YK / kelām: haber FK¹, FK², kelāmı MK¹ // Diñ Resül'e: V Resülullāh FK¹ / Diñ Resül'e eş-şalātu: Vir şalavāt Muştafā'ya A, B, Vir Resül'ün rûhına AÖ, Diñ Resül'e şalātla MK¹, Diñ Resül'ün rûhına MK², YK / ve's-selām: her dem selām AÖ, ey hümām B, selāmı MK¹, yüz biñ selām MK².

- AÖ34b
- 1036 Geldi sultān Yūsuf'ı almağ diler
Şorar anuñ kıymetin bilmek diler
- 1037 Mālik'e dir ki di kuluñ bahāsın
Her ne-kim dilersen anı alasın
- 1038 Elin aldı Mālik aña söyledi
Ol melek kim Yūsuf'ın eşi idi
- 1039 Geldi Yūsuf yanına dellāl olur
Bahā kesdi Yūsuf'a gör ne kıılır
- 1040 Ağır altun gümüş[le] zer gerek
Ebrişim yāķūt-ıla gevher gerek

* Bu başlık sadece AÖ'de yer almaktadır.

¹⁰³⁶ Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹ / almağ: almağlık FK² // Şorar anuñ: Şüretinüñ AÖ.

¹⁰³⁷ Mālik'e: Mālik B, Melik'e MK¹ / dir: di M / dir ki di: dedi bu A, eydür bu B, dir FK¹, dirdi FK², eydür diyivir MK¹, der bu MK², didi YK / ki di: di AÖ / kuluñ: kulumuñ B, kunuñ kes FK¹, kulunuñ MK¹, YK / bahāsın: bahāsın AÖ, cahāsın MK² // ne-kim: ne FK¹, kim YK / dilersen: diler YK / dilersen anı: ister iseñ A, diler anı sen FK², dilersen MK¹ / anı: sen MK² / alasın: sen alasın YK.

¹⁰³⁸ Elin aldı: İnis FK¹, Unus itdi M, YK, Bilmedi MK¹ / Elin aldı Mālik aña: Ol-dem anda Mālik'e çün AÖ, Bahāsın anda Mālik çün FK² / Mālik: çün Mālik B, Mālik'e M, Melik kim MK¹ / aña: indi çünki FK¹, hem M, çoğ MK¹, çün YK // melek: melik AÖ, B, Mālik FK¹, FK² / Yūsuf'ın eşi idi: Yūsuf'a iş idi MK¹ / eşi idi: işidi AÖ, B, işiydi FK¹, FK², eşiydi YK. Bu beyit A ve MK²'de yok.

¹⁰³⁹ dellāl: deller FK¹ / olur: alur MK² // Bahā: Bahāsın B.

¹⁰⁴⁰ Ağır: Ağır FK¹ / gümüş[le] zer: gümüşi zerre AÖ / zer: zerr FK¹, zerre FK² / zer gerek: gerek dedi A // Ebrişim: Ebrişimi AÖ, B, İbrişimi YK / yāķūt-ıla: yāķūt AÖ, FK², yāķūti B, YK, Ya'ķüb hem FK¹, ya'ķutla MK¹. Ebrişim yāķūt-ıla gevher gerek: Ağır gevher yāķūt gerek dedi A. Bu beyit MK²'de yok.

- 1041 Ağırınca daħı misk ‘ anber ola
Kim virürse bu ul eline gire
- MK²29b 1042 Gelüp aña cümle maħlūk üşdiler
Görüben üstine saçu saçdılar
- M34a 1043 Her kişi ardınca görmege yiler
Tācir ü baqqāl hem başmaqqılar
- 1044 Müşterī olmaduğ ādem almadı
İllā hiç kimse bahāsın bilmedi
- FK²38b 1045 Güci yitdükçe her ādem virdiler
Birbirinden arturup aldurdılar
- A31a 1046 Bir arıcuğ bir keleb ipliğ-ile
Müşterīyem ben de diyüben gele

¹⁰⁴¹ Ağırınca daħı misk: Daħı ağırı misk A / ‘ anber: ‘ anberle FK¹ / ola: gerek A, M, ol FK¹ // Kim: Nem YK / bu ul eline gire: bu ul aña gerek A, eline girmek gerek M, bu kulu ol ala MK¹. Bu beyit MK²'de yok.

¹⁰⁴² Gelüp aña cümle maħlūk: Cümle aĸ gelüben aña A / aña cümle maħlūk: cümle maħlūk aña YK / üşdiler: işideler FK¹ // Görüben: Gelüp görüp FK¹, Girüben MK¹, Görüp MK².

¹⁰⁴³ ardınca görmege: görmege ardınca AÖ, B, görmek için ardında MK¹, görmek ardınca YK / görmege: görmeye A / yiler: giler A, gele M, MK² // Tācir ü: Tāciri AÖ, MK², Nāceb B, Tācir FK¹, Tācirler YK / baqqāl: baqqālu B, baqqāl ve FK¹, baqqān M, ve baqqāl MK¹, baqqāl MK², baqqāllar YK / hem: vü hem FK² / hem başmaqqılar: cümle hep gele MK².

¹⁰⁴⁴ olmaduğ ādem: olduğ FK¹ / ādem: aña AÖ, B, YK // İllā: Meger FK¹, Yā meger MK² / hiç kimse: kimse AÖ / hiç kimse bahāsın: hiç bahāsın kimse B, anı işitmedi FK¹, kimse bahāsını M, eşitmedi yā MK². Bu beyit A'da yok.

¹⁰⁴⁵ Güci: Güc YK / yitdükçe: yetdüğince MK² / her ādem: her kim MK¹, herkes MK², aña bahā YK / virdiler: vardılar A, M // arturup: arturuban YK / arturup aldurdılar: ziyāde arturdılar A, arturuban aldılar AÖ, yuaru arturdılar MK².

MK ¹ 99a	1047	Didiler ‘aqluñ senüñ qanı qarı Hocalaruñ yitmedi sım ü zeri
	1048	İşidüñ imdi qarınıñ sözini Söyledi bunlara cümle rāzını
B31b	1049	Yūsuf’a hıç kimse bahā bulmaya Müşterī olmayanuñ ‘aqlı_olmaya
	1050	Ben de direm-ki Yūsuf’ı alayın Tek anuñ müşterī̄sinden olayın
AÖ35a	1051	Müşterī olmaduq ādem qalmadı Meger işidmedi anı bilmedi

¹⁰⁴⁶ Bir qarıcuk: Biri cıq MK² / iplig-ile: iplig ala MK², ipligle le YK // Müşterīyem: Müşterīyem FK¹, MK¹, YK / ben de diyüben: deyüben aña A, ben-dağı didi AÖ, ben dağı deye B, ben dağı diyü FK¹, FK², ben dağı diyüp MK¹, ben dağı deyüp MK², ben dağı aña YK / gele: aña AÖ, bile YK.

¹⁰⁴⁷ Didiler: Didiler kim YK / ‘aqluñ senüñ qanı: n’oldı senüñ ‘aqlıñ AÖ / senüñ qanı: qanı seniñ B, FK¹, MK², qanı senüñ FK², YK, qanı senüñ ey MK¹ / qarı: hāne qarı YK // Hocalaruñ yitmedi: Yetmedi hocalarıñ A, Yetmedi bunca hocalarıñ MK² / yitmedi: yaqdı FK² / sım ü: sımı B, sım YK / sım ü zeri: aña mālī A, FK¹, mālī MK².

¹⁰⁴⁸ İşidüñ: İşit AÖ, işitdi FK² / İşidüñ imdi: Eşit imdi ol A, İşitmediñ sen FK¹ / qarınıñ: ğaribiñ FK¹ // Söyledi bunlara: Bunlara söyledi A, FK¹, FK², MK¹, YK, Bunlara söylēdi B / Söyledi bunlara cümle: Bunlarıñ sözine söyledi AÖ / rāzını: varını A, sözini B, zārını FK², MK¹, MK².

¹⁰⁴⁹ Yūsuf’a hıç: Yūsuf hıç FK¹ / hıç kimse: kimse A / bahā: bahāyı A, bahāsın FK¹, cahā MK² / bulmaya: bulmadı AÖ, FK¹, MK² // Müşterī olmayanuñ: İllā müşterī̄ olmayan B, M, İllā müşterī̄ olmayanuñ FK¹, FK², MK¹ / ‘aqlı_olmaya: ‘aqlı mı ola A, ‘aqlı qalmadı FK¹, ‘aqlı olmaya M, ‘aqlı olmadı MK².

¹⁰⁵⁰ Ben de: Ben B, YK / direm-ki: dirin ki A / Yūsuf’ı: Yūsuf FK¹, FK² / alayın: alayım FK¹, MK¹, YK, alayım MK² // Tek anuñ: Tek YK / müşterī̄sinden: müşterī̄si A, müşterī̄cisinden FK¹, müşterī̄sinden MK¹ / olayın: olalum FK¹, olayım MK¹, YK, olayım MK².

- 1052 Sulṭān eydür vezīre ne idelüm
FK¹19a Bu bahāya nice tedbīr idelüm
- 1053 Vezīr eydür çünki böyle şüreti
Dünyāyı ıartsañ degildür kıymeti
- 1054 Sulṭān eydür ıartuñ imdi alalum
ıartmasına nice tedbīr kılalum
- 1055 On şıgır derisin anda aldılar
Dikdiler anı terāzū kıldılar
- 1056 Ba^czılar didi demürden düzdiler
İki batman demür-idi yazdılar

¹⁰⁵¹ Meger: Ger MK¹, Yā YK / işidmedi: işitmedi MK / işidmedi anı: anı eşidüben A, anı işitmedi FK¹ / anı: ol B, ola yā anı YK / bilmedi: ıalmadı MK¹. Meger işidmedi anı bilmedi: Şoñra anı kimse hirgiz görmedi AÖ. Bu beyit MK²'de yok.

¹⁰⁵² vezīre ne: vezīrine A, vezīr nice FK¹ / ne: nice B, MK¹, YK / ne idelüm: nic'idelüm FK², kim n'idelim MK² / idelüm: n'idelüm A // tedbīr: tedbīr B.

¹⁰⁵³ çünki: çünkim FK² / çünki böyle şüreti: böyle böyle FK¹ // Dünyāyı: Dünyā kadar FK¹, Dünyā mālın YK / ıartsañ: dartılsa FK¹, ıartsa FK², MK², virseñ MK¹, YK / degildür: degil YK. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁵⁴ ıartuñ imdi: ki ıartuñ A / imdi: anı YK // ıartmasına: ıarmağa FK¹, Çekmesine YK / kılalum: idelüm A, AÖ, MK¹. ıartmasına nice tedbīr kılalum: Tek anuñ müşterīsinden olalum M. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁵⁵ On: Kıırık MK² / derisin anda: derisini A, M, derisi mālı hep FK¹, derisin FK² // Dikdiler anı terāzū: Anı terāzū idüben B, Deyüp anı terāzūya MK² / terāzū: terāzūya FK¹, terāzı YK / kıldılar: geldiler B, eylediler MK².

¹⁰⁵⁶ Ba^czılar: Ba^czı MK² / didi: dir A, FK¹, MK¹, dediler B, derler ki MK², didiler YK / düzdiler: didiler AÖ, MK², düdeler FK¹ // İki: Biñ A, Kim biñ AÖ, MK¹, Ki B, Ki biñ FK¹, FK², YK, Ki yüz kırık MK² / demür-idi: demüri A, demürden MK², idi anı YK / yazdılar: kıldı yār A, didiler M.

- YK61b 1057 Bir keffesine Yūsuf'ı qodılar
Bir yanına cümle mālı qodılar*
- FK²39a, M34b, 1058 Yūsuf ağır geldi ol mālдан i yār
MK²30a Һaznede ne var-ısa getürdiler
- 1059 Ağır aṭlās gümüş bezler bile
Gümüş altun nece yüz şandug-ıla
- 1060 Ağır aṭlās kıymeti bezler i cān
Һazneyi boşaltdılar cümle inan
- 1061 Bunlaruñ evvel sözi şöyle idi
Birbirinden kim ağır olayıdı
- 1062 Şimdi bunlar cümlesi ağıduramaz
Yūsuf'ı ağıdurıcaq māl bulamaz

¹⁰⁵⁷ keffesine: keffesine A, M, YK, gözine MK¹, keffehine MK² / Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹, FK² / qodılar: qoydılar AÖ, FK¹, FK², MK¹ // Bir yanına: Birine MK² / qodılar: qoydılar A, AÖ, FK¹, FK², M, MK¹.

* 1057-1058. beyitler arasında FK²'de şu beyitler yer almaktadır: Ғäye indi sırr-ıla anı didi FK² / Zelha'nuñ sözlerin aña söyledi.

¹⁰⁵⁸ ol: o B / ol mālдан: mālдан A, FK¹, MK¹ / i: ey A, B, FK¹, FK², M, MK² // Һaznede: Һaznede her AÖ, Һazīnede FK¹, MK¹, MK², Һazīnede YK / var-ısa: varsa AÖ, FK¹, FK², ki var hep MK².

¹⁰⁵⁹ Ağır: Ağır MK¹ / gümüş: kıymeti MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

¹⁰⁶⁰ Ağır: İyü FK² / Ağır aṭlās kıymeti: Aṭlās kıymeti A, Eyü aṭlās kıymetini FK¹, Altun gümüş kıymetli MK² / bezler: bezlerden A, yirler B, yazalar FK¹, taşlar MK² / i: ey A, B, FK¹, FK², MK² // Һazneyi: Һazīne FK¹, MK², Һazīne YK / boşaltdılar: boşatdılar A, boşadılar B, boşaldılar FK¹ / boşatdılar cümle: cümle boşaldılar YK. Bu beyit M ve MK¹'de yok.

¹⁰⁶¹ evvel sözi şöyle idi: pes ol sözi böylëyidi M. Birbirinden kim ağır olayıdı: Her birinden ağır olaydı AÖ. Bu beyit A, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK'de yok.

- A31b 1063 Görđi sulţān ıartmağ-ıla olmadı
Sözün açdı örtmeg-ile olmadı
- 1064 Yūsuf'ũñ hocasına gel sen didi
Hıznede māl ıalmadı bil sen didi
- 1065 Luţf idüp baña bağışla bu ıulı
Saña 'ivāz vireyin işbu mālı
- AÖ35b, MK¹99b 1066 Yoĥsa ben buña bahā yitürmedüm
Mışır hıznesiyle kıymet bulmadum
- 1067 Dimesünler baña bu ĥalk bir ıulı
Alamadı yitmedi aña mālı

¹⁰⁶² Şimdi bunlar: Bunca mālın MK² / bunlar: bunlarıñ YK / bunlar cümlesi: cümlesi ile M / cümlesi: cümle A, cümle bile B, cümlesiyle FK², MK¹, YK / ađduramaz: ağır olamaz A, ađdurur B, ađdırmaz FK¹, ađdırmaz FK², YK, ođdırmadı MK² // Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹, FK² / ađdıracak: ağırınca A / bulamaz: bulunmaz FK¹, bulunmaz MK¹, YK, bulmadı MK². Yūsuf'ı ađdıracak māl bulamaz: Māl bulunmaz Yūsuf'a çok ađdırur B.

¹⁰⁶³ Bu beyit AÖ'de 1051. beyitten sonra da yazılmıştır. yer aıartmağ-ıla: dartmağla FK¹, ıartmağla MK¹, ıardmağla YK // Sözün: Yüzün FK¹ / Sözün açdı: Açdı sözün MK² / örtmeg-ile: ortaya gile B, örtmeğle FK¹, YK, örtmeğıla FK².

¹⁰⁶⁴ hocasına: hocası MālİK A, hocāsına MK² / gel sen: gel A, sen gel AÖ, MK² // Hıznede: Hızinede FK¹, MK¹, MK² / bil sen: hiç bil A, gör sen M, bil MK¹.

¹⁰⁶⁵ Luţf: Luţfı FK² / idüp: ider FK¹ / baña bağışla: bağışla B, FK², bağışla baña YK / bağışla: bađışlañ M // 'ivāz: 'ivāz B, 'ivāz FK¹, YK, 'ivāz FK², 'aviz MK² / vireyin: virem ben de A, vireyim MK¹, MK² / işbu: bu A.

¹⁰⁶⁶ buña: aña M, buña kıymet MK² / yitürmedüm: yetüremedim A, MK², yitirëmedim M, yitüremem MK¹ // hıznesiyle: hıznesile AÖ, hıznesiyle MK¹, hıznesinde MK² / bulmadum: bulamadım A, MK², viremem MK¹. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁶⁷ Dimesünler: Dimesünler FK¹, YK / Dimesünler baña bu ĥalk: ĥalk baña ki dimesünler A / ĥalk: ĥalkı YK / bir: bu A, MK¹ // yitmedi aña mālı: dimesünler bir ıulı M. Bu beyit B'de yok.

1068 Mālik eydür cānumı virem saña

Çul nedür kim kıyamayam ben aña

1069 Virdüm ol çulı çademi çutludur

Çağ çatında key ‘azîz çürmetlüdür

1070 Virdi Yūsuf vardı sulţān yanına

Sen esen çal didi Mālik cānına

1071 Mālik eydür ey ‘aceb çikmet n’ola

Bunca mālı vire sulţān bir çula

1072 Böyle didi baçdı Yūsuf yüzine

Şanasın-kim ay görüncü gözine

FK²39b

1073 Zîrā evvel çul diyü baçar-ıdı

Nūrı görmez gözünü örtür-ıdı

¹⁰⁶⁸ Mālik: Melik MK¹ // Çul: Māl A / kim: ki A, MK¹ / kıyamayam: kıymazam uş A, kıymayam AÖ, kıyamazın FK¹, kıyamazam MK² / kıyamayam ben: kıyamayın FK / aña: saña MK¹. Bu beyit B’de yok.

¹⁰⁶⁹ Virdüm: Virem AÖ / çulı: māl M / çademi: çadimi FK² / çutludur: çutlu olur YK // Çağ: Çağ YK / çatında: çatında AÖ, MK² / key: ki A / ‘azîz: çatı M. Bu beyit B’de yok.

¹⁰⁷⁰ Virdi Yūsuf vardı sulţān: Yūsuf’a virdi-ki vardı MK² / Yūsuf: Yūsuf’ı MK¹ / Yūsuf vardı sulţān: Yūsuf’ı çün vardı A, Yūsuf’ı var anıñ FK¹, Yūsuf’ını vardı FK², Mālik vardı sulţānıñ YK // Sen: Siz YK / çal: çalın YK / çal didi: anı FK¹ / Mālik: Melik MK¹, Mālik’e YK / cānına: gine YK. Bu beyit B’de yok.

¹⁰⁷¹ Mālik: Melik MK¹ / ey ‘aceb: ‘aceb A, AÖ, MK² // vire: virdi AÖ / bir: bu AÖ / çula: çul ola FK¹. Bunca māl vire sulţān bir çula: Sulţān bunca māl virdi alamadı bir çula MK². Bu beyit B’de yok.

¹⁰⁷² didi: deyüp A, MK¹, MK² / Yūsuf: Mālik YK // kim: ki MK¹, MK² / kim ay görüncü: ay görüncü kim FK¹. Bu beyit B’de yok.

- M35a 1074 Şimdi bu kez rahm-ıla baqdı aña
Gördi Yūsuf nūrını qaldı taña
- MK²30b 1075 Na'ra urdı 'aqlı başından şaşar
Uşşı gitdi Mālik'ün ol-dem düşer
- 1076 'Aqlı geldi vardı Yūsuf yanına
Pes yapışdı Mālik anuñ eline
- 1077 Didi Yā Yūsuf yüzünde berq urur
Nūr gördüm şanasın qamer durur
- A32a 1078 Yūsuf eydür ol nübüvvet nūrıdur
Enbiyāya ol Haq'ün envārıdur
- 1079 Mālik eydür Yā Yūsuf virgil haber

¹⁰⁷³ evvel qul diyü: ol qul-ıdı YK / qul diyü: qul-udı AÖ // Nūrı: Nūr A, FK¹, M, MK², Yüzin YK / görmez: görünmezdi A, görünmez FK¹, MK² / gözünü: 'aceb A, MK¹, 'aceb gözün FK¹, M, 'aceb gözün FK², YK / örtür-idi: görmöz-idi A. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁷⁴ bu: bir FK¹ / rahm-ıla: hışm-ıla FK¹, cümle FK², rahmle MK¹, YK // nūrını: yüzini YK / qaldı: qıldı FK¹. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁷⁵ Na'ra urdı: Na'r vurdı AÖ, Nūrı gördi MK² // Mālik'ün: Mālik FK¹, YK, Melik MK¹ / Mālik'ün ol-dem düşer: 'aqlı başından üşer A / ol-dem: ol-demde FK², YK, ol da MK¹, o dem MK². Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁷⁶ Pes: Beşir FK¹, Pek M / Mālik: Melik MK¹. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁷⁷ Yā Yūsuf: Yūsuf MK¹ / yüzünde: yürekden MK², yüzümüñ YK / berq: nūr berq FK¹ // Nūr: Bir nūr A, AÖ, FK¹, FK², M, MK¹, YK / şanasın: şanasın YK / qamer durur: ay görünür MK². Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁷⁸ nūrıdur: mührıdur MK² // Enbiyāya: Enbiyā FK¹, Enbiyānuñ YK / ol Haq'ün: Haq'ın ol AÖ, Haqq'ün FK², Haqq'ın ol MK², ol nūr YK / envārıdur: envārıdur ol FK¹, varıdur MK¹. Bu beyit B'de yok.

Kimūn aşlısın digil ey mu' teber

- FK¹19b 1080 Yūsuf eydür diñle ey hoca anı
İllā kimseye dimeyēsini beni
- AÖ36a 1081 Ya' qūb oğlu Yūsuf'am bil ey hoca
İbrāhīm İshāq'dur aşlum yüce
- YK62a 1082 Mālik eydür Yā Yūsuf söyleyesin
Seni şatanları kimdür diyesin
- MK¹100a 1083 Yūsuf eydür ki ben anı dimezem
Ġammāz olup ol sözi söyləmezem
- 1084 Mālik eydür bir dağı sözüm saña
Bir du'ā dileyesin Hāq'dan baña

¹⁰⁷⁹ Mālik: Melik MK¹ / Mālik eydür Yā Yūsuf: Yā Yūsuf sen baña A, Yā Yūsuf dir baña tiz AÖ / Yā: ey MK² / Yā Yūsuf virgil: virgil Yā Yūsuf YK / virgil: vir gel MK² // Kimūn aşlısın: Kimūn aşlısın MK¹, Aşlıñ kimdür MK², Kimdür aşlıñ YK / digil: di gel MK² / digil ey mu' teber: baña virgil haber M. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁸⁰ diñle ey hoca: ey hoca diñle MK² / ey hoca: hoca A, hoca MK¹ / anı: sen beni A, beni FK¹, MK¹, MK² // dimeyēsini: dimeyēsini YK / beni: bunı A, FK², YK, anı AÖ, sen anı FK¹, MK², sen beni MK¹. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁸¹ bil: dir MK² / bil ey: ey A, bil MK¹ // İbrāhīm: Dağı İbrāhīm A, İbrāhīm FK¹ / İshāq'dur: İshāq A, İshāq-durur AÖ, İshāq durur FK² / aşlum: ceddimiz A, aşlımuz ol FK¹, aşlımuz FK², YK, aşlımuz MK². Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁸² Mālik: Melik MK¹ / söyleyesin: söylegil A, söyle sen FK¹, MK¹, söyleseñ YK // şatanları: şatanlar MK¹, YK / şatanları kimdür: baña şatan kimler A, şatanlar kimdür baña MK² / diyesin: digil A, diyesini YK. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁸³ eydür ki ben: Mālik'e FK¹ / ki ben: Yā Mālik A, Mālik'e AÖ, MK², YK, Mālik FK², Melik'e MK¹ / anı dimezem: ben söylemezem MK² // sözi: söz YK / söyləmezem: ben dimezem MK². Bu beyit B'de yok.

- 1085 Kızlarum çok oğlum olmadı benüm
Baña oğul dileyivirgil cānum
- FK²40a 1086 Yūsuf eydür elüñ aç isteyeyüm
Tañrı'dan saña oğul dileyeyüm
- 1087 Yūsuf önünde Mālik dizin çöker
Açdı elin hem Yūsuf du' ā ider
- 1088 Rabb'ine Yūsuf tazarru' eyledi
Tañrı du' āsını maqbūl eyledi
- M35b 1089 Mālik'e virdi yigirmi dört 'ıyāl
Çalmadı gönlinde Mālik'ün melāl

¹⁰⁸⁴ Mālik: Melik MK¹ / Mālik eydür: Mālik YK / dağı sözü: sözü dağı A, dilegüm var AÖ / sözü: sözü var MK² // dileyesin: idiviresin A, eylesin FK¹, MK², dileyesin YK / Haq'dan: sen YK. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁸⁵ Kızlarum çok: Kızım çokdur A, Kızlarım M / çok: çok ammā YK // Baña: Beni M / dileyivirgil: dileyivir ey A, YK, dileyesin ey MK¹, dilesen ey MK² / cānum: canum FK². Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁸⁶ elüñ aç: elüni aç A, YK, aç eliñ AÖ, aç eliñi M, aç elüñ MK¹ / isteyeyüm: isteyelüm A, isteyeyin FK¹, isteyem M, isteyelim MK², isteyem YK // Tañrı'dan: Tañrı'mdan YK / saña oğul: seni oğlanlar M / dileyeyüm: dileyelüm A, dilēyeyin FK¹, dileyem M, YK, dileyelim MK². Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁸⁷ Yūsuf: Yūsuf'ün A, Yūsuf'ün MK² / Mālik: Melik A, MK¹ / dizin: diz A, MK¹, MK² / çöker: çöke YK // Yūsuf: Yūsuf'a FK² / du' ā ider: itdi du' ā YK / ider: diler A, AÖ, FK¹, FK², MK¹. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁸⁸ FK'da beytin ikinci mısrası yok. Rabb'ine: Rabb'isine FK¹, FK², MK¹, Haq'a MK² / Rabb'ine Yūsuf: Yūsuf Rabb'isine A / tazarru': tazarrū' AÖ, M, çok du' ālar MK² // Tañrı: Tangrı FK² / maqbūl: hemān maqbūl MK². Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁸⁹ Mālik'e: Melik'e A, MK¹ / 'ıyāl: 'ayāl A, AÖ, M, MK² // Çalmadı gönlinde Mālik'ün: Mālik'in gönlinde çalmadı MK² / gönlinde Mālik'ün: Mālik gönlinde A, Mālik'in gönlinde FK², Mālik'in gönlünde M, Melik'ün gönlinde MK¹. Bu beyit B ve FK¹'de yok.

- MK²31a 1090 Çün yigirmi dört oğul viridi aña
Aşlı üredi anuñ öñden şoña
- 1091 Mālik eydür bilmedüm ben bu ḥāli
Āzād ideydüm n'idem ben bu mālī
- 1092 Sulṭān aldı çāre yoğ buña i cān
Yā Yūsuf unutmā beni her zamān
- A32b 1093 Gitdi Yūsuf Mālik ile_ esenleşür
Gördi sulṭān vezīr-ile söyleşür
- B32a 1094 Sulṭān eydür vezīre ḥaznede māl
Qalmadı mı hiç nice oldı ḥāl
- 1095 Vezīr eydür qalmadı hiç bir dirēm
Boş qalupdur göñlüm istemez varam

¹⁰⁹⁰ Çün: Ḥağ MK¹, MK² / yigirmi: Tañrı FK¹ // Aşlı: Aşşı FK¹ / Aşlı üredi: Üredi A / üredi: var durur AÖ, türedi MK¹ / üredi anuñ: nesli Mış(ı)r' da MK² / şoña: taña MK². Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁹¹ Mālik: Melik MK¹ / bilmedüm: bildüm YK / ḥāli: cānı A, MK² // ideydüm: iderdim A, ideyüm FK¹, YK / n'idem ben: seni n'idem AÖ, FK², seni n'ideyim FK¹, seni n'eylerdüm M, MK¹, n'eylerdim MK², n'ideyüm YK / bu mālī: mālī AÖ, FK¹, FK², M, MK¹, MK², YK. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁹² aldı: eydür B, MK¹ / çāre yoğ buña: buña çāre yoğ A, buña ne çāre M, çabuğ dur MK¹, çāre yoğdur MK² / i: ey A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK², YK / cān: civān MK² // beni: dir MK¹ / her zamān: du' ādan M, YK.

¹⁰⁹³ Gitdi: N'etdi MK² / Mālik ile: Mālik'e A, B, FK¹, FK², Mālik'le M, Mālik YK / esenleşür: esenleşüp A, FK², esenleşür MK² // Gördi: Tırdı A, Girdi B, FK², MK² / sulṭān vezīr-ile: sulṭān-ıla vezīr MK² / vezīr-ile: vezīr-ile FK², söyleşür: söyleşüp A.

¹⁰⁹⁴ vezīre: zīrā A / vezīre ḥaznede: ḥazīnede qalmadı MK² / ḥaznede: ḥazīneñde FK¹ // Qalmadı mı hiç: Qalmadı hiç A, Qalmadı hiç AÖ, B, YK, Qalmadı mı hiç FK¹, Qaldı mı hiç FK², M, Qalmadı mı MK² / oldı: olur AÖ / ḥāl: kı̄l u kāl A, AÖ, FK², M, kı̄l kāl B, FK¹, YK, işbu ḥāl MK².

- AÖ36b 1096 Sulṭān eydür bir daḥı varḡıl hele
Ola-ki anda ṭamuzluk ҡaldı_ola
- 1097 Ḥaznedār bile vezīr-ile varur
Vardı açdı ḥazneyi ṭolu bulur
- 1098 Görđi ḥaznē ṭoṭolu olmış tamām
Geldi sulṭāna didi-kim ey hümām
- FK²40b 1099 Şöyle olmuş ḥazne ṭoṭolu olur
Şanki ḥiç gitmemiş evvelki ṭurur
- 1100 Sulṭān anı işidüben şāz olur
Vardı ol da ḥazneyi ṭolu bulur

¹⁰⁹⁵ ҡalmadı ḥiç: ḥiç ҡalmadı B, ḥiç ҡalmadı FK¹ / ḥiç: ḥiç A, AÖ / dirēm: dirhem A, AÖ, FK¹, M, MK¹, MK², YK // ҡalupdur: ҡaldı MK¹, ҡalupdı MK² / gönlüm: gölüm FK¹, gönül MK².

¹⁰⁹⁶ Sulṭān eydür: Sulṭān FK² / varḡıl: var A, MK¹, varḡıl FK¹, FK², vir gel MK² / hele: aña A, M, MK² // Ola-ki: Ol-ki FK¹, Şāyed MK² / anda: bir M / anda ṭamuzluk: şamuzlık A, damuzlık FK¹ / ṭamuzlık: birez MK¹ / ҡaldı: ҡaldı mı FK¹, ҡalmış MK¹.

¹⁰⁹⁷ Ḥaznedār: Her ne o B, Ḥaznede FK¹, Ḥaznedar FK², Ḥazīnedār MK¹, MK² / bile vezīr-ile: sulṭān söziyle AÖ, B, FK¹, FK², MK², YK, sulṭān şöyle MK¹ / varur: ṭurur B, FK², MK¹, YK, durur FK¹ // açdı: baқdı MK² / ḥazneyi: ḥazīneyi MK¹, MK² / ṭolu: ṭoṭolu MK² / bulur: buldı FK², durur MK¹, MK², görür YK. Bu beyit A'da yok.

¹⁰⁹⁸ ḥaznē: ḥazneyi B, ḥazīne MK² / olmış tamām: olmış FK¹, tamām MK² // Geldi: Vardı YK / didi-kim: didi bil AÖ, FK¹, bil didi FK², didi ki MK², didi YK. Bu beyit A, M ve MK¹'de yok.

¹⁰⁹⁹ ḥazne ṭoṭolu olur: çünki ṭoṭolu durur AÖ, FK², çünki ṭoṭoludur B, YK, çünki dopdoludur FK¹, ḥazīne ṭolu durur MK¹ // Şanki: Şankim FK² / ḥiç: ḥiç A, FK¹ / gitmemiş: gitmemiş ḥazne AÖ / durur: gibidür B. Şöyle olmuş ḥazne ṭoṭolu olur: Vezīr anda sulṭān söziyle varur A. Bu beyit MK²'de yok.

¹¹⁰⁰ işidüben: işidüp MK¹, eşidüp MK² / şāz: şādān MK² // ol da: anda A, ol AÖ, B, YK, o da MK¹ / ḥazneyi ṭolu: ḥazīne FK¹, ḥazīneyi ṭoṭolu MK² / ṭolu: ṭoṭolu AÖ, dürlü YK.

FK ¹ 20a	1107	Yūsuf eydür Rabb'üm eyledi buni Saña ƙul itmiş-idi evvel beni
	1108	Mālik'e virdi anı şāz eyledi Senden aldı beni āzād eyledi
B32b	1109	İşde bildüñ baña minnet eyleme H̄aznemi virdüm diyüben söyleme
	1110	Bu sözi sulṭān işidüp sevinür Yūsuf'ı aldı sarāyına gelür
AÖ37a, FK ² 41a	1111	Zelḥa'ya dir bir ƙul aldum gör anı Görmedüm hiç 'ālem içre mişlini

¹¹⁰⁶ MK¹'de mısralar takdim-tehirlidir. ḥazne: ḥazīne MK² / ṭola: ṭolu B // Virilen: Saña virilen MK¹, Vireler MK² / gine hep saña: hep yine girü A, FK¹, FK², saña gine hep AÖ, saña hep gene B, hep gine MK¹, cümle hep bunda MK², saña hep gine YK / gele: gelü B.

¹¹⁰⁷ Yūsuf eydür: Didi Yūsuf FK¹, Dir ki Yūsuf FK², Der ki Yūsuf MK² / eyledi: emr itdi FK¹ // itmiş-idi: eyledi A, itmişdi FK¹, MK¹, MK², YK / evvel: ki ol MK², ol YK.

¹¹⁰⁸ Mālik'e: Mālik'i B, M, MK¹, MK², Mālik FK² / Mālik'e virdi: Vir Mālik FK¹ / virdi anı: seni virdi M / anı: seni B, FK¹, FK², MK¹, MK², YK / şaz: şazān FK¹.

¹¹⁰⁹ H̄aznemi: H̄aznemüz A, H̄azneyi AÖ, H̄azne FK¹, H̄azīnem FK², H̄azīnemi MK², H̄aznēyi YK / virdüm: vardır A / diyüben: deyü A, diyü FK¹, deyüp MK².

¹¹¹⁰ Bu sözi: Bunı A / sulṭān işidüp: eşitdi sulṭān FK¹ / işidüp: eşidüben A, işidür AÖ, işiddi B, işitdi FK², eşide MK², eşitdi YK / sevinür: şāz olur A, FK², MK², şāz olur FK¹ // Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹ / aldı: alup M, MK² / gelür: varur A, AÖ, B, FK², YK.

¹¹¹¹ Zelḥa'ya: Zeliḥā'ya A, Zeliḥa'ya FK¹, Yā Zeliḥa MK¹, Zeliḥa'ya MK² / Zeliḥa'ya dir: Zeliḥa'ya B / dir: eydür AÖ, FK², YK / aldum gör: gör FK¹ / gör: ben M / anı: beni MK² // hiç: hiç AÖ / hiç 'ālem içre: 'ālem içinde FK¹, 'ālem içre hiç MK¹, cihān içinde bir MK² / 'ālem: cihān M.

A33a

1112 Çünkü oğlumuz kızımız olmadı

Bir oğul buldum cihāna gelmedi

1113 Dilerem-ki bu bize oğul ola

Ölicek gine yirimüze kıla

1114 Zelha gördi çünkü Yūsuf'ün yüzün

Ṭap ṭurıgeldi yirinden ańsuzın

1115 Vardı yapışdı Yūsuf'ün eline

Şāz olup bu şı'ri geldi diline

Şı'r*

1116 Bu ne gündür uş māh-ı tābān gelür

Ğamlı kıla Tañrı'dan ihsān gelür

¹¹¹² oğul: kıul A / buldum: aldım AÖ.

¹¹¹³ bize oğul: ben oğlum FK¹ // Ölicek: Ölecek M / Ölicek gine: Biz ölünce A, MK², Ölicek FK¹, Biz ölicek MK¹ / yirimüze: yerimüzde B, yirimizde FK², yerimizde MK², yirimüzde YK / kıla: ol kıla A, bu kıla MK¹, bu ādem kıla MK².

¹¹¹⁴ Zelha: Zelīhā A, Zeliha MK¹, MK² / gördi çünkü: gördi A / Yūsuf'ün: Yūsuf FK², MK¹, YK / yüzün: yüzünü FK¹, yüzünü MK¹, YK // Ṭap ṭurıgeldi: Ṭarb ṭurugeldi A, Ṭurup geldi B, Ṭurugeldi FK¹, Ṭurup ṭurugeldi FK², Ṭurdu geldi ol M, Durugeldi MK¹, Dap-durup kıalkdı MK², Ṭab ṭurdu geldi YK / yirinden ańsuzın: göricek özünü MK¹.

¹¹¹⁵ Yūsuf'ün: Yūsuf MK¹ // olup: oluban / şı'ri: şı'ir A, şı'ir MK¹, şı'r YK / geldi: aldı MK².

* Şı'r: -*metin*- Şı'ir. Bu başlık sadece AÖ'de yer almaktadır.

¹¹¹⁶ Bu beyit MK²'de 1117. beyitten sonra gelmektedir. uş: işbu FK¹, ki MK² / uş māh-ı: māh-ı MK¹/ māh-ı: mihr-i M, YK / māh-ı tābān: māhı tābān AÖ, mihrībānım B, māhı tābān FK² / tābān: tābānum MK¹, YK // Ğamlı: Ğāşī A, B, FK¹, FK², M, MK², Ben Ğāşī MK¹, Ğāmī YK / kıla: kıluña FK² / ihsān: dermān M.

- 1117 Ölmiş-iken gine irişdi ĥayāt
Cānuña cān olmaġa cānān gelür
- MK¹101a 1118 Hem Ĥız(ı)r gibi saña virür ĥayāt
Ṭur nūř it-kim uř āb-ı ĥayvān gelür
- 1119 Bu gelen ĥūrī midür yāĥod melek
Ĥiç ola mı böyle bir insān gelür
- 1120 Bu gönül taĥtı ĥarāb olmiş-ikēn
Anı ma‘ mūr itmege sulṭān gelür
- M36b 1121 Dertliyidüm derde dermān istedüm
Yine Ĥaĥ’dan derdüme dermān gelür
- 1122 Hem ziyāfet ben ne ideyin buña
Cānı ĥurbān ideyin miĥmān gelür

¹¹¹⁷ Ölmiř-iken: Ölmiřken YK / gine: yine AÖ, FK¹, FK², M, MK², yene B / ĥayāt: cānān FK² // Cānuña: Cānuma MK¹ / Cānuña cān olmaġa cānān: Nūř idelim ol āb-ı ĥayātadan MK² / cānān: cānan FK², dermān M, cinān MK¹. Bu beyit A’da yok.

¹¹¹⁸ saña: baña A, MK² / virür: virdi AÖ, B, FK¹, FK², YK // Ṭur: řu YK / Ṭur nūř it-kim uř āb-ı ĥayvān: Ṭoymuř gibi uř ĥayvān B, Cānuma cān olmaġa cānān MK² / it-kim uř: it MK¹ / kim uř āb-ı: ābu A / uř āb-ı: eyi FK¹, ābı YK / uř āb-ı ĥayvān: ĥayvan FK² / āb-ı: ābu AÖ, ābı M / ĥayvān: ĥayāt FK¹, MK¹.

¹¹¹⁹ gelen: meger MK² / ĥūrī midür: ĥūrī midür FK², ĥuru midür M / yāĥod: yoĥsa FK¹ // Ĥiç: Ĥiç A, FK¹ / insān: iĥsān A / bir: bu B. Bu beyit MK¹’de yok.

¹¹²⁰ Bu gönül: Bir külli B / taĥtı: taĥt FK¹ / olmiş-ikēn: olmişken YK // Anı: Yine A, Gele AÖ, FK², YK, Gene B, Gine FK¹ / itmege: eyleyen B, FK¹, eyleye FK², eyle YK. Bu beyit M ve MK²’de yok.

¹¹²¹ Dertliyidüm: Dertli idüm A, MK¹, Dertgi idim AÖ, Dertli idim B, Dertliyidüm YK / derde: derdime FK¹, MK¹ / istedüm: isterem MK² // Yine: Gene B.

- 1123 Ṭur i bülbül ne ṭurursın zārı kııl
Gel gör imdi dilime destān gelür
- B33a, FK²41b, 1124 Ben Ğarīb'e Ḥaḡ ' ināyet eyledi
MK²32a Ḥamd idëyin dilime şükrān gelür
- 1125 Bunı didi Zelḡa'yı gör ne kıılur
Şāz olup Yūsuf'ı yanına alur
- AÖ37b 1126 Diledi-kim Yūsuf'a ḡil' at kııla
Her birinüñ rengi bir dürlü ola
- 1127 Üç yüz altmış boḡça_aña ṭon eyledi
Her güne bir dürlü ḡaftān eyledi
- YK63a 1128 Ḳıymeti her günlüğüñ on biñ-idi

¹¹²² ben ne ideyin: ne ideyin ben AÖ, ne idem ben FK¹ / ideyin: ideyim B, MK¹, YK, idëyim M / buña: aña A, MK¹ // Cāmı: Cānum FK¹, Cānumı MK¹ / ideyin: ideyim B, FK¹, MK¹. Bu beyit MK²'de yok.

¹¹²³ Ṭur: Gel FK¹ / Ṭur i: Ṭur FK², Durma YK / i: ey A, B, M / ṭurursın: ṭurursıñ B, durursıñ YK / zārı: zāru AÖ, zār YK // Gel gör imdi: Gül görüñdi B, M, MK¹, YK / gör imdi: görüñdi FK² / dilime: dile B, gözüme M, MK¹ / destān: destānım B / gelür: olur M. Bu beyit MK²'de yok.

¹¹²⁴ Bu beyit M'de 1125. beyitten sonra gelmektedir. Ḥamd: Şükr MK¹ / idëyin: iderin B, FK¹, YK, idërin FK², ideyim MK¹, iderem MK² / şükrān: sekrān YK.

¹¹²⁵ didi: deyüp MK² / Zelḡa'yı: Zelīḡā A, Zelḡa B, Zelīḡa FK¹, Zelīḡa MK¹, MK², Yūsuf'a YK // Şāz: Şān YK / olup: oluban A, AÖ, FK¹ / Yūsuf'ı: Yūsuf AÖ, FK¹, anda Yūsuf'uñ MK² / alur: varur FK¹, gelür MK².

¹¹²⁶ Diledi-kim: Dīnlegil ki MK² / Yūsuf'a: Yūsuf'ı M // rengi: bir rengi FK¹, derdi MK². Bu beyit MK¹'de yok.

¹¹²⁷ altmış: atmış FK¹ / boḡça: ḡat MK², bunca YK / boḡça aña: boḡçayı A, boḡça B, aña boḡça FK¹ / aña ṭon: esbāb MK¹ // güne: gün B, gün başına MK², gününe YK.

Yā Yūsuf bu ʔonları gel gey didi

1129 Yūsuf eydür geymezem ben ol ʔonı

Ben ʔulam baña gerek ʔul ʔaftanı

A33b, FK¹20b

1130 Zelḥa eydür sulṭān emr itdi saña

Güc-ile geydürdiler anı aña

1131 Hem bir altun tāc urdı başına

Şanki irdi Zelḥa yüz biñ yaşına

1132 Yūsuf anda yā melek yā ḥūr olur

Zelḥa anuñ ʔarşusına zār olur

Şi‘r*

¹¹²⁸ Kıymeti: Yetmedi B, Kıymetin FK¹ / günlügün: gün-be-gün A, gömlegün B, M, güne dek FK¹, gönlegün FK², ʔonuñ MK¹, günlük YK / on biñ-idi: yeñi idi A / biñ-idi: biñdi FK² // bu ʔonları: bunları B / bu ʔonları gel: gel bu ʔonları AÖ. Kıymeti her günlügün on biñ-idi: La‘l-i gevher kıymeti şol gün gibi MK².

¹¹²⁹ FK¹’de beytin ikinci mısrası yok. Yūsuf eydür: Yūsuf MK² / geymezem: geymezim FK¹ / ben ol ʔonı: bu ʔaftanı A, ben ʔonları B, o ʔaftanı FK¹, ol ʔaftanı FK², ben bunu dir M, ben ol ʔonları MK¹, ol ʔaftanı MK² // baña gerek: geydür baña B, geydürdiler baña FK², baña gerek bir MK², baña yaraşur YK / ʔaftanı: ʔaftanı A, YK, ʔaftanı B, ʔonı dir M, ʔaftanları MK¹, ʔonı MK².

¹¹³⁰ Zelḥa: Zeliḥa A, FK¹, Zeliḥa MK¹, MK² / eydür: dir A / sulṭān emr itdi: emr itdi sulṭān A, emr ider sulṭān B / saña: baña A, FK¹, MK¹, MK², aña FK² // Güc-ile: Gücle MK¹ / geydürdiler: geydüreyim MK² / aña: hem aña FK¹, ben saña MK².

¹¹³¹ bir altun: altunlu M, MK¹, MK² / altun: altunlu AÖ / tāc: tācı FK², M, MK² / urdı: urdılar A, B, MK¹ // Şanki irdi Zelḥa: Zeliḥa şan irdi A, Zeliḥa şanki irdi MK¹ / irdi Zelḥa: Zelḥa girdi AÖ, Zelḥa irdi B, Zeliḥa irdi FK¹, irdi FK², Zeliḥa irdi MK² / yüz biñ: biñ FK¹.

¹¹³² anda yā melek yā ḥūr: yā ḥūrī yā melek FK¹ / yā melek yā: gāh melek gāh MK¹ / yā melek yā ḥūr: ḥūrī yā melek MK² / ḥūr: ḥūrī AÖ, B, YK // Zelḥa: Zeliḥa FK¹, Zeliḥa MK¹, MK² / ʔarşusına: ʔarşusunda FK¹, MK¹, MK² / zār: zārī MK¹ / olur: ʔılır FK¹. Bu beyit A’da yok.

* Şi‘r: -metin- Şi‘r. Bu başlık sadece AÖ’de yer almaktadır.

- 1133 Zelḥa anuñ ‘āşık-ı ḥayrānidur
Yūsuf anuñ cān içinde cānidur
- 1134 Yūsuf’uñ yüzine baqar āh ider
Gözlerinüñ yaşı yürek ḳanıdur *
- 1135 Düni gün söyler Yūsuf dir Yā Yūsuf
Şanki ol bülbül bu gülistānidur
- M37a 1136 Geçdi geymeden yimeden içmeden
Zār olur ḳarşusına mestānidur
- FK²42a, MK¹101b, 1137 Hîç yanından ḳomaz-ıdı Yūsuf’ı
MK²32b Şöyle-kim ḫamarlarında ḳanıdur

¹¹³³ ‘āşık-ı: *-metin-* ‘āşıkı. Zelḥa: Zelīḥa A, FK¹, Zelīḥa MK¹, MK² / ḥayrānidur: ḥayrān dırur FK¹ // cān: cānu FK² / cān içinde: içinde FK¹, cānı içre MK¹, MK² / cānidur: cān-durur FK¹.

¹¹³⁴ Gözlerinüñ: Gözinüñ M / yürek: yüregi M, anıñ yürek MK² / ḳanıdur: ḳan ider A, B, ḳandarur FK¹, yağıdur M.

* 1134-1135. beyitler arasında MK²’de şu beyitler yer almaktadır: Dün gün söyler idi Yā Yūsuf / Cānıma kār eyledi ‘aşkıñ Yūsuf. Ağlayı ağlayı bu beyti didi / Şi’ri okuyup zārī efgān eyledi.

¹¹³⁵ Düni: Dün FK¹ / söyler: yalvarur A / söyler Yūsuf dir: söyler-idi MK² / Yūsuf dir: Yūsuf’dur AÖ, dir MK¹ / Yūsuf dir Yā Yūsuf: Yā Yūsuf deyü A, dur YK // ol: o A, FK¹, MK² / bülbül bu: pülpül FK² / gülistānidur: gülistān-durur FK¹. Şanki ol bülbül bu gülistānidur: Yā Yūsuf şanki o bülbül gülistānidur YK.

¹¹³⁶ geymeden: kimdir FK¹ / geymeden yimeden: yimeden geymeden MK¹ / geymeden yimeden içmeden: yimekten içmekden Zelīḥa A, yemekden içmekden geymekten MK², yimeden içmeden gitmeden YK // Zār olur ḳarşusına: ḳarşusunda zār u zār MK² / ḳarşusına: ḳarşusunda YK / mestānidur: festānidur A, mestānedür MK¹.

¹¹³⁷ Hîç: Hîç A, FK¹ / yanından: yanında A, B / ḳomaz-ıdı: ırmazdı FK¹, ırmaz-ıdı M, ırmaz idi MK¹, ḳoymaz idi MK² // Şöyle: Şöyledür FK¹ / kim: ki A, B, FK², MK², YK / ḫamarlarında: ḫamarlarından B, ḫamarlarda FK¹ / ḳanıdur: ḳanıdı FK².

- 1138 Yüzine bakar anuñ toymazdı hiç
N'eyesün bağıru anuñ biryānidur
- B33b 1139 Nice ağlamasun ol oldı ğarīb
Yūsuf olmasa cihān zindānidur
- 1140 Yanar-ıdı yüreginde 'aşk odı
Diñle imdi Zelĥa'yı 'aşk n'eyledi
- 1141 HiçYūsuf'dan ğayrıyı añmaz-ıdı
Bağsa andan ğayrıyı görmēz-ıdı
- AÖ38a 1142 Zelĥa Yūsuf yüzine bakar-ıdı
Ağlar-ıdı yüregin yağar-ıdı
- 1143 Gözi yaşı yire dökülür-ıdı
Yirde Yūsuf adını yazar-ıdı

¹¹³⁸ bakar anuñ: bakardı hiç A, bakardı ol B, bakar MK¹, dā'im bakup MK² / anuñ: anung FK² / toymazdı hiç: toymaz idi A, toymaz hiç FK¹, toymaz idi hiç MK¹, āh idüp MK² // N'eyesün: N'eyesün YK / biryānidur: biryānidur FK¹, M.

¹¹³⁹ Nice: Niçesi MK² / ağlamasun: ağlamasın YK / ol oldı: oldı MK¹, MK² / oldı ğarīb: dildādesi A // Yūsuf: Bunda B / olmasa: olmazsa FK¹ / zindānidur: zindān-ıdı B, zindān-ıdı FK¹, FK², M.

¹¹⁴⁰ Yanar-ıdı: Yanardı FK¹ // Zelĥa'yı: Zelĥa'yı A, Zelĥa FK¹, Zelĥa'yı MK¹, MK².

¹¹⁴¹ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

¹¹⁴² Zelĥa: Zelĥā A, Zelĥa FK¹, Zelĥa MK¹, MK² / Yūsuf: Yūsuf'ün A // yağar-ıdı: ağlar-ıdı B. Ağlar-ıdı yüregin yağar-ıdı: Dilde Yūsuf adını yazar-ıdı A, Yirde Yūsuf adını yazar-ıdı FK¹, Birdi Yūsuf adını yazar-ıdı FK², Yere Yūsuf adını yazar idi MK².

¹¹⁴³ yire: seyl gibi MK¹ / dökülür-ıdı: döker idi B, dökülürdi MK¹ // Yirde: Yere B, Yire MK¹ / adını yazar-ıdı: adı yazılır idi YK. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²'de yok.

1144 Göge baqar gögsini döğër-idi

Gökde Yūsuf adımı gözlër-idi

1145 Varup put-hānesine girür idi*

Secde kıilup puta yalvarur idi

1146 Zelha'ya bu 'aşq odı kār eyledi

Yūsuf'ũn elin alup ađlar-ıdı

1147 Ben ğarībũn nice_ola hāli diyü

Gözi yaşı yüzini şular-ıdı

1148 Yūsuf'ũn elin eline aluban

Anuñla put-hāneye varur-ıdı*

¹¹⁴⁴ Göge baqar gögsini: Dā' imā gögsin hezār A / gögsini: gösini FK² / döğër-idi: döger ol FK¹, dögerdi ol FK² // Gökde: Göñülde A / gözlër-idi: yazar-ıdı AÖ, yazar idi B, MK¹.

* Bu mısranın vezni şöyledir: “. ___ / . ___ / . ___”.

¹¹⁴⁵ Varup: Varuban A, B, FK¹, YK, Durup AÖ, Varur MK¹, Gezüp MK² / girür idi: giderdi A, varur idi AÖ, MK², girirdi B, girirdi ol FK¹, girürdi FK², girdi YK // Secde kıilup: Secde ider kıılır AÖ, Ağlayup M, Ağlayuban MK¹ / puta: puṭuna A, FK², M, YK, puṭna B, bu puta FK¹ / yalvarur idi: yalvarurdı A, B, FK², yalvarırdı ol FK¹, yalvardı YK.

¹¹⁴⁶ Bu beyit MK¹'de 1147. beyitten sonra gelmektedir. Zelha'ya: Zeliḥā'ya A, Zeliḥā'ya FK¹, Zeliḥā'ya MK¹, MK² / bu 'aşq: 'aşq B / 'aşq odı: 'aşq AÖ // Yūsuf'ũn: Yūsuf A / elin: adımı A, elini MK² / alup: añup A, aluban AÖ, FK¹ / ağlar-ıdı: ağladı AÖ, FK¹, MK¹, MK². Bu beyit YK'de yok.

¹¹⁴⁷ ğarībũn: ğarībem FK¹ / nice_ola: hālini MK¹ / ola: olur MK² / hāli diyü: hāl didi FK¹, gör didi MK¹ / diyü: dir idi A, didi FK², deyüp MK², dir YK // Gözi: Gözinũn B, Gör FK¹ / yüzini: yüzün B, aqar yüzine MK² / şular-ıdı: ışlar-ıdı A, şuladı FK¹, yer eyledi MK², şulardı YK. Gözi yaşı yüzini şular-ıdı: Yūsuf'ũn yüzine yaşı aqar idi MK¹.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

- 1149 Yalvarup putına eydür ey şanem
Baña sen idiviresin dilerem
- 1150 ‘ Aceb Yūsuf benümle bir ola mı*
Yoḥsa bu derdüm ölince ҡala mı
- A34a, M37b 1151 Tañrı emri ile ol put söyledi
‘ Āķıbet senüñ Yūsuf ivme didi
- FK²42b 1152 Ol nebīdür sen anı incitmegil
Ṭoğrı yolu ҡoyup egri gitmegil
- YK63b 1153 Böyle didi düşdi ҡırıldı şanem
Zelḫa eydür Yā Yūsuf n’oldı şanem

¹¹⁴⁸ elin: elini YK / eline aluban: alup vardı MK¹ / aluban: alup FK¹, aldı YK // Anuñla: Anuñ-ıla B, FK², Anuñ ile MK¹, YK / Anuñla put-ḫāneye: Put-ḫāneye anıñla MK² / put-ḫāneye: puṭ-ḫānesine MK¹ / varur-ıdı: vardılar B, vardı ol FK¹, varurdı FK², girdi MK¹, vardı YK. Bu beyit A’da yok.

¹¹⁴⁹ Yalvarup: Yalvarur AÖ, MK², Yalvaruban B, MK¹ / putına: puṭa MK¹ / eydür: der ki MK² / ey şanem: şanem B // Baña sen: Göñlini YK / idiviresin: eydiviresin A, eydivirēsın M, viresin MK¹, idiviresin YK.

* Bu mısranın vezni şöyledir: “ _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ ”.

¹¹⁵⁰ Yūsuf: bu Yūsuf M / benümle bir: benüm-ile FK¹, benüm ile bir FK², MK¹, benümle M, benimle MK² // derdüm: ḫasret MK² / ölince: öylece FK¹, benimle MK².

¹¹⁵¹ emri ile: emriyle A, AÖ, B, FK², MK¹, YK, emr eyle FK¹, emr itdi M // ‘ Āķıbet: Āheste A, Her zamān AÖ, Yā Zelḫa B, Zelīḫa’ya FK¹, Buḫasne FK², Bir vaḫ(i)t MK², Mücde YK / ‘ Āķıbet senüñ Yūsuf: Yūsuf senüñ olısar MK¹ / senüñ Yūsuf: ol Yūsuf’ı A, Yūsuf senüñ B, FK², Yūsuf seniñ AÖ, FK¹, Yūsuf seniñle MK¹, Yūsuf senüñdür YK / ivme: virem A, evi FK¹, ola MK².

¹¹⁵² Ol nebīdür sen: FK¹ / sen anı: anı sen A, anı B.

¹¹⁵³ didi: diyüp M, MK¹ // Zelḫa: Zelīḫā A, Zelīḫa FK¹, Zelīḫa MK¹, MK² / Yā Yūsuf n’oldı: n’oldı Yā Yūsuf YK.

- MK¹102a, MK²33a 1154 Yūsuf eydür Tañrı'dur anı kıran
FK¹21a Cümle halkı öldüren hem dirgüren
- B34a 1155 Sen puta taparsın ol neye yarar
Tañrı hışm eyler anı şöyle kırar
- 1156 Zelha eydür ne bilür Tañrı bizi
İşbu tenhā yirde tapduğumuzı
- AÖ38b 1157 Yūsuf eydür Tañrı'muz 'ālim-durur
Kimse anı görmez ol halkı görür
- 1158 Zelha eydür Yā Yūsuf di Tañrı'ña
İşbu putları bütün ide yine

¹¹⁵⁴ Tañrı'dur: Tangrı'dur FK² / anı kıran: kıran bunu AÖ // halkı: halk FK¹ / öldüren: dirgüren A, oldur FK¹, öldürüp MK², öldürüp YK / hem dirgüren: dirgürən B, dirigüren FK¹, dirilden MK² / dirgüren: öldüren A, dirigüren YK.

¹¹⁵⁵ Sen puta: Puṭa A / puta: bu puta M / taparsın: taparsın FK¹, MK², YK / ol neye: neye M, MK¹ / neye: gine FK¹, ne MK², YK / yarar: yapar MK² // Tañrı: Tañrı'nuñ FK¹, Tañrı'm MK² / hışm: hış(t)m FK² / hışm eyler anı şöyle: hışm iddi anı A, hışmı şöyle FK¹, hışmı ile pes anı M, hışmı şöyle ki anı MK² / eyler: ider B / şöyle: böyle YK / kırar: bil FK¹.

¹¹⁵⁶ Zelha: Zelīha A, FK¹, Zelīha MK¹, MK² / ne bilür: bilür mi MK² // tenhā yirde: yirde puṭa A, yerde tenhā ki MK² / yirde: evde B / tapduğumuzı: didüğümüzü FK¹, didigimizi MK², olduğumuzı YK.

¹¹⁵⁷ Tañrı'muz: Tañrı MK¹ / 'ālim-durur: 'ālim durur FK¹, 'ālimdür MK² // Kimse anı: Anı kimse MK² / görmez: görmen AÖ.

¹¹⁵⁸ Zelha: Zelīha A, FK¹, Zelīha MK¹, MK² / Yā Yūsuf di: söyle imdi A / di: didi YK / di Tañrı'ña: Tañrı baña B / Tañrı'ña: Tañrı'ya A, FK¹, MK¹, MK² // İşbu: Bu M / bütün ide yine: yine bütün eyleye MK¹ / ide: etsün A, itsün FK¹, MK², itsin FK², eylesün M / yine: didi MK².

1159 Yoḥsa bunı nāgehān sulṭān duyar

Ḳaḳıyup diye putumı kim kırar

1160 Yūsuf anı Tañrı'sından diledi

Tañrı ol putları bütün eyledi

1161 Zelḥa gördi bunı hem artuḳ sever

Yüzini görmeklige her dem iver

1162 Eydür ey Yūsuf sevërem ben seni

İñilerem dünü gün gör e beni

1163 Yūsuf anuñ yüzine hıç bakmadı

Sözlerini göñline bıraḳmadı

Şi'r*

1164 Zelḥa'nuñ zārını işid sen yine

¹¹⁵⁹ nāgehān: gelüp A / duyar: ider MK² // Ḳaḳıyup: Ḳaḳıyuban MK² / diye putumı: deye bunı B, putumı diye M, diye putım MK².

¹¹⁶⁰ diledi: istedi A, FK¹, FK², MK². Bu beyit YK'de yok.

¹¹⁶¹ Zelḥa: Zeliḥa A, Zeliḥa MK¹, MK² / gördi bunı: bunı A, FK², bunı gördi MK¹, anı bu kez MK² / gördi bunı hem: bunu görüp FK¹ / bunı hem: bunı B / hem: daḫı A, AÖ, MK¹, YK // görmeklige: görmege A, YK, görmëg-ile B / her dem: hem her ardına FK¹, dā' im MK².

¹¹⁶² Eydür ey Yūsuf: Ey Yūsuf dir A // İñilerem: İñlerim MK² / dünü: dün FK², MK¹, MK² / gün: günü YK / gör e: gör sen A, MK², gör B, YK, göresin FK¹, ben MK¹.

¹¹⁶³ yüzine hıç: sözine B / hıç: hıç FK¹ // Sözlerini: Sözin anuñ A, Sözlerin FK¹.

* Şi'r: *-metin-* Şi'ir. Bu başlık sadece AÖ'de yer almaktadır.

- B34b, MK²33b 1170 Esirge ben miskîne hayf eyleme*
Derdüñ-ile zâr u giryân olduğum *
- AÖ39a 1171 Ben ğarîbem sen de ğarîbsin Yūsuf
Derd-i fūrkat-ile yeksân olduğum
- 1172 Zelĥa dūni ğüni yalvarur aña
Hîç Yūsuf baĥmaz-ıdı andan yaña
- 1173 Görđi Zelĥa Yūsuf'ı uymaz aña
Didi bir çäre idëyin ben buña
- 1174 Didi yanumdan ırayın ben bunı
Ola-ki unıdam anuñ ' ışķını

¹¹⁶⁹ 'ārı terk: 'ār terki FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹¹⁷⁰ miskîne: miskîni A, FK¹, MK², miskine AÖ, B, YK / hayf: şand MK² / eyleme: itme FK¹ // Derdüñ-ile: Derd-ile AÖ, FK¹, FK², MK², Derd ile YK / Derdüñ-ile zâr u giryân: Āhîñ-ıla derdiñe zâr B / zâr u: zâr AÖ, zâr-ıla FK¹, zâr FK², MK², YK, zâr-ı M / giryân: ğiryân A. Bu beyit MK¹'de yok.

* 1170-1171. beyitler arasında A'da şu beyit yer almaktadır: Hüsñ içinde ben ğarîbem şehr içinde sen ğarîb / Senüñ ile zevĥ idelüm ben ğarîb.

¹¹⁷¹ Derd-i: *-metin-* Derdi. ğarîbem: ğarîbem AÖ, ğarîbin B, FK², ğarîb YK / sen de: sen AÖ, B, FK¹, MK², YK / ğarîbsin: ğarîbsin AÖ, ğarîbsiñ YK / ğarîbsin Yūsuf: ħul hem ğarîbsin A / Yūsuf: Yā Yūsuf MK², ey Yūsuf YK // Derd-i: Derd-ile A, AÖ, B, MK² / fūrkat-ile: fūrkatîñle AÖ, daĥı ey B, fūrkatle FK¹, hem fūrkatde FK², fūrkatde MK², fūrkatinde YK. Bu beyit MK¹'de yok.

¹¹⁷² Zelĥa: Zelîĥa MK¹, MK² / dūni: dūn AÖ, FK², MK¹, MK² / ğüni: ğün AÖ, B, FK², MK¹, YK / yalvarur: böyle yalvarur AÖ, yalvardı FK¹, yalvarurđı FK², yalvarur idi YK / yalvarur aña: böyle yalvarur B // Hîç: Hîç FK¹ / Hîç Yūsuf: Yūsuf hîç MK² / baĥmaz-ıdı: baĥmazdı FK¹, MK¹. Bu beyit A'da yok.

¹¹⁷³ Görđi: Ki görđi M / Zelĥa: Zelîĥa A, FK¹, Zelîĥa MK¹, MK² / Yūsuf'ı: Yūsuf A, FK¹, FK², M, MK² / uymaz: aymaz FK², baĥmaz MK¹, hîç uymaz MK² / uymaz aña: aña M // çäre: iş B, päre FK² / idëyin: idiserem B, ideyim FK¹, MK¹, MK², YK / ben buña: paĥ bu yaña FK² / buña: saña AÖ, YK, aña B.

- 1175 Bāġvāna gönderdi Yūsuf'ı gide
Vara anda baġçeye hizmet ide
- 1176 Vardı Yūsuf hizmet itdi baġçeye
Baġçe oñdı toydı baġvān aġçeye
- YK64a 1177 İki yıl tırdı Yūsuf hıç gelmedi
Derdi artdı Zelġa'nuñ hıç gülmedi
- FK²43b, MK¹102b 1178 Tırdı bir gün baġçeye kendi varur
FK¹21b Yūsuf'ı aldı yine eve gelür
- 1179 Çünki Yūsuf'ı alup eve gelür
Aña dürlü dürlü tonlar geydürür

¹¹⁷⁴ ırayın: ayırayın A, B, FK², M, ayırayım FK¹, ayıram MK¹, ayırsam MK² / ben bunu: bunu M // Ola-ki: Gör e ki A, Ola-kim AÖ, Ola kim MK¹ / unıdam: andan A, unudayım MK² / anuñ: ben MK².

¹¹⁷⁵ Bāġvāna: Bāġvānda A, AÖ, Baġçeye B, Baġvanda FK¹, Baġvana FK², Bāġa MK¹, Bāġçeye MK², Baġçavāna YK / gönderdi: göndürür MK¹, göndere YK / Yūsuf'ı: Yūsuf A, Yūsuf çün AÖ, B, FK², çün Yūsuf FK¹, MK², anı YK / gide: n'idē A, gider MK² // Vara: Varup MK² / anda: andan A, YK / baġçeye: baġçeye B, bāġçeye MK² / hizmet: hı̄zmet MK¹ / ide: ider MK².

¹¹⁷⁶ Yūsuf: anda FK¹, MK² / hizmet itdi baġçeye: baġçeye hizmetine A, anda hizmet itmege M / baġçeye: bāġçeye MK² // Baġçe: Ta'çe B, Bāġçe MK² / Baġçe oñdı: Bāġvān d MK¹, Anda YK / oñdı: oldı A / toydı baġvān: toptolu aġaç A, baġvandı doydı FK¹, ol-dem doydı MK¹, baġçavān doydı YK / baġvān: baġvanda FK², bāġvān MK² / aġçeye: ħurma A, baġçeye M.

¹¹⁷⁷ yıl: gün M / tırdı: oldı MK¹ / tırdı Yūsuf hıç: Yūsuf tırup MK² / Yūsuf hıç: anda A, Yūsuf hıç FK¹, idi Yūsuf M // Derdi artdı: Artdı derdi MK² / Zelġa'nuñ: Zelīġa MK¹, Zelīġa'nuñ MK² / Zelġa'nuñ hıç: Zelīġa'nuñ A, Zelīġa hıç FK¹ / hıç: hıç AÖ.

¹¹⁷⁸ Tırdı bir gün: Döndi bir kez MK² / baġçeye kendi: Zelīġa baġçeye A, kendi baġçeye AÖ, B, kendü baġçeye FK¹, kendi baġçeyē FK², baġçeye MK¹, kendi bāġçeye MK², kendi baġçaya YK / varur: gelür FK¹, FK² // Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹, MK² / Yūsuf'ı aldı yine: Çünki Yūsuf'ı alup A / aldı: alup M / yine: gine AÖ, MK², YK / gelür: varur B, ġetürür FK¹, FK², ġetürür MK¹, MK².

- 1180 Yūsuf ol ʔonları ʔün geydi yine
Geçdi Zelḥa Yūsuf' uñ ʔarşusına
- M38b 1181 Ellerin ʔavşuruban ʔarşu ʔurur
Boynın eger Yā Yūsuf dir yalvarur
- 1182 İltifāt itmedi [hīʔ] Yūsuf aña
Zelḥa ağlayarak baʔar aña
- 1183 Zelḥa yine derde dermān bulmadı
Yūsuf' uñ hiç aña göñli olmadı
- 1184 İñilēdi dūni gün zār eyledi
Gün gün artdı Zelḥa'ya kār eyledi

¹¹⁷⁹ A'da mısralar takdim-tehirlidir. ʔünki: ʔün B / ʔünki Yūsuf'ı alup: Yūsuf'ı aldı yine A / Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹, MK² / alup: aldı MK¹ / gelür: varur A, getürür MK¹, YK // Aña: Yine AÖ, FK², Gene B, / Aña dürlü: Yine A, FK¹, MK² / dürlü ʔonlar: ʔonlarını aña FK¹, ʔonlarını FK² / ʔonlar: ʔonlarını A, MK², ḥil' at B.

¹¹⁸⁰ ʔonları: ʔonlarını MK² / ʔün geydi: geydi A, B, FK², MK¹, MK², YK / yine: gene B // Geçdi Zelḥa Yūsuf' uñ: Zelḥa geçdi Yūsuf A / Zelḥa: Zelḥa FK¹ / Zelḥa Yūsuf' uñ: Zelḥa Yūsuf MK¹, Yūsuf Zelḥa MK², Yūsuf Zelḥa anuñ YK.

¹¹⁸¹ Ellerin: El MK¹ / ʔavşuruban: ʔavşurup FK¹, MK², ʔavşura M / ʔarşu ʔurur: durur ʔarşusına FK¹, ʔurup yalvarur M // Boynın: Boynunu YK / eger: egüp FK¹, M / Yā Yūsuf dir: Yūsuf'a FK¹.

¹¹⁸² Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², M, MK¹ ve YK'de yok.

¹¹⁸³ Zelḥa: Zelḥā A, Zelḥa MK¹, MK² / yine: yine MK¹, MK², YK / yine derde: aña yine A // hiç aña: aña da A, aña B, aña hiç MK¹, MK² / göñli: meyli A, FK², MK¹, MK². Bu beyit FK¹'de yok.

¹¹⁸⁴ FK¹'de beytin birinci mısrası yok. İñilēdi: İñiledi A, İñilerdi AÖ, İñiler MK², İñileyüp YK / dūni: dūn FK², MK² // Gün gün: Güne gün FK¹, Derdi M, Gün-be-gün MK², YK / artdı Zelḥa'ya: 'aşkı MK² / Zelḥa'ya: Zelḥā'ya A, Zelḥa'yı B, Zelḥa'ya FK¹, aña YK / kār: kar AÖ, zār MK². Bu beyit MK¹'de yok.

- 1190 Geldi ṭabīb baḳdı anuñ yüzine
Görđi ṭamarların işit sözine
- 1191 Görđi ‘aşḳ ṭamarlarını oynaşur
Yüregi içinde ‘aşḳı ḳaynaşur
- FK²44a 1192 Didi şāhā yoḳ bunuñ şayruluḡı
Sultān eydür diyivir n’olduḡını
- 1193 Didi şāhā ḥātrınıñ gözlerem
Sizi incine diyüben şaḳlaram
- 1194 Sultān eydür ḳorḳma söylegil baña
Yā seni neye getürmişem buña
- 1195 Didi sultānum bunuñ şayruluḡı
‘Āşık olmuş ‘aşḳa mecrūḥ yüregi

¹¹⁹⁰ ṭabīb: ḥekīm A, ḥikīm AÖ, ḥākim B, YK, ḥekīm FK¹, hikīm FK², heykim MK¹ / yüzine: nāmzına MK² // ṭamarların: damarlardan FK¹, ṭamarlarını MK¹, MK² / işit: anuñ M.

¹¹⁹¹ ‘aşḳ: ‘aşḳla FK¹, ‘ışḳı FK², ki ‘aşḳ MK² / ṭamarlarını: ṭamarları A, B, FK², MK², YK, damarlar FK¹ / oynaşur: ḳaynaşur B, MK², oynadur MK¹ // ‘aşḳı: ‘ışḳ AÖ, ḳanı FK¹, ‘aşḳ YK / ḳaynaşur: ḳaynadur MK¹, oynaşur MK².

¹¹⁹² şāhā: şāha AÖ, şāh B, FK¹, FK² / yoḳ: yoḳdur MK¹ / şayruluḡı: ḥastalıḳı FK¹ // diyivir: iydivir B, eydivir YK / n’olduḡını: n’oduḡı YK. Bu beyit A ve MK²’de yok. Sultān eydür diyivir n’olduḡını: ‘Āşık olmuş ‘aşḳa mecrūḥ yüregi AÖ.

¹¹⁹³ şāhā: şāha A, şāh B, FK² / ḥātrınıñ: ḥātrını YK // Sizi: Seni A, Size M, Seyr MK¹ / incine: incinür A, icinde B, içinde MK¹ / şaḳlaram: gizlerem MK². Sizi incine diyüben şaḳlaram: Sırr iderem söylemem bu sözlerim YK.

¹¹⁹⁴ söylegil: söyle A, MK², gel söyle FK¹, digil MK¹ // Yā: Ya FK¹, FK² / Yā seni: Seni A, B / neye: yine YK / buña: ben buña A, FK¹, MK¹, aña AÖ.

- 1196 Marazı yokdur buña ide zarar
 ‘ Aşk odı yürëğine itmiş e_{er}
- M39a 1197 Zelha utandı vü örttdi yüzini
 Didi var git bilmedüñ sen sözini
- MK¹103a 1198 Sulṭān anı işidüp oldı melül
 Zīrā derde bulmadı dermānı ol
- 1199 Ṭurdı sulṭān vardı gitdi bil i cān
 Dāyesiyle ḳaldı Zelha çün hemān

Şi‘r-i Ṭāye*

¹¹⁹⁵ sulṭānum: sulṭān iyder MK² // ‘ aşka: ‘ aşk-ıla A, ‘ aşkla FK¹, ‘ işk-ıla FK² / ‘ aşka mecrūḥ: mecrūḥ olmuş B. ‘ Aşık olmuş ‘ aşka mecrūḥ yüregi: Sulṭān eydür idivir n’olduğı AÖ.

¹¹⁹⁶ Marazı: Żararı A / yokdur: yok kim A, FK¹, FK², yok MK², yok-durur YK / buña ide: id buña FK¹, ide buña M / ide: idem A, ider MK² / zarar: timār MK², żarār YK // itmiş e_{er}: itdi zarar AÖ, düşmiş yanar MK².

¹¹⁹⁷ Bu beyit A’da 1198. beyitten sonra gelmektedir. Zelha: Zelīḥā A, Zelīḥa FK¹, Zelīḥa MK¹, MK² / utandı: utanur A / vü: ve B, M / vü örttdi: örter A, urdu FK¹, örttdi MK¹, MK², YK / yüzini: yüzüne FK¹, yüzün YK // Didi var git: Var git dedi A, Var git-dir AÖ, Var git dir B, FK², MK¹, Var gid der FK¹, Var git ṭabīb dir M, Var git YK / bilmedüñ: bilmezsın A, bilmedüñ FK², bilmediñ dir YK / bilmedüñ sen: bilmēdüñ M, sen bilmedüñ MK¹, sen

bilmediñ MK² / sözini: beni A, AÖ, FK¹, FK², M, bunı B, sözüñi MK², gibi YK.

¹¹⁹⁸ anı: eydür anı FK² // Zīrā derde bulmadı dermānı: Dermān bulmadı derdine B / derde: derde dermān FK² / derde bulmadı: bilmez derdine MK² / bulmadı dermānı: dermān bulmadı FK¹ / dermānı: dermān AÖ, MK¹, YK, dermāna M.

¹¹⁹⁹ Ṭurdı sulṭān: Sulṭān A, FK², MK², Sulṭān dönüp FK¹ / vardı: varup A, sarāyına MK² / vardı gitdi: gitdi MK¹ / bil i: ey A, B, FK¹, MK¹, YK / bil i cān: ol zamān MK² / i: ey AÖ, FK² // Dāyesiyle: Ṭāye ile AÖ / Zelha: Zelīḥa FK¹ / Zelha çün: Zelīḥā A, Zelīḥa MK¹, çün Zelīḥa MK² / çün hemān: bil i cān M, çün hemān YK.

* Bu başlık sadece FK²’de yer almaktadır.

- 1200 Dāye didi Zelḥa'ya kızıl gülüm
Boyu servi ḥalı saçı sünbülüm
- A35b, MK²34b 1201 N'oldı saña şoldı kızıl güllerün
Söylemez oldı şu bülbül dillerün
- AÖ40a, B35b, 1202 Gözlerinün yaşı ḥurmayup aḥar
YK64b Yañaḡuñ şarardı yürëḡüm yaḥar
- 1203 Gizleme ḥālünü söylegil baña
Derdünü bilem ' ilāc idem saña
- 1204 Sırruñı fāş itmeyüben gizlerem
Zīra senün şıḥḥatünü gözlerem
- FK¹22a, FK²44b 1205 Zelḥa işiddi çü dāye sözini
Āh idüp inlēdi açdı gözini

¹²⁰⁰ didi: dir A, eydür M, MK¹, ider MK² / Zelḥa'ya: Zeliḥā'ya ey A, Zeliḥa FK¹, ey benüm M, MK¹, Zeliḥa'ya MK² / kızıl: kızım A // Boyı: Bu A, Buyur FK¹ / servi: selvi A, B, YK / ḥalı: ḥal B, dal FK¹ / saçı: saç FK¹.

¹²⁰¹ kızıl: kırmızı MK² // Söylemez: Şakımaz YK / şu: ol A, YK, şol MK² / şu bülbül: bülbül MK¹.

¹²⁰² Gözlerinün: Gözünün A, Gözleriñ MK² / ḥurmayup: ḥurmaz A, durmaz FK¹, hem durmaz FK², hem ḥurmaz MK² // Yañaḡuñ: Benzün M, Yanaḡıñ MK², Yanaḡuñ YK / Yañaḡuñ şarardı: Şimdi baña şardı A. Bu beyit MK¹'de yok.

¹²⁰³ Gizleme: Gizlemegil AÖ, B, YK, Gizlemëgil FK², Gizleme gel MK² / ḥālünü: sırrıñı A / ḥālünü söylegil baña: baña ḥālün söylegil MK² / söylegil: söyle sen A, söyle AÖ, FK¹, FK², YK / baña: baña sen FK¹ // Derdünü: Dir ki FK² / Derdünü bilem: Derdiñe bir MK² / bilem: görüp A, bilmëdim B / saña: söylegel MK².

¹²⁰⁴ Sırruñı: Sözüñi M / itmeyüben: itmeyüp A, B, eylemeyüp FK², eyleyüben M, eyleyüp MK², idüben YK / gizlerem: gizleyem AÖ, B, FK¹, FK², MK², YK // Zīra: Zīrā A, B, FK¹, FK², M, MK¹, MK², YK / şıḥḥatünü: şoḥbetiñ FK¹ / gözlerem: gözleyem B, FK¹, FK², MK², YK.

1206 Zelḥa eydür sen beni sevdüñ anam

Saña işmarladı hem beni atam

1207 Analığı yirine getür baña

Diyeyin ben cümle sırrımı saña

1208 ‘İmrānī ḳul beni mecnūn eyledi

Yanaram ‘aşḳ-ıla gör kim n’eyledi

1209 Düni gün şabr u ḳarārum ḳalmadı

Yaḳdı beni nice dermān olmadı

1210 Luṭfuñ-ıla baña iḥsān eylegil

Bu benüm derdüme dermān eylegil

¹²⁰⁵ Zelḥa: Zeliḥa FK¹, Zeliḥa MK¹, MK² / Zelḥa işiddi: Eşiddi A / çü: çün A, FK¹, YK / çü dāye: tāye MK¹, MK² / dāye sözini: t̄āyesinüñ sözüñ A // idüp: idüben B / iñlēdi: iñiledi MK¹, geldi MK², durdı YK / iñlēdi açdı: açdı hemān A / gözini: iki gözün A, gizini FK¹, yüzini MK².

¹²⁰⁶ Zelḥa: Zeliḥā A, Zeliḥa FK¹, Zeliḥa MK¹, MK² / eydür: dir A, FK¹ / sen beni sevdüñ: ey benüm sevdügüm A / beni sevdüñ: benümdüñ AÖ, benim sevdügüm B, FK¹, benimsiñ ey MK², süd YK / beni sevdüñ: benim sevdügüm FK² // Saña işmarladı hem: Hem saña işmarladı A, MK², YK / hem beni atam: beni hem atam anam FK¹ / beni: benüm FK² / beni atam: benüm babam B.

¹²⁰⁷ getür: getirsen B, getüresin FK¹ / baña: sen baña A // Diyeyin: Diyeyim MK¹, MK² / Diyeyin ben: Diyeyin FK¹, Söyleyeyin YK / ben cümle sırrımı: cümle sırrımı ben A / sırrımı: sırlarım MK².

¹²⁰⁸ ‘İmrānī: ‘İmrān FK² / ‘İmrānī ḳul: ‘İmrān ḳulı A, B, M, YK // Yanaram: Yanam B / ‘aşḳ-ıla: ‘aşḳla FK¹, ‘aşḳına M, MK² / gör kim: gör ki A, beni AÖ, gör B, FK², MK¹, YK, gör e M.

¹²⁰⁹ Düni: Dün FK¹, FK² / gün: günü YK / şabr u: şabrım AÖ, MK², şabrı B, MK¹, YK, şabrım FK¹, FK², şabr-ı M / ḳarārum: mecnālim A // Yaḳdı beni: Yaḳdı FK¹ / nice: çāre A, hiç M, MK¹, niçün YK / dermān: dermāñ baña FK¹, mecnālim M, MK¹, mecnūn MK² / olmadı: bulmadı AÖ, eyledi B, ḳalmadı M, MK¹, eyledi MK².

¹²¹⁰ Luṭfuñ-ıla: Luṭf-ıla A, FK², Gel luṭf eyle FK¹, Luṭf eyle MK¹, Luṭfla sen MK², Luṭfuñla YK / baña: beni M / iḥsān: dermān B, YK // Bu benüm: Benüm M / dermān: iḥsān B, YK.

- 1211 Dāye eydür ey gözüm nūrı baña
Öñ diseñ dermān ideydüm ben saña
- M39b 1212 Zīrā bu ʿaşk derdi büyük dert-durur
ʿĀşıkını yağar ol bir ot-durur
- 1213 Niceler ʿārı nāmūsı terk ider
Maʿşūkı yolına bilin berk ider
- 1214 Niceler t̄āʿ atini virdi yile
Dīnin ĩmānın adın şanın bile
- 1215 Bu büyük dertdür buña dermān gerek
Bil-ki şağ olana cism [ü] cān gerek
- A36a, MK²35a 1216 Dāye eydür buña tedbīr idelüm
İkimüz tedbīrimüz bir idelüm

¹²¹¹ baña: saña AÖ, FK¹ // Öñ: Önden A, Evvel MK¹, YK, Evet MK² / diseñ: soña A, diseydün M / ideydüm ben: ideyim A, ider-idüm B, idedim FK¹, ideydüm M, iderdim MK¹, MK², iderdüm ben YK.

¹²¹² Zīrā: Zīr FK¹, Zīrā ki MK² / Zīrā bu ʿaşk derdi: ʿĀşıklık zīrā A / ʿaşk derdi: ʿaşk FK², dert bir MK² / derdi: ādeme FK¹, didi M, odı YK / derdi büyük: büyük derdi B / dert-durur: dertdür FK¹, MK², YK // ʿĀşıkını: ʿĀşıkı AÖ, B, MK¹, YK, ʿĀşıkını MK² / yağar: yağıcı AÖ / ol bir: çatı MK¹ / ot-durur: dert-durur M.

¹²¹³ Niceler: Nice ki A, Nice FK¹, FK², Niçesi MK¹ / ʿārı nāmūsı: ʿār nāmūs FK¹, nāmūsı ʿārı MK¹, MK² / ider: idüp B, MK² // Maʿşūkı: Maʿşūk A, Maʿşūkın MK², Maʿşūkuñ YK / yolına: yolını M / bilin: cānı MK¹, belini MK² / ider: idüp B, MK².

¹²¹⁴ t̄āʿ atini: t̄āʿ iti FK¹ / virdi: virdili FK¹, virdiler MK² // Dīnin: Dīn A, Dīnini FK¹ / ĩmānın adın: ĩmānını FK¹ / adın: adı AÖ, YK / adın şanın: unuttı adın B. Bu beyit MK¹'de yok.

¹²¹⁵ cism [ü]: -metin- cism-i. Bu: Bir MK² / Bu büyük: Büyük FK¹ / Bu büyük dertdür: Büyük dert-durur M // Bil-ki: Belki FK² / Bil-ki şağ olana: Şağ olana belki MK² / cism [ü]: cismi A, AÖ, YK, cism FK¹, cis(i)m M, MK². Bu beyit MK¹'de yok.

- AÖ40b, B36a 1217 Zelḥa eydür baña dermān eylegil
Beni_esirge luṭf u iḥsān eylegil
- 1218 Dāye eydür diyesin sulṭāna sen
İdivire bir sarāy köşki beden
- FK²45a, MK¹103b 1219 Çün düzēler ol sarāy ola tamām
Oḡuyavuz Yūsuf'ı diñle kelām
- 1220 Göresin-kim ben aña ne eyleyem
Dürlü dürlü mekr ü ḥīle eyleyem
- 1221 Zelḥa ol-dem sulṭāna ḥaber ider
Geldi sulṭān Zelḥa'yı gör kim n'ider
- 1222 Zelḥa eydür sulṭānum ḥoş bilesin

¹²¹⁶ buña tedbīr: bu tedbīri A // tedbīrimüz: tedbīrini B / bir idelüm: idelüm FK¹.

¹²¹⁷ Beni: Baña YK / luṭf u: luṭf-ı AÖ, B, luṭf YK. Bu beyit A, FK¹, FK², MK¹ ve MK²'de yok.

¹²¹⁸ Dāye: Zeliḥā A, Zeliḥa FK¹, Zelḥa FK², Zeliḥa MK² / Dāye eydür diyesin sulṭāna: Diyesin sulṭāna şimdi MK¹ / eydür: dir A / diyesin: diyesin YK // köşki: köşk FK¹, köşke MK², öküş YK.

¹²¹⁹ düzēler: düz-ile B, düzelir FK¹ / sarāy ola: sarāy MK¹ / ola tamām: tamām ola AÖ, B, YK // Oḡuyavuz: Çaḡıravuz MK¹, YK / Yūsuf'ı: Yūsuf'a A, Yūsuf FK¹ / diñle kelām: andan selām A, anda gele AÖ, B, anda kelām FK¹, FK², anda hümām M, ve's-selām MK¹, aña gele YK.

¹²²⁰ kim ben: ki MK² / ne: neler MK² / ne eyleyem: n'ideyim FK¹, neler idem M // mekr ü: mekr-i A, AÖ, M, MK², mekr FK¹, FK², YK, mekri MK¹ / ḥīle: ḥīleler M / eyleyem: idem M, ideyim FK¹.

¹²²¹ Zelḥa: Zeliḥā A, Zeliḥa FK¹, Zeliḥa MK¹, MK² / ol-dem sulṭāna: sulṭāna o dem A // sulṭān: sulṭāna YK / Zelḥa'yı: Zeliḥā A, Zeliḥa FK¹, Zeliḥa MK¹, Zeliḥa'ya MK² / Zelḥa'yı gör kim: gör kim Zelḥa YK / gör kim: gör B / n'ider: ne ider YK.

Bu benüm derdüme dermān kılasın

1223 Bir sarāy yapuvirēsın key yüce

Cümle şeh(i)r görine uçdan uca

1224 Çün anuñ içine girüp oturam

Derdüme dermān ola ben umaram

YK65a

1225 Sulṭān idür idivirēyin n'ola

Tek senüñ derdüñe bir dermāñ ola

1226 Çünkü sulṭān işidür bu sözleri

Hep kığırdı geldiler bennāları

M40a

1227 Zelḥa eydür baña bir sarāy idüñ

Ben nice emr eylesem öyle idüñ

¹²²² Zelḥa: Zeliḥā A, Zeliḥa FK¹, Zeliḥa MK¹, MK² / sulṭānum: sulṭāna A, AÖ / bilesin: bilesiñ YK // kılasın: idesin A, kılasıñ FK¹, YK.

¹²²³ yapuvirēsın: yapuvir A, idiviresin AÖ, B, idivire FK², yapdurasın MK¹, yapdırasın-ki MK², idiviresiñ YK / key: olsun-ki A, ki AÖ // şeh(i)r: şehir A, 'ālem B, şehir AÖ, FK², MK¹, YK, şehri MK². Bu beyit FK¹'de yok.

¹²²⁴ anuñ içine girüp: içine girem anuñ A / girüp: girem AÖ, MK², YK, girēn B, girēm FK² / oturam: ṭuram A, oturan B // ola ben: ola A, MK¹, MK², buluban M. Bu beyit FK¹'de yok.

¹²²⁵ Bu beyit A'da 1226. beyitten sonra gelmektedir. idür: eydür A, B, FK², M, ider MK² / idivirēyin: bir sarāy yapuñ A, yapdurayım MK¹, yapdırayım MK² / n'ola: böyle M, ne ola MK¹ // Tek: Tā ki MK¹ / bir dermān: dermān A, B, MK¹, YK. Bu beyit FK¹'de yok.

¹²²⁶ Çünkü sulṭān: Çün A / işidür: Yusuf eşitdi FK¹, eşidüp M, işitdi MK¹, eşide MK² // kığırdı: çağırdı A, MK¹, çıkırtıdı FK², getürtüdi MK² / geldiler: gel didi A, geldi B, FK¹, FK², gelüben M, anda olan MK² / bennāları: mi'mārları A, üstādları AÖ, benāları B, bennāları FK², mi'māri MK². Hep kığırdı geldiler bennāları: Binācılarda kaldı gözleri YK.

- 1228 Ol sarāyı eyleyesiz key yüce
Cümle ʿ ālem görine uçdan uca
- 1229 Hem taşından anuñ içi görine
Hem içinden dağı taşı görine
- 1230 Olmasun bināları perde ola
Miʿ mār eydür meger sırçadan ola*
- 1231 Başladı miʿ mār anı yaptı hemān
Aña Qaydūn diyü ad virdi i cān
- A36b, AÖ41a, 1232 Yaʿ nīʿ anuñla Yūsufʿı kayd ide
FK²45b, MK²35b Ol hümā kuşunu anda şayd ide
- B36b 1233 Yaptı anı sırçadan bünyād ider

¹²²⁷ Zelḥa: Zeliḥā A, Zeliḥā FK¹, Zeliḥā MK¹, MK² / eydür baña bir sarāy: miʿ mār lara eydür A / bir sarāy: sarāy MK¹ / idūn: quruñ MK² // Ben nice: Nice B / emr eylesem: dirsem A, emr eylessem MK² / eylesem: eyleyem AÖ, eyler-isem B, idersem M, MK¹ / öyle: eyle A, M / öyle idūn: siz görüñ MK².

¹²²⁸ sarāyı: sarāy YK / eyleyesiz: idesiz A, eyleyesin AÖ, FK¹, M / key: ki A // ʿ ālem: şeh(i)r A, şeh MK¹.

¹²²⁹ dağı: anıñ FK¹, anuñ YK.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹²³⁰ Olmasun: Olmasun-ki FK¹, Olmaz YK / bināları: bend eyledi M / bināları perde: binālarda A / perde: berd B, yirde FK¹, FK² // Miʿ mār: Miʿ mār FK¹, Mīmār YK / sırçadan: sırça B, MK², YK. Bu beyit MK¹'de yok.

¹²³¹ miʿ mār: mīmār YK / miʿ mār anı: anı miʿ mār FK¹ / yaptı: itdi MK² / hemān: hümām M, tamām MK² // Qaydūn diyü: Qaytūdānı M, Qaytūn MK¹ / diyü: didi FK² / diyü ad: ad AÖ / ad virdi: adu FK¹ / virdi: virdiler B, MK¹, koydı MK² / i: ey B, FK¹, FK², YK / i cān: hemān A, AÖ, MK², ol-zamān MK¹.

¹²³² anuñla: anuñ ile MK¹, YK / Yūsufʿı: Yūsuf FK¹ // Ol: Hemān MK² / kuşunu: kuşun A, kuşın MK² / şayd: beydāh A, şaydı FK². Bu beyit B'de yok.

Şöyle yüce şankim ol pervāz ider

- 1234 Kimi yeşil kimi kızıl kimi aķ
FK¹22b Şu' le virür şanki ay oldı_iki şaķ
- 1235 Ağını aķ mermere beñzetdiler
Kızılını 'aķıķe beñzetdiler
- 1236 Yeşili yeşil zebercedden gibi
Her biri bir dürlü irenkden gibi
- 1237 Ol sarāyı çünkü anlar yaptılar
Dört direk üstine bünyād itdiler
- MK¹104a 1238 Diregin altun gümüşden eyledi
Her direkde birer at bile_eyledi

¹²³³ Yaptı: Mi' mār MK² / Yaptı anı sırcadan: Şöyle yaptılar anı A / bünyād: bünyāz FK¹, FK², bünād M, beyāz YK // şankim: şanki AÖ, FK¹, MK¹ / şankim ol: ki şanki A, MK², şanki B, FK², hevāya YK.

¹²³⁴ yeşil: yişil AÖ // Şu' le virür: Şöyle oldı A, Şa' ā' indan MK¹ / ay: gün B, FK¹, FK², MK¹, YK / ay oldı: gün A, ola M, gündüz MK² / oldı: onda YK / iki şaķ: şaķ FK¹, MK¹.

¹²³⁵ aķ: çaķ M / mermere: mi' mara FK¹ // Kızılını: Kızılına M / 'aķıķe: aķıķe FK¹, ĥaķıķe MK². Bu beyit A ve B' de yok.

¹²³⁶ Yeşili: Yeşil FK¹ / Yeşili yeşil: Yişili yişil AÖ / zebercedden: zeberceden B, zeberceden FK², zeberceden YK // biri bir: birisi AÖ / biri bir dürlü: birisi bir FK¹ / dürlü: dürlüce B / irenkden: rengden B, FK¹, MK², YK, irekden FK². Bu beyit A ve MK¹ de yok.

¹²³⁷ Ol sarāyı çünkü anlar: Ol anlar çünkü FK¹ / anlar: bunlar MK² // üstine: üzere MK¹. Dört direk üstine bünyād itdiler: Her direkde birer at bile eylediler B.

¹²³⁸ Diregin: Diregi AÖ, B, FK¹, MK¹, YK, Dirēgi kimi FK², Diregine MK² / altun: altundan B / gümüşden: gümüşdi FK¹, gümüş MK², ve gümüş YK / eyledi: ol FK¹ // Her direkde birer at bile: Dört dirēk üstüne bünyād B / birer: bir MK² / birer at bile: bile bir at FK¹ / birer at: birer FK² / bile: da bile AÖ, yāz M, şüreti MK². Bu beyit A' da yok.

1239 Bil ol atlar dağı altundan idi

Gözleri yâkût aḥmerden idi

1240 Yalısını (?) misk [ü] ‘ anber eyledi

Ṭırnağını dürr ü mercân eyledi

1241 Dağı kuşlar cānavarlar eyledi

Kimin altun kimi gümüş eyledi

M40b

1242 Hem gümüşden pençereleri anuñ

Dağı altundan çapuları anuñ

1243 Her çapuda bir zümürüd tāvus ola*

Başı la‘ l[den] burnı yâkūtdan ola

¹²³⁹ Bil ol: Ol M / Bil ol atlar: Bilbül itdi B, Bil onlar FK¹ / ol atlar dağı altundan: o yanları bile altun YK / ol: o FK² // yâkût: ya‘ kût B, MK¹, YK, yâkût FK² / idi: gibi MK². Bu beyit A’da yok.

¹²⁴⁰ misk [ü]: -*metin*- misk-i. Yalısını (?): Yalısın A, Yapısını B, M, Yapısı FK¹, Yalısı YK / misk [ü]: misk FK¹, YK / ‘ anber: ezfer AÖ, ‘ anber B, ‘ anberden FK¹, MK¹ / eyledi: idi FK¹ // Ṭırnağını: Dırnağın A, Dırnağı YK / Ṭırnağını dürr ü mercân: Kimin altun kimin gümüş M / dürr ü: dürri A, YK, dürr-i AÖ, B, FK², MK¹, MK².

¹²⁴¹ kuşlar cānavarlar: cānavarlar karşı FK¹, dürlü şüretler YK / cānavarlar: canāvarlar A, B, MK¹, cānavārlar FK², cānavārlar M // Kimin: Kimi AÖ, MK¹, Kimisin B, Kimiñ FK¹, Kimiñ YK / Kimin altun kimi gümüş: Ṭırnağını dürr-i mercân M / kimi: kimin A, FK², kimisin B, FK¹. Bu beyit MK²’de yok.

¹²⁴² Hem: Her FK¹ / gümüşden: gümüş FK² / pençereleri anuñ: pençireler eyledi A, pençereler eyledi B, pençereler eyledi FK¹, M, MK¹ // Dağı: Hem A / altundan: altun FK² / çapuları anuñ: çapuların eyledi A, çapular eyledi B, FK¹, M, MK¹.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹²⁴³ Her: Hem A, M, MK² / çapuda bir zümürüd: zümürüden çapuda A, çapuları birer FK¹ / bir zümürüd: zümürüden MK², zümürüden YK / zümürüd tāvus: tāvus zümürüd MK¹ / zümürüd: zümürret AÖ, zümürüt FK² / ola: eyledi FK¹ // Başı: Baş FK¹ / la‘ l[den]: la‘ lī A, AÖ, FK² / burnı: yüzi hem AÖ, FK¹ / yâkūtdan: yâkût AÖ, FK¹, MK¹, hem kût FK², ya‘ kût YK. Başı la‘ l[den] burnı yâkūtdan ola: Miski ‘ anber çokusu sarây çola B, Miski ‘ anber çokusu sarây çola M, Misk ‘ anber çokusu sarây çola MK².

- 1244 Tırnağı mercân içi ‘ anber ola
Misk [ü] ‘ anber қоқусу sarāy ʔola
- FK²46a 1245 Ol sarāy içinde dürlü hālılar
Ebrişimden döşediler zililer
- 1246 Dağı hūblar cāriyeler düzdiler
El ayak қаş-ıla gözler yazdılar
- AÖ41b 1247 Kimisi elinde hūnlar getirür
Altun ibrīk kimi şerbet yetürür
- YK65b 1248 ‘Üd u ‘ anber kimi elinde ʔutar
Kimi gül şuyı şaçar kimi қоқar
- MK²36a 1249 Dağı baқçe eylediler öñine
Ağacı altun gümüş yaprağına

¹²⁴⁴ Misk [ü]: *-metin-* Misk-i. Tırnağı: Tırnağını AÖ / ola: ʔola A // Misk [ü]: Miski AÖ, YK, Misk FK¹ / sarāy: sarāyı FK¹ / sarāy ʔola: ʔola MK¹. Bu beyit B, M, ve MK²'de yok.

¹²⁴⁵ içinde: içre YK / dürlü: dürlür B / hālılar: hāl ola FK¹ // döşediler: döşeli hem A, döşemişler AÖ, MK¹, döşeyeler FK², döşedi MK² / zililer: döşegi FK¹, zerbāblar FK², sililer M, zeyn ider MK¹, zidiler MK².

¹²⁴⁶ hūblar: hūrī A, hūnlar AÖ, YK, hūnlar FK² / hūblar cāriyeler: çünki cāriyelerden FK¹, hūnlar cānavārlar M, şüret-i cāriyyeler MK¹ / düzdiler: diler FK¹ // қаş-ıla gözler: gözi қаşın A, gözi қаşı AÖ, FK¹, gözi ve қаşu FK², göz қаş MK¹, hep gözler қаşlar MK², gözi қаş YK / yazdılar: yaptılar A, düzdiler MK². Bu beyit B'de yok.

¹²⁴⁷ Kimisi: Kimi AÖ, MK², YK / hūnlar: hūnlar ʔutar A, қадеһler MK² / getirür: götürür M, getirürler MK² // ibrīk: ibrīk AÖ, FK¹, FK², MK¹, ıbrūk B / kimi: kimisi A / kimi şerbet: gümüş legen YK / yetürür: getirür A, yidürür B, getirürler MK².

¹²⁴⁸ ‘Üd u: ‘Üd-ı A, B, ‘Üd AÖ, FK¹, FK², YK / kimi elinde ʔutar: elinde kimi ʔutarlar MK² // gül şuyı: güller A / şaçar kimi: kimi güzel MK¹ / şaçar kimi қоқar: şerbetine қатар B / kimi: kimisi A.

- A37a 1250 Yapağı yeşil zebercedden idi
Gevher-idi yimişi mercân-ıdı
- B37a 1251 Bu sarāyı böyle zīnet itdiler
Diñle imdi dağı aña n'itdiler
- 1252 Yūsuf-ıla Zelha'nuñ şūretini
Yazdılar sarāy içine bil anı
- 1253 Dağı üstüne vü her dīvārına
Böyle yazdılar kamu dirëğine
- 1254 Şöyle yazdılar anuñ ikisini
Birbirinüñ boynına qollarını
- MK¹104b 1255 Şöyle yazmışlar ki gūyā qoçuşur
Şarmaşup birbiri ile öpüşür

¹²⁴⁹ baqçe: bāğçe MK² // Ağacı: Aqçe B / altun gümüş: altun FK² / yaprağına: yaprağı gine MK².

¹²⁵⁰ yeşil: yişil AÖ, altun MK² // Gevher-idi: Gevher ile MK² / yimişi: yemiş A / mercân-ıdı: mercândı FK². Bu beyit YK'de yok.

¹²⁵¹ sarāyı: sarāya MK², sarāy YK / zīnet: zeynet AÖ // dağı aña: dağı FK¹, aña dağı M, MK².

¹²⁵² Yūsuf-ıla: Yūsuf'ıla A / Zelha'nuñ: Zelīhā'nuñ A, Zelīhā'nuñ FK¹, Zelīhā MK¹ // içine bil: içine A, MK¹, içi tıldı AÖ, FK², içine gör B, içi tıldı M / içine bil anı: içi dildārını FK¹. Bu beyit MK²'de yok.

¹²⁵³ Dağı üstüne: Perdesine dağı M / vü: ve AÖ, FK², MK² / vü her: dağı A, her B, M, MK¹ / her: hem FK¹, FK², MK² / dīvārına: dīvārına FK² // Böyle: Bile M, MK² / dirëğine: dīvārına M, yirine MK¹. Bu beyit YK'de yok.

¹²⁵⁴ Şöyle: Böyle MK² // boynına: boynu MK², boynunu YK / qollarını: qoqusı YK. Bu beyit AÖ ve B'de yok.

1256 Gören anı birbiriyle_oynar şanur

Diri ādem diseñ aña inanur

1257 Çün tamām oldı sarāyı gördiler

Ustalara dürlü ħil' at virdiler

FK²46b, M41a

1258 Geldüñ imdi Zelĥa'nuñ pes ĥāline

Anı görüp saçular saçdı yine

1259 Saçular cümlesi hep altun-ıdı

Yine üstādlar anı alur idi

1260 Zelĥa dürlü zīnet-ile düzünür

¹²⁵⁵ Şöyle yazmışlar ki: Gördiler ki şanur A / yazmışlar: yazdılar MK² / yazmışlar ki: yazmışlar AÖ / gūyā: gören A, gūyā gū (?) AÖ, ħūyā B, gör ne FK¹, gören şanur FK², gūya M, ħūya MK¹, anı MK² / çoçuşur: çoçaşur FK¹, çoçuşur YK // Şarmaşup: Şarmaşuban YK / Şarmaşup birbiri ile: Keenne ādem gibi onlar MK² / birbiri ile: birbiriyle A, AÖ, FK¹, FK², MK¹, YK / öpüşür: oynaşur A, AÖ, YK. Şarmaşup birbiri ile öpüşür: Birbirinüñ boynına ħollarını B.

¹²⁵⁶ Gören anı: Ķamu gören A // Diri: Dir A, B, Dir hem FK² / diseñ: dirseñ A / aña: aña kim AÖ, hem aña FK¹ / aña inanur: ey tanur B. Bu beyit MK² ve YK'de yok.

¹²⁵⁷ oldı sarāyı: olur sarāy YK / sarāyı gördiler: bu-kez getürdiler B // Ustalara: Üstādlara A, AÖ, M, Üstāzlara B, Üstāzlara FK¹, FK², YK, Ustalar MK² / dürlü ħil' at: ħil' at A, B, FK¹, ħil' atler AÖ, FK², M, MK¹, ħil' atlerini MK² / virdiler: geydürdiler A, AÖ, B, FK², M, MK¹, geydiler MK².

¹²⁵⁸ Geldüñ: Gelüñ MK¹ / Geldüñ imdi: İmdi geldiñ YK / Zelĥa'nuñ pes: Zelĥā'nuñ A, gine Zelĥa AÖ, yine Zelĥa B, yine Zelĥa FK¹, yine Zelĥa FK², YK, Zelĥā'nuñ MK² / Zelĥa'nuñ pes ĥāline: Zelĥā ĥāli n' olur MK¹ //

görüp: gören A / saçular saçdı: saçı saçdılar MK² / saçular saçdı yine: saçı saçılır MK¹ / saçdı yine: gine YK. Anı görüp saçular saçdı yine: Gel gör imdi sen anuñ aĥvāline B.

¹²⁵⁹ Saçular cümlesi hep: Hep saçılan cümlesi A, Hem saçular cümlesi FK¹, Hep saçılan cümlesi FK², Saçulan cümlesi hep MK¹, Hep saçular cümlesi MK², Saçulanuñ cümlesi YK / hep altun-ıdı: altundan idi hep B / altun-ıdı: altunda idi FK¹ // Yine üstādlar: Ol ustālar MK¹ / üstādlar anı alur: anı devşiren bennār M / üstādlar anı alur idi: üstāzlar düşürdiler anı FK² / anı alur idi: devşürür anı A, devşürdiler anı AÖ, MK², devşürdiler hep B, aldılar saçuyı FK¹, anı devşürürler idi MK¹.

Tahta çıkdı şanasın ay görünür

- 1261 Öyle vaḳtiydi Yūsuf ṭurur idi
FK¹23a Dāye vardı Yūsuf'a tīz gel didi
- 1262 Geldi Yūsuf sarāyuñ ḳapusına
Ṭurdu baḳdı pes anuñ yapusına
- AÖ42a 1263 Dāye aña ṭurma tīz yūri didi
Yūsuf anda bu işi fikr eyledi
- 1264 Bir ayağın başmış iken iḳerü
Yine ḳaşd itdi hemān dōne girü
- 1265 Tiz segirtti çekdi dāye iḳerü
Sürdi anı baḳladı ḳapuları

¹²⁶⁰ Zelḥa: Zeliḥā A, Zeliḥā FK¹, Zeliḥā MK¹, MK² / zīnet-ile: zeynet-ile AÖ, ḥil'at-ile B, zīnetle FK¹, zīnetler ile MK¹, zībālar ile MK², düzün ile YK / düzünür: donanur FK¹, düzenür MK¹, ṭonanur MK², bezenür YK // Tahta: Nice B / şanasın: şanasıñ YK / görünür: gözinür YK.

¹²⁶¹ Öyle: Öyleñ MK² / vaḳtiydi: vaḳtidi A, AÖ, vaḳti B, MK¹, MK², vaḳtidür FK², vaḳtdi FK¹, vaḳt idi YK / Yūsuf ṭurur idi: durı durı vardı B, durur-idi FK² / ṭurur: durdu FK¹ / ṭurur idi: ṭurur A // Dāye vardı: Ṭāyesi geldi

MK² / Yūsuf'a tīz gel didi: tiz yā tiz YK / tīz: tiz AÖ, FK², tez B / tīz gel didi: Yūsuf'a buyurdu MK².

¹²⁶² baḳdı pes: biraz baḳdı AÖ, FK², birez baḳdı FK¹ / baḳdı pes anuñ: yürür baḳuban B, birez baḳdı MK¹. Ṭurdu baḳdı pes anuñ yapusına: Bir ayağın atuban ṭurdu yine A. Bu beyit MK² ve YK³'de yok.

¹²⁶³ aña: anda MK¹ / aña ṭurma: eydür aña M / ṭurma tīz: tiz B / aña ṭurma tīz yūri: ana Yā Yūsuf buyur MK² / tīz: tiz AÖ, FK¹. Bu beyit A ve YK³'de yok.

¹²⁶⁴ başmış iken: başmışdı MK², başmışkēn YK // Yine ḳaşd itdi hemān: ḳaşd itdi-kim MK¹ / ḳaşd itdi: ḳaşdı idi B / ḳaşd: ḳaşdı MK² / itdi: idi FK¹ / hemān: hemān YK / dōne: dön A.

- A37b 1266 Yūsuf anda bildi neye uğradı
Turdı anda bili bağıın bağladı
- B37b 1267 Birki kez düğdi didi çözülmeye
Bu sarāyda añsuzın güç olmaya
- MK²36b 1268 Yidi apudan ierü sürdiler
Cümle apulara kilid urdılar
- 1269 Girdi gördi Zela'yı köşkte urur
Şanasın bir ay oluban oturur
- 1270 Vardı aña apı kıldı söyledi
utlu olsun saña sarāyuñ didi

¹²⁶⁵ Tiz: Tiz FK² / çekdi dāye: āye çekdi A, FK², MK¹, MK², āye sürdi AÖ, dāye çekdi B, FK¹, āye ben çekdi YK // Sürdi: Şokdı MK² / bağladı: bekitdi YK.

¹²⁶⁶ neye: yine MK² / uğradı: uğraduını FK¹ // Turdı anda: Durdı B, Turuban M / anda: indi YK / bili bağıın: bilini A, bil başın MK² / bili bağıın: gönlin ol da Ha'a B / bağladı: bek bağladı A, M.

¹²⁶⁷ Birki: İki FK¹, FK², MK², Bir YK / Birki kez düğdi didi: İki düğüm urdı tiz A, Bir iki düğüm düğdi-ki MK¹ / didi: daı M / çözülmeye: çizilme FK¹, çözülmeye YK // sarāyda: sarayda FK² / añsuzın: oñsuza B, añsuz yine FK¹, aña MK¹, baña bir MK².

¹²⁶⁸ sürdiler: girdiler AÖ, oydılar MK² // Cümle: Hep A / apulara kilid urdılar: apuları kilidlediler AÖ, apuları ırnakladılar MK² / kilid: kilidler FK¹. Bu beyit M'de yok.

¹²⁶⁹ Girdi gördi: Badı A / Zela'yı: Zelhā'yı A, Zelhā FK¹, Zelhā YK / köşkte: köşde A, B, FK¹, YK / urur: oturur A // Şanasın: Şanasıñ YK / bir ay: iray FK² / oluban: olup FK², YK / oturur: urur A. Bu beyit MK¹ ve MK²'de yok.

¹²⁷⁰ aña apı kıldı: apı kıldı aña A, Yūsuf apı kılp MK² / söyledi: söyleşür MK¹ // saña sarāyuñ didi: sarāyuñ dir söyleşür MK¹.

1277 Zelha eydür gözün ile kaşını

Gör ki nice delü eyledün beni

AÖ42b

1278 Dağı zülfün bendine tolaşmışam

Misk çoğuñ hayretine düşmişem

1279 Dağı boyuñ görelî servi talı

Dal oluban inleyüp bükdi bili

1280 Yūsuf eydür çünkü kabre girevüz

Dökilür üç günde bu kaş-ıla göz

1281 Kabr içinde çoquyı göre idün

Bu çoğuları koyup kaçā idün

¹²⁷⁶ baña Rabb'üm: Rabb'im M / Rabb'üm: Hağ B // Bilemezsın: Bilmez misin AÖ, MK¹, Bilmez misin B, Bilemezsın FK¹, Bilemezsın sen FK², M, Bilemezsın YK. Bu beyit MK²'de yok.

¹²⁷⁷ ki: *-metin-* kim. Zelha: Zelîhā A, Zelîha FK¹, Zelîha MK¹, MK² / gözün ile: gözleriñle A, FK², gözleriñle AÖ, B, FK¹, MK² / gözün ile kaşını: kaşını ile gözleriñ YK // Gör: Gör e B / Gör ki nice delü: Gördükçe divāne MK² / eyledün: kıldı A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, eyledi MK². Gör ki nice delü eyledün beni: Beni mecnün itdi senün sözleriñ YK.

¹²⁷⁸ Dağı: Dedi A / bendine: bendin MK² / tolaşmışam: tolanmışam B // Misk: Miski MK² / çoğuñ: çoğuñuñ B, M, YK / hayretine: hasretine B, YK, hayretinde MK² / düşmişem: kalmışam MK².

¹²⁷⁹ görelî: göre hem FK¹, göre kim M, görüp YK / servi: selvi FK¹, YK / talı: talı AÖ, dalıñı FK¹ // Dal oluban inleyüp: Ol dala aşıldum YK / oluban: idüp AÖ / inleyüp: eğilür A, eğilüben B, gelüp FK¹, inlüp FK² / bükdi: bükdüñ M, bükdüm YK / bili: bilimi FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

¹²⁸⁰ eydür çünkü: çünkü eydür FK² / çünkü: bir gün MK² / girevüz: girürüz FK¹, girürüz FK², girerüz MK² // Dökilür üç günde: Üç günde dökülür YK / bu kaş-ıla: saçı kaş FK¹, kaşı MK¹, kaşla YK / bu kaş-ıla göz: kaşı kirpigüz A, saçı kaşınıuz AÖ, saç kaş görürüz FK². Dökilür üç günde bu kaş-ıla göz: Kaş kiprük cümle anda çürürüz MK². Bu beyit B'de yok.

- A38a 1282 Zelḥa eydür itme bu cevri baña
Yidi yıldur ben ḳul olmışam saña
- 1283 Ḥalka sultān gör saña ḳul olmışam
Yā Yūsuf esirge beni n'olmışam
- B38a, FK²47b 1284 Ki taḥta lāyıḳsın ey Yūsuf bugün
Diler iseñ sultānı idem defün
- 1285 Seni Mıṣ(ı)r taḥtına sultān ḳılam
Sultānuñ adın bugün pinhān ḳılam
- 1286 Yūsuf eydür ben ḳulıyam sultānuñ
Sen daḥı ḥatunısın şimdi anuñ

¹²⁸¹ ḳoḳuyı göre idüñ: dürlü 'azāb görevüz AÖ, üç olmasa göreydiñ FK², ki üç gün yatayıduñ M, üç gün olsa göreydiñ YK // ḳoḳuları ḳoyup ḳaça idüñ: ḳoḳular bizden gidüp ḳalavuz AÖ, ḳoḳulara ḳoḳuban ḳaçayidiñ FK², mış ḳoḳusu ezer ḳaçayıduñ M, ḳoḳular ḳoḳuban ḳaçaydiñ YK. Bu beyit A, B, FK¹ ve MK¹'de yok.

¹²⁸² Zelḥa: Zeliḥā A, Zeliḥa FK¹, Zeliḥa MK¹, MK² / eydür: dir A / cevri: cevri sen FK¹, cevri M // Yidi yıldur ben: Bunca yıldır MK² / yıldur ben: yıl B / saña: ben de saña B.

¹²⁸³ sultān gör: görüp ben FK¹ / gör: ger AÖ, ki MK² // esirge beni: gör ben esirge YK / n'olmışam: nicē olmışam FK¹, gör n'olmışam MK¹.

¹²⁸⁴ Ki taḥta: Taḥta A, AÖ, B, FK¹, MK¹, MK², YK, Taḥta FK² / lāyıḳsın: lāyıḳsın sen B, FK¹, FK², lāyıḳsın MK¹, lāyıḳ sensin YK, lāyıḳsın sen YK / bugün: sen bugün AÖ, begün B, hemān MK² // Diler iseñ: Dilerseñ B, YK, Dilersem FK¹ / sultānı: sultān AÖ, B, FK¹, MK¹, MK², YK / idem: ideyim YK / defün: ruḳūm A, dünü gün AÖ, seni begün B, düfün FK¹, dokun FK², özüñi MK¹, bu zamān MK², def(i)n YK.

¹²⁸⁵ Mıṣ(ı)r: Mıṣr'a FK² / taḥtına: taḥta FK¹ / ḳılam: ḳoyam AÖ, idem B, M // adın: adını YK / adın bugün: bugün adın M, adını MK² / bugün: begün B / ḳılam: idem B, M.

¹²⁸⁶ ben ḳulıyam: ḳuluyam ben A // daḥı: de A / ḥatunısın: ḥatunısın B, FK¹ / ḥatunısın şimdi: ḥatunı iseñ YK. Bu beyit MK²'de yok.

- MK¹105b 1292 Ben ölürem bu firāḳa doymazam
Baña vaşluñ āb-ı ḥayvān eylegil
- AÖ43a 1293 Gel göreyim seni yanumda Yūsuf
Gir göñül taḥtına miḥmān eylegil
- 1294 Bir ġarḅ bülbülsin ey Yūsuf bugün
Gel gülüm bāğında seyrān eylegil
- 1295 Ben Ġarīb'üñ göñli evi oldı ḥün
Vaşluñı göñlüme sultān eylegil
- 1296 Söyledi bu şi'ri Zelḥa inledi
Yūsuf anı gördi 'aceb tañladı
- 1297 Yūsuf eydür yoḳ yire zār idesin
Beni dilersin günāhkār idesin

¹²⁹² vaşluñ: vāşluñ YK / āb-ı: ābu A, ābı B, YK, āb u FK², MK² / ḥayvān: ḥayāt FK¹, MK¹, MK². Bu beyit AÖ'de yok.

¹²⁹³ Gel göreyim seni yanumda: Gel berü yanıma ey cānım MK² / seni yanumda: cān-ıla cānım AÖ, yanımda FK¹ / Yūsuf: Yā Yūsuf A, FK¹ // Gir: Gel M, MK¹, Ger MK² / göñül: görgil B / taḥtına: taḥtını A, MK¹, taḥta B, taḥtında MK².

¹²⁹⁴ bülbülsin: bülbülsin MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

¹²⁹⁵ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK'de yok.

¹²⁹⁶ bu şi'ri Zelḥa: Zelḥa bu şi'ri M / Zelḥa: Zelīḥā A, Zelīḥa FK¹, Zelīḥa MK¹, MK² / inledi: ağladı B, inledi FK², MK¹, geldi YK // gördi: görüp FK¹, FK², MK² / gördi 'aceb: 'aceb görüp A / tañladı: diñledi A, AÖ, MK².

- 1298 Tañrı atında beni or idesin
Hem ıyāmetde işim zār idesin
- A38b, FK²48a 1299 Zela eydūr cümle mālumu virem
Ben seni Tañrı'n elinden urtaram
- 1300 Yūsuf eydūr Tañrı'm almaz rüŝveti
oğrılar iündür anuñ rameti
- B38b, YK66b 1301 Zela eydūr ben iŝitmiŝem anı
Zāyi^c itmez zerre miŝkāl olanı
- 1302 Yūsuf eydūr Tañrı'dan oranlaruñ
abūl ider ŝadaasın anlaruñ
- MK²37b 1303 Yine Zela derd-ile āh eyledi

¹²⁹⁷ yoğ yire zār: beni bīzār AÖ / idesin: eyleme B, FK¹, idersin MK¹, idersiñ YK // Beni dilersin: Dilerseñ beni FK¹ / dilersin: dilerseñ AÖ, B, dilersiñ MK¹, dileseñ YK / günāhkār: günāhkar FK² / idesin: eyleme B, idersiñ YK. Beni dilersin günāhkār idesin: Hem ıyāmetde işim zār idesin M, Hem ıyāmetde beni zār idesin MK².

¹²⁹⁸ atında: ıtında AÖ / idesin: idesiñ YK // Hem ıyāmetde işim zār: Dilersin beni günāhkār MK² / zār: zar FK¹ / idesin: idesiñ YK. Bu beyit M ve MK¹'de yok.

¹²⁹⁹ Zela: Zeliā A, Zelia FK¹, Zelia MK¹, MK² / mālumu: mālum A, FK¹ // Tañrı'n: Tañrı A, AÖ, FK¹, FK², MK¹, MK², YK.

¹³⁰⁰ Yūsuf eydūr: Yūsuf MK² / Tañrı'm: Tañrı A, B, FK¹, FK², MK¹, MK², YK / almaz rüŝveti: almazdur māl FK¹ // rameti: cenneti MK².

¹³⁰¹ Zela: Zelia FK¹, Zelia MK¹, MK² // itmez zerre: itmezdūr FK¹. Bu beyit A'da yok.

¹³⁰² ider: idüp FK¹ / anlaruñ: a anuñ B.

Yūsuf ayağına düşüp ağladı

1304 Yūsuf' uñ ayağına sürür yüzün

Ƙanlı yaşlar-ıla ıoldurur gözün

M42b

1305 Yā Yūsuf dir esirge ben miskini

Senüñ için iñlerem düni günü

1306 Yūsuf ağladuđını esirgedi

Geldi Şeytān ıamarını ırđadı

1307 Ƙaşd ider ol dağı elini şuna

Tañrı'dan nidā irişdi pes aña

1308 Yā Yūsuf dek ıur elüñ şađla didi

Aduñı vü dīnüñi bekle didi

¹³⁰³ Zelĥa: Zelĥā A, Zelĥā FK¹, Zelĥā MK¹, MK² / derd-ile: ağlayup M, derdle MK¹ // Yūsuf: Yūsuf' uñ A, FK¹, FK², MK¹, MK², YK / düşüp: düşdi A, AÖ, B, FK², YK.

¹³⁰⁴ sürür: sürdi A, MK¹ / yüzün: yüzünü FK¹, yüzini MK¹ // Ƙanlı yaşlar-ıla: Yaş yerine ıan-ıla B / yaşlar-ıla: yaş-ıla A / ıoldurur: ıoldı A, B, ıoldurdı MK¹, MK² / gözün: gözi B, gözünü MK¹.

¹³⁰⁵ dir esirge: esirge A, esirge dir AÖ, B, YK, esirge gel FK¹ / dir esirge ben: esirge ben dir FK² // Senüñ için: Senüñ-çün M, YK, Senüñ çün FK² / iñlerem: ağlaram B, FK², ağlarım FK¹, iñlerem M / düni: dün FK¹, FK², MK² / günü: gün FK¹. Senüñ için iñlerem düni günü: Geldi Şeytān ıamarına uğradı A, Geldi Şeytān ırđadur ıamarlarını MK¹.

¹³⁰⁶ ağladuğını: anuñ ağladuğın FK¹ // ıamarını: ıamarların B, FK¹, nef(i)s ıamarın MK² / ırđadı: ırđadı AÖ, FK²,

ırđadur B, uğradı FK¹, ırđıdı M, YK. Bu beyit A ve MK¹'de yok.

¹³⁰⁷ ider: ider ki MK² / ider ol dağı: ııldı Zelĥā'ya A, ide ol B / ol: Yūsuf MK¹ / elini: elin A, MK¹, MK² / şuna: şunar MK¹ // Tañrı'dan: Tañrı FK¹ / nidā irişdi: irişdi A, irişdirdi FK¹ / pes: bes A, B, FK¹ / pes aña: sem'ine girünar MK¹ / aña: nidā A.

- 1309 Çünkü Yūsuf bu nidāyı işidür
Korqu düşdi gönline girü turur
- AÖ43b 1310 Zelha gördi Yūsuf'ı döndi girü
Katlanamadı çü vardı ilerü
- 1311 Berk tutup Yūsuf'ı koyuvirmedi
Şol kadar çekindi kurtulamadı
- FK²48b, MK¹106a 1312 Zelha kaçd itdi anı başmağ diler
Zülfi dārına anı aşmağ diler
- 1313 Karşusına baquban Yūsuf görür
Bir yazı var gördi tiz girü turur

¹³⁰⁸ Yā Yūsuf: Yūsuf AÖ / dek: denk MK¹ / dek tur: degür FK², çenk MK², havf it YK / dek tur elüñ şakla: şakla elüñ tek dur M // Aduñi vü: Aşlñi A, Adıñi MK¹ / Aduñi vü dññi: Atañ dñnin sen B / vü: ve FK¹, M / vü dññi: bengi MK², dññi hem YK.

¹³⁰⁹ Bu beyit MK¹'de 1310. beyitten sonra gelmektedir. bu nidāyı: bunı FK¹ // düşdi: düşe A, düşer AÖ, B, FK², MK², YK / turur: varur FK².

¹³¹⁰ Zelha: Zeliḥā A, Zeliḥa FK¹, Zeliḥa MK¹, MK² / gördi Yūsuf'ı: Yūsuf'ı gördi MK¹ / Yūsuf'ı: Yūsuf A, AÖ, FK¹ / döndi: döner A, gitdi AÖ / döndi girü: girü turur FK¹, gerü turur MK², girü döndi YK // Katlanamadı: Katlanamadı B / çü: çün MK¹ / çü vardı: vardı A / çü vardı ilerü: Zeliḥa ileri varur MK².

¹³¹¹ Berk: Bek A, Pek YK / Berk tutup: Yapışdı AÖ, M / Berk tutup Yūsuf'ı: Yūsuf berk tutdı MK² / tutup: yapışdı B, MK¹, YK / Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹, FK² / koyuvirmedi: koymadı MK¹ // Şol kadar çekindi: Ol çekindi yine MK² / çekindi: çekdi daḥı B, çekdi FK¹, MK¹, YK / kurtulamadı: kurtulamadı AÖ, B.

¹³¹² Zelha: Zeliḥā A, Zeliḥa FK¹, Zeliḥa MK¹, MK², Çünkü YK / kaçd: niyyet MK² / anı başmağ: başmağ B // Zülfi: Zülfi AÖ, Zülfi YK / dārına: dalına B, zārını M.

¹³¹³ Karşusına: Karşuya AÖ, M, MK¹ / Karşusına baquban Yūsuf: Yā Yūsuf karşuna baq B, Karşuya baquban anı FK¹, Karşuya Yūsuf baqıbanı FK², Yūsuf daḥı karşuya baqar MK², Durdı Yūsuf baqıban anı YK / baquban: baqdı A, baqub MK¹ / Yūsuf: Yūsuf'ı M / görür: gör B // var gördi: gördi AÖ / gördi: görüben A / tiz: tiz FK², MK², anı MK¹, YK / tiz girü: geri A / girü: örü M. Bir yazı var gördi tiz girü turur: Ne yazılmışdur anı tez geri tur B.

1314 ديدا ولاقرب الزنا* didi yazı

Oğudı yazıyı piřmān oldı_özi

1315 Döndi Yūsuf çün girüye yüridi

Yine Zelĥa'nuñ iligi ĩurıdı

A39a, B39a

1316 Zıra umdıyıdı ol gele diyü

Nefs murādın orada bula diyü

1317 Gine Zelĥa yüzini sürdi aña

Gördi Yūsuf bu ĥāli ĩaldı taña

1318 Zelĥa açar gögsini eydür aña

FK¹24a

Ne kaçarsın n'eyledüm Yūsuf saña

* "Zinaya yaklaşmayın." İsrâ Sûresi, 17 / 32.

¹³¹⁴ didi: dir ol MK¹, didi ol MK² / yazı: yazdı M // Oğudı: Bağdı M / Oğudı yazıyı: Yazıyı görüp A, Oğuyunca AÖ, Yazuyı okuyup MK² / Oğudı yazıyı piřmān oldı: Piřmān oldı görince anı YK / piřmān: peřimān A, MK² / özi: ol FK¹.

¹³¹⁵ Döndi: Dön FK¹ / çün: çünki AÖ, B, M / girüye: girü AÖ, yene B // Yine: Gine AÖ, Gene B / Yine Zelĥa'nuñ: Zelĥa'nuñ MK² / Zelĥa'nuñ: Zelĥa'nuñ A, Zelĥa'nuñ FK¹, Zelĥa'nuñ MK¹. Bu beyit YK'de yok.

¹³¹⁶ Zıra: Zıra A, AÖ, B, FK¹, FK², M, MK¹, YK / umdıyıdı ol gele: umdı ola ele A, umdı Yūsuf'ı n'eyler B, umurı ol olsa FK¹, imdi ol ele gele FK², umdı idi ol gele M, umar idi ol gele MK¹, YK, imdi ol ele gire MK² / diyü: dedi A, idi B, MK¹, didi FK¹ // Nefs: Nef(i)s A, MK², Gönül YK / murādın: murdârına B, arzûsın MK², murādım YK / orada: ol da A, anda FK¹, MK¹, MK², YK / orada bula: uyduram B / diyü: dedi A, didi B, FK¹, MK¹.

¹³¹⁷ Gine: Yine A, FK¹, FK², MK¹, MK² / Zelĥa: Zelĥa A, Zelĥa FK¹, Zelĥa MK¹, MK² / yüzini: yüz A / sürdi: şordu FK¹ // Yūsuf bu ĥāli: bu ĥāli Yūsuf AÖ, B, FK², YK, ol bu ĥāli de M. Gördi Yūsuf bu ĥāli ĩaldı taña: Ne kaçarsın n'eyledim deyi saña MK².

¹³¹⁸ Zelĥa: Zelĥa A, Zelĥa FK¹, Zelĥa MK¹ / gögsini eydür: gögsin A / aña: oña FK² // Ne kaçarsın: Kaçarsın B / n'eyledüm Yūsuf: Yūsuf n'eyledim A, Yūsuf n'eyledüm M. Bu beyit MK²'de yok.

MK²38a 1319 Nice mālī mülkimi harc eyledüm

Dürlü ni' met-ile seni toyladum

M43a 1320 Diler-iseñ cānumı daḥı virem

Yüzimi senüñ ayaḡuña sürem

Şi'r*

1321 'Āşık olmak bir 'aceb sevdā durur

Key şaḡın 'āşıklara ta' n eyleme

1322 'Aklı fikri cānı başı yağmādur

Key şaḡın 'āşıklara ta' n eyleme

1323 'Āşıkuñ derdin ne bilsün ḡayrılar

Her kişi bir derde düşüben yelër

¹³¹⁹ Nice: Bunca AÖ, MK¹ / mülkimi: mülki A, B, melli ben FK¹, milki ben FK², ve mülki M, mülki saña YK // ni' met-ile: ni' metlerle A, FK², YK, ni' metlere AÖ, ni' metler-ile B, FK¹, ni' metler ile MK¹, MK² / seni: anı M.

¹³²⁰ Diler-iseñ: Dilerseñ B, FK¹, YK, Ger dilerseñ MK² / cānumı: cānım A / cānumı daḥı: daḥı cānumı FK¹ / virem: vireyim A, FK¹ // senüñ ayaḡuña: ayaḡıña A / ayaḡuña: ayaḡına YK / sürem: süreyim A, FK¹. Yüzimi senüñ ayaḡuña sürem: Tek seniñ ben nürü vişāliñe irem MK². Bu beyit FK²'de yok.

* Şi'r: -metin- Şi'r. Bu başlık sadece AÖ'de yer almaktadır.

¹³²¹ 'aceb: 'acāyib MK² / sevdā durur: sevdādur B, YK, sevdādır MK² // Key: Ki FK¹ / Key şaḡın: Şaḡın sen MK² / 'āşıklara: 'āşıkları A / ta' n: ta' n B. Bu beyit MK¹'de yok.

¹³²² 'Aklı: 'Aḡ(ı)l B, 'Aḡl FK¹ / fikri: fik(i)r B, başı M / cānı başı: cān u baş A, cān baş AÖ, B, FK¹, cān paş FK², cān başı MK² / cānı başı yağmādur: yağmā durur cān-ı baş M / yağmādur: yağmā turur A, yağmā durur B, MK² // Key şaḡın: Şaḡın MK² / ta' n: ta' n B. Bu beyit MK¹'de yok.

¹³²³ AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de mısralar takdim-tehirlidir. Her kişi: Herkesi FK¹ / derde: dürlü MK². 'Āşıkuñ derdin ne bilsün ḡayrılar: Ḥayvān olan 'āşıka turup güler AÖ, Ḥayvān olan 'āşıka durup güler B,

- AÖ44a 1324 Һayvān olan ʿāşıқа тұруп гүлер
Key şaқın ʿāşıқlara ғаʿn eyleme
- YK67a 1325 Һayvānuñ da ʿaşkı vardır bilesin
Ne gerek sen ʿāşıқа ger gülesin *
- FK²49a 1326 Һayvāndan sen dağı kötü olasın *
Key şaқın ʿāşıқlara ғаʿn eyleme
- 1327 ʿĀşıқ olmayan kişi Һayvān olur
ʿĀşıқ arasında ol nādān olur
- 1328 ʿAşқ kişinin cānına biñ cān olur
Key şaқın ʿāşıқlara ғаʿn eyleme

Һayvān olan ʿāşıқа гүлер FK¹, Һayvān olan ʿāşıқа duruban гүлер FK², Һayvān olan ʿāşıқа тұруп гүлер MK², Һayvān olan ʿāşıқа бақуп гүлер YK. Bu beyit A ve MK¹'de yok.

¹³²⁴ Key şaқın: Şaқın sen MK² / ғаʿn: ғаʿñ B. Һayvān olan ʿāşıқа тұруп гүлер: ʿĀşıқıñ derdin ne bilsün ğayrılar AÖ, ʿĀşıқıñ derdin ne bilsin ğayrılar B, ʿĀşıқıñ derdin bilsün ğayrılar FK¹, ʿĀşıқıñ derdin ne bilsin ğayrılar FK², ʿĀşıқıñ derdini bilmez ğayrılar MK², ʿĀşıқ derdin ne bilsin ğayrılar YK. Bu beyit A ve MK¹'de yok.

¹³²⁵ ʿaşkı: ʿaşқ FK¹ / vardır: olur MK² / bilesin: n'eylesin B, bilesin FK¹, n'eylesin YK // Ne: Ne-ki YK / sen ʿāşıқа ger: ʿāşıқа sen AÖ, B / ger gülesin: gülesin YK. Ne gerek sen ʿāşıқа ger gülesin: Aқıdup gözi yaşını silesin A, Aқıdup göz yaşını silesin FK¹, Aқıdup gözün yaşın silesin FK², Aқıdup gözleriñ yaşın silesin MK². Bu beyit MK¹'de yok.

* 1325-1326. beyitler arasında MK²'de şu beyit yer almaktadır: Dile Һaқ'dan sen de ʿāşıқ olasın / Şaқın sen ʿāşıқlara ғаʿn eyleme.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹³²⁶ olasın: olasın YK // ғаʿn: ғаʿñ B. Һayvāndan sen dağı kötü olasın: Görmeyen ne bilür bu ʿaşkı bilesin A, Görmeyen bilmez ʿaşқıñ bilēsın FK¹, Görmeyen bilmez bu ʿaşқıñ bilesin FK². Bu beyit MK¹ ve MK²'de yok.

¹³²⁷ Һayvān: aҺvān FK² // ol: olan FK¹ / nādān: nādān AÖ, FK². Bu beyit A ve MK¹'de yok.

¹³²⁸ ʿAşқ: ʿĀşıқlıқ YK / cānına: cānıdır M / biñ: bek M, berk MK² // Key şaқın: Şaқın sen MK² / ғаʿn: ғаʿñ B. Bu beyit A ve MK¹'de yok.

- 1329 ‘Āşık añmaz cān u başı mālını
Yoqlar ol ‘āşıklarūñ ahvālını
- 1330 Bilemēdüñ ‘āşıkuñ sen hālını
Key şaқın ‘āşıklara ʔa‘n eyleme
- B39b 1331 ‘Ār u nāmūs ‘āşık olandan gider
‘Āşık olan ‘ārı nāmūsı n’ider
- 1332 Düni gün ol ma‘ şūқını fikr ider
Key şaқın ‘āşıklara ʔa‘n eyleme
- 1333 Fikr ider ma‘ şūқını görmek diler
Sevdüginüñ vaşlıma irmek diler
- 1334 Yā yolına cānını virmek diler

¹³²⁹ Bu beyit MK²’de 1330. beyitten sonra gelmektedir. cān u: cānı B, FK¹, M / başı: baş FK² / başı mālını: mālı başını A // ol ‘āşıklarūñ: anuñ hālını A. Yoqlar ol ‘āşıklarūñ ahvālını: Şaқın ‘āşıklara sen ʔa‘n eyleme MK². Bu beyit MK¹ ve YK²’de yok.

¹³³⁰ Bilemēdüñ: Bilmediñ A, B / ‘āşıkuñ sen: ‘āşıklarūñ sen A, sen ‘āşıkuñ M, sen ‘āşıkūñ MK² / hālını: ahvālını FK¹, FK² // ʔa‘n: ʔa‘ñ B. Key şaқın ‘āşıklara ʔa‘n eyleme: Yoqlar ‘āşık ma‘ şūқını ahvālını MK². Bu beyit MK¹ ve YK²’de yok.

¹³³¹ ‘Ār u: ‘Ārı A, AÖ, FK², MK², ‘Ār-ı B, M, ‘Ār FK¹ / nāmūs: nāmūsı FK² / nāmūs ‘āşık olandan: nāmūsı ‘āşıkūñ elden MK² // ‘ārı: ‘ār u FK². Bu beyit MK¹’de yok.

¹³³² Düni: Dün FK¹, FK² / Düni gün: Gice gündüz MK² / gün ol: gün hep A, günü AÖ, gün B, FK², M, MK² / ol ma‘ şūқını: ma‘ şūқı FK¹ / fikr ider: fik(i)r ider B, hem fikr ider FK¹, görmek diler M // Key şaқın: Şaқın sen MK² / ʔa‘n: ʔa‘ñ B. Bu beyit MK¹’de yok.

¹³³³ ider: idüp MK². Bu beyit A, M ve MK¹’de yok.

Key şaḫın ‘āşıklara ṭa‘ n eyleme

MK²38b 1335 Dile Ḥaḫ’dan sen de ‘āşık olasın
‘Āşıkuñ derdini ol vaḫt bilesin

1336 Bir Ġarḫb’sin ne gerek sen gülesin
Key şaḫın ‘āşıklara ṭa‘ n eyleme

A39b, M43b 1337 Gel gör imdi Zelḥa’yı hem n’eyledi
Yūsuf’a yalvarubanı aḡladı

1338 Nice inlédüp dökersin ḫanlı yaş
Hıç baña raḫm itmedüñ ey baḡrı taş

AÖ44b, FK²49b 1339 Āh idüp inleyüben zārī ḫılır
Yūsuf’uñ yine aña meyli olur

¹³³⁴ Yā: Yine AÖ / Yā yolına cānını: Ma‘ şūḫıñ yolına cān MK² / cānını: cānın AÖ // Key şaḫın: Şaḫın sen MK² / ṭa‘ n: ṭa‘ n B. Bu beyit A, M ve MK¹’de yok.

¹³³⁵ Ḥaḫ’dan sen de: sen Ḥaḫ’dan A, sen de Ḥaḫ’dan B / olasın: olasıñ FK¹ // derdini: derdin FK¹, M, MK² / ol vaḫt: sen de A / vaḫt: vaḫtde FK¹, vaḫ(i)t M, MK² / bilesin: bilesiñ FK¹. Bu beyit MK¹ ve YK’de yok.

¹³³⁶ Bir Ġarḫb’sin ne gerek sen: Bilmez iseñ baña niçün MK² / Ġarḫb’sin: ġarībe AÖ, ġarḫ B / ne gerek sen: sen de bārī A, neñe gerek FK² / gerek sen: gereksin B // Key şaḫın: Şaḫın sen MK² / ṭa‘ n: ṭa‘ n B. Bu beyit FK¹, MK¹ ve YK’de yok.

¹³³⁷ Gel gör: Gör A / gör: berü AÖ, B, FK¹, FK² / Zelḥa’yı hem: Zelīḥā A, Zelḥa’ya gör AÖ, Zelīḥa gör FK¹, Zelīḥa MK¹, Zelīḥa’yı gör MK² / hem: gör B, FK², neler YK // Yūsuf’a: Yūsuf YK / yalvarubanı: yalvaruban A, FK¹, MK¹, yalvarup zārī zārī MK², yalvardı ve hem YK.

¹³³⁸ Nice inlédüp dökersin: Nice kim ben dokerem bu MK², Her ān dokerem gözümden YK / inlédüp: inledüñ A, inleyüp FK², zārīladup MK¹ / dökersin: dokerim A // Hıç: Hıç AÖ, FK¹ / baña raḫm itmedüñ: raḫm eylemezsin MK¹ / raḫm: raḫım FK², YK / raḫm itmedüñ ey: ḫayf dimediñ A / itmedüñ: itmedi FK¹ / itmedüñ ey: eylemezsin MK² / taş: baş M.

1340 Yine Şeytān Yūsuf'a fitne kıılır

Ṭurdı Yūsuf daḥı ilerü varur

1341 Hāḳ te'ālā Cebrā'īl'e _emr eyledi

İn Yūsuf'ı duzaḥdan ḳurtar didi*

1342 Zelḥa Yūsuf'a duzaḥlar eyledi

İllā Yūsuf hıç bizi unutmadı

1343 Cebrā'īl Ya'ḳūb şūretine girür

İndi ol dem Yūsuf'a ḳarşu ṭurur

1344 Baḳdı Yūsuf gördi ṭuran atası

Eñsi indi hıç bilmez n'idesi

¹³³⁹ idüp: idüben A, AÖ, FK², MK¹, YK, eyleyüp MK² / inleyüben: inler A, AÖ, B, YK, inleyüp FK¹, iniler FK², MK¹, MK² / kıılır: kıılıp B // yine aña: aña yine A, aña yene B, aña gine FK¹, gine aña MK¹ / aña meylı: meylı aña AÖ / meylı: meylı YK. Yūsuf'un yine aña meylı olur: Ṭurdı Yūsuf daḥı ilerü gelür M.

¹³⁴⁰ Şeytān Yūsuf'a: Yūsuf'a Şeytān FK¹, FK² / Şeytān Yūsuf'a fitne kıılır: Yūsuf ḳatına Şeytān gelür B // daḥı: gine FK¹ / daḥı ilerü varur: Zeliḥa'nın yanına gelür MK². Bu beyit M'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹³⁴¹ Cebrā'īl'e: Cebrā'īl'e A, MK¹, YK / emr eyledi: emr ider MK² // İn: Ṭur B, Var MK¹ / İn Yūsuf'ı: Yūsuf'ı A / Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹ / duzaḥdan: Zelḥa'dan AÖ, duzaḥın FK¹, o duzaḥdan MK² / ḳurtar: getür B / ḳurtar didi: ḳurtarur MK², getürdi YK.

¹³⁴² Zelḥa: Zeliḥā A, Zeliḥā FK¹, Zeliḥā MK¹, MK² / Yūsuf'a: Yūsuf'ı M // İllā Yūsuf: İllā MK¹ / hıç: hıç AÖ, FK¹ / hıç bizi unutmadı: birisin işitmedi A / bizi unutmadı: birine düşmedi MK², birini dutmadı YK.

¹³⁴³ Cebrā'īl: Cebrā'īl A, Ki Cebrā'īl M / girür: girüp B // İndi: Anda FK¹ / Yūsuf'a: Yūsuf FK¹ / ṭurur: varur A. Bu beyit MK¹ ve MK²'de yok.

¹³⁴⁴ Baḳdı Yūsuf: Baḳdı FK¹ / Yūsuf gördi ṭuran: gördi Yūsuf A / gördi ṭuran: görür durur MK¹ / gördi ṭuran atası: ṭuran Ya'ḳūb atası çāre olmadı YK / ṭuran: durur MK² // Eñsi: Añsuz AÖ, Eteni FK², İns M / Eñsi indi: Āhı itdi B, Uşşı gitdi YK / Eñsi indi hıç: Atasıdır hıç FK¹, Anası anda idi MK¹, Gördi atasını MK² / hıç bilmez:

- FK¹24b 1345 Yā Yūsuf dir Hāḳ'dan utanmaz mısın
Nice dertler çeküp uşlanmaz mısın
- B40a, MK¹106b 1346 Aşlımuzda hīç bizüm var mı_ola
Enbiyā aşlı zinā ider mi_ola
- 1347 Tevbe eyle Yā Yūsuf bu iş degil
Bu işe özenmegil bu tuş degil
- 1348 Tevbe eyledi Yūsuf ol-dem hemān
Ḳaçdı andan Ḳapuya oldı revān
- 1349 Ḳapularuñ kilidin fikr itmedi
Her Ḳapu açıldı kilid tutmadı
- 1350 Ḳapulardan Ḳıḳayın diyü ivër
Zelḫa da segirtdi ardınca ḳovar

bilemez A, bilmez ol-dem AÖ, bilmedi hīç B / bilmez n'idesi: bilemez n'idesin FK², ne idesin bilmedi YK / n'idesi: nitesi A, FK¹, n'idesin B.

¹³⁴⁵ Yūsuf dir: Yūsuf FK¹ / dir: sen MK² / utanmaz mısın: utanmaz mısın MK², YK // Nice: Bunca MK¹, YK / çeküp: çeküben A / uşlanmaz mısın: uşanmaz mısın A, B, FK¹, MK¹, uşlanmaz mısın MK², uşanmaz mısın YK.

¹³⁴⁶ hīç: hīç AÖ, FK¹. Enbiyā aşlı zinā ider mi_ola: Nebī ehli hīç zinā itdi mi_ola MK².

¹³⁴⁷ işe: düşe AÖ, B, FK¹, FK², duzağa MK², tuşa YK / özenmegil: özenme A, B, FK¹, özetmegil FK², düzenmegil MK¹, düşme kim MK² / tuş: iş A, MK¹, düş AÖ, B, FK², MK², düş düş FK¹.

¹³⁴⁸ Yūsuf ol dem: ol-dem Yūsuf A, YK / hemān: hemān YK // andan: oldı anda FK² / andan Ḳapuya: Ḳapuya hemān B.

¹³⁴⁹ kilidin: kilidini FK¹ // Ḳapu: Ḳapular FK¹ / kilid: kilidi FK¹, MK².

- 1351 Altı kapuyı çü geçdi ol cüvān
Yidisinde Zelḥa yitişdi hemān
- A40a, FK²50a, 1352 İrdi Yūsuf'ün etegin kavradı
MK²39a, YK67b apudan aşraya Yūsuf şıçradı
- M44a 1353 Gömlegi Yūsuf'ün anda yırtılır
Bir parası Zelḥa elinde alur
- A 45a 1354 İkisi de yalın ayak baş aba
G mleg-ile idi ımışdı uşaq
- 1355 ovlaşurak ünkü aşra ıdılar
apuda sulṫān oturur badılar

¹³⁵⁰ apulardan: apulur B, apudan YK / ıayın: ııban B, ıın FK², ıayım MK¹, ıam MK² / diy : diye YK / iv r: ever r MK² // Zelḥa da: Zeliḥā A, Zeliḥa FK¹, Zelḥa FK², YK, Zeliḥa MK¹, MK² / segirdi: s kindi B, segirdi FK² / segirdi ardınca: ardınca segirdüben FK¹ / ardınca: ardından MK², YK / ovar: utar A.

¹³⁵¹ apuyı: apuya M, apuları MK² /   gedi: gedi A, B, gedi  n A , ged  n FK¹, ıdı MK¹, MK² /   gedi ol:  n gedi YK / ol: ey MK² // Yidisinde: Yedinci de B / Zelḥa: Zeliḥā A, Zeliḥa MK¹, MK² / yitişdi: yitdi FK¹, irişdi MK¹, erişdi MK² / hemān: heman YK.

¹³⁵² İrdi: Yetdi A , MK², Yiddi FK¹, Yitdi FK² / İrdi Yūsuf' n: Yetiş ben A, Yetdi Yūsuf B, Yitdi Yūsuf'a MK¹ / etegin: etegini A, A , B, FK², MK¹, YK / kavradı: opardı B, FK¹, dutdı MK¹, ovladı MK² // aşraya: aşra MK¹, YK / aşra Yūsuf: aşra A, Yūsuf aşra FK¹ / şıçradı: ıardı FK¹, uğradı YK.

¹³⁵³ Gömlegi Yūsuf' n: Yūsuf' n g ml gi A / Yūsuf' n anda: anda Yūsuf' n MK¹ // parası: p re A, p resi B, FK¹, FK², M, MK², YK, parası MK¹ / Zelḥa: Zeliḥā A, Yūsuf A , FK¹, Zeliḥa MK¹, MK².

¹³⁵⁴ yalın ayak baş: yamalık ayak başı YK / yalın ayak baş aba: baş aı yalın ayak A, baş aba yalın ayak A , baş aba yalın ayak B, başın aı yalın ayak FK¹, paş au yalın ayak FK², baş au yalın ayak MK¹, baş au yalın ayak MK² // G mleg-ile idi: G mleg-ile hem A, MK², Gömlegi B, G mlekle FK¹, G mleg ile hem MK¹, Gömlegi ile YK / idi ımışdı: izilmiş  n hem A , izilmişdi FK² / ımışdı: izilmişdi A, ezilmiş-idi daḥi B, izilmişdir FK¹, izilmiş MK¹, ezilmişd r MK²,  z lm ş idi YK.

1356 ʿ Emmüsi oğlı ile sultān bile

Bir ıatunı vardı adı Rāʿ ile

1357 Görđi sultān bunları segirdişür

İkisi de ʿ üryān olup yügrişür

1358 Zelıha sultānı göricek çağırur

Dād elinden bu ıuluñ dir bağırur

1359 Sultānum gör dir ıuluñı n'eyledi

Elini şundi baña ıaşd eyledi

1360 Hem dağı seni de öldürmek diler

Öldürüben tađtuñı almak diler

¹³⁵⁵ Kıovlaşurak: Kıavraşarak A, Kıovuşurak AÖ, Kıovuşurak B, FK², MK¹, Kıoşarak MK², Kıovişarak YK / şaşra: anlar M // sultān: sultānı A / oturur: şurur A / bağdılar: görđiler A, B, FK², M, MK¹, MK². Bu beyit FK¹'de yok.

¹³⁵⁶ ile: bileyd FK¹, bile MK² / ile sultān bile: bileydi sultān-ıla A, AÖ, B, FK², bile sultān ile MK¹, bileydi sultānla YK / bile: nile FK¹ // ıatunı: ıatun M, MK² / vardı: var-ıdı A, M, dağı var idi MK¹, YK, var idi MK² / vardı adı: dağı vardı AÖ, var-ıdı B, dağı var-ıdı FK² / Rāʿ ile: Rāʿ ile A, FK², Sāhile MK².

¹³⁵⁷ sultān bunları: bunları sultān FK¹ / segirdişür: sėkindiřür B // İkisi de: İkisi FK¹ / de: dağı MK¹ / olup: olmuş A, olmuş B / yügrişür: kıovuşur AÖ, bulışur B, buluşur FK¹, M, MK², yoluşur FK², şoluşur MK¹, yoluşur YK.

¹³⁵⁸ Zelıha: Zelıhā A, Zeliha FK¹, Zeliha MK¹, MK² / sultānı: sultān FK¹ / göricek: görince YK / çağırur: bağırur MK² // Dād: Zār A, Vay MK² / elinden bu ıuluñ dir: bu ıuluñ elinden MK² / bu ıuluñ dir: diyü A / dir: diyü FK¹ / bağırur: yüz yire urur A, yüz vurur B, çağırur FK¹, yürür FK², buyurur M, yüz urur MK¹, YK. Bu beyit AÖ'de yok.

¹³⁵⁹ Sultānum: Zelıha sultānım AÖ, Sultāna MK², Zelıha eydür YK / gör dir: gör A, YK, dir gör AÖ, B, dir gör e FK², gör e M, der gör ki MK² / ıuluñı: ıuluñ B, FK², MK¹, MK², ıuluñ baña FK¹, ıuluñ YK // ıaşd: ıaşdı AÖ, FK¹.

¹³⁶⁰ dağı seni de: seni dağı bu M // Öldürüben: Öldürüp MK¹, MK².

- B40b 1361 Bunı yā öldür yāḥod zindāna şal
Bed ḥuluyımıř buña virme mecāl
- 1362 İllā bunı koyasın zindāna dir
‘ Aqlı gele ola-ki uşlana dir
- MK¹107a 1363 Yūsuf’a key atı bũhtān eyledi
Diñle imdi ol Yūsuf da ne didi
- 1364 Didi ḥāřā sultānum ben itmedũm
Ol baña aşd itdi sũzin tũtmadum
- FK²50b 1365 açduęum ũn baña bũhtān eyledi
ovaıkdı gũrdi řeyvẽn eyledi
- 1366 şu kimũndũr yoğlayasın gũresin
şuluyısam sultānum ũldũresin

¹³⁶¹ Bunı: Bu ulı A, Yā bunu FK¹ / yā öldũr: öldũr A, FK¹, FK², MK², öldũr ve M / yāḥod: ya A, yā MK¹ / zindāna: zindana FK² // Bed: Ya B, Bende FK¹ / ḥuluyımıř: ḥuyumuř A, ḥulu imiş FK², MK², ḥũy imiş MK¹, ḥũylı imiş YK / buña virme: virmeyesin A, virme FK¹.

¹³⁶² koyasın: koyasın YK // ola-ki: ol-ki B, FK², ola kim MK².

¹³⁶³ key: gũr YK // ol Yūsuf: Yūsuf A, AŐ, FK¹, FK², YK, Yūsuf’ı MK¹ / ol Yūsuf da: Yūsuf’a B / ne didi: gũr ne didi FK¹, n’eyledi M, ne sũyledi YK. Diñle imdi ol Yūsuf da ne didi: ova ıkdı gũr ki řekvā eyledi MK².

¹³⁶⁴ Didi: Yūsuf dir A / ḥāřā: ḥāřā FK¹, ḥāřa FK², Yūsuf MK² / ben itmedũm: itmedim A // baña ařd itdi: ařd itdi baña YK.

¹³⁶⁵ açduęum ũn: açduęumca FK¹ / ũn: iũn MK¹ // ovaıkdı gũrdi: ıvracıkdan gũr ki A / řeyvẽn: řekvā AŐ, FK², řivāz B, řũkri FK¹, piřmān MK¹, řũkr YK. ovaıkdı gũrdi řeyvẽn eyledi: Diñle imdi Yūsuf anda ne didi MK².

- A40b 1367 Yūsuf uñ sözine sultān қақıdı
Şuçsız idügiñ neden bilem didi
- M44b, MK²39b 1368 İkiñüzden ğayrı yoқdur kim göre
Gele n'olduğın baña haber vire
- 1369 Yūsuf eydür ıanuđum vardur deye
İşbu oğlan nice oldı söyleye
- AÖ45b 1370 Rā' ile'nüñ anda oğlı var-ıdı
Sultān-ıla geldi_anı yoқlar-ıdı
- 1371 Bir dāye emzürür ol körpe idi
- FK¹25a Toğalı_iki_ay ba'ızlar kırk gün didi

¹³⁶⁶ yoқlayasın: yoқlar iseñ MK¹, yoқlayasın YK / göresin: bilesin MK², göresin YK // Şuçluysam: Şuçlı isem A, Şuçlu isem AÖ, MK¹, MK², Şuçluynam B, Şuçlu Yūsuf mı FK¹ / öldüresin: bilesin FK¹, öldüresin YK.

¹³⁶⁷ sözine: yüzine A // Şuçsız idügiñ: Şuçlı kimdir A, Şuçıñuzı FK¹, Şuçsuz-uduđuñ FK², Şuç kimiñ MK² / idügiñ: idüñ M, olduđuñ MK¹, idügi YK / neden: ne A, olduğın ne MK² / bilem: bileyim ben A.

¹³⁶⁸ İkiñüzden ğayrı: İkiñüzden ğayr YK / yoқdur kim: kimse yoқ AÖ // n'olduğın: n'olduğını FK¹, MK¹, n'olduğuzı YK / haber vire: bildüre MK¹.

¹³⁶⁹ eydür: ol-dem A, AÖ, B, FK², anda MK² / deye: didi FK¹, FK², n'eyleye YK // oğlan: aıhvāle AÖ / nice oldı: n'olduğını MK² / oldı: ola A, oldur FK² / oldı söyleye: söyleye didi FK¹.

¹³⁷⁰ Rā' ile'nüñ: Sāhile'niñ MK² / Rā' ile'nüñ anda: Rā' il'üñ YK / anda: evde MK¹ / anda oğlı: oğlı anda B // Sultān-ıla: Sultān FK¹, Sultāna FK², Sultān eve MK¹ / Sultān-ıla geldi: Sultān aldı ba'ızı MK² / Sultān-ıla geldi anı: Sultān anı gelüben A / anı: oğlanı FK¹ / anı yoқlar-ıdı: yoқladı AÖ.

¹³⁷¹ Bir dāye: Tāye A, AÖ / emzürür: emzürürdi A, FK², emirdür B, emzürirdi FK¹ / ol körpe: körpe MK¹, YK / körpe idi: körpeydi B, FK² // Toğalı_iki_ay: İki aylığ A / iki_ay: iki MK² / ay: aylığ AÖ / gün: günnik AÖ, gündür FK² / gün didi: gün-ıdı B / didi: idi A, AÖ.

1372 Sulṭān anda Yūsuf'a şaşgun diye

İki aylık ola nice söyleye

1373 Yūsuf eydür hele şoruñ siz aña

Diñle nice oldı ideyim saña

1374 Hâk te'ālā Cebrā'îl'e_emr eyledi

Geldi Cebrā'îl oğlana söyle-didi*

YK68a

1375 Oğlanı beşig-ile getürdiler

Çankıısı şuçlu diyüben şordılar

B41a

1376 Oğlan eydür gammâzlık eylemezem*

Birisi şuçlu diyü söylemezem

FK²51a

1377 İllā gömlek yırtuğımı göresiz

Öñde ise şuçlu Yūsuf bilesiz

¹³⁷² anda: eydür FK¹, FK², ol-dem MK² / anda Yūsuf'a: Yūsuf'a A, Yūsuf'a anda AÖ / şaşgun: söyün FK¹, ey şaşgın MK¹ / şaşgun diye: eşidüñ yine YK / diye: dedi A, didi B, FK¹ // İki aylık ola nice: Nice aylık çocuk A / aylık ola: aylık FK¹ / ola: oğlan MK¹, YK / söyleye: söyler didi A, söyleye didi FK¹, söylene YK.

¹³⁷³ Yūsuf eydür: Der ki Yūsuf MK¹ / şoruñ siz: siz varuñ A / siz: sen FK¹, sin FK², bir MK² / aña: anı MK² // nice oldı ideyim saña: imdi niçe kıldı ol ğanı MK² / ideyim: diyem ben FK¹, ide ol YK / saña: ben saña A.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹³⁷⁴ Cebrā'îl'e: Cebrā'îl'e MK¹ // Cebrā'îl: Cebrā'îl'e FK², Cebrā'îl MK¹ / oğlana: Yūsuf'a MK² / söyle-didi: söyledi A, B, FK¹, M, MK¹, MK², YK.

¹³⁷⁵ Oğlanı: Oğlana M / beşig-ile: bişigle A, FK¹, YK, pişik ile AÖ, ol araya MK² / getürdiler: getürdiler ortaya FK¹ // Çankıısı: Çankıı YK / şuçlu diyüben: şuçludur diyü anda FK¹, şuçludur deyü MK².

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹³⁷⁶ Oğlan: Ma'şüm MK² / eydür: itdi YK // Birisi: Fülān MK² / şuçlu: şuçludur FK¹, MK¹, MK² / diyü: diyüp M, diye YK.

- 1378 Gmlegn yırtığı ardında ise
Zelha'nun Őuĉ bilesiz hep ne ise
- 1379 Gördiler ardında imiş yırtığın
Bildi sultān Őuĉlunun kim idügin
- MK¹107b 1380 Sultān eydür Zelha Őuĉ sen eyledün
Ysuf'a mekr-ile bühtān eyledün
- 1381 Zelha anda key utandı işine
Yiinin rtti yüzine hem başına
- A41a 1382 Sultān eydür Yā Zeliha tevbe it
Ysuf'ı incidmegil var hoŐa tut

¹³⁷⁷ Bu beyit FK¹ ve FK²'de 1378. beyitten sonra gelmektedir. İllā gömlek: Gmlgin A, Gmlegn FK¹, Gmlegn FK² / gömlek: gömlegün B, gömlegi MK¹, gmleyn YK / yırtığını: yırtığı tā kim A, yırtığı hem FK¹, yırtığın MK¹, yırtığın YK / göresiz: göresin A, B, MK¹, hem göresin FK² // nde ise: ndyise B, ndyise FK¹, FK² / bilesiz: bilesin A, A, FK², MK¹, bilesin YK.

¹³⁷⁸ Gmlegn: İllā A, Gömlek B, İllā gömlegün FK¹, İllā gmlgn FK², Gmleyn YK / ardında ise: ardında FK¹, ardındaysa FK² // Zelha'nun: Zeliha'nun A, Zelha'nundur B, Zeliha'nun FK¹, Zeliha'nundur MK¹, Zeliha MK² / Őuĉ bilesiz hep: Őuĉlu bile her MK² / bilesiz hep: bilesin A, FK², bilesin her A / bilesiz hep ne ise: bilesin MK¹, her ne ise n'eyleye YK / hep: her B, FK¹ / hep ne ise: her neyise FK².

¹³⁷⁹ ardında: ardından A, FK², arda B / yırtığın: yırtığı A, FK¹, MK¹, MK², yırtığı B, FK² // Őuĉlunun: Őuĉlu A, MK¹ / kim idügin: kimdgin B, FK¹, kimdedgin FK² / idügin: idügi A, MK¹, MK².

¹³⁸⁰ eydür: dir FK¹, der MK² / Zelha Őuĉ: Őuĉı A, YK, Zeliha Őuĉu FK¹, Zelha'ya Őuĉ FK², M, Zeliha'ya Őuĉı MK¹, Zeliha'ya Őuĉ MK² / sen eyledün: eylediñ MK² / eyledün: iŐledn MK¹ // Ysuf'a mekr-ile: Ysuf'ı mekr M, Mkr-ile Ysuf'a MK² / mekr-ile: mekrle FK¹, MK¹ / bühtān: hiller M. Bu beyit B'de yok.

¹³⁸¹ Zelha: Zeliha A, Zeliha FK¹, Zeliha MK¹, MK² / anda: andan A / anda key utandı: unutul ol vaĉt MK² / key: ki A / key utandı: utandı B, FK¹ // Yiinin: Brki YK / rtti: urdu FK¹, rter FK² / yüzine hem: yüzine YK / hem: ve A, B, MK², v A, FK².

- M45a 1383 Yūsuf'a didi-ki bunı söyleme
Kimseye bu sırrı sen fāş eyleme
- MK²40a 1384 Yūsuf anda tođrı çıđdı ey yare
Vir şalavāt ' aşk-ıla peygambere
- AÖ46a 1385 Cebrā'ıl dir Yūsuf'a niçün didüñ
Şuçı Zelha itdi diyü söyledüñ
- 1386 Yūsuf eydür baña bühtān eyledi
Şoñra öldürüñ diyüben söyledı
- 1387 Cebrā'ıl dir ' aşıka budur pışe
Yār elinden çeke qahrı hemışe

¹³⁸² Sulţān eydür Yā Zelīha: Zelha'ya eydür sulţān YK / Zelīha: Zelīhā A, Zelha AÖ B, FK², Zelīha MK¹, MK² // Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹ / incitmegil: incitme A, FK², MK² / incitmegil var: var incitmegil FK¹.

¹³⁸³ Yūsuf'a: Yūsuf'ı M, Yūsuf'a da MK² / didi-ki: didik FK², didi MK¹ / ki bunı: sen de MK² // Kimseye: Bir kimseye MK² / sırrı sen: sırrıñı AÖ, FK², sırrı B, MK¹, MK², sertriñi FK¹, sırrıñı YK. Bu beyit A'da yok.

¹³⁸⁴ yare: yāre FK¹, YK // şalavāt: şalāt FK¹ / ' aşk-ıla: ' aşkla B, FK¹, YK / peygambere: peygamber FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

¹³⁸⁵ Cebrā'ıl: Cebrā'ıl B, MK¹ / Cebrā'ıl dir Yūsuf'a: Yūsuf'a Cebrā'ıl dedi A, Yūsuf'a Cebrā'ıl didi FK¹, FK² / dir: didi MK² // Şuçı: Şuçlu FK¹ / Zelha: Zelīhā A, Zelīha FK¹, Zelīha MK¹, MK² / itdi diyü: diyü anda FK¹ / söyledüñ: söyledı AÖ.

¹³⁸⁶ Yūsuf eydür: Yūsuf YK / eydür: didi MK² // Şoñra öldürüñ: Öldürüñ FK² / öldürüñ: öldür B, öldürdün FK¹ / diyüben: deyübeni B, diyübeni FK¹, deyü MK² / söyledı: emr eyledi MK².

¹³⁸⁷ Cebrā'ıl: Cebrā'ıl A, B, FK¹, FK², MK¹ / Cebrā'ıl dir: Cebrā'ıl'dür AÖ / dir: eydür B, FK¹, FK² / ' aşıka: bu ' aşık M / pışe: başe (?) AÖ, şeh B, pāşā FK¹, peşe FK², beşe M, pāşā yār YK // Yār elinden: Elinden YK / çeke qahrı: qah(ı)r çekör A, qah(ı)r çeke AÖ, qah(ı)r çeker B, MK¹, qahr çeker FK¹, FK², YK / hemışe: hemışe FK¹, hemışer YK. Bu beyit MK²'de yok.

1388 İki aylık oğlanı gör ne didi

Gömlegi görüñ diyüben söyledi

1389 Şuçlunuñ suçunu kim setr eyleye

Hağ te‘ālā suçunu ‘afv eyleye

1390 Yūsuf’a niçün irişdi bu belā

Neden oldı işbu derde mübtelā

FK²51b

1391 Zelha çünki anı halvet eyledi

Diñle imdi Yūsuf anda ne didi

B41b

1392 Ger beni pāre pāre ide didi

İtmezem bu işi diyü söyledi

1393 Bir dağı kardaşları suç işledi

Ben itmezem didi ol fağr eyledi*

¹³⁸⁸ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK’de 1389. beyitten sonra gelmektedir. İki: Şol B, FK¹, FK², M, MK¹, MK², YK / İki aylık: Şol yiñice toğan A / oğlanı: oğlan A, FK¹, FK², M, MK², YK / gör ne didi: söyledi A // Gömlegi görüñ: Görüñ gömlegi MK² / diyüben: didi B, M, diyü FK¹, MK¹, didi hem FK², deyü MK², diye YK.

¹³⁸⁹ Şuçlunuñ suçunu kim: Cebrā’ıl didi-ki şuçı MK² / suçunu: suçın M / kim: kim ki M, her kim MK¹ / setr: sırr YK / eyleye: ide FK¹, M, MK¹ // suçunu: suçların M, suçlarını MK¹ / ‘afv: ‘af B / eyleye: ide FK¹, M, MK¹.

¹³⁹⁰ niçün: nice FK¹, neden MK² / irişdi: eşerdi FK¹ / bu: bu işbu MK² / belā: pele FK² // oldı: irdi B / işbu: bu FK¹ / derde mübtelā: ki derd ü belā MK¹.

¹³⁹¹ Zelha: Zeliḥā A, Zeliḥa FK¹, Zelḥa’yı FK², Zeliḥa MK¹, MK² / çünki anı: anda Yūsuf’ı A, Yūsuf’a FK¹, MK², Yūsuf FK², anı çünki YK / anı: aña M / halvet: zindān B.

¹³⁹² Ger: Kim YK / Ger beni pāre pāre ide: Beni pāre pāre iderseñ sen MK² / pāre pāre ide: bir yire id FK¹, sen pāre pāre it M / ide: iderseñ AÖ // İtmezem: İtmeyem A, İtmeyem AÖ, B, FK¹, FK², YK, Ben etmezem MK² / bu işi: işi B / diyü: didi AÖ, FK², M, dedi B.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

- 1394 Tañrı şaqlar-ısa beni dimedi
Anuñ için işbu derde uğradı
- 1395 Her kişi çünki bir işe başlaya
FK¹25b Allāh rāst getüre idem diye* *
- 1396 Bunları öğütledi sulţān gider
Zelĥa Yūsuf girdi içeri n'ider
- 1397 Zelĥa kaçır Yūsuf'a gör n'oldı dir
İşbu rüsvāyılıđı sulţān bildi dir
- A41b, MK¹108a, 1398 Sözime uysañ bu iş olmaz-ıdı
YK68b Kimse bizüm sırrımız bilmēz-idi

¹³⁹³ Bir: Biri M / Bir dağı: Bir MK¹ / arkadaşları: arkadaşlar FK¹ / işledi: eyledi MK², YK // itmezem: itmezdim A, itmezdim YK / didi ol: deyü A, diyü FK¹, didi MK¹, deyüben MK².

¹³⁹⁴ şaqlar-ısa: şaqladıysa B, şaqlarsa FK¹ / şaqlar-ısa beni: beni şaqlar-ısa A / beni: ben etmem MK² // Anuñ için: Anıñ-çün AÖ, Anıñçün B, Anuñçün YK.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹³⁹⁵ çünki: çün A // rāst: irāsat B, irast FK², rās YK / getüre: getürem A, getür-ise AÖ / idem: eyde M. Allāh rāst getüre idem diye: İnşā'allāh diye sonra başlaya MK².

* 1395-1396. beyitler arasında MK²'de şu beyit yer almaktadır: Cebrā'ıl virdi Yūsuf'a çün öğüt / Ol-dağı diñledi eyledi süküt.

¹³⁹⁶ Bunları öğütledi: Bunlara tenbiĥ idüp MK² / gider: girü B // Zelĥa: Zelīĥā A, Zelīĥa FK¹, Zelīĥa MK¹, MK² / Yūsuf girdi içeri: Yūsuf'la içeri girdi gör A, girdi içeri gör FK¹, ile Yūsuf içeri MK¹, içeri girdi gör YK / girdi içeri: içeri girdi MK² / içeri: içeriye gör FK² / n'ider: gider AÖ, MK¹, ser nidür B, ne didi FK¹, ne ider YK.

¹³⁹⁷ Zelĥa: Zelīĥā A, Zelīĥa MK¹, MK² / kaçır: eydür kaçır B / kaçır Yūsuf'a: kaçıdı FK² / Yūsuf'a: Yūsuf'ı M / gör n'oldı dir: ger n'oldılar B, ne oldı der MK² / n'oldı dir: ne didi FK¹ // rüsvāyılıđı: rüsvayılığı FK², rüsvālıđı YK / sulţān: sulţāna B / bildi: tıydı A, duydu MK² / bildi dir: bildürdiler B. Bu beyit AÖ'de yok.

¹³⁹⁸ Sözime: Sözüüm M / bu iş: işbu iş FK¹, M, işbu işler FK² / olmaz-ıdı: olmayadı M, olmazdı der MK², olmazdı YK // sırrımız: sırrımızı FK¹ / bilmēz-idi: bilmezdi FK¹, bilmēyedi M, tuymazdı der MK².

M45b	1399	İllā bildügi yig oldı pes n'idem Bildi sultān tınmadı artuğ ne ğam
MK ² 40b	1400	Yā Yūsuf neye tırursın gel didi İşde şimden girü qorqu qalmadı
AÖ46b	1401	Döndi Yūsuf söyledi ol-dem aña Hiç utanmaduñ neler oldı saña
	1402	Görme misin Hağ te'ālā n'eyledi Şol yiñice toğan oğlan söyledi
	1403	Bunca dertler geldi senüñ başña Tevbe eyle peşmān olğıl işiñe
FK ² 52a	1404	Çünkü Yūsuf bu sözi didi aña Bir 'acāyib söz dağı idem saña

¹³⁹⁹ İllā: İllā ki MK² / bildügi: bildiñ mi A, bildi-ki M / yig: bek M / pes: bes FK¹ / pes n'idem: n'idem A, MK², ne idem YK // tınmadı: dımedi FK², dönmedi M / artuğ ne ğam: ne ğam FK¹, MK² / ne ğam: teğam FK², ne'am M.

¹⁴⁰⁰ Yā Yūsuf: Yine Yūsuf'a MK² / neye: yine B, ne FK¹, MK² / neye tırursın: tırursın sen M / tırursın: tır sen B, durursiñ MK¹, tırursuñ MK² // İşde: İş FK¹ / girü: şoñra FK¹, MK¹ / qorqu: qorqum FK¹, qorqun FK², qorqumuz MK².

¹⁴⁰¹ söyledi: n'eyledi YK // Hiç: 'Acāyib A, Hiç AÖ, Ey 'Acab FK¹, Bir 'acab FK² / utanmaduñ: utanmazsın B, FK² / utanmaduñ neler: utanmazlarıñ FK¹, utanmazsıñ ne MK².

¹⁴⁰² Görme misin: Görmez misin MK¹, Görmesin YK // Şol: Ol A, MK¹ / Şol yiñice: Bişigde YK / yiñice: gice B / yiñice toğan: iki aylıq MK¹. Bu beyit MK²'de yok.

¹⁴⁰³ senüñ başña: başña seniñ B // eyle: öyle FK² / peşmān: peşimān A, MK¹, MK² / olğıl: ol MK¹, ol sen bu MK². Bu beyit FK¹'de yok.

1405 Zelḥa'nuñ başına çün bu dert gelür

Bu ḥaber Mısr'uñ içine yayılır

1406 Bir nice ekābirūñ ḥatunları

Cem' oluban qovlaşurlar anları

B42a

1407 Didiler kim bir ' acāyib iş olur

Qulını sevmek ne ' aceb tuş olur

1408 Bir kişi kıymet-ile bir qul ala

Şatun aldığı qula gönli ola

1409 Bu ' aceb degil kişi ' āşık ola

' Aceb oldur ki qulı ma' şük ola

¹⁴⁰⁴ ' acāyib: ' aceb FK¹, FK² / ' acāyib söz daḥı idem: daḥı söz söyleyem diñle MK² / idem: diyem YK.

¹⁴⁰⁵ Zelḥa'nuñ: Zelīḥā A, Zelīḥa'nuñ FK¹, Zelīḥa'nuñ MK¹, Zelīḥa'nuñ MK² / çün bu dert: bu ḥāller YK / bu dert: dertler AÖ, B, FK¹, FK², bu işler MK¹, çok dertler MK² / gelür: gele FK¹ // Mısr'uñ: Mısr A, FK¹, FK², YK / içine: içinde A, içine hep FK¹ / yayılır: şān olur AÖ, taḡılır MK².

¹⁴⁰⁶ Bir nice: Nice iken A, Nice FK¹, FK², Niçe yerde MK² / ekābirūñ: ol yerin A, aña yerūñ B, yirlertūñ FK¹, ekābir ki FK², gör ekābir M, ol yirūñ MK¹, beglerin MK² // Cem': Cemī' A / oluban: olup B, MK¹ / qovlaşurlar: qovlaşdılar A, M, söyleşür MK¹, söyleşürler MK² / anları: bunları M, anları MK¹, her biri MK².

¹⁴⁰⁷ Didiler kim: Didiler AÖ, Didi-kim B, FK² / kim: bu MK² / bir: ne A, FK¹, bu FK², MK¹, YK / ' acāyib: ' aceb FK¹ / iş olur: olur FK² / olur: degil M // Qulını: Qulun A / ne: bir M / ne ' aceb: ' aceb A / tuş: düşvār A, düş AÖ, FK¹, iş MK² / olur: degül M.

¹⁴⁰⁸ Bir kişi kıymet-ile: Aqçesiyle bir kişi MK² / kıymet-ile bir: aqçesiyle A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, kim aqçesiyle YK / ala: alsa B // gönli ola: gönül vire B, MK¹, MK².

¹⁴⁰⁹ Bu: Bir M / āceb degil: bir ' acebdür ki MK² / degil: gele A / degil kişi: kişi degil B // ' Aceb oldur ki qulı: Şatun aldığı qula MK² / ki: kim AÖ, MK¹, YK, durur kim B / qulı: qul A, qula FK¹ / ma' şük: ma' şuk AÖ.

1410 Bā-ḥuṣūṣ sevdüğünün gönli_olmaya

Gice gündüz gel diye ol gelmeye

1411 Gel dir-ise yanına varmayalum

Varuban karşısına tırmayalum

1412 Bunların kovlaştığın Zelḥa tıyar

Tiz ādem gönderüben da^c vet ider

A42a

1413 Da^c vet itdi anları hep geldiler

Gelüben sarāy içine tıldılar

M46a

1414 Ba^c zılar didi yigirmiydi olar

Onı ḥatun on kız-ıdı geldiler

1415 Ba^c zılar didi oları kırk-ıdı

Yaru ḥatun yarusı kızlar-ıdı

¹⁴¹⁰ Bā-ḥuṣūṣ: Ḥuṣūṣen A, FK¹, M, Ḥuṣūṣa B, Ḥuṣūṣen ki FK², Ḥuṣūṣen MK¹, MK², Ḥuṣūṣen YK.

¹⁴¹¹ Gel dir-ise: Geldi dise B / dir-ise: dirse FK¹ / yanına varmayalum: gelmeyēlüm A // Varuban: Varup MK² / karşısına: karşısında A, yanına B / tırmayalum: varmayalum FK². Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁴¹² Bunların: Bunu FK¹ / kovlaştığın: kovlaştı kuluyan FK¹, kovlaştığın FK², söyleştüğün MK¹, söyleştüğünü MK², didiğini YK / Zelḥa: Zelīḥā A, Zelīḥa MK¹, MK² // Tiz: Tiz A, AÖ, Tez B, M, MK² / Tiz ādem: Ādem FK¹ / gönderüben: gönderür A, YK, gönderdi B, gönderüp bunları FK¹, göndürüben bunları FK², gönderdi ve M, göndürür MK¹, gönderüp MK² / ider: kılar FK¹, YK.

¹⁴¹³ Da^c vet itdi: Da^c vet AÖ / anları: bunları FK¹, anlar YK / anları hep: hep anları MK² / geldiler: vardılar AÖ // Gelüben: Gelüp MK² / tıldılar: girdiler A, M.

¹⁴¹⁴ didi: dir MK¹ / yigirmiydi: yigirmidi A, FK¹, yigirmi idi MK¹, yigirmi ikidür YK / olar: onlar FK¹, YK, anlar MK¹ // Onı: On A, AÖ, FK¹ / ḥatun: karı YK / on: onı B, FK², MK¹ / on kız-ıdı: kızdı AÖ / kız-ıdı: kızdı A, FK², kızdur B, kız hep FK¹, kız MK¹, kız idi YK / geldiler: onlar YK. Bu beyit MK²'de yok.

- AÖ47a, MK¹108b 1416 Döşediler şofraları bunlara
Dürlü ni' metler getürdi anlara
- FK²52b, MK²41a 1417 Hem birer turunc birer bıçağ-ıla
Didiler bunu kesüñ yiñ hün-ıla
- 1418 Her birisi aldı kesmek diledi
Zelha Yā Yūsuf diyüben söyledi
- 1419 Taşra çık diyü Yūsuf'a buyurur
Çıkdı Yūsuf baqdı hatunlar görür
- 1420 Hücreden ay toğdı şandılar hemān
Görüp anı cümle itdiler fiğān

¹⁴¹⁵ Ba'zılar: Ba'zıları MK² / didi: dir MK¹ / didi oları: oları didi AÖ / didi oları kırk-ıdı: olar kırk idi didiler FK¹ / oları: anlar A, olar FK², onlar MK¹, YK, hatunlar MK² / kırk-ıdı: kırkdı YK // Yaru: Yarısı YK / kızlar-ıdı: kızlardı FK¹, kız idi MK¹.

¹⁴¹⁶ Döşediler: Düzdiler A, Döşetdiler MK² / şofraları: şofaraları A, FK¹, YK / bunlara: anlara A, AÖ, B, FK¹, FK², MK², YK // ni' metler: dürlü ni' metler FK¹, ni' met MK² / getürdiler: getürür A, getürdiler FK¹, FK², MK², yidürdi YK / anlara: bunlara A, kadınlara MK².

¹⁴¹⁷ Hem: Hep YK / Hem birer turunc: Birer turunc hem M / birer: biraz A / turunc: turuc FK² / bıçağ-ıla: bıçağla MK¹, YK // Didiler: Virdiler MK¹ / Didiler bunu kesüñ yiñ: Kesüñ yiñ didiler bu M / bunu: bu FK¹ / hün-ıla: hünlar-ıla M, hünla YK.

¹⁴¹⁸ aldı: aldılar M, anı MK² / diledi: diler M // Zelha: Zeliha A, FK¹, Zeliha MK¹, MK² / Yā Yūsuf: Yūsuf FK² / Yā Yūsuf diyüben söyledi: Yūsuf'a emr eyledi A, pes Yā Yūsuf der aña söyler M / diyüben: diyü FK¹, gel diyüben YK. Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁴¹⁹ Taşra: Tışara YK / çık diyü: çıkdı AÖ, B, FK², YK / Yūsuf'a: Yā Yūsuf dir AÖ / diyü: didi FK¹, M, MK¹ / buyurur: çağırur AÖ, söyledi MK¹ // baqdı hatunlar: ol hatunlar da A, hatunlar MK¹ / görür: gelür FK¹, gör n'eyledi MK¹.

- YK69a 1421 Yūsuf' uñ derdine_olar uğradılar
Ellerin turunc diyü toğradılar
- B42b, FK¹26a 1422 Kesdiler ellëri bilmëdiler
‘Aşq odından acısın tuymadılar
- 1423 Zelha'nuñ derdini cümle bildiler
Ba'zılar haykurdı öldi didiler
- 1424 Gördi Yūsuf bunları hep kırılır
Örtü yüzün cümle kendüye gelür
- 1425 ‘Aklı geldi bunlaruñ çevre baqar
Gördiler kim ellerinden qan aqar

¹⁴²⁰ Hücreden: Pencereden FK¹, Ev içine MK² / ay: eli YK / toğdı: toğdular FK¹, çıqdı MK¹ / şandılar hemān: şandılar MK² / hemān: heman YK // Görüp anı: Anı gören A / cümle itdiler: itdiler cümle M, MK¹, hayrān olup MK² / fiğān: qaldılar MK².

¹⁴²¹ Yūsuf' uñ: Yūsuf M, Zelīha'nıñ MK² / derdine: derdin M / olar: olar da A, B, FK¹, M, ol-dem MK¹, anlar MK², onlar da YK / uğradılar: aqladılar MK¹, uğradı FK¹, MK² // Ellerin turunc diyü: Turunc diyü ellerin MK¹, Turunc deyü ellerini hep MK² / diyü: gibi M / toğradılar: toğradı FK¹, MK².

¹⁴²² Kesdiler: Kesk FK¹ / ellëri: ellerin FK¹, MK¹, hep ellerin MK² / bilmëdiler: bilmediler n'oldılar FK¹ // ‘Aşq: ‘Aşık FK¹ / odından: odıtdan FK¹, derdinden M / acısın: acın YK.

¹⁴²³ Zelha'nuñ: Zelīhā'nuñ A, Zelīhā'nuñ MK¹, Zelīhā'nıñ MK² / derdini: derdin A, B, derdine M / derdini cümle: cümle derdin MK¹ / cümle: anlar MK² // Ba'zılar: Ba'zısı AÖ, FK¹, MK¹, YK, Ba'zısı FK², Ba'zısıñ MK² / haykurdı: haykirubanı AÖ, haykirup MK¹ / haykurdı öldi: ‘aqlı getdi MK² / öldi didiler: öldiler AÖ, öldüler FK¹. Ba'zılar haykurdı öldi didiler: Ellerin turunc deyü toğradılar B.

¹⁴²⁴ bunları: bunlar MK¹ / kırılır: yıqıldılar MK¹ // yüzün: yüzini MK² / cümle: hep FK¹, yine MK¹ / cümle kendüye: şonradan ‘aqlı MK².

¹⁴²⁵ ‘Aklı: ‘Aql YK / geldi: gelüp FK², MK² / bunlaruñ çevre: çün bular çeve A / çevre: çün MK¹, çünki MK² // Gördiler kim: Gördiler FK¹, M, MK¹ / kim: ki A, MK² / ellerinden: ellërinüñ M, ellerinüñ MK¹ / qan: qanlar FK¹, qanı M, MK¹ / aqar: çıkar AÖ.

- 1426 Bunı görüp Zelḥa'dan utandılar
Hep olar da ' aşk odına yandılar
- 1427 Zelḥa eydür n'olduñuz ne şaşdıñuz
Ben miskîni yâ niçün qovlaşdıñuz
- A42b 1428 Siz anuñ yüzüni bir kez gördiñüz
Qaşd kıldıñuz kamu cān virdiñüz
- M46b 1429 Ben anuñ her gün görürem yüzini
İşidirem daḥı şeker sözini
- FK²53a 1430 İşde siz de gördiñüz hep cümleñüz
Şimdiden girü beni qovlaşmañuz

¹⁴²⁶ görüp: görünce MK² / Zelḥa'dan: Zeliḥā'dan A, Zeliḥa'dan MK¹, MK² // olar: onlar MK¹, YK, bunlar MK² / odına: oda YK.

¹⁴²⁷ Zelḥa: Zeliḥā A, Zeliḥa MK¹, MK² / eydür: dir A, didi FK¹ / ne: ve ne MK² / ne şaşdıñuz: şaşarsıñız A, yine yaşdılar B / şaşdıñuz: şaşarsıñız FK¹, şaşarsıñız FK² // miskîni: miskîni A, AÖ, B, FK¹, FK², ġarîbi MK², miskîni YK / yâ: ya AÖ, B, FK² / yâ niçün: niçün A, ne FK¹ / qovlaşdıñuz: qovlaşarsıñız A, qovlaşdılar B, qovlaşarsıñız FK¹, söyleşdiñüz MK¹, söyleşdiñüz MK², qovlaşdıñuz YK.

¹⁴²⁸ anuñ: anı FK¹ / yüzüni: yüzün A / yüzüni bir kez: bir kez FK¹, bir kez yüzüni M, yüzün bir MK¹ / yüzüni bir kez gördiñüz: bir kez görürsüz yüzüni B / gördiñüz: göresiz A, FK², M // Qaşd: Qaşdı AÖ, B, Qaş(ı)d FK¹ / kıldıñuz kamu: kıldı kamuñuz M / kıldıñuz kamu cān virdiñüz: idüp cāniñıza kıydıñız MK² / kamu: aña A, kamuñuz hep FK² / virdiñüz: viresiz A, B, FK², M, öleyazdıñuz YK.

¹⁴²⁹ anuñ: bunıñ MK² / gün: dem MK² // daḥı şeker: her zamān MK¹ / şeker: şekerden B, şirîñ MK², şirîñ YK.

¹⁴³⁰ gördiñüz hep cümleñüz: hep gördiñüz MK¹ // Şimdiden: Şimden A, B, FK², MK¹, MK², YK / Şimdiden girü beni: Şimden soñra beni siz de FK¹, Beni hiç şimden girü M / beni: beni hiç A, beni hiç MK² / qovlaşmañuz: qovlaşmañ FK¹, söyleşmeñüz MK¹, söyleşmeñüz MK², qovlaşmañuz YK.

1436 Ben Ğarḃ bunuñ-ıla eglēnūrem

Zīra bildūm dūnyādur fānī yalan

B43a

1437 Ol ḥatunlar işbu derdi gördiler

Şuçumuz ‘afv it diyü yalvardılar

1438 Biz ḥaṭālar itmişüz luṭf [u] kerem

Size lāyık ol-durur ey muḥterem

1439 Çünkü anlar cümlesi zār eyledi

Zelḥa anlaruñ suçun bağışladı

1440 Gitdi anlar yine ikisi ḳalır

Diñle imdi Zelḥa’yı gör ne ḳılır

1441 Yine Yūsuf ḳarşusına vardı ol

¹⁴³⁶ bunuñ-ıla: bunuñla A, YK, bunuñla FK¹, MK² / eglēnūrem: eglēmēzim FK¹, eglenür MK², eglerin YK // Zīra: Zīra A, B, FK¹, FK², M, MK², YK / dūnyādur fānī: dūnyā fānīdir FK¹, bu dūnyāyı fānīdür MK² / fānī yalan: yalan olan A. Bu beyit MK¹’de yok.

¹⁴³⁷ Ol: İşbu AÖ / işbu: bu AÖ / işbu derdi: işidürdi B / derdi: ḥāli A, FK¹, FK², MK² // it: eyle MK² / diyü: diye YK.

¹⁴³⁸ luṭf [u]: *-metin-* luṭf-ı. Biz: Bir A / ḥaṭālar: ḥaṭā A, M, MK² / itmişüz: ḳılmışuz sen M, eyledik sen de eyle MK² / luṭf [u]: luṭfi A, luṭf FK¹, FK², YK, luṭf it M // Size lāyık ol-durur: Pes size lāyık-durur M / ol-durur: oldur FK¹, ‘afv durur MK². Bu beyit MK¹’de yok.

¹⁴³⁹ Çünkü: Gördiler MK² / cümlesi: cümle MK¹, MK², YK / zār: zārī FK¹ / eyledi: ḳıldılar YK // Zelḥa: Zelīḥā A, Zelīḥa FK¹, Zelīḥa MK¹, MK² / anlaruñ: anların MK² / suçun: suçlarını FK¹ / bağışladı: ‘afv eyledi M, MK¹, MK². Zelḥa anlaruñ suçun bağışladı: Yokdur suçı Zelḥa’nuñ bildiler YK.

¹⁴⁴⁰ yine: gine AÖ, B, FK¹, YK // Zelḥa’yı: Zelīḥā’yı A, Zelḥa B, YK, Zelīḥa FK¹, Zelīḥa’yı MK¹, MK² / gör ne: ne A, MK¹, YK.

Boynın egüp Yūsuf'a yalvardı ol

MK¹109a 1442 Yā Yūsuf gör imdi senüñ derdüñe
N'eyledüñ hatunları sen gördüñe

A43a, FK²53b 1443 Seni bir kez görmege toymadılar
Şol kadar oldu-ki hep cān virdiler

M47a, YK69b 1444 Yā yüzün her gün gören nice_eylesün
Sen var-iken derdi kime söylesün

AÖ48a 1445 Yā Yūsuf esirge sen kıyma baña
Ma'şūqumsın kurbān olayın saña

1446 Yūsuf anuñ sözünü işitmedi

¹⁴⁴¹ Bu beyit MK¹'de 1444. beyitten sonra gelmektedir. Yine: Gine AÖ, B, FK¹, FK², YK / Yine Yūsuf: Yūsuf'ün MK² / Yūsuf karşısına: Zelīhā A / vardı: varur YK / vardı ol: zāī kıılır A, zār kıılır FK¹, FK², zārī kıılır MK² // Boynın: Boynını FK¹, Boynın YK / egüp Yūsuf'a: eger Yā Yūsuf deyü A, eger Yā Yūsuf dir FK¹ / yalvardı ol: yalvarur A, FK¹, FK², çok yalvarur MK², yalvarur ol YK.

¹⁴⁴² gör: dir gör M / imdi senüñ: imdi A / derdüñe: derdüñ n'eyledi FK¹, derdiñ MK¹ // N'eyledüñ: N'eyledi AÖ, MK¹, MK² / hatunları: hatunlar FK² / hatunları sen: sen hatunları FK¹ / sen gördüñe: gördüñ yine MK² / gördüñe:

didi FK¹, gör yine M, gördüñ MK¹, gördiñ ola YK.

¹⁴⁴³ görmege: görmeye A // Şol kadar oldu: Şöyle oldılar MK² / hep: kamu B / hep cān: cānın A, cümle cānlar FK¹, cānlar YK / hep cān virdiler: cānlarına kıydılar MK².

¹⁴⁴⁴ Yā: Ya B, M / Yā yüzün: Yüzünü FK¹, Yüzünü FK² / Yā yüzün her gün: Her gün yüzünü MK² / yüzün: yüzün AÖ, MK¹, yüzün B / her gün gören: gören her gün YK / nice_eylesün: n'eylesün MK¹, MK² / eylesün: eyleye B, eylesiñ YK // var-iken: varken FK¹ / derdi: derdin A, M, MK², derdim B, derdini FK¹, hālin YK / söylesün: söyleyem B, söylesiñ YK.

¹⁴⁴⁵ esirge sen: gel esirge A, AÖ, FK¹, FK², M, MK¹, dir esirge B, dir gel esirge YK // Ma'şūqumsın: Ma'şūqum sensin B, Ma'şūqumsıñ FK¹, Ma'şūq mısın M, Ma'şūq iseñ MK¹, Ma'şūqımsıñ MK², 'Āşūqımsıñ YK / kurbān olayın: cānımı virem MK² / olayın: olayım A, AÖ, FK¹, MK¹, YK, olam B, olayum FK².

Ne didiyse ögüdünü tutmadı

MK²42a 1447 Zelha anda inledi ah eyledi
Cusa geldi işbu şî'ri söyledi

Şî'r-i Zelha*

FK¹26b 1448 Ne 'aceb dildāra düşdüm n'ideyin
Cevri çok bir yāre düşdüm n'ideyin
1449 Bülbülem dün gün fiğānım gül-durur
Elüm irmez zāra düşdüm n'ideyin
1450 Derdüme dermān aradum dünyāda
Bulmadum bî-çāre düşdüm n'ideyin
1451 Gülümi buldum diyü şundum elüm

¹⁴⁴⁶ sözüni: sözün A, MK¹, MK², YK, sözün hiç FK¹ / işitmedi: tutmadı MK² // Ne didiyse: Her ne dise MK² / didiyse: dise FK¹ / ögüdünü: söziñ anuñ A, ögüdin B, ögidin hiç FK¹, ögidi MK² / tutmadı: eşitmedi MK².

¹⁴⁴⁷ Zelha: Yūsuf B, Zeliha FK¹, Zeliha MK¹, MK² / Zelha anda: Zeliha A / anda: andan MK² / inledi: gelüp MK¹ / ah: zār A // işbu: hem bu MK¹ / şî'ri: sözi M, şî'r YK.

* Başlık: Şî'r AÖ. Başlık A, B, FK¹, M, MK¹, MK² ve YK'de yok.

¹⁴⁴⁸ dildāra: dillere FK¹ / n'ideyin: n'ideyim A, B, FK¹, MK¹, MK², YK, n'idüyüm FK² // Cevri: Cevre M / Cevri çok bir yāre: Bilmedim bî-çāre A, Bulmayup bî-çāre FK¹, Bulmadum bî-çāre FK², Bulmadı ben bî-çāre MK² / bir yāre: piryāna B / n'ideyin: n'ideyim A, B, FK¹, MK¹, MK², n'idüyüm FK², n'eyleyim YK.

¹⁴⁴⁹ Bu beyit AÖ, B ve YK'de 1450. beyitten sonra gelmektedir. dün gün: benüm M, gece gündüz YK / dün gün fiğānım: fiğānım düni gün A / fiğānım: efgānum FK¹ / gül-durur: güldür A, güldedür FK¹, M // Elüm irmez zāra: Ben ğarīb āvāre MK² / zāra: dāra AÖ, zārī FK¹, zārī M, ere YK / n'ideyin: n'ideyim A, FK¹, MK², YK, n'idüyüm FK². Bülbülem dün gün fiğānım gül-durur: Bülbül efgān iderem dün gün MK². Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁴⁵⁰ aradum: arayup B, araram YK // bî-çāre: bi-çāre B, YK / n'ideyin: nideyim YK. Bu beyit A, FK¹, FK², MK¹ ve MK²'de yok.

Gül degülmiş h̄āra düşdüm n'ideyin

1452 Baña bir oldı cihān cümle fetīn

Yarıban ağyāra düşdüm n'ideyin

1453 Ad [u] şanum 'aql [u] 'ārum gitdi hep

Ben ġarīb dildāra düşdüm n'ideyin

B43b

1454 Derdümi söylemege bir kimse yoğ

Ben Ğarīb āvāre düşdüm n'ideyin

1455 Bunı diyüp yine döner Yūsuf'a

Yalvaruban zārī kıılır Yūsuf'a

1456 Yā Yūsuf nece olur benüm ħālüm

N'eyledüñ gör e beni bükdüñ bilüm

¹⁴⁵¹ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK'de yok.

¹⁴⁵² Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK'de yok.

¹⁴⁵³ Ad [u]: *-metin-* Adı. 'aql [u]: *-metin-* 'aql-ı. Ad [u]: Adum FK¹ / şanum: şanı FK² / 'aql [u]: 'ākıl A, 'aqlı AÖ, B, FK², 'aqlum FK¹, 'aql YK / 'aql [u] 'ārum: 'ārī nāmūs MK² // Ben ġarīb dildāra: Elim irmez yāre MK² / ġarīb: ġarībem FK¹ / dildāra: āvāre A, FK¹, FK², dillere AÖ, B, dillere YK / n'ideyin: n'ideyim A, FK¹, MK¹, MK², YK, n'ideyüm FK².

¹⁴⁵⁴ Bu beyit FK¹'de 1462. beyitten sonra gelmektedir. söylemege: söylemeye FK² / bir: hiç MK² // Ben Ğarīb: Ğarīb'em A, AÖ, B, MK¹, YK, Ğarīb FK¹ / Ben Ğarīb āvāre: Ğarīb'em dillere FK², Bir oñulmaz derde MK² / āvāre: dillere A, FK¹ / n'ideyin: n'ideyim A, FK¹, MK¹, MK², YK, n'ideyüm FK².

¹⁴⁵⁵ diyüp: didi M / yine: Zelīhā A, gine AÖ, MK¹, YK / döner: döndi AÖ / döner Yūsuf'a: Yūsuf'a döner FK¹ // Yalvaruban: Yalvarup MK² / Yalvaruban zārī kıılır: Zārī kıılır yalvarur hem A / zārī: yine zārī FK¹ / kıılır: kıılıp MK².

¹⁴⁵⁶ Yūsuf: Yūsuf dir A, B, FK¹, FK², MK¹, YK, Yūsuf-dir AÖ, Yūsuf der MK² / olur: ola B, FK¹ / benüm: bu MK² // N'eyledüñ gör e beni: Gel gör imdi n'eylediñ A / gör e: gör B, FK², MK¹, göreyim FK¹, sen gör MK², gör yā YK / beni: benüm AÖ, MK¹, YK / beni bükdüñ: bükdi benim FK¹.

- 1457 İşüm āh u nāle vü vay eyledüñ
Cümle ĥalka beni rüsvāy eyledüñ
- 1458 Yitesi ĥahr eyledüñ gel uy baña
Yoĥsa ben de bir iş idërem saña
- FK²54a, M47b 1459 Yūsuf eydür Yā Zelīĥa söyleme
N'eyler-iseñ rāzīyam bunı dime
- 1460 Ne güç iřüñ var-ısa eyle baña
Tañrı'dan ĥorĥarın uymazam saña
- A43b, AÖ48b 1461 Zelĥa bunı işidüben tīz ĥurur
Ĥaĥıyuban Yūsuf'a birki urur
- 1462 Nice ĥıldur baña ĥarşı söyleyen

¹⁴⁵⁷ İşüm: İşümi YK / āh u: āhı YK / u nāle vü vay: vay nāle FK² / nāle vü vay: nāledür āh A, FK¹, nālān YK // ĥalka: ĥalkı M. Bu beyit B, MK¹ ve MK²'de yok.

¹⁴⁵⁸ Yitesi: Nitesi M, Yiter oldı MK¹, Nicesi MK², Yiter gel YK / eyledüñ gel uy: ideyim gel sen FK¹, eyleyesin sen MK², eylediñ YK. Bu beyit B'de yok.

¹⁴⁵⁹ Yā Zelīĥa: Zelĥa YK / Zelīĥa: Zelĥa AÖ, FK², Zelīĥa MK¹, MK² // N'eyler-iseñ: N'eylersiñ FK¹, N'eylersiñ FK², Ne der iseñ MK² / rāzīyam: rāzīyam FK² / bunı: anı FK¹. Bu beyit B'de yok.

¹⁴⁶⁰ var-ısa: varsa FK¹, FK² / eyle: eyle gel FK¹, di MK¹, söyle MK² // ĥorĥarın: ĥorĥarım MK¹, YK, ĥorĥaram MK² / uymazam: uymazın AÖ, FK¹, FK², ben uymam M. Bu beyit B'de yok.

¹⁴⁶¹ Zelĥa: Zelīĥā A, Zelīĥa FK¹, Zelīĥa MK¹, MK² / iřidüben: eřidür A, iřidicek AÖ, iřidüp MK¹, eřidüp MK² / tīz: tiz AÖ, FK¹, FK², YK, tez MK² / tīz ĥurur: ĥaĥıdı MK¹ // Ĥaĥıyuban: Ĥaĥıyup FK¹, Örü ĥurup MK¹, Ĥatıban YK / Yūsuf'a: ben Yūsuf'a AÖ, Yūsuf'ı M, MK¹, YK, Yūsuf FK² / birki: bir iki FK¹, MK¹, YK, bir ĥaç MK² / urur: vurur AÖ, urdı MK¹, furur YK. Bu beyit B'de yok.

Dürlü dürlü qahr mişnet eyleyen

MK¹109b

1463 Yine sultāna ādem varur-ıdı

Geldi sultān Zelḥa ḥālūñ ne didi

1464 Zelḥa eydür diñlegil feryādumı

Yaydı bu qul şehre benüm adumı

1465 Adum altun-ıdı baqır eyledi

Ulu iken ḥor u ḥaqır eyledi

1466 Baqamaz oldum bu ḥalḳuñ yüzine

Qatlanamazam bu quluñ sözine

MK²42b

1467 Yā iz(i)n vir ḥalḳa ‘özrüm dileyem

Yā Yūsuf’ı ḥabs [ü] zindān eyleyem

¹⁴⁶² söyleyen: söyleye FK¹, MK¹ // qahr: derdi A, cevri FK², cevri MK² / mişnet: minnet FK¹, M, MK¹ / eyleyen: eyleye FK¹, MK¹. Bu beyit B’de yok.

¹⁴⁶³ Yine: Zeliḥā A, Zeliḥa FK¹, Gine M / ādem: ādemine AÖ, o dem ādem MK¹ / varur-ıdı: viripdi A, FK², var didi AÖ, gönderür FK¹, göndürür MK¹, virmişdi MK², varupdı YK // Zelḥa: Zeliḥā A, Zeliḥa FK¹, Zelḥa’na M, Zeliḥa MK¹, MK² / ḥālūñ ne didi: qarşu durur MK¹ / ne: nedür FK² / ne didi: nedür FK¹. Bu beyit B’de yok.

¹⁴⁶⁴ Zelḥa: Zeliḥā A, Zeliḥa FK¹, Zeliḥa MK¹, MK² / eydür: der A / diñlegil: diñle gel A, diñle FK¹, MK¹ / feryādumı: feryād iderim FK¹ // şehre: şehir içre YK / adumı: adım FK¹. Bu beyit B’de yok.

¹⁴⁶⁵ Adum altun-ıdı: Altun adımı MK¹ // Ulu iken: Uluiken FK¹, Uluiken FK² / iken: idim A / ḥor u: ḥor FK¹, YK, ḥor-ı M, MK². Bu beyit B’de yok.

¹⁴⁶⁶ oldum: oldım ben MK² // bu: ben MK² / quluñ: ḥalḳuñ ben M. Bu beyit B’de yok.

¹⁴⁶⁷ ḥabs [ü]: -*metin*- ḥabs-i. Yā: Ya AÖ, Yine YK / ‘özrüm: ‘öz(ü)r AÖ, MK², ‘aziz YK / dileyem: dileyen M, eyledim MK² // Yūsuf’ı: Yūsuf FK¹ / ḥabs [ü]: ḥabs YK / eyleyem: eyleyen M, eyledim MK². Bu beyit B’de yok.

- 1468 Sulṭān eydür yā ‘öz(ü)r kaçan ola
Meger Yūsuf ḥabs-ile zindān ola*
- YK70a 1469 Çıkaruban yüzügin virdi aña
Didi virdüm Yūsuf’uñ iznin saña
- 1470 Sulṭān eydür Yūsuf’ı ḥabs idesin
Ben ölünce anı çıkarmayasın
- 1471 Çünkü sulṭān Zelḥa’ya böyle didi
Sırr-ıla vezīri aña söyledi
- FK²54b 1472 Didi niçün Yūsuf’ı ḥabs idesin
Hem çıkarmañ diyüben ‘ahd idesin
- 1473 Sulṭān eydür muḫşūdum bu ḥalk içi

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁴⁶⁸ yā ‘öz(ü)r: ‘özriñe A, ‘özüñ FK¹, ‘öz(ü)rüñ FK², ‘öz(ü)r M, ‘özü MK¹, ‘özrüñ MK², bu ‘azīz YK / kaçan: kaçır YK / kaçan ola: ḥalka söylemegil MK¹ // ḥabs-ile: ḥabīsi YK. Meger Yūsuf ḥabs-ile zindān ola: Var Yūsuf’ı ḥabs zindān eylegil MK¹. Bu beyit B’de yok.

¹⁴⁶⁹ Çıkaruban: Çıkarup A, FK¹, MK², Çağıruban MK¹, Didi ben YK / yüzügin: yüzügünü A / yüzügin virdi: vird yüzügünü FK¹, virdi yüzügün FK², virdi yüzügin MK¹, yüzigini vir MK², virdi yüzügi YK // Didi: Didi aña MK² / virdüm Yūsuf’uñ iznin: Yūsuf adını virdim FK¹ / Yūsuf’uñ iznin: yüzügüm iz(i)n FK², Yūsuf iz(i)n MK², Yūsuf’a iz(i)n YK. Bu beyit B’de yok.

¹⁴⁷⁰ Yūsuf’ı: Yūsuf FK¹, MK², Yūsuf’a M / idesin: idesiñ YK // çıkarmayasın: çıkarmayasın FK¹, YK. Ben ölünce anı çıkarmayasın: Hem çıkarman deyüben ‘ahd idesin A. Bu beyit B’de yok.

¹⁴⁷¹ Zelḥa’ya: Zelḥa FK¹, Zelīḥa’ya MK¹, MK² / böyle: bunu MK² // Sırr-ıla vezīri: Vezir sırrı FK¹ / vezīri: vezīr FK², vezīr pes M / vezīri aña: sulṭān vezīre MK². Bu beyit A, B ve YK’de yok.

¹⁴⁷² Yūsuf’ı: Yūsuf FK¹ / idesin: idesiñ YK // diyüben: diyü FK¹, MK¹, diyüp FK², deyüp MK², diyü sen YK / idesin: idesiñ YK. Hem çıkarmañ diyüben ‘ahd idesin: Ben ölünce çıkarmañ diyēsın M. Bu beyit A ve B’de yok.

Diyeler kim Yūsuf eylemiş şuçı

- M48a 1474 Bir dağı bu Zelḥa anı görmeye
Görüben Yūsuf'a gönül virmeye
- 1475 ' Āşıkā bundan büyük ḳahr olmaya
İsteye dūstın yanında bulmaya
- AÖ49a 1476 Fikrüm ol Zelḥa'ya miḥnet iderem
FK¹27a Yūsuf'ı anuñ yanından giderem
- 1477 Çünki sulṭān Zelḥa'ya iz(i)n virür
Zelḥa ol-dem ḳullarına buyurur
- 1478 Getürüñ demürcilerüñ eyüsin
Gösterürler usta diyü birisin

¹⁴⁷³ Sulṭān eydür: Dilerem ki MK² / maḳşūdum: murādum M, ma' şüm YK / ḥalḳ: ḥalḳuñ AÖ, ḥalḳı YK / ḥalḳ içi: ḥalḳı MK¹ // Diyeler kim: Dilërem ki A, Diyeler ki FK², Diler ki MK², Dilerem ki YK / Yūsuf eylemiş: bu itmiş MK¹ / şuçı: güci M. Bu beyit B'de yok.

¹⁴⁷⁴ dağı bu: dağı FK¹, MK¹, YK, de bu kim MK² / Zelḥa: Zelīḥā A, Zelīḥa FK¹, Zelīḥa MK¹, MK² / Zelḥa anı: yüzini anuñ YK // Görüben: Görüp MK², Görüp de YK / Yūsuf'a: aña A, Yūsuf'ı MK¹ / gönül: gönlin A. Bu beyit B'de yok.

¹⁴⁷⁵ büyük: artuḳ MK¹ / ḳahr: derd FK¹ // İsteye dūstın: İsteyüp anı YK / dūstın: düşün FK¹ / dūstın yanında: ma' şūḳımı MK¹. Bu beyit B'de yok.

¹⁴⁷⁶ Fikrüm: Meger A, Fikr AÖ / Fikrüm ol: Fikrim MK² / ol: oldu FK¹ / Zelḥa'ya: Zelīḥā'ya A, Zelīḥa FK¹, Zelīḥa'ya MK² / iderem: iderin M // Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹. Bu beyit B ve MK¹'de yok.

¹⁴⁷⁷ Zelḥa'ya: Zelīḥā'ya A, Zelīḥa FK¹, Zelīḥa'ya MK¹, MK² / iz(i)n: ḥaber M // Zelḥa: Zelīḥā A, Zelīḥa FK¹, Zelīḥa MK¹, MK² / ol-dem: anda FK¹. Bu beyit B'de yok.

- A44a 1479 Zelḥa ol demürkiye emr eyledi
Yūsuf'a düz bir ağır zencîr didi
- 1480 Bir bilekçek daḥı düzgil eline
Uralum anı bu ḫuluñ ḫolma
- MK¹110a 1481 Demürce eydür Zelḥa'ya ey sulṭāna*
Ḳoyalum zencîrsiz anı zindāna
- MK²43a 1482 Dürlü ni' metlerle beslödük anı
Ebrişime döndi şimdi_anuñ teni
- 1483 Şöyle yufḫadur derisi şan öle
Ağır zencîrle ḫāli nice ola*

¹⁴⁷⁸ Getürün demürçilerün: Demürçileri getürün MK² / demürçilerün: dir mücüler FK¹ / eyüsin: didi baña MK² // Gösterürler: Getüreler FK¹, Getürüben M, Getürdiler MK¹, MK², YK / usta diyü: istêdüñ hem yā FK¹, üstaduñ FK², gösterdiler M, göstereler MK¹ / usta diyü birisin: demürçileri aña MK². Bu beyit A ve B'de yok.

¹⁴⁷⁹ Zelḥa: Zeliḥā A, Zeliḥa FK¹, Zelḥa'ya M, Zeliḥa MK¹, MK² / ol: ol-dem MK² / ol demürkiye: demürkiye A, MK¹, ol-dem demirci M // Yūsuf'a: Yūsuf için M, MK¹ / düz bir ağır zencîr: bir ağır zencîr düz FK¹, bir zencîr düzüñ MK¹. Bu beyit B'de yok.

¹⁴⁸⁰ bilekçek: kelipçek A, kelebçek M, MK¹ / daḥı düzgil: düzüñ anuñ MK¹ / eline: hem bile A, AÖ, FK¹, FK², MK², YK // Uralum: Vuralum YK / Uralum anı: Uralum FK¹ / bu ḫuluñ ḫolma: Yūsuf' uñ ḫola YK. Bu beyit B'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁴⁸¹ Ḳoyalum zencîrsiz: -metin- Zencîrsiz ḫoyalum. eydür Zelḥa'ya: eydür A, FK¹, Zeliḥa'ya eydür MK¹, Zeliḥa'ya didi MK² / ey sulṭāna: sulṭānum MK¹, yā sulṭān YK / sulṭāna: sulṭānım AÖ, sulṭānum FK¹, sulṭān FK², ḫatun MK² // Ḳoyalum zencîrsiz anı: Anı zencîrsiz ḫoyalum FK¹, Anı zencîrsiz ḫoyalum FK² / anı zindāna: bunı sulṭānum MK¹, zindāna hîn YK. Ḳoyalum zencîrsiz anı zindāna: Anı zencîrsiz ḫoy ki bugün MK². Bu beyit B'de yok.

¹⁴⁸² ni' metlerle: ni' metler ile MK¹ // Ebrişime döndi şimdi: Şimdi ebrüşim gibi MK² / şimdi_anuñ: anuñ A, MK¹, ol nāzik YK. Ebrişime döndi şimdi_anuñ teni: Ebrüşim döşek döşêdük aña FK¹. Bu beyit B'de yok.

1484 Zelḥa'ya demürce bunı söyledi

Zelḥa Yūsuf'ı esirgeye didi

FK²55a

1485 Zelḥa eydür söylemeñ baña haber

Kim ki söylese aña idem zarar

1486 Dir demürce sulṭānum uyduḡ saña

Her ne-kim emr oluna idem aña

1487 Çün demürce aña zencīrler düzer

Hem kelebçek daḡı kilidler düzer

1488 Düzdi anları alubanı gelür

Yūsuf anı qarşudan baḡdı görür

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁴⁸³ yuḡkadur: yuḡa AÖ, yuḡkadur FK¹, FK², YK, nāzūkdür MK¹ / şan öle: şanki veleh AÖ, ḡatlana didi FK¹ / öle: valā B, vālā MK¹, vāla YK // zencīrle: zencīrler-ile AÖ, zencīr ile FK¹, zencīr-ile B, FK², zencīr ile MK¹, YK / nice ola: n'ola A, B. Şöyle yuḡkadur derisi şan öle: Yuḡkadur derisi anuñ şöyle A. Bu beyit MK²'de yok.

¹⁴⁸⁴ Zelḥa'ya: Zeliḥa'ya MK² / Zelḥa'ya demürce: Demürce Zeliḥa'ya A, Demürce Zeliḥa'ya MK¹ / bunı: bu sözi B, bunı böyle FK² // Zelḥa: Meger A, Zelḥa'ya FK¹, Zeliḥa MK¹, Yā Zelḥa YK / Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹, Yūsuf'a YK / esirgeye: esirge YK. Zelḥa Yūsuf'ı esirgeye didi: Esirge Yūsuf'ı deyü söyledi MK².

¹⁴⁸⁵ Zelḥa: Zeliḥa A, Zelḥa'ya FK¹, Zeliḥa MK¹ / Zelḥa eydür: Zelḥa YK / söylemeñ: söylemeye A, söyleme FK² // Kim ki: Kim A, FK¹, YK / aña: baña AÖ / aña idem: iderem aña A, FK¹, YK, idem aña B / idem: iderem FK². Bu beyit MK²'de yok.

¹⁴⁸⁶ Dir demürce: *-metin-* Demürce dir. Dir demürce: Demürce eydür A, AÖ, B, FK¹, M, YK / uyduḡ: uydum A, FK², ḡayrı MK², uydın YK / uyduḡ saña: ayruḡ baña AÖ, ne buyurursañ ideyim FK¹ // Her ne-kim emr oluna idem: Ne ki emr iderseñ ideyim ben MK² / oluna idem aña: iderseñ uydum saña A, iderseñ öyle ideyin FK¹ / aña: saña AÖ, B. Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁴⁸⁷ Çün: Hem A / zencīrler: zencīr A, AÖ, FK², MK², zencīrler B, FK¹ // Hem: Her B / kelebçek: kelēbe AÖ, FK², kilēye B, kelibe M, bilekçekle MK² / kilidler: ol FK¹, kilid MK².

- M48b 1489 Yūsuf' uñ çıkardılar tönlerini
Çur kuşaklar dağı kaftānlarını
- 1490 Getürüp aña pelās geydurdiler
Hem anuñ başına kalpak urdılar
- AÖ49b 1491 Getürüñ zenciri uruñ didiler
Kelebçekle ikisin getürdiler*
- 1492 Çünkü Yusuf işidür bu sözleri
Tolageldi ol mübārek gözleri
- YK70b 1493 Didi geydürüñ baña pelās n'ola
Şimdi babam da pelās geyer ola

¹⁴⁸⁸ Düzdi: Demürce A, Düzdi demürce MK² / anları: anı hep A, anı FK¹, MK² / alubanı: alup A, MK², demürce ol FK¹, aluban MK¹, YK // bağıdı: bağıar MK¹.

¹⁴⁸⁹ Yūsuf' uñ çıkardılar: *-metin-* Çıkardılar Yūsuf' uñ. tönlerini: donları YK // Çur: Çır FK¹, Kür B / Çur kuşaklar: Kemer kuşak A, Kuşakların YK / Çur kuşaklar dağı: Kuşağına tacinı MK¹ / kuşaklar dağı: kuşaklarını AÖ / kaftānları: kaftānlarını FK². Çur kuşaklar dağı kaftānlarını: Hem kuşağın ve hem kaftānını MK².

¹⁴⁹⁰ Getürüp: Getürüben YK / pelās: palas MK¹ // Hem anuñ: Hem A, B, FK¹, MK¹, MK², YK / anuñ başına: başına bir AÖ, paşına bir FK² / başına: başında MK² / kalpak: bir kalpak A, bir kaplak B, bir kabalak MK¹, YK, bir kalayık MK² / urdılar: vurdılar B, virdiler MK².

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁴⁹¹ Getürüñ: Getürüp B / zenciri: zencir AÖ, YK, zencir FK¹ / uruñ: vuruñ AÖ, viruñ B / didiler: didi FK¹, boynına M // Kelebçekle: Bilekçek-ile AÖ, Kelebyle B, Kelebçek FK¹, Keleb-ile FK², Kileb-ile M, Bilekçekle

MK², Kelebçek ile YK / ikisin: zenciri A, ikisin bile FK¹, MK², ikisini YK / getürdiler: dağı bile M. Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁴⁹² işidür: eşide MK² // Tolageldi: Toldı yaş-ıla MK² / ol: o FK¹.

¹⁴⁹³ geydürüñ baña: Yūsuf geydügüm A / baña pelās: bilē pelāsın MK² / baña pelās: buña B, pilāsı buña FK¹ / n'ola: ola A, M, MK² // babam: atam A / pelās: pelāsen MK² / pelās geyer: giyer B / geyer: giyer mi FK¹, geydi mi FK², geyer mi MK². Bu beyit MK¹'de yok.

A44b 1494 Getürüp zencîri aña taqdılar
Anuñ ol dal boynına biraqdılar

Şi' r-i Yūsuf*

B44a 1495 Urdılar kelebçeği qollarına
Gel gör imdi dünyānuñ ḥāllerine

1496 Bir zamān quyuya qoydılar anı
İp taqup ŧarqıtdılar billerine

1497 Çıkaruban bāzırgāna ŧatdılar*
Aldı qatdı Yūsuf'ı qullarına

FK²55b 1498 Ol bāzırgān baqladı Yūsuf elin
Göç idüben gitdiler yollarına

¹⁴⁹⁴ Getürüp zencîri: Getürdüler zencîr AÖ / zencîri aña: Yūsuf'a zencîr A, aña zencîr FK¹ // ol dal: dal B, FK¹, FK² / biraqdılar: taqdılar A. Anuñ ol dal boynına biraqdılar: Hem kelebçeği qollarına urdılar MK¹.

* Şi' r: *-metin-* Şi' r. Bu başlık sadece AÖ'de yer almaktadır.

¹⁴⁹⁵ Urdılar: Vurdılar AÖ, B, Taqdılar MK² / kelebçeği: hem kelebçek A, bilekçeği AÖ, B, FK², bilekcəsi FK¹, kelebçeğe M, bilekçeği dağı MK² / qollarına: qoluna MK² // gör: baq MK² / dünyānuñ: Yūsuf YK / ḥāllerine: ḥallarına A, M. Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁴⁹⁶ İp taqup ŧarqıtdılar: *-metin-* ŧarqıtdılar ip taqup. quyuya qoydılar anı: anı quyuya atdılar A / qoydılar: atdılar YK // İp taqup ŧarqıtdılar: ŧarqıtdılar ip daqıp AÖ, ŧarqıtdılar ip daqup FK², ŧarqıdup ip taqup MK² / billerine: qollarına AÖ. Bu beyit MK¹'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁴⁹⁷ Çıkaruban: Çıkarup B, MK² / bāzırgāna: bezırgāna A, FK², bir bezırgāna B, bezırgāna FK¹, bir bezırgāna MK², bezırgān YK // Aldı qatdı: İŧmarladı MK² / qatdı: virdi A, gitdi FK¹, FK², qaqtıdı YK / Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

MK²43b

1499 Yūsuf'ı aldı bāzīrgān yüridi

Getürür anı Mıṣ(1)r ellërine

1500 Getürüp sulṭāna ṣatdılar anı

Zelḥa'yı bülbül ider güllërine

1501 Şimdi gel gör bu ğarībūñ zencīrīn

Ṭaḳdılar kelebçeği ellerine

FK¹27b

1502 Çıkarup ṭonın pelās geydürdiler

Gör ki gözinūñ aḳan sellërine

1503 Zelḥa Yūsuf'a gör e neler kıılır

Hīç inanmañ ' avretūñ ellërine

¹⁴⁹⁸ bāzīrgān: bezīrgān A, FK², MK², bezīrgān B, FK¹, YK / bağladı: bağlatdı YK / bağladı Yūsuf elin: anı alup götürür MK² / Yūsuf: anuñ A // Göç idüben gitdiler: Aldı gıtdi Mıṣr'ın FK¹ / idüben: idüp B, FK², YK, eyledi MK² / gitdiler yollarına: Yūsuf'u ḳullarına MK² / yollarına: illërine A, M. Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁴⁹⁹ Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹, YK / Yūsuf'ı aldı bāzīrgān: Aldı bezīrgān Yūsuf'ı A / bāzīrgān: bezīrgān A, FK², MK², bezīrgān B, YK, bezīrgāna FK¹ // Getürür: Götürdi FK¹, Getürüp FK², Götürür MK², Getürdi YK / Mıṣ(1)r: Mıṣr'ın FK¹, Mıṣr FK², YK / ellërine: yollarına FK¹. Bu beyit M ve MK¹'de yok.

¹⁵⁰⁰ sulṭāna ṣatdılar anı: anı sulṭāna ṣatdılar A / ṣatdılar: ṣatdı FK¹ // Zelḥa'yı: Zelīḥā A, Zeliḥa FK¹, Zelīḥa MK², Zelḥa YK / ider: idiser FK¹, olısar MK² / güllërine: ellerine YK. Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁵⁰¹ gel gör: gel AÖ, gel gör imdi FK¹, gör imdi M / bu ğarībūñ: boğazınuñ M, bu ğarīb MK² / zencīrīn: zencīrine B, zencīrini FK¹, zencīrlerine FK², zencīrini MK², ḥālını YK // kelebçeği: bilekçeği AÖ, B, FK¹, FK², MK², YK / ellerine: ḳollarına M, MK². Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁵⁰² Çıkarup: Çıkaruban YK / ṭonın: ṭonların B / geydürdiler: geydürür YK // Gör ki: Gör A, M, YK, Gör e AÖ, B, FK², Göz FK¹ / gözinūñ: gözlerinden A, M, gözinden AÖ, B, FK², gözden FK¹, bu zindān MK². Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁵⁰³ Zelḥa: Zelīḥa FK¹, Zelīḥa MK¹ / Zelḥa Yūsuf'a gör e: Gör Zelīḥā Yūsuf'a A, Gör ki Zelīḥa Yūsuf'a MK² / gör e: gör AÖ, B, FK¹, FK², YK / kıılır: kııldı FK¹ // Hīç: Siz A / Hīç inanmañ: İnanmañ hiç AÖ, FK¹, İnanmañ hiç B, FK², M, MK², YK / ellërine: 'allarına A, il n'olur MK¹.

- 1504 Ğarīb olıcağ kişi çok dert çeker
Ne vaq(i)t şala ğarībi_illërine
- AÖ50a, M49a 1505 Yūsuf eydür bağlañ elüm yiridür
Bizüm aşlımuz belālar dāridur
- 1506 Boynı demür eli demür sürdiler
Vardılar çārşū içine girdiler
- 1507 Çünkü bu ğavķāyı şehrlü tıydılar
Cem^ç oluban ardlarına uydılar
- 1508 Çārşular oluğ olup aqđı ādem
Hep divārlar başına çıqđı ādem

¹⁵⁰⁴ olıcağ: olucek B, oluncağ MK² / kişi: bir kişi B / dert: dertler MK² // Ne vaq(i)t şala ğarībi: Ğarībi ne vaq(i)t şalar MK² / vaq(i)t: vaqt FK¹, M / şala: şalar AÖ / ğarībi: ğaribi AÖ, ğarib B, FK¹. Bu beyit A, MK¹ ve YK¹'de yok.

¹⁵⁰⁵ yiridür: ayağum A, yiridir ol FK¹, diridür YK // belālar dāridur: miñnete katlanur A, belālarda durur FK², MK² / dāridur: durur FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁵⁰⁶ Boynı: Boynına AÖ, Boynuna B, FK¹, MK², Boynuma YK / demür eli demür: demürleri hep AÖ, demürlü MK¹, zenciri MK² / eli demür sürdiler: zencirler vurdılar B, YK, zencir dağdılar FK¹ / sürdiler: dağdılar AÖ // Vardılar: Aldular FK¹, Vardı FK² / çārşū: çarşū A, AÖ, FK¹, FK² / girdiler: girdiler FK¹.

¹⁵⁰⁷ Çünkü bu: Cümle halk A, Çün bu AÖ, FK¹, YK, Çün B, Çünkü MK² / bu ğavķāyı şehrlü: ğavķāyı şehir hep FK² / ğavķāyı: hāli MK¹ / şehrlü: şehir hep AÖ, şehir B, M, hep şehir MK² / şehrlü tıydılar: duydılar A / tıydılar: duyar FK¹ // oluban: olup FK¹, MK¹, MK² / uydılar: düşdiler MK¹.

¹⁵⁰⁸ Çārşular: Çarşular A, FK¹, FK², M, MK², YK, Çarşular B, Halk MK¹ / oluğ: tolu AÖ, cem^ç MK² / oluğ olup aqđı: toptolu oldu A / olup: oluban B, FK² / aqđı ādem: aqđılar B, MK¹ // divārlar: divār A, AÖ, divārlar B, FK², MK¹, MK², dügerler FK¹ / çıqđı ādem: çıqđılar B, MK¹.

- 1509 Cümle halk birbirine söyler-imiş
Yūsuf'ı zindāna koyarlar-imiş
- A45a, B44b 1510 Zelḥa'yı karşılayuban söylemiş
Zelḥa anı ehl-i zindān eylemiş
- FK²56a 1511 Yūsuf anlarıñ yanına uğradı
Başın egdi eli gögsine kōdı
- MK¹110b 1512 Didiler kim Yā Yūsuf şol devleti
Bilemēdüñ işde gördüñ miḥneti
- 1513 Yūsuf eydür Zelḥa hışmından baña
Tañrı hışmı kätıdur öñden şoña
- MK²44a 1514 Cehenneme girüp oda yanmadan*
Yig-durur zindānda eriye beden

¹⁵⁰⁹ Cümle: Çünki A / Cümle halk birbirine: Birbirine cümle halk MK² / birbirine: birbirlerine FK² // Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁵¹⁰ Zelḥa'yı: Zelīḥā'ya A, Zelḥa FK¹, Zelḥa'ya FK², YK, Zelīḥa'yı MK¹, Zelīḥa'ya MK² / karşılayuban: karşı A, MK², karşılayup ol FK¹, karşıyın YK / söylemiş: söylēr-imiş A, söyler imiş MK¹, YK, söylerler imiş MK² // Zelḥa: Zelīḥā A, Zelīḥa MK¹, MK² / ehl-i: ehli FK² / ehl-i zindān: zindān MK².

¹⁵¹¹ anlarıñ: bunlarıñ MK² // egdi: aldı B, egüp FK¹, MK² / eli: elin A, AÖ, FK¹, M, MK¹, MK², iki B / eli gögsine: gögsine YK / gögsine: bögrine A / kōdı: eyledi MK¹.

¹⁵¹² Didiler kim: Didiler YK / Yā Yūsuf şol: Şunuñ gibi A // Bilemēdüñ: Bilmediñ A, Bilmēdiñ AÖ / gördüñ: görgil A, gör bu FK¹, gör FK², MK¹, bulduñ MK² / miḥneti: bu miḥneti YK.

¹⁵¹³ Zelḥa: Zelīḥā A, Tañrı FK¹, Zelīḥa MK¹, MK² / hışmından: miḥnetinden B // kätıdur: artuḡ-durur AÖ, artuḡdur B, FK¹, FK², M, MK¹, YK, artıḡdur MK².

* Bu mısranın vezni kusurlu.

1515 Didiler zindāndan ölüm yig-durur

Yūsuf eydür Rabb'imüñ emri-durur

1516 Yine Yūsuf'ı oradan sürdiler

İledüp zindān içine koydılar *

YK71a

1517 Gör e bu dünyā Yūsuf'ı n'eyledi

Enbiyāyı ehl-i zindān eyledi

1518 Buña aldananuñ 'aqlı var mı_ola

Aldananı şoñra peşmān eyledi

1519 Her kime yüz virdi şoñra inledür

Gel e fikr it kimi ḥandān eyledi

¹⁵¹⁴ Cehenneme: Cehennem FK¹ // Yig-durur: Yeydür A, YK, Yigdür FK¹ / zindānda: zindān içinde YK.

¹⁵¹⁵ zindāndan: zindān AÖ, zindandan FK² / zindāndan ölüm yig-durur: zindān yey midür ölümünden A / ölüm: ölümünden AÖ, ölem FK¹ / yig-durur: yigdür FK¹, yegdür MK² // emri-durur: emri bu durur FK¹, emri budur MK¹.

¹⁵¹⁶ Yine Yūsuf'ı oradan: Yūsuf'ı ol aradan A / Yūsuf'ı oradan: oradan Yūsuf'ı FK¹, oradan Yūsuf'a FK², oradan Yūsuf'u MK² / sürdiler: şordılar FK² // İledüp zindān içine: Yūsuf iletüp zindāna FK¹ / zindān içine: anı zindāna M / koydılar: kodılar FK². İledüp zindān içine koydılar: Vardılar çarşu içine girdiler A.

* 1516-1517. beyitler arasında A'da şu beyit yer almaktadır: Süre süre ol aradan vardılar / Yūsuf'ı zindān içine koydılar.

¹⁵¹⁷ Gör e: Gör ki A, FK², MK², Gör B, Görün FK¹ / dünyā: dünyāda FK² / Yūsuf'ı: Yūsuf'a A, FK¹, Yūsuf FK², insānı MK² // ehl-i: ehli FK¹, FK² / ehl-i zindān: zindān AÖ. Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁵¹⁸ Bu beyit AÖ ve B'de 1519. beyitten sonra gelmektedir. 'aqlı var mı_ola: aqlı var mıdır B // Aldananı: Aldanan da A, Aldananlar YK / peşmān: peşimān A, MK² / eyledi: ola A, YK. Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁵¹⁹ kime: kim FK¹, YK / yüz virdi: virse yüz AÖ, güldiyse YK / virdi: virür B / inledür: inledi A, FK¹, FK², MK², inletdi M, ağladur YK // Gele: Gel A, FK¹, FK², Gör YK / fikr it: fikr itd B, fikr M / ḥandān: ḥandan AÖ, ḥandan

FK², YK. Bu beyit MK¹'de yok.

1526 Ne yüzün görür ne işidür sözün

Çanlı yaşlar ile taldurur gözün

1527 Gice sarāy üstüne çıkar-ıdı

Göz uruban zindāna baçar-ıdı

1528 İñileyüp āh idüp ağlar-ıdı

Ağlar-iken bu sözi söylër-ıdı

1529 Çađırurdı Yā Yūsuf uyur mısın

Uyanuğ mı sözüm işidür misin

FK¹28a

1530 Şol kara gözler ‘aceb uyur mı_ola

Derdüm artduğın ‘aceb bilür mi_ola

¹⁵²⁵ evvel: ol B / evvel görür idi: görür-ıdı evvel FK² / görür idi: görü anuñ A, görürüdi B, FK¹ // Söyledürdi: Kulağ-ıla MK² / işidürüdi: işidür AÖ, hem işidürüdi MK¹, eşidür MK².

¹⁵²⁶ yüzün görür: görür yüzün MK¹ / sözün: sözünü FK¹, sözünü MK¹ // Çanlı yaşlar: Yaşlar FK¹ / ile taldurur: taldurdu iki A / taldurur: taldı FK¹, doldurdu YK / gözün: gözleri FK¹, gözünü MK¹. Bu beyit MK²'de yok.

¹⁵²⁷ Gice: Zelha M / üstüne: içine MK² // Göz uruban: Kulağ urup A, Göz vuruban B, Gözedüben FK², M, Göz ururdu MK¹, Göz urup MK², YK / zindāna: zindāndan yaña YK.

¹⁵²⁸ İñileyüp: İñileyüp AÖ, İñlëyüp B / idüp: eyleyüp AÖ, idüben YK / ağlar-ıdı: ağladı YK // bu sözi: Yūsuf'a B / sözi söylër-ıdı: sözleri söyledi YK. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²'de yok.

¹⁵²⁹ Çağırurdı: Çağırur MK¹, MK² / uyur mısın: eyü misin B, diyü ol FK¹, uyur mısıñ YK // Uyanuđ mı: Uyanuđam A, Uyanığ mısın yāhod B, Uyanığ mısıñ FK¹, Uyanuđ mı sözüm FK², Uyanuđ mısın söz MK¹ / Uyanuđ mı sözüm işidür misin: Sesim eşidüp uyanığ mısın MK² / işidür misin: uyur mısın B, işidir mısıñ FK¹, eşidür mısıñ YK.

¹⁵³⁰ kara: siyāh A / gözler: göz FK¹ / ‘aceb uyur mı_ola: uyur mı_ola A / uyur mı_ola: uyur m'ola MK¹ // Derdüm: Derdimiñ MK² / artduğın: artuğın B, artduğını FK¹, artduğun FK², artduğını MK², artuğını YK / ‘aceb: benüm AÖ / ‘aceb bilür mi_ola: bilür mi_ola A, MK², benüm bilür mi_ola FK², benüm bilür m'ola MK¹, bilür_ola YK.

Ne tırursın var Yūsuf'ı dög didi

1537 Didi zindāncı niçün dögem anı

Zelha dir qulağuma girsün üni

FK²57a

1538 Zīra ben çıkaramazam n'ideyin

Anuñ ününi bārī işideyin

1539 Girdi zindāncı Yūsuf'a söyledi

Zelha'nuñ hālin hikāyet eyledi

A46a, B45b, YK71b 1540 Didi imdi Yā Yūsuf sen bilesin

Yaşduğunu uruban çağırasın

1541 Çünkü zindāncı tırup yaşduğ urur

Yūsuf ağlar Zelha ünün işidür

¹⁵³⁶ Varuban: Varup FK¹, MK² // tırursın: durursın MK², YK / var: gir B, FK¹, MK¹, YK, gör FK², in MK² / var Yūsuf'ı: Yūsuf'ı A, AÖ / Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹, FK² / dög: dögün AÖ, døy M.

¹⁵³⁷ Didi zindāncı: Zindāncı dir A, Zindāncı MK² / dögem anı: dögem FK¹ / anı: didi MK² // Zelha: Zelihā A, Zelihā FK¹, Zelihā MK¹ / Zelha dir: Yūsuf'ın sesi MK² / dir: eydür B, FK¹, MK¹, YK / qulağuma: qulağa B, qulağumla FK¹ / girsün: gire B, MK¹, işidem FK¹, girsün YK / üni: sözünü FK¹, didi MK².

¹⁵³⁸ Zīra: Zīrā A, B, FK¹, M, MK¹, MK², YK / ben çıkaramazam: çıkarmazın anı A, çıkarmazın āh FK¹, çıkarmazın āh FK², çıkaramazam MK² / n'ideyin: n'ideyim MK¹, MK² // Anuñ ününi: Ben anın sesin MK² / ününi: ünün A, FK¹, MK¹ / işideyin: eşideyim A, MK², işideyim MK¹.

¹⁵³⁹ zindāncı: zindāncı FK² / zindāncı Yūsuf'a: Zelha'nuñ hālin YK // Zelha'nuñ: Zelihā A, Zelihā'nuñ MK¹, Zelihā MK² / Zelha'nuñ hālin: Girdi Yūsuf'a YK / hālin: hālini FK¹ / hikāyet: beyān MK¹.

¹⁵⁴⁰ Didi imdi: Didi-ki M, Didi MK², YK / sen: imdi sen MK² / sen bilesin: bilesin AÖ, FK² / bilesin: bilesin YK // Yaşduğunu: Yaşduğı A, FK², M, YK, Yaşduğa AÖ, Yaşduğa ben MK¹, Ben yaşdığa MK² / uruban: urayın sen A, vurduğa sen AÖ, vurayın B, urayın sen FK¹, uram FK², urayım sen MK¹, uram sen MK², vurıban sen YK / çağırasın: çağırasın B, FK², çağırasın FK¹, çağırasın MK², çağırasın YK.

1542 Ağladuğın işidüben acıdı

Tiz ādem gönderdi dögmēsün didi

1543 Zindāncı hoş Yūsuf'ı dögmēz-idi*

Yūsuf ağlardı ya hikmet ne idi

1544 Yūsuf anda ğurbetini fikr ider

Birez ağlar yine Hakk'a şükr ider

MK²45a

1545 Didi Yā Rabbī meded eyle baña

Ķaldum ayağda yönüm döndüm saña

1546 Ağlayuban anda zārī eyledi

Hakk te'ālā Cebrā'il'e_emr eyledi

¹⁵⁴¹ Çünkü zindāncı: Zindāncı A / turup: degüp B / turup yaşduğ: yaşduğı FK¹ / yaşduğ: yaşduğı A, FK², yaşduğa AÖ, yaşduğa MK¹ / urur: vurur AÖ, B, YK, döger MK² // Zelħa: Zeliħā A, Zeliħa FK¹, Zeliħa MK¹, MK² / ünün işidür: ünini diñler MK².

¹⁵⁴² Ağladuğın: Zeliħa ağladuğın MK¹, Ağladuğın MK² / işidüben: işidüp MK¹, eşidüp MK² / acıdı: söyledi FK², emr eyledi MK² // Tiz: Tiz B, FK¹, FK², MK¹, Tez M, MK² / gönderdi: gönderüp A, göndürür AÖ / dögmēsün: dögmēsün MK¹, MK², YK.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁵⁴³ Zindāncı: Zindāncı AÖ / hoş: çün YK / hoş Yūsuf'ı: Yūsuf'ı A, Yūsuf'ı ğod MK¹ / dögmēz-idi: dögmēsün YK // ağlardı: ağlar MK² / ya: yā A, FK¹, FK², M, MK¹, MK², YK / ne idi: neydi YK / idi: didi FK¹, FK². Bu beyit B'de yok.

¹⁵⁴⁴ anda: ağlar A / ğurbetini: ğurbeti FK² / ğurbetini fikr ider: ğurbetin fikr eyledi MK² // Birez ağlar: Ağladı MK² / yine Hakk'a: döndü yine A, B, FK², MK¹, döndü yine AÖ / yine Hakk'a şükr ider: ğurbetini fikr ider FK¹, döndü yine şük(ü)r eyledi MK², döndü yine şük(ü)r ider YK.

¹⁵⁴⁵ Rabbī: Rabbī A, FK², M, Rabb B, FK¹, MK¹, MK² / baña: sen baña MK¹ // ayağda: ayağlarda B, FK¹ / yönüm: yuğı YK / yönüm döndüm: döndüm ben A, yüzüm tutdum AÖ / döndüm: döndü FK².

¹⁵⁴⁶ anda zārī: zār u efğān MK¹, zārī efğān MK² / eyledi: kıılır A // Cebrā'il'e: Cebrā'il'i AÖ / emr: emri AÖ, FK² / emr eyledi: buyurur A.

- 1547 İn selām eyle Yūsuf'a söylegil
Bir naş̄b virdüm anı şāz eylegil
- 1548 İndi Cebrā'îl aña selām ider
Ağzuñ aç didi aña diñle n'ider
- 1549 Ağzına bir şaru lü'lü' koydı ol
Hak te'ālā hikmetini tıydı ol
- AÖ51b, M50b 1550 Yutduğı düş ta' b̄ri idi anuñ
Her ne görmek h̄atırını idi anuñ
- FK²57b 1551 Cebrā'îl didi-ki Yūsuf diñle sen
Cümle halk düşüni ta' b̄r eyle sen
- MK¹111b 1552 Çünkü Yūsuf işbu sözi diñledi
-
- ¹⁵⁴⁷ İn: Git MK² / selām eyle Yūsuf'a: Yūsuf'a selām eyle FK¹ / selām eyle Yūsuf'a söylegil: Yūsuf'a selām eylegil A, MK² / eyle: it M // naş̄b: naş̄hat A, naş̄b AÖ.
¹⁵⁴⁸ Cebrā'îl: Cebrā'îl AÖ, FK¹ / aña: Yūsuf'a AÖ, B, FK¹, FK², M, YK // Ağzuñ: Ağzını M / didi aña: dedi A. Bu beyit MK¹'de yok.
¹⁵⁴⁹ şaru lü'lü': tatlı loğma MK² / lü'lü': yü'lü' FK², inci YK / koydı: kodı FK², MK¹ // te'ālā: te'ālānuñ YK / hikmetini: hikmetin gör A, hikmetin FK¹, kıymetini MK², hikmetin YK / tıydı: didi FK¹, MK¹, MK².
¹⁵⁵⁰ Yutduğı: Bundağı FK¹, Yorduğı MK¹ / ta' b̄ri: ta' b̄ri YK / ta' b̄ri idi: ta' b̄ridi bil A, ta' b̄riydi AÖ, ta' b̄riydi B, MK¹, MK², ta' b̄irdi FK¹ / anuñ: ol MK¹ // görmek: görseñ A, B, FK¹, YK, görse AÖ, FK², MK¹, MK² / h̄atırını: h̄atırında MK¹, MK², h̄atırında YK / h̄atırını idi: h̄atırını tedbiri A, h̄atırında AÖ, B, FK¹, h̄atırında FK² / anuñ: ol FK¹, MK¹.
¹⁵⁵¹ Cebrā'îl: Cebrā'îl MK¹ / didi-ki: dedi A, didi AÖ, B / didi-ki Yūsuf: Yūsuf'a dir ki FK¹, Yūsuf'a didi-ki FK², Yūsuf'a didi MK² / Yūsuf: Yā Yūsuf MK¹ // halk düşüni: halkın düşün A, AÖ, halkuñ düşüni FK¹, düşüni M, halkuñ düşün MK¹, YK, halkın düşün MK² / ta' b̄r: ta' b̄r AÖ / eyle sen: eylesen FK².

Şāz olup Tañrı'ya şük(ü)r eyledi

1553 İşde bu sözleri diñledüñ tamām

Vir şalavāt Muştafā'ya ve's-selām

Der-Beyān-ı Aḥvāl-i Sulṭān*

A46b 1554 Gel berü diñlendi saña söyleyem

Sulṭānuñ ḥālını taḫrīr eyleyem

1555 Ḥaste oldı bir gice sulṭān i cān

İñiler zārī ḳılur āh u fiğān

B46a 1556 Ṭañla oldı aña ṭabībler gelür

Bildügince her biri 'ilāc ḳılur

FK¹28b 1557 Tañrı'dan em(i)r gelince dönmez ol

¹⁵⁵² işbu: bu B // olup: oluban A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, YK / şük(ü)r: şükr A, B, FK¹, FK², MK¹, YK, şükri AÖ.

¹⁵⁵³ İşde bu sözleri diñledüñ: Çünkü bu sözi diñlediñ oldı A / diñledüñ: diñleñ B / tamām: 'ayān FK¹, FK², MK² // şalavāt Muştafā'ya: şalāt Muştafā FK¹ / ve's-selām: iy hümām AÖ, ey hümām B, YK, şazumān MK². Bu beyit MK¹'de yok.

* Der: -*metin*- Dir. Bu başlık sadece AÖ'de yer almaktadır.

¹⁵⁵⁴ Gel berü diñlendi saña: Diñle imdi saña bir sözüñ MK² / diñlendi: imdi A, MK¹, diñle FK¹ / diñlendi saña: saña söyle diñlendi FK² / saña: saña bir kelām FK¹ / söyleyem: söylēyelüm A // taḫrīr: taḫrīr YK / eyleyem: idelüm A.

¹⁵⁵⁵ bir gice sulṭān: sulṭān A / sulṭān i cān: sulṭān MK¹ / i: ey A, FK¹, FK², YK / i cān: ey yār B, inan MK² // İñiler: İñiler A, B, MK² / āh u: āh B, FK¹, M, YK, ider MK¹, āhı MK² / fiğān: efgān FK¹.

¹⁵⁵⁶ Ṭañla: Diñle FK² / Ṭañla oldı: Diñle n'oldı A, FK¹, Diñle imdi AÖ, YK, Şabāḥ olur B, Buyurdılar MK¹, Nice nice MK² / ṭabībler: ṭabīler B, ṭabībler M, MK², ḥekimler MK¹ // her biri 'ilāc: aña 'ilāclar MK².

Ne-adar ‘ il iderseñ oñmaz ol

1558 n ecel geldi uzayfer ldi bil

Mısr halkı cümle zr kıldı bil

1559 Cümle malk itdiler h u fign

ehr ii yas oldu ua pr cvn

1560 Cem‘ oluban pdihı yudılar

Kabrine iletüp anı odılar

MK²45b

1561  gne dek cümle yas eylediler

Cem‘ oluban oñra gr n’eyldiler

1562 ardaı Reyyn’ı sultn itdiler

Tata ıkarup anı han itdiler

¹⁵⁵⁷ Tañrı’dan em(i)r: Tañrı emri MK¹ / em(i)r: fermn A, emr A, B, YK, emri FK² / gelince: gelicek A, FK², MK¹, olunca B, olmayınca MK² / dönmez: durmaz A / dönmez ol: dutmaz ola FK¹ // Ne-adar: Tadre A, FK¹, FK², M, MK¹, YK, Tadr B / iderseñ: itseñ M / oñmaz: olmaz A, B, MK¹, MK², YK / ol: ola FK¹.

¹⁵⁵⁸ n: Çünki A, MK² / ecel: ecelden M / uzayfer: ufer A, uayfe A, sultn MK², YK / uzayfer ldi bil: aı zebn oldu ol FK¹ / bil: ol M, der MK² // Mısr: Mı(ı)r A, A, FK¹, FK², M, MK² / halkı: halkı A / cümle zr kıldı: zr kıldı FK¹ / zr: zr u A / zr kıldı: zr kıldılar YK / bil: ol M, MK². Bu beyit B’de yok.

¹⁵⁵⁹ malk: malklar FK¹ / h u: h YK / h u fign: fign FK¹ // ehr: ehriñ A, FK¹, eher M / ii yas oldu ua pr: içinde yas pr  A, yas itdiler pr YK / yas oldu ua pr cvn: yas-ıla oldı hemn FK¹ / ua pr: pr A, hep ser B, hep pr FK². Bu beyit MK¹ ve MK²,de yok.

¹⁵⁶⁰ oluban: olup A, B, MK² / pdihı: pdih FK¹, FK² // abrine iletüp anı: Kefen arup abre anı A, Kefen arup (...) iletüp A, Kefen arup abre eltp B, M, arda Reyyn sultn FK¹, Kefen arup abre iletüp FK², Kefen arup anı abre MK¹, Kefen arup abre iletüp MK² / odılar: kıldılar FK¹, oydılar MK¹, gmdiler YK.

¹⁵⁶¹ FK¹,de beytin ikinci mısrası yok. güne dek: günden A / dek: adar MK² / cümle: gine M / cümle yas: yas B, YK / yas eylediler: yasın itdiler MK¹ // Cem‘ oluban şoñra: oñra cem‘ olup A / gr: hem gr Aç / n’eyldiler: n’ itdiler MK¹.

- YK72a 1563 Çünkü Reyyān sultān oldu ey yarē
Yüridi hükmi anuñ ile şerē
- AÖ52a, FK²58a 1564 Birki haşmı var-ıdı bil sultānuñ
Diñle nice olduğın diyem anuñ
- M51a 1565 Cem' olup bir yire gör n'eylédiler
Sultānuñ iki kılma didiler
- 1566 Biri şarābdar biri etmekçi-di
Diñle imdi bunlar aña ne didi
- 1567 Didiler biz size çok māl virelüm
Sultānı öldürüvirüñ görelüm

¹⁵⁶² Karadaşı: Karındaşı YK / Reyyān'ı: Rebbān'ı AÖ, Reyyān FK², Reyyān'a M, Deyyān YK // çıkarup anı: çıkaruban B. Bu beyit FK¹'de yok.

¹⁵⁶³ Reyyān sultān oldu: sultān Rebbān'a AÖ, sultān oldu Reyyān MK¹, sultān oldu Reyyān MK², sultān oldu Deyyān YK / sultān oldu: oldu sultān FK² / ey: i AÖ / ey yarē: ol yire MK¹ / yarē: yār B, yāre FK¹ // Yüridi hükmi: Erer idi MK² / Yüridi hükmi anuñ: Hüküm yürüdi anda B, Hüküm buyurdu ol-dem MK¹ / hükmi anuñ: anuñ hükmi A / ile: şeherden A, şelden FK¹, şerden FK², MK², eyle M, her MK¹ / şerē: şehere A, şār B, şāra FK¹, YK, şehre M, yire MK¹.

¹⁵⁶⁴ Birki: Bir iki A, B, MK¹, YK, Bir iki kaç FK¹, Birki kaç FK², Bir kaç MK² / haşmı: hışmı FK², düşmānı MK² / bil sultānuñ: anıñ FK, o şāhuñ FK², YK, sultānuñ MK¹, o şāhuñ MK² / sultānuñ: anuñ A, ol şāhuñ AÖ, o şāhuñ B // nice olduğın diyem: imdi n'olduñ ādem MK² / olduğın diyem anuñ: itdügün idem şāhuñ A, oldı anlar dağı FK¹ / diyem: idem FK².

¹⁵⁶⁵ olup: oluban FK¹ / bir yire gör: düşmānı diñle MK² / n'eylédiler: n'itdiler FK¹, MK¹, n'etdiler MK² // kılma didiler: kılma öğretdiler MK² / didiler: söylédiler B.

¹⁵⁶⁶ şarābdar: etmekçi A, şerbetdār AÖ, MK¹, şarābdār-ıdı B, şerbetçi FK¹, şarābdār FK², şarābdār ve MK², şarābdārdur YK / etmekçi-di: şerbetçi idi A, etmekçi B, etmekçi idi FK¹, MK¹, MK², etmekçiydi FK², etmekçiydi M, etmekçidür YK // bunlar aña: aña bunlar MK² / didi: dir YK.

¹⁵⁶⁷ biz size: size A, ki saña MK² / size: saña B // Sultānı: Sultāna M / öldürüvirüñ: öldürüñ MK².

- 1568 Şöyle ğanī idelüm māllar-ıla
Sizi begler idelüm kıllar-ıla
- A47a 1569 Rāzī oldılar olar māl alalar
Diñle imdi nice fitne kıllalar
- 1570 Geldiler gice tanışık kıldılar
İkisi bu fitneyi dürütdiler
- MK¹112a 1571 Şerbete etmege aġu kıtalar
Sulţānuñ öñünde elde tutalar
- 1572 İsteyicek anı şāha vireler
Aña aġu yidürüp öldüreler*
- B46b 1573 Vardılar işlü işine gitdiler

¹⁵⁶⁸ Şöyle: Sizi A / ğanī: k̄anī YK / idelüm: idem FK¹ / māllar-ıla: kıllar-ıla A, māllarına FK¹ // Sizi: Size M / kıllar-ıla: māllar-ıla A, kıllarına FK¹, FK².

¹⁵⁶⁹ oldılar: oldı B, YK / olar: anlar MK¹, YK / olar māl: ol mālı AÖ, ol mālı ele MK² // fitne: tedbīr FK², MK¹.
Diñle imdi nice fitne kıllalar: İkisi daġı bu işi dutarlar B.

¹⁵⁷⁰ Geldiler: Gelüben A / gice: bir yire MK¹ / tanışık: taşınık YK / kıldılar: itdiler A, FK¹, FK², MK¹, MK², YK // bu: daġı A / bu fitneyi: bir fitne iş FK¹ / dürütdiler: tutdılar A, düzetdiler AÖ, MK², kıldılar FK¹, dütdüler FK², düzüp tedbīr itdiler MK¹, düzdiler YK. Bu beyit B'de yok.

¹⁵⁷¹ Şerbete: Şerte MK² / etmege aġu: aġu etmege FK² / aġu kıtalar: aġulu şerbeti şāha kıtdılar MK² / kıtalar: kıtdılar A, MK¹ // öñünde: yanında A / elde: el FK¹, varup M / tutalar: tutdılar A, dutdılar MK¹. Sulţānuñ öñünde elde tutalar: Aġulayup sulţāna ilettiler MK².

¹⁵⁷² anı şāha: anı aña A, şāha anı B, FK², MK¹, şāha aġı M, aña anı YK / vireler: virdiler A // aġu: anı FK², MK¹ / aġu yidürüp: yidürüp anı FK¹ / yidürüp: idüben B, idüp FK². Bu beyit MK²'de yok.

* 1572-1573. beyitler arasında MK²'de şu beyit yer almaktadır: Aġulu şerbeti şāha virdiler / Diñle imdi evvelinde n'etdiler.

Diñle imdi evlerinde n'itdiler

1574 atdı etmekçi ağuyı etmege

urdu sulana aluban gitmege

1575 erbete erbetçi ağu atmadı

Sulan ndin baa i diye didi

1576 Tırnağı iine ağu aqladı

Sulana unucağaz atam didi

FK²58b, MK²46a 1577 İki de getirüben vardılar

Sulana arşı utuban urdılar

1578 Sulan etmekçiye dir yi etmegi

Yimedi etmekçi ol-dem etmegi

¹⁵⁷³ Vardılar işlü işine: Uydular işbu işe FK¹ / işlü: işbu MK² // Diñle: Gel gör A, Gele FK² / evlerinde: nlerinde B, anlar da FK¹, dağı bunlar MK¹. Diñle imdi evlerinde n'itdiler: Ađulu etmekle ağı ldürel MK². Bu beyit YK'de yok.

¹⁵⁷⁴ ağuyı: ağu AÖ, MK¹, ağuya M // urdu: Dürlü dürlü A / sulana aluban gitmege: sulan atına MK² / aluban: alup A, FK¹ / gitmege: gitmeye olar FK¹.

¹⁵⁷⁵ erbete erbetçi: erbetçi erbete B, FK¹, FK², MK¹, MK² / ağu: ağuyı M // Sulan ndin: Belki sulan MK¹ / ndin: nünde B, neldin MK², nce YK / ndin baa i diye: aa ndin i FK¹ / i diye: a FK². Bu beyit A'da yok.

¹⁵⁷⁶ Bu beyit FK¹'de 1582. beyitten sonra gelmektedir. Tırnağı iine: Barmağı arasına YK / Tırnağı iine ağu: erbetçi tırna iinde A / iine: iinde B, MK¹ / ağu: ağuyı FK¹, FK², MK¹ / ağu aqladı: aqladı ağuyı M // Sulana unucağaz atam: Sulan ndün baa i diye FK¹ / unucağaz: ununca A, virür iken B, unucagaz FK², virürken MK¹, ununcegez YK. Bu beyit AÖ ve MK²'de yok.

¹⁵⁷⁷ getirüben: götürüben FK¹, getirüp MK¹, MK² / vardılar: urdular FK¹ // Sulana arşı utuban: Sulanuñ arşusunda utup FK¹, Sulanuñ nünde arşı MK² / utuban: öyle MK¹.

- 1579 Sulṭān etmegi bir ite virdürür
Aġu tıtdı ol iti tîz öldürür
- AÖ52b, M51b 1580 Şerbetçiye şerbetüñ sen iç didi*
İçdi şerbetçi aña nesne_olmadı
- 1581 Aġuyı bıraġdı añsuzın yire
Vaġt ola didi beni de araya
- 1582 Sulṭān anlara hemān hışm eyledi
Hele varuñ zindāna ġoyuñ didi
- 1583 Bir yıl ol zindān içinde tırdılar
Yūsuf'uñ ġulġ-ıla ġālin gördiler

¹⁵⁷⁸ dir: öñden MK² / dir yi: virdi AÖ, yi dir B / etmegi: didi MK² // Yimedi: Yedi A / etmekçi ol-dem: ol-demde etmekçi FK¹, FK², ider bahāne MK¹ / etmekçi ol-dem etmegi: etmegi eydür sulṭān yi-ki AÖ / ol-dem: iyder yimezem B / ol-dem etmegi: eydür eyk yeñi M, süküt eyledi MK², eydür iñi iñi YK.

¹⁵⁷⁹ Bu beyit A'da 1581. beyitten sonra gelmektedir. virdürür: virür A, MK¹, vir didi B // Aġu tıtdı ol iti: Aġulıdır anı MK² / ol iti tîz: tîz ol iti MK¹ / tîz: tîz AÖ, YK, tezcek MK² / tîz öldürür: öldürdi B, öldürür FK¹.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁵⁸⁰ şerbetüñ sen: şerbetüñi A, şerbetiñi FK¹ / sen: öñ MK², sen de YK / sen iç: iç B, FK², MK¹ // İçdi: İşdi M / şerbetçi aña: şerbetçiye AÖ / aña: anı A, FK², M / aña nesne: nesne B, MK¹, bir şey' FK¹ / nesne: kedër YK / olmadı: itmedi M, gelmedi FK¹.

¹⁵⁸¹ Aġuyı: Aġuyı da MK¹ / bıraġdı: ġodi YK / bıraġdı añsuzın: añsuzın bıraġdı A, ol-dem bıraġdı MK¹ / bıraġdı añsuzın yire: yere atdı añsuzın B // didi: ol FK¹ / didi beni de: ol da beni A, beni de didi FK², ki belki beni MK¹ / didi beni de araya: beni de araya añsuzın B. Bu beyit MK²'de yok.

¹⁵⁸² Sulṭān anlara hemān: Anda sulṭān anlara A / anlara: anlar AÖ / anlara hemān: hemān anlara M / hemān hışm: heman hışmı YK / hemān hışm eyledi: hışm eyledi hemān MK¹ // varuñ zindāna ġoyuñ: ġoñ zindāna ikisin MK² / ġoyuñ: ġoñ FK¹ / didi: bir zamān MK¹.

¹⁵⁸³ ol: oldı B, FK¹, YK / ol zindān: zindān MK¹ / tırdılar: tırdı ol AÖ, ġaldılar FK¹ // Yūsuf'uñ: Yūsuf FK¹ / ġulġ-ıla: ġulġla FK¹, YK, ġalġ-ıla MK² / ġālin: sözin M / gördiler: bildiler AÖ.

- 1584 Haste olana Yūsuf ʿ ilāc ider
Dertli olana duʿ ā ider gider
- A47b 1585 Düş görñnüñ düşini yorardı ol
FK¹29a Haste olana varur şorardı ol
- 1586 Geldi şerbetçi Yūsuf'a söyledi
Yā Yūsuf düş görmişem ben de didi
- YK72b 1587 Bir altun taş ile üç salķım üzüm*
Aluram ben elüme diñle sözüm
- B47a, MK¹112b 1588 Şıkup ol salķımı şerbet iderem
İletüp sultāna içdi n'iderem

¹⁵⁸⁴ Dertli olana: Hasteye FK¹ / duʿ ā: ʿ ilāc A / ider: idüp MK¹ / gider: yine gider FK¹. Bu beyit MK²'de yok.

¹⁵⁸⁵ Düş: Düşde FK¹ / düşini: düşlerini A, hem düşüni B, FK², düşün FK¹, MK¹, hem düşini YK / yorardı: yorar A, B, FK¹, YK, hem yoyar AÖ, yoyar FK², taʿ bir ider MK¹ / yorardı ol: taʿ bir iderdi MK² // olana: olanları A, olanı AÖ, B, FK², YK, olanuñ FK¹, MK¹ / varur şorardı: varup şorar A, varuban şorar AÖ, B, FK², YK, hālını şorar FK¹, hālın şorar MK¹ / şorardı ol: şorardı MK².

¹⁵⁸⁶ düş görmişem ben de: görmişem ben düş FK¹, ben düş gördüm yoyķıl FK², ben düş gördüm taʿ bir it MK² / görmişem: gördüm A / ben de: yorgıl A, AÖ, B, MK¹, yoğıl YK.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁵⁸⁷ taş: zenbıl MK² / taş ile: taşda FK¹, tepsiyle FK², taşla MK¹ / üç: ol A, bir M, YK // Aluram ben: Aluban MK¹ / ben elüme: elime beni A, elüme ben FK², elime sen MK² / elüme: anı FK¹.

¹⁵⁸⁸ Şıkup ol salķımı: Şalķımı anda A / ol: bu B, FK¹, FK², MK², YK, bir M // İletüp: İletdim A, FK², İletürem AÖ, Eletdim B, Aldı FK¹, İletdüm M, Götürüp MK² / sultāna: sultān FK¹, M, MK¹, sultānum FK² / içdi: içsek B, aldı içdi FK², içdi pes M, içsün MK² / içdi n'iderem: anı içdürem AÖ / n'iderem: ne dirēm A, B, direm FK², MK². Şıkup ol salķımı şerbet iderem: Şalķımı şerbet idüp ezerem MK¹.

1589 Yūsuf aña didi bilgil ey cüvān

Bunda tırduğūñ senūñ üç gün hemān

FK²59a

1590 Üç günden şoñra saña hıl' at gele*

Ḳullar-ıla hem daḫı ni' met gele

1591 Çıkaruban seni āzād ideler

Ḳayğudan ḳurtaruban şād ideler

1592 Vardı etmekçi de aña söyledi

Görmişem düş daḫı Yā Yūsuf didi

1593 Ben de üç tennūr etmek bişürem

Tepsi-le başuma alup götürüm

¹⁵⁸⁹ Yūsuf aña: Aña Yūsuf B / aña didi bilgil: bilgil didi aña AÖ / ey: iy AÖ / cüvān: cān A // Bunda tırduğūñ senūñ: Seniñ bunda tıracağūñ MK² / tırduğūñ senūñ: durduğūñ FK¹ / hemān: tamām MK², hemīn YK.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁵⁹⁰ saña hıl' at: hıl' atler A / gele: gelür AÖ, MK² // Ḳullar-ıla: Ḳullarına M, MK¹ / hem daḫı: nice MK¹ / hem daḫı ni' met: daḫı ni' metler A, saña hıl' at FK¹ / daḫı: nice AÖ, B, FK², MK², YK / gele: gelür AÖ, MK².

¹⁵⁹¹ Çıkaruban: Çıkarup B, MK¹, Urluban MK², Çıkarıdın YK / ideler: ideyler AÖ, iderler B // Ḳayğudan: Ḳayğulardan AÖ, Ḳayḳu B, Ḳuyudan MK² / ḳurtaruban: ḳurtarup AÖ, ḳurtılıban B, ḳurtuluban YK / ideler: iderler B.

¹⁵⁹² Vardı: Geldi YK / etmekçi de: etmekçi MK¹ / aña: daḫı A // Görmişem düş daḫı Yā Yūsuf: Ben de gördüm Yā Yūsuf bir düş A / düş daḫı: ben de AÖ, bir düş B / düş daḫı Yā Yūsuf: Yā Yūsuf ben de düş FK¹, ben de Yā Yūsuf düş FK², Yā Yūsuf düş ben de MK² / daḫı: ben de MK¹ / daḫı Yā Yūsuf: Yā Yūsuf ben de YK.

¹⁵⁹³ üç tennūr: tennūrda M / tennūr: tandur B, FK², fırın FK¹ / tennūr etmek: tencerede aş YK / etmek: etmegi A, FK², MK², ekmek AÖ / bişürem: bişürdim A, bişürdüm AÖ, MK¹, bişirmişem FK¹, bişürüm FK², bişürirəm M, bişürmişem MK² // Tebsi-le: Tebsiyile A, Tapleyile B, Tableyile FK¹, Tepsiyle FK², YK, Tepsi ile M, Table ile MK¹, MK² / başuma alup götürüm: başımda getürdim A, başımda getürürüm B, başımda götürdim FK¹, başuma götürürüm FK², başımda götürürüm M, başımda getürdüm MK¹, başımda götürmişem MK² / götürüm: götürdüm AÖ.

- 1594 Sulṭāna alup gidërken ben anı
Geldi uşlar yidi başumdan bunı
- AÖ53a, M52a, 1595 Yūsuf eydür seni üç günde_alalar
MK²46b Çıkaruban bir ağaca aşalar
- 1596 Gele uřlar anda beyniñi yiye
Düşüñüñ ta^c biri bu durur hele
- 1597 Etmekçi eydür yalan itdim bu düşü^{*}
Yūsuf eydür düşüñüñ bitdi işi
- 1598 Yūsuf anlaruñ çođına söyledi
Bunları hoş dīne da^c vet eyledi

¹⁵⁹⁴ Sulṭāna: Sulṭān anı FK¹ / gidërken: gider-iken AÖ, gidër-iken FK², götürürken MK² / ben anı: bunı A, anı AÖ, FK¹, FK², M, MK¹, MK², YK // yidi başumdan: başımdan yedi A, başımda yidi B / başumdan: başımda FK² / bunı: anı A, B, FK¹, MK¹, MK².

¹⁵⁹⁵ Yūsuf eydür seni: Dedi seni de A / Yūsuf eydür seni üç günde: Seni üç günden řoñra YK / seni üç günde_alalar: üç gün řoñra geleler MK² / günde: günden B, FK¹, MK¹ // Çıkaruban: Çıkarup B / Çıkaruban bir: Seni çıkarup MK² / ağaca: ağaçda MK¹.

¹⁵⁹⁶ Gele uřlar anda beyniñi: Geleler hem beyniñi uřlar A / anda: hem FK¹, hem de FK², başda MK² / anda beyniñi: beynüñi MK¹ / yiye: yiyeler FK¹, MK¹, MK², yiye didi FK² // Düşüñüñ: Düşüñ B, Hem düşüñüñ MK² / ta^c biri: ta^c biri AÖ, YK / bu durur hele: budur diye A, FK¹, budur bil-diye AÖ, budur deye B, budur bil didi FK², budur bileler MK¹, budur diyeler MK², budur bil diye YK.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁵⁹⁷ Etmekçi eydür: Etmekçi FK¹ / eydür: dir A, der MK² / itdim: idersin B, didiñ FK¹, iydüm FK², didüñ M, didim MK¹, dimişdim MK², itdiñ YK / bu düşü: düşü AÖ // eydür: der MK² / düşüñüñ: bu düşüñ MK¹ / düşüñüñ bitdi: bitdi düşüñüñ A, bitdi düşüñüñ MK².

¹⁵⁹⁸ Yūsuf: Çün Yūsuf A / anlaruñ çođına: anlara çün gine AÖ, YK, anlara çünki B, anlara çün yine FK², çünki anda gine M, anlara gine MK¹, ider anlara hem MK² // Bunları hoş: Ki bunları M / hoş: ho B, Hā MK¹, YK / dīne: diye MK².

- 1599 Etmekçi eydür inanmazam saña *
Düşü eyü yorıvirmēdüñ baña
- A48a 1600 Geldi şerbetçi Müsilmān oldu_i yār
Zindān ehli hep bile oldu ne var
- 1601 Biñ dört yüz ādem var-ıdı i cān*
Hep Müsilmān oldılar pīr ü cūvān
- 1602 Üç gün oldu anda kullar geldiler
Çıkarup etmekçiyi hem aldılar
- B47b, FK²59b 1603 Bir ağaca aşakodılar anı
Geldi kuşlar yidiler hem beynini

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁵⁹⁹ saña: ben saña A, AÖ, FK¹, M, MK¹, YK // Düşü: Düşüm B, FK², MK¹, Düşümü FK¹, Düşümi MK², Düşim YK / Düşü eyü: Düşümi A, AÖ / yorıvirmēdüñ: yoyıvirmēdiñ AÖ, yoyıvirmēdiñ FK², buyurmaduñ MK¹, ta' bīr itmediñ MK², eydivirmēdiñ YK / baña: sen baña A.

¹⁶⁰⁰ Geldi şerbetçi: Şerbetçi AÖ / Müsilmān: Müslimān A, FK², YK, Müslimān B, FK¹, M, MK² / oldu_i yār: oldılar MK² / i: ey A, B, FK¹, FK², M / i yār: bil MK¹ / yār: yare AÖ // ehli: ehl AÖ, YK / ehli hep bile oldu ne var: ehl-i cümle oldu öyle bil MK¹ / hep bile: Müslimān A, FK¹, Müslimān FK² / bile oldu ne var: Müslimān oldılar MK² / ne: ne-ki A, FK¹, M.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁶⁰¹ dört yüz: yüz dört A, FK¹, FK² / ādem var-ıdı: ādem anda B, kişi idi FK¹ / var-ıdı: idi AÖ / i: ey A, B, FK¹, MK² / i cān: anda ey cān FK², anda cūvān M // Hep Müsilmān: Müslimān MK² / Müsilmān: Müslimān A, B, FK², Müslimān M, Müslimān YK / oldılar: oldı YK / pīr ü: bir bir FK¹, pīr FK², MK¹, kamu pīr MK², pīr ile YK.

¹⁶⁰² Üç gün oldu anda: Üç-günden sonra MK¹ / anda: andan YK / geldiler: geleler MK² // Çıkarup: Çıkaruban M, YK / etmekçiyi: etmekçi AÖ / etmekçiyi hem: hem etmekçiyi B, etmekçiyi FK¹, MK¹, etmekçi YK / hem: anda A, hep M / aldılar: alalar MK².

¹⁶⁰³ anı: hem anı FK¹ // Geldi: Geldiler MK² / yidiler hem: yediler A, MK², anda yidi FK² / yidiler hem beynini: beynini hem yidiler FK¹ / hem: hep YK. Bir ağaca aşakodılar anı: Anı bir ağaca aşakodılar MK¹. Geldi kuşlar yidiler hem beynini: Andan gelüp şerbetçiyi aldılar MK¹.

1604 Gine ullar il' at ile geldiler
Geydürüp Őerbetiyi de aldılar

1605 Bir ata bindirüp anı yitdiler
Anı sultan atına iletdiler

MK¹113a 1606 Őerbetiye anda Yūsuf söyledi*
Yā yigit beni de unutma didi

1607 Beni sultana varıca aasın
İnŐā'allāh beni de ıkarasın

1608 ünkü Yūsuf iŐbu sōzi sōyledi
a te'ālā Cebrā'il'e_emr eyledi

1609 İn Yūsuf'a di-ki neye sōyledi
Kendüyi malūa ne iŐmarladı

¹⁶⁰⁴ Gine: Yine A, FK¹, Yine FK², MK², Yene B / ullar il' at ile: il' atle ullar MK² // Geydürüp: Getürüp B, Gidüben YK / Őerbetiyi de: Őerbetiyi A, hem Őerbetiyi FK¹, Őerbeti YK / de: hem FK². Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁶⁰⁵ bindirüp: bindürüben A, bindürdiler B, YK / bindirüp anı: bindiririni AÖ, bindürübeni FK² / anı yitdiler: gitdiler MK¹ / yitdiler: gitdiler AÖ // Anı: Varup A / sultan: sultanuñ YK.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁶⁰⁶ Őerbetiye anda Yūsuf: Yūsuf anda Őerbetdāra MK¹ / anda: didi YK / anda Yūsuf: Yūsuf anda A, AÖ, B, FK², MK² // yigit: yigit de AÖ / beni de unutma didi: Őaınup unutma beni YK.

¹⁶⁰⁷ varıca: varınca MK² / varıca aasın: aasın didi MK¹ / aasın: aasın YK. // İnŐā'allāh beni de: Şöyle sa' y idüp beni AÖ. İnŐā'allāh beni de ıkarasın: Şöyle beni de ıkara deyesin B, Söyle beni de ıkara diyesin FK², Söyle beni de ıkarasın didi MK¹, Söyleyüp anı ıkar diyesin YK.

¹⁶⁰⁸ Yūsuf iŐbu sōzi: iŐbu sōzi Yūsuf AÖ / iŐbu: bu B, FK¹ // Cebrā'il'e: Cebrā'il'e AÖ, MK¹ / emr: emri FK². a te'ālā Cebrā'il'e_emr eyledi: Kendüyi malūa neye iŐmarladı B.

- AÖ53b, M52b, 1610 Ben anı kırtarmağı bilmez midüm
 MK²47a, YK73a Derdine anuñ devā kılmaz mıdum
- 1611 İndi Cebrā 'il bunı haber virür
 Yā Yūsuf gör Rabb'ini ne buyurur
- 1612 Şor Yūsuf'a kimdür anı yaradan
 FK¹29b Hüsni-ı hıulkı yā aña kimdür viren
- 1613 Yā anı kıardaşlarından kırtaran
 Kimdür anı hem kıuyudan kııaran
- 1614 Kimdür anı pädişāha virdüren
 Zelha fitnesinden anı kırtaran

¹⁶⁰⁹ B'de mısralar takdim-tehirlidir. İn Yūsuf'a: Yūsuf M / di-ki: digel MK² / neye: söyle didi FK¹, yine MK², yā ne YK // Kendüyi: Kendi FK², Kendüye M, Kendini MK¹ / maḥlūka ne: maḥlūka niye FK², neye maḥlūka MK¹ / ne: neye AÖ, YK, yine MK² / ne işmarladı: işmarladı A / işmarladı: işmarlar didi FK¹. Kendüyi maḥlūka ne işmarladı: Ḥaḥ te'ālā Cebrā 'il'e emr eyledi B.

¹⁶¹⁰ Ben anı: Ben MK¹ / kırtarmağı: kırtarmağa M / bilmez midüm: bilmez miyin FK¹, bilmez miyidim MK¹, bilmez miyem MK² // devā: devālar FK¹ / kılmaz mıdum: kılmaz mıyın FK¹, kılmaz mıyıldım MK¹, kılmaz mıyam MK².

¹⁶¹¹ Cebrā 'il: Cebrā 'il AÖ / Cebrā 'il bunı: Cebrā 'il FK², MK¹ / bunı: aña A / virür: ider A // gör: dir FK¹, gör ki MK² / gör Rabb'ini ne: Rabb'üne ne gör FK² / gör Rabb'ini ne buyurur: Rabb'in saña gör n'ider A, Rabb'ün ne buyurdu dir B / Rabb'ini: Rabb'in FK¹, MK², Rabb'ün MK¹, Rabb'üne YK.

¹⁶¹² Hüsni-i: Hüsni A, AÖ, M, MK¹, YK / hıulkı yā: hıulkı A, MK¹, hıulķ FK¹, FK² / yā: ya FK² / aña kimdür: kimdür aña FK¹, YK. Hüsni-i hıulkı yā aña kimdür viren: Kimdür anı hem kıuyudan kııaran MK².

¹⁶¹³ Bu beyit FK¹'de 1614. beyitten sonra gelmektedir. Yā: Ya FK² / Yā anı: Anı FK¹ // anı hem: anı B / hem: yā YK / hem kıuyudan: kıuyudan hem AÖ, kıuyudan MK¹. Bu beyit MK²'de yok.

- A48b 1615 Kiçi oğlanı anuñ-çün söyleden
Anı toğrı Zelha'yı şuçlı iden
- FK²60a 1616 Saña bu eylükleri kimdür iden
Dürlü ni' metlere elüñ irgüren
- 1617 Yüsuf eydür Rabb'üm ihsân eyledi
Bunca düşvâr işi âsân eyledi
- B48a 1618 Cebrâ'îl qanadını yire urur
Yir yarıldı baquban Yüsuf görür
- 1619 Yidi qat yirden aşığı taş turur
Cebrâ'îl taşı qanadıyla urur

¹⁶¹⁴ pādīshāha: pādīshāh FK¹, YK // Zelha: Zelīhā A, Zelīhā FK¹, Zelīhā MK¹ / anı: hem A, hem anı B / anı qurtaran: qurtaran MK¹. Zelha fitnessinden anı qurtaran: Dürlü ni' metlere elin irgüren M, Hüsni-i hıllı yâ ana kimdür viren MK².

¹⁶¹⁵ Kiçi: Ma'şüm AÖ, MK², Genç FK¹, İki aylık MK¹, Qırq günlük YK / Kiçi oğlanı anuñ-çün: Qırq günlük ma'şümü A / oğlanı: oğlan MK² / anuñ-çün: anuñ için FK¹, FK², MK¹, anıñ için MK² / söyleden: söyledi MK² // Anı toğrı: Anda A / Zelha'yı: Zelīhā'yı A, Zelīhā'yı MK¹, MK² / iden: eyleyên A, eyledi MK², kılan YK. Bu beyit M'de yok.

¹⁶¹⁶ eylükleri: ni' metleri MK¹, eyliği MK² / iden: viren AÖ, FK¹, MK¹, YK, virên B // ni' metlere elüñ: dürlü ni' metlere MK¹ / elüñ: mālīk A, eylik MK². Bu beyit M'de yok.

¹⁶¹⁷ Rabb'üm: bize B // Bunca: Nice AÖ / düşvâr işi: derdi ana FK¹.

¹⁶¹⁸ Cebrâ'îl: Cebrâ'îl FK², M, MK² / qanadını: qanadıyla A, AÖ, B, FK¹, FK², M, MK¹, YK / yire: yeri A, B, yir AÖ, yiri FK¹, FK², MK¹, YK / urur: vurur FK², YK, durur MK¹ // yarıldı baquban: yarılıp baqub MK².

¹⁶¹⁹ yirden: yirlerden FK² / yirden aşığı: yerden B / aşığı: aşığı YK // Cebrâ'îl: Cebrâ'îl A, AÖ, FK¹, MK¹ / taşı: aña MK¹ / taşı qanadıyla: qanadıyla taşı A, qanadıyla yire M / urur: hurur YK.

1620 Taş iki pāre olup bir kırt çıkar

Bir yeşilce yaprak ağzında tutar

1621 Döndi Cebrā'îl Yūsuf'a söyledi

Yā Yūsuf Rabb'ün saña gör ne didi

1622 Yūsuf'ı bunca belādan kırtaran

Taş içinde kıurda rızkını viren

MK¹113b

1623 Ya' kıüb oğlı Yūsuf'ı unudur mıdı

Zindān içre ebedī kıalur mıdı

1624 Çünkü maħlūkdan o ħācet diledi

Zindān içre yidi yıl tura didi

AÖ54a

1625 Ĥācetin maħlūkdan istēyen kışı

Maħrūm olmaıdır bilūn anuñ işi

¹⁶²⁰ Taş: İki pāre YK / Taş iki pāre olup: Taşdan ol-dem A / olup: olur AÖ, B, FK², MK¹ / olup bir: oluban FK¹, olup YK // yeşilce: yeşil A / yeşilce yaprak: yeşil yaprağı AÖ, yeşil yaprağı B, FK¹, FK², MK², YK.

¹⁶²¹ Cebrā'îl: Cebrā'îl A, AÖ, Cebrā'îl'e FK¹, MK¹ / Yūsuf'a: Yūsuf AÖ, FK¹ // Rabb'ün saña gör: gör saña Rabb'ün A, saña gör Rabb'ün MK² / ne didi: n'eyledi A, B, M, MK¹.

¹⁶²² Yūsuf'ı: Seni MK¹ / bunca: nece M / belādan: belālardan B, MK¹ // kıurda: kıurt FK² / rızkını: rızkın A, FK¹, FK², MK¹.

¹⁶²³ Yūsuf'ı: Yūsuf FK², M, MK² / unudur mıdı: unudturan A, unudur mıydı MK¹ // içre: içerde A, içinde FK¹, MK², YK / ebedī: ebed FK¹ / kıalur mıdı: kıalur mıydı MK¹.

¹⁶²⁴ diledi: istēdi FK¹ // Zindān içre yidi yıl tura: Yedi yıl zindānda ola A, Yidi yıl zindān içinde kıal AÖ, Yedi yıl zindānda ola B, FK¹, Yidi yıl daıı zindānda ola FK², YK / içre: içinde MK² / tura: kıalsın MK².

MK ² 47b	1626	Yūsuf eydür eksügi benden didi Luṭf u kerem yine Rabb'ümden didi
M53a	1627	Cebrā'îl didi ' itāb oldur hemān Ṭurasın zindān içinde bir zamān
	1628	On iki ḫarfdür temennî bilesin Zindān içre on iki yıl ṭurasın
FK ² 60b	1629	اذ کرنی عند ربك* ḫarfleri On iki ḫarfdür bilesin anları
A49a	1630	Şimdiye dek işde biş yıl oldı di Tañrı yidi yıl daḫı ṭursun didi

¹⁶²⁵ istēyen: dileyen YK // Maḫrūm olmaḫdur bilūn: Bilin maḫrūm olmaḫdur MK² / olmaḫdur: olmaḫ-durur AÖ / bilūn: bil FK¹ / bilūn anuñ: anuñ MK¹.

¹⁶²⁶ eksügi: eksüklük A, eksiklik AÖ, FK¹, M, MK¹, YK, eksüklük FK² / eksügi benden didi: yine eksüklük benem MK² / benden: bende FK¹, nedēyin M / benden didi: bizden-durur MK¹, bendendi YK // Luṭf u: Luṭf AÖ, B, FK¹, MK¹, MK², YK, Luṭfi FK², Luṭ(u)f M / kerem yine Rabb'ümden didi: iḫsān ol yüce şāhıñ-durur MK¹ / yine: gine FK¹, MK², YK / Rabb'ümden didi: Rabb'im seniñ MK².

¹⁶²⁷ Cebrā'îl: Cebrā'il A, AÖ, MK¹ / didi: eydür A, FK¹, dir MK¹ / didi ' itāb: ' itāb B / ' itāb: ḫitāb MK¹ / ' itāb oldur: ḫitāb olduñ MK² / oldur: olur A, oldı M, MK¹, YK // Ṭurasın: Olasıñ YK / zindān içinde bir zamān: yidi yıl zindān içinde hemān FK¹.

¹⁶²⁸ On iki: On FK² / bilesin: bilesiñ YK // içre: içinde B, FK¹ / on iki yıl: yedi yıl hem MK² / ṭurasın: durasıñ YK. On iki ḫarfdür temennî bilesin: Anı iki ḫarfden bilesin temennî FK¹, Ol ḫadar ṭur ḫudretin göresin MK². Bu beyit MK¹'de yok.

* “Beni efendinin yanında an.” Yūsuf Sûresi, 12 / 42.

¹⁶²⁹ ḫarfdür: ḫarfdür YK / bilesin: bilseñ MK², bilesiñ YK. Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁶³⁰ dek: den A, degin YK / işde: anları işde FK¹ / işde biş: beş B, MK² / oldı di: oldı FK¹, YK / di: dir AÖ, didi B, FK², MK² // yidi yıl: yedi MK² / ṭursun: ṭurdur M, ṭursuñ YK. Bu beyit MK¹'de yok.

1631 Çünkü Yūsuf işidür bu sözleri

Tevbe kıldı ağlar-ıdı gözleri

1632 Tevbe kıldı sözine peşmān olur

Şöyle ağlar işiden hayrān olur

Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

B48b, YK73b

1633 Tevbe kıldum Yā İlāhī derde dermān eylegil

Ben gedā kapuña geldüm baña ihsān eylegil

1634 Yol yañıldum bilemedüm nefsimе oldum refīķ

Beni irşād it İlāhī nefse peşmān eylegil

1635 Raḥmetüñden tek ayırma yarın anda cümlemüz

Rāzıyam bu dünyada yirimi zindān eylegil

¹⁶³¹ Tevbe kıldı: Tolageldi MK¹ / kıldı: kıilup MK², YK / ağlar-ıdı: ağladı hem A, ağladı iki B, ağları FK¹, ağladı FK², ağlar iki MK¹.

¹⁶³² kıldı: idüp MK² / sözine: işine M / peşmān: peşimān A // işiden: işine YK.

¹⁶³³ Tevbe kıldum Yā: Yā A / Yā İlāhī derde: derde MK¹, YK / Yā İlāhī derde dermān: derdime dermān İlāhī FK¹ // Ben gedā kapuña: Kapuña A / gedā: gine M / baña: luḫ MK² / baña ihsān: ihsān MK¹.

¹⁶³⁴ Yol: Yoluñu FK¹ / bilemedüm: bilmedim AÖ, B, MK², bildüm YK / bilemedüm nefsimе oldum refīķ: kendümi bilmedüm A, nefsimе oldum refīķ FK² / nefsimе: nefse FK¹ / oldum: uydum AÖ / refīķ: ruķüd M, fīķ YK // Beni: Baña B, FK², M, YK / Beni irşād it İlāhī nefse peşmān: Yazma anı defterime maḫv penhān MK² / irşād it: işāret B / it: eyle M / İlāhī: İlāhī FK² / İlāhī nefse: nefsimе YK / İlāhī nefse peşmān: peşimān A / eylegil: eylediñ FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁶³⁵ tek ayırma: ayırma FK¹, MK², YK / tek ayırma yarın anda cümlemüz: beni ayırmağıl A, ayırma cümlemüzi MK¹ / ayırma: ayırmaya FK² / yarın anda: Yā Rabb YK // bu dünyada yirimi: dünyada yirim A, dünyada benim yerim MK², bunda yirüm YK / dünyada: dünyada B, FK¹, FK², M, MK¹ / yirimi: yirüm MK¹.

1636 Dünyā sevgüsün çıkar gönlüm evini hālî kııl
Kim senüñ hubbuñ tola gönlüme mihmān eylegil

1637 Bize tevfiķüñ[i] ihsān kııl ‘ināyet ey Kerīm
Şoñ demi yoldaşımız dīn [ü] ĩmān eylegil

1638 Bilmedüm kıldum haṭā ben cürmümi bağışlağııl
Yazma anı yazılanı maḥv [u] pinhān eylegil

1639 Sürme kapuñdan gine o mücrimi şāh bendeñi

FK¹30a Şüretin kıılma mübeddel cümle insān eylegil

AÖ54b 1640 Yā İlähî bizi şaḳla mekr-i Şeyṭān’dan meded

Ḳullaruñ redd eyleme merdūd Şeyṭān eylegil

¹⁶³⁶ Bu beyit MK²’de 1637. beyitten sonra gelmektedir. sevgüsün: sevgüsini YK / gönlüm evini: beni A, gönlümden FK¹ / evini: evin AÖ, B, MK² / kııl: kııldı AÖ // Kim senüñ: Senüñ A, YK / Kim senüñ hubbuñ tola gönlüme mihmān: Şoñ-demi yoldaşımız dīn-ile ĩmān MK² / hubbuñ: hubbuñla YK / tola: tolapdur B / tola gönlüme: ḳalbime A, gönlüme FK¹ / gönlüme: gönlümi AÖ / gönlüme mihmān eylegil: ḳalbüm ‘ālî kııl YK. Bu beyit M ve MK¹’de yok.

¹⁶³⁷ Bu beyit MK²’de 1633. beyitten sonra gelmektedir. dīn [ü]: -*metin*- dīn-i. tevfiķüñ[i] ihsān: tevfiķ refiķ it FK² / tevfiķüñ[i] ihsān kııl ‘ināyet ey Kerīm: tevfiķ refiķ it İlähî FK¹, tevfiķiñ refiķ it ‘ināyet ve kerem it MK² / ihsān: refiķ it AÖ, B / ey: yā AÖ / Kerīm: Kerīm FK² // Şoñ demi yoldaşımız dīn [ü] ĩmān: Hem seniñ hubbuñ tola gönlü mihmān MK² / yoldaşımız: yoldaşımız AÖ, FK² / yoldaşımız dīn [ü] ĩmān eylegil: bize ĩmānı naşib it İlähî FK¹ / dīn [ü]: dīn-ile AÖ, B, FK². Bu beyit A, MK¹ ve YK’de yok.

¹⁶³⁸ maḥv [u]: -*metin*- maḥv-ı. Bilmedüm: Bilmeden MK² / kıldum haṭā: haṭā kıldım AÖ / ben cürmümi: cürmüm A, MK¹, cürmümi B, şuçumı FK¹ / cürmümi bağışlağııl: nefsimde oldum refiķ MK² / bağışlağııl: ‘afv it FK¹ // Yazma anı yazılanı: Yazılan günāhı A, Yaza mı yazılar FK¹ / Yazma anı yazılanı maḥv [u] pinhān: Beni irşād it İlähî nefis peşmān MK² / yazılanı: yazılara FK² / maḥv [u]: maḥv FK¹ / maḥv [u] pinhān: pinhān MK¹. Bu beyit YK’de yok.

¹⁶³⁹ kapuñdan: kapuñda M / gine: gedā AÖ / gine o mücrimi şāh: gidā maḥrüm A, gedā o mücr-i şāh B, gedā mücrim bu MK² / gine o mücrimi şāh bendeñi: İlähî ‘afv it FK¹, bu günāhkār ḳuluñı MK¹ / gine o: gedā ve FK² / bendeñi: bendeyi FK², bendesi M // Şüretin: Şüretim M / cümle: gine MK² / cümle insān: baña şāz A, insān MK¹. Bu beyit YK’de yok.

1641 Raḥmetüñden sen ayırma biz Ġarīb'i Yā Mu'īn

Yevm-i maḥşer kıılma rüsvāy bizi ḥandān eylegil

Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

1642 Yūsuf anda çün münācāt eyledi

Rabb'isine ' arz-ı ḥācāt eyledi

M53b, MK²48a,

1643 Ḥaḳ te'ālā ḥācetin kııldı revā

FK²61a

Vir şalavāt ' aşḳ-ıla peygāmbere

Der-Beyān-ı Yūsuf Şemmezul Uğradu Yir*

1644 Diñle imdi bir daḥı diyem ḥaber

Yūsuf' uñ aḥvāline iyle nazar

¹⁶⁴⁰ İlähî: İlähî FK² / bizi şaḳla mekr-i: mekr-i A / şaḳla: eyle M / Şeytān'dan meded: Şeytān'dan MK¹ / meded: şaḳlaḡıl A // eyleme: itme A, eyle MK² / merdūd: merdūdî FK², merdūd u MK² / merdūd Şeytān: Yā Rabb Şeytān'dan emīn B, Şeytān'ı merdūd MK¹. Bu beyit YK'de yok.

¹⁶⁴¹ sen ayırma biz Ġarīb'i: biz Ġarīb'i sen ayırma B / sen ayırma biz Ġarīb'i Yā Mu'īn: ayırma sen cümlemüz MK¹ // Yevm-i maḥşer: Yevmi maḥşerde MK¹ / rüsvāy: rüsvā AÖ / bizi ḥandān eylegil: cümlemüz MK¹ / ḥandān: ḥandān AÖ, ḥuzdan M. Bu beyit A, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

¹⁶⁴² Yūsuf anda çün: Çünki Yūsuf bu M / çün: çok AÖ, MK² // ḥācāt: ḥācet FK². Bu beyit YK'de yok.

¹⁶⁴³ revā: devā M, ḳabūl MK² // şalavāt: şalāt FK¹ / ' aşḳ-ıla: ' aşḳla B, FK¹, MK¹ / peygāmbere: Resūl peygāmbere MK². Bu beyit YK'de yok.

* Bu başlık sadece AÖ'de yer almaktadır.

¹⁶⁴⁴ bir daḥı diyem: ideyim bir ḥoş A / diyem: idem M, virem MK² / ḥaber: yine FK¹ // Yūsuf' uñ aḥvāline iyle nazar: Yūsuf eyle nazar aḥvāline FK¹.

- 1645 Zindān içre bir yüce yir var-ıdı
Yūsuf anda her gün oturur idi
- MK¹114a 1646 arşusunda var-ıdı bir pençere
Yūsuf anda baar-ıdı yollara
- 1647 Gine Yūsuf bir gün anda oturur
Gördi arşudan birez afle gelür
- A49b 1648 Anlaruñ içinde bir er var-ıdı
Şemmezul idi bil anuñ [hem] adı
- B49a 1649 Geldi zindān yanına uğradı yol
Pençerēnūñ arşusına ođrı yol
- 1650 Devesi bađdı anuñ Yūsuf görür
Ol devecük Yūsuf'a selām virür

¹⁶⁴⁵ Zindān içre: Zindān MK² / içre: içinde B, YK / yüce: yüksek YK // oturur idi: otururđı B, FK¹, otururđı MK².

¹⁶⁴⁶ var-ıdı: vardı FK¹ / var-ıdı bir pençere: bir pençere var idi YK // anda: andan MK², YK / baar-ıdı yollara: aşra baar idi YK. Yūsuf anda baar-ıdı yollara: Gördi biraz arşudan afle gele A.

¹⁶⁴⁷ Gine: Yine FK¹, FK², MK¹, MK² / Yūsuf bir gün: bir gün Yūsuf FK¹ / Yūsuf bir gün anda: anda Yūsuf bir gün MK¹ / bir gün anda: anda bir MK² // Gördi: Gördi-ki MK² / arşudan birez: biraz arşudan FK² / birez: bir MK² / birez afle: āfile MK¹. Bu beyit A ve B'de yok.

¹⁶⁴⁸ Anlaruñ: Anlar YK // Şemmezul: Hem Şemzāt A, Hem Semerdāl B, Hem Şemzān FK¹, Hem Şemzān FK², Hem Şemzāl M, Hem Şe'irzān MK², Hem Semerzel YK / idi bil: idi MK². Şemmezul idi bil anuñ[hem] adı: Hem anuñ adı Şemzāl idi MK¹.

¹⁶⁴⁹ FK¹'de mısralar takdim-tehirlidir. Geldi: Gelüp MK² / Geldi zindān: Zindānuñ MK¹ / zindān: zindan AÖ / yol: ol B, yolu MK¹ // arşusına oğrı: arşusunda uğrad FK¹ / oğrı: urur AÖ / oğrı yol: geldi ol MK². Pençerēnūñ arşusına oğrı yol: Pencere apusına irdi gözi MK¹.

1651 Yā Yūsuf sen bunda n'ışlersin didi

Atañuñ bükdi bilin ıasret odi

1652 Senden ayrulalı Ya' kı̄b gülmedi

Ƙanda gitdüğini hergiz bilmedi

1653 Key za'if olmış-durur anuñ özi

Ağlamağdan görmez oldı_iki gözi

AÖ55a

1654 Gice gündüz gözleri yaşı ağar

Yūsuf um gele diyü yola bağar

1655 Kim senüñ derdüñ büküpdür bilini

Şorma mısın babacığın ħalini

¹⁶⁵⁰ Devesi bağıdı anuñ: Bir deve bağıdı anda MK¹, Anda bir deve bağıdı MK² / bağıdı anuñ: anuñ bağıdı AÖ, anuñ bağıdı FK², YK / anuñ: anı B / anuñ Yūsuf: Yūsuf'ı anda FK¹ / Yūsuf: Yūsuf'ı AÖ, M, MK¹, MK².

¹⁶⁵¹ sen: dir FK¹ / sen bunda: bunda A / bunda: anda M / n'ışlersin: n'eylersün A, n'eylersin AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, n'eylersin MK², YK // bükdi bilin: bilin bükdi YK. Atañuñ bükdi bilin ıasret odi: ıasretüñ bükdi atañ bilin didi MK¹.

¹⁶⁵² Ya' kı̄b: bubañ hiç YK // gitdüğini: getdigi AÖ, gitdigi B, YK, gitdüğün FK¹, gitdüğü FK² / gitdüğini hergiz: gitdüñ seni hergiz A / hergiz: hergiz FK², hiç MK¹, hiç kimse MK².

¹⁶⁵³ olmış-durur: olmışdur FK¹, MK¹, olmuşdur FK², MK² / anuñ: anda FK¹ // oldı: ol B / iki: hem A, MK² / iki gözi: gözleri FK¹, gözi MK¹.

¹⁶⁵⁴ gözleri: gözlerinüñ B, FK¹, MK¹ // Yūsuf um gele: Ƙanı Yūsuf um B / gele diyü: diyüben MK¹ / yola: yollara FK¹, M, MK¹, yollar FK², dā'imā yollara MK².

¹⁶⁵⁵ Kim: Çün YK / Kim senüñ: Senüñ A, Kimsenüñ FK², Seniñ MK² / derdüñ: derdin A / büküpdür: bükdi anuñ A, bükdi FK¹, bükdi anıñ MK² // Şorma mısın: Şorma mısın FK¹, Şormaz mısın MK¹, Hiç şormazsın MK², Şormayasın sen YK / babacığın: sen babañuñ A, babacığın B, babañuñ MK¹, atañ MK², bubañuñ YK.

- 1656 Cümle oğlanları aña ‘āk-durur
Bile anuñ-ıla ağlar yoq-durur
- 1657 Anuñ ağladuğını anlar güler
Yūsuf öldi diyü bađrını deler
- FK²61b, M54a 1658 Gice Yūsuf dir dađı gündüz Yūsuf
Uyanur dir dađı uyurken Yūsuf
- 1659 Hıç Yūsuf^odan ğayrı söz gelmez dile
Ya‘ k̄ub atañ dili böyledür hele
- 1660 Şimdi ben Ken‘ ān elinden ğelürem
Babañuñ hālını özge bilürem
- MK²48b 1661 Gicelerde_ağladuğın işidürüz
Cümle hayvānlar bile ağlaşuruz

¹⁶⁵⁶ oğlanları: oğulları MK¹ / ‘āk-durur: ‘āk oldılar MK¹. Bile anuñ-ıla ağlar yoq-durur: Hıç anuñ yanında yoq bile ağlar MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK’de yok.

¹⁶⁵⁷ ağladuğını: ağladuğına MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK’de yok.

¹⁶⁵⁸ Yūsuf dir dađı gündüz: dir Yūsuf gündüz dir B / Yūsuf dir dađı gündüz Yūsuf: gündüz diyü Yūsuf^oum āh zār ider FK¹ / dir dađı: Yūsuf dir MK¹ / dađı gündüz: gündüz hem A, gündüz dir AÖ // Uyanur dir dađı: Uyanur Yūsuf dir FK² / Uyanur dir dađı uyurken: Uyanur Yūsuf dir uyanur hem A, Uyanur Yūsuf dir uyanur YK / dir dađı: Yūsuf dir AÖ / dir dađı uyurken: Yūsuf dir uyur B, Yūsuf der uyurken MK². Uyanur dir dađı uyurken Yūsuf: Uyanur Yūsuf^odur uyurken Yūsuf^odur FK¹.

¹⁶⁵⁹ Ya‘ k̄ub atañ dili: Atañuñ hālī MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK’de yok.

¹⁶⁶⁰ Şimdi ben: Şimdi MK², YK / Ken‘ ān elinden: Ken‘ ān’dan FK² / ğelürem: gelürin B, gelülürüdin FK² // Babañuñ: Babañı MK¹, Atañ MK² / hālını özge: özge hālīni A, FK², özüne hālīn FK¹, hālīn özüne M, görüben hālīn MK¹ / özge: eyi MK², eyyü YK / bilürem: bilürin B, bilürdin FK².

- 1662 Biz doyamazuz anuñ fūrkatine
Sen nice atlanursın asretine*
- MK¹114b 1663 Babacuğum diyüben yanmaz mısın
Ayrılıdan daı uşanmaz mısın
- 1664 Yūsuf anı işidüben aqladı
Cümle alkuñ yüregini aqladı
- 1665 Eydür idi vay benüm asretüme
Vay benüm derdime düşen atama
- 1666 Deveci sürdi deveyi gitmedi
Bir adımın daı_ilerü atmadı
- 1667 Bir ‘aşā elinde_anı ırmaz döger
Urur anı güc-ile sürmek diler

¹⁶⁶¹ Gicelerde: Gice MK² // bile: ile B, daı bile MK² / aqlaşuruz: aqlaşur FK¹. Bu beyit A’da yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁶⁶² doyamazuz anuñ fūrkatine: dayanamazuz hele anuñ ünine MK¹ // atlanursın: atlanırsıñ M. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK’de yok.

¹⁶⁶³ diyüben: diyü MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK’de yok.

¹⁶⁶⁴ işidüben: işidüp MK¹ // Cümle alkuñ yüregini: Onda olanlarıñ baqrın YK.

¹⁶⁶⁵ Eydür idi: Eydiridür B / Eydür idi vay: Āh dedi A / idi: imdi MK² / idi vay: iyvāh bu AÖ / asretüme: asretüm A, FK¹ // Vay: Yā AÖ, FK¹, MK², YK, Ya B, FK² / derdime: yanına M / düşen: düş FK², MK² / atama: atam FK¹. Vay benüm derdime düşen atama: Derdime düşen atam benüm A. Bu beyit MK¹’de yok.

¹⁶⁶⁶ sürdi: sürer MK² / deveyi: deve FK¹ // Bir adımın: Adımını bir A / adımın: aım AÖ, adım B, MK¹, YK / adımın daı: daı adımın FK¹, FK², adımını MK² / ilerü: aımın AÖ, adımın B, MK¹, ilerüye MK², adım YK.

YK74a	1668	Yūsuf aña didi urma yā yigit
		Gel-berü gel bir sözüml vurdur eşit
A50a, B49b	1669	Geldi yigit pençerēnün yanına
FK ¹ 30b		Hem selām virdi Yūsuf'a ol yine
	1670	Yūsuf eydür neredensin ey yigit
		Neye geldün di anı baña eyit
	1671	Yigit eydür bil beni Ken'ānıyem
		Kim bu şehre gelmişem kervānıyem
	1672	Yūsuf eydür Tañrı haqqı-çün saña
		Bir sū'ālim var haber virgil baña

¹⁶⁶⁷ Bir 'aşā elinde_anı: 'Aşā ile deveci MK² / anı: hāy A / anı tırılmaz: durmaz AÖ, MK¹, durmaz anı FK², tırılmaz anı M / anı tırılmaz döger: deveyi urdı ol FK¹ // Urur: Urup A, FK¹, FK², Vurur AÖ, Tırur B, Durur YK / güc-ile: gülce FK¹, MK¹, YK / diler: diler ol FK¹.

¹⁶⁶⁸ aña didi: eydür B, FK¹, FK² / aña didi urma: eydür urma anı A, AÖ, MK¹, ider urma anı MK², eydür döğme anı YK / urma: vurma B / yā: iy AÖ, anı ey FK¹, ey FK², MK² // Gel-berü gel: Gel-berü B, Gel berü FK¹, MK¹, YK, Beri gel saña MK² / gel: dir AÖ, FK² / vurdur eşit: var qabül it MK² / eşit: sen işit FK¹.

¹⁶⁶⁹ Hem selām virdi Yūsuf'a ol: Ol yigit selām virdi Yūsuf'a MK² / selām virdi Yūsuf'a ol: Yūsuf selām virdi virdi FK¹ / Yūsuf'a ol yine: ol Yūsuf'a FK², Yūsuf cānına MK¹ / yine: gine YK.

¹⁶⁷⁰ Yūsuf eydür neredensin: Qandansın Yūsuf eydür FK¹ / neredensin: qandan gelürsin A, qandansın sen AÖ, M, qandansın sen B, qandansın FK², MK¹, neredensin YK / ey: yā A, MK¹, iy AÖ // Neye geldün di: Nerden geldiñ B, Nirden geldiñ FK² / Neye geldün di anı: Nereden gelürsin imdi AÖ / Neye geldün di anı baña: Nir geldiñ baña anı FK¹, Nerden geldiñ baña anı M, Neredür gelişün sen anı MK¹, Nerden gelürsiñ anı YK / eyit: it AÖ. Neye geldiñ di anı baña eyit: Nerden gelüp nere gidersiñ söyle git MK².

¹⁶⁷¹ bil beni: bil-ki ben MK², bil YK / beni: ben A / Ken'ānıyem: Ken'ānıyam A, MK¹, MK² // bu şehre: şehre FK² / şehre: şehri FK¹ / gelmişem: gelişim YK / kervānıyem: kervānıyam A, MK¹, MK².

¹⁶⁷² sū'ālim: sū'alim B, sū'alüm FK¹, YK / var: var şoruram FK² / baña: sen baña FK¹.

- M54b 1673 Bir ağaç vardur orada ey yigit
On iki budağı vardur key eşit
- AÖ55b, FK²62a 1674 Ol ağacuñ bir eyü h̄aṣ dalmı
Kesdiler dirler bilür misin anı
- 1675 Kesilëli ol ağaç ağlar-ımiş
Ol kesilën dalmı öglër-ımiş
- 1676 Ol kesindinüñ yaşı h̄ıç diñmemiş
Yaralı olmuş ağaç da oñmamış
- 1677 Ağlamakdan şöyle eylemiş h̄ālin
Yaprağı şararuban bükmiş bilin
- 1678 Ol zamāndan berü h̄ıç uzamamış
Ol kalan dallarını gözlëmemiş

¹⁶⁷³ orada: ol yirde A, MK¹, YK, o yirde AÖ, FK², o yerde B, MK², anda FK¹ / ey: yā A, MK¹, YK, iy AÖ, anı FK¹ // budağı: dalı MK² / key: sen FK¹, anı MK² / key eşit: işit MK¹.

¹⁶⁷⁴ Ol ağacuñ: Ağacıñ B / eyü h̄aṣ: h̄aṣ FK¹, MK² / dalmı: dalı YK // dirler bilür misin: bilür misin sen A, bilür misin sen FK¹ / bilür misin: bilür misin MK², YK.

¹⁶⁷⁵ ağlar-ımiş: ağlarmış FK¹ // dalmı: ʔalına AÖ, B, dalı FK¹, dal MK¹ / öglër-ımiş: inlër-ımiş AÖ, B, öglermiş FK¹, ne imiş MK¹, öñer imiş YK. Bu beyit MK²'de yok.

¹⁶⁷⁶ kesindinüñ: kesilëli A, FK¹, FK², kesileli AÖ, MK², YK / h̄ıç: h̄ıç A, AÖ, FK¹ / diñmemiş: diñmiş FK¹, diñmez imiş FK² // olmuş: olup MK² / ağaç da: ol ağaç FK¹, ağaç MK² / oñmamış: gülmemiş A, oñulmamış MK². Bu beyit B ve MK¹'de yok.

¹⁶⁷⁷ eylemiş: olmuş FK¹ / h̄ālin: dalmı A, h̄ālini B, h̄āli FK¹ // şararuban: şararmış B, FK¹, YK, şararup MK² / bükmiş: bükülmüş FK¹ / bilin: belini B, bili FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

- A50b 1684 Yūsuf eydür neye geldüñ Yā ‘ Arab
Kim bu şehre gelmeden nedür taleb
- B50a, MK¹115a 1685 Didi geldüm-ki kazancuk eyleyem
Varam evcëgezüme harc eyleyem
- 1686 Çıkarup bilëzügin Yūsuf aña
Virdi eydür bu kazanç olsun saña
- FK²62b 1687 Yā yigit dön girü eve git didi
Ya‘ kıb’a benden selām ilet didi
- M55a 1688 Çünkü sağlıg-ıla eve varasın
Aḥṣāma degin eviñde tırasın
- AÖ56a 1689 Halk yatıcağ varuban çağırasın
Benüm selāmum aña degüresin*

¹⁶⁸⁴ eydür: itdi FK¹ / neye geldüñ Yā: yā neye geldiñ AÖ / Yā: ey FK¹, MK² / ‘ Arab: yigit FK¹ // bu şehre: şehre FK¹, FK² / gelmeden: gelmege B, gelmekden MK² / taleb: sebab A, B, MK².

¹⁶⁸⁵ Didi: Didi-ki FK² / geldüm-ki: kim geldim FK¹, benim geldigim MK² / kazancuk: kazanç A, AÖ, MK¹, kazanç ticāret MK² / eyleyem: idem FK² // Varam evcëgezüme harc: Varup evime harc ve şarf MK² /

evcëgezüme: evcügezime AÖ, FK¹, evcügëzümë FK², evcegezime M.

¹⁶⁸⁶ bilëzügin Yūsuf: Yūsuf yüzügüni A, Yūsuf bilëzigin AÖ, B, FK¹, Yūsuf’a bilëzügin FK², bilerzügin virdi MK¹, bilerzigin virdi MK² / aña: oña FK² // Virdi eydür: Yūsuf didi MK¹, Dir ki yigit MK² / kazanç: kazancık FK¹, kazancuk FK².

¹⁶⁸⁷ girü eve: geri B, eve FK¹ / eve: var MK¹ // benden selām: selāmum AÖ, benim selāmum B, benüm selāmum FK², M, MK¹ / ilet: it A.

¹⁶⁸⁸ varasın: varasın FK¹ // Aḥṣāma: Aḥṣām FK¹, Aḡṣama FK².

1690 Diyesin-kim bir ġarīb itdi selām

Mışır içinde zindādadur ol ġulām*

1691 Hem digil-kim du‘ ādan unutmaya

Ĥaġġ anuñ du‘ āsını redd itmeye

1692 ‘ Arab eydür yā yigit anı digil

Nedür ismiñ anı baña söylegil

1693 Yūsuf eydür dimezem anı saña

Selāmum iletdüġün yiter aña

MK²49b

1694 Döndi ‘ Arab gitdi hemān yolına

Giderek irişdi Ken‘ ān iline

* Bu mısranın vezni şöyledir: “: _ _ _ / . _ _ _ / . _ _”.

¹⁶⁸⁹ yaticaq: yanında sen MK² / varuban: varup FK¹, MK² // degüresin: irgüresin FK¹. Benüm selāmum aña degüresin: Biri selām itdi saña diyesin MK¹.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁶⁹⁰ kim: ki A, FK¹, FK², MK² // Mışır içinde zindādadur: Zindān içinde turur A, Zindān içidür Mışır’ın AÖ, Zindān içredür Mışır’ın B, Zindān içinde olur FK¹, Zindān içredür FK², Hem zindān içinde turur MK². Bu beyit MK¹’de yok.

¹⁶⁹¹ digil-kim: digil beni A, digil AÖ, di-ki beni MK² / unutmaya: unutmasun MK² // Ĥaġġ: Ĥaġ te‘ ālā AÖ / anuñ du‘ āsını: du‘ āsını anuñ A, sözünü AÖ / du‘ āsını: du‘ āsını B, FK¹, FK² / du‘ āsını redd itmeye: dileklerin maġv itmesün MK². Bu beyit MK¹’de yok.

¹⁶⁹² ‘ Arab: ‘ Arāb FK² / yā yigit: yigit FK² / anı: adıñ MK¹ / anı digil: nedür adıñ MK² // ismiñ anı baña söylegil: baña ismiñ sen anı digil AÖ / anı baña: baña anı A, B, MK¹, anı FK¹. Nedür ismiñ anı baña söylegil: Bu resme baña cevāblar řöylediñ MK².

¹⁶⁹³ dimezem anı: anı dimezem AÖ, anı dimezem ben FK¹, anı dimezem FK², adım dimezem MK¹, MK² / dimezem anı saña: anı saña dimezem B / iletdüġün: iletil B, götürdüġün MK² / aña: baña A, FK², MK².

¹⁶⁹⁴ ‘ Arab: ‘ Arāb FK² / gitdi hemān: hemān gitdi B, FK¹, hemān döndi MK² / yolına: yola FK¹, evine MK² // Giderek: Gide gide FK¹ / irişdi: irdi FK¹, FK², erişdi vardı MK².

B50b, FK²63a 1700 Bir güzel ou bugün senden gelir

Anı iŐideli c n ay t bulur

1701 Didi bir ar b sa na itdi sel m

abs iinde  lini ılır i' l m

1702 Ya'  b eydür yüzini gördün mi hi

Y  adı nedür anu n Őordu n mi hi

1703 Y  nebiyyall h adını dimedi

Yüzini de  rtti ol göstermedi

A 56b, M55b, 1704 Ya'  b eydür ne dilersin sen didi

MK¹115b Yigit eydür d ny  dilemez didi

1705 Z r  ol ar b beni ıldı ani

¹⁷⁰⁰ ou bugün senden gelir: ouyula geldi n ba na FK¹ / bugün:  bg n A, beg n B / bugün senden: senden bugün FK² // Anı iŐideli: Őideli c n A, Őidicek hem B, Anı Őiden MK¹, EŐideli anı MK² / Anı iŐideli c n: Őideli anı FK² / c n: anı A, c nım B, FK¹, MK². Bu beyit M'de yok.

¹⁷⁰¹ sa na itdi: itdi size MK² / sa na itdi sel m: size sel m ider A, B, FK¹, FK², bize sel m ider A  / itdi sel m: sel m ider MK¹ // abs: ab(i)s A, Sırr A  /  lini:  line M / ılır: ider MK² / ılır i' l m: i' l m ider A, A , B, FK¹, FK², MK¹.

¹⁷⁰² hi: hi A , sen FK¹ // Y : Ya FK² / Y  adı: Adı B, FK¹ / nedür anu n: nedür FK¹, MK¹ / anu n: anı A  / Őordu n mı: bildün mi FK² / Őordu n mı hi: bildün mi sen FK¹ / hi: hi A, A . Bu beyit MK²'de yok.

¹⁷⁰³ dimedi: ol dimedi MK¹ // Yüzini de: Yüzini B / de  rtti ol:  rtti ba na A, FK¹, MK¹,  rtti FK². Bu beyit MK²'de yok.

¹⁷⁰⁴ eydür ne dilersin sen: a na ne dilersen virem MK¹ / ne dilersin sen: benden ne diler MK² / dilersin sen: dilersin di A, dilersin FK¹, dilersin FK², diler yigit M / dilersin sen didi: dilersen dile B // Yigit: ' Arab M / eydür: itdi MK¹ / d ny  dilemez didi: d ny lık dilemedi MK² / dilemez: istem m A, dil mezem B, dilemen FK¹, FK², dilemezem MK¹ / didi:  s  B.

İşde virdi baña bilëzüğini

1706 Ya‘ k̄ūb aña çok du‘ ālar eyledi

Ḥayr-ıla ‘ömrüñ uzun olsun didi

1707 Ḥaḫ te‘ ālā kor̄duğundan kurtara

Cümle maḫşüduñ senüñ Allāh vire

1708 Çünkü bu sözler tamām oldu yare

Vir şalavāt ‘aşḫ-ıla peygambere

Der-Beyān-ı Yūsuf*

1709 Diñle imdi Yūsuf’uñ aḫvālını

Yidi yıl oldu tamām eşit anı

1710 Yine Yūsuf secdeye k̄odı başın

Gözlerinden dökdi ol acı yaşın

¹⁷⁰⁵ Zīrā: Zīr FK¹ / beni kıldı ġanī: maḫcūb kıldı beni MK¹ / kıldı: itdi FK¹, FK² // virdi baña: virdi FK¹ / bilëzüğini: bilerzüğini MK¹, bilerzigini MK².

¹⁷⁰⁶ Ḥayr-ıla ‘ömrüñ uzun olsun: ‘Ömrüñ uzun soñuñ ḫayr ola A, B, MK¹, ‘Ömrüñ özin soñuñ ḫayr ola AÖ, ‘Ömrüñ uzun olsun ḫayr ola FK¹, ‘Ömrüñ uzun soñı ḫayr ola FK², ‘Ömrüñ soñuñ ḫayr ola M.

¹⁷⁰⁷ kor̄duğundan: kor̄duğundan M, kor̄dığında MK² // maḫşüduñ senüñ: maḫşüduñ A, maḫşüduñ FK¹. Cümle maḫşüduñ senüñ Allāh vire: Ḥayr-ıla umduğın eline gire MK².

¹⁷⁰⁸ Çünkü bu sözler: Çün bu söz AÖ / bu sözler: sözler B / yare: i yare AÖ, ey yar ey B, ey yār FK¹, ey yare M, ey yāre MK¹ // şalavāt: şalāt FK¹ / ‘aşḫ-ıla: ‘aşḫla B, FK¹, MK¹. Bu beyit MK²’de yok.

* Bu başlık sadece AÖ’de yer almaktadır.

¹⁷⁰⁹ oldu tamām: tamām old FK¹, tamām oldı M / anı: bes anı FK¹. Bu beyit A’da yok.

- 1711 Yalvarup ağlayuban eydür İlah
Ben kuluña luṭf kıl ey pādişāh
- MK²50a 1712 Ben ġarībem beni āzād eylegil
Vaḳtidür Yā Rabbenā şād eylegil
- 1713 Yüzümüñ qarasına baḳma benüm
Gönlümüñ ḥarābın ābād eylegil
- FK²63b 1714 Cebrā'îl geldi didi ol-dem aña
Muştılam Yā Yūsuf şimdi saña
- 1715 Haḳ seni bu evden āzād eyleye
Mışr'a sultān eyleyüp şād eyleye
- A51b, B51a 1716 Bunlaruñ sözi hem olmadın tamām
Pādişāh düş gördi bilgil ey hümām

¹⁷¹⁰ Yine Yūsuf: Yūsuf FK¹, Yūsuf yine FK², MK² / ḳodı: ḳoydı MK² // ol acı: acı A, ḳanlı MK¹ / acı: yire M.

¹⁷¹¹ Yalvarup: Yalvaruban FK² / Yalvarup ağlayuban: Yalvaruban ağlayu A, Yalvaruban ağlayup B, Yalvaruban FK¹, Ağlayuban yalvarup MK², Yalvarup YK / ağlayuban: ağlayup MK¹ / eydür: eydür idi Yā FK¹, itdi Yā MK², eydür Yā YK // ḳıl ey: it FK¹ / ey: yā A, FK², YK, iy AÖ.

¹⁷¹² Ben: Bir AÖ, B, YK // Vaḳtidür: Vaḳtidür YK / Yā Rabbenā: beni Yā Rabb FK¹, YK / Rabbenā: Rab beni A, B, MK¹, Rabbi beni AÖ, FK², MK².

¹⁷¹³ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

¹⁷¹⁴ Cebrā'îl: Cebrā'îl A, FK¹, FK², MK¹, Ki Cebrā'îl M / didi ol-dem: ol-demde M // Muştılam: Mücdelerem MK¹, Mücde olsun MK² / şimdi: ben FK¹, imdi YK.

¹⁷¹⁵ seni: te'ālā MK² / bu evden: evden B, bundan MK², buradan YK / evden: evde M / eyleye: eyledi FK¹, M, MK¹, eyle YK // eyleyüp: idüp YK / eyleye: eyledi FK¹, M, MK¹, eyle YK.

YK74b	1717	Cümle mu‘abbirlerin cem‘ eyledi Anlara gördüğü düşü söyledi
	1718	Didi anlara bu gice görürem Nîl deñizinüñ yanına varuram
M56a	1719	Yidi şığır çıkdı şudan key semüz Memeleri toptolu süd biliñüz
AÖ57a	1720	Hem yidi arık şığır dağı çıkar Yırtıcı cānavar gibi burnı var*
MK ¹ 116a	1721	Ol semüz şıgırları hep yidiler FK ¹ 31b Derisin yiyüp qanını şordılar

¹⁷¹⁶ Bunlaruñ: Bunlarınñ AÖ / sözi hem: çün sözi AÖ, sözi YK / sözi hem olmadın: olmadın sözi A / hem: dağı FK² / hem olmadın tamām: tamām olmadın B, tamām oldı olmadın FK¹, dağı tamām olmadın M // düş gördi bilgil ey hümām: uyur düş gördi hemān A, FK², uyurdu düş görür AÖ, uyurdu düş gördi hemān B, uyur düş görür hemān FK¹, düş gördüğün aña didi MK¹, bir eyi düş gördi hemān MK², uyurdu düş gördi hemān YK. Bunlaruñ sözi hem olmadın tamām: Cebrā’il sözini Yūsuf diñledi MK¹.

¹⁷¹⁷ mu‘abbirlerin: mu‘abbirleri MK¹, MK² // Anlara: Bunlara A / gördüğü: gördi YK / düşü: düşün AÖ.

¹⁷¹⁸ Didi anlara: Didi MK¹ / bu gice görürem: görürem bu gice bir düş FK¹ / görürem: varuram B // Nîl: Qıl FK¹ / deñizinüñ: deñizi AÖ, MK², deñizin FK¹ / yanına: kenārına AÖ, MK¹, yanına ben MK².

¹⁷¹⁹ key: kiy A / key semüz: semüz MK² // toptolu: tolu FK² / biliñüz: bileñüz FK¹.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁷²⁰ Hem yidi: Yedi MK² / Hem yidi arık şığır dağı: Yedi şığır dağı ardınca A / yidi arık şığır dağı: dağı arık yedi şığır M // Yırtıcı: Birinci MK² / cānavar: cānāvār A, cānāvār B, cānavar FK¹, cānāvār FK², MK², cānāvārlar MK¹, cānāvārlar YK / burnı: yüzi FK², boynuzı MK¹ / burnı var: hep olar MK² / var: ey yār M.

¹⁷²¹ Derisin: Etini A, MK², Derisini YK / Derisin yiyüp: Dirisin B, Hem derisin hem M / qanını: qanını hep B, qanın YK. Derisin yiyüp qanını şordılar: Birer şıgırı yiyüp toymadılar MK¹.

1722 Birer şığırı yiyüp toyomadılar

Çarımları toyup çabarmadılar*

1723 Yidi baş buğday başı dağı biter

Başı büyük dānesi tok hep yiter

1724 Hem gög idi dānesi yumşak i cān

Hîç bir eksügi yoğ-ıdı bil i cān

Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

1725 Bu yidi buğday kökinden yidi çurı baş dağı

Bitdi andan dānesi yok başı aq paq ey ağı

1726 Uzadı çıkdı bular başa berāber oldılar

Çurı başlar yaş başa yapışbanı tırdılar

* Bu beytin vezni kusurlu.

¹⁷²² şığırı: şığır A, AÖ, B, FK¹, MK², YK / yiyüp: yediler A // toyup çabarmadılar: çabarup toyomadılar M, çabarmadılar toyomadı YK / çabarmadılar: çayırmadılar B, FK¹, çanamadılar MK². Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁷²³ Yidi: Didi FK² / Yidi baş: Yedi A, B / Yidi baş buğday başı dağı: Dağı yedi baş buğday başı M / baş buğday başı dağı: yaş dağı çurı buğday MK² / baş buğday başı dağı biter: yay buğdayı dağı yayıldılar FK¹ / biter: yiter AÖ // tok: eksügi yok MK² / tok hep: yok FK¹ / hep: çün A, AÖ, B, FK², MK¹, YK, hod MK² / yiter: bitir A, biter AÖ, B, FK¹, MK¹, MK², YK.

¹⁷²⁴ Hem gög idi dānesi yumşak: Gög idi YK / gög idi: göydi FK¹ / yumşak: yımışak AÖ, yumuşak MK¹ / i: ey A, B, FK², M // Hîç bir: Hîç AÖ, FK¹ / bir: biri AÖ, FK² / yoğ-ıdı: yoğdı AÖ / bil i cān: anuñ inan AÖ, B, FK², YK, hemān MK¹, anıñ inan FK¹. Bu beyit MK²'de yok.

¹⁷²⁵ Bu yidi: Büyüdi MK¹ / Bu yidi buğday: Buğdayuñ FK¹, Çuru başuñ MK² / yidi çurı: çurı A / yidi çurı baş dağı: bitdi çurı baş MK¹ / çurı baş dağı: çır baş B, baş çıkar FK¹, yeşil baş dağı MK², çur baş bitdi YK / baş dağı: baş AÖ, FK² // Bitdi: Yitdi FK² / Bitdi andan: Andan YK / dānesi: dāne M / dānesi yok başı: dānesi A / dānesi yok başı aq paq ey ağı: buğday başı aqdur inan FK¹ / yok başı: yok YK / yok başı aq paq: yok MK² / başı: baş FK² / başı aq paq ey ağı: aq baş AÖ, B, MK¹ / aq paq: aq M / ey ağı: ağı A.

A52a, B51b

1731 Eyle şandı anı sultān bil[e]mez nice_eylesün

Anlaruñ sözine inandı ‘il(i)m yok n’eylesün

Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

1732 Çün şarābdar bunı eşitdi güler

Geldi sultān yanına başın şalar

1733 Sultān eydür neye şalarsın başuñ

Bir fik(i)r var sende söylegil işüñ

1734 Dir şarābdār sultānum fikrüm budur

Bir yigit var zindan içre ol bilür

AÖ57b, M56b

1735 Kendünüñ düş gördüğünü söyledi

Şeytān’dur FK¹ / bir durnban[i]: berketdiler M / durnban[i]: idüp MK¹, YK / Şeytān’idür: Şeytān’a A, Şeytān B, MK¹, Şeytān’idür FK², Şeytān’dur M / didiler: uydılar A.

¹⁷³¹ Eyle: Öyle AÖ, B, M, MK², YK / anı sultān: anı A, sultān anı MK², sultān YK / bil[e]mez nice: bilméz A, bilmedi AÖ, bilmez FK¹, YK, nece M, ne MK² / eylesün: n’eylesün A, FK¹, eyleyin AÖ, eyleye B, bilsin MK², n’eylesiñ YK // Anlaruñ sözine: Sözüne A / sözine: sözene AÖ, sözin M / inandı: inandılar A, uydı YK / inandı ‘il(i)m yok: inandı MK² / inandı ‘il(i)m yok n’eylesün: uyma ziyān gelmesün FK¹ / ‘il(i)m: ‘ilmi M, ‘ilm YK / yok: böyle AÖ / n’eylesün: nice eylesin AÖ, ne söyleye B, n’eylesiñ YK. Bu beyit MK¹’de yok.

¹⁷³² şarābdar: şerbetçi A, AÖ, şarābdār B, şarābdar FK², şerbetdār MK¹, şarābdār MK², YK / eşitdi: eşid FK¹ / güler: n’ider A // Geldi sultān yanına: Sultāna geldi yene B / sultān: sultānıñ MK² / yanına: katına FK¹ / şalar: şallar MK¹.

¹⁷³³ neye: ne AÖ, FK¹, YK / şalarsın: şalarsıñ FK¹, M, YK, şallarsıñ MK¹, MK² / başuñ: başıñ AÖ, başuñ didi FK¹ // fik(i)r: fikriñ A, fikr FK¹, MK¹, YK / söylegil: söyle MK² / işüñ: anı AÖ.

¹⁷³⁴ Dir şarābdār: *-metin-* Şarābdār dir. Dir şarābdār: Dedi A, Şerbetçi eydür AÖ, Şarābdār B, Şarābdār dir FK¹, Şarābdār dir FK², Şerbetdār dir MK¹, Şarābdār iyder MK², Şarābdār eydür YK / sultānum fikrüm: sultāna YK / budur: bu durur A, FK¹ // zindan: zindān A, FK¹, FK², M, MK¹, MK², YK / zindan içre: zindānda ancağ B / içre: içinde AÖ, FK¹, MK², YK / ol bilür: bilür FK¹, turur MK².

Yūsuf anı yordüğünü söyledi

1736 Ol nice didi ise ol oldu hep

Ne buyurdu başımuza geldi hep

1737 Pādişāh eydür *ya* neye tūrasın

Tīz varubanı anı getüresin

1738 Şerbetçi dir utanuram varmağa*

Bir emānet didi idi ol baña

1739 Ben anuñ didüğünü unutmuşam

Şol vaq(i)t zindān içinden çıkmışam

FK²64b, YK75a 1740 Beni sultānuñ yanında añ didi

Döne döne baña işmarladı_ idi

¹⁷³⁵ düş gördüğünü: gördüğü düşi MK² // Yūsuf anı: Yūsuf' unı A, MK², YK / yordüğünü: yoyduğünü AÖ, yoyduğün FK¹, yoyduğünü FK², ta' birini MK², buyurduğünü YK.

¹⁷³⁶ didi: yordu A, yoydı AÖ, yordı YK / didi ise: buyurdısa B, buyurdusa FK¹, yoydıysa FK², ta' bir itdi MK² / ol: öyle AÖ, FK¹, FK², MK² / ol oldu: oldı M, MK¹, YK // buyurdu: buyurdıysa A, buyurur M / başımuza: başıma A, başıma ne FK².

¹⁷³⁷ tūrasın:-*metin*- tūrursın. Pādişāh: Sultān FK¹, MK² / *ya*: yā A, FK¹, MK¹, MK², YK / *ya* neye: neye AÖ, ne B, niye FK² / neye: niçün FK¹, ne YK / tūrasın: tūrursıñuz FK¹, tūrursıñ MK², durursıñ YK // Tīz: Tez A, MK², Tiz B, YK / Tīz varubanı: Neredeyse sen AÖ, Çağırūñ var FK¹ / varubanı anı: varup anı baña A, varuban anı sen B, anı aluban MK¹, varup ol yigidi MK², var anı aluban YK / getüresin: getürūñ FK¹, çıkarasıñ MK², getüresiñ YK.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁷³⁸ Şerbetçi: Şerbetdār MK¹ / dir: eydür AÖ, B, FK¹, FK², M, MK¹, YK // didi: dimiş MK² / didi idi: didiydi AÖ, YK, didiydi FK² / idi: hem A.

¹⁷³⁹ didüğünü: dedüğün A, didüğün MK¹ // vaq(i)t: vaqt FK¹, MK¹, YK, vaqtin FK² / zindān içinden: zindāndan MK² / içinden: içinde FK¹.

1741 Beni sulṭān yoḡlaya göre didi

Şuḡum yoḡdur beni ıkara didi *

1742 Dimemişem ben anı g l p saña

Utanuram Şimdi varmaġa aña

1743 P diş h eyd r y ziñe urmaya

Umarın ki seni utandurmaya *

1744 Ehl-i kem ld r z r  hal m ola

Ėatı s yl meye ol sel m ola

1745 Ŧuruban gitdi Őar bdar n'eyesün

P diş h emr itdi nice eyesün

¹⁷⁴⁰ sulṭ nuñ yanında aň: sulṭ na aňasın A, A , B, FK¹, MK¹, sulṭ na aňarsın FK², sen aňasın sulṭ na MK²,

sulṭ na aňasın YK / didi: didi ol A , B, dir-idi FK², didi YK // baña ıŐmarladı idi: hem ıŐmarladı A, ıŐmarladı ol B / ıŐmarladı idi: ıŐmarladı ol A , ıŐmarladı FK¹, MK¹, ıŐmarlar-ıdı FK², ol ıŐmarladı MK², ıŐmarladıydı YK.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁷⁴¹ beni: Őall h M. Bu beyit A, FK¹, FK², MK¹ ve MK²'de yok.

¹⁷⁴² anı: aña M / anı g l p: anı FK¹, gel p anı FK²// Şimdi varmaġa: varmaġa Şimdi M.

¹⁷⁴³ P diş h: Sulṭ n MK² / eyd r: dir A, dir ki FK¹, ider ol MK² / urmaya: urmaya A , B, gelmeye MK², Ėurmaya YK // Umarın: Umaram A, A , B, FK¹, MK¹, MK², YK / seni: ol seni MK².

* 1743-1768. beyitler arasındaki 24 beyit MK¹'de yoktur.

¹⁷⁴⁴ Ehl-i: Ehl  A, FK² / Ehl-i kem ld r z r : Ė lib  ehl-i k mil ki MK² / kem ld r: k mild r A, A  / kem ld r z r  hal m ola: k mil olan kişi urmaya FK¹ / z r : z ra A , B / ola: ol A , olan YK // Ėatı: Saña MK², Ėat YK / s yl meye: söylemege A / s yl meye ol sel m ola: sel m olup dili söylemeye FK¹ / ola: ol A , olan YK.

¹⁷⁴⁵ Ŧuruban: ŦoĖr lup MK² / Ŧuruban gitdi: Ŧuruban FK¹, Gitdi ben YK / Ŧuruban gitdi Őar bdar: Őerbeti gitdi aña A / gitdi Őar bdar: Őerbeti gitdi A  / Őar bdar: Őar bd r B, Őerbeti FK¹, Őar bdar FK², Őar bd r MK² /

Saňa diyüvireyin birin birin

1752 Ol yidi semiz şıgıruñ geldügi

Hem yidi baş yiñi buğday olduğı

1753 Bil yidi yıl gāyet ucuzlık ola

Şehr [ü] köyler cümle hep ni' met ˆtola

FK²65a

1754 Şol ˆkadar taħıllar ola ˆtoyalar

Evlere ˆamlara taħıl ˆkoyalar

1755 ˆTavarlar semrüye yağ süd ˆçok ola*

Oña yimişler ni' met dünyā ˆtola

1756 Yine işit yā yigit bu sözleri

ˆÇün arıķ şıgır yidi sēmüzleri

¹⁷⁵¹ diñle anuñ: diñlegil A / ta' birin: ta' birini A, FK¹, FK², ta' birin M, MK² // diyüvireyin: diyüvireyiñ YK / birin: bir B, YK, ben her M. Saňa diyüvireyin birin birin: Deyivirem nicedür saňa anı A, Diyüvirem anuñ ta' birini FK¹, Diyüvirēm nicedür saňa anı FK², Nicedür anı ben saňa diyeyin MK².

¹⁷⁵² Ol yidi: Yidi AÖ / semiz şıgıruñ: şıgır semiz FK¹ / şıgıruñ: şıgırlar A, AÖ, B, FK², MK², şıqırlar YK / geldügi: geldiler FK¹, MK², geldigin YK // yidi baş: baş B / yiñi: yedi A, FK¹, ˆtolu MK² / olduğı: oldılar MK², olduğın YK.

¹⁷⁵³ Şehr [ü]: *-metin-* Şehr-i. Bil yidi: Yidi FK¹ / ucuzlık: bollık MK² // Şehr [ü]: Şehri FK¹, Şehir MK², Şehrler YK / köyler: köy A, MK², kögli FK¹ / cümle hep: cümlesi MK², hep YK / hep ni' met: ni' metler B, buğday-ıla FK¹ / ni' met: buğday A, FK², MK² / ˆtola: ola MK².

¹⁷⁵⁴ taħıllar: maħşül MK², ni' metler YK / ola: ola ki MK² // ˆamlara taħıl: ve damlara maħşül MK².

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁷⁵⁵ Oña yimişler: *-metin-* Yimişler oña. ˆTavarlar semrüye yağ süd: Şıgırlar süd yağ semüz MK² / semrüye: semire M, YK / yağ süd: yağ FK¹, yağlar FK², süd yağ YK / ˆçok ola: ˆçoğala FK² // Oña yimişler: Yemişler ola A, Yimişler ola M / Oña yimişler ni' met: Yemişler ve dürlü ni' metler MK² / ni' met: ni' metle FK¹ / ni' met dünyā: dünyāya ni' met M / dünyā: dünya B.

1757 Daḥı ol yidi qurı buğday başı

Şordı qurutdı çün ol yidi başı

1758 Yidi yıl ġāyet kıızılığ olısar

Her kişı nefsenden ‘āciz qalısar

1759 Semüzlerde et [ü] qan qalmaduğı*

Yā arıqlar yiyüben toymaduğı

1760 Şoñraqı yıllarda ni‘ met olmaya

Ol ucuzlıq ni‘ meti hiç qalmaya

B52b

1761 Ol yidi başlar şorup tolmaduğı

Gögerüp rengi yeşil olmaduğı

¹⁷⁵⁶ Yine: Gine AÖ, YK / Yine işit yā yigit: Yā yigit işit yine A // Çün: Çok MK² / arıq şığır yidi: arıqlar yidiler AÖ. Çün arıq şığır yidi semüzleri: Daḥı bilün şol yidi buğday başı FK¹.

¹⁷⁵⁷ Bu beyit FK¹'de 1758. beyitten sonra gelmektedir. Daḥı ol yidi qurı: Hem daḥı bil ki yedi A / ol: şol AÖ, B, YK / ol yidi qurı: bil-ki şol FK², bil-ki şol yedi MK² / qurı buğday: buğday B // Şordı qurutdı çün: Çün qurutdı A, Cümle yediler MK² / qurutdı çün: qurt hem FK¹ / çün ol yidi: ol B / ol: şol MK² / ol yidi: olaydı M / başı: buğday başı A, yaşı FK¹. Daḥı ol yidi qurı buğday başı: Çün arıq şığır yidi semüzleri FK¹.

¹⁷⁵⁸ Yidi: Hem yidi FK¹, FK², Hem yedi MK² / kıızılığ: kıızılığ A, kıtlık AÖ, FK¹, FK², MK², YK, kıızılığ B / olısar: olur A // qalısar: qalır A, olısar FK², M. Her kişı nefsenden ‘āciz qalısar: Semüzlerde eti qanlar qalmaya FK¹.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁷⁵⁹ et [ü]: -*metin*- eti. et [ü]: etü A, et M, ya‘ nı YK / qan: qanı MK² / qalmaduğı: olmaduğı M // arıqlar: arıqlar da YK / yiyüben: yeyüp de MK² / toymaduğı: toymaduğunu AÖ, tolmaduğı M. Semüzlerde et [ü] qan qalmaduğı: Her kişı nefsend[e] ‘āciz qalısar FK¹.

¹⁷⁶⁰ Şoñraqı: Şoñraqı AÖ, FK¹, FK², YK / olmaya: qalmaya A, FK² // hiç: hiç AÖ, FK¹ / qalmaya: olmaya A, FK². Bu beyit M ve MK²'de yok.

¹⁷⁶¹ Ol yidi: Ol B, Alurdı FK¹ / başlar: başları FK¹ / şorup: sürüp A, şor FK¹, şararup YK, / tolmaduğı: toymaduğı B, FK¹, doymaduğı FK² // rengi yeşil: yeşil rengi FK¹ / yeşil: yişil AÖ. Bu beyit M ve MK²'de yok.

- A53a 1762 Yağmaya yağmur gög ot h̄ç bitmeye
Yimiş ağaçları yimiş tutmaya
- YK75b 1763 Şol kadar kaht ola ki halk buñala
Niceler bir loğma için kul ola
- MK²51b 1764 Yine andan soñra ucuzlık ola
Cümle ‘ âlem yirlü yirine gele
- AÖ58b 1765 Çün şarābdār bunı diñledi turur
Vardı sulṭāna anı haber virtür
- 1766 Çün bu sözi sulṭān anda işidür
Didi yā ol zindān içre ne turur
- FK²65b 1767 Varuban andan anı çıkarasın
Neye girdi şuçı nedür şorasın

¹⁷⁶² gög ot h̄ç: yerde ot MK² / gög ot h̄ç bitmeye: h̄ç bitmeye ot FK¹ / h̄ç: h̄ç A, AÖ.

¹⁷⁶³ FK¹’de beytin ikinci mısrası yok. ola ki: ola A, FK¹, FK², M / buñala: gele FK¹.

¹⁷⁶⁴ Yine: Gine AÖ, FK² / Yine andan soñra: Soñra FK¹.

¹⁷⁶⁵ şarābdār: şerbetçi AÖ, şarabdār B, FK¹, şarabdār FK² / diñledi: eşitdi MK² // anı haber: haber FK¹. Çün şarābdār bunı diñledi turur: Şerbetçi bu sözleri işidür A.

¹⁷⁶⁶ Çün: Bil M / Çün bu: Bu A / anda: andan AÖ, YK, anı B, M / işidür: diñledi FK¹ // Didi yā: Did FK¹, Dir YK / Didi yā ol: Dedi A, Didi ol âdem MK² / yā: ya FK² / zindān içre: zindānda MK² / ne: ol neyi A.

¹⁷⁶⁷ Varuban andan anı: Sen anı varup A, Varup zindāncı anı AÖ, Varup anı zindāndan MK² / andan anı: anı anda FK¹ / çıkarasın: çıkarasın AÖ, çıkarasız FK¹, MK², çıkarasın YK // Neye: Neçün B, Yine YK / Neye girdi şuçı

- M57b 1768 Aña kim güç eyledi ise bilëm
Göresiz ben de aña neler kılam
- MK¹116b 1769 Çün şarābdār geldi zindāna i cān
Yūsuf'a didi-ki işit ey cüvān
- 1770 Pādişāh bil seni āzād eyledi
Getürüñ yanıma diyü söyledi
- 1771 Şor aña zindāna kim koydı didi
Zulm idüben aña kim kıydı didi
- 1772 Yūsuf eydür şorsun ol hātunlara
Şol beni görüp elin kēsenlere

nedür: Şuçı nedür hem de anı A / şuçı nedür: yā şuçı ne YK / şorasın: şorsın AÖ, bilesin FK¹, bilesiz MK², şorasıñ YK. Bu beyit M²de yok.

¹⁷⁶⁸ eyledi ise: eylediye ben A, FK¹, YK, eylediye AÖ, B, FK², MK¹ / bilëm: bileyim B, görem MK¹, ne direm MK² // Göresiz: Göresinüz A, AÖ, FK¹, FK², Göresinüz B, YK, Göresin MK¹ / ben de aña: ben de B, ki ben de aña FK¹, aña ben de M / ben de aña neler kılam: anıñ cezāsın virem MK² / neler: ne A, AÖ, FK¹, YK / kılam: kılayım B, idem MK¹.

¹⁷⁶⁹ Çün şarābdār: Şerbetçi A, Şerbetdār MK¹ / şarābdār: şerbetçi AÖ, şarabdār B, YK, şarabdar FK² / geldi: gele MK² / i: ey A, B, FK², M / i cān: ol-zamān MK¹, hemān MK² // didi-ki: dedi A, didi-kim FK¹ / işit: diñle A, gel MK¹ / ey: iy AÖ.

¹⁷⁷⁰ bil: çün M / bil seni: seni MK¹ // Getürüñ: Götürüñ A / diyü: didi AÖ, FK², M, YK.

¹⁷⁷¹ Şor aña: Şoñra anı M / aña: aña kim FK¹ / zindāna: zindā MK² / koydı: çodı M / didi: idi FK¹ // Zulm: Zul(u)m MK², Zulmi YK / idüben: idüp A, iden FK¹, eyleyüp MK² / aña: saña AÖ / kıydı: çoydı AÖ, M, ise disün FK¹.

¹⁷⁷² Yūsuf eydür: Dedi Yūsuf A / şorsun: şorsuñ FK¹, şor FK², şor beni MK¹, şoruñ MK², şorsıñ YK / ol: Mışr' uñ FK¹ // elin: elini FK¹, MK².

- 1773 Var mı şuçum yoğ mıdur sulřān bile
Bilmeyicek vağt ola tōhmet ola
- 1774 Vardı sulřāna řarābdār sōyledi
Sulřān ol şatunları cem^c eyledi
- 1775 Didi sōyleñ bunı niçün itdiñüz
FK¹32b Yūsuf^ı ol zindāna iletđiñüz
- B53a 1776 Şuçı var mıdur anuñ idüñ baña
Niçün itdiñüz bu işleri aña
- A53b 1777 Didiler kim hāşā sulřānum özi
Ťođrıdur ol egri sōylēmez sōzi
- 1778 Hıç birimüze bizüm meyl itmedi
Ťođrı yolu şoyup egri gitmedi
-
- ¹⁷⁷³ Var mı: Var mıdur M / şuçum: cürmim A / yoğ mıdur: yoğ mı A, FK¹ / sulřān: sulřāna AÖ, sulřānum FK¹ // vağt ola: ol vağ(i)t B, ola FK¹, ol vağt MK¹ / tōhmet: zarar M / ola: kıla AÖ, B, FK¹, FK².
- ¹⁷⁷⁴ sulřāna řarābdār: řarabdār sulřāna B / řarābdār: şerbetçi A, AÖ, řarabdār FK¹, şarabdar FK², řerbetdār MK¹ // şatunları: şatunlara M, şatunlar YK.
- ¹⁷⁷⁵ sōyleñ: sulřān FK¹, MK¹ / bunı niçün: niçün böyle A // Yūsuf^ı ol zindāna: Zindāna Yūsuf^ı niçün MK² / ol zindāna: zindāna niçün A, FK¹, YK, zindāna neye AÖ, zindāna neye B, zindāna niye FK², MK¹ / iletđiñüz: atduñız FK¹, atdıñız MK², řoyduñız MK¹.
- ¹⁷⁷⁶ var mıdur anuñ idüñ: nedür sōyleñ anıñ MK² / anuñ: anı FK¹ / anuñ idüñ: idiñ anı YK / idüñ: eydüñ M // bu işleri: diyüvirüñ FK¹ / aña: baña FK¹, MK², buña MK¹.
- ¹⁷⁷⁷ Didiler kim: Didiler MK¹, YK / kim: ki AÖ / kim hāşā sulřānum: sulřānum anuñ A / özi: özümü FK¹ // ol egri sōylēmez: egri sōylēmezüz M / egri: yalan FK¹.

- 1779 Biz aña nice h̄il̄eler itmişüz
Mekr idüben zindāna iletmişüz
- AÖ59a, FK²66a, 1780 Hep bilürler Zelḥa'dur bunı iden
MK²52a H̄ātır-içün didiler bizüz iden
- 1781 Pādiṣāh bildi Yūsuf' uñ şuçı yoḵ
Ṭoḡrı olanları hep ḵurtara H̄aḵḵ
- 1782 Pes ṣarābdāra o dem emr eyledi
Yūsuf' ı t̄z var ḵıḵar getür didi
- M58a 1783 Dürlü ḥil' atler getürün̄ geydürün̄
Bir eyü at iledüben bindürün̄
- 1784 Yūsuf' a bu sözi ḥaber virdiler

¹⁷⁷⁸ H̄iç: Hiç AÖ, FK¹ / birimüze: birimüzi M / birimüze bizüm: bizim birimüze FK¹, birimüze ol MK¹.

¹⁷⁷⁹ nice h̄il̄eler: ḥıyānet YK / h̄il̄eler: ḥileler A, AÖ, FK¹, FK², MK², ḥil̄eler B // Mekr: Mek(e)r MK² / idüben: idüp anı A / iletmişüz: atmişüz FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁷⁸⁰ bilürler: bilürüz B, M, söylerler FK¹, bilürem MK² / Zelḥa'dur: Zeliḥā'dur A, Zelḥa'yıdı AÖ, B, Zeliḥa FK¹, Zelḥa idi FK², Zeliḥa'dur MK¹, Zeliḥa için MK², Zelḥa'ydı YK / bunı iden: iden A, itdi bunı FK¹, ṭıtdıñız MK² // H̄ātır-içün: Ḵorḵusından YK / didiler bizüz iden: itdiler yeri zindān B, tezv̄irlikler itdiñiz MK².

¹⁷⁸¹ olanları: olanlara M / ḵurtara: ḵurtarur B, ḵurtad FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁷⁸² Pes: Hem FK¹, FK² / Pes ṣarābdāra o dem: Sultān yine ṣerbetçiye A, Pes ṣerbetçiye sultān AÖ, Pes ṣerbetdāra MK¹, Ṣarābdāra ol zamān MK² / o dem: ol-dem B, FK¹, M, YK / ṣarābdāra: ṣarabdāra B, FK² // Yūsuf' ı t̄z: Yūsuf FK¹ / Yūsuf' ı t̄z var: Ğit Yūsuf' ı MK² / t̄z: t̄z AÖ, B / t̄z var: var A, t̄z FK², MK¹.

¹⁷⁸³ ḥil' atler getürün̄: dürlü ḥil' atler ile ṭon AÖ / ḥil' atler getürün̄ geydürün̄: dürlü ḥil' atler iletün̄ aña MK¹ / getürün̄: iletün̄ A, B, FK², aluñ FK¹, getürüp MK², iledün̄ aña YK // at: ata FK² / iledüben: iletün̄ A, alup anı MK² / bindürün̄: bindürün̄ aña MK¹.

Dürlü ħil' atler aña geydürdiler

1785 Cümle şehriñ ħalkı bile vardılar

‘İzzet-ile Yūsuf’ı_alup geldiler

YK76a

1786 Ayağına döşediler bezleri

Çaldılar tabl u neğäre sâzları

1787 Bir ata bindürübeni yitdiler

Yolları çārşuları tonatdılar

1788 Bu beşâretler-ile getürdiler

Sultānuñ sarâyına yitürdiler

1789 Gördi sultān Yūsuf’a karşı turur

Dağı Yūsuf sultāna selām virür

¹⁷⁸⁴ Dürlü: ‘İzzet-ile dürlü FK² / Dürlü ħil' atler aña: Aña dürlü ħil' atler A, ‘İzzet-ile ħil' atler FK¹. Dürlü ħil' atler aña geydürdiler: ‘İzzet-ile Yūsuf’ı_alup geldiler AÖ, Yūsuf’ı ‘İzzet-ile alup geldiler MK². Bu beyit MK¹’de yok.

¹⁷⁸⁵ Cümle: Bu cümle MK² // ‘İzzet-ile: ‘İzzetle MK¹ / Yūsuf’ı_alup geldiler: ħil' ati geydürdiler MK² / alup: bile alıp FK¹. Bu beyit A ve AÖ’de yok.

¹⁷⁸⁶ döşediler: döşdiler AÖ /döşediler bezleri: düşdi tezvîrleri MK² / bezleri: begleri B, yüzlerin YK // tabl u: tabl-ı AÖ, FK¹, M, tabl B, tanbül u YK / neğäre: naqqäre A, FK¹, M, MK², nâra YK. Ayağına döşediler bezleri: Düşdi ayağına şehriñ ħalkları A. Bu beyit MK¹’de yok.

¹⁷⁸⁷ bindürübeni: bindürüben FK¹, YK, bindirüp anı MK² // Yolları: Şoqaqları YK. Yolları çārşuları tonatdılar: Anı sultān katına iletdiler FK¹, MK², Anı sultānuñ katına iletdiler FK². Bu beyit A ve MK¹’de yok.

¹⁷⁸⁸ Bu beşâretler-ile: Ata bindirüp anı A, Böyle beşâretle anı AÖ, Anı bu şartlar-ıla M, Bu beşâretle anı MK² // sarâyına: katına A / yitürdiler: getürdiler YK. Bu beyit MK¹’de yok.

¹⁷⁸⁹ Dağı Yūsuf: -*metin*- Yūsuf dağı. Gördi sultān Yūsuf’a: Yūsuf’ı gördi sultān MK² / Yūsuf’a: Yūsuf’ı MK¹ / turur: varur A, AÖ, FK¹, MK¹, YK // selām: ħaber MK¹. Bu beyit B’de yok.

- 1790 Sulṭāna Yūsuf ʿ Arabça söyledi
Sulṭān aña bu nice dildür didi
- 1791 ʿ Emmüm İsmāʿ il dilidür bu didi
Döndi ʿ İmrānice aña söyledi
- B53b, MK¹117a 1792 Yine sulṭān bu nice dildür didi
Yūsuf aña bu atam dili didi
- FK²66b 1793 Ol dağı yetmiş dili de söyledi
Yetmişinde bile Yūsuf söyledi
- A54a 1794 Zīra yetmiş dil bilürdi pādişāh
Yūsuf iki artuğ bilürdi i şāh*
- MK²52b 1795 Yine sulṭān aña düşün söyledi

¹⁷⁹⁰ Sulṭāna Yūsuf: Sulṭān Yūsuf^a A, MK², Yūsuf sulṭāna M, Sulṭāna YK / ʿ Arabça: ʿ Acemce M. Sulṭān aña bu nice dildür didi: Yā Yūsuf bu dil niçe dildir bu dil didi MK².

¹⁷⁹¹ ʿ Emmüm: ʿ Emmi A, ʿ Emm-i B, ʿ Acem M / İsmāʿ il: İsmāʿ il AÖ, FK¹ / bu: bu dil MK¹, MK² // Döndi: Yine M, MK¹ / ʿ İmrānice: ʿ İmrānce FK², MK¹, ʿ İmrān dilince YK / ʿ İmrānice aña: ol-dem ʿ İmrāncada A, ʿ İmrānce aña ol B, aña ʿ İmrānice FK¹.

¹⁷⁹² Yine: Gine AÖ, FK², YK / sulṭān: yā FK¹ / bu: yā MK², yā bu YK / dildür: dil B, FK², YK, bu dil MK² // aña: didi MK² / atam: anam M, atamuñ MK¹ / dili: dilidür A, MK¹, MK².

¹⁷⁹³ Bu beyit AÖ'de 1794. beyitten sonra gelmektedir. Ol dağı yetmiş dili de: Yetmiş dürlü dilden sulṭān A, Yitmiş dürlü dilde sulṭān AÖ, Yetmiş dürlü dilde sulṭān B, M, YK, Yetmiş dürlü dilden aña FK¹, Yitmiş dürlü dilden sulṭān FK², Yetmiş dürlü dili de sulṭān MK² // Yetmişinde: Yetmiş de A, Yetmişde B / bile Yūsuf: Yūsuf bile AÖ, B, FK¹, FK², M, MK², YK, Yūsuf nebī MK¹.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁷⁹⁴ Zīra: Zīrā A, B, FK², MK¹, MK², YK, Zīr FK¹ / Zīra yetmiş: Yetmiş dürlü M // iki artuğ: artuğ MK¹ / bilürdi: bildi YK / i: ey A, B, FK¹, MK², YK, bil ey FK² / i şāh: o māh MK¹.

Yordı Yūsuf düşüni şerh eyledi

- AÖ59b 1796 Eşit imdi Yūsuf'ı daḥı n'ider
Pādişāhdan zindān ehlini diler
- 1797 Sulṭān eydür gönlüñi hoş eyledüm
Nē ki var cümlesin āzād eyledüm
- M58b 1798 Zindān ehlin cümle āzād itdiler
Anları daḥı kamu şād itdiler
- 1799 Haḫ te'ālā seni oddan kırtara
Vir şalavāt 'aşḫ-ıla peygāmbere

Der-Beyān-ı Rü'yet-i Pādişāh ve Ta'bir-i Yūsuf*

¹⁷⁹⁵ Yine: Gine AÖ, YK / Yine sulṭān: Sulṭān yine MK² / sulṭān aña düşün: düşün sulṭān aña FK¹ // Yordı: Yoydı AÖ, FK² / Yordı Yūsuf: Yūsuf daḥı FK¹, Buyırdı YK / Yordı Yūsuf düşüni: Buyıdı düşü Yūsuf'a A, Yūsuf daḥı düşün MK¹, Ta'bir itdi Yūsuf düşün MK² / Yūsuf düşüni: düşüni Yūsuf AÖ, düşüni Yūsuf B / şerh: ta'bir MK¹.

¹⁷⁹⁶ Eşit imdi: Eşit A / Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹, FK² / Yūsuf'ı daḥı: Yūsuf anda A, Yūsuf B, YK, Yūsuf ol-dem MK¹, daḥı Yūsuf MK² / daḥı n'ider: ne diler FK² / n'ider: diler A, ne diler FK¹, MK², ne ider YK // zindān ehlini: ehli zindām YK / ehlini: ehlin MK¹.

¹⁷⁹⁷ gönlüñi: gönlü YK / hoş: hoşlar K² / eyledüm: eylegil YK // Nē: Tā M / ki var: var ise MK² / var: vardur MK¹ / cümlesin: cümlesini FK¹, M, cümle MK¹, MK² / eyledüm: eyledi FK¹, eylegil YK.

¹⁷⁹⁸ cümle: cümlesin M / cümle āzād itdiler: āzād itdi pādişāh FK¹ / itdiler: eyledüm M // Anları: Anlara M / kamu: cümle A, AÖ, M / kamu şād: şād ḥandān MK¹ / kamu şād itdiler: şāz eyledi pādişāh FK¹ / itdiler: eyledüm M.

¹⁷⁹⁹ Haḫ te'ālā seni oddan: Cümlemiz de Tañrı nārdan MK² // şalavāt: şalāt FK¹ / aşḫ-ıla: 'aşḫla B, FK¹, sen daḥı ulu MK² / peygāmbere: peygāmbere FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

* Bu başlık sadece AÖ'de yer almaktadır.

- 1800 Diñle imdi pādişāhı gör n'ider
Yūsuf'a çoğ dürlü ' izzetler ider
- FK¹33a 1801 Didi Yā Yūsuf ögüt virgil baña
Hāğ te'ālā çün kemāl virdi saña
- 1802 İşde düşüm böyledür n'itmek gerek
Söyle nicesi yarağ itmek gerek
- 1803 Yūsuf eydür çoğ ekin ekdüresin
Evleri anbarları ÷oldurasın
- 1804 Hem 'alef ot hem zaḥīre ne-ki var
Cem' oluna yoğlanıla il ü şār
- 1805 Bir ḡuluña emr idesin cem' ide
Dürüşe hem gice gündüz sa' y ide

¹⁸⁰⁰ pādişāhı: pādişāh FK¹, MK² / gör n'ider: n'eyledi FK¹ / n'ider: kim ne ider MK² // Yūsuf'a: Yūsuf AÖ / çoğ: hoş AÖ, FK², MK², YK / çoğ dürlü: dürlü A, B / çoğ dürlü ' izzetler ider: eydir ekin ekdüresin FK¹.

¹⁸⁰¹ çün: çoğ MK² / kemāl virdi saña: seni virdi baña MK¹ / virdi: virmiş MK², YK.

¹⁸⁰² İşde: İmdi MK¹ // nicesi: kim nice MK¹. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²'de yok.

¹⁸⁰³ çoğ ekin: ekinler A, AÖ, B, FK¹, FK², M, YK / ekin: ekinler MK² / ekdüresin: ekdüresiñ YK // anbarları: bināları YK / ÷oldurasın: ÷oldurasıñ B, doldurasıñ YK.

¹⁸⁰⁴ 'alef ot: dā'ireñ A, daḥı ot 'ilāf MK² / ot hem zaḥīre: zaḥīre ola B / hem zaḥīre: zaḥīreñ A, zaḥīre ola AÖ, zaḥīre M, MK¹, MK², YK / ne: ola ne YK // oluna: ola bes A, ola FK¹, MK², ola pes FK² / yoğlanıla: yoğlana B, bes yoğlana FK¹, yoğlına FK², yer yığa cümle MK² / il ü: ilü AÖ, B, hem ilü FK¹, idi FK², eylü MK² / il ü şār: il şeher A, ne-ki var M. Cem' oluna yoğlanıla il ü şār: Bir ḡuluña emr idesin cem' ider MK¹.

¹⁸⁰⁵ ḡuluña: ḡuluñı FK¹ / emr idesin: idesin FK² / idesin: oluna M, idesiñ YK // Dürüşe: Ṭuruşa A, Düreşe AÖ, Devşüre B, Düşüre FK¹, Düyüşe MK² / hem: ol MK² / sa'y: bey' MK². Bu beyit MK¹'de yok.

- 1806 Sulṭān eydür kimse anı bilmeye
Cümle şehriñ halkı kâdir olmaya
- B54a, FK²67a 1807 Yūsuf eydür ger iz(i)n ola baña
İşbu yolda hizmet idem ben saña *
- 1808 Zîrâ ben anuñ kolayın bilürem
Nice olur hem ‘ ilâcın kıluram
- YK76b 1809 Sulṭān eydür zî-kerem luṭf idesin
Nice gerekse sen öyle idesin
- A54b, AÖ60a 1810 Ḥazneyi çün Yūsuf’a işmarladı
İşit imdi sulṭānı gör n’eyledi
- MK¹117b, MK²53a 1811 Pes çıkardı yüziginı tâcını

¹⁸⁰⁶ anı: bunı AÖ, B, MK¹, YK / anı bilmeye: kâdir olmaya MK². Cümle şehriñ halkı kâdir olmaya: Hiç bir kimse bu tedbiri bilmeye MK².

¹⁸⁰⁷ ger: Tañrı MK², gel YK / ger iz(i)n: iz(i)n FK¹ / iz(i)n ola: izniñ olursa MK¹ / ola: ide MK² // idem ben: idërem M, iderem MK², idem YK.

* 1807-1808. beyitler arasında MK²’de şu beyitler yer almaktadır: İşbu halkıñ işi-çün sa’yı iderem / Halk selâmet ola inşâ’allah ne ğam / Zîrâ halka menfâ‘atler olan kişi / Tañrı anıñ selâmet ide başını.

¹⁸⁰⁸ Zîrâ: Hem MK² / kolayın: kolayını MK² // olur hem ‘ ilâcın: ‘ ilâcın gerekse A / hem: ben B / hem ‘ ilâcın: ‘ ilâcını MK¹ / kıluram: bilürem YK.

¹⁸⁰⁹ zî-kerem luṭf: germ B, luṭf kerem MK¹ / zî-kerem: zî-ker FK¹ / idesin: idesin YK // gerekse sen: gerekse A, FK¹, MK², YK, gerek-ise AÖ, olursa B, gerek ise FK², MK¹ / idesin: yola gidesin MK², idesin YK.

¹⁸¹⁰ Ḥazneyi: Ḥazne ey YK / Ḥazneyi çün: Ḥazîneyi A, Ḥazneyi B, Ḥazîneyi şâh MK² / çün Yūsuf’a: Yūsuf hem FK¹, Yūsuf’a FK² // İşit imdi: İmdi işit B / sulṭānı: Yūsuf FK¹, Yūsuf’a FK², sulṭāna M, sulṭān MK¹, Yūsuf’ı MK² / sulṭānı gör: Yūsuf’a A, sulṭān anı B.

Yūsuf'a virdi dağın didi bunı

1812 Yūsuf anı barmağına dağınur

Ḥaznedārdur ol aña nişān olur

M59a

1813 Tācı geymedi didi lāyık degil

Ḳul olana bu şıfat bayık degil

1814 Sulṭān eydür gey nişānumdur benüm

Efdal itdüm seni bu ḥalkdan canum

1815 Çünki Yūsuf tācı urdı başına

Meşğūl oldı ḥaznenüñ her işine

1816 Bir yıla dek ḥizmet üzre oldı ol

Yıl olıcağ diñle imdi n'oldı ol

¹⁸¹¹ Pes: Bes A, AÖ, FK¹ // virdi: al M / dağın didi: dağındı çün YK / dağın didi bunı: bütün taqımını MK¹ / bunı: anı A, FK¹, FK². Pes çıkardı yüziginı tācı: Bir çıkarup yüzigin ağacın verür MK². Yūsuf'a virdi dağın didi bunı: Ḥaznedārdur ol aña nişān olur MK².

¹⁸¹² Yūsuf anı: Yüziginı MK² / dağınur: tağdı ol MK² // Ḥaznedārdur: Ḥaznedār B, YK, Ḥaznedardur FK² / ol aña: aña FK¹. Ḥaznedārdur ol aña nişān olur: Tācı geymedi ḳula lāyık degil MK².

¹⁸¹³ Tācı: Tācı MK¹, Tāc YK // şıfat: şıfat FK¹, FK² / bayık: lāyık A, FK¹, FK², M, MK¹, palık AÖ. Bu beyit MK²'de yok.

¹⁸¹⁴ Sulṭān eydür: Sulṭān AÖ / gey: ki FK¹, YK / nişānumdur: şānumdur MK¹ // seni bu: bu FK¹ / canum: cānum A, FK¹, MK¹, YK, cānum AÖ, M, MK².

¹⁸¹⁵ tācı urdı: urdı tācı M, tāc furdı YK / urdı: vurdı AÖ, B, ḳoydı MK² // ḥaznenüñ her: ḥazinenüñ A, ḥaznenüñ FK¹, ḥizmetinüñ M, ḥazine MK¹, ol ḥazneniñ MK² / her: hep FK².

¹⁸¹⁶ dek: den A, dağ AÖ, B, FK², ḳadar MK² / ḥizmet üzre: ḥizmet FK² / üzre: üzere AÖ, FK¹ / üzre oldı: oldı YK / oldı ol: old FK¹, oldılar MK¹ // olıcağ: olunca MK², olunca YK / imdi: çü A / n'oldı: n'itdi B, FK², n'etdi M, n'oldılar MK¹, ne oldı MK².

- 1817 Çün yıl olur hazneye sulṭān varur
Yūsuf ı alubanı köşke gelür
- 1818 Dürlü dürlü aña libās geydürür
Hem kılıcını daḫı kuşandurur
- 1819 Bir muraşsa^c taḫtı tezyīn eyledi
Yā Yūsuf bu taḫta çık otur didi
- B54b 1820 Yūsuf eydür taḫt senüñdür sulṭānum
Ben kuluñam sulṭānımsın sen benüm
- FK²67b 1821 Sulṭān eydür her ḫālūñden ḫoşnūdam
Dilerem-ki taḫtumı saña virem
- 1822 Yūsuf eydür şabr kıl ey sulṭānum
Gör ki nice emr ider Rabb'üm benüm

¹⁸¹⁷ yıl olur: oldı AÖ / olur: oldı MK¹, YK / hazneye sulṭān: sulṭān hazneye B, pādīşāḫ hazneye MK¹ // alubanı: aluban B, MK¹, YK / köşke: taḫtına MK¹. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK², de yok.

¹⁸¹⁸ dürlü: dür AÖ // kılıcını: kılıcın MK¹, YK, kılıncı MK² / daḫı: daḫı aña MK², daḫuban YK / daḫı kuşandurur: aña kuşadur ol FK¹.

¹⁸¹⁹ taḫtı: taḫt AÖ, FK¹, MK², YK / tezyīn: tezyīn A, AÖ, B, MK¹, tīzyīn FK², müzeyyen MK², tertīb YK / eyledi: itdiler AÖ // bu taḫta: taḫt B, taḫt sen FK¹ / bu taḫta çık: çık bu taḫta AÖ / çık: sen MK¹ / çık otur: otur A.

¹⁸²⁰ eydür: dir A / senüñdür: siziñdür FK¹, M, siziñdür FK², MK¹, YK // Ben: Men MK¹ / kuluñam: kulam B, MK¹, YK, kulam sen AÖ / sulṭānımsın: sulṭānım MK², sulṭānum YK / sen: sin FK¹, sensin MK², sensiñ YK.

¹⁸²¹ ḫālūñden: ḫālde MK¹ / ḫoşnūdam: ḫoşnūdum FK², M // Dilerem-ki taḫtumı: Dirliğimi təcımı B / virem: virdüm M. Bu beyit MK², de yok.

- 1823 Cebrāʿîl geldi Yūsuf'a söyledi
Tahta çık Rabb'ün saña emr eyledi
- 1824 Sulṭān eydür işbu benüm yirime
Sen maḥalsin gel-berü çık tahtıma
- 1825 Yūsuf anda tahta çıkar oturur
Geldi sulṭān Yūsuf'a karşı turur
- AÖ60b 1826 Çünkü Yūsuf Mısr iline ḥan olur
Hem otuz yaşında ol sulṭān olur
- A55a 1827 Tañrı aña virmiş-idi ḥūb cemāl
Yüzini gören kişi ḥayrān olur
- M59b 1828 Yüzini görse anuñ bedr olmuş ay
Kendü ḥüsnine dönüp peşmān olur

¹⁸²² Gör ki: *-metin-* Göreyüm-ki. şabr: şab(ı)r M // Gör ki nice emr ider Rabb'üm: Nece emr ider Rabb'üm gör M. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

¹⁸²³ Cebrāʿîl: Cebrāʿîl AÖ, FK¹, FK², MK¹ / geldi: gelüp MK¹ // Rabb'ün saña: saña Rabb'ün FK¹, sen deyü MK² / saña emr eyledi: emr eyledi saña FK².

¹⁸²⁴ eydür: ol A // maḥalsin: geçesin FK¹, lāyıkıñ MK², maḥalsıñ YK / gel-berü çık: çık gel berü B, çık benüm FK¹ / çık: geç FK² / tahtıma: yirime M.

¹⁸²⁵ çıkar: çıktı A, B, FK¹, FK², MK¹, MK², YK, çıkup AÖ / oturur: urur FK¹ // karşı turur: bī'at kıılır MK².

¹⁸²⁶ Mısr: Mış(ı)r FK¹, MK², Mısr'a FK² / iline: içine B // Hem otuz yaşında: Otuz yaşında hem MK² / ol sulṭān: pādīşāh FK¹, sulṭān MK¹.

¹⁸²⁷ aña virmiş-idi: virmişdi aña A / virmiş-idi: virmişdi FK¹, MK², YK // Yüzini: Yüzin A / gören kişi: görñ B. Bu beyit MK¹'de yok.

- MK¹118a, MK²53b 1829 Leylî dirken Mecnûn anı görsedi
FK¹33b Unudup Leylî'sini dîvâne_olur
- 1830 Güli bülbül medh iderken görse_anı
Gül buyumış diyü_işi efgân olur
- B55a 1831 Dünyāya ancılayın hūb gelmedi
Anuñ-içün 'āleme destān olur
- 1832 Zelḥa anı gördi geçdi dünyādan
Anuñ içün dünyā_aña zindān olur
- 1833 Ey Ğarḥ sen medh idemezsin anı
'Aql irişmez aña mestān olur

¹⁸²⁸ Yüzini: Yüzin MK² / görse: görmüş ola B / görse anuñ: görse MK² / bedr olmuş: bu kez B, beder olmuş iken

MK² / bedr olmuş ay: ay olmuş FK¹, bed(i)r ay olmuş olur MK¹ / olmuş: olur M // Kendü: Günde B / hüsine: hüsinden AÖ / dönüp: anuñ M / peşmān: peşimān MK¹, MK². Bu beyit A'da yok.

¹⁸²⁹ Leylî: Leylā A, FK¹, MK¹, MK², YK / görsedi: göreydi A, FK¹, M, MK², görseydi B, YK, göreiydi FK², görmedi MK¹ // Unudup: Unudur YK / Leylî'sini: Leylā'sını A, FK¹, FK², YK, Leyli'sini AÖ, Leyli'ni ol M, Leylā'yı MK¹, Leylā'sın MK² / dîvâne: divâne FK¹.

¹⁸³⁰ Güli: Bunı MK² / Güli bülbül: Bülbül gülü FK¹, Gül bülbülü MK¹ / iderken: ider MK¹ / görse_anı: görseydi AÖ, göreiydi MK², görseydi YK // Gül: Gel AÖ / buyumış: bu imiş MK¹, MK², YK / diyü: dir B, MK¹, deyüp MK², diye YK / işi efgân: dîvâne A / olur: iderdi YK.

¹⁸³¹ ancılayın: buncılayın AÖ / hūb gelmedi: gelmedi FK² // Anuñ-içün: Anuñ-çün A, AÖ, B, FK², Anuñ-çün FK¹, YK / destān: dāstān YK.

¹⁸³² Anuñ içün: Anuñ-çün M. Zelḥa anı gördi geçdi dünyādan: Zelḥa anı göricek dünyāda MK¹. Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

¹⁸³³ Ey: İy AÖ / sen medh idemezsin: medh idemessiñ sen YK / medh idemezsin: medh idemessiñ MK² // 'Aql: 'Aqluñ YK / 'Aql irişmez aña: 'Aqlı aña irişmez ol FK² / irişmez: irmez dil MK² / irişmez aña: aña irişmez B, MK¹, YK / aña: kim M / mestān: ḥayrān MK². Bu beyit FK¹'de yok.

- YK77a 1834 Gel-berü söyleyelüm anı yine
Vir şalavât ‘aşk-ıla peygambere *
- 1835 Çünkü Yūsuf tahta çıktı şāh olur
Cümle Mısr iline pādişāh olur
- FK²68a 1836 ‘Ālemūñ halkına hükmin yürüdür
Zulmi kesdi cümle ‘adlin yürüdür
- 1837 ‘Ālemūñ halkına elṭāf-ıla ol
Cümlesini eyledi kendüye kul
- 1838 Çün ucuzluk yılınıñ toğdı ayı
Yūsuf āgāh itdi yoğsulı bayı

¹⁸³⁴ söyleyelüm: gel söyleyem FK¹, söylëyeyim M, söyleyeyim MK², söyleyem YK / yine: gine MK² // şalavât: şalât FK¹ / ‘aşk-ıla: aşkla B, MK¹ / ‘aşk-ıla peygambere: enbiyānuñ rûhına A, enbiyānuñ cānına FK¹, FK², enbiyā ervāhına YK. Vir şalavât ‘aşk-ıla peygambere: Yūsuf’ın sultān olduğı söylene MK².

* 1834-1835. beyitler arasında AÖ’de şu başlık yer almaktadır: Şīr.

¹⁸³⁵ tahta çıktı: tahta YK / çıktı: çıkar A / şāh olur: oturur MK² // iline: ehline M, YK / pādişāh: ol sultān A, sultān AÖ.

¹⁸³⁶ hükmin yürüdür: hükmi bildürür MK¹, hükmi yürür YK / yürüdür: yürürdür FK² // Zulmi: Zulm AÖ, FK¹, Hıulm FK², Zul(u)m YK / kesdi: kesüp AÖ, B, FK¹, MK², kësip FK², kesilür YK / cümle: halka MK² / cümle ‘adlin: ‘adlin ile FK² / cümle ‘adlin yürüdür: ‘adl-ile yürür FK¹ / ‘adlin yürüdür: ‘adli taldurur MK¹, ‘adller yürür YK. Bu beyit A’da yok.

¹⁸³⁷ Bu beyit A’da 1838. beyitten sonra gelmektedir. M’de mısralar takdim-tehirlidir. elṭāf-ıla: elṭāfla FK¹, YK / ol: olur AÖ, aqul M // Cümlesini: Cümle halkı A, Cümlesin YK / eyledi kendüye: kendüye eyledi A, AÖ.

¹⁸³⁸ yılınıñ: vaktinde MK², ayınıñ YK / toğdı: doğar FK¹, toğar FK² / ayı: ay FK¹, YK // āgāh: tenbih YK / itdi: idi FK¹, eyledi MK¹ / yoğsulı: yoğsul FK² / yoğsulı bayı: yoğsul bay FK¹. Bu beyit M’de yok.

- 1839 Cümlesine ekin ekiñ didi ol
Hem ucuzluğ vaqtini bildürdi ol
- B55b 1840 Cümle yir yüzine ekin ekdiler
Yir qomadılar kamu düketdiler
- AÖ61a 1841 Ekdiler qomadılar tağı taşı
Ekin oldı dëre vü qaya başı
- 1842 Her nereye ekdilerse bitdi hep
Uzayup ʻ âdetçe boya yitdi hep
- 1843 Bayağı ʻ âdetçe oldı kamuşu
Bayağından artuğ oldı dānesi
- M60a 1844 Şöyle oldı evleri taldurdılar
Nice evler taldurup qaldurdılar

¹⁸³⁹ Bu beyit MK¹'de 1840. beyitten sonra gelmektedir. didi ol: didiler MK¹ // Hem: Çün A, M / bildürdi: bildürdi M, MK² / bildürdi ol: bildürdiler MK¹. Cümlesine ekin ekiñ didi ol: Yusuf aña eyledi mecnün bay M.

¹⁸⁴⁰ Bu beyit B'de alt alta iki kez yazılmış. Cümle yir yüzine: Yir yirine cümle FK¹, Yir yüzine cümle FK², Yer yüzine cümle MK² // Yir qomadılar: Bırakmadılar B, Yer qoymadılar MK² / Yir qomadılar kamu: Qābil olan yirleri M, MK¹ / kamu: kamu hep B, hep MK¹, hem anı MK² / düketdiler: döktdiler B, gitdiler FK¹, tonatdılar M, sürdiler MK¹. Bu beyit A'da yok.

¹⁸⁴¹ oldı: öñdi M / oldı dëre vü: ekdiler FK¹ / dëre: dereler FK² / dëre vü: vü dereler AÖ, düz ova MK¹ / vü: ve FK², M, MK² / vü qaya: depe A / başı: baş FK¹. Bu beyit B'de yok.

¹⁸⁴² Her nereye: Nereye AÖ, B, FK², YK, Nireye FK¹, Yere ne MK² / ekdilerse: ekerler ise B, ekdiler ise MK², YK / hep: ol B // Uzayup: Üreyüp YK / boya yitdi: boyı bitdi MK¹.

¹⁸⁴³ Bayağı: Paya FK², Bayaki YK // Bayağından: Payağından FK², Sā'ir yıldan MK², Evvelkinden YK. Bu beyit A ve FK¹'de yok.

MK ² 54a	1845	Dağı Yūsuf hāzneler eyledi ol Diñle imdi diyeyin n'eylëdi ol
MK ¹ 118b	1846	Yüzer altmış arşun evler yapdurur Buğday ile anları hep taldurur 1847 Şehr içini tulu buğday eyledi Dağı ot ile 'alef cem' eyledi
A55b	1848	Ni' met-ile geçdi çünki yidi yıl Her kimesne anda ğanī oldı bil
FK ² 68b	1849	Çünki kıtlık yılınıñ ayı toğar Yūsuf anda halkı ekinden yığar

¹⁸⁴⁴ Şöyle: Şol-қadar MK¹ / oldı: eküp A, MK², oñdı AÖ, FK², YK, ekdi FK¹ // evler: olur B, olur nice FK¹, evlere FK², evleri YK / taldurur: yapdurur A, MK¹, büyüdüp AÖ, pevyüdüp FK², büyüdi B, buyurup MK², büyüdüp YK / taldurur kaldurdılar: kalduralum didiler FK¹, kaldılar FK².

¹⁸⁴⁵ hāzneler: hāzīneler MK¹ / eyledi ol: eylediler A, eyledi MK¹ // diyeyin: dağı MK¹, YK / n'eylëdi ol: n'eylëdiler A, neler eyledi MK¹.

¹⁸⁴⁶ Yüzer: Yüz A, AÖ, B, FK¹, M, MK¹, YK / altmış: atmış FK¹ / arşun: 'arşın YK / arşun evler: evler anbarlar A, evler FK² / yapdurur: yaptılar AÖ, yapdurdılar FK², eyledi ol MK² // Buğday: Buğda FK² / Buğday ile: Buğdayla FK¹, MK² / anları hep: hep anları A, FK¹, MK¹, anları AÖ / hep taldurur: taldurdı ol MK² / taldurur: taldurdılar AÖ.

¹⁸⁴⁷ Şehr içini tulu: Şehriñ içi taldı MK² / içini: içi AÖ, içinde FK¹ / tulu buğday: dürlü ni' met MK¹ // Dağı ot ile 'alef: Ot 'alef buğday çok MK¹ / ot ile: otu hem AÖ / ile: çok M, hem YK / ile 'alef: 'alef hep FK¹, 'alef FK² / 'alef: 'ilāf MK². Bu beyit A ve B'de yok.

¹⁸⁴⁸ Ni' met-ile: Ni' metle MK² / geçdi çünki: çünki geçdi A, FK¹, FK², bil-kim geçdi MK² / çünki: çün YK // Her kimesne: Cümle kimse A / kimesne: kimsene FK¹, ne kimse M, kimse MK², YK / anda: evinde MK² / anda ğanī: andağı FK¹ / anda ğanī oldı: ğanī oldı anda A / ğanī: ğanī M / bil: ol MK².

- B56a
- 1850 ıtılığũ dũrlũ nişanı belũrũr
şan' at ehli işleyemez yorulur
- 1851 Bir gice sultān yatur-iken şurur
Baņa yimek getũrũn dir ağırur
- 1852 Ādemi řayvān yiyũp şoymaz olur
Tĩz acığur alıға şoymaz olur
- 1853 Bu acımağũn sebebi ne idi
Diņle imdi rāvĩler bũyle didi
- 1854 Hā te' ālā Cebrā'ĩl'e _emr eyledi
' Āřĩ' oldu cũmle maħlũ in didi

¹⁸⁴⁹ ũnki ıtlı: ıtlı YK / yılınuņ: bilinsiņ MK² / ayı: ay MK¹, evvel ay YK / şoğar: eser FK¹ // anda: andan AŐ / anda ħalkı: anda B / anda ħalkı ekinden: ħalkı ol-zamān kendũye MK¹ / ħalkı: ħalk FK¹ / yığar: yıgaz FK¹, yağar M, MK².

¹⁸⁵⁰ belũrũr: belũrdi AŐ, yayılır B, bilinũr MK¹ // şan'at: şan'atlar M / ehli: ehl AŐ / ehli işleyemez yorulur: işlemez her kişi boş yũrũr MK² / işleyemez: işlemez hep B, MK¹, işlemez FK¹, FK², M.

¹⁸⁵¹ Bu beyit MK¹'de 1852. beyitten sonra gelmektedir. yatur-iken: yaturken A, FK¹, FK², M, MK¹, MK², YK, yatur B / şurur: ağırur A, hem durur FK², gũrũr MK² // dir: deyũ A, MK² / ağırur: buyurur M, MK¹, MK².

¹⁸⁵² Ādemi: Ādem A, B, FK¹, FK², M, MK¹, Ādam YK / řayvān: řayvānı M / yiyũp: yiyũben A, FK¹, MK¹ / yiyũp şoymaz olur: dimez cũmle ȳlũr MK² // Tĩz: Tiz A, AŐ, B, YK, Tez MK² / acığur: acıup AŐ, B / şoymaz: şayanmaz MK¹.

¹⁸⁵³ acımağũn: acımağın FK², acımağa MK², acımanuņ YK / sebebi: sebep MK², YK / ne: bu A, hem bu MK² / ne idi: neydi B, buydı FK¹, buyudı FK² // rāvĩler: rāvĩler B / bũyle: řũyle A / bũyle didi: ne buyurur MK².

¹⁸⁵⁴ Cebrā'ĩl'e: Cebrā'ĩl'e AŐ, MK¹, Cebrā'ĩl FK¹, FK² // maħlũ: ħalk MK¹ / maħlũ in: maħlũlar MK² / in: bil YK.

- 1855 İndi Cebrā`īl acıġuñ dir çağırur*
 ˆ Āş̄s̄iz Tañrı size kıtlık virür
- AÖ61b 1856 Virmek almağ Tañrı`dandur bilesiz
 Mü`min olup toġrı yola gelesiz
- B56b, YK77b 1857 Tıydı Yūsuf çünki işbu ħālleri
 Bildi didi geldi kıtlık yılları
- 1858 Ekin ekmeñ didi hem şimden girü
 Ekin olmaz biliñüz şimden girü
- M60b, FK¹34a 1859 Yağmadı yağmur vü ħiç esmedi yıl
 Bitmedi ot hem ekin olmadı bil
- 1860 Yimiş olmadı ağaçlar kırudı

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁸⁵⁵ İndi: Andan YK / Cebrā`īl: Cebrā`īl AÖ, FK², MK¹ / acıġuñ: açlık diyü MK¹ // ˆ Āş̄s̄iz: ˆ Āş̄i olduñuz MK¹, ˆ Āş̄ilersiñüz YK / ˆ Āş̄s̄iz Tañrı: ˆ Āş̄i sizsiz M / Tañrı size: size Tañrı FK² / kıtlık: açlıklar M. Bu beyit MK²'de yok.

¹⁸⁵⁶ Tañrı`dandur: Tañrı`nuñdur A, B, FK², MK¹, Tañrı`nuñdır AÖ, Tañrı`dan YK / bilesiz: bilesin MK² // Mü`min: Mü`mīn YK / gelesiz: gidesiz A, MK¹, gelesin MK².

¹⁸⁵⁷ MK¹'de mısralar takdim-tehirlidir. Tıydı: Didiydi YK / işbu: bu MK¹, YK // Bildi: Bilüñ MK¹ / yılları: ılları B. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²'de yok.

¹⁸⁵⁸ didi hem: didi A, MK¹, hem FK¹ // Ekin olmaz: Olmaz MK² / biliñüz: bilüñ hem YK / biliñüz şimden girü: hem şimden girü biliñ FK¹, biliñ hem şimden gerü MK².

¹⁸⁵⁹ vü: -*metin*- ve. Yağmadı: Yağmaya AÖ / yağmur vü ħiç esmedi: hem esmedi yağmur ile YK / vü ħiç: hem B, MK¹ / vü ħiç esmedi: esmedi A, FK¹ / ħiç: hem AÖ, FK², MK² / esmedi: esmeye AÖ // hem ekin: ekin hem FK¹ / olmadı: oñmadı YK / bil: o yıl MK¹.

Cānavarlar birbirini yir-idi

1861 Çünkü halk elde olanı yidiler

Cümle gelüp Yūsuf'a yalvardılar

MK²54b

1862 Didiler kim bize çāre idesin

Biz kırıldık yā bizi nice_ idesin

FK²69a, MK¹119a

1863 Bunların sözünü sultān diñledi

Anbar açuñ diyüben emr eyledi

1864 Vardı kullar açdılar anbarları

İşbu halka şatdılar taħılları

1865 Altun aqçe ellerinde olanı

Virdiler taħıla aldılar anı

¹⁸⁶⁰ Yimiş: Yimişler A, FK¹, FK² / olmadı ağaçlar: ağaçları cümle AÖ / ağaçlar: ağacı MK², hem ağaçlar YK // Cānavarlar: Canāvarlar A, B, FK¹, MK¹, YK, Canavarlar MK² / birbirini: birbirin A, AÖ, FK¹, birbirin FK², YK, birbirine M / yir-idi: yirler idi A, yırttı FK¹, yidi YK.

¹⁸⁶¹ Çünkü halk: Cümle maħlūk AÖ / halk elde olanı: ol yıl olanı MK² / elde: anda B, evde M / olanı: olanın A, AÖ, B, FK¹.

¹⁸⁶² Bu beyit FK¹'de 1863. beyitten sonra gelmektedir. kim: ki MK² / çāre: bir çāre MK¹ / idesin: idesiz YK // yā bizi: bizi A, bize M, MK² / nice: çāre MK² / nice_ idesin: n'idesin B, nic'idesin FK², MK¹ / idesin: idesiñ YK.

¹⁸⁶³ sözünü sultān: sözün FK¹ / sultān: Yūsuf AÖ, B, FK², MK², YK / diñledi: eşidür MK² // diyüben: deyü B, diyü FK¹ / emr eyledi: söyledi FK¹, FK². Anbar açuñ diyüben emr eyledi: Anbarı açdırup bunlara yedirür MK². Bu beyit A'da yok.

¹⁸⁶⁴ Vardı: Vardılar FK¹, MK¹, Varup MK² / anbarları: anbarı FK¹ // taħılları: ħullaları MK².

¹⁸⁶⁵ Bu beyit A'da 1866. beyitten sonra gelmektedir. olanı: ne-ki var FK¹, ola anı FK², varını MK¹ // Virdiler: Virdi FK¹, Geldiler M, MK¹ / taħıla: taħıllara A, taħıllar FK¹, taħıl FK², taħulla MK² / aldılar: virdiler M, MK¹ / anı: her ne-ki var FK¹.

- A56a
- 1866 Bir yıla dek yidiler düketdiler
Yine buğdaya Yūsuf'a gitdiler
- 1867 Evde olan gümüş altun şeyleri
Dağı gevher ne var-ısa hep varı *
- 1868 İledüp virdiler anları dağı
Yine buğday aldılar bil ey ağı
- 1869 Bir yıla degin anı da yidiler
Ber[e]kēti yok-durur nice_ideler
- 1870 Üçüncü yıl cümle tavarlarını*
Buğdaya virdiler eltüp anları
- 1871 Dördüncü yıl kul qaravaş ne-ki var*

¹⁸⁶⁶ yıla: yılda YK / dek: degin A, AÖ, B, FK², dekdir FK¹, kadar MK², anı YK / yidiler: yiyüp A, AÖ, B, FK², MK¹, YK // Yine: Gene B / buğdaya: buğday deyü A / buğdaya Yūsuf'a: Yūsuf'a buğdaya AÖ, YK, Yūsuf'a tağıla B, buğday almağa MK¹ / gitdiler: geldiler MK¹, YK.

¹⁸⁶⁷ gümüş altun: *-metin-* altun gümüş. Evde: Ora FK¹, Orada M / olan: olanı FK¹ / gümüş altun: altun aqçe A / şeyleri: virdiler A, bakırların AÖ, bilēzikleri B, ne ki var FK¹, pazutları FK², tez geldi M, olanlarını MK², bilēzüklerin YK // Dağı gevher ne: Her nesı A / gevher: her FK¹, MK² / gevher ne var-ısa hep varı: her ne var yine her varını FK² / var-ısa: varsa FK¹ / hep: her B, FK¹, YK, hem MK² / varı: varını A, FK¹, MK², varın AÖ, B, düzdi M, birin YK.

* 1867-2142. beyitler arasındaki 274 beyit B'de olmayıp bu beyitler arasında Süle Fakih'in *Yūsuf ve Zelihâ*'sından 207 beyit bulunmaktadır.

¹⁸⁶⁸ virdiler anları: anı virdiler A / anları: anlar FK¹, anlara M // aldılar bil: aldılar A, MK¹, aldı anlar YK / bil ey: hem ol MK² / ey: iy AÖ.

¹⁸⁶⁹ Bu beyit MK¹'de 1870. beyitten sonra gelmektedir. yok-durur: yokdur MK¹. Bu beyit A, AÖ, FK¹, FK², MK² ve YK'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁸⁷⁰ FK¹'de beytin ikinci mısrası yok. cümle: cümleten MK¹ / tavarlarını: evlerini MK¹, dīvārlarını MK² // eltüp anları: hep varını A, anıñ varını AÖ, iletüp anı MK¹, cümle varını MK², altununuñ varını YK / anları: varını FK².

Cümlesin buğdaya virdiler i yār

AÖ62a

1872 Bişinci yıl yirlerin evlärini*

Virdiler buğdaya cümle varını

1873 Altıncı yıl cümle oğlancuqların*

Virdiler buğdaya hep birin birin

M61a

1874 Yidinci yıl kendüleri geldiler*

Dişi irkek Yūsuf'a ıul oldılar

1875 Ulu kiçi Mışr'da hıç ıalmadı

Ya' nı gelüp Yūsuf'a ıul olmadı

1876 Cümle Mış(ı)r Yūsuf'ıñ mülki olur

Cānlu cānsuz cümlesi mülki olur

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁸⁷¹ Dördüncü yıl: Dördüncü YK / ıul: cümle ıul M / ıul ıaravaş ne-ki: cümle ıul ıaravaş FK² // Cümlesin buğdaya: Buğdaya cümlesin FK² / i: ey A, FK¹, FK², MK¹, MK² / i yār: olar AÖ.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁸⁷² yirlerin: yerlerini MK² / yirlerin evlärini: cümle evlerin yirlerin A, yirlerini hep hemān MK¹ // varını: varın A, mālını M, ol-zamān MK¹. Bu beyit FK¹'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁸⁷³ cümle oğlancuqların: oğlancuqların FK¹ / oğlancuqların: oğlanların A // buğdaya hep: cümle buğdaya A / birin birin: birbirin A, FK², M, MK¹, virin yirin MK².

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁸⁷⁴ Dişi irkek: *-metin-* İrkek dişi. kendüleri: cümle maıhlık AÖ / kendüleri geldiler: cümle kendü kendülerin A, cümle kendi gıtdiler FK¹, cümle geldi kendiler FK², MK², YK // Yūsuf'a: cümle FK¹.

¹⁸⁷⁵ Ulu: Büyük MK¹ / kiçi: kişi FK¹, güci M, küççük MK¹, keci MK² / hıç: hıç AÖ, FK¹, kimse MK¹ // gelüp Yūsuf'a: Yūsuf'a gelüp MK² / olmadı: olmadıç AÖ, olmadıç YK. Ya' nı gelüp Yūsuf'a ıul olmadı: Cümle Mışr Yūsuf'ıñ mülki oldı MK¹.

- 1877 Hâk te‘âlâ Yûsuf’a ikrâm ider
Virdi bu devletleri in‘âm ider
- FK²69b, MK²55a 1878 Ya‘nî evvel Yûsuf’ı kûl eyledi
Şoñra halkı Yûsuf’a kûl eyledi
- 1879 Çünkü Yûsuf taqdîre şabr eyledi
Tañrı anı ni‘mete garq eyledi
- 1880 Hânümân Mısr halkı hep mülki olur
İşit imdi Yûsuf anda ne kıılır
- YK78a 1881 Kıtılık olıcaq Yûsuf gör n’eyledi
Şol kadar büyük kazanlar eyledi
- A56b, MK¹119b 1882 Günde tolu tolu aşlar bişürür
Cümle faqrîleri aña üşürür

¹⁸⁷⁶ Cümle Mış(ı)r: Mış(ı)r cümle M. Bu beyit A, FK¹, FK², MK¹ ve MK²’de yok.

¹⁸⁷⁷ devletleri: ni‘metleri YK.

¹⁸⁷⁸ Ya‘nî: Tañrı MK² / evvel Yûsuf’ı: anı evvel YK.

¹⁸⁷⁹ Yûsuf taqdîre şabr: bu kadar Yûsuf şabr MK² / şabr: şükr FK¹ // anı: şoñra MK² / anı ni‘mete: ni‘mete anı M.

¹⁸⁸⁰ Hânümân: Hânümânı AÖ, MK², Hânümânı FK¹, Hânümân FK², M, YK / Mısr halkı: Mış(ı)r A, FK², Mısr’a FK¹ / Mısr halkı hep mülki olur: cümle hep kûl eyledi MK² / halkı hep mülki: mülki hep AÖ / mülki: mülk A // İşit: İşbu YK / Yûsuf anda: Yûsuf da A, AÖ, FK¹, Yûsuf’la FK², şoñra Yûsuf MK², Yûsuf’a YK / ne: neler FK¹ / ne kıılır: n’eyledi MK². Bu beyit MK¹’de yok.

¹⁸⁸¹ olıcaq: olunca MK² / Yûsuf: Yûsuf’ı YK.

1883 İşbu halkı şol kadar direrdi ol

Aç komazdı cümle toyururdi ol

1884 Çünkü kaḥ(ı)tlık Mıṣ(ı)r'dan şavılır

Vardı Ken'ân ili gâyet kaḥt olur

1885 Yine yağmurlar yağar otlar biter

Cümle halkuñ eli ni' mete yitër

1886 Diñle imdi Yūsuf'ı sulṭān-ıla

Söyleşürler ikisi ol ḥan-ıla

AÖ62b

1887 Yūsuf'a sulṭān didi-ki çok yaşa

FK¹34b

Mıṣr'ı hep ḳul eyledüñ başdan başa

¹⁸⁸² tolu tolu: tolu AÖ, günde tolu FK¹, dürlü dürlü MK¹, MK² // faḳḳıleri: faḳḳıleri FK¹, faḳḳıleri FK², YK / aña üşür: anı üleşdirür M.

¹⁸⁸³ halkı: ḥalka MK² / şol kadar: şöyle MK¹, cümle YK / direrdi: dirdi A, virürdi AÖ / direrdi ol: toyladı FK¹, öyün verür MK² // Aç komazdı: Acıkmazdı YK / komazdı: komaz hiç FK¹, komaz hiç FK², koymazdı MK¹, komaz MK² / cümle: cümlesini FK¹, cümleyi M, cümlesin MK² / toyururdi: toyardı YK / toyururdi ol: toyladı FK¹, anda toyurur MK².

¹⁸⁸⁴ kaḥ(ı)tlık: bu kıtlık AÖ, YK, kıtlık MK¹ / Mıṣ(ı)r'dan: Mıṣr ilinden AÖ, MK¹ / şavılır: şarılr YK // Vardı: Çün YK / ili: ilini ekini YK / gâyet kaḥt: kıtlık MK¹ / kaḥt: kıtlık AÖ. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²'de yok.

¹⁸⁸⁵ Yine: Gine AÖ / yağmurlar: yağmur MK¹, MK² / biter: yiter AÖ // eli ni' mete yitër: ni' mete eli baḳar A / ni' mete: ni' mene AÖ.

¹⁸⁸⁶ Yūsuf'ı: Yūsuf A, FK¹, MK² / sulṭān-ıla: sulṭānla YK // Söyleşürler: Söyle severler FK¹, Söyleşür MK² / ol: o FK¹ / ḥan-ıla: ḥanla YK. Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁸⁸⁷ Yūsuf'a sulṭān: Yūsuf sulṭāna FK¹ / ki: kim A, MK¹ // Mıṣr'ı: Mıṣr A, AÖ, FK², MK¹, Mıṣr halkını FK¹, Mıṣr'a M, Mıṣr ehlini MK² / eyledüñ: oldı A / eyledüñ başdan başa: eyledi FK¹.

- 1888 Bisledüñ hep anlaruñ cümlesini
Şinlik eyelëdüñ bu halkuñ yasını
- M61b 1889 Yūsuf eydür diñle ne diyem saña
Mışır halkı cümle kul oldu baña
- 1890 Hıağ te‘ ālā virdi bu devletleri
Kereminden virdi bu ni‘ metleri
- 1891 Diñle imdi sulṭānum ben n’eyledüm
Bunlaruñ cümlesin āzād eyledüm
- FK²70a 1892 Dağı mālların taşadduğ eyleyem
Tañrı’nuñ virdüğine şükr eyleyem
- 1893 Mālların tavarların cümle virëm
Āzād oluñ diyübeni buyuram

¹⁸⁸⁸ Bisledüñ: Bildüñ M / hep anlaruñ: anlarıñ hep FK¹, MK², anlaruñ hep M, anlaruñ MK¹ // eyelëdüñ: itdüñ MK¹ / yasını: başını AÖ, MK², yarısını MK¹. Bu beyit A’da yok.

¹⁸⁸⁹ Yūsuf eydür: Yūsuf u FK² / ne diyem: imdi n’idem MK² / diyem: direm A, AÖ, FK¹, MK¹, YK, dirëm FK² // baña: saña AÖ, MK².

¹⁸⁹⁰ Kereminden: Kerāmetden FK¹ / ni‘ metleri: devletleri bu ni‘ metleri FK².

¹⁸⁹¹ imdi: ey M / imdi sulṭānum: sulṭān bunları MK², YK, sulṭān FK² / imdi sulṭānum ben: sulṭān bunları AÖ, sulṭānum ben bunlara FK¹ / n’eyledüm: n’eylerem YK // Bunlaruñ: Anlarıñ YK / eyledüm: eylerem YK.

¹⁸⁹² eyleyem: eyledüm MK¹, iderim YK // Tañrı’nuñ: Tañrı’muñ YK / virdüğine: virdüğini M / şükr: şük(ü)r MK², YK / eyleyem: eyledüm MK¹, iderim YK.

¹⁸⁹³ Mālların: Māllarını M / tavarların: develerin A, dövölerin YK / tavarların cümle virëm: dağı tavarlarını M / cümle: hep MK¹ / virëm: vireyim AÖ, vire FK¹, FK², virür MK¹, YK // oluñ: olsun MK² / oluñ diyübeni

- MK²55b
- 1894 Çünkü anlar bu sözi işitdiler
Yūsuf'a çoğ çoğ du' ālar itdiler*
- 1895 Döndi yine Yūsuf eydür sulṭānum
Tahtuñ elümde emānetdür benüm
- 1896 Şimdiye dek saña hizmet eyledüm
İşde tahtuñ yine teslīm eyledüm
- 1897 Sulṭān eydür ḥāṣā ey cānum cānı
Sensin şimden girü Mısr sulṭānı*
- 1898 Ben de bil senüñ ḫapuñda bir ḫulam
Sulṭānımsın ben de yanıñda tıram
- 1899 Senüñ itdüğüñi ' aceb kim ider

buyuram: eyleğüm cümle hep varını M / diyübeni: deyüben de A, diyüben MK¹, YK / buyuram: söyleye FK¹, buyura FK², buyurur MK¹, YK.

¹⁸⁹⁴ anlar: bunlar YK // çoğ çoğ: çoğ FK², MK¹, hem çoğ MK².

* 1894-1901. beyitler arasında YK'de anlam itibariyle beyitlerin devamı niteliğinde mensur bir bölüm yer almaktadır. Bu beyitler arasındaki 6 beyit de YK'de yoktur. Bu mensur bölüm için bkz.: s. 796-809.

¹⁸⁹⁵ yine: gine AÖ, MK¹ // elümde emānetdür: emānetdür elimde AÖ, emānetdür elümde MK¹. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²'de yoktur.

¹⁸⁹⁶ dek: ḫadar MK² / eyledüm: eyledik MK² // yine: saña AÖ, FK¹, MK², gine MK¹ / teslīm: teslīm A / eyledüm: eyledik MK².

* Bu mısramın vezni kusurlu.

¹⁸⁹⁷ ḥāṣā: ḥāṣa FK² / ḥāṣā ey: ey FK¹, ey benim MK² // Sensin şimden girü: Şimden gerü olduñ MK² / şimden girü: şimdi FK¹ / girü: soñra MK¹ / Mısr: Mısr'ıñ FK¹, Mısr'ın MK².

¹⁸⁹⁸ Ben de bil: Ben de MK¹ / bir ḫulam: ḫul olam MK² // Sulṭānımsın: Sulṭānımsın MK¹, MK².

Yā senūñ yoluña var mı bir gider

A57a, MK¹120a 1900 Çünkü bunlaruñ sözi oldı tamām
Vir şalavāt Muştafā'ya ve's-selām

Yūsuf 'Aleyhi's-selām*

1901 Diñle imdi yine Yūsuf nice_olur
Hak te'ālā Cebrā'îl'e buyurur

AÖ63a 1902 İn Yūsuf'a benüm emrüm söylegil
Leşkerin cem' eylesün öyle digil

1903 Mısr şehrinden çıkuban gözlesün
Her kime uğrarsa vezîr eylesün

M62a 1904 Cebrā'îl indi Yūsuf'a söyledi
Ol da tırdı leşkerin cem' eyledi

¹⁸⁹⁹ itdüğüni: itdüğüñ A, MK¹ / 'aceb kim: kim FK² // Yā: Ya AÖ, FK² / var mı bir: varup kim FK¹ / bir: kim FK². Bu beyit MK²'de yok.

¹⁹⁰⁰ bunlaruñ sözi: bu söz burada A, FK², MK², bu sözler dahı AÖ, bu sözi bur FK¹, Yūsuf sözleri MK¹ // şalavāt Muştafā'ya: şalāt Muştafā FK¹ / ve's-selām: iy hümām AÖ, ey hümām FK².

* Bu başlık sadece AÖ'de yer almaktadır.

¹⁹⁰¹ Diñle imdi yine: Nice olur YK / yine: gine MK¹ / yine Yūsuf: Yūsuf A, Yūsuf'ı MK² / olur: ola A, AÖ, FK¹, FK², durur YK // Cebrā'îl'e: Cebrā'îl'e AÖ, MK¹ / buyurur: buyura A, AÖ, puyura FK².

¹⁹⁰² emrüm: sözüñ MK² // Leşkerin: 'Askerin MK¹, Leşkeriñ MK² / eylesün: eylesiñ MK², YK / öyle: iyle A, böyle AÖ, eyle FK² / öyle digil: digil MK¹.

¹⁹⁰³ şehrinden: şehrin A, halkın FK¹, FK², halkı MK² / çıkuban: çıkup MK² / gözlesün: gözlesiñ YK // kime uğrarsa: kimi görürse YK / uğrarsa: uğrasa FK² / eylesün: eylesiñ YK. Bu beyit MK¹'de yok.

- 1905 Çıkdı şehre çevre yol gözlër-idi
Kime uğrayam ‘aceb ben dir-idi
- FK²70b 1906 Görđi Yūsuf bir faķır yoldan gelür
İñiler hem āh-ıla zārī kıılır
- 1907 Beñzi şaru şanasın dönmiş güle
Geydüğini kimse almaz bir pūla
- 1908 İllā Yūsuf’a du‘ālar eyledi
Hıoş tazarru‘lar şenālar eyledi
- 1909 Yūsuf aña iltifāt eylemedi
Yüzine baķmadı hıķ söylemedi
- MK²56a 1910 Didi bu baña nice vezir ola

¹⁹⁰⁴ Cebrā ‘il: Cebrā ‘il FK², MK¹ // Ol da: Yūsuf FK¹, MK¹, Yolda YK / tırđı: tırup A, YK, tırur M, anda MK¹ / leşkerin: leşker FK², ‘askerin MK¹, YK.

¹⁹⁰⁵ Çıkdı: Çıkup YK / şehre çevre yol gözlër-idi: şehirden yola gözledi A, şehri taşra yollar gözledi AÖ, şehirden yola oldı revān FK¹, şehri taşra yol gözledi FK², şehirden yolları gözledi MK², çevri yolları gözlediler YK // uğrayam ‘aceb ben: ‘aceb rāş gelsem YK / ‘aceb: ‘acebā MK² / ben dir-idi: didi FK¹ / dir-idi: dedi A, didi MK², dirdi YK. Bu beyit MK¹’de yok.

¹⁹⁰⁶ bir faķır yoldan: yolda bir faķır FK¹ / yoldan: yolda A, MK¹ // İñiler hem: İñiler MK¹, YK / āh-ıla: āhla FK¹, derd-ile MK².

¹⁹⁰⁷ şanasın: şanasın YK / dönmiş: beñzer MK¹.

¹⁹⁰⁸ Yūsuf’a: Yūsuf AÖ, FK¹ / du‘ālar: çok du‘ālar MK¹ // Hıoş: Çoķ A / tazarru‘lar: tazarru‘la M, tazarru‘la YK / tazarru‘lar şenālar: tazarru‘ du‘ālar FK¹, tazarru‘lar MK².

¹⁹⁰⁹ aña: aña hıķ MK¹ / eylemedi: itmedi MK¹ // baķmadı: baķup YK / hıķ: hıķ FK¹ / söylemedi: tınmadı YK. Yüzine baķmadı hıķ söylemedi: Bu baña nice vezir ola didi MK¹.

Her kişinũ gözine haķır ola

1911 Geldi Cebrā ʿil Yūsuf'a söyledi

Ol yigide neye baķmazsın didi

1912 Ölmeden ķurtardı bilgil ol seni

Şimdi sen begenmedũn hergiz anı

1913 Yūsuf eydür ben aña yā n'eyledũm

Bu beni ķurtara ne suç eyledũm

FK¹35a

1914 Cebrā ʿil dir bilemedũn sen anı

Bu şehādet itdi ķurtardı seni

A57b

1915 Zelħa ile ķovuşurak ıkıcaķ

Zelħa anda suçı saña yıķıcaķ

¹⁹¹⁰ Didi: Meded didi YK / bu baña: Yūsuf bu A, bu baña bu FK² // gözine: yüzine AÖ / haķır: ħor YK. Bu beyit MK¹'de yok.

¹⁹¹¹ Cebrā ʿil: Cebrā ʿil AÖ, MK¹ // Ol yigide: O YK / neye: niçũn AÖ, FK¹, nice YK / baķmazsın: baķmadıñ A, AÖ, FK², MK², baķmadıñ MK², baķmasıñ YK.

¹⁹¹² Ölmeden: Ölümdeñ A, AÖ, FK¹, M, MK¹, MK², YK / bilgil: bil A / bilgil ol: ol MK¹ // Şimdi sen begenmedũn: Bilmediñ şimdi sen anı MK² / sen begenmedũn: begenmezsiñ YK / begenmedũn: bilmediñ A, bilmedũn FK¹, bilemediñ FK² / hergiz: hergiz FK², ħirgiz MK¹.

¹⁹¹³ eydür: der A, dir YK / ben aña yā: Cebrā ʿil'e ben A, FK¹, FK², M, Cebrā ʿil ben AÖ, Cebrā ʿil'e ben MK¹ / ben aña yā n'eyledũm: Cebrā ʿil'e n'eyledũm ben YK // beni ķurtara ne suç eyledũm: şehādet itdi ķurtardı seni MK² / eyledũm: eyledũm ben YK.

¹⁹¹⁴ Cebrā ʿil: Cebrā ʿil MK¹ / Cebrā ʿil dir: Cebrā ʿil AÖ / dir: didi FK², eydür MK¹ / bilemedũn: bilmediñ A, MK², bilmēdiñ AÖ, bilmedũn FK², bilmedũn mi YK / sen anı: yā sen bunı MK² / anı: bunı AÖ, FK¹, FK² // Bu şehādet itdi ķurtardı: Şehādet idüp ķurtardı bu YK. Bu beyit A'da yok.

- 1916 Şaşdı ‘aqluñ n’idesin bilemedüñ
Dertlü cānuña devā bulamaduñ
- AÖ63b 1917 Āh̄ir anda çāresüz ƣaldıñ idi
Şāh öñünde bī-çāre olduñ idi
- YK86a 1918 Bu idi hem senüñ içün söyleyen
Seni toğrı Zelħa şuçlu eyleyen
- FK²71a, M62b 1919 Ƙayğudan ƣurtardı ol günde seni
Şimdi sen de vezīr eylegil anı
- 1920 Yūsuf anda çün bu sözi diñledi
Key ta‘ accüb idübeni tañladı

¹⁹¹⁵ Zelħa: Zelīhā A, Zelīħa FK¹, Zelīħa MK¹, MK² / ƣovuşurak: ƣavraşup A, ƣovlaşurek M, ƣoşarak MK², ƣovlaşalık YK / ƣıƣıcaƣ: ƣıƣıncak MK² // Zelħa: Zelīhā A, Zelīħa FK¹, Zelīħa MK¹, MK² / anda şuçı: şuçı FK¹ / yıƣıcaƣ: yıƣıncak MK².

¹⁹¹⁶ Şaşdı ‘aqluñ: Şaşup anda YK / n’idesin: n’idesiñi AÖ, ne idügin MK¹, n’idecegiñ MK², n’idesiñ YK / bilemedüñ: bilmediñ A, AÖ, MK², bilmedüñ FK² // Dertlü: Derdiñe A, Derd-ile AÖ, FK¹, FK², Ƥatlı MK¹ / devā: dermān AÖ, devālar MK¹ / bulamaduñ: bulmadıñ A, AÖ, ƣıladıñ FK¹, FK². Dertlü cānuña devā bulamaduñ: Şāh öñünde şaşup ƣalmışdıñ MK².

¹⁹¹⁷ Āh̄ir anda: Ensüñ anda FK¹, Ensiñ anda FK², Ensüñ endi M, Añsuzın sen MK², Anda sen YK / çāresüz: bī-çāre FK¹, FK², çāresin M, bi-çāre MK² / ƣaldıñ idi: ƣaldıñdı FK¹, ƣaldıñ idi M // bī-çāre: bi-çāre AÖ, FK¹ / olduñ idi: ƣaldıñ idi M. Şāh öñünde bī-çāre olduñ idi: Dertlü cānuña devālar ƣıladıñ MK². Bu beyit A ve MK¹’de yok.

¹⁹¹⁸ Bu idi hem: Budur ol A, FK¹, Bu durur AÖ, FK², Budur ol gelüp MK¹ / Bu idi hem senüñ içün: Budur senüñ içün gelüp M, YK / söyleyen: söyledi MK¹ // Seni: Budur seni A / Zelħa: Zelīhā’yı A, Zelħa’yı AÖ, FK², Zelīhā’yı FK¹, Zelīhā’yı MK¹, MK² / eyleyen: iden AÖ, FK¹, eyledi MK¹.

¹⁹¹⁹ Ƙayğudan: Ƙorƣudan A, Ƙuyudan FK¹ / ƣurtardı: ƣurtardı M / ol günde: bu anda A, AÖ, FK¹, MK¹, bu onda FK², idi bu MK² // anı: bunı AÖ, MK¹.

Der-Beyān-ı Zelḥa*

- 1926 Gel-berü diñle saña söyleyeyin
Zelḥa'nuñ nice_olduğını diyeyin
- 1927 Ağlamağdan mübtelā olmuş idi
Gözsüz olup bī-çāre qalmış-ıdı
- 1928 Yūsuf' uñ yoluna bir ev yapdurur
Gele Yūsuf uğraya diyü turur
- 1929 Şöyle kim qarıdı büküldi bili
Bir pūla ir[e]mez oldu_anuñ eli
- 1930 Bir 'abā geyerdi yūñden nā-çāre
Biline_örme kuřanurđı bī-çāre

* Der-Beyān-ı: *-metin-* Dir-Biyān-ı. Bu başlık sadece AÖ'de yer almaktadır.

¹⁹²⁶ Gel-berü: Gel imdi FK¹ / diñle saña: saña dağı A, saña FK¹, FK², saña bir sözler MK² / saña: saña kim M, saña ne YK / söyleyeyin: söyleyin FK¹, söyleyem M, MK¹, MK², YK // Zelḥa'nuñ: Zeliḥā'nuñ A, Zeliḥa MK¹, Zeliḥa'mñ MK² / nice_olduğını diyeyin: ḥālini řerḥ eyleyem YK / olduğını: olduğın A, FK¹, FK², MK¹, olduğın MK² / diyeyin: diyesin A, diyem M, diyeyim MK¹, MK².

¹⁹²⁷ Ağlamağdan: Ağlamadan YK / mübtelā: derde mübtelā MK² / olmuş idi: olmuşdı FK¹, FK², MK², YK // Gözsüz olup: Kōr olmuş FK² / Gözsüz olup bī-çāre: Gözleri görmeyüp MK¹ / olup: olmuş FK¹ / bī-çāre: bī-çāre AÖ / qalmış idi: qalmışdı FK¹, FK², MK², YK.

¹⁹²⁸ Yūsuf' uñ: Yūsuf M // uğraya diyü turur: diyü yol gözedür MK¹ / diyü: diye M, YK.

¹⁹²⁹ Şöyle kim: Şöyle A, FK¹, FK², M, MK¹, MK², YK / qarıdı: qarı oldu FK¹, farıdı ve M, qarıdur MK¹, qaldı ki MK², farıdı YK / büküldi: büküldi hem A, FK², bükdi FK¹ / bili: bilini FK¹ // ir[e]mez oldu: irmezdi hem FK¹, irmēz-ıdı FK² / oldu: idi YK / anuñ eli: eli MK¹. Bir pūla ir[e]mez oldu_anuñ eli: Ben buña irmem diyü çeker ğamı AÖ.

- A58a, AÖ64a 1931 Başına bir çara çul şarar idi
Her gün çıkar yollara bakar idi*
- 1932 Döşegi ot üstüne örter idi
İllā ‘aşkı düni gün artar idi
- FK²71b 1933 Şöyle fakîr idi ol gâyet karar
Kimse yüzine bakamaz yigrenür
- 1934 İllā ‘aşkın Yūsuf’uñ kıvar-ıdı
Gelse uğrasa diyü ivër-ıdı
- 1935 Ayağı tapıldısın diñlër-ıdı
Ünini bārî işitsem dir-ıdı

¹⁹³⁰ geydi: geyd FK¹, geydi M, YK / yünden: yokdur A / nā-çāre: nā-çāre A, FK², MK², nā-çāre AÖ, ey cān FK¹, nāçar MK¹, ne çāre YK // Biline_örme: Hürme kapu YK / örme kışanurdı bî-çāre: hurma kıbuğı kışar MK¹ / kışanurdı: kışandı M, MK² / bî-çāre: ey yār A, bî-çāre AÖ, pāre pāre FK¹, parè FK², ne çāre MK², ey yare YK.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁹³¹ Başına: Yā FK¹ / Başına bir çara çul: Bir çul başına M, Dağı bir çul başına YK // çıkar: çıkardı FK² / yollara bakar idi: yolda oturur idi A, yolda oturur-ıdı AÖ, FK², yolda otururdu FK¹. Her gün çıkar yollara bakar idi: İllā ‘aşkı Yūsuf’uñ artar-ıdı M, Yūsuf’uñ ‘aşkına bî-karār idi YK. Bu beyit MK²’de yok.

¹⁹³² Döşegi: Döşegi MK¹ // düni gün: Yūsuf’uñ MK¹. Bu beyit A, FK¹, FK², M, MK² ve YK’de yok.

¹⁹³³ fakîr idi ol: ğarîb-ıdı A, fakîr idi hem FK² / fakîr idi ol gâyet karar: karınışıdı ki ditrer ükünü MK², fakîr olmışdı dilenür YK / idi ol: hem MK¹ / ol: hem FK¹ / karar: haķîr A, fakîr FK¹, kıra FK², kıra idi MK¹ // Kimse yüzine bakamaz: Yüzine baķan kimse MK², Yüzine baķmağa kimse YK / baķamaz: baķmaz A, baķmazdı FK¹, M / yigrenür: hem yigrenür A, varı FK¹, yigrenür idi MK¹, yirgenür YK. Bu beyit AÖ’de yok.

¹⁹³⁴ ‘aşkın: ‘aşkı MK¹ / ‘aşkın Yūsuf’uñ: Yūsuf ‘aşkı A, Yūsuf’uñ ‘aşkın FK¹, MK² / ‘aşkın Yūsuf’uñ kıvar-ıdı: ‘aşkı Yūsuf’da kırar idi YK // uğrasa: uğramasa MK². Gelse uğrasa diyü ivër-ıdı: Buradan geķer mi diye sorar idi YK.

¹⁹³⁵ Ayağı: Ayağınıñ MK¹, Ayağın MK² / tapıldısın: tapurdısın AÖ, tapıldıs FK¹, tapurtısın MK¹, sesini MK², tapırdısın YK / diñlër-ıdı: diñlerdi FK² // Ünini: Sēsini AÖ, Sesini YK / işitsem: işidem FK¹. Bu beyit A’da yok.

M63a	1936	Yılda bir kez Yūsuf da çıkar-ıdı* Zālīmi mazlūmı hep yoqlar-ıdı
	1937	Şorar-ıdı kimse h̄ç zulm itdi mi Hak̄k'ı koyup bātıl işe gitdi mi
MK ¹ 121a	1938	Bir atı var-ıdı çün binerdi ol Eyer urulsa hemān kişnerdi ol
	1939	Anuñ ünin işidür leşker turur Atlanuban cümle kapuya gelür
MK ² 57a	1940	Çıkdı Yūsuf atlanubanı gider Gel-berü diñle Zeliḥa gör n'ider

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁹³⁶ Yūsuf da: Yūsuf FK¹ / çıkar-ıdı: çıkup gezer idi YK // mazlūmı hep: ve mazlūmı M, mazlūmı MK¹, MK² / mazlūmı hep yoqlar-ıdı: vü mazlūmı sezer idi YK.

¹⁹³⁷ Şorar-ıdı: Şorardı A, FK¹, MK², Şordı didi YK / kimse h̄ç: kimesne AÖ, FK¹, kimse FK², MK², bir kimse MK¹ / h̄ç: h̄ç A / zulm: zulmi FK¹, FK², zul(u)m MK² / itdi mi: eyledi mi MK² // bātıl işe: bātıla MK¹ / işe: yola YK.

¹⁹³⁸ var-ıdı çün: var idi MK² / çün binerdi: biner-ıdı AÖ, biner idi YK // Eyer urulsa: İrte olsa A, Yil olursa FK¹, İre olsa FK², Eger ursa YK / urulsa: ursa AÖ, MK¹, MK² / hemān: dā'imā AÖ, ol-dem MK¹, hemān YK / kişnerdi: kişner idi MK², YK / kişnerdi ol: kişner idi FK¹, MK¹.

¹⁹³⁹ Anuñ: Atıñ AÖ, FK² / ünin: ününi MK² / işidür: işidüp MK¹, eşidüp MK² / leşker turur: 'asker biner MK¹ // Atlanuban: Atlanuban bunlar FK¹, Aḥlanup MK². Atlanuban cümle kapuya gelür: Gel-berü Zelḥa'yı diñle gör nedür M, Gel-berü Zelḥa gör ne durur YK.

¹⁹⁴⁰ Çıkdı Yūsuf: Yūsuf çıkdı A / atlanubanı: atlanuban A, MK¹, atlanup MK² / gider: gelür FK¹ // Gel-berü diñle: Gel berü FK¹ / diñle: sen A / Zeliḥa: Zeliḥā'yı A, Zelḥa AÖ, zinhār Zelḥa FK², Zeliḥa'yı MK¹, Zeliḥa MK² / gör n'ider: ne ider MK². Bu beyit M ve YK'de yok.

- 1941 Leşkerüñ geldüğünü çün işidür
Çalkdı degnëk-ile tayanup tırur
- FK¹35b 1942 Yā Yūsuf dir gör e benüm hālümü
Çaldum ayaklarda alğıl elümi
- YK86b 1943 Yūsuf anuñ ünini işitmedi
Halk işitdi hiç iltifāt itmedi*
- 1944 Gitdi Yūsuf Zelha gine inledi
Geldi eve diñle imdi n'eyledi
- 1945 Geldi putınuñ yanına oturur
Getürüben putını yire urur
- 1946 Depdi ol putı ayağ-ıla yire
Didi ey put n'eyledüñ beni gör e

¹⁹⁴¹ degnëk-ile tayanup: *-metin-* tayanup degnëk-ile. Leşkerüñ geldüğünü çün: ' Askertüñ bindüğünü MK¹ / geldüğünü çün: geldigin çünki YK // degnëk-ile tayanup: tayanur degnek-ile AÖ, dayanur örü MK¹, yadanup diynekle YK / tırur: gelir YK. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²'de yok.

¹⁹⁴² Yā Yūsuf dir: Dedi Yā Yūsuf A, Didi Yā Yūsuf MK¹ / gör e: gör A, FK¹, FK², MK¹ // Çaldum: Elüm AÖ / ayaklarda: ayakda A, MK¹ / alğıl elümi: elüm alğıl dedi A.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁹⁴³ ünini: sözin A, ünün MK¹ // Halk: Çün YK / Halk işitdi hiç: Yoluna gitdi MK² / hiç: hiç A, FK¹, ol hiç MK¹.

¹⁹⁴⁴ Zelha gine: Zeliḥā A, gine Zelha AÖ, yine Zeliḥā FK¹, yine Zelha FK², Zeliḥā yine MK¹, MK² / inledi: inledi MK¹ // Geldi eve: Evine geldi MK¹ / Geldi eve diñle imdi: Evine geldi ol YK / eve: evine A, AÖ, FK¹, FK², M / imdi: Zeliḥā A / n'eyledi: ne didi FK¹, M, MK², YK, ne-didi FK².

¹⁹⁴⁵ putınuñ: puṭuñ A, putuñ MK¹ / yanına: yanında FK¹ / oturur: tırur A // Getürüben: Getürüp FK¹, Götürüben FK², Götürüp MK² / putını: putı MK¹ / yire: tatar yere MK².

- AÖ64b, FK²72a 1947 Saña ʔapaldan berü ben gülmedüm
Geçdi ‘ ömrüm hiç vefâñı bulmadum
- 1948 Saña ʔapaldan berü oldum ʔaķır
Bir pūlum ʔalmadı ben oldum faķır
- 1949 Yiñi bildüm saña ʔapan ʔor olur
Tañrı’ya ʔapan kişiler var olur
- A58b 1950 Gör e Yūsuf Tañrı’ya ʔapardı ol
ᶒulum-iken Mışır’a sultān oldu ol
- 1951 Ben de saña ʔapman aña ʔapayın
Yüzüñi yirlere senüñ dēpeyin

¹⁹⁴⁶ ol putı: puᶒı A / ol putı ayağ-ıla: ayağ-ıla anı hem AÖ, ayağ-ıla putın hem MK², anı pes ayağla YK / ol putı ayağ-ıla yire: ayağla putunu yire ol FK¹, ayağ-ıla putunı FK² / yire: urur yire A // n’eyledüñ beni: bize n’eyledüñ MK². Bu beyit MK¹’de yok.

¹⁹⁴⁷ Saña ʔapaldan berü ben: Didi ey puᶒ saña ʔapandan berü MK¹ / ʔapaldan: ʔapalıdan AÖ, ʔapandan FK² / ʔapaldan berü: ʔapalıdan YK / ʔapaldan berü ben: ʔapalıdan berü A, ʔapalı ben aşlā MK² / ben: hiç FK¹ // hiç: hiç FK¹, bir MK² / vefâñı: vefā FK¹ / bulmadum: gelmedi FK¹, görmedüm MK¹, görmedim MK².

¹⁹⁴⁸ ʔapaldan: ʔapalıdan AÖ, YK, ʔapandan MK¹ // ben oldum: oldum MK¹ / faķır: ʔaķır M. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²’de yok.

¹⁹⁴⁹ Yiñi: Buni A, FK², MK¹, Ben de AÖ, Bunu FK¹, Bugün MK², Şimdi YK / saña: seni M / saña ʔapan: ʔapan AÖ // Tañrı’ya: Tañrı’na AÖ / ʔapan kişiler: ʔapanlar YK / kişiler: kişi FK² / var: ma’ mūr AÖ.

¹⁹⁵⁰ Gör e: Gör A, MK¹, Gör ki MK² / ʔapardı: ʔapdı YK // ᶒulum-iken: ᶒul-uken AÖ, ᶒul-ukēn FK¹, ᶒulumken YK / oldu ol: eyledi FK¹.

¹⁹⁵¹ Ben de: Ben A, AÖ, FK², MK¹, MK², YK, Bes FK¹ / saña ʔapman: ʔapınca yine A, seni terk idüp MK² / ʔapman: ʔapınca AÖ, FK², dapınca FK¹, tapıcaᶒ MK¹, ʔapmayın YK / ʔapayın: tapayım AÖ, MK¹, ʔapayım MK² // Yüzüñi yirlere senüñ: Senüñ yüziñi yirlere YK / yirlere: ben MK¹ / dēpeyin: depeyim AÖ, yire depeyim MK¹, tepeyim MK².

- M63b 1952 Böyle diyüp ayağ-ıla depdi_anı
Döndi Tañrı'dan yaña ol-dem yöni
- 1953 Didi ey perverdigār-ı zü'l-celāl
Ben de bildüm bākısın sen lā-yezāl
- 1954 Şimdiyē degin yolu yañılmışam
Şimdi bildüm ben қаpuña gelmişem
- 1955 Şimdi ki ĩmān getürdüm ben saña
Dilerem maқşūdumı virgil baña
- MK¹121b 1956 Bunı didi Zelħa ĩmān getürür
Hāq te'ālā maқşūdın aña virür
- MK²57b 1957 Yine bir gün Yūsuf atlandı gelür

¹⁹⁵² diyüp: dir M, didi YK / ayağ-ıla: ayaqla MK², ayaqla YK / anı: yüzini MK¹ // Döndi Tañrı'dan yaña ol-dem: Dutdı ol-dem Tañrı'dan yaña MK¹, Tañrı'ya döndi қаbul itdi MK², Ğayrı Tañrı'dan baña döndi YK / ol-dem: anuñ A / yöni: yüzini MK¹, anı MK².

¹⁹⁵³ perverdigār-ı: *-metin-* perverdigāri. Didi ey: Didi MK¹ / ey: iy AÖ / perverdigār-ı: pervedigāh FK¹, perverdigārım MK², perverdi YK // bākısın sen: bākı sensin A, AÖ, FK², MK¹, MK², bākı sensiñ YK.

¹⁹⁵⁴ Şimdiyē degin yolu: Қақ zamāndur ben de yol MK¹ / degin: dek A / yolu: bilüp MK² / yañılmışam: yañlış gitmişem YK // Şimdi: İşde A, AÖ, FK¹, FK², MK² / ben: bildim ben FK¹ / ben қаpuña: қаpuña ben A, қаpuña AÖ.

¹⁹⁵⁵ Şimdi ki: Şimdi AÖ, MK¹, YK / ki: hem A, FK¹, FK², uş MK² / getürdüm: getürmişem AÖ / getürdüm ben: getürürem A / ben: döndüm YK // maқşūdumı: maқşūdum FK² / maқşūdumı virgil: maқşūdum viresiñ MK².

¹⁹⁵⁶ Zelħa: Zelīħā A, Zelīħā FK¹, Zelīħā MK¹, MK² // maқşūdın aña: ol-dem maқşūdın MK¹ / maқşūdın aña virür: maқşūdını bitürür YK / aña virür: yitürür FK¹.

Zelḥa bir ḳarıcıđı ister bulur

1958 Ol ḳarıya luḫ kerem eyle didi

Beni Yūsuf yolına ilet didi

1959 Zelḥa'nuñ ḳarı yapışdı eline

İledür anı Yūsuf'ıñ yolına

1960 Geldi Yūsuf çün oraya uğradı

Zelḥa anuñ uğraduğın añladı

FK²72b

1961 Zelḥa anda işbu sözi söyledi

Ṭurdu Yūsuf ne didüđin diñledi

AÖ65a

1962 Eydür ey ḳulı pādişāh iden Allāh

Pādişāhı esir iden Allāh*

¹⁹⁵⁷ Yine: Gine FK² / bir gün Yūsuf: Yūsuf bir gün AÖ, FK¹, FK², MK² / atlandı: atlanur A,atlanup MK² / atlandı gelür: atlandı AÖ // Zelḥa: Zelīḥā A, Zelīḥa FK¹, Zelīḥa MK¹, MK² / bir ḳarıcıđı ister: ol-dem bir ḳarıcıđ MK¹ / ḳarıcıđı ister bulur: ḳarıcıđı ağlar gelür YK / ḳarıcıđı: ḳarıcıđ A, FK¹ / ister: ağlar M.

¹⁹⁵⁸ Ol: Zelīḥā A, Dir FK¹, FK², Didi MK² / luḫ kerem eyle: kerem mürüvvet A, YK, kerem it mürüvvet FK¹, kerem it mürüvvet FK², kerem-i mürüvvet M, kerem mürüvvet eyle MK¹, kerem minnet MK².

¹⁹⁵⁹ Zelḥa'nuñ: Zelīḥā'nuñ A, Zelīḥa'nuñ FK¹, Zelīḥa'nuñ MK¹, Zelīḥa MK² / ḳarı: ḳarınıñ MK² // İledür: İletdi AÖ, Dutdı MK¹, Getürür MK², YK / anı: geldi MK¹ / Yūsuf'ıñ: Yūsuf A, MK¹.

¹⁹⁶⁰ çün oraya: oraya A, çünki yola MK², ol araya YK / oraya: oruya FK² // Zelḥa: Zelīḥā A, Zelīḥa FK¹, Zelīḥa MK¹, MK² / anuñ uğraduğın: uğraduğın anuñ A / uğraduğın: geldüğini MK¹ / añladı: uğradı M.

¹⁹⁶¹ Zelḥa: Zelīḥa FK¹, Zelīḥa MK¹, MK² / Zelḥa anda işbu sözi: İşbu sözi Zelīḥā A / anda: andan MK² // Ṭurdu: Şordı MK² / Ṭurdu Yūsuf: Ṭurdu ana FK¹ / ne didüđin: didiđin MK² / diñledi: añladı FK¹, MK². Ṭurdu Yūsuf ne didüđin diñledi: Ḳulı pādişāh iden Allāh didi MK¹.

* Bu beytin vezni kusurlu.

- 1963 Sürdi Yūsuf atını vardı_ilerü
Didi kimsin ne dilersin yā qarı
- 1964 Didi senüñ qarşuña dīvān tıran
Eliñe ayağıña yüzün süren
- 1965 Gice gündüz saña mürebbi olan
Dürlü ni‘ metleri saña yidürën
- A59a, YK87a 1966 Māl u mülki dünyādan elin çeküp
Yüzini görmeklige cānlar virën
- M64a 1967 Tāc u tahtuñ terkinu uruban ol
Tā ölünce senüñ ‘aşkuñı süren

¹⁹⁶² FK¹’de beytin ikinci mısrası yok. Eydür ey: Eydür FK¹, FK², Didi MK² / ey: iy AÖ // Padişahi: Eyā padişahi A, İy padişahi AÖ, Ey padişahi FK² / Padişahi esir: Hem padişahi kul MK². Eydür ey kulı padişah iden Allāh: Dilersen iresin maşşūdına MK¹. Padişahi esir iden Allāh: Vir şalavāt Muşafā’ya ‘aşkla MK¹.

¹⁹⁶³ Yūsuf atını: atın Yūsuf MK² / Yūsuf atını vardı: atın vardı Yūsuf A, atını vardı Yūsuf FK² / atını: atın AÖ // kimsin: kimsin YK / dilersin: söylersen YK / yā: ey MK¹, MK². Bu beyit FK¹’de yok.

¹⁹⁶⁴ Didi: Zelîhā dir A / senüñ: şol A, AÖ, FK¹, FK², MK¹, MK² / senüñ qarşuña dīvān: el bağlayup qarşuña YK / qarşuña: qarşuñda MK¹, MK² / dīvān: ayağın A, AÖ, FK¹, FK², MK¹, ayağa MK².

¹⁹⁶⁵ gündüz: vü gündüz AÖ / mürebbi: dertli AÖ, mürüvvet FK¹, mürebbi FK² // Dürlü ni‘ metleri: Leziz ta‘āmları YK / ni‘ metleri: ta‘āmları FK¹, FK², MK². Gice gündüz saña mürebbi olan: Seniñ çün cefaların getüren MK², Dürlü harirleri saña geydüren YK. Bu beyit A’da yok.

¹⁹⁶⁶ Māl u: Māl AÖ, FK¹, FK², Māl MK¹, MK² / Māl u mülki: Milki māl M, Mülk māl YK / mülki: mülk FK², milkten MK² / çeküp: çekën A, çeken AÖ, MK¹, MK², YK // görmeklige: görmege-ile A, görmege YK / cānlar virën: kanlı yaş döken YK. Yüzini görmeklige cānlar virën: Yüzini görmeyince belin büken MK².

¹⁹⁶⁷ Tāc u: Tāc AÖ, MK², Tācı FK², MK¹, Tācuñ YK / Tāc u tahtuñ: Tācı FK¹, Tācı tahtı M / terkinu: terkin MK¹, dünyādan terkin MK² / uruban ol: uran A, MK², virüben FK², uruban MK¹ // ‘aşkuñı süren: ‘aşkıñdur ol AÖ, ‘aşkuñ çeken ol YK.

- 1968 Dünyānuñ dürlü qah(1)rların görüp
Dönmeyüp ‘aşkuñda şol qā’im turan
- 1969 Gümüş altun tepsi içinde senüñ
Başını yuyup saçını tarayan
- FK¹36a 1970 Zelha’yam ben işde gözsüz olmuşam
Bī-mecālem sürünübən gelmişem *
- 1971 Ne gözüm qaldı benüm ne kuvvetim
Tākatim taq oldu gitdi kuvvetim
- MK²58a 1972 Cümle elümde iken Mış(1)r şeri
Şimdi baña ta’ n iderler her biri
- MK¹122a 1973 Şimdi sā’il olmuşam qapulara
Kimi_esirger kimi it gibi ura

¹⁹⁶⁸ Dünyānuñ: Dünyāda MK² / qah(1)rların: qahrını FK¹, qah(1)rlar MK² / görüp: gören FK¹, MK¹, MK², YK // ‘aşkuñda şol: şol ‘aşkuña FK¹, ‘aşkuñla MK¹, ol ‘aşkıñda MK² / qā’im: qāyim MK¹ / turan: olan M.

¹⁹⁶⁹ Gümüş altun: Altun gümüş MK² / tepsi: taşın AÖ, table MK¹ / tepsi içinde senüñ: saña yarıyan YK / senüñ: yuyan MK² // yuyup saçını: hem saçını hem MK² / saçını tarayan: saçın darayan seniñ MK¹.

¹⁹⁷⁰ Zelha’yam: Zelīhā’yam A, Zelīhā’yam FK¹, Zelīhā’yam MK¹, MK² / ben işde: ben FK¹, işde ben MK¹, MK² / olmuşam: qalmışam A // Bī-mecālem: Bī-mecāl A, AÖ / sürünübən: sürüp qapuña AÖ, sürübən YK / sürünübən gelmişem: sürünüp qalmışam MK².

* 1970-1971. beyitler arasında AÖ’de şu başlık yer almaktadır: Şi’ir.

¹⁹⁷¹ Ne: Kim A, AÖ, FK¹, FK², Hem MK² / qaldı: qalmadı A, AÖ, FK¹, FK², MK² / benüm ne: benüm A, AÖ, FK², gücüm MK² / benüm ne kuvvetim: gitdi kuvvetim benim FK¹ / kuvvetim: tākatim FK²// Tākatim: Taqım FK¹ / taq oldu: qalmadı MK² / kuvvetim: rāhatum A, tākatim FK¹, MK², varım MK¹, vüs’atüm YK.

¹⁹⁷² elümde iken: elümdeki FK¹ / şeri: şehri A, M, MK¹, MK², YK, şarı AÖ, şehriyle FK¹ // iderler: ider MK¹.

- 1979 Cāndan artuḡ armağanum ḵalmadı
Geçdi ‘ ömrüm gözüm ağlar gülmedi
- 1980 N’ideyin benüm didüğüm olmadı
Yoluña cān vireyin şimden girü
- 1981 Yā Yūsuf sultān-ıdum sencileyin
Şimdi faḡīr var mıdur bencileyin
- M64b 1982 Derdime dermān yaḡında bulayın
Yoluña cān vireyin şimden girü
- A59b 1983 Sultān iken zebūn olmuş var mı_ola
Bencileyin kendüye_il ḵıyar mı_ola
- 1984 ‘ Aşḡ odına kimse yanar mı_ola

¹⁹⁷⁸ Gör e: Gör A, FK¹, MK² / derdime: derdimi A, FK², MK², dime FK¹ / raḡm: raḡmi FK², sen fıkr MK² // vireyin: vireyim A, AÖ, MK², virem FK¹. Bu beyit MK¹ ve YK’de yok.

¹⁹⁷⁹ Cāndan: Cān FK¹ / artuḡ: özge MK² // gözüm ağlar: günüm FK¹.

¹⁹⁸⁰ N’ideyin benüm didüğüm: N’eyleyēm Yūsuf benim A, N’eyleyeyüm Yūsuf benüm AÖ, N’eyleyeyin Yūsuf benim FK¹, N’eyleyeyin Yūsuf benüm FK², N’eyleyem Yūsuf da benim MK², Nice ideyin Yūsuf YK // vireyin: vireyim A, AÖ, MK², virem FK¹. Bu beyit MK¹’de yok.

¹⁹⁸¹ Yā: Ey MK² / sultān-ıdum: sultāndum FK¹, sultān var mı MK² // Şimdi faḡīr var mıdur: Var mı bir faḡīr şimdi FK¹, Var mı şimdi bir faḡīr FK², MK², Şimdi bir faḡīr var mı MK¹. Bu beyit A ve AÖ’de yok.

¹⁹⁸² dermān yaḡında: yaḡında dermān FK¹ / bulayın: bulayım YK // vireyin: vireyim FK¹, MK². Derdime dermān yaḡında bulayın: Murādıma irer miyem sencileyin MK². Bu beyit A, AÖ ve MK¹’de yok.

¹⁹⁸³ zebūn: faḡīr MK², gedā YK / var mı_ola: var m’ola MK² // kendüye: kendine FK² / kendüye_il: il kendüye A. Bencileyin kendüye_il ḵıyar mı_ola: ‘ Aşḡ odına böyle yanmış var m’ola MK², Yoluña cān fidā şimden girü YK. Bu beyit AÖ, M ve MK¹’de yok.

Yoluña cān vireyin şimden girü

1985 İşde bilgil sen beni şöyle_eyledüñ

Yā Yūsuf gör imdi beni n'eyledüñ

1986 Leyla gibi beni Mecnūn eyledüñ

Yoluña cān vireyin şimden girü

MK²58b

1987 Dirdiñ evvel puta taparsın baña

Şimdi Müslimān olup uydum saña

FK²73b

1988 Yūsuf anuñ sözlerini diñledi

Elini yüzine tutup ağladı

1989 Dir bu qahrı çok felek bu bī-vefā

Dermende şöyle eylemiş cefā

¹⁹⁸⁴ kimse: kimse hiç FK² / kimse yanar mı: hiç kimse yandı mı FK¹ // Yoluña: Yā yoluña FK¹ / vireyin: vireyim A, FK¹, MK². ' Aşq odına kimse yanar mı ola: Ben gibi bu hâlde qalmış var m'ola MK². Bu beyit AÖ, M, MK¹ ve YK'de yok.

¹⁹⁸⁵ İşde bilgil: Eşit imdi A, Eşide bil-ki MK² / bilgil sen beni: sen beni bil FK¹ / şöyle: nice A, böyle MK², deli YK // Yā: Ey MK² / gör imdi: imdi gör FK¹, YK. Bu beyit AÖ'de yok.

¹⁹⁸⁶ vireyin: *-metin-* virem. Bu beyit A, AÖ, FK², M, MK¹, MK² ve YK'de yok.

¹⁹⁸⁷ Dirdiñ: Dir idüñ MK¹, Dir idiñ YK / Dirdiñ evvel: Evvel derdiñ MK² / taparsın: tapardıñ AÖ, MK², taparsıñ YK // Müslimān: slimān YK / olup: oldum FK¹, MK².

¹⁹⁸⁸ sözlerini: sözlerin hep FK¹ // Elini: Elin FK¹, Eline M / yüzine: yüzünü M.

¹⁹⁸⁹ Dermende: *-metin-* Dermendi. Dir bu: Dir FK² / bu qahrı çok felek bu: felek bu qahrı çün hem MK² / qahrı çok felek: qahrı M / felek bu bī-vefā: bunu vefā YK / bu bī-vefā: bunu vefā AÖ / bī-vefā: vefāy FK² // Dermende: Dermendim AÖ, Dermendi FK², Dermende MK² / Dermende şöyle: Dermend kendüye YK / şöyle: nice AÖ, FK¹, FK², MK². Bu beyit A ve MK¹'de yok.

- 1990 Zelḥa'yı Yūsuf görüp esirgedi
Dönüp aña şefkat-ile söyledi*
- 1991 Yūsuf eydür bî-çāre olmuş özüñ
Ḳanı ol ḥüsn-i cemāl ḳanı gözün
- YK87b 1992 Bunca ḳah(ı)r oldı dünyāda saña
Daḥı 'aşḳ sürer misin söyle baña
- 1993 Zelḥa eydür daḥı 'aşḳım şol ḳadar
Yir yüzi altun ṭolu olsa eger
- 1994 Baña andan yigrek idi ol cüvān
Göre idüm yüzüñi bir kez hemān

¹⁹⁹⁰ Zelḥa'yı: Zeliḥā'yı A, Zeliḥā'yı MK¹, MK² / Zelḥa'yı Yūsuf: Yūsuf Zeliḥā FK¹ / Yūsuf görüp: görüp Yūsuf M, YK / görüp: görüben FK² // Dönüp: Döndi FK¹, MK² / şefkat-ile: şefḳ-ile FK¹, şefkatle MK¹, YK.

* 1990-1991. beyitler arasında M ve YK'de şu beyitler yer almaktadır: Yūsuf eydür bî-çāre n'olmuş saña / Daḥı 'aşḳım sürer miñ söyle baña M, Yūsuf eydür dermden n'olmuş saña / Daḥı 'aşḳ sürer miñ söyle baña YK.

¹⁹⁹¹ bî-çāre: bi-çāre FK², MK² / olmuş: n'olmuş M, MK¹ / olmuş özüñ: özüñ FK¹, nür yüziñ YK / özüñ: özü FK², senüñ M // ol ḥüsn-i: ḥüsn-i A / ḥüsn-i: ḥüsn ü AÖ, FK², ḥüsn-i FK¹, M, gül YK / cemāl: cemāliñ A, MK² / cemāl ḳanı: cemāl-ile M, YK / ḳanı: ol hem MK² / gözün: mäh yüziñ YK.

¹⁹⁹² ḳah(ı)r: ḳahr FK¹, ḳahrı FK², ḳahrüñ M, ḳahrılar MK¹ / oldı dünyāda: dünyāda oldı A, AÖ, FK¹, FK², M, YK, dünyāda olmuş MK² / saña: baña AÖ, senüñ M // Daḥı 'aşḳ: Daḥı MK² / 'aşḳ sürer misin: seviñ var mıdır YK / 'aşḳ: 'aşḳıñ A, 'aşḳı FK¹ / sürer misin söyle: añar misin A, yir misin söylegil AÖ, sürer miñ sen FK¹.

¹⁹⁹³ Zelḥa: Zeliḥā A, Zeliḥā FK¹, Zeliḥā MK¹, MK² / daḥı: benüm YK / daḥı 'aşḳım: 'aşḳım daḥı A / şol ḳadar: şöyledür meger YK // altun: ger altun A / altun ṭolu: ṭolu altun AÖ, FK¹, M, altun MK² / altun ṭolu olsa: ṭolu olsa altun YK / eger: meger FK¹.

¹⁹⁹⁴ yigrek idi: yeydür A, artuḳ idi YK / ol: iy AÖ, ey MK¹, MK² // Göre idüm: Göreydüm M, YK / Göre idüm yüzüñi: Yüzüñi göreydim A, Yüzüñi göreydüm AÖ, Yüzüni göreydim FK¹ / Göre idüm yüzüñi bir kez: Yüzüñi bir kez göre idim MK² / hemān: hemān YK. Bu beyit FK²'de yok.

- 1995 Yūsuf eydür bir nişān göster baña
FK¹36b Zelḥa eydür ḳamçını şungıl baña
- 1996 Yūsuf aña ḳamçusını uzadur
N'eyleye dir çevrede ḥalk gözedür
- 1997 Zelḥa bir kez ağzın açdı āh ider
Ḳamçı tutuşdı yanubanı gider
- AÖ66a 1998 Od şıçrar ḳamçı tutuşup yanar*
Yabāna atdı didi-kim ol şaşar
- 1999 Zelḥa eydür nice oldı Yā Yūsuf
Yabāna_atdum ḳamçığı didi Yūsuf
- M65a, MK¹122b 2000 Zelḥa eydür gör e benüm derdimi

¹⁹⁹⁵ Zelḥa: Zelīḥā A, Zelīḥa FK¹, Zelīḥa MK¹ / eydür: dir A / ḳamçını: ḳamçığı A, ḳamçığı FK¹ / şungıl: şungıl AÖ, FK¹. Zelḥa eydür ḳamçını şungıl baña: Ḳamçını şungıl didi Zelīḥa aña MK². Bu beyit FK²'de yok.

¹⁹⁹⁶ ḳamçusını: ḳamçığı A, ḳamçusın FK¹ // dir: deyu MK² / çevrede: çevre FK¹, MK¹, çevri YK / gözedür: görür FK¹. Bu beyit FK²'de yok.

¹⁹⁹⁷ Zelḥa: Zelīḥā A, Zelīḥa FK¹, Zelīḥa MK¹, MK² / bir kez: bir A, MK² / bir kez ağzın açdı: ol-dem bir kez anı M / açdı: açar YK // Ḳamçı tutuşdı yanubanı: Şunuşuban ḳamçığı yanup A / tutuşdı yanubanı: yanar tutuşıbanı M, yanar tutuşur YK / yanubanı: yanup FK¹, beyüeni MK² / yanubanı gider: Yūsuf elinden atar MK¹. Bu beyit FK²'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹⁹⁹⁸ Od şıçrar ḳamçı tutuşup: Şoñ uci ol ḳamçı MK² / şıçrar ḳamçı tutuşup: gelüben ḳamçı FK¹, şıyuban (?) gelür ḳamçığı M / yanar: yaçar M // didi-kim ol şaşar: gördi-kim eli yanar FK¹, ḳamçığı gördi yanar M, yaqdı eli yanar MK². Bu beyit A, FK² ve MK¹ ve YK²'de yok.

¹⁹⁹⁹ Zelḥa: Zelīḥā A, Zelīḥa FK¹, Zelīḥa MK¹ // Yabāna: Yābāna FK¹ / ḳamçığı didi: did ḳamçı FK¹ / didi: dir Yā A, dir AÖ. Bu beyit M, FK² ve MK²'de yok.

Bir sâ' at elde tutamadun anı

- A60a 2001 Zelha eydür Yâ Yūsuf gör hālimi
Kaldum ayaklarda algıl elimi
- MK²59a 2002 Hâk te'ālā 'aşkı Yūsuf'a virür
Zelha'nuñ hem hâcetini bitürür
- 2003 Zîra Zelha mü'min oldı ey yare
Yalvarur Allâh'a yüz sürür yire
- 2004 Yūsuf eydür Yâ Zelîha var hele
Vahtidür kim derdiñe dermân ola
- 2005 Zelha vardı çün evine ey yare
Secde_ider Tañrı'ya yüz sürer yire

²⁰⁰⁰ Zelha: Zelîhâ A, Zelîha MK¹, MK² / gör e: gör A, MK¹ / derdimi: hālimi FK¹, MK², derdümi ya' nî YK // anı: sen anı MK¹.

²⁰⁰¹ Zelha: Zelîhâ A, Zelîha FK¹, Zelîha MK¹, MK² / Yâ Yūsuf gör: gör e benüm // ayaklarda: ayakda elüñem A, ayakda MK¹. Bu beyit FK²'de yok.

²⁰⁰² 'aşkı Yūsuf'a: kalbine ilhâm MK², Yūsuf'a iz(i)n YK // Zelha'nuñ: Zelha'yı AÖ / Zelha'nuñ hem: Zelîhâ'nuñ A, Zelîha'nuñ hep FK¹, Zelîha'nuñ hep MK¹, Zelîha'nuñ hep MK² / hem: hep FK², YK / hâcetini: hâcetine AÖ, şacını FK¹, hâcetin MK¹, MK² / bitürür: ırgürür AÖ.

²⁰⁰³ Zîra: Zîrâ YK / Zîra Zelha: Zîrâ Zelîhâ A, Zelîha MK¹, Zîrâ Zelîha MK² / Zîra Zelha mü'min oldı: Zîr mü'min oldı Zelîha FK¹ / ey: iy AÖ / yare: yâre MK¹ // Yalvarur: Secde ider M / Allâh'a: Allâh FK¹, Hâk'a MK² / yüz: yüzün FK¹, FK², M, yüzün MK² / sürür yire: sürer FK¹. Yalvarur Allâh'a yüz sürür yire: Secde idüp yalvarurdu Allâh YK.

²⁰⁰⁴ Yâ Zelîha var: var Yâ Zelîhâ A / Yâ Zelîha: Zelîha MK² / Zelîha: Zelha AÖ, FK², Zelîha MK¹ // Vahtidür kim: Vahtı vardur A, Vahtidür AÖ / kim: ki MK². Bu beyit M ve YK'de yok.

²⁰⁰⁵ Zelha: -metin- Zelîha. çün evine: evine FK², MK¹ / çün evine ey: evine girdi iy AÖ / yare: yâre MK¹ // Tañrı'ya: Allâh'a AÖ / Tañrı'ya yüz: Allâh'a yüzün FK², yüzünü MK². Bu beyit A, FK¹, M ve YK'de yok.

2006 Vardı Yūsuf Zelḥa'ya_ādem gönderür

Baṅa gelsün alaym dir buyurur

2007 Zelḥa ol gelen ādeme söyledi

Beni maşaraya almaya didi

2008 Didi yigitken beni almadı ol

Yigit iken beni iderdi kabül

2009 Şimdi bir gözsüz qarıym n'eyleye

Gel beni maşaraya alma diye

2010 Döndi yigit yine Yūsuf'a varur

Zelḥa'nuñ sözlerini haber virür

2011 Bindi Yūsuf atına kendi varur

²⁰⁰⁶ FK¹'de beytin birinci mısrası yok. Vardı Yūsuf: Yūsuf anda MK² / Zelḥa'ya: Zeliḥā'ya A, Zeliḥa'ya MK¹, MK² // gelsün: gelsün YK / alaym: alayum AÖ, alayım MK¹, MK² / dir: deyü MK².

²⁰⁰⁷ Zelḥa: Zeliḥā A, Zeliḥa FK¹, Zeliḥa MK¹, MK² / ol gelen: gelen A // maşaraya almaya: maşaralığa almañ A, maşaralığa alma FK¹, M, MK¹, MK², maşaralığa mı aldıñ YK. Bu beyit FK²'de yok.

²⁰⁰⁸ yigitken: yā yigit FK¹, MK² / yigitken beni: beni genç iken MK¹ / yigitken beni almadı: yā yigit beni ala mı idi YK // Yigit iken: Qarıymşam MK¹ / beni iderdi: şimdi ider mi FK¹, MK², şimdi beni ider mi MK¹. Yigit iken beni iderdi kabül: Evveli beni kabül iderdi ol YK. Bu beyit A, AÖ ve FK²'de yok.

²⁰⁰⁹ gözsüz: gezsüz MK² / qarıym: qarıyam A, qarībim FK¹, kırdım MK² / n'eyleye: niyle FK¹ // maşaraya: maşaralığa YK / maşaraya alma diye: illere maşara eyleme A, illere maşara eylemeye FK¹. Gel beni maşaraya alma diye: Beni böyle nice kabül eyleye MK². Bu beyit AÖ, FK² ve MK¹'de yok.

²⁰¹⁰ yigit: ādem A / yine: gine YK / yine Yūsuf'a: Yūsuf'a qarşu MK² / varur: vardı FK¹ // Zelḥa'nuñ: Zeliḥā'nuñ A, Zeliḥa'nuñ FK¹, Zeliḥa'nuñ MK¹, Zeliḥa'nuñ MK² / sözlerini: sözlerin A, FK¹, sözünü MK¹. Bu beyit FK²'de yok.

Zelḥa'nuñ ḳapusına ḳarşu ṭurur

2012 Zelḥa ṭuydı ḳarşu vardı Yūsuf'a

Diñle imdi Yūsuf anda ne diye

2013 Yā Zeliḥa saña_ādem gelmedi mi

Yā senüñ gönlüñ baña olmadı mı

2014 Zelḥa eydür Yā Yūsuf güler misin

Yoḥsa gerçekden beni diler misin

AÖ66b

2015 Beni tāze gül gibiyken almadañ

Sen benüm ḳadrimi ol vaḳt bilmedüñ

MK²59b

2016 Şimdi bir gözsüz ḳarıyın söyleme

Ḳo beni ellere maşhara_eyleme

²⁰¹¹ Yūsuf atına: atına Yūsuf MK² / kendi varur: bindi revān FK¹ // Zelḥa'nuñ: Zeliḥā A, Zeliḥa'nuñ FK¹, Zeliḥa'nuñ MK² / ḳapusına: ḳarşusına A, MK² / ḳarşu ṭurur: vardı revān FK¹ / ṭurur: yürür AÖ. Zelḥa'nuñ ḳapusına ḳarşu ṭurur: Zeliḥa duydu ḳarşu varur MK¹. Bu beyit FK²'de yok.

²⁰¹² Zelḥa ṭuydı: Zeliḥa didi FK¹, Zeliḥa ḳalkdı MK² / ṭuydı: anda YK / ḳarşu vardı Yūsuf'a: ḳaçırdı Yūsuf FK¹ / vardı: varur AÖ // anda: aña AÖ, FK¹ / diye: didi FK¹. Bu beyit A, FK² ve MK¹'de yok.

²⁰¹³ Zeliḥa: Zeliḥā A, Zelḥa AÖ, M, YK, Zeliḥa MK¹, MK² / gelmedi mi: geldi mi MK². Bu beyit FK²'de yok.

²⁰¹⁴ Zelḥa: Zeliḥā A, Zeliḥa FK¹, Zeliḥa MK¹, MK² / eydür Yā Yūsuf: yüzime MK² / güler misin: güler misin YK // Yoḥsa gerçekden: Yoḥsa-kim girçek AÖ / beni diler misin: diler misin A / diler misin: diler misin YK. Bu beyit FK²'de yok.

²⁰¹⁵ tāze: teze AÖ / gül gibiyken: gül-iken A / gibiyken: gibiken AÖ, gibi iken FK¹, iken MK¹, MK², gibi ken YK // ḳadrimi: ḳad(i)rim AÖ, ḳadrim MK², YK / ol vaḳt: ol-dem MK¹. Bu beyit FK²'de yok.

²⁰¹⁶ gözsüz: kör A / ḳarıyın: ḳarıyam A, AÖ, FK¹, MK¹, MK² // Ḳo beni ellere maşhara: Ḳoy beni ḥalḳa destān MK¹, Ellere beni rüsvāy MK² / ellere: ile AÖ / eyleme: eylemeye FK¹.

FK²74a, M65b 2017 Yūsuf eydür Zelḥa gel cevr itmegil

Ol giçenden ötüri k̄in itmegil

YK88a 2018 Rāzī̄ olursañ aluram ben seni

Aña şimden girü unut giçeni

MK¹123a 2019 Zelḥa rāzī̄ oldı aña varmağa

Zīra müştāk-ıdı aña irmegē

A60b 2020 Pes nikāḥ itdiler ol anı ala

Diñle imdi Yūsuf'ı nice kıla

2021 Emr ider ol Zelḥa'yı getürdiler

Yūsuf'ıñ sarāyına yitürdiler

2022 Geldi Yūsuf sarāyüñ ḳapusına

Bir ayağın atuban ḫurdı yine

²⁰¹⁷ Yūsuf eydür: Der Yūsuf MK² / Zelḥa gel: Yā Zeliḥā A, Yā Zeliḥā FK¹, Zelḥa FK², Yā Zeliḥā MK¹, MK², Yā Zelḥa YK / cevr: ḥalt A, cevri FK² / itmegil: eyleme A, itme gel MK², itme baña YK // ötüri: ḫolayı MK² / k̄in: k̄in AÖ, FK¹, FK², ken MK² / itmegil: eyleme A, dutmagil AÖ, dutmagıl FK¹, MK¹, ḫutmagıl FK², MK², itme baña YK.

²⁰¹⁸ Rāzī̄ olursañ aluram ben: Baña rāzī̄ olursañ alam YK. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²'de yok.

²⁰¹⁹ Zelḥa: Zeliḥā A, Zeliḥā FK¹, Zeliḥā MK¹, MK² / Zelḥa rāzī̄: Rāzī̄ YK / aña: Yūsuf'a AÖ, FK¹, FK², M, MK¹, MK², ol Yūsuf'a YK // Zīra: Zīrā A, FK¹, FK², M, MK¹, YK / müştāk-ıdı: müştākıdı AÖ, aña müştākıdur FK¹. Zīra müştāk-ıdı aña irmegē: Diñle imdi Yūsuf'ı nice kıla MK².

²⁰²⁰ Pes: Zeliḥā'yı A, Çün AÖ, FK¹, FK², Çünki MK² / itdiler: idüp MK² / ol anı: ol A, anı ol FK¹, YK / ol anı ala: anı ol ile M, anı almağa MK¹ // Yūsuf'ı: Yūsuf A, FK¹, FK², Yūsuf da AÖ / nice: Zeliḥā'ya ne A, ne AÖ. Diñle imdi Yūsuf'ı nice kıla: Zīrā müştāk idi vāşıl ola MK².

²⁰²¹ Emr ider: Emr itdi MK² / ider: idüp YK / ol Zelḥa'yı: Yūsuf Zeliḥā'yı A, Zeliḥā'yı MK¹ / Zelḥa'yı: Zeliḥā FK¹, Zeliḥā'yı MK² // Yūsuf'ıñ: Yūsuf FK².

- 2023 İsm-i ā‘ zam okuyup kıldı du‘ ā
İstedi Zelḥa yine ḥüsnin bula
- 2024 Ḥaḳ te‘ ālā virdi ḥüsnüni aña
Şol ḳadar kim nice vaşf idem saña
- FK¹37a 2025 Evvelinden daḫı artuḳ eyledi
On iki yaşında maḥbūb eyledi
- 2026 Yūsuf anda çünki girdi sarāya
Gördi Zelḥa’nuñ yüzi beñzer aya
- 2027 Ḥayrān oldı çün Yūsuf anı görür
Ḳatlanamaz Zelḥa’dan yaña varur
- 2028 Elin uzatdı anı tütmaḳ diler
Zelḥa çekindi girü ḳaçmaḳ diler

²⁰²² Geldi: Gele FK² / sarāyuñ: sarāy MK¹ // atuban: uruban M, YK, adup MK².

²⁰²³ Zelḥa: Zeliḥa FK¹ / Zelḥa yine: Zelḥa’ya YK / Zelḥa yine ḥüsnin bula: Zeliḥa’ya ḥüsn-i liḳā MK¹ / ḥüsnin: ḥüsn FK¹. İstedi Zelḥa yine ḥüsnin bula: Şol ḳadar kim nice vaşf idem saña A, Zeliḥa’nuñ ḥüsnin gine ver ey Ḥudā MK².

²⁰²⁴ virdi ḥüsnüni: ḥüsnüni virdi A, yine ḥüsn virdi FK¹, ḥüsnini virdi MK¹, ḥüsnün virdi MK² // Şol ḳadar: Şoldur FK² / kim: ki MK², YK / vaşf: vāşf YK. Şol ḳadar kim nice vaşf idem saña: İşit Zeliḥā yine ḥüsnin bula A.

²⁰²⁵ Evvelinden: Evvelkiden AÖ, Evvelkinden FK¹, FK², M, MK¹, MK² / daḫı: şoñra YK. Bu beyit A’da yok.

²⁰²⁶ anda çünki girdi: çünki iner MK² / sarāya: sarāyına FK¹ // Zelḥa’nuñ: Zeliḥā’nuñ A, Zeliḥa’nuñ FK¹, Zeliḥa MK¹, Zeliḥa’nuñ MK².

²⁰²⁷ Zelḥa’dan: Zeliḥā’dan A, Zeliḥa’dan FK¹, Zeliḥa’dan MK¹, MK² / varur: yürür YK. Bu beyit FK²’de yok.

- 2029 Tıtdı Yūsuf eydür ey cānım cānı
Neye kaçarsın sevërem ben seni
- AÖ67a 2030 Geldi çünkü ikisi bir araya
Biri güneş birisi beñzer aya
- 2031 Zelḥa'yıla çün Yūsuf gerdek olur
Yūsuf anda Zelḥa'yı bik(i)r bulur
- M66a, MK²60a 2032 Yā Zeliḥa didi eriñ var-ıdı
Degmedi mi kim saña ol er-idi
- 2033 Zelḥa eydür kâdir olmadı baña
Zîrâ Allāh şakladı beni saña
- 2034 Bunı Yūsuf işidicek şād olur
-
- ²⁰²⁸ Elin: Elini YK / anı: aña AÖ // Zelḥa: Zeliḥā A, Zeliḥa FK¹, Zeliḥa MK¹, MK² / çekindi: çekinür A, çekilüp MK² / girü: körpe FK¹, gerüye MK². Bu beyit FK²'de yok.
- ²⁰²⁹ Tıtdı: Döndü FK¹ / ey: iy AÖ / ey cānım: cānum FK¹ // Neye: Ne FK¹ / kaçarsın: kaçarsıñ MK¹, MK², YK / sevërem: sevdim A, çü sevdim AÖ, MK², imdi sevdim FK¹, çün sevdim MK¹. Bu beyit FK²'de yok.
- ²⁰³⁰ Bu beyit A, FK¹ ve FK²'de 2031., MK²'de 2033. beyitten sonra gelmektedir. Geldi çünkü: Çünkü geldi A / bir araya: beñzer aya AÖ // güneş: güneşdür FK² / güneş birisi beñzer: beñzer güneşe biri AÖ / birisi: biri FK², YK.
- ²⁰³¹ Zelḥa'yıla: Zeliḥā ile A, Zelḥa ile AÖ, FK², Zeliḥa ile MK¹, MK² / Zelḥa'yıla çün Yūsuf: Yūsuf Zeliḥa ile çün FK¹ / çün Yūsuf: Yūsuf M, Yūsuf çün YK / Yūsuf gerdek: gerdek Yūsuf FK² // Yūsuf anda Zelḥa'yı: Zeliḥā'yı anda A / Zelḥa'yı: Zeliḥa'yı MK¹, MK² / bik(i)r: bākire A, bīkr AÖ.
- ²⁰³² Yā Zeliḥa didi: Dedi Yūsuf senüñ A, Didi Yā Zelḥa MK² / Zeliḥa: Zelḥa AÖ, FK², YK, Zeliḥa MK¹ / eriñ: senüñ eriñ YK / var-ıdı: vardı FK¹ // Degmedi mi: Degmedi midi YK / kim saña: saña A, FK¹, FK², MK¹, MK², YK / kim saña ol: ol saña ḥod AÖ / ol: ol ḥod A, MK², o ḥod FK¹, ol ḥoz FK² / er-idi: er didi MK¹.
- ²⁰³³ Zelḥa: Zeliḥā A, Zeliḥa FK¹, Zeliḥa MK¹, Zelḥa MK² // Zîrâ: Neride FK² / Allāh şakladı beni: beni Allāh şakladı MK² / şakladı beni: beni şakladı MK¹.

Yūsuf' dan amusı buđday aldılar*

- 2040 Diñle Yūsuf ol yañadan gēlene
‘ İzzet ider idi buğday alana
- 2041 Açesi_ olsun olmasun virür-idi
Bay idüben anı göndürür-idi
- YK88b 2042 Varuban Ken‘ ān’a uğradı olar
Ya‘ ūb’uñ evi yanına ondılar
- 2043 Vaşf iderlerdi Mış(ı)r sultānını
Eylüginini hem dağı in‘ āmını
- 2044 Şām Ken‘ ānlıyı sever didiler
Bize virdi oğ ‘ aalar didiler

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁰³⁹ Şām: Şāmı MK¹ / ehli: alkı AÖ, FK², MK¹, ili FK¹ // amusı: amu A, cümlesi MK².

²⁰⁴⁰ Diñle: İmdi A, Diñle imdi YK / Yūsuf ol: hem Yūsuf FK¹ / yañadan: elinden A, FK¹, ilden AÖ, YK, ilinden FK², ellerden MK² // ‘ İzzet: ‘ İzzetler M / ider idi: idiser A, iderler-idi AÖ, iderler FK¹, iderlerdi FK², iderdi M. Bu beyit MK¹’de yok.

²⁰⁴¹ Açesi: Açe YK / olsun: altun FK¹ / olsun olmasun: olur olmaz M / olmasun: olmasın YK / virür-idi: virdiler A, FK¹, FK¹, virirdi AÖ, vireler MK² // Bay: Bađı YK / idüben: idüp MK¹, YK. Bay idüben anı göndürür-idi: Ya‘ ūb’uñ evi yanına vardılar A, FK¹, Ya‘ ūb’uñ evi yanına ondılar FK², Ya‘ ūb’uñ evi yanına onalar MK².

²⁰⁴² olar: *-metin-* onlar. uğradı olar: uğrarlar-ıdı AÖ // ondılar: onarlar-ıdı AÖ. Varuban Ken‘ ān’a uğradı olar: Varup Ken‘ ān iline uğradılar M, YK. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²’de yok.

²⁰⁴³ Vaşf: Medđ AÖ, Vaşfi FK¹ / iderlerdi: iderler çün A, iderleri AÖ, iderler FK¹, FK², MK², YK / Mış(ı)r: Mışr’uñ FK¹, ol Mışr’uñ MK² // hem dağı: hem FK¹ / in‘ āmını: ihsānını MK². Vaşf iderlerdi Mış(ı)r sultānını: Yūsuf’ı söylediler Mışr sultānı MK¹.

AÖ67b	2045	Ya‘ <i>ķūb</i> anlaruñ sözini diñledi Göñlü ile hem birez fikr eyledi
	2046	Didi bu ‘ <i>ārif</i> kişinüñ işidür Anda nebī olmasa ne kişidür
MK ² 60b	2047	Zīrā ol-zamān nebī olsa i cān Ya‘ <i>ķūb</i> aşlından olur-[ı]dı hemān
M66b	2048	Ya‘ <i>ķūb</i> anda fikr idüp āh eyledi N’ola idi mecālüm ola didi
FK ² 75a	2049	Yūsuf’um arayı Mışr’a vara_idüm Ola kim anuñ yanında bula_idüm

²⁰⁴⁴ Şām: Hem Şām FK¹, FK², Şāmı MK¹ / Ken‘ānlıy: Ken‘ān’ı A, FK², Ken‘ān FK¹, Ken‘ān ehlini MK², Ken‘ānlı YK / sever didiler: sürdiler FK¹, ıatı sevdiiler MK² // virdi: virdiler FK¹, itdi MK¹, MK², YK / çoķ: çün FK¹ / ‘ağalar: ‘ağalıķ MK² / didiler: diler FK¹.

²⁰⁴⁵ sözini: sözün MK² // Göñlü ile hem: Göñliyle FK² / ile hem: ile A, FK¹, M, içinde MK² / hem birez fikr: çoķ fik(i)rler YK.

²⁰⁴⁶ bu: bir FK¹ / ‘*ārif*: ‘*ārif* FK² // kişidür: kişi durur FK².

²⁰⁴⁷ M’de mısralar takdim-tehirlidir. ol-zamān nebī olsa: nebī olsa ol-zamān A / nebī olsa: kim YK / zamān: zamā MK² / olsa: ol M / i: ey A, FK¹, FK², MK¹, MK² // Ya‘*ķūb*: Ya‘*ķūb*’uñ A, AÖ, FK¹, FK², MK¹, YK / aşlından: neslinden M, YK / olur-[ı]dı: olur didi MK² / hemān: heman YK.

²⁰⁴⁸ Ya‘*ķūb* anda fikr idüp: Heman Ya‘*ķūb* anda YK / idüp: eyleyüp M // N’ola idi: N’olaydı evvelki A, FK¹, FK², M, MK¹, N’ola evvelki AÖ, YK / ola: olaydı YK / ola didi: olaydı A, AÖ, FK¹, FK², M, olaydı MK¹.

²⁰⁴⁹ Yūsuf’um: Yūsuf AÖ, FK¹, FK², Yūsuf’ı MK¹ / arayı: arayup FK¹, MK¹, MK², YK, ala M / vara_idüm: varaydum A, FK¹, varayıdum AÖ, M, varayıdım MK¹ // Ola kim: Olaydı ben A, Olaydı FK², Ol ki M, Belki MK², N’ola YK / kim: ki AÖ, FK¹ / yanında: semtinde MK² / bula_idüm: bulaydım A, AÖ, bulaydım FK¹, bulaydım FK², YK, MK¹, bulaydım M.

2050 Bunu didi Tañrı'ya zār eyledi

Ey Çalab'um Yūsuf'um virgil didi

2051 Va' de itdiñdi benümle dilerem

Vaḳti geldi Yūsuf'umı umaram

2052 İşbu fik(i)r düşdi Ya' ḳūb yadına

FK¹37b

Geldi açlık irüşür evlādına

2053 Dişi irkek altmış ādem var-ıdı

Loḳmayı Ya' ḳūb evinde yir-idi

A61b, MK¹124a

2054 Gelüben oḡlanları ağladılar

Cem' oluban cümlesi söylediler

2055 Çok zamāndur hıç bize söylēmedūñ

Bizim ile kelecı eylēmedūñ

²⁰⁵⁰ zār: şükr AÖ, şük(ü)r MK² // Ey: İy AÖ / Çalab'um: cānum FK², çalalım MK², Tañrı'm YK / Yūsuf'um: Yūsuf'ımı AÖ, Yūsuf'umı FK², MK¹ / virgil: vir AÖ, FK², MK¹, sen vir FK¹. Bunu didi Tañrı'ya zār eyledi: Tañrı'ya zār eyledi bunu didi YK.

²⁰⁵¹ Va' de: Va' d FK¹ / itdiñdi: itdiñ AÖ, MK², itdün FK¹, FK², MK¹, eylediñ YK / benümle: benüm-ile AÖ, FK², benüm ile MK¹ / dilerem: umaram MK² // Vaḳti: Vaḳt AÖ, FK¹ / Yūsuf'umı: Yūsuf'umı ben FK¹, Yūsuf'uma M / umaram: dilerem MK¹, MK², dilerem umaram YK. Bu beyit A'da yok.

²⁰⁵² İşbu: Bu MK² / İşbu fik(i)r: İllā açlık YK / Ya' ḳūb: Yaḳūb'ın MK² / yadına: cānına FK¹, YK, yārına M // Geldi: İllā A, FK¹, FK², M, MK¹ / Geldi açlık irüşür: Açlık erişdi anıñ MK², Ehline ve cümle YK / irüşür: irişdi AÖ, FK¹, MK¹, düşdi M / evlādına: evlādlarına M, YK.

²⁰⁵³ Dişi irkek: *-metin-* İrkek dişi. altmış: atmış FK¹ / ādem: kimse M // Loḳmayı Ya' ḳūb: Cümlesi Ya' ḳūb'ın MK² / Ya' ḳūb: Ya' ḳūb'uñ YK / evinde: yanında AÖ, FK², MK¹, yanınd FK¹ / yir-idi: yirler idi YK.

²⁰⁵⁴ Gelüben oḡlanları: Gelüp oḡulları hep MK² / ağladılar: inilediler MK¹ // Cem' oluban cümlesi: Ya' ḳūb'a cem' oluban AÖ / oluban: olup MK¹, MK² / cümlesi: Ya' ḳūb'a A, FK¹, FK², MK¹, MK², hep aña YK.

2056 Gülmedüñ bir kez dönüp yüzümüze

İltifât eylemedüñ sözümüze

2057 Biz de bilürüz ki ‘ āṣī olmışuz

Kim saña çok çok cefâlar kılmışuz

2058 İllā key kıatı buñalduķ ey baba

Bize du‘ ā eyle luṭfı kııl ‘ aṭā

2059 Ya‘ kıūb anlaruñ sözini diñledi

Du‘ ā itdi anları esirgedi

AÖ68a

2060 Ya‘ kıūb eydür ey oğullar ṭurıñuz

Yaraķ idüp cümle Mıṣr’a varıñuz

²⁰⁵⁵ Çok zamāndur: Yitmiş yıldur AÖ, FK², Yetmiş yıldur M, MK¹, YK / zamāndur: zamāndan MK² / hıç: hıç AÖ, FK¹, berü MK² / hıç bize: bize hıç MK¹ / söylmedüñ: n’eylediñ MK², söylemedi YK // Bizim ile: Bizimle FK¹, MK² / kelecı: bir kelıme MK¹, bir kelām YK / eylemedüñ: itmedüñ MK¹, söylemediñ MK², YK. Bu beyit A’da yok.

²⁰⁵⁶ Gülmedüñ: Dediler A, Dönümedik saña YK / bir kez dönüp: bir kez FK¹, YK, dönüp bir kez M / yüzümüze: yüzümüz YK // eylemedüñ sözümüze: itmedüñ sözüme FK¹. İltifât eylemedüñ sözümüze: Hıç iltifât itmediñ bir sözüme YK.

²⁰⁵⁷ Biz de: Biz A / bilürüz: bildik YK / ki: saña A, M, YK // Kim: Kim-ki YK / çok çok: çok MK¹, YK, biz çok MK² / cefâlar: zararlar A, AÖ, FK¹, MK², zarar FK².

²⁰⁵⁸ key: ki AÖ, MK² / key kıatı: kıatı A, YK, key MK¹ / buñalduķ: buñaldıñ A, YK, buñalduñ FK², M / ey: iy AÖ / baba: buba YK // du‘ ā: luṭfu MK² / eyle: kııl A, AÖ, FK², eylegil MK¹ / luṭfı: du‘ ālar MK² / luṭfı kııl: luṭf eyle A, FK², eyle luṭf AÖ, eyle MK¹, kııl luṭf YK. Bu beyit FK¹’de yok.

²⁰⁵⁹ itdi: kııldı A, FK¹, FK² / anları: anlara YK. Bu beyit MK²’de yok.

²⁰⁶⁰ ey: iy AÖ, bu MK² / ey oğullar: oğullar FK¹ / ṭurıñuz: varıñuz M, YK, biliñiz MK² // Yaraķ: Yëdek M / idüp: idüñ M, MK¹, iddiki YK / varıñuz: giriñüz YK.

- 2067 Kerīm olan kişi azı çok bilür
Yine aña dürlü ‘aṭālar kıılır
- 2068 Rāzī olup gitdiler oğlanları
İbni Yāmin kıaldı Yūsuf’uñ biri
- 2069 Ya‘ kıūb anlara du‘ ālar eyledi
Yürüñ imdi Tañrı yardımdu didi
- 2070 Gitdi bunlar kıamusı Mışr’a varur
Diñle imdi Yūsuf’ı nice kıılır
- MK¹124b 2071 Yūsuf anda bir iş işlemiş-idi
Ṭaşrada bir kıapu bağlamış-ıdı
- A62a 2072 Kıapucılar kıodı anda ṭuralar

²⁰⁶⁶ eydür: anı MK² / diñleñ: gelüñ A / diñleñ oğullar: oğullar diñleñ MK¹ / beni: bunı A, siz beni FK¹ // Ögdiler: Añdılar MK² / Mış(ı)r sultānını: kerīm imiş anı A, MK¹, MK², kerīm-imiş anı AÖ, iyü imiş hem anı FK¹, kerīmmiş anı FK².

²⁰⁶⁷ azı çok: adim yok FK² / çok: çoğı MK² // ‘aṭālar: ‘aṭā YK.

²⁰⁶⁸ olup: oldu FK¹, MK¹ / gitdiler: gitdi FK¹ / ođlanları: ođulları MK² // Yūsuf’uñ biri: Yūsuf’lan diri FK¹, anda yol eri MK¹ / biri: yāri A, yiri FK².

²⁰⁶⁹ du‘ ālar: du‘ ā YK // Tañrı yardımdu: Tañrı’dan yardım MK¹ / yardımdu: yardımcı AÖ. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²’de yok.

²⁰⁷⁰ Gitdi bunlar: Gitdiler MK¹ / kıamusı: kıapusu M // Yūsuf’ı: Yūsuf A, Yūsuf da FK¹, YK, M, bu sözi MK² / nice: neler M, YK / kıılır: olur A, MK².

²⁰⁷¹ anda: Mışr içinde MK² / iş işlemiş-idi: eylemiş işidi FK² / işlemiş-idi: eylemişdi AÖ, işlemişdi FK¹, itmişdi MK¹, eylemiş MK², işitmişdi YK // Ṭaşrada: Ṭaşra FK¹, FK² / Ṭaşrada bir kıapu: Bir kıapudan ğayrı hepsin MK², Ṭaşra kıapuların YK / bağlamış-ıdı: bağlamışdı AÖ, FK¹, MK¹, YK, bağlamış MK².

Kim gelürse ne kişidür şoralar

2073 Nedür işi neredendür bileler

Varuban Yūsuf'a haber vireler

2074 Beklemege şodı Yūsuf anları

Geldi bir gün Ya' kūb' uñ oğlanları

AÖ68b

2075 Şapucı dir anlara nerdensiñüz

Ne kişilersiz yā neye geldiñüz

2076 Bunlar eydür bil bizi Ken' ān' danuz

Ger şorarsañ Ya' kūb' oğlanlarıyuz

FK²76a

2077 Enbiyādur diñle bizim aşlımuz

Buğday almaş dilerüz hep cümlemüz

²⁰⁷² şoralar: durdılar MK¹, dururlar YK // Kim gelürse: Kim FK¹ / şoralar: aña şoralar FK¹, şordılar MK¹, bilürler YK.

²⁰⁷³ bileler: şoralar AÖ, M, YK // Varuban: Gelüben FK¹ / vireler: virdiler FK¹. Nedür işi neredendür bileler: Ne kişisiz nereden geldiñiz haber viriñ FK¹. Bu beyit MK²'de yok.

²⁰⁷⁴ Beklemege: Bekleme YK // Geldi: Gele YK / oğlanları: oğulları YK. Bu beyit A ve MK²'de yok.

²⁰⁷⁵ Şapucı dir: Şordı şapucı YK / dir: şordı A, AÖ, FK², MK¹ / dir anlara: şordı FK¹ / nerdensiñüz: şandansiñüz A, FK², şandansiñüz AÖ, nerēden gelürsiñiz FK¹, nerden geldiñüz MK¹, nerdensiñüz YK // kişilersiz: kişisiz A, FK² / yā neye: neye MK¹ / neye: nine A. Ne kişilersiz yā neye geldiñüz: Hem ne kişisiñiz haber viriñ baña FK¹. Bu beyit MK²'de yok.

²⁰⁷⁶ Bunlar: Anlar A, Bunlara FK² / eydür bil bizi: geldi didiler ki biz MK² / bizi: biz YK / Ken' ān' danuz: Ken' ān' dayuz A, Ken' ān' lıyuz AÖ, Ken' ān' lıyuz MK², Ken' ān' da tiz YK // şorarsañ: şorarsañız FK¹, şorsañ MK¹ / Ya' kūb': Ya' kūb' uñ FK¹ / oğlanlarıyuz: oğlanlaruz YK. Bunlar eydür bil bizi Ken' ān' danuz: Bilesin bizler Ken' ān' ilinden geldik FK¹. Ger şorarsañ Ya' kūb' oğlanlarıyuz: Şorar iseñ Ya' kūb' iñ oğlıyuz MK².

Yūsuf' uñ sarāyına ķondurdılar

2084 Öñlerine t̄z ta' ām getürdiler

Dürlü ħūnlar anlara yetürdiler

2085 Hem döşediler eyü döşekleri

Şöyle z̄inet eylediler köşkeri

2086 Daĥı şerbetler getürdiler i cān

İçdiler anlar ķamu p̄r ü cüvān

2087 Yūsuf anda bunları diñlër-idi

Biribiriyle olar söylër-idi

A62b, MK¹125a 2088 Ne ĥoş aĥırladı bu sulţān bizi

Māl şanur mı yā ' aceb yükümüzi

²⁰⁸³ Getürün: Getür YK // Yūsuf' uñ: Yūsuf MK¹. Yūsuf' uñ sarāyına ķondurdılar: Dürlü ħūnlar anlara yidürdiler M, Anlara dürlü ta' ām yidürdiler YK.

²⁰⁸⁴ t̄z: t̄z AÖ / t̄z ta' ām: ta' āmlar MK¹, tez ta' āmlar MK² // anlara: aña FK¹ / yetürdiler: yidürdiler AÖ, FK², MK¹. Bu beyit M ve YK'de yok.

²⁰⁸⁵ döşediler eyü: döşetdiler ķumāş MK² / eyü: dürlü YK / döşekleri: döşek FK¹ // z̄inet: zeynet AÖ / eylediler: itdiler FK¹, eylemişler M / köşkeri: köşleri FK¹.

²⁰⁸⁶ i: ey A, FK², M, MK² // İçdiler: Açdılar MK² / İçdiler anlar: İşdiler FK¹, İçdiler YK / ķamu: ķamusu MK¹.

²⁰⁸⁷ diñlër-idi: diñlerdi FK² // Biribiriyle: Biribiriyle A, FK¹, M, MK¹, Birbirine MK², YK / Biribiriyle olar: Birbiriyle FK² / olar: bular A, AÖ, bunlar da FK¹, bunlar MK¹, MK², anlar ne YK / söylër-idi: söylerdı FK¹, söyleşür idi M.

²⁰⁸⁸ ĥoş: ĥod M // Māl şanur mı yā: Māl mı şanur ki A, AÖ, FK¹, FK², Māl u şatur mı MK¹ / Māl şanur mı yā ' aceb: İnşā 'allāh eyi tuţar MK² / yā ' aceb: bizim AÖ, ' acēba YK / yükümüzi: yükümüzi ol FK¹.

- YK89b 2089 Şem^c *in* eydür babamuz ağırladı
Anuñ içün bize hürmet eyledi
- AÖ69a, FK²76b 2090 Birisi eydür bize raħm eyledi
Görđi faķırüz bizi esirgedi
- 2091 Her biri bir dürlü söz söylër-idi
Yüsuf anlaruñ sözün diñlër-idi
- 2092 Yüsuf anda oğluna emr eyledi
Bunlarđ aħşām sen ağırla didi
- 2093 Tırdı Yüsuf oğlı geydi tonları
Dağı dilbendi vü hem kaftānları
- M68a, MK²62a 2094 Dürlü ni^c met hāzır itdi bunlara
Aħşām eltüben yidürđi anlara

²⁰⁸⁹ babamuz: atamuz A, ğālibā MK², pabumuz YK / ağırladı: egledi A // Anuñ içün: Anuñ-çün A, FK², Anıñ-çün AÖ.

²⁰⁹⁰ Birisi: Biri AÖ, MK¹, YK / bize: ol bize AÖ, M, YK // faķırüz: fāħirler A, faķirler AÖ, faķirler FK¹, faķirlerüz M / bizi: bize M, yire YK / esirgedi: esir eyledi MK².

²⁰⁹¹ biri: birisi FK¹, YK / bir dürlü söz: dürlü sözler A / söylër-idi: söyledi A, AÖ, FK¹, MK¹, YK // sözün: sözünü A, FK², YK, sözünü FK¹ / diñlër-idi: diñledi A, AÖ, FK¹, MK¹, YK.

²⁰⁹² emr eyledi: işmarladı MK² // aħşām: aħşāma A, aħşam FK² / aħşām sen: sen aħşam FK¹, sen aħşām M, MK¹, MK², sen aħşām YK.

²⁰⁹³ Yüsuf: Yüsuf^uñ FK¹ // dilbendi: dülbendini AÖ / dilbendi vü: dilbende FK¹, tonandı MK² / vü: ve FK², M / hem kaftānları: kaftānları AÖ, YK / kaftānları: kaftānları FK². Bu beyit A ve MK¹'de yok.

2095 Şol kadar hūmlar yidürdi anlara

Hem daḥı şerbet içürdi anlara

2096 Bunları üç güne dek ağırladı

Dürlü dürlü hūmlar-ıla toyladı

2097 Turdı Yūsuf bir gün anlara varur

Yüzin örtüdi bunlara selām virür

2098 Çünkü anlar da Yūsuf'ı gördiler

Aldılar selāmın örü turdılar

2099 Çünkü Yūsuf'ı selāmın aldılar

Yūsuf'a alķış du'ā eylediler

2100 Şordı Yūsuf bunlaruñ ḥällerini

²⁰⁹⁴ Dürlü ni' met ḥāzır itdi: Ni' meti ḥāzırladı oḡlu A / ḥāzır itdi: ḥāzırladı MK¹ / bunlara: anlara M // Aḡşām: Aḡşām FK² / eltüben: olunca A, FK¹, MK², olduḡda AÖ, oluban FK², iletüp MK¹, YK / yidürdi: yürüdi AÖ, yedüre MK² / anlara: bunlara A.

²⁰⁹⁵ hūmlar: ni' met MK², YK / yidürdi anlara: yidirdiler eldaḥı FK¹ / anlara: ol-daḥı AÖ, ol daḥı FK² // Hem daḥı şerbet: Ol da şerbetler AÖ, Daḥı şerbetleri FK¹, Daḥı şerbetler FK², Daḥı dürlü şerbetler MK² / anlara: iy aḡı AÖ, ey aḡı FK¹, FK². Bu beyit A ve MK¹'de yok.

²⁰⁹⁶ güne: gün MK² / dek: den A, eyice MK², deḡin YK // dürlü hūmlar-ıla toyladı: hūmlar yidürdiler eldaḥı FK¹, donlar ile fāḡirledi YK / toyladı: ağırladı MK².

²⁰⁹⁷ Turdı Yūsuf bir gün: Dördüncü gün Yūsuf MK² / Yūsuf bir gün: bir gün Yūsuf AÖ, FK¹, FK² // örtüdi: urdı FK², örtüp MK². Bu beyit M ve YK'de yok.

²⁰⁹⁸ anlar da: anlar A, FK¹, MK¹ / Yūsuf'ı: Yūsuf FK². Bu beyit M ve YK'de yok.

²⁰⁹⁹ Çünkü: Çün AÖ / selāmın: selāmını AÖ // du'ā: du'ālar FK¹, FK². Bu beyit A, M, MK¹, MK² ve YK'de yok.

Aşlını vü neslini illërini

2101 Onuñuz da didi bir şoydan mısız

Ayru mısız yoğsa bir köyden misiz

2102 Didiler ey sulṭānum siz biliñüz

Ḳardaşuz biz cümle birdür atamız

FK²77a

2103 Atamız Ya‘ḳüb yirimüz Ken‘ân

Dedemüz Ḥalîl İbrâhîm’dür ey cān*

2104 Sulṭānım biz on ikiydük cümlemüz

Babam-ıla evde ḳaldı birimüz

AÖ69b

2105 Bir daḫıca var-ıdı ḳardaşımız

Anı artuḳ sever-idi atamız

²¹⁰⁰ bunlaruñ: bunlara FK² / ḥällërini: hep ḥālını AÖ, ḥālını MK¹ // vü: ve A, AÖ, FK², M / vü neslini: hem neslini vü MK² / illërini: hem ‘ayällerini FK¹, hem illerini MK¹.

²¹⁰¹ Onuñuz da didi bir: Bu on kişi de hep MK² / da didi: da A, YK, didi FK¹ / didi: daḫı M / şoydan mısız: şoydan mısıñız A, FK¹, şoyday mısız YK // bir: hep bir MK² / köyden misiz: kökden misiz YK. Ayru mısız yoğsa bir köyden misiz: Ayru mısıñız bir köyden mısıñız FK¹.

²¹⁰² ey: iy AÖ, kim FK¹, ey ey MK¹ / siz biliñüz: bilüñüz A / biliñüz: bilesiz FK¹ // biz cümle birdür: cümledür hem A / biz cümle birdür atamız: cümlemüzi bilesiñ FK¹ / cümle: cümlemüz de YK.

* Bu mısranın vezni kusurludur.

²¹⁰³ FK¹’de beytin ikinci mısrası yok. Ya‘ḳüb: Ya‘ḳüb’dür A, AÖ, FK¹, FK², M, MK², YK / Ken‘ân: Ken‘ân ilidür MK¹ // Ḥalîl İbrâhîm’dür: İbrâhîm Ḥalîl’dür A, FK², MK², İbrâhîm Ḥalîl’dür AÖ / Ḥalîl İbrâhîm’dür ey cān: İbrâhîm Ḥalîl’dür MK¹ / ey: i AÖ.

²¹⁰⁴ Sulṭānım: Ey sulṭānım MK² / Sulṭānım biz: Sulṭānım MK¹ / ikiydük: ikidür MK² / cümlemüz: bilüñüz A // Babam-ıla: Babamuzla A, Babamuz ile MK¹, Bubam ile / evde: bile A / birimüz: yirimüz YK. Bu beyit FK¹’de yok.

- A63a 2106 Körpe kardaş idi ol Yūsuf adı
Bir gün anı tuymadan bir kırt yidi
- 2107 Ol gidelden atamız hıç gülmedi
Bizim ile eglenüben kalmadı
- MK¹125b 2108 Yūsuf eydür ne ‘aceb söylëdiñüz
Atañuzdan siz kile eylëdiñüz
- MK²62b 2109 Biliñüz peygamber olsa bir kişi
FK¹38b Berāber ola yanında her kişi
- 2110 Birini birinden artuķ seve ol
Peygambere bu işler lāyık degil*

²¹⁰⁵ daħıca: daħı FK¹, MK¹, MK² / var-ıdı: vardı FK² / kardaşımız: kardaşımız key ‘aziz MK¹ // artuķ: bizden artuķ MK¹, çok MK² / sever-ıdı: severdi FK¹, MK¹ / atamız: babamız FK¹, babamız MK², bubamız YK.

²¹⁰⁶ kardaş idi ol Yūsuf adı: kardaşımız adı Yūsuf idi MK² / idi ol: ol FK¹ / ol Yūsuf: Yūsuf A, MK¹ / adı: idi FK¹, YK // Bir gün anı tuymadan bir: Duymadıķ bir gün anı FK², Duyamadıķ bir gün anı MK² / anı tuymadan bir: duymadıķ anı AÖ / tuymadan: duymadıķ MK¹ / tuymadan bir: tuymadıķ A, duymadıķ FK¹, biz duymadan YK.

²¹⁰⁷ gidelden: gidëlıden FK², gidenden berü MK¹, ğā’ib olalı MK², gideliden YK / atamız hıç: atamız A, berü atamız hıç FK¹ / hıç: hıç AÖ // Bizim ile: Birimizle AÖ / eglenüben: eglenüp FK¹, eylenüp hıç YK / kalmadı: tırmadı A. Bizim ile eglenüben kalmadı: Bizimle eglenüp hıç qarār kılmadı MK².

²¹⁰⁸ ‘aceb: ‘acāyib YK // Atañuzdan: Atañız FK² / siz kile: şikāyet A, AÖ, FK¹, MK², kile YK / kile: şikāyet FK², şekvā MK¹.

²¹⁰⁹ ola: olur A.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²¹¹⁰ Birini birinden: Birbirinden A, FK¹ / artuķ: ziyāde FK¹ / seve: sever anı A // Peygambere bu işler: Peygamber böyle iş FK¹, Peygamber olana bu iş MK¹ / işler: iş A.

- 2111 Bunlar eydür Yūsuf'a ey sulṭānum
Göre idüñ yüzini bir kez anuñ
- M68b 2112 Māl [u] mülkiñi aña virür-idüñ
Tāciñi taḥtñi unudur-ıduñ
- 2113 Çünki Yūsuf işbu sözi diñledi
Ṭuymadı anlardan uğrın ağladı
- 2114 Didi imdi ey yigitler gēliñüz
Getürüñ aqçeyi buğday alıñuz
- YK90a 2115 Qablarını getirür çünki bular
Buğday anbarını qullar açdılar
- FK²77b 2116 Yūsuf anlara eyü buğday virür
Cümlesinüñ qablarını ṭoldurur

²¹¹¹ Yūsuf'a: Yūsuf'uñ YK / ey: iy AÖ // Göre idüñ: Göreyidiñ A, AÖ, FK¹, FK², Göreydüñ MK¹, Göri idiñ YK. Bu beyit MK²'de yok.

²¹¹² Māl [u]: *-metin-* Māl. Māl [u]: Mālñi A, FK¹, FK², Māl AÖ, Mālñi YK / mülkiñi: milkiñi hep A, mülki hep MK¹, YK / mülkiñi aña: milkiñi FK¹ / virür-idüñ: vireyidiñ A, AÖ, FK¹, MK¹, viriydiñ FK², viri idiñ YK // Tāciñi: Tāci MK¹ / unudur-ıduñ: hep vireyidiñ A, AÖ, MK¹, aña hep vireyidiñ FK¹, hep urayıdñ FK², hep unudur idiñ YK. Bu beyit MK²'de yok.

²¹¹³ diñledi: söyledi MK² // Ṭuymadı: Doyamadı A, MK¹, YK, Ṭoyamadı MK² / anlardan uğrın: anlar uğrın uğrın AÖ, anlar uğrıdan M, uğrın uğrın MK¹, uğrudan uğrudan MK², uğrun uğrun YK / uğrın: uğrın uğrın FK².

²¹¹⁴ imdi: çünki MK² / ey: iy AÖ / gēliñüz: gelü gēliñüzi FK¹ // Getürüñ: Getür YK.

²¹¹⁵ Qablarını: Qabların A / getirür: getirüp M / bular: olar AÖ, FK², MK², anlar M, MK¹ // anbarını: 'anbarların FK¹, anbarlarını MK¹ / qullar açdılar: açdı qullar MK¹. Qablarını getirür çünki bular: Çünki buğday qoyacaq qablarını YK. Buğday anbarını qullar açdılar: Yūsuf'uñ qulları açdı buğday hanbarını YK.

2117 İllā bunlar duymadan Yūsuf yine

Ağçelerin koydı çüvāllarına

2118 Yūsuf anda bunları esenledi

Babañuza çok selām eyleñ didi

2119 Didi imdi yine baña gēlesiz

İbni Yāmin'i de bile alasız *

2120 Yine size eyü buğdaylar virem

Şāz idüben şinlik ile göndürem

2121 Yūsuf'a baş urubanı gitdiler

Diñle imdi yolda anlar n'itdiler

2122 Yolda bunlar her köye uğrar-ıdı

²¹¹⁶ eyü buğday: buğday FK¹ // kablarını: çüvālımı YK / tıldurur: hep tıldırur MK². Bu beyit A'da yok.

²¹¹⁷ yine: gine AÖ // Ağçelerin: Ağçesini M, Ağçelerini YK / çüvāllarına: çufāllarına A, çüvāllarına FK¹, hem çüvāllarına MK².

²¹¹⁸ eyleñ: iletñ FK¹, idiñ YK.

²¹¹⁹ Didi: Diñiz AÖ, Diñüz M, YK, Varñüz MK¹ / imdi yine baña: baña imdi yine A / yine baña: baña yine AÖ, FK¹, MK², baña gine FK² / baña gēlesiz: geliñiz MK¹, geleceñüz YK / gēlesiz: gelesiñ MK² // Yāmin'i: Yāmin'i AÖ, M / Yāmin'i de: Yāmin FK¹, YK / alasız: alup gelesiz FK¹, alup geliñiz MK¹, gettiresiñ MK², alıbirñüz YK.

* 2119-2180. beyitler arasındaki 60 beyit AÖ'de yok.

²¹²⁰ Yine: Gine FK¹, FK² / buğdaylar: tağıllar A, FK¹, FK² // idüben şinlik ile: oluban şenlikle FK¹. Bu beyit MK²'de yok.

²¹²¹ urubanı: uruban FK¹, MK¹, YK, üzerine deyüp MK² // imdi yolda: yolda YK / anlar: bunlar MK¹, MK², YK / n'itdiler: ne itdiler YK. Bu beyit A'da yok.

Halk çıkup bunları ağırlar-ıdı

- A63b 2123 Zīrā Yūsuf' uñ қоқusı anlara
Siñdi bile gider-ıdı yollara
- 2124 Gitdi bunlar geldiler evlërine
Geldiler hep cümle babalarına
- 2125 Çün babalarına bunlar buluşur
Geldi bir bir anuñ ile görüşür
- MK¹126a, MK²63a 2126 Ol da bunları қamu ağırladı
Hāliñüz nice oğullarım didi
- 2127 Çünkü Ya' k̄ub bunlar ile görüşür
Güldi bu kez dişinüñ nūrı ıdır

²¹²² köye: köge YK / uğrar-ıdı: uğradılar A, uğradı FK¹ // bunları: anları A / ağırlar-ıdı: ağırladılar A, ağırladı FK¹, toylar idi MK¹.

²¹²³ Yūsuf' uñ: Yūsuf FK¹ / қоқusı: қоқu MK² / anlara: siñdi bunlara A, bunlarda eşer FK¹, bunlara FK², MK², siñüpdı anlara YK // Siñdi: Bunlar ile A / Siñdi bile gider-ıdı: Bile giderdi anuñ ile YK / gider-ıdı: gider A, eserdi FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

²¹²⁴ Gitdi: Giddiler A, Қалқdı YK / bunlar geldiler: bular varurlar A, vardı bunlar MK² // Geldiler hep: Geldi itdi A, Geldi irdi FK², Vardı irişdi MK², Geldiler YK / Geldiler hep cümle: Geldi cümle irdi FK¹ / babalarına: bubalarına YK. Bu beyit M²'de yok.

²¹²⁵ babalarına: babalarıyla MK¹, MK², bubalarıyla YK / bunlar buluşur: görüşdi bunlar MK¹ // Geldi: Geldiler MK¹, MK² / bir bir: bunlar M / bir bir anuñ ile: cümlesi bir bir MK², anuñ ile YK / anuñ ile: anıñla FK¹ / anuñ ile görüşür: elin öpdı bunlar MK¹. Bu beyit A²'de yok.

²¹²⁶ Ol da: Ya' k̄ub MK² / Ol da bunları қamu: Babaları bunları A / қamu: cümle FK¹, MK² // Hāliñüz: Mālñuz FK¹ / nice: nite A, FK¹, FK².

²¹²⁷ Ya' k̄ub bunlar ile: bunlar babasıyla MK² // Güldi: Geldi MK² / dişinüñ: dişleri A, dişüñ FK¹, yüzi MK², dişine YK / nūrı: nūr A, YK / ıdır: görünür A, eşer FK¹, işür FK², esir M, erişür MK², irişür YK.

- M69a 2128 Didiler baba ne hikmet gülesin
Luṭf idüben bize haber viresin
- FK²78a 2129 Didi sizünle görüşdüm ey cüvān
Baña Yūsuf қоқусы geldi hemān
- 2130 Tıydum ol қоқуы sevindi cānum
Ey oğullar güldüğüm budur benim
- 2131 Ya‘ kızb eydür ol Mıṣ(1)r sultānınuñ
Hālını dīn dīninüñ imānınuñ
- 2132 Siziñ ile nice ‘amel itdi ol
Size buğday virdi mi nice_itdi ol
- 2133 Didiler bir ulu pādiṣāh-durur
Şanki gökden indi ol bir māh-durur

²¹²⁸ baba ne hikmet: ey baba hikmet ne M, buba hikmet nedür YK / gülesin: gülesiz YK // idüben: idüp A, MK², YK / bize: güldiğün MK² / viresin: viresiz YK.

²¹²⁹ Didi sizünle: Sizünle FK¹ / görüşdüm: görmişem YK / ey cüvān: ben çün A / cüvān: cān MK² // Baña Yūsuf: Yūsuf^um A / hemān: baña çün A, heman YK.

²¹³⁰ Tıydum: Didim MK² / қоқуы: қоқу FK¹, қоқуыа MK² / sevindi: Yūsuf қоқусы FK¹. Bu beyit A’da yok.

²¹³¹ ol Mıṣ(1)r: Mıṣ(1)r FK² / Mıṣ(1)r: Mıṣr’ın FK¹ / sultānınuñ: sultānını MK¹ // Hālını dīn: Hāli nedür A, Hālın eydiñ YK / dīninüñ: dīni ve A, dīni FK¹, ve hem dīnin MK¹ / imānınuñ: imānını MK¹.

²¹³² Siziñ ile: Siziñle A, FK¹, FK², MK², Siziñ YK / ‘amel: kemāl A / itdi: itdi mi FK² // Size buğday virdi mi nice_itdi: Virdi mi buğdayı yāḥod incitdi mi MK² / virdi mi: virdi MK¹, YK / nice_itdi: inciddi mi A / nece_itdi ol: ol FK¹.

- 2134 Hem daḥı cömerd durur ol muḥterem
Hüsni-i ḥulḳ issi daḥı şāḥib-kerem
- FK¹39a 2135 Hem daḥı baba selām itdi saña
Sen de ḥay(ı)r du‘ ā idesin aña
- 2136 Zīrā muḥkem ol bize işmarladı
Beni du‘ ādan unutmasun didi
- 2137 Baba du‘ āña ḳatı müştāḳ-durur
Seni ol sever ḳatı ‘āşık-durur
- YK90b 2138 Adıñı añaḳağaz ağılardı ol
Bize söyledürdi vü diñlerdi ol
- 2139 Daḥı bizden İbni Yāmin istedi

²¹³³ bir ulu: ulu MK² // indi: inmiş MK² / ol bir: bir A, FK², MK¹, ol FK¹.

²¹³⁴ daḥı: öyle YK / cömerd durur: seni şordı FK¹, cömer durur FK², cömertdür MK¹, cömerdür YK / ol: o FK², ey M // Hüsni-i: Hüsni FK¹, MK¹, YK, Hüsni ü FK², M / ḥulḳ: ḥulḳı A, YK, FK¹, MK² / issi daḥı: daḥı hem A, daḥı FK², daḥı ol MK² / daḥı: hem YK / şāḥib-kerem: şāḥib-i kerem MK².

²¹³⁵ Hem daḥı: Daḥı şaldı MK² / selām itdi saña: saña itdi selām FK¹, saña selām MK² // Sen de: Sen FK¹ / ḥay(ı)r: ḥayr FK¹, M, MK¹ / du‘ ā idesin aña: du‘ āyı uma YK / idesin: eylesesin M / aña: ve’s-selām FK¹, hemān MK².

²¹³⁶ muḥkem ol bize: evvel bize muḥkem FK¹ / ol: oldı MK² / ol bize: ol MK¹ // unutmasun: unutmasıñ YK.

²¹³⁷ Baba: Buba YK / du‘ āña: saña ol MK¹, du‘ āñıza MK² / müştāḳ-durur: müştāḳdur ol MK², ‘āşık-durur YK // Seni: Size MK¹ / sever ḳatı: ḡāyet sever FK¹, FK², MK², ḡāyet MK¹ / ‘āşık-durur: ‘āşıkdur ol MK². Bu beyit A’da yok.

²¹³⁸ vü: -*metin*- ve. söyledürdi vü: söyledür de YK. Bu beyit A, FK¹, FK², MK¹ ve MK², de yok.

Getürüñ göreyin anı da didi

2140 Getüresiz çünki anı da görem

Size yine eyü buğdaylar virëm

2141 Zīrā baba bizi utandurdı ol

Dürlü dürlü ni‘ mete kıandurdı ol

A64a, B65a, 2142 Gelür-idi bize buluşur idi

MK²63b Oturup bizimle söyleşür idi

FK²78b, M69b 2143 Ya‘ kıūb anı işidüp āh eyledi

Gözi yaşı tılageldi ağıladı

MK¹126b 2144 Didi oğullar ‘aceb söylediñüz

Bilme misiz bundan öñ n’eylediñüz

²¹³⁹ Dağı: Ol YK / Yāmin: Yāmin’i A, FK¹, MK¹, MK² / istedi: diledi MK¹ // göreyin anı da: anı da göreyim A, MK¹, MK², anı da görelüm FK¹, anı da göreyüm FK².

²¹⁴⁰ Getüresiz: Getürüñ A, Getüresin MK² / çünki: çün dağı A // Size yine: Yine size A, Size MK¹ / Size yine eyü: Didi yine size FK¹, Didi yine size FK², Didi yine saña MK² / buğdaylar: çok buğday MK².

²¹⁴¹ baba: buba YK / baba bizi: bizi baba FK¹ / utandurdı: kıatı utandurdı MK² // ni‘ mete: ni‘ metle FK¹, ni‘ metlere MK².

²¹⁴² Gelür-idi: Gelüpdür FK¹, Gelürdi FK² / buluşur idi: buluşurdi FK² // Oturup: Oturuban A, FK¹ / bizimle: bize FK¹, bizim-ile FK², bizüm ile MK¹, YK / söyleşür idi: söyleşürdi ol MK². Gelür-idi bize buluşur idi: Gelüp bizimle görüşürdi ol MK².

²¹⁴³ Ya‘ kıūb anı: Bunı Ya‘ kıūb YK / işidüp: eşidincek MK² // yaşı tılageldi: yaş-ıla tılop çok MK² / ağıladı: söyledi M, YK.

²¹⁴⁴ ‘aceb: ne ‘aceb A // Bilme misiz: Bilmezin-ki A, Bilmez misiz MK¹, Bilmezin YK / bundan öñ: bunı da A / öñ: evvel MK¹. Bilme misiz bundan öñ n’eylediñüz: Bilemez-ki bunda ne eyledinüz B, Bunı da alıp n’eyleyesiñüz FK¹, Bilmezin-ki bunı da n’eyleyesiz FK², Bilmezem ki bu nite söylediñüz MK².

2145 Yūsuf'umı alubanı gitdiñüz

Ḳurt yidi diyü yabāna atdıñuz

2146 Bunı da mı alubanı gidesiz

Baña yine bir yiñi dert idesiz

2147 Ḳuzıların bunı söylemeñ baña

Yūsuf'um derdi yiter öñden şoña

2148 Didiler haḳdur sözüñ biz itmişüz

Bilürüz saña cefālar ḳılmışuz

2149 Didiler baba bu kez and içelüm

Ẓarar itmeyüp anı getürelüm

2150 Ya'ḳūb eydür hele döküñ yüküñüz

Görelüm ne aldıñuz ne şatdıñuz

²¹⁴⁵ Yūsuf'umı: Yūsuf'ı A, FK¹, MK¹, Yūsuf'u B / alubanı: aluban FK¹, MK¹, YK, alup MK² / gitdiñüz: gitdinüz B, gitdiñüz idi FK¹ // yabāna atdıñuz: ḫīle iddiñüz A / atdıñuz: atdıñuz B, atdıñuz idi FK¹.

²¹⁴⁶ Bunı da mı: Hem bunı da A, FK¹, FK², Bunı daḫı MK¹, YK, Şimdi bunı daḫı MK² / alubanı: aluban FK¹, MK¹, YK, alup MK² // Baña yine bir yiñi dert: Derdim bir iken iki MK¹, Yiñi baña gine dertler YK / yine: gine FK² / bir: bir iki FK¹ / bir yiñi dert: yiñi detli M / dert: derret B.

²¹⁴⁷ Ḳuzıların bunı söylemeñ: Ḳuzılar bu dilegi itmeñ A, FK², MK¹, Ḳuzular bu dirliḡi itmeñ B, Ḳuzular bunı dilek itmeñ FK¹, Ḳuzılar yine bir dert itmeñ MK² / bunı söylemeñ: bu dilegi itmeñ YK // Yūsuf'um: Yūsuf'uñ FK¹, FK², MK¹, MK² / öñden şoña: baña MK¹.

²¹⁴⁸ Didiler: Didi FK² / haḳdur sözüñ biz itmişüz: bu sözüñ haḳdur bize FK¹ / sözüñ: bunı MK² / biz itmişüz: bize

FK² // cefālar: çok cefālar MK¹ / ḳılmışuz: itmişüz A, B, FK¹, FK², MK², itmişüz MK¹, YK.

²¹⁴⁹ Didiler: Lākin MK² / baba: buba B / baba bu: baba YK / bu kez: biz A / and: andı FK¹ // Ẓarar: Ẓār B, Ẓārār YK / anı: anı ḡrı MK² / getürelüm: götürelüm FK².

2151 Çünkü döküp açdılar çüvālları

Çüvāl içinde çıkar aqçeleri

2152 Aqçeyi görübeni sevindiler

Baba gör e bu keremi didiler

2153 Gör anuñ cömerdligin[i] n'eylemiş

Aqçemüzi yine çüvāl eylemiş

2154 Dürlü dürlü bize eylük itdi ol

İbni Yāmin gele diyü itdi ol

B65b 2155 Çünkü bu eylüklerini göresin

İbni Yāmin'i bile göndüresin

²¹⁵⁰ Ya' k̄ub eydür: Ya' k̄ub YK / hele: bu hele MK² / dökün: diñleñ B / yükünüz: bu kez B, MK², yünüz FK², görelüm YK // Görelüm: Göreyim A / Görelüm ne: Ne YK / ne aldıñuz ne: n'itdünüz A, n'eyledünüz FK¹ / aldıñuz: itdiñüz B, itdünüz FK², etdiñiz MK² / ne: yā MK¹ / şatdıñuz: n'eylediñüz A, B, n'itdünüz FK¹, n'eyledünüz FK², n'itdiñüz MK¹, eylediñiz MK², şatdıñuz bilem YK.

²¹⁵¹ döküp açdılar: açup döktiler A, B, FK², açup döktiler FK¹, gördiler açup MK² / döküp açdılar çüvālları: açup çüvālları gördiler MK¹, açup döktiler çüvālların YK / çüvālları: çüfālları A, çüvālları B, FK², yüklerin FK¹ // Çüvāl: Çüfāl A, Çüvāl FK² / içinde: içinden FK², MK² / çıkar aqçeleri: aqçeleri buldılar MK¹.

²¹⁵² Aqçeyi: Aqçe FK¹ / görübeni: görüben A, B, FK¹, görüp FK², YK, görüp ol-dem MK¹, görünce hep MK² // Baba: Babamız MK², Buba YK / gör e bu keremi: gör bu keremi gör A, gör bu keremi de B, gör keremi de MK¹.

²¹⁵³ Gör: Gör e FK¹ / anuñ: bu A / cömerdligin[i]: comardlığı A, cevmerdligini B, M, cömerdligini FK², MK¹, MK² // Aqçemüzi: Aqçemiz MK² / yine çüvāl: çüvāla gine FK¹ / çüvāl: çüfāl A, çüvāla MK¹, MK² / eylemiş: qomış FK¹, MK¹, MK².

²¹⁵⁴ itdi: ider A, FK², MK² // İbni Yāmin gele diyü: Biliñiz ol nice eylik MK² / Yāmin: Yāmin'i M / diyü: diye YK / itdi: ider A, FK², MK², iver FK¹, söyledi MK¹.

²¹⁵⁵ bu eylüklerini: eyliklerini sen FK¹ / eylüklerini: eylükleri MK¹, YK, eyligini MK² / göresin: göresiz MK¹, YK

// Yāmin'i: B, Yāmin FK¹, YK / bile: de bile MK¹, aña MK² / göndüresin: viresin B, göndüresiz MK¹, YK. Bu beyit A'da yok.

MK¹127a, YK91a 2162 Virdi destūr Ya'ķūb anlar girdiler

Mışr şehrine varuban yitdiler

2163 Ćunki Mıřr'ın ķapusına vardılar

Her ķapudan iki iki girdiler

2164 Her iki ķardař girür bir ķapudan

İbni Yāmin yalıñuz ķaldı i cān

2165 Bir ķapudan girdi ol bilmez gider

Uğraduğı kimseye yolu şorar

2166 Dir ki sulţānuñ sarāyı ķandadır

Bunda ķardařlarum vardur andadır*

²¹⁶¹ Ķorķaram ben: Ķorķaram B, MK², Ķorķarım FK¹, Ķorķaram-ki YK / size: sizi M / dege: irmeye B, ire FK¹, FK² // Allāh: Cenāb-ı Allāh MK². Bu beyit A ve MK¹'de yok.

²¹⁶² Virdi destūr Ya'ķūb anlar: Ya'ķūb'ın destūri ile A / destūr: destūr FK¹ / destūr Ya'ķūb: Ya'ķūb destūr MK¹, destūr vardı YK / Ya'ķūb: varup MK² / girdiler: gider FK¹ // Mıřr řehrine varuban: Varup Mıřr řehrine MK¹ / varuban: varup FK¹, MK² / yitdiler: girdiler FK¹.

²¹⁶³ Her ķapudan iki iki: İki iki her ķapudan FK¹ / iki iki: ikin ikin B, FK². Bu beyit MK¹'de yok.

²¹⁶⁴ ķardař girür: ķardař B / bir: birer YK // ķaldı i cān: bir ķapudan MK¹ / i: ey A, FK¹, FK², MK².

²¹⁶⁵ Bir: Her A / Bir ķapudan: Ķapudan B, FK¹, FK² / Bir ķapudan girdi ol bilmez: Girdi ol dağı durmaz MK¹ / girdi ol bilmez: şurmayuban A / ol bilmez: o da şurmaz B, durmaz FK¹, o da durmaz FK² / bilmez: dağı MK² // kimseye yolu: yolda kimseye FK¹, yolu kimseye FK² / yolu şorar: şorar gider MK¹.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²¹⁶⁶ Dir ki: Didi FK¹, Didi FK², MK¹ / sarāyı: sarāy FK¹, ķaşrı M, YK / ķandadır: ķanda durur FK² // ķardařlarum: ķardařlar MK², YK / vardur: var A, geldi MK² / vardur andadır: dārındadır YK / andadır: anda durur FK².

- 2167 Kimse bilmez idi dilini anuñ
Zirā ‘İmrān dili_ idi dili anuñ
- B66a 2168 Söyler ol halk bağışurlar yüzine
Kendü peşmān olur söyledüğine*
- FK²79b 2169 İbni Yāmin bilmez idi halk dilin
Bilmez ol halk dağı hem bunuñ dilin
- 2170 Ağlar-ıdı yolum azdı n’ideyin
Çardaşum diyü nereye gideyin
- MK²64b 2171 Söylerin hıç kimse bilmez dilimi
Yā İlahī sen bilürsin hālimi
- 2172 Ben ğarīb oldum meded eyle baña

²¹⁶⁷ bilmez idi dilini anuñ: anuñ dilini bilmez idi YK / dilini: delini B, dilini hem FK¹ // ‘İmrān: İmrān MK¹ / dili_ idi: dil-idi B, diliydi FK¹, YK, diliyidi FK², dilidür MK² / dili anuñ: anıñ dili FK¹, anuñ dili YK. Bu beyit A ve M’de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²¹⁶⁸ halk: bu halk A, B, FK² / bağışurlar: bağışur A, B, FK¹, FK², MK¹, MK², bağışlar YK / yüzine: sözüne B, sözüne FK², MK² // Kendü: Gine MK¹ / söyledüğine: kendi sözüne MK¹, söylediği sözüne YK.

²¹⁶⁹ bilmez idi: bilmezdi bu A, bilmezdi FK¹, FK² / idi: oldı B / idi halk: ol halkıñ MK² // Bilmez: Bilimez B, Bilmezler MK² / ol halk dağı hem: anlar dağı A, B, FK¹, MK², anlar da dağı FK², idi anlar da MK¹ / hem bunuñ: bunuñ YK / bunuñ: İbni Yāmin A, anıñ MK² / dilin: dilini FK¹.

²¹⁷⁰ Ağlar-ıdı: Ağladı A, Ağlar iyder MK² / azdı: azdım B, MK¹, MK², azdum FK² / n’ideyin: n’ideyim A, B, FK¹, MK¹, MK², YK, n’ideyüm FK² // Çardaşum: Çardaşlarım A, B, MK², Çardaşlarım FK¹, FK², M, YK / nereye: kıanda A, B, FK¹, FK², M, MK², YK / gideyin: gideyim A, B, MK¹, MK², YK.

²¹⁷¹ Söylerin: Söylerem A, MK¹, MK², YK, Söylerim FK¹ / hıç: hıç B, FK¹ // İlahī: İlahi FK² / sen bilürsin: kimse bilmez sen bilürsün MK² / bilürsin: bilürsün YK.

Ensim endi gözüm oldı dört yaña

2173 Yolu bilmez ağlayubanı turur

Haḫ te‘ālā Cebrā‘īl’e buyurur

M70b

2174 İn Yūsuf’a tīz selām eyle didi

Ḳardaşı geldüğini söyle didi

2175 İndi Cebrā‘īl Yūsuf’a virdi selām*

Ṭur oturma tīz yiriñde ey hümām

A65a

2176 İbni Yāmin ḳardaşuñ geldi şere

Ḳaldı Ken‘ān ḳapusında āvare

2177 Ḳanda gider yolını bilemedi

Dilini bilür kişi bulamadı

²¹⁷² oldum: düşdüm MK² / meded eyle baña: elüm algıl didi FK¹ / eyle: eylegil MK² // Ensim endi: indi FK², ‘Aqlım gitdi M, Muntazīr oldı bu MK¹, ‘Āciz oldum MK², ‘Aqlım gitdi YK / gözüm: yönüm MK² / oldı: ḳaldı YK. Ensim endi gözüm oldı dört yaña: Atamuñ hürmeti diyüp ağladı FK¹. Bu beyit A’da yok.

²¹⁷³ Yolu: Yol FK¹, FK², MK² / bilmez: bilmen FK¹, bulamaz MK² / ağlayubanı: ağlayuban A, FK¹, MK¹, YK, ağlayu anda MK² // Cebrā‘īl’e: Cebrā‘īl FK¹, Cebrā‘īl’e MK¹, Cebrā‘īl YK / buyurur: emr ider FK¹.

²¹⁷⁴ tīz: tez A, MK², tiz B, YK / tīz selām: selām MK¹ // Ḳardaşı geldüğini: Ḳarındaşuñ geldigin YK.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²¹⁷⁵ İndi: Anda FK¹ / Cebrā‘īl: Cebrā‘īl B, FK¹, FK², MK¹ // Ṭur: Sen MK² / tīz: ṭur MK² / tīz yiriñde: dedi yiriñden A, dir yiriñden B, FK², yirüñden FK¹, YK, yirüñde MK¹.

²¹⁷⁶ şere: şehre A, M, YK, şāra FK¹, ḳapuda MK¹ // āvare: āvāre A, FK¹, MK², var ara M, YK. Ḳaldı Ken‘ān ḳapusında āvare: Dilini bilür bir kişi yoḫdur n’ide MK¹.

²¹⁷⁷ Ḳanda: Kendi A / gider: gide ol MK², gide YK // Dilini: Dil A, Dilin B, FK¹, M, YK / kişi: hiç kimse A, kimse FK¹, MK², bir kişi FK², bir kimse M, YK / bulamadı: bulmadı MK². Bu beyit MK¹’de yok.

- 2178 Ey Yūsuf faķīr ʔonın gey başıña
Tırma bunda karşı var ʔardaşıña
- 2179 Tırdı Yūsuf çıkarur ʔonlarını
‘Abā geydi ʔodı ʔaftānlarını
- AÖ70a 2180 Bir deveye bindi yüzün örtü ol
ʔardaşın isteyübeni gitdi ol
- B66b 2181 Dir-idi ʔanda bulam ʔardaşımı
Bu yalıñuz başımuñ ol işini
- FK²80a, MK¹127b 2182 Naşīb ola yüzünü görem mi-ki
Yüze yüz ʔarşusına tıram mı-ki

²¹⁷⁸ Ey Yūsuf faķīr ʔonın gey: Faķīr ʔonın gey egnüñe A, Faķīr ʔonun gey egnüñe B, FK¹, Faķīr ʔonın gey egnüñe ve FK², Faķīrler ʔonın gey egnüñe MK¹, Faķīr egnin gey egnüñe MK² // Tırma bunda: Bunda tırma A, B, MK², Bunda FK¹, Bunda tırma gör FK², Bunda durma MK¹ / karşı var: var FK¹ / var: git MK².

²¹⁷⁹ Tırdı: ʔalķdı MK² / çıkarur: ʔıķardı A, B, FK², MK¹, MK², ʔıĝardı FK¹ / ʔonlarını: ʔonların A, MK², donları MK¹ // ‘Abā geydi: Geydi ‘abā MK² / ʔodı: ʔoyup MK¹, ʔoydı MK² / ʔaftānlarını: ʔaftānların A, MK², ʔaftānlarını FK², ʔaftānları MK¹.

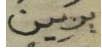
²¹⁸⁰ deveye: ata MK² / yüzün: yüzünü MK² / örtü ol: örtü FK¹ // ʔardaşın: ʔardaşımı MK¹ / ʔardaşın isteyübeni: Dağı ʔardaşın istedi M, ʔardaşımı anda isteyü YK / isteyübeni: isteyüben A, MK¹, arayup MK².

²¹⁸¹ Dir-idi: Yūsuf eydür A, Dirdi AÖ, Didi FK¹, Der MK² / bulam: bulayım ben MK² // Bu: Yā FK¹ / Bu yalıñuz: Yalıñuz AÖ / ol işini: işini A, yoldaşımı B, ola işümi FK¹, ol işimi FK², yoldaşımı MK². Bu beyit MK¹'de yok.

²¹⁸² Naşīb: Naşīb A, B, FK¹, FK², M / Naşīb ola: ‘Aceb naşīb MK² / yüzünü: yüzün A, MK², yüzünü FK¹ / görem mi-ki: görem-ki FK¹, FK², görem gibi M, YK, görem mi MK² // Yüze yüz: Yüz-be-yüz AÖ, MK² / ʔarşusına: ʔarşu FK¹ / tıram mı-ki: varam FK¹, tıram-ki FK², tıram gibi M, durmaĝa MK¹, tıram mı MK², tıra gibi YK. Naşīb ola yüzünü görem mi-ki: İver idi anuñ yüzün görmeĝe MK¹.

- 2183 Arayu Ken' ān apusına varur
ardaşını ordı bir yirde urur
- 2184 arşudan Yūsuf varur selām virür
İbni Yāmin urdı selāmın alur
- YK91b 2185 ' İmrānice söyledi Yūsuf aña
FK¹40a Nereden geldüñ yigit söyle baña
- MK²65a 2186 anda gidersin gelürsin nereden
Kimüñ oğlın dağı aşluñ neden
- 2187 İbni Yāmin diñledi Yūsuf sözün
Söyledi Yūsuf'a hem cümle rāzın
- 2188 Didi yigit bil beni Ken' āniyem
Ya' ūb atamdur kiçi oğlanıyam

²¹⁸³ Arayu: Arayup A, MK², YK, Arayuban B, İrdi MK¹ // yirde: yir AÖ. Arayu Ken' ān apusına varur: İrişüben ardaşuma avuşam FK¹.

²¹⁸⁴ arşudan: MK² / Yūsuf varur: varup aña A, gëlür Yūsuf'a FK¹, varur MK¹ // urdı: bile AÖ, durur MK².

²¹⁸⁵ ' İmrānice: ' İmrānca A, B, FK², MK¹, MK², ' İmrān dilince YK / söyledi Yūsuf: Yūsuf söyledi A // Nereden: Nirden FK², Nerden MK² / yigit: yā yigit FK¹, ey yigit MK² / söyle: dedi sen A / söyle baña: söylegil FK¹.

²¹⁸⁶ anda gidersin gelürsin: andan gelürsin gidersin A, Nere gidüp gelürsiñ MK² / gidersin: gidersin FK¹, YK/ gelürsin: gelürsiñ YK / nereden: söylegil FK¹, nerden MK² // oğlın: oğlın MK², oğlunıñ YK / dağı aşluñ: aşlın YK / dağı aşluñ neden: aşlın nereden A, aşlın nereden FK¹, di gel aşlın kimden MK². Bu beyit MK¹'de yok.

²¹⁸⁷ Yūsuf: Yūsuf'a AÖ, Yūsuf'un FK¹, anıñ MK² / sözün: sözünü FK¹ // Yūsuf'a hem: hep hep Yūsuf'a FK², hep Yūsuf'a MK² / hem: hep AÖ, B / hem cümle: hep FK¹, cümle MK¹, YK / rāzın: varın AÖ, rāzını FK¹, zārın FK². Bu beyit A'da yok.

- M71a 2189 Hem daḥı ƣardaşlarum vardur i cān
Benden öñdün gitdiler-idi hemān
- 2190 Babamuz bir ƣapudan girmeñ didi
Anuñ içün ayrılıp ƣaldum didi
- 2191 Sulṭānuñ ƣaşrına varsalar gerek
Varup anda buğday alsalar gerek
- A65b 2192 Luṭf idüp ƣaşrı baña gösteresin
Gine andan soñra_ işiñe varasın
- 2193 İbni Yāmin Yūsuf'a dir yā yigit
İmrānī dilin nite bildüñ iyit

²¹⁸⁸ yigit: ey yigit YK / Ken'āniyem: Ken'ānlyam A, MK¹, MK², Ken'ānlyum AÖ, Ken'āniyem FK²// atamdur: atam daḥı A, atamuz AÖ / kiçi: küççük A, MK¹, küçük MK², küççi YK / oğlanıyam: oğluyam A, FK², MK¹, oğlı benem AÖ. Ya'ƣāb atamdur kiçi oğlanıyam: Kim bu şehre gelmişem kervāniyem FK¹.

²¹⁸⁹ Hem daḥı: Daḥı AÖ, B, M, MK² / Hem daḥı ƣardaşlarum vardur: Ƙardaşlarum vardur bunda YK / vardur: vardur bil AÖ, bundadır FK¹, var durur M / i: ey A, B, M, MK² / i cān: ey-yār FK², gitdiler MK¹ / cān: yare B, yār FK¹, MK² // öñdün: ilerü MK², öñ YK / gitdiler-idi: gitdiler anlar AÖ / gitdiler-idi hemān: ilerü gitdi olar A, B, FK², ilerü gitdiler FK¹, ilerüye gitdiler MK¹, gitdiler anlar MK², ilerü gitdiler hemān YK.

²¹⁹⁰ Babamuz: Bubamuz YK / girmeñ: gir FK²// Anuñ içün: Anuñ-çün AÖ / ayrılıp: burada A / ƣaldum didi: ƣaldum-udı A, ƣaldım-ıdı AÖ, ƣaldumdı FK¹, ƣaldım idi MK² / didi: idi YK.

²¹⁹¹ Sulṭānuñ: Sulṭān MK² / ƣaşrına: sarāyına A, FK², YK / varsalar: varsañ FK¹ // Varup anda: Varuban A / buğday: buğdayı MK² / alsalar: alsañ FK¹.

²¹⁹² Luṭf: Luṭfı B / ƣaşrı: sarāyı YK / ƣaşrı baña: baña FK¹, bize ƣaşrı MK² / gösteresin: gösterüviriñ FK¹, gösteresiñ YK // Gine: Yine AÖ / Gine andan: Yine A, MK¹, Andan FK¹, MK² / andan soñra: soñra sen YK / işiñe: sen işiñe MK² / varasın: gidesin A, MK², vasın AÖ, varasın YK.

²¹⁹³ Yūsuf'a dir: der Yūsuf'a A, eydür Yūsuf'a FK¹ / dir: eydür AÖ, B, FK², MK¹ // İmrānī: İmrān A, YK, İmrānī M, İmrānca MK¹ / dilin nite: nite FK¹, M, nice MK¹, niçe MK² / nite: nice AÖ, neden YK / iyit: baña eyit A, FK¹, M, MK¹, YK, baña it AÖ, it FK², gel eşit MK².

- B67a 2194 Yūsuf eydür Ken' ān'ı ben görmişem
Anda öğrendüm birez gün ıturmışam
- AÖ70b, FK²80b 2195 Yūsuf ol-dem bilezügin çıkarur
İbni Yāmin'e anı şunıvirür
- 2196 İbni Yāmin n'eylerem dir ben bunı
Güldi Yūsuf işidicegez anı
- 2197 İbni Yāmin zīrā_anı bilmez-idi
Yūsuf anı ıoluña dađııl didi
- 2198 Armağanıam ola saña yā yigit
İbni Yāmin ıolına ıağdı becid
- 2199 Şırça şanur gördüğünce halk anı

²¹⁹⁴ Yūsuf eydür: Eydür Yūsuf FK¹ / Ken' ān'ı: Ken' ān'a A, Ken' ān FK¹, Ken' ān'da MK² / ben görmişem: görmişem B / görmişem: varmışam A, FK¹, gezmişem MK² // öğrendüm: öğrenmişem MK² / birez gün: birez FK¹, bir zamān MK².

²¹⁹⁵ Yūsuf ol-dem: Ol-dem YK / ol-dem: aña MK² / bilezügin: bilerzügin MK¹, bilerzigün MK² // Yāmin'e: Yāmin AÖ, FK¹, YK / anı: eline AÖ, hemān anı MK² / şunıvirür: şokıvirür B, virür MK².

²¹⁹⁶ n'eylerem dir: n'eyleryerin FK¹, didi ki n'eylerem MK², dir n'eylerem YK / n'eylerem dir ben: n'eylerin didi A, didi n'eyleyin AÖ, yā nel'erin B, n'eylerin bunı didi FK², didi n'eyleyim MK¹ // Güldi: Geldi B, M, MK² / Yūsuf işidicegez: işidicek Yūsuf MK¹ / işidicegez: eşidicek A, işidicek FK¹, eşidincek MK², işidincegez YK.

²¹⁹⁷ zīrā_anı: çünkü kim YK / bilmez-idi: bilmezdi FK¹ // anı: aña FK², MK¹ / anı ıoluña: eydür aña M, aña bunı YK / dağııl: dağın AÖ, ıağıııl M, MK¹, ıağın sen YK. Bu beyit A ve MK²'de yok.

²¹⁹⁸ Armağanıam: Armağan A / Armağanıam ola: Bergüzār virdim MK² / saña: didi A, dir saña AÖ, FK², virdim saña FK¹ / saña yā: dir saña B // Yāmin: Yā MK² / becid: anı FK¹.

- 2205 İbni Yâmin Yûsuf'a du' â ider
Gitdi Yûsuf kaldı ol diñle n'ider
- 2206 Tırdı andan vardı kardaşlarına
Şinlik irdi İbni Yâmin cânına
- 2207 Görđi bunlar İbni Yâmin şādumān
Didiler neye şin olursın i cān
- B67b, YK92a 2208 Yûsuf ölelden berü şāz olmaduñ
Ġamgīn idiñ aşla bir gün gülmeduñ
- A66a, FK²81a 2209 Neye şāz olduñ bugün virgil haber
FK¹40b Neye irduñ yā ne görđuñ mu' teber

²²⁰⁴ destür: destir FK¹ / destürü ile: destürüyle AÖ, FK², MK¹, MK², destürüyle YK // senüñ: anuñ M / senüñ ile: senüñle FK² / senüñ ile olmuşam: seniñle görüşmişem MK². Bu kıadarca senüñ ile olmuşam: Arayuban gelüp seni bulmuşam YK. Bu beyit A'da yok.

²²⁰⁵ du' â: du' âlar FK¹ // Gitdi Yûsuf kaldı ol diñle: Yûsuf gidende bu ġarīb MK² / kaldı ol: kaldı AÖ, ol kaldı MK¹ / kaldı ol diñle: diñle gör A, diñle imdi ol FK¹ / ol diñle: gör ol YK. Gitdi Yûsuf kaldı ol diñle n'ider: Şinlik irdi İbni Yâmin cânına FK².

²²⁰⁶ Tırdı: Tıdur M, Gider YK / andan: anda M / vardı: yine A, var B, varur YK // Şinlik irdi İbni Yâmin: Sürür geldi İbni MK². Bu beyit FK²'de yok.

²²⁰⁷ Görđi: Görđiler FK² / Yâmin: Yâmin'i FK² // neye: yine B, yā ne M, ne YK / şin olursın: şāz olduñ A, olduñ FK¹, MK¹, görđüñ kim M, görüñ söygil YK / olursın: olduñ AÖ, FK² / şin olursın i cān: geldiñ şāzılıkla ey Yâmin MK² / i: ey A, FK² / cān: cüvān AÖ, FK¹, MK¹.

²²⁰⁸ Yûsuf ölelden: Bu elden FK¹ / ölelden: öleliden A, FK², MK², YK, ölelden MK¹ / berü: hiç MK² / şāz olmaduñ: gülmediñ A / olmaduñ: olmadı AÖ // Ġamgīn: Ġamgīn A, M, MK¹, MK², Ġaykulu YK / Ġamgīn idiñ: Ġamgīn-idiñ B, FK², Ġamıkındin FK¹ / aşla: aşlā A, B, FK¹, M, MK¹, MK², YK / bir gün gülmeduñ: hiç şāz olmadıñ A / gün: kez AÖ.

²²⁰⁹ Neye: Niçün MK², Güldüñ yine YK / Neye şāz: Şāz A / bugün virgil: virgil FK¹ / bugün virgil haber: bugün YK / virgil: virgil ġil A, vir MK¹ // görđüñ: güldüñ MK¹. Neye irdüñ yā ne görđüñ mu' teber: Söygil yine azdıñ bugün YK.

AÖ71a

2210 İbni Yâmin didi ey ƣardařlarum

Bir yigit geldi benim dutdı elüm

2211 Size dek benümle geldi ol cüvân

Baňa bilëzigini virdi i cân *

2212 Anı gördüm cümle ğayğum tağılur

Gitdi ğayğum işbu gönlüm şaz olur

2213 Didiler ƣanı görelüm biz anı

Neye virdi saňa bilëzigini

2214 İbni Yâmin çün ƣolundan ƣıkarur

Yahûda aldı_anı ƣoluna urur

2215 şıradur ancak bu bilëzik didi

Yiňi ile ƣolunı örteƣodı

²²¹⁰ ey: iy AÖ // geldi benim dutdı: benüm tıtdı geldi FK² / benim dutdı: tıtdı benim A, FK¹, aldı benüm M, YK / dutdı elüm: artdı āhım AÖ. Bu beyit MK²'de yok.

²²¹¹ i: -metin- ey. Size dek: Sizcek MK² / dek: den A, degin YK / benümle geldi: geldi benimle A, AÖ, MK², geldi benümle B, FK¹, MK¹, geldi benüm-ile FK² / ol cüvân: bile AÖ // Baňa bilëzigini: Teberrük bir bülëziň YK / bilëzigini: bilerzüğün MK¹, bilerzigün MK² / i cân: hemân AÖ, MK¹, armağan B, inan MK², hemân YK.

* 2211-2433. beyitler arasındaki 221 beyit YK'de yok.

²²¹² gördüm cümle: görelü bu AÖ / ğayğum: ğayğı A, ğayğı MK¹ // ğayğum: 'ağlum B, 'ağlım MK¹ / gönlüm: göñül M.

²²¹³ Didiler ƣanı: Didi ƣabir MK¹ / görelüm biz: biz görelim A // bilëzigini: ol bilerzüğünü MK¹, bilerzigünü MK².

²²¹⁴ Yahûda: Yahüdâ A, MK¹, Yahüd B / aldı: gördü AÖ / aldı_anı: aldı A, anı MK¹, alup MK² / urur: tağınur A, MK¹, MK², vurur B, FK².

- 2216 Şoñra açdı qolunı gitmiş i cān
Yine issi qoluna varmış hemān
- MK¹128b 2217 Dağı Şem^ˆūn her birisi aldılar
Ṭama^ˆ idüp qollarına urdılar
- MK²66a 2218 Ṭurmadı hīç birinūñ qolında ol
Yine issi qolına varmış ^ˆacūl
- 2219 Bildiler kim kimsede ṭurmaz anı
Didiler kim saña virmiş ol ğanı

Dāstān-ı Yūsuf ^ˆAleyhi's-selām *

- M72a 2220 Geldūñ imdi Yūsuf^ˆūñ destānına
Vir şalavāt enbiyā ervāhına *

²²¹⁵ Şırçadır: Şırça A, AÖ, B, FK¹, FK², M, MK² / bu: böyle MK² / bilëzik: bilezūğūñ AÖ, bilëzūğūñ FK¹, bilëzūğūñ FK², bilerzük MK¹, bilerzik belī MK² // Yiñi ile: Yiñiyle AÖ, FK², Yiñ-ile MK¹ / qolunı: qolun FK² / qolunı örteqodı: qoluna örter qodı MK².

²²¹⁶ Şoñra açdı: Açdı şoñra MK² / qolunı gitmiş: qolunı MK¹ / gitmiş: yoq A / i: ey A, FK², MK² // Yine: Gine B, FK² / Yine issi qoluna: İssi qoluna gine M / issi: ister FK¹ / varmış: vardı B, FK¹, FK², MK² / hemān: i cān MK¹.

²²¹⁷ Ṭama^ˆ: Ṭamā^ˆ M / urdılar: qodular B, taqđılar M.

²²¹⁸ Ṭurmadı: Dermidi MK² / hīç: hīç B, FK¹, MK² // Yine: Gine FK² / issi: ol issi MK² / qolına: eline B / varmış: vardı B, FK², MK¹, MK², itdi FK¹ / ^ˆacūl: ol MK¹. Bu beyit AÖ'de yok.

²²¹⁹ Bildiler: Bilmediler MK² / Bildiler kim: Bildiler FK¹, MK¹ / kim: bir AÖ / kimsede: kimesnede FK².

* Bu başlık sadece AÖ'de yer almaktadır.

- B68a 2221 Bir sarāy yapdurdı ol şan‘at-ıla
Toldurur anuñ için zīnet-ile
- FK²81b 2222 Yazdı aña cümle kendi hālini
Atasıyla kendünüñ aḥvālını
- 2223 Atasından anı ayırdıkların
Söyledükçe silleler urdukların
- A66b 2224 Şem‘ ün eline bıçağın aldığın
Öldüreyin diyübeni geldüğün
- 2225 Bir eliyle saçına yapışduğın
Keseyin başını diyü tütduğın

²²²⁰ Geldüñ: Diñle MK² / destānına: bünyādına A, destānını MK² // şalavāt: şalavat B, şalāt FK¹ / enbiyā ervāhına: Muşafā’nuñ cānına A, B, FK¹, FK², Muşafā’nuñ cānına AÖ, MK². Bu beyit MK¹’de yok.

* 2220-2221. beyitler arasında FK¹’de şu beyit yer almaktadır: Hem bunı yazan yazduran ‘Abdī ḳuluna / Raḥmet eyle zākiri vir diline.

²²²¹ sarāy: sarāyı AÖ / yapdurdı: yapı AÖ, MK¹ / ol: Yūsuf A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² / şan‘at-ıla: FK¹, şan‘atla MK¹, zīnetle MK² // zīnet-ile: zeynet-ile AÖ, zinet-ile B, zīnetle MK¹, şan‘atla MK².

²²²² aña: anda A // kendünüñ: kendi kendünüñ B.

²²²³ Atasından anı: Yazdılar atasından FK¹ / ayırdıkların: ayırdıkların MK¹ // silleler: sille FK¹ / urdukların: vurdukların B, FK², urduklarını MK¹. Bu beyit AÖ’de yok.

²²²⁴ eline bıçağın: bıçağı eline MK² / bıçağın: bıçağ A // Öldüreyin: Öldüreyüm FK², Öldürüñ MK¹, Öldüreyim MK² / diyübeni: deyüben A, diyüben MK¹, deyü baña MK² / geldüğün: geldüğün M. Öldüreyin diyübeni geldüğün: Keseyin başını diyüp tütduğın FK¹.

²²²⁵ Bu beyit FK¹’de 2231. beyitten sonra gelmektedir. eliyle: eline A // Keseyin başını: Başımı kesüñ MK¹ / diyü: diyüp FK¹, FK², MK¹, senüñ M / tütduğın: tütduğın A, didiğın M. Keseyin başını diyü tütduğın: Öldüreyim beni geldiğın MK².

- 2232 Yūsuf anda kullara emr eyledi
Bunları yiñi sarāya_ilet didi
- 2233 Aldılar cümlesi gelüp oturur
Bağdı Ruvīl ol yazuları görür
- 2234 Ruvīl oqumış-ıdı bildi anı
Beñzi bozardı vü tağıldı qanı
- MK²66b 2235 Döndiler qardaşları şordı aña
Ol yazı nedür ya ne geldi saña
- 2236 Didi bizüm itdügümüz işleri
Yūsuf uñ başına gelen güçleri

²²³¹ bunı dīvāra: dīvāra anı MK² / dīvāra: sarāya FK¹ / eyledi: ider FK¹ // ne geldi ise: geldiyse B, geldüğünü hep cümle FK¹, gelenleri cümle MK² / geldi ise: geldiyse AÖ / ise: cümle A, FK². Başına ne geldi ise söyledi: Bunları yiñi sarāya iletñ didi MK¹.

²²³² kullara: kullarına AÖ, B, FK² // ilet: iletñ A, B, FK¹, FK², M, iletñ AÖ. Bu beyit MK¹'de yok.

²²³³ Aldılar: Cümle A, İletdiler AÖ, Qamu B, FK¹, FK², Gıtdiler MK¹, Qamusı MK² / cümlesi gelüp: gelüp şarāya A, cümle varup AÖ, cümle girübeni FK¹, cümle girüp MK² / gelüp: gidüp B, girüben FK², girüp MK¹ / oturur: oğurdılar A, oturdılar B // Bağdı Ruvīl: Baquban A / Ruvīl: Rübil MK¹ / ol: bu AÖ, B, MK¹ / yazuları: yazılanı M / görür: gördiler A.

²²³⁴ Ruvīl: Rübil AÖ, B, Rübil MK¹ / oqumış-ıdı: oqumışdı A, AÖ, FK², MK¹, oqumışdı FK¹ / bildi: gördi A, FK¹, FK², MK¹, MK² / bildi anı: bildi B // Beñzi bozardı vü tağıldı: Oquyup beñzi bozuldı A / bozardı: bozuldı MK² / vü: ve FK², M, MK² / vü tağıldı: ağladı FK¹, tağıldı MK¹.

²²³⁵ Döndiler: Döndi A, M, MK¹, Gördiler MK² / şordı: şordılar A, qamusı B, didi MK¹ // ya: yā A, AÖ, FK¹, M, MK¹, MK² / ya ne: yine FK² / geldi: oldu MK¹.

²²³⁶ itdügümüz: idügümüz A, itdügümüz M // Yūsuf uñ: Yā Yūsuf uñ B, Yūsuf MK² / güçleri: döğüşleri MK².

Ḳurt yidi idi bizim ol işimüz

2243 Bu yazılar hemān anuñ ḥālidür

‘Aqlımız şaşdı anuñ-çün delidür

AÖ72a

2244 Yūsuf emr ider yine çün bunları

Bir sarāya daḥı_iletüñ anları

2245 Bir eve daḥı varup oturdılar

Öñlerine hem ta‘ām getürdiler

2246 İkişer ikişer olup yidiler

Orada Yūsuf’ı hiç añmadılar

2247 Anlara_altı şofra çün gelmiş-idi

İki kardaş bir yire_oturmış-ıdı

²²⁴² kim: ki AÖ, MK² / kim bir: bizim A / kim bir kiçi kardaşımız: genç kardaşımız vardı FK¹ / bir: bizim MK¹ / kiçi: küççük A, MK¹, küçük MK² // yidi idi: yidiydi AÖ, yidi FK¹, yidiydi FK² / idi bizim ol: bizim bir MK¹, ol bizim MK² / bizim ol: bizim AÖ / ol: bir A, B, FK¹, FK² / işimüz: işümüzi FK¹, yoldaşımız MK².

²²⁴³ Bu yazılar: Yazular FK² / yazılar: yazılan M, MK¹ / hemān: hemīn MK² / anuñ: bunuñ M // anuñ-çün: anuñ için MK¹, anıñ için MK² / delidür: deliyüz FK¹.

²²⁴⁴ Yūsuf emr ider yine çün: Çünki Yūsuf emr eyledi M / emr ider yine: emri der B / emr ider yine çün: emr eyledi yine MK² / yine çün: kullara A, çün FK¹, FK² / bunları: bunlara FK¹ // sarāya daḥı: aḥer sarāya A / anları: bunları A, siz anları FK¹.

²²⁴⁵ eve: sarāya FK¹ // Öñlerine: Ortaya A / hem: tiz A, ḥün B, yine MK² / hem ta‘ām: tiz ta‘āmlar FK¹, yine ḥün MK¹ / hem ta‘ām getürdiler: ḥün getürdi yidiler AÖ, ḥün getürün didiler FK².

²²⁴⁶ Bu beyit MK²’de 2247. beyitten sonra gelmektedir. ikişer olup: olup ta‘āmi MK² / olup: oturup A / yidiler: oturdılar FK¹ // Orada: Burada MK¹ / Yūsuf’ı hiç: hiç Yūsuf’ı A, MK¹, MK², hiç Yūsuf’ı AÖ, B, FK¹, hiç Yūsuf FK².

²²⁴⁷ şofra çün: şofra A, AÖ, M, MK¹, şifra MK² / gelmiş-idi: gelmişdi FK¹ // bir yire: çift çift MK² / yire: şofraya MK¹ / oturmuş-ıdı: oturmuşdı AÖ, FK¹.

- 2248 İbni Yâmin anda aldı yalıñuz
Ağlar-ıdı yaş-ıla olardı göz
- 2249 Yûsuf ol-dem aña geldi söyledi
Neye ağlarsın yimek yigil didi
- B69a 2250 İbni Yâmin didi benüm ardaşum
Bile olsa ben de yiyeydüm aşum
- FK²82b, MK²67a 2251 Yûsuf anda çün bulara söyledi
Bunuñ-ıla ben bile yiyem didi
- 2252 Didiler amusı anda pes n'ola
Bile yiseñ cümlemüze faħr ola
- M73a 2253 Didi Yûsuf alk inde yimezem

²²⁴⁸ anda aldı: aldı A, aldı anda AÖ, FK², MK¹ // Ağlar-ıdı: Ağlardı FK¹ / olardı göz: oldı gözi B / göz: gözi AÖ, FK². Bu beyit MK²'de yok.

²²⁴⁹ ol-dem aña geldi: aña geldi ol-dem A / aña geldi: geldi anda AÖ, geldi aña FK¹, FK² // ağlarsın: ağlarsıñ FK¹ / yimek: yigit M / yigil: yiñ B. Bu beyit MK²'de yok.

²²⁵⁰ İbni Yâmin didi: Didi İbni Yâmin M / ardaşum: arşum FK¹ // Bile: O da MK² / ben de yiyeydüm aşum: şimdi ben de yir-idim A, şimdi ben de yiyeyidim FK¹, yanımda ben de şimdi yeye idim MK² / yiyeydüm aşum: bile yir-idim AÖ, şimdi yiyeyidüm B, şimdi yiyeyidim FK², şimdi yir idüm MK¹.

²²⁵¹ anda: anlara MK² / çün bulara: bunlara A / bulara: bunlara AÖ, FK¹, M, MK¹, anda MK² // Bunuñ-ıla: Bunuñla A, FK¹, FK², Bunuñla MK² / ben bile: da ben MK² / ben bile yiyem: de ben yiyeyim A, bile yiyem ben MK¹ / bile: daħı B.

²²⁵² Didiler: Didi bunlar A / amusı anda: anlar amusı AÖ / anda pes: bes A, pes B / pes: bes FK¹ // yiseñ: yise A, AÖ, FK¹, FK², MK¹ / cümlemüze: cümlemüz A, FK¹, cümle MK².

Ṭur gidēlüm ben seni aç kıomazam

2254 Yūsuf alup iĉerü girdi anı

Ḥūn getürdiler yimedi hiĉ anı

2255 Yūsuf'a yalvardı kim ey sulṭānım

Kim yanuñda bir dilegüm var benüm

A67b

2256 Ol sarāya beni iletseñ yine

Varuban ol şūreti görsem yine

2257 Yūsuf eydür ol şūret neñdür senüñ

Didi kıardaşcuğum-ıdı ol benüm

2258 Virdi destūr İbni Yāmin'e varur

Ol şūret kıarşusına zārī kıılır

²²⁵³ halk: ḥallaķ B // Ṭur: Kıalk MK² / gidēlüm ben: gel gidelüm A / kıomazam: kıoymazam MK².

²²⁵⁴ Yūsuf: Bunu FK¹, Bunı FK², Anda MK² / alup iĉerü girdi: iĉerü getürdi A / girdi: gir FK² // Ḥūn: Ćün A, AÖ / hiĉ: yedi A, hiĉ AÖ, B / hiĉ anı: ol ḥūnu FK¹, anı MK¹ / anı: ḥūnı AÖ, FK², MK².

²²⁵⁵ Yūsuf'a: Yūsuf AÖ / yalvardı kim: yalvarup didi A, yalvardı M / yalvardı kim ey: yalvardı AÖ / kim: ider MK² // Kim: Ki MK² / yanuñda bir dilegüm var benüm: bir dilēgüm var benüm kıaṭuñda senüñ B.

²²⁵⁶ Bu beyit FK¹'de 2257-2258. beyitler arasında da yer almaktadır. sarāya: sarāyı M / iletseñ: ilet sen B, iletin FK² / yine: didi MK² // Varuban: Varayın AÖ, Varup MK² / şūreti: şūrete M, yazıları MK² / görsem: görem B / yine: didi MK².

²²⁵⁷ eydür ol şūret: ol yazı MK² // Didi kıardaşcuğum-ıdı ol: Kıardaşcuğımdur didi ol yazı MK² / kıardaşcuğum-ıdı: kıardaşımdı A, kıardaşcuğum-durur hem B, kıardaşcuğımdı FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

²²⁵⁸ Virdi destūr İbni Yāmin'e: Var didi Yūsuf yine durdı AÖ, Verdi Yūsuf gine ṭırdı B, Vardı Yūsuf yine ṭırdı FK², M, Yūsuf destūr virdi ĉünki MK² // Ol şūret: Şūretiñ A / şūret: şūretiñ AÖ, şūretüñ FK² / şūret kıarşusına: yazı kıarşusında MK² / kıarşusına zārī kıılır: naķşına ḥayrān olur AÖ / zārī kıılır: kıarşu ṭurur A. Bu beyit FK¹ ve MK¹'de yok.

- 2259 Eydür ey bulamaduğum ardaşum
N'olduğun bilemedüğüm ardaşum
- 2260 Ne ' aceb derde tuş olmışsın Yūsuf
Şimdiki hālde nece-ki ol Yūsuf
- 2261 Böyle diyüp ağlar-ıdı İbni Yām
Diñle imdi n'eyledi Yūsuf diyem
- AÖ72b, MK¹129b 2262 Yūsuf'un bir oğlı var-ıdı i cān
Adı Mişām idi bilgil ey hümām
- 2263 Yūsuf aña didi bilgil ey oğul
Şol sarāydağı yigit ile otur
- 2264 Didi oğlı nemdür ol baba benüm
FK¹41b Didi 'emmüñdür oğul bil ol senüñ

²²⁵⁹ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹ ve MK²'de yok.

²²⁶⁰ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹ ve MK²'de yok.

²²⁶¹ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹ ve MK²'de yok.

²²⁶² i: ey A, FK², MK² // Mişām: Meşām AÖ, M, Mişām B / Mişām idi: Mişām'dı FK² / idi bilgil: İbni Yūsuf'dı AÖ / bilgil: anuñ B / ey hümām: i cān AÖ, hemān FK¹, MK².

²²⁶³ aña didi bilgil: eydür aña FK¹ / aña didi bilgil ey: oğluna eydür var A / bilgil: tuş var B, dur var FK² / bilgil ey: dur var iy AÖ, durğıl MK¹ // sarāydağı: sarāydaki A, FK², sarāyadaki FK¹, sarāydaki M, sarāya var MK¹ / yigit: yiyid B / yigit ile: yigitlerle A, yigitle AÖ, bu yigidi MK¹ / otur: bile ol AÖ, getir MK¹. Bu beyit MK²'de yok.

- 2265 Vardı Mişâm İbni Yâmin yanına
Şanasın biñ cān irişdi cānına
- B69b 2266 Bir yazıya bir aña baqar-ıdı
İkisi birbirine beñzer-ıdı
- 2267 Didi oğlı mı ola Yūsuf mı_ola
Bu yazılan yazıya beñzer ola
- FK²83a, M73b 2268 Şordı aña kimüñ oğlısın didi
Ol da ‘emmü Yūsuf oğlıyam didi
- 2269 Çün işitdi İbni Yâmin ağladı
Ben nicesi ‘emmüñem senüñ didi
- 2270 Didi babam qardaşñ-durur senüñ
-
- ²²⁶⁴ Didi oğlı nemdür ol baba: Oğlı didi baba ol nemdür A, Oğlu eydür baba nemdir FK¹ / oğlı nemdür ol baba: baba nemdür ol MK¹ / nemdür ol baba: baba nemdür ol AÖ / ol: ey B / ol baba: baba ol FK², baba ol âdem MK² // ‘emmüñdür oğul: ‘emmüñ durur A / bil ol: bilgil A, B, MK², ol FK¹, bil MK¹.
- ²²⁶⁵ Vardı Mişâm İbni Yâmin: Turdı vardı ol-dem anuñ A, Durdı Meşâm vardı anuñ AÖ, Turdı Mişâm vardı anuñ B, Turdı vardı ol-dem anuñ FK¹, Durdı vardı ol-dem anuñ FK², Durdı Mişâm vardı anuñ MK¹, Qalqup vardı Mişâm anuñ MK² / yanına: qatına MK¹ // Şanasın: Şanasın-kim M / irişdi: irdi M.
- ²²⁶⁶ yazıya: yüzine M // İkisi: İkisi de A. Bu beyit MK²’de yok.
- ²²⁶⁷ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹ ve MK²’de yok.
- ²²⁶⁸ Şordı: Şorar A / kimüñ: kimsin A / oğlısın: aşlıñ ne A, aşlısın AÖ, B, FK² // Ol da: Ol MK² / Ol da ‘emmü: Ey ‘emmi ben A. Şordı aña kimüñ oğlısın didi: Bunlar birbirine baqarlar idi MK².
- ²²⁶⁹ nicesi ‘emmüñem senüñ: seniñ nicesi ‘emmüñem A, AÖ, senüñ nicesi ‘emmiñem B, MK¹, senüñ nice ‘emmüñem FK¹, senüñ nicesi ‘emmüñem FK², seniñ küçük ‘emmüñem MK².

Āh Yūsuf didigün işindür senün

MK²67b

2271 Çün işitdi yiñemedi kendözin

‘ Aklı gitdi yire urdı ol yüzün

2272 Zārī zārī ağlayup āh eyledi

Çandadur yā qardaşım Yūsuf didi

2273 N’ola beni aña qavuşdurasın

Hasretüme beni ulaşdurasın

2274 Mişām eydür hele ben bir varayın

Ne buyurur babamı bir göreyin

2275 Vardı babasına anı söyledi

İbni Yāmin hālin i‘ lām eyledi

²²⁷⁰ qardaşın-durur: qardaşındur A, MK¹, qardaşındır FK¹ // Yūsuf: Yusuf’um FK¹ / işindür: işidür A. Bu beyit MK², de yok.

²²⁷¹ Bu beyit MK², de 2272. beyitten sonra gelmektedir. yiñemedi: yiñemeden FK¹ / kendözin: kendi özin AÖ, B, FK², özün FK¹, kendizin MK² // gitdi yire urdı ol: gidüp urdı yere hem MK² / ol yüzün: kendi özün AÖ, kendü özin MK¹ / yüzün: özin FK². Bu beyit A’da yok.

²²⁷² ağlayup: ağlayuban MK² // yā: ya AÖ, ol FK² / yā qardaşım: qardaşım A / qardaşım: qarındaşım B / Yūsuf didi: didi FK¹. Zārī zārī ağlayup āh eyledi: İbni Yāmin āh eyleyüp ağladı A.

²²⁷³ beni aña: beni FK¹ / qavuşdurasın: qavuşdurayduñ A, qavuşduraydıñ FK¹, FK², ulaşdurayduñ M, qavuşduruñ MK¹ // Hasretüme: Hasrete A, Ol hasretüme MK¹ / Hasretüme beni: Hasretüme FK¹ / ulaşdurasın: ulaşdurayduñ A, FK², ulaşduraydıñ FK¹, qavuşdurayduñ M, ulaşduruñ MK¹. Bu beyit B’de yok.

²²⁷⁴ Mişām: Meşām AÖ, Ol Mişām B, Mişām FK¹ / eydür: dir B, FK¹, FK², dir ki MK² / hele ben bir: ben bir hele B / ben bir: bir ben AÖ, FK², MK¹, birin FK¹, eve MK² / varayın: varayım AÖ, MK¹, MK², varayım FK² // buyurur babamı bir: buyursa anı FK¹ / babamı: ben anı MK² / bir: ben AÖ / göreyin: göreyüm AÖ, FK², göreyim FK¹, MK². Ne buyurur babamı bir göreyin: Didügiñi aña i‘ lām ideyim MK¹. Bu beyit A’da yok.

- 2276 ‘ Aklı gitdi eşidicek ol seni
‘ Aklı geldi arkadaşım Yūsuf anı
- A68a 2277 atı asret bulumaq ister saa
Ne buyurursın diyeyin ben aa
- AÖ73a 2278 Yūsuf eydür var getir bunda eve
Kimse görmesin anı tizce ive
- 2279 Vardı Mīām alup anı getirür
Yūsuf anı gördi tīz aru urur
- MK¹130a 2280 İbni Yāmin gördi Yūsuf aruda
h ıldı düşdi yire ey dede

²²⁷⁵ babasına anı: Mīām babasına A / anı: didi AÖ, B, FK², di FK¹, Mīām MK² / söyledi: söyledüm AÖ, B // İbni: Söyledi İbni MK¹ / İbni Yāmin hālın: Ne didügin aa A, Didikleri aa AÖ, Didigüü aa B, Didüginini aa FK¹, Didüginini aa FK², Ne didiyse gelüp MK² / ilām didi: aa MK¹ / eyledi: eyledim AÖ, eyledüm B, didi M. Vardı babasına anı söyledi: Geldi Mīām babasınun yanına MK¹.

²²⁷⁶ gitdi: gidüp MK² / eşidicek ol: işidicegez hem FK¹, işidicēgez FK² / eşidicek ol seni: işidicegez anı AÖ, işidicēgez anı B, düşdügin ol-dem anı MK² // geldi: gelüp MK² / ardaım Yūsuf: didi yā imdi A, AÖ, B, FK², MK¹, did yā imdi FK¹, didigin imdi MK².

²²⁷⁷ atı: anı FK¹ / asret: asrete B, asretüm FK¹ / bulumaq: ulamaq MK¹ // buyurursın: buyurdu A, buyurursın MK¹ / diyeyin: diyeyim A, MK¹, ne diyem AÖ, ne diyeyeyin B, ne diyeyin FK¹, ne diyeyin FK² / diyeyin ben: ne diyeyim MK² / aa: saa FK².

²²⁷⁸ var getir bunda: anı var getir A / bunda eve: anı baa MK² // görmesin anı: görmesin B, görmesün MK¹, görmeden getir anı MK² / tizce ive: bunda eve A, tezecek FK¹, tizcek eve FK², tizce ire MK¹, eve MK² / Kimse görmesin anı tizce ive: Anca kimse görmeden gelsün eve M.

²²⁷⁹ Vardı Mīām: Meām tiz vardı AÖ, Mīām vardı B, FK¹, M, Mīlüm vardı FK², Mīām vardı MK¹ / Mīām: anı A / alup anı: sarāyına A, sarāya AÖ, FK², MK¹, tiz sarāya B, eve FK¹, anı sarāya M / getirür: eve götürür MK² // anı gördi: görünce MK² / gördi tīz: göricek AÖ / tīz: ve B, hem FK¹, MK² / tīz aru: aru A, FK², MK¹ / urur: varur AÖ, FK¹, FK², MK¹.

Ey gözüm nûrı babam nice didi

MK²68a 2287 İbni Yâmin didi ey ¼ardaş baña

Ne şorarsın anı diyem ben saña

2288 Sen gidelden berü ağlar gülmedi

Kimse anuñ ħâlini ħiç bilmedi

2289 İki gözler görmez oldu oturur

Ĥasretiñden düni gün zârî kıılır

2290 Uyur-iken iniler Yûsuf diyü

Uyanıcağ hem ağlar Yûsuf diyü*

FK¹42a 2291 Gözleri ağrıldı büküldi bili

Key za'îf olmış-durur anuñ ħâlî *

²²⁸⁶ Yûsuf: Yûsuf'ũñ FK¹ / derdi babası idi: dir idi babasını MK¹ / babası idi: babasıydı FK¹, babasıydı FK² // Ey: Ol A, İy AÖ / babam: baba MK² / didi: dirdi anı MK¹.

²²⁸⁷ ey: iy AÖ / ey ¼ardaş: ¼ardaşlar MK² // şorarsın: şorarsıñ M, MK¹, MK² / anı diyem: ne diyeyim FK¹, MK² / anı diyem ben: ben ne diyeyim A / diyem ben: n'ideyim AÖ, nen diyem B.

²²⁸⁸ gidelden: gideliden FK², gidenden MK¹ / gidelden berü: gideliden A // ħâlini ħiç: ħiç ħâlini AÖ, ħâlin ħiç FK¹, ħiç ħâlini MK² / ħiç: ħiç B / bilmedi: gizlemedi FK¹.

²²⁸⁹ MK¹'de mısralar takdim-tehirlidir. gözler: gözleri A, FK², gözi AÖ, MK¹, MK² / görmez oldu: görmez AÖ / oturur: turur A // düni: dün FK¹, FK², MK¹ / zârî kıılır: ağlar durur MK¹.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²²⁹⁰ Uyur-iken: Uyurken FK² / Uyur-iken iniler: Uyurken ağlar FK¹ // Uyanıcağ hem ağlar: Uyanup ağlar hem MK². Bu beyit A'da yok.

²²⁹¹ Gözleri: Şağalı MK² / ağrıldı: ağlar hem A, ağlar-ıdı B, açardı FK¹, MK¹, MK², ağlar FK², ağlar ve M // Key: İken AÖ, Çoğ MK² / za'îf: za'îf AÖ, FK² / za'îf olmış-durur: olmışdur şimdi FK¹, za'îf-durur şimdi M / olmış-durur: oldu şimdi AÖ, olmışdur MK¹, oldu MK² / anuñ: şimdi FK², anıñ şimdi MK² / anuñ ħâlî: ħâlî B.

* 2291-2317. beyitler arasındaki 25 beyit MK¹'de yok.

Şi'r-i İbni Yâmin*

- AÖ73b 2292 Yūsuf'um diyü dūni gün iñiler
Yir ü gökler anuñ ile iñiler
- 2293 Ayruluqdan tağ u taşlar iñiler
İñiler āh n'ideyin diyü diyü
- A68b, B70b, FK²84a 2294 Fırkat-ile bağr u başlar iñiler
Hasret-ile göz ü yaşlar iñiler
- 2295 İñiler derd-ile yanan iñiler
İñiler āh n'ideyin diyü diyü
- 2296 Yüregi biryān olanlar iñiler
Gözleri giryān olanlar iñiler

* Başlık: Şi'r-i Yūsuf 'Aleyhi's-selām AÖ. Başlık A, B, FK¹, FK², M ve MK²'de yok.

²²⁹² diyü: dir FK¹ / dūni: dūn FK² // Yir ü: Yiri AÖ, FK¹, FK², M / Yir ü gökler anuñ ile: İñiler yirler ve gökler A / anuñ ile: anuñla bile B, anuñla FK¹, FK² / iñiler: iñiler B. Bu beyit MK²'de yok.

²²⁹³ tağ u: tağı B, M, tağ FK¹, tağlar MK² / taşlar: taş FK¹ // n'ideyin: n'ideyüm AÖ, n'ideyim MK¹ / n'ideyin diyü: n'ideyin di FK². İñiler āh n'ideyin diyü diyü: Fırkat-ile bağı başlar iñiler M.

²²⁹⁴ bağr u: *-metin-* bağı. göz ü: *-metin-* gözi. Fırkat-ile: Fırkate MK² / bağı u başlar: bağı başı A, bağı bişen FK¹, düşen kardaşlar MK² // göz ü yaşlar: gözi yaşı A. Hasret-ile göz ü yaşlar iñiler: İñiler āh n'ideyim deyü deyü MK². Bu beyit M'de yok.

²²⁹⁵ Bu beyit M'de 2300. beyitten sonra gelmektedir. derd-ile: der-ile M // n'ideyin: n'ideyüm AÖ. İñiler āh n'ideyin diyü diyü: İñiler dertlinüñ dertdin yiñiler M. Bu beyit MK²'de yok.

²²⁹⁶ Yüregi biryān olanlar: İñiler dert yananlar MK² // Gözleri: Cigeri M.

2297 Düni gün hayrān olanlar iniler

İniler āh n'ideyin diyü diyü

2298 Ayruluğdan bağıri bişen iniler

Sevdüğinden ayru düşen iniler

2299 H̄asret olup 'aklı şaşan iniler

İniler āh n'ideyin diyü diyü

2300 İniler şol yüregi yaralılar

İniler şol ezelden yaralılar*

2301 İniler dertlünüñ derdinden iniler*

İniler āh n'ideyin diyü diyü

M74b

2302 İniler dertli olanlar iniler

Dermān bulmayup qalanlar iniler**

²²⁹⁷ Bu beyit M'de 2298. beyitten sonra gelmektedir. Düni: Dün ü B, Dün FK², MK² // n'ideyin: n'ideyüm AÖ, n'ideyim MK². İniler āh n'ideyin diyü diyü: Yüregi giryān olanlar iniler M.

²²⁹⁸ M'de mısralar takdim-tehirlidir. Ayruluğdan bağıri bişen: H̄asret-ile 'aklı şaşan M / bişen: başın MK² // ayru düşen: hayrān olanlar FK¹.

²²⁹⁹ olup: olur FK² / 'aklı şaşan: bağıri bişen AÖ / şaşan: şaşar FK² // āh n'ideyin: n'ideyin FK² / n'ideyin: n'ideyüm AÖ, n'ideyim MK². Bu beyit M'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²³⁰⁰ İniler şol yüregi yaralılar: Ol yüregi yaralı olan iniler M. İniler şol ezelden yaralılar: İniler āh n'ideyüm diyü diyü AÖ, Bağıri başı pāreli olan iniler M. Bu beyit A ve MK²'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²³⁰¹ derdinden: derdin FK¹, FK² / iniler: yiniler FK². Bu beyit A, AÖ, M ve MK²'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

- 2303 Dertlünüñ derdin bilenler iniler
İñiler āh n'ideyin diyü diyü
- 2304 İñiler şayru vü şağlar iniler
İñiler tahtında begler iniler
- 2305 İñiler yirler vü gökler iniler
İñiler āh n'ideyin diyü diyü
- MK²68b 2306 İñiler dünyāya gelen iniler
Bu fenāda bir gün olan iniler*
- B71a, FK²84b 2307 Görür bu dünyāyı yılan iniler*
İñiler āh n'ideyin diyü diyü

²³⁰² Dermān: Derde dermān B / Dermān bulmayup: Ol ğarībılığda M / қаланlar: қанlar B. Dermān bulmayup қаланlar iniler: İñiler dertlinüñ derdin yiniler AÖ.

* 2302-2303. beyitler arasında AÖ'de şu beyit yer almaktadır: Dermān bulmayup қаланlar iniler / İñiler āh n'ideyüm diyü diyü.

²³⁰³ Bu beyit AÖ'de 2304. beyitten sonra gelmektedir. Dertlünüñ: Dertlülerin MK² / derdin: derdinden B / bilenler: bilen FK¹, MK² // n'ideyin: n'ideyüm AÖ, n'ideyim MK². Bu beyit M'de yok.

²³⁰⁴ MK²'de mısralar takdim-tehirlidir. şayru: şayr AÖ, şaru FK¹ / vü: ve AÖ, M / vü şağlar: olanlar FK². İñiler şayru vü şağlar iniler: İñiler āh n'ideyim diyü diyü MK². Bu beyit A'da yok.

²³⁰⁵ yirler vü: yirleri B, yirleri FK¹, yirleri FK² / vü: ve M. İñiler āh n'ideyin diyü diyü: İñiler dertlinüñ derdin yiniler M. Bu beyit A, AÖ ve MK²'de yok.

²³⁰⁶ İñiler dünyāya: Bu dünyāya bir gün MK² / İñiler dünyāya gelen: Dünyāda bir gün olanlar A // Bu fenāda bir gün olan: Yüreği yara olanlar A, Dünyāda miñnete belin MK² / fenāda: dünyāda FK¹, FK², M / bir gün: bir B, bugün FK¹ / olan: duran AÖ, olanlar B.

* 2306-2307. beyitler arasında A'da şu beyit yer almaktadır: Gülinüñ derdin bilenler iniler / İñiler āh n'ideyin deyü deyü.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

- A69a 2313 İñiler bu gönül çokdan iñiler*
İñiler āh n'ideyin diyü diyü
- 2314 Ne şorarsın didi kardaş bunları
Gice gündüz diñmez oldu ünleri
- FK¹42b 2315 Sen gidelden berü hîç gülmediler
Zîra n'olduğunu hîç bilmédiler
- 2316 Didi şol kız kardaşım miskîn Dîne
İñiler mi derd-ile yana yana
- 2317 İbni Yāmin didi şormağıl anı
Sen gidelden diñmedi anuñ üni

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²³¹³ gönül: gül A // n'ideyin: n'ideyüm AÖ. Bu beyit M ve MK²'de yok.

²³¹⁴ Ne şorarsın didi kardaş: Didi kardaş ne şorarsın A, FK¹, FK² / şorarsın: şorarsın M / bunları: anları AÖ, FK¹. Bu beyit MK²'de yok.

²³¹⁵ gidelden: gideliden FK² / gidelden berü: gideliden A / hîç gülmediler: anlar gülmedi A, AÖ, B, FK¹, FK² // Zîra: Zîrā A, FK¹, FK², M / n'olduğunu hîç: seniñ n'olduğunu A, hîç n'olduğlarını AÖ, hîç n'olduğunu B, seniñ n'olduğunu hîç FK¹, seniñ n'olduğunu FK² / bilmédiler: bilmedi A, AÖ, FK¹, FK². Bu beyit MK²'de yok.

²³¹⁶ Didi: Yūsuf eydür A / şol: ol AÖ, B / şol kız: kız A, FK¹ / şol kız kardaşım: kız kardaşım ol FK², kardaş MK² / kardaşım: kardaşın B, FK¹ / miskîn Dîne: Dîne A, miskîn Denye AÖ, miskîn Deyne B, FK², ol miskîn Dāne FK¹, ğarībce Deyne MK² // İñiler mi derd-ile: İñiler derd-ile hem B, İñiler derdle ol FK¹, İñiler derd-ile ol MK².

²³¹⁷ MK²'de mısralar takdim-tehirlidir. İbni Yāmin didi: Didi İbni Yāmin M / didi: dir FK¹, didi-ki MK¹ / şormağıl: şormañ MK¹ // gidelden: gideliden A, gidelden berü AÖ, gideliden FK², gidenden MK¹ / diñmedi anuñ: berü durmadı MK¹, beri diñmedi MK². İbni Yāmin didi şormağıl anı: Zārī zārī ağlar hem ol düni günü MK².

- M75a 2318 Yimek içmek yimeyüben ağlar ol
Beñzi şoldı hemān seni özler ol*
- 2319 Yolcu gelse arķuru çıkar şorar
Gördüñüz mi Yūsuf'ı diyü şorar
- FK²85a 2320 Sen gidelden berü geyer bir pelās
Gülmedi h̄ç her gün anuñ işi yas
- B71b 2321 Çünkü Yūsuf işidür bu sözleri
Acı yaşlar ŧolageldi gözleri
- 2322 Dir n'olaydum anadan ŧoğmaya_idüm
Babamuñ derdini ben ŧuymaya_idüm

Şi' r-i Yūsuf*

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²³¹⁸ Yimek içmek: Yemez içmez MK² / yimeyüben: yimeyüp A, yimeyüp hem FK¹, ŧurmayup MK² / ağlar: ŧurmaz A / ağlar ol: sızlar MK² // Beñzi şoldı: Gice gündüz MK² / şoldı: şarardı AÖ / hemān: hem FK¹ / hemān seni: seni A, hem-anda AÖ / özler: iñiler AÖ, ārzūlar FK², ister MK¹ / özler ol: ārzūlar MK².

²³¹⁹ Yolcu: Yolcular MK² / arķuru çıkar: varuban seni A, ayķuru varur FK¹, ayķırı varur M, varuban anda MK¹, hemān yanına varup MK² / çıkar: varur B, FK² // Yūsuf'ı: Yūsuf FK² / şorar: arar B, FK², MK¹, iver FK¹.

²³²⁰ Sen gidelden berü: Senden ayrıralı MK² / gidelden berü: gideliden A, gidince AÖ, gidelden B, gidēliden FK² / geyer: geydi AÖ, girü FK¹ / bir: ħara A, bir ħara AÖ, B, FK¹, FK², MK² // Gülmedi h̄ç: Gülmedi A / h̄ç: hiç AÖ, B, FK¹ / h̄ç her gün anuñ işi: anuñ işi her günde MK² / işi: içi A. Bu beyit MK¹'de yok.

²³²¹ Çünkü Yūsuf işidür: İşidür bu kez Yūsuf A / işidür: diñledi MK² / bu sözleri: sözleri FK² // Acı yaşlar ŧolageldi: Açdı ağladı iki AÖ, Dolageldi acı yaşla MK¹, Yaş-ıla ŧoldı mübārek MK² / yaşlar: yaşla A, yaş B, yaşı FK¹, yaşa FK² / ŧolageldi: ŧoldı hem iki B, ŧolageldi iki FK².

²³²² ŧuymaya_idüm: -*metin*- ŧuymayaydum. Dir: Didi FK¹, MK¹ / n'olaydum: n'oldı FK¹, n'olaydı FK², MK¹, n'ola idi MK² / anadan: ana B, andan MK¹ / ŧoğmaya_idüm: ŧoğmayaydım AÖ, ŧoğmayaydum FK² // derdini ben: derdini AÖ, FK², MK¹, MK², derdin B, FK¹ / ŧuymaya_idüm: işitmeyeydim AÖ, işitmēyēydüm B, işitmēyeydim FK¹, işitmeyeydüm FK², çekmeyeydim MK¹, eşitmeye idim MK². Bu beyit A'da yok.

- AÖ74b, MK¹130b 2323 H̄asretimden beni ayırdı felek
Gör baña ne silleler urdı felek
- 2324 Dün gün işim āh-ıla zār eyledi
Gözlerüm nūrını çok gördi felek *
- MK²69a 2325 Nice selvi dalımuñ bükdi bilin
Yırlü kayaları kıopardı felek
- 2326 Nice sultānları tahtdan indürür
Nicelerüñ defterin dürdi felek
- 2327 Niçe sevgüli yārları ayırıp*
Niçeleriñ lezzetin bozdı felek

* Bu başlık sadece FK²'de yer almaktadır.

²³²³ H̄asretimden: Sevdüğümünden A, B, FK², MK¹, Sevdüğimden AÖ, Sevdüğimden MK² / H̄asretimden beni: Sevdüğümünden FK¹ // Gör baña ne: Bu baña FK¹ / Gör baña ne silleler urdı: Gözlerim nūrını çok gördi MK² / baña ne: bu kārı A / baña ne silleler urdı: ne cefālar kıldı baña MK¹ / urdı: oldı ey A, vurdı FK².

²³²⁴ Dün: Düni AÖ, MK² / işim āh-ıla zār eyledi: āhla zār oldı işim MK¹ / āh-ıla: āh u AÖ, MK², āh-ıla hem B, āhla FK¹ / zār: zar FK¹ / eyledi: ider B // nūrını çok gördi: yaş-ıla taldurdı MK² / çok gördi: çü gerdi AÖ / gördi felek: giryān ider B. Bu beyit A'da yok.

* 2324-2325. beyitler arasında MK²'de şu beyit yer almaktadır: Beni atamdan kıardaşımdan ayırıp / Gör baña ne silleler urdı felek.

²³²⁵ Bu beyit FK¹'de 2326. beyitten sonra gelmektedir. selvi: servi AÖ, B, FK¹, FK² / dalımuñ: dalıñ MK² / bilin: felek B, bilini FK¹, belini MK². Bu beyit MK¹'de yok.

²³²⁶ tahtdan: tahtından AÖ, FK¹, MK¹, MK², tahtdan B / indürür: ayıran MK¹, indirüp MK² // defterin: defterini MK².

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²³²⁷ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², M ve MK¹'de yok.

2328 Niçe anayı kızudan ayırup

Niçeleriñ boynunu bükdi felek

2329 Ayruluq hem hem ğarǵblik fūrqati

Āh n'ideyin qaydımı gördi felek

2330 Bunı didi çün Yūsuf zārī kıılır

Yā İlähī diyübēni yalvarur

2331 Luṭf u iḥsān eylegil ben yetīme

Yine ulaşdur beni ḥasretime

A69b

2332 Yūsuf anda Ḥazret'e kııldı du'ā

Ḥaḳ te'ālā ḥacetin kııldı revā

2333 Ölmeden birbirini bulalar

Ya' qūb oğlı kıızı ile geleler

²³²⁸ Bu beyit A, AÖ, B, FK¹, FK², M ve MK¹'de yok.

²³²⁹ Ayruluq hem: Āh ayrılıq MK² / Ayruluq hem hem ğarǵblik: Bir yañadan ayrılığın AÖ / hem hem: bir yañadan bir de B, bu bir yañadan FK¹, bir yañadan FK² / ğarǵblik: ğurbetlik FK², qurbetlik MK² / fūrqati: qatı B // n'ideyin: n'ideyim AÖ, MK² / qaydımı gördi: qaddimi bükdi AÖ. Bu beyit M ve MK¹'de yok.

²³³⁰ didi: deyüp MK² / çün: hem FK² / çün Yūsuf: Yūsuf A, MK², Yūsuf hem FK¹ / zārī: zār FK¹, zārī MK¹ / zārī kıılır: zār eyledi AÖ, eyledi zārī MK² // İlähī: İlähī FK² / diyübēni: diyüben MK¹, deyüben MK² / yalvarur: ağladı AÖ, çağırur B, kııldı zārī MK².

²³³¹ Bu beyit MK²'de 2332. beyitten sonra gelmektedir. Luṭf u: Luṭf-ı A, AÖ, B, FK¹, MK¹, MK² / eylegil: kııl MK¹ / yetīme: yetīme A, AÖ, B, FK² // Yine ulaşdur beni: Beni ulaşdur yine A / beni: beni ol FK¹.

²³³² anda: çün M // revā: revāy B.

²³³³ Ölmeden: Olar da B / birbirini: birbirini A, AÖ, FK¹, MK¹, birbirisin MK² / bulalar: gördiler MK¹, göreler MK² // kıızı ile: kıızıyla AÖ, FK¹, FK², MK¹, MK² / geleler: geldiler MK¹, güleler MK². Bu beyit M'de yok.

- 2334 Şordı Yūsuf gine İbni Yāmin'e
Ĥatunuñ var mı didi aña yine
- FK²85b 2335 Didi vardur ĥatunum yüzi şulu
Ĥüsn-i ĥulķ issi daĥı eyü ĥulu
- B72a 2336 Hem üç oĥlum toĥdı andan ey cüvān
Biri Yūsuf biri ķurtđur biri ķan
- M75b 2337 Yūsuf eydür bu nice addur digil
Něye ad virdüñ olara söylegil
- 2338 İbni Yāmin didi ķardaşlar seni
Çün babamdan aldılar diñle beni
- MK²69b 2339 Oynamaĥa diyübene gitdiler
Bilmezem seni nerěye eltdiler

²³³⁴ Yūsuf gine: Yūsuf A, yine Yūsuf MK¹ / gine: yine AÖ, B, FK¹, FK², MK² // aña: senüñ M / aña yine: yine A.

²³³⁵ Didi: Yine MK² / vardur ĥatunum: ĥatunum vardur FK¹ / şulu: ĥulu M // Ĥüsn-i: Ĥüsn-i A, MK¹, MK², Ĥüsn ü FK² / ĥulķ: ĥulķı A, B, FK¹, FK², ĥaslık MK² / issi daĥı: daĥı A / daĥı: ve hem MK² / eyü ĥulu: yüzi şulu FK² /

ĥulu: ĥüylü A, MK¹, FK¹, ĥuylü MK².

²³³⁶ Hem üç: Üç A / toĥdı: oldı M / andan: anda AÖ / andan ey: ey FK¹ / andan ey cüvān: andan A, MK¹ / cüvān: cüvān B, cān MK² // biri: birisi A, AÖ, B, bir FK¹ / ķurtđur: ķurt A, AÖ, B, ķurd-idi MK¹.

²³³⁷ eydür: eydüp FK¹, der MK² / bu nice: bunca AÖ / addur: adlardur MK¹ // Něye: Niçün AÖ, Yā ne M / ad virdüñ olara: virdiñ bu adları AÖ / olara: bulara A, FK¹, FK², bunları M, MK², anlara MK¹.

²³³⁸ didi: der çün MK² / didi ķardaşlar: ķardaşlar didi FK² / ķardaşlar: ķardaşlarım B, ey ķardaş MK¹ / seni: hem seni FK¹ // babamdan aldılar: yanımdan ayırdı MK².

- AÖ75a 2340 Eve geldi amusı itdi fiān
Gömlegüni eylemişler ara an
- 2341 Geldiler zārī zārī ağlaşdılar
urda yidürdük Yūsuf'ı didiler
- 2342 ünkü işitdik olardan bunu biz
Hep inanduk öyle şanduk cümlemüz
- 2343 urt didikçe yidigin fikr iderem
an didikçe gömlegün fikr iderem
- FK¹43a, MK¹131a 2344 Yūsuf diyüp azretün añar-ıdum*
Bu üçüyle gönlümi eylër-idüm

²³³⁹ Oynamaa: Oynadmaa B / diyübeni: deyü A, diyüben MK¹, seni alup MK² / gitdiler: alagetdiler A, götürdiler MK¹ // Bilmezem: Bilmezüz A, B, FK², MK¹, Bilmezın AÖ, Bilmez biz FK¹, Bilmeyiz MK² / nerëye: ne yire MK¹, anda MK² / eltdiler: iletdiler A, AÖ, B, FK², MK¹, MK², atdılar FK¹.

²³⁴⁰ Eve geldi: Gelüp evde AÖ / geldi: gelüp A, geldiler FK¹ / amusı itdi: itdi amusı MK² / itdi: idi A // Gömlegüni: Gömlegini B, Gömlegi FK¹.

²³⁴¹ zārī zārī ağlaşdılar: ağlaşup zārī ıldılar A, hā ağlaşurlar zār u zār AÖ, ağlaşurlar zārī zārī B, ağlaşurlar zār zār FK¹, hā ağlaşurlar zārī zār FK², hāy ağlaşurlar zār u zār MK¹, ağlaşurlar zārī zār MK² // Yūsuf'ı: Yūsuf FK¹ / didiler: dile zār FK¹, didi olar FK², dir onlar MK¹, derler bunlar MK².

²³⁴² ünkü: ün FK¹ / olardan: oludan AÖ, olar B, anlaruñ MK¹ / bunu: anı A, AÖ, bu M, ünin MK¹ / biz: biz de FK¹, sözi M // inanduk öyle şanduk: inandurdılar pes M / öyle: eyle FK² / öyle şanduk cümlemüz: cümlemüz öyle FK¹ / cümlemüz: anı biz A, cümlemüzi M. Bu beyit MK²'de yok.

²³⁴³ didikçe: diyicek A / yidigin: yidigiñ M / fikr: ıkr FK¹ / fikr iderem: iderem B / iderem: eyledim A, iderin FK¹ // gömlegün: gömlegi AÖ, B, FK, MK², göñliñi FK² / fikr: ıkr B, FK¹, FK², MK¹, MK² / iderem: eyledim A, iderin FK¹.

* Bu mısramın vezni kusurlu.

²³⁴⁴ diyüp: dirdüm A, B, direm AÖ, didükçe FK¹, dirdim FK², derdim M, diyü MK¹ / azretün: azretiñ A, azretüñi AÖ, MK¹, azretün FK¹ / añar-ıdum: añaram AÖ, añarım FK¹ // üçüyle: vëçile AÖ, üçüle FK¹, üç şeyle

- 2345 Bunı işitdi Yūsuf fik(i)r kıılır
Ne didiklerin dağı şimdi bilür
- 2346 Yūsuf anda didi İbni Yāmin'e
Vargıl imdi yine arkadaşlarıña
- A70a 2347 İbni Yāmin didi nice ayrılam
Kırk yıl ayrıyam güc-ile bulmuşam
- FK²86a 2348 Yūsuf eydür diler-iseñ turasın
Bir iş idem bunlara ben göresin
- B72b 2349 Gine bunlara eyü buğday virem
Kileyi senüñ çüvālīña koyam
- 2350 Siz gidicek kileyi yoqlayalar

MK² / gönlümi: gönlüm FK² / eylër-idüm: egler idim A, MK¹, MK², ben eglerem AÖ, eglër-idüm FK², eglër-idim B, eylërim FK¹.

²³⁴⁵ işitdi: eşidüp MK² / işitdi Yūsuf: Yūsuf işidüp MK¹ / fik(i)r: şük(ü)r A, M, MK², şükri B, şükr FK¹, FK², MK¹ / kıılır: eyledi FK¹ // didiklerin: didüklerini FK², didiklerini MK² / şimdi: ol da MK² / bilür: bildi FK¹.

²³⁴⁶ anda: ide FK¹, eydür FK² / anda didi: eydür yine A, der ki anda MK² / didi İbni Yāmin'e: İbni Yāmin'e didi AÖ // Vargıl: Var AÖ, MK² / imdi: andan A, anda AÖ, FK², MK¹ / imdi yine: anda B, şimdi FK¹, gine MK² / arkadaşlarıña: arkadaşlarıña didi AÖ, arkadaşlarıñ yanına MK².

²³⁴⁷ didi nice: der senden niçe MK² / ayrılam: ayrı düşem MK¹ // Kırk yıl: Kırk FK¹ / yıl: yıldur AÖ / yıl ayrıyam güc-ile: yıllık hasretiñi şimdi MK² / ayrıyam: arardım A, ayru AÖ, oldı şimdi MK¹ / güc-ile: henüz A, güçle MK¹ / bulmuşam: bulam FK¹, MK².

²³⁴⁸ diler-iseñ: dilersen A, FK¹, MK², dilere sen MK¹ / turasın: turasın MK² // Bir iş idem bunlara ben: Anlara bir iş idem-ki MK² / bunlara: anlara AÖ, FK¹ / ben: sen FK¹, FK², MK¹ / göresin: bilesin FK¹, göresin MK².

²³⁴⁹ Gine: Yine A, AÖ, B, MK¹, MK², Yine bunlar FK¹ / bunlara: bunlar MK² // Kileyi: Kileyi AÖ, B, M / çüvālīña: çüfālūña A.

Varuban senüñ yüküñde bulalar

2351 Uğrı diyü seni alaḳoyalar

Anları sensüz eve göndüreler

M76a 2352 İbni Yāmin rāzī̄ oldı çün ṭurur

Yine ḳardaşları yanına varur

2353 Gördiler İbni Yāmin'i şāzumān

Didiler kim sen ne gördüñ ey cüvān

MK²70a 2354 Yūsuf ölelden berü hīç gülmedüñ

Böyle şādān yanımuza gelmedüñ

AÖ75b 2355 İbni Yāmin didi eger göresiz

Gördügümi cümle ḳayrān olasız

²³⁵⁰ Siz: Sen M / gidicek: gidincek AÖ, gidince B, MK² / kileyi: kileyi B, M / yoḳlayalar: yoḳlayam ben FK¹ // Varuban: Varup MK² / senüñ yüküñde: yüküñde anı MK¹ / yüküñde: yüküñden FK¹.

²³⁵¹ alaḳoyalar: alaḳoyayım A, alıḳoyalum AÖ, alıḳoyayım B, MK¹, alıḳoyalar FK¹, alıḳoyayım FK² // Anları: Anlara M / sensüz: sensin FK¹ / göndüreler: göndüreyim A, FK², göndürelüm AÖ, göndereyim B, MK¹, göndüler FK¹.

²³⁵² rāzī̄ oldı çün ṭurur: çün rāzī̄ oldı ṭura A, geldi ḳardaşlarına MK¹ / oldı çün: olup MK² // varur: vara A. Yine ḳardaşları yanına varur: Şāzlıḳlar irdi anuñ cānına MK¹.

²³⁵³ Gördiler: Gördiler kim A, B, FK¹, FK², MK¹, Gördiler ki MK² / Yāmin'i: Yāmin A, Yāmin B, FK¹, FK², MK¹, MK² // Didiler: Diler FK¹ / kim: ki AÖ, MK² / sen ne: sen FK¹, FK², seni MK¹ / ey: iy AÖ, yā MK¹ / cüvān: cüvān B, cān MK².

²³⁵⁴ ölelden: öleliden A, FK², MK², ölerden MK¹ / berü hīç: berü A / hīç: hīç AÖ, B, sen FK¹, MK² // şādān: şāzumān A, şin şāz AÖ, B, FK², şāzumān FK¹, şād sen MK¹, mesrūr MK² / yanımuza: böyle FK¹ / yanımuza gelmedüñ: olup gülmediñ A, olup hīç şāz olmadıñ MK².

²³⁵⁵ İbni Yāmin didi: Didi gördügüm A / eger: eger siz A, ger MK¹, ki ger MK² // Gördügümi: Gördügüme FK¹, FK², Gördügime MK² / Gördügümi cümle: Cümleñüz gördügüm A.

2356 Anı gördüm hâcetüm oldu revâ

Cümle derdime benüm irdi devâ

2357 Bu sözüñ ma' nâsını bilmédiler

Ne didüğinden haber almadılar

2358 İbni Yâmin şin oluban oturur

Geldi Yûsuf yine yüzün örtünür

2359 Pâdişâhlar yüzün örter ol zamân

Gördiler Yûsuf'ı turdılar hemân

2360 Geldi Yûsuf anlar ile oturur

Öñlerine yine ta'âm getürür

MK¹131b

2361 Çün olara altı sîni gêtürür

İki kardaş bir sînide oturur

²³⁵⁶ hâcetüm oldu revâ: cümle ğayku tağılır A // derdime benüm: benüm derdime MK¹ / irdi: oldu AÖ / irdi devâ: dermân ola M / devâ: revâ FK¹. Cümle derdime benüm irdi devâ: Gitdi ğaykum işbu gönüm şâz olur A.

²³⁵⁷ ma' nâsını: hiç ma' nâsın AÖ, hiç ma' nâsın B, hiç ma' nâsın FK², MK², ma' nâsın MK¹ // Ne didüğinden: Didüğinden AÖ / didüğinden: didüğün FK¹ / haber almadılar: haberdâr olmadılar A, AÖ, haberdar olmadılar FK².

²³⁵⁸ şin: şâz A, FK¹, MK², şâd MK¹ / oluban: olup A // yine: gine FK² / yüzün: yüzünü AÖ / örtünür: bürür AÖ, örtürür MK¹, örtürür MK².

²³⁵⁹ Pâdişâhlar yüzün: Pâdişâh yüzlerin A / örter: örterdi A, FK² / ol: o FK² // Gördiler Yûsuf'ı turdılar: Gördi birisi dur dir AÖ / Yûsuf'ı turdılar hemân: şâhı hep örü turdılar A / hemân: revân MK¹.

²³⁶⁰ Geldi: Gördi MK² / anlar ile: anlarıñla A, AÖ, anlarıñla B / ile: anda MK² / yine: gine B, MK¹ / ta'âm getürür: ta'âm gelir B. Öñlerine yine ta'âm getürür: İki kardaş birisi niye oturur A, İki kardaş biririyle oturur FK¹, İki kardaş birisine oturur FK², İki kardaş biririyle oturur MK².

- B73a, FK²86b 2362 İbni Yâmin'e de bir sînī alur
Vardı Yûsuf anuñ-ıla oturur
- 2363 Nice günler anlar anda urdılar
İki ardaş bir sin̄ide_ oturdılar
- A70b 2364 Gice anlara döşek getürdiler
İki ardaş bir döşege girdiler
- 2365 İbni Yâmin ile Yûsuf oturur
Gice sarâyında bile yaturur
- 2366 Bunı ardaşları günülédiler
Bu uma oğlı diyü söylédiler

²³⁶¹ olara: anlara AÖ, onlara MK¹ / sînī: sînī AÖ, B, MK¹ // bir sin̄ide: birisine MK¹ / sin̄ide: sîniye AÖ, sîniye B. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²'de yok.

²³⁶² Yâmin'e: Yâmin FK¹, FK², MK¹, MK², Yâmin'i M / de bir sînī: dağı yalnızca MK² / bir sînī: birisi FK¹ / sînī: sînī B, sin̄ide MK¹ / alur: gelür B, ılır FK², gëlür M // anuñ-ıla: anlar-ıla FK¹, ikile FK², anuñla MK¹. Bu beyit A ve AÖ'de yok.

²³⁶³ Nice günler: Bir nice gün FK¹ / günler: gün AÖ / anlar: onlar FK² / anlar anda: anuñ-ıla M, bir arada MK¹ / urdılar: oturdılar AÖ, şordular FK¹ // bir sin̄ide: biririyle MK² / sin̄ide: yire A, B, FK¹, FK², sîniye AÖ, yirde MK¹ / oturdılar: oturur FK¹, urdılar MK².

²³⁶⁴ döşek: döşekler B, M / getürdiler: iletdiler A, AÖ, FK², MK², idiler B, aldılar FK¹ // girdiler: yatdılar A, AÖ, B, FK¹, FK², MK². Bu beyit MK¹'de yok.

²³⁶⁵ İbni Yâmin ile Yûsuf: Yûsuf İbni Yâmin ile A / Yâmin ile: Yâmin'le FK¹, FK² // sarâyında: şarâyına A, sarâyda FK¹, sarâyına B, M / yaturur: getürür M.

²³⁶⁶ Bunı: Hem bunı FK¹, FK², Hep bunı MK² / Bunı ardaşları: ardaşları anı A / günülédiler: günüler-idi B, günüledi MK² // diyü: deyüp A, MK² / söylédiler: söylér-idi B, söyledi MK². Bu beyit AÖ ve MK¹'de yok.

- M76b 2367 Eve varıcağ bu bize faħr ide
Sultān ile ben bile yidüm diye
- 2368 Gine Yūsuf bunlara buğday virür
Cümlesinüñ çüvālını taldurur
- FK¹43b 2369 Tuymadan anlar çü Yūsuf buyurur
Kīleyi çüvāl içine koydurur
- MK²70b 2370 İbni Yāmin çüvālın soñra_ölçdiler
Kīleyi buğday ile hem koydılar
- 2371 Her kişi ğāfil çüvālını diker
Kullar ol kīleyi çüvāla şoğar
- 2372 Çün tamām oldı bular yükletdiler

²³⁶⁷ varıcağ: varınca A, MK² / bu: o AÖ, B, FK², ol FK¹, MK² / faħr ide: faħr ider A, B, ne-diye AÖ, faħr eyleye MK² // yidüm: yatdım A, FK¹, idim MK². Bu beyit MK¹'de yok.

²³⁶⁸ Gine: Yine A, FK¹, MK¹, MK² / virür: vire B // çüvālını: şablarını A, çüvālların AÖ, MK², çüvālını B, çüvāllarını FK¹.

²³⁶⁹ Tuymadan anlar: Görmeden MK¹ / Tuymadan anlar çü Yūsuf: Yūsuf anlar tuymadın çün A / anlar: anlara M / çü: çün M, MK¹ / buyurur: yine M // Kīleyi: Kīleyi M / çüvāl: buğday A, B, FK², MK¹, çüvāla M / içine koydurur: ile çün koydılar FK², koydı hem yine M. Bu beyit AÖ ve MK²'de yok.

²³⁷⁰ FK¹'de beytin ikinci mısrası yok. çüvālın: çüvāl M / çüvālın soñra: yükün MK² / ölçdiler: ölçeler B, açdılar FK¹, ölçdürür M, MK¹, MK² // Kīleyi: Kīleyi M / Kīleyi buğday ile: Hem kīleyi buğday ile AÖ / ile hem: çün FK² / ile hem koydılar: içine koydurur M, MK² / koydılar: koyalar B. Kīleyi buğday ile hem koydılar: Her kişi ğāfil çüvālın dikdürür MK¹. Bu beyit A'da yok.

²³⁷¹ ğāfil çüvālını: ğāfil çüfālını A / çüvālını diker: çüvālın dikdiler AÖ // Kullar: Bunlar B, FK¹, FK², M, MK² / Kullar ol: Bunlara AÖ / ol: o FK¹ / kīleyi: kīleyi B, M / kīleyi çüvāla: çüfāla kīleyi A, çüvāla kīleyi MK² / şoğar: şoğdılar AÖ. Bu beyit MK¹'de yok.

Yūsuf'a çok çok du'ālar itdiler

- AÖ76a 2373 Yūsuf-ıla cümlesi vidā' laşur
İbni Yāmin de bile esenleşür
- 2374 Göçdiler bir gice bir gün gitdiler
Başra dirler bir köye çün yitdiler
- B73b, FK²87a 2375 Biş yüz atlu ardlarından irdiler
Hışm idüben bunları döndürdiler
- 2376 Didiler siz bunca eylik bulasız
Gine sulţānuñ kılēsın alasız
- 2377 Didi bunlar biz kılēyi almaduğ
Biz kile uğurlamağa gelmedük

²³⁷² oldı bular: oldı MK¹ / bular: bunlar A, FK¹, MK² / yükletdiler: yüklediler AÖ, FK², gitdiler FK¹ // çok çok: çok MK¹.

²³⁷³ Yūsuf-ıla: Yūsuf'la FK¹, M, MK² / vidā' laşur: vedālaşur FK¹, vidā' laşdılar FK², vidā' laşur M // de: dağı MK² / de bile: bile A / esenleşür: esenleşdiler FK². Bu beyit MK¹'de yok.

²³⁷⁴ Göçdiler: Geçdiler M, MK², Göçüp MK¹ / gice: gün AÖ, FK¹, MK² / bir gün: yola MK¹ / gün: gice AÖ, FK¹, MK² // dirler: dirlerdi M, didikleri MK² / bir köye: köye MK² / köye çün: kuyuya AÖ / çün yitdiler: yitdiler FK¹, M, MK¹.

²³⁷⁵ yüz: on M / ardlarından: ardlarından AÖ, arşalarından MK² / irdiler: yitdiler AÖ, B, FK¹, yetdiler MK² // idüben: idüp FK¹, MK² / bunları: bunlar FK¹, anları FK² / döndürdiler: dutdular AÖ, FK².

²³⁷⁶ siz: bunlara A, kim B, size FK² / bunca: nice FK¹, andan M / eylik: eylikler FK¹ / bulasız: göresiz A, bilesiz FK¹ // Gine: Yine A, AÖ, FK¹, MK¹, MK² / kılēsın: kılēsın A, B, MK¹, kılēsini FK¹ / alasız: çalasız M.

²³⁷⁷ Didi bunlar: Didiler A, FK¹, Didiler ki AÖ, Didiler kim B, MK¹, Diler ki MK² / kılēyi: kile hiç A, kileyi AÖ, MK², kile FK¹, MK¹ // kile: kile A, AÖ, B, FK¹, MK¹, MK² / uğurlamağa: uğurluğuna AÖ, uğurlamağa MK¹, uğurlamağa MK².

2378 Şuḥuf-ı İbrāhīm ḥaḳḳiçün bilmezüz

Aşlımuz nebī uğrılıḳ kılmazuz*

2379 Gel-berü imdi arağıl yükümüz

Bulunursa ḳul olalum hepimiz

2380 Uğrı māl issine bir yıl ḳul ola

Bulunursa biz onumuz ḳul ola

A71a

2381 Zīrā Şuḥf' uñ ḥükmi ol vaḳt buyıdı

Uğrı māl issine bir yıl ḳul-ıdı

M77a

2382 Böyle ' ahd itdi bular çün yıḳdılar

Hep çüvāllarını bir bir dökdiler

2383 Öñ aradılar olaruñ yüküni

Şoñ ḳodılar İbni Yāmin yüküni

* Bu beytin vezni kusurlu.

²³⁷⁸ Şuḥuf-ı: Şuḥuf A, MK², Şuḥf u AÖ, Şuḥf-ı B, Şuḥufı FK¹ / İbrāhīm: İbrāhīm AÖ, B, FK¹ / bilmezüz: almazuz A, almadıḳ FK¹, MK², almaduḳ FK² // nebī: nebī biz B, nebīdir FK¹, nebīdür MK¹, nebīdür hiç MK² / uğrılıḳ: uğuruluḳ A, uğuruluḳ B / kılmazuz: itmedik FK¹, itmezüz MK¹, kılmadıḳ MK².

²³⁷⁹ olalum: olavuz AÖ / hepimiz: onumuz B, MK¹. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK², de yok.

²³⁸⁰ Uğrı: Uğruluḳ FK¹ / issine: issiniñ MK¹, şāḥibine MK² / bir yıl ḳul: ḳul FK¹ // Bulunursa: Bilünürse AÖ, Bulursa FK², Bizde ise MK² / biz onumuz: onumuz da MK¹, omuz da MK² / biz onumuz ḳul ola: ḳul olalum onumuz M.

²³⁸¹ Zīrā: Zīra B / Zīrā Şuḥf' uñ: Şuḥuf FK¹ / Şuḥf' uñ: Şuḥuf' iñ A, Şuḥuf' uñ M, MK¹ / ḥükmi: ḥük(ü)m MK² / vaḳt: vaḳtde FK¹ / vaḳt buyıdı: idi MK¹ / buyıdı: ol idi A, MK², oydu AÖ, oydu FK², o idi B, eyle idi FK¹ // Uğrı: Uğrı B / ḳul-ıdı: ḳul ola didi FK¹, ḳuldu FK².

²³⁸² Böyle: Bu M / itdi: itdiler AÖ, idüp FK¹, MK², içün M / bular: bunı FK¹ / bular çün: bunlar AÖ, MK¹, çün MK² / çün: yüki M // çüvāllarını: çüfāllarını A, çüvāllarına B, çüvāllarını FK¹, çüvālların MK¹ / bir bir: yire AÖ, FK¹, FK², yere MK² / dökdiler: sökdiler A.

MK ¹ 132a	2384	Şoñra anuñ yüküni de dökdiler K̄ileyi anuñ yükünde buldılar
MK ² 71a	2385	Döndürüben bunları getürdiler Yūsuf' uñ qarşusına yitürdiler
	2386	Yūsuf anlara didi böyle mi_olur Eylük idene yavuzluğ mı olur
	2387	Bunca eyliklerimi çün göresiz Yine altun k̄ilemi_ uğurlayasız
AÖ76b, B74a	2388	Bir zamān hiç tınmayuban tırdılar Utanurağ başların kaldurdılar

²³⁸³ Öñ: Çün MK² / aradılar: aradı AÖ / yüküni: çüfālın A, çüvālın AÖ, çüvālın B, çüvālın FK¹, çüvālın FK², çüvālın MK² // Şoñ: Şoña A, B, FK¹, Şoñra AÖ, FK², MK² / qodılar: qodı A, AÖ, FK¹, FK², qodur B, qaldı MK² / yüküni: çüfālın A, çüvālın B, yüklerin FK¹, FK², MK². Bu beyit MK¹'de yok.

²³⁸⁴ anuñ yüküni de: anuñ da yüküni AÖ, Yāmin çüvālına MK¹ / yüküni: da yükün B, yüklerini MK² / yüküni de: yüküni A, yükünd FK¹, nide FK² / dökdiler: aradılar A, gördüler FK¹, gördiler FK², geldiler MK¹ // K̄ileyi: K̄ilēyi M / K̄ileyi anuñ yükünde: Açuban k̄ileyi anda AÖ, Açubanı k̄ileyi anda B, Açubanı k̄ileyi anda FK¹, Açubanı k̄ilēyi anda FK², Açup anı k̄ileyi anda MK¹, Açup k̄ileyi anda MK².

²³⁸⁵ Döndürüben: Döndürübeni FK¹, Dönderüp MK² / bunları: bunlar FK¹, anları gerü MK² // qarşusına: yanına yine MK².

²³⁸⁶ anlara didi: eydür A, eydür bunlara AÖ, eydür anlara B, FK¹, FK², MK¹, ider anlara MK² / böyle mi: böyle baña emr A / böyle mi_olur: böyle midür MK² // idene: iden MK² / yavuzluğ mı: yavulıq böyle mi FK¹, böyle yavuzluğ mı M.

²³⁸⁷ Bunca: Nece M / eyliklerimi: iylik kerīmi AÖ, eylügimi FK¹, eylüklēri M, eylikleri MK² / çün: siz AÖ, çünki MK² / çün göresiz: göresiz MK¹ / göresiz: göresin B // Yine: Gine B, Şoñra MK¹ / altun k̄ilemi: k̄ilemi MK² / k̄ilemi: k̄ileyi A, k̄ile FK², k̄ilemi M / uğurlayasız: uğurlayasız AÖ, MK¹, uğurlayasın B, uğurlasız FK², alup gidesiz MK².

²³⁸⁸ zamān hiç: zamān A, AÖ, B, FK², M, MK¹, MK² / tınmayuban: dınmayubanı AÖ, dınmayubanı B, dınmayup FK¹, dınmadılar MK¹, tınmayup anda MK² // Utanurağ: Utanup FK¹, MK² / başların: başını AÖ.

- FK²87b
- 2389 Didiler biz degülüz k̄ile alan
Aramuzda işbudur uğrı olan
- 2390 K̄ile çıkan bil bunuñ yükü idi
Biz bilürüz bunuñ aşı_ uğrı idi
- 2391 Yūsuf adlu bir ıardaşı var-ıdı *
Ne bulursa anı uğurlar-ıdı
- 2392 Uğrılık yalancılık idi işi
İşde bu da anuñ itdüğü işi
- 2393 Bize ıardaş şanma sulţānım bunı
Saña virdük işbu uğrı şoyunı
- 2394 Yūsuf anlaruñ sözine tınmadı

²³⁸⁹ biz degülüz: degülüz biz MK¹ / degülüz k̄ile: k̄ile alan degülüz FK² / k̄ile: k̄ileyi FK¹, MK², k̄ile M.

²³⁹⁰ K̄ile: K̄ile B, FK², K̄ilē M / çıkan: çıkan yük MK² / bil bunuñ: bunuñ FK¹ / yükü idi: yüküdür AÖ, yükiydi FK¹, yüküydi FK², yüküdür MK¹ // aşı: şoyu FK¹ / uğrı idi: uğrıdur AÖ, MK¹, uğrudur FK¹, uğruydı FK².

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²³⁹¹ adlu: dirler M // bulursa: bilürse AÖ / anı: o da A, AÖ, FK², ol da B, MK¹, evde FK¹, ol daıı MK² / uğurlar-ıdı: uğurlar-ıdı A, uğurlar idi MK¹, MK².

²³⁹² Uğrılık yalancılık idi: Uğrılık yalancılıkıdı B / işi: h̄üyu AÖ, oyunu B, FK², MK¹, FK¹, MK² // İşde bu da: İşbu FK¹, İşde hı MK² / anuñ itdüğü işi: dutdı anuñ h̄uyunu AÖ, tıtdı anuñ h̄uyunu B, dutdı anıñ h̄uyunu FK¹, tıtdı anuñ h̄uyunu FK², dutdı anuñ h̄uyunu MK¹, tıtar anıñ h̄uyunu MK². Bu beyit A'da yok.

²³⁹³ şanma: dime AÖ / bunı: anı M // virdük: virüñ M / işbu: biz FK¹, biz bu FK² / şoyunu: h̄uyunu B, şoyu FK¹.

‘ Aybların yüzlerine urmadı

2395 Döndi Yūsuf yine bunlara şorar

Baňa diñ bunlar ne uğurladılar

2396 Diñle imdi Yūsuf’uñ uğurluğın

İdivirem saña anuñ n’eydüğın

A71b, M77b

2397 Ța‘ām yirken birezin alur-ıdı*

FK¹44a

Çıkarur faķīrlere virür-ıdı

2398 Yanımızda bir put evi var-ıdı

Putı kırıp yabāna atar-ıdı

2399 Bir dilenci geldi bir gün apuya

Kimse uymadan yımura virdi_aña

²³⁹⁴ sözine: sözüni A, FK², M, sözini FK¹, sözin MK² / ınmadı: diñledi A, FK², MK², hep diñledi FK¹ // ‘ Aybların: ‘ Abilerin AÖ, ‘ Aybların B, ‘ Āyblarını MK¹ / yüzlerine: yüzine hıç A.

²³⁹⁵ Döndi: Durdı AÖ / yine: gine B / yine bunlara: bunlara yine A, MK², bunlara FK¹ / şorar: söyledi FK¹ // diñ: deyiñ MK² / bunlar: bunları B / ne: neler A / uğurladılar: uğurlar A, uğrular-ıdı FK¹, uğurlar-ıdı FK², uğruladılar MK¹, uğrladılar MK².

²³⁹⁶ Diñle: Añla FK¹ / Diñle imdi: Didiler A, Diñle FK² / uğurluğın: uğruluğın-didi FK¹, uğruladuğın MK¹, uğnlığın MK² // İdivirem: Eydivirem B, M / İdivirem saña anuñ: İdivirdi bunlara hep FK² / n’eydüğın: neyidigin AÖ, n’itdüğın MK¹. İdivirem saña anuñ n’eydüğın: İdivirdiler bular ne idüğın A, İmdi virdi anlara bir bir didi FK¹, Deyiverdi bunlara ne itdüğın MK².

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²³⁹⁷ birezin: azacuk AÖ // Çıkarur: Çıkarur A, FK¹, FK², MK¹, MK², Çıkarıp AÖ / virür-ıdı: virürdi FK². Bu beyit B’de yok.

²³⁹⁸ Yanımızda: Yanlarında A, FK¹, FK², M // Putı kırıp: Putu oda urup AÖ, Eve varup putı FK¹, Put ev adıp FK² / kırıp: getirüp A / yabāna: yāybana FK², yābana M / atar-ıdı: atardı FK¹. Bu beyit B, MK¹ ve MK²’de yok.

²³⁹⁹ dilenci: faķīr MK¹, sā’il MK² // Kimse: Biz AÖ / yımura: bir yumura MK¹, MK².

- 2400 Yūsuf' uñ uğurluđı işbu idi
Yūsuf'a bunlar bunı bir bir didi
- MK²71b 2401 Yūsuf anlaruñ sözini diñledi
Şabr kıldı anlara hıç tınmadı
- FK²88a, MK¹132b 2402 Yūsuf eydür siz varuñ yoluñuza
Uğruyı tutduğumuz yiter bize
- B74b 2403 Baña bir yıl ıulluğ eyleye ıra
Yıl olıcağ ol dağı size vara
- 2404 Döndi bunlar yine aña yalvarur
Ağlaşuban cümlesi zārī kıılır
- AÖ77a 2405 Babamız bunı ıatı sevër-idi
Hemān Yūsuf yirine ıtutar-ıdı*

²⁴⁰⁰ işbu: bu MK¹ / işbu idi: işbuyıdı FK² // bunlar bunı: bunlar FK¹ / bir bir didi: dir idi MK¹. Bu beyit AÖ ve MK²'de yok.

²⁴⁰¹ sözünü: sözün hep FK¹, sözün MK¹, MK² // anlara: bunlara A / hıç: hıç B, FK¹ / tınmadı: dimedi B, dönmedi FK¹. Şabr kıldı anlara hıç tınmadı: Yūsuf'a bu sözi bunlar bir bir söyledi MK².

²⁴⁰² siz varuñ: varuñ siz FK¹, M, varıñ siz FK², varıñ gidiñ siz MK² // Uğruyı: Uğru A, FK¹, FK² / tutduğumuz: ıtıdumuz FK² / bize: ol bize FK¹. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁴⁰³ yıl: yıllık MK² / ıulluğ: ıullu FK¹, ıulu FK² / eyleye: eyleyüp MK¹, ide MK² // olıcağ: olunca MK² / ol dağı: yine ol MK² / ol dağı size: yine size ol A, o yine siz FK¹ / vara: gele MK¹.

²⁴⁰⁴ Döndi bunlar: Döndiler MK² / yine: gine B / yine aña: aña FK¹, aña dağı M / yalvarur: yalvardılar MK² // Ağlaşuban: Ağlayup MK² / cümlesi: cümleye B, cümle MK² / zārī: zārī B, zār FK¹ / kıılır: kııldılar MK².

2406 Yūsuf için nice yıllar ağlar ol

Bu kalıcağ gine gine ağlar ol

2407 Babamuzuñ za' finı esirgegil

İşde bildüñ aña hürmet eylegil

2408 Ya' kûb'a siz hürmeti itmişsiñiz

Bir oğlunu yabāna atmışsiñiz

2409 Didiler za' if-durur bunuñ teni

Birimüz habs eyle koyuvir bunı

2410 Yūsuf eydür suç bu itdi n'eyleyem

Şer' i degil biriñüz habs eyleyem

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁴⁰⁵ bunı kıatı: kıatı bunı A / kıatı: yine FK¹, kıatı çok MK² // Yūsuf: Yūsuf uñ MK² / tutar-ıdı: olur idi A, B, olur-ıdı AÖ, FK¹, FK², kıor idi MK¹, tutur idi MK².

²⁴⁰⁶ için: diyü FK¹, FK², deyü MK² / yıllar: yıldur AÖ, B, FK², yıl FK¹ / ağlar: ağlardı MK² // kalıcağ: bunda kalıncak MK² / gine gine: yine yine FK¹, yine çok MK² / ağlar: zārī ider MK². Bu beyit A ve MK¹'de yok.

²⁴⁰⁷ Babamuzuñ: Babamuz A, FK¹, MK¹ / za' finı: yaşını FK¹, za' ifdür MK¹, za' fif MK² / esirgegil: esirgelik B, kerem eylegil MK¹. İşde bildüñ aña hürmet eylegil: Bu kalıcağ yine ağlar esirgegil MK¹.

²⁴⁰⁸ FK¹'de beytin ikinci mısrası yok. Ya' kûb'a: Yūsuf eydür A, AÖ, B, FK¹, FK², Yūsuf ider MK² / hürmeti: hürmet A, B, FK², size hürmet FK¹, eyü hürmet M, aña hürmet MK² / itmişsiñiz: itmişsiz M, MK² // oğlunu: oğlanı FK², oğlı Yūsuf'ı MK² / yabāna: yābana B / atmışsiñiz: atmışsiñuz M, atmışsiz MK². Bu beyit MK¹'de yok.

²⁴⁰⁹ za' if-durur: za' ifdür A, MK¹, zā' if-durur AÖ, za' if-durur B, kim za' fdı FK¹, za' if durur FK², ki za' ifdür MK² / bunuñ: uş bunuñ MK¹ // Birimüz: Birimizi AÖ, Birimüzi FK¹, MK¹ / habs: zabdı B / eyle: eylegil B, FK², it MK² / koyuvir: kıo MK¹ / bunı: anı M.

²⁴¹⁰ suç: suçı A, FK¹, MK¹, MK², suçü B / n'eyleyem: n'idem MK¹ // Şer' i: Şer' i AÖ, B, FK¹, FK², MK¹ / biriñüz: biriñüzi FK¹, MK¹ / habs: zabdı B / eyleyem: idem MK¹.

- 2411 İbni Yâmin'i bulara virmedi
Yûsuf anı hıç yanından ırmadı
- M78a 2412 Varuñ ilüñüze siz turmañ didi
Bunda girü dönüben gelmeñ didi
- 2413 Çün cevâbı kesdi Yûsuf şaşdılar
Taşra bir yire çıqıp tanışdılar
- A72a 2414 Nic'edëlüm diyüben söylediler
Yahûda söyler bular diñlediler
- 2415 Didi turuñ cümle oq yay alalum
Bunlaruñla ħarb ü kıtâl kılalum
- B75a, FK²88b, 2416 Bunlaruñ hep cümlesini kıralum
MK²72a Kıardaşımız çıqarup kırtaralum

²⁴¹¹ Yâmin'i: Yâmen'ni A, Yâmin FK¹, FK² / bulara: olara A, B, FK², anlara AÖ, MK², onlara FK¹, anlar MK¹ // hıç: hıç AÖ, B, hem FK¹ / hıç yanından: yanından hıç M, MK¹, yanından MK² / ırmadı: ayırmadı A, MK².

²⁴¹² ilüñüze: ilünüze B / didi: gidüñ B // Bunda: Bundan M / girü dönüben: gine siz dağı B, duruban MK¹ / girü dönüben gelmeñ: dönüben gelüñ yine AÖ. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²'de yok.

²⁴¹³ cevâbı kesdi Yûsuf: cevâb kesildi MK¹ / Yûsuf: bunlar FK¹ // bir yire çıqıp: çıqıp birbirine A, MK¹, çıqıp cümlesi MK² / yire: bir B.

²⁴¹⁴ Nic'edëlüm: Nice idelüm A, B, FK¹, FK², MK¹, Niçe idelüm MK² / diyüben: deyü B, diyübeni FK¹, deyüp MK² / söylediler: söyleşdiler FK¹, M, MK¹, MK², söyleşdiler FK² // Yahûda: Yahûdda AÖ, Yahûda MK¹ / bular: olar A, B, FK², anlar AÖ, FK¹, MK¹. Yahûda söyler bular diñlediler: Babamıza ne diyeltüm deyüp danışdılar MK².

²⁴¹⁵ Didi: Didiler M, Yahûda der MK² / turuñ cümle: turuñ FK¹, cümle turuñ M, cümlemüz MK² / alalum: kıralım MK² // Bunlaruñla: Bunlar-ıla A, Bunlar ile FK¹, MK¹, MK², Bunlar-ıla FK² / ħarb ü: ħarb AÖ, ħarbi B,

ħarbi FK¹, ħarb-i FK², M, MK¹, cenk MK² / kılalum: olalum M.

- 2417 Toḡuziñuz toḡuz çārşūya varuñ*
Pādişāhı siz baña başka virüñ
- 2418 Kimimüz haykırup itsün şayhalar
Kimimüz kırsun kimimüz na' ralar
- 2419 Bir taş-ıla cümle şehri yıqaram
Umaram-ki qardaşımı çıqaram
- AÖ77b 2420 Zīrā bunlarda şu kuvvet var-ıdı
Depse yidi qat yiri ıgrar-ıdı
- MK¹133a 2421 Biri biñ batman taşu atar-ıdı
Biri anı kavrayup tutar-ıdı

²⁴¹⁶ Bunlaruñ: Çün bunlarıñ MK² / hep: hem FK¹ / hep cümlesini: cümlesini hep AÖ, FK², MK¹, ' askerini MK² // Qardaşımız: Qardaşımız M, Qardaşımı MK² / çıqarup kırtaralum: kırtarıp çıqaralım AÖ, kırtarıp çıqaravuz B, kırtarıp alalum MK¹, MK² / kırtaralum: kıralum FK¹.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁴¹⁷ Toḡuziñuz: Toḡuziñuza FK² / toḡuz çārşūya: ' askere qarşu MK² / çārşūya: qapuda AÖ, çārşūya B, FK¹, FK² / varuñ: duruñ AÖ.

²⁴¹⁸ Kimimüz: Kimiñiz AÖ, MK², Kimiñüz FK² / Kimimüz haykırup itsün: Kimiñ var çıqarup üstüne FK¹ / haykırup: çığrışup AÖ / şayhalar: na' ralar M // Kimimüz: Kimiñiz AÖ, Kimiñüz FK¹ / Kimimüz kırsun: Kimi ğayret MK² / kimimüz: kimiñiz AÖ, kimiñüz FK¹, ursun MK¹, kimi ursun MK² / na' ralar: şayhalar M. Bu beyit A'da yok.

²⁴¹⁹ Bir: Biz MK² / taş-ıla: taşla MK¹ / cümle: bir FK² / cümle şehri: bu şehri ben A, şehri cümle B, bu şehri ben FK¹, işbu köşki MK² / şehri: şehre M / yıqaram: kırtaram MK¹ // Umaram: Umarın M / çıqaram: kırtaram MK¹.

²⁴²⁰ Zīrā: Zira B / şu: qatı A, şol AÖ, şol qadar FK¹, şol-qadar MK¹ // Depse: Dipseyidi B. Depse yidi qat yiri ıgrar-ıdı: Bir depme ile yidi hişşār yıqardı MK¹. Bu beyit MK²'de yok.

²⁴²¹ Biri: Birisi MK² / batman taşu: batman FK² / taşu: taş B, MK¹, MK² / atar-ıdı: atar FK¹, MK² // anı: anuñ MK¹, daḡı MK² / kavrayup: qarşuda A / tutar-ıdı: dutar FK¹, tutar MK².

- 2422 Na‘ ra urup biri haykırsa eger
Hep işidenler ölürdi ser-te-ser
- 2423 Geyceginden çıkar-ıdı kılları
Her kıluñ dibinde aqar qanları
- 2424 Yüklü hatunlar işitse ününi
Qorqusından birağurdı yüküni
- 2425 Dağı kuşlar cümle hayvānlar i cān
FK¹44b Bırağurdı qorqudan qamlin inan
- 2426 Didiler sultāna yine varalum
Hele bir dağı varup yalvaralum
- M78b 2427 Yūsuf anlaruñ qazabını görür
Kiçi oğlı Efrām’a t̄z buyurur

²⁴²² biri: bir kez AÖ / biri haykırsa: haykırursa MK¹ / haykırsa: çağırsa A / eger: gerek FK¹ // Hep işidenler: İşidenler A, B.

²⁴²³ Geyceginden: Urbasından A, Gice gitdi FK¹, Geydiginden MK² / çıkar-ıdı: taşra çıkar A, AÖ, FK², B, MK², çıkar FK¹ // kıluñ: kıluñ FK¹, MK² / dibinde: dibinden A, B, debenden FK¹ / qanları: kılları A, qulları FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

²⁴²⁴ Qorqusından birağurdı: Bırağurdı qorqusundan M. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²'de yok.

²⁴²⁵ Dağı: Her ne-kim FK¹ / kuşlar cümle hayvānlar i cān: *canavār* eşitseler hemān MK² / cümle hayvānlar: *canāvarlar* A, *cānāvarlar* FK¹, *canavarlar* cümle FK² / i: ey A, FK² // Bırağurdı: Bırağur FK¹, Bırağur MK² / qorqudan: qorqusından MK² / qorqudan qamlin: qamlini qorqudan FK¹ / qamlin: tüyin MK¹ / inan: ey-cān A, hemān AÖ, MK¹, i-cān B, ey cān FK¹, FK², MK².

²⁴²⁶ yine: gene B, gine MK¹, MK² // bir: bir kez MK² / varup: varalum A, AÖ, B, FK¹, FK², aña MK² / yalvaralum: görelüm A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹.

- 2428 Didi oğul şunlara tiz varasın
Arқalarını şığayup göresin
- B75b 2429 Turdı Efrām anları karşıladı
Her birine izzet ikrām eyledi
- FK²89a 2430 Her birinün elin alur görüşür
Arқaların şığayuban görüşür
- A72b 2431 Geldi bunlar Yūsuf'un karşıısına
Şöyle sütlük irişür қamusına
- YK83b 2432 Söyleseler ünleri çıқmaz-ıdı
Kimse hiç yüzlerine baқmaz-ıdı

²⁴²⁷ ğazabımı görür: ğazabın bilür MK² // Kiçi: Kendi A, Kend FK¹, Küççük MK¹ / Kiçi oğlu: Oğlu FK², Ağlaraқ MK² / Efrām'a: Māmīl'e A, FK¹, M, Hāmīl'e AÖ, B, Māmīl'e hemān FK², Mā'il'e hemān MK² / tiz: tez A, M, MK², tiz AÖ.

²⁴²⁸ şunlara: anlara MK² / tiz: sen A, tiz FK¹, FK², tez MK² / tiz varasın: varasın AÖ, var tez iriş M, var iriş MK¹ // Arқalarını: Arkaların A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² / şığayup: şığayuban AÖ, şığa atuñla B, şığa M, şığa elün ile MK¹ / göresin: görüşesin A, FK², durasın AÖ, alğil eriş M, görüş MK¹, tez göresin MK².

²⁴²⁹ Efrām: Māmīl A, AÖ, B, FK², M, Mā'il MK². Her birine izzet ikrām eyledi: Görüşüben arқaların şığadı AÖ. Bu beyit FK¹'de yok.

²⁴³⁰ FK¹'de beytin birinci mısrası yok. Bu beyit M'de 2431. beyitten sonra gelmektedir. alur: aldı A, B, FK², MK¹, alup MK² / görüşür: götürür MK¹ // şığayuban: şığayup FK¹, MK² / görüşür: buluşur A, görüşür FK¹, duruşur MK². Bu beyit AÖ'de yok.

²⁴³¹ bunlar Yūsuf'un: Yūsuf bunlarıñ AÖ // sütlük: şınlıқ A, sünlük AÖ, süstlüқ B, sükülük FK¹, suқluқ FK² / irişür: oldı FK¹, irişdi MK¹. Şöyle sütlük irişür қamusına: Sükülük geldi hemān cümlesine MK².

²⁴³² Söyleseler: Söylesürler A, AÖ, B, FK¹, FK², MK², Söylesdiler MK¹ / ünleri: anlar MK¹, MK² / çıқmaz-ıdı: çıқmazdı FK¹ // hiç: hiç AÖ, B, FK¹ / baқmaz-ıdı: baқmazdı FK¹.

- 2438 Didi bilürem sizi n'eylëyesiz
Na'ra urup cümle halkı kırasız
- MK¹133b 2439 Sizde hüner var da bizde yok mıdur
Ayağ-ıla depdi köşki ırğurur
- 2440 Zelzele itdi sarāyın kāmusun
Şöyle oldı yıkayazdı yapusin
- 2441 Bir degirmen taşu anlara atar
Yahūda anı alur karşı tutar
- M79a 2442 Ki bularda böyle kuvvet var-ıdı
Gitdi kuvvetleri cümle farıdı
- B76a, FK²89b 2443 Korkdı bunlar dehşetinden Yūsuf'ün
Ditrediler heybetinden Yūsuf'ün

²⁴³⁸ bilürem: bilürüz A, bilemem MK², bildüm YK / bilürem sizi: Yūsuf siz bize MK¹ / n'eylëyesiz: n'eyleyesin AÖ // cümle halkı: 'aceb bizi MK² / kırasız: kırasın AÖ.

²⁴³⁹ da: yā AÖ, M, MK¹, YK, ise FK¹ // Ayağ-ıla: Ayağla YK / depdi: didi AÖ / depdi köşki: köşki depdi MK¹ / köşki: köşkin FK¹ / ırğurur: ırğadur A, AÖ, ırğadur B, ırğadı FK¹, FK², MK¹, ırğadur MK².

²⁴⁴⁰ itdi: aldı FK¹ / sarāyın: şarāy A, köşkün FK¹ / kāmusun: kāmusun A, B, MK¹ // oldı: urdı A, B / yıkayazdı: kırayazdı MK² / yapusin: hepinin YK.

²⁴⁴¹ taşu: taşını AÖ, FK¹, MK¹, MK², taşın B, FK², YK / anlara: anlar FK¹, MK², götürüben MK¹ / anlara atar: atar-iken AÖ // Yahūda: Yahūzā A, Yahūdū da AÖ, Yahūdā MK¹, OI Yahūda MK² / anı alur: aldı anı YK / anı alur karşı tutar: kavrayup dutar-iken AÖ / alur: eliyle MK¹ / alur karşı: kavrar A, karşıdan B, FK¹, karşıdan kavrar FK², karşılayup MK².

²⁴⁴² bularda: *-metin-* bunlarda. Ki: Çün MK² / Ki bularda: Bunlarda A, FK¹, YK, Bunlarda çün AÖ, Bunlarda da B, FK² / böyle: eyle A, FK², öyle AÖ, B, MK², şöyle FK¹ // cümle: şöyle FK¹ / farıdı: karıdı A, FK¹, kırıdı AÖ, farıdı MK². Bu beyit MK¹'de yok.

- 2444 Korqıldılar bu bizi öldüre diyü
 Uğrı diyü cümlemüz kıra diyü
- 2445 N'eyleyësin bilmez oldu şaşdılar
 Biz tamâm olduğ diyü ditreşdiler
- A73a 2446 Korqıldılar bildi Yūsuf da bunları
 Hoş tesellî eylediler anları
- MK²73a 2447 Didi hürmet iderin atañuza
 Yoħsa şimdi n'eyleyeydüm ben size
- 2448 Atañuz yüzi şuyına şükr idüñ
 Turmañ imdi siz yanımdan t̄z gidüñ

²⁴⁴³ Korqıdı bunlar: Korqıldılar hep A, Korqıldılar çün FK¹, Korqıldılar çün FK², MK² / dehşetinden: heybetinden A,

AÖ, B, FK², MK², sa' yinden MK¹ / dehşetinden Yūsuf' uñ: Yūsuf' uñ FK¹ // Ditrediler: Ditreşdiler AÖ / heybetinden: dehşetinden A, AÖ, MK¹, MK², tehşetinden FK². Ditrediler heybetinden Yūsuf' uñ: Qabri deler Yūsuf' uñ dehşetindi FK¹.

²⁴⁴⁴ Korqıldılar: Korqıdı bunlar MK¹, Korqıldılar ki MK² / bu bizi öldüre: öldürür FK¹, FK² / bizi: bize M // Uğrı diyü: Uğrıdur YK / cümlemüz: cümlemüzi FK¹, FK², MK¹, YK, cümlemizi MK² / kıra: kırar A, FK¹, FK², M, YK, kırdıra MK². Bu beyit B'de yok.

²⁴⁴⁵ N'eyleyësin: N'ideceklerin A, Ne diyesin AÖ, MK², YK, Ne deyesin B, Ne diyecegin FK¹, Ne diyësin FK² / bilmez oldu: bilmezler A, AÖ, B, FK², bunlar FK¹, bilmediler MK², YK // olduğ: itdük M, itdik YK / diyü: deyüp MK² / ditreşdiler: tireşdiler FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

²⁴⁴⁶ Korqıldılar: Korqıduğun B, Korqıdı YK / bildi Yūsuf da: hep bildi Yūsuf A, AÖ, B, FK², MK¹, hep Yūsuf bildi FK¹, MK², anlar bildi Yūsuf YK // Hoş: Çün YK / Hoş tesellî: Tesellî FK² / tesellî: tesellâ AÖ, B, MK¹ / eylediler: etdi hem A, eyledi hem AÖ, B, FK², MK¹, YK, eyledi FK¹, eyledi hep MK² / anları: onları YK.

²⁴⁴⁷ iderin: iderem A, AÖ, MK², YK, itdüm MK¹ / atañuza: atanuza B // Yoħsa şimdi: Yoħsa FK¹ / Yoħsa şimdi n'eyleyeydüm: N'eyleyeydüm yoħsa şimdi A / n'eyleyeydüm: n'eyleyedüm AÖ, n'eyler idüm MK¹ / n'eyleyeydüm ben: n'eyleyeydüm FK², neler iderdim MK².

- 2449 Yūsuf eyle emr idicek gitdiler
Çıkdılar taşra tanışık itdiler
- YK84a 2450 Didiler nice idelüm biz bunı
Alamayuz biliñ İbni Yāmin'i
- AÖ78b 2451 Yahūda_eydür varuñ imdi siz giduñ
Atama bir bir anı beyān iduñ
- 2452 İbni Yāmin'le tırayın ben bile
Anı koyup gidemezın ben hele
- 2453 İbni Yāmin kīle aldı diyesiz
N'eylediye anı hāber viresiz

²⁴⁴⁸ Atañuz: Atanuz B, Atañuza FK², Atañuziñ YK / şükri: şükri B, şük(ü)r MK² // imdi: şimdi MK² / siz yanımdan: yanımdan A, M, yanumda AÖ, yanıma B, yanumdan FK¹, MK¹, YK / siz yanımdan tız: yanımdan varuñ FK² / tız: tız A, varuñ AÖ, B, YK, varuñ FK¹, M, tez MK².

²⁴⁴⁹ eyle: öyle AÖ, B, MK¹, MK², YK / eyle emr: emr FK¹ / idicek: idince MK², YK // taşra: taşrada FK¹, YK, taşraya FK², MK² / tanışık: tanışık M, kavlı YK / itdiler: kıldılar FK¹.

²⁴⁵⁰ Didiler: Didiler 'aceb A, Didiler kim B, FK¹, MK¹ / nice idelüm: nic'idelüm B / nice idelüm biz: kim nice idelüm FK² // Alamayuz: Alamazuz A, AÖ, FK¹, MK¹, Alıamazuz B, Almazuz FK² / biliñ: anuñ elinden FK¹, biluñ biz MK¹, bilmiş oluñ MK².

²⁴⁵¹ Yahūda: Yahūdda AÖ, Geldi Yahūda FK¹, Yahūdā MK¹, MK² / eydür: dir hele A, dir AÖ, FK², MK¹ / varuñ imdi: varuñ A, ben varayım MK¹, çünkü varuñ MK² // Atama: Atamuza A / bir bir anı: bunı bir bir MK² / anı: bunı YK / anı beyān: selām A, hāber bunı AÖ, bunı hāber B, FK¹, FK², MK¹ / beyān: taqrır MK² / iduñ: viruñ B.

²⁴⁵² İbni Yāmin'le: Bunda İbni Yāmin ile MK² / Yāmin'le: Yāmin ile FK², MK¹, YK / tırayın: tırayım MK¹, tıram MK² / tırayın ben: ben tırayın A, FK² / ben bile: bile AÖ, B, YK // gidemezın: gidemezem MK¹, MK² / gidemezın ben: ben gidemezın A. Bu beyit FK¹'de yok.

²⁴⁵³ Yāmin: Yāmin'i YK / kīle: kīle M, YK / diyesiz: diyesin B, FK¹, FK² // anı: aña YK / anı hāber viresiz: atama söyleyesiz A, atama söyleyesiz AÖ, atama söylëyesin B, atama söyleyesin FK², bir bir atama diyesiz MK¹. N'eylediye anı hāber viresiz: Geldi kıllar anda buldu diyesin FK¹, Geldi kılları anda buldı diyesiz MK².

- 2454 Didi bunda ben anuñ ile tıram
Tañrı fırsat virür ise kırtaram
- FK¹45a 2455 Göçdi kıardaşları andan gitdiler
Vardılar Ken'ân iline yitdiler
- FK²90a 2456 Atalarına gelüp irişdiler
Bir bir anuñla kamu görüşdiler
- M79b 2457 Ya' kıub anları kıoçup öpër-idi
Arkıaların şığayup yılar-ıdı
- B76b 2458 Şayar-ıdı anları bir bir arar
İkiñüz eksük kıanı diyü şorar
- MK¹134a 2459 Nice oldı hep hikâyet itdiler

²⁴⁵⁴ Didi bunda: Bunda AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK², YK / ben anuñ ile: anuñ-ıla bile AÖ, anıñla ben MK², anuñ ile YK / anuñ ile: anıñla FK¹, anuñ-ıla bile FK² / tıram: durayın AÖ, bile tıram B, tırayım MK¹, MK² // Tañrı fırsat virür ise: Yâ ölem yâ kıardaşımı FK¹ / fırsat: fırsatı B, fırsand MK¹ / virür ise: virürse AÖ, FK², MK² / kırtaram: kııkarayın AÖ, kııkarım B, FK², kııkarayım MK¹, MK². Bu beyit A'da yok.

²⁴⁵⁵ Göçdi: Göşdi MK² / Göçdi kıardaşları andan: Çü göç idüp kıardaşları AÖ, Kerân göçdi kıardaşlar YK / kıardaşları: kıardaşlar FK² // Vardılar: Varuban AÖ / iline: iline birgün MK².

²⁴⁵⁶ Atalarına: Artlarına FK² / gelüp: gelüben M // Bir bir: Elin öpüp YK / Bir bir anuñla: Anuñla gelüp FK¹, Anıñla bir bir MK² / anuñla: anuñ ile MK¹ / kamu: gelüp A, kıamısı MK² / kamu görüşdiler: kıoçup öpüşdiler MK¹, görüşdiler YK. Bu beyit B'de yok.

²⁴⁵⁷ anları: anlarıñ FK² / kıoçup öpër-idi: öpüp kıoçar-ıdı AÖ, M, öpüp kıoçar idi YK // şığayup: şığayuban M / yılar-ıdı: yıpalar-ıdı A, yıyar-ıdı AÖ, yıpar-ıdı B, yapar-ıdı FK², yapar idi MK², yoqlar idi YK. Bu beyit FK¹ ve MK¹'de yok.

²⁴⁵⁸ Şayar-ıdı: Yoqlayup MK¹, Şığayup YK / bir bir arar: birer birer AÖ // eksük kıanı diyü: kıanı diyübeni AÖ / kıanı: dir kıanı MK² / kıanı diyü: deyü bir bir A, diyübeni FK¹, diyüp anları YK / diyü: dir FK².

İbni Yâmin'den şikâyet itdiler

2460 İbni Yâmin kîle aldı didiler

Geldi kıllar anda buldı didiler

MK²73b

2461 Sulţân anı tütuban kıul eyledi

Bizi şöyle ħor u ħacîl eyledi

A73b

2462 Ya' kıub anlaruñ kelâmın diñledi

Gine beni yađdıñuz dir ağladı

2463 Yûsuf'a böyle ħîleler itdiñüz

Ŧođrı söyleñ bunı da n'eylêdiñüz

2464 Didiler bize inanmazsañ bunı

İşde yoldaşlarımıza şor anı

²⁴⁵⁹ Bu beyit AÖ'de 2460. beyitten sonra gelmektedir. AÖ'de mısralar takdim-tehirlidir. hep: ise MK². Nice oldu hep hikâyet itdiler: Geldi kıllar anda buldı didiler AÖ, Şordı anlara nicedür hikâyet YK. İbni Yâmin'den şikâyet itdiler: İtdiler İbni Yâmin'den şikâyet YK.

²⁴⁶⁰ kîle: kîle M / aldı didiler: oldurdular FK¹ // anda buldı didiler: anuñ yükünde buldılar A. Bu beyit YK'de yok.

²⁴⁶¹ anı tütuban: aldı kendüye A / tütuban: tütup MK² / kıul eyledi: alağodı M, YK // ħor u: ħor-ı B, ħor FK¹, YK, ħor FK², ħor-ı MK¹, ki ħor-ı MK² / ħacîl: ħađîr AÖ, ħađîr B, MK². Bizi şöyle ħor u ħacîl eyledi: Gine beni yađdıñuz dir ağladı M.

²⁴⁶² anlaruñ: bunlaruñ MK² / kelâmın: sözüni A, AÖ, FK², sözini B, sözün hep FK¹, sözün MK¹, sözlerin MK² / diñledi: işidür B // Gine: Yine AÖ, FK¹, MK¹, MK² / Gine beni yađdıñuz: Körpe oğul A / yađdıñuz: yađdıñuz B / dir: deyüben A, diyü MK¹, deyü MK². Gine beni yađdıñuz dir ağladı: Bizi şöyle ħor ħacîl eyledi M.

²⁴⁶³ Yûsuf'a: Yûsuf'ı da A, Yûsuf'a da YK / ħîleler: ħîle A, B, MK¹, YK / itdiñüz: eylêdinüz B // da: dağı MK², YK / n'eylêdiñüz: ne itdiñüz A, n'etdiñüz MK¹, YK, n'etdiñüz MK².

2465 Ya' k̄ub eydür nicesi uğurladı

Aldı diyü kim şehâdet eyledi

2466 Didiler biz Mısr'dan göçmiş idük

Gelüben Başra'ya irişmiş idük

AÖ79a

2467 Biş yüz atlu ardımızdan irdiler

K̄ileyi anuñ yükünde buldılar

2468 Anda bizi cümle şuçlu itdiler

Sürüben sultān öñine_ilettiler

FK²90b

2469 Pādişāh bize k̄atı hıışm eyledi

Şimdi sizi cümle kırram didi

²⁴⁶⁴ Didiler: Didi YK / bize: ki bize eger MK² / bize inanmazsañ: inanmaz iseñ A, inanmazsañ sen B / inanmazsañ: inanmaz FK¹ // yoldaşlarımız: yoldaşlarım A, yoldaşlar yüze FK¹, yoldaşımıza YK / şor: şorgıl YK / anı: bunı A, B, MK¹.

²⁴⁶⁵ nicesi: nice A, ol nice MK¹, YK / uğurladı: uğruladı MK¹, uğrladı MK² // Aldı: Aldılar FK² / şehâdet: şikâyet AÖ.

²⁴⁶⁶ Didiler: Diler FK¹ / göçmiş: geçmiş A, çıkmış MK² // Gelüben: Gelüp MK², YK / Başra'ya: Başra kögine YK / irişmiş: yitmiş B, FK¹, YK, yetmiş M, yetmiş MK² / irişmiş idük: yitişmiş-idik AÖ, yitmişdik FK², irişmişdik MK¹.

²⁴⁶⁷ Biş: Pes MK¹ / ardımızdan: ardlarından M, arqamızdan MK² / irdiler: yitdiler AÖ, B, yëtdiler FK¹, yetdiler MK² // K̄ileyi: Gelüben AÖ, K̄ileyi B, FK², Arayuban MK¹. K̄ileyi anuñ yükünde buldılar: Sürüben sultān öñine aldılar M, Sürüben sultāna göturdiler YK.

²⁴⁶⁸ M'de mısralar takdim-tehirlidir. Anda: Orada MK², İletdiler anda YK / itdiler: eyledi AÖ, eylediler FK¹ // Sürüben: Sürüp MK² / Sürüben sultān öñine: Aluban sürüp sultāna A / öñine: çapusına MK². Sürüben sultān öñine_ilettiler: Şimdi sizi cümle kırraduk didiler B, K̄ileyi anuñ yükünde buldılar M, YK.

²⁴⁶⁹ Pādişāh: Sultān MK² / bize k̄atı: bize A, ol-dem bize FK¹ // cümle: cümleñiz MK² / cümle kırram: hep kırrayım MK¹ / kırram: kırrarın AÖ. Bu beyit B'de yok.

- 2470 İllā atañuza hürmet iderem
Göreydiñüz şimdi size n'iderem*
- 2471 Baba saña katı hürmet eyler ol
Adıñı añduqça katı iñler ol
- B77a 2472 Aña bir mektüb yazup göndüresin
Mektüb içre çok selāmlar idesin
- 2473 Neyise hep hālūñi söyleyesin
Ayruluqdan hem şikāyet idesin
- M80a 2474 Seni esirgeye ola ki vire
İbni Yāmin'i saña hem göndüre
- MK²74a, YK84b 2475 İşde bize virmedi alağodı

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁴⁷⁰ atañuza: atañuz FK¹ / iderem: iderin AÖ, iderdüm B // Göreydiñüz: Kör itdünüz M, Gördiñiz mi MK² / şimdi: ben M, YK / size: sizi A / n'iderem: n'eylerem A, FK², n'iderin AÖ, n'iderdüm B, tepelerem FK¹, ne iderim YK.

²⁴⁷¹ Baba: Buba YK / eyler: ider A, AÖ, FK¹, FK², MK¹, MK², YK // Adıñı: Adıñ A, B, FK¹, MK¹, MK², Aduñ FK² / Adıñı añduqça katı iñler: İñil iñil iñler-idi dā'im AÖ / añduqça: añılsa B / katı: iñil iñil B / katı iñler: iñiler dā'im A, iñil iñil FK¹, iñil iñil iñiler FK², āh u zār ider MK¹, hürmet ider MK², hem iñiler YK.

²⁴⁷² Aña: Baba aña FK¹ / bir mektüb yazup: mektüb yazıban YK / göndüresin: göndüresiz AÖ, gönderesiñ MK², YK // idesin: idesiz AÖ, eyleyesiñ MK². Mektüb içre çok selāmlar idesin: Ayrılıqdan çok şikāyet idesin M, Ayrılıqdan çok şikāyet idesiñ YK.

²⁴⁷³ Neyise: Ne ise FK¹, MK¹ / Neyise hep: Her ne ise A, MK², Yine cümle AÖ / hālūñi söyleyesin: hācetin söyleyesiñ MK² // Ayruluqdan hem: Ayrılıqdan A, Ayrılıqdan AÖ, MK¹, MK² / hem: çok FK¹ / idesin: eyleyesin A, AÖ, FK¹, FK², eyleyesiñ MK². Bu beyit M ve YK'de yok.

²⁴⁷⁴ Seni: Saña YK / ola ki: oğluñı A, B, oları AÖ, eliñe MK² / vire: vara FK¹ // Yāmin'i: Yāmen oğluñı A, Yāmin'iñi AÖ, B, Yāmin FK¹, FK² / saña hem: saña A, AÖ, B, MK¹, gine saña FK¹, ki saña FK², dağı buraya MK².

Yahūda anuñ ile aldı didi

MK¹134b 2476 Didi Tañrı vire fırsat urtaram

Yā ıkaram yā yolına cān virem

2477 Ya' ūb anlaruñ sözini diñledi

Körpe oğullar diyüben aqladı

Şi' r-i Ya' ūb*

A74a 2478 Yā İlähî dir kime yalvarayın

apuñı oyup ya kime varayın

2479 Baña dermān eyle sultānım meded

Yiñilendi gine efgānım meded

²⁴⁷⁵ alaodı: alıodı AÖ, B, FK¹, MK¹, yanına alaodı MK² // Yahūda: Yahūzā A, Yahūdū da AÖ, Yahūdā FK², Hem Yahūda M, Yahūdā MK¹, Yahūza da YK / anuñ ile: anuñla A, FK¹, M, YK, anda anuñla AÖ, anuñla B, daı anuñla MK² / aldı didi: bile aldı AÖ, MK².

²⁴⁷⁶ Didi: Didi-kim A, AÖ, FK¹, FK², MK¹, Didi-ki B, MK² / Tañrı vire fırsat: fırsat Tañrı vire AÖ / vire fırsat: fırsat vire M, MK², YK, fırsand vire MK¹ / fırsat: urbet FK¹ / urtaram: bulam A, AÖ, B, FK¹, FK², MK¹, MK² // Yā: Ya B, FK² / yā: ya FK² / yolına: yolında MK¹.

²⁴⁷⁷ sözini: sözüñ hep FK¹, sözin FK², MK¹, MK², YK / diñledi: diñler-idi FK², diñler idi MK¹ // oğullar: uzular AÖ, oğullarım MK², uzularım YK / diyüben: diyüp FK², MK¹, YK / aqladı: aqlar-ıdı FK², aqlar idi MK¹. Bu beyit A'da yok.

* Başlık: Şi' r-i Ya' ūb AÖ. Bu başlık A, B, FK¹, M, MK¹, MK² ve YK'de yok.

²⁴⁷⁸ İlähî: İlähî FK² / dir: men MK¹, ben MK² / dir kime: derdime M / yalvarayın: yalvarayım FK¹, MK¹, MK² // apuñı: Yā apuñı apuñı A, apuña M, Hāşa apuñ YK / oyup: oyuban MK² / ya: yā FK¹, FK², M / ya kime: kime A, AÖ, MK¹, MK², YK / varayın: yalvarayın AÖ, FK¹, gide MK¹, varayım MK². Yā İlähî dir kime yalvarayın: Ya' ūb aqlar Yā Rabbi kime varayın A.

²⁴⁷⁹ eyle: iyle AÖ // gine: yine AÖ, FK¹, FK², MK¹, MK², yene B / gine efgānım: efgānım YK. Bu beyit A'da yok.

- AÖ79b 2480 Nice bir yanam bu fūrkat odına
Yaşına yitdiyse hicrānım meded
- 2481 Turmayup artar yüregim yarası
Derdime olmadı dermānım meded
- FK²91a 2482 Günāhım çoqluğına kılma nazar
Şuçumı ‘afv eyle ğufrānım meded
- 2483 Ağlamağdan iki gözüm kalmadı
Vir baña Yūsuf-ı Ken‘ān’ım meded
- 2484 Ben Yūsuf’uñ derdine yanar-iken
- FK¹45b Gine gitdi iki oğlanım meded *
- 2485 Yā İlāhī Yāmin’imi ver baña
Eyle yaraluya dermānım meded

²⁴⁸⁰ bir yanam: yanam ben FK¹, yanam FK², MK² / bu fūrkat: fūrkat B / fūrkat: hicrān A // Yaşına: Tā başına MK², Başumda YK / yitdiyse: erdi A, yitişdi AÖ, yiddi FK¹, yitdi ya FK², yetdi MK², yandı YK. Bu beyit M ve MK¹’de yok.

²⁴⁸¹ artar: eser MK² / yüregim: yüregimüñ YK / yarası: yarasın A // Derdime olmadı dermānım: Ver baña Yūsuf Ken‘ān’ım MK² / olmadı: dermān umaram A, olmaz mı AÖ, B, FK¹, FK², MK¹.

²⁴⁸² kılma: itme A // Şuçumı ‘afv eyle ğufrānım: Vir baña Yūsuf u Ken‘ān’ım A, FK², Vir baña Yūsuf Ken‘ān’ım FK¹ / ‘afv: ‘af YK / eyle: eyleğil MK¹. Bu beyit MK²’de yok.

²⁴⁸³ Ağlamağdan: Ağlamadan MK¹ // baña: beni M / Yūsuf-ı: Yūsuf’ı M, MK¹. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²’de yok.

²⁴⁸⁴ Yūsuf’uñ: Yūsuf A, B, FK², Yūsuf’um FK¹, YK / derdine: derdiyile AÖ, derdiyile B, FK², M, derdi ile YK // Gine: Yine A, AÖ, FK¹, MK¹, MK², Yene B / iki oğlanım: bir oğlum ile MK¹.

* Bu beyitten sonraki 441 beyit B’de olmayıp bu beyitlerin yerinde Süle Fakih’in *Yūsuf ve Zeliḥâ*’sından 626 beyit bulunmaktadır.

2486 atı iniletdi bu felek beni

ok aıtdı yaş-ıla anım meded

2487 Hem arib'em hem furaa yanaram

Ne ' aceb yazıldı divanim meded

2488 Ya ' ub'un bir ayru evi var-ıdı

Beytu'l-azan adına dirler idi

2489 Gice gunduz anda oturur idi

Ya ilahi diyü yalvarur idi

2490 Gicelerde uyumaz aqlar-ıdı

Yusuf'un gul yuzünü ozler-ıdı

2491 Gitdi gozler bukdi anuñ bilini

Gel gor imdi derdmenduñ halini

²⁴⁸⁵ Bu beyit A, AÖ, FK¹, FK², M, MK¹ ve YK²'de yok.

²⁴⁸⁶ atı: Nitesi M // yaş-ıla: yaşla YK. Bu beyit A, AÖ, FK¹, FK², MK¹ ve MK²'de yok.

²⁴⁸⁷ Ne: Bu ne MK¹ / divanim: divanima MK¹, fermanim YK. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²'de yok.

²⁴⁸⁸ bir ayru: yarar FK¹ / ayru: eyü M, halvet YK // Beytu'l-azan: Beyti'l-azen AÖ / Beytu'l-azan adına: Beytu'l-emzan adımı FK², Adına beytu'l-azan MK¹ / azan: azen A / dirler idi: dir idi FK². Beytu'l-azan adına dirler idi: Ya ilahi diyü yalvarur idi M, Varup anda Ha'a yalvarur idi YK.

²⁴⁸⁹ Gice gunduz anda oturur: Anda girup oturur aqlar MK² // diyü: diyüben FK¹, deyup MK² / yalvarur idi: yalvarur FK¹. Bu beyit M, MK¹ ve YK²'de yok.

²⁴⁹⁰ Gicelerde: Gice gunduz MK² / uyumaz: durmayup MK¹ // gul yuzünü ozler-ıdı: goröklü yuzün ögler AÖ, hasret baqrın daqlar idi YK / ozler-ıdı: soylar-ıdı A, aqlar-ıdı FK², ozuler idi MK¹, aqlar idi MK².

- M80b 2492 Anuñ āhıyla melekler ağlaşur
 ‘Arş [u] kürsî hem felekler iñleşür
- 2493 Ya‘ kûb ağlar gözinüñ yaşı aqar
 İñiler feryadı göklere çıkar
- MK²74b 2494 Cümle maḥlûḳ raḥm iderlerdi aña
 Hâḳ murādın vire dilerdi aña
- 2495 Çünkü Ya‘ kûb düni gün zārî kıılır
 Hâḳ te‘ālā ‘Azrā’îl’e buyurur
- 2496 Didi in Ya‘ kûb’a selām eylegil
 Sırr-ıla bu sözi aña söylegil
- AÖ80a, MK¹135a 2497 İndi ‘Azrā’îl aña virdi selām

²⁴⁹¹ Gitdi gözler: Geldi gitdi FK¹, Gitdi FK² / gözler: gözi MK¹, Yûsuf MK² // Gel gör imdi: Gel imdi gör AÖ / derdmendüñ: dermândiñ YK. Bu beyit A’da yok.

²⁴⁹² ‘Arş [u]: -*metin*- ‘Arşî. āhıyla: āh-ıla A, āhına AÖ, FK¹, FK², MK² / melekler: felekler FK², melekler daḥı MK² // ‘Arş [u]: ‘Arş AÖ, FK¹ / hem: ne AÖ / hem felekler: felekler MK¹ / felekler: melekler MK² / iñleşür: ağlaşur AÖ, FK¹, FK², MK¹, MK².

²⁴⁹³ feryadı göklere: feryāz göge FK¹. Bu beyit MK²’de yok.

²⁴⁹⁴ iderlerdi: ider A, iderdi MK¹, iderler MK², YK / aña: zārına MK² // murādın: murādıñ A, AÖ, MK¹, YK, murāduñ M / vire dilerdi: vir dilerdi FK¹ / aña: saña AÖ, YK. Hâḳ murādın vire dilerdi aña: Hâḳ te‘ālā buyurur ‘Azrā’îl’e MK².

²⁴⁹⁵ düni: dün FK², MK¹ / zārî: zarî AÖ, zārî MK¹, zār YK / kıılır: eyledi YK // ‘Azrā’îl’e: ‘Azrā’îl FK, ‘Azrā’îl’e MK¹ / buyurur: emr eyledi YK. Bu beyit MK²’de yok.

²⁴⁹⁶ Didi: Didi-ki AÖ / selām eylegil: söyle selām AÖ // Sırr-ıla bu sözi: Sırr-ı Yûsuf’ı A / bu sözi: Yûsuf’ı AÖ, MK¹, Yûsuf FK¹, FK² / bu sözi aña: Yûsuf’ı YK / aña söylegil: söylegil hemân AÖ. Bu beyit MK²’de yok.

Çün selāmın aldı Ya‘kūb ey hūmām

2498 Otururken Ya‘kūb tīz örü ʔurur*

ƘorƘu dūşdi gönlüne_ilerü varur

FK²91b

2499 Didi kimsin heybetiñden ƘorƘmıřam

Gözüm görmez cür’etiñden ürkmişem*

A74b, YK85a

2500 Didi aña ‘Azrā’ıl’em bil beni

Yā nebī görmege geldüm ben seni

2501 HāƘ te‘ālā bil baña emr eyledi

Ya‘kūb’uñ in hāʔırını Őor didi

2502 Yūsuf’uñ derdi ile nedür hāļlūñ

Düni gün Yūsuf’ı Őöyler mi diliñ

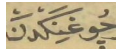
²⁴⁹⁷ ‘Azrā’ıl: ‘Azrā’ıl FK², MK¹ / aña virdi: virdi YK / virdi: did FK¹, didi FK² // Çün selāmın: Selāmın A / selāmın: selāmını MK², selāmuñ YK / aldı Ya‘kūb: Ya‘kūb aldı AÖ, FK², MK¹, MK² / ey hūmām: hemān A, AÖ, FK¹, MK¹, MK², tamām YK.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁴⁹⁸ tīz: tīz AÖ, FK¹, tez MK² / tīz örü: örü YK // dūşdi: dūřer FK¹ / gönlüne: gönlün M / ilerü varur: girü ʔurur FK¹, illerü durur FK². Bu beyit A’da yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁴⁹⁹ Didi kimsin: Ya‘kūb didi A / kimsin: kimsiñ FK¹, MK², YK / heybetiñden: cür’etiñden MK² // cür’etiñden:

M, YK, heybetiñden MK² / ürkmişem: ƘorƘmıřam A, AÖ, FK¹, FK², MK¹.

²⁵⁰⁰ Didi aña: Didi A, FK¹ / ‘Azrā’ıl’em: ‘Azrā’ıl’em AÖ, ‘Azrā’ıl FK¹ / bil: bilgil sen A, FK // Yā nebī: Ya‘nī A, Tā ki AÖ, Ya‘nī kim FK¹, FK², MK² / geldüm: gelmişem AÖ.

²⁵⁰¹ bil baña: baña A, FK¹, MK¹ / emr: emri FK² // in hāʔırını: hāʔırın A, hāʔırın MK¹ / hāʔırını: hāʔırın sen FK¹, hāʔırın FK², hāʔırın MK², YK / Şor: Őorğıl A, FK², MK², YK.

2503 Ya' k̄ub eydür çoğ zamāndur ben seni

İster idüm H̄ağ sevindürdi beni

2504 Mağşūdum Yūsuf'umı gördüñ mi h̄iç

Cānın alduñ mı elüñ urduñ mı h̄iç

2505 'Azrā'îl dir ben Yūsuf'ı görmedüm

Cānın almadum elüm degirmedüm

2506 Ya' k̄ub eydür bir dağı şoram saña

Luğf idüp anı h̄aber virgil baña

M81a

2507 Sen mi alursın cānın ġarğ olanuñ

Ğurt yiyēñüñ ādem elinde_ölenüñ

²⁵⁰² derdi ile: derdiyle A, AÖ, FK¹, FK², MK¹, MK², YK / h̄ālūñ: h̄āli AÖ, FK¹ // Dūni: Dūn FK², MK² / Dūni gün Yūsuf'ı söyler mi: Yūsuf'ūñ söyler dūni gün A / gün: günü YK / Yūsuf'ı: Yūsuf'um diyü FK¹, Yūsuf FK², Yūsuf MK², yoğsa YK / söyler mi: söyler FK¹, MK¹, söyler bu FK², söyler hem MK² / diliñ: dili AÖ, ol FK¹.

²⁵⁰³ zamāndur: zamāndur FK², zamāndan MK² / seni: saña YK // İster idüm: İsterin FK¹, İsterdim MK¹ / H̄ağ: hoş YK / sevindürdi beni: virdi baña seni MK¹, iriñdiñ baña YK.

²⁵⁰⁴ Mağşūdum: Şorayıdum A, Şoruram AÖ, Şorayım FK¹, Şoraydum FK², MK¹, Şora idim MK² / Yūsuf'umı: Yūsuf'um A, FK¹, FK², MK² / h̄iç: h̄iç AÖ, FK¹ // Cānın alduñ mı elüñ urduñ mı: 'Azrā'îl didi cānın almadum A, Cānın almadum elüm degürmedim FK² / elüñ: el YK / elüñ urduñ mı: yā almaduñ mı FK¹, yā almadiñ mı MK² / h̄iç: h̄iç AÖ, FK¹.

²⁵⁰⁵ 'Azrā'îl: 'Azrā'îl MK¹ / görmedüm: görmedüm h̄iç YK // elüm degirmedüm: elinde tutmadım AÖ / degirmedüm: urmadum MK¹. Cānın almadum elüm degirmedüm: El urup cānını almadum h̄iç YK. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²'de yok.

²⁵⁰⁶ idüp anı: anı AÖ, eyle anı da YK / h̄aber virgil: dağı digil A, dağı söyle AÖ, FK¹, MK², söyle FK², söylegil MK¹.

²⁵⁰⁷ alursın: alursıñ M, MK², YK / cānın: cānını FK², YK / cānın ġarğ olanuñ: öleniñ cānını MK² / olanuñ: olanlaruñ MK¹ // yiyēñüñ: yiyüp MK¹ / ādem: ām FK¹, ādemiñ MK² / elinde: altında FK¹, elinden FK², YK / elinde_ölenüñ: hep varını MK² / ölenüñ: ölenleruñ MK¹.

- 2508 Tam başup dağı oda yananlarıñ
Sen mi alursın cānın hep anlarıñ
- 2509 ‘Azrā’ıl dir ben yapışmayınca cān
Gevdeden çıkmaz aña tutma gümān
- 2510 Ya‘ķūb eydür yā melek bilür misin
Yūsuf’um n’oldı haber alur mısın
- 2511 ‘Azrā’ıl eydür eşit söylëyeyin
Ėamda kalma seni şāz eyleyeyin
- AÖ80b 2512 Diñledüm gökde melekler söyleşür
Şimdi Yūsuf pādişāhdur diyişür
- FK²92a 2513 Bir ulu sulţān olupdur didiler

²⁵⁰⁸ Tam: Dem M // alursın: alursıñ FK¹, M, YK / cānın: cānını FK² / cānın hep: cānın MK¹, hep cānın YK. Bu beyit A ve MK²’de yok.

²⁵⁰⁹ Bu beyit A’da 2511. beyitten sonra gelmektedir. ‘Azrā’ıl: ‘Azrā’ıl FK², MK¹ / dir: ider MK², eydür YK // Gevededen: Gevden AÖ, Kökden FK¹, Tenden MK², Göğdeden YK / çıkmaz: ayrılmaz M, MK², YK / aña: hiç M, YK / tutma: tutmañ M.

²⁵¹⁰ eydür yā melek: eydür FK¹, ider MK² / bilür misin: bilme misin A, bilmez misin AÖ, MK¹, MK², bilmë misin FK¹, FK², bilür misin YK // Yūsuf’um: Yūsuf FK¹ / haber: haberin FK¹, haberin FK², yā melek haber MK² / alur mısın: virme misin A, almaz mısın AÖ, bilmë misin FK¹, FK², virmez misin MK¹, MK², virür misin YK.

²⁵¹¹ ‘Azrā’ıl: ‘Azrā’ıl AÖ, FK¹, FK², MK¹ / eydür: didi A, FK¹, FK², MK¹, YK, didi-ki AÖ / eşit: saña A, işde AÖ, eşid anı YK / söylëyeyin: söyleyem AÖ, MK¹, MK², söylëyin FK¹, söyleyin YK // kalma: kalmağıl AÖ / seni: ki M / eyleyeyin: eyleyem AÖ, MK¹, MK², eyleyin YK.

²⁵¹² Diñledüm gökde: Didi işitdüm A, İşidürem AÖ / melekler söyleşür: söyleşürler melekler AÖ // pādişāhdur diyişür: pādişāh durur ol FK¹ / diyişür: didiler AÖ, söyleşür FK², MK².

‘ Āleme adı ʔolupdur didiler

MK¹135b, MK²75a 2514 Ya‘ ʔūb eydür nerededür söylegil

ʔaygumu gider beni ʔād eylegil

2515 ‘ Azrā’īl eydür ʔaḫ’uñ emri baña

FK¹46a Şağlıgımı bildürem ancak saña

2516 Yūsuf’uñ ʔağdur cānuñı ʔağlama

‘ Aḫıbet bulursın anı ağlama

A75a 2517 ‘ Azrā’īl dir diñle yā nebī beni

Neye böyle eyledi Tañrı seni

2518 Bir cāriye sen ʔatun alduñ idi

Oğlunu ayıruban ʔatduñ idi *

²⁵¹³ adı: ‘ avlı A. Bu beyit AÖ ve MK², de yok.

²⁵¹⁴ Ya‘ ʔūb eydür: Ya‘ ʔūb AÖ / nerededür: nerede FK¹, neredür MK², YK // ʔaygumu: ʔaygum M / ʔaygumu gider: Ğuşsa ğamdan A / beni: gönlümi FK¹ / ʔād: ʔādān M.

²⁵¹⁵ ‘ Azrā’īl: ‘ Azrā’īl FK², MK¹ / eydür: dir kim A, didi AÖ, didi-kim FK¹, FK², didi-ki MK¹ / ʔaḫ’uñ: ʔaḫ FK¹, FK², MK¹, MK², YK / ʔaḫ’uñ emri: ʔorma anı AÖ / emri: emridür YK // Şağlıgımı: Şağlımı M, Şağlıgın MK¹, MK², Şağlım YK / bildürem: bildüreyim MK², bildürdüm YK.

²⁵¹⁶ Yūsuf’uñ: Yūsuf A / cānuñı: cānı YK // bulursın: bulasın A, FK², bulursuñ M / bulursın anı: bulasın anı sen FK¹, anı sen bulasın MK².

²⁵¹⁷ ‘ Azrā’īl: ‘ Azrā’īl AÖ, FK², MK¹ / dir: didi A, dūr M / diñle: diñlegil MK² / diñle yā nebī: yā nebī diñle AÖ / yā nebī: hem A, FK¹, sen hem MK² / yā nebī beni: hem bēni bunı FK², beni yā nebī MK¹ / beni: beni FK¹, bunı M.

- 2519 Dağı bir oğlağı biryān eyledün
Bir yetīm tıydı okusun virmedün
- 2520 Dağı bir buzağı[yı] boğazladuñ
Anası melēdi esirgemedün
- 2521 Görmeyüp gözüñ biliñ büküldügin
Diyivirem anı da nedendügin
- M81b 2522 Sen Yūsuf ile yimek çün yir-idün
Bir sā'il geldi sen aña virmedün
- YK85b 2523 'Azrā'il'den bunu Ya'kūb işidür
oyunuñ nişfini faire virür

²⁵¹⁸ Bir cāriye sen: Bir cāriye AÖ, Bir cāriye MK¹, Sen bir cāriye MK² / şatun alduñ idi: alduñdı şatun FK¹ / alduñ idi: alduñdı FK², almış idiñ MK² // Oğlunı: Oğlunı da A, Oğlanını FK¹, Oğlanın FK² / ayıruban: ayırup A, FK¹, MK¹, MK² / şatduñ idi: şatduñdı FK¹, şatmış idiñ MK².

* 2518-2519. beyitler arasında MK²'de şu beyit yer almaktadır: Tañrı seni dağı eyle eyledi / Ol cāriye dağı sen gibi inler idi.

²⁵¹⁹ Bu beyit MK²'de 2521. beyitten sonra gelmektedir. Dağı: Didi FK¹ / oğlağı: olağı A, oğlanı FK¹ // Bir yetīm: Yetim A / yetīm: yetim FK¹ / okusun: oqusunu A, okusun hiç MK², okusını YK. Dağı bir oğlağı biryān eyledün: Bir uzuyı büryān idüp yer idiñ MK². Bir yetīm tıydı okusun virmedün: Anası melēdi esirgemediñ AÖ.

²⁵²⁰ Dağı bir: Bir dağı YK // melēdi: melerdi YK. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁵²¹ büküldügin: büküldügi A, FK¹, FK², büküldügi AÖ, MK², YK // Diyivirem: Diyim AÖ / anı da: anuñ A / anı: o MK² / nedendügin: nice olduğı A, neden olduğunu AÖ, neden idügin FK¹, neden olduğı MK², nedür didi YK. Bu beyit MK¹'de yok.

²⁵²² Yūsuf ile: Yūsuf-ıla-ki AÖ, Yūsuf'la FK², M, MK² / yimek çün: yimek A, AÖ, FK¹, çün yimek FK², M, MK¹, anı çünki MK² / yir-idün: yirdün MK¹ // Bir sā'il geldi sen aña: Yetim gördi bir lomasın MK² / sen aña: apuya A, FK¹, FK², aña M.

²⁵²³ 'Azrā'il'den: 'Azrā'il'den FK¹, MK¹, Çün 'Azrā'il'den YK / bunu Ya'kūb: Ya'kūb anı A, Ya'kūb bunu M // oyunuñ: oyununuñ AÖ / nişfini: yarusın A, AÖ, FK², M, MK¹, yarusını FK¹, YK / faire: şadaa YK.

- 2524 Tevbe kıldı inledi efgān ider
Hak te'ālā derdine dermān ider
- 2525 Oğlunı āhir gine aña virür
Ya'ķub ölmeden Yūsuf'unı bulur
- FK²92b 2526 Bildi Ya'ķub Yūsuf'unı sađlıđını
Bir kez anuñ görmek ister yüzünü
- 2527 Yine Ya'ķub Rabb'ine secde kıılır
Yūsuf'um göster diyüben yalvarur
- MK²75b 2528 Dir İlahī derde dermān eylegil
Yūsuf'umı vir baña cān eylegil
- AÖ81a 2529 Eydür idi 'aceb ol gün ola mı

²⁵²⁴ inledi: iniler A, AÖ, FK², MK¹, MK², inleyüp FK¹ // dermān: mān AÖ.

²⁵²⁵ Ođlunı: Ođlunıñ AÖ, Ođluna M / āhir gine: haberini AÖ, āhırında FK² / gine aña: yine A, MK², ne FK¹, aña MK¹, gine YK / virür: alıvirür MK² // ölmeden Yūsuf'unı: Yūsuf'unı ölmeden YK / Yūsuf'unı: Yūsuf'unı ol FK¹, Yūsuf'ı M / bulur: görür A.

²⁵²⁶ Bildi: Duydı YK / Bildi Ya'ķub: Ya'ķub bildi AÖ / Ya'ķub Yūsuf'unı: Yūsuf'ın bu kez MK² / sađlıđını: sađlıđın MK¹, var sözünü YK // Bir: Bu A / Bir kez: Ya'ķub MK² / Bir kez anuñ: Bu kez ivër AÖ, Bu kez eydür FK² / Bir kez anuñ görmek ister: Görmek ister anuñ bir kez YK / anuñ görmek: görmek A / anuñ görmek ister: ister görmeđliđe M / anuñ görmek ister yüzünü: arzular görmek diler FK¹. Bir kez anuñ görmek ister yüzünü: Yūsuf'ı görem diyü unuttı zārın MK¹.

²⁵²⁷ Rabb'ine: Rabb'isine FK², Tañrı'ya MK² // Yūsuf'um: Yūsuf'umı MK², YK / diyüben: deyü A, Yā Rabbi deyü MK², diye YK. Bu beyit MK¹'de yok.

²⁵²⁸ Dir: Dir Yā FK¹, Yā MK² / derde: derdime MK² // Yūsuf'umı: Yūsuf'um AÖ, FK¹, FK², MK² / cān: ihsān AÖ, FK¹, FK², MK², cānān YK. Bu beyit A ve MK¹'de yok.

Yūsuf'um gine yanuma gële mi

2530 Dermendüm düni gün inler iken

Bu gönül derdine dermân ola mı

2531 Gözlerim kan yaş döküp ağlar iken

Bir gün ola şin oluban güle mi

2532 Gice gündüz hasretim derdim Yūsuf

Gele gözümüñ yaşını sile mi

2533 ' Aceb Yūsuf'umı ben bulam mı ki*

Yoħsa bu derdim ölünce qala mı

2534 Bunı didi Tañrı'ya şükr eyledi

Döndi oğlanlarına gör ne didi

²⁵²⁹ Eydür idi: Eydür ey A, İder-idi AÖ, Eydürdi FK¹, FK², Eydür MK¹, Der idi MK² / ' aceb ol gün: ol gün ' aceb FK¹ / gün: günde MK² // Yūsuf'um gine: Qardaşum Yūsuf YK / gine: yine A, AÖ, FK¹, MK² / gine yanuma: yine yanum FK², yanuma yine MK¹.

²⁵³⁰ Dermendüm: Dermendim FK¹, Dermendün MK¹ / düni: dün FK¹, FK², MK¹ / inler iken: iniler-iken AÖ, FK², inilerim FK¹, iniler iken MK¹. Bu gönül derdine dermân ola mı: Bir gün olup şin oluban güle mi FK¹, Bir gün ola seni görüp güle mi MK¹. Bu beyit A ve MK²'de yok.

²⁵³¹ döküp: toplup FK¹ / ağlar iken: ağların FK¹, ağlarken YK // Bir gün ola: Araram bir gün A / ola: olup FK² / oluban: olup FK². Gözlerim kan yaş döküp ağlar iken: Derdime dermân idem düni gün A. Bir gün ola şin oluban güle mi: Bu gönül derdine dermân eylegil FK¹, Bu gönül derdine dermân ola mı MK¹. Bu beyit AÖ ve MK²'de yok.

²⁵³² hasretim derdim: derdim Hızret-i M, derdim Hızret-i YK // gözümüñ: gözüm MK¹, bir gün gözüm yaşını YK. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁵³³ Yūsuf'umı ben bulam mı ki: qardaşum Yūsuf'ı bula mı YK. Bu beyit A, AÖ, FK¹, FK², MK¹ ve MK²'de yok.

‘Ömrüñ uzun ola devletüñ müdām

2541 Ben *bi-çāre* derd-ile yanmış iken

Dünyānuñ *ķahrından* uşanmış iken

FK²93a

2542 *Ķırķ* yıl oldı *ağlar-ıdı* gözlerüm

Gice *gündüz* *Yūsuf* idi sözlerüm

2543 Sen benüm *hıç* derdimi bilür midüñ

Yine *cānım* derdimi *yiñiledüñ*

FK¹46b

2544 *Revā* mıdur sen beni *ağladasın*

Uğrı diyü *oğluma* *bühtān* idesin

2545 Bizim *aşlımuz* *uğurlıķ* *ķılmadı*

Nebī *aşlından* *uğurlıķ* gelmedi

²⁵⁴⁰ Mısr: Mektüb-ıla A, Hem-dağı AÖ, Hem dağı FK¹, FK², MK¹, MK² / sultānma: sultāna A, AÖ, FK¹, FK², MK, MK², sultānını M // uzun: özin MK¹ / ola: olsun A, MK² / ola devletüñ: devletiñ olsun AÖ, devletüñ olsun FK¹, FK², MK¹ / müdām: müdām AÖ, tamām FK², MK², YK.

²⁵⁴¹ *bi-çāre*: *bī-çāre* A, FK¹, M, MK¹, MK², YK / derd-ile: derdle MK¹ / yanmış iken: yanmış-ıdım A, AÖ, yanmış-durur FK¹, FK², yanmış idüm MK¹, yanmış idim MK², yanmışken YK // *ķahrından*: *ķahrında* MK² / uşanmış iken: uşanmış-ıdım A, AÖ, uşanmış-durur FK¹, uşanmışdım FK², MK¹, uşanmış idim MK², uşanmışken YK.

²⁵⁴² yıl oldı: yıl-ıdı AÖ / oldı: idi YK / *ağlar-ıdı*: *ağlar* A, MK¹.

²⁵⁴³ *hıç*: bu A, AÖ, FK², MK² / *hıç* derdimi: derdimi FK¹, MK¹, derdim *hıç* YK / bilür midüñ: bilür idüñ A, bilür-idiñ AÖ, FK², bilürdiñ FK¹, bilür idiñ MK¹, ikilediñ MK² // *cānım*: benim A, bu kez MK² / derdimi: derdini AÖ.

²⁵⁴⁴ *Revā* mıdur: *Revā* mı A, Ne *revādır* MK² / sen beni: beni böyle A, AÖ, FK¹, FK², MK¹ / *ağladasın*: *ağladasıñ* MK², YK // *diyü*: diye YK / *oğluma*: *oğlum* M / idesin: idesiñ MK², YK.

²⁵⁴⁵ *uğurlıķ*: *uğruluk* AÖ, *uğruluk* FK¹, FK², MK¹, *uğruluk* MK², YK / *ķılmadı*: itmedi FK¹, MK¹ // *uğurlıķ*: *uğruluk* AÖ, FK², *uğruluk* FK¹, MK¹, *uğruluk* M, MK², YK.

- 2551 Böyle_idicek beni oda yaqasın
Dünyāñi hem āḫretiñi yıqasın
- M82b, MK¹136b 2552 Yazdı Ruvīl ne ki Ya‘ k̄ūb söyledi
Aldı Ya‘ k̄ūb mektūba mühr eyledi
- A76a 2553 Virdi oğlanlarına anı hemān
Göndürür hem anları Mısr’a revān
- 2554 Vardılar Mısr’ın içine girdiler
Yahūda qardaşlarını gördiler
- 2555 Nedür ḫālūñ diyü aña şordılar*
Gine sulṭān nazārına vardılar
- FK²93b 2556 Tapulayup yire yüzler sürdiler

²⁵⁵¹ idicek: olunca A, idincek MK² / beni: sen beni MK¹ / yaqasın: yaqasın YK // Dünyāñi hem: Dünyā ve MK¹ / hem āḫretiñi: āḫretiñi AÖ, āḫretiñi hep FK², āḫretiñi hem MK², āḫretiñi hep YK / āḫretiñi: āḫretiñi A, āḫretiñe M / yıqasın: yıqasın YK. Bu beyit FK¹’de yok.

²⁵⁵² Ruvīl: Ruvīl de FK², Rūbil MK¹, YK / ne ki: ne-kim FK², nece M / ne ki Ya‘ k̄ūb: Ya‘ k̄ūb ne-ki AÖ, Ya‘ k̄ūb FK¹ / söyledi: didi MK¹ // Ya‘ k̄ūb mektūba: mektūbı Ya‘ k̄ūb A, MK² / mektūba: mektūb AÖ, mektūbı MK, YK / mühr eyledi: müh(ü)rledi A, FK¹, MK¹, MK², YK.

²⁵⁵³ oğlanlarına: oğullarına MK¹, YK / hemān: heman YK // Göndürür: Gönderdi M, MK², YK / hem: tiz FK¹, FK² / hem anları: ol anlara M, anları tiz MK¹, anları MK², YK / hem anları Mısr’a: tiz şehir Mısr’a anı AÖ / revān: ey cān A, FK¹, FK², i cān AÖ, hemān MK¹, tez hemān MK².

²⁵⁵⁴ Mısr’ın: Mısr YK // Yahūda: Yahūzā A, Yahūdda AÖ, Yahūdā MK¹ / qardaşlarını: qardaşların MK¹ / gördiler: buldular AÖ, FK¹, buldılar MK¹, anda gördiler MK². Yahūda qardaşlarını gördiler: Yine sulṭān nazārına geldiler FK².

* Bu mısramın vezni kusurlu.

²⁵⁵⁵ diyü: diyüp AÖ, deyüp MK², diye YK / diyü aña: deyübeni A, diyübeni FK¹ // Gine: Yine A, AÖ, FK¹, MK¹, MK², YK / nazārına: qarşısına FK¹, nazirine M, sarayına MK¹, huzurına MK² / vardılar: geldiler MK². Bu beyit FK²’de yok.

aldıruban arşusına urdılar

2557 ıardılar ol müh(ü)rlı mektübi *

Öpüben öñine odılar anı

2558 Aldı Yüsuf öpdi başında odı

Gözlerine sürdi hem gör ne didi

2559 Mektübi öpüben  izzet itdügüm

Atañuzuñ hürmeti gözetdügüm

2560 Ulularuñ sözine  izzet gerek

Nebı aşlıdur aña hürmet gerek

2561 Aldı mektübi Yüsuf döndi gider

Vardı oğlanlarına işit n'ider

²⁵⁵⁶ apulayup: apu ılıp AÖ, MK², YK / yire yüzler: yüzlerini A // aldıruban: aldırup baş AÖ, aldırup baş FK¹, aldıruban baş FK², Baş aldırup MK² / arşusına: arşusunda AÖ, MK². aldıruban arşusına urdılar: apulayup hep yüz yire urdılar A. Bu beyit MK¹'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁵⁵⁷ mektübi: mektübını YK // Öpüben: El öpüp A, Öpüp elin M, Öpüp MK¹, MK² / öñüne: öñünde A, AÖ, FK², MK¹, öñind FK¹ / öñüne odılar: odılar öñin M / anı: hem anı FK¹.

²⁵⁵⁸ öpdi: öpüp MK¹ / başında: başına MK¹, MK², YK // hem: vü AÖ, YK, ve FK² / hem gör: gör A, FK¹, MK¹, gör hem MK² / ne didi: n'eyledi AÖ.

²⁵⁵⁹ Mektübi: Mektüb AÖ, Mektüba M, Mektüb MK¹ / Mektübi öpüben: Aluban mektüb FK¹ / öpüben: öpüp A, MK¹, MK², ouyup AÖ, hem öpüp FK² / itdügüm: idügüm FK¹ // Atañuzuñ: Atañuz A, AÖ, FK¹, MK¹, Atañuza FK², YK, Atañıza MK² / hürmeti: hürmetidür A, AÖ, FK¹, MK¹, hürmetdür FK², MK², YK.

²⁵⁶⁰ Ulularuñ: Olaruñ AÖ, Olaruñ FK¹, Onluruñ MK¹ /  izzet: hürmet MK².

²⁵⁶¹ Aldı mektübi Yüsuf döndi: ünkü mektüb Yüsuf'a degdi A, ünkü mektüb aldı Yüsuf FK¹, ünkü aldı mektüb Yüsuf FK², ünkü mektübi alup MK² / mektübi: mektüb AÖ / mektübi Yüsuf: Yüsuf mektübi YK /

AÖ82a	2562	Cem ⁶ idüp oğlanlarına söyledi Dedeñüzün mektûbın görün didi
MK ² 76b	2563	Bunı didi tırmadı hem ağladı Cümle oğlanları bile ağladı
	2564	Tırdı andan yine anlara varur Bir mektûb var-ıdı anı getürür*
	2565	Yūsuf ⁷ ı şatdukları vaqt yazdılar Mālik'e Yūsuf ⁷ la bile virdiler
	2566	Yūsuf Mālik'den anı almış idi* Bunlaruñ gelēcegin bilmiş idi

döndi: durup AÖ / döndi gider: geri döndi MK¹ / gider: gör YK // oğlanlarına: oğlanları FK¹, oğullarına MK¹ / işit: gör MK² / n'ider: nedir A, ne didi MK¹, ne ider MK², YK.

²⁵⁶² oğlanlarına: oğlanlarını A, AÖ, YK, oğlanlarına hem FK¹, oğullarına MK¹ // Dedeñüzün: Dedeñüz A, FK² / mektûbın: mektûbını A, MK¹, MK².

²⁵⁶³ didi: deyüp MK² / tırmadı hem: doyamadı A, FK¹, döndi AÖ, durmadı FK², durmayup MK¹, dem-be-dem ol MK², tıramadı YK // oğlanları: oğulları MK¹ / bile: bile hep MK².

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁵⁶⁴ Tırdı: Döndi AÖ / andan yine: anlar-ıla AÖ, andan FK² / andan yine anlara: anlara yine MK¹ // mektûb: mektûbı FK¹ / mektûb var-ıdı anı getürür: kâğaz virdi aldı anlara MK² / var-ıdı: vardı FK² / anı getürür: an görür FK¹, getürür YK. Tırdı andan yine anlara varur: Gerü gelüp gine vardı anlara MK².

²⁵⁶⁵ vaqt: vâqt MK¹ // Mālik'e: Mālik FK¹, Melik'e MK¹ / Yūsuf'la: Yūsuf ile YK / Yūsuf'la bile: Yūsuf ile FK¹ / Yūsuf'la bile virdiler: verür iken anı düzdiler MK². Bu beyit AÖ'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁵⁶⁶ Mālik'den anı: anı Mālik'den A, MK², anı Melik'den MK¹ / almış idi: aldı idi A, almışdı FK², MK¹, almışdı YK // bilmiş idi: bilmişdi FK², MK¹, YK. Bunlaruñ gelēcegin bilmiş idi: Anlaruñ geldüğine şaqlar idi A.

- M83a 2567 Kardeşları eline virdi anı*
Şanduk içre bulmuşam dir ben bunu
- A76b 2568 ‘İmrānī dili_anı kimse bilemez
İşbu yirde anı kimse_oğuyamaz
- FK²94a 2569 Yahūda bildi anı aldı görür
Birez bağıdı Ruvīl eline virür*
- MK¹137a 2570 Görđi Ruvīl kendüler yazduğıları
Yūsuf’ı şatıcağaz düzdükleri
- YK93a 2571 Didi sulţānım bu dili bilmezüz
Ne didüğini tefekkür kılmazuz
- 2572 Aldı Yūsuf anı bir bir oğudı

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁵⁶⁷ Kardeşları: Kardeşlar FK¹, Kardeşlarınıñ YK // Şanduk: Şadıq FK¹, Didi şanduk MK² / içre: içinde AÖ, MK², YK / bulmuşam dir ben: bulmuşdı MK¹, bulmuşam MK² / dir ben: didi A, FK², dir AÖ, ben YK / dir ben bunu: didi FK¹ / bunu: anı MK¹.

²⁵⁶⁸ ‘İmrānī: ‘İmrān A, FK², M, MK¹, YK / dili: dilidür A, FK², MK¹, dilidir FK¹ / anı: bunu A, derler MK² / bilemez: oğuyamaz A, bilmez AÖ, FK², uyumaz MK² // İşbu: Bu A, AÖ, FK¹, FK², M, MK¹, YK / anı kimse: kimse anı YK / kimse: bir kişi MK¹ / oğuyamaz: bilmez yazamaz A, oğumaz FK¹, MK².

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁵⁶⁹ Yahūda: Yahūdū da AÖ, Yahūdā MK¹ / bildi anı aldı: aldı eline anı A / bildi anı aldı görür: aldı anı eline MK² / anı: ve FK² / anı aldı: anı FK¹, aldı anı YK / aldı görür: görđi aldı AÖ // Ruvīl: Rūbil MK¹, YK / virür: virdi AÖ. Birez bağıdı Ruvīl eline virür: Ya‘kūb anı virür Ruvīl eline MK².

²⁵⁷⁰ Ruvīl: Rūbil MK¹, YK / kendüler: kendü YK // Yūsuf’ı: Yūsuf FK¹, FK² / şatıcağaz: şatıcağ A, FK¹, hem şatıcağ FK², şatıcağaz MK¹, YK, şatdıqları vaqt MK² / düzdükleri: dürdükleri M, virdükleri MK¹.

²⁵⁷¹ Didi: Didiler A, MK¹, MK², Diler FK¹ / bu: biz bu MK² / bu dili: bunu A / bilmezüz: bilmeyiz MK² // didüğini: didüğinden A, didüğün FK¹, didüklerini MK¹, yazdıqlarını biz MK² / tefekkür: tefehhüm AÖ / kılmazuz: kılmayız MK².

Nice ŧatdılar Yūsuf'ı hep didi

2573 Uğruluğ adın aña dağdukların

FK¹47a

On toğuz pūla anı ŧatdukların

2574 Bāzīrgān bunlara inanmaduğın

Yūsuf da kulun diyü söylėdüğın*

2575 Diñledi bunlar bunı inkār ider

Yazmaduğ biz diyübenni zār ider

AÖ82b

2576 Bir ʿaceb taşı var-ıdı Yūsuf'uñ

Çiñredürdi diñle hünerin anuñ

2577 Daʿvasında böyle inkār idenüñ

ʿAybını açar idi bilgil anuñ

²⁵⁷² anı: bunı A, anı anlara MK² // Nice ŧatdılar Yūsuf'ı hep: Ne didüğün bunuñ diñleñ A / ŧatdılar: ŧatdıılarsa MK¹, ŧatdılar ise MK² / Yūsuf'ı hep: bir bir MK¹, Yūsuf'ı MK².

²⁵⁷³ Uğruluğ: Uğruluğ AÖ, FK² / adın aña: adın MK¹ / dağdukların: dağların YK // toğuz: yedi A, FK¹, MK² / pūla anı: pūla MK¹. Uğruluğ adın aña dağdukların: Yüzün yerlere anuñ depdiklerin A.

* Bu beytin vezni kusurlu.

²⁵⁷⁴ Bāzīrgān: Bezīrgān A, FK², Bezīrgān FK¹, Bāzīrgāna MK² / bunlara: bunlar MK² // Yūsuf: Yūsuf'uñ YK / kulun: kulum FK¹, MK² / kulun diyü söylėdüğın: ben kulam didüğün A / diyü: diye YK. Bu beyit MK¹'de yok.

²⁵⁷⁵ Yazmaduğ biz: Bunı biz yazmadığ AÖ, Biz yazmadığ MK² / diyübenni: bunı deyü A, MK², diyü AÖ, YK, bunı diyü FK¹, bunı diyip FK², MK¹ / zār: inkār YK.

²⁵⁷⁶ ʿaceb: ʿacāyib A / taşı: taş AÖ // Çiñredürdi: Çiñledirdi A, Çiñrer-idi FK¹, FK², Çiñlerdi MK¹, Çiñlerdi MK², Çiñkardardı YK / diñle hünerin: hünerin diñle AÖ / hünerin: āvāzın A, FK¹, hevāsını MK².

²⁵⁷⁷ Daʿvasında: Daʿvāsına A, FK¹, FK², MK¹, Daʿvāsında AÖ, Daʿvāsını MK² / böyle: böle YK / inkār idenüñ: urdı eli MK² // açar idi: açardı FK¹, MK¹ / anuñ: hem anıñ FK¹.

Babası sever anı maḥbūb-ıdı

2584 Bunlar ol ƣardaşını gññyledi

Diñle imdi bunlar aña n'eyledi

M83b

2585 Yūsuf eydür işbu taş girçek midür

Yalan midur yoḥsa sözi ḥaƣ midur*

2586 Didiler cümlesi girçek söyledi

Ne didiyse ƣamusı ḥaƣ söyledi

2587 Bir daḥı urdı gine ol söyledi

Döndi Yūsuf anı bunlara didi

MK¹137b

2588 Bu taş eydür Yūsuf idi_ anuñ adı

Diyüvirem bunlar aña n'eyledi

²⁵⁸³ kiçi: küççük A, MK¹, genç FK¹, küçük MK², küççi YK / ƣardaşları: ƣardaşı FK¹, ƣardaşlar YK // sever: severdi AÖ, FK¹, FK², MK¹ / sever anı: anı sever YK / anı: ƣatı A, idi ol MK².

²⁵⁸⁴ ol ƣardaşını: ƣardaşlarını AÖ / ƣardaşını: ƣardaşların A, FK², ƣardaşın FK¹, ƣardaşı MK¹, ƣarındaşını YK // imdi bunlar: bunlar A / aña: anı M / n'eyledi: ne eyledi A, ne didi FK², MK², YK.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁵⁸⁶ Didiler: Didi MK¹ / Didiler cümlesi: Cümlesi didiler MK² / cümlesi: cümle A, cümlesin YK // didiyse: didise FK¹ / ƣamusı: cümlesin A, FK¹, ƣamu AÖ, MK¹, ƣamusın FK², cümlesi MK² / ḥaƣ: ḥaƣdur MK² / söyledi: didi FK¹, MK², YK.

²⁵⁸⁷ urdı: vardı FK², YK / gine: taş A, yine AÖ, FK¹, FK², MK¹, MK², anı YK / ol söyledi: söyledi A, FK¹, taş çinredi AÖ, çinredi M, çiniledi MK¹, çinƣırdarur YK // Döndi Yūsuf: Yūsuf döndi M, YK / Döndi Yūsuf anı bunlara: Ne didigin bunlara Yūsuf MK².

²⁵⁸⁸ Yūsuf idi: Yūsuf'dı A, M, Yūsuf'dur MK² / Yūsuf idi_ anuñ: Yūsuf'dı FK² // bunlar: anlar A, bunlara YK / n'eyledi: ne didi M, YK.

- 2594 Bir dađı urdı Yūsuf gine anı
Didi anlara dağı diñleñ beni
- FK²95a 2595 Didi anı bir kıuyuya atdılar
Çıkarup kıul diyübeni Şatdılar
- 2596 On pül aķçe bahāsına Şatdılar
AđlaŐuraķ dönüp eve geldiler
- YK93b 2597 Babalarımı gelüp aldadılar
Kırda yidürdük Yūsuf'ı didiler
- 2598 Siz bunuñ sözine girçek dir misiz
İtdiñüz mi yā ikrār ider misiz*
- 2599 Girçek idi diyü ikrār itdiler

²⁵⁹⁴ Yūsuf gine: yine Yūsuf MK² / gine: yine FK² / gine anı: aña A, anı yine FK¹, anı MK¹, YK // Didi: Döndü AÖ, FK², MK¹, MK², Döndü FK¹ / dađı: siz A, didi AÖ, FK¹, FK², MK¹, MK² / diñleñ beni: bakıñ baña A, anı diñle FK¹, diñle anı FK² / beni: bunu AÖ.

²⁵⁹⁵ Didi: Tas der ki MK² / Didi anı: Anı getirüp MK¹ // Çıkarup: Çıkaruban anı FK¹ / kıul diyübeni: ol dağı anı MK² / diyübeni: deyü anı A, diyü anı AÖ, YK, diyü FK¹, diyüben MK¹, diyü anı AÖ, YK.

²⁵⁹⁶ On: Yidi AÖ, FK² / pül: yedi pül FK¹, yedi MK² / aķçe bahāsına: aķçesini FK¹, aķçesin FK², aķçesin anıñ MK² / bahāsına: bahāsını YK / Şatdılar: aldılar AÖ, FK¹, FK², MK¹, MK², YK // dönüp eve: dönün girü FK¹ / geldiler: gıtdiler MK¹. Bu beyit A'da yok.

²⁵⁹⁷ Babalarımı: Babaların A, FK², Babalarına FK¹, MK², Babalarını YK / gelüp: gelüben A, FK¹ / aldadılar: aldatdılar AÖ, aldadırlar MK² // Kırda: Kurt FK² / Yūsuf'ı: biz Yūsuf'ı YK / Yūsuf'ı didiler: deyü ađladılar A, diyü söylediler AÖ, FK¹, diyü söylediler FK², deyü söylediler MK².

* Bu mısramın vezni kusurlu.

²⁵⁹⁸ FK¹'de beytin ikinci mısrası yok. Siz bunuñ: Bunuñ FK², MK¹ / Siz bunuñ sözine: Bu Őasın sözin A, Bunuñ sözine hep AÖ, Bunuñ siz yine hep FK¹, Bunuñ sözi M, YK / girçek dir misiz: girçekdir didiler FK¹, gerçek mi idersiñüz M, gerçek midür ne dirsiz YK / dir misiz: dirsiz FK² // İtdiñüz mi yā: İdiñiz mi ya A, İtdügiñizi MK¹ / ikrār: inkār YK. İtdiñüz mi yā ikrār ider misiz: Biz nebī oğlanlarıyuz dirsıñüz M.

İllā korqup kendülerden gitdiler

A77b 2600 Yūsuf eydür böyle iş idersiñüz

Biz nebī oğlanlarıyuz dirsiniñüz

2601 Ƙul diyüben şatasız Ƙardaşınıuz

Döküben Ƙanı keseyin başınıuz

AÖ83b, M84a 2602 Emr idüp cellādları getürdiler

FK¹47b Bunları_ anlarıñ eline virdiler

2603 Ellerin ayakların kesin didi

Cümlesini iletüp aşıñ didi

2604 Ellerin ayakların bağladılar

Ƙorqdı bunlar āh idüp ağladılar

²⁵⁹⁹ idi: didi AÖ / idi diyü: deyü Ƙamu A, diyüp FK¹, diyü cümle MK¹ // gitdiler: Ƙorqıldılar MK². Bu beyit M ve YK²'de yok.

²⁶⁰⁰ M²'de mısralar takdim-tehirlidir. böyle iş: bu işi A / iş: işler MK² / idersiñüz: iderseñüz FK¹ // Biz: Bir de biz MK² / Biz nebī oğlanlarıyuz: Nebī oğluyuz biz FK¹ / dirsiniñüz: diyesiz MK¹. Biz nebī oğlanlarıyuz dirsiniñüz: İtdiñiz mi yā ikrār idiñüz M.

²⁶⁰¹ diyüben: deyüp A, MK² / şatasız: şatdıñuz A, şatarsız AÖ, şatduñuz FK¹, FK², şatdıñız MK² / Ƙardaşınıuz: Ƙardaşınızı AÖ // Döküben: Dökeyin A, FK¹, FK², Dökeyüm AÖ, Dökeyim MK¹, MK² / Ƙanı: Ƙanıñ FK¹, Ƙanıñız imdi MK² / Ƙanı keseyin: kesin diyesiz YK / keseyin: keseyüm AÖ, keseyim MK¹, MK² / keseyin başınıuz: paşınıuz keseyin FK².

²⁶⁰² cellādları: cellādı A, cellādlar FK¹, FK², MK¹ / getürdiler: geldiler MK¹ // Bunları_ anlarıñ: Bağlayup A / anlarıñ: anıñ AÖ, FK¹, cellād MK² / anlarıñ eline virdiler: orta yire aldılar MK¹ / eline: ellerine A, YK.

²⁶⁰³ kesin: kesin M / kesin didi: kes-didiler AÖ / didi: didiler M, YK // Cümlesini: Cümlesi AÖ / Cümlesini iletüp: İledüp cümlesin M, YK / aşıñ: aşan M / aşıñ didi: aş-didiler AÖ / didi: didiler M, YK. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²'de yok.

²⁶⁰⁴ Ƙorqdı: Ƙorqar A, FK², Ƙovarqan FK¹, Ƙorqup MK² / bunlar: anlar MK². Bu beyit M ve YK²'de yok.

Hem dağı bunlar olara itdiler

2611 Didiler Őuĉumuz ‘afv it iy Őehā

Tevbe kılduğ yalvaruruz Allāh’a

2612 Yūsuf’ı Őimdi eger gōrēydük

Yüzümüz ayağına sürēydük

2613 Umar-ıduğ ol bize rağm eyleye

Gerimüzi ol bize esirgeye

2614 Bunı iŐidicegez Yūsuf güler

Didi bunlar kendüleri bildiler

AÖ84a

2615 Didi Yūsuf tevbe iden ‘afv olur

²⁶¹⁰ Nite-kim: Niĉesi MK² / bunlar: anlar YK / bunlar Yūsuf’a: Yūsuf’a bunlar AÖ / Yūsuf’a: buña MK¹ // Hem: Cellādlar MK² / dađı bunlara: bular dađı AÖ, FK¹, FK², bunlar dađı MK¹ / bunlar olara: bunlara anlar A, anlara öyle MK² / olara: anlara MK¹, ola da YK.

²⁶¹¹ Didiler: Didi bunlar YK / Didiler Őuĉumuz ‘afv it: Őuĉumuz ‘afv eyle didiler A / Őuĉumuz ‘afv it: ‘afv it Őuĉumuz FK¹, FK², MK² / ‘afv: ‘af YK / it iy: iyle AÖ / iy: ey FK², MK² / iy Őehā: Őāha A, pādiŐāh FK¹, Őehā MK¹, Őāh YK // yalvaruruz: yalvayuz AÖ, yalvaruz MK¹, yalvaralum YK / Allāh’a: Allāh FK¹, YK.

²⁶¹² Yūsuf’ı: Yūsuf FK¹ / Őimdi eger: eger Őimdi AÖ, FK¹, FK², MK¹, biz Őimdi M, YK / gōrēydük: gōreydük MK¹, gōre idik MK², gōri idik YK // Yüzümüz: Yüzümü FK¹, Yüzimi MK² / Yüzümüz ayađına: Ayađına yüzümüz YK / sürēydük: süre idik FK¹, MK², YK, süreydük MK¹.

²⁶¹³ Umar-ıduğ: Umar idük A, Umarduğ MK¹, Uma idik MK², Umar idik YK / ol bize rağm eyleye: bizi ‘afv ide idik MK² / bize rağm eyleye: bizi ‘afv idedi AÖ, bizi ‘afv ide FK¹, bizi ‘afv ideydi FK², da bizi ‘afv ide MK¹ / eyleye: iderdi A // Gerimüzi: Kerīm-idi AÖ, Kerīmdi FK¹, FK², Kerīmdür MK¹, Kendümüze YK / Gerimüzi ol: Kerīm idi MK² / bize esirgeye: bizi rağm ideydi AÖ / esirgeye: rağm ideydi FK¹, FK², rağm ide MK¹, rağm ide idik MK², esirge YK. Gerimüzi ol bize esirgeye: Zīrā kerīm-idi ‘afv iderdi A.

²⁶¹⁴ Bunı: Hemān bunı A, Bu sözi MK² / iŐidicegez: iŐitdi A, iŐidicek MK¹, eŐidince MK² / iŐidicegez Yūsuf: didi eŐidicegez M, didiler eŐindincegez YK // Didi: Didi imdi MK² / kendüleri: kendülerin A, AÖ, kendiler FK¹, kendilerin MK² / bildiler: bilmediler A. Didi bunlar kendüleri bildiler: Diledi kendüyi bunlara bildürür MK¹.

Hak katında suçları hep mahv olur

2616 Ben de bunların suçın 'afv eyleyem

Bunlara şimden girü_eyü söyleyem

A78a

2617 Güldi Yūsuf dişlerini gördiler

Yūsuf idügin orada bildiler

M84b

2618 Dişlerinde bir 'alāmet var-ıdı

Şu' le virür şankim ol gevher idi

2619 Gene bir yirden kamu ağlaşdılar

Gelüben tahtın öñüne düşdiler

2620 Didiler şāhā Yūsuf sen ola mı

Başımıza yine devlet kōna mı

²⁶¹⁵ Didī Yūsuf: Yūsuf didi FK¹ / iden: ider FK¹, idiñ MK² / iden 'afv: 'af YK // katında: kıtında AÖ, MK² / suçları hep: cümle suçı AÖ / hep: hem MK² / hep mahv: mahv FK¹, MK¹ / mahv: mahf YK. Bu beyit A'da yok.

²⁶¹⁶ Ben de: Bunda AÖ, Didī MK² / suçın: suçunu AÖ, FK², suçların FK¹, YK / 'afv: 'af YK / eyleyem: idem AÖ, MK¹ // eyü: ben FK¹, rahm MK¹, MK² / söyleyem: idem MK¹, eyleyem MK².

²⁶¹⁷ Güldi: Geldi AÖ, Gükdü FK¹ // Yūsuf idügin: Yūsuf-üdügin AÖ, Yūsuf'düğüni FK² / idügin: olduğın A, MK¹, olduğın MK², idüğini YK / orada: ol vaqt MK².

²⁶¹⁸ Şu' le: Şü' le AÖ, MK¹ / virür: viridi FK² / şankim: şanki AÖ, FK², MK¹ / şankim ol: şanki o FK¹, şanki MK², ol bir YK. Bu beyit A'da yok.

²⁶¹⁹ Gene: Yine A, AÖ, FK¹, MK¹, MK² / bir yirden: yir yirin FK² / yirden: kezden MK² // Gelüben: Gelübeni FK¹, Gelüp MK² / tahtın: taht FK¹, M, MK¹, taht FK² / öñüne: öñünde FK¹.

²⁶²⁰ Didiler: Didiler kim YK / şāhā: şāh A, şehā AÖ, MK², şāhım FK², şāha MK¹, Yā YK / Yūsuf sen: Yūsuf A, sen Yūsuf MK¹ // yine: gine FK², MK² / kōna mı: gele mi A, AÖ, MK¹, MK², gēle mi FK².

- 2621 Aç yüzüni şuçumuz ‘afv eylegil
Hüb cemālîñle yüzümüz ÷oylagil
- MK²78b, YK94a 2622 Görelüm görgülü yüzün görelüm
FK²96a Cānımız yoluña qurbān virelüm
- MK¹138b 2623 Yūsuf anlara teraḥḥum eyledi
Ellerin çezüñ diyüben söyledi
- 2624 Qatlanamadı Yūsuf da ağladı
Bunlaruñ derdine yürek tağladı
- 2625 Otururken ayak üstüne tırur
Tīz niqābını yüzünden götürür
- 2626 Yüzünü göricegez hep şaşdılar
Körleyüben ayağına düşdiler

²⁶²¹ şuçumuz: şuçumuzu FK¹, MK² // cemālîñle: cemālūñ FK¹, cemālūñē FK², cemālūñ ile MK¹ / yüzümüz: cānımız A, AÖ, cānımuza FK¹, canumuzu FK², bizi MK¹, cānımız MK² / ÷oylagil: ÷oylağıl A, AÖ, tuş eylegil FK¹. Hüb cemālîñle yüzümüz ÷oylagil: Görklü yüzüni ‘ayān eylegil YK.

²⁶²² YK’de mısralar takdim-tehirlidir. Görelüm: Aç FK¹ / görgülü: görklü FK², M, gölü MK² / yüzün: yüzüni AÖ, yüzüni bir kez FK¹, yüzüni FK² // virelüm: olalım MK². Görelüm görgülü yüzün görelüm: Tā ölince biz qapuñda duralım YK. Bu beyit A ve MK¹’de yok.

²⁶²³ anlara: ol-dem anlara MK¹ / eyledi: eyledi ol FK¹ // çezüñ: şışiñ AÖ, çöziñ YK / çezüñ diyüben: açuñ diyü MK¹, deyüp hem MK² / diyüben: diyü FK¹, diyübeni FK² / söyledi: söylegil YK. Yūsuf anlara teraḥḥum eyledi: Hüb cemālîñle bu bizi ÷oylağıl YK.

²⁶²⁴ Qatlanamadı: Qatlanamaz YK / da: ol-dem MK¹, dağı YK // derdine: derdiyle YK / derdine yürek: yüregin derdi AÖ. Bu beyit A, FK¹, FK² ve MK²’de yok.

²⁶²⁵ Otururken: Oturken FK¹ / üstüne: üzre A, MK¹, MK², YK // Tīz: Tez A, MK², Tiz AÖ, FK², YK / niqābını: niqābın A, FK¹, FK², YK, liqābını MK² / yüzünden: yüzünden MK² / götürür: götürür A.

2627 Kimi öper kimi yüzini sürer

Döndi Yūsuf bunlaruñ hālın şorar

AÖ84b

2628 Koçdı bunlar birbiriyle görüşür

Hālīñüz nedür diyüben şoruşur

2629 Her biri Yūsuf'a 'özü eylediler

Gör bu işleri diyü söylediler

2630 Hağ te'ālā hikmetin gör n'eyledi

İşde saña cümlemüz kul eyledi

2631 Yūsuf anlaruñ suçun bağısladı

Her birine dürlü hil'at eyledi

²⁶²⁶ Yüzünü: Yüzi nürın A, Gözlerin MK² / göricegez: göricek MK¹, görünce MK², görüncegez YK / göricegez hep: göricek A, görücek hem FK¹ // Körleyüben: Körleşüben A, AÖ, FK¹, FK², Gülüşüben MK¹, Körleyüp YK / ayağına: cümle üstüne YK.

²⁶²⁷ Kimi: Kimi ayağın A, Kimisi YK / kimi: kimisi FK¹, FK², MK² / yüzini: yüzün A, AÖ, FK¹, FK², MK², yüzün YK // Döndi Yūsuf bunlaruñ hālın: Hālīñüz ne deyü hāllerin A.

²⁶²⁸ Koçdı: Geldi YK / bunlar: bunları FK², Yūsuf YK / bunlar birbiriyle: bir bir bunlarıñla AÖ, gelüp bunlar ile

FK¹, bir bir bunlar ile MK¹ / birbiriyle: ile olur A, FK², ile anda MK² // Hālīñüz nedür diyüben: Birbirinüñ vaşf-ı hālın A / nedür: nicedür MK¹ / nedür diyüben: nasıldur MK² / şoruşur: şoruşdular FK², esenleşür MK¹.

²⁶²⁹ biri: birisi FK¹, FK², MK² / 'özü: 'izzet AÖ, FK¹, 'öz(ü)r FK², 'öz(ü)r MK¹, MK² / eylediler: eyledi A, AÖ, FK¹, FK², MK¹, MK², YK // Gör: Gör e AÖ, MK¹ / bu: āh YK / diyü: diyüp AÖ, FK¹, FK², deyüp MK², diyüben YK / söylediler: söyledi A, AÖ, FK¹, FK², MK¹, MK², YK.

²⁶³⁰ Bu beyit A'da 2627. beyitten sonra gelmektedir. hikmetin gör: gördüñüz mi A // İşde saña cümlemüz kul: Yine cümlemüzi hep bir A / saña: saña bizi FK¹. Bu beyit MK²'de yok.

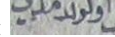
²⁶³¹ Yūsuf anlaruñ suçun: Şuçun anlarıñ Yūsuf A, FK¹, FK² / suçun: suçımı MK¹ / bağısladı: 'afv eyledi MK² // hil'at: 'atā MK¹, luğf YK / eyledi: işledi MK¹, YK. Her birine dürlü hil'at eyledi: Hağ te'ālā hikmetin gör n'eyledi MK².

- 2632 Dürlü ÷onlar hem olara geydürür
FK¹48a Gine ni' metler getirür yidürür
- M85a 2633 Şordı babamuñ ħāli nedür didi
Aña ħardaşları ol-dem söyledi
- 2634 Gözleri görmez olup-durur anuñ
Bilini büküp-durur derdüñ senüñ
- A78b 2635 Daħı ağlar ol seni unutmadı
Hiç birimüzüñ yüzine baħmadı
- 2636 Yūsuf anı işidüp ağlar-ıdı
' Aceb anı da görem mi dir-idi

²⁶³² A'da mısralar takdim-tehirlidir. Dürlü: Yine A / ÷onlar hem: dürlü ÷onlar AÖ, ÷onlara FK¹, ÷onlar FK², ÷onları MK², YK / hem olara: getirüben A / olara: aña AÖ, anlara MK², YK // Gine: Dürlü A, MK², Yine AÖ, FK¹, YK / ni' metler: ni' met A, FK², ni' metleri MK² / getirür: anlara A, öñredine FK¹, getürdi FK², getirüp MK², YK / yidürür: göndürür A, getürdiler FK¹. Bu beyit MK¹'de yok.

²⁶³³ Şordı: Şoñra MK¹ / Şordı babamuñ: Babamız A / babamuñ: bubamuñ YK / nedür: nicedür A, FK¹, nice YK / didi: didiler FK¹ // ol-dem o dem FK¹.

²⁶³⁴ Gözleri: Gözü FK¹ / olup-durur: oldı A, olupdur hem FK¹, FK², olupdur MK¹, YK, oldı hem MK² // Bilini: Hem belini M, Anıñ belin daħı MK² / büküp-durur: büküpdür FK¹, büküpdür FK², M, MK¹, bükdi MK². Bilini büküp-durur derdüñ senüñ: Hem daħı büküldi beli anuñ A.

²⁶³⁵ Daħı: ħālā MK² / Daħı ağlar ol: Hem daħı ağlar A, Ol daħı ağlar FK¹ / unutmadı: FK¹ // Hiç birimüzüñ yüzine: Hiç birimüze bizim ol FK¹, Bizim hiç birimize MK² / birimüzüñ: birimüze A, FK², birimüz MK¹ / yüzine: bizim A, bizim ol FK² / baħmadı: iltifāt itmedi FK¹, meyl itmedi MK².

²⁶³⁶ FK¹'de beytin ikinci mısrası yok. anı: bunı MK² / anı işidüp: eşidüben anı YK / işidüp: eşidüben A / ağlar-ıdı: ağladı A, FK¹, MK¹, YK // anı da: bir kez MK² / görem mi: görür miyem MK², göreyim mi YK / dir-idi: didi A, YK, dirdi AÖ.

- FK²96b, MK²79a 2637 Didi imdi  urmayuban gidesiz
Babama g ml g mi iledesiz
- 2638 G mleg mi süre babam yüzine
Umaram-ki n r  gele gözine
- 2639 Z r  gömlek u ma dan gelmiş-idi*
Y suf anu   l nini bilmiş-idi
- 2640 Cebr ' l getürdi Y suf'a anı
 uyuda oyudu Y suf'u   onı
- A 85a, MK¹139a 2641 Y suf'ı   n  uyudan  ıkarıdılar
Anı bir gözsüz gözine sürdiler
- 2642 Gözleri görüben açıldı idi
Y suf orada anı bildi idi

²⁶³⁷ Didi imdi: İmdi MK¹ /  urmayuban: babama siz A ,  urmayup FK¹, MK², durmayup MK¹, YK / gidesiz: gidesin FK² // Babama g ml g mi: G mleg mi babama A  / g ml g mi: gömlegi siz FK¹, bu gömlegi MK², gömlegi YK / iledesiz: iledesin FK², g t resiz MK¹.

²⁶³⁸ G mleg mi: Gömlegi MK², Bu gömlegi YK / süre babam: babam süre FK¹/ yüzine: gözüne FK¹ // Umaram: Umarın M / n r : n r FK¹, n rlar YK.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁶³⁹ u ma dan: cennetden M, MK¹, YK / gelmiş-idi: gelmişdi FK¹, FK²,  ıkmıŐ-ıdı M //  l nini: sırrını YK / bilmiş-idi: bilmişdi FK². Bu beyit MK²'de yok.

²⁶⁴⁰ Cebr ' l: Cebr ' l FK², MK¹ / Cebr ' l getürdi Y suf'a: Z r  gömlek cennetden MK² / getürdi Y suf'a: u ma dan getürdi FK¹ / Y suf'a: u ma dan A, FK² // oyudu: ol idi A, MK², YK, bu idi MK¹ / oyudu Y suf'u : Y suf'u  olupdu FK¹.

²⁶⁴¹ Y suf'ı   n: Y suf'u A, Y suf u FK²,   n Y suf FK¹, Y suf'ı MK¹ // Anı: Gömlegi FK¹, M / Anı bir gözsüz: Bir g zs ze A , Bir g zs z n g ml gi FK², Bir gözsüz gömlegi MK¹, YK, Bir g zsiz kimse MK² / gözine: gömlegini A , yüzine M, MK² / sürdiler: s rer FK², MK¹.

2643 Çıkarup gömlegi anlara virür

Babama_iletün diyüben buyurur

2644 Hâk te'ālā Cebrā'îl'e_emr eyledi

În Yūsuf'a bu sözi söyle didi

2645 Gömlegi Yūsuf girü alsun didi

Kim Beşîr'le anı göndersün didi

YK94b

2646 Ki Yūsuf gömlegi anlardan alur

Beşîr-ile babasına göndürür

2647 Anlaruñ şāzılık irdi cānına

Vir şalavāt enbiyā ervāhına

²⁶⁴² Gözleri: Gözi M / Gözleri görüben: Gözlerüben YK / görüben: görüp anuñ A, görüp FK¹, görüp hem MK² / açıldı idi: açıldı A, açıldıydı FK¹, açıldıydı FK², açılmış idi MK² // orada anı: anı orada A, AÖ, FK¹, FK², MK¹, anı ol zamān MK² / bildi idi: bilmiş-idi A, bildiydi FK¹, baldıydı FK², bilmiş idi MK².

²⁶⁴³ Çıkarup: Çıkarur A, FK¹ // Babama: Bubama YK / iletün: ilet bunı MK² / diyüben: deyü A, MK², diyü AÖ, FK¹ / buyurur: gönderür AÖ, FK¹, göndürür FK².

²⁶⁴⁴ Cebrā'îl'e: Cebrā'îl'e AÖ, MK¹, YK, Cebrā'îl FK¹ / emr: emri FK² // İn Yūsuf'a bu sözi söyle: Kim Beşîr ile anı göndersün YK / söyle didi: söyledi AÖ, didi MK².

²⁶⁴⁵ Gömlegi Yūsuf girü: Yine gömlegi Yūsuf MK¹ / Yūsuf girü: yine A, arkadaşından MK² / girü: andan AÖ, yine FK², anlardan M / alsun: alsun MK¹ // Kim Beşîr'le: Beşîr ile MK¹, MK² / Beşîr'le: Beşîr'den A, Beşîr'den FK¹, FK² / Beşîr'le anı: anı Beşîr'den AÖ / anı: babasına MK¹ / göndersün: göndersün MK². Bu beyit YK'de yok.

²⁶⁴⁶ Ki: Çün A, Gine AÖ, Yine FK¹, FK², MK² / Ki Yūsuf: Yūsuf YK / Yūsuf gömlegi: gömlegini MK² / anlardan: anlar YK // Beşîr-ile: Kim Beşîr'den A, Beşîr'le FK¹, Beşîr ile FK² / babasına: bubasına YK. Bu beyit MK¹'de yok.

²⁶⁴⁷ Bu beyit A, AÖ, FK¹, FK², MK¹, MK² ve YK'de yok.

M85b 2648 Diñle imdi ol Beş̄ir'i söyleyem

Aşlını saña hikāyet eyleyem

2649 Yūsuf'ũñ anasına ecel gelür

İbni Yāmin iki aylıcağ alur

2650 İbni Yāmin çũnki anasuz alur

Ya' ũb oğulluca bir cāriye_alur

A79a, FK²97a 2651 Oğlı ile şatun aldı bil anı

Didi bile emzür İbni Yāmin'i

MK²79b 2652 Oğlını çok emzürür bildi anı

Aldı şatdı cāriyenũñ oğlını

2653 Oğlanuñ adı[nı] bil Beş̄ir idi

Mısr'a iletdi bāzırgān ey ebī

²⁶⁴⁸ ol: o FK¹ / Beş̄ir'i: Beş̄ir FK¹, YK, Beş̄ir'i FK².

²⁶⁴⁹ anasına ecel: anasının eceli MK² / gelür: geldi FK¹ // iki aylıcağ: küçicek doğa YK / aylıcağ: aylık A, FK¹, MK¹, MK², yılcağ AÖ / alur: aldı FK¹.

²⁶⁵⁰ çũnki: çũn A, FK², MK¹ / anasuz: anasını YK // Ya' ũb: Ya' ũb bir M / oğulluca: oğlu ile A, oğlancuğa AÖ, oğluna FK¹, MK¹, MK², çocuqlı YK / bir cāriye: cāriye FK², YK / cāriye: cāriyye MK¹.

²⁶⁵¹ Oğlı ile: Oğluyula FK² / ile: birle MK² / şatun aldı: aldı şatun YK / şatun aldı bil: bil şatun aldı A / bil: bilgil FK¹ / anı: bunı FK², MK² // emzür: emzürin MK². Didi bile emzür İbni Yāmin'i: Aldı şatdı cāriyenũñ oğlunu FK¹.

²⁶⁵² Oğlını: Cāriye oğlunu A / bildi: deyü MK¹ // Aldı: Ya' ũb A, Vardı MK² / Aldı şatdı: Döndü YK / cāriyenũñ: cāriyyenũñ MK¹. Bu beyit FK¹'de yok.

²⁶⁵³ Oğlanuñ: Ol oğlanıñ AÖ, MK², Ol oğlanuñ FK¹, FK², YK / Oğlanuñ adı[nı] bil: Ol oğlanuñ adı M, Cāriyyenũñ oğlunuñ MK¹ / bil Beş̄ir: Beş̄ir FK² / Beş̄ir idi: Beş̄ir MK¹ // Mısr'a: Mısr FK¹ / Mısr'a iletdi: Alup

- 2654 Şatun aldı Yūsuf ol ulı grr
Hocaya anı oumaa virr
- AÖ85b 2655 Ouyuban Öyle kmil oldu ol
ullar arasında fzıl oldu ol
- 2656 Tarı emriyle Beşir'i gndrr
Babama_ilet gmlegi dir buyurur
- 2657 Beşir'in de anası dile i yr
Olu Őatıldı ılır h-ıla zr
- 2658 Dir İlh yadı Ya'ub n'ideyin
uzucaum Şatdı Ya'ub n'ideyin
- 2659 Ayru dŐdm uzucaum zlerm

anı bir MK¹ / ilettdi: iletp FK¹, gnderdi YK / ilettdi bzircn: bezircn anı iletp A / bzircn: bazircna FK¹, M, YK, bzircn FK², bezircn MK² / ey eb: Şatdı A, M, YK, Őatdıydı FK¹, Mışr'a varur MK¹, ey anı MK².

²⁶⁵⁴ aldı: alp MK² / ol ulı: anı M, YK / ulı grr: ulı MK¹ // Hocaya: Hocada FK² / Hocaya anı oumaa: Anı oumaa heeye MK² / anı oumaa virr: oumaa virdi anı MK¹.

²⁶⁵⁵ Ouyuban: Ouyup MK² // ullar: Ol ullar YK / fzıl: hfil M, 'il YK.

²⁶⁵⁶ emriyle: emr eyledi MK², emr ile YK / Beşir'i: Beşir FK¹, Beşir'i FK², Beşir'e M // Babama: Bubama YK / ilet: iletn FK¹, vir MK² / gmlegi: gmlgm A, gmlegmi MK¹ / dir buyurur: deyp virr MK².

²⁶⁵⁷ Beşir'in de: Beşir'in FK¹, MK¹, Beşir'in FK² / de anası: anasm AÖ, MK¹, atasm MK² / i: ey A, FK², M, MK² / yr: cn AÖ // Őatıldı: Őatılalı FK¹, MK² / ılır: ılır-ıdı AÖ, ıldı MK², YK / h-ıla: h A, hla FK¹, MK², YK / h-ıla zr: fin AÖ.

²⁶⁵⁸ İlh: İlhi FK² / yadı Ya'ub: Ya'ub yadı beni FK¹ / n'ideyin: n'ideyim MK¹, MK² // uzucaum: uzucm MK² / Şatdı Ya'ub: Şatdı FK¹ / n'ideyin: n'ideyim FK¹, MK¹, MK². Bu beyit M ve YK'de yok.

Bilimi bükdi dal itdi n'ideyin

2660 Bu yaluñuz başımuñ işiydi ol

Gözümüñ yaşını dökdi n'ideyin *

MK¹139b

2661 Yā İlāhī Ya'ķūb inletdi beni

Ķuzusından sen de ayırğıl anı

2662 Ol da bencileyin āh zār eylesün

Gice gündüz oğlı diyü ağlasun

2663 İniler ol Ķaravaş zārī Ķılır

FK¹48b

Ķulağına Tañrı'dan bir ün gelür

FK²97b

2664 Ağlama ey bī-çāre didi aña

Cümle ĥācetiñi hep virem saña

²⁶⁵⁹ düşdüm Ķuzucağım özlerüm: düşürdi beni şol Ķuzumdan MK² / özlerüm: n'ideyin AÖ, özülerim FK¹, özlerin FK² // bükdi dal itdi: dal itdi bükdi AÖ, FK¹, FK². Bilimi bükdi dal itdi n'ideyin: Aşıma Ķan Ķatdı Ya'ķūb n'ideyim MK². Bu beyit M, MK¹ ve YK'de yok.

²⁶⁶⁰ yaluñuz: yoluñuz FK² / işiydi: iş-idi AÖ, FK² / işiydi ol: işidi ol benüm MK¹ // Gözümüñ yaşını: Gözümden Ķanlı yaş AÖ, Gözüm Ķanlı yaşı FK², Gözlerim Ķanlı yaş MK¹ / yaşını dökdi n'ideyin: Ķanlı yaşını dökdi ol FK¹ / n'ideyin: n'ideyim MK¹. Bu beyit M, MK² ve YK'de yok.

* 2660-2661. beyitler arasında MK²'de şu beyitler yer almaktadır: Gice gündüz Ķuzucağım özlerim / Eşimden ayırdı Ya'ķūb n'ideyim / Gözüm nūrı yavrumdan ayırıp / Beni ĥasret Ķıldı Ya'ķūb n'ideyim / 'Aceb ĥasret Ķıyāmete Ķala mı / Ķuzusından ayrı düşen güle mi.

²⁶⁶¹ Yā: Dir M, YK / İlāhī: İlāhī FK² / Ya'ķūb inletdi: inletdi Ya'ķūb MK¹ / inletdi: inletdi hem FK¹, inleddi FK², inletdi M // sen de ayırğıl: ayır çün sen A, ayır çün sen de FK¹, FK², ayırğıl sen de MK¹ / ayırğıl: ayırğıl AÖ / anı: bunı FK². Bu beyit MK²'de yok.

²⁶⁶² Ol: O YK / Ol da bencileyin: Bencileyin o da MK² / da: dağı FK¹ / āh zār: zār A, AÖ, FK¹, zārī FK², MK², efgān MK¹ / eylesün: eylesiñ YK // oğlı: oğul A, AÖ, FK¹, FK², M, MK¹, MK² / diyü: diye YK / ağlasun: inlesin A, ağlasıñ YK.

²⁶⁶³ İniler ol Ķaravaş: Ol Ķaravaş iniler MK² / Ķaravaş: cāriyye MK¹ / zārī: zār FK¹ // Ķulağına: Ķulağ-ıla MK².

MK ² 80a	2665	Anı da sencileyin ağladayın Ayrılıktan düni gün inlèdeyin
A79b, M86a	2666	Oğluñı şatup iniletdi seni Ağlamağdan gözsüz idëyin anı
	2667	Senüñ oğluñı yine öñdin virëm Anı şoñra oğluna buluşduram
AÖ86a	2668	Diñle imdi Yūsuf' uñ aḫvālını Çünkü Beşir'e virür gömlëgini
	2669	Biti yazdı gömlek ile hem bile Virdi Beşir'e anı şaldı yola

²⁶⁶⁴ Ağlama ey bî-çāre: Ey bî-çāre ağlama MK² / ey: iy AÖ / ey bî-çāre didi: didi ey bî-çāre A / bî-çāre: bi-çāre AÖ // ḥācetiñi: ḥācetiñ A, YK, ḥācātuñ FK², ḥācātuñ M / hep virem: virdim A, virdim ben AÖ, FK¹ / virem: virdüm M, YK.

²⁶⁶⁵ ağladayın: ağladayım MK¹ // düni: dün FK¹, FK², MK¹ / inlèdeyin: iniledeyin FK¹, FK², iniledeyim MK¹.

²⁶⁶⁶ Oğluñı: Oğluñ AÖ, FK¹, FK² / şatup: alup A, FK¹, FK², YK, şatdı MK² / şatup iniletdi: alup iniletdi ol AÖ / iniletdi: iniletdi A, FK², MK², YK / seni: o seni FK¹, ol seni FK², YK // idëyin: idem A, ideyim MK¹, MK², YK / idëyin anı: ideyin FK¹.

²⁶⁶⁷ Senüñ oğluñı yine: Oğluñı yine saña FK¹ / yine: gine FK², YK / yine öñdin: öñdin A / öñdin: evvel MK¹ / virëm: vireyim FK¹ // Anı şoñra oğluna: Oğluna şoñra MK², Aña oğlunu şoñra YK / oğluna: oğlunu M / buluşduram: қавиşduram A, MK¹, қавиşdıram AÖ, MK², қавиşduram FK², қавиşdurayım FK¹.

²⁶⁶⁸ Çünkü: Çün A / Beşir'e virür: virdi Beşir'e MK² / virür: virdi A, MK¹ / gömlëgini: gömleği YK.

²⁶⁶⁹ Biti: Bir biti AÖ, Mektüb MK² / Biti yazdı: Yazdı mektüb MK¹ / gömlek ile: gömleğe FK¹ / gömlek ile hem: gömleğ-ile AÖ, MK¹, gömlek ile FK², Yūsuf gömlëğ-ile M, gömleğe YK // Virdi Beşir'e anı: Anı alup Beşir A / Beşir'e anı: anı Beşir MK² / anı şaldı: girdi MK¹ / şaldı: girdi A, FK², MK², girdi hem FK¹.

2670 Çünkü Beşîr Mısr'dan çıkdı gider

Diñle imdi Kudretullāh ne ider

2671 Ken' ān'a üç gün kalıcağ hem Beşîr

Gömlegün çoğusu Ya' kûb'a varur

2672 Otururken haykırup örü turur

Güldi ol-dem gönli ferağlar bulur

YK95a

2673 Yūsuf'um diri imiş didi cānım

Çoğusu burnuma uş gitdi benüm

2674 Oğlunuñ oğlanları söylédiler

Ey dede sen buña ne diñ didiler

2675 Yūsuf ölelden olupdur çok zamān

²⁶⁷⁰ Beşîr: Beşîr FK² / Beşîr Mısr'dan: Mısr'dan Beşîr MK² / gider: gör M // Kudretullāh: Kudretullāh'a FK², Kudreti Mevlā MK² / ne ider: n'ider AÖ, MK¹, MK², ol n'ider FK¹, nedür M. Bu beyit A'da yok.

²⁶⁷¹ Ken' ān'a: Çün Ken' ān'a FK² / Ken' ān'a üç gün kalıcağ: Üç gün kalıcağ Ken' ān'a A, Çünkü Ken' ān'a üç günlük kaldı MK² / gün: konaklık MK¹ / kalıcağ: kalıncağaz AÖ, kalınca MK¹, YK / hem Beşîr: Beşîr A, M, MK¹, MK², YK, Beşîr AÖ, FK² // varur: gelür MK¹, irişir YK.

²⁶⁷² Otururken: Oturken YK / haykırup: çıkarup AÖ, haykırır FK², çıkup MK² / örü turur: turdı öri A, durdı özi AÖ, durur öri FK¹, durdı öri FK², durdı öri MK¹, durur anı MK² // Güldi: Turdı A, Geldi MK¹, MK² / ol-dem: ol-demde M, YK / ol-dem gönli ferağlar bulur: ferağ oldı anıñ gül yüzi AÖ, ferağ oldı gül yüzi şulu MK¹ / gönli ferağlar: ferağlar YK / gönli ferağlar bulur: ferağ oldı gözleri A, fahr old gözler FK¹, oldı ferağ gözleri FK², ferağ bulur gözleri MK² / ferağlar: ferağ M.

²⁶⁷³ diri: didi A / diri imiş: diriymiş FK², dirilmiş MK¹, diriyemiş YK / diri imiş didi: diyüben çağırur AÖ / didi: tıydı MK² / didi cānım: cānum FK¹, didi ey MK¹ // burnuma uş: uş burnuma A, FK², MK¹, MK², uş burnıma AÖ, burnuma FK¹ / gitdi: irdi A, girdi AÖ, FK², MK¹, ol FK¹, geldi MK² / benüm: cānım M.

²⁶⁷⁴ oğlanları: oğulları MK¹, MK² // Ey: İy AÖ / sen buña ne diñ: bunda sen n'etdüñ A, buñamışsın FK¹, bu ne diñ bilgil MK² / buña: bunı MK¹ / buña ne diñ: buñadıñ bil AÖ, buñadıñ FK² / diñ: bildüñ MK¹.

Unut anı şimden girü sen i cān

2676 Ya' k̄ub eydür ben umıdum kesmezem

Tā ölünce Yūsuf'umı gözlerem

FK²98a

2677 Böyle didi diñle imdi ne olur

Sürdi Beşîr yolu Ken' ān'a varur

MK¹140a

2678 Köy yanında şu kıyusu var-ıdı

Anda bir ĥatun gelüp ĥon yur idi

MK²80b

2679 Ĥon yur-iken iñilerdi āh diyü

Meded eyle baña Yā Allāh diyü *

2680 Eydür idi kızUCAğum kıandasın

²⁶⁷⁵ ölelden: öleli A, MK¹, MK², YK, öleliden FK² / olupdur: berü FK¹, oldı MK² / olupdur çok: çok oldı A // Unut anı: Anı unut A / girü sen: gerü A, MK², girü AÖ, FK¹, MK¹, YK, giri FK² / sen i cān: hemān MK² / i: ey A, FK¹, FK², M / cān: hümām MK¹.

²⁶⁷⁶ ben umıdum kesmezem: umıdım kesmem dilerem MK² / umıdum: umızum AÖ, umuzum FK¹, umıd YK // Tā

ölünce: Ben Tañrı'dan MK² / Yūsuf'umı: Yūsuf'um A, FK¹, Yūsuf'ı MK¹ / gözlerem: unutmazam A, MK¹, umaram AÖ, FK¹, FK², MK².

²⁶⁷⁷ didi: deyüp M, diyüp YK / diñle imdi: dañı diñle A, FK², MK², diñle YK / imdi: dañı AÖ, FK¹, MK¹ / olur: gelür M, görür YK // Sürdi: Sürdüm AÖ / Beşîr yolu: yolu Beşîr A, FK¹, YK, yolca Beşîr AÖ, yolu Beşîr FK² / varur: gelür AÖ, FK², MK¹.

²⁶⁷⁸ Köy: Gördi A / Köy yanında: Gitdügi yolda FK¹ // Anda: Onda YK / bir ĥatun: ĥatun A, ĥatunlar MK² / gelüp ĥon: don FK¹, ĥon M, MK¹, eşbāb YK / yur idi: yur-udı A, M, yuru idi FK¹.

²⁶⁷⁹ Ĥon: Ĥonı MK² / yur-iken: yurken AÖ, MK¹, yıkarken MK² / iñilerdi: iñiledi A, FK¹, iñilerdi AÖ, iñiledi FK², iñileyüp MK², iñileyüben YK / āh: Allāh A / diyü: didi A, FK², ider AÖ, YK, eyledi FK¹, MK² // Meded eyle baña: Sen meded eyle A / baña Yā Allāh: Yā Allāh diyüp YK / diyü: didi A, FK¹, FK², MK², dir AÖ, n'ider YK.

* 2679-2680. beyitler arasında MK²'de şu beyit yer almaktadır: Oğlı ĥatırına geldi ağladı / Bunı deyüp gözünden kıan çağladı MK².

Günde gün artdı firāğım kıandasın

M86b 2681 Ben senüñ derdüñden uş oldum helāk

Ƙandasın ey baķçe bāğım kıandasın

2682 Her seher bülbül gibi zār iderem

Ārzümānum gül budağım kıandasın

AÖ86b 2683 Gice gündüz endişem fikrim oğul

Göñlüm evinde turağım kıandasın

2684 Ƙorķaram yüzüñi görmedin ölem

Āh n'idëyin geçdi çağım kıandasın

2685 Ağlamağdan görmez oldı gözlerüm

Gözümüñ nürü çirāğım kıandasın

²⁶⁸⁰ Eydür: Dir MK¹ / Eydür idi: İder-idi AÖ, Eydürdi FK¹, Yavı kııldım MK² / idi: ey A / kıandasın: n'ideyim MK², kıandasın YK // Günde: Günden YK / Günde gün: Günden güne A, FK¹, FK², MK¹, Gün-be-gün AÖ, MK² / artdı: ardı FK¹ / firāğım: derdim A, FK¹, FK², MK¹, fiğanıım MK², karağım YK / kıandasın: kıandasın YK.

²⁶⁸¹ Ben senüñ: Senüñ FK¹ / uş oldum: oldum A, oldum uş AÖ, oldum ben FK¹, oldım hem FK², olmışım MK² / helāk: helak FK² // ey baķçe: baķçe ve AÖ, bağçe ve FK² / baķçe: bāķçe MK². Bu beyit MK¹ ve YK'de yok.

²⁶⁸² seher: seherde FK¹, MK² / zār: zār u efgān MK¹, āh MK² // Ārzümānum: Ārzümānum M / Ārzümānum gül budağım: Ey benim gül yüzlü yavrum MK² / gül budağım: gülcegezim FK¹, gülcüğçizim FK² / kıandasın: kıandasın YK. Bu beyit A'da yok.

²⁶⁸³ endişem: endeşem FK¹, endişem M, MK¹, MK² / fikrim: fikr FK¹ // Göñlüm: Gülüm MK¹ / turağım: yavrum MK¹ / kıandasın: kıandasın YK. Bu beyit A'da yok.

²⁶⁸⁴ yüzüñi: yüzi YK // n'idëyin: n'ideyim MK¹, MK², ne ideyin YK / geçdi çağım: yavrucağım MK¹ / çağım kıandasın: 'ömrüm kıandasın YK. Bu beyit A'da yok.

²⁶⁸⁵ Gözüümüñ: Gözüm MK² / Gözüümüñ nürü çirāğım: Senden ayrılalı yavrum MK¹ / çirāğım kıandasın: çirāğı kıandasın YK. Bu beyit A'da yok.

- 2686 Ben Ğarīb āvāre düşdüm ağlaram
Ey benüm kıuytulu tağım kıandasın
- 2687 Senden ayrıralı oldum bī-karār
Düni gün oldu işim āh-ıla zār
- A80a 2688 Kıuzucağum diyübene iniler
Tırdı Beşir anuñ sözüni diñler*
- 2689 Geldi Beşir hoş selām virdi aña
Ya kıub evin diyüvir didi baña
- FK²98b 2690 Hıatun eydür şimdi n'idersin anı
İşi efgāndur anuñ düni günü
- 2691 Ağlamağdan gözleri görmez anuñ
-
- ²⁶⁸⁶ Ey: İy AÖ / kıuytulu: göynüklü AÖ, kıuvvetlü FK¹, kıutlu FK², bir kıanlı MK² / kıandasın: kıandasın YK. Bu beyit A ve MK¹'de yok.
- ²⁶⁸⁷ ayrıralı: ayrıları FK¹ / bī-karār: ben kıarīb FK¹ // Düni: Dün FK² / gün: günü AÖ, YK / oldu işim: işim oldu AÖ, MK², YK, işim old FK¹ / āh-ıla: āh u AÖ, āhla FK¹. Bu beyit A ve MK¹'de yok.
- * Bu mısranın vezni kusurlu.
- ²⁶⁸⁸ Kıuzucağum: Āh kıuzucağım MK² / diyübene: diyü ' avret MK¹, deyüben MK², diyüben YK / iniler: inler MK² // Beşir: Beşir FK².
- ²⁶⁸⁹ Beşir: Beşir FK² / Beşir hoş: çün Beşir YK // Ya kıub: Ya kıub'un MK¹ / evin: evini A, MK¹ / diyüvir didi: deyüvirgil A, diyüvir FK¹, MK¹, diyüvirdi FK², gösteriver MK² / baña: aña AÖ, M.
- ²⁶⁹⁰ şimdi n'idersin: -*metin*- n'idersin şimdi. Hıatun eydür: Didi A / şimdi n'idersin: n'eylersin şimdi MK¹, n'eylersin şimdi YK / n'idersin: n'idersin MK² / anı: sen anı A // efgāndur: efgān-durur MK² / düni: dün MK² / günü: gün FK¹.

Kimse hâlin hâtırın şormaz anuñ

- FK¹49a, MK²81a 2692 Sen anı şimdi n'idersin ey yigit
Ne kişisin neye geldüñ di eyit
- 2693 Beşîr eydür ben aña muştuciyam
Ağlar-iken ben anı sevindürem
- 2694 Oğlı Yūsuf gönderüp-durur beni
Diyüvirgil nerededür evini
- 2695 Bunı eşidüp şayha itdi bî-çāre
Tıramadı kendözin yıkdı yire
- 2696 Yüzünü göge tutup itdi fiğān
Gözleri yaşı olur seyl ü revān

²⁶⁹¹ gözleri görmez: görmez gözleri FK² // Kimse hâlin hâtırın: Hâtırın hîç kimse A, Hîç kimse hâlini MK¹ / hâlin: hâl MK². Bu beyit M'de yok.

²⁶⁹² Sen anı şimdi: Pes anı FK² / anı: hem anı FK¹ / şimdi: bu dem MK² / şimdi n'idersin: n'idersin FK¹, n'idersin şimdi M, n'eylersiñ şimdi YK / ey: iy AÖ, yā YK // kişisin: kişisiz AÖ, kişisiñ M, MK², YK / neye: ne YK / di: baña FK¹, FK², MK¹ / di eyit: baña it AÖ, MK², eyit YK. Bu beyit A'da yok.

²⁶⁹³ Beşîr: Beşîr FK² / muştuciyam: muştulayam AÖ, muştucuyım Yağüb'a FK¹, mücdeciyem MK¹. Ağlar-iken ben anı sevindürem: Ağlayan Ya'ğüb gelir diciyem MK².

²⁶⁹⁴ gönderüp-durur: gönderüpdür A, gönderüpdür ol FK¹, gönderdi bunda MK¹, gönderdi MK² // nerededür: nerededür A, MK², neredür MK¹, YK / evini: anuñ evi A, MK¹, evi FK², anıñ evi FK¹, MK².

²⁶⁹⁵ Bunı eşidüp: Eşitdiben bî YK / eşidüp: eşitdi A, MK², işitdi AÖ, FK², işidicek MK¹ / şayha: şubha AÖ, āh MK² / bî-çāre: bi-çāre AÖ, FK², ol çāre YK // Tıramadı: Diyemedi FK¹ / kendözin: kendüyi A, FK¹, FK², MK¹, kendüyü AÖ, kendini MK², kendi YK / yıkdı: urdı A, AÖ, MK¹, MK², urdu FK¹, vurdu FK².

²⁶⁹⁶ Yüzünü: Yüzün A, Yüzün FK¹, Yerini MK² / tutup: tutuban A, FK², dutdı YK / itdi: ağladı FK² // Gözleri: Gözi A, Gözlerinden MK² / yaşı: yaş FK², MK² / olur seyl ü: siyl oldı A / seyl ü: sill ü AÖ, siyl FK², sel MK², seli YK.

- M87a, YK95b 2697 Yā İlāhī anı va‘ deñ dir baña
Oğlumı virseñ gerekdi öñ baña
- AÖ87a, MK¹140b 2698 Umar-ıdum bir gñn evvel gele ol
Dñni gñn yñz utar-ıdum ben saña
- 2699 İşde Ya‘ ub oğlumı bula yorı
İmdi sulānım urasın va‘ deñe
- 2700 Öñ baña virseñ gerekdi oğlumı
İşde oğlun vire yorursın aña
- 2701 Ben ğarīb ol va‘ deñi gözlër-idüm
Umar-ıdum aña yñz utar-ıdum

²⁶⁹⁷ İlāhī: İlāhī FK² / anı va‘ deñ: va‘ de itdñn A / anı va‘ deñ dir: dir anı va‘ deñ FK¹ / va‘ deñ: ‘ahdñn AÖ / dir: vir MK², YK / dir baña: baña MK¹ / baña: aña FK¹, FK² // gerekdi: gerek idi YK / gerekdi öñ: gerek sen A, gerek diye AÖ, gerek-idi FK², gerek idi MK¹, MK² / öñ: ol FK¹.

²⁶⁹⁸ bir gñn evvel: bugñn oğlum da AÖ, ben ol YK / evvel: senñn M / evvel gele ol: va‘ deñle FK¹, ola va‘ deñle FK² / gele ol: gele AÖ, va‘ deñe M, YK, va‘ denë MK¹ // Dñni: Dñn FK¹, FK², MK¹ / gñn: gñni YK / yñz: yñzi FK² / utar-ıdum: utardım FK¹, FK², dutardım MK¹, utardım YK / ben saña: saña FK¹, MK². Bu beyit A’da yok.

²⁶⁹⁹ FK¹’de beytin ikinci mısrası yok. Ya‘ ub: Ya‘ ub’uñ AÖ / oğlumı: oğlu AÖ, Yñsuf’ın FK¹, Yñsuf u FK² / oğlumı bula yorı: bulu yorı oğlumı YK / bula yorı: geli yoru AÖ, buladurur FK¹, buludurur FK², buldı hele MK² // sulānım: Yā Mevlā’m MK² / urasın va‘ deñe: orsın va‘ deñi YK. İşde Ya‘ ub oğlumı bula yorı: Ya‘ ub Yñsuf’ı bulupdur aña A. İmdi sulānım urasın va‘ deñe: Öñ baña virseñ gerekdi oğlumı M. Bu beyit MK¹’de yok.

²⁷⁰⁰ Öñ baña: Baña evvel A, Evvel MK¹, MK² / gerekdi: gerek A, gerek idi MK¹, MK², YK / oğlumı: oğlumı baña MK¹ // İşde: Yā şimdi A / oğlun: oğlumı FK¹, MK¹, MK² / oğlun vire yorursın aña: virürsın anuñ oğlumı A, aña viriyorsın oğlumı YK / vire yorursın: virdi yorursın AÖ, virürsın FK¹, virdñn sen MK¹, viresin sen MK². Öñ baña virseñ gerekdi oğlumı: İmdi sulānım orsın va‘ de saña M. Bu beyit FK²’de yok.

²⁷⁰¹ va‘ deñi: va‘ deñe YK. Umar-ıdum aña yñz utar-ıdum: Yñz utardım ben senden umar idüm YK. Bu beyit A, AÖ, FK¹, FK², MK¹ ve MK²’de yok.

- 2702 Bunı didi yavı kıldı kendözin
Turdı Beşîr diñledi anuñ sözün
- 2703 Didi ey anacuğum söyle baña
Tañrı nice va' de eyledi saña
- 2704 Hatun eydür va' deyi diñle cānım
Süd emer oğlancuğum vardı benüm
- FK²99a 2705 Ya' kızb aldı şatdı benüm oğlumı
İñiletđi yaqđı benüm cānumı
- A80b 2706 Ben de Hağ hağretine kıldum du' ā
Didüm ol da olsun oğlundan cüdā
- MK²81b 2707 Ol da ağlasun didüm bencileyin

²⁷⁰² yavı: ya FK² / kendözin: kendi özün FK¹, kendü özin FK², MK¹, kendizin MK² // Turdı Beşîr: Durdı YK / Beşîr: Beşîr FK² / diñledi anuñ: anuñ diñledi M, diñler idi MK¹ anuñ diñleyüp YK.

²⁷⁰³ ey anacuğum: Beşîr ey ana A, anacuğum sen AÖ, anacuğum FK¹, MK¹, kim atacuğum FK², anacığım MK² / baña: sen baña FK¹, MK² // va' de: va' d FK¹, emr M, YK / eyledi: eyledi ol FK¹, eyledi M.

²⁷⁰⁴ Hatun eydür: Didi hatun A / va' deyi: va' de FK¹ // Süd emer: Emer YK / vardı: var-ıdı FK², var idi MK¹, YK, virdi MK² / benüm: yetim A.

²⁷⁰⁵ aldı: alup AÖ / aldı şatdı: şatdı idi A / aldı şatdı benüm: beni alup şatdı MK² / benüm oğlumı: ol oğlancuğum AÖ, ve oğlanı FK² // yaqđı: vü yaqđı AÖ / benüm cānumı: ol benüm cānum FK¹ / cānumı: cānım AÖ.

²⁷⁰⁶ kıldum: kıldı MK² // Didüm ol da olsun: Didi olsun ol da FK², Didi idem anı MK² / ol: o FK¹ / ol da: ol-dem M / ol da olsun: olsun o da MK¹ / olsun: kılsın AÖ, olsun YK / oğlundan: oğlandan FK² / oğlundan cüdā: oğlandan cüdā M.

Ben de anuñ ağladuğın göreyin

2708 Hax te'ālā baña eyledi nidā

Anı da sencileyin idem cūdā

2709 Ol dağı hem sevdüğünden ayrıla

Gice gündüz ağlaya gözsüz ola

2710 Gine senüñ oğluñı öñdin virem

Ya'ķūb'uñ oğlunı şoñra gösterem

2711 Baña böyle idi Haxķ'uñ va' desi

İşde geldi Ya'ķūb'a_ oğlı bitisi

2712 Va' de geçdi oğlumı bulamadum

Ķandadur hıç haberin alamadum

²⁷⁰⁷ Ol: O YK / ağlasun didüm: ağlasın A, ağlasın didi MK² / didüm sencileyin: sencileyin didim FK¹ / sencileyin: sencileyin MK² // göreyin: bileyin AÖ, FK¹, FK², MK², bileyim MK¹.

²⁷⁰⁸ Bu beyit MK²'de 2709. beyitten sonra gelmektedir. eyledi: emr eyledi A, eyledi baña YK // da: dağı MK² / idem: kılam A, AÖ, FK¹, FK², MK¹, MK² / cūdā: cūdā^c M.

²⁷⁰⁹ Ol dağı hem: Ol-dem dağı YK / dağı hem: dağı FK¹, MK¹ // ağlaya gözsüz ola: ağlayup zārī kıla MK² / ola: kıla YK.

²⁷¹⁰ Gine: Yine A, AÖ, FK¹, MK¹, MK² / öñdin: evvel A, MK¹, MK² // Ya'ķūb'uñ: Aña A, Ya'ķūb'a AÖ, MK¹, Ya'ķūb FK² / oğlunı: oğlu AÖ / şoñra: hem şoñra FK¹, da şoñra MK² / gösterem: virem A, FK¹, MK¹, MK², göndürem AÖ, virēm FK².

²⁷¹¹ idi Haxķ'uñ: Haxķ'ın emri A, MK², Haxķ'uñ emri FK¹, FK² / va' desi: va' di FK¹ // İşde geldi: Eşide M / geldi: geldün FK¹ / Ya'ķūb'a: Ya'ķūb'uñ A, M, MK¹, YK, Ya'ķūb'ın MK² / oğlı bitisi: gönderdi seni FK¹ / bitisi: sesi A, FK², seni AÖ, sesi MK¹, si MK².

- M87b 2713 Anuñ için ağlayup zār iderem
Hak te‘ālā va‘ desin gözëdirem
- AÖ87b 2714 Döndi Beşir aña ol-dem söyledi
Oğlunuñ adı nedür söyle didi
- 2715 Hatun eydür oğlunuñ adı Beşir
Güldi anı işidicegez Beşir
- 2716 Didi Beşir muştuluğ olsun saña
Oğluñam ben gel-berü benden yaña
- MK¹141a 2717 Tañrı’nuñ ol va‘ desı oldı tamām
Tur yuğaru görüşëlüm ey anam

²⁷¹² bulamadum: bulmadım MK² // Qandadur: Qanda FK² / Qandadur h̄ç: Qanda olduğın A, Qanda gider FK¹, Qanda gitdi MK² / h̄ç: hiç AÖ / haberin: haber A, haberini MK² / alamadum: bilëmedüm FK², almadım MK².

²⁷¹³ Anuñ için: Anıñ-çün AÖ, Anuñ çün FK¹, Anuñg-içün FK² / iderem: iderin A, FK¹, FK² // va‘ desin: va‘ desini A, AÖ, FK¹, FK², MK¹, YK / gözëdirem: güderin A, FK², görerem AÖ, gözëdirin FK¹, gözlerem MK¹. Bu beyit MK²’de yok.

²⁷¹⁴ Döndi: Yine MK¹ / Beşir aña ol-dem: Beşir’e yine aña AÖ, Beşir yine aña FK², ol-dem Beşir aña YK / aña ol-dem: yine aña FK¹, MK², döndi aña MK¹ / ol-dem: yine A // Oğlunuñ: Oğluğunuñ A, Oğlunuñ FK², MK¹, Oğluñ YK / söyle didi: dir söyledi FK¹.

²⁷¹⁵ Hatun eydür: Eydür A / Beşir: Beşir FK² // Güldi: Geldi adı MK², Geldi YK / Güldi anı: İlerü geldi A / işidicegez: işidicek A, FK², MK¹, işidincegez YK / Beşir: Beşir FK².

²⁷¹⁶ Didi Beşir: Beşir ider MK² / Beşir: Beşir’e AÖ, Beşir FK² / olsun: olsun YK / saña: size MK² // Oğluñam ben: Oğluñam AÖ / gel-berü: gel FK¹, gel didi MK² / yaña: sen yaña FK¹, bize MK².

²⁷¹⁷ ol va‘ desı: va‘ desı A, MK¹ // Tur: Kalk YK / Tur yuğaru: Tur A, Didi yığırı MK² / yuğaru görüşëlüm: gel görüşerim FK¹ / ey: iy AÖ / anam: benim anam A, ana AÖ, FK¹, FK².

2723 Anasından ayru çok dertler çeküp

Anasın añup gelën yavrucağum

2724 Gözüm yaşı seyl olup aqar-iken

Gelüben yaşın silen yavrucağum

2725 Ben Ğarīb'i aqlar-iken güldüren

Düşmüşün elin alan yavrucağum

2726 Bunı didi anasıyla tırdılar

Oğlan ana eve alup geldiler

2727 Ya' kûb evde aqlayubanı tıurur

Beşîr anasıyla iquerü girür

²⁷²² Küçücekden: Küçükden FK¹, Küçükden FK² / ayruluq derdin: ayruluğı A / derdin: der derdin MK² // Anasın: Anasını A. Bu beyit M ve YK'de yok.

²⁷²³ Bu beyit YK'de 2724. beyitten sonra gelmektedir. ayru çok: ayrılıp MK¹ / çeküp: çeken FK¹, FK², MK¹, MK² // Anasın: Ana YK. Bu beyit A'da yok.

²⁷²⁴ Gözüm: Gözi FK¹, FK² / seyl: sil AÖ, siyl FK², sel MK², YK / olup: olur MK² / aqar-iken: aqarken FK¹, YK // Gelüben: Gözüm A, Gelüp AÖ, Gözümün FK¹, MK² / yaşın: yaşını A, yaşımı AÖ, gözi yaşın FK². Bu beyit MK¹'de yok.

²⁷²⁵ Ben: Biz MK² / Ğarīb'i: Ğarīb FK¹ // Düşmüşün elin: Düşmüş iken elüm FK¹.

²⁷²⁶ Bunı didi anasıyla: Bu sözi söyleyüp anda A, Bu sözi söyledi anda FK¹, MK², Bu sözi söylödi anda FK² / didi anasıyla: söyler ikisi AÖ, söyleyüp anası MK¹ / tırdılar: yürüdiler AÖ // Oğlan ana: Anda oğlun MK² / Oğlan ana eve alup: Ana oğlun alubanı A, Ana oğlun alup eve AÖ, FK², Ana oğul olup eve FK¹, Ana oğlun alup eve MK¹ / geldiler: vardılar AÖ.

²⁷²⁷ Ya' kûb evde: Evde Ya' kûb A, FK¹, FK², MK² / evde aqlayubanı: aqlayuban evde MK¹ / aqlayubanı: aqlayuban A, AÖ, FK¹, FK², MK², YK / tıurur: oturur A, MK², oturur AÖ, FK², MK¹, ol durur YK // Beşîr: Beşîr FK² / anasıyla: anası'la AÖ / girür: gelür MK².

- AÖ88a 2728 Girdi cāriye aña muştuladı
İşde Yūsuf' dan haber geldi didi
- M88a 2729 Ya' kûb anı işidicek haykırur
' Aklı gitdi kendüyi yire urur
- 2730 ' Aklı geldi yine ol-dem oturur
İlerü vardı Beşîr selâm virür
- FK²100a 2731 Yūsuf' uñ gömlëgini aña şunar
Aldı Ya' kûb anı yüzine sürer
- 2732 Çünkü Ya' kûb anı sürdi yüzine
Tañrı nûr virdi hem iki gözine
- 2733 Açılup bayağı oldu gözleri
Bağdı gördi gökdeki yılduzları

²⁷²⁸ Girdi: Vardı MK² / cāriye: cāriyye MK¹ / aña: anı MK² / muştuladı: muştuluk didi M, mücedeledi MK¹.

²⁷²⁹ işidicek: eşidüben FK¹, eşidincek MK² / haykırur: çığırur AÖ // ' Aklı gitdi: Uşşı gider MK².

²⁷³⁰ ' Aklı geldi yine ol-dem: Yine ' aklı gelüben ol A / geldi yine ol-dem: başına geldi kalğup yine MK² / yine ol-dem: durdı yine AÖ, MK¹, şordu yine FK¹, tırdı gine FK², gine durdı YK / oturur: oturdu YK // İlerü: İçeri MK¹ / vardı: varup A, MK² / Beşîr: Beşîr FK² / virür: virdi YK.

²⁷³¹ şunar: şunuvirür FK¹ // Ya' kûb anı: anı Ya' kûb MK¹, Ya' kûb YK / yüzine: gözine MK¹.

²⁷³² Ya' kûb anı sürdi: sürdi Ya' kûb anı A, AÖ, FK² / anı sürdi: sürdi anı MK² // hem: ol MK² / hem iki: iki A, FK¹, YK. Bu beyit MK¹'de yok.

²⁷³³ Açılup: Açılur FK¹, Açıldı MK² / bayağı: evvelki gibi MK¹ / bayağı oldu: evvelki gibi MK² / oldu: olur FK¹.

- 2734 Görđi Ya‘kūb Beş̄r̄’i bir hoş yigit
Didi aña ne kişisin di eyit
- MK²82b 2735 Ben k̄uluyam Yūsuf’uñ didi Beş̄r̄
H̄izmete göndürdi beni ol em̄ir
- MK¹141b 2736 Biti yazdı gömlek içinde bile
Ne didiyse andadur aluñ ele
- A81b 2737 Ya‘kūb açdı gömlegi biti çıkar
Kendi okudı anı açdı bakar
- 2738 Bitide yazmış babasına selām
Yūsuf oğluñ Mısr’a sulṭāndur tamām
- 2739 Kim senüñ du‘āñ-ıla irdüm aña
İllā müştākam didi baba saña

²⁷³⁴ Görđi: Baqdı YK / Görđi Ya‘kūb Beş̄r̄’i: Beş̄r̄’i görđi A / Beş̄r̄’i: Beş̄r̄ AÖ, FK¹, MK², YK, Beş̄r̄’i FK² / bir hoş: bir hoşça AÖ, hoş YK // aña: Beş̄r̄’e FK¹ / kişisin: kişisiñ M, MK² / di: baña A, AÖ, FK¹, FK², MK¹, MK², YK / eyit: it A, AÖ, MK².

²⁷³⁵ Ben k̄uluyam Yūsuf’uñ: Yūsuf’uñ k̄uluyam ben A / k̄uluyam Yūsuf’uñ: Yūsuf’uñ k̄uluyam MK² / Yūsuf’uñ didi: didi Yūsuf’uñ AÖ / Beş̄r̄: Beş̄r̄ FK² // H̄izmete göndürdi beni ol: Bu h̄izmete beni gönderdi MK².

²⁷³⁶ Biti: Beni MK¹, Mektüb MK², YK / gömlek: mektüb MK¹ // Ne didiyse andadur: Anda ne dirse anı YK / didiyse: didi ise MK² / aluñ: al A, MK¹ / ele: elüñe A, hele MK².

²⁷³⁷ açdı gömlegi: gömlegi açdı MK², gömlegi YK / biti: beni AÖ, mektüb MK², YK // Kendi okudı anı açdı: Açdı anı kendi okuyup MK² / açdı: açup YK.

²⁷³⁸ Bitide: Başında AÖ, Mektüba MK¹, Mektüba MK², YK / yazmış: yazdı M / yazmış babasına: babasına yazmış FK¹ / babasına: bubasına YK / selām: es-selām MK¹ // Yūsuf oğluñ: Oğluñ Yūsuf A, MK², Oğlu Yūsuf AÖ, Yūsuf’uñ YK / Mısr’a: Mısr FK¹, Mısr(i)r’da YK / sulṭāndur: sulṭān A, MK¹, pādişāh MK² / tamām: ey hümām MK¹, ve’s-selām MK².

- 2740 Murādım h̄ub yüziñi görmek didi
El kavşurup karşıña tırmağ didi*
- 2741 İnşā'allāh naşīb ola varavuz
İkimüz birbirimizi görevüz
- 2742 Ya' k̄ub okuyubanı ağlar-ıdı
Ne vağ(i)t görem Yūsuf'ı dir-idi
- AÖ88b 2743 Gine Beşir'e şorar ol mu' teber
Kimün oğlusın baña virgil haber
- FK²100b, M88b, 2744 Yūsuf'umla mı olursın di baña
YK96b Nice bulduñ nice ulaşduñ aña

²⁷³⁹ Kim: Hem AÖ / irdüm: irdi MK¹ / aña: ben aña FK¹, oña FK² // İllā: Çatı YK / didi baba: baba didi MK², YK.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁷⁴⁰ Murādım h̄ub: Çün murādım AÖ / h̄ub: ol MK² / h̄ub yüziñi: yüzüñi A / yüziñi: cemālün M, YK / görmek didi: görmek-idi MK¹ / didi: diler FK¹, MK², YK // karşıña: karşıña A, MK¹, MK², karşı FK¹, FK², yüzüne M / tırmağ didi: durmağ-ıdı MK¹ / didi: diler FK¹, FK², MK², YK.

²⁷⁴¹ İnşā'allāh: İnşālāh Allāh AÖ / naşīb ola: naşīb ide AÖ, gelesiz FK¹ / ola: ide FK², M, YK / varavuz: varuruz FK¹, varayız MK², varuruz YK // İkimüz: İki hasret MK² / birbirimizi: birbirimiz A, FK², birbirimize FK¹, birbirini MK² / görevüz: göreyiz MK², görürüz YK.

²⁷⁴² okuyubanı: okudu mektübü A, okudu bitü FK¹, okudu bitiyü FK², okur pitiyi MK¹, okuyubanı YK / okuyubanı ağlar-ıdı: ağlar bitisini okudu AÖ / ağlar-ıdı: ağladı A, YK, hem ağladı FK¹ // Ne: ' Aceb ne A / vağ(i)t: vağt M / Yūsuf'ı: ben AÖ, Yūsuf'ı MK¹, ben Yūsuf'um FK¹, ben Yūsuf FK² / Yūsuf'ı dir-idi: didi A / dir-idi: dirdi AÖ, didi FK¹, YK. Bu beyit MK²'de yok.

²⁷⁴³ Gine: Yine A, AÖ, FK¹, FK², MK¹, MK² / Beşir'e: Beşir MK¹ / şorar ol: ol şorar MK² // Kimün: Sen kimiñ MK² / oğlusın: oğlusın MK¹, MK², YK / baña virgil: virgil YK / virgil: vir MK¹.

²⁷⁴⁴ Yūsuf'umla mı: Yūsuf'la mı A, FK², Yūsuf-ıla mı AÖ, Yūsuf ile mi FK¹, MK², Yūsuf'la mı MK¹, YK / olursın: tırursın A, FK¹, durursın AÖ, FK², durursun MK¹, olursun MK², olursın YK / di: didi A, di sen FK¹ // nice ulaşduñ: ulaşduñ AÖ / ulaşduñ: ulaşduñ sen FK¹, irişdiñ sen YK.

- 2745 Didi Beşîr bil senüñ ben uluñam
Hizmet iden cāriyēñüñ oqluyam
- 2746 Beni anamdan ayirup Őatdñ-ıdı
Süd emerdüm yābana atduñ idi
- 2747 Tañrı beni uş gine avuşdurur
FK¹50a Her kişi dñnyāda itdügin bulur
- 2748 Ya^ç k̄ub eydür oql gircek söyledñ*
Kişi n'iderse bulur ha söyledñ
- 2749 Bunı didi tırdı Ya^ç k̄ub görüşür
Helāl eyle oql diyü barıŐur*

²⁷⁴⁵ Beşîr: Beşîr FK² / bil senüñ ben: ben senüñ A, MK¹, ben senüñ hem FK¹, ben seniñ de MK² / senüñ ben: ben senüñ FK² // cāriyēñüñ: cāriyēñüñ MK¹.

²⁷⁴⁶ Beni anamdan: Anamdan MK² / ayirup: alup FK¹, ayiruban MK² / Őatdñ-ıdı: Őatduñdı FK¹, FK² // emerdüm: emer deyü A, MK², emer diyü FK², MK¹ / yābana: yābāna A, AÖ, MK², yābāna FK¹, YK, beni MK¹ / atduñ idi: atduñdı FK².

²⁷⁴⁷ uş gine: yine A / gine: yine AÖ, FK¹, MK¹, MK² / avuşdurur: avıŐdurdu FK¹, avuşdurdu FK² // Her kişi: Kişi MK² / dñnyāda itdügin: ne itdiyse anı AÖ, ne iderse anı FK¹, FK², M, MK¹, YK, ne iderse kendisi MK².

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁷⁴⁸ eydür: dir FK¹ / eydür oql: eydür A / gircek: gerekdür M / söyledñ: didüñ MK¹ // Kişi: Her kişi FK², MK¹ / n'iderse: ne ider FK¹, ne ider FK², MK², YK, ne iderse anı MK¹ / bulur: yavrı MK² / söyledñ: didüñ FK¹, FK², MK¹, söyledi M, dideñ MK². Kişi n'iderse bulur ha söyledñ: Her kişi itdüğini bulur didüñ A, Her kişi itdigini bulur didiñ AÖ.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁷⁴⁹ didi tırdı: deyüp alkdı MK² / tırdı Ya^ç k̄ub: anuñ ile A, Ya^ç k̄ub vardı FK¹, Ya^ç k̄ub tırdı FK² // oql: oqlum YK / diyü: diyüp FK¹, deyüp MK² / barıŐur: yapışur FK¹, görüşür YK.

2750 Beşîr eydür hep helâl olsun saña

Tek du'âlar eyle didi sen baña

MK²83a

2751 Ya' kıub aña çok du'âlar eyledi

Berhudâr ol oğul diyü söyledi*

A82a

2752 Bunı didi Ya' kıub oldı şâdmân

Vir şalavât enbiyâya sen hemân

Ahvâl-i Beyân-ı Yûsuf*

MK¹142a

2753 Gel-berü imdi Yûsuf'ı diyelüm

Nice oldı hâlini söylöyelüm

2754 Cümle kıardaşlarına hil' at virür

Dürlü dürlü anlara ni' met virür

²⁷⁵⁰ Beşîr: Beşîr FK² / hep helâl olsun: helâl olsun hep MK¹ // Tek du'âlar eyle didi sen: Tâ ki sen de bir du'â idesin MK¹ / du'âlar: du'â A, AÖ, YK / eyle: eylesin AÖ / eyle didi: eylesin A, FK¹, MK², eylesin YK / eyle didi sen: eylesin sin FK² / sen baña: baña A, AÖ, FK¹.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁷⁵¹ aña çok du'âlar: andan aña du'â A // Berhudâr: Belhudâr A, AÖ, YK / Berhudâr ol: Berhudâr FK² / Berhudâr ol oğul diyü: Şağ esen kıal deyüp MK² / ol oğul diyü: oğlum saña dir YK / diyü: diyüp FK¹.

²⁷⁵² şâdmân: şâzumân AÖ, bed-gümân FK¹, zamân FK² // enbiyâya: Muşafâ'ya A, AÖ, FK¹, FK², MK¹ / sen hemân: ve's-selâm A, FK¹, FK², iy hümâm AÖ, ey hümâm M, bu zamân MK¹. Bu beyit MK²'de yok.

* Bu başlık sadece AÖ'de yer almaktadır.

²⁷⁵³ Gel-berü: Diñle MK² / imdi: diñle AÖ, FK¹, FK² / imdi Yûsuf'ı: Yûsuf'ı diñle MK¹ / diyelüm: saña diyeyim MK² // söylöyelüm: şerh idelim MK¹, şerh eyleyem MK², söyleyem YK.

²⁷⁵⁴ hil' at virür: virür YK // ni' met: ikrâm YK / virür: kıılır MK¹.

- 2755 Çok libāslar virdi evlādlarına
Varuban geydüre oğlanlarına
- 2756 Bunları esenledi hep göndürür
On biri de çıktdı Ken‘ ān’a varur
- AÖ89a, FK²101a 2757 Bir[i]biriyle bular söylēdiler
Babamuza ne diyēvüz didiler
- 2758 İbni Yāmin didi hīç kayırmañuz
‘ Afv ider şucuñuzı ol kōrkmañuz
- 2759 Yūsuf’ ı bulduğına şükr eyleye
Hep geçen şuçlarımız ‘ afv eyleye
- M89a 2760 Bunı işidüp sevinüp gıtdiler

²⁷⁵⁵ libāslar: libās YK / virdi: virdiler MK¹, virür MK² / evlādlarına: hep evlerine A, AÖ, hem evlērine FK¹, hem evlādına FK², evlerine MK¹, hem evlerine MK² // Varuban: Varalar A, Varup M, MK², YK / geydüre: giderdi AÖ, geydüler FK¹, geydürdiler M, MK¹, YK, geydireler MK² / oğlanlarına: hem oğlanlarına A, oğullarına MK¹, YK.

²⁷⁵⁶ Bunları esenledi: Esenledi bunları A, Bunlar esenleyüben MK² / hep: vü AÖ, çün FK¹, ve FK², YK / hep göndürür: göndürür MK¹, gıtdiler MK² // biri: bir MK² / çıktdı: çün MK² / varur: yürür AÖ, FK¹, FK², yetdiler MK².

²⁷⁵⁷ Bir[i]biriyle: Birbirine MK¹, Birbirleriyle MK² / bular: bunlar A, MK¹, MK², YK / söylēdiler: söyleşür idi A, söylerler-idi AÖ, söylērdi FK¹, söyler-idi FK², söyler idi MK¹, söylerler idi MK² // diyēvüz: diyēlüm A, diyelüm AÖ, YK, diyelim MK¹, MK² / didiler: dir idi A, FK¹, MK¹, dir-idi AÖ, FK², derler idi MK².

²⁷⁵⁸ didi hīç: didi FK², hīç YK / hīç: siz A, ki FK¹, MK¹, kim MK² / hīç kayırmañuz: ğayırmasın AÖ // şucuñuzı ol: şucuñuzı A, ol şuçumuz AÖ, şuçlarıñuzı FK¹, şuçunuz FK², MK¹, şuçumuzu MK² / kōrkmañuz: atañuz A, kōrkmayasız AÖ, kōrmañuz YK.

²⁷⁵⁹ Yūsuf’ ı: Yūsuf’a M / şükr: şük(ü)r YK // şuçlarımız ‘ afv: şuçlarıñuzı ‘ afvı YK. Bu beyit A, AÖ, FK¹, FK², MK¹ ve MK²’de yok.

Şağ esēn hep evlerine yitdiler

2761 Ya‘ k̄ūb-ıla hep gelüp görüſdiler

Utanup derler içine düſdiler

2762 Didiler ſuçumuzu bağıſlağıl

Biz haṭā itdük keremler iſlegil

2763 Biz Yūsuf’ı senden ayırduğ idi

Şatuban bāzirgāna virdük idi

2764 Tañrı anı Mıſır’a sulṭān eylemiş

Hükmdār issi ulu ḥan eylemiş

2765 Sen aña didiñ-idi sulṭān ola

Cümle ‘ ālem ḥükmine fermān ola

²⁷⁶⁰ sevinüp: sevnüben FK¹, sevnüp FK², sevnüſüp M, YK, ſād olup MK¹ / gitdiler: geldiler A // esēn: selāmet MK¹, ve esēn YK / hep evlerine: evlerine A, M, MK¹, MK², YK / yitdiler: gitdiler M.

²⁷⁶¹ Ya‘ k̄ūb-ıla: Ya‘ k̄ūb bile AÖ / gelüp: varup AÖ // derler: ter MK¹, didēler MK². Bu beyit A’da yok.

²⁷⁶² ſuçumuzu: ſuçumuz A, FK², MK¹, MK², bizüm ſuçumuz FK¹ // haṭā: haṭālar MK¹, ſuç YK / itdük: iſledik MK² / keremler: sen keremler MK¹, sen kerem MK², sen mürüvvet YK / iſlegil: eylegil MK².

²⁷⁶³ ayırduğ idi: ayırduğudı FK² // Şatuban: Şatup MK² / bāzirgāna: bezirgāna A, bezirgāna FK¹, MK², YK / virdük idi: virdüğüdi FK².

²⁷⁶⁴ Tañrı anı: Haḡ te‘ ālā MK² / eylemiş: eyledi MK² // Hükmdār: Meded A, Hükmdād AÖ, Hükmidār FK¹, M, Hük(ü)mdād FK², HükM MK¹, Hük(ü)m MK² / issi: FK¹, olup YK / ulu: ol FK¹ / ḥan: cān AÖ / eylemiş: eyledi MK².

²⁷⁶⁵ Sen aña: Sen A / didiñ-idi: dimiſdiñ MK² / sulṭān: pādiſāh YK / ola: olası A, FK¹, FK², MK² // Cümle ‘ ālem: ‘ Ālemiñ MK² / ḥükmine fermān: ḥükmiñde A / ola: olası A, FK¹, FK², MK².

- 2766 Hep senüñ himmetüñ-[i]le bulmış ol
Didigiñden dağı artuğ olmış ol
- MK²83b, YK97a 2767 Böyle diyüp cümlesi ağlağdılar
Hep gelüben ayağına düğdiler
- 2768 Didiler ھاڭkuñ bize eyle ھeläl
Zīra biz bunda ھاandıđ çok vebäl
- 2769 Ya‘ ھاüb eydür Őuçuñuz bađıŐladum
Cürmiñüzi eylüğe ŐađıŐladum
- A82b 2770 Tañrı’nuñ tağdıri hep olsa gerek
Her kişi yazılanı görse gerek
- AÖ89b, FK²101b, 2771 Bunı didi Ya‘ ھاüb elin ھاaldurur
MK¹142b ھاđ te‘ älā ھاızretine yalvarur

²⁷⁶⁶ Hep: Hem AÖ, MK¹ / bulmış: bulmışdı AÖ / bulmuş ol: öyle olmuş FK¹ // Didigiñden: Didükden FK¹, Didiklerüñden M, Didikden YK. Bu beyit A’da yok.

²⁷⁶⁷ cümlesi: cümle FK¹ // Hep: Hem AÖ / Hep gelüben ayağına: Gelüben ayağına hep A / gelüben: gelüp FK², MK¹, YK.

²⁷⁶⁸ ھاڭkuñ bize: ey baba bize ھاڭkuñ A / eyle: it MK¹ // Zīra: Zīrā A, FK¹, M, MK¹, YK / Zīra biz bunda ھاandıđ çok: Biz ھاarıŐdıđ bunda çok kesr ü MK² / biz bunda: bunlarda biz MK¹, bunda YK.

²⁷⁶⁹ Őuçuñuz: cümlesin A / bađıŐladum: bađıŐladıđ M, bađıŐladıđ YK // Cürmiñüzi: Cürmüñüz hep AÖ, Cürmüñüz FK² / eylüğe: hep eylüğe FK¹, eylü MK² / ŐađıŐladum: bađıŐladım MK². Cürmiñüzi eylüğe ŐađıŐladum: Tañrı’nuñ emri böyledür iŐledük A, ‘Afv idüben size ‘atā iŐledüm MK¹, Tañrı’nuñ emridür öyle iŐledik YK.

²⁷⁷⁰ tağdıri: tağdır FK¹, FK² / tağdıri hep: tağdıri A, MK¹, hep tağdıri MK² // Her kişi yazılanı: Yazılanı her kişi MK². Bu beyit M ve YK’de yok.

2772 Yā İlāhī bunları ‘afv eylegil

Şuçlarınıñ yarusın maḥv eylegil

2773 Ya‘ kḫūb anlara du‘ ālar eyledi

Geldi Cebrā’īl inūben söyledi

FK¹50b

2774 Didi Tañrı ḥācetūñ kıldı revā

Anlaruñ hep derdine oldı devā

2775 Atası ‘afv eyleyicek oğlunu

Tañrı yarlıgar kamu suçlarını

M89b

2776 Cebrā’īl Ya‘ kḫūb’a ol-dem söyledi

Didi Rabb’ūñ bil saña emr eyledi

2777 Mısr’a gitmege yarağın idesin

²⁷⁷¹ Bunı didi: Bu kez FK¹, Çün durup YK / didi: deyüp MK² / elin: elini FK¹, YK.

²⁷⁷² bunları: bunları sen MK¹, bunlara YK // Şuçlarınıñ: Şuçlarını FK¹, Şuçların MK¹, YK / yarusın: yazısın A, AÖ, FK², cümle sen FK¹, bağışla MK¹, yazısın MK², bārī sen YK.

²⁷⁷³ du‘ ālar: du‘ ā YK // Cebrā’īl: Cebrā’īl MK¹, YK / inūben: inibeni FK², inüp MK¹.

²⁷⁷⁴ Didi: Dir-idi FK¹ / revā: ḳabül YK // hep: her A / hep derdine: derdine hep AÖ / oldı: irdi FK¹, MK², kıldı M / devā: revā AÖ. Anlaruñ hep derdine oldı devā: Ḥaḳ selām itdi saña olma melül YK.

²⁷⁷⁵ Atası: Ata A, Babası MK¹ / ‘afv eyleyicek oğlunu: oğluna du‘ ālar ider YK / eyleyicek: idicek MK¹, eyleyince MK² // yarlıgar: şaḳlar A / kamu suçlarını: suçlarını FK² / suçlarını: suçunu FK¹. Tañrı yarlıgar kamu suçlarını: Yarlıgar kamu günāhları gider YK.

²⁷⁷⁶ Cebrā’īl: Daḫı Cebrā’īl FK² / Cebrā’īl Ya‘ kḫūb’a ol-dem: Daḫı Cebrā’īl Ya‘ kḫūb’a AÖ, FK¹, Daḫı Cebrā’īl Ya‘ kḫūb’a MK¹ / ol-dem: anda MK² // Rabb’ūñ bil: kim Rabb’ūñ FK¹, Rabb’ūñ MK¹, YK / Rabb’ūñ bil saña emr: emri saña A / bil saña: saña FK². Didi Rabb’ūñ bil saña emr eyledi: Hicret kılpup Mısr’a varsın didi MK².

Durmayuban Һasretüne gidesin

2778 Çün bunu işitdi Ya' kûb tiz Һurur

Ehlini cem' eyleyüp yola girür

2779 Yetmiş iki kişi ile gitdiler

Şehr-i Mısr'a gelübeni yitdiler

2780 Yüsuf'a bir muştucu gelmiş idi

Uş atañ Һardaşlaruñ geldi didi

2781 Yüsuf anı işidüben şaz olur

Cümle Һalk Һıksun diyü ağaz olur

MK²84a

2782 Cümle begler dirilüben geldiler

Cem' olup Һabl u negäre Һaldılar

²⁷⁷⁷ gitmege: gitmek A, FK¹, FK², YK / yarağın: yarağ AÖ, MK¹, yarağuñ FK² / idesin: eyleyesin AÖ, hem idesin FK¹, idesiñ YK // Durmayuban: Һurmayup A, FK¹, Durmayup MK¹ / gidesin: gidesiñ YK. Bu beyit MK²'de yok.

²⁷⁷⁸ FK¹'de beytin ikinci mısrası yok. Çün bunu: Çün FK² / bunu işitdi: işitdi A / bunu işitdi Ya' kûb: Ya' kûb işitdi MK¹, eşitdi Ya' kûb anı MK² / tiz: tez A, M, MK², tiz FK², MK¹ / tiz Һurur: Һurdi FK¹ / Һurur: Һurdi A, durdi FK² // Ehlini: Ehl-i beytin A, MK¹, Ehli beytin AÖ, FK² / Ehlini cem' eyleyüp yola: Ehl-i beyt-ile yola tez MK² / cem' eyleyüp: aluban MK¹ / eyleyüp: idüp A, AÖ, FK² / girür: girdi A, FK².

²⁷⁷⁹ Yetmiş: Anda yetmiş MK² / iki kişi ile: kişiyle yola A, kişi ile bile olup FK¹, kişi bile FK², MK² / kişi ile: kişi'le AÖ, kişiyle MK¹, YK / gitdiler: girdiler A // Şehr-i Mısr'a gelübeni: Vardılar şehr-i Mısr'a A, Varuban şehr-i Mısr'a AÖ, Vardılar hem şehr-i Mısr'a FK¹, Vardılar hem şehr-i Mısr'a FK², Mısr şehrine gelüben MK¹, Varup Mısr şehrine MK², Şehr-i Mısr'a varuban YK.

²⁷⁸⁰ muştucu: mücteci FK², mücdeci MK¹, müzdecı MK² / gelmiş idi: virüpdı AÖ, virmiş idi FK¹, virmiş-idi FK², göderdiler MK¹, varmış idi MK² // Uş: İş MK² / Uş atañ: Atañ uş AÖ, Atañ M, YK, Ata MK¹ / geldi didi: hep geldiler MK¹, gelür idi MK², gelür didiler YK / didi: didiler M. Yüsuf'a bir muştucu gelmiş idi: Muştucu Yüsuf'a irsäl itdiler M, Yüsuf'a muştucu irsäl itdiler YK.

²⁷⁸¹ işidüben: işidüp MK¹ // Һıksun diyü: Һıksıñ diye YK / ağaz: avaz A, MK², i' zaz AÖ, nidā MK¹ / olur: virür MK².

- 2783 Çıkdı Yūsuf anları karşıladı
Karşu çıksun kimse kalmasun didi
- AÖ90a, FK²102a 2784 Ya‘ kûb’a karşıucılar yürüdiler
Birbirine çünkü yakın vardılar
- 2785 Deve ile Ya‘ kûb ilerü varur
Gördi Yūsuf leşker önünce yürür
- A83a 2786 Yūsuf’ı gördi vü oldı bî-karār
Şıçrayup indi devesinden i yār
- 2787 İndi Yūsuf Ya‘ kûb’a karşı varur
Elin öpdi ayağına yüz sürür
-
- ²⁷⁸² dirilüben: cem‘ oluban A, dirilüben hep FK¹, derilüp hep MK², dürülüben YK // olup: oluban A, FK², MK¹, YK / tabl u: tab(ı)l AÖ, tabl FK¹, FK², YK, tabl-ı M, tablı MK² / negäre: negäreler FK², nekkäre M, nekkär YK / çaldılar: vurdılar FK¹, urdılar FK², MK².
- ²⁷⁸³ anları karşıladı: bunlar ile karşılar MK¹ // çıksun: çıkıñ AÖ, FK² / kalmasun: kalmasıñ YK / didi: didiler MK¹.
- ²⁷⁸⁴ karşıucılar: karşı çün A, karşı bular AÖ, FK¹, FK², karşı çıkup MK¹, karşı bunlar MK² / yürüdiler: vardılar MK¹ // Birbirine çünkü: Çünkü birbirine MK² / vardılar: geldiler AÖ, MK¹, MK².
- ²⁷⁸⁵ Deve: Ruvîl FK¹, M, Rübîl YK / Deve ile: Devëyle AÖ, Deveyle FK² / varur: yürür AÖ, MK¹ // Yūsuf: Ya‘ kûb AÖ / leşker: ‘asker MK¹ / leşker önünce yürür: Ya‘ kûb’a önce gelür MK² / önünce: önce FK¹, FK² / yürür: gelür AÖ, MK¹, varur FK². Bu beyit A’da yok.
- ²⁷⁸⁶ Yūsuf’ı: Yūsuf AÖ, Anı Yūsuf MK² / Yūsuf’ı gördi: Gördi Yūsuf A / vü: ve FK², M / vü oldı: oldı ol-dem A, oldı FK¹, MK¹, MK², YK / bî-karār: bî-karar FK², bakar YK // Şıçrayup: Şıçrayuban A, Şıçradı MK² / indi devesinden: devesinden AÖ, FK¹ / devesinden: devedi A, deve üstinden M / i: ey A, MK² / i yār: inër FK², bî-karār MK¹ / yār: yäre AÖ.
- ²⁷⁸⁷ İndi Yūsuf: Yayan olup MK² // Elin: Elini FK², MK¹ / öpdi: öpüp FK¹, YK, öper MK² / sürür: urur MK¹, MK².

MK¹143a 2788 Ya' k̄ub anda Yūsuf' uñ hālin görür

Eli ile t̄utdı başın k̄aldurur

2789 Yā Yūsuf dir k̄alk göreyin yüzüni

İşideyüm t̄atlu şeker sözüni

2790 K̄oçdı Ya' k̄ub Yūsuf' ı ağlaşdılar

İki h̄asret birbirin k̄avuşdılar

M90a, YK97b 2791 Şāzısından Ya' k̄ub anda ağladı

Gözi yaşı seyl oluban çağladı

2792 Yerde gökde cümle maḥlūk ne-ki var

Bunlaruñ derdinden oldı bī-karār

2793 Geldi bu ḥalk̄ Ya' k̄ub-ıla görüşür

Cümle ilerü varuban t̄urışur

²⁷⁸⁸ Eli ile: Eliyle A, FK¹, FK², MK¹, YK, Eliyile AÖ / t̄utdı başın: başın dutdı MK¹ / başın: başını YK.

²⁷⁸⁹ Yā Yūsuf dir: Der Yā Yūsuf MK² / Yūsuf dir: Yūsuf MK¹ / dir k̄alk: k̄alk AÖ / dir k̄alk göreyin yüzüni: aç yüzüni göreyim A / k̄alk: kaldır YK / k̄alk göreyin: başuñı k̄aldur görem FK¹ / göreyin: göreyim FK², MK¹, MK² // İşideyüm: İşidelim MK¹, İşideyin YK / t̄atlu: daḥı FK², MK² / t̄atlu şeker: hem şekerden FK¹, şekerden t̄atlu MK¹, şeker daḥı YK. İşideyüm t̄atlu şeker sözüni: Daḥı şeker sözüni işideyim A.

²⁷⁹⁰ K̄oçdı Ya' k̄ub Yūsuf' ı: İkişi k̄ucalaşur MK² / Ya' k̄ub Yūsuf' ı: Yūsuf babasın AÖ, Yūsuf Ya' k̄ub'a FK¹, M // birbirin: birbiriyle AÖ, birbirine FK¹, FK², MK², YK, bir yire MK¹ / k̄avuşdılar: düşdiler MK². İki h̄asret birbirin k̄avuşdılar: Göz yaşını siyl idüp çağlaşdılar A.

²⁷⁹¹ Ya' k̄ub: anlar A, FK¹, MK² / Ya' k̄ub anda: anda FK² // Gözi: Gözleri FK¹, MK² / seyl: siyl AÖ, FK², sel MK², YK / oluban: olup FK¹, MK². Gözi yaşı seyl oluban çağladı: İki h̄asret birbirini bağladı A. Bu beyit MK¹'de yok.

²⁷⁹² Yerde gökde: Yeri gök A, Yir ü gökler AÖ, Yir gök FK¹, Yiri gökler FK² / maḥlūk: maḥlūkāt A // Bunlaruñ: Anlaruñ A / oldı: oldılar FK¹ / bī-karār: bī-karār FK². Bu beyit M, MK¹ ve YK'de yok.

2794 Ya' k̄ub üzre çok saçular saçdılar

Geldüğine cümle halk sevnışdiler

2795 Gine atlarına binüp gitdiler

Söyleşürler ikisi gör ne_itdiler

MK²84b

2796 Yūsuf eydür düşi ta' b̄ir itdiñüz

Cümle oldı her ne-kim buyurdıñuz

AÖ90b, FK²102b

2797 Çok şük(ü)rler Tañrı'ya ol kim bizi

Getürdi bir araya cümlemüzi*

2798 Bunı didi şāz oluban gitdiler

Şehr-i Mısr'a varubanı yitdiler

²⁷⁹³ Bu beyit M ve YK'de 2794. beyitten sonra gelmektedir. Geldi bu: Cümle A / Ya' k̄ub-ıla: bile AÖ, Ya' k̄ub'la MK¹ / görüşür: görüşdiler A // Cümle: Cümlesi MK² / ilerü varuban: varup ilerüye A, varuban ilerü FK¹, FK², varup ilerü MK² / tırışur: düşdiler A.

²⁷⁹⁴ Ya' k̄ub: Ya' k̄ub-ıla MK² / Ya' k̄ub üzre: Ya' k̄ub'a MK¹ / çok: hep FK¹, b̄i-ħad MK¹ / saçular: saçu A, AÖ, MK¹ // Geldüğine cümle halk: Z̄irā geldüğine A, Z̄irā geldüğine hep AÖ, Z̄irā geldüğine hep FK¹, Z̄irā geldüğine hep FK² / cümle halk: cümlesi MK² / sevnışdiler: sevinüşdiler A, sevindiler FK¹, söyleşdiler MK². Geldüğine cümle halk sevnışdiler: Dürlü cevher ile nisār döktiler MK¹.

²⁷⁹⁵ Gine: Yine A, AÖ, FK¹, MK², Gine anlar MK¹ / atlarına: atlar ile MK² / binüp gitdiler: bindiler MK¹ // Söyleşürler: Söyleşerek MK¹, Söyleşür MK², YK / ikisi: iki YK / gör ne_itdiler: görüşdiler A, FK¹, görüşdiler AÖ, gözetdiler M, bir gitdiler MK¹ / ne_itdiler: n'itdiler FK², n'etdiler MK².

²⁷⁹⁶ düşi ta' b̄ir: ta' b̄ir düş A, AÖ, FK¹, ta' b̄iri düş FK² / ta' b̄ir: ta' b̄ir YK // kim: ki A, MK² / buyurdıñuz: siz didiñüz A, siz didiñiz AÖ, siz itdiñüz FK¹, siz itdiñüz FK², siz didiñüz MK¹, siz itdiñiz MK².

* Bu mısramın vezni kusurlu.

²⁷⁹⁷ Çok şük(ü)rler: Şük(ü)rler MK¹ / şük(ü)rler: şük(ü)r MK² / Tañrı'ya ol kim: Tañrı-kim ol AÖ, kim Tañrı ol FK¹, kim ol Tañrı M, YK / ol kim: kim ol FK², MK² / kim: Ĥağ MK¹ // Getürdi bir araya: Bir araya getürdi MK².

²⁷⁹⁸ Bunı: Çün M / didi: deyüp A, MK² / şāz oluban: şükr idüben AÖ / oluban: olubanı M, olup MK² // Şehr-i: Şehre AÖ, Şehri FK¹ / Şehr-i Mısr'a varubanı: Varuban şehriñ içine A, Mısr şehrine varuban MK¹, Mısr şehrine varup MK², Şehre varuban Mısr'a YK / varubanı: varuban FK².

- 2799 Şehrūñ içi şöyle tonanmış idi
Şanki uçmak gibi bezenmiş idi
- 2800 Gezdiler anı temāşā kıldılar
Şonra dönüp sarāyına geldiler *
- A83b 2801 Geçdi Yūsuf atasıyla oturur
Cümle arkadaşın yanına götürür
- 2802 Yūsuf atası dizin öpër-idi
Cümle arkadaşlar yüzün öpër-idi
- 2803 Çok şük(ü)r Hālîk'a bizi itdi bir
Şeytānı merdūd idüben itdi kör

²⁷⁹⁹ Şehrūñ: Şehr MK¹ / şöyle: cümle FK¹, MK² / tonanmış idi: döşenmiş-idi AÖ, tonanmışdı FK¹, FK², YK // Şanki: Şankim FK¹, Hāşā YK / uçmak: uhlak MK² / bezenmiş idi: bezenmişdi FK¹, bezenmişdi FK².

²⁸⁰⁰ Gezdiler: Gördiler A, Kendileri MK², Geldiler YK / anı: anı şöyle MK¹ / temāşā: temāşa FK² // dönüp: turuban A, dönüben AÖ, FK², tolanup MK² / sarāyına: şarāya A, sarāya AÖ, FK¹, FK², MK¹, yavraya MK² / geldiler: vardılar FK¹, FK², MK¹.

* Bu beyitten sonraki 125 beyit FK¹'de olmayup bu nüsha şu beyitle sonlanmaktadır: Fā' ilāt fā' ilāt fā' ilāt / Ğāfil olma gice gündüz oqu yat.

²⁸⁰¹ atasıyla: atas'ıla AÖ, FK² // Cümle arkadaşın: Hep arkadaşların MK², Kardeşların YK / arkadaşın: arkadaşların A, FK², arkadaşlarını MK¹ / yanına: hep MK¹.

²⁸⁰² dizin: yüzün M // Cümle arkadaşlar: Kardeşlarınıñ FK², MK¹, Kardeşlarınıñ MK² / öpër-idi: yapar idi MK². Cümle arkadaşlar yüzün öpër-idi: Kardeşların hikāyet ider idi A. Bu beyit AÖ ve YK'de yok.

²⁸⁰³ şük(ü)r: şük(ü)rler M / Hālîk'a: Tañrı'ya A, FK², MK² / itdi bir: bir itdi A, FK², bir etdi MK² // merdūd: merdūdü A / idüben: idüp A, eyleyüp MK², YK / itdi kör: kör itdi A, FK², kör eyledi MK². Bu beyit AÖ ve MK¹'de yok.

2804 Çünkü Yūsuf Ya‘kūb-ıla vaşl olur

Diñle imdi ihtilāf nice olur

2805 Ba‘zılar kırk yılda buldı didiler

Ba‘zılar yitmişde buldı didiler

2806 Çünkü anlar şādān oldılar tamām

Vir şalavāt Muştafā’ya ve’s-selām

Der-Beyān-ı Ahvāl-i Zelḥa *

M90b 2807 Zelḥa bir gün Ya‘kūb’a göre varur

On iki oğlanları bile varur

MK¹143b 2808 Geldi Zelḥa öpdi Ya‘kūb’uñ elin

Öpdi hep oğlanları birin birin

²⁸⁰⁴ Yūsuf Ya‘kūb-ıla: Ya‘kūb’la bu dem A, Ya‘kūb Yūsuf-ıla AÖ, Ya‘kūb Yūsuf’la MK¹, Ya‘kūb Yūsuf’a MK² / vaşl: vāşıl A, FK², MK², YK // Diñle imdi: Burada MK² / ihtilāf: ihtilāfi FK² / nice: ḥāşıl MK².

²⁸⁰⁵ Ba‘zılar: Ba‘zıları MK² / yitmişde: seksende A, yetmiş yılda MK¹. Bu beyit AÖ’de yok.

²⁸⁰⁶ anlar: bunlar A, AÖ, FK², MK¹, YK / anlar şādān: şāzumān MK² / şādān: şāzumān A, AÖ, FK², şādumān MK¹ / şādān oldılar tamām: buluşup şāz oldılar YK / oldılar: oldı A, AÖ, FK², MK¹ / tamām: ey cān A, i cān AÖ, ey-cān FK², hemān M, MK². Vir şalavāt Muştafā’ya ve’s-selām: Muştafā’ aşkına şermbāz oldılar YK.

* Bu başlık sadece AÖ’de yer almaktadır.

²⁸⁰⁷ Zelḥa: Zeliḥā A, Zeliḥa MK¹, MK² / bir gün Ya‘kūb’a: Ya‘kūb’ı A / Yākūb’a: Ya‘kūb’ı AÖ, Ya‘kūb FK² / göre varur: görmege gelür A, gelür MK¹ // On: Ol AÖ / oğlanları: oğlu ile AÖ / oğlanları bile varur: oğlu ile bile görür MK¹.

²⁸⁰⁸ MK²’de mısralar takdim-tehirlidir. Zelḥa: Zeliḥā A, Zeliḥa MK¹, Zeliḥa daḥı MK² / Ya‘kūb’uñ: Ya‘kūb A, MK¹, MK² // hep: hem AÖ, MK¹, MK² / hep oğlanları: oğulları hep YK / birin birin: elin MK¹.

2809 Aya beñzer Yūsuf'ũñ oğlanları

Gördi Ya'ķūb öpdı çođdı anları

FK²103a, MK²85a 2810 Şordı Ya'ķūb Yūsuf'a ki ey cānım

Bu yigitler neñ-durur digil cānım

2811 Yūsuf eydür Tañrı virdi bunları

Ya'ķūb ođlı Yūsuf'ũñ oğlanları

2812 Bildi Ya'ķūb Yūsuf'ũñ oğlanları

Zelĥa'dan olduğumı anları *

2813 Gördi Ya'ķūb anları şükr eyledi

Zelĥa'ya ĥay(ı)r du'ālar eyledi

2814 Zelĥa anı evine da'vet ider

İşit imdi Yūsuf'ı gine n'ider

²⁸⁰⁹ oğlanları: oğulları MK¹ // Gördi Ya'ķūb öpdı çoğdı: Zelĥa'dan olduğumı bil M, Zelĥa'dan oldu bil YK / öpdı çoğdı: çoğdı öpdı FK². Gördi Ya'ķūb öpdı çoğdı anları: Bu yigitler neñdür digil bunları MK¹. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁸¹⁰ Yūsuf'a ki: Yūsuf'a A / ki: eydür AÖ, MK¹, dir FK² / ey cānım: i-cān AÖ // neñ-durur: neñdür A, MK² / digil: seniñ ey MK² / cānım: senüñ A, FK², hemān AÖ. Bu yigitler neñ-durur digil cānım: Yūsuf eydür Tañrı virdi sulţānum MK¹. Bu beyit M ve YK'de yok.

²⁸¹¹ oğlı: ibni A / oğlanları: oğulları MK². Bu beyit AÖ, M, MK¹ ve YK'de yok.

²⁸¹² Yūsuf'ũñ: Zelĥa'yı AÖ, FK², Zelĥa MK¹, Zelĥa'nın MK² // Zelĥa'dan: Zelĥā'dan A, Zelĥa'dan AÖ, FK², Zelĥa'dan MK¹ / olduğumı: olduğum MK¹ / anları: hem anları AÖ, FK², bildi anı MK². Bu beyit M ve YK'de yok.

* 2812-2920. beyitler arasındaki 107 beyit A, FK² ve MK²'de yoktur.

²⁸¹³ Gördi: Bildi MK¹ / şükr: şük(ü)r M // Zelĥa'ya: Zelĥa'ya MK¹ / ĥay(ı)r: ĥayr u M. Bu beyit AÖ'de yok.

- 2815 Senüñ eviñe babam varmaz didi
Begler evidür babam girmez didi
- AÖ91a 2816 Kendi evi gibi ev gerek aña
Yiye içe gire otura aña
- 2817 Zelḥa anda tiz bir ev yapdurur
Ya' ḳub'uñ evi gibi bünyād urur
- 2818 Hem faḳirler döşegin döşediler
Daḥı arpa etmegin bişürdiler
- YK98a 2819 Da' vet itdi Ya' ḳub'a anda varur
Gördi faḳirler evidür oturur
- 2820 Arpa etmegin öñüne getirür
Faḳirler ṯa' āmin aña yidürür*

²⁸¹⁴ Zelḥa anı evine: Zelīḥa bir gün anı MK¹ / ider: eyledi MK¹ // Yūsuf'ı: Yūsuf AÖ, Yūsuf da M, Yūsuf'a YK / gine: aña AÖ, gör MK¹ / n'ider: n'eyledi MK¹, ne ider YK.

²⁸¹⁵ babam: bubam YK / varmaz: girmez MK¹ // babam: aña MK¹, YK / girmez: varmaz MK¹. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁸¹⁶ aña: gire AÖ, MK¹ // Yiye içe: Yimegin yiyüp AÖ, Yimek yiyüp M, MK¹ / gire: girüp AÖ, M, girüben MK¹ / otura aña: otura AÖ, MK¹.

²⁸¹⁷ tiz: *-metin-* tiz. Zelḥa anda tiz: Zelīḥa anda MK¹ / tiz: tez M // evi gibi: gibi YK / bünyād urur: itdürür MK¹.

Bu beyit AÖ'de yok.

²⁸¹⁸ döşediler: döşetdiler AÖ // etmegin: etmek YK.

²⁸¹⁹ Da' vet itdi: Da' vət YK / Ya' ḳub'a: Ya' ḳub MK¹ / anda: aña YK // faḳirler evidür: faḳir evi girdi MK¹. Bu beyit AÖ'de yok.

2821 Şunuban Ya' kûb ol aşdan yidiler

Ehl-i Hâk[ç]'uñ yimegidür didiler

2822 Ya' kûb ol evde oturdu nece yıl

Çırç yıl oturdu ol evde öyle bil

2823 Yûsuf'a [hem] geldi bir gün söyledi

Destûrîñla eve gideyin didi *

2824 Hem dağı düşümde gördüm dëdemi

Ol da da' vet itdi yanına beni

M91a, MK¹144a 2825 Yûsuf anı işidicek ağladı

Nice ayrılam baba senden didi

2826 Destur aldı Ya' kûb atlandı gider

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁸²⁰ getürür: getürdiler M, YK // ta' âmın aña: ta' âmın YK / yidürür: yitürür AÖ, yidürdiler M, YK.

²⁸²¹ Ya' kûb ol: ol YK / ol aşdan yidiler: andan yidi MK¹ // Ehl-i: Ehli YK. Ehl-i Hâk[ç]'uñ yimegidür didiler: Hâk ehliniñ yimegi budur didi MK¹. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁸²² evde oturdu: ev içinde MK¹ // Çırç: Tamâm çırç MK¹ / ol evde öyle: şöyle MK¹, öyle YK. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁸²³ Yûsuf'a [hem]: Yûsuf anı M / Yûsuf'a [hem] geldi: Ya' kûb Yûsuf'a MK¹ / [hem] geldi: geldi di AÖ / [hem] geldi bir gün: bir gün Ya' kûb YK // eve gideyin: gideyim MK¹. Destûrîñla eve gideyin didi: Yiriñe var Tañrı saña emr eyledi M, Yiriñe git diyü Tañrı emr yledi YK.

* 2823-2824. beyitler arasında MK¹'de şu beyit yer almaktadır: Baña Cebrâ'il gelüben söyledi / Yiriñe var Tañrı saña emr eyledi.

²⁸²⁴ dëdemi: didi MK¹, YK // Ol da: Ol M, YK / itdi: ider YK / beni: didi MK¹. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁸²⁵ anı: aña M / işidicek: işidincegez YK // baba: buba YK. Bu beyit AÖ'de yok.

Yūsuf anı göndürüp bile gider

2827 Yūsuf'ı ögütledi Ya'ķūb yine

Dön girü dir tahtña vargıl yine

2828 Atasıyla görüşüben döndi ol

Ayrılıķdan iniledi yandı ol

2829 Mısr'a geldi nice gün ğamġin olur

Cümle begler derilübeni gelür

2830 Didiler kim ey şehā kendün dişür

Vara bir gün sen daġı babañı gör

2831 Aña böyle çok naşihat itdiler

Ṭaġıluban evlerine gıtdiler

2832 Diñle Ya'ķūb çünkü vardı evine

Söyledi oġlanlarına hem yine

²⁸²⁶ Destur: Destir M, Destür MK¹ // Yūsuf anı: Yūsuf YK / anı göndürüp: anuñ ile MK¹. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁸²⁷ Yūsuf'ı: Yūsuf M / Ya'ķūb: Ya'ķūb'a M // girü dir: girü MK¹, YK. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁸²⁸ görüşüben: esenleşüp YK / ol: yine YK // Ayrılıķdan: Ol ayrılıķdan YK / iniledi: inilerdi MK¹. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁸²⁹ ğamġin: ğamġin MK¹, YK // derilübeni: dirilüben AÖ, MK¹, yine katına YK / gelür: cem' olur AÖ.

²⁸³⁰ dişür: *-metin-* devşür. kendün dişür: kendünün dişüresiñ YK // Vara bir gün: Bir günde var M / Vara bir gün sen daġı: Bir iki günden sonra var MK¹ / gör: görüşesiñ YK. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁸³¹ Bu beyit AÖ'de yok.

2833 Didi oğlanlarına kim turalum

Dēdeñüz kabrine varup görelüm

2834 Atası oğlanlarıyla gitdiler

Varuban kabri ziyāret itdiler

2835 Çün ziyāret idüben oturdılar

Kabır kıazar iki kimse gördiler

2836 Ol kab(i)rde misk [ü]   anberler kıoķar

Hem bezenmiş şanki uķmaķdan  ıķar

2837 Vardı Ya   kıub virdi selām anlara

Sin kimiñdür diyü şordı anlara

2838 Anlar eydür Haķ bize emr eyledi

Bilmezüz biz de kimiñdür didi

²⁸³²  unki: Çün MK¹ // hem: ol MK¹. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁸³³ oğlanlarına: oğullarına MK¹ // Dēdeñüz: Dedeñüzüñ MK¹ / kabrine varup görelüm: kabrini göre varalum YK. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁸³⁴ oğlanlarıyla: oğullarıyla MK¹ // kabri: kabre M, ol kabristanı YK. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁸³⁵ Çün: Çünkü YK / oturdılar: vardılar YK. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁸³⁶ misk [ü]: *-metin-* misk-i. kab(i)rde: kab(i)rden M / misk [ü]: misk YK // uķmaķdan: uķmaķdur MK¹ /  ıķar: kıoķar M, eşer MK¹. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁸³⁷ virdi selām: selām virdi MK // Sin kimiñdür: Bu mezar kimüñ MK¹ / diyü: diye YK. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁸³⁸ Anlar: Bunlar MK¹ / eydür Haķ: Haķ YK / Haķ bize: Haķ MK¹ // Bilmezüz biz de: Bilmezüz MK¹, YK / kimiñdür: kimüñ olur MK¹. Bu beyit AÖ'de yok.

- 2839 Gördi bir adeh utar anuñ biri
Ya ub anı görmege vardı_ilerü
- M91b 2840 Didi bu adeh kimüñ söyleñ baña
Didiler ier-iseñ virdük saña
- 2841 Ya ub anı aluban idi hemān
a'a teslīm olubanı virdi cān
- MK¹144b 2842 [ün] ab(i)r azar melekler urdılar
Ya ub'ı yuyup kefeñe ardılar
- YK98b 2843 Ya ub'ı abrūñ kenārın eltdiler
odılar yanında girü gitdiler
- 2844 Geldi oğlanları öli buldılar
Ağlaşuban cümle zārī ıldılar

²⁸³⁹ Ya ub anı görmege vardı_ilerü: Şundi Ya ub'a virdi anı MK¹. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁸⁴⁰ ier-iseñ virdük: ierseñ viriz biz M. Bu beyit AÖ ve YK'de yok.

²⁸⁴¹ hemān: heman YK // olubanı: oluban MK¹. a'a teslīm olubanı virdi cān: Cānı teslīm eyleyüp uçdı heman YK. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁸⁴² ab(i)r azar: abr azan MK¹, YK // Ya ub'ı: Ya ub'a M. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁸⁴³ Ya ub'ı: Ya ub'a M / abrūñ kenārın: ünkü abre MK¹ / kenārın: kenārına YK / eltdiler: ilettdiler MK¹, YK // yanında: yanından MK¹, anda YK / girü: öte MK¹. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁸⁴⁴ Geldi: Gelüp YK / oğlanları: oğulları MK¹. Ağlaşuban cümle zārī ıldılar: Derilüp cümle namāzın ıldılar M, YK. Bu beyit AÖ'de yok.

- 2845 Ağlamakdan çäre yoǵdur bildiler
Dirilüben namāzını kıldılar
- 2846 Ol azılan abre anı odılar
oñuna el-ükmü li'llāh didiler
- 2847 İbrahīm İā yanında oydılar
Dönüben[i] evlerine geldiler
- 2848 ünkü Ya'üb'uñ vafi oldu tamām*
Vir alavāt Mutafā'ya ber-devām
- 2849 ünkü Ya'üb dünyādan itdi sefer
Gine oǵlanları Mır'a gitdiler
- 2850 Göçdiler amusı Mır'a vardılar
Yūsuf'a bu hāli i' lām kıldılar

²⁸⁴⁵ Dirilüben namāzını: Dirilüp cümle namāzın AÖ. Bu beyit M ve YK'de yok.

²⁸⁴⁶ abre: sine AÖ, abri M, mezara MK¹ / odılar: oydılar MK¹, YK // oñuna: oñunda YK / el-ükmü li'llāh: el-amdü li'llāh AÖ.

²⁸⁴⁷ İbrahīm: İbrāhīm AÖ / İā: İā MK¹ / oydılar: i yare AÖ, ey yare M, ey yiri YK. Dönüben[i] evlerine geldiler: Vir alavāt 'a-ıla peygambere AÖ, M, Vir alāt 'ala peygambere YK.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁸⁴⁸ Bu beyit AÖ, M ve YK'de yok.

²⁸⁴⁹ itdi: kıldı AÖ, MK¹ // Gine oǵlanları: Oǵlanları dönüp M, YK, Oǵlanları yine MK¹ / gitdiler: vardılar M, YK, gider MK¹.

- 2851 Yūsuf anı işidüp kıldı figān
Gözlerinden yaş yirine dökdi an
- 2852 Didi Yā Rabbi ecel vir göreyin
Babamuñ yanına ben de varayın
- 2853 Cebrā'ıl geldi Yūsuf'a söyledi
Tañrı'nuñ emrine şükr eyle didi
- AÖ91b 2854 Ecel olmasa_ādem ölmez bilesin
Altmış üç yıl Mısr'a sultān olasın
- 2855 Çünki altmış tamām ola bilesin
İstemedden gele ecel ölesin
- 2856 Sen nebī olduñ bu alka vir aber
Peygamber alkı dīne da' vet ider*

²⁸⁵⁰ Göçdiler: Göçüben MK¹, YK / amusu: cümle YK / Mısr'a vardılar: vardılar MK¹ / vardılar: varurlar YK // i' lām: aber AÖ, MK¹ / kıldılar: virdiler AÖ, MK¹, ılurlar YK.

²⁸⁵¹ kıldı: itdi MK¹ // yaş yirine dökdi an: anlı yaş oldu revān YK / dökdi: adı MK¹.

²⁸⁵² Rabbi: Rab MK¹, YK / göreyin: göreyim MK¹ // Babamuñ: Bubamuñ YK / varayın: varayım MK¹.

²⁸⁵³ Cebrā'ıl: Cebrā'ıl AÖ, MK¹ / geldi: gelüp AÖ, MK¹ // emrine: emrin M / şükr: şük(ü)r AÖ, M, YK.

²⁸⁵⁴ olmasa_ādem: olmayınca AÖ, yitmeyince MK¹ / bilesin: bilesiñ YK // olasın: olasın YK.

²⁸⁵⁵ Çünki altmış: Çün altmış üç YK / bilesin: bilesiñ YK // gele ecel: ecel gele M, YK / ölesin: göresin M, göresiñ YK. Bu beyit MK¹'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁸⁵⁶ nebī: bil AÖ / bu: işbu AÖ / vir aber: peygamber AÖ // alkı: alka M, a YK / alkı dīne: olan alkı MK¹.

- M92a 2857 Halkı ıoğrı yola da' vet eylegil
Bunlara hulq-ıla eyü söylegil
- 2858 Cebrā'ıl gitdi çü bunu söyledi
Halkı Yūsuf dīne da' vet eyledi
- 2859 Didi ol anlara Haqq'ın birliğin
Kendünün hem dağı peygamberliğin
- MK¹145a 2860 Küfri koñ didi gelün ıoğrı yola
Cümlemüze Haq Çalab rahmet kıla
- 2861 Kimisi gelüp Müsilmān oldılar
Küfri koyup ehl-i imān oldılar
- 2862 Tañrı bir Yūsuf nebidür didiler
Kilīseleri yıqıp mescid yaptılar*

²⁸⁵⁷ yola: dīne AÖ, YK / eylegil: idesiñ YK // hulq-ıla: halkı AÖ / hulq-ıla eyü: eyyi hulqla YK / söylegil: söylesiñ YK.

²⁸⁵⁸ Halkı Yūsuf: *-metin-* Yūsuf halkı. Cebrā'ıl: Cebrā'il AÖ, MK¹ / çü: çün AÖ, MK¹, YK.

²⁸⁵⁹ ol: evvel MK¹ / ol anlara: anlara ol M // hem dağı: halka hem MK¹ / dağı: haq YK / peygamberliğin: peygamberliğin M.

²⁸⁶⁰ koñ didi: koñ AÖ, YK, koyuñ MK¹ // Cümlemüze: Cümlemüz YK.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁸⁶² bir: emriyle MK¹ // Kilīseleri: Kilīsēyi AÖ. Bu beyit M ve YK'de yok.

- 2863 Niceleri küfr içinde kaldılar
Mālik-i Reyḡān atına geldiler
- 2864 Yūsuf elinden Őikāyet itdiler
Hem Mūsilmān olana kīn tıtdılar
- 2865 Didi diñle sen Yūsuf'ı n'eyledi
Çođunu ħalkuñ Mūsilmān eyledi
- 2866 Mışr ħalkı çıkdı elden bilesin
Bize gelüp gine sen baş olasın
- AÖ92a 2867 Bunı_ıŝitdi Reyḡān ādem göndürür
Yūsuf yanıma gelsün dir buyurur*
- 2868 Geldi Yūsuf Mālik-i Reyḡān görür
Otururken ayak üstine tırur

²⁸⁶³ Mālik-i: Melik-i MK¹, Melik YK.

²⁸⁶⁴ elinden: elinde M // kīn: kīn MK¹, YK / tıtdılar: itdiler AÖ.

²⁸⁶⁵ Didi diñle sen: Didiler diñle AÖ / Didi diñle sen Yūsuf'ı: Didiler diñle Yūsuf M, MK¹ // Çođunu ħalkuñ: Cümle çođunu AÖ.

²⁸⁶⁶ Mışr: Şehr AÖ / Mışr ħalkı: Şehr M, YK / elden: andan AÖ, elünden M, kim elünden YK / bilesin: bilesiñ YK // gine sen: sen yine AÖ / gine sen baş: sen yine ħan MK¹ / olasın: olasıñ YK.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁸⁶⁷ iŝitdi: iŝidüp MK¹ / Reyḡān ādem göndürür: ādem viripdi AÖ, ādem gönderdi MK¹ // gelsün dir: gelsiñ YK. Yūsuf yanıma gelsün dir buyurur: Yūsuf'a di yanıma gelsün didi AÖ, Yūsuf'a diñ yanıma gelsün didi MK¹.

²⁸⁶⁸ Mālik-i: Melik-i MK¹ / görür: atına YK // üstine tırur: üzre dudı yine YK.

- YK99a 2869 Didi Yūsuf bunları_üşendürmegil
Her kişi yirinde ırsın ırmağıl
- 2870 Yūsuf eydür Tañrı emri n'eyleyem
Baña buyurdı-ki halka söyleyem
- 2871 Sen kabül eylemez iseñ giderem
Kāfir içinde işim yok ne duram
- 2872 Yūsuf andan yarağ idüp çıkdılar
Mü'min olan cümle bile gitdiler
- M92b 2873 Nıl kırañında gelüp yurt tutdılar
Çayyūm adlu şehr bünyād itdiler
- 2874 Şol kadar zīnetler itdiler aña
Anı kim gördi ise kaldı taña

²⁸⁶⁹ Yūsuf: Yūsuf'a YK / üşendürmegil: incitmegil MK¹ // ırsın: olsun MK¹, dursın YK / ırmağıl: ayırmağıl AÖ, izlemegil MK¹.

²⁸⁷⁰ Tañrı emri: Tañrı'm buyurdı AÖ / n'eyleyem: n'idem AÖ, n'eyleem M.

²⁸⁷¹ eylemez iseñ: eylemezeñ AÖ, itmez iseñ MK¹, eylemezeñ ben YK // içinde: içre AÖ / işim: iş M / işim yok: ne işim var AÖ, MK¹ / ne duram: n'iderem AÖ, MK¹, YK.

²⁸⁷² andan: anda AÖ / andan yarağ idüp çıkdılar: tedārikin görüp gitdiler MK¹ / yarağ: sefer M.

²⁸⁷³ kırañında: kenārında MK¹, YK // Çayyūm: Çaydüm AÖ, Çaytüm YK / şehr: şehre AÖ, bir şehr M, MK¹.

²⁸⁷⁴ zīnetler: zeynetler AÖ / zīnetler itdiler: zīnet itdiler hem M, kim zīt itdiler YK // kim gördi ise kaldı: gören kişi kalurdı YK / gördi ise: görür-ise AÖ, gördiyse MK¹.

- 2875 Vaşfi ol şehriñ cihāna yayılır
Mālik anı görmege ārzū kıılır
- 2876 Reyyān elçiyle Yūsuf'a söyledi
Şehriñi ben de varam görem didi
- MK¹145b 2877 Yūsuf anı işidicek söyledi
Kāfir olan şehrimde girmez didi
- 2878 Mü'min olsun gele bu şehri göre
Bizim-ile bile cennete gire
- 2879 Geldi Reyyān'a irişdi bu haber
Hak te'ālā gönline eyler nazār
- AÖ92b 2880 Cümle halkı devşirüben geldiler
Yūsuf öñinde Müsilmān oldılar
- 2881 Yūsuf anı görüben tırdı örü

²⁸⁷⁵ Mālik: Melik MK¹ / ārzū: ' arz YK.

²⁸⁷⁶ Reyyān elçiyle: Bi ādem göndürüp AÖ, Elçi göndürdi MK¹ / elçiyle: elçi göndürüp M // Şehriñi: Şehriñe AÖ, Şehrine M, Şehrini YK / varam görem: varup görsem AÖ, gelüp görsem MK¹.

²⁸⁷⁷ şehrimde: şehre AÖ, bu şehre M.

²⁸⁷⁸ olsun: olan AÖ, ola YK / bu şehri: şehrimde MK¹ / şehri göre: şehre gire M / göre: didi MK¹ // bile cennete: cennete bile AÖ / bile cennete gire: cennete gire didi MK¹.

²⁸⁷⁹ gönline: anuñ gönline MK¹ / eyler: kııldı AÖ, MK¹.

²⁸⁸⁰ geldiler: vardılar AÖ.

Aña ikrām idüben geldi_ilerü

2882 Görüşüben anı yanına alur

Hoş tevāzu‘ idüben ‘ izzet kıılır

2883 Çok şük(ü)r kim mü ’min olduñuz didi

Tañrı birdür siz de bildüñüz didi

2884 Turuban atlara oldılar süvār

Şehri cümle gördiler her ne-ki var

2885 Reyyān anı göricek hayrān qalır

Didi-kim puta ‘ aceb seyrān olur

2886 Dönüben Reyyān yine Mısr’a varur

Tañrı’ya toğrı ‘ ibādetler kıılır

2887 Vardı Yūsuf yine tahta oturur

Uyur-iken ol gice bir düş görür

²⁸⁸¹ örü: ol AÖ.

²⁸⁸² MK¹’de mısralar takdim-tehirlidir. Hoş: Görüşüp MK¹ / tevāzu‘: tevāzu‘ AÖ, M, YK / idüben: idüp MK¹ / kıılır: ider MK¹. Görüşüben anı yanına alur: Çok şük(ü)r kim mü ’min olduğ ne ki-var MK¹.

²⁸⁸³ şük(ü)r kim mü ’min olduñuz didi: şük(ü)rler olsun mü ’min olduñuz YK // bildüñüz didi: anı bildiñüz YK. Bu beyit MK¹’de yok.

²⁸⁸⁴ atlara: anlara AÖ / oldılar süvār: süvār oldılar MK¹. Şehri cümle gördiler her ne-ki var: Şehr halkı her ne ki var gördiler MK¹.

²⁸⁸⁵ göricek: görüben AÖ / qalır: olur AÖ // puta: bu ne AÖ, YK. Bu beyit MK¹’de yok.

²⁸⁸⁶ yine Mısr’a: Mısr’a M / Mısr’a: şehre AÖ / varur: gelüp AÖ, gelür MK¹.

- M93a 2888 Didiler ‘ömrün tamām oldı senün
Şimdiden girü bize döngil yüzün
- 2889 Çün uyandı uyğudan emr eyledi
Getürüp oğlanlarını söyledi
- 2890 [Ol] büyük oğlunu sultān eyledi
Kalanına siz bunı gözleñ didi
- 2891 Anlara dürlü naşihat eyledi
Her işin gereklüsini söyledi
- 2892 Büyük oğluna didi-kim ‘ādil ol
Şoñunu fikr it işinde kāmil ol
- AÖ93a 2893 Her işinde Tañrı’yı unutmağıl
Key şağın-kim mağlıuğı incitmegil

²⁸⁸⁷ Yūsuf yine: yine YK // Uyur-iken: Uyrken YK / ol gice bir: bir gice ol AÖ, bir gice MK¹ / bir düş: düş YK.

²⁸⁸⁸ ‘ömrün tamām oldı: tamām oldı ‘ömrün MK¹ // Şimdiden: Şimden MK¹, YK / döngil: döndür MK¹ / yüzün: yönün AÖ, YK.

²⁸⁸⁹ oğlanlarını: oğullarını MK¹, oğlanlarına YK.

²⁸⁹⁰ oğlunu: oğlun AÖ. Bu beyit M ve YK’de yok.

²⁸⁹¹ Bu beyit M, MK¹ ve YK’de yok.

²⁸⁹² Büyük oğluna: Hem aña MK¹ / kim: ki AÖ // Şoñunu: Şoñun AÖ, Şoñuna M, Şoñı YK / işinde: her işde AÖ, her işinde M, işe MK¹ / kāmil: kamil AÖ.

²⁸⁹³ Tañrı’yı: Tañrı’ya M, Tañrı YK // kim: bu AÖ / mağlıuğı: mağlıuğı YK. Bu beyit MK¹’de yok.

- YK99b 2894 Bil-ki ışmarladı kendi el çeker
Girdi bir ıalvet yire dizin çöker
- 2895 Birki gün anda ‘ ibādet eyledi
Tañrı’nuñ taqđırini gör n’eyledi
- 2896 Zelıa haste oldu bir gün iy hemān
Haqq’a teslīm oldu anda virdi cān
- 2897 Birki gün Yūsuf anuñ yasın kıılır
Tañrı taqđiriyle aña da gelür
- MK¹146a 2898 Geldi ‘ Azrā’ıl anı kabz eyledi
İşit imdi oğlı kıızı n’eyledi
- 2899 Anuñ iün ağlayup yas itdiler
Hep vaşıyyet ne didiyye tıtdılar

²⁸⁹⁴ Bil-ki: Begligi AÖ / Bil-ki ışmarladı kendi: Tahtı qodı kendüsi MK¹ / kendi: gitdi YK // yire: yirde AÖ, eve MK¹ / dizin: diz MK¹.

²⁸⁹⁵ Birki: Bir iki MK¹, YK // Tañrı’nuñ taqđırini gör: İşit imdi oğlı kıızı M, Eşid imdi oğlu kıızı YK.

²⁸⁹⁶ Zelıa: Zeliıa MK¹ / hemān: hümān AÖ // oldu anda: oluban MK¹. Bu beyit M ve YK’de yok.

²⁸⁹⁷ Birki: *-metin-* Bir iki. Birki: Bir AÖ / yasın: yasını AÖ // Tañrı taqđiriyle: Tañrı’nuñ taqđiri AÖ. Bu beyit M ve YK’de yok.

²⁸⁹⁸ Bu beyit M ve YK’de yok.

²⁸⁹⁹ Anuñ iün ağlayup yas: Anıñ-ün ağlaşur yanuban AÖ / yas: zār MK¹ // Hep: Kim AÖ, Hem MK¹ / didiyye: itdiyye YK.

- 2900 Anı yuyuban kefene şardılar
Tābūta koyup namāzın kıldılar
- 2901 Çıkarup bir yazıda defn itdiler
Düpdüz idüp toprağın baş itdiler
- 2902 Şehr-i Yūsuf gāyet ucuzlık olur
Hem Mıṣ(ı)r şehri gāyet kıtlık olur
- 2903 Mıṣr halkı geldi Reyyān katına
Şordılar kim bu işün hikmetine
- 2904 Ni' mete garḳ oldu çün Yūsuf şārı
Burada kıtlık-durur Mıṣ(ı)r şārı
- 2905 Yūsuf un tābūtını bunda getir
Kıtlığı luḫ it içimüzden götür

²⁹⁰⁰ kefene: kefen YK // koyup: koyuban MK¹. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁹⁰¹ yazıda: yazıya MK¹, YK / defn: def(i)n YK // Düpdüz: Dümüz MK¹ / toprağın: toprağı YK / baş itdiler: dağıtdılar MK¹. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁹⁰² Şehr-i: Şehri MK¹, YK // Hem Mıṣ(ı)r: Mıṣr YK / Hem Mıṣ(ı)r şehri: Şehri Mıṣ(ı)r MK¹ / kıtlık: kıtlıklar YK. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁹⁰³ Mıṣr: Mıṣr'ın M, YK / geldi Reyyān katına: Reyyān katına gelür YK / katına: kıtına AÖ, yanına MK¹ // Şordılar kim: Şordılar AÖ / kim bu işün hikmetine: bu işün hikmeti ne olur YK.

²⁹⁰⁴ garḳ oldu: garḳ MK¹ / çün Yūsuf şārı: Yūsuf'un şehri M, MK¹, Yūsuf şehri YK // Burada: Bu nedür YK / kıtlık-durur: kıtlık oldu M, kıtlık MK¹, kaḫt oldu YK / şārı: şehri M, MK¹, YK.

- 2906 Yine elçi vardı Yūsuf oğluna
Nazar eyle şehrimüzün hālîne
- 2907 Yūsuf uñ t̄abūtını virgil bize
Ola ki ni‘ met gele şehrimüze
- M93b 2908 Rāzī⁷ oldı t̄abūtı çıkardılar
Mısr şehrine getürüp kodılar
- 2909 Çün ucuzlık oldı bu kez ey yare
Kıtlık anda şehri Yūsuf’a vara
- 2910 Geldi anlar dağı çıkdı dīvāna
Bizi kırdıñ t̄abūtı virgil yine
- 2911 Yūsuf oğlıyla danışık itdiler
İki şehri arasına defn itdiler

²⁹⁰⁵ Yūsuf uñ: Yūsuf AÖ // luğ it: Hağ AÖ / it içimüzden: idüp bundan M, idüp nerden YK / götür: götüre AÖ.

²⁹⁰⁶ Yine elçi vardı: Elçi vardı yine MK¹ / elçi vardı: vardı ilçi AÖ / vardı: Yūsuf vardı YK / Yūsuf: Yūsuf uñ M // Nazar: Gel nazar MK¹. Nazar eyle şehrimüzün hālîne: İnşā’allāh şehrimüze ni‘ met gele yine YK.

²⁹⁰⁷ Ola ki: Şelle AÖ, İnşā’allāh M / ni‘ met: ni‘ metler AÖ, MK¹. Bu beyit YK’de yok.

²⁹⁰⁹ şehri Yūsuf’a: *-metin-* Yūsuf şehrine. Çün: Mısr MK¹, YK / bu kez: gör YK / yare: yāre MK¹ // anda: andan YK. Bu beyit AÖ’de yok.

²⁹¹⁰ dīvāna: Reyān’a MK¹ // yine: yine YK. Bu beyit AÖ’de yok.

²⁹¹¹ Yūsuf: Yūsuf uñ MK¹ / oğlıyla: oğlı ile M, oğlı ile YK / danışık: tanışık M // İki şehri arasına: İkisünün arasında MK / defn: def(i)n YK. Bu beyit AÖ’de yok.

2912 İki dağı ucuzluk oldılar

Cümle ulu ni' met-ile taldılar

2913 Nîl deñizi taşdı kabri başdurur

Çum kayırla kabri belürsiz olur

2914 Gitdi Yūsuf Mūsā dünyāya gelür

Tañrı'dan Mūsā'ya hem bir ün gelür

MK¹146b

2915 Yūsuf'ı var bul çıkar gētür didi

Dedesinün katına yetür didi

2916 Mūsā andan gitdi çün Mıř'a varur

Yūsuf'ı Nîl ırmağından çıkarur

2917 Çuds'e iletđi dedesi katına

İbrāhîm peygamberün hazretine

²⁹¹² İki: İki şehir MK¹ / oldılar: olur MK¹ // Cümle: Cümlesi YK / ulu ni' met-ile taldılar: evler ni' metle talar MK¹, ni' metle hep doydılar YK. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁹¹³ kayırla: gelüp MK¹, kayır ile YK / kabri belürsiz: belürsiz YK / olur: kıllur MK¹. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁹¹⁴ Yūsuf: bunlar MK¹ // hem bir ün: bir nidā YK / hem bir ün gelür: emr olur MK¹. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁹¹⁵ bul çıkar: çıkar MK¹ // katına: yanına MK¹ / yetür: getür YK. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁹¹⁶ çün Mış'a: Mış'a YK. Bu beyit AÖ'de yok.

²⁹¹⁷ iletđi dedesi katına: getürdi dedesi yanına MK¹ // peygamberün: peygamber YK. Bu beyit AÖ'de yok.

2918 Anı türbe apusunda odular

Ta rı böyle buyurupdur didiler

2919  br h m Ya   b i er de yatur

Y suf anlaru n apusunda yatur

2920  mdi bu söz burada oldu tam m

Vir alav t Mutafa 'ya ve's-sel m

2921 Kim-ki dilerse ay(1)r ok azana

F tiha ouya bunu yazana

2922 Bunu yazdım  n fen dur r zig r

Ben  l rsem ala a tım y dig r

Vezin: . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

2923 Tam m oldu kit b el-amd lill h

²⁹¹⁸ buyurupdur: buyurdu MK¹. Bu beyit A 'de yok.

²⁹¹⁹ Ya   b: peygamber YK / i er de: içinde MK¹, YK // anlaru n: anu n YK. Bu beyit A 'de yok

²⁹²⁰  mdi bu söz: Y suf isası MK¹ / söz: isa MK² / burada: bura FK², bunda MK¹, MK² // Mutafa 'ya: enbiy ya MK² / Mutafa 'ya ve's-sel m: 'a-ıla peygambere A .  mdi bu söz burada oldu tam m: a t Mı(1)r'dan g t r ldi iy yare A , Olmak isterse n Res l ile m d m M, Dest nu n aradı n  hirine ayr ola YK. Vir alav t Mutafa 'ya ve's-sel m: 'A-ıla de  e-alatu ve's-sel m M, Ouyanu n albi n r ile dola YK.

²⁹²¹ Bu beyit MK¹'de 2925. beyitten sonra gelmektedir. Kim-ki dilerse ay(1)r ok: Her kim diler rahmeti a MK¹ // ouya bunu: ihs n ide MK¹. Bu beyit A , FK², M, MK² ve YK'de yok.

²⁹²² a tım: -metin- a tım.  n fen dur r zig r: y dig r olmak içün FK². Ben  l rsem ala a tım y dig r: Ouyan u yazana bir du    ılmak içün FK². Bu beyit A , M, MK¹, MK² ve YK'de yok.

Hümām oldı kitāb el-ḥamdülillāh

Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

2924 Bunı yazan āzād olsun ṭamudan

Hem oꞑuyup diñleyenler ḳamudan

2925 Oꞑuyanı diñleyēni yazanı

Raḥmetiñle yarlıgağıl Yā Ğani *

Vezin: . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

2926 Tamām oldı kitābıñ intihāsı

Gerekdür kitāba ŧerbet bahāsı

²⁹²³ Bu beyit A, AÖ, FK², M, MK¹ ve YK'de yok.

²⁹²⁴ Bu beyit A, AÖ, FK², M, MK¹ ve YK'de yok.

²⁹²⁵ Bu beyit MK¹'de 2920. beyitten sonra gelmektedir. diñleyēni yazanı: yazanı diñleyēni A / yazanı: yazduranı yazanı MK¹ // Raḥmetiñle: Raḥmetle A. Bu beyit FK², M ve YK'de yok.

* Bu beyitten sonra MK¹'de ŧu beyit yer almaktadır: Fā' ilāt fā' ilāt fā' ilāt / Vir Muḥammed Muŧafā rā ŧalavāt.

²⁹²⁶ Bu beyit A, AÖ, FK², M, MK¹ ve YK'de yok.

3.1. YK Nüshasında Yer Alan Mensur Bölümler

153-165. Beyitler Arası: /40b/ (8) Ve dağı Resül Hâzret[i] eydür: “Mi‘ rāc gicesi qarındaşum Yūsuf’ı (9) gördüm. Cebrā’ıl’e şordum ki kimdür bu didüm. Cebrā’ıl didi-ki: (10) “Yūsuf’dur.” didi. Dağı ben nazār kıldum. Gördim ki şol (11) ayıñ bedr gicesi gibi Hâkķ te‘ ālā bu hūsn-i* cemāli ki yaratdı. (12) Üç baķş kıldı. İki baķş Yūsuf’a virdi. Bir baķşını (13) cemī‘ zerrāt* arasında taķsīm eyledi ve bu Hâzret-i Ādem’e (14) beñzer. Şol evvelki Hâkķ te‘ ālā kıdret birle şūrete getürüp (15) cān virdigi vaķt ki henüz dağı ma‘ şıyyet işlenmemişdür. (16) Zīrā Hâkķ te‘ ālā ādem-i evvel hâķında Yūsuf hūsn-i gibi hūsn-i* (17) cemāl virdi idi. Çünki ma‘ şıyyet de bulandı. Ol hūsn-i* (18) cemāl alındı. Ammā ol vaķt-kim tevbe eyledi. Hâkķ te‘ ālā (19) kabūl eyledi. Ol hūsnünün üç baķşından bir baķşı girü (20) virdi. Hâkķ te‘ ālā Yūsuf’a virdigi hūsn-i* cemāli hiĉ kimesneye (21) virmedi.” Şöyle Yūsuf’uñ hūsn-i* cemāli aña beñzerdi-ki (22) gündüzüñ şinligi gice üzerine nice ise ol-dağı (23) öyledür ve Yūsuf’uñ aķlığı ğāyet aķ idi ve saĉı kıvırcık /41a/ (1) idi ve gözleri büyük idi ve cemī‘ ‘ azāları yirli (2) yirince idi. Uyluķları incikleri ve pāzūları yoğun (3) idi ve ķarnı ince idi. Burnı küççük idi ve ğöbegi (4) küççük idi ve saĉ yañında bir beñi var idi. Kıara idi. (5) Yüzün müzeyyen kılmışdı ve iki ğözinüñ ara yirinde bir aķ beñi (6) var idi. Şöyle ki ayıñ bedr gicesi* gibi şu‘ le* (7) virürdi ve kirpikleri uzun idi ve

* hūsn-i: -*metin*- hūsn-i.

* zerrāt: -*metin*- zerreyāt.

* hūsn-i: -*metin*- hūsn-i.

* hūsn-i: -*metin*- hūsn-i.

* hūsn-i: -*metin*- hūsn-i.

* hūsn-i: -*metin*- hūsn-i.

* gicesi: -*metin*- .

kaçan gülse dişlerinden (8) nūr balkırdı ve eger söylese idi ağzından çıkan (9) kelāmından nūr şu' le* virürdi. Hıç bir kimse anı vaşf* (10) eylemekde 'aqlı irişmezdi ve Yūsuf bu hūsn-i* cemāl[i] dedesi (11) İshāk'dan almışdur. İshāk dağı anası Sāra'dan (12) naşīb almışdur ki Hakk te'ālā ol Sāra'yı hūr-i* 'in (13) şeklinde yaratmışdur. Lākin ol hūrīlere virilen (14) şafā aña virilmemişdür. Hakk te'ālā Yūsuf'a virdiği hūsni (15) bir kula virmemişdür. Meger kim ol habīb-i Rabbū'l- 'ālemīn Muhammed'e (16) virmişdür. Bir rivāyetde Hakk te'ālā hūsni on bahş yaratmışdur. (17) Toğuz bahşını Yūsuf'a virmişdür. Bir bahşını cemi' halka taķsīm (18) itmişdür ve dağı Hakk te'ālā Resūl'ine buyurdi-ki: "Yā Muhammed! Ben Yūsuf[ı] (19) kürsī nūrından yaratdum. Senūñ nūr-i* 'arşīñ nūrından (20) yaratdum." didi ve dağı Ya'kūb'uñ harēmi içinde bir ağaç bitürmişdi. (21) Her kaçan Ya'kūb'uñ bir oğlu doğsa ol ağaçdan bir tāze budak çıkardı. (22) Ol oğlan büyüdükçe ol budak bile büyürdi. (23) Kaçan ol oğlan bālīg olduğda Ya'kūb 'Aleyhi's-selām ol budagı /41b/ (1) keserdi. Ol oğlana virürdi. Anuñ on bir oğlu oldu. (2) Ol ağaçdan on bir budak bitdi. Her birin bir oğlına virdi. (3) Kaçan Yūsuf doğdı ol ağaçdan budak bitmedi. Çün (4) büyüdi. Yigit oldu. Andan atasına didi-ki: "Ben görürin. (5) Ol karındaşlarımıñ ellerinde birer 'aşā görürem. İllā hıç benüm yok. (6) Hakk te'ālādan dile ki baña uçmağdan luğf [u] kerem birle bir 'aşā." (7) Andan Ya'kūb el kaldurup didi-ki: "Yā Rabbī! Dilerem-ki senden (8) uçmağ budaklarından

* şu' le: -*metin*- şu' le.

* şu' le: -*metin*- şu' le.

* vaşf: -*metin*- vāşıf.

* hūsn-i: -*metin*- hūsni.

* hūr-i: -*metin*- hūri.

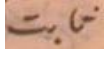
* nūr-i: -*metin*- nūri.

bir budak Yūsuf'a 'aṭā kıl ki yeşil zebercetden (9) ola. Anuñ ile cümle qarındaşları üzre faḥri* artuḡ ola.” didi. Ol dem Ḥaḡḡ te'ālā (10) du'āsın ḡabūl idüp Cebrā'il'i göndürdi. Cebrā'il geldi. Bilesince bir yeşil (11) zebercetden bir budak getürdi. Gözler görmüş degil. Yūsuf'a: “Al bunı.” didi. Yūsuf'uñ (12) dā'imā elinde 'aşāsı idi. Bir gün Yūsuf 'Aleyhi's-selām bir düş gördi. (13) Henüz daḡı bālīg olmamışdı. Şöyle gördi-ki 'aşāsı yire dikilür durur. (14) Yanından budaklar çıkar. Her bir budakı bir dürlü yimiş virür. Andan qarındaşlarınıñ* (15) 'aşāsı gelür. Anlar daḡı dikilür. Heman şöyle ḡalur. Hīḡ yimiş virmez ve budak (16) daḡı çıkarırmaz. Andan gökden yaña uzar. Tā ki ḡardaşlarınıñ 'aşālarından uzun olur. Andan (17) bir yıl esdi. Yūsuf'uñ 'aşāsına doḡandı. ḡardaşlarınıñ 'aşāsı[nı] dibinden kırdı. Getürüp (18) deñize atdı. Yūsuf'uñ 'aşāsı yirinde muḡkem ḡaldı. Ol-dem Yūsuf ḡorkıyla uyandı. Atası (19) didi-kim: “Ey oḡlum! Saña ne ḡāl vāḡi' oldı?” didi. Yūsuf gördiḡi düşi bir bir atasına idi(20)virdi. Andan bu ḡaber qarındaşları ḡulaḡına degdi. Didiler ki: “Rāḡil oḡlu Yūsuf 'aceb nesne (21) görmüş. Eger bize efendilik da'vāsı ḡılup bizi kendüye ḡul ḡılmazsa.” diyüp Yūsuf'uñ (22) düşi bunlara meşakḡat gelüp aña ḡased itdiler. Yūsuf bu düşi gördüḡünde yidi yaşımda (23) idi. Bu düşi gördüḡünden sonra Ya'ḡūb Yūsuf'uñ üzerine ḡiḡ kimseye emīn olmadı. /42a/ (1) Ol düşi gördüḡünden sonra dā'im Yūsuf'ı yanında yaturur idi. Bir gece Yūsuf[uñ] atası (2) yanında Cum'a gicesi göḡüñ kapuları açılır. Yūsuf görüp andan bir nūr işrāḡ ider ki anuñ ile (3) cümle yıldızlar münevver olur ve deñizleriñ şuyı artar ve deñizdeki balıḡlar dürlü

* faḥri: -metin- ḡaḡrı.

* qarındaşlarınıñ: -metin- qarındaşlarınıñ.

dürlü tesbîh (4) iderler. Görür ki dünyānuñ içi tolu nūr olur. Dünyā hazīnelerinüñ* miftāhın eline virürler (5) ve görür ki on bir yıldız ay ve gün gökden iner. Yūsuf'a öñünde secde ider. Ol-dem Yūsuf (6) bu düşleri görüp atasına haber viridi. Ol-dem atası işidüp heman-dem bağına (7) başdı ve iki gözünüñ arasını öpdi ve itdi: “Ey oğlum! Bu düşüñi qarındaşlarıña bildürme. (8) Saña hased iderler veyā bir ziyān irişdirürler. Zīrā Şeytān ādēm oğlanlarınıñ āşikāre düşmānlarıdır.” (9) Çün işitdi bunı Ya‘küb “Āh!” dir. “Sen haṭādan şakla.” dir.

174-175. Beyitler Arası: (19) “Ḥaḫḫ te‘āla seni üründi kıla ve qarındaşlarıñ arasında seni peygamber kıla ve saña fehm ü ‘ilm (20) virüp cemī‘ işleriñ ‘ākıbetin ve düşleriñ ta‘birin saña bildüre. İslām üzre seni (21) kıla. Nübüvvetle ni‘ metin senüñ üzeriñe tamām kılıvire.”

181-186. Beyitler Arası: /42b/ (4) Meger Ya‘küb’uñ ‘avreti Yūsuf’uñ atasına didigini işitmişdi. Ya‘küb aña didi-kim: (5) “Zinhār bu Yūsuf’uñ didigin gizlegil. Qardaşlarına bildürmegil. Ola ki ortada (6) bir fesād zāhir ola.” didi. Ol ḥāyın ‘avret bigi “Dimem.” didi. Ammā ḥīle ile dimem (7) didi. Aña degin şabr eyledi ki Ya‘küb’uñ oğlanları eve dirildiler. Fi’l-ḥāl ol ḥaberi (8) bir bir anlara söyledi. Ol-dem bunlar Yūsuf’uñ haberin işitdiler. Öyle ğazaba geldiler kim tamarları (9) şişdi ve kılları ürperdi.

209-210. Beyitler Arası: /43a/ (6) Didiler kim: “Ol Rāḥil oğlu bizim üzerimize mālīk (7) ola. Diye-kim ben siziñ seyyidiñizin. Siz benüm kıllarımız.”

* hazīnelerinüñ: -metin- hazīnelerinüñ.

diyüp bu söz ile Һasedleri (8) Yūsuf'ıñ üzerine ğālib oldı. İttifāk idüp birbirlerine danıřdılar. Envā^c (9) dürlü ħıley[ı]e atalarından Yūsuf'ı ayırıp helāk ideler. Didiler ki: “Yūsuf (10) Һarındařı Yāmin ile atamız Һatında biz[den] sevgili oldı. Һāl bu ki [biz] on kiřilerüz.* On (11) kiřilerden ol iki küççük ođlını bizden ziyāde sever. Bizim Һod fā'idemüz (12) atamuza anlardan ziyāde ola. Gine bizden anları pek sever. İřbu bizim atamız Һaťā içindedür.” (13) diyüp ittifāk idüp didiler ki: “Yūsuf'ı öldürelüm ve yāҺod bir iraq yire birađalum. (14) Tā ki atamızın sevgisi andan kesilüp bize ğōñül vire. Andan bu işi itdükden (15) řoñra tevbe idüp ğirü řālihlerden olalum.” didiler. Gör ki Yūsuf'ıñ Һardařları (16) henüz ğünāh işlemeden tevbeye niyyet itdiler. Çünki Yūsuf'ıñ Һarındařları řanıřık itdiler ki (17) Yūsuf'ı öldürelen ve yāҺod bir iraq yire iletüp birađalar. Anda aç ve řusuz helāk ola (18) ve anlarıñ bir büyükleri var idi. Yahūza dirler idi. Cümlesinden ‘āķıllu idi. Ol-didi-kim: (19) “Yūsuf'ı öldürmek ādēm depelemek ‘azīm ulu işdür. Lākin eđer bu işi itmek dilerseñüz (20) Yūsuf'ı bir Һuyuya atasız. Ola ki içinde helāk ola veyā ādēm bulup gide. Nā-bedīd ola. (21) Һurtulasız.” didi. Onlar dađı Yahūza'nuñ sözine Һabül idüp, varup atalarından (22) Yūsuf'ı dileyeler. Atalar[ı] dađı Yūsuf'ı Һoyuvire. Dađı řaĥrāya* çıķup seyrān ideler. (23) Bu vechle Yūsuf'ı helāk ideler ve anlarıñ bir ulu Һardařları dađı var idi. Rūbil dirler /43b/ (1) idi. Ol didi-ki: “Ben řöyle řann iderem-ki atamız bize Yūsuf'ı inanup virmez. Lākin (2) benümle varalum. Evvelā Yūsuf'ıñ Һatına varup birbirimiz řoĥbet kıluv ve laťifeler söyleřelüm (3) ve aña bir feraĥ

* kişilerüz: -metin- kişilerrüz.

* řaĥrāya: -metin- řaĥrāya.

gösterelüm. Ola ki ol bizim şöhetimüze meyl ide ve hevës ide (4) ve atasından kendü dilek ide. Bizim ile bile şahrāya çıkmāğa ve atamız dağı anuñ (5) sözün şınmayup ola ki destur vire.” didi. Andan anlar dağı bir ittifāk Yūsuf’uñ atına (6) geldiler. Gördi-ki Yūsuf oturmuş Allāhu te‘ālāya zıkr [ü] tesbīh ider. Anlar dağı (7) başladılar anuñ yanında oynaşup gülmege. Çünki Yūsuf bunlara* hevës eyledi-ki (8) anlaruñ ile oynaşup ol şöheteye bile çıka. Zırā oğlan oğlandur. Peyđamber de (9) olursa. Andan Yūsuf bunlara didi-ki: “Yā ardaşlarum! açan şahrāya çıksañuz böyle mi (10) idersañuz?” didi. Anlar didiler ki: “Belī. Yā Yūsuf! Böyle iderüz. Eger göreydiñ bizi* (11) ol şahrālarda ne oyunlar ne temāşālar iderüz. Sen göreydiñ ki dā’im bizimle (12) bile olaydıñ.” didiler. Andan Yūsuf bunlar ile şahrāya çıkmāğa hevës eyledi. Didi-ki: (13) “Yā ardaşlarum! N’ola varup beni atamdan dileseñüz kim siziñle bile oyuvireydi.” didi. (14) Andan cümlesi urup ataları Ya‘ub atına geldiler.

211-212. Beyitler Arası: (16) Ammā bunlarñ ‘ādetleri buydı-kim açan atalarına (17) bir dilek içün gelseler cümlesi şaff dutup ayak üzre ururlardı ve gine (18) gelüp bu ‘ādet üzre urdılar. Andan Ya‘ub bunlara şordı-kim: “Ey (19) oğlanlarum! Ne hācetiñüz var?” didi. Andan bunlar iddiler ki...

213-214. Beyitler Arası: (21) “Ey bizim atamız! Saña n’oldı kim bu Yūsuf’ı bizimle oyuvirmezsiñ. (22) N’ola bizimle seyrān eyle[ye]. Hāl bu ki biz* aña ayr

* bunlara: *-metin-* bunları.

* bizi: *-metin-* bizim.

* biz: *-metin-* ben.

şançız(?) niceyüz. Anuñ dört yanını (23) qaplayup anı şaqlaruz. Kimseden aña zarar* irmez. Ey atamız! N'ola anı bizimle /44a/ (1) qoyuviresiz. Şahrāya çıqup oynayup* temāşā idelüm. Göñli feraḥ ola.” didiler.

218-219. Beyitler Arası: (7) Andan Ya'qūb didi-ki: “Siziñ ol Yūsuf'ı alup gitdi[gi]ñüz beni gāyet guşşalandurur. (8) Qorqaram-ki siz varup bir şey'e meşgūl olasız. Anı qurt yiye.” didi. (9) Beyt...

234-235. Beyitler Arası: /44b/ (1) Çünki Ya'qūb bu dūstı qurtdan qorqardı-ki Yūsuf'a bir ziyāñ irgüre. Andan (2) Ya'qūb oğlanlarına qor[k]um-ki qurt yiye didigi bundan ötürüydü. Ya'qūb'uñ oğlanları (3) bu ana qadār qurduñ ādēm yidigin* bilmezler idi. Çünki anlara telqīn itdi. Anlar (4) şoñra Yūsuf'ı helāk idicek anı 'illet idindiler. Didiler ki: “Yā ata! Eger biz bu on kişi (5) cem' olmışken anı qurt yiyicek olursa ayruq biz mağbūnlar 'ācizler oluruz.”

236-237. Beyitler Arası: (7) “Ey ata! Anı qurt nice [yiye]. Mādemki Şem'ūn bizim içimüzdedür ki (8) qaçan gāzaba gelse gāzabı sākin olmaz. Tā ḥayqırmayınca qaçan ol ḥaykırsa anuñ āvāzın (9) işiden yüklü 'avret düşüre. Bizim daḥı içimüzde Yahūza vardur. Qaқыıcaq yırtıcı (10) canāvarları iki pāre ider.” didiler.

266-267. Beyitler Arası: /45a/ (9) Ve daḥı Ya'qūb'uñ qatında bir selle var idi. Ki Ḥazret-i İbrāhīm anuñ içine azıq (10) qoyup İshāq'a virdi. Ya'qūb daḥı ol selleye azıq qoyup Yūsuf'a virdi. Bunlarıñla (11) birez yir bile gitdi. Andan bunlar didiler ki: “Ey atamız! Dön girü. Zaḥmet çekme.” didiler. (12) Andan Ya'qūb didi-

* zarar: -*metin*- zarar.

* oynayup: -*metin*- oynayanup.

* yidigin: -*metin*- yidigiñ.

ki: “Ey oğlanlarum! Size vaşyyet iderem-ki Allāhu te‘ālādan qorqasız. (13) Bu benüm oğlum Yūsuf’ı iyi gözedesiz. Kaçan-kim Yūsuf acığa ta‘ām viresiz (14) ve şuşaya şu viresiz. Anuñ üzerine muhkem şakācı olasız. Aña zaħmet idüp (15) maħzūn kılmayasız ve birbiriniñizi esirgeci olasız.” didi. Andan anlar didiler ki: “Yā atamız! (16) Biz cümlemüz senüñ oğluñuz. Ol bizim qaradaşımızdur. Belki anuñ feşāhati* bizim üzerimize artuq. (17) Zīrā sen anı seversin.* Nice biz aña ħürmet kılmayavuz.” didiler. Andan anlar Yūsuf’ı atalarından (18) ikrāmıla aldılar ve gitdiler.

388-389. Beyitler Arası: /47a/ (22) Meger ol quyu Medīne’yle Hızır arasında bir yol ağızında bir dere (23) içinde idi. Ya‘qūb’uñ evinden aña degin üç fersaħ yir idi. Bir quyu idi-ki görēn ādem andan /47b/ (1) ürkerdi ve içi qarañlıq[1]. Yuqarısı tar idi. Aşağısı geñiş idi. Anuñ (2) içine düşen helāk olurdu. Zīrā aşası geñiş olmağla çıkma imkān (3) olmazdı ve şuyı tuzlu idi. Anı Nūħ oğlu Sām kazmışdı. Çünkü (4) bunlar didiler ki Yūsuf’ı aña atalar ve başladılar bu kez şarkıddılar. Yūsuf (5) ille quyu kenārına yapışdı. Ol-dem dutup elini boynunna bağladılar ve gömlegini (6) çıkardılar. Andan Yūsuf didi-kim: “Ey qardaşlarum! Gömlegümü baña virüñ. Öürsem (7) kefenüm ola.” dir. “Ya-qalursam ‘avret yirimi örtem ve elümi daħı koyuviriñ. (8) Quyu içinde bir nesne baña qaşd iderse bārī elümle anı men‘ ideyim.” didi. Bunlar (9) ħasedlerin āşikāre kıilup didiler ki: “Yüri var. Ayla güneşe ve on bir yıldızlar[a] ki (10) saña secde kıldılar. Di anlara it. Seni elden alsunlar ve saña yoldaş olalar.” (11) diyüp esirgemeyüp bir ip ile anı şarkıtdılar.

* feşāhati: -*metin*-

* seversin: -*metin*- seversiñ.

418-419. Beyitler Arası: /48a/ (17) Ammā bir rivāyetde Yūsuf'ı ardařları uyuya atalar ki dūřup helāk ola. (18) Ol-dem Ha te'ālā o uyudan bir yumřa tař ıarup fi'l-hāl Yūsuf'uñ altına (19) iriřdürdi. Yūsuf ol tařnıñ üzerine oturdu aladı. Yuarudan (20) ardařları iřidüp aırdılar. Yūsuf öyle řandı-ki bunlarıñ albine ilhām (21) geldi ve bunlara cevāb virdi. Ol-dem bunlar bildiler kim Yūsuf diridür. Ölmemiř. (22) Ol-dem ařd itdiler kim bir aır tař atalar. Yahūza* men' eyledi. Didi-ki: "Siz benümle 'ahd (23) eylediñüz. Anı öldürmeyesiz." ünkü Yūsuf uyuya indi. Ol-dem uyunuñ arañlıı gidüp /48b/ (1) aydınlı oldu ve řuyu řerbete döndi. Tā ki aña ta'am ve řu hācet olmadı. (2) Daı Ha te'ālādan bir feriřte gelüp ipini boynundan özdü. Meger ol-vat ki (3) İbrāhım'i oda atdılar. Tonunu ıarup 'üryān idüp andan atdılar. Ol-dem Ha (4) te'ālā Cebrā'il[i] gönderdi. Uma harirler[in]den aña bir gömlek getürdi. (5) Aña geydürdi. Ol İbrāhım atında dururdu ve İbrāhım vefāt idicek (6) İřa'a didi ve İřa vefāt idicek Ya'ub'a didi ve ünkü Yūsuf büyürdi. (7) Ya'ub daı ol gömlegi heykel idinüp iine oydu. Yūsuf'uñ boynuna (8) ařdı idi. Tā ki kimseden aña zarar degmeye. Ol gömlek dā'im Yūsuf ile bile idi. (9) Yanından ırmazdı. ünkü Yūsuf[1] 'üryān idüp uyuya biradılar. Ol feriřte ol (10) gömlegi heykelden ıarup Yūsuf'a geydürdi ve ol feriřte cennetden bir ayva getürüp (11) anuñ ile ta'āmladı. Bařka ta'am hācet olmadı. ün gice oldu. Ol feriřte alkup (12) gide. Yūsuf aña didi-kim: "aan sen benüm yanımdan gitseñ ben uyuda oraram." didi. Andan ol (13) feriřte didi-ki: "aan sen orarsın.*"

* Yahūza: -metin- Yahūzā.

* orarsın: -metin- orarsıñ.

Du‘ā eyle ki Hakk te‘ālā saña yitmiş ferişte vire.” diyüp (14) gitdi. Andan Yūsuf du‘ā kıldı. Hakk te‘ālā aña yitmiş ferişte virdi. Gelüp dört yanın (15) kapladılar. Kuyu içinde yoldaş oldılar. Ammā Yahūza* kardaşlarından gizlü aña ta‘ām (16) getirürdi. Üç gün Yūsuf kuyu içinde eğlendi. Dördüncü gün Cebrā’îl geldi didi-ki: (17) “Yā oğlan! Seni bu kuyuya kim bırağdı?” didi. Andan Yūsuf didi-ki: “Kardaşlarum.” didi. Andan (18) Cebrā’îl: “Ne sebebden?” didi. Yūsuf didi-ki: “Benüm mertebem atam katında anlardan yigrek (19) idi. Anuñ için hased kıldılar.” didi. Andan Cebrā’îl didi-ki: “Diler misin* bu kuyudan (20) çıkasın*?” Yūsuf: “Dilerem.” didi. “Eger çıkmağ dilersen du‘ā eyle ki çıkasın.*” didi. Ol-dem (21) Yūsuf oğumağa başladı. Hakk te‘ālā Yūsuf’uñ du‘āsın kabül idüp kuyuda (22) gönlünü ferağ kılıvirdi ve kardaşları mekrinden halāş olıcağ yarağları(?) virdi (23) ve hiç şınmadı-ki yirden Mısr’uñ pādışāhlığın virdi. Yūsuf atasından /49a/ (1) ayrıldığı vağt alt[1] yaşında idi. Henuz dağı dişini dişmemişdi. (2) Tamām kırğ yaşında atasıyla görüşdi. Ve bir rivayetde Yūsuf’ı kardaşları kuyuya (3) bırağdığları vağt yidi yaşında idi. Kıl olduğı ve zindānda yatduğı (4) ve pādışāh olduğı tamām seksen yaşına irdi. Atasına buluşdı. Andan (5) yigirmi üç yıl dir[i] oldı. Vefatı yüz yigirmi yılda tamām oldı. Beyt...

1894-1901. Beyitler Arası: /78a/ (15) Ol yıl kıtlık içinde Yūsuf herğiz karnı toyunca ta‘ām yimezdi. (16) Şordılar ki: “Yā Yūsuf! Cümle hazine* senüñ eliñdedür.

* Yahūza: -*metin*- Yahūzā.

* Diler misin: -*metin*- Diler misiñ.

* çıkasın: -*metin*- çıkasıñ.

* çıkasın: -*metin*- çıkasıñ.

* hazine: -*metin*- hazine.

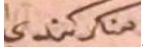
Niçün kendiñ aç gezersin?*" (17) didiler. Andan Yūsuf didi-ki: “Korğarım ki eger toyunca ta‘ām yiyem açlarıñ (18) hālın unuduram.” didi. Andan Yūsuf emr eyledi-ki: “Melik Reyḡān’nuñ aşçısına* kuşluk ta‘āmın öyle vaqtinde vir.” didi. (19) “Gāh olur gice de gündüz de kerkez(?) ta‘ām vir.” didi. Ya‘nī murād buydı-ki ol melik dağı açlık nedür (20) bile ve açları unutmaya ve muhtāclara ihsān eyleye. Andan öyle ‘ādet kıldı-ki pādīşāhlara (21) ta‘āmı öyleye yakın virürler. Çünkü bu kıtlık āfatı cemī‘ ‘āleme vāki‘ oldı ve her taraftan halk (22) Mısr’a ekin almağa gelürler idi ve Yūsuf dağı öyle emr eylemişdi. (23) Lākin kişi ne-ğadar olursa bir deve yükü* vireler. Ziyāde virmezler idi. Halk içinde /78b/ (1) ‘adl olmağ-çün ve bunlara dağı tarlık olmaya. Halk dağı anuñ üzerine gelüp gitmeden ziyāde (2) ğalebe kıldılar. Dağı kıtlık Ken‘ān ve Şām vilāyetine* dağı oldı. Kātı rahmet irişdi. Ya‘kūb peygambere (3) dağı vāki‘ oldı. Andan oğlanların cem‘ idüp Mısr’a ta‘ām almağa gönderdi (4) ve yanında küççük oğlu İbni Yāmin’[i] alıkodı. Ol Yūsuf’uñ ana buba bir qarındaşı (5) idi. Ya‘kūb’uñ oğlanları Mısr’a geldiler. Yūsuf kātına girdiler. Bunlar on qaradaş (6) idi. Çünkü Yūsuf kātına vardılar. Yūsuf bunları bildi. Anlar Yūsuf’ı bilmediler. (7) Anuñ ki [yüzin] zīra Hakk te‘ālā anda örtdi. Yūsuf dileği var idi. Yirine gele ve dağı (8) Yūsuf’ı qaradaşları kuyuya bıraktığından bu āna kadar kırk yıl idi. Anuñ için (9) bilmediler ve bir niceler ider: “Yūsuf ğāyet kendüyi bezemişdi. Harīr libāslar ile taht (10) üzerine oturmuşdı ve boynunda altun boğmağ var idi. Başında cevher (11) tāc

* gezersin: -*metin*- gezersiñ.

* aşçısına: -*metin*- ‘aşçısına.

* yükü: -*metin*- yüyüki.

* vilāyetine: -*metin*- vilāyetine.

var idi. Andan bilmediler.” ve bir niceler “Aralarında perde var idi.” didiler. Çünkü (12) bunlara nazar kıldı. Bunlar Yūsuf’a ‘İmrān dilince selām virdiler. Andan Yūsuf (13) bunlara didi-kim: “Siz kimlersiz ve ne işe geldiñüz? Siziñ işiñiz baña .

” Andan (14) bunlar didiler ki: “Biz Şām vilāyetindeniz. Bize dağı açlık zahmeti irişdi. Ta‘ām almağa geldik.” (15) didiler. Andan Yūsuf didi-ki: “Siz cāsūs[s]ız. Geldiñüz kim bu vilāyetüñ iyüsin yatlusın bilesiz.” (16) didi. Andan bunlar didiler ki ‘ahd itdiler ki: “Biz cāsūs degilüz. Cümlemüz bir ata oğlanlarıyuz. (17) Kıardaşlaruz. Atamız dağı pirdür. Şiddiqlardur ve Tañrı peygamberlerindendür. (18) Aña Ya‘küb dirler.” didiler. Andan Yūsuf didi-ki: “Siz cümleñüz kaç kıardaşsınız?” (19) Anlar didiler ki: “Biz on iki kıardaşlar idik. Birbirimiz ile şahrada vardık (20) idi. Anda birimiz helāk oldu. Ol atamız[un] key sevgilisiydi.” didiler. Yūsuf (21) didi-ki: “Siz bunda kaç kıardaşlar geldiñüz?” didi. “On kıardaş geldik.” didi[ler]. Andan (22) “Ol bir kıardaşımız kıanı?” didi. Anlar didiler ki: “Atamızın kıatındadır.” didiler. “Zirā ol (23) helāk olan kıarındaşımız ana bir kıarındaşı idi. Ol gideliden berü atamız gönlin anuñla eyler.” /79a/ (1) didiler. Andan Yūsuf didi-ki: “Kim bile kim bu didi[gi]ñüz girçek ola?” Andan anlar (2) didiler kim: “Yā melik! Biz bir vilāyetdeniz ki bir kimse bizi bilmez.” didiler. Andan Yūsuf (3) didi-ki: “O siziñ ata bir ana ayru kıardaşımızı getürin. Eger girçeklerden iseñüz (4) ol vaqt ben sizden rāzī oluram.” Andan bunlar didiler kim: “Atamız henüz (5) birinün firākına dağı guşsa içindedür. Anuñ firākına nice rāzī ola. Hele (6) cehd idüp yalvaravuz. Ola-ki kıopar[r]uz.” didiler. Andan Yūsuf didi-ki: “Sizden (7) birinüz benüm

katımda tutuķoñ. Tā aña degin ki ol ķardaşıñuzu getüresiz.” (8) didi. Andan vardılar bunlar ķur‘a bıraķdılar. Şem‘ün‘a düşdi. Anı (9) Yūsuf‘a tutuķodılar. Çünki bunlar yükleriñ dutalar. Yūsuf: “Varıñ baña ol ata (10) bir ķarındaşıñuzu getürüñ.* Görmez misiñüz ki ben gelenlere nice tamām ölçüp (11) ta‘ām vireyin. Gelen ķonuķlara nice ikrām iderem.” Yūsuf emr eyledi. (12) Ādēmlerine ki her birine bir deve yüki buğday virdiler. Dağı ışmarladı-ki (13) ol buğdaya çün virdükleri bahālarını yükler içine gizleyeler ve anlarıñ (14) buğdaya virdükleri bahā yā nāl yā saħtiyān* idi. Bir rivāyetde gümüş idi. (15) Çünki Yūsuf ħizmetkārlarına* emr eyledi. “Ol virdükleri sermāyelerini yükleri (16) arasına gizleñ.” didi. “Ola-ki ehllerine varduķları vaķt ol sermāyelerini (17) görüp bizim kerāmetimüz bileler. Yine tizcek dönüp gelmege ķaşd ideler.” didi. (18) Yūsuf bunlarıñ sermāyesine almaduğına sebep buydı-ki belki bunlarıñ (19) sermāyesini alsa atalarıñ yanında arıķ sermāye olmaya. Bir rivāyetde (20) Yūsuf anı almağa lāyık görmediği anlardan bahā almaduğı anlarıñ iħtiyācı variken (21) anlarıñ yükleri içine redd eyledi. Anlara ikrām [ü] efdāl için. Bir rivāyetde (22) Yūsuf anuñ için işledi ki bunlar peygamber cemā‘ atidür ki şübhelü ve ħarām (23) nesneden iħtirāz ideler. Ol sermāyeler[i] virdi ki varıcaķ anı yükleri içinde /79b/ (1) bulalar. Şüpheye düşeler. Ol nesne anları girü ilet[me]ye ki alalar. Gelüp girü degürmek (2) için. Çünki bunlar girü dönüp atalarına geldiler. Didiler ki: “Ey bizim atamız! (3) Bir kişiye irişdik-ki cemī‘ ħalkuñ iyüsidür ve ħay(ı)r[lı]sıdır. Bizi bir hoş maķāma (4) ķondurdı ki řol deñlü ikrām ķıldı-ķı eger ol Ya‘ķüb oğlanlarından

* getürüñ: *-metin-* getürmeñ.

* saħtiyān: *-metin-* saħtiyān.

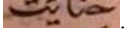
* ħizmetkārlarına: *-metin-* ħizmetkārlarına.

(5) ola idi. Bize ancılayın ikrām kıldı.*” didiler. Andan anı işidüp: “Bu kez varıcağ
(6) melike bizden selām idesiz. Benden aña diyeseñüz ki senüñ bizimle ihsānuñ
işidüp (7) atamız saña du‘ālar kıldı diyesisiz.” Ol-dem Ya‘küb: “Şem‘ün kıanı?” didi.
Anlar (8) didi-ki: “Yā ata! Ol melik-i Mısr anı tutu[p] alağodı. Ol ‘Kardaşıñuz İbni
Yāmin’[i] bu kez (9) alup gelesiz. Ol bile gelmezse size bir dāne buğday virmezem.’
didi. Andan (10) Ya‘küb didi-ki: “Niçün idivirdiñüz?” didi. Anlar didiler ki:
“Varıcağ ol bizi (11) tutdı. Didi-ki: ‘Siz cāsūsırsız kim geldiñüz benüm vilāyetimüñ
iyüsin ve yatlusını (12) bilesiz.’ didi. Biz anuñ kıatına varıcağ ‘İmrān dilince
söyledik. Ol bizimle söyledi.” (13) Hele fi’l-cümle anlaruñla ne söyleşdiler ise
cümlesin haber virdiler. İtdiler: “Ey (14) ata! Kıarındaşımuz İbni Yāmin’[i] bile
göndür bizim ile ki hem aña buğday vire ve hem bize (15) vire. Ol olmazsa bir dāne
virmez. Biz ħod ol kıardaşımuzı şağlayup girü (16) saña getürürüz.” didiler. Andan
Ya‘küb didi-kim: “Ben emīn olmazam. Siz anı kim Yūsuf (17) gibi helāk idesiz. Ben
anı size inanmazam. Ol Allāh’[a] işmarladum-ki ol şağlayıcıdur ki (18)
esirgeyicidür.” Andan [Hıkk] te‘ālā vahy kılup didi-ki: “Yā Ya‘küb! Çünkü baña
işmarladıñ. (19) ‘İzzüm. Celālüm. Hıkk-ıçün ol iki oğluñu girü saña irişdürem.” didi.
Çünkü yüklerin (20) açdılar. Gördiler ki ol taħıl bahāsına virdüklerin gine yükleri
içinde buldılar. (21) Anlara girü redd olunmış. Ol-dem bunlar anı görüp didiler ki:
“Yā ata! Ol iletdigimiz (22) taħıl bahāsı* gine girü bize redd olunmış. Bil-ki bizim
sözümüzde yalanımız yokdur. Ki (23) ol Mısr meliki bizimle ğāyet şoħbet idüp

* kıldı: -*metin*-

* bahāsı: -*metin*- bahāsını.

ikrâmlar kıldı. Uş sermâyemüzi girü bize redd /80a/ (1) eyledi-ki bunuñ ile nafağa idinüp gine andan bu yaña döneler. İmdi eger ol (2) kardaşımız bizimle gördürürseñ dağı bile deve alavuz. Aña dağı ziyāde (3) yük dutula. Bize dağı ziyāde buğday virile ve hem kardaşımız şaklayavuz. (4) Gine saña getürevüz. Bu şimdi virilēn sehldür. Ya‘nī ol melik-i Mısr’uñ (5) cömerdligine göre ve devletine sulţānına göre bu bize azdur. Ammā eger İbni Yāmin (6) ile bile olavuz dağı ziyāde luţf idüp ‘aţalar kıla. Yā ata! Senden gine sermāye (7) taleb kılmazuz ki götürüp anda virevüz. Uş sermâyemüz gine girü virildi. Bize (8) kifāyet ider hemān kardaşımız bile gönder.” didiler. Andan Ya‘kūb anlara didi-ki: (9) “Ben İbni Yāmin’[i] siziñ ile göndürmezem. Tā ki siz benümle bir muhkem and içmeyince ki (10) anı girü baña anı getüresiz. İllā meger size Hakk’dan bir iş vāki‘ ola siz anı (11) men‘ itmege kâdir olmayasız.” didi. Andan bunlar bubalarına muhkem and idüp inandur(12)dılar. Andan Ya‘kūb didi-kim: Bu sözimüz üzerine Hakk te‘ālā kefldür ve tanıkdur (13) ve hâtemü’l-enbiyā Muḥammed hürmetine-kim siz böyle ‘ahd içiñ-ki siz kardaşımız hakkındaki gibi (14) hıyānet* kılmayasız.” didi. Andan dağı anuñ* üzerine and* içdiler ve Ya‘kūb (15) didi-ki: “Ey oğlanlarum! Kaçan ki Mısr’a varasız cümleñüz bir kapudan girmeñ. Her biriñüz (16) başka kapudan giresiz. Egerçi hükm Allāh’uñdur. Sizden bir nesne def itmege kâdirdür. (17) Diledüm. Siz[i] Allāh’[a] işmarladum yavuz nazardan kırküp.” didi. Zīrā cümlesi oğludur (18) ve cümlesinüñ

* hıyānet: -metin-

* anuñ: -metin- aluñ.

* ‘ahd: -metin- ‘ahd.

hüsneri hūbdur* ve boyları* görklydi. Anuñ için öyle buyurdu-ki (19) Mışr'a giricek dağılıp gireler. Őoñra bir yire cem' olalar. Tā ki bunlara yavuz nazār (20) irmeye. Dağı bunlar yola revān olalar. Gñnlerde birgñn Mışr'a gelüp (21) girdiler. Ataları didigi gibi şehre girdiler. Andan Yūsuf şatına girüp atalarınıñ (22) selāmın* du' āsın degür[di]ler. Didiler ki: "Ey 'aziz! Ol şardaşımız ki bize getürin (23) diye emr eylediñ. Getürdik." didiler. Andan itdi ki: "İyü itdiñüz ve hoş itdiñüz. /80b/ (1) Anuñ 'ivāzı benüm şalbümdedür." diyüp buyurdu. Anları görklü maķāma (2) ķondurdu. Andan bunlar için řa'ām hāzır* itdi. Bunları řa'āma da' vet [itdi]. (3) Geldiler. Andan Yūsuf bunlara buyurdu-ki: "Her ikiñüz şardaşlar şardaşıyla otursın.*" (4) Didigi iki kişiye bir şofra* ķodılar. İbni Yāmin yalıñuz ķaldı dağı ağladı. (5) Didi-ki: "Keřke benüm şarındaşım Yūsuf řađ olaydı. Ben de dağı anuñla oturaydım." (6) didi. Andan Yūsuf didi-ki: "Ol bir řardařıñuz yalıñuz ķaldı. Ol-dağı gelsin* (7) benümle bile otursın.*" diyüp Yūsuf şarındaşını yanına aldı. Oturup bile (8) řa'ām yidiler. Ammā aña bildürmedi ki şarındaşıdır. Ćünkü ađřām* oldu. (9) Gine buyurdu-ki: "Her iki şardaşa bir dōřekde yatsın.*" dir. Anlar dağı (10) şardaşlı şardaşla bir dōřekde yatdılar. Gine Yāmin yalıñuz ķaldı. Andan (11) Yūsuf didi-ki: "Benüm dōřegümde

* hūbdur: -*metin*- hūbdur.

* boyları: -*metin*- boyuları.

* selāmın: -*metin*- selāmıñ.

* hāzır: -*metin*- hāzır.

* otursın: -*metin*- otursıñ.

* şofra: -*metin*- şofra.

* gelsin: -*metin*- gelsiñ.

* otursın: -*metin*- otursıñ.

* ađřām: -*metin*- ađřām.

* yatsın: -*metin*- yatsıñ.

benümle yatasın.*” didi. Andan İbni Yāmin Yūsuf’uñ (12) döşeginde irteye degin bile yatdı. Yūsuf ol qardaşını qoçup qoçalardı. (13) Ammā dimedi-kim ben senüñ qardaşınam. Ammā Rūbil ta‘accüb idüp qardaşlarına dir ki: (14) “Biz buncılayın keremlü kimse hiç görmedik.” dirdi. Çünkü şabāh oldu. Yūsuf (15) qardaşlarına didi-kim: “İşbu yigidiñ bir qarındaşı yoğ-ımuş. Ben anı kendüme (16) qoşayın. Benüm mertebemde benümle bile ola.” didi. Andan ta‘ām geldi. Bunlar ikişer (17) ikişer ‘ādetleri üzre oturdılar. Andan kendü qardaşına bir atadan doğmuş (18) idi. Alup kendü maqāmına girdi. Andan Yūsuf aña didi-ki: “Adıñ nedür?” didi. (19) “Adım İbni Yāmin.” didi. Yūsuf didi-ki: “İbni Yāmin dimek ne dimekdür?” didi. İbni (20) Yāmin didi-ki: “Anası yavı kılmış dimekdür.” didi. İbni Yāmin toğdı. Anası (21) vefāt itdi. Andan Yūsuf didi-ki: “Ananıñ* adı nedür?” didi. İbni Yāmin didi-ki: (22) “Rāhīl. Leyyān kızıdır.” didi. Andan Yūsuf didi-ki: “Hiç senüñ oğluñ var mı?” (23) didi. Yāmin itdi: “Belī. Vardur. On oğlum vardur.” didi. “Sevinürem-ki ol /81a/ (1) helāk olan qardaşınüñ yerine saña qardaş olam.” Andan İbni Yāmin didi-ki: (2) “Sencileyin qarındaşı kim bulur. Lākin Ya‘qūb şulbundan ve Rāhīl’üñ rahminden dünyāya (3) gelmedik.” didi. Ol-dem Yūsuf bunu işidicek ağladı ve tura(4)gelüp qarındaşını qoçdı.* Didi-ki: “Ben qarındaşuñ Yūsuf’am. Bunlarıñ itdikleri(5)ne sen melül olma ve guşşalanma ve bunlara benüm haberüm virme. Dağı ortada (6) olacak dilek var.” didi. Andan Yūsuf emr eyledi qarındaşlarına. Tamām (7) yüklerin

* yatasın: -*metin*- yatasın.

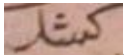
* ananıñ: -*metin*-

* qoçdı: -*metin*- qoçdı.

dutuvirdiler ve develerine yükledivirdiler. Andan emr eyledi-ki (8) kendü qardaşınıñ yükünü dutalar. Hizmetkârlarına* ımarlad[ı]. Ol buğday ölçegin kıymetli (9) kıızıl altundur. Kendü qardaşınıñ yüküne gizletdi. Qardaşları görmeyeler. (10) Bu işi Yūsuf itdiği kendü qardaşına bildürdi ve qardaşı aña didi-ki: (11) “Ayrıq ben senden ayrılmazam. Senüñ yanında oluram.” Yūsuf aña didi-kim: “Ey qardaşum! (12) Henüz bir atanıñ ananıñ guşşaların bilmedi-ki imd[i] ben seni alıqo[yı]cak olursam (13) atamızın guşşası dağı ziyâde olur. Seni alıqomaq olmaz. İllâ meger kim (14) senüñ üzeriñe bir töhmet iderüz ki cümle halk bileler. Ol ‘illet-ile seni alağoyam.” (15) didi. “Ne işlerseñ işle ben rāzıyam ve senden ayrılmazam.” didi. Andan Yūsuf (16) didi-ki: “Bu ekin ölçegin senüñ yükünde gizleyem dağı seni anlaruñla göndüreyim. (17) Andan-şoñra ardınca ādam göndüreyim. Varup ölçegi uğrladıñuz diye (18) yükleri arayup şoñra senüñ yükünde bulunup ol-‘illet[l]e seni alağoyavuz.” (19) didi. Andan Yūsuf qardaşların göndürdi. Gitdiler. Tā ki bir miqdār (20) gitdiler. Andan Yūsuf buyurdi-ki bir kaç kişi* göndürdi. Artlarından varup (21) çığırdılar ki: “Ey kervān kavmi! Duruñ-ki melikūñ ölçegin uğrladıñuz.” didiler. (22) Ol-dem bunlar ol nidāyı işidüp durdılar. Andan ilçiler gelüp irişdiler. Bunlara (23) didiler ki: “Yā kavm! Biz ikrāmlar idüp görklü maqāma qondurdıq. Bunca ni‘ metlerle /81b/ (1) ağırladıq ve size tamām yükleriñüz dutuvirdik. Ğayrılara qılmadığımızı (2) size kıldıq. Siz bunu bilmezsiniz.” didiler. Anlar didiler ki: “Belī. Bilürüz. Minnetimiz (3) melike çoğdur. Ne hāl oldu?” didiler. Andan ilçiler didiler kim: “Melikūñ ölçegi

* Hizmetkârlarına: -*metin*- Hizmetkârlarına.

* kişi: -*metin*-

uğrulandı. (4) Bulunmadı. Sizden ğayrı kimseden sezmezüz.” didiler. Bunlar didi- kim: “Vallāhi (5) siz bilürsüz ki biz peygamber oğlanlarıyuz. Anuñ için gelmedik. Yüzine kim fesād (6) işleyevüz. Biz uğrılığ idenlerden degilüz. Biz bunca zamāndan* beri bu yola (7) sefer iderüz. Gelür giderüz. Hiç bir kimsenüñ bir nesnesine ziyāñ kılmadık. (8) Bir nesnesin fesāda virmedik. Biz ol yükümüzde bulduğumuz dirhemleri (9) döndürüp girü getürdik bir eksiksiz. Eger biz uğrı olaydık anı girü getürmezdik.” (10) didiler. Bir rivāyetde kaçan Yūsuf’uñ kardaşları Mısr’a girseler tavarlarınıñ (11) ağzını bağlarlardı. Kimsenüñ ekinine şunmaya diyü. Andan ilçiler didiler ki: “Ol (12) yoğalın(?) melik ölçegidür. Anıñ üzerine bizi em̄in kılmuşdur. Eger bulunmaya ol bize (13) töhmet. Anuñ katında mertebeden düşerüz. Zīra onuñla ğaybdan bunca haberler (14) virür ve nice kişilerin gönlünde gelenleri bilür. Hem kankıñuz aldıysa anı (15) girü viriñ. Biz kefil oluruz ki aña melikden bir deve yükü buğday (16) alvireyiz.” didi. Andan bunlar didiler kim: “Biz uğrılığdan Allāh’[a] şıgırırız. Zīrā bizde (17) ol nesne yok.” didiler. Andan ol ilçiler didiler ki: “Ol uğrınıñ cezāsı (18) siziñ şeri’atıñüzde eger çıkarsa nedür?” didiler. Meger Yūsuf anlara ‘Hük̄m şorusa (19) ikrār itdiriñ. Dağı andan yüklerin arañ. Andan sonra ol gizledi[gi]ñüz yükü (20) arañ.’ didi. Andan ötüri didiler ki: “Eger yalan çıkarsañuz.” Andan anlar didi-ki: (21) “Her kankımız yükünde çıkarsa anuñ cezāsı oldur ki anı tutup kıl iderler. (22) Bizim şeri’atimize göre uğrılara böyle cezā kılurlar.” didiler. Andan bu ilçiler başladılar (23) yüklerin aramağa. İbni Yāmin’den ğayrısınıñ

* zamāndan: -metin- zamāndur.

yüklerin aradılar. Bulmadılar. Ol ilçiler /82a/ (1) her yükü arardı. İstiğfâr iderlerdi. Ol günâhla bunlarıñ suçları yoğdı. (2) Töhmet birle yüklerin ararlardı. Bir cümlesinüñ yüklerin aradılar. Ancağ İbni Yâmin'ün (3) yükü kaldı. Andan ol yükleri arayan kimseler didiler ki: “Ben hîç zann* itmezem-ki (4) bu işlemiştir diyü aramak hâcet degil.” didi. Andan arkadaşları didiler ki: (5) “Vallâhi kıomazuz. Tâ anı aramayınca zîrâ sizün de bizim de şüphemiz zâ'il (6) olmaz.” Çünkü gelüp anuñ da yükün açdılar. Ol-dem ölçek İbni Yâmin yükü (7) içinde çıktı. Bunlar utandıklarından başların aşağı birağup didiler : (8) “Yâ İbni Yâmin! Bu ne iş-kim işlediñ. Bizi rüsvây eyledi[nüz] ve yüzümüz (9) melik katında kara eylediñüz. Hîç siziñ belâ eksik olmaz. Ne (10) vaqt aldıñ bu ölçegi?” didiler. Andan İbni Yâmin didi-ki: “Bu Râhîl oğlanlarına (11) siziñ belânuz dâ'im eksik degil. Bir karındaşımı alup şahrâda helâk itdiñüz. Bu ölçegi (12) benüm yüküme şol kimse kodı-kim siziñ yüküze aqçe kodı.” didi. Andan bunlar dönüp (13) Yûsuf katına geldiler. Didiler: “Ey melik! Bu uğrılık itdiyse bunuñ bir karındaşı (14) bundan evvel uğrılık itmiştir.” didiler. Andan Yûsuf anı işidüp gönünden (15) geçirüp didi-ki: “Siziñ fi'linüz şöyledür ki zîrâ Yûsuf'dan Haqq 'âlimdür. Bilür. (16) Ol vaşf eyledigimiz Yûsuf'da yoğdur. 'Ulemâ itdiler: “Anlar Yûsuf[a] uğrılık (17) kıılır didükleri sebep buydı-ki Yûsuf'ün anası atasınıñ bir putı var idi (18) altundan. Yûsuf anı uğrıluyup kıırdı. Yâbâna atdı. Bir rivâyetde Yûsuf anası (19) Müslimân idi. Anuñ bir kız karındaşı var idi. Kâfirdi. Anuñ bir putı vardı. Anası (20) Yûsuf'a buyurdu-ki ol kız karındaşınıñ putını

* zann: -metin- zannı.

uğrıladdı. Kırdı. Aña tapdıg-çün. (21) Bir güne dağı evlerine bir sâ'il geldi. Yūsuf görüp bir yımurta uğrıladı. (22) Ol dervīşe virdi. Dağı Yūsuf'ũñ 'ādeti* buydı-kim öñüne ta'ām gelse (23) yirken birazın gizlerdi. Devrişlere virmek içün ve dağı evvelā Yūsuf'a belā vāķi' /82b/ (1) olduğı atasınuñ kız qarındaşı var idi. İřhaķ peygamber kıızıdur. Cümlesinüñ (2) ulusıdur ve İřhaķ'ũñ bir kemerbendi var idi. Kuşanurdı. İřhaķ'dan şoñra (3) ol kızına degdi. Çünki Yūsuf'ũñ anası öldi. Andan ĥālası beslemege aldı. Ğāyet (4) Yūsuf'ı severdi-ki bir sâ'at yanından ayırmazdı. Çünki Yūsuf yürimege başladı. (5) Anuñ muĥabbeti atası göñline te'sīr eyledi. Ya'ķūb gelüp kız qarındaşına didi-ki: (6) 'Yā kız qarındaşum! Yūsuf'ı vir baña. Vallāhi ben ansız bir sâ'at olamazın.' didi. (7) Qarındaşı didi-ki: 'Ben anı şimdi saña virmezem.' didi. Ya'ķūb iķdām eyledi-ki ala. (8) Andan qaradaşı gördi-ki ķomaz. Didi-ki: 'Çünki ķomazsañ bārī bir kaç gün şabr (9) eyle. Benüm yanumda dursın.* Aña bir nazār ideyim. Ola-ki biraz seveyim.* Andan şoñra alasmın.*' (10) didi ve Ya'ķūb dağı rāzī olup gitdi. Ol-dem ol 'avret ol kemer[i] Yūsuf'ũñ (11) ũñi içinde gizledi. Yūsuf dağı yürürce oğlandı. Ol-dem 'avret duragelüp (12) ķođakıldı-kim kemer uğrulandı. 'Görüñ kim aldı?' didi. Ne-ķadar aradılar bulamadılar. (13) İllā Yūsuf'ũñ ũñi içinde buldılar. Ol-dem Yūsuf'ũñ ĥālası didi-ki: 'Şimden girü Yūsuf'ı (14) benden kim alabilür? Ol benüm uğrımdur. Şimden ol benüm taşarrufumdur.' dir. 'N'eylersem eyleyem.' (15) didi. Zīrā ol-zamānda ĥükm böyle[y]di. Andan 'avret ũrup qaradaşı

* 'ādeti: -*metin*- ādeti.

* dursın: -*metin*- dursıñ.

* seveyim: -*metin*- seveyim.

* alasmın: -*metin*- alasıñ.

Ya'kūb (16) evine geldi. Bu haber[i] 'arz*' eyledi. Ol-dem Ya'kūb Yūsuf'ı almadan fāriğ oldı. (17) Andan bu töhmetle hālası Yūsuf'ı tā ölünce Ya'kūb'a virmedi. Yūsuf'a uğrıdır didükleri (18) bundan idi." Çünkü kardeşları dönüp Yūsuf katına girdiler. İbni Yāmin (19) yükünden çıkardılar. Andan Yūsuf ölçeği eline alup bir kez kağdı. Tas (20) çinredürdi. Yūsuf anı kulağına tutup diñledi. Andan dönüp didi-ki: "Ey kav(i)m! (21) Bu benüm ölçeğüm baña eyle haber vir-di-ki siz on iki kardeşmişsiz.* Ammā dirilüp bir (22) kardeşı alup gitmiş[s]iz. Anı şatmış[s]ız." didi. Andan İbni Yāmin bu sözi işidicek (23) heman-dem turugelüp Yūsuf'a secde eyledi. "Yā melik! Şor ölçege. Benüm ol qarındaşum /83a/ (1) sağ mıdur?" Andan Yūsuf ölçeği gine çinredüp diñledi. "Belī. Diridür. Yağında göresin." (2) didi. Andan İbni Yāmin didi-ki: "Yā melik! Pes dilersen baña işle. Ol kardeşum (3) beni bulıcağ senüñ eliñden kırtarur." didi. Andan Yūsuf işidüp ağladı. (4) Ābdest* aldı. Gine taşra çıkdı. Andan kardeşları gine katına gelüp (5) didiler ki: "Ey melik! Bunuñ bir pır [ü] za'if atası vardur. Ol belürsiz olan (6) oğlunuñ firākından hüzn içindedür. Bunu gönder. Bunuñ yirine birimüz alağo. (7) Biz seni gör[ür]üz ki iraqdan gelenlere cümlesine ikrām idersen ve hem bize bunca in'ām (8) u ihsānlar eylediñ. Gel-bize ihsānuñ tamām kı1. Bizimle gönder." didiler. Andan Yūsuf (9) didi-ki: "Ben Allāh'[a] şığmuram. Andan-ki uğrılık ideni kıoyam. Anuñ yirine gayırısı kıala. (10) Öyle olıcağ biz zālimlerden oluruz. Allāh[u] te'ālānuñ hükmine muhālefet itmiş

* 'arz: -metin- ' arzı.

* kardeşmişsiz: -metin-

* Ābdest: -metin- ' Abdast.

oluram.” (11) didi. Çünkü hâl böyle oldu. Bunların İbni Yâmin’den umudları kesildi. (12) Pes naçâr olup bir yire gelüp danışdılar. Bunların içinde ‘ağılluları Rûbil (13) Yahûza* Şem‘ün bunlar didiler ki: “Bilmez misiz? Siziñ atañuz siziñ ile nice ‘ahd (14) eyledi. Allâh’la bu oğlumı haqqında ki elbetde girü alup getüresiz. Siz bundan (15) evvel bir Yûsuf haqqında ‘ahd idüp zâyî‘ itdiñüz. Bir kuşurumuz bunda zâhir oldu.” (16) Andan Yahûza* didi-ki: “Ben işbu Mış(ı)r melik[inüñ] yanından gitmezem. Tâ aña deñli-ki atam baña (17) haber göndüre gelsin* diye yâhod Haqq te‘âlâ hük[m]i ile bu melik kardaşımızı girü vire (18) yâhod Haqq te‘âlâdan hük[m]-i mevt irişe. Ölem. Kurtulam. İş âsân ola.” Andan (19) karındaşı Rûbil Yûsuf katına geldi itdi: “Yâ melik! Yâ karındaşımızı bizimle bile göndür (20) yâhod bir kez çağıruram. Vallâhi yükli ‘avret kalmaz. İllâ yükün bırağur.” didi. Zîrâ (21) Ya‘kûb oğlanları[nı]ñ ‘âdetleri buydı-ki kaçan kaçıyup gâzaba gelse bir kimse (22) anlara tãkat getüremezdi. Rûbil Yahûza* kaçan-kim kaçısalar bedenlerindeki kılları (23) diken gibi olup esbâblarından tüleri taşra çıkardı. Meger Ya‘kûb evlâdlarından /83b/ (1) biri getirüp elini anuñ özine ko[ma]yunca gâzabı sâkin olmazdı. Ol-dem Rûbil (2) gâzaba gelüp diledi-kim çağırdı. Andan Yûsuf’uñ oğlancuğı hâzır* idi. Andan (3) Yûsuf oğluna işâret idüp: “Ey oğul!” didi-ki: “Ey oğul! Tiz ol Rûbil (4) çağırmadan eliñi Rûbil’üñ üzerine ko.” didi. Ol-dem (5) ol şâhzâde elin Rûbil’üñ üzerine kodı. Gâzabı sâkin oldu.

* Yahûza: -metin- Yahûzâ.

* Yahûza: -metin- Yahûzâ.

* gelsin: -metin- gelsiñ.

* Yahûza: -metin- Yahûzâ.

* hâzır: -metin- hâzır.

SONUÇ

Eski Anadolu Türkçesi döneminde telif edilen her eser Türk dil ve edebiyatı tarihinin aydınlatılması açısından büyük bir önemi haizdir. Ne var ki bu dönemde kaleme alınan eserlerden bir kısmının muhtelif nedenlerden ötürü zamanımıza ulaşamamış olmak gibi bir talihsizlikleri de vardır. Bu itibarla söz konusu döneme ait olan ve gün yüzüne çıkarılan her eser ayrı bir değer taşımaktadır.

Bu çalışmanın esasını teşkil eden Garîb'in Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi de Eski Anadolu Türkçesi dönemi dil ve edebiyat yadigârlarından biri olup zamanımıza değin Halide C. Dolu'nun özel bir kitaplıktaki nüshasından hareketle varlığını ortaya çıkarmış olduğu bir eser olarak kalmış idi. Şu anda nerede olduğunu bilemediğimiz bu nüshası haricinde çalışmamız boyunca eserin on nüshası daha tespit edilmiştir. Bu nüshaların bazıları kütüphane kayıtlarına farklı bir müellifin adıyla kaydedilmiş, bazıları da müellifi meçhul Yûsuf u Züleyhâ Kıssası olarak belirtilmiştir. İki nüshası da Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal hocamızın şahsî kütüphanesinde bulunan eserin nüsha sayısının daha da fazla olması muhtemeldir. Bu ihtimale delalet eden mühim bir husus da eserin tespit edebildiğimiz nüshalarının XVIII-XIX. yüzyılların istinsah tarihini taşıyor olmasıdır.

Garîb'in hayatı hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye ulaşamadığımız gibi mesnevisinde de bu hususa dair emarelerle karşılaşmak mümkün olmamıştır. Gerek dili gerekse diğer birtakım hususiyetlerinden hareketle XIV. asra tarihlendirilmesine karar kıldığımız eserin konu bakımından Süle Fakih, Şeyyâd Hamza ve Erzurumlu Darîr'in Yûsuf u Züleyhâlarıyla benzerliği de dikkat çekmektedir. Bu durum, eserin bu eserlere kaynaklık etmiş olabileceği yahut bu eserlerin Garîb'in eserine kaynak teşkil etmiş olabileceği fikrini uyandırmaktadır ki

eğer bu eserlere kaynaklık etmiş ise Garîb'in eseri Anadolu sahasında yazıldığı tespit edilebilen ilk Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi olmaya adaydır.

Çalışmamızın ilk aşamasında Yûsuf u Züleyhâ hikâyesinin kaynakları üzerinde durulmuş, Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında bu hikâyeyi mevzu edinen eserler hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Bu bölüm, Türk edebiyatında manzum ve mensur Yûsuf u Züleyhâ hikâyeleriyle ilgili günümüze kadar yapılmış çalışmalardan da bahsedilmesi hasebiyle bir Yûsuf u Züleyhâ bibliyografyası niteliğindedir denilebilir.

Eserin ulaşabildiğimiz dokuz nüshasına dayanarak oluşturduğumuz tenkitli metnini vermeden önce iç ve dış yapısı ayrıntılı bir şekilde tetkik edilmiştir. Bunda da nihai amaç Garîb'in mesnevisinin diğer Yûsuf u Züleyhâlarla mukayesesine bir imkân sunmaktır.

Eski Anadolu Türkçesinin dil hususiyetlerini taşıyan eser, sade ve Türkçe kelimelerin yoğun olduğu bir dille kaleme alınmıştır. Dili itibarıyla dikkatimizi çeken önemli bir nokta ise XIII. yüzyıla ait bir eserde “-A yorur” biçiminde tek örneği tespit edilebilen “-yor” şimdiki zaman ekinin varlığıdır. Toplam dört yerde karşılaştığımız bu ek, Garîb'in mesnevisinin nüshalarında “-yorur/-yori/-yor” şeklindedir. Yine çalışmamızın son kısmında dizinini verdiğimiz arkaik kelimelerden birkaçı Tarama Sözlüğü'nde ya hiç bulunmamakta ya da farklı bir şekilde karşımıza çıkmaktadır.

Edebiyatımızda Yûsuf u Züleyhâ yazma geleneğinin bir halkası olan Garîb'in mesnevisi bu çalışmayla bilim aleminin takdirine sunulmuş olmaktadır.

DİZİN*

ÖZEL İSİMLER DİZİNİ

-A-

‘**Ād**: 527

Aḥmed: 11

Allāh: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9,
10, 11, 12, 13, 14, 58,
92, 164, 573, 627, 718,
741, 1395, 1707, 1962,
2003, 2033, 2161,
2539, 2611, 2679

‘**Arab**: 666, 668, 672, 676,
677, 678, 696, 705,
711, 1679, 1684, 1692,
1694

‘**Arabça**: 1790

‘**Ariş**: 759

‘**Āş**: 66, 67, 72, 74, 75, 79, 83,
86, 87, 88, 94, 98, 103,
130, 134, 136, 137,
138, 140, 141, 144

‘**Azrā’îl**: 2495, 2497, 2500,
2505, 2509, 2511, 2515,
2517, 2523, 2898

-B-

Baḥrān: 108, 111, 128

Başra: 2374, 2466

Beşîr: 543, 544, 554, 555, 558,
2645, 2646, 2648,
2653, 2656, 2657,
2668, 2669, 2670,
2671, 2677, 2688,
2689, 2693, 2702,
2714, 2715, 2716,
2727, 2730, 2734,
2735, 2743, 2745, 2750

Beytü’l-aḥzān: 2488

-C-

Cebrā’îl: 397, 399, 401, 402,
404, 412, 415, 418,
549, 688, 690, 695,
697, 778, 1341, 1343,
1374, 1385, 1387,
1546, 1548, 1551,

* Dizinini yaptığımız “Özel İsimler” ve “Arkaik Kelimeler” buldukları beyitlerin numaralarıyla birlikte sıralanmıştır.

1608, 1611, 1618,
1619, 1621, 1627,
1714, 1823, 1854,
1855, 1901, 1904,
1911, 1914, 2173,
2175, 2640, 2644,
2773, 2776, 2853, 2858

Celîl: 356, 549, 695

-Ç-

Çalab: 779, 2050, 2860

Çeysâm: 717

-D-

Dîne: 271, 278, 279, 611,
1696, 1697, 1698, 2310,
2316

-E-

Ebü-l-kâri' a Mâlzâr: 823

Efrâm: 2036, 2427, 2429

-F-

Farsağ: 722

Fātiha: 2921

Fellâh: 637, 665

-Ġ/G-

Ġani: 2925

Ġarîb: 233, 428, 440, 459,
621, 866, 967, 1023,
1124, 1295, 1336,
1436, 1454, 1504,
1521, 1641, 1833,
2312, 2487, 2686, 2725

-H/Ĥ/Ħ-

Ĥak(k): 57, 73, 76, 100, 148,
323, 397, 400, 409,
410, 414, 415, 489,
530, 542, 602, 616,
644, 690, 731, 746,
774, 775, 783, 821,
830, 831, 852, 990,
992, 998, 1008, 1078,
1084, 1121, 1124,
1335, 1341, 1345,
1374, 1389, 1402,
1544, 1546, 1549,
1608, 1643, 1691,
1707, 1715, 1781,
1799, 1801, 1854,
1877, 1890, 1901,

1924,	1937,	1956,	2198,	2199,	2201,
2002,	2024,	2173,	2202,	2205,	2206,
2332,	2495,	2501,	2207,	2210,	2214,
2503,	2515,	2524,	2248,	2250,	2258,
2615,	2630,	2644,	2265,	2269,	2275,
2706,	2708,	2711,	2280,	2287,	2317,
2713,	2771,	2821,	2334,	2338,	2346,
2838,	2841,	2859,	2347,	2352,	2353,
2860,	2879,	2896	2355,	2358,	2362,
Ḥālīk: 406, 976, 2803			2365,	2370,	2373,
Ḥalīl: 356, 689, 2103			2383,	2411,	2450,
Ḥalīl İbrāhīm: 2103			2452,	2453,	2459,
Hızır/Hız(ı)r: 339, 1118			2460,	2474,	2536,
Hūd: 412, 415			2649, 2650, 2651, 2758		
Ḥudā: 45			İbrāhīm: 61, 62, 196, 265,		
-İ-			356, 394, 488, 723,		
İbni Toğar: 523			1081, 1696, 2103,		
İbni Yām: 2261			2169, 2378, 2847,		
İbni Yāmin: 123, 660, 2068,			2917, 2919		
2119,	2139,	2154,	İbrāhīm Ḥalīl: 356		
2155,	2164,	2176,	İbrāhīm Ḥalīlullāh: 62		
2184,	2187,	2193,	‘İmrān: 2167		
2195,	2196,	2197,	‘İmrānī: 1208, 2193, 2568		
			‘İmrānice: 1791, 2185		

İşhāk: 61, 65, 72, 73, 74, 75,
86, 97, 103, 197, 1081,
2847

İsmā'īl: 63, 338, 1791

İsrā'īl: 112, 113

-K/Қ-

Қāri' a: 823, 829

Қaydūn: 1231

Қayyūm: 2873

Ken'ān: 65, 129, 416, 524,
534, 536, 537, 541,
617, 723, 884, 1660,
1694, 1884, 2038,
2039, 2042, 2044,
2076, 2080, 2103,
2176, 2183, 2194,
2455, 2483, 2671,
2677, 2756

Ken'āni: 1671, 2188

Ken'ānī: 812

Kerīm: 1637

Kevşer: 197

Қudretullāh: 2670

Қuds: 2917

Қузayfer: 1558

-L-

Leyla: 1986

Leyli: 1166

Leyli: 1829

-M-

Mağrib: 834, 918

Mālik: 523, 528, 533, 539,
541, 542, 543, 559,
560, 572, 574, 577,
580, 583, 584, 585,
588, 589, 592, 593,
600, 601, 640, 661,
702, 703, 710, 713,
714, 726, 728, 751,
753, 754, 759, 765,
781, 782, 784, 795,
796, 797, 803, 811,
813, 1037, 1038, 1068,
1070, 1071, 1075,
1076, 1079, 1082,
1084, 1087, 1089,
1091, 1093, 1108,

2565, 2566, 2863,	2554, 2653, 2670,
2868, 2875	2738, 2764, 2777,
Mālik-i Reyḡān: 2863, 2868	2779, 2798, 2829,
Maṣṣūr: 1005	2849, 2850, 2854,
Mecnūn: 845, 860, 1166,	2866, 2886, 2902,
1431, 1829, 1986	2903, 2904, 2908, 2916
Mevlā: 42, 54, 337, 768	Mīṣām: 2036, 2262, 2265,
Mıṣr/Mıṣ(ı)r: 416, 494, 523,	2274, 2279
539, 645, 765, 784,	Muḡammed: 10, 14, 63, 340
786, 792, 823, 830,	Mu‘īn: 1641
880, 884, 886, 903,	Mūsā: 2914, 2916
905, 909, 924, 925,	Muṣṣafā: 395, 996, 1553,
935, 1000, 1002, 1003,	1900, 2806, 2848, 2920
1066, 1104, 1285,	Mūsilmān: 1600, 1601, 2861,
1405, 1499, 1558,	2864, 2865, 2880
1697, 1715, 1826,	Mūsilmān: 1987
1835, 1875, 1876,	-N-
1880, 1884, 1887,	Nābūlus: 720
1889, 1897, 1903,	Nīl: 767, 1718, 2873, 2913,
1950, 1972, 2038,	2916
2043, 2049, 2060,	-Ö-
2066, 2070, 2131,	‘Ömer: 55
2162, 2163, 2466,	
2535, 2540, 2553,	

-R-

Rabb: 512, 694, 764, 1088,
1107, 1273, 1276,
1515, 1545, 1611,
1617, 1621, 1626,
1642, 1822, 1823,
2527, 2776, 2852

Rabbenā: 1712

Rāḥile: 123

Raḥmān: 26, 44, 89

Rā' ile: 1356, 1370

Resūl: 52, 64, 147, 687, 1035,
1925

Resūlullāh: 14

Reyyān: 1562, 1563, 2863,
2867, 2868, 2876, 2879,
2885, 2886, 2903

Ruvīl: 290, 309, 314, 436, 441,
2226, 2233, 2234, 2539,
2552, 2569, 2570

-S-

Süleymān: 777

-Ş-

Şām: 495, 2038, 2039, 2044

Şemmezul: 1648

Şem'ün: 182, 183, 299, 654,
2089, 2217, 2224

Şeytān: 26, 202, 993, 1306,
1340, 1640, 2803

-T/Ṭ-

Taḥrī: 171, 180, 250, 403,

410, 411, 470, 483,

505, 508, 521, 560,

607, 614, 681, 712,

763, 827, 828, 977,

978, 987, 996, 1086,

1088, 1103, 1116,

1151, 1154, 1155,

1156, 1157, 1158,

1160, 1298, 1299,

1300, 1302, 1307,

1394, 1460, 1552,

1557, 1630, 1672,

1749, 1827, 1855,

1856, 1879, 1892,

1949, 1950, 1952,

2005, 2050, 2069,

2454, 2476, 2517,	131, 132, 133, 134,
2534, 2538, 2656,	136, 137, 138, 143,
2663, 2703, 2717,	144, 149, 154, 156,
2732, 2747, 2764,	158, 160, 164, 166,
2770, 2774, 2775,	173, 183, 184, 197,
2797, 2811, 2853,	209, 210, 214, 220,
2862, 2870, 2883,	237, 245, 248, 252,
2886, 2893, 2895,	263, 267, 269, 280,
2897, 2914, 2918	281, 287, 370, 371,
Ṭeymūs: 834, 912, 919, 921	375, 421, 429, 431,
-V-	432, 447, 449, 452,
Vehhāb: 77	460, 463, 479, 480,
-Y-	482, 483, 484, 485,
Yahūda: 317, 324, 325, 347,	490, 491, 493, 501,
350, 353, 354, 363,	502, 503, 507, 508,
433, 468, 515, 516,	509, 510, 512, 514,
517, 519, 571, 2214,	617, 652, 879, 884,
2414, 2441, 2451,	1081, 1343, 1623,
2475, 2554, 2569,	1652, 1659, 1679,
2592, 2593	1681, 1687, 1695,
Yahūdīler: 55	1697, 1699, 1702,
Ya‘kūb: 61, 65, 66, 71, 74, 80,	1704, 1706, 2042,
84, 87, 104, 106, 111,	2045, 2047, 2048,
116, 118, 121, 126,	2052, 2053, 2059,

2060,	2066,	2069,	2791,	2793,	2794,
2074,	2076,	2080,	2804,	2807,	2808,
2103,	2127,	2131,	2809,	2810,	2811,
2143,	2150,	2156,	2812,	2813,	2817,
2162,	2188,	2308,	2819,	2821,	2822,
2333,	2408,	2435,	2826,	2827,	2832,
2436,	2457,	2462,	2837,	2839,	2841,
2465,	2477,	2488,	2842,	2843,	2848,
2493,	2495,	2496,	2849,	2919	
2497,	2498,	2501,	Ya'qūb-ı Ken'ān: 65, 2308		
2503,	2506,	2510,	Yāmin: 2485		
2514,	2523,	2525,	Yūnus: 777		
2526,	2527,	2538,	Yūsuf: 29, 54, 55, 60, 123,		
2552,	2650,	2658,	125,	148,	149, 156,
2661,	2671,	2676,	157,	159,	160, 165,
2689,	2699,	2705,	172,	182,	190, 194,
2710,	2711,	2727,	196,	199,	204, 212,
2729,	2731,	2732,	213,	215,	218, 219,
2734,	2737,	2742,	234,	239,	240, 243,
2748,	2749,	2751,	244,	245,	246, 253,
2752,	2761,	2769,	254,	263,	264, 268,
2771,	2773,	2776,	269,	272,	273, 274,
2778,	2784,	2785,	275,	277,	278, 279,
2787,	2788,	2790,	282,	284,	285, 287,

291, 295, 296, 297,
299, 300, 302, 306,
308, 316, 317, 318,
319, 333, 336, 347,
348, 349, 350, 351,
353, 361, 366, 369,
370, 372, 378, 381,
383, 389, 390, 391,
394, 397, 398, 399,
401, 405, 407, 408,
414, 415, 418, 419,
421, 422, 430, 437,
441, 447, 448, 450,
460, 465, 472, 478,
502, 508, 512, 513,
515, 516, 517, 519,
542, 548, 549, 554,
558, 561, 563, 564,
569, 570, 571, 572,
583, 587, 592, 593,
601, 602, 603, 604,
617, 619, 624, 627,
637, 642, 647, 665,
666, 669, 671, 674,
677, 678, 681, 687,
688, 689, 690, 691,
694, 695, 696, 711,
712, 713, 714, 715,
718, 719, 728, 729,
731, 732, 733, 738,
740, 741, 743, 744,
745, 747, 748, 751,
752, 753, 755, 756,
757, 759, 761, 762,
763, 765, 767, 769,
770, 771, 772, 775,
778, 779, 781, 783,
784, 785, 789, 794,
801, 813, 814, 819,
821, 824, 825, 827,
829, 832, 879, 884,
941, 942, 947, 948,
949, 969, 972, 1003,
1004, 1007, 1009,
1010, 1014, 1030,
1033, 1036, 1038,
1039, 1049, 1050,
1057, 1058, 1062,

1064,	1070,	1072,	1283,	1284,	1286,
1076,	1077,	1078,	1290,	1293,	1294,
1079,	1080,	1081,	1296,	1297,	1300,
1082,	1083,	1086,	1302,	1303,	1304,
1087,	1088,	1092,	1305,	1306,	1308,
1093,	1103,	1105,	1309,	1310,	1311,
1106,	1107,	1110,	1313,	1315,	1317,
1114,	1115,	1125,	1318,	1337,	1339,
1126,	1128,	1129,	1340,	1341,	1342,
1133,	1134,	1135,	1343,	1344,	1345,
1137,	1139,	1141,	1347,	1348,	1352,
1142,	1143,	1144,	1353,	1363,	1367,
1146,	1148,	1150,	1369,	1372,	1373,
1151,	1153,	1154,	1377,	1380,	1382,
1157,	1158,	1160,	1383,	1384,	1385,
1162,	1163,	1164,	1386,	1390,	1391,
1171,	1172,	1173,	1396,	1397,	1400,
1175,	1176,	1177,	1401,	1404,	1418,
1178,	1179,	1180,	1419,	1421,	1424,
1181,	1182,	1183,	1441,	1442,	1445,
1219,	1232,	1252,	1446,	1455,	1456,
1261,	1262,	1263,	1459,	1461,	1468,
1266,	1271,	1272,	1469,	1470,	1472,
1275,	1276,	1280,	1473,	1474,	1476,

1479,	1484,	1488,	1714,	1735,	1746,
1489,	1492,	1497,	1747,	1748,	1749,
1498,	1499,	1503,	1751,	1769,	1772,
1505,	1509,	1511,	1775,	1781,	1782,
1512,	1513,	1515,	1784,	1785,	1789,
1516,	1517,	1522,	1790,	1792,	1793,
1523,	1524,	1529,	1794,	1795,	1796,
1536,	1539,	1540,	1800,	1801,	1803,
1541,	1543,	1544,	1807,	1810,	1811,
1547,	1551,	1552,	1812,	1815,	1817,
1584,	1586,	1589,	1819,	1820,	1822,
1592,	1595,	1597,	1823,	1825,	1826,
1598,	1606,	1608,	1835,	1838,	1845,
1609,	1611,	1612,	1849,	1857,	1861,
1617,	1618,	1621,	1866,	1874,	1875,
1622,	1623,	1626,	1876,	1877,	1878,
1631,	1642,	1644,	1879,	1880,	1881,
1645,	1646,	1647,	1886,	1887,	1889,
1650,	1651,	1654,	1894,	1895,	1901,
1657,	1658,	1659,	1902,	1904,	1906,
1664,	1668,	1669,	1908,	1909,	1911,
1670,	1672,	1679,	1913,	1920,	1923,
1682,	1684,	1686,	1928,	1934,	1936,
1693,	1709,	1710,	1940,	1942,	1943,

1944,	1950,	1957,	2184,	2185,	2187,
1958,	1959,	1960,	2193,	2194,	2195,
1961,	1963,	1974,	2196,	2197,	2199,
1981,	1985,	1988,	2200,	2201,	2202,
1990,	1991,	1995,	2203,	2205,	2208,
1996,	1999,	2001,	2220,	2230,	2232,
2002,	2004,	2006,	2236,	2241,	2244,
2010,	2011,	2012,	2246,	2249,	2251,
2014,	2017,	2020,	2253,	2254,	2255,
2021,	2022,	2026,	2257,	2260,	2261,
2027,	2029,	2031,	2262,	2263,	2267,
2034,	2036,	2039,	2268,	2270,	2272,
2040,	2049,	2050,	2276,	2278,	2279,
2051,	2068,	2070,	2280,	2281,	2282,
2071,	2073,	2074,	2286,	2290,	2292,
2078,	2082,	2083,	2308,	2319,	2321,
2087,	2091,	2092,	2330,	2332,	2334,
2093,	2097,	2098,	2336,	2337,	2341,
2099,	2100,	2106,	2344,	2345,	2346,
2108,	2111,	2113,	2348,	2354,	2358,
2116,	2117,	2118,	2359,	2360,	2362,
2121,	2123,	2129,	2365,	2368,	2369,
2145,	2147,	2174,	2372,	2373,	2385,
2175,	2178,	2179,	2386,	2391,	2394,

2395,	2396,	2400,	2646,	2649,	2654,
2401,	2402,	2405,	2668,	2673,	2675,
2406,	2410,	2411,	2676,	2694,	2728,
2413,	2427,	2431,	2731,	2735,	2738,
2437,	2443,	2446,	2742,	2744,	2753,
2449,	2463,	2483,	2759,	2763,	2780,
2484,	2490,	2502,	2781,	2783,	2785,
2504,	2505,	2510,	2786,	2787,	2788,
2512,	2516,	2522,	2789,	2790,	2796,
2525,	2526,	2527,	2801,	2802,	2804,
2528,	2529,	2532,	2809,	2810,	2811,
2533,	2536,	2537,	2812,	2814,	2823,
2538,	2542,	2549,	2825,	2826,	2827,
2558,	2561,	2565,	2850,	2851,	2853,
2566,	2570,	2572,	2858,	2862,	2864,
2574,	2576,	2581,	2865,	2867,	2868,
2585,	2587,	2588,	2869,	2870,	2872,
2594,	2597,	2600,	2876,	2877,	2880,
2610,	2612,	2614,	2881,	2887,	2897,
2615,	2617,	2620,	2902,	2904,	2905,
2623,	2624,	2627,	2906,	2907,	2909,
2629,	2631,	2636,	2911,	2914,	2915,
2639,	2640,	2641,	2916,	2919	
2642,	2644,	2645,	Yūsuf-ı Ken' ān: 2483		

-Z-

Zelha: 833, 836, 840, 843,
844, 848, 850, 870,
874, 875, 902, 922,
926, 928, 929, 930,
932, 938, 941, 945,
946, 947, 949, 953,
968, 970, 973, 974,
975, 978, 979, 980,
985, 986, 996, 997,
998, 999, 1013, 1024,
1030, 1032, 1111,
1114, 1125, 1130,
1131, 1132, 1133,
1140, 1142, 1146,
1153, 1156, 1158,
1161, 1164, 1172,
1173, 1177, 1180,
1183, 1184, 1187,
1197, 1199, 1200,
1205, 1206, 1217,
1221, 1222, 1227,
1252, 1258, 1260,
1269, 1271, 1275,

1277, 1282, 1289,
1296, 1299, 1301,
1303, 1310, 1312,
1315, 1317, 1318,
1337, 1342, 1350,
1351, 1353, 1358,
1378, 1380, 1381,
1385, 1391, 1396,
1397, 1405, 1412,
1418, 1423, 1426,
1427, 1439, 1440,
1447, 1461, 1463,
1464, 1471, 1474,
1476, 1477, 1479,
1481, 1484, 1485,
1503, 1510, 1513,
1522, 1537, 1539,
1541, 1614, 1615,
1780, 1832, 1915,
1918, 1926, 1944,
1956, 1957, 1959,
1960, 1961, 1970,
1974, 1990, 1993,
1995, 1997, 1999,

2000,	2001,	2002,	Zeliḥa: 968, 971, 1182, 1188,
2003,	2005,	2006,	1287, 1382, 1459,
2007,	2010,	2011,	1940, 2004, 2013,
2012,	2014,	2017,	2032, 2812
2019,	2021,	2023,	Zemzem: 197, 1011
2026,	2027,	2028,	Zühre: 153
2031,	2033,	2035,	
2807,	2808,	2813,	
2814,	2817,	2896	

**ARKAİK KELİMELER
DİZİNİ***

-A-

ağdur-: Kaldırmak, yukarı
çıkarmak, yükseltmek:
1062

ağu: Zehir: 1571, 1572, 1575,
1576, 1579, 1581

alçak: Mütevazi, yavaş, sakin:
822

alda-: Aldatmak, kandırmak,
oyun etmek: 199, 437,
457, 476, 2597

alkış: Övme, övüş, dua: 2099

añaru/añarı: Öte, ileriye
doğru, öbür taraf: 463,
570

ancılayın: Onun gibi, o kadar,
öyle: 1831

arıq: Zayıf, cılız: 640, 1720,
1729, 1756, 1759

arķuru çık-: Yolunu kesmek,
karşısına çıkmak: 2319

artuq: Fazla, ziyade: 124, 125,
207, 1161, 1794, 1843,
2025, 2105, 2110

artuq: Başka: 908, 1979, 2766

ata: Baba: 60, 61, 176, 178,
203, 229, 380, 613, 652,
682, 686, 840, 843, 844,
846, 918, 933, 1007,
1206, 1665, 1792, 2102,
2103, 2105, 2107, 2108,
2188, 2222, 2223, 2582,
2775, 2834

ayağın tur-: Ayak üstünde
durmak, ayakta durmak:
211

ayaq dur-: Ayak üstünde
durmak, ayakta durmak:
593

* İtalik olarak yazdığımız arkaik kelimeler tenkitli metinde dipnotlarda yer alan kelimelerdir. YK nüshasının mensur bölümünde yer alan arkaik kelimeler dizine alınırken sadece manzum bölümden farklı olanları yazılmış ve kelimeyle birlikte YK nüshasının varak ve satır numarası verilmiştir.

ayruk: Artık, bundan sonra:

44b/5, 81a/11

az-: Bozulmak, değişmek,

sapkınlığa düşmek:

1274

az-: Yolunu şaşırarak: 2170

-B-

balkı-: Parlamak: 41a/8

baş-: Alt etmek, yenmek: 1312

baş kıo-: Saygıyla baş eğmek:

911

baş şal-: Başını önüne eğmek:

1732, 1733

bay: Zengin: 783, 1838, 2041

bayakı/bayağı: Önceki, eski,

eskisi gibi: 1843, 2733

bayık: Açık, belli, aşikâr: 1813

bencileyin: Benim gibi: 1977,

1981, 1983, 2707

berk it-: Kuvvetli

bulundurmak,

sağlamlaştırmak: 1213

bigi: Gibi: 42b/6

bile: Birlikte, Beraber: 242,

247, 275, 277, 501, 556,

610, 740, 917, 930, 973,

1059, 1534, 1656, 1661,

1785, 1793, 1921, 2119,

2123, 2155, 2156, 2250,

2251, 2252, 2283, 2367,

2373, 2452, 2563, 2565,

2651, 2669, 2736, 2807,

2826, 2872, 2878

bilekçek: Kelepçe: 1480

bilesince: Beraberinde,

yanında, birlikte: 835

bilesine: Beraberinde, yanında,

birlikte: 744

biliş-: Tanışmak: 407

biribiri: Birbiri: 2333

birin birin: Birer birer: 1751,

1873, 2808

birki: Bir iki: 641, 1267, 1461,

1564, 2895, 2897

birle: İle: 40b/14, 41b/6, 82a/2

biti: Mektup, name: 589, 2669,

2711, 2736, 2737, 2738

boğmak: Gerdanlık, kolye:

78b/10

bozla-: Bağırmaq, böğürmek:

547

bula-: Sallamak: 479

bular: Bunlar: 13, 94, 122,

147, 179, 210, 224, 274,

421, 489, 571, 917,

1726, 2115, 2240, 2251,

2372, 2382, 2411, 2414,

2442, 2757

bunda: Burada, buraya: 49,

107, 130, 379, 638, 738,

822, 1028, 1104, 1589,

2166, 2178, 2278, 2454,

2768, 2905

bundan: Buradan: 188, 889,

-Ç-

Çalab: Tanrı, Allah: 779,

2050, 2860

çiñile-: Çınlamak (TS'de yok):

939

çiñre-: Çınlamak: 2576, 2578,

2579, 2581

-D-

dağ: Dek, değın, kadar: 874

degür-/degir-: Eriştirmek,

yetiştirmek, ulaştırmak,

dokundurmak: 1689,

2505

dek tur-: Uslu, sessiz, sakin

durmak: 1308

den: Dek, değın, kadar (TS'de

yok): 874, 921, 1630,

1695, 1816, 2096, 2211

devşür-/devşir-: Derlemek,

toplamak, bir araya

getirmek: 526, 2880

dir-/der-: Toplamak,

biriktirmek: 861, 1883,

2782, 2829, 2845

dirgür-: Diriltmek, ihya

etmek: 827, 1154

diş diş-: Diş çıkarmak (TS'de

yok): 49a/1

dişür-: Derlemek, toplamak,

bir araya getirmek:

2830

döy-: Dayanmak: 34, 248, 349

döyümlük: Dayanıklık,
dayanma gücü (TS’de
yok): 614

düg-: Düğümlemek, bağlamak:
1267

dün: Gece: 2310

dün buçuğı: Gece yarısı: 646

dün gün: Gece gündüz: 856,
1449, 2324

düni gün: Gece gündüz: 6,
869, 1004, 1135, 1184,
1209, 1332, 1432, 1932,
2289, 2292, 2297, 2495,
2502, 2530, 2665, 2687,
2698, 2721

düni günü: Gece gündüz: 849,
1172, 1305, 2690

dünü gün: Gece gündüz: 1162,
1165, 1185

dünü günü: Gece gündüz: 426

dürt-: Sürmek, sürtmek: 474

dürüş-: Çalışmak, çabalamak,
sebat etmek: 107, 1805

dürüt-: Peyda etmek, icat
etmek, türetmek: 1570

düz-: Yapmak, meydana
getirmek, tertip etmek,
tanzim etmek,
hazırlamak: 1219, 1246,
1479, 1480, 1487, 1488

düzün: Süs (TS’de yok): 1260

düzün-: Süslenmek: 1260

-E-

eglencük: Eğlence (TS’de
yok): 663

eksük: Eksik: 1626, 1724,
2458

el şun-: El uzatmak, cüret
etmek: 1359

elt-: Götürmek, yerine
ulaştırmak, eriştirmek
(TS’de “ilt-” şekli var):
1870, 2094, 2339, 2843

eñsi in-/eñsi en-: Aklı başından
gitmek, şaşırarak, rengi
atmak (TS’de “eñsi ent-
” şekli var): 1344, 2172

esle-: Dinlemek, kabul etmek,	614, 616, 618, 620,
baş eğmek: 277	622, 638, 640, 645,
etmek: Ekmek: 255, 286, 596,	672, 674, 703, 710,
597, 1288, 1571, 1578,	718, 728, 729, 738,
1579, 1593, 2590, 2818,	743, 782, 783, 826,
2820	827, 846, 876, 879,
etmekçi: Ekmekçi: 1566,	931, 932, 935, 953,
1574, 1578, 1592, 1597,	1024, 1027, 1030,
1599, 1602	1033, 1052, 1053,
eyit-: Söylemek, demek,	1054, 1068, 1071,
anlatmak: 1670, 2692,	1078, 1079, 1080,
2734	1082, 1083, 1084,
eylük/eylik: İyilik: 1616, 2043,	1086, 1091, 1094,
2154, 2155, 2158, 2376,	1095, 1096, 1101,
2386, 2387, 2769	1107, 1129, 1130,
eyt-: Söylemek, demek,	1149, 1153, 1154,
anlatmak: 6, 88, 166,	1156, 1157, 1158,
220, 245, 246, 310,	1162, 1192, 1194,
314, 319, 383, 452,	1206, 1211, 1216,
465, 485, 493, 502,	1217, 1218, 1222,
503, 508, 509, 574,	1227, 1230, 1271,
577, 578, 585, 588,	1275, 1276, 1277,
601, 602, 605, 606,	1280, 1282, 1286,
607, 608, 610, 612,	1289, 1297, 1299,

1300,	1301,	1302,	2089,	2090,	2108,
1318,	1369,	1373,	2111,	2131,	2150,
1376,	1380,	1382,	2194,	2201,	2203,
1386,	1427,	1459,	2257,	2259,	2278,
1464,	1468,	1470,	2337,	2348,	2402,
1473,	1481,	1485,	2410,	2451,	2465,
1505,	1513,	1515,	2503,	2506,	2510,
1595,	1597,	1599,	2511,	2514,	2515,
1617,	1626,	1665,	2529,	2538,	2585,
1670,	1671,	1672,	2588,	2600,	2676,
1684,	1686,	1692,	2677,	2680,	2690,
1693,	1702,	1704,	2693,	2704,	2715,
1711,	1733,	1737,	2748,	2750,	2769,
1743,	1747,	1751,	2796,	2811,	2838, 2870
1772,	1797,	1803,	-G/Ğ-		
1806,	1807,	1809,	ğaygu: Üzüntü, tasa, endişe,		
1814,	1820,	1821,	kaygı: 2212, 2238		
1822,	1824,	1889,	geñez: Kolay: 987		
1895,	1897,	1913,	gevde: Gövde, vücut: 398,		
1962,	1991,	1993,	2509		
1995,	1999,	2000,	gider-: Uzaklaştırmak: 1476		
2001,	2004,	2014,	gökçek: Güzel, sevimli, hoş:		
2017,	2029,	2033,	724, 838, 2081		
2060,	2066,	2076,			

görgülü: Güzel, temiz, iyi
(TS'de yok): 2622

görklü: Güzel, temiz, iyi: 799,
956

gövñn-: Olgunlaşmak (TS'de
yok): 790

göyin-: Yanmak (TS'de
"göyün-" şekli var): 790

göyne-: Yanmak: 173

göyün-: Yanmak: 892

göyün-: Yanmak: 790

göynü-: Ham meyva
olgunlaşmak: 790

göynük: Acı, yanık, yanmış:
220

günde: Her gün: 413, 1882,
2680

gün gün: Günden güne, gün
geçtikçe: 1184

günüñ-: Kiskanmak, haset
etmek: 2366, 2584

güre: Vahşi, eğitilmemiş: 305

-I-

ıgra-: Sallamak, kımıldatmak:
2420

ıgra-: Sallamak, kımıldatmak:
1306

ıgran-: Sallanmak,
kımıldanmak: 789

ır-: Ayırmak: 106, 188, 219,
372, 373, 1174, 2411,
2869

ırğa-: Sallamak, kımıldatmak:
1306

ırğan-: Sallanmak,
kımıldanmak: 789

ırğarı: Sallanan, kımıldanan:
(TS'de yok): 789

ırğı-: Sallamak, kımıldatmak
(TS'de "ırğa-" şekli
var): 1306

ırğın-: Sallanmak,
kımıldanmak: (TS'de
"ırğan-" şekli var): 789

ırğur-: Sallamak, kımıldatmak:
(TS'de yok): 2439

ısı: Sıcaklık, hararet: 285, 292	1891, 1901, 1944,
-i-	1985, 2012, 2020,
içre: İçinde, arasında: 408,	2069, 2070, 2079,
1111, 1623, 1624, 1628,	2114, 2119, 2121,
1645, 1734, 1766, 2472,	2220, 2261, 2346,
2567	2379, 2396, 2448,
ilt-: Götürmek, yerine	2451, 2491, 2584,
ulaştırmak, eriştirmek:	2637, 2648, 2668,
928	2670, 2699, 2753,
imdi: Şimdi, artık: 170, 181,	2804, 2814, 2898, 2920
182, 193, 250, 281,	irgür-: Ulaştırmak, eriştirmek:
285, 302, 465, 522,	17, 99, 969, 972, 1616,
553, 606, 629, 635,	2157
710, 780, 833, 892,	irkek: Erkek: 1874, 2053
902, 938, 1004, 1009,	irte: Ertesi, gelecek sabah,
1021, 1048, 1054,	yarın: 213
1123, 1140, 1251,	issi: Sahip, malik: 175, 2134,
1258, 1337, 1363,	2216, 2218, 2335, 2380,
1391, 1440, 1442,	2381, 2764
1495, 1522, 1540,	işbu: Bu, işte bu: 176, 177,
1566, 1569, 1573,	178, 181, 183, 191, 194,
1644, 1709, 1800,	336, 396, 617, 688, 707,
1810, 1816, 1845,	736, 779, 854, 892, 898,
1853, 1880, 1886,	954, 1065, 1156, 1158,

1369, 1390, 1394, 1397,	49, 64, 91, 93, 102,
1437, 1447, 1552, 1608,	105, 115, 135, 139,
1729, 1807, 1824, 1857,	140, 144, 151, 176,
1864, 1883, 1961, 2113,	698, 702, 760, 793,
2212, 2389, 2393, 2400,	992, 1016, 1428, 1798,
2568	1840, 1843, 2039,
iş it-: Âdet etmek, bir şey	2070, 2086, 2126,
yapmak: 446	2252, 2340, 2431,
it-: Söylemek, anlatmak: 2, 3,	2440, 2456, 2586,
29, 150, 163, 172, 174,	2619, 2775, 2850, 2924
289, 493, 522, 580, 832,	kañçaru: Nereye, ne tarafa:
833, 1035, 1149, 1225,	227
1373, 1404, 1597, 1776,	kañda: Nerede, nereye: 275,
2396	374, 424, 498, 608,
iyit-: Söylemek, anlatmak:	804, 805, 855, 858,
2193	860, 878, 956, 1652,
-K/Ķ-	2166, 2177, 2181,
kañba: Tüysüz, dazlak (TS'de	2186, 2272, 2680,
yok): 2063	2681, 2682, 2683,
kañçağan: Kaçak, kaçkın: 579,	2684, 2685, 2686,
658, 673, 674	2712, 2720
kañan: Ne zaman: 1468	kañdahğı: Nerede olduğu: 846
kañamu: Bütün, hep: 4, 9, 10, 13,	kañandan: Nereden: 16
14, 26, 27, 32, 41, 48,	

kanı: Hani, nerede: 269, 333,
371, 437, 441, 451, 617,
726, 955, 956, 957, 958,
959, 960, 961, 962, 963,
964, 965, 966, 967,
1047, 1991, 2213, 2276,
2458, 2697

kankı: Hangi: 298, 1375, 2593

karavaş: Cariye, hizmetçi:
929, 1871

karı-: İhtiyarlamak,
yaşlanmak: 1929, 1933

karındaş: Kardeş: 611

katı: Çok, çok fazla, pek
şiddetli, sıkı, sıkı,
gayet: 237, 375, 462,
1363, 1513, 1744, 2058,
2137, 2277, 2405, 2469,
2471, 2486

kavşur-: Elleri birleştirmek,
kavuşturmak: (T.S de
yok): 1181, 2740

kayır: Kum: 2913

kayır-: İlgilenmek, önem
vermek: 2064

kayır-: Kaygılanmak,
tasalanmak: 2758

kayku/kaygu: Üzüntü, tasa,
endişe: 214, 1591,
1919, 2514

kazancuk: Kazanç: (TS'de
yok): 1685

keleci: Söz, laf, lakırdı: 2055

kelepçek: Kelepçe (TS'de
yok): 1487, 1491, 1495,
1501

kelepçek: Kelepçe: 1480

kelipçek: Kelepçe (TS'de yok):
1480

kendöz: Kendisi: 60, 168, 468,
551, 891, 2271, 2695,
2702

key: Çok, pek, gayet, pek çok,
iyi, iyice: 401, 591,
1069, 1223, 1228, 1321,
1322, 1324, 1326, 1328,
1330, 1332, 1334, 1336,

1363, 1381, 1673, 1719,	2605, 2843, 2846, 2860,
1920, 2058, 2291, 2583,	2908, 2918
2893	koç-: Kucaklamak, sarılmak:
kıgır-: Çağırarak, seslenmek:	143, 264, 407, 623,
190, 1226	1255, 2457, 2628, 2719,
kırafi: Kenar, kıyı: 2873	2790, 2809
kıt: Kat, nezd, yan, huzur: 489,	koğ-: Gammazlık etmek,
505, 1069, 1298, 2615	münafıklık etmek
kızılık: Kızlık (TS'de "kızlık"	(TS'de "koğla-" şekli
şekli var): 1758	var): 82b/12
kiçi: Küçük: 118, 123, 1615,	kondur-: Misafir etmek: 724,
1875, 2188, 2242, 2427,	2083
2583	kop-: Meydana çıkmak, zuhur
kimesne: Kimse: 1848	etmek: 537
ko-: Bırakmak, terketmek,	koş-: Arkadaş olarak vermek:
koymak: 238, 354, 363,	234
400, 442, 446, 470, 554,	kov-: Takip etmek, izlemek,
840, 888, 937, 1007,	kovalamak: 305, 307,
1016, 1017, 1028, 1057,	1934
1137, 1511, 1560, 1727,	kovla-: Dedikodu yapmak:
1840, 1841, 2016, 2072,	1406, 1412, 1427, 1430
2074, 2179, 2253, 2383,	kovuş-: Birbirini kovalamak:
2548, 2557, 2558, 2592,	1915

ķoyun-: Dökünmek, su	244, 257, 268, 271,
dökünmek: 770	282, 297, 307, 317,
ķur ķuřak: Süslü, özenle	324, 350, 369, 375,
yapılmış kuşak: 1489	401, 405, 413, 424,
-N-	428, 434, 465, 467,
neden: Nereden (TS'de yok):	479, 480, 483, 515,
1367	516, 522, 523, 524,
nicesi: Nasıl, ne suretle: 315,	527, 528, 530, 531,
1802, 2269, 2465	538, 540, 541, 543,
nite: Nasıl: 826, 2193	555, 559, 560, 563,
-O-	564, 572, 573, 595,
od/ot: Ateş: 160, 231, 337,	617, 619, 634, 637,
356, 357, 394, 557, 678,	638, 646, 648, 666,
850, 960, 1025, 1140,	667, 668, 687, 689,
1146, 1196, 1212, 1422,	697, 705, 706, 707,
1426, 1514, 1651, 1799,	708, 717, 718, 719,
1984, 1998, 2480, 2508,	723, 726, 731, 734,
2551	746, 751, 756, 764,
oķu-: Çağırmak, davet etmek:	770, 776, 777, 783,
1219	787, 813, 824, 825,
ol: O, üçüncü tekil kişi zamiri:	827, 830, 833, 836,
2, 3, 53, 56, 59, 64,	848, 851, 852, 870,
101, 123, 152, 155,	871, 907, 909, 914,
225, 226, 240, 243,	936, 940, 944, 950,

957, 966, 976, 985,	1585, 1588, 1627,
995, 1000, 1002, 1006,	1650, 1669, 1674,
1011, 1022, 1023,	1675, 1676, 1678,
1031, 1038, 1058,	1681, 1690, 1698,
1069, 1075, 1078,	1703, 1705, 1710,
1083, 1100, 1105,	1714, 1721, 1728,
1129, 1135, 1139,	1734, 1736, 1738,
1151, 1152, 1155,	1744, 1746, 1752,
1157, 1160, 1185,	1757, 1760, 1761,
1187, 1189, 1198,	1766, 1772, 1774,
1212, 1219, 1221,	1775, 1777, 1793,
1228, 1232, 1233,	1812, 1816, 1826,
1237, 1239, 1245,	1837, 1839, 1845,
1272, 1287, 1307,	1883, 1886, 1904,
1316, 1327, 1329,	1911, 1912, 1919,
1332, 1335, 1343,	1921, 1933, 1938,
1348, 1351, 1363,	1946, 1950, 1952,
1364, 1371, 1393,	1967, 1991, 1994,
1401, 1409, 1410,	1998, 2007, 2008,
1435, 1437, 1438,	2015, 2017, 2020,
1441, 1476, 1477,	2021, 2032, 2040,
1479, 1492, 1494,	2047, 2062, 2106,
1498, 1549, 1557,	2107, 2110, 2126,
1578, 1579, 1583,	2130, 2131, 2132,

2133,	2134,	2136,	2797,	2821,	2822,
2137,	2138,	2141,	2824,	2828,	2846,
2154,	2158,	2165,	2859,	2875,	2887, 2892
2168,	2169,	2180,	aña: Ona: 2, 12, 27, 115, 117,		
2181,	2195,	2205,	119,	124,	131, 187, 189,
2211,	2218,	2219,	211,	289,	312, 317, 329,
2221,	2226,	2233,	339,	366,	371, 375, 382,
2235,	2242,	2249,	387,	399,	402, 416, 417,
2256,	2257,	2258,	423,	433,	440, 461, 502,
2260,	2264,	2268,	530,	582,	589, 677, 689,
2271,	2276,	2318,	690,	714,	724, 726, 727,
2359,	2371,	2381,	729,	731,	755, 771, 776,
2403,	2406,	2434,	795,	798,	832, 834, 842,
2471,	2529,	2557,	851,	889,	890, 901, 911,
2581,	2584,	2587,	913,	914,	919, 923, 951,
2592,	2606,	2607,	970,	971,	972, 979, 987,
2613,	2618,	2633,	991,	1017,	1030, 1031,
2635,	2654,	2655,	1032,	1033,	1038, 1042,
2660,	2662,	2663,	1067,	1068,	1074, 1090,
2672,	2698,	2701,	1127,	1130,	1172, 1173,
2706,	2707,	2709,	1179,	1182,	1183, 1188,
2714,	2717,	2718,	1220,	1231,	1251, 1256,
2730,	2735,	2743,	1263,	1270,	1307, 1317,
2758,	2766,	2776,	1318,	1339,	1373, 1401,

1404, 1469, 1471, 1485,
1486, 1487, 1490, 1494,
1534, 1548, 1556, 1566,
1572, 1580, 1589, 1592,
1612, 1656, 1668, 1686,
1689, 1693, 1696, 1706,
1714, 1742, 1768, 1771,
1776, 1779, 1784, 1790,
1791, 1792, 1795, 1812,
1818, 1827, 1832, 1833,
1882, 1909, 1913, 1922,
1951, 1956, 1990, 1996,
2019, 2024, 2065, 2067,
2112, 2135, 2185, 2222,
2235, 2249, 2263, 2266,
2268, 2273, 2334, 2399,
2404, 2407, 2472, 2494,
2496, 2497, 2500, 2509,
2522, 2525, 2555, 2560,
2573, 2584, 2588, 2633,
2648, 2664, 2689, 2693,
2700, 2701, 2714, 2728,
2731, 2734, 2739, 2744,
2751, 2765, 2816, 2820,
2831, 2874, 2881, 2897
anda: Orada, onda: 7, 49, 109,
157, 227, 285, 367, 378,
400, 413, 527, 544, 562,
646, 675, 681, 701, 758,
765, 769, 770, 775, 778,
801, 821, 822, 854, 880,
881, 918, 921, 929, 944,
973, 974, 975, 990,
1055, 1096, 1132, 1175,
1232, 1263, 1266, 1353,
1370, 1372, 1381, 1384,
1391, 1447, 1544, 1546,
1596, 1602, 1606, 1635,
1642, 1645, 1646, 1647,
1746, 1764, 1766, 1825,
1848, 1849, 1880, 1915,
1917, 1920, 1961, 2012,
2026, 2031, 2046, 2048,
2071, 2072, 2087, 2092,
2118, 2166, 2191, 2194,
2200, 2232, 2248, 2251,
2252, 2283, 2332, 2346,

2363, 2460, 2468, 2489,	636, 638, 640, 643, 644,
2678, 2736, 2788, 2791,	666, 668, 678, 692, 694,
2817, 2819, 2895, 2896,	696, 699, 713, 730, 768,
2909	781, 785, 797, 801, 807,
andan: Ondan: 123, 124, 151,	810, 811, 819, 875, 892,
190, 305, 309, 372, 529,	894, 897, 905, 908, 914,
748, 888, 1141, 1172,	915, 948, 982, 986, 997,
1725, 1767, 1994, 2192,	998, 999, 1018, 1032,
2336, 2455, 2916	1037, 1051, 1055, 1080,
andan: Ondan sonra: 324, 629,	1083, 1100, 1105, 1108,
632, 720, 722, 1348,	1111, 1120, 1130, 1152,
2206, 2564, 2872	1154, 1155, 1157, 1160,
anı: Onu: 9, 10, 14, 30, 70, 71,	1198, 1231, 1233, 1252,
78, 99, 119, 121, 130,	1256, 1258, 1259, 1265,
154, 169, 174, 184, 188,	1276, 1296, 1301, 1312,
189, 207, 209, 236, 238,	1370, 1391, 1420, 1432,
255, 267, 283, 287, 341,	1433, 1470, 1474, 1480,
356, 364, 368, 377, 382,	1481, 1482, 1488, 1496,
388, 400, 412, 418, 434,	1499, 1500, 1510, 1532,
439, 441, 446, 449, 466,	1537, 1547, 1560, 1562,
473, 476, 478, 482, 486,	1572, 1594, 1603, 1605,
490, 496, 497, 501, 510,	1610, 1612, 1613, 1614,
511, 514, 526, 533, 534,	1615, 1638, 1664, 1667,
542, 554, 556, 566, 582,	1670, 1674, 1682, 1692,

1693, 1700, 1709, 1731,
1735, 1737, 1742, 1749,
1765, 1767, 1806, 1812,
1829, 1830, 1832, 1833,
1834, 1865, 1869, 1879,
1912, 1914, 1919, 1921,
1922, 1924, 1952, 1959,
1975, 1977, 2000, 2020,
2027, 2028, 2041, 2061,
2082, 2105, 2106, 2139,
2140, 2143, 2149, 2195,
2196, 2197, 2199, 2212,
2213, 2214, 2219, 2223,
2228, 2229, 2234, 2254,
2275, 2278, 2279, 2287,
2317, 2356, 2391, 2411,
2421, 2441, 2451, 2452,
2453, 2461, 2464, 2506,
2516, 2521, 2537, 2553,
2557, 2564, 2566, 2567,
2568, 2569, 2572, 2573,
2578, 2580, 2581, 2583,
2587, 2589, 2591, 2594,
2595, 2636, 2640, 2641,
2642, 2645, 2651, 2652,
2654, 2661, 2665, 2666,
2667, 2669, 2675, 2690,
2692, 2693, 2708, 2715,
2729, 2731, 2732, 2737,
2764, 2781, 2800, 2814,
2825, 2826, 2839, 2841,
2846, 2851, 2874, 2875,
2877, 2881, 2882, 2885,
2898, 2900, 2918
anlar: Onlar: 36, 38, 49, 57,
107, 279, 281, 301, 307,
378, 411, 542, 569, 574,
596, 599, 601, 602,
603, 604, 716, 725, 741,
757, 762, 806, 902, 946,
1237, 1302, 1406, 1413,
1416, 1439, 1440, 1488,
1511, 1582, 1598, 1629,
1648, 1657, 1717, 1718,
1728, 1731, 1798, 1846,
1868, 1870, 1888, 1894,
2037, 2045, 2059, 2069,
2074, 2075, 2078, 2080,

2084, 2086, 2091, 2094,	788, 799, 800, 802, 827,
2095, 2097, 2098, 2113,	836, 837, 867, 883, 905,
2116, 2121, 2123, 2162,	913, 938, 940, 947, 969,
2201, 2241, 2244, 2283,	975, 981, 984, 988, 989,
2351, 2360, 2363, 2364,	994, 1003, 1019, 1020,
2369, 2386, 2394, 2401,	1036, 1050, 1076, 1090,
2427, 2429, 2441, 2446,	1132, 1133, 1138, 1148,
2457, 2458, 2462, 2477,	1163, 1174, 1186, 1187,
2508, 2553, 2564, 2594,	1189, 1190, 1224, 1229,
2602, 2623, 2631, 2643,	1232, 1242, 1254, 1262,
2646, 2647, 2754, 2773,	1286, 1300, 1428, 1429,
2774, 2783, 2806, 2809,	1446, 1476, 1482, 1490,
2812, 2813, 2837, 2838,	1494, 1538, 1550, 1563,
2859, 2891, 2910, 2919	1564, 1610, 1615, 1625,
anuñ/aniñ: Onun: 3, 6, 11, 28,	1648, 1650, 1653, 1656,
48, 58, 59, 63, 65, 68,	1657, 1662, 1691, 1702,
93, 98, 101, 111, 112,	1739, 1751, 1776, 1808,
116, 120, 152, 153, 154,	1828, 1831, 1832, 1939,
158, 169, 204, 233, 248,	1943, 1960, 1988, 2035,
261, 288, 290, 324, 374,	2049, 2089, 2111, 2125,
383, 386, 423, 425, 436,	2153, 2167, 2190,
446, 484, 501, 548, 574,	2200, 2204, 2221, 2243,
576, 631, 632, 635, 644,	2281, 2288, 2291, 2292,
706, 712, 720, 721, 787,	2317, 2320, 2362, 2384,

2392, 2396, 2454, 2456,
2467, 2475, 2491, 2492,
2526, 2576, 2577, 2579,
2588, 2634, 2639, 2688,
2690, 2691, 2702, 2707,
2713, 2839, 2897, 2899

olar: Onlar: 31, 35, 37, 39, 40,
41, 42, 43, 46, 108, 109,
270, 352, 564, 605, 743,
1414, 1415, 1421, 1426,
1569, 2042, 2087, 2337,
2342, 2361, 2383, 2610,
2632

-Ö-

ög: Akıl, zihin: 861

öglë-: Hatırlamak, özlemek:
1675

ögür ol-: Eş olmak: 36

öñ: Önce: 1211, 2144, 2383,
2697, 2700

öñdin/öñdün: Önce, önceden:
1575, 2189, 2667, 2710

örme: İpten örülmüş kuşak
(TS'de kelimeye "ip")

anlamı verilmiştir):
1930

örü tur-: Ayağa kalkmak,
ayakta durmak: 80, 130,
713, 2098, 2437, 2498,
2672, 2718, 2881

öyle: Öğle, öğle vakti: 78a/21

özge: İyi (TS'de kelimeye
"başka, gayri" anlamları
verilmiştir): 1660

-S/Ş-

şaçu: Kimi düğün ve
şenliklerde ortaya
saçılması gelenek olan
inci, para, şeker tahıl
gibi şeyler: 1042, 1258,
1259, 2794

şağış: Sayı, adet, miktar: 741

şağışla-: Saymak: 2769

şakla-: Sakınmak, korumak,
esirgemek: 509, 1274,
1394

şan: Sanki, gûya: 155, 282,
1483

şayru: Hasta: 2304

şayruluk: Hastalık: 1192, 1195

segirdiş-: Koşuşmak: 1357

semrü-: Semirmek, tavlınmak,
şışmanlamak: 1755

sencileyin: Senin gibi: 1981,
2708

şı-: Kırmak: 398, 469

şığa-: Okşamak, sıvazlamak:
86, 2428, 2430, 2434,
2435, 2457

sili: Halı, kilim: 1245

sin: Mezar, kabir: 2837

şoñ: Sonra: 2383

şor-: Emmek, soğurmak: 1721,
1727, 1757, 1761

şulu: Taze, parlak, güzel: 2335

şun-: Uzatmak, uzanmak:
1451, 2241

sür-: İzlemek, takip etmek:
740

sütlük: Sakinlik (TS'de yok):
2431

süt ol-: Sakin olmak (TS'de
yok): 2435

-Ş-

şimden girü: Bundan sonra,
bundan böyle: 53, 60,
148, 471, 997, 1400,
1858, 1897, 1976, 1978,
1980, 1982, 1984, 1986,
2018, 2616, 2675

şol: Şu, o: 47, 481, 484, 599,
601, 728, 733, 807, 816,
837, 1012, 1102, 1311,
1402, 1443, 1512, 1530,
1683, 1739, 1754, 1763,
1772, 1881, 1883, 1968,
1993, 2024, 2095, 2263,
2300, 2316, 2433, 2608,
2874

-T/Ṭ-

(ṭāḳati) ṭaḳ ol-: Takati
kesilmek: 1971

amu: Cehennem: 359, 506,
2924

aa al-: ŐaŐakalmak,
donakalmak: 734, 842,
914, 1074, 1273, 1317,
2874

anıŐık/danışık it-: İstiŐare
etmek: 2449, 2911

anıŐık ıl-: İstiŐare etmek:
284, 1570

ala: Sabahleyin, sabah vakti,
sabah olur olmaz: 1556

ala-: Hayret etmek, Şaşmak:
927, 1296, 1920

ap: Hemen, derhal: 1114

apanca/abanca: Tokat,
Őamar, sille: 314, 653

apıldı: Ayak sesi: 1935

apu: Huzur, makam, kat: 800,
2079

apu ıl-: Yüceltmek, saygı
göstermek: 604, 1270

apula-: Ağırlamak, ululamak:
2556

aŐ: Dış: 693, 1229

aŐra: Dışarı: 803, 1352, 1355,
1419, 2071, 2413, 2449

ayaza: Teyze: 182, 310

o: DoymuŐ, olmuş, olgun
(Tahıl için): 1723, 1727

oan-: Dokunmak: 390

olayı al-: Çevresini kuşatmak,
etrafını sarmak: 304

on: Elbise, kıyafet: 767, 973,
1127, 1128, 1129, 1179,
1180, 1489, 1502, 1534,
2093, 2178, 2179, 2632,
2640, 2678, 2679

oyla-: Ziyafet vermek, yedirip
içirmek, ağırlamak: 13,
30, 340, 921, 1319,
2096, 2621

ur-/dur-: Ayaĝa kalkmak:
128, 271, 549, 603, 723,
780, 1118, 1123, 1199,

1340, 1939, 2093, 2175, 2179, 2253, 2352, 2359, 2564, 2717, 2749, 2868	uğurla-: Çalmak, sirkat etmek: 2377, 2387, 2391, 2395, 2465
tuş: Yön, yol: 1347, 1407	uğurluk/uğurlık: Hırsızlık: 2396, 2400, 2545
tuş ol-: Karşılaşmak, uğramak, nail olmak: 893, 2260	umu: Ümit, emel, arzu, dilek: 49
tüg: Tüy: 72	umuz: Ümit, emel, arzu, dilek: 77
tülü: Tüylü: 67	umuz: Ümit, emel, arzu, dilek (TS'de yok): 49
-U-	
ucuzluk/ucuzluk: Bolluk, bereket (TS'de yok): 1760, 1764, 1838, 1839, 2038, 2902, 2909, 2912	ur-: Vurmak, çarpmak: 158, 171, 282, 283, 296, 298, 307, 314, 316, 328, 331, 371, 376, 378, 382, 395, 433, 439, 547, 568, 653, 657, 667, 678, 697, 1014, 1075, 1077, 1131, 1268, 1461, 1480, 1490, 1491, 1495, 1527, 1540, 1541, 1618, 1619, 1667, 1668, 1743,
uçmak: Cennet: 2639, 2799, 2836	
ud yiri: Erkek ve kadının cinsel organlarının bulunduğu yer: 383	
uğrı/uğru: Hırsız: 579, 658, 673, 674, 2351, 2378, 2380, 2381, 2389, 2390, 2392, 2393, 2402, 2444, 2544, 2573	
uğrın: Gizli, gizlice: 2113	

1815, 1938, 1945,
1973, 2121, 2214,
2217, 2223, 2226,
2271, 2323, 2394,
2422, 2438, 2504,
2578, 2581, 2587,
2591, 2594, 2609,
2729, 2817

uş: İşte, şimdi: 1116, 1118,
2673, 2681, 2747, 2780

-Ü-

ün: Ses, nida: 34, 421, 427,
513, 788, 939, 968,
1537, 1538, 1541, 1681,
1935, 1939, 1943, 2311,
2314, 2317, 2424, 2432,
2663, 2914

üründeri: Seçilmiş, seçkin,
güzide: 42a/19

üz(ü)l-: Eğilmek, bükülmek:
632

-Y-

yalan: Yalancı, vefasız,
sözünde durmaz: 199,
200

yalı: Koku (TS'de yok): 1240

yanınca: Yanında,
beraberinde: 611

yatlu: Kötü, uğursuz: 78b/15,
79b/11

yarak: Hazırlık: 904, 1802,
2060, 2777, 2872

yar-: Geçmek, ötekini geride
bırakmak: 1452

yardım: Yardımcı (TS'de
yok): 2069

yarlıga-: Suçu bağışlamak,
mağfiret etmek: 2775,
2925

yaşın yaşın: Gizli gizli, için
için: 2082

yavu/yavı kııl: Kaybetmek,
yitirmek: 494, 500,
2702, 2722

yazu/yazı: Ova, ıssız kır: 212,
242, 244, 254, 270, 303

- yazla-:** İyi bir yerde vakit geçirmek: 254
- yaz-:** Nakşetmek, resmetmek: 1246, 1252, 1253, 1254, 1255
- yıg-:** Esirgemek, yoksun bırakmak: 1849
- yıla-:** Koklamak (TS'de yok): 264, 2457
- yıy-:** Koklamak: 2457
- yid-:** Çekmek, yedekte götürmek: 475
- yig:** Daha iyi, üstün: 1399, 1514, 1515
- yigirmi:** Yirmi: 586
- yigrek:** Daha iyi, üstün: 1994
- yigren-:** İğrenmek, tiksirmek: 1933
- yil-/yel-:** Koşmak, acele yürümek: 423, 424, 957, 964, 1043, 1323
- yiñ:** Elbise kolunun el üzerine gelen kısmı: 525, 1381, 2215
- yiñ-:** Dayanmak, tahammül etmek: 675, 934
- yirin-:** Kederlenmek, üzülmek, tasalanmak: 1434
- yit-:** Yetişmek, ulaşmak, erişmek: 224, 236, 274, 822, 924, 1015, 1351, 1842, 2162, 2374, 2455, 2480, 2760, 2779, 2798
- yit-:** İtmek: 387, 653, 1605, 1787, 2227
- yitesi:** Kâfi miktarda: 863, 1458
- yitür-/yetür-:** Ulaştırmak, erişirmek: 82, 95, 696, 910, 1247, 1788, 2021, 2385, 2915
- yiyeşi:** Yiyecek: 402
- yoğun:** Kaba, kalın: 41a/2
- yor-:** Yorumlamak, bir anlam vermek, tabir etmek: 184, 1585, 1599, 1735, 1795

yoy-: Yorumlamak, bir anlam
vermek, tabir etmek:
184, 1585, 1586, 1599,
1735, 1736, 1795

yuqa: Yufka, ince: 1483

yumşa-: Yumuşamak: 347,
352

yumşak: Yumuşak: 1724

yügriş-: Koşuşmak: 1357

yürt-: Yürütmek (TS'de yok):
474

yüze yüz: Yüz yüze: 1021,
2182

-Z-

zili: Halı, kilim: 1245

KAYNAKÇA

- Ahmet Cevdet Paşa; **Kıyas-ı Enbiyâ**, 6 Cilt, Hzl. Mahir İz, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2000.
- AKAR, Metin; “Şeyyâd Hamza Hakkında Yeni Bilgiler-I”, **Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türklük Araştırmaları Dergisi**, S. 2, İstanbul, 1987, s. 1-14.
- AKÇA, Hakan; “Ankara İli Ağızlarında Şimdiki Zaman Ekinin Varyantları”, **Turkish Studies**, Volume 6/1, Winter 2011, s. 597-605.
- AKIŞ, İbrahim; **Kul Gali ve Yûsuf Züleyhâ Kıssası**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi SBE, Kayseri, 1993.
- AKIŞ, Öznur Tuba; **Köprülüzade Esad Paşa’nın Terceme-i Yusuf u Züleyha Adlı Eserinin Bilimsel Yayını İle Eserin Şekil ve Muhteva Bakımından İncelenmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi SBE, İstanbul, 2003.
- AKSOYAK, İ. Hakkı; “Manastırlı Celâl’in Hüsn ü Yûsuf’u”, **Edebiyat ve Dil Yazıları**, Ankara, 2007, s. 7-16.
- AKSOYAK, İ. Hakkı, “Osmanlı Şairlerinin ‘Aruz Tasarrufları’ ve Araştırmacıların Gereksiz Müdahaleleri”, **Turkish Studies**, Volume 3/6, Fall 2008, s. 388-403.
- AKTAŞ, Hasan; **Abdurrahman Gubârî, Yûsuf u Züleyhâ (İnceleme-Metin)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi SBE, Erzurum, 2006.
- ATA, Aysu; **Nâsîrû’d-dîn Bin Burhânü’d-dîn Rabgûzî, Kıyasü’l-Enbiyâ (Peygamber Kıssaları)**, 2 Cilt, TDK Yayınları, Ankara, 1997.

- ATEŞ, Ahmed; “Leylâ İle Mecnûn”, **İslâm Ansiklopedisi**, C. 7, MEB Yay., Eskişehir, 1997, s. 49-55.
- AYAN, Gönül; “Gubari ve Yusuf u Züleyha Mesnevisi”, **I. Akşehir Sempozyumu/Bildiri**, Konya, 2003.
- AYAN, Gönül; “Nurmuhammed Andelip ve Yusuf Kıssası”, **Kazakistan ve Türkiye'nin Ortak Kültürel Değerleri Uluslar Arası Sempozyumu/Bildiri**, 2007.
- AYAN, Hüseyin; “Hamidî-zâde Celîlî”, **Türk Kültürü Araştırmaları Dergisi**, C. 17-21, S. 1-2, Ankara, 1983, s. 15-45.
- AZAMAT, Nihat; “Yeni Bir Ahmedî ve İki Eseri: Yusuf u Zeliha, Esrar-nâme Tercümesi”, **Osmanlı Araştırmaları Dergisi**, S. VII-VIII, 1988, s. 347-364.
- BAYRAKTAR, Nesrin; **Kıssa-ı Enbiyâ**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara, 1996.
- BUHL, F.; “Âd”, **İslâm Ansiklopedisi**, C. 1, MEB Yay., Eskişehir, 1997, s. 123-124.
- Bursalı Mehmed Tahir; **Osmânî Müellifleri**, 3 Cilt, Matbaa-i Âmire, İstanbul, 1333-1342.
- CİN, Ali; “Karışık Dilli Eserlerden Ali'nin Yûsuf u Züleyhâ Hikâyesi”, **Turkish Studies**, Volume 5/1, Winter 2010, s. 139-176.
- CİN, Ali; “Rabguzi'nin Kısasü'l Enbiyasının Tahran Nüshası”, **Turkish Studies**, Volume 5/1, Winter 2010, s. 237-245.
- CİN, Ali; **Ali, Kıssa-i Yûsuf (H. 630 / M. 1233) Metin-İnceleme-Dizin**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi SBE, Ankara, 2004.
- ÇAVUŞOĞLU, Mehmed; **Yahya Bey, Yusuf ve Zeliha**, İÜEF Yay., İstanbul, 1979.

- ÇELEBİOĞLU, Amil; **Türk Edebiyatında Mesnevi (XV. yy.'a kadar)**, Kitabevi Yay., İstanbul, 1999.
- ÇERİ, Ahmet; **Tebrizli Ahmedî'nin Yûsuf u Zelihâ İsimli Eseri (vr. 35b-70b) (İnceleme-Metin-Dizin)**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2010.
- ÇETİN, Nurullah; **Roman Çözümleme Yöntemi**, Öncü Kitap Yay., Ankara, 2008.
- ÇİFTOĞLU, Arzu; **Muhammed b. Muhammed Altıparmak'ın Mensur Yusuf ve Zeliha'sı, Transkripsiyonlu Metin-İnceleme-Sözlük**, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2006.
- DEMİR, Recep; **Hatâyî-i Tebrizî ve Mollâ Câmî'nin Yûsuf u Züleyhâ Mesnevîleri Üzerinde Karşılaştırmalı Bir İnceleme (İnceleme-Metin)**, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi SBE, Van, 2006.
- DEMİREL, Mustafa; **Kemalpaşa-zâde'nin Yûsuf ve Zelihâ'sı ve Dil Hususiyetleri**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul, 1979.
- DENİZ, Rasim; **Halil Oğlu Ali'nin Yusuf ve Zeliha Kıssası**, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Elazığ, 1998.
- DEVELLİOĞLU, Ferit; **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, İstanbul, 2005.
- DİLÇİN, Dehri; **Şeyyad Hamza, Yusuf ve Zeliha**, İstanbul, 1946.
- DİLÇİN, Cem; **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, TDK Yay., Ankara, 2009.
- Diyarbakırlı Ahmedî; **Yûsuf u Züleyhâ (İnceleme-Metin-Dizin-Sözlük)**, Hzl. İdris Kadioğlu, www.kulturturizm.gov.tr, Ankara, 2009.

- Diyarbakirli Ahmedî; **Yûsuf u Züleyhâ İnceleme, Metin, Dizin, Sözlük**, Hzl. İdris Kadioğlu, Malatya, 2005.
- DOĞAN, Ramadan; **Ahmedî-i Âmidî'nin Yûsuf u Züleyhâ'sı (Metin ve İnceleme)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2005.
- DOLU, Halide C.; “‘Yûsuf Hikâyesi’ Hakkında Birkaç Söz ve Bazı Türkçe Nüshalar”, **İÜEF Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, C. IV, Mayıs 1952, s. 419-445.
- DOLU, Halide C.; **Menşe'inden Beri Yusuf Hikâyesi ve Türk Edebiyatındaki Versiyonları**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul, 1953.
- EMİNOĞLU, Emin; **Şeyyâd Hamza, Destân-ı Yûsuf**, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2008.
- ERDAĞI, Binnur; **Kısas-ı Enbiyâ**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara, 1993.
- ERTAYLAN, İsmail Hikmet; **Yusuf ile Züleyha**, İÜEF Yay., İstanbul, 1960.
- FURAT, Ahmed Suphi; “Yûsuf”, **İslâm Ansiklopedisi**, C. 13, MEB Yay., Eskişehir, 1997, s. 441-443.
- GEMALMAZ, Efrasiyap; “Yunus Emre'nin Şiirlerindeki Dil Özellikleri”, **Yunus Emre Sempozyumu Bildirileri, (15-16 Ekim Erzurum)**, Erzurum, 1991, s. 61-77.
- GÖRE, Zehra; **Bilâl, Kıssa-i Yûsuf (İnceleme-Metin)**, Öncü Kitap Yay., Ankara, 2009.

- GÜL, Bülent; **Kıyas-ı Enbiyâ**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara, 1998.
- GÜNŞEN, Ahmet; **İpsalalı Ebu'l-Hayr, Mevlid (İnceleme-Metin-Dizin)**, GÜHAM Yay., Ankara, 2004.
- HACIYEVA, Naile; “Rabguzi'nin Kıyasü'l Enbiya Eserinin Bakü Yazması”, **Türk Dili**, S. 514, 1994, s. 292-296.
- HALICI, Şefika Füsün; **Kıyas-ı Enbiyâ (Yazı Çevrimi, Dilbilgisi İncelemesi, Sözlük-Dizin)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara, 2001.
- İbn Kemal Ahmed b. Şemseddin Kemalpaşazade; **Yusuf u Züleyha, Seçmeler**, Hzl. Mustafa Demirel, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara, 1983.
- İPEKTEN, Haluk; **Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz**, Dergâh Yay., İstanbul, 2004.
- KADIOĞLU, İdris; “Kıssadan Hisse: Diyarbekirli Ahmedî'nin Yûsuf ile Züleyhâ Hikâyesi”, **Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C. 1, S. 2, Diyarbakır, 2009, s. 104-115.
- KALAY, Özlem Özdeş; **Kıyas-ı Enbiyâ**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara, 1992.
- KANAR, Mehmet; **Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü**, Say Yay., İstanbul, 2011.
- KARAHAN, Leyla; **Erzurumlu Darîr, Kıssa-i Yûsuf / Yûsuf u Züleyhâ**, TDK Yay., Ankara, 1994.
- KARATAY, Fehmi Edhem; **Topkapı Sarayı Müzesi Kitaplığı Türkçe Yazmalar Kataloğu**, C. II, İstanbul, 1961.

- KAŞKAYA, Mehtap; **Yûsuf u Zelihâ**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi SBE, Sivas, 2004.
- KAVCAR, Cahit; “Hamdullah Hamdi'nin Yusuf ve Zeliha'sı”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten**, Ankara, 1968, s. 157-172.
- KAVCAR, Cahit; “Kemal Paşazade'nin Şairliği ve Yusuf u Züleyha'sı”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten**, Ankara, 1969, s. 227-249.
- KAYIK, Salih; **Tebriqli Ahmedî, Yûsuf u Zelihâ (1B-35B İnceleme-Metin-Dizin)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2007.
- KAZAN, Şevkiye; “Klâsik Türk Şiirinde Nazar: Göz Değmesi”, **Milli Folklor**, Yıl 17, S. 68, 2005, s. 166-179.
- KAZAN, Şevkiye; “Hâmidî-Zâde Celilî ve Gazelleri”, **Turkish Studies**, Volume 2/4, Fall 2007, s. 466- 494.
- Kemal Paşa-zâde Şemseddin Ahmed b. Süleymân; **Yûsuf u Zelihâ**, Hzl. Mustafa Demirel, Harvard Universty: The Department of Near Eastern and Civilations, 2004.
- KOCATÜRK, Vasfî Mahir; **Dukagîn-zâde Yahyâ Bey, Yusuf ile Zeliha**, İstanbul, 1944.
- KORKMAZ, Şenol-Ümit Özgür DEMİRCİ; **Şeyyâd Hamza, Yûsuf u Zelihâ**, Kaknüs Yayıncılık, İstanbul, 2008.
- KÖKSAL, M. Fatih; “Metin Tamiri (Usul ve Esaslar, Uygulamalar ve Bazı Teklifler)”, **Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi**, S. 1, İstanbul, 2008, s. 169-190.

- KÖKSAL, M. Fatih; “Metin Neşrinde Vezinle İlgili Problemler, Bazı Tespit ve Teklifler”, **Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi**, S. 3, İstanbul, 2009, s.63-86.
- KÖKSAL, M. Fatih “Nesir ve Seci’”, **Klâsik Dönem Osmanlı Nesri**, Kriter Yay., İstanbul, 2009, s. 11-35.
- KÖKTEKİN, Kazım; “Bir Yusuf ve Zeliha Şairi Süle Fakih ve Eseri’”, **Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, S. 4, Erzurum, 1996, s. 173-179.
- KÖKTEKİN, Kazım; **Süle Fakih’in Yusuf ve Zeliha’sı (İnceleme-Metin-Dizin)**, 2 Cilt, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi SBE, Erzurum, 1994.
- KÖKTÜRK, Şahin; “Halil Oğlu Ali’nin Yusuf ile Zeliha Hikâyesi’”, **Turkish Studies**, Volume 2/4, Fall 2007, s. 555-617.
- KÖPRÜLÜ, M. Fuad; **Türk Edebiyatı Tarihi**, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 1980.
- Kur’ân-ı Kerîm ve Açıklamalı Meâli**, Hzl. Hayrettin Karaman vd., Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2009.
- KURTOĞLU, Orhan; “Klasik Türk Şiirinde Saçı Geleneği’”, **Milli Folklor**, Yıl 21, S. 81, 2009, s. 89-99.
- KUT, Günay; “British Museum’daki Bazı Önemli Türkçe Yazmalar ve Tevâ’if-i ‘Aşere’den Tâ’ife-i Bektaşiyân’”, **Yazmalar Arasında: Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları I**, Simurg Yay., İstanbul, 2005, s. 49-70.
- Kutsal Kitap**, Yeni Yaşam Yayınları, İstanbul, 2009.
- KUZUBAŞ, Muhammet; **Kıssa-i Yûsuf u Zelîhâ, Oflu Bilâl Efendi**, Karadeniz Dergisi Yayınları, İstanbul, 2010.

- KÜLTÜRAL, Zuhâl; **Şerîfî, Yûsuf u Züleyhâ**, Bayrak Basımevi, İstanbul, 2001.
- KÜLTÜRAL, Zuhâl; “Şerîfî’nin Yûsuf u Zelîhâ Hikâyesi Ve Dil Özellikleri”, **Turkish Studies**, Volume 4/7, Fall 2009, s. 424-437.
- LEVEND, Agâh Sırrı; “Divan Edebiyatında Hikâye”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten**, Ankara, 1967, s. 71-117.
- LEVEND, Agâh Sırrı; “Hamdi’nin Yusuf u Züleyha’sı”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten**, Ankara, 1968, s. 173-211.
- LEVEND, Agâh Sırrı; “Kemal Paşa-zade’nin Yusuf u Züleyha’sı”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten**, Ankara, 1969, s. 251-281.
- LEVEND, Agâh Sırrı; **Türk Edebiyatı Tarihi**, I. Cilt, TTK Yay., Ankara, 1973.
- MASSIGNON, Louis; “Hallâc”, **İslâm Ansiklopedisi**, C. 5/1, MEB Yay., Eskişehir, 1997, s. 167-170.
- MAZIOĞLU, Hasibe; “Yûsuf u Züleyhâ Yazarı Sulî Fakîh’in Adı Sorunu”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten**, C. I-II, S. 42, Ankara, 1999, s. 169-176.
- Mehmed Bahaeddin; **Yeni Türkçe Lügat**, Akçağ Yay., Ankara, 1997.
- MUŞ, Züleyha; **Arap ve Türk Edebiyatlarında “Yûsuf u Züleyhâ” Hikâyelerinin Mukayesesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul, 2000.
- ONUR, M. Naci; **Akşemseddinzâde Hamdullah Hamdî, Yûsuf u Züleyhâ, İnceleme-Metin**, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi SBE, Erzurum, 1982.
- ONUR, M. Naci; **Yusuf u Züleyhâ, Hamdî**, Akçağ Yay., Ankara, 1991.
- OYARKILIÇGİL, Arzu; **Kıyas-ı Enbiyâ**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara, 1994.

- ÖKTEN, Meriç; **Sa'lebi'nin Kısasu'l-enbiya'sının XIV. Yüzyılda Türkçe Tercümesi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul, 2000.
- ÖZÇAM, Çimen; **Şeyyâd Hamza'nın "Yûsuf u Züleyhâ" Adlı Eserinin Dil Özellikleri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi SBE, Elazığ, 1993.
- ÖZDEDE, Sebiha Taştekin; **Kısas-ı Enbiyâ**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara, 2006.
- ÖZER, Sündüz; **Kısas-ı Enbiyâ**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara, 2010.
- ÖZKAN, Abdurrahman; **Şirvanlı Mahmud Tarih-i İbn-i Kesîr Tercümesi**, TDK Yayınları, Ankara, 2009.
- ÖZTÜRK, Zehra; "Akşemseddinzade Hamdullah Hamdi ve Yusuf ve Zeliha Mesnevisi", **İslami Edebiyat**, S. 28, 1999, s. 39-42.
- ÖZTÜRK, Zehra; **Hamdullah Hamdi's Mesnevi, Yûsuf ve Zelfihâ İndroduction, Text, Analysis and Facsimile**, Harvard University, 2001.
- PALA, İskender; **Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü**, L&M Yay., İstanbul, 2002.
- SAKAOĞLU, Saim; **Masal Araştırmaları**, Akçağ Yay., Ankara, 2007.
- SOLMAZ, Ali Osman; **Tutmacı'nın Gül ü Hüsrev Adlı Eseri (İnceleme-Metin-Dizin)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi SBE, Erzurum, 2007.
- SUNGUR, Yüksel; **Müellifi Meçhul Dâsitân-ı Yûsuf Aleyhi's-selâm Mesnevisi Üzerine Bir İnceleme**, Bitirme Tezi, İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, İstanbul, 1963.

- ŞAHİN, Hatice; **Eski Anadolu Türkçesi**, Akçağ Yay., Ankara, 2003.
- ŞANLI, İsmet; “Molla Câmî’nin Yûsuf u Züleyhâ’sının Bilinmeyen İki Türkçe Şerhi”, **Turkish Studies**, Volume 5/1, Winter 2010, s. 1328-1345.
- ŞENTÜRK, Ahmet Atillâ-Ahmet KARTAL; **Eski Türk Edebiyatı Tarihi**, Dergâh Yay., İstanbul, 2006.
- Şemseddin Sâmi; **Kâmûs-ı Türkî**, Çağrı Yay., İstanbul, 2007.
- TAŞ, İbrahim; **Şeyyâd Hamza, Yusuf ve Zeliha**, Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi: 42, İstanbul, 2008.
- TEKİN, Talat; **13. Asır Anadolu Şairlerinden Şeyyâd Hamza’nın Destan-ı Yûsuf Mesnevisi Üzerinde Dil Tetkikleri**, Türkiyat Enstitüsü, Tez nr: 367, İstanbul, 1981.
- TEZCAN, Semih; “Anadolu Türk Yazınının Başlangıç Döneminde Bir Yazar ve Çarh-name’nin Tarihlendirilmesi Üzerine”, **Türk Dilleri Araştırmaları**, C. 4, Ankara, 1994, s. 75-88.
- TİMURTAŞ, Faruk K.; **Eski Türkiye Türkçesi (XV. Yüzyıl, Gramer-Metin-Sözlük)**, İÜEF Yay., İstanbul, 1977.
- TURAN, Lokman-Rıfat KÜTÜK; “Türk Mesnevi Geleneğinde Gazelin Kullanımı”, **Turkish Studies**, Volume 4/7, Fall 2009, s. 636-682.
- TURAN, Selami-Kamile ÇETİN; “Bilâl Efendi’nin Kıssa-i Yûsuf u Zelihâ’sının Tunus Nüshası”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S. 11, 2010, s. 197-206.
- Türkçe Sözlük**, 2 Cilt, TDK Yay., Ankara, 2005.

- TÜRKDOĞAN, Melike Gökcan; **Klasik Türk Edebiyatında Yusuf u Züleyha Mesnevileri Üzerine Mukayeseli Bir Çalışma**, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi SBE, Erzurum, 2008.
- Turkish And English Lexicon**, edited by: Sır James W. Redhouse, Çağrı Yay., İstanbul, 2006.
- ULUHAN, Çoban Hıdır; **Muhammed Nevruzi, Yusuf u Züleyha, İnceleme-Metin**, 2 Cilt, TDK Yay., Ankara, 2007.
- UYGUR, Sinan; **Ali'nin Kıssa-i Yûsuf'u**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi SBE, Erzurum, 2003.
- ÜNLÜ, Osman; “Abdurrahman Gubârî Efendi ve Kıssa-i Yûsuf'u”, **Erciyes**, S. 333, 2005, s.16-20.
- ÜNVER, İsmail; “Mesnevi”, **Türk Dili, Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri)**, S. 415-416-417, 1986, s. 430-463.
- ÜNVER, İsmail; “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, **AÜDTCF Türkoloji Dergisi**, C. XI, S.1, Ankara, 1993, s. 51-90.
- ÜNVER, İsmail; “Sulı, Suli, Sula, Sule, Süle ve Süli Fakih Rivayetleri Üzerine”, **Türkoloji Dergisi**, C. 14, S. 1, Ankara, 2001, s. 15-20.
- ÜST, Sibel; “Nahîfî'nin Yûsuf u Zelîhâ Mesnevisi”, **Turkish Studies**, Volume 2/4, Fall 2007, s. 823-957.
- YAPICI, Ali İhsan; **Ahmedî'nin Yusuf u Züleyha'sı**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi SBE, Aydın, 2006.
- YELTEN, Muhammet; **Şirvanlı Mahmud Târih-i İbn-i Kesîr Tercümesi (Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük)**, TDK Yayınları, Ankara, 1998.
- Yeni Tarama Sözlüğü**, Düzenleyen: Cem Dilçin, TDK Yay., Ankara, 2009.

Yenipazarlı Vâli, **Hüsn ü Dil, İnceleme-Tenkitli Metin**, Hzl. M. Fatih Köksal, Kitabevi Yay., İstanbul, 2003.

YILDIZ, Osman; **Yusuf u Züleyha**, Akçağ Yay., Ankara, 2008.

YILMAZ, Emine-Nurettin DEMİR; “Şā‘ lebi’ nin Kitābu ‘ arā’ isi’ l-mecālis fī kışasi’ l-enbiyā’ sının Anadolu Sahasında Yapılmış Çevirileri”, **Journal of Turkish Studies**, Volume 33/II, Festschrift in Honor of Cem Dilçin, Guest ed. Zehra Toska, Harvard University, 2009, s. 357-370.

YILMAZ, Emine-Nurettin DEMİR; “Bir Sa’lebi Çevirisi: Kısas-ı Enbiya”, **International Journal of Central Asian Studies**, Volume 10/1, Mustafa Canpolat Armağanı, 2005, s. 1-8.

www.isam.org.tr

www.kultur.gov.tr

www.mkutup.gov.tr

www.tdk.gov.tr

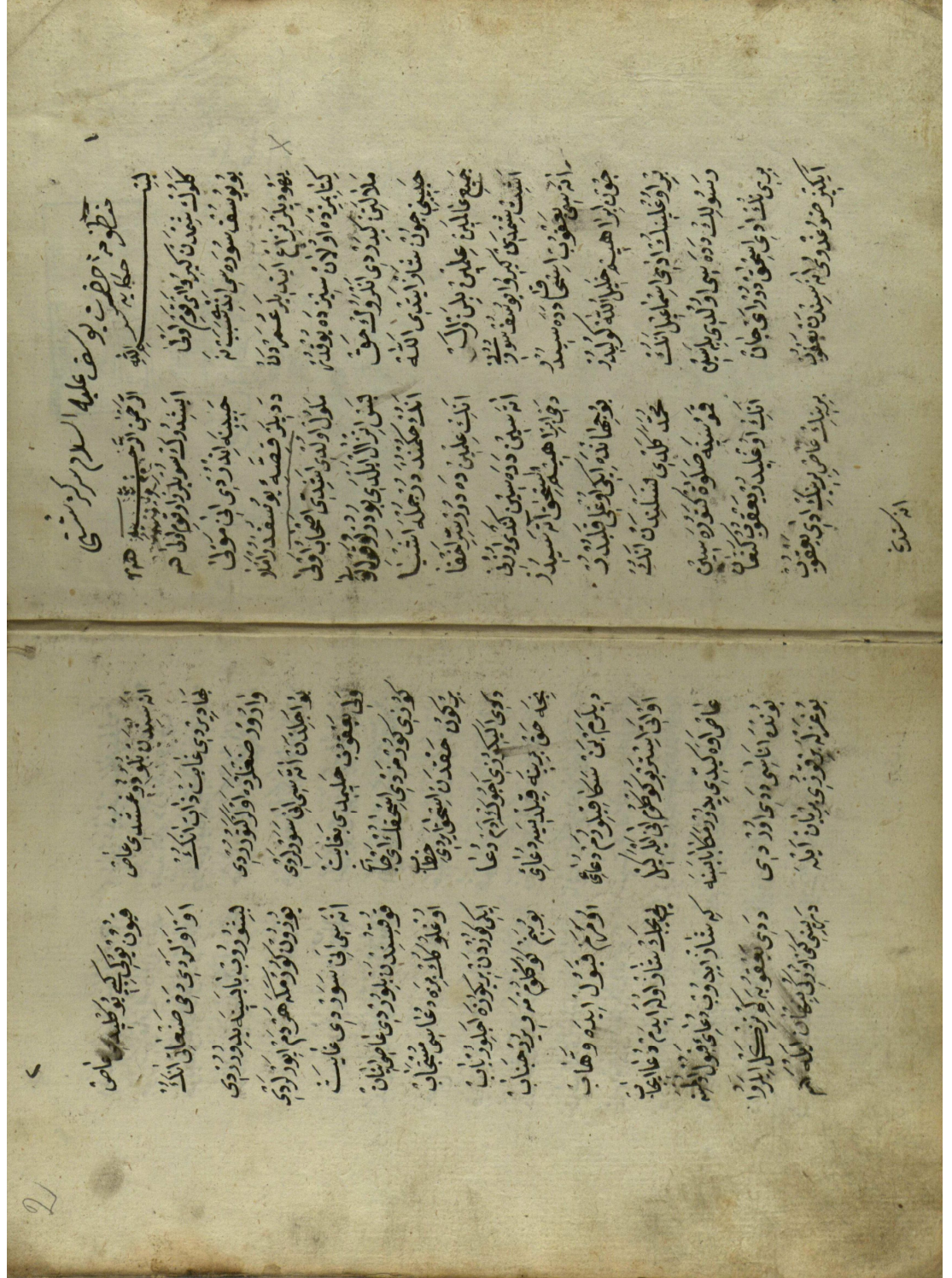
www.turkishstudies.net

www.turkoloji.cu.edu.tr

www.yok.gov.tr

EKLER

Yûsuf u Züleyhâ'nın Nüshalarından Tıpkibasım Örnekleri

1. (A) Ankara Adnan Ötügen İl Halk Kütüphanesi (1b-2a)

3
 که طو رو و تین عقیقه که هار دین خوش
 آیان طو زین کز ترم آید بکتر
 یاز بکتره اوق اوق بیا لولوم
 آرده بوسنی الا لوم کلا لوم
 عقیقه نیند آن طو لولوم کوز لوم
 نیندین بیرون و ندی بوسقه بقر
 سوز کینی دخی نخد دیشخی
 یلمزم آدمی کله کچک کله
 فکر اید کوز لوم نینک یانف اشرف
 راضی و نلادی یانف دین ایومکا
 بنی یغنا کاکا کونیک ایلمام
 الدی عجمه اول دوشمه ناور
 اون ایکی کین سور و یون کیدین
 الدی کوز لوم بوزوم کسرتین
 انشاء یم بوبین ایوه ریغین
 بولر بولر بیدی چون کوز لوم خوش
 کلا سلام و ریوین سونل کتر
 دوی بکتر بوسقه الوب کلا لوم
 بچو صخره اوق اوق لوم کلا لوم
 چونکه بعموب و کله ی بوسور
 اول بار کوز لوم یانف اشرف
 فکر اید کوز لوم نینک یانف اشرف
 دوی بر کوز لوم خالم نول کله
 دلی سوز کوز لوم بوسقه بقار
 قایل اولادی بوسقه و یوه کلا
 بعموب کوز لوم لولوم سوز لوم
 یوه و شمار لادی یقینه فوروم
 دوشنه کوز لوم کوز لوم کوز لوم
 بوبولک فوروم حقیقه کله کوز لوم
 آردنه دوشدم بولادی فوروم نین

بسم الله الرحمن الرحیم
 آشدک سوز لوم نول قول قوی
 حسیب کوز لوم ادری موی
 دوی بکتر بوسقه بوسقه اوز
 ملول اولادی یانف اشرف اوز
 نیش انزال ادری بوز لوم قول قوی
 اوز ک حکنده دوشم کله اشرف
 اوز ک حکینه دوشم نیش اشرف
 آتاسن فاده سن هم کله کوز لوم
 دخی ایلمام اشرف کله کوز لوم
 بونینا ده ایجا و غی اولدی
 حجاز کله ی تیندن بیل اولدی
 موسی صاوات کوز لوم سین
 اولدی و غیله دوشم کله کوز لوم

کله و شمع دین کوز لوم اوق
 بویوسف بوسنی ادری سبب
 یطو رو بوز لوم ادری غم کله
 کلا بوز لوم و ادری سوز لوم بوز لوم
 مالا نین کوز لوم ندر ک حوز
 قوسنی بچو شادان ادری ادری
 حسیب عالم غلین یان اول
 انشاء ادری بوسقه بوسقه
 آتاسی بچو شادان ادری سوز لوم
 بوز لوم ایلمام خلیل کله کوز لوم
 یاز و غل و نلادی بوسقه کوز لوم
 رسولک دده سوز لوم بیلین
 بونینا ادری اشرف کوز لوم کلا

6. (M) Manisa İl Halk Kütüphanesi (2b-3a)

Meşhûr
 Bu Kissa (Hikaye) Yusuf (Cari) Kissa sidir
 Zeliha Tarki manzumdir

هذا قصه يوسف عليه السلام الذي اجتر الزنجيم ذليحه توركي ضومه
 بدهت نطقه جسم الله خطره دن صغقيه الله
 حبيبي حتى خيره ايليه بوف ختم ايليه الله
 جميعي عالمك عليهن بزه بلدورن هم اولدر
 اكا حمد ايله شكر ايله كلك بزا به ليم الله
 آنك اسمي قرارا ولسون ديلنره بزيم دا تم
 آنك شكر آنه سي بودر اولنجه ايله ليم الله
 بودنياده جميعي مخلوق اكرادني وكر اعلی
 يوشكين جمله وارايدوب ظهوره كورن الله
 يوشكين بوجنه لطف ايدوب بزه نجه كرم قلدي
 ديلرز بونده و ا نك مراد بيمز و بره ايله
 ديلر بليم ايله احسان اوله مقصود بيمز آسان
 بوسوز لري فيله مقبول بزه احسان ايله الله
 بوزوم قاره كاهه كاهه كاهه كاهه كاهه كاهه كاهه كاهه
 بزي ردا تمه فوكدن كرم قيل فبوكه كلكم اغلام آلهی
 حبيكدن آيزمه اتني حبيك هر تنه محتم قيل
 ديلر خور اوله مردود و شيطان قبول ايله دعاه هتني
 شوعا صابري عفو ايله رحمان شوعا صابري عفو ايله رحمان
 بوزوم

بوزوم قاره دعای من قبول ایت
 آنك هر مننه بزه قيل احسان
 ديلر ركم يوسفك داستاني
 نجه كاملر آفی سويلمشدر
 ديلرم بن دخی بتم اولنره
 سوري آردنجه سوريلين قوزتم
 قویون اوکجه مکر قوزی سوکجه
 اولنريك بنه کيريم ايلر لونه
 انا م نام هم اوستاد مدر انلر
 اولنريك بولنه اويدر آلهی
 اولنريك جمله سه رجحنايله
 کاهيم چوقد ر عفو ايليمولا
 اولنريك هر تنه جمله مزی
 نردکلی و ارايه اهل ايمان
 ديلر سکر و دعا لکه نجافي
 کلك شدن کير و ا قومي دقي
 بويوسف سوره سه سببه نه
 قوا تنی من هم قبول ایت
 مرادیم شرح ايله ابله آسان
 نصيب ايله دیرنج کلنار نین
 بو مخلوقی تنگر ایلطولیلر شد
 فوز لور کبی اولنلا ره
 قوسنک ایا غنیک طوزو بیم
 قوزی رو نجه کدر قیور اوکجه
 ديلرم اویا بدم سوز لر بيه
 بويوکی صنعت قومشد ر انلر
 اولنريك صنعتن طولويدر آلهی
 حبيک هر تنه لطف احسان ايله
 اولنري جنتک ایلطولیلر
 حبيکدن آيزمه جمله مزی
 حبيکدن آيزمه ای رحمان
 رسولک رو حده ديلر صلوات
 ايشدن سويلرسون قول اعلای
 حبيبه بوي اندر مرسنه

7. (MK¹) Ankara Milli Kütüphane (72b-73a)

8930 72A

عاشوراء

کاک نندک اری ای قول اولی
 ایشید و ب سولیکس قول اولی
 یوسف سور و ب سولیکس قول اولی
 چینه ای ایدی موی
 یهودیل نزا ای ایدی عم له
 دبدیلر قسته یوسف را اولی
 کما یزده و ارا اول یوسف اولی
 ملول اولدی ایشید اصحاب اولی
 ملا تین کیدی اذک حق
 بس نزل ایدی بود قول اولی
 اذک طریده در سیر احفنا
 انا سین ده در سین گندی اوزغی
 دخی بر اجم استق آت سیدر
 بود نداد ای اوغلی اولون ددر
 محم کلدی نسلندک بل اذک
 رسولک در دسی بل اولون سن
 نیک اری ایشید بل ای جان
 کون طوغنک ناسدن نعم
 ناسدن کلدی غمندی غامر
 برادر ایب غایت ذات اذک
 ایشید و ب سولیکس قول اولی
 چینه ای ایدی موی
 یهودیل نزا ای ایدی عم له
 دبدیلر قسته یوسف را اولی
 کما یزده و ارا اول یوسف اولی
 ملول اولدی ایشید اصحاب اولی
 بس نزل ایدی بود قول اولی
 اذک طریده در سیر احفنا
 انا سین ده در سین گندی اوزغی
 دخی بر اجم استق آت سیدر
 بود نداد ای اوغلی اولون ددر
 محم کلدی نسلندک بل اذک
 رسولک در دسی بل اولون سن
 نیک اری ایشید بل ای جان
 کون طوغنک ناسدن نعم
 ناسدن کلدی غمندی غامر
 برادر ایب غایت ذات اذک

8930 72A

عاشوراء

یوسف سور و ب سولیکس قول اولی
 چینه ای ایدی موی
 یهودیل نزا ای ایدی عم له
 دبدیلر قسته یوسف را اولی
 کما یزده و ارا اول یوسف اولی
 ملول اولدی ایشید اصحاب اولی
 بس نزل ایدی بود قول اولی
 اذک طریده در سیر احفنا
 انا سین ده در سین گندی اوزغی
 دخی بر اجم استق آت سیدر
 بود نداد ای اوغلی اولون ددر
 محم کلدی نسلندک بل اذک
 رسولک در دسی بل اولون سن
 نیک اری ایشید بل ای جان
 کون طوغنک ناسدن نعم
 ناسدن کلدی غمندی غامر
 برادر ایب غایت ذات اذک

8. (MK²) Ankara Milli Kütüphane (1b-2a)

بوخلوق قنقار ايله طوبىلشدر
 ايله لارا در حدن غشا سلا ملر
 قوشنلار يا غناك طوبىلشدر
 قوزى در دنج كيدر قيون اوج
 قوزيناك اوزنر طوبىلشدر انا
 اويتام اول شين سوز لرينه
 سبق ايلم ائو دن بود لدن
 قيامتة باه حشره ليديم
 بو يولنى صبهنى قومش ارجا ناسر
 ائو ياك صفتك دويدور اهر
 جيبك حرمته حرمش ايله
 اولري جنتكده ايله اعلى
 جيبك ان ايرمه جلموز
 جيبك ان ايرمغل يا رحمان
 اولريه در ديه ايله دوايت
 ديكري ائو شمول بخت
 دشيتن انا ايله اناك
 ويره سك بونده وانده اوسين
 ايوغلاريك هيج بوزمه سلك
 قيا متة واروب رحمت بولور
 رسولار رحمت و طوبىلشدر
 اشديك سويلور اول قول اعلى
 جيبه بولور ايله سول

چيكا مللر ان سوزلشدر
 دلرم بند سوزلشم كلام
 سوزلر ادر نجه فلان قوزنيم
 قيون اوجر ملر قوزنى صوبك
 قوزى ايلنجر طوبىلشدر انا
 اولريه بيه كرده م اولرين
 بنتا كر لارا و ليد م ايو يولن
 بود نياده اولري وكيو نيهام
 انا م اقام اوستا زمد را نسلر
 اولريه بولسه او يدر اهر
 ائو ياك جلمه سينه رحمت ايله
 كلام جوق در عوشا باه مسك
 ائو ياك حرمته جلمه سوزلشدر
 نيكلو و اريسه هيا اهل ايمان
 بزم ايهون قلدر خبير د عا قى
 اكار بورده بوين ضعيف
 قوشونلار دين عصف ايله ناك
 دلرم بيله اولريه قسوسن
 دشيتن جلا درني هيج بارميسك
 بود نياده طوبىلشدر اولر
 دركوز بو عا ليله بخت
 كوكول شلدرن كور ائو قول اولر
 بو يوسف و ريشا نه سبب

الهى يوز مى الومر الهم
 بجا در مان اولور سندن ان الور
 بتم كى مده د سيز بسنو ايسه
 يوزى قره كا هكارم الهى
 يرم يوقدر وار جق سندن غير
 بيزى داتنه قيوكده ان كرم قيل
 جهو بولور ان ايرمه امتنخى
 هر بر اولريهون غنقه جكوبدر
 جيبك بوند رمه الهى
 ديلور زخور اوله مره زور
 يوزم قره سينه بجه ايسه
 انك حرمته بنه قيل اناك
 دلرم بو يوسف داستا نك

هجره

9. (YK) Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi (37b-38a)

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı: Burcu KARAKAYA

Doğum Tarihi: 26.12.1987

Doğum Yeri: Gürün / SİVAS

Medeni Hali: Bekâr

Tel : 0 (537) 348 31 33

E-mail : krkyburcu@gmail.com

Adres : Yenice Mah. Atatürk Cad. Uğurman Apartmanı

No: 13 Daire: 7 Kırşehir / Merkez

Eğitim Bilgileri:

Yüksek Lisans: Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 2009-2012.

Lisans: Gazi Üniversitesi, Kırşehir Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, 2005-2009.

Lise: Gürün Çok Programlı Lisesi, 2001-2004.

Katıldığı Kongre/Sempozyum ve Bilimsel Toplantılar:

Burcu Karakaya, *Vekâyi'ü'l-Fuzalâ'nın Tezkire Kısmı'nın Önemi Ve Dönem Tezkireleri Arasındaki Yeri*, TUDOK 2010 III. Uluslararası Türk Dili Ve Edebiyatı Öğrenci Kongresi, 20-22 Eylül 2010, İstanbul, Türkiye.

Yaptığı Tezler:

Yüksek Lisans Tezi: “*Garîb'in Yûsuf u Züleyhâ'sı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)*”, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 2012.

Lisans (Bitirme) Tezi: “*Vekâyi'ü'l-fuzalâ'nın Tezkire Kısmı*”, Ahi Evran Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Kırşehir, 2009.

Sertifikalar:

Pedagojik Formasyon Sertifikası, Ahi Evran Üniversitesi, 2011